శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమదఖణ్డమహీమణ్డలలలన్తికాయమానదర్వీకరప్రవరోర్వీధరశిఖర
దివ్యాలఙ్కారమణేః - కలికలుషహతమనుజబహుదురితముష్టిన్ధయ
మహావైభవస్య
భగవతశ్శ్రీనివాసస్య మహిమాదర్శః.

శ్రీవారాహాది ద్వాదశపురాణాన్తర్గతః
పఠనశ్రవణతత్పర సకలసజ్జనసమీహితసమ్పాదనసన్తానాయమానః

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యగ్రన్థః

శ్రీశేషశైలశ్రీపదపురశ్రీశుకపురాదిభగవద్దివ్యాలయకార్యనిర్వాహ
ధురీణస్య నిరతిశయభక్తిభరాధ్యాసితశ్రీవేఙ్కటాచలాధీశదివ్యాక్ష
క్రీడారసవిశేషాస్వాదనైకతానాన్తఃకరణ
హత్తిరాజ్ఞాసింహాసనాలఙ్కారభూతస్య వైరాగికులశిరోభూషణస్య
శ్రీమహన్తు

రామకిశోరదాసజీనామధేయస్య

శ్రీవేఙ్కటనాథభగవద్దివ్యభాణ్డాగారాత్
ముద్రణాసముచితద్రవిణప్రదానరూపసాహాయ్యేన
శ్రీపదపురవర్తినా తెక్కుఱూరు-శ్రీనివాసరఙ్గాచార్యేణ
నానాదేశసమానీతప్రాచీనానేక శ్రీకోశావలోకనపూర్వకం
పరిష్కృత్య, చెన్నపురీస్థిత
కలారత్నాకరముద్రాక్షరశాలాయామ్
దుర్ముఖిసంవత్సరకటకకృష్ణపంచమీవాసరే ద్వితీయవారం
ఆన్ధ్రాక్షరైస్సమ్ముద్రితస్సన్
అఖిలవిద్వజ్జనహృదయంగమస్సమభివర్ధతాంతరామ్.

శుద్ధప్రతిః.

శాలివాహనశకగతాబ్దాః - ౧౮౧౮.

శ్రీశైల శ్రీ

పదస్థాన ముఖ్యాలయ విచార

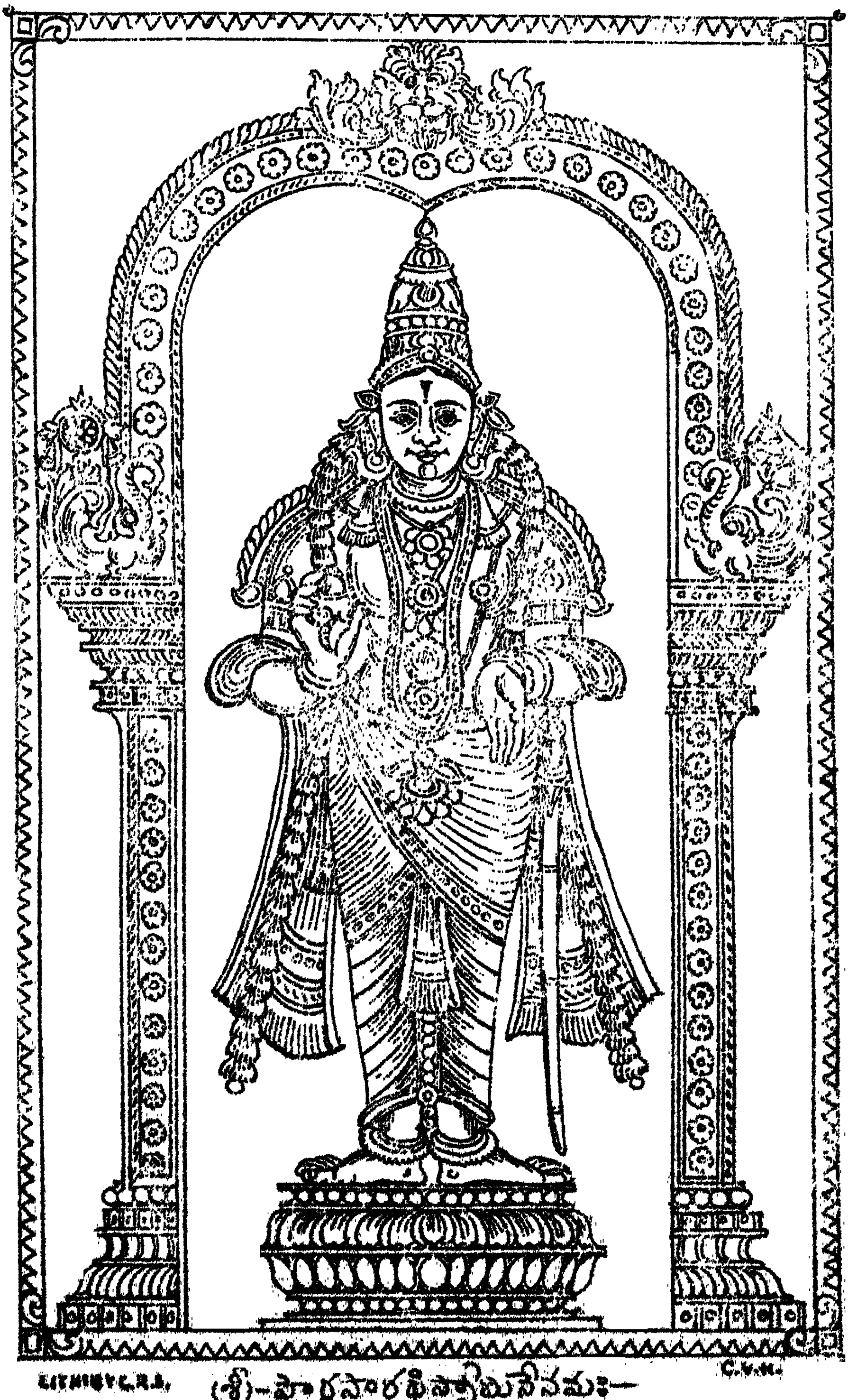
కృత్, హత్తీరాంజీ మఠాధ్యక్షః

జీయాత్

రామకిశోరకః.



శ్రీ - శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః



LITH: BY C.R.I. శ్రీ-పార్థసారథిస్వామినేనమః— C.V.H.

పురాణసఙ్ఖ్యా.	పురాణాధ్యాయకోడీకారః.	అధ్యాయసఙ్ఖ్యా.
వారాహపురాణే	త్రయస్త్రింశప్రభృతిద్విషష్టితమపర్యంతత్రింశదధ్యాయ-ప్రథమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయయోఽభయాత్మకః	౪౦
పాద్మపురాణే	చతుర్వింశప్రభృతి చతుస్త్రింశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయాత్మకః	౧౧
గారుడపురాణే	త్రిషష్టితమాధ్యాయాత్మకః	౧
శేషధర్మే	అష్టచత్వారింశాధ్యాయాత్మకః ...	౧
బ్రహ్మాణ్డపురాణే	ప్రథమప్రభృత్యేకాదశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశ సహస్రనామాధ్యాయోఽభయాత్మకః	౧౨
మార్కణ్డేయపురాణే	ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్త పఞ్చాధ్యాయాత్మకః	౫
వామనపురాణే	వింశప్రభృతి చతుశ్చత్వారింశపర్యన్త పఞ్చవింశాధ్యాయాత్మకః	౨౫
బ్రహ్మపురాణే	ప్రథమప్రభృతి దశమపర్యన్త దశాధ్యాయ పఞ్చాశైకపఞ్చాశాధ్యాయోఽభయాత్మకః...	౧౨
భవిష్యోత్తరపురాణే	ప్రథమప్రభృతి చతుర్దశాధ్యాయాశీతితమాధ్యాయోఽభయాత్మకః	౧౫
స్కన్దపురాణే	ప్రథమప్రభృతిసప్తదశపర్యన్తసప్తదశాధ్యాయ సప్తత్రింశాధ్యాయోఽభయాత్మకః ...	౧౮
స్కాన్దపురాణే	ప్రథమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయ ప్రథమ ద్వితీయాధ్యాయోఽభయాత్మకః ...	౧౨
ఆదిత్యపురాణే	ప్రథమప్రభృతి పఞ్చమపర్యన్త పఞ్చాధ్యాయాత్మకః	౫
౧౨	మిళిత్వా సప్తపంచాశదుత్తరశతాధ్యాయాత్మకశ్చ.	౧౫౭

౧	శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరపురాణభాగ ...	౧
౨	శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిః ...	౧
౩	శ్రీలక్ష్మీనామావళి	౧
౪	శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామావళిస్తుతి ...	౧
	ఏతేచతుస్సంఖ్యాకాః	౪

గ్రన్థాస్తత స్తతస్సంగృహ్యానుసన్ధితృూనాం సౌకర్యాయముద్రాపితాః- తాదృశముద్రితపురాణభాగా సేషుయాఽధికాశ్శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరామహర్షి ప్రణీతాః పురాణభాగా శ్శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశదివ్యవైభవపరిశీలనైకతానమానసానాం మహాత్మనాంసకాశేయద్యుపలభ్యేరన్ తాంశ్చపురాణభాగాన్యది తేమహాంతశ్శ్రీశేషశైల శ్రీపనప్పుర శ్రీశుకపురాదిభగవద్దివ్యాలయధర్మాధికార్యాస్థానః ప్రతిప్రేషయేయుః - అనుపదమేవతేముద్రితాభవేయుః- తేనచఫణిపరధరణీధరశిఖరనిహారణపరశ్శ్రీనివాసః ప్రీయేతేతితత్రభవతాంమహాత్మనాంసదసి సాదరమారచితేయం విజ్ఞప్తిః.

ఇందువలనసకలమయినవారికి తెలియపర్చడమేమనగా.

వర్తమానతరంగిణీ ముద్రాక్షరశాలయందు తారణ శ్రావణశుద్ధద్వితీయలోముద్రింపబడి ౧౮౭౪ సం॥ శెపటంబరు తే ౧ దిన కాపిరయిట్టురిజస్టర్ చేయించబడియుండు శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యపుస్తకముల లోకొన్ని యధికాంశములనగాసర్వజనసమ్మతముకారుందునటుల అందు లోసంబంధించనియితిహాసమాల మొదలగు కొన్ని యంశములధికముగా చేర్చబడియుండునని యాక్షేపణకరమయియుండుటచేత సర్వజనసమ్మతంబగునటులపోదువయినపురాణాంశములనుమాత్రమునిలిపి యధికాంశములనెత్తిసవరించికాపిరయిటున్ను పొందుబడియున్న దిగాననివియేయెల్లరంగీకరించతగ్గవనిమెరుగునది.

అవతరణికా.

శ్రియఃపతి శ్శ్రీవైకుణ్ఠనికేతనో నిరతిశయానన్దయుక్తో నిత్యము
క్తానుభావ్యోఽవాప్తసమస్తకామః పరమకారుణిక ఆశ్రితవాత్సల్యైక
జలధిస్సర్వేశ్వరోభగవాన్ శ్రీమన్నారాయణః - అనాఘ్రాతనిజనిత్య
కైంకర్యరసానుభవగంధాన్ పునఃపునరస్మిన్నేవ ఘోరతరేఽనన్తక్లేశభా
జనే సంసారమహాసాగరే మజ్జనోన్మజ్జనపరాయణాన్ - అనంతేనాపికా
లేనా విదితనిస్తరణోపాయాన్ సంసారిచేతనానవలోక్య దయమానమ
నాః - తద్రక్షణవ్యాపృతాంతరంగః - తేషామార్తధ్వనిమాకర్ణ్యతద్ర
క్షణాయ విధిశివసనకాదీనామపి ధ్యానపథస్యాప్యగోచరే సుదూరతరే
శ్రీవైకుంఠేస్థితిమనుపకారిణీమనుసంధధానః క్షీరార్ణవే సన్నిపత్యనిరం
తర నిఖిలభువనహితాహితసంధుక్షణ పరిహరణ పరిచింతనైకపరాయ
ణాం ఫణిపతిపర్యంకే పరమయోగనిద్రాందధానః - తదాతదాతత్తదా
ర్తధ్వనిశ్రవణ సమనంతరమేవతత్రతత్ర సన్నిధాయకృతతత్తద్రక్షణః-
ఇత్థం యుగాంతరేషు వసుంధరాయాం రక్షణపరికరతయాఽవలంబితై
శ్శ్రీరామకృష్ణాదిలక్షణనిజదివ్యవిభవావతారైరవతీర్యరక్షణప్రవృత్తావ
పీతః కలియుగాద్ధర్మాధికేషు తేషుయుగేష్వపి విభీషణవిదురాదీన్ కాం
శ్చిదేవస్వావతార రహస్యజ్ఞానమహిమ్నా సమ్ముఖీభూయస్వచరణనళిన
యుగళైకశరణాన్ సంపన్నానవలోక్యతదన్యాంశ్చానంతాన్ స్వావ
తారరహస్యజ్ఞానలేశవిధురతయా సాధారణమనుష్యాదిసజాతీయతాబు
ద్ధ్యావిముఖీభూయ భవజలధిమహావర్తగర్తబం భ్రమ్యమాణానేవచావ
లోకయన్ - సౌలభ్యాయమానుషేష్వన్యతమతయాకృత విభవావతా
రంమాంకృత స్వసజాతీయమానుషమాత్రతా బుద్ధయస్సజాతీయేషూ
త్కర్షబుద్ధిమసహమానాశ్చేమేమానవానసన్నిదధతే - విశేషతశ్చా

యంవిభవావతారోఽస్మిన్ మహాపాపినికలియుగేఽనుపకారకః - అతోఽస్మిన్ కలియుగేసర్వోపసదనయోగ్యః పరమసులభోవిజాతీయదేవతారూపత్వేనోత్కర్షబుద్ధి సహిష్ణురర్చావతార ఏవరక్షణపరికరోభవితుమర్హతీతిపరిచింతయన్ - పరమకరుణాపరవశహృదయః - సకలసురాసురవరతిర్యక్స్థావరాది లక్షణసర్వభూతవిమోహనం పరమసుందరం దివ్యార్చారూపందధానః - పరదైవతాసాధారణ సద్మాలయాపరిష్కృతవక్షస్కత్వశంఖచక్రాదిదివ్యాయుధధరత్వాదిలక్షణైః - శ్రీశ్చతేలక్ష్మీశ్చపత్న్యౌ - తమసఃపరమోధాతాశంఖచక్రగదాధరఇత్యాదిప్రమాణప్రతిపన్న నిఖిలపరవిద్యావేద్యపరమోపాస్య పరదేవతా భూతౌపనిషదపరమపురుషోఽహమేవేతిధియం సర్వభూతసాధారణీమాదధానః - సర్వభూతనిజచరణకమల సమాశ్రయణప్రదర్శనముద్రాం దధానేన దక్షిణేన పాణికమలేన సర్వభూతానాం - మదీయచరణకమలయుగళం సమాశ్రయతేతిచోదనం - నిజచరణకమల సమాశ్రితసర్వభూత సంసారసాగర జానుదఘ్నతా విశదీకరణ ముద్రాందధానేన సవ్యేన పాణికమలేన-మదీయచరణకమల సమాశ్రితానాం సంసారసాగరస్సుతరో భవతీత్యావేదనంచ విదధానః - సర్వపాపాని వేంప్రాహుః కట స్తద్దాహ ఉచ్యతే ఇతినిరుక్తనిజనామధేయ వైభవేనైవసకలభువనవిదిత సర్వపాపహరతా బిరుదస్య శ్రీవేంకటాచలస్యాప్యధీశతయాసంపన్నేన శ్రీవేంకటేశ ఇతి నామధేయేన నిజాం సంసారసాగర సముత్తారణహేతుం సర్వపాపవిమోక్షణశక్తిం సువ్యక్తమభిదధాన శ్శ్రీవేంకటాచలేకృత నిత్యసన్నిధానః-కలౌ వేంకటనాయక ఇతిస్వావతారమహిమానం సకలభువనవిదితం సమాదధానః-వాత్సల్యసౌలభ్యసౌశీల్యాదినిజదివ్యకల్యాణగుణగణమహిమ్నా సర్వభూత దృక్పథగోచరతామపిదధానస్సమింధేఖలు.

సఏషభగవాన్ శ్రీవేంకటాచలాధీశ శ్శ్రీనివాస స్సమంతతః ప్రసృమరకలికలుషతిమిర నికరనిరసనకరసముత్తుంగతరశిఖరిశిఖరసముది

త్వరమణిదీపవరాయమాణోఽపి నిజమహిమానభిజ్ఞతయా నిస్సమకలిమ
హిమమందమందాయమాననిజచరణకమల సమాశ్రయణవివేకానఖిలా
నపిలోకానవలోక్యవిధిశివశతమఖముఖసుర సనకసనందనప్రముఖ పరమ
యోగికుంభసంభవ ప్రభృతిపరమర్షిశంఖో పరిచరవసుదశరథవియ
న్నృపప్రముఖరాజర్షి ప్రముఖానేకభక్తజన సంరక్షణలక్షణనిరవధికని
రుపధిక నిస్సమ నిజదివ్యమహిమప్రకాశకైః నానావిధపురాణేతిహాసా
ద్యంతర్గతైః శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యగ్రంథైస్సుప్రకటీకృతైః పఠన
శ్రవణాదిముఖేన తేషాంశనైశ్శనైః నిజచరణకమలసమాశ్రయణరుచిం
సంపిపాదయిషుః శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యగ్రంథానాంకలిబలేననాస్తి
కజనభూయిష్ఠేఽస్మిన్ ధరామండలేకైశ్చిదపిసంరక్ష్యాస్థాపనేనదుర్లభ
తయాకథంచిత్క్వచిత్ప్రాప్తానపిశిథిలశిథిలాయమానప్రాచీన తాళపత్ర
శ్రీకోశగతానాం తేషాం దుర్జ్ఞానతయాప్రాయశో ముద్రితసకలగ్రంథ
కోశప్రచారబహుళేఽస్మిన్ కాలే ప్రశిథిలప్రాచీనతాళపత్రకోశ క్లేశబహు
ళవీక్షణే కేషాంచిదపికౌతుకానుదయేన తేషాంపఠనశ్రవణయోర్దుష్క
రతాం - అధునాప్యే తేషాంగ్రంథానాంముద్రణేనా సంరక్షణేభవిష్యతి
కాలే సుతరామేవవిలోప సంభవంచానుసంధధాన శ్రద్ధావత్సు కేషు
చిద్భాగవతేషు - తత్రతత్రవిరళవిరళాయమానానాంప్రశిథిలతరప్రాచీన
తాళపత్రమయ శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య శ్రీకోశసంరక్షణశ్రద్ధాళూ
నాం సజ్జనానాంసకాశాచ్ఛ్రీకోశాన్ సంగృహ్యమహతా ప్రయాసేన
సంశోధ్యముద్రణాయప్రయతమానేషు - నిజదివ్యాలయగోపురమండప
ప్రాకార దివ్యభూషణదివ్యోత్సవకోశాగారాది ప్రణయనపరిపాలనప్రము
ఖనిఖిలకైంకర్యధురంధరస్య నిజకటాక్షవిశేషమంతరేణా నితరజనసుల
భవిష్వక్సేనముద్రాధికారిణో భగవాన్దాసనామధేయస్యవైరాగిగణాధిప
స్య చిత్తరంగభువమధిరుహ్యాతన్ముఖేనైవ నిజభాండాగారద్రవ్యేణైవచేత
రనిజకైంకర్యవదిదమపి శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యగ్రంథముద్రణరూపం

కైంకర్యంనిర్వర్తయితుకామః - అవశ్యకర్తవ్యతయా తదాతదా భాగవత్తైరా వేద్యమానమిదమపికైంకర్యం తస్మైరోచయామాస - తతశ్చస భగవాన్దాస ఇత్థం శ్రీనివాససంచోదితాంతరంగ ఐహికాముష్మికాసేత్కిత సకలపురుషార్థసార్థ నిర్వహణధూర్వహతయా సకలజనమహూపకారకంభగవద్గుణచరితశ్రవణసతతబద్ధశ్రద్ధభగవద్భక్తగణపరమప్రాణభూతం సకలసహృదయజనహృదయంగమం శ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్య గ్రంథజాతమిదం శ్రీవేంకటనాథదివ్యభాండాగారద్రవిణంప్రసన్నేన మనసాప్రదాపయన్ముదితమనా ముద్రాపయామాస - అస్మింశ్చగ్రంథజాతే నానాదేశానీతాన్ ప్రాచీనాననేకాన్ ప్రశిథిలాయమానాన్ కోశానవలోక్యయథామతి సంశోధ్యముద్రితేతత్రతత్రయద్యపభ్రంశోవిద్యేత - తదాతదపరామర్శమూలోమామకీనదోషస్సద్భిఃక్షంతవ్యః - ప్రత్యుతమహతాప్రయాసేన దుర్లభమిదంగ్రంథజాతం సంపాద్యయథాశక్తిపరిష్కృత్యముద్రితమితి గుణమేవపరామృశం తస్సంతస్సంతుమ్యంతు-గుణదోషౌబుధోగృహ్ణన్నిందుక్ష్వేళావివేశ్వరః - శిరసాశ్లాఘతేపూర్వంపరంకంఠేనియచ్ఛతీతి హింసతాంశీలం - అతః - అసహస్రాక్షేణా సర్వజ్ఞేనాసర్వశక్తినాచమయాయథామతియథాశక్తిలోచనాభ్యాం బహుళవదత్తావధానాభ్యామపి నిరీక్షణేఽవశ్యమవర్జనీయస మాపతితేష్వపభ్రంశేషు క్షమైవసతాముచితేతిసంప్రార్థయామి.

శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య విషయసూచికా.

శ్రీవారాహపురాణ ప్రథమభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా ప్రారమ్భః.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతిశ్రీవారాహపురాణప్రథమభాగవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతిశ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

శ్రీహరివంశాన్తర్గతశ్రీశేషధర్మవిషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతిశ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతిశ్రీవామనపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా సమాప్తా.

శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

పుటసఙ్ఖ్యా.

పుటసఙ్ఖ్యా.

ఇతిస్కన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతిస్కన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా

అథస్కాన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికా.

ఇతిస్కాన్దపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథస్కాన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇతిస్కాన్దపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

అథాదిత్యపురాణాన్తర్గత విషయానుక్రమణికాప్రారమ్భః.

ఇత్యాదిత్యపురాణాన్తర్గతవిషయానుక్రమణికాసమాప్తా.

ఇత్థం వరాహాదిద్వాదశపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవిషయానుక్రమణికాసమాప్తిమగమత్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియైపద్మావత్యైనమః.

అథ శ్రీవారాహపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే

ప్రథమోభాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయశ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశంశ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారంశ్రీనివాసమహంభజే॥

* హరిఃఓమ్. *

శ్వేతవారాహకల్పకథనమ్.

శ్రీమతేభూవరాహాయ నమఃకృత్వాన్వసున్ధరా ॥ ఉద్ధృతాయేనపాతాళాద్వాసార్థంసర్వదేహినామ్ ॥ ౧ ॥ నమోయజ్ఞవరాహాయ కృష్ణాయశతబాహవే । నమస్తేవేదవేదాన్తవపుషేవిశ్వరూపిణే ॥ ౨ ॥ మునయః ॥ భగవన్సూతధర్మజ్ఞ వేదవ్యాసకృపానిధే । విష్ణుస్థానేషుసర్వేషుస్వయంవ్యక్తస్థలేషుచ ॥ ౩ ॥ యత్రవిష్ణోరతిప్రీతిర్యత్రసిద్ధ్యన్తిసిద్ధయః । అత్యద్భుతంచచారిత్రంయత్రవిష్ణోఃప్రవర్తతే ॥౪॥ మనుష్యాణాంచవసతాంయత్రదృశ్యోభవేద్ధరిః । శ్రవణానన్దజనకోవృత్తాన్తోయస్యవాభవేత్ ॥ ౫ ॥ తాదృశంవైష్ణవంక్షేత్రమద్భుతంప్రియదర్శనమ్ । అస్మాకంబ్రూహియచ్ఛ్రుత్వాశ్రోతవ్యంశేషోనవిద్యతే ॥ ౬ ॥ ఇతిపృష్టస్త

దానూత స్తపోధ్యానసమాధిమార్గ । ధ్యాత్వాముహూర్తమాత్రంతు ప్రోవాచమునిసత్తమాన్ ॥౭॥ శ్రీసూతః ॥ అహోప్పృష్టమపూర్వంచకౌతుకంభవతాంమహత్ । మమాపివాఞ్ఛామహతీవక్తుంతత్తువదామివః ॥ శృణుధ్వంమునయోయూయంసావధానతయాత్వమమ్ । క్రీడారసేషు సక్తస్యహరేః క్రీడాసమన్వితమ్ ॥ ౯ ॥ వివిధై స్తస్యచారిత్రైరుపేతంసర్వసిద్ధిదమ్ । సర్వైశ్వర్యకరంన్నాణాంసర్వాశ్చర్యప్రదంశుభమ్ ॥ ౧౦ ॥ పుణ్యంపవిత్రమాయుష్యంసర్వమఙ్గళకారకమ్ । వారాహకల్పవృత్తాన్తం శేషాచలసమాశ్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥ పురాహిసాగరైస్సర్వై రేకీభూతే మహీజలే । కల్పాదౌభగవాన్విష్ణుర్వటపత్రసమాశ్రయః ॥ ౧౨ ॥ మహర్లోకంసమాశ్రిత్య స్థితంచజలసమ్ప్లవమ్ । విచిన్త్యయుగసాహస్రం జలావస్థానమద్భుతమ్ ॥ ౧౩ ॥ యథాపూర్వంజగత్సృష్టు ముద్యుక్తస్సర్వశక్తిమాన్ ॥ ౧౩౫ ॥ సర్వస్యధాతాప్రవరోమహాత్మా సర్వాత్మగస్సర్వజగత్స్వరూపః । సర్వేశ్వరస్సర్వవిధానయత్నం చకారబుద్ధ్యాతరుణామ్బుజాక్షః ॥ ౧౪౫॥ ఇతీరితాస్తేమునయస్తదానీం సవిస్మయోత్ఫుల్లహృదమ్బుజాశ్చ । సూతంమహాన్తంమునిసఙ్ఘసేవ్యం తమబ్రువన్వేదవిదాంవరిష్ఠమ్ ॥౧౫౫॥ మునయః॥ అతీతానాగతజ్ఞానప్రకాశితహృదమ్బుజ ॥౧౬॥ ఉద్యోగానన్తరంవిష్ణుః కృతవాన్కింరమాపతిః । కీదృశః పళయఃకల్ప స్సర్గోవాకీదృశఃపునః ॥ ౧౭ ॥ ఏతావద్వాజలంకస్మా దాగతం వదసువ్రత । కుత్రవాధరణీయాతా గిరయోవామహోన్నతాః ॥౧౮॥ తత్సర్వంశంసభగవఞ్ఛ్రోతుంకౌతూహలంహినః । ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహసూతస్తాన్మునిపుఙ్గవాన్ ॥ ౧౯ ॥ సూతః । మునయశ్శ్రూయతాం పూర్వం సఙ్గ్రహేణజలాగమః । చతుర్యుగసహస్రాణి ప్రమాణందివసస్యచ ॥ ౨౦ ॥ నిశాయా* స్తావదేవాస్య నిర్దిష్టస్సమయోవిధేః । దినావసానసమయే బ్రహ్మణోభగవాన్రవిః ॥౨౧॥ సహస్రరశ్మి స్తపతి క్రూరమూర్త్యాత్మాత్రిలోచనః । వమత్యగ్నింమహాఘోరం ఘర్మదీధితిరంశుభిః ॥ కతిచిద్వత్సరానేవం వృష్టిర్నైవభవేత్తదా । భూలోకవాసినస్సర్వే మునయశ్చతపోధనాః ॥ ౨౩ ॥ వసేయుర్జనలోకేహి యావద్బ్రహ్మని

---

* ఏవతావాన్హి.

శాతదా । వనానిపర్వతాశ్చాపి దగ్ధాఃకాలాగ్నినాతదా ॥ ౨౪ ॥ భస్మీభూతాభవన్త్యేవ వాయుస్సర్వాత్మకోమహాన్ । హేయనాన్కతిచిద్వాతి పశ్చాన్మేఘామహాబలాః ॥ ౨౫ ॥ స్థూణాకారాస్సృజన్త్యేవతోయధారాస్సమన్తతః । సన్తతంవత్సరానేవం కతిచిత్తునిశాముఖే॥౨౬॥ ద్రవీభూతామహాభూమిః పాతాళతలగామినీ । సాగరాస్సప్తచాన్యోన్యం భవేయుస్సంయుతాస్తదా ॥ ౨౭ ॥ మహర్లోకంసమాక్రమ్య తిష్ఠన్త్యేకోదకాస్తదా । తథైవయుగసాహస్రం బ్రహ్మణశ్శర్వరీభవేత్ ॥ ౨౮ ॥ నిశావసానేగోవిన్ద స్సృష్టిస్థిత్యన్తకారకః । చతుర్ముఖశివాశక్యం భూమేరుద్ధరణంహరిః ॥౨౯॥ కర్తుకామస్తదావిష్ణు ర్వటపత్రతలేస్థితః । శ్వేతం వరాహదేహంచ సర్వయజ్ఞమయంశివమ్ ॥ 3౦ ॥ అతిభీమంమహారౌద్రమాసాద్యతరసాతదా । ప్రవిశ్యజలమధ్యంతు క్షోభయామాసవైతదా॥ సంవర్తమేఘనిర్ఘాత బృంహితంచవహన్మహుః । ప్రవివేశమహాపోత్రీ పాతాళంజలపూరితమ్ ॥ 3౨ ॥ అన్వేషయామాసతదా రసాతలమశేషతః । తత్రయుద్ధంమహాఘోరం హిరణ్యాక్షసమాశ్రయమ్ ॥ 33 ॥ అభూదభూతపూర్వంచ తుములంరోమహర్షణమ్ । చిరకాలంచబాహుభ్యాం మల్లయుద్ధమవర్తత ॥ 3౪ ॥ తతఃక్రుద్ధోమహాపోత్రీ దంష్ట్రాగ్రేణమహాసురమ్ । ద్విధాతంపాటయామాస మేరుతుల్యమహోన్నతిమ్॥ తద్రక్తసమ్ప్లవేనైవ తజ్జలంరక్తమాబభౌ । తద్దృష్ట్వామునయస్సర్వే జనలోకనివాసినః ॥ 3౬ ॥ మహజ్జలమిదంరక్త మద్భుతంకిమిదం భవేత్ । ఇత్యాశ్చర్యవిలోలాక్షా స్సమాధిధ్యానయోగతః ॥ 3౭ ॥ జ్ఞాత్వాశ్వేతవరాహస్యప్రభావంమునయోఽస్తువన్ । తతశ్శ్వేతవరాహశ్చపాతాళతలగామినీమ్ ॥ 3౮ ॥ దంష్ట్రాగ్రేణైవతాంభూమిం సర్వసత్త్వసమాశ్రయామ్। ఉద్ధృత్యతరసాపోత్రీ విక్షోభ్యచమహజ్జలమ్॥3౯॥ నిధాయపాదంశేషస్య భోగోపరిమహాప్రభుః । జనలోకంసమాశ్రిత్యతస్థౌపర్వతసన్నిభః ॥౪౦॥ బ్రహ్మాదయోదేవగణా స్సిద్ధాశ్చపరమర్షయః। అస్తువన్వేదమన్త్రైశ్చ స్తోత్రైశ్చవివిధైఃపరైః ॥ ౪౧ ॥ వవర్షుఃపుష్పవర్షాణి ననృతుశ్చాప్సరోగణాః। దేవదున్దుభయోనేదుర్వీణామురజమర్దళాః ॥౪౨॥ దేవాః ॥ జయదేవమహాపోత్రిన్జయభూమిధరాచ్యుత । హిర

ణ్యాక్షమహారక్షో విదారణవిచక్షణ ॥ ౪౩ ॥ త్వమనాదిరనన్తశ్చ త్వత్తః పరతరోనహి । త్వమేవసృష్టికాలేపి విధిర్భూత్వాచతుర్ముఖః ॥ ౪౪ ॥ సృజస్యేతజ్జగత్సర్వం పాసివిష్ణుస్సమన్తతః । కాలాగ్నిరుద్రరూపీచ కల్పాన్తేసర్వజన్తుషు ॥ ౪౫ ॥ అన్తర్యామీభవాన్దేవ సర్వకర్తాత్వమేవహి । నిష్కృష్టంబ్రహ్మణోరూపం నజానన్తిసురాస్తవ ॥౪౬॥ ప్రసీదభగవన్విష్ణో భూమింస్థాపయపూర్వవత్ । సర్వప్రాణినివాసార్థ మస్తువన్విబుధప్రజాః ॥ ౪౭ ॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్వేతవా
రాహకల్పకథనంనామ త్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

వైకుణ్ఠాద్భగవత్క్రీడాచలానయనమ్.

సూతః॥ తతశ్శ్వేతవరాహశ్చస్థాపయిత్వాధరాంతదా।విభజ్యసాగరాన్సప్త లోకాన్సప్తచపూర్వవత్ ॥ ౧ ॥ చతుర్ముఖంసమాహూయ సృజపూర్వంయథాజగత్। ఇత్యువాచమహాక్రోడ స్సర్వయజ్ఞమయోహరిః ॥౨॥ సూర్యాచన్ద్రమసౌధాతా యథాపూర్వమకల్పయత్। ధరావరాహదేవోపి లోకానుగ్రహకామ్యయా ॥౩॥ భూమౌస్థాతుంస్థలందివ్యం బుద్ధ్యానిశ్చిత్యమాధవః।గరుడంప్రేషయామాసగిరిమానేతుమద్భుతమ్॥౪॥ వైనతేయమహాసత్త్వ గచ్ఛత్వమతివేగతః । గత్వాతుపరమంధామ క్రీడాచలమిహానయ ॥ ౫ ॥ సర్వాన్పారిషదాంశ్చాపి విష్వక్సేనముఖాన్పరాన్ । ఇత్యుక్తోగరుడస్సాశూ దుత్పపాతవిహాయసమ్ ॥ ౬ ॥ గతేతు గరుడేతస్మిన్నా నేతుంపర్వతోత్తమమ్ । పోత్రిరూపీహరిర్భూమిం స్థాపయిత్వాచపూర్వవత్ ॥౭॥ పద్భ్యాంభూమింసమాక్రమ్య గోమతీతీరమాగతః।తస్యాస్తుదక్షిణేభాగేషష్టియోజనదూరతః ॥౮॥ పూర్వాబ్ధేఃపశ్చిమేభాగేపఞ్చభిర్యోజనైర్యుతే । దేశేపుణ్యజనాకీర్ణేరుక్మనద్యాస్తథోత్తరే॥ ఆగత్యతస్థౌదేవోపి గరుడాగమనోన్ముఖః । వైనతేయోపిపరమం ధామ గత్వాదదర్శహ ॥ ౧౦ ॥ అప్రాకృతమమేయంచ సర్వరత్నమయంగిరిమ్। హిరణ్మయంమహాశృఙ్గం షఙ్ఛోపనిషదాత్మకమ్ ॥౧౧॥ పున్నాగచమ్పకాశోక తాలహిన్తాలశోభితమ్ । సురద్రుమముఖైర్వృక్షైరన్యైః

కాఞ్చనరూపకైః॥ ౧౨॥ శోభితంపక్షిసఙ్ఘైశ్చశుకకోకిలహంసకైః । శ్రవణానన్దజనకమధురాలాపసమ్భ్రమైః ॥ ౧౩ ॥ మల్లికామాలతీభిశ్చనన్ద్యావర్తాదిభి స్తథా । లతాభిఃపుష్పితాగ్రాభిర్దివ్యసౌరభశాలిభిః॥ ౧౪ ॥ సింహశార్దూలమాతఙ్గశరభక్రోడవానరైః । శోభితంకిన్నరీభిశ్చగాయత్కిన్నరపఙ్క్తిభిః ॥ ౧౫ ॥ అనేకనిర్ఝరాకీర్ణంమానసాహ్లాదకారకమ్ । ముక్తైర్నిత్యైఃకామరూపైర్నానారూపైశ్చసేవితమ్ ॥ ౧౬ ॥ నారాయణగిరింనామ్నాక్రీడాద్రింపరమేష్ఠినః । యోజనత్రయవిస్తారంత్రింశద్యోజనమాయతమ్॥ ౧౭॥ శేషాకారంహరేశ్శేషం శేషిణంసర్వదేహినామ్ । దివ్యాకారంమహాపుణ్యంపశ్యతాంమోక్షదాయకమ్॥ ౧౮॥ ఏవంరూపంగిరిశ్రేష్ఠం స్కన్దదేశేనిధాయతమ్ । పరివారైరుపేతంచ భగవత్పరిచారకైః ॥ ౧౯ ॥ ఆజగామమహావేగాద్గరుడఃకాఞ్చనప్రభః । తతస్సమ్భ్రమోవాయురుదభూచ్చవిహాయసి॥ ౨౦॥ ధూన్వన్పక్షౌస్తతోభూమౌసూర్యకోటిరివాబభౌ । తేజోరూపస్తతశ్శ్రీమాన్నాగతోవిష్ణువాహనః ॥ ౨౧ ॥ ఆగతంగరుడంవీక్ష్యస్థాపయేహాఖగేశ్వర । ఇత్యువాచహరిస్సోపిస్థాపయామాసతంతథా ॥ ౨౨ ॥ తతోగిరింసమారుహ్య శ్వేతపోత్రీహరిస్థితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేపుణ్యకాననే ॥ ౨౩॥ విమానేవిమలేదివ్యే కోటిసూర్యసమప్రభే । అనేకరత్నఖచితగోపురాయుతశోభితే ॥ ౨౪ ॥ రత్నస్తమ్భసమోపేతశ్రీమహామణిమణ్డపే । వాచామగోచరేసర్వనయనానన్దకారకే॥ ౨౫॥ తతోజానుతటేస్వామిపుష్కరిణ్యాస్తుదక్షిణే । మధ్యేవిమానంపద్మాక్షశ్శ్రీనివాసఃపరాత్పరః ॥౨౬॥ అతిష్ఠద్దేవదేవోపిశఙ్ఖచక్రగదాధరః॥ ౨౭॥

ఇతి శ్రీవరాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వైకుణ్ఠాత్క్రీడాచలానయనకథనంనామ చతుస్త్రింశోధ్యాయః.

దేవాదికృతశ్వేతవరాహప్రార్థనా.

తత్రదేవాస్సగన్ధర్వా బ్రహ్మాద్యామునయోపిచ । ఆజగ్ముర్లోకపాలాశ్చశఙ్కరఃపార్వతీప్రభుః ॥ ౧ ॥ ఋషయస్సప్తవసవోరుద్రాదిత్యా

మరుద్గణాః । తుష్టువుశ్చహృషీకేశంవాసుదేవంజగత్ప్రభుమ్॥ ౨॥ జయ
లక్ష్మీశలోకేశ జయభూమిధరాచ్యుత । జయవిష్ణో హిరణ్యాక్ష విధ్వం
సనవిచక్షణ॥ ౩ ॥ దంష్ట్రాకరాళవదనభ్రుకుటీకుటిలేక్షణ । భయఙ్కర
మిదం రూపమత్యుగ్రం ఘోరదర్శనమ్ ॥ ౪ ॥ జ్వలదస్త్రభుజానేకపా
ర్శ్వద్వయవిరాజితమ్ । దృష్ట్వాతద్వ్యథితాస్సర్వేసురాశ్చపరమర్షయః॥
అనుగ్రహీతుంలోకాన్వైత్వయాత్రస్థీయతాంగిరౌ । భయఙ్కరంత్వదీ
యంవై రూపమద్భుతదర్శనమ్॥ ౬ ॥ తద్దృష్ట్వోద్విగ్నహృదయాభవేయు
రధునానరాః । దేవతానాంమనుష్యాణాంవాసార్థంచోద్ధృతాధరా॥ ౭॥
తస్మాన్మనుజరక్షార్థం సౌమ్యరూపంహిధారయ । ధ్యానయోగేష్వశక్తా
నామశక్తానాంచకర్మసు ॥ ౮ ॥ అస్మాకంమనుజానాంచస్త్రీ శూద్రా
ణాంతథైవచ । దృశ్యస్త్వంవరదోభూత్వా వసనిత్యమిహైవభో ॥ ౯ ॥
ఇత్యుక్తస్తైః ప్రసన్నాత్మాసౌమ్యరూపీచతుర్భుజః । శ్రీభూమిసహితస్త
స్థౌపుణ్డరీకనిభేక్షణః ॥ ౧౦ ॥ శరత్పూర్ణేన్దువదనస్సర్వాభరణభూషితః ।
శ్రీనివాసస్సురాన్సర్వాన్సమాహూయేదమబ్రవీత్ ॥ ౧౧ ॥ వైకుణ్ఠాత్ప
రమోహ్యేష వేఙ్కటాఖ్యోనగోత్తమః । అత్రైవనివసామ్యేవశ్రీభూమిస
హితోహ్యహమ్॥ ౧౨॥ దదామిప్రార్థితా నర్థాన్మనుజేభ్యస్సదాసురాః।
ఇత్యుక్త్వాత్రిదశాన్సర్వాన్బ్రహ్మేన్ద్రప్రముఖానపి ॥ ౧౩ ॥ యథార్హం
సమనుజ్ఞాప్య తత్రైవాన్తరధీయత । దేవాశ్చమునయస్సర్వే ప్రతిజగ్ము

సూతకృతస్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

స్స్వకాలయాన్ ॥౧౪॥ మునయః ॥ సూతపూర్వంగిరౌతస్మిన్స్వామిపు
ష్కరిణీతివై । ప్రసఙ్గాత్కథితాసాతుకీదృశీమునిసత్తమ ॥ ౧౫ ॥ గిరౌత
స్యాశ్చమాహాత్మ్యంవక్తవ్యంభవతానఘ ॥ సూతః ॥ మునయశ్శ్రూయ
తాంకించిదుత్తరంసావధానతః ॥ ౧౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీపుణ్యాసర్వ
పాపప్రణాశినీ । వైకుణ్ఠేభగవత్క్రీడావాపీశ్రీభూమిలాళితా॥ ౧౭॥ అప్రా
కృతజలౌఘాచ సుగన్ధాసుమనోహరా। గఙ్గాదిసర్వతీర్థానాం జన్మభూమి
శ్శుభోదకా ॥ ౧౮ ॥ ఆనీతావైనతేయేనక్రీడార్థంతత్రతిష్ఠతి । విరజావ
ద్రజోదోష ప్రముఖాఘవినాశినీ ॥ ౧౯ ॥ స్వర్ణస్తేయసురాపాన దోష
ప్రముఖనాశినీ । ఐహికార్థప్రదానిత్యం స్నానమాత్రేణసర్వదా॥ ౨౦॥

దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నానాత్స్మరణాత్సర్వసిద్ధిదా । స్నానాదిష్టప్రదా చేతి కిము వక్తవ్యమఞ్జసా ॥ ౨౧ ॥ తతస్తస్యాస్తు మాహాత్మ్యం వక్తుం దేవోఽపి న ప్రభుః । దేవేభ్యస్తత్సమీపస్థా మనుజా భాగ్యశాలినః ॥ ౨౨ ॥ కిన్తు జానన్తి తస్యాస్తు వైభవం నైవ మానుషాః । ప్రాకృతాచలవద్భాతి మానుషాణామయం గిరిః ॥ ౨౩ ॥ తథాపి తేషాం భక్తిస్తు శుద్ధా భవతి తద్గిరౌ । యస్య యస్య యథా భక్తిస్తస్య సిద్ధిశ్చ తాదృశీ ॥ ౨౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం సద్గురోః పాదసేవనమ్ । ఏకాదశీవ్రతం చాపి త్రయమత్యన్తదుర్లభమ్ ॥ ౨౫ ॥ దుర్లభం మానుషం జన్మ దుర్లభం తత్ర జీవనమ్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం త్రయమత్యన్తరదుర్లభమ్ ॥ ౨౬ ॥ అతస్తస్యాస్తు మాహాత్మ్యం వక్తుం శేషోపి న ప్రభుః । యత్తు స్వామిసరస్స్నానం మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౨౭ ॥ తచ్చాపి దృష్టం బహుధా తారకాసురసూదనే । ప్రాయశ్చిత్తప్రవృత్తానాం నరాణాం సులభా త్వియమ్ ॥ ౨౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీపుణ్యా తథా కామ్యప్రదాయినీ । వేఙ్కటాద్రేర్విశేషేణ దర్శనం యచ్చ వర్తతే ॥ ౨౯ ॥ నిత్యం నైమిత్తికం కామ్యం ప్రాయశ్చిత్తం చ తద్భవేత్ । విష్ణోః కర్మాణి పశ్యేతి శ్రుతిరేషా సనాతనీ ॥ ౩౦ ॥ నైమిత్తికం తత్కుర్వీత స్వామిపుష్కరిణీతటే । అఙ్గవైకల్యదోషాశ్చ నస్యుస్స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౧ ॥ వాసవాదిష్వమోఘం చ దృష్టం కర్మాత్ర దృశ్యతే । బహునేహ కిముక్తేన ధర్మార్థాదిఫలేషు చ ॥ ౩౨ ॥ వాఞ్ఛావతాం మనుష్యాణాం స్త్రీశూద్రాణాం చ పాపినామ్ । సాఙ్గకర్మక్రియాఽశక్త నరాణాం చ విశేషతః ॥ ౩౩ ॥ నాన్యా గతిర్వేఙ్కటాద్రేః సత్యం సత్యం న సంశయః ॥ ౩౩౪ ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృత
శ్వేతవరాహప్రార్థనాదికథనం నామ పఞ్చత్రింశోఽధ్యాయః.

క్రీడాద్రిప్రవిష్టశ్రీవరాహదివ్యవైభవవర్ణనమ్.

మునయః ॥ పరావరజ్ఞ సర్వజ్ఞ సర్వభూతహితే రత । మునే సూత మహాభాగ కిఞ్చిత్పృచ్ఛామ తద్వద ॥ ౧ ॥ వరాహరూపీ భగవాన్ధరాముద్ధృత్య కిం పునః । తద్దైవ శేషశైలేన్ద్రే న్యవసత్కరుణాలయః ॥ ౨ ॥ కాలాన్తరే వా తత్రైత్య స్థితవాన్సర్వదా ను కిమ్ । అకరోద్వాథ కిం తత్ర కిం దత్తం కస్య

వాత్వితి ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ బ్రవీమితదశేషంచశృణుధ్వంమునిసత్తమాః । ఆస్థాయశ్వేతపోత్రిత్వముజ్జహారధరాంయదా ॥ ౪ ॥ తదైవానాయ్యవైకుణ్ఠాదచలంగరుడేనవై । కల్పాదావేవభగవాల్లీలారసమహోదధిః ॥ విహరన్శ్రియయాసార్ధం దరీనిర్ఝరసానుషు । ప్రకాశశ్చాప్రకాశశ్చ తిష్ఠత్యేవసదాగిరౌ ॥ ౬ ॥ యావత్కల్పంవసత్యేవ ప్రోక్తంచపరమేష్ఠినా । కదాచిత్పుణ్యశీలేభ్యో దర్శనంవితరత్యసౌ ॥ ౭ ॥ కల్పేకల్పేచధరణీ ముద్ధరత్యేవమేవహి । శ్వేతవారాహరూపేణ ధరణీచోద్ధృతాయతః ॥ ౮ ॥ శ్వేతవారాహకల్పస్స్యాదాఖ్యయామునయోహ్యయమ్ । సాధూనాం చయదాబాధా ధర్మశ్చాప్యవసీదతి ॥ ౯ ॥ యదాత్వధర్మోహ్యధికోదుష్టాశ్చబలినోయదా । తదాకాలానురూపేణ నరదేవాదిరూపతః ॥ ౧౦ ॥ సృష్ట్వాత్మానంమహావిష్ణుస్సంహరత్యహితాంస్తదా । అధర్మం సర్వముత్సార్య సుధర్మంపాలయత్యసౌ ॥ ౧౧ ॥ రక్షత్యేవచసాధూంశ్చ వేదవిద్యాశ్చవర్ధయన్ । స్వయంచసర్వభూతానాం దృశ్యస్తిష్ఠతికుత్రచిత్ ॥ సర్వదాశేషశైలేన్ద్రే విహరన్రమయాసహ । నిత్యైర్ముక్తైశ్చదేవైశ్చ కామరూపైశ్చసంయుతః ॥ ౧౩ ॥ తిష్ఠత్యేవసదాతస్మిన్వేఙ్కటాఖ్యేనగోత్తమే । వైకుణ్ఠస్వర్గసూర్యేభ్యస్స్వగేహేభ్యోధికప్రియః ॥ ౧౪ ॥

క్రీడాద్రేర్భగవత్సాన్నిధ్యేనమహిమాధిక్యవర్ణనమ్.

అయంభగవతోహ్యాద్యఃపర్వతఃపుణ్యకాననః । మన్త్రసిద్ధిస్తపస్సిద్ధిర్యజ్ఞసిద్ధిస్తథైవహి ॥ ౧౫ ॥ కామ్యస్యకర్మణస్సిద్ధిరేవమన్యాశ్చసిద్ధయః । భవన్త్యత్రనరాణాంచ నహివిఘ్నాదికంక్వచిత్ ॥ ౧౬ ॥ అల్పేనతపసాభీష్టంసిద్ధ్యత్యస్మిన్గిరావరే । సర్వతీర్థానిసతతం పుణ్యాన్యత్రవసన్తిహి ॥ య ఏనంసేవతేనిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః । జ్ఞానార్థీజ్ఞానమాప్నోతి ద్రవ్యార్థీకనకంబహు ॥ ౧౮ ॥ పుత్రార్థీపుత్రమాప్నోతినృపోరాజ్యంచవిన్దతి । వ్యఙ్గశ్చసాఙ్గసద్రూపం పశూన్ధాన్యానివిన్దతి ॥ ౧౯ ॥ యంయంకామయ

క్రీడాద్రేఃకారణభేదేనానేక నామానువర్ణనమ్.

తేమర్త్యస్తంతమాప్నోతిసర్వథా । చిన్తితస్యచసిద్ధ్యాతుచిన్తామణిమిమంవిదుః ॥ ౨౦ ॥ కేచిజ్జ్ఞానప్రదత్వాచ్చ జ్ఞానాద్రిరితితంవిదుః । సర్వతీ

ర్థమయత్వాచ్చ తీర్థాద్రిం ప్రాహురుత్తమాః ॥ ౨౧ ॥ పుష్కరాణాం చ
బాహుళ్యాద్గిరావస్మిన్సరస్సు వై । పుష్కరాద్రిం ప్రశంసన్తి మునయస్త
త్త్వదర్శినః ॥ ౨౨ ॥ గిరావస్మింస్తపస్తేపే ధర్మోఽపి స్వాభివృద్ధయే । తస్మా
దాహుర్వృషాద్రిం తం మునయో వేదపారగాః ॥ ౨౩ ॥ శాతకుమ్భస్వ
రూపత్వాత్ కనకాద్రిం చ తం విదుః । ద్విజో నారాయణః కశ్చిత్తపః కృ
త్వా మహత్పురా ॥ ౨౪ ॥ ఐచ్ఛదస్య స్వనామ్నా చ వ్యపదేశం మురారితః ।
తస్మాన్నారాయణాద్రిం తం విదురుత్తమపూరుషాః ॥ ౨౫ ॥ వైకుణ్ఠా
దాగతత్వేన వైకుణ్ఠాద్రిరితి స్మృతః । హిరణ్యాఖ్యవినాశాయ ప్రహ్లాదా
నుగ్రహాయ చ ॥ ౨౬ ॥ నారసింహాకృతిర్జజ్ఞే యస్మాదస్మిన్స్వయం హరిః ।
సింహాచల ఇతి ప్రాహుస్తస్మాదేనం మునీశ్వరాః ॥ ౨౭ ॥ అఞ్జనా చ తపః
కృత్వా హనూమన్తమజీజనత్ । తదా దేవాస్సమాగత్య దేవసాహాయ్య
కారకమ్ ॥ ౨౮ ॥ యస్మాత్పుత్రమసూతాసౌ జగుస్తస్మాదిమం గిరిమ్ ।
అఞ్జనాద్రిం వరాహాద్రిం వరాహక్షేత్రలక్ష్మతః ॥ ౨౯ ॥ నీలస్య వానరేన్ద్ర
స్య యస్మాన్నిత్యమవస్థితిః । తస్మాన్నీలగిరిం నామ్నా వదన్త్యేనం మహర్ష
యః ॥ ౩౦ ॥ * వేఙ్కారోఽమృతబీజన్తు కటమైశ్వర్యముచ్యతే । అమృతైశ్వ
ర్యసఙ్ఘత్వాద్వేఙ్కటాద్రిరితి స్మృతః ॥ ౩౧ ॥ యతః కదాచిద్దేవానాం శ్రీ
నివాస ‡ ఇహాబభౌ । శ్రీనివాసగిరిం ప్రాహుస్తస్మాదేనం దివౌకసః ॥ ౩౨ ॥
ఆనన్దాద్రిమిమం ప్రాహుర్వైకుణ్ఠపురవాసినః । ప్రాహుర్భగవతః క్రీడా
ప్రాచుర్యాత్తు § తథాసురాః ॥ ౩౩ ॥ శ్రీప్రదత్వాచ్ఛ్రియో వాసాచ్ఛ్రద్ధ
శక్త్యా చ యోగతః । రూఢ్యా శ్రీశైల ఇత్యేవం నామ చాస్య గిరేరభూత్ ॥
బహూని చాస్య నామాని కల్పభేదాద్భవన్తి హి । యావదుక్తా భగవతః
కల్యాణగుణరాశయః ॥ ౩౫ ॥ తావన్తోఽస్య గిరేస్సన్తి గుణాః పరమపావ
నాః । అస్య వేఙ్కటశైలస్య మాహాత్మ్యం యావదస్తి హి ॥ ౩౬ ॥ తావ
ద్వక్తుం చ కార్త్స్న్యేన న సమర్థశ్చతుర్ముఖః । షణ్ముఖశ్చ సహస్రాస్యః

---

* వకారో. ‡ ఇవాబభౌ. § తథా=క్రీడాద్రిం.

ఫణీ దేవాఃప రేకిము ॥౩౭॥ శ్రుత్వాసూతముఖాచ్చైవంమునయోహృష్ట మానసాః । నతృప్తిమాయయుస్తేపి భూయశ్శ్రవణకౌతుకాత్ ॥౩౮॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే క్రీడాద్రిప్రవిష్ట శ్రీవరాహదివ్యవైభవాదివర్ణనంనామ షట్త్రింశోధ్యాయః.

మహర్షి యజ్ఞవాటం ప్రతిభగవదాగమనమ్.

సూతః ॥ తద్గిరౌకింకృతం తేన వేఙ్కటేశేనతద్వద । ఇత్యుక్తం యత్త్వయుష్మాభి స్తత్రకిఞ్చిద్వదామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ మాయినాసర్వశక్తేన లీలాపరవశేనచ । కృతంతువక్తుం కార్త్స్న్యేన కేనశక్యంతపోధనాః ॥౨॥ సకదాచిన్మహామాయీ విటవేషంవహన్ముదా । గిరావుత్తరదిగ్భాగేచ చారరమయాసహ ॥ ౩ ॥ తత్రకేచిన్మహాభాగా మునయస్తత్త్వదర్శినః। గిరేరస్యతుమాహాత్మ్యం శ్రుతవన్తస్తపోధనాః ॥ ౪ ॥ అయంగిరిర్మహాపుణ్య స్సర్వసత్త్వసమాశ్రయః । నిర్బాధఃఫలమూలాఢ్య స్సర్వవృక్షసమావృతః ॥ ౫ ॥ నానాప్రస్రవణోపేతో యాజ్ఞీయైశ్చమహీరుహైః । అన్యైస్తాపసయోగ్యైశ్చ పాదపైరపిసఙ్కులః ॥ ౬ ॥ నయనానన్దజనకోహృదయాహ్లాదకారకః । అస్మాభిస్సర్వదావాసః కర్తవ్యోత్రమహాగిరౌ ॥ ౭ ॥ ఇతినిశ్చిత్యమనసా తత్రాగత్యతపోధనాః । చక్రుర్యజ్ఞంయథాశాస్త్రం విష్ణుముద్దిశ్యకౌతుకాత్ ॥ ౮ ॥ సోపిమాయాస్త్రియాసార్థం యజ్ఞవాటముపాగమత్ । సువర్ణచిత్రితంవస్త్రం వసానశ్శుభదర్శనః ॥౯॥ సోష్ణీషశ్చకరేణైవ వామేనచ్ఛురికాందధన్ । తామ్బూలేనశుచిస్నిగ్ధమన్దస్మితముఖామ్బుజః ॥౧౦॥ మృగోత్థమదగన్ధేన సురభీకృతదిఙ్ముఖః । పుణ్డరీకవిశాలాక్షః కమ్బుగ్రీవోమహాభుజః ॥ ౧౧ ॥ జగన్మోహనసౌన్దర్య స్సాక్షాత్కన్దర్పసన్నిభః । హేమయజ్ఞోపవీతాఙ్గః కోమలాఙ్గోమనోహరః ॥౧౨॥ ప్రవివేశసభాంయాజ్ఞీం మధ్యేబృన్దంమహాత్మనామ్ । దృష్ట్వాచమునయస్సర్వే పుణ్డరీకనిభేక్షణమ్ ॥ ౧౩ ॥ వేశ్యావేషంధారయన్తీం లీలామ్బుజకరామ్బుజామ్ । తప్తహాటకసఙ్కాశాం పఙ్కజోదరసప్రభామ్ ॥ ౧౪ ॥ హరిద్రాన్తరతుల్యాభాం దీవ్యన్తీంకుటిలాలకామ్ । శరత్పూర్ణేన్దువదనాం తామ్బూలేనమనోహరామ్ ॥ ౧౫ ॥ కర్ణాన్తనేత్ర

యుగళాం విడమ్బితరవిప్రభామ్ । అభూతపూర్వసౌన్దర్యాం సాక్షాల్లక్ష్మీ
మివస్థితామ్ ॥౧౬॥ దృష్ట్వా చ మునయస్సర్వే విస్మయోత్ఫుల్లమానసాః।
కోఽసౌ రాజసుత స్త్వేష పృథివీం భోక్తుమర్హతి ॥ ౧౭ ॥ ద్వాత్రింశల్లక్షణో
పేత స్సాక్షాద్రామ ఇవాపరః । కిమర్థమాగత స్త్వంతు పృచ్ఛామ ఇతి చా
బ్రువన్ ॥ ౧౮ ॥ ఆవాసః కుత్ర తే మాతా కా వా తే జనకః కుతః ॥ నామ
ధేయం చ కిం వా తే బ్రూహి రాజన్నశేషతః ॥ ౧౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నా
హం రాజా న వా విప్రః కాచిజ్జాతిశ్చ నైవ మే । న చ మాతా న చ పితా నైవా
వాసశ్చ కుత్రచిత్ ॥ ౨౦ ॥ సర్వావాసస్సర్వభక్ష స్సర్వగస్సర్వరూప
ధృత్ । నిర్నామా నిర్గుణశ్చాహం యుష్మాన్ద్రష్టుమిహాగతః ॥ ౨౧ ॥
భవన్త స్తపసా శ్రేష్ఠా వేదవేదాన్తపారగాః । వదన్త్వౌదుమ్బరీస్సర్వావే
ష్టితా వ్యాఘ్రమానసా ॥ ౨౨ ॥ స్పృష్ట్వోద్గానం కథం త్వత్ర సమ్భవేన్ము
నయోఽమలాః । ఏవమాదిక్రియాలోపం పృష్టవాన్యజ్ఞసంసది । ౨౩ ॥
మునయ స్తేఽథ సంభూయ వపాకాలస్తు గచ్ఛతి । ఇతి తే త్వరితా స్సర్వే స
మిద్ధే జాతవేదసి ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యాగన్ధం వపాహోమం చక్రుశ్శాస్త్రోక్త
మార్గతః । సోఽపి వేగా త్తత్ర గత్వా శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౨౫ ॥ శ్రీవత్సవ
క్షా నిత్యశ్రీ స్సర్వాభరణభూషితః । వపాం జగ్రాహ పాణిభ్యాం కోటిసూ
ర్యసమప్రభః ॥ ౨౬ ॥ తదా తు మునయస్సర్వే ప్రభయా స్తిమితేక్షణాః।
తస్థు స్తపోధనా స్తత్రక్షణం చిత్రార్పితా ఇవ ॥ ౨౭ ॥ ప్రీతోఽహమితి తాన్స
ర్వానుక్త్వాఽదృశ్యో బభూవ హ । మునయశ్చ తదా ప్రీతా స్సాక్షాద్విష్ణుస్స
మాగతః ॥ ౨౮ ॥ అస్మాకం భాగ్యమతులం జీవితం చ సుజీవితమ్।ఇతి యా
గక్రియాశేషం చక్రుః కౌతుకసమ్భ్రమాత్ ॥ ౨౯ ॥ ఏతత్సర్వం సమాఖ్యా
తం జాబాలిమునినా పురా । అన్యచ్చ కథితం తేన తచ్చాహం కథయామి వః॥

వృద్ధస్య కుమారధారాస్నానేన కౌమారప్రాప్తిః.

పురా తు వేఙ్కటాధీశశ్చచార గిరిమూర్ధని। కుమారస్సన్విశాలాక్షః కోమ
లాఙ్గో మనోహరః ॥౩౧॥ వృద్ధః కశ్చిద్ద్విజో దృష్ట స్తేన జర్ఝరితాకృతిః। మగ్న
దృష్టిర్భగ్నజానుః క్షుత్తృష్ణాపరిపీడితః॥౩౨॥మార్గభ్రష్టో వనే తత్ర కుత్రచి
చ్ఛైలమాశ్రితః।క్వ వా గతోఽసి కౌణ్డిన్య శతవృద్ధం విహాయ మామ్ ॥౩౩॥ ఇతి
జల్పన్ముహుశ్శుష్కకణ్ఠోష్ఠపుటతాలుకః।తత్ర స్థేన కుమారేణ కిమర్థమిహ

జల్పసి॥ ౩౪॥ నకశ్చిదత్రమనుజః కౌణ్డిన్యః కుత్రతిష్ఠతి । ఇత్యుక్తః ప్రాహవృ
ద్ధశ్చనితరాంమృతవానహమ్॥ ౩౫ ॥ కథంగచ్ఛామ్యహం తావదాశ్రమం
దూరతస్థితమ్।శౌచాచారక్రియాఽశక్తం రిక్తంబన్ధువివర్జితమ్॥౩౬॥కిమ
ర్థంస్థాపయత్యస్మిల్లోకేమాందుర్బలంవిధిః । ఏవంబ్రువతితస్మింస్తు నిర్హే
తుకదయానిధిః ॥ ౩౭ ॥ కుమారః ప్రాహతంవృద్ధం సోపహాసమిదంవ
చః । తవవిప్రశరీరంచ జరితం పలితంతథా ॥౩౮॥ లమ్బతేపక్ష్మణీత్వ
క్చనచపశ్యసికిఞ్చన । అతఃపరంచవిప్రేన్ద్రజీవనేచ్ఛాతవాస్తికిమ్ ॥౩౯ ॥
నవాపూర్వోక్తవాక్యంతు సత్యంవావదసువ్రత । ఇత్యుక్తః ప్రాహవిప్రో
పినాస్తీచ్ఛాజీవనేమమ ॥ ౪౦ ॥ కిన్తునిత్యానికర్మాణి జ్యోతిష్టోమముఖా
నిచ ॥ నానుష్ఠితానిదేవానామృణీకథమహంపునః ॥ ౪౧ ॥ త్యక్ష్యామి
దేహంభోరాజన్సత్యమేవబ్రవీమితే । ఇత్యుక్తః ప్రాహతం విప్రంగృహా
ణేమంకరంత్వితి ॥ ౪౨ ॥ సోపితత్కరమాలమ్బ్యశనైస్తేన జగామచ ।
క్వచిత్ప్రస్రవణంపుణ్యందర్శయిత్వాశుభోదకమ్ ॥ ౪౩ ॥ స్నానంకుర్వ
త్రగచ్ఛావస్తవాశ్రమపదంతతః । ఇత్యుక్తస్తేనవిప్రేన్ద్రస్స్నాత్వాత
త్రోత్థితః పునః ॥ ౪౪॥ అభూదభూతపూర్వశ్చకుమారష్షోడశాబ్దకః । కు
మారోపిసహస్రాక్షస్సహస్రవదనోఽభవత్ ॥ ౪౫ ॥ సహస్రమూ
ర్ధావిశ్వాత్మా సహస్రభుజమణ్డితః । తత్రదేవాస్సమాజగ్ము రాకాశేవి
స్మితాః పునః ॥ ౪౬ ॥ పుష్పవృష్టిర్మహత్యాసీ ద్దేవదున్దుభయస్తదా।నే
దుస్సర్వేపితందేవాస్తుష్టువుస్స్తోత్రసత్తమైః ॥ ౪౭ ॥ దేవఃప్రాహద్వి
జంవృద్ధం కురుకర్మాణిసర్వతః । కర్మానుష్ఠానసిద్ధ్యర్థంధనందత్తంచతే
బహు ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంద్విజశ్రేష్ఠంతత్రైవాన్తరధీయత । సం
భూయదేవాస్సర్వేపి ప్రోచుర్వాక్యమిదంతదా ॥ ౪౯ ॥ అయంవృద్ధః
కుమారోభూద్యస్మాత్తస్మాదియంనదీ । కుమారధారేతిసదా లోకేఖ్యా
తింగమిష్యతి ॥౫౦॥ త్రికాలమత్రయస్స్నాతిత్రిమాసంవిజితేన్ద్రియః।
వలీపలితనిర్ముక్తోవజ్రకాయోభవేన్నరః ॥ ౫౧ ॥ సర్వపాప వినిర్ముక్తో
యాతివిష్ణోః పరంపదమ్ । ఇత్యుక్త్వాత్రిదశాస్సర్వే జగ్ముర్విస్మితమాన

సాః ॥ ౫౨ ॥ ఇతిజాబాలికథితం తదుక్తంభవతాంమయా । యఇదం శృణుయాన్మర్త్యో లభతేస్నానజంఫలమ్॥ ౫౩॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మహర్షి
యజ్ఞవాటంప్రతిరూపాన్తరేణభగవదాగమనాది
కథనంనామ సప్తత్రింశోధ్యాయః.

రాజ్యభ్రష్టస్యశఙ్ఖణనృపస్యరాజ్యప్రాప్తిక్రమః.

సూతః॥ వాల్మీకినామునీన్ద్రేణకిఞ్చిదుక్తంశ్రుతంమయా । తదుచ్యతేమయాయూయం శృణుధ్వంమునిసత్తమాః ॥ ౧ ॥ సాఙ్కాశ్యే సోమవంశీయ శ్శఙ్ఖణఃపృథివీపతిః । అనేకదేశసహితం బహువిస్తారసంయుతమ్॥ ౨॥ పరమ్పరాగతంరాజ్యంచక్రేఽఖణ్డపరాక్రమః। సకదాచిన్మహారాజఃకృతపుణ్యవిపర్యయాత్ ॥ ౩ ॥ సామన్తరాజభిస్సర్వైర్హృత రాజ్యోమహీపతిః । తస్మాత్సభార్యస్సమాత్యో దేశాన్నిర్గత్యదుఃఖితః॥ దక్షిణాందిశమాసాద్య రామసేతుందదర్శహ । తత్రస్నాత్వాశనైఃపశ్చాదాజగామనదీంతతః ॥ ౫ ॥ సువర్ణముఖరీంతత్రస్నాత్వా చోత్తరతీరతః । పాద్మంసరస్సమాగమ్య తత్రస్నానంచకారసః ॥ ౬ ॥ నిత్యంచవిధివత్కృత్వాన్యవసద్దుఃఖపీడితః । రాజ్యాద్భ్రంశోవనేవాసస్సర్వమిత్వంచహృతంపరైః ॥ ౭॥ పారతన్త్ర్యంమహద్దుఃఖంమరణాదతిరిచ్యతే । భవితాజీవనంకస్మాత్క్వవాగచ్ఛామికాగతిః ॥ ౮ ॥ ఇతిశోకసమావిష్టస్తత్రైవనిద్రాముపాగతః । అశరీరాజగాదైనం తదానీంశోకపీడితమ్॥ ౯ ॥ మాశుచస్త్వంమహాబాహో ధైర్యమాలమ్బ్యబుద్ధిమాన్। ఇతఉత్తరదిగ్భాగేక్రోశమాత్రేమహాగిరిః ॥ ౧౦ ॥ వేఙ్కటాచల ఇత్యేవప్రథితఃపృథివీతలే।ఆపన్నకామధేనుర్యశ్శోకార్తానాంసురద్రుమః ॥౧౧॥ చిన్తామణిరివార్తానాంతత్రాస్తేకమలాపతిః । నిర్హేతుకదయాపూర్ణశ్శ్రితానామిష్టదస్సదా॥ ౧౨॥ తత్రాస్తేపద్మినీకాచిత్ఫుల్లపఙ్కజశోభితా। స్వామిపుష్కరిణీత్యేవనామతఃప్రథితాశుభా॥ ౧౩॥ తత్పశ్చిమతటేశ్రీమాన్మహావల్మీకభూధరః । ఉత్తిష్ఠతత్రగచ్ఛత్వం తత్తీరేకుటికాంకురు॥ ౧౪॥ తత్రస్థిత్వాత్రిసన్ధ్యంవైతత్రైవస్నానమాచరన్। తత్రస్థితంవేఙ్కటేశం

భావయిత్వాచబుద్ధితః॥ ౧౫॥ చతుర్భుజంశఙ్ఖచక్రేదధానంవరదంహరిమ్।
అభ్యర్చయన్మాసషట్కంశ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః॥ ౧౬॥ నివసత్వంమహాబా
హోస్వామిత్వం ప్రాప్స్యసిధ్రువమ్ । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతస్య గతశో
కఃప్రసన్నధీః॥ ౧౭॥ ఆరురోహగిరేశ్శృఙ్గంపుణ్యంపరమపావనమ్ । చమ్ప
కాశోకపున్నాగచూతధాత్రీసమన్వితమ్॥౧౮॥ చన్దనాగరుహిన్తాలరక్తచ
న్దనభాస్వరమ్। చమరీమృగసాహస్రంకస్తూరీమృగసేవితమ్॥ ౧౯ ॥ శుకకో
కిలసన్నాద మయూరస్వనశోభితమ్ । ఏవంమనోహరం శృఙ్గమారుహ్య
కనకోపమమ్॥ ౨౦॥ మృగయామాసతత్తీర్థంచిహ్నైస్తత్రతత్రవై । ద
దర్శసరసీంతత్ర నిర్మలస్ఫటికోపమామ్ ॥ ౨౧ ॥ తిలకాశోకపున్నాగవ
కుళైశ్చవిశోభితామ్ । రమ్యోపవనసంశుద్ధాం రక్తరాజీవరాజితామ్ ॥
మత్స్యైకచ్ఛపసమ్బాధాం తీరస్థతరుభాస్వరామ్ । పుష్పితామ్రవణోపే
తాంకేకికేకారవాకులామ్ ॥ ॥౨౩॥ తిలకైర్బీజపూరైశ్చవరైశ్శుక్లద్రు
మైస్తథా । పుష్పితైః కరవీరైశ్చ భాణ్డీరైర్నిచుళైస్తథా ॥ ౨౪ ॥ అ
శోకైస్సప్తపర్ణైశ్చకేతకైరతిముక్తకైః । అన్యైశ్చవివిధైర్వృక్షైః పుష్పి
తైశ్చమనోహరామ్ ॥ ౨౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీందృష్ట్వాప్రముమోద
మహామనాః । కృత్వాతుకుటికాం తత్రనివాసమకరోద్బుధః ॥౨౬॥స్నా
నంత్రిషవణం కుర్వన్వేఙ్కటేశంసమర్చయన్ । వ్రతీచ నియతాహారో
మాసషట్కమవర్తత । ౨౭ ॥ తతస్స్వామిసరోమధ్యా దుదతిష్ఠన్మహా
ద్భుతం । అనేకసూర్యసఙ్కాశంశోభయచ్చదిశోదశ॥ ౨౮ ॥ దివ్యం
విమానంతత్రైవతస్థౌదేవశ్శ్రియఃపతిః । శఙ్ఖచక్రగదాపాణిశ్శ్రీభూ
మిసహితఃపరః ॥ ౨౯ ॥ తత్రదేవాస్సమాజగ్ముర్బ్రహ్మాద్యామునయో
పిచ । సిద్ధావిద్యాధరాశ్చైవ కిన్నరాశ్చదిశాధిపాః ॥ ౩౦ ॥ వసవ
స్సప్తమునయస్సాధ్యా రుద్రాస్సమాగతాః । భేరీమురజవాద్యాని నేదు
శ్చాకాశవర్త్మని ॥ ౩౧ ॥ గీతంనృత్తంచ వాద్యంచ చక్రుస్సర్వాశ్చదే
వతాః । తుష్టువుఃపరమోదారైర్వేదమన్త్రైర్దివౌకసః ॥౩౨॥ సస
మ్భ్రమంసముత్థాయశఙ్ఖణః ప్రణిపత్యచ । స్తుత్వాథదేవదేవేశంవ్యజి
జ్ఞపదిదంనృపః ॥ ౩౩ ॥ దేవదేవజగన్నాథజగద్రక్షణతత్పర । భవద్ద

త్తంక్రమాయాతంస్వామిత్వంమమకేశవ ॥ ౩౪ ॥ హృతంరాజభిరా
క్రమ్యరాజ్యాద్భ్రష్టోస్మ్యభాగ్యతః । రక్షమాంకరుణాసిన్ధోమహా
దారజగత్పతే ॥ ౩౫ ॥ నజానేవ్రతశీలంచనియమంవాజపాదికమ్ ।
దిష్ట్యాదృష్టోమయాస్వామి న్నమోఘందర్శనంతవ ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యుక్తః
కాలమేఘాభోబభాషేఽథశ్రియఃపతిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ మాశుచస్త్వం
మయాదత్తంస్వామిత్వంపూర్వమాగతమ్ ॥ ౩౭ ॥ యస్మాత్తవమహా
భక్తిస్స్వామిపుష్కరణీజలే । యేకేచనసమాగత్యస్నానంకుర్వన్తిసం
యతాః ॥ ౩౮ ॥ స్వామిపుష్కరణీతీర్థేస్వామిత్వంప్రాప్నుయుర్నరాః ।
తేషాంవ్రతానుగుణ్యేన స్వామిత్వంభవతిధ్రువమ్ ॥ ౩౯ ॥ స్వాధీనతే
షాంపరాధీనభావలేశఃకదాపిన । త్వంచగత్వామహీపాల కురురాజ్య
మకణ్టకమ్ ॥ ౪౦ ॥ సమక్షం దేవదేవానామిత్యుక్త్వాఽన్తరధీయత ॥
స్వామిపుష్కరణీశబ్దోరూఢస్తస్మిన్సరోవరే ॥ ౪౧॥ వ్యుత్పత్తిఃకథితాత
స్యాస్తీర్థానాంస్వామినీయతః । స్వామిపుష్కరిణీత్యేవ తస్మాత్పూర్వం
పురాతనైః ॥ ౪౨ ॥ ప్రోక్తేదానీంభగవతావ్యుత్పత్తిస్తస్యసమ్మతా ।
స్వామిత్వస్యప్రదానాచ్చ స్వామిపుష్కరిణీత్వియమ్ ॥ ౪౩ ॥ అహో
మహత్త్వంతీర్థస్యదర్శనంపాపనాశనమ్ । ధన్యాస్త్వేతేమహాభాగా ఏత
ద్విషయవాసినః ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాత్రిదశాస్సర్వేయయుఃఫుల్లహృద
మ్బుజాః । శఙ్ఖణోపిమహారాజస్సభార్యోహృష్టమానసః ॥ ౪౫ ॥ అవ
రుహ్యగిరేస్తస్మాత్స్వంచదేశంజగామహ । తద్రాజ్యహారిణస్సర్వే పర
స్పరజిగీషయా॥ ౪౬॥ మమరాజ్యమిదంరాజ్యం మమైవేత్యుద్యతాయు
ధాః । అన్యోన్యమాహతాస్సన్తః పరిక్షీణాశ్చతేఽభవన్ ॥ ౪౭ ॥
మధ్యేఽస్మాకంనకస్యాపి రాజ్యంతస్యైవతద్భవేత్ । ఇతినిశ్చిత్యమనుజాః
ప్రేరితారాజభిస్తదా॥ ౪౮ ॥ గోదావరీతీరదేశే శఙ్ఖణందదృశుర్ముదా।
తవరాజ్యంమహాభాగతుభ్యందత్తంచరాజభిః ॥ ౪౯ ॥ ఆగచ్ఛభుఙ్క్ష్వ
రాజ్యంతదిత్యుక్తస్తైర్మహీపతిః । స్వకందేశంయయౌరాజా కామ్భో
జం నామనామతః ॥ ౫౦ ॥ తతస్సర్వేపిరాజాన శ్శఙ్ఖణంచవరాసనే।
స్థాపయిత్వాజలైఃపూతై రభిషిచ్యయయుఃపురాత్ ॥ ౫౧ ॥ సోపిస్వ
దేశమాసాద్య స్వామిత్వం ప్రాప్యపూర్వవత్ । వేఙ్కటేశప్రసాదేనచ

క్రేరాజ్యమకణ్టకమ్ ॥ ౫౨ ॥ శ్రుతంమహాత్మ్యంతీర్థస్య మునయఃకింత
పోధనాః॥౫౩॥ * * * * *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేరాజ్యభ్రష్టస్యశఙ్ఖ
ణనృపస్యరాజ్యప్రాప్తి క్రమకథనంనామాష్టత్రింశోధ్యాయః.

ఆత్మారామాఖ్యవిప్రస్యసమ్పత్ప్రాప్తిక్రమః.

సూతః॥ వాల్మీకినామునీన్ద్రేణయదుక్తంతన్మయాపిహి । ఉక్తం తేనాన్యదుక్తంతద్వక్ష్యతేశ్రూయతాంబుధాః॥ ౧ ॥ మధ్యదేశేద్విజఃకశ్చిదాత్మారామఇతిశ్రుతః । మహాకులప్రసూతశ్చ దేవబ్రాహ్మణ పూజకః॥ ౨ ॥ పితాచతస్యప్రథితః పృథివ్యాంబ్రాహ్మణోత్తమః ॥ అత్యన్త విష్ణుభక్తశ్చ వేదవేదాన్తపారగః ॥ ౩ ॥ అసావపివినీతశ్చసర్వవిద్వత్పరిగ్రహః । పితర్యుపరతేతస్యక్రమాయాతంధనంగతమ్ ॥ ౪॥ వృత్తిశ్చ శిథిలాజాతాపూజ్యతానచకుత్రచిత్ । మహాకులప్రసూతస్య మమేయం వృత్తిరీదృశీ ॥ ౫ ॥ అపకీర్తిర్మహత్యేషా పూర్వేషాంమమసర్వదా।కిం కుర్మఃకుత్రగచ్ఛామఇతిచిన్తామహామ్బుధౌ ॥ ౬॥ మగ్నశ్శనైర్జగామాసౌ వేఙ్కటాద్రేస్సమీపగమ్ । ఆగత్యకాపిలంతీర్థం కపిలేశ్వర సన్నిధౌ॥ తత్రస్నాత్వాతదారభ్య తీర్థేషుదశసప్తసు । క్రమేణస్నాతుమారేభే సమారుహ్యగిరింవరమ్ ॥ ౭ ॥ స్నానేనగతపాపశ్చచిత్తనైర్మల్యసంయుతః । అధిత్యకాయామాసీన శ్చిన్తాశోకపరాయణః ॥ ౯॥ తత్సమీపగుహామధ్యేధ్యానయోగపరాయణమ్। సనత్కుమారంయోగీన్ద్రం దదర్శ జ్వలనోపమమ్ ॥ ౧౦ ॥ అదృష్టపూర్వోయోగీన్ద్రో వేత్తిసర్వమయం బుధః । పృచ్ఛామ్యేనంహితంకిఞ్చిదితికృత్వాప్రణమ్యతమ్॥ ౧౧॥ నిరయాధికదుఃఖేన దుఃఖితః పాపకర్మకృత్ । త్వామహంశరణంప్రాప్తస్త్వంవేత్థబ్రూహిమేహితమ్॥ ౧౨ ॥ ఇతిభూమావపాతాసౌసాష్టాఙ్గం తస్యసన్నిధౌ । సోపిధ్యాయం శ్చిరంకాలం వ్యాజహార మితాక్షరమ్॥ ఉత్తిష్ఠవత్సకింశేషే కృత్వాఘోరంపురాభవే । పాపమస్మిన్భవేపక్వే తస్మిఞ్ఛోచసికింవృథా ॥ ౧౪ ॥ పురాతుదానవిఘ్నాశ్చ ప్రత్యూహాశ్చ

ప్రతిగ్రహే । సుఖస్థితానాంపీడాశ్చ త్వయానానావిధాఃకృతాః ॥ ౧౫ ॥
కిఞ్చిత్కిఞ్చిద్ద్విజేభ్యోవా విత్తందత్తంనతుత్వయా । గృహంక్షేత్రంప
శుర్ధాన్యం వస్త్రమాభరణంతథా ॥ ౧౬ ॥ అనాచారాఃకృతా స్తత్ర
నత్వాచారలవ స్త్వయా । ప్రణతార్తిహరేవిష్ణౌ ప్రణతాభీష్టదాయిని ॥
నకృతోభక్తిలేశోపి కథంసౌఖ్యంభవిష్యతి । తథాప్యస్తితవోపాయో
వదామిశృణుసాదరమ్ ॥ ౧౮ ॥ ఇతికర్ణామృతంశ్రుత్వా వచఃప్రాహ
కృతాఞ్జలిః । దుఃఖసాగరమగ్నస్య మమపోత ఇవాగతః ॥ ౧౯ ॥ ఆత
పక్లిన్నసస్యానాం యథావృష్టిస్తథాభవాన్ । నిధిర్యథానిర్ధనానాం రో
గిణాంవాయథాభిషక్ ॥ ౨౦ ॥ తథామయాభాగ్యలేశా దాప్తస్త్వం
హిదయానిధిః । రక్షమాంపాపినంఘోరం దయయేక్షస్వచక్షుషా॥౨౧॥
ఇత్యుక్తఃప్రాహయోగీన్ద్రః కారుణ్యాబ్ధితరఙ్గితః । మహద్రహస్యంత

సనత్కుమారకథితవ్యూహలక్ష్మీమన్త్రోద్ధారక్రమః.

త్త్వార్థం శృణువత్సబ్రవీమి తే ॥ ౨౨ ॥ సనత్కుమారః । దయాలోల
తరఙ్గాక్షీ పూర్ణచన్ద్రనిభాననా । జననీసర్వలోకానాం మహాలక్ష్మీర్హరి
ప్రియా ॥ ౨౩ ॥ సర్వపాపహరాసైవ ప్రారబ్ధస్యాపికర్మణః । సంహృ
తౌతుక్షమాసైవ సర్వసమ్పత్ప్రదాయినీ ॥ ౨౪ ॥ తస్యావ్యూహప్రభే
దాస్తు లక్ష్మీఃకీర్తిర్జయేతిచ । తత్రయావ్యూహలక్ష్మీస్సా ముగ్ధాకారుణ్య
విగ్రహా ॥ ౨౫ ॥ అనాయాసేనసాలక్ష్మీ స్సర్వపాపప్రణాశినీ । సర్వై
శ్వర్యప్రదానిత్యం తస్యామన్త్రమిమంశృణు ॥ ౨౬ ॥ వేదాదిమాయే
మాత్రేచ లక్ష్మ్యైనతిపదంవదేత్ । పరమేతిపదంచోక్త్వా లక్ష్మ్యై ఇతి
పదంతతః ॥ ౨౭ ॥ విష్ణువక్షస్థితాయైస్యా న్మాయాశ్రీతారికాతతః ।
వహ్నిజాయాన్తమన్త్రోయ మభీష్టార్థసురద్రుమః॥౨౮ ॥ ద్విభుజావ్యూ
హలక్ష్మీస్స్యా ద్బద్ధపద్మాసనప్రియా । శ్రీనివాసాఙ్గమధ్యస్థా సుతరాంకే
శవప్రియా ॥ ౨౯ ॥ తామేవశరణంగచ్ఛ సర్వభావేనసత్వరమ్ । ఇతి
మన్త్రముపాదిశ్య దదృశేనచకుత్రచిత్ ॥ ౩౦ ॥ భీతోసావిస్మితశ్చైవ
సన్తోషపులకాఙ్కితః । అద్యమేరజనీవ్యుష్టా శుభాజన్మచసత్ఫలమ్॥౩౧॥
ఇతిమన్త్రంశుచిర్భూత్వా జపన్నారుహ్యపర్వతమ్ । తత్రతత్రగిరౌపశ్య

న్ఘురాన్పర్వతనిర్గతాః ॥ ౩౨ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంప్రాప శనైర్దిష్ట్యా
మహాద్భుతామ్ । ఆకాశాదవరుహ్యాత్రస్థితాంమన్దాకినీమివ ॥ ౩౩ ॥
విరజామివపాపఘ్నీంపుణ్యదాంపుణ్యసేవితామ్ । ఆత్మారామ స్తథాత
త్ర సస్నౌ శాస్త్రే యథోదితమ్ ॥ ౩౪ ॥ స్నానేకృతేతస్యదేహో భా
రపాతేయథాలఘుః। తతఉత్థాయతత్పుణ్యం దదర్శవనముత్తమమ్ ॥౩౫॥
తత్రదృష్టంమహద్ధామ విమానంసిద్ధసేవితమ్ । అనేకగోపురోపేతంమ
ణ్డపానస్త్యసంయుతమ్ ॥ ౩౬ ॥ అనేకరత్నఖచితం తప్తహాటకనిర్మి
తమ్ ॥ గన్ధర్వనగరప్రఖ్యందృష్టిచిత్తాపహారకమ్ ॥ ౩౭ ॥ నృత్తవాది
త్రరుచిరంసురసఙ్ఘనిషేవితమ్ । కిమిదంనిర్జనేదృష్టంవనేఽస్మిన్మహదద్భు
తమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇతివిస్మయసంఫుల్లహృదయామ్భోరుహస్తదా । ద్రష్టుం
విమానంతద్దివ్యంయయాపుణ్యఫలోదయః ॥ ౩౯ ॥ దదర్శతత్రఫుల్లాబ్జ
నయనంవేఙ్కటేశ్వరమ్।శఙ్ఖచక్రధరంశ్రీశంవరావనతహస్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥
కిరీటమకుటోపేతం కుణ్డలాభ్యాంవిరాజితమ్ । సర్వాభరణసమ్పూర్ణం
పీతామ్బరధరంవిభుమ్ ॥ ౪౧ ॥ కోటికన్దర్పలావణ్యంశ్రీభూమిసహితం
పరమ్ । త్వమేవపరమంధామత్వమేవపరమాగతిః ॥ ౪౨ ॥ త్వమేవ
జగతాంస్రష్టా ధాతాహర్తామహేశ్వరః । ఇతిస్తుతంశివేనాపివిధినాపి
స్తుతంసదా ॥ ౪౩ ॥ ప్రణమ్యోత్థాయసన్తోషాత్తోస్తుంగద్గదకణ్ఠధృత్॥
సర్వంత్వమేవజానాసి సర్వాత్మం స్త్వాంనమామ్యహమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇతి
ప్రణమ్యభూయోపి తూష్ణీంపశ్యన్స్థితోఽగ్రతః । సర్వజ్ఞఃకరుణారూప
శ్శ్రీనివాసఃపరాత్పరః ॥ ౪౫ ॥ జ్ఞాత్వాముగ్ధంచతంప్రాహమాభైషీ
ర్మాశుచఃపునః । తూష్ణంత్వయాకృతంసర్వం వ్యాహాలక్ష్మీంవిమృశ్య
తత్ ॥ ౪౬ ॥ ఐశ్వర్యంసుమహద్దత్తందీర్ఘకాలానుబన్ధనమ్ । దీర్ఘమా
యుశ్చతేదత్తమారోగ్యంజ్ఞానశీలతా ॥ ౪౭ ॥ మయాదత్తాన్ద్విజశ్రేష్ఠ
భుఙ్క్ష్వభోగాన్బహూనపి । ఏవంబ్రువతిదేవేశే ప్రణనామపునశ్చతమ్॥
ఉత్థాయభూయోదేవంచ నాపశ్యత్పుణ్యకాననమ్ । అతిభీతఃపరిక్రమ్య
సరస్తీరంవిమృశ్యచ ॥ ౪౮ ॥ స్వప్నోమతిభ్రమోవాపి మాయావాస
త్యమేవవా । నజానేదేవదేవేశ సత్యమేవభవేత్తువా ॥ ౪౯ ॥ ఇతి

బ్రువన్ద్విజస్తస్మా దవరుహ్యాగిరేస్తతః । పర్యన్తేవేఙ్కటాద్రేస్తువాసం
చక్రేప్రసన్నధీః ॥ ౫౧ ॥ యథేప్సితంసుఖంరేమే దీర్ఘకాలేనవై ద్విజః।
ఇతివాల్మీకినాపూర్వముక్తముక్తంమయాపునః ॥ ౫౨ ॥ * *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆత్మారామాఖ్య
విప్రస్యసమ్పత్ప్రాప్త్యాదికథనంనామైకోనచత్వారింశోధ్యాయః.

కాపిలాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ వరాహాద్రికథాన్యాణాం శ్రోత్యాణామమృతోప
మా । నైకుణ్ఠాద్రేఃకథాంశ్రోతుంభూయస్తృష్ణావివర్ధతే ॥౧॥ దశసప్తచ
తీర్థానివిద్యన్తేకనకాచలే। ఇతిపూర్వంత్వయాసూతకీర్తితంహిప్రసఙ్గతః॥
బ్రూహితేషాంతుతీర్థానాంమాహాత్మ్యంపుణ్యవర్ధనమ్ । ఇతిపృష్టఃపునః
ప్రాహమునీనాహూయసాదరమ్ ॥ 3 ॥ సూతః ॥ తీర్థానాంచైవమహా
త్మ్యంతేషాంవక్తుంచకృత్స్నశః ॥ నశక్యంలేశతస్తేషాముచ్యతేశ్రూయ
తామిదమ్ ॥ ౪ ॥ గిరేరధఃప్రదేశేతుకాపిలంలిఙ్గముత్తమమ్ ॥ పాతాళే
పూజితంపూర్వంకపిలేనమహాత్మనా॥ ౫ ॥ కుతశ్చిత్కారణాత్తత్తులిఙ్గం
పరమపావనమ్ । భిత్త్వాతుధరణీంతస్మాన్నిర్గతంపూజితంసురైః ॥ ౬ ॥
తల్లిఙ్గంస్థాపితంభూమౌ ప్రార్థితంసర్వదైవతైః । తదగ్రేభువముద్భిద్యని
ర్గతాకపిలాపురా ॥ ౭ ॥ తద్బిలంకాపిలంతీర్థం సర్వపాపప్రణాశనమ్ ।
తదూర్ధ్వదేశేశక్రస్య తీర్థంపరమపావనమ్ ॥ ౮ ॥ అహల్యాసఙ్గసమ్భూ
తశాపమోక్షస్తుయత్రతత్ । విష్వక్సేన సరస్తస్మాదూర్ధ్వంపుణ్యవివర్ధ
నమ్ ॥౯॥ వరుణస్యాత్మజోయత్రతపఃకృత్వాసుదుస్తరమ్ ॥ సారూప్యం
చహరేఃప్రాప్యసేనాపత్యమవాపహి ॥ ౧౦ ॥ పఞ్చాయుధానాంతీర్థానిత
దూర్ధ్వంభాన్తిసత్తమాః । తదూర్ధ్వమగ్నికుణ్డంస్యాద్దురారోహముప
ర్యతః ॥ ౧౧ ॥ బ్రహ్మతీర్థంమహాహత్యామోచనంపుణ్యవర్ధనమ్ । మునీ
నాంచైవసప్తానాంపుణ్యతీర్థానిసన్త్యతః ॥ ౧౨ ॥ దశాధికఫలంతేషాం
తీర్థానాముత్తరోత్తరమ్।ఏతేషాంచైవమాహాత్మ్యంమయావక్తుంనశక్య
తే ॥ ౧౩ ॥ పురాభవద్ద్విజఃకశ్చిత్తీర్థయాత్రాకృతోద్యమః । తమాహక
మలాధీశఃకిమర్థంగచ్ఛసిద్విజ ॥౧౪॥ అస్మిన్వృషఙ్కరశైలేన్ద్రే సన్తిదివ్యా

నిసప్తచ । దశతీర్థానితత్రాద్యం కాపిలంసరఉత్తమమ్ ॥ ౧౫ ॥ స్నా
త్వాచైతేషువిప్రేన్ద్ర శాస్త్రోక్తజ్ఞానపూర్వకమ్ । కృత్స్నతీర్థఫలంపు
ణ్యంప్రాప్స్యసిత్వంనసంశయః ॥ ౧౬ ॥ ఇతిశ్రుత్వాద్విజః పూర్వంస్వ
ప్నేచోత్థాయవిస్మితః । నివృత్తస్తీర్థయాత్రాతః ప్రాప్యశ్రీవేఙ్కటాచ
లమ్ ॥ ౧౭ ॥ తేషుతీర్థేషుదశసుసప్తసుక్రమశోగతః । స్నాత్వాతథైవ
విప్రేన్ద్రఆప్తవానితిమేశ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ తిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచతీర్థానిభు
వనత్రయే । తేషాంప్రకృతిభూతాని తీర్థాన్యస్మిన్మహాగిరౌ ॥ ౧౯ ॥ భూ
మిప్రదక్షిణేవాఞ్ఛా యద్యస్తిమునిసత్తమాః । సర్వతీర్థమయంసర్వపు
ణ్యక్షేత్రమయంగిరిమ్ ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాహ్వంనరోగత్వాకుర్యాత్త
స్యప్రదక్షిణమ్ । భూమిప్రదక్షిణేపుణ్యంయత్తత్పుణ్యమవాప్నుయాత్ ॥
వేఙ్కటాచలశృఙ్గాగ్రేదృష్టమాత్రేహలాయుధః । తీర్థయాత్రాఫలం

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

కృత్స్నంప్రాప్తవానితిమేశ్రుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ పాణ్డవాధర్మపుత్రాద్యాఃకృ
ష్ణేనాక్లిష్టకర్మణా । ఉపదిష్టాస్సమాగమ్య వేఙ్కటాఖ్యంనగోత్తమమ్॥
కస్మింశ్చిత్పుణ్యతీర్థేహి క్షేత్రపాలాభిరక్షితే । కుర్వన్తస్స్నానపానాదీ
నవసన్నబ్దమాత్రకమ్ ॥ ౨౩ ॥ తదాకదాచిద్ధర్మోపి దదర్శస్వప్నముత్త
మమ్ । యస్మాదస్మిన్మహాతీర్థేస్థితంవత్సరమాత్రకమ్ ॥ ౨౪ ॥ అనేన
పుణ్యయోగేనభవన్తఃక్షీణకల్మషాః । యుద్ధేజయంతథారాజ్యంగమిష్య
న్తిక్రమాగతమ్ ॥ ౨౫ ॥ తదాప్రభృతితత్తీర్థంపాణ్డవఞ్చవిదుర్బుధాః । జరా

జరాహరాదితీర్థత్రయమాహాత్మ్యమ్.

హరంవలిఘ్నంచ రసాయనమితిత్రికమ్ ॥ ౨౬ ॥ తీర్థానాంవర్తతేత
స్మింశ్చిన్తామణిగిరౌతథా । స్వామిపుష్కరిణీపూర్వ దేశేపర్వతగహ్వ
రే ॥ ౨౭ ॥ ద్వావింశచ్ఛరపాతేతుకిన్తుమాయాతిరోహితమ్ ॥ నజాన
న్తిబుధాస్తీర్థంతత్తువిస్మయకారకమ్ ॥ ౨౮ । అష్టానాంఖనయస్సన్తి
లోహానాంకనకాచలే । యుగభేదేనదృశ్యన్తేనరాణాంపుణ్యకర్మణామ్॥
వేఙ్కటాద్రౌపరాంభక్తిం వహన్గచ్ఛతిచేద్గిరిమ్ । పఙ్గుర్జఙ్ఘాలఏవస్యాద
చక్షుఃపద్మలోచనః ॥ ౩౧ ॥ మూకోవాచస్పతిర్దూర శ్రావీతుబధిరో
భవేత్ । వన్ధ్యాతుబహుపుత్రాచనిర్ధనస్సుధనోభవేత్ ॥ ౩౨ ॥ ఏత

త్సర్వంగిరౌభక్తి మాత్రేణైవభవేద్ధ్రువమ్ । తత్త్వతోవేఙ్కటాద్రేస్తు స్వరూపంవేత్తికఃపుమాన్ ॥ ౩౩ ॥ శ్రీనివాసగిరిశ్చాయం కదాచిత్కనకాచలః । కదాచిద్జ్ఞానరూపోయం కదాచిద్రత్నరూపకః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీనివాసఇవాభాతి కదాచిద్భూషణోజ్జ్వలః । కాలభేదేనకేషాఞ్చిత్ప్రాకృతాచలరూపధృత్ ॥ ౩౫ ॥ తస్మాదస్యగిరేఃపుణ్యం మాహాత్మ్యంవేత్తికఃపుమాన్ । శ్రుతేషుకిఞ్చిద్దృష్టేషు మయోక్తంభవతామిదమ్ ॥ ౩౬ ॥ శ్రుతశ్చసర్వవృత్తాన్తశ్శక్యోవక్తుంమయానహి ॥ ౩౭ ॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేకాపిలాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యాదికథనంనామ చత్వారింశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రింప్రతి శ్రీరామాగమనమ్.

మునయః ॥ వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యం జనకర్ణరసాయనమ్ । శృణ్వతాంనాస్తితృప్తిస్తుమునీనాంనోబుధోత్తమ ॥ ౧ ॥ భూయఃకథయ వృత్తాన్తం శ్రుతంకిఞ్చిత్త్వయాపురా । ఇత్యుక్తఃప్రాహసూతోపి శ్రుతంచమునిపుఙ్గవాన్ ॥ ౨ ॥ సూతః ॥ పుత్రోదశరథస్యాసీ ద్రామో రాజీవలోచనః । ససర్వలక్షణోపేత స్సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩ ॥ రావణస్యవధార్థాయ పురాసామిత్రిణాసహ । హనూమతావేగవతా సుగ్రీవేణమహాత్మనా ॥ ౪ ॥ సహసైన్యైర్యదాపమ్పా తీరాచ్ఛోభితపాదపాత్ । నిర్జగామతదారామ శ్శుభేశ్రీవేఙ్కటాచలే ॥ ౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వాపశ్చాద్రణేరిపుమ్ । రావణంసగణంహత్వా జయమాపేతిమేశ్రుతమ్ ॥ ౬ ॥ తత్సర్వంకథయిష్యామి శ్రోతవ్యమవధానతః । ఋశ్యమూకాచలాత్తస్మా ద్వానరైర్బహుభిర్వృతః ॥ ౭ ॥ రావణస్యవధార్థాయ కృతోద్యోగస్సకార్ముకః । శేషాచలసమీపేతు యదారామస్సమాగతః ॥ ౮ ॥ తదాసత్యఞ్జనాదేవీ వాయుసూనోర్మహాత్మనః । జననీపురతోగత్వా రామంరక్తాన్తలోచనమ్ ॥ ౯ ॥ నమస్కృత్యమహాభాగా వచనంచేదమబ్రవీత్ । ప్రతీక్షన్తీమహాబాహో త్వదాగమనమద్భుతమ్ ॥ ౧౦ ॥ తిష్ఠామ్యస్మిన్గిరౌరామ మునయో

పిచకాననే। తపఃకుర్వన్నిసతతం త్వదాగమనకాఙ్క్షయా॥ ౧౧॥ తాన్స ర్వాన్సమనుజ్ఞాప్య గన్తుమర్హసిసువ్రత। ఇత్యుక్తఃప్రాహరామోఽపి హ నూమన్తాంతరంప్రతి॥ ౧౨॥ శ్రీరామః॥ కాలాత్యయోఽభవేద్దేవి మయి తత్రసమాగతే। మమేదానీంవరారోహే కార్యస్యమహతీత్వరా ॥౧౩॥ పునరాగమనేదేవి తథాభవతుసున్దరి। ఇత్యుక్తంరాఘవేణైతద్వాక్యం శ్రుత్వామహామతిః॥ ౧౪ ॥ హనూమాన్ప్రణతోభూత్వా వాక్యంచై తదువాచహ। స్థాతవ్యమత్రభవతా యత్రకుత్రాపిసర్వథా ॥ ౧౫ ॥ యస్మాచ్ఛ్రాన్తామహాసేనా వానరాణాంతరస్వినామ్। అయఞ్చమార్గ ఏవాద్రి స్సదాపుష్పఫలద్రుమః॥ ౧౬॥ బహుప్రస్రవణోపేతో బహుక న్దరసానుమాన్। సుస్వాదుకన్దమూలోఽయ మఞ్జనాఖ్యోమహాగిరిః॥ ౧౭॥ మధూనిసన్తివృక్షేషు బహూనిగిరికన్దరే । వేత్థసర్వంమహాబాహో యథేచ్ఛసితథాకురు॥ ౧౮ ॥ ఇత్యుక్తోవాయుపుత్రేణ శ్రీరామఃప్రహస న్నసా। జానేఽహమఞ్జనాసూనో తథాపివచనంతవ ॥౧౯॥ శ్రోతవ్యం హిమహాబాహో గచ్ఛాగ్రేత్వంహరీశ్వర । ఇత్యుక్త్వావాహినీంతాం చకర్షన్పర్వతమాయయా ॥౨౦॥ నాగకేసరమాలూర పున్నాగతరుశో భితమ్। చమ్పకాశోకవకుళ చూతకింశుకరాజితమ్॥ ౨౧॥ మయూర శారికాలాపైః కోకిలానాంస్వనైరపి। శుకమఞ్జులనాదైశ్చ కపోతస్వన హుఙ్కృతైః॥౨౨॥ శోభితంఫలపుష్పైశ్చ వేఙ్కటాఖ్యంనగోత్తమమ్। నిర్లోమానామతఃకశ్చి ద్విప్రోవేదవిదాంవరః॥ ౨౩ ॥ స్వాయమ్భువంస ముద్దిశ్య బ్రహ్మలోకజగీషయా। తపశ్చకారధర్మాత్మాపర్వతోత్తరదేశ తః॥౨౪॥ ఆగత్యభగవాన్బ్రహ్మా తమాహద్విజసత్తమమ్। రామంద్ర ష్ట్వాససౌమిత్రిం బ్రహ్మలోకమవాప్స్యసి॥ ౨౫॥ ఇత్యుక్తోబ్రహ్మణాపూ ర్వం దృష్ట్వారామంపరాత్పరమ్। ఫలమూలాశనైస్సమ్య క్పూజయిత్వా తమబ్రవీత్ ॥ ౨౬ ॥ అద్యమేసఫలంజన్మత్వన్ముఖామ్భోజదర్శనాత్। చిరకాలార్జితంస్వామి న్ఫలితంతపఉత్తమమ్ ॥౨౭॥ అనుజ్ఞాపయమాం రామ బ్రహ్మలోకంప్రతీశ్వర। ఇత్యుక్తస్సతుధర్మాత్మా తథైవాచరభో ద్విజ ॥౨౮॥ ఇత్యుక్త్వాతంతువిప్రేన్ద్ర మారురోహనగోత్తమమ్। శా పమోక్షంచయక్షాణాం కేషాంచిత్పర్వతోత్తమే॥ ౨౯ ॥ దత్త్వారా

మోఞ్జనాదేవ్యా ఆశ్రమంపుణ్యవర్ధనమ్ । ఆకాశగఙ్గానికటేప్రతిపేదేమ
హామనాః ॥ ౩౦ ॥ తయాసపూజితస్సమ్యక్తస్యైదత్త్వావరోత్తమమ్ ।
ఆపృచ్ఛ్యతాంమహాభాగాం స్వామిపుష్కరిణీంయయౌ ॥ ౩౧ ॥ తత్ర
రామోమహాతేజాః సౌమిత్రిర్మారుతాత్మజః । సుగ్రీవశ్చాఙ్గదశ్చైవ
జామ్బవాన్నీలఏవచ ॥ ౩౨ ॥ చక్రుస్స్నానంమహాతీర్థే సర్వత్రవిజయ
ప్రదే । ఫలమూలానిచానీయ రామోధర్మభృతాంవరః ॥ ౩౩ ॥ చకా
రదానంతత్రైవ మునిభ్యశ్శాస్త్రవర్త్మనా । తస్యానైరృతిదిగ్భాగేకుటీం
కృత్వాపృథక్పృథక్ ॥ ౩౪ ॥ సుస్వాదుఫలమూలాని మధూనిసుబ
హూనిచ । ఆనీయవాయుపుత్రస్తం పూజయామాసరాఘవమ్ ॥ ౩౫ ॥
తతోరామస్సంప్రహృష్టస్సుగ్రీవప్రముఖైస్సహ । న్యవసత్సుసుఖంరామ
స్స్వగేహఇవతత్రవై ॥ ౩౬ ॥ వానరాశ్చమహాత్మానో గోలాఙ్గూలా
మహాబలాః । సర్వతస్తత్రపుష్పాణి మూలానిచఫలానిచ ॥ ౩౭ ॥
మధూనిస్వాదుతీర్థాని భక్ష్యజాతాన్యనేకశః । భక్షయిత్వామదోన్మత్తా
శ్చేరుస్తత్రసహస్రశః ॥ ౩౮ ॥ ఆప్లవన్తఃప్లవన్తశ్చ గర్జన్తశ్చప్లవఙ్గ
మాః । శృఙ్గాచ్ఛృఙ్గంగిరేస్తత్రవృక్షాద్వృక్షంవనాద్వనమ్ ॥ ౩౯ ॥
చేరుస్తేవానరాస్సర్వే ముదితాబలగర్వితాః । కేచిదారురుహుస్తత్ర
వానరాన్వానరోత్తమాః ॥ ౪౦ ॥ కాంశ్చిత్పుచ్ఛప్రదేశేతుగృహీత్వా
వానరాన్క్వచిత్ । కర్షన్తిస్మతదాకాంశ్చిత్కేచిత్కర్ణంచుచుమ్బిరే ॥
దృష్ట్వైవరావణంసఙ్ఖ్యే హన్యామససుహృద్గణమ్ । లఙ్కాంసమూల
ముత్పాట్యత్రికూటంవామహాగిరిమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆనేష్యామోవయంసిన్ధుంబ
హునక్రసమాకులమ్ । తరామోబాహువేగేనగృహ్ణీమశ్చన్ద్రభాస్క
రౌ ॥ ౪౩ ॥ పాటయామోగిరీన్సర్వాన్నామార్థేభూరుహానపి । పాతా
ళంవామహర్లోకంప్రవిశామరసాతలమ్ ॥ ౪౪ ॥ గచ్ఛామోరావణోయ
త్రతిష్ఠత్యవినయాన్వితః । తమేవహన్మశ్శూరంతుసగణంలోకకణ్టకమ్ ॥
చిరాయతేశిరశ్ఛేదే రామఃపరమధార్మికః । ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వేవాన
రాఃపర్వతోపమాః ॥ ౪౬ ॥ తస్మిన్దివ్యేమహాపుణ్యేవేఙ్కటాద్రౌవనేచ
రాః । కోటికోట్యర్బుదాస్తత్ర పరార్థాబలశాలినః ॥ ౪౭ ॥ పరస్పరమ

సమ్బాధంన్యవసన్సుసుఖంగిరౌ । అహోగిరిప్రభావోఽయం వర్ణనీయః క
థంబుధైః ॥౪౮॥ * * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటా
చలమ్ప్రతి శ్రీరామాగమనకథనంనామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః.

వైకుణ్ఠాఖ్యగుహాప్రవిష్టవానరవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ స్వామిపుష్కరిణీయత్రతతఈశాన్యభాగతః । గజో
గవాక్షోగవయశ్శరభోగన్ధమాదనః ॥ ౧ ॥ మైన్దశ్చద్వివిదశ్చైవ సుషే
ణశ్చమహామతిః । కాఞ్చిద్గుహాంతమోరుద్ధాంప్రవిష్టాస్తత్రవానరాః॥౨॥
ఉన్నిద్రనేత్రాస్సర్వేఽపిసింహతుల్యపరాక్రమాః । జగ్ముస్తేతమసాఽఽవిష్టాం
సుదూరంతాంగుహాంతదా ॥ ౩ ॥ దదృశేఽత్రమహాజ్యోతిస్సూర్యకో
టిరివోదితా । జ్యోతిర్గణానాంతటితాంమిళితానామివాబభౌ ॥ ౪ ॥
తత్రకాచిత్పురీరమ్యాతప్తహాటకనిర్మితా । కవాటతోరణవతీరమ్యోద్యా
నశతైర్యుతా ॥౫॥ స్ఫటికోపలవచ్ఛుద్ధజలనద్యాసమావృతా । రత్నమాణి
క్యవైడూర్యముక్తానిర్మితగోపురా ॥ ౬ ॥ అనేకమణ్డపైర్యుక్తాప్రాసా
దశతసఙ్కులా । మహావీధిశతోపేతా రథమాతఙ్గసంయుతా ॥ ౭ ॥
వరనారీగణోపేతా సర్వమఙ్గళశోభితా । శఙ్ఖచక్రధరాస్తత్ర సర్వేచైవ
చతుర్భుజాః ॥ ౮ ॥ సస్రక్మాల్యవసనాస్సర్వాభరణభూషితాః । దివ్య
చన్దనలిప్తాఙ్గాఃపరమానన్దపూరితాః ॥ ౯ ॥ తన్మధ్యేసుమహద్దివ్యంవిమా
నంసూర్యసన్నిభమ్ । అత్యున్నతమహామేరుశృఙ్గతుల్యంమనోహరమ్॥
బహుప్రకాశసమ్పన్నం మణిమణ్డపసంయుతమ్ । భేరీమృదఙ్గపణవమర్ద
లధ్వనిశోభితమ్ ॥ ౧౧ । నృత్తవాదిత్రసమ్పన్నంకిన్నరస్వనసంయుతమ్।
దదృశుస్తత్రపురుషంపూర్ణచన్ద్రనిభాననమ్ ॥ ౧౨ ॥ చతుర్బాహుము
దారాఙ్గంశఙ్ఖచక్రధరంపరమ్ । పీతామ్బరధరంసౌమ్యమాసీనంకాఞ్చ
నాసనే ॥ ౧౩ ॥ ఫణామణిమహాకాన్తి విరాజితకిరీటినమ్ । భోగిభో
గేసమాసీనం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఆసనోపరివిన్యస్తవామే
తరకరామ్బుజమ్ । ప్రసార్యదక్షిణంపాదముద్ధృతేవామజానుని ॥ ౧౪ ॥
ప్రసార్యవామహస్తాబ్జం శ్రీభూమిభ్యాంనిషేవితమ్ । సేవితంనీళయాదే

వ్యా వై జయన్త్యా విరాజితమ్ ॥ ౧౬ ॥ శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కం వనమాలా విభూషితమ్ । కృపారసతరఙ్గౌఘ పూర్ణనేత్రామ్బుజద్వయమ్ ॥ ౧౭ ॥ శశిప్రభాసమచ్ఛత్రం చామరవ్యజనే శుభే । హస్తాభ్యాం ధారయ స్త్రీభి ర్నారీభి స్సేవితం ముదా ॥ ౧౮ ॥ దృష్ట్వా తే వానరాస్సర్వే విస్మితాశ్శుభలోచనాః । అత్రాన్తరే మహాభాగః పురుషః పరమాద్భుతః ॥ ౧౯ ॥ చతుర్భుజో దణ్డహస్తో దృష్ట్వా త్వరితవిక్రమః । దణ్డముద్యమ్య తాన్సర్వాన్ భర్త్సయామాస వై తదా ॥ ౨౦ ॥ తే సర్వే వానరా భీతా నిర్జగ్ముర్గిరిగహ్వరాత్ । నిర్గత్య సహసా తేభ్యః ప్రోచుర్దృష్టం యథాతథా ॥ ౨౧ ॥ రావణస్తు మహామాయీ కామరూపీ చ వఞ్చకః । అన్యో వా రావణో వాథ శోధనీయః ప్రయత్నతః ॥ ౨౨ ॥ ఇత్యుక్త్వా వానరాస్తే చ సర్వే సముత్థాయ సమ్భ్రమాత్ । యత్ర పూర్వం గుహా దృష్టా తత్రాగచ్ఛన్వనౌకసః ॥ ౨౩ ॥ నాపశ్యన్నగరీం తత్ర చిహ్నం వా దృష్టపూర్వకమ్ । భ్రమాత్తమఞ్జసా శైలం విచిన్వన్తశ్చ సర్వతః ॥ ౨౪ ॥ భ్రమ ఇత్యేవ నిశ్చిత్య తూష్ణీమాసన్వనౌకసః । తతః ప్రభాతే విరతే రామో రాజీవలోచనః ॥ ౨౫ ॥ లక్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా వానరేన్ద్రేణ ధీమతా । సహ సైన్యైర్మహాతేజాః ప్రతస్థేఽరిజిగీషయా ॥ ౨౬ ॥ జిత్వా చ రావణం యుద్ధే ప్రాప్య సీతాం మహాబలః । అయోధ్యాం పునరభ్యేత్య భ్రాతృభిస్సహితోఽనఘః ॥ ౨౭ ॥ ప్రాపరాజ్యం స్వయం రామ స్స్వామితీర్థస్య వైభవాత్ । ఇతి శ్రుతం మయా పూర్వ

వైకుణ్ఠగుహాప్రభావకథనమ్.

మబ్రువం భవతామహమ్ ॥ ౨౮ ॥ మునయః ॥ వైకుణ్ఠాద్రౌ గుహా దృష్టా కాచిద్వానరసత్తమైః । ఇత్యుక్తం భవతా సూత వేదవేదాన్తపారగ ॥ గుహా కా వద నో బ్రహ్మన్ శ్రోతుం కౌతూహలం హి నః ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతామభిధాస్యామి దేవమాయా మయా శ్రుతా ॥ ౩౦ ॥ వైకుణ్ఠాఖ్యా గుహా సా తు దుర్జ్ఞేయా మునియోగిభిః । దుర్జ్ఞేయా సా తు దేవైశ్చ మాయయా పరమాత్మనః ॥ ౩౧ ॥ లీలయా విష్ణునా పూర్వం వానరాణాం ప్రకాశితా । తస్యాం గుహాయాం యే దృష్టా శ్శఙ్ఖచక్రధరా అపి ॥ ౩౨ ॥ తే తు ముక్తాస్తథా నిత్యాః పరమానన్దరూపిణః । భుఞ్జతే బ్రాహ్మమానన్ద మావి

ర్ఖ్యాతగుణాశ్చ తే ॥ 33 ॥ సఞ్చరన్తః కామరూపా లోకాన్భగవతా సహ । ఆనన్దరూపాః కైఙ్కర్యం కుర్వన్తో బ్రహ్మణోఽపి తే ॥ 3౪ ॥ వసన్తి తత్ర సతతం బ్రహ్మణా పరమేష్ఠినా । యదా యదా కలిః కాలో యదా వా జనతా గిరా ॥ 3౫ ॥ తదా గుహాయామంతస్యాన్తు వసిష్యన్తీతి నిశ్చితమ్ । ఏవం ప్రభావశ్శేషాద్రి ర్వసత్యస్మిన్జగన్మయః ॥ 3౬ ॥ క్రీడతే లీలయా యుక్తో నిత్యైర్ముక్తైశ్చ సూరిభిః । నీలమేఘనిభం శ్యామం నీలోత్పలవిలోచనమ్ ॥ 3౭ ॥ నీలాద్రిశిఖరస్థం తం భజామ్యత్రైవసుస్థితమ్ । గుహాఖ్యానం శ్రుతం కిం వా యుష్మాభిర్గతకల్మషైః ॥ 3౮ ॥ శృణ్వతామిదమాఖ్యానం కలిదోషమలాపహమ్ । ధన్యం యశస్యమాయుష్యం పుత్రపౌత్రాభివర్ధనమ్ ॥ 3౯ ॥ ఇతీరితశ్శేషగిరేః ప్రభావశ్శ్రుతో మయా యోగివరేభ్య ఆదరాత్ । సమస్తజీవాత్మసమష్టిరూపిణో హరేః ప్రభావోఽపి కరీన్ద్రగోప్తుః ॥ ౪౦ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వైకుణ్ఠగుహాప్రవిష్టవానరవృత్తాన్తాదికథనం నామ ద్విచత్వారింశోఽధ్యాయః.

రావణాదిపీడితదేవర్షీణాం క్షీరార్ణవాదిలోకగమనమ్.

మునయః ॥ విశ్వవిశ్రుత విశ్వార్థ విబోధనవిచక్షణ । వక్తుమర్హసి తత్సూత యత్పృచ్ఛామో వయం పునః ॥౧॥ వేఙ్కటాద్రావిదానీన్తు సర్వప్రత్యక్షగోచరః । ఆస్తే హ్యఞ్జనశైలాభ స్సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ ౨ ॥ కస్య వా పుణ్యశీలస్య రూపమేతత్ప్రదర్శితమ్ । వక్తవ్యం తదశేషేణ శృణ్వతాం నో మహామునే ॥3॥ ఇత్యుక్తో మునిభిస్తైస్తు సూతః ప్రాహ మునీన్ప్రతి ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వం మునయో యూయం వేఙ్కటేశకథాం పరామ్ ॥ వ్యాసేన మునినా ప్రోక్తం మహ్యం పూర్వం స్వయమ్భువః । ప్రదర్శితమిదం రూప మితి తత్కథయామ్యహమ్ ॥ వృత్తాన్తమాదితః కృత్వా శృణ్వన్తు మునిసత్తమాః । పురా కదాచిజ్జాబాలిః కాశ్యపో గౌతమస్తథా ॥ ౬ ॥ అగస్త్యో వామదేవశ్చ శతానన్దో మునిస్తథా । యోగినస్సనకాద్యాశ్చ వాసవాద్యా దివౌకసః ॥ ౭ ॥ హిరణ్యకశిపోర్వంశే సమ్భవైశ్చ దురాత్మభిః । దైత్యైశ్చ పీడితాః కైశ్చి ద్విష్ణవే తన్నివేదితుమ్ ॥ ౮ ॥

నిర్జగ్ముస్తేథసమ్భూయ విచేతుంవిష్ణుమవ్యయమ్ । క్షీరాబ్ధేరుత్తరంతీరం గత్వాదేవంజనార్దనమ్ ॥ ౯ ॥ తుష్టువుర్వివిధైస్స్తోత్రైరగస్త్యాద్యాస్సురాశ్చతే । క్షీరోదశాయిన్భగవ న్సర్వకారణకారణ ॥ ౧౦ ॥ సూక్ష్మప్రకృతిసంలీన జీవతత్త్వైర్యుతప్రభో । సృష్టికాలేభవానేవ త్వత్తోన్యన్నహివిద్యతే ॥ ౧౧ ॥ స్రష్టాత్వమేవసర్వస్య జఙ్గమస్థావరాత్మనః । త్వమేవదృశ్యసేవిష్ణో జగద్రూపనమోస్తుతే ॥ ౧౨ ॥ అఙ్గీకృత్యభవానేవ జగత్పాలనకర్మచ । శేషేశేతేశ్రియాసార్థం నిశ్చితంమధుసూదన ॥ ౧౩ ॥ జాగరూకస్సదాత్వన్తు జగత్పాలనకర్మణి । విచారయసినాస్మాంస్త్వం కిమర్థంమధుసూదన ॥ ౧౪ ॥ ప్రసీదభగవన్విష్ణో ప్రసీదత్వంసురేశ్వర । ప్రసీదకరుణాసిన్ధో ప్రసీదవరదామల ॥ ౧౫ ॥ ఏతస్మిన్నన్తరేకశ్చి చ్ఛఙ్ఖచక్రగదాధరః । పార్షదఃపరమేశస్య వ్యోమ్నిచాగత్యవైమునీన్ ॥ ౧౬ ॥ పురుషస్సోబ్రవీద్దేవం శ్రూయతామితితాన్మునీన్ । ఆస్తేభూమౌ గిరాక్వాపి మాయావీకమలాపతిః ॥ ౧౭ ॥ కిమర్థమాగతంసద్భి ర్యుష్మాభిస్సనకాదిభిః । తత్రైవయూయంగచ్ఛధ్వ మితిచోక్త్వాయయౌపునః ॥ ౧౮ ॥ నివృత్యతరసాతస్మా ద్దేశాద్వైసురసత్తమాః । సమ్భూయతేవిచార్యాథ కిమర్థంకమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ ముక్త్వాక్షీరాబ్ధిమధ్యన్తువసేద్భూమౌసనాతనః । ఇతిసఞ్చిన్త్యమనసా వైకుణ్ఠంలోకముత్తమమ్ ॥ ౨౦ ॥ యయుస్తేమునయస్సర్వే యోగినస్త్రిదశా అపి । గచ్ఛన్తోమార్గమధ్యేతు దదృశుర్నారదంమునిమ్ ॥ ౨౧ ॥ మహతీంవాదయన్తఞ్చ వీణాంస్ఫటికసన్నిభమ్ । కర్పూరధూళీసదృశ పుణ్డ్రోద్భాసితవిగ్రహమ్ ॥ ౨౨ ॥ వైకుణ్ఠలోకాదాయాన్తం దృష్ట్వాతంమునయోఽబ్రువన్ । క్వాసినారదపుణ్యాత్మంస్త్రైలోక్యంవిదితంతవ ॥ ౨౩ ॥ నతవావిదితంకిఞ్చి త్త్రిషులోకేషువిద్యతే । క్వావాసతిలక్ష్మీశ శ్శంసవిద్వన్మహామునే ॥ ౨౪ ॥ శ్రీశైలస్యసమీపేతుదైత్యాః కేచనమాయినః । బాధన్తేమనుజాంస్తీవ్రం తాపసాన్యోగినోమునీన్ ॥ ౨౫ ॥ రావణస్సగణోనిత్యం బాధతేబలగర్వితః । ఏతేషాంనిగ్రహేశక్తో విష్ణురేవమహాబలః ॥ ౨౬ ॥ తమేవశరణంయామ స్సతుకుత్రవసేదితి । పృష్టఃప్రాహమునీన్ద్రోపి తాన్మునీన్ప్రతిపూజ్యచ ॥ ౨౭ ॥ నారాయణమహంద్రష్టుం దివ్యకల్యాణవిగ్రహమ్ । అగమంపరమంధామ పర

మానన్దకారణమ్॥ ౨౮ ॥ తదాకశ్చిత్సమభ్యేత్య తత్రమాముక్తవానిదమ్।
భూమౌక్వాపిగిరౌవిష్ణు ర్లక్ష్మ్యాసహవినోదతే ॥ ౨౯ ॥ ఇతిశ్రుత్వావ
చస్సమ్య గాగచ్ఛామీహ తాపసాః । బ్రహ్మలోకంగమిష్యామ స్సర్వేవ
యమతఃపరమ్ ॥ ౩౦ ॥ సఏవవేత్తితత్సర్వం సర్వలోకపితామహః । ఇ
త్యుక్త్వానారదేనైవ సహలోకంస్వయమ్భువః ॥ ౩౧ ॥ యయుశ్శీఘ్రంసు
రాస్సర్వే మునయోయోగినోఽపిచ । బ్రహ్మలోకంసమాగమ్య దదృశు
స్తేఽమితౌజసః ॥ ౩౨ ॥ చతుర్ముఖంచతుర్బాహుం జ్వలన్తమివపా
వకమ్ । సమ్భ్యాయవేదశాస్త్రౌఘం మూర్తిమన్తమివస్థితమ్ ॥ ౩౩ ॥
గాయత్ర్యాచైవసావిత్ర్యా సరస్వత్యాచసేవితమ్ । కిన్నరోరగగ
న్ధర్వ సిద్ధసఙ్ఘనిషేవితమ్ ॥ ౩౪ ॥ వేదైస్సవిగ్రహైశ్చైవ శాస్త్రైరపి
చసేవితమ్ । సేవితఞ్చదిశాపాలై రాసీనంపరమాసనే ॥ ౩౫ ॥ ఉప
సృత్యతుతందేవాః ప్రణేముర్మునయోఽపిచ । ఆసనేషూపవిష్టాస్తే సురా
శ్చమునయోఽపిచ ॥ ౩౬ ॥ పృష్టాశ్చస్వాగతప్రశ్నై రిదంవచనమబ్రువన్।
స్వామింస్త్వయైవకృపయా నకుత్రాపిదురత్యయః ॥ ౩౭ ॥ మఙ్గళంసర్వ
థాస్మాకం సర్వలోకపితామహ । కిన్తుబాధాచమహతీ రావణస్యదురా
త్మనః ॥ ౩౮ ॥ దైత్యాఃకేచనసమ్భూతా శ్రీశైలస్యసమీపతః । బా
ధన్తేసర్వమనుజాన్ కర్మానుష్ఠానతత్పరాన్ ॥ ౩౯ ॥ తపోవ్యయభయా
త్సర్వే సహతేమునయోఽమలాః। ఇతఃపరమశక్యంత త్సోఢుంరావణచే
ష్టితమ్ । ౪౦ ॥ మాయావీభగవాన్విష్ణు స్సర్వోపాయవిశారదః । ఏ
తేషాంహననేశక్త స్సర్వశక్తిధరశ్చసః ॥ ౪౧ ॥ నపశ్యామశ్చతంవిష్ణుం
కుత్రాపి భువనత్రయే । త్వమేవగతిరస్మాక మస్మాంస్త్రాహి మహాభ
యాత్ ॥ ౪౨ ॥ ఇతీరితోయోగివరైశ్చతాపసై ర్బ్బుధోత్తమైశ్శక్రపురో
గమైశ్చ । ధ్యాత్వాథదేవఃకమలాసనోఽపి ప్రోవాచదేవాన్మునిపుఙ్గవాం
శ్చ ॥ ౪౩ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే రావ
ణాదిపీడిత దేవర్షీణాం క్షీరార్ణవాది లోకగమనకథనం
నామ త్రిచత్వారింశోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

బ్రహ్మ ॥ అతితీవ్రం తపస్తప్తం రావణేన పురాసురాః । తేనలబ్ధమవధ్యత్వం ఘోరేణతపసాతదా ॥ ౧ ॥ మానుషేభ్యోవధస్తేననిశ్చితో నవిముహ్యతా । తస్యోపాయమహం వక్ష్యే విష్ణురేవపరాగతిః ॥ ౨ ॥ స చేదానీం గిరావాస్తే భూమౌ శ్రీవేఙ్కటాభిధే । సప్రార్థనీయస్సర్వైశ్చ దైత్యౌఘానాం నిబర్హణే ॥ ౩ ॥ అహమప్యాగమిష్యామి గమ్యతామవిళమ్బతః । నశక్యమచిరాద్ద్రష్టుం విచేతవ్యమితస్తతః ॥ ౪ ॥ సానవస్సరితశ్చాపి నిర్ఝరాశ్చ గుహా అపి । విచేతవ్యాస్సదా సర్వైర్యుష్మాభిశ్చ విశేషతః ॥ ౫ ॥ తస్యాత్యన్త ప్రియతమో భూధరో వేఙ్కటాభిధః। శుకపక్షిమృగాదీనాం రూపం ధృత్వా పరాత్పరః ॥ ౬ ॥ క్రీడతే రమయా సార్థం సూరిభిస్తత్ర పర్వతే । గిరిప్రదక్షిణే ప్రీతిర్మహతీ తస్య వర్తతే ॥ ౭ ॥ ప్రదక్షిణవిధానేన విచేతవ్యస్సభూధరః । ఇక్ష్వాకువంశప్రభవో రాజా దశరథో మహాన్ ॥ ౮ ॥ వేఙ్కటాద్రిం సమాగత్య పుత్రార్థీ తప ఉత్తమమ్ । కరిష్యతి మహాభాగస్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౯ ॥ దర్శయిష్యతి రూపం స్వం తస్య రాజ్ఞశ్శ్రియః పతిః । ఇత్యుక్త్వా బ్రహ్మణా సర్వే మునయశ్చ దివౌకసః ॥ ౧౦ ॥ యోగినోఽపి మహాత్మానస్తస్మాల్లోకాద్వినిర్యయుః। నిర్గత్య సహసా శేషభూధరేన్ద్రం సమాశ్రితాః ॥౧౧॥ నానామృగగణాకీర్ణమనేకఝషసఙ్కులమ్ । తాలహిన్తాలపున్నాగచమ్పకాశోకశోభితమ్॥ ౧౨ ॥ కున్దమన్దారపనసపూగకైతకసంయుతమ్ । తిమిశైశ్చిరిబిల్వైశ్చ నక్తమాలైశ్చ పుష్పితైః ॥౧౩॥ చమ్పకైః పనసై రామైర్నారికేళైశ్చ శోభితమ్ । కోవిదారకరఞ్జైశ్చ పాటలాశ్వత్థపాదపైః॥ ౧౪ ॥ ప్లక్షోదుమ్బరజమ్బూభిః కపిత్థకలిభూరుహైః । చమ్పకైస్సిన్దువారైశ్చ శోభితం రక్తచన్దనైః ॥౧౫॥ భూలోకదుర్లభైర్దివ్యైపసమ్భవైః పాదపైరపి । ఖర్జూరైః కింశుకైశ్చైవ సప్తచ్ఛదైః పద్మకైస్తథా ॥౧౬॥ అఙ్కోలైర్మధుకున్దైశ్చ శింశుపాభూరుహైస్తథా । మధూకశాల్మలీభిశ్చ పుష్పితాభిస్సుశోభితమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వకాలఫలైర్వృక్షైస్స్రవన్మధుసుశోభితైః । మత్తకోకిలసన్నాదైష్షట్పదస్వనసమ్భ్రమైః ॥ ౧౮ ॥ శుకమఞ్జుళసన్నాదైశ్శారికాలాపవిభ్రమైః। మ

యూరాణాంనినాదైశ్చ శోభితప్రస్థసానుకమ్ ॥ ౧౯ ॥ అన్యేషామపిదివ్యానాంపక్షిణాంమఞ్జులస్వనైః । శోభితానన్దజనక గిరిశృఙ్గమనోహరమ్ ॥ ౨౦ ॥ మత్తమాతఙ్గశరభసింహవ్యాఘ్రనిషేవితమ్ । మహాక్రోడశతైశ్చైవమహిషైర్వనవాసిభిః ॥ ౨౧ ॥ వృకైర్భల్లూకముఖ్యైశ్చవానరైశ్చాపిసఙ్కులమ్ । కస్తూరీమృగసఙ్ఘైశ్చ కృష్ణసారైశ్చశోభితమ్ ॥ చమరీమృగసఙ్ఘైశ్చగవయైశ్చమహామృగైః । శోభితంపర్వతశ్రేష్ఠంవనమార్జారసఙ్కులమ్ ॥ ౨౩ ॥ గుహాశతసమాకీర్ణం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । గన్ధర్వీణాఞ్చనారీణాంకిన్నరీణాంతథైవచ ॥ ౨౪ ॥ అప్సరస్సుచముఖ్యానాంవీణానాదైర్మనోహరైః । హ్లాదయన్తంహృదమ్భోజంపశ్యతాంహర్షవర్ధనమ్ ॥ ౨౫ ॥ గరుత్మతావేగవతాత్వానీతంపర్వతోత్తమమ్।దదృశుర్మునయోదేవాయోగినశ్శుద్ధచేతసః॥ ౨౬ ॥ దృష్ట్వాశ్రీవేఙ్కటంశైలమపనిన్యుశ్శ్రమంబుధాః । శృఙ్గాచ్ఛృఙ్గంసమారుహ్యవనాద్వనమితస్తతః ॥ ౨౭ ॥ నదీషుపుణ్యతోయాసుహ్రదేషుసరసీషుచ । వాపికాసుప్రవాహేషుతథాపుష్కరిణీషుచ ॥ ౨౮ ॥ స్నాత్వాస్నాత్వా శ్రీనివాసం పుష్పైరభ్యర్చ్యసాదరమ్ । ఫలాన్యమృతకల్పాని నివేద్యసుసమాహితాః ॥ ౨౯ ॥ నతత్రదేవంకఞ్చిచ్చనాలయంనచగోపురమ్ । దదృశుర్యోగినస్తత్రయోగనిష్ఠాన్మునీనపి ।౩౦॥ తత్రస్థితాన్మునీన్దృష్ట్వాచేరుస్తత్రమహౌజసః । లోకోత్తరాతిలావణ్యంనానావర్ణంమనోహరమ్ ॥ ౩౧ ॥ మృగంవాపక్షిణందృష్ట్వాగన్ధర్వంవాదివౌకసః । అసావేవహరిశ్చేతివిస్మయోత్ఫుల్లమానసాః॥౩౨॥ అనుజగ్ముర్గిరౌతస్మిన్దిదృక్షాసక్తచేతసః।తస్మిన్కా-

పుత్రార్థినోదశరథస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

లేతుధర్మాత్మారాజాదశరథఃప్రభుః ॥ ౩౩ ॥ శశాసమేదినీంకృత్స్నామయోధ్యాయాంమహాయశాః । వర్ణాశ్రమాచారయుతాః ప్రజాధర్మేణపాలయన్ ॥ ౩౪ ॥ చిరకాలంమహీంరాజా బుభుజేభూరివిక్రమః । నచాద్రాక్షీత్కుమారస్య శుచిస్మేరముఖామ్బుజమ్ ॥ ౩౫ ॥ వసిష్ఠమబ్రవీద్దుఃఖాద్బ్రహ్మర్షిమమితౌజసమ్। పురోహితోఽస్యవంశస్యవిశేషేణభవాన్మునే ॥ ౩౬ ॥ చిరంలాలప్యమానస్యనాసీద్వంశకరస్సుతః । పాపి

నోమమతుబ్రహ్మన్మయాపాపంకృతంబహు ॥ ౩౭ ॥ పాపస్యనిష్కృతిః కస్మాత్కథంపుత్రోభవిష్యతి । ఇతిప్రోక్తోవసిష్ఠస్తుక్షణంధ్యాత్వాప్రసన్నధీః ॥౩౮॥ ప్రాహచైనంనృపంధీరంవసిష్ఠోభగవానృషిః । పుణ్యశ్లోకస్యభవతఃకథంపాపంభవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ తథాపితవరాజేన్ద్రపుత్రప్రాప్తివిరోధకృత్ । దుష్కృతంకిఞ్చిదస్తీతిధ్యానేనప్రతిభాతిమే ॥౪౦॥ తస్యపాపస్యశాన్త్యర్థంపుత్రాణాంప్రాప్తయేతథా । సేవ్యశ్శ్రీవేఙ్కటాధీశః క్షీరాబ్ధితనయాపతిః ॥ ౪౧॥ ఇత్యుక్తఃప్రాహరాజాపి బ్రహ్మన్కుత్రశ్రియఃపతిః । ఇదానీంవర్తతేవిష్ణుఃకథందృశ్యోమయాప్రభుః ॥ ౪౨ ॥ ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహ వసిష్ఠోపిమహామునిః । శృణురాజన్మహాభాగ భాగీరథ్యాశ్చదక్షిణే ॥ ౪౩ ॥ వర్తతేవేఙ్కటశ్శైలోయోజనానాంశతద్వయే । సువర్ణముఖరీతీరాదుత్తరేక్రోశమాత్రకే ॥ ౪౪ ॥ అనేకపుణ్యతోయైశ్చ పుణ్యైశ్శైవమహాహ్రదైః । అనేకకిన్నరీభిశ్చశోభితఃపర్వతోత్తమః ॥ దివ్యోయంపర్వతేన్ద్రస్తు నపునఃప్రాకృతోగిరిః । స్వరూపంతస్యశైలస్యనతుజానన్తిమానుషాః ॥ ౪౬ ॥ నారాయణస్యదేవస్యవైకుణ్ఠపురవాసినః। సూర్యవైకుణ్ఠనాకేభ్యః ప్రియోఽయంవేఙ్కటాచలః ॥ ౪౭ ॥ తస్మిన్విహరమతేనిత్యం శ్రీనివాసశ్శ్రియాసహ । దర్శనార్థంహరేస్తత్రయజన్తేమునయోఽమలాః ॥౪౮॥ యోగినస్త్రిదశాశ్చాపితపఃకుర్వన్తిసన్తతమ్ । స్వయమ్భూర్భగవాన్బ్రహ్మాతస్మిన్గిరివరోత్తమే ॥ ౪౯ ॥ లోకానుగ్రహసిద్ధ్యర్థం కరిష్యతితపోమహత్ । దర్శయిష్యతితస్మైచస్వస్వరూపంమహద్ధరిః ॥ ౫౦ ॥ దాస్యత్యభీష్టంసర్వేభ్యోదర్శనాదేవమాధవః । కూలఙ్కషమహౌదార్యగుణసిన్ధుశ్శ్రియఃపతిః ॥ ౫౧ ॥ తవాప్యభీష్టంగోవిన్దోదాస్యత్యేవనసంశయః । ఏవముక్తోవసిష్ఠేన చక్రవర్తీగుణాకరః ॥ రాజాదశరథోహృష్టః ప్రసన్నముఖపఙ్కజః । ప్రయయౌచవసిష్ఠేనవేఙ్కటాఖ్యంగిరింప్రతి॥ ౫౩॥ గఙ్గాంగోదావరీంరమ్యాంకృష్ణావేణీమనన్తరమ్ । మలాపహారిణీంభద్రాం తుఙ్గాంపమ్పాంమనోహరామ్ ॥ ౫౪ ॥ భవనాశిఞ్చసమ్ప్రాప్య స్నాత్వాస్నాత్వామహారథః । వేఙ్కటాద్రిందదర్శాథతుఙ్గశృఙ్గసమన్వితమ్ ॥౫౫॥ ఉద్యానంనన్దనంచైత్రరథంసమ్యాభ

యతిష్ఠతి । ఇత్యుక్త్వా ప్రేక్ష్యమనోహారి వృక్షగుల్మలతాయుతమ్ ౫౬ ॥ యువానఞ్చ మహామేరు మివచక్షుష్ప్రదంగిరిమ్ । ఆరుహ్యానయనానన్దం హృదయాహ్లాదకారకమ్ ॥ ౫౭ ॥ నిర్ఝరేషుతటాకేషు సరస్సుసరసీషుచ । నదీషు దేవఖాతేషు తథాపుష్కరిణీషుచ ॥ ౫౮ ॥ స్నాత్వానిర్మలసర్వాఙ్గః క్షాళితాఘోమహాబలః । లబ్ధ్వాచిత్తస్యసంశుద్ధిం పీతామృత ఇవప్రభుః । ౫౯ ॥ ముముదేచమహారాజో భోక్తుకామస్సుతోత్సవమ్॥౫౯½॥*

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనాది కథనంనామ చతుశ్చత్వారింశోధ్యాయః.

దశరథస్య శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహర్షిచరిత్రదర్శనం.

శ్రీసూతః ॥ తతోరాజాదశరథో వసిష్ఠేనసహప్రభుః । పశ్యన్పశ్యన్వనంరమ్యం సానూనిశిఖరాణిచ ॥ ౧ ॥ ప్రాపతత్ర గిరౌపుణ్యాం స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ । ఫుల్లకల్హార కుముద పుణ్డరీక మహోత్పలామ్ ॥ ౨ ॥ నీలోత్పల గణోపేతాం రక్తోత్పల సుశోభితామ్ । వఞ్జుళైర్వకుళైశ్చాన్యైస్సేవితాం కాననోద్భవైః ॥ ౩ ॥ హంస కారణ్డవాకీర్ణాం బకభేకవిఘూర్ణితామ్ । సారసారవ సమ్పూర్ణాం భ్రమరారవ నాదితామ్ ॥ ౪ ॥ మత్స్యకచ్ఛపసమ్బాధాం శింశుమార నిషేవితామ్ । నక్రైఃకర్కటకైశ్చాన్యైర్జలజైర్వనజైరపి ॥ ౫ ॥ సేవితాంతీరజైర్వృక్షైర్నారికేళరసాలకైః । పూగచమ్పకపున్నాగ కైతకైస్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౬ ॥ అశోకకదళీభిశ్చ మాతులుఙ్గైశ్చ శోభితామ్। లికుచైర్బీజపూరైశ్చ నిరన్తరతటద్రుమైః ॥ ౭ ॥ శోభితాంసరసీందృష్ట్వా ముమోదసమహాద్యుతిః । మునీన్దదర్శతత్రైవ తపతోయోగినోఽమలాన్ ॥ ౮ ॥ వీరాసనే సమాసీనాన్బద్ధపద్మాసనేస్థితాన్ । భద్రాసన గతాన్కాంశ్చిత్సింహాసన గతాన్పరాన్ ॥ ౯ ॥ సిద్ధాసన గతాన్కాంశ్చిత్స్వస్తికాసన మాశ్రితాన్ । పర్ణాశనాన్వాయుభక్షాన్గోముఖాసనసంస్థితాన్ ॥ ౧౦ ॥ అఙ్గుష్ఠాగ్రస్థితాన్కాంశ్చిదేకపాదేనవిష్ఠితాన్ । సూర్యోన్ముఖాన్మునీనన్యాన్కాంశ్చిత్పఞ్చాగ్నిమధ్యగాన్ ॥ ౧౧॥

భూశయ్యా స్థలశయ్యాంశ్చ ఫలమూల జలాశనాన్ । కేవలంకుమ్భకేస
క్తా న్కేవలం రేచకేరతాన్ ॥ ౧౨ ॥ కేవలం పూరకేసక్తా న్కేవలం
ప్రాణరోధకాన్ । నాడీశుద్ధౌమహావ్యగ్రా ఞ్ఛుద్ధనాడీగణానపి ॥ ౧౩ ॥
సుషుమ్నాసఙ్గతప్రాణా న్షట్కర్మనిరతానపి । దశధాఽనుష్ఠితేయోగ కర
ణేసుసమాహితాన్ ॥౧౪॥ వ్యాఘ్రాజినధరానన్యా న్కృష్ణాజినవరామ్బ
రాన్ । వల్కలా వసనానన్యా న్కాషాయ వసనానపి ॥ ౧౫ ॥ జలత
ర్పణసంసక్తా న్హోమకర్మసునిష్ఠితాన్ । బిల్వహోమ రతానన్యా ఞ్ఛమీ
హోమ రతానపి ॥ ౧౬ ॥ తథాఽమలక హోమేషు నిష్ఠితా న్నిర్మ
లాన్మునీన్ । తిలాక్షతైర్యవైఃపుష్పై స్తిలవ్రీహిభిరేవచ ॥ ౧౭ ॥
పద్మైర్నీవరకల్హారైఃపుణ్డరీకైశ్చపాయసైః । ఘృతైఃపుష్పైర్మధుయుతైః
ఫలైశ్చకదళీగతైః ॥ ౧౮ ॥ ముద్గాన్నైశ్చతిలాన్నైశ్చగుడాన్నైర్మాష
సంయుతైః । అపూపైర్మణ్డకైశ్చాపితిలపిష్టైస్తథైవచ ॥ ౧౯ ॥ హో
మఞ్చకుర్వతఃకాంశ్చి త్తత్రతత్రసునిష్ఠితాన్। హృదమ్బుజగతంశ్రీశంవిష్ణు
మర్చయతోఽపరాన్ ॥ ౨౦ ॥ దదర్శపురుషవ్యాఘ్రః పున స్తత్రైవకే
చన । అర్చయన్తిజగన్నాథంసూర్యమణ్డలవర్తినమ్ ॥ ౨౧ ॥ శ్రీనివా
సంతథాకేచి జ్జలమధ్యగతంహరిమ్ । కేచిద్బిమ్బంహరే స్స్వామ్యమర్చ
యన్తిచసర్వదా ॥ ౨౨ ॥ త్రివిక్రమంతథాచాన్యేనృసింహంభీషణం
హరిమ్ । అర్చయన్తి తిలైఃపుష్పై రక్షతైశ్చ ఫలైరపి ॥ ౨౩ ॥
కేచిద్దూర్వాభిరన్యేచపల్లవైశ్చతథాఽపరే । అన్యేచమ్పకపుష్పైశ్చప
ద్మైరన్యేచతాపసాః ॥ ౨౪ ॥ అర్చయన్తితథాకేచిత్పుణ్డరీకై స్తథాపరే।
అశోకతరుపుష్పైశ్చనన్ద్యావర్తైశ్చకేచన॥ ౨౫ ॥ అర్చయన్తిజగన్నా
థంతథాబిల్వదళైరపి । తులస్యాస్సుదళైశ్చాపికృష్ణశ్వేతైశ్చయోగినః॥
అర్చయన్తితథాకేచిన్మల్లికాకుసుమైరపి । కేచిచ్చజాతికుసుమైర్మాలతీ
పుష్పసఞ్చయైః ॥ ౨౬ ॥ కరవీరై స్తథాకేచిత్పారిజాతోద్భవైరపి। కే
చిద్దమనకైశ్చైవతథామరువకైఃపరే॥ ౨౭ ॥ ఏవమర్చయతోనిత్యంద
దర్శమునిపుఙ్గవాన్ । నృసింహానుష్టుభంకేచిజ్జప న్తశ్చతపోధనాః॥ ౨౮॥

తారకబ్రహ్మసంజ్ఞంచమనుంప్రణవపూర్వకమ్ । కేచిద్గోపాలబీజంచభుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్॥ ౩౦ ॥ కేచిద్వారాహమన్త్రంచజపన్తిమునయో ఒమలాః। ద్వాదశాక్షరమన్యేచవాసుదేవంమహామనుమ్ ॥ ౩౧ ॥ అష్టాక్షరంతథాకేచిన్నారాయణమనుమ్పరమ్। జపన్తిముక్తిబీజఞ్చభుక్తేరపిచసాధనమ్ ॥ ౩౨ ॥ న్యాసద్వాదశకంకృత్వా వేదసారంమహామనుమ్ । నీలమేఘనిభంశ్యామంపీతవాససమచ్యుతమ్ ॥ ౩౩ ॥ చతుర్భుజముదారాఙ్గం శ్రీభూమిసహితమ్పరమ్। ధ్యాత్వానారాయణంమన్త్రం జపన్తిజ్ఞానినోఒమలాః॥ ౩౪॥ కుశగ్రన్థికృతాంమాలాంపద్మబీజభవాంతథా । తులసీకాష్ఠసమ్భూతాంప్రవాళమణిసమ్భవామ్ ॥ ౩౫ ॥ స్ఫాటికీంస్వర్ణవికృతింపుత్రజీవభవాంతథా। కృత్వాఒక్షమాలాంవివిధాంమన్త్రసిద్ధ్యర్థమేవచ॥ ౩౬॥ధ్యాత్వాదదర్శజపతోమునీన్పరమభాస్వరాన్। తేషాంమధ్యేమహాత్మానంబ్రహ్మణంకమలాసనమ్ ॥ ౩౭ ॥ చతుర్ముఖం చతుర్బాహుంజపన్తంజ్వలనోపమమ్ । స్ఫాటికీమక్షమాలాంచధారయన్తంమహాజనమ్ ॥ ౩౮ ॥ ధ్యాయన్తంమనసాశ్రీశంనాసాగ్రన్యస్తలోచనమ్।వ్యాఘ్రత్వచిసమాసీనంనిశ్చలంధ్యానయోగతః॥ ౩౯ ॥నివాతస్థం మహాదీపంనిష్కమ్పమివచస్థితమ్ । దదర్శరాజాసంహృష్టోవసిష్ఠేనమహాత్మనా ॥ ౪౦ ॥ తత్రయోగిమునీన్సర్వాన్దేవాన్నత్వాయథావిధి। అతిహృష్టమహారాజోవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౪౧ ॥ * * *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యేశ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహర్షి దివ్యచరిత్రాను వర్ణనంనామపఞ్చచత్వారింశోధ్యాయః.

శ్రీభగవదావిర్భావఘట్టః.

శ్రీసూతః ॥ వసిష్ఠోపిమహాతేజారాజానమిదమబ్రవీత్ । శ్రూయతాంరాజశార్దూలబ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౧ ॥ అయమత్రతపస్తీవ్రంకరోతిమునిభిస్సహ । అచిరాచ్ఛ్రీపతిర్విష్ణురావిర్భూతోభవిష్యతి॥ త్వమప్యత్రశుచిర్భూత్వాస్నాత్వాపుష్కరిణీజలే । జపంకుర్వన్మహీపాలనివసత్వమిహైవభో ॥ ౩ ॥ ఇత్యుక్తః ప్రాహరాజాపిమన్త్రంకఞ్చిత్ప్రయచ్ఛభో । ఇతిపృష్టోవసిష్ఠశ్చప్రాదాన్మన్త్రమనుత్తమమ్॥ ౪ ॥

యోఽసావష్టాక్షరోమన్త్రో వేఙ్కటేశపరాయణః । లబ్ధ్వాతంమన్త్రమ
తులం పార్థివోఽయన్త్రసంయుతమ్ ॥ ౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే
స్నాత్వావిధివదాదరాత్ । క్వచిత్తత్రసమేదేశే లిఖిత్వాయన్త్రము
త్తమమ్ ॥ ౬ ॥ తత్రవిష్ణుంసమభ్యర్చ్య శ్రీనివాసంజగత్పతిమ్ । తదగ్ర
తోఽజపంకుర్వన్నతిష్ఠత్పరమాసనే ॥ ౭ ॥ వసిష్ఠోఽపిజపన్మన్త్రమాసనే
కుశవిస్తృతే।అత్రాన్తరేమహాన్శబ్దః కశ్చిత్సముదపద్యత ॥ ౮ ॥ కిమిత్యే
వాకులంసర్వైర్వీక్షితంమునిసత్తమైః । దుర్నిరీక్ష్యం మహత్తేజోదృష్టం
చసురసత్తమైః ॥ ౯ ॥ సమస్తవిద్యుతాంకూటమావిర్భూతమివాభవ
త్ । జ్యోతిర్గణానాంసఙ్ఘాత ఇవ తేజస్సముద్యతమ్ ॥ ౧౦ ॥ అనేకకోటి
సూర్యాశ్చపూర్ణ చన్ద్రాశ్చకోటయః । ఏకీభూయ సముద్భూతా ఇవ తే
జస్సముత్థితమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇదఙ్కిమితితద్ద్రష్టు మశక్తాస్సహసైవతు ।
న్యమీలయన్తనేత్రాణిసముత్తస్థుశ్చతేసురాః ॥ ౧౨ ॥ సమ్భ్రాన్తమన
సస్సర్వే సమూహీభూయసాదరమ్ । అతిష్ఠన్వివిధాన్మన్త్రాన్జపన్తోయో
గినోఽమలాః ॥ ౧౩ ॥ తత్తేజసాజగత్సర్వంప్రదీప్తమివచస్థితమ్ । తే
జోమధ్యేసముద్భూతం విమానంసూర్యభాస్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అనేకగో
పురైర్యుక్తమనేకావరణైర్యుతమ్ । తప్తహాటకనిర్వృత్తకవాటగణశో
భితమ్॥ ౧౫ ॥ నీలైర్మరకతైశ్చైవ కృతతోరణసఞ్చయమ్ । సము
చ్ఛ్రితపతాకాభిశ్శోభితంవివిధైర్ధ్వజైః॥ ౧౬ ॥ శాతకుమ్భమయైఃకు
మ్భైశ్శోభితాగ్రైశ్చగోపురైః । అలఙ్కృతంవితానైశ్చవిచిత్రైర్వర్ణ
భేదతః ॥ ౧౭ ॥ లమ్బమానైస్తత్రముక్తాదామభిర్విసమ్భవైః । మల్లి
కామాలతీజాతిపుష్పాణాఞ్చస్రైస్తథా ॥ ౧౮ ॥ స్వర్ణచిత్రితవస్త్రై
శ్చలమ్బమానైరలఙ్కృతమ్ । అనేకమణిరత్నాఢ్యం క్రీడామణ్డపసం
యుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆస్థానమణ్డపాన్తస్థ మణిస్తమ్భసుశోభితమ్ । చ
తుర్దిక్షుచతుర్ద్వారం ద్వారపాలైశ్చసేవితమ్ ॥ ౨౦ ॥ సహస్రర
త్నసుస్తమ్భ మణిమణ్డపశోభితమ్ । రథాశ్వగజముఖ్యైశ్చదివ్యయా
నైరలఙ్కృతమ్ ॥ ౨౧ ॥ శారికాశుకహంసానాం మయూరాణాం
స్వనైర్యుతమ్ । కపోతమధురాలాపైర్విచిత్రమృగపక్షిభిః ॥ ౨౨ ॥శోభి

తంచసుగన్ధైస్సుధూపైశ్చాపి విరాజితమ్ । భేరీమృదఙ్గపణవముఃరజస్వన సమ్భృతమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఢక్కానిస్సాణసన్నాదసమ్పూరితదిగన్తరమ్ । వీణాకిన్నరభేదానాం మఞ్జుళస్వనసంయుతమ్ ॥ ౨౪ ॥ రూపయౌవన సమ్పన్న దివ్యస్త్రీలాస్యలాలితమ్ । శ్రవణానన్దజననంహృదయాహ్లాదకారకమ్ ॥ ౨౫ ॥ నయనానన్దజనకం సర్వమఙ్గళశోభితమ్ । చామరగ్రాహిణీభిశ్చ సురూపాభిస్సుచారుభిః ॥ ౨౬ ॥ గృహీత వ్యజనాభిశ్చరూపయౌవనచారుభిః । నీరాజనకరాగ్రాభి శ్శ్యామాభి శ్చనిషేవితమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఛత్రధ్వజధరాభిశ్చ స్త్రీభిస్సేవితమాదరాత్ । ఏవమత్యద్భుతందివ్యంవిమానందదృశుర్బుధాః ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మాదయ స్తథాదేవాస్సనకాద్యాశ్చయోగినః । మునయో౽గస్త్యముఖ్యాశ్చదృష్ట్వాతత్పరమాద్భుతమ్ ॥౨౯॥ ఇతికర్తవ్యతామూఢాస్సమ్పూర్ణాహ్లాదమానసాః । తస్థుస్తథైవపశ్యన్తోవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౩౦ ॥ ఆకాశచారిణోదేవావిహగాఃపక్షిణస్తథా । మృగాశ్చపశవస్సర్వేవిమానం దివ్యముత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ దృష్ట్వావిస్మయసమ్ఫుల్లలోచనాఃపూర్ణమానసాః । చేలుస్తస్మాత్పదంనైవతస్థుస్తత్రైవసాదరమ్ ॥ ౩౨ ॥ అత్యద్భుతంవిమానంతద్దృష్ట్వాలోకపితామహః । పరమానన్దభరితముఖలోచనపఙ్కజః ॥ ౩౩ ॥ అగస్త్యఞ్చవసిష్ఠఞ్చవామదేవఞ్చకాశ్యపం । జాబాలిమథకణ్వఞ్చదేవలందేవదర్శనమ్ ॥ ౩౪ ॥ స్వపుత్రంనారదఞ్చైవపరాశరమృషింతథా । వ్యాసంశుకంతథాగార్గ్యంభార్గవంచ్యవనంతథా॥ అన్యానపిమునీన్సర్వానిన్ద్రాద్యాంశ్చసురాంస్తథా । సనకాదీంశ్చయోగీన్ద్రాన్సమాహూయేదమబ్రవీత్ ॥ ౩౫ ॥ ఇదంతుదివ్యంపరమాద్భుతంశుభంవిమానమిన్ద్రాదినిషేవ్యమాణమ్ । విభాతివిష్ణోరివమన్దిరంపరం పశ్యామసర్వేవయమద్భుతంగృహమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఇతీరయిత్వాప్రవివేశతద్గృహం పితామహస్సర్వజగత్పతిస్తదా । తథైవసర్వేవిబుధాస్తపోధనాస్తథైవగేహంవివిశుశ్చయోగినః ॥ ౩౭ ॥ * * *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేశ్రీభగవదా
విర్భావాదికథనంనామ షట్చత్వారింశోధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాంభగవన్మన్దిరప్రవేశాదికథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అతీత్యప్రథమద్వారంరత్నతోరణభూషితమ్ । తప్తహాటకనిష్పన్న కవాటద్వయశోభితమ్ ॥ ౧ ॥ చణ్డప్రచణ్డౌప్రాగ్ద్వారే శఙ్ఖచక్రగదాన్వితౌ । ద్వారపాలౌప్రణమ్యైవద్వితీయంద్వారమావిశత్ ॥ ౨ ॥ తథైవసప్తద్వారాణి సమతీత్యమహాభుజాః । చతుర్ముఖముఖాస్సర్వే తత్రదేవంశ్రియఃపతిమ్ ॥ ౩ ॥ అపశ్యన్నతిసంహృష్టాస్సహరాజ్ఞామహాత్మనా । విమానేబహువిస్తీర్ణే సిద్ధచారణసేవితే ॥ ౪ ॥ పుష్పవృష్టిర్మహత్యాసీద్దేవదున్దుభినిర్గతః । ఆకాశేసుమహానాసీద్రమ్యమఙ్గళనిస్వనః ॥ ౫ ॥ తుష్టువుర్దేవగన్ధర్వా విమానస్థాప్సరోగణాః । ననృతుర్గీతవాదిత్రసమ్భ్రమస్సుమహానభూత్ ॥ ౬ ॥ త్రైలోక్యంపూరితంతేన సమ్భ్రమేణతదాభవత్ । విదిత్వాలోకపాలాశ్చ వసవో మునయస్తథా ॥ ౭ ॥ సర్వేగ్రహాస్తథారుద్రాధాతారోదేవతాగణాః । నాగాయక్షాస్తథాసర్వే యేచాన్యేసాత్త్వికామతాః ॥ ౮ ॥ ఆజగ్ముర్జగదీశానంద్రష్టుమచ్యుతమీశ్వరమ్ । బ్రహ్మాణంతేపురస్కృత్య దదృశుర్భాస్కరోపమమ్ ॥ ౯ ॥ నీలమేఘనిభంశ్యామంనీలమాణిక్యవిగ్రహమ్ । తప్తహాటకసఙ్కాశాంచమ్పకోద్దామదామభామ్ ॥ ౧౦ ॥ పఙ్కజోదరలావణ్యామార్ద్రహారిద్రసన్నిభామ్ । శరత్పూర్ణనిశాకాన్తమణ్డలోపమసన్ముఖామ్ ॥ ౧౧ ॥ భృఙ్గపఙ్క్తిసమాకారదివ్యాలకసుశోభితామ్ । ప్రఫుల్లపఙ్కజస్మేరముఖమన్దస్మితోజ్జ్వలామ్ ॥ ౧౨ ॥ తరుణారుణసఙ్కాశకుసుమ్భవసనోజ్జ్వలామ్ । కిరీటహారమకుట కేయూరాఙ్గదశోభితామ్ ॥ వామహస్తేలసద్ధేమ లీలామ్బుజమనోహరామ్ । వలయాఙ్గదసంశోభిలమ్బమానాన్యపాణికామ్ ॥ ౧౪ ॥ పద్మాసనస్థితాంపద్మాం పార్శ్వేదక్షిణమాశ్రితామ్ । వీక్షమాణాంకటాక్షేణ ముహుశ్శ్రీవత్సలాఞ్ఛనమ్ ॥ శ్రీధరంవామపార్శ్వస్థాం తులసీశ్యామలాఙ్గకామ్ । సర్వాంసహాంవసుమతీంసర్వాభరణభూషితామ్ ॥ ౧౬ ॥ ద్విజరాజజ్వలజ్జ్యోత్స్నామన్దహాసమనోహరామ్ । మదమత్తచకోరాక్షీంఫుల్లపఙ్కజవక్త్రికామ్ ॥ వామేతరకరామ్భోజధృతనీలసరోరుహామ్ । శ్యామామనుపమాంభూమింస్వర్ణపద్మాసనేస్థితామ్ ॥ ౧౮ ॥ కటాక్షయన్తీంలోకేశమన్వృకస్రా

వివీక్షన్తైః । దదృశుర్బ్రహ్మరుద్రాద్యాస్త్రిదశా మునిసత్తమాః ॥౧౯॥
యోగినశ్చ తథా రాజా తోసలేన్ద్రో మహాద్యుతిః । నానారత్నసమాకీ
ర్ణజ్వలన్మకుటశోభితమ్ ॥౨౦॥ మన్దస్మితమనోహారిశ్రీమద్వదనపఙ్కజమ్।
దయారసతరఙ్గౌఘ ఫుల్లపఙ్కజలోచనమ్ ॥ ౨౧ ॥ సునాసికాపుటస్మే
రపూర్ణేన్దుముఖమణ్డలమ్ । కర్ణద్వయలసద్ధేమమకరాభరణోజ్జ్వలమ్ ॥
కణ్ఠలమ్బిలసద్ధేమగ్రైవేయకవిభూషితమ్ । తప్తకార్తస్వరోద్భూతబ్ర
హ్మసూత్రవిరాజితమ్ ॥ ౨౩ ॥ కేయూరాఙ్గదసద్భూషం వృత్తాఽఽయత
చతుర్భుజమ్ । జ్వాలాయుతసహస్రారసుదర్శనధరం వరమ్ ॥౨౪॥ శర
చ్చన్ద్రప్రతీకాశపాఞ్చజన్యధరం శుభమ్ । అశాన్తవరదానోద్యద్దక్ష
పాణిసరోరుహామ్ ॥ ౨౫ ॥ కటీతటసువిన్యస్తవామపాణిజలేరుహామ్ ।
లావణ్యసిన్ధులహరీ మహావర్తసునాభికమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వలోకసమా
ధారజఠరాలఙ్కృతం హరిమ్ । కటిసూత్రవ్యతిస్యూత కిఙ్కిణీకవిరాజిత
మ్ ॥ ౨౭ ॥ తటీతటసుసమ్బద్ధఛురికాయుధభూషితమ్ । మారద్వీపమ
హాలాన సమోరుద్వయశోభితమ్ ॥ ౨౮ ॥ మదనేషుధిసంశోభిజఙ్ఘా
ద్వయవిరాజితమ్ । పీతామ్బరధరం కాఞ్చ్యపీతామ్బరజగత్త్రియమ్ ॥
గుల్ఫదేశలసద్బద్ధ కిఙ్కిణీకటకాదికమ్ । హంసశిఞ్జితమఞ్జీరనూపురాఢ్య
పదామ్బుజమ్ ॥౩౦॥ బాలచన్ద్రకలాశోభినఖపఙ్క్తివిరాజితమ్।సహస్ర
పత్రపీఠస్థం సర్వాభరణభూషితమ్ ॥౩౧॥ పారిజాతతరోర్మూలే భాసమా
నం శ్రియఃపతిమ్ । కోటికన్దర్పలావణ్యసమ్మోహితజగత్త్రయమ్ ॥౩౨॥
యౌవనోద్దామలావణ్యం పఞ్చవింశతిహాయనమ్ । కుమారం రాజసిం
హస్యక్రీడమానమివాచ్యుతమ్ ॥ ౩౩ ॥ మూర్తీభూతదయాసిన్ధుం మూ
ర్తీభూతక్షమాగుణమ్ । మూర్తీభూతమహౌదార్యం మూర్తిమద్రూపస
మ్పదమ్ ॥ ౩౪ ॥ నారాయణమనాద్యన్తమవ్యయం పురుషోత్తమమ్ । ద
దృశుర్దేవగన్ధర్వాః ప్రత్యక్షం సురసత్తమాః ॥౩౫॥ ద్రష్టుం ప్రత్యక్షతో య
స్యరూపం తేపుస్తపోధనాః । తమజం దేవదేవేశం శృఙ్గారరసవారిధిమ్ ॥
చక్షుషాం ఫలమత్యర్థం దదృశుః ప్రీతమానసాః । నయనానన్దజననం దృష్ట్వా
తం సూర్యతేజసమ్ ॥ ౩౭ ॥ సర్వేషాం నేత్రపద్మాని వికాసం ప్రాపురఞ్జ
సా । హర్షావేశసమావిష్టా దర్శనాత్తస్య యోగినః ॥ ౩౮ ॥ మునయశ్చ

తథాన్యేచననృతుశ్చాప్సరోగణాః । నిపతన్తంపతన్త్యన్యేభ్రమన్తంభ్రామయన్తిచ ॥౩౯॥ ఉత్పతన్తంపతన్త్యన్యేహర్షపర్యాకులేక్షణాః । అనస్తాశ్రుప్రముఖాశ్చన్తోమదోన్మత్తాఇవాభవన్ ॥ ౪౦ ॥ అనుభూయతమానన్దంచిరాత్ప్రత్యాగతజ్వరాః । తస్థుశ్చదేవదేవేశం వీక్షమాణాఃపునఃపునః॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేబ్రహ్మాదీనాం భగవన్మన్దిరప్రవేశప్రణమనాదికథనంనామసప్తచత్వారింశోధ్యాయః.

అగస్త్యాదికృతభగవత్స్తుతిః.

సూతః ॥ అథతేమునయస్సర్వే హర్షావిష్టాశ్చయోగినః । స్తుత్యాగమ్యంస్తుతిప్రీతంప్రీత్యర్థంతుష్టువుస్తదా ॥౧॥ అగస్త్యాదయః॥ నమస్తేయజ్ఞరూపాయయజ్ఞభోక్త్రేనమోనమః। యజ్ఞకర్త్రేనమోయజ్ఞప్రియాయచనమోనమః ॥౨॥ యజ్ఞగోప్త్రేనమోయజ్ఞఫలదాయనమోనమః॥ విశ్వామిత్రమహాయజ్ఞ పాలకాయనమోనమః ॥౩॥ యజ్ఞంశ్రాద్ధంచదానంచకర్మాణ్యన్యానియానిచ । తేషామపిత్వమేవైకస్సమస్తజనకర్మణామ్ ॥ ౪ ॥ పాలనేఫలదానేచప్రభురిత్యుచ్యసేబుధైః । నకేవలంత్వముద్దేశకృతానాంకర్మణాంప్రభుః ॥ ౫ ॥ అన్యోద్దేశకృతానాంచయజ్ఞానాంత్వంప్రభుస్తథా । ఆదావన్తేతథామధ్యేత్వద్ధ్యానంతునచేన్నతత్॥

న్యూనంచాపికృతంకర్మత్వద్ధ్యానాద్యాతిపూర్ణతామ్ । కర్మణైవహిసుప్రీతస్త్వంతుధర్మందదాసిచ ॥ ౭ ॥ అర్థకామౌతథామోక్షందదాసిచతపఃప్రియః । వేదేషుబహవోభాగాః కర్మాణ్యేవవదన్తిహి ॥ ౮ ॥ తాన్యేవహితవప్రీతికారిణీతిపురావిదః । యథావత్తానికర్తుంచనశక్యానిమనీషిభిః ॥ ౯ ॥ అస్మాభిఃక్రియతేయుష్మదాజ్ఞాబుద్ధ్యాహికర్మతత్ । కర్మచ్ఛిద్రంతపశ్ఛిద్రంత్యక్తంచోపేక్షితంచయత్ ॥ ౧౦ ॥ తత్సర్వంక్షమ్యతాందేవశ్రీనివాసక్షమానిధే। ఇతితస్మింస్తుతేవిష్ణౌమునిభిశ్శతపోధనైః ॥౧౧॥

ఇన్ద్రాదికృతభగవత్స్తుతిః.

ఇన్ద్రాద్యాదేవతాస్సర్వాః స్తుష్టువుర్జగదీశ్వరమ్ ॥ ఇన్ద్రాద్యాః ॥ ఓంనమోవేఙ్కటేశాయశేషాద్రినిలయాయచ ॥ ౧౨ ॥ సింహాచలనివాసా

యశ్రీమన్నారాయణాయచ । కేశవాయనమోనిత్యంవాసుదేవాయ
తేనమః ॥ ౧౩ ॥ హృషీకేశాయమహతేవామనాయనమోనమః । సర్వే
షాంప్రాణినాం స్వామిన్నివాసార్థంయథాయథమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఉద్ధృత్యభూ
మింపాతాళాత్స్థాపయిత్వాదృఢంపునః । అనుగృహ్ణాసినాన్సర్వాన్ప్ర
త్యక్షందృశ్యసేగిరౌ ॥౧౫॥ సురాణాముదధింయత్వాన్నిర్మథ్యోత్పాద్య
చామృతమ్ । అరక్షస్త్వంసురాన్సర్వాన్దత్వా పీయూషమాదరాత్ ॥
త్వదీహాసర్వథాస్వామి న్పురాస్థైవసురేశ్వర । త్వత్స్వరూపం యథావ
ద్ధి జ్ఞాతుంశక్నోతికఃపుమాన్ ॥ ౧౭ ॥ క్వచిత్సహస్రమూర్ధాత్వంసహ
స్రాక్షస్సహస్రపాత్ । కదాచిద్ద్విభుజస్త్వన్తుకదాచిత్త్వం చతుర్భు
జః ॥ ౧౮ ॥ కదాచిచ్ఛతవస్వామిన్నకిఞ్చిచ్ఛరణాదికమ్ । ఆకాశమివతే
రూపంకదాచిద్జ్ఞానగోచరమ్ ॥ ౧౯ ॥ కదాచిన్నిర్వికల్పేనవేద్యంయత్నే
నకస్యచిత్ । ఆహుస్త్వాంసగుణంకేచిన్నిర్గుణంజ్ఞానమాత్రకమ్॥౨౦॥
కిఞ్చిదిత్యేవకేచిత్తుసదిత్యేవతుకేచన । దివ్యావయవసౌన్దర్యంనిత్యవిగ్ర
హయోగినమ్ ॥ ౨౧ ॥ వదన్తికేచిదస్మాకమపితన్మతముత్తమమ్ । హృ
ద్యంప్రమాణభూయిష్ఠం తన్నతాస్మజగద్గురుమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఏవంహి
స్తూయమానేతు గోవిన్దేత్రిదశైరపి । తుష్టువుస్సనకాద్యాశ్చ యోగినో

సనకాదికృతభగవత్స్తుతిః.

విజితేన్ద్రియాః ॥ ౨౩ ॥ సనకాద్యాః ॥ వైకుణ్ఠధామన్విష్ణోత్వంజగ
తామాదికారణమ్ । నమామిత్వాంజగద్రూపం నమామిత్వామసఙ్గి
నమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఆధారపద్మేహృత్పద్మేభ్రూమధ్యేమూర్ధ్నిపఙ్కజే । నీ
వారశూకవత్సూక్ష్మం పీతాభంసర్వతోముఖమ్ ॥ ౨౫ ॥ సుషుమ్నా
మార్గమధ్యేపిబిసతన్తునిభంపరమ్ । జ్ఞానాత్మకంమనోవేద్యంలయవాచ్య
మరూపకమ్ ॥ ౨౬ ॥ స్వయమ్ప్రకాశరూపఞ్చసమాధౌత్వాంనమా
మ్యహమ్ । యోగినాంపరమాధారంయోగీశంయోగదాయినమ్॥౨౭॥
యోగినామప్యగమ్యంచనమస్యామోజగద్గురుమ్ । హృత్పద్మకర్ణికామ
ధ్యేశఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ ॥ ౨౮ ॥ నీలతోయదసఙ్కాశం పీతవాససమ
చ్యుతమ్ । నమామోవేదవేద్యంత్వాంవేదస్యావిషయంతథా ॥ ౨౯ ॥

త్వత్పాదం సర్వభావేన సర్వథా శరణం గతాః । ఇతి స్తుతే జగన్నాథే యోగిభిః కోసలాధిపః ॥ ౨౯ ॥ తుష్టావ హృష్టస్తం దేవం రాజా దశరథస్తదా ॥

దశరథకృతభగవత్స్తుతిః.

దశరథః॥ బ్రహ్మేన్ద్రప్రముఖాస్సర్వే తపః కుర్వన్తి యత్కృతే ॥ ౩౦ ॥ త్వదధీనా రమా సా తు త్వత్ప్రసాదాభికాఙ్క్షిణీ । త్రిపురారేర్మహావిష్ణో లోకసంహారకారిణః ॥ ౩౧ ॥ యేన దగ్ధా పురీ తత్తు త్వదాయుధమితి స్మృతమ్। సర్వసృష్టిక్రియాకర్త్రా బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౩౨ ॥ త్వదాజ్ఞాకారిణశ్శ్రీశ నాస్తి కశ్చిత్తవాధికః । త్వదీయం ధామ వైకుణ్ఠం నిరపాయం నిరాకులమ్ ॥ ౩౩ ॥ సర్వప్రార్థ్యం పరానన్దం వక్తవ్యం కిమతః పరమ్ । ఏవం నృపేణ గోవిన్దే స్తూయమానే చతుర్ముఖః ॥ ౩౪ ॥ చతుర్భిస్తోషయామాస

బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః.

ముఖైర్వేదసుగన్ధిభిః ॥ బ్రహ్మ ॥ ఆసీదగ్రే సదేకస్తు స చ నారాయణశ్శ్రుతః ॥ ౩౫ ॥ ఆపోఽసృజత్తతో వీర్యం విసృష్టం తాసు తేన వై । తదణ్డమభవత్పశ్చాత్త్వయా సృష్టోఽహమీశ్వర ॥ ౩౬ ॥ మయా సృష్టాః ప్రజాస్సర్వాస్సర్వమూలం త్వమేవ భోః । మాదృశా విధయో జాతాస్త్వత్తః కతి కతీశ భోః ॥ ౩౭ ॥ జీవైస్సూక్ష్మప్రకృత్యా చ విశిష్టస్త్వం తు కారణమ్। త్వమేవ సర్వభూతాత్మా జగదిత్యుచ్యసే శ్రుతౌ ॥ ౩౮ ॥ ఏకం వృక్షం సమాసాతే సుపర్ణావయుతౌ హరే । తయోరన్యః కర్మజన్యం ఫలమశ్నాతి సర్వదా ॥ ౩౯ ॥ అస్పృష్టగన్ధస్త్వత్రైవ దీప్యసే త్వం యథా రవిః । నియన్తా సర్వజీవానాం ప్రేరకశ్చానుమోదకః ॥ ౪౦ ॥ సత్యం జ్ఞానమనన్తం చ త్వద్రూపం వై శ్రియః పతే । నరానన్దాచ్ఛతగుణా దేవగన్ధర్వసమ్మదాః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యారభ్య తవ స్తోతుమానన్దం కమలాపతే । ఉపక్రమ్య పరిచ్ఛేత్తుం తవానన్తగుణార్ణవమ్ ॥ ౪౨ ॥ అజానన్తః పురా వేదాస్తే చ నిత్యాస్సహస్రధా । తూష్ణీం భావం యయుస్సోఽహం త్వన్నాభికమలోద్భవః ॥ ౪౩ ॥ కథం స్తౌమి గుణక్షీరపయోధిం త్వాం రమాపతే । దయోద్రిక్తముఖామ్భోజదర్శనాత్తే వయం సురాః ॥ ౪౪ ॥ అవాదిష్మ చ కిఞ్చిత్తు తత్సర్వం క్షమ్యతాం ప్రభో । ప్రసీద పరమోదార ప్రసీద త్వం శ్రియోజ్జ్వల ॥

ప్రసీదపరమానన్దప్రసీదసుముఖోజ్జ్వల । ఇతిదేవగణాస్సర్వేహర్షోత్ఫుల్ల
హృదమ్బుజాః ॥౪౬॥ అస్తువన్దేవదేవేశంయాథాత్మ్యాద్బహుధాతదా।

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేఅగస్త్యాదికృత
భగవత్స్తుత్యాదికథనం నామాష్టచత్వారింశోధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీన్ప్రతిభగవత్కృతకుశలానుయోగాదిః.

శ్రీసూతః ॥ మునిభిర్దేవబృన్దైశ్చస్తుతశ్శ్రీవేఙ్కటాధిపః । దయా
ప్రసన్నసమ్ఫుల్లనేత్రాబ్జాభ్యాంవిలోకయన్ ॥ ౧ ॥ తాన్సర్వాన్వైసు
ధావృష్ట్యాహ్లాదయన్నివసోఽచ్యుతః । బభాషేమేఘగమ్భీరవాచాకర్ణా
మృతశ్రియా ॥ ౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ బ్రహ్మన్ప్రీతోస్మితేభక్త్యాస్తుత్యాచ
కమలాసన । కిమాగమనకార్యంతేసురాణాంచతపస్వినామ్ ॥ ౩ ॥ ఇతి

భగవతేబ్రహ్మాదీనాంరావణోపద్రవనివేదనమ్.

పృష్టఃపునఃప్రాహబ్రహ్మాలోకపితామహః ॥ బ్రహ్మా ॥ పూర్వంవిశ్రవసః
పుత్రోరావణోనామరాక్షసః ॥ ౪ ॥ తపఃకృత్వాసుఘోరంచదేవదా
నవరాక్షసైః । మానుషాదితరైర్లబ్ధ్వావరంచావధ్యతామయమ్ ॥ ౫ ॥
బలదర్పాదిమాన్లోకాన్బాధతేనితరాంమునీన్ । శ్రీశైలస్యసకాశేతుదై
త్యాః కేచనసర్వదా ॥ ౬ ॥ బలోద్ధతామహావేగా నిత్యంబ్రాహ్మణకణ్ట
కాః । బాధన్తేప్రాణినస్సర్వాన్నిత్యోద్యతవరాయుధాః ॥ ౭ ॥ వైకు
ణ్ఠంక్షీరసిన్ధుంచదృష్ట్వాత్వత్ప్రీతికారకమ్ । తత్తత్స్థానంసమాలోక్యలీ
లాలోలహృదమ్బుజమ్ ॥ ౮ ॥ త్వాంతుతత్రశ్రియఃకాన్తమదృష్ట్వాచా
త్రతేవయమ్ । ఆగతాశ్శరణంనోహిత్వమేవరిపుసూదన ॥ ౯ ॥ జగద్ర
క్షణకర్తాత్వంతద్విస్సృజ్యరమాసఖ । అతిచైత్రరథేదివ్యేగిరావస్మిన్వృషా
భిధే ॥ ౧౦ ॥ క్రీడసేపరమానన్దః క్రీడారసవశానుగః । అస్మాకంకాగ
తిర్విష్ణోవదవేఙ్కటనాయక ॥ ౧౧ ॥ ఇత్యుక్తఃప్రాహతాన్సర్వాన్కృ
పానిధిరధోక్షజః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహమేవగతిర్బ్రహ్మన్భవతాంమా
స్తుతద్భయమ్ ॥ ౧౨ ॥ అభయంభవతాందత్తం మయాహికమలాస
న । అచిరాద్రాక్షసంక్రూరంరావణంలోకకణ్టకమ్ ॥ ౧౩ ॥ సబన్ధుంస
రథంసాశ్వంవధిష్యామినసంశయః । ఏవముక్త్వావిధింశ్రీశః ప్రాహాగ

స్త్యంతపోధనమ్ ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యస్స్వాగతంతేహిబ్రూహికార్యంమ
హామునే । ఇత్యుక్తఃప్రాహతంవిష్ణుంమునిఃపరమపావనః ॥ ౧౫ ॥ మ
న్దస్మితమనోహారి త్వదీయముఖపఙ్కజమ్ । సద్యస్సన్తాపహరణంహృద
యాహ్లాదకారణమ్ ॥ ౧౬ ॥ అదృష్ట్వాతత్కథంస్థాతుం శక్నుయాంవే
ఙ్కటేశ్వర । త్వదీయందర్శనంపుణ్యంమమోద్దేశ్యంప్రధానతః ॥ ౧౭ ॥
అన్యచ్చకిఞ్చిద్వక్ష్యామిశ్రూయతాంపురుషోత్తమ।అసురాఃకేచిదుద్భూ
తాశ్శ్రీశైలస్యసమీపతః ॥ ౧౮ ॥ వరదానోద్ధతాస్సర్వేబాధన్తేప్రాణిన
స్సదా । సత్యత్రతవసాన్నిధ్యేదేశపీడాకథంభవేత్ ॥ ౧౯ ॥ విషయో
యంత్వదీయస్తుబాలవృద్ధద్విజాకులః । దస్యుభిఃపీడ్యమానశ్చేదుపేక్షా
విషయఃకథమ్ ॥ ౨౦ ॥ దుష్టానాంనిగ్రహఃకార్యశ్శిష్టానాంరక్షణంత
థా । భవద్దేశజనాస్సర్వేనీరోగానిరుపద్రవాః ॥ ౨౧ ॥ దీర్ఘాయుషస్త
థాసర్వేశ్రీమన్తఃపుత్రపౌత్రిణః । నిర్మత్సరాభవేయుశ్చభవదీయకటా
క్షతః ॥ ౨౨ ॥ వరమేతద్దేహిదేవమమావశ్యంశ్రియఃపతే । ఇతిపృష్టఃపు
నఃప్రాహపరమాత్మాసనాతనః ॥ ౨౩ ॥ శ్రీభగవాన్ । దత్తమేతద్వ
రంచాద్యమయామునివరోత్తమ । హనిష్యేసర్వదుష్టాంశ్చకరిష్యేనిరు
పద్రవమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఆరోగ్యంసమ్పదందాస్యే సన్తతీశ్చశతాయుషః ।
దాస్యామిసర్వదాతేషామేతద్విషయవాసినామ్ ॥ ౨౫ ॥ అయాచితం
చయచ్చాన్యత్కాఙ్క్షితంతద్దదామివః । ఇతిదత్త్వావరంసమ్యఙ్మునయేక
మలాపతిః ॥ ౨౬ ॥ సనకాదీనువాచేదంస్వాగతంభవతామితి । ఇతిపృ
ష్టాఃపునఃప్రోచుర్యోగినస్తంరమాపతిమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్వామిన్నియంపుణ్య
భూమిస్తపస్సిద్ధ్యతిశీఘ్రతః । కిన్తుబాధాచమహతీదుస్సహాకలహార్థినా
మ్ ॥ ౨౮ ॥ నిర్బాధంకుర్వమందేశంశీఘ్రంశేషగిరీశ్వర । త్యక్త్వావైకుణ్ఠ
మస్మిన్నివాస్థీయతేపర్వతోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ త్వమత్రవేఙ్కటాధీశస్థిత్వా
ప్రాణిసౌఖ్యదః । అదృశ్యస్సర్వభూతైశ్చే త్త్వావతాకింప్రయోజనమ్ ॥
స్థాతవ్యంహిత్వయాతాత సర్వప్రత్యక్షగోచరమ్ । ఇదమేవహరేస్స్వా
మిన్పరమంనఃప్రయోజనమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఏవమభ్యర్థితశ్శ్రీశస్సనకాదితపో
ధనైః । తథైవకుర్వేయోగీన్ద్రాఇతిచోక్త్వామునీంస్తదా ॥ ౩౧ ॥ ప్రా
హచేన్ద్రంవచోవిష్ణుఃకింతేకార్యంవదేతిచ । ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహదేవే

న్దోఽవిష్ణుమవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ స్వామిన్నచ్యుతగోవిన్ద రావణేనదురాత్మనా । పీడితాశ్చవయంసర్వే స్థానాత్స్థానంభ్రమామహే ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్తఃప్రాహదేవోఽపి దేవేన్ద్రంకమలాపతిః । స్వస్థాభవతదేవాశ్చసర్వేయూయంగతజ్వరాః ॥ ౩౫ ॥ హతఏవదురాత్మాచరావణోలోకకణ్టకః । అచిరాత్తంవధిష్యామిసత్యమిత్యవధార్యతామ్ ॥ ౩౬ ॥

శఙ్కరస్యశేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః.

ఇత్యుక్త్వాకమలానాథఃప్రాహేశానంశుచిస్మితః । కిమాగమనకార్యంతేవదశఙ్కరసత్వరమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఇతిపృష్టశ్శివఃప్రాహస్వామిన్నిత్యచ్యుతంవచః । స్వామింస్త్వయాసదాయత్రస్థీయతేవేఙ్కటేశ్వర ॥ ౩౮ ॥ తత్రైవదేవస్థాతవ్యంమయావృషగిరీశ్వర । ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహనీలమేఘసమద్యుతిః ॥ ౩౯ ॥ ఆకల్పంచవసామీహవేఙ్కటాఖ్యాయభూధరే । త్వమప్యత్రమృడానీశ మహాదేవవసప్రభో ॥ ౪౦ ॥ ఉపత్యకాయామస్యాద్రేశ్శోచిష్కేశదిశీశ్వర । ఇత్యాదిశ్యనృపంప్రాహ కోసలాధిపమీశ్వరః ॥ ౪౧ ॥ చిరకాలేనదృష్టోఽసికింతేకార్యంవదప్రభో । కేశవేనైవ

భగవన్తముద్దిశ్యదశరథకృతపుత్రప్రార్థనా.

ముక్తస్తుప్రాహరాజామనోగతమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్వామిన్పురుషశార్దూలత్వత్ప్రసాదాన్మయాచ్యుత । రాజ్యంభుక్తంచిరందత్తంబ్రాహ్మణేభ్యోమహద్ధనమ్ ॥ ౪౩ ॥ అనుభూతంసుఖంసర్వంజితాశ్చరిపవస్తథా । నానుభూతంసుఖంపుత్ర జన్మసమ్భవమచ్యుత ॥ ౪౪ ॥ నలోకఃపుత్రహీనస్యవదన్తీతిద్విజాతయః । దేహిమేపుత్రమోజిష్ఠంలోకవిఖ్యాతపౌరుషమ్॥ ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహ రాజానంవేఙ్కటాధిపః । రాజంస్త్వయాకృతంపూర్వందుస్సహంబహుదుష్కృతమ్ ॥ ౪౬ ॥ కింకర్తవ్యంమయారాజన్నిత్యుక్తఃప్రాహవైనృపః । స్వామిన్నభ్యుదితేసూర్యే తమస్తిష్ఠేత్కథంప్రభో ॥ ౪౭ ॥ క్షీయన్తేచాస్యకర్మాణితస్మిన్దృష్టేపరావరే । ఇతివక్తిశ్రుతిస్స్వామింస్త్వయిదృష్టేనచాస్త్యఘమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఇత్యత్తోమమగోవిన్ద కథంపాపంత్వయిస్థితే । ప్రాహచైవంనృపేణోక్తశ్శ్రీశఃపాపవినాశనః ॥ ౪౯ ॥ రాజన్ప్రీతోఽభవద్భక్త్యాచతుశ్శ్లోక్యాత్వదీయయా । స్తుత్యాచపరమప్రీతస్తవదాస్యేవరోత్తమమ్ ॥ ౫౦ ॥

యస్మాత్త్వప్రీత్యా చతుశ్శ్లోకీ త్వయోక్తా మమభూపతే । తస్మాత్తు తవపు
త్రాశ్చ చత్వారోఽమితవిక్రమాః ॥ ౫౧ ॥ శూరాశ్చబలవన్తశ్చ మత్తు
ల్యబలవిక్రమాః । దత్తా రాజన్ త్వయాఽయోధ్యాం గత్వాయష్టవ్యమా
దరాత్ ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్తస్సోఽథరాజేన్ద్రో బభూవపులకాఙ్కితః । స్తు
త్వానత్వాతుబహుధా దేవదేవంరమాపతిమ్ ॥ ౫౩ ॥ ప్రదక్షిణం తతః
కృత్వా పునస్తు నత్వాప్రణమ్యచ । అమన్త్ర్య శేషశైలేన్ద్ర నిలయంస
పురోహితః ॥ ౫౪ ॥ యయావాదశరథశ్శ్రీమాన్ సయోధ్యాంసహబన్ధుభిః॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదీన్ప్రతి
భగవత్కృతకుశలానుయోగాదికథనంనామైకోనపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

భగవన్తంప్రతిచతుర్ముఖకృతప్రార్థనాదిః.

శ్రీసూతః ॥ ఇతిదత్త్వావరంతస్మై నృపాయకమలాపతిః । కమలా
సనమాహూయ వచనంచేదమబ్రవీత్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మన్కాలస్త్వతిక్రాన్తః
కిమర్థంస్థీయతేత్వయా । కిమభీష్టంవదక్షిప్రం సత్యందాస్యామితద్వరమ్॥
ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహ బ్రహ్మాలోకపితామహః । యదిదాస్యసివిశ్వేశ మ
మాభీష్టంరమాపతే ॥ ౩ ॥ త్వమేవంభూతఏవాత్ర సర్వప్రత్యక్షగోచరః।
కేవలందర్శనాదేవ సర్వేషాంసర్వదస్సదా ॥ ౪ ॥ భగవన్నర్హసిస్థాతుం
లోకానుగ్రహకామ్యయా । కలౌయుగే జనాస్సర్వే శిశ్నోదరపరాయ
ణాః ॥ ౫ ॥ నజానన్తినరాధర్మమధర్మంవాపిభూతలే । ప్రాయశోదుర్బలా
స్సర్వే రోగిణఃకామమోహితాః ॥ ౬ ॥ పశుప్రాయామనుష్యాహి నజా
నన్త్యాత్మనోహితమ్ । ప్రాయశఃపాపినామేవ యుగేజన్మకలౌహరే ॥ ౭ ॥
క్షుత్తృష్ణోపహతాస్సర్వే నత్వాంజానన్తి కించన । తేయద్యుపేక్షితా
స్సర్వే నరకారౌరవాదయః ॥ ౮ ॥ నపర్యాప్తాఃపునస్సృజ్యా నరకాస్తే
సహస్రధా । భవేయుర్వేఙ్కటాధీశ దయాలోలహృదమ్బుజ ॥ ౯ ॥
తేషామనుగ్రహార్థాయ స్థాతవ్యంభవతాహరే । బ్రహ్మణాభ్యర్థితస్త్వే
వం కృపానిధిరువాచహ ॥ ౧౦ ॥ బ్రహ్మన్నభ్యర్థితం త్వేతన్మహద్వరమ
నుత్తమమ్ । సర్వజీవదయాళుత్వ మహో తవ చతుర్ముఖ ॥ ౧౧ ॥

అనేనసుతరాంప్రీత స్తవదాస్యే యథేప్సితమ్।స్థాస్యామ్యత్ర ప్రవసర్వేషాం ప్రత్యక్షస్సర్వకామదః ॥ ౧౨ ॥ ఆకల్పంచవసామీహ శ్రియాసార్థం చతుర్ముఖ । శేషేణ గరుడేనైవ విష్వక్సేనేనసర్వదా ॥ ౧౩ ॥ భూమ్యాచనీళయాసార్థం సర్వైఃపారిషదైస్సహ । యేకేచిదత్రకుర్వన్తి తపాంసివివిధానిచ ॥ ౧౪ ॥ తేషాంతపాంసి సిద్ధ్యన్తు సులభేనాశువర్తనా । తథైవ యజ్ఞకర్మాణి యోగాశ్చాపి చయోగినామ్ ॥ ౧౫ ॥ స్వామిపుష్కరిణీ చేయం బ్రహ్మన్లోకపితామహ। తీర్థానాంస్వామిభూతత్వా దుచ్యతేఽన్వర్థనామతః ॥ ౧౬ ॥ యానికానిచతీర్థాని గఙ్గాదీనిమహీతలే । తానిసర్వాణిచోత్పన్నా న్యస్మాత్తీర్థాత్పితామహ ॥ ౧౭ ॥ ఐరంమదతటాకశ్చ వైకుణ్ఠేయస్తుతిష్ఠతి । సఏవగీయతేచాత్ర స్వామిపుష్కరిణీతిచ ॥ ౧౮ ॥ అత్రస్నానేననశ్యన్తి మహాపాతకకోటయః । ఉపపాతకసఙ్ఘాశ్చ రహస్యేచప్రకాశతః ॥ ౧౯ ॥ కృతానియానిపాపాని నశ్యన్త్యేవనసంశయః। యంయంకామంసముద్దిశ్య స్నాత్యస్మింస్తుసరోవరే ॥ ౨౦ ॥ తంతంకామమవాప్నోతి నాత్రకార్యావిచారణా । కాణఃఖఞ్జఃకృశఃకుబ్జో మూకో బధిరఏవచ॥ ౨౧ ॥ అనపత్యోదరిద్రోవా కుష్ఠీవావ్యాధిపీడితః। మయిచానుత్తమాంభక్తిం కృత్వామద్దర్శనోత్సుకః ॥ ౨౨ ॥ ఆయాతిచేద్యథాకామం ప్రాప్నోతిహినసంశయః।అద్యప్రభృతినిశ్శఙ్కా జనాఃకమలసమ్భవ॥ విచరన్తుదివారాత్రం నిర్బాధాశ్చ మహీతలే । ఇత్థమాశ్వాస్యదుర్దైత్య

శ్రీవేఙ్కటాద్రినికటస్థాసురవధార్థంచక్రప్రేషణమ్.

వినాశాభ్యర్థినంవిధిమ్॥ ౨౪॥సుదర్శనం హేతిరాజం సమాహూయాన్వశాత్తదా । సుదర్శన సహస్రార జ్వాలామాలావిభీషణ ॥ ౨౫ ॥ ఆగచ్ఛత్వం మహాభాగ శృణుమద్వచనం శుభమ్ । కుముదాది గణైస్సార్థం సర్వాయుధపరిచ్ఛదైః ॥ ౨౬ ॥ ఇతోనిర్గత్యసహసా యత్రదైత్యామహాబలాః। యక్షరాక్షసనాగాశ్చ దుష్టాబ్రాహ్మణహింసకాః ॥ ౨౭ ॥ యేచోరావసుహర్తారో దేశోపప్లవకారకాః । యత్రయత్రగిరావాపి దేశేవా కాననేపివా ॥ ౨౮ ॥ పరితోఽస్యగిరేస్త్వంతు గత్వాదుష్టాన్మహాబలాన్ । నిశ్శేషంభస్మసాత్కృత్వా దేశంచనిరుపద్రవమ్॥ ౨౯ ॥కృత్వా

తుత్రతత్రాఽపి జనరక్షాంవిధాయచ । ఆగచ్ఛత్వంమహాభాగే త్యాజ్ఞప్త
శ్చక్రరాడపి ॥ ౩౦ ॥ వినిర్గత్య గిరేస్తస్మాద్దైత్యసఙ్ఘాన్సుదుర్జయాన్ ।
అన్యానపిజనాన్హత్వా దేశబాధావిధాయకాన్ ॥ ౩౧ ॥ క్షణేనసర్వాన్దు
ష్టౌఘాన్నిశ్శేషంభస్మసాత్తదా । కృత్వాఽగచ్ఛన్మహాచక్రం సర్వేషాం
పశ్యతాంహరేః ॥ ౩౨ ॥ సన్నిధౌతత్సమాగత్య వ్యజిజ్ఞపదిదంవచః । నిహ
తాదుష్టదైత్యాస్తే ప్రతాపాచ్చక్రిణస్తవ ॥ ౩౩ ॥ ఇతితస్మిన్సమాయాతే
చక్రరాజేహరిస్స్వయమ్ । పునరాహసురశ్రేష్ఠం కర్తవ్యంకిమితఃప్రభో ॥
వదేతిపృష్టఃప్రాహాసౌ బ్రహ్మాహర్షసమాకులః । బిభేమివక్తుందేవేశ ప్రస
న్నముఖపఙ్కజ ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్తోఽథహరిఃప్రాహ మాభైషీస్త్వంవదస్వ
తత్ । ఇత్యాశ్వస్తఃపునఃప్రాహ బ్రహ్మాబ్రహ్మవిదగ్రణీః ॥ ౩౫ ॥ ధ్వజారో
హణపూర్వశ్చ కార్యస్తవమహోత్సవః । సచత్వయామహాభూమన్నఙ్గీ
కార్యశ్శ్రియాసహ ॥ ౩౬ ॥ ఇతిబ్రువన్విధిస్తేన చోదితఃక్రియతామితి ।

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవఘట్టః.

విధిశ్చకారమునిభిర్వైఖానసముఖైస్సహ ॥ ౩౭ ॥ ఉత్సవంధ్వజపూ
ర్వంచ కన్యామాసంగతేరవౌ । ఆహూతాశ్చసురాస్సర్వే సర్వాభ్యోది
గ్భ్య ఏవచ ॥ ౩౮ ॥ ఆగతా విబుధాస్సర్వే రాజానః పుణ్యకృత్తమాః ॥
బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియావైశ్యాశ్శూద్రాశ్చాన్యజనాస్తథా ॥ ౪౦ ॥ నానా
జాతిసముత్పన్నాస్సముద్రవనవాసినః । అఙ్గవఙ్గకళిఙ్గేషు గౌడకాశ్మీర
సిన్ధుషు ॥ ౪౧ ॥ చోళమాళవపాణ్డ్యేషు కోసలేషుకుశేషుచ । వసన్తస్తే
జనాస్సర్వే సకుటుమ్బాస్సమాయయుః ॥ ౪౨ ॥ ఘుష్యన్తస్సఙ్ఘశశ్చో
చ్చైర్గోవిన్దేతిపునఃపునః । యోగినామప్యదృశ్యోసౌ దయయాసర్వజన్తు
షు ॥ ౪౩ ॥ సర్వప్రత్యక్షతాంయాత శ్శ్రీనివాసఃపరాత్పరః । అఙ్గీచ
కారవిధినా నిర్మితంచ మహోత్సవమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఉత్సవేదర్శనం పుణ్యం
శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః । ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వే మధ్యేమార్గంజనాస్తథా ॥౪౫॥
చక్రుఃపానీయశాలాశ్చ వివిధాన్నగృహాణిచ । వాహనానిచ వాసాంసి
ఛత్రాణ్యాభరణానిచ ॥ ౪౬ ॥ పాదుకాశ్చ జనాస్సర్వే దదతస్సర్వదై
వహి । నృత్యన్తోవాదయన్తశ్చ గాయన్తశ్చపరస్పరమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఆజగ్ము

స్సేవితుం సర్వే వేఙ్కటాహ్వాయ భూధరమ్ । బ్రహ్మాచకారయామాస సమాగత జనాన్ప్రతి ॥ ౪౮ ॥ విశ్వకర్మాణమాహూయ సమర్థం శిల్పినాంవరమ్ । అన్నశాలాశ్చ వివిధాః ప్రపాశ్చ బహుధాతదా ॥ ౪౯ ॥ ఉపకార్యాశ్చబహుధా కారితాస్తత్రతత్రవై । గిరేశ్చపరితస్తత్ర నగరాణిచకారహ ॥ ౫౦ ॥ విశ్వకర్మాతువిధివన్మనోజ్ఞానిపురాణిచ । పురే పురేచవివిధా వీథయఃపణ్యవీథయః ॥ ౫౧ ॥ శోభన్తేగణికానాంచ వణిజాంపణ్యసమ్పదః । తత్రతత్రచశోభన్తే ముక్తావిద్రుమరాశయః॥౫౨॥ సర్వేచధర్మనిరతా స్సర్వేచధనినస్తదా । సేవార్థమాగతానాంతు దదుర్వస్త్రాణ్యనేకశః ॥ ౫౩ ॥ సద్మానిచదదుస్సర్వే పానీయాన్నంచసర్వదా। బ్రహ్మాచ దేవదేవస్య చకార పరమోత్సవమ్ ॥ ౫౪ ॥ జగుఃకలంచ గన్ధర్వా నన్నృతుశ్చాప్సరోగణాః । భేరీమృదఙ్గమురజ పణవానకగోముఖాః॥౫౫॥ఢక్కాఝర్ఝరనిస్సాణ వాద్యభేదాస్త్వనేకధా । వాదయామాసురవ్యగ్రం నాదయన్తోదిశోదశ ॥ ౫౬ ॥ విమానంపరితస్తత్ర వీథయోభాన్తిసర్వతః । విశ్వకర్మాస్వసామర్థ్యం ప్రకటీకృతవాంస్తదా ॥ ౫౭ ॥ తుఙ్గప్రాసాదసమ్బాధం విచిత్రగృహభిత్తికమ్ । చన్ద్రకాన్తశిలోపేతం సూర్యకాన్తసమన్వితమ్ ॥ ౫౮ ॥ అనేకరత్నఖచితం తప్తహాటకనిర్మితమ్ । తుఙ్గధ్వజసమోపేతం రత్నతోరణసంయుతమ్ ॥ ౫౯ ॥ జలసిక్తంపుష్పకీర్ణం దివ్యధూపసుధూపితమ్।చకారనగరంతత్ర గన్ధర్వనగరం యథా ॥ ౬౦ ॥ * * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవన్తంప్రతి చతుర్ముఖకృతప్రార్థనాది కథనంనామ పఞ్చాశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరమహోత్సవవైభవవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మాచ వేఙ్కటేశస్య దివ్యోత్సవదినేష్వవై । నైవేద్యంబహుధాచక్రే ఘృతసూపగుడోత్తరమ్ ॥ ౧ ॥ గుడాన్నంపాయసాన్నంచ ముద్గాన్నంచతిలోదనమ్ । శాల్యన్నంకృసరాన్నంచ మరీచ్యన్నంతథైవచ ॥ ౨ ॥ గోధూమాన్నంచమాషాన్నం మధురాన్నంఘృతోత్తరమ్ । ఏవంబహువిధాన్నంచ ఫలానివివిధానిచ॥ ౩ ॥వ్యఞ్జనానివిచిత్రా

ణిమనస్తోషకరాణిచ । దివ్యాన్యమృతకల్పాని సుస్వాదురసవన్తిచ ॥ ౪ ॥
ఉచ్చైశ్శ్రవసమశ్వంచ గజమైరావతంతథా । అనన్తం నాగరాజంచ
గరుడంచత్రయీమయమ్ ॥ ౫ ॥ ఏకైకంసమధిష్ఠాయ వేఙ్కటాద్రిశిఖా
మణిః । దినేదినేసురాన్సర్వా నుత్సవార్థంసమాగతాన్ ॥ ౬ ॥ అనుజ
గ్రాహరథ్యాయాం మటన్భూమ్యా శ్రియాన్వితః । సమస్తవాద్య ఘోషై
శ్చ గజాశ్వైస్సమలఙ్కృతైః ॥ ౭ ॥ చిత్రధ్వజపతాకాభి శ్చిత్రచామర
రాజిభిః । సహితోనృత్తవాది త్రైర్వరనారీగణైస్సహ ॥ ౮ ॥ కవిభిర్వ
న్దిభిశ్చైవ గాయకైఃపాఠకైస్తదా । నిత్యంవేదైస్తూయమాన శ్శ్రీని
వాసఃపరాత్పరః ॥ ౯ ॥ ప్రాతర్దేవగణైఃకైశ్చి దుపదాభిశ్చపూజితః । త
థైవసాయందేవైశ్చో పదయాపూజితోహరిః ॥౧౦॥ వవృధేలోకవృద్ధ్యర్థ
ముత్సవేబ్రహ్మనిర్మితే।జుహువుర్యాగశాలాయాంమునయోవీతకల్మషాః॥
విధివత్థ్సాపయామాసుః పూర్ణకుమ్భాన్మనోహరాన్ । దిగ్బలింవిధివచ్చ
క్రుర్వైఖానసతపోధనాః ॥౧౨॥ శ్రీనివాసోత్సవదినం పుణ్యంపాపప్రణాశ
నమ్ । ఇత్యాగతాజనాస్సర్వే చక్రుర్దానాన్యనేకశః ॥ ౧౩ ॥ అన్నదానం
స్వర్ణదానం వస్త్రదానంతథైవచ । గృహదానంమహాపుణ్య మితిమత్వా
మహాజనాః ॥ ౧౪ ॥ ఇష్టకాదారుభిశ్చైవ నిర్మితంహర్మ్యసంయుతమ్।
దదుఃప్రత్యేకశోవేశ్మ సోపస్కరమలఙ్కృతమ్ ॥ ౧౫ ॥ రాజానస్థ్సాప
యామాసు ర్విప్రేన్ద్రాంస్తత్రభూధరే । వైశ్యానన్యాంశ్చమనుజాన్ స్థాప
యామాసవైవిధిః ॥ ౧౬ ॥ అత్రైవవాసఃకర్తవ్య స్సర్వదేతి వినిశ్చి
తాః । వాసంచక్రుశ్చతత్రైవ విప్రాద్యామానవాస్సదా ॥ ౧౭ ॥ ఏవం
శ్రీవేఙ్కటేశస్య వర్తమానేమహోత్సవే । కదాచిత్స్యన్దనందివ్యం నా
నారత్న విరాజితమ్ ॥ ౧౮ ॥ తప్తజామ్బూనదమయ ముచ్ఛ్రితధ్వజ
శోభితమ్ । నానాకుసుమమాల్యైశ్చ ముక్తామాల్యైశ్చశోభితమ్॥ ౧౯॥
హైమవస్త్రవితానాఢ్యం సిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । విమానంపుష్పకంకాన్త్యా
స్మారయన్తంమనోహరమ్ ॥ ౨౦ ॥ రథంతంసమధిష్ఠాయ శ్రీభూమి స
హితఃపరః । శ్రీనివాసస్స్ఫురద్రత్న కిరీటమకుటోజ్జ్వలః ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మ

దిదేవబృన్దైశ్చ సేవ్యమాన స్తపోధనైః । పరిక్రమ్యమహావీథిం రాజవీథిం శ్రియోజ్జ్వలామ్ ॥ ౨౨ ॥ పునరాగత్యతందివ్యం వితానాసనశోభితమ్। ఆస్థానమణ్డపంతత్ర మణి స్తమ్భశతై ర్యుతమ్॥ ౨౩ ॥ హిరణ్మయమధిష్ఠాయ స్వాయమ్భువమకల్మషమ్।ఆహూయవాచాభగవా నబ్రవీన్మధురాం

మహోత్సవసేవాఫలదానఫలప్రశంసాదిః.

గిరమ్ ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ బ్రహ్మన్ప్రీతోస్మి నితరాం త్వద్భక్త్యాచోత్సవేనచ । శృణుధ్వంమునయో దేవా రాజానో యోగినశ్చ యే ॥ ౨౫॥ వర్షేవర్షేతుమాసేస్మి న్కన్యారాశింగతేరవౌ। యేకేచిదత్రకుర్వన్తి బ్రహ్మక్షప్త్రోత్సవంమమ ॥ ౨౬ ॥ తేయాన్తి బ్రహ్మణోలోకం భూమౌకామానవాప్యచ। ఇమముత్సవముద్దిశ్య సేవార్థంయస్తువాసతః ॥ ౨౭ ॥ క్రమతేపదమేకంతు గన్తుం శేషగిరింప్రతి । పదస్యైకస్యతస్యైవ ఫలంభవతి మత్పదమ్॥ ౨౮ ॥ ఐహికంతుఫలంతస్య హ్యావాన్తరఫలంభవేత్ । సేవన్తేయేహిమామస్మి న్నుత్సవేబ్రహ్మకల్పితే ॥ ౨౯ ॥ సేవన్తేతాన్మహీపాలా స్స్నేహాద్దద్యుశ్చవాఞ్ఛితమ్ । ప్రపాముత్సవకాలేహి యేతుకుర్వన్తిదేహినః॥ ౩౦ ॥ మచ్చిత్తంతాన్సముద్దిశ్య శీతళంభవతిక్షణాత్।అన్నదానంప్రశ స్తంస్యా ద్విశేషేణ మహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ యేపిచాన్నం ప్రయచ్ఛన్తి తేషాంస ప్తకులావధి । అన్నంబహువిధంచిత్రం దీయతేహి మయావిభో॥౩౨॥ తేతుభుక్త్వాబహూన్భోగా న్మయాదత్తానభీప్సితాన్। అన్తేహిమత్పదం యాన్తి స్వర్గంభుక్త్వాతు మధ్యతః ॥ ౩౩ ॥ కాణాన్ధపఙ్గుమూకానా మన్యేషాంవికలాఙ్గినామ్ । అన్నవస్త్రహిరణ్యాది దాత్రాణాంసమ్పదస్సదా ॥ ౩౪ ॥ అనాయాసేనసిధ్యన్తి మచ్ఛన్దాత్పద్మసమ్భవ। యేహిచాత్రస్థితింనిత్యం వాఞ్ఛన్తిమనుజాభువి ॥ ౩౫ ॥ తేషామిహైవదాస్యామి సమ్పదంస న్తతింతథా । తారతమ్యవశాద్భక్తే స్తేషాం సిధ్యన్తిసమ్పదః ॥ ౩౬ ॥ జననంమరణంయేషాం స్థితిర్వాస్మిన్మహీధరే। తేషాంముక్తిఃకరస్థాహి జ్ఞానసాధ్యాహిదుర్లభా ॥ ౩౭ ॥ యానికానిచ దానాని సన్తిశాస్త్రోదితానిచ। తానిసర్వాణిదానాని క్రియమాణానిచేదిహ ॥ ౩౮ ॥ ఐహికంచఫలందత్వా స్వర్గమీప్సితమేవవా । మత్పదంచ

శరీరా న్తే దదామ్యేషాంనసంశయః ॥ ౩౯ ॥ గిరేశ్చపరితోభూమౌ గ్రామాన్వాపట్టణానివా । కరోతిశ్రద్ధయారాజా బ్రాహ్మణోవోపికోపివా॥ సవైరాజ్యశ్రియంభుక్త్వా భుక్త్వాస్వర్గాదికంచిరమ్ । మత్సాయుజ్యం వ్రజత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౪౧ ॥ పుణ్యంక్షేత్రమిదంభూమౌ స్థాతవ్యంహిసదాత్రతు । ఇతిబుద్ధ్యాత్రవసతాం గృహక్షేత్రాదికంతుయే॥ దదతీహనరా స్తేవై లబ్ధ్వావాసఫలానిచ। ప్రాప్నువ న్తిపునశ్చైవమామకంచపదంధ్రువమ్ ॥ ౪౩ ॥ అత్రయేవసతాంప్రాజ్ఞా విద్యాదానమనుత్తమమ్ । కుర్వ న్తితేషాంవిదుషాం కీర్తిస్త్రైలోక్యగామినీ ॥ ౪౪ ॥ తద్బన్ధుబన్ధుతద్బన్ధు తద్బన్ధుజనబాన్ధవాః । సర్వేపితత్ఫలంలబ్ధ్వా మోద న్తేదివిదేవతాః ॥ ౪౫ ॥　*　*　*　*　*　*

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశ్వర మహోత్సవవైభవ వర్ణనంనామైక పఞ్చాశోధ్యాయః.

వేఙ్కటాద్రౌపుష్పోద్యాన నిర్మాణాదిప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ ఉక్త్వాచైవంవేఙ్కటేశః పునఃప్రీత్యాజగాదచ। శ్రీభగవాన్ ॥ శ్రూయతాంవిబుధాయూయ మన్యత్కిఞ్చిద్బ్రవీమివః ॥ ౧॥ యేహిచాత్రప్రకుర్వ న్తి బృన్దావనమనుత్తమమ్ । ఉద్యానానిచపుణ్యాని నానావృక్షయుతానిచ॥ ౨ ॥ పుష్పోద్యానానికృత్వాచ తత్పుష్పైరర్చయన్తిమామ్ । దశసైకస్యదివ్యాని వత్సరాణ్యర్బుదానిచ ॥ ౩ ॥ స్వర్గేభుక్త్వాపరాన్భోగా న స్తేయా న్తిచమత్పదమ్।అవాన్తరఫలం తేషా మీప్సితం హిమహీతలే ॥ ౪ ॥ నచసన్తతివిచ్ఛేద స్తేషాంపుణ్యకృతాంభువి । ఫలపుష్పాణిపత్రాణి యావ న్తిప్రతివత్సరమ్ ॥ ౫ ॥ ఉద్భవ న్తితథాకామా స్తేషామపి మహీతలే । ప్రత్యహం మమనైవేద్యం యావత్ప్రస్థ చతుష్టయమ్ ॥ ౬ ॥ సవ్యఞ్జనంకల్పయ న్తి తేహిపుణ్యతమాభువి। బ్రహ్మేన్ద్రలోకప్రముఖా స్తైస్సుఖేనజితానరైః ॥ ౭ ॥ తదీయదర్శనాత్పుంసో భవన్తిమహిమాదయః॥ తేషామైశ్వర్యసమ్పత్తౌ వక్తవ్యంనావశిష్యతే॥౮॥అన్తేయాన్తి పరంధామ పునరావృత్తివర్జితమ్ । భూషణంస్వర్ణఖచితం వజ్రమాణిక్యసంయుతమ్ ॥ ౯ ॥ ప్రయచ్ఛ న్తి చయేపుణ్యా మాముద్దిశ్య మహీతలే।

రూపలావణ్యసమ్పన్నా విద్యావన్తశ్చిరాయుషః ॥ ౧౦ ॥ భవన్తిపుత్రాస్తేషాంచ మచ్ఛన్దాత్సమ్పదోపిచ । పద్మకల్హారతులసీ చమ్పకైర్దామకారిణః ॥ ౧౧ ॥ మదర్చననిమిత్తంయే ప్రత్యహంశ్రద్ధయాన్వితాః । లక్ష్మ్యాసమేతస్తేషాంహి గృహేవత్స్యామ్యహంసురాః ॥౧౨॥ తేషాంయేఽపిచ సాహాయ్యం కుర్వతేశ్రద్ధయాన్వితాః । తేషామపిసదాసమ్పత్ప్రదోహం కమలాసన ॥ ౧౩ ॥ భోస్సురా యోగినస్సర్వే యేపిచాత్ర సమాగతాః। యుష్మాకంయద్యదిష్టంత ద్దాస్యేహంసకలంవరమ్ ॥ ౧౪ ॥ పుత్రాన్పౌత్రాన్శ్రియంవాపి రాజ్యమారోగ్యమేవవా । ఆయుఃకీర్తించయచ్చాన్యన్మత్తోవాఞ్ఛతి యఃపుమాన్ ॥ ౧౫ ॥ తత్తద్దదా మ్యహంతస్మై సత్యం సత్యంనసంశయః । బహునేహకిముక్తేన యేచాత్రవసతాంపునః॥౧౬॥ కుర్వన్తి చానుకూల్యంవై తేమేప్రియతరామతాః । నివసద్భ్యోఽత్ర మనుజా ద్రుహ్యన్తి విబుధాశ్చయే ॥ ౧౭ ॥ అసురా రాక్షసా యక్షాః పిశాచాః ప్రాణినోపివా । తానహం నాశయిష్యామి సపుత్రపశుబాన్ధవాన్ ॥౧౮॥ నియతోఽనియతోవాపి వేఙ్కటాద్రిమిమంజనః । వ్యాజాద్వాయస్సమారుహ్య స్నాత్వాస్వామిసరోజలే ॥ ౧౯ ॥ నమస్యతిచమాం సోపి సకామస్సర్వథాసురాః । కూలఙ్కషమహౌదార్య గుణక్షీరపయోనిధిః ॥ ౨౦ ॥ ఇతిశ్రీ వేఙ్కటాధీశ స్తేభ్యోదత్వా వరాణ్యహో । భేరీ మృదఙ్గపణహ మఙ్గళస్వన సంయుతః ॥ ౨౧ ॥ పుష్పవృష్ట్యాయుతశ్శ్రీమాన్శ్రీభూమి సహితస్తదా । వివేశాన్తర్మహద్దివ్యం విమానంరత్నతోరణమ్ ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మాద్యా దేవగణా స్సమ్భ్రమప్రీతమానసాః। జయేతిచాస్తువన్తేన ఘోషేణాపూరితంజగత్ ॥౨౩॥ బ్రహ్మాపివేఙ్కటేశస్య దివ్యమఙ్గళసమ్భ్రమమ్ । ఋషిభిస్సహధర్మాత్మా యథాశాస్త్రమ

మహోత్సవావభృథస్నానప్రశంసా.

కారయత్ ॥ ౨౪ ॥ తతశ్శ్రవణ నక్షత్రే దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః । చక్రారావభృథం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ॥ ౨౫ ॥ స్వామి పుష్కరిణీ పుణ్యా సలిలేలోకపూజితే । సస్నుర్బ్రహ్మాదిదేవాశ్చ మునయో యోగినోపిచ ॥ ౨౬ ॥ రాజానశ్చతథావిప్రా స్సర్వేచైవనరాస్తదా । తత్ర

స్నాత్వాతు యోగీన్ద్ర స్సనకస్సర్వవిత్స్వయమ్ ॥ ౨౭ ॥ సర్వేషాంపుర
తశ్చేద మువాచవచనంతదా । సర్వేశృణ్వన్తుమద్వాక్య ముద్ధృత్యభుజ
ముచ్యతే ॥ ౨౮ ॥ జ్ఞాతఞ్చధ్యానయోగేన సమ్యక్ఛాస్త్రైశ్చచిన్తితమ్।
సమస్తతీర్థభూతస్య దేవదేవస్యచక్రిణః ॥ ౨౯ ॥ యస్స్నాత్యవ భృథే
పుణ్యే తస్యతత్పూర్వజన్మసు । అనన్తేషుకృతంపాపం తత్క్షణాదేవనశ్యతి॥
ఇతిశ్రుత్వామహాదేవ స్తత్తథైవేతిచాబ్రవీత్ । ఏవమేవేతిభగవాన్విష్ణు
రప్యబ్రవీత్తదా ॥ ౩౧ ॥ ప్రశశంసుస్తదాదేవా స్స్వామిపుష్కరిణీం త
దా । వివిధైర్దివ్యకుసుమై రాశీభూతైస్సుగన్ధిభిః ॥ ౩౨ ॥ ఉపచారైరనే
కైశ్చ వేదఘోషైస్సుఖశ్రవైః । నృత్తగీతాదివాదిత్రైర్దివ్యమఙ్గళనిస్వ
నైః ॥ ౩౩ ॥ ఇష్ట్వాప్రసూనయాగంచ తోషయిత్వాజనార్దనమ్ । ప్రణా
మమకరోద్బ్రహ్మా సర్వదేవైస్సమన్వితః ॥ ౩౪ ॥ తతఃప్రీతిసమాయుక్తో
బ్రహ్మాక్లృప్తోత్సవేనసః । ఉవాచచవిధింవిష్ణు ర్బ్రహ్మన్ప్రీతోస్మిసామ్ప్ర
తమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏతత్ప్రీతి సమంకిఞ్చి ద్దాతుంతవన విద్మహే । బ్రహ్మన్య
ద్వాథకిం వాస్యే జగత్సృష్టిపటోవిధే ॥ ౩౬ ॥ త్వమేవాహ మహంత్వం
హి యద్యస్త్యన్యద్వదస్వతత్ । ఇతిపృష్టోవదద్బ్రహ్మా స్వామిన్యద్యస్తితే
కృపా ॥ ౩౭ ॥ కృతార్థోస్మి వరంనాన్య ల్లోకస్యానుగ్రహంవినా । ఏవ
మేవహరేస్వామి న్దదతేప్సితమర్థినే ॥ ౩౮ ॥ స్థాతవ్యంభవతావిష్ణో లో
కానుగ్రహకామ్యయా । ఇదమేవమమాభీష్టం యాచనీయంపునఃపునః॥
ఇతిపృష్టోరమాధీశ స్తథైవాస్త్వితిచావదత్ । ఉక్త్వాచైవంపునఃప్రాహ

బ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనార్థంభగవదభ్యనుజ్ఞా.

బ్రహ్మాణ మమితౌజసమ్ ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మన్స్త్వం సృష్టికార్యేషు నియుక్తః
పూర్వమేవహి । గత్వాత్వదీయలోకఞ్చ కురుసృష్టింసుఖీభవ ॥ ౪౧ ॥
ఇన్ద్రగచ్ఛస్వకంలోకం శాధిరాజ్యంత్వదీయకమ్ । పినాకపాణేభూతేశ
లోకఙ్గత్వాత్వదీయకమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఉమయావిహరస్వత్వ మవాప్తసకలే
ప్సితః । అగస్త్య మునిశార్దూల శిష్యైస్సహ తపోధన ॥ ౪౩ ॥ స్వమా
శ్రమంప్రవిశ్యైవ కురునిత్యాన్యతన్ద్రితః । యోగినశ్చయథాయోగ్యం
గచ్ఛతా వాసముత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ ధ్యానామృతసుతృప్తైశ్చ స్థాతవ్యం

యోగిభిశ్చిరమ్ । ఇతిశ్రీ వేఙ్కటాధీశ స్సర్వానుత్సవ సఙ్గతాః ॥ ౪౫ ॥ తత్తత్స్థానంసముద్దిశ్య విసృజ్యప్రీతిపూర్వకమ్ । అన్తర్విమానంశ్రీభూమి సహితఃప్రవివేశహ ॥ ౪౬ ॥ * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాద్రౌ పుష్పోద్యాననిర్మాణాది ప్రశంసాకథనంనామ ద్విపఞ్చాశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రీశవైభవప్రశంసా.

మునయః । భగవన్వేదశాస్త్రార్థ తత్త్వజ్ఞానసునిష్ఠిత । శ్రుతం సూతమహాశ్చర్య మిహాఖ్యానమనుత్తమమ్ ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాద్రిప్రభావోయ మీదృశఃపాపనాశనః । తత్రైవభగవత్ప్రీతి రీదృశీనిస్తులాఖలు॥ వేఙ్కటేశో మహాశ్చర్య దివ్యచారిత్ర భూషణః । ఆశ్చర్యంతస్యచారిత్ర మద్భుతం పరమాద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ అదృష్టా శ్రుతపూర్వంత త్కుత్రాపి జగతీతలే । శృణ్వతామిదమాఖ్యానం నాస్తితృప్తి స్తపోధన ॥ ౪ ॥ విసృజ్యవిబుధాన్విష్ణు రకరోత్కింరమాపతిః । విసృష్టాస్తేనదేవాశ్చ కిమకుర్వన్మునేవద ॥ ౫ ॥ ఇతిపృష్టోఽ వదత్సూత శ్శ్రూయతా మితితాన్మునీన్।

బ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ ఆరుహ్యాహంసంబ్రహ్మాతు స్తూయమానస్సురైస్తదా ॥ ౬ ॥ సత్యలోకంజగామాశు సర్వలోకపితామహః । దివ్యంవిమానమాస్థాయ సహస్రాక్షః పురన్దరః ॥ ౭ ॥ గన్ధర్వైర్గీయమానశ్చ ప్రవివేశామరావతీమ్ । నన్దికేశ్వరముఖ్యైశ్చ గణైఃప్రమథసంజ్ఞకైః ॥ ౮ ॥ సహితఃపార్వతీనాథః పర్వతంవేఙ్కటాభిధమ్ । కుర్వన్ప్రదక్షిణంపశ్య న్వస్తుంస్థలమనుత్తమమ్॥౯॥ఆగ్నేయ్యాందిశిచాద్రాత్సీ ద్వేఙ్కటాద్రేస్సరశ్శివమ్।తత్ర దృష్ట్వాసరఃపుణ్యం కాపిలంలోకపావనమ్ ॥ ౧౦ ॥ రమణీయమిదంస్థానం స్థాతవ్యముమయాసహ । అత్రైవేతివినిశ్చిత్య జగామరజతాచలమ్॥౧౧॥ యోగినస్సనకాద్యాశ్చ పాపనాశనతీరతః । అతిష్ఠన్పరమప్రీతాః కాననేషుమహాత్మనః ॥ ౧౨ ॥ ఋషయస్తత్రైవ దిశిచోత్తరపూర్వతః। ఫల్గునీఝరతీరేతు స్వాశ్రమేష్వవసన్సుఖమ్॥ ౧౩ ॥ ఫాల్గున్యాంపూర్ణిమా

ఫల్గునీతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

యాంతు తత్తీరేకమలాలయా । అరున్ధతీతపఃప్రీతా ప్రాదురాసీత్పురా
కిల ॥ ౧౪ ॥ తస్యైదత్వా వరంచేష్టం ప్రార్థితాచ తయారమా । దదౌ
చసరితోనామ ఫల్గునీ శబ్దపూర్వకమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఫాల్గునే మాసిరాకాఖ్యే
ఫల్గునీతారకేతిథౌ । స్నాస్యన్త్యత్రతుయేకేచి జ్జనాస్తేషాంమహాంసదా ॥
ప్రీతాగృహేనివత్స్యామి సర్వకామఫలప్రదా । ఇతిదత్వావరంతస్యై
పునశ్శ్రీఃకమలాసనా ॥ ౧౬ ॥ అన్తర్ధానంగతాతత్ర తత్తీరేమునయోఽ
వసన్ । దేవాఃకేచనసముఖ్యాయ వినిశ్చిత్యవిచార్యచ ॥ ౧౭ ॥ అత్రైవ
వర్తతేశ్రీశస్తస్మాదత్రైవ సర్వదా । సేవమానా వేఙ్కటేశం స్థాస్యా
మ ఇతినిశ్చితాః ॥ ౧౮ ॥ ఉత్తరేస్వామితీర్థస్య దేవనద్యాస్తథోత్తరే।
కృత్వాశ్రమంసుఖంతత్ర న్యవసంస్తేదివౌకసః ॥ ౨౦ ॥ * తతఉత్తరది

జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యమ్.

గ్భాగే సరసః పశ్చిమేతటే । జాబాలిస్స్వాశ్రమేశిష్యైర్న్యవస ద్విగత
శ్రమః॥ ౨౧॥కేచిద్గిరౌస్థితాశ్చైవ నిత్యమీశంనమన్తిచ। గిరేఃపరిసరేకేచి
న్న్యవసన్నిత్యమేవహి ॥ ౨౨॥ పునరప్యాగమిష్యామ ఇతిజగ్ముఃపరేతదా।
అగస్త్యో భగవాంస్తత్ర శ్రీమద్వేఙ్కట నాయకమ్ ॥ ౨౩ ॥ అర్చయ
న్వివిధైఃపుష్పైః కృత్వాచోద్యానముత్తమమ్ । చిరకాలం మహాభాగ
స్సహశిష్యైర్మహామునిః ॥ ౨౪ ॥ పిబన్నానన్దపీయూషం న్యవసద్వేఙ్కటా
చలే । వేఙ్కటేశశ్శ్రియాభూమ్యా సమేతః పురుషోత్తమః ॥ ౨౫ ॥
కృతత్రేతా ద్వాపరేషు దేవరాజైర్మహీక్షితైః । కల్పితైర్వివిధైర్నిత్య
ముత్సవైఃపరమాద్భుతైః॥ ౨౬ ॥ పూజితోమోదతేనిత్యం దదన్నిష్టంచ
యాచతే । కలౌయుగేతటిద్వృత్తి రాస్తేశ్రీవేఙ్కటాచలే ॥ ౨౭ ॥ ఏతద్వ
స్సర్వమాఖ్యానం కథితంమునయోఽమలాః। శ్రోతుమిచ్ఛథభూయోఽపికిం
తద్వక్ష్యామిశంసత ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యుక్తా మునయస్సర్వే ప్రోచురేతద్వచ

పూర్వస్యాందిశిసుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః.

స్తదా ॥ మునయః ॥ వేఙ్కటేశాభ్యనుజ్ఞాత చక్రేణనిహతారణే ॥ ౨౯ ॥
దుష్టదానవసఙ్ఘాశ్చ దుష్టచోరామహీభృతః । ఇత్యుక్తంహిత్వయాపూ

* ఆలయాద్దేవదేవస్య పశ్చిమోత్తరదేశతః.

ర్వంకథంకేవాహతామునే ॥ ౩౦ ॥ శ్రోతుమిచ్ఛామిమహతీ యద్యస్మా
సుదయాతవ । శంససూత రథాఙ్గస్య వృత్తాన్తం రణభూమిషు ॥ ౩౧ ॥
ఇతిపృష్టోజగాదాసౌ సూతఃపరమధార్మికః ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రూయతాం
చక్రరాజస్య చరిత్రంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౩౨ ॥ పరాక్రమం సఙ్గ్రహేణ
వక్ష్యామిశృణుతామలాః।నశక్యంవిస్తరాద్వక్తుం చక్రరాజస్యవైభవమ్॥
దుష్టాన్నిబర్హయేత్యుక్తశ్చక్రరాజోమహాద్యుతిః । ఆజ్ఞాంవేఙ్కటనాథ
స్య ధారయన్శిరసాతదా ॥ ౩౪ ॥ నిర్జగామ గిరేశ్శృఙ్గా ద్గన్ధర్వగణసేవి
తః । ఉద్యతాయుధశస్త్రైస్త్రైర్మహాముసలపాణిభిః ॥ ౩౫ ॥ ప్రాసతో
మరహస్తైశ్చ శూలపట్టసధారిభిః । అసిచర్మధరైశ్శూరై ర్బాణశార్ఙ్గా
సిధారిభిః ॥ ౩౬ ॥ గజవాజిరథైరుష్ట్రై ర్యుద్ధసన్నాహసమ్భ్రమైః । భేరీ
మృదఙ్గపటహై ర్ఢక్కానిస్సాణమర్దలైః ॥ ౩౭ ॥ జయవ్యఞ్జకవాద్యైశ్చ
సంయుతోయంపదాతిభిః । రాజవేషధరశ్శ్రీమా న్సహస్రభుజమణ్డితః॥
కిరీటహారమకుట కేయూరాఙ్గదశోభితః । దంష్ట్రాకరాళవదనో జ్వలదగ్ని
సమప్రభః ॥ ౩౯ ॥ *ప్రవర్తకాస్త్రసంయుక్త పఞ్చాశచ్ఛత పాణికః।
నివర్తకాస్త్రసంయుక్త పఞ్చాశచ్ఛతహస్తకః ॥౪౦॥ పద్మరాగసమద్యోత
రక్తవస్త్రవిభూషితః । అనేకతురగవ్యూఢం దివ్యంస్యన్దనమాస్థితః॥౪౧॥
ప్రాచీందిశం యయౌపూర్వాం మహాఘోష సమన్వితః । తేనఘోషేణ
మహతా జగత్త్రిస్తంచరాచరమ్ ॥ ౪౨ ॥ స్ఫుటితంవామహద్వ్యోమ
దారితాఃకిముపర్వతాః । ఇతిభూతానిసర్వాణి చుక్రుశుశ్చభృశంతదా॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటా
ద్రీశవైభవప్రశంసాది వర్ణనంనామ త్రిపఞ్చాశోధ్యాయః.

సుదర్శనసైన్యాఽసురసైన్యయోర్యుద్ధప్రశంసా.

శేషాచలస్యపూర్వస్యాం దిశికేచిన్మహానగాః । ఆసంస్తత్రవనో

---

*ప్రవర్తకాస్త్రాణి - విరోధినిరసనహేతువ్యాపారప్రవర్తకాస్త్రాణి - నివర్త
కాస్త్రాణి - విరోధినిరసనేనిష్పన్నేతదితరనాశపరిహారాయ ప్రవర్తకాస్త్రాణాం తా
దృశవ్యాపారనివర్తనఫలాన్యుపసంహారాస్త్రాణి.

ద్దేశేదస్యవోబలదర్పితాః ॥ ౧ ॥ ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశాఃఖడ్గచర్మా
సిపాయణః । మాయావినోమహాఘోరావఞ్చకాః ప్రాణిహింసకాః ॥
క్షేత్రవిత్తాపహారేణ నానాప్రాణిభయఙ్కరాః । అసాధ్యానృపవర్యా
ణాంవనదుర్గసమాశ్రయాః ॥ ౩ ॥ బాధమానాద్విజాన్నిత్యంసాధూం
శ్చాసన్విశేషతః । గర్జన్తోమేఘసఙ్కాశానీలాఞ్జనచయోపమాః ॥ ౪ ॥
తేషాంశతసహస్రాణిచోరాణాంనిర్గతానిచ । సుదర్శనమహారాజసేనా
యాంతుపురస్సరాః ॥ ౫ ॥ కేచిద్విఖ్యాతసామర్థ్యానిర్గతాశ్చతయోర్మి
థః । అభూతపూర్వంతుములమభూద్యుద్ధమనుత్తమమ్ । ౬ ॥ సమాప్తా
యుష్యశేషాస్తేశలభా ఇవపావకమ్ । వివిశుశ్చక్రరాజస్యజ్వలన్తీంవా
హినీంతదా ॥ ౭ ॥ వినిర్దగ్ధాశ్చతేసర్వేదస్యురూపావనేచరాః । తద్వంశ
జాస్తాదృశాశ్చశిశుబాలాస్త్రియోపిచ ॥౮॥ యయుస్తేవిలయంసర్వే
చోరామాయోపజీవినః । నిష్కణ్టకమభూత్తచ్చవనంపక్షిమృగాకులమ్॥
వేఙ్కటాద్రింసమారభ్య యావద్వేలామహోదధేః । తావాన్దేశశ్చ
సగ్రామస్సపట్టణవనాలయః ॥ ౧౦ ॥ సర్వబాధావినిర్ముక్త స్సపర్వతన
దీతటః । బభూవపరమానన్దోరాహుముక్తఇవోడురాట్ ॥ ౧౧ ॥ బ
భూవుర్ముదితాస్సర్వేజనాజానపదాశ్చయే । తుష్టువుర్బ్రాహ్మణాస్సర్వే
మునయోయోగినోపిచ ॥ ౧౨ ॥ నివసన్తితదారభ్య తస్మిన్దేశేహిదేహి
నః । తదాప్రభృతితద్దేశే వాసవశ్చక్రశాసనాత్ ॥ ౧౩ ॥ కాలేవర్షతి
సస్యానిఫలన్తిబహుధాతదా । బహుక్షీరదుఘాగావస్తథాస్వాదూదకం
సరః ॥ ౧౪ ॥ నీరోగాశ్చజనాస్సర్వేయథాకృతయుగేతథా । కుశలాః
కృషివిద్యాయాంవిప్రావేదేషు నిష్ఠితాః ॥ ౧౫ ॥ తపస్వినస్తపోధర్మే
యోగాభ్యాసేచయోగినః । వాణిజ్యేవణిజస్సర్వే స్వస్వధర్మేషు నిష్ఠి
తాః ॥ ౧౬ ॥ దేశమధ్యేసమాగత్యసుదర్శనహరిఃప్రభుః । సమాహూ
యజనాన్సర్వాన్వచనంచేదమబ్రవీత్ ॥ ౧౭ ॥ కర్తవ్యంభవతాంకింతద
స్తిచేద్వక్తుమర్హథ ॥ జనాః ॥ ఇతఃపూర్వంవయంసర్వేపీడితాస్సుభృశం
ప్రభో ॥ ౧౮ ॥ దస్యుభిస్తస్కరైశ్చోరైశ్చోరపాప్రియైశ్చరాజభిః । ప్ర
సాదాద్భవతస్స్వామిన్దేశోయంనిరుపద్రవః ॥ ౧౯ ॥ ఆసీద్వయంకృతా
ర్థాస్మఇత్యుక్తః ప్రాహచక్రరాట్ । ధర్మాత్మానంనృపంకఞ్చిత్కృత్వా

దేశాధిపం పునః ॥ ౨౦ ॥ న్యాయ్యేవర్త్తనివర్త్తధ్వంయూయంతేనగతశ్ర
మాః । ఏవంసురక్షితంచక్రే తం దేశం హేతిభూపతిః ॥ ౨౧ ॥ ఆగ్నే

ఆగ్నేయదిశిసుదర్శనకృతాసురవధప్రకారః.

య్యాం దిశి శేషాద్రేః కేచిద్దైత్యాంశసమ్భవాః । మహామాయావినోఘో
రావఞ్చకాః క్షత్రబాన్ధవాః ॥ ౨౨ ॥ బాధమానాద్విజానాసన్సాధూన్స
ర్వాన్జనాంస్తథా । దేవబ్రాహ్మణవిశ్వాసస్తేషాంనాసీత్కదాచన ॥ ౨౩॥
వనేదుర్గంగిరౌదుర్గంస్థలేదుర్గంతథైవచ। ఏవమావాసదేశంతుకృత్వాఽ
తిష్ఠంస్తుతత్రహి ॥ ౨౪ ॥ తేహిజ్ఞాత్వామహాసేనామాగతాముద్యతా
యుధామ్ । అయుధ్యన్తమహాఘోరంశస్త్రైరస్త్రైఃపరశ్వధైః ॥ ౨౫ ॥
పాశైఃఖడ్గైస్త్రిశూలైశ్చతోమరైర్ముద్గరైస్తథా। నిఘ్నన్తిస్మతథాయో
ధానశ్వానుష్ట్రాంశ్చవారణాన్ ॥ ౨౬ ॥ శిరాంసిబహుధాయుద్ధేపదా
తీనాంచచిచ్ఛిదుః । కేచిత్పాదేషుసమ్భిన్నాః కేచిద్ధస్తేష్వశేరత ॥ ౨౭॥
శిరోభిశ్ఛిన్నపాదైశ్చకబన్ధైశ్చతథాకరైః । శస్త్రైరస్త్రైస్తనుత్రాణైరు
ష్ణీషైశ్చశిరోరుహైః ॥ ౨౮ ॥ రక్తౌఘైర్మాంసఖణ్డైశ్చకీకసైరాన్త్రరా
శిభిః । ఆస్తృతాయుద్ధభూమిస్సాప్రేతరాజస్యవిస్తృతా ॥ ౨౯ ॥
పురీవాభాత్తదాతైస్తు సైన్యంసన్నహ్యతత్తదా । సేనైకదేశంక్షుభితం
దృష్ట్వాదారాత్మ్యమేవచ ॥ ౩౦ ॥ క్రుద్ధోబభూవహేతీనాంరాజా
పరమకోపనః । త్రిపురారిర్యథాక్రుద్ధఃపురాణాంసూదనేఽభవత్ ॥ ౩౧ ॥
తాదృశానాంచచోరాణాంమాయినాంనిగ్రహేతథా । జ్వాలాముఖం
బలాధ్యక్షంససైన్యం సందిదేశహ ॥ ౩౨ ॥ నిశ్శేషంకురురాజ్ఞస్త్వం
శ్చోరాంశ్చమదదుర్మదాన్ । ఇత్యాజ్ఞప్తస్తదాతేన చక్రరాజేనవైబ
లీ ॥ ౩౩ ॥ జ్వాలాముఖస్తథాచక్రే యుద్ధంపరమదారుణమ్ । త
త్సైన్యంలోళయామాసమదమత్తఇవద్విపః ॥ ౩౪ ॥ ఛిన్నాభిన్నాస్తథా
జగ్ముశ్చోరాస్తత్రవనేచరాః । పలాయన్తేస్మభీతాస్తేత్యక్తశస్త్రాయు
ధాస్తదా ॥ ౩౫ ॥ త్యక్త్వాసమరభూమించ వనేలీనాశ్చసానుషు ।
నహితత్రజనఃకశ్చిద్దదృశేవనభూమిషు ॥ ౩౬ ॥ గిరేర్దుర్గేషుసర్వేషువన

దుర్గేషుసానుషు । మహాబిలేషుకుఞ్జేషుకుటీరేషుగుహాసుచ ॥ ౩౭ ॥ మృగయామాసురవ్యగ్రాస్తస్యచానుచరాస్తదా । దదృశుర్నహికంచిచ్చవినిర్గత్యతువిస్మితాః ॥ ౩౮ ॥ జ్వాలాముఖాయతేసర్వేప్రోచురేవంపదాతయః । విస్మితస్సోపితాంమాయాంజ్ఞాత్వాపరమదుర్జయః ॥ ౩౯ ॥ తద్దేశవాసినస్సాధూనాహూయేదంవచోబ్రవీత్ । ఇమందేశంవిసృజ్యాశుగన్తవ్యందేశమన్యతః ॥ ౪౦ ॥ క్షణమాత్రమితిప్రోక్త్వావ్యజగ్రాహాపరమంధనుః । అస్త్రంచసన్దధేతస్మిన్నాగ్నేయంమన్త్రవత్తదా ॥ ౪౧ ॥ ప్రజజ్వాలచతద్దివ్యమస్త్రంపరమభాస్వరమ్ । కృశానవస్తదస్త్రాచ్చనిష్పేతుశ్చసహస్రశః ॥ ౪౨ ॥ విచుక్రుశుశ్చభూతానిచుక్షుభుస్సాగరాస్తదా । అన్తర్ధానంగతాయత్రచోరాస్తిష్ఠన్తివఞ్చకాః ॥ ౪౩ ॥ గత్వాచతత్రతత్రాపిభస్మసాత్కురుతానరీన్ । ఇతిచిక్షేపతద్దివ్యమస్త్రమాగ్నేయముత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఆక్రమ్యరోదసీతచ్చజ్వాలామాలాసమాకులమ్। చోరదేశంసమాక్రమ్యగిరిదుర్గవనానిచ ॥ ౪౫ ॥ యత్రయత్రచతిష్ఠన్తిమాయినస్తేవనేచరాః ॥ అదహత్తానిసర్వాణిస్థలాన్యన్యానియానిచ ॥ ౪౬ ॥ తేచసర్వేదురాత్మానో దగ్ధకేశతనూరుహాః । తేషాంస్త్రియశ్చబాలాశ్చసర్వేదగ్ధాశ్చవహ్నినా ॥ ౪౭ ॥ బిలేభ్యఃకన్దరేభ్యశ్చనిష్పేతుఃక్షత్రబాన్ధవాః । వనంతదీయంతత్సర్వంభస్మీభూతంచతత్క్షణాత్ ॥ ౪౮ ॥ నిర్బీజంతత్కులంసర్వందగ్ధమస్త్రస్యతేజసా । భస్మీకృత్యతుతాన్సర్వాన్ప్రవివేశేషుధింతదా ॥ ౪౯ ॥ వృష్టింసమానయామాససద్యశ్శీతలకారిణీమ్ । ఆప్లావయతతందేశమాజగ్ముర్నిర్గతాజనాః ॥ ౫౦ ॥ నిహతాస్సర్వచోరాశ్చతేజసాభగవతఃప్రభో । ఇతివిజ్ఞాపితస్తేన బలాధ్యక్షేణసప్రభుః ॥ ౫౧ ॥ సన్తుష్టస్తత్రతందేశమాగత్యచసుదర్శనః । తానిదుర్గాణిసర్వాణిస్థలీకృత్యవనానిచ ॥ ౫౨ ॥ ప్రకాశానితతశ్చక్రేదేశంప్రహతమార్గకమ్ । తత్రతత్రస్థాపయామాస సాధూన్విప్రాదికానపి ॥ ౫౩ ॥ స్థాపయిత్వాచతద్దేశేధర్మాధ్యక్షం దయాపరమ్ । వృష్టిశాల్యాదివృద్ధ్యాచపోషయామాసదైశికాన్ ॥ ౫౪ ॥ * * ♦ *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేసుదర్శనసైన్యాసురసైన్యయోర్యుద్ధప్రశంసాదికథనంనామచతుఃపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనస్యాసురవధార్థందక్షిణదిగ్గమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సుదర్శనమహారాజః కృత్వాదేశమకణ్టకమ్ । తస్మా ద్దేశాదపక్రమ్యభాగందక్షిణమాయయౌ ॥ ౧ ॥ ఆగత్యదక్షిణం దేశం స సైన్యస్సపరిచ్ఛదః । వాదయామాసవాద్యాని నిస్సాణప్రముఖానిచ ॥ తేనశబ్దేనమహతాదారితాఇవభూధరాః । మదమత్తగజైరశ్వైస్సున్నద్ధైః పర్వతోపమైః ॥ 3 ॥ అనేకశ్చైవనంతత్రచూర్ణితంహిసహస్రధా । విపినానిప్రకాశానికృతానిగిరయస్తథా ॥ ౪ ॥ వనదుర్గాణితైస్సర్వైస్సుగమానికృతానివై । తత్రదైత్యాంశసమ్భూతాశ్శూరాశ్శూద్రకులోద్భవాః ॥ ౫ ॥ అఙ్కవఙ్కః పుళిన్దశ్చబిడాలోవాలుకస్తథా । ఏతేశూరాఃప్రధానాశ్చ పఞ్చతేపఞ్చపాపినః ॥ ౬ ॥ బాధన్తేస్మద్విజాన్నిత్యం క్షేత్రవిత్తాపహారతః । యోగనిష్ఠాంస్తపోనిష్ఠాన్యజ్ఞకర్మసునిష్ఠితాన్ ॥ పీడయన్తిస్మబాలాంశ్చస్త్రియోవృద్ధాంశ్చనిత్యశః । అగ్నిహోత్రాణివేదాశ్చయజ్ఞాశ్చోత్సవఏవచ ॥ ౮ ॥ ఆచారావైదికాస్తత్రప్రావర్తన్తనచక్వచిత్ । పీడ్యమానాస్సదాచోరైః పఞ్చభిఃప్రాణినోభృశమ్ ॥ క్షుద్రాశ్చబహవశ్చాన్యే సన్తిప్రాణిపీడాకరాలపి । తేసర్వేసహసాతత్ర

సుదర్శనాసురసేనయోర్యుద్ధప్రకారః.

విచార్యచపునఃపునః ॥ ౧౦ ॥ సుదర్శనంచరాజానంజ్ఞాత్వాతత్రసమాగతమ్ । సర్వైస్సమ్భూయయోద్ధవ్యంనాన్యథాగతిరస్తినః ॥ ౧౧ ॥ రాజాసుదర్శనోనామ సహస్రభుజమణ్డితః । విక్రమేనచరాజాతుసహస్రకిరణోపమః ॥ ౧౨ ॥ యత్రయత్రసవైరాజాక్రుద్ధఃపశ్యతిసత్వరమ్ । తత్తత్సర్వంచసహసాదగ్ధంకిలభవిష్యతి ॥ ౧3 ॥ అతస్సర్వేవయంచోరాస్సావధానాశ్చసర్వదా । యోత్స్యామ ఇతినిశ్చిత్యతేఽథసమ్భూయదస్యవః ॥ ౧౪ ॥ పరిఘాన్పట్టసాన్ప్రాసాన్శక్తిశూలపరశ్వధాన్ । ధనూంషిచసబాణానిఖడ్గాంశ్చవిపులాన్శుభాన్ ॥ ౧౫ ॥ ప్రగృహ్యాపరమక్రుద్ధావరదానబలోద్ధతాః । విచిత్రవాససస్సర్వే వివిధాశ్శస్త్రపాణయః ॥౧౬॥ నిర్యయుర్మదమత్తాశ్చచలన్తఇవపర్వతాః । తేయుద్ధకుశలాశ్శూరాస్తోమరాఙ్కుశపాణయః ॥౧౭॥ అన్యేలక్షణసంయుక్తావరచర్మాసిపాణయః । అహమేవవధిష్యామిసర్వానితిబలోద్ధతాః ॥౧౮॥ తత్రసర్వేస

మాజగ్ముర్యుద్ధార్థంయమచోదితాః।సుదర్శనోఽపితాన్దృష్ట్వాక్రుద్ధోనాగఇవశ్వసన్ ॥౧౯॥ స్ఫులిఙ్గాక్షంబలాధ్యక్షం జ్వాలాకేశంమహాసటమ్ । కాలాన్తకంరణఘ్నంచపఞ్చసృష్ట్వాతుమానసాన్ ॥ ౨౦ ॥ ససైన్యాన్ప్రేషయామాసచోరాణాంనిగ్రహేతదా। నిర్యయుస్తేరథైరశ్వైర్నాగానీకైస్సుసంవృతాః ॥౨౧॥ పరిఘాన్పట్టసాంశ్చైవశూలఖడ్గపరశ్వధాన్ । గృహీత్వావివిశుర్యుద్ధభూమింజ్వలితకుణ్డలాః ॥౨౨॥ చిక్షిపుర్దుష్టచోరేషు బాణాన్ప్రాణహరాన్రణే । తేగదాభిర్విచిత్రాభిః ప్రాసైఃఖడ్గైఃపరశ్వధైః ॥ ౨౩ ॥ అన్యోన్యంసమరేజఘ్నూ రథైస్తైస్తైశ్చయోధకాః । ఏవంప్రవృత్తేసఙ్గ్రామేని ర్ఘాతంసుమహాద్రజః ॥ ౨౪ ॥ దుష్టానాందైత్యజాతానాంశాన్తంశోణితవిస్రవైః । రథమాతఙ్గకులాశ్చహయమత్స్యధ్వజద్రుమాః ॥౨౫॥ శరీరసఙ్ఘాటవహాస్సుస్రువూరక్తనిమ్నగాః । స్ఫులిఙ్గాక్షోబలాధ్యక్షశ్శరైరజకంజఘానచ ॥ ౨౬ ॥ వజకంజఘానసమరే జ్వాలాకేశశ్శితైశ్శరైః । మహాసటఃపుళిన్దంచజఘానసమరేశరైః ॥౨౭॥ కాలాన్తకోబిడాలఞ్చవాలుకంరణహాయుధి। జఘానసమరేక్రూరైశ్శరైరాశీవిషోపమైః ॥ ౨౮ ॥ తతస్సుదర్శనోరాజా హయశీర్షంమహాశరమ్। అన్తర్ధానంగతాయత్ర తిష్ఠన్తిగిరిసానుషు ॥౨౯॥ ప్రాణిపీడాకరాయేతు యేతుదైత్యాంశసమ్భవాః । యత్రకుత్రచతిష్ఠన్తి తాన్జహీతిసుదారుణమ్ ॥ ౩౦ ॥ సన్ధాయధనుషిక్షిప్రం విససర్జమహాప్రభుః । తదస్త్రనిర్గమధ్వానైర్భగ్నంసైన్యందురాత్మనామ్ ॥ ౩౧ ॥ దైత్యానశ్వాన్ఖరానుష్ట్రాన్రథాన్యుద్ధసమాగతాన్ । ద్విధాచకారసమరే హయశీర్షంమహాశరః ॥౩౨॥ వనేషుగిరిదుర్గేషుగ్రామేవాపత్తనేపివా । యత్రయత్రదురాత్మానస్తేసర్వేచద్విధాకృతాః ॥ ౩౩ ॥ తజ్జాతీయాశ్చశిశవస్తేషాంనారాశ్చబాలికాః । ద్విధాకృతాశ్చతేసర్వే చిత్రమస్త్రస్యతేజసా ॥ ౩౪ ॥ తద్దృష్ట్వాదేవతాస్సర్వా దేశీయాశ్చజనాఅపి । విస్మయంపరమంజగ్ముః కిమిదంచేతితేజసా ॥ ౩౫ ॥ ఛిన్నంభిన్నంశరైర్దగ్ధం ప్రభగ్నంశస్త్రపీడితమ్ । బలంసర్వంతుదుష్టానాం దదృశేరణభూమిషు ॥ ౩౬ ॥ దేశబాధకదుష్టేషునకశ్చిద్దదృశేతదా । జలదుర్గంగిరౌదుర్గం వనదుర్గంతథైవచ॥

స్థలదుర్గంచయశ్చాన్యో నివాసోదుష్టదేహినామ్ । తత్తత్సర్వంమహారాజోభగ్నంకృత్వామహాగజైః ॥౩౭॥ కృత్వాప్రకాశంతం దేశం కృత్వాప్రహతమార్గకమ్ । మహామార్గంచసర్వత్ర కృత్వానిహతకణ్టకమ్ ॥౩౯॥ విప్రక్షత్రాదికాన్సాధూన న్యానపిజనాన్నృపాః । స్వేస్వేధర్మేనియుజ్యైవస్థాపయామాసవైసుఖమ్ ॥౪౦॥ నీరోగాశ్చజనాస్సర్వే కామక్రోధపరాఙ్ముఖాః । వేదశాస్త్రపరాస్సర్వే సర్వేయజ్ఞసునిష్ఠితాః ॥ ౪౧ ॥ కాలేవర్షన్తుమేఘాశ్చఫలన్తుచమహీరుహాః । సమృద్ధానిచసస్యాని సన్తునశ్యాసనాదితి ॥౪ ॥ అనుగృహ్యాచతాన్సర్వాం స్తస్థాతద్దేశవాసినః । వవృధేవేఙ్కటాధీశ కరపఙ్కజభానుమాః ॥ ౪౩ ॥ తత్ర దేవాస్సమాగత్య స్తుత్వాదేవంహరింప్రభుమ్ । వవర్షుఃపుష్పవర్షాణి గన్ధర్వాశ్చజగుఃకలమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇదానీమత్రవసతాం లబ్ధంబ్రాహ్మణ్యముత్తమమ్ । ప్రసాదాద్భవతస్సోయం కృతోదేశస్సుఖీప్రభో ॥ ౪౫ ॥ ఇదానీంపశ్చిమేభాగే కిఞ్చిత్కార్యంభవిష్యతి । ఇతివిజ్ఞాప్య తేసర్వే దివంజగ్ముర్యథాగతమ్ ॥ ౪౬ ॥ * * * * * *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనస్యాసురవధార్థందక్షిణదిగ్గమనాదికథనంనామ పఞ్చపఞ్చాశోధ్యాయః.

వరుణదిశ్యసురసుదర్శన సేనాయుద్ధప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ రాజాసుదర్శనశ్శ్రీమాన్సృ తాపహతకణ్టకః । దక్షిణాందిశమాసాద్య కృత్వానిర్బాధమేవతామ్ ॥౧॥ దేశస్యరక్షణార్థాయ కఞ్చిన్నృపవరంతదా । ధర్మాత్మానంప్రతిష్ఠాప్యప్రతస్థేపశ్చిమాందిశమ్॥ శతంశతసహస్రాణి భేరీణాంవ్యనదంస్తదా । పతాకినోగజాస్తత్ర ధ్వజయుక్తాశ్చవాజినః ॥ ౩ ॥ మత్తేభాఃకలభాశ్చైవ తథాగమ్భీరవేదినః । శస్త్రవర్మాయుధోపేతా స్సన్నద్ధాయుద్ధకారణాత్ ॥ ౪ ॥ ఘోటాశ్చ ద్వీపసమ్భూతా వాయువేగాస్తథాపరే । వర్మాస్త్రశస్త్రసమ్భిన్నానిర్యయుశ్చసహస్రశః ॥ ౫ ॥ శతాశ్వాస్త్రిశతాశ్వాశ్చ సహస్రాశ్వాశ్చయూథశః । సర్వాయుధైశ్చసమ్పూర్ణాః పతాకాలఙ్కృతాస్తథా ॥ విమానానీవసిద్ధానాం శతశోథసహస్రశః । స్యన్దనానివిచిత్రాణి నిర్యయు

ర్భాస్వరాణిచ ॥ ౭ ॥ ఉద్యతాయుధనిస్త్రింశా స్తథోద్యతపరశ్వథాః ।
ఉద్యతాసిగదాశూలా స్తథోద్యతకరాయుధాః ॥ ౮ ॥ అట్టహాసాన్స్వము
ఞ్చన్తో నిర్యయుశ్చపదాతయః । మధ్యేరరాజరాజా సౌసహస్రభుజమ
ణ్డితః ॥ ౯ ॥ నిదాఘేప్రతపన్సూర్య స్సహస్రాంశురివాబభౌ । తత్రాసీ
త్పశ్చిమేభాగే వేఙ్కటాద్రేరదూరతః ॥ ౧౦ ॥ కాననంపర్వతాకీర్ణంసిం
హవ్యాఘ్రనిషేవితమ్ । మాతఙ్గైర్నర్దమానైశ్చ వరాహమహిషై స్తథా॥
వృకభల్లూకసంయుక్తంతస్మిన్మహతికాననే । దైత్యాంశఃకశ్చిదుత్పన్నః
కిరాతఃపర్వతోపమః ॥ ౧౨ ॥ నామ్నా కాననకర్తాచ రిపుఘ్నస్యసుతో
బలీ । సతుశమ్భుంసముద్దిశ్యవ్రతచర్యాపరోఽభవత్ ॥ ౧౩ ॥ యక్షరా
క్షససిద్ధానాం మనుష్యాణాంమహాత్మనామ్ । దుర్జయత్వమసావిచ్ఛన్
సాహసీతుకదాచన ॥ ౧౪ ॥ క్రతుధ్వంసకరంరుద్రం ధ్యాత్వాచధృతి
మాన్నరః । ఖడ్గమాదాయచిచ్ఛేద స్వశిరఃపుష్పసమ్భృతమ్ ॥ ౧౫ ॥
అలఙ్కృతఞ్చగన్ధాద్యైశ్శమ్భవేఽర్పయితుంతదా । ప్రసాదాత్తత్క్షణాద్రు
ద్రోజీవయిత్వాచతంపునః ॥౧౬॥ దదౌచతదభిప్రేతంలబ్ధ్వాసాదరముత్త
మమ్ । వనకర్తాసమాగత్య వనేతస్మిన్దురాసదమ్ ॥ ౧౭ ॥ స్థానందుర్గంప
రాభేద్యమధిష్ఠాయమహాబలః । అనేకశతసాహస్రై రనీకైఃపరివారితః ॥
లోకానుత్సాదయామాస వరదానబలోద్ధతః । చుక్రుశుఃపీడితాస్సర్వే
విప్రాద్యాఃప్రాణినస్తదా ॥ ౧౯ ॥ సతుజ్ఞాత్వాదురాత్మాచ సుదర్శనమ
హానృపమ్ । నృపఇత్యేవతంమత్వా నిర్జగామరణాయసః ॥ ౨౦ ॥ ఏకా
మక్షౌహిణీంసేనాం గృహీత్వాసశరాసనః । సన్నద్ధఃకవచీఖడ్గీ దణ్డీపర
బలార్దనః ॥ ౨౧ ॥ రథమారుహ్యసజ్యశ్చ సర్వశస్త్రాస్త్రభూషితః । య
యుశ్చతస్యపురత స్తురగాశ్చమహాగజాః ॥ ౨౨ ॥ పదాతయశ్చసరథా
యయుశ్శస్త్రాస్త్రపాణయః । ప్రావర్తతమహద్యుద్ధం సేనయోరుభ
యోరపి ॥ ౨౩ ॥ శస్త్రైరస్త్రైశ్శితైర్బాణై ర్భిణ్డివాలైఃపరశ్వథైః ।
కున్తతోమరచక్రైశ్చపరిఘైఃపట్టసైశ్శితైః ॥౨౪॥ శక్తితోమరశూలై
శ్చగజచర్మాసిసాధనైః । శతఘ్నీపరిఘాభిశ్చ చిత్రైరన్యైశ్చసాధనైః ॥
అన్యోన్యంచయథాపూర్వం దేవదానవరాజయోః।సుదర్శనభటాశ్చాపిని
జఘ్నుస్తాన్కిరాతకాన్ ॥ ౨౬ ॥ వివిధాయుధహస్తాశ్చ శూలముద్గరపా

ణాయః । గదాభిఃపట్టసైర్దణ్డై రాయసైర్ముసలైర్భృశమ్ ॥ ౨౭॥ పరిఘైర్భిణ్డివాలైశ్చ భల్లైఃప్రాసైఃపరశ్వధైః । రథైఃకవచినస్త్వన్యే ధ్వజైశ్చసమలఙ్కృతైః ॥ ౨౮ ॥ హిరణ్యజాలవిహితైః ఖరైశ్చవివిధానసైః । హయైఃపరమశీఘ్రైశ్చ గజేన్ద్రైశ్చమదోత్కటైః ॥ ౨౯ ॥ సుదర్శనభటాంశ్చాపినిజఘ్నుస్తేకిరాతకాః । తైర్గదాభిశ్చభీమాభిః పట్టసైఃకూటముద్గరైః ॥ ౩౦ ॥ ఘోరైశ్చపరిఘైశ్చిత్రైస్త్రిశూలైరపిసంశితైః । విదార్యమాణాస్తేశూరాని పేతుర్భువిసంయుగే ॥ ౩౧ ॥ అమర్షాజ్జనితోద్ధర్షాశ్చక్రుఃకర్మాణ్యభీతవత్ ।శరనిర్భిన్నగాత్రాంస్తేశూలనిర్భిన్నదేహినః ॥ ౩౨ ॥ మమన్థుర్దుష్టచోరాంశ్చ నామానిచబభాషిరే । తద్బభూవాద్భుతంఘోరంయుద్ధంసైన్యద్వయస్యచ ॥ ౩౩ ॥ వవర్షూరుధిరం కేచిన్ముఖైస్తేవనవాసినః । పార్శ్వేషుదారితాః కేచిత్కేచిద్ధస్తేషుదారితాః ॥ ౩౪ ॥ పట్టసైశ్చూర్ణితాఃకేచిత్ప్రాసైఃకేచిద్విదారితాః । ధ్వజైర్నిపతితైర్నాగైరశ్వైశ్చవినిపాతితైః ॥౩౫॥ రథైర్విమృదితాఃకేచిద్వ్యథితాఃకాననేస్థితాః। ముద్గరైరాహతాఃకేచిత్పతితాధరణీతలే ॥ ౩౬ ॥ పరిఘైర్మథితాఃకేచిద్భిణ్డివాలైశ్చదారితాః । కేచిద్వినిహతాభూమౌ రుధిరార్ద్రావనౌకసః ॥ కేచిద్విత్రాసితానష్టాః కేచిత్పార్శ్వేనశాయితాః । విభిన్నహృదయాః కేచిత్త్రిశూలైర్దారితాఃపరే ॥ ౩౮ ॥ ఏవంవిద్రావితంసైన్యంవనకర్త్రావిలోక్యతమ్ । బభూవక్రోధతామ్రాక్షః సేనాధ్యక్షమువాచహ ॥ ౩౯ ॥ జ్వాలాపాతంమహాశూరం జహిత్వంగచ్ఛశీఘ్రతః । ఇత్యాజ్ఞప్తస్తతస్తూర్ణంజ్వాలాపాతఃప్రతాపవాన్ ॥ ౪౦ ॥ ధనుర్విస్ఫారయామాస రథస్థః కనకాఙ్గదః । సుదర్శనమహారాజ సేనాధ్యక్షంసృజన్రుషా ॥ ౪౧ ॥ బడబాముఖనామానం బడబానలవిక్రమమ్ । జహిత్వంసమరేగచ్ఛశత్రుసైన్యమశేషతః ॥౪౨॥ ఇత్యబ్రవీత్తతస్సోపినిర్గతస్సురథస్తదా । శార్ఙ్గమాదాయసుమహత్తస్మిన్బాణాన్యయోజచ ॥ ౪౩ ॥ ముమోచచతతస్సైన్యేశరసఙ్ఘాన్మహారథః । శతంసహస్రమయుతం నరాణాంబడబాననః ॥ బాణేనైకేనసహసా నిజఘానమహారథః । దశవావింశతింవాపి త్రిశతం

వారథాన్వయాన్ ॥ ౪౫ ॥ గజానాంచఘటామేకా మేకేనశితపత్రిణా । జఘానసమహాతేజాః కాలానలయమోపమః ॥ ౪౬ ॥ బడబాపావకో యద్వదమ్భాంసిగ్రసతేక్షణాత్ । తద్వత్త్సైన్యంపరంచక్రేభస్మసాద్బడబాననః ॥ ౪౭ ॥ ఏకామక్షౌహిణీంసేనాం సుదర్శనబలాగ్రణీః । ప్రాపయద్యమలోకంహిముహూర్తద్వయమాత్రతః ॥ ౪౮ ॥ నిశ్శేషం స్వబలంసర్వం హతమాలోక్యవేగతః । దివ్యమస్త్రంచసన్ధాయతిష్ఠతిష్ఠేతిచబ్రువన్ ॥ ౪౯ ॥ ఆజగామరథాచ్ఛీఘ్రంకిరాతోలఘువిక్రమః। సుదర్శనమహాకోపసన్నాతోబడబాననః ॥ ౫౦ ॥ విష్ణుచక్రేణతంఘోరం జఘానవనగోచరమ్ । హతేకిరాతరాజేతుతద్వనంనిర్మలంబభౌ ॥ ౫౧॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేవరుణదిశ్యసుర
సుదర్శనసేనాయుద్ధప్రశంసాధికథనంనామ షట్పఞ్చాశోఽధ్యాయః.

సుదర్శనస్యాసురవధార్థముత్తరదిగ్గమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ సుదర్శన మహారాజస్సహస్ర కిరణోపమః । తందేశంహతదుష్టంచ హతావగ్రహకణ్టకమ్ ॥ ౧ ॥కృత్వా సర్వాణిదుర్గాణి గిరిస్థలవనానిచ । వినిహత్యగజైరశ్వైస్సర్వదిక్షుమహాపథమ్ ॥ ౨ ॥ కృత్వాచతత్రమనుజాన్థాపయిత్వాయథాసుఖమ్ । తద్దేశరక్షకంకఞ్చిద్ధర్మిష్ఠం సత్యవాదినం ॥ 3 ॥ నివేశ్యదేశమధ్యేచ జనానామస్త్ర్యసత్వరమ్ । ప్రతస్థేసబలస్తస్మాద్దుష్టచోరజిగీషయా ॥ ౪ ॥ తతశ్చోత్తరదిగ్భాగంసహస్రకిరణోయథా । నీహారశోషణార్థాయశ్రీమాన్భుజసహాస్రివాన్ ॥ ౫ ॥ ప్రతాపవిక్రమాదిత్యస్సుదర్శనమహాప్రభుః । శ్రీవేఙ్కటనగాధీశదివ్యాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౬ ॥ పదాతయోగజాశ్వాశ్చరథాశ్చగిరిసన్నిభాః । యయురగ్రేచవాద్యానివాదయన్తిస్మసర్వతః ॥ ౭ ॥ తతఃప్రచోదితాభేర్యోమర్దళానకపుష్కరాః । హేమకోణహతాస్తీవ్రంబలానాంచాగ్రతస్తదా ॥ ౮ ॥ వినేదుశ్చమహాఘోషాశ్శఙ్ఖాశ్శతసహస్రశః । తటిద్భాస్కరకల్పాశ్చఖడ్గాఃప్రాసాశ్చపట్టసాః ॥ ౯ ॥ బభుస్తస్మిన్మహాసైన్యేయథామేఘేషువిద్యుతః । ఉత్తరేవేఙ్కటాద్రే

భేరుణ్డాసురసుదర్శనసేనయోర్యుద్ధప్రశంసా.

స్తుభాగేకశ్చిన్మహాసురః ॥ ౧౦ ॥ భేరుణ్డోనామదైత్యానాంప్రవరోబల
దర్పితః । బ్రహ్మణాసీత్పురాదత్తవరఃపర్వతసన్నిభః ॥ ౧౧ ॥ సతుత
త్రనివాసంచకృత్వాతుబహుభిర్వృతః । వేఙ్కటాద్రౌతదన్యస్మిన్గిరౌవా
కాననేపివా ॥ ౧౨ ॥ తపాంసికుర్వతాంవిఘ్నంకుర్వన్ప్రాణిభయఙ్క
రః ॥ గ్రామేవాపత్తనేవాపిస్థితాన్విప్రాదిమానుషాన్ ॥ ౧౩ ॥ బబా
ధేసతతంతీక్ష్ణంతేనదేశఃప్రపీడితః । కామ్భోజాయవనాశ్చాపిమ్లేచ్ఛాభ
స్పఙ్కరజాతిజాః ॥ ౧౪ ॥ భేరుణ్డస్యబలోద్రిక్తాస్తత్రాసన్ప్రాణిపీ
డకాః । తేసర్వేపాపకర్మాణస్సమ్భ్యాయముసలాయుధాః ॥ ౧౫ ॥
భేరుణ్డమగ్రతఃకృత్వాసరథాశ్వగజాస్తదా । యుద్ధార్థమాగతంజ్ఞా
త్వారాజానంచసుదర్శనమ్ ॥ ౧౬ ॥ యుద్ధాయనిర్యయుస్సర్వేగ
దాశక్తిపరశ్వధాన్ । గృహీత్వాఽఙ్కుశపాశాంశ్చఖడ్గాంశ్చకనక
త్సరూన్ ॥ ౧౭ ॥ కేచిచ్ఛస్త్రాయుధధరాఃకేచిత్తోమరపాణయః ।
కేచిత్త్రిశూలహస్తాశ్చశరచాపధరాఅపి ॥ ౧౮ ॥ అట్టహాసంవిముఞ్చ
న్తోనర్దన్తస్తేమహాబలాః । వాద్యఘోషాంశ్చమహతఃకారయన్తిస్మకే
చన ॥ ౧౯ ॥ సన్నద్ధాశ్చైవమాగత్యచక్రుస్తేకదనంమహత్ ॥ సుదర్శ
నభటాశ్చాపిభేరుణ్డస్యభటాఅపి ॥ ౨౦ ॥ హతాస్సుదర్శనభటాఃకిరా
తైరధికోర్జితైః । నికృత్తశిరసఃకేచిచ్ఛిన్నపాదాస్తథాపరే ॥౨౧॥ కేచి
త్కృత్తశిరస్త్రాణాఃకేచిద్వక్షసితాడితాః । కేచిచ్ఛిన్నతనుత్రాణాఃకే
చిచ్ఛిన్నోరుబాహవః ॥ ౨౨ ॥ ఏవంహతంబలంసర్వమసురేణదురా
త్మనా । తద్దృష్ట్వానిహతంసైన్యంసుదర్శనమహాప్రభుః ॥ ౨౩ ॥ క్రోధే
నారుణతామ్రాక్షఃప్రజజ్వాలాన్తకోయథా । క్రుద్ధేతస్మిన్నృపశ్రేష్ఠసర్వం
నబభౌకలుషంజగత్ ॥ ౨౪ ॥ చన్ద్రసూర్యౌతదాకాశేబభతుర్నచకి
ఞ్చన । నక్షత్రాణినభాన్తిస్మపేతురుల్కాస్సహస్రశః ॥ ౨౫ ॥ వాతిస్మ
జవనోఽత్యర్థంసహధూళ్యాప్రభఞ్జనః । చకమ్పేవసుధాకృత్స్నావేపే
తుశ్శైలాశ్చపాదపాః ॥ ౨౬ ॥ చుక్షుభుస్సాగరాస్సర్వేనేదుర్భూ
తానితత్క్షణాత్ । యుద్ధార్థమాగతాదైత్యాఃకిరాతాఃపుల్కసాస్తథా॥

కశ్మలోపహతాస్సర్వే విషణ్ణవదనాస్తదా ॥ తతోఽపాగ్నిసముత్థశ్చ పురుషః పరమాద్భుతః ॥ ౨౮ ॥ చాపీ ఖడ్గీ రథీ తూణీ కశ్చిత్కనకపిఙ్గళః । నామ్నా పావకసఙ్కాశస్సాక్షాత్పావకవిక్రమః ॥ ౨౯ ॥ స తమాజ్ఞాపయద్రాజా జహి దైత్యానితీశ్వరః । పావకస్సర్వశస్త్రాస్త్రసమ్పన్నస్సమరే బభౌ ॥ ౩౦ ॥ ప్రళయాగ్నిరివాదిత్యసహస్రసదృశప్రభః । ముమోచ బాణవర్షాణి పరసైన్యేషు పావకః ॥ ౩౧ ॥ వినోదం కారయామాస కశ్చిద్విస్మయకారకమ్ । సంమోహనార్థం దైత్యానాం గాన్ధర్వం సమచోదయత్ ॥ ౩౨ ॥ మోహితాః పరమాస్త్రేణ త్యక్తోద్యతవరాయుధాః । పరసైన్యశ్చ తత్సర్వం మత్వా స్వజనసార్థగమ్ ॥ ౩౩ ॥ నాయుధ్యన్త తదా యోధా దృష్ట్వా సేనాపతిం పునః । నామ్నా పావకసఙ్కాశం జనకం స్వకులోద్భవమ్ ॥ ౩౪ ॥ మత్వా సర్వే నమన్తి స్మ పతిత్వా వసుధాతలే । తద్దృష్ట్వా దేవగన్ధర్వసిద్ధవిద్యాధరాదయః ॥ ౩౫ ॥ విస్మయం పరమం జగ్ముస్సాధు సాధ్వితి చాబ్రువన్ । తాన్దృష్ట్వా పావకప్రఖ్యో మోహితానాం ప్రమాపణమ్ ॥ ౩౬ ॥ అయుక్తమితి తద్దివ్యముపసంహృతవాంస్తదా ॥ విముక్తమోహాస్తే సర్వే గృహీత్వా శస్త్రబాణకాన్ ॥ ౩౭ ॥ చక్రుస్తే కదనం ఘోరమసిభిః పట్టసాయుధైః । కశ్చిన్మన్త్రం సమాదాయ పరేషాం యుద్ధకాఙ్క్షిణామ్ ॥ ౩౮ ॥ ఛిన్ధి భోః కర్ణనాసేత్యమితి మన్త్రం జజాప హ । తత్క్షణాత్కృత్తనాసాశ్చ కృత్తకర్ణాశ్చ సంయుగే ॥ ౩౯ ॥ విలోక్య తే హి తత్కర్మ క్రుద్ధా జఘ్నుశ్చ తద్బలమ్ । పునః పావకసఙ్కాశస్సర్వాస్త్రకుశలో యుధి ॥ ౪౦ ॥ భిణ్డివాలేన సర్వేషాం బాహూంశ్చిచ్ఛేద సర్వతః । సర్వే తే వీతహస్తాశ్చ పరాన్ఖాదితుముద్యతాః ॥ ౪౧ ॥ తచ్చ దృష్ట్వా తు పైశాచ మన్త్రం మన్త్రిణ మన్త్రితమ్ । విససర్జ తదా ఘోరం సర్వవిస్మయకారకమ్ ॥ ౪౨ ॥ గ్రస్తాః పిశాచభూతైశ్చ మ్లేచ్ఛాద్యా దైత్యాదయస్తథా । అన్యోన్యఖాదనే సక్తా యయుర్విలయమఞ్జసా ॥ ౪౩ ॥ స్వసైన్యం నిహతం దృష్ట్వా నిశ్శేషం యుద్ధభూమిషు । భేరుణ్డస్తు తతః క్రుద్ధశ్శూలం పరమదారుణమ్ ॥ ౪౪॥ గృహీత్వా పావకప్రఖ్యమభిదుద్రావ సంయుగే । యోజనత్రితయోత్సేధః కమ్పయన్మేదినీం తదా ॥ ౪౫ ॥ వాయవ్యమస్త్రం ప్రాయుఙ్క్త పావకార్చిస్సమప్రభః । భ్రామయామాస

వాత్యేవతృణంపర్వతసన్నిభమ్ ॥ ౪౬ ॥ ప్రదక్షిణఙ్కారయిత్వా వేఙ్కటాద్రేశ్చ దానవమ్। పునరుత్థిప్యతం దైత్యమాకాశే దశయోజనమ్ ॥౪౭॥ పాతయామాస భూమౌ తద్వాయవ్యం పరమాద్భుతమ్ । జీర్ణకూశ్మాణ్డవద్భ్రామాసశీర్ణః పర్వతోపమః ॥ ౪౮ ॥ ఏవం నిహత్య తం దైత్యం కృత్వా దేశమకణ్టకమ్ । వనదుర్గాణి సర్వాణి ఖిలీకృత్య తదా జనాన్ ॥ ౪౯ ॥ ససుఖం స్థాపయామాస వేఙ్కటాద్రౌ సుదర్శనః । ఆకాశే దేవగన్ధర్వాః పుష్పవర్షం వికీర్య చ ॥ ౫౦ ॥ సాధు సాధ్వితి తం దేవమస్తువన్ స్తుతిభిస్తదా। స్వామిన్ జనపదాస్సర్వే కృతాస్స్వస్థాస్త్వయా ప్రభో ॥ ౫౧ ॥ గచ్ఛ త్వం వేఙ్కటాధీశ సమీపం త్వరితం పునః । ఇత్యుక్త్వా చ యయుస్సర్వే దివం దేవాముదాన్వితాః ॥ ౫౨ ॥ స్వసైన్యైష్షహతాయే తు జీవయిత్వా చ తాన్పునః । స్వస్థం చకార తం దేశం వేఙ్కటేశాజ్ఞయా తదా ॥ ౫౩ ॥ కాలే వవర్ష పర్జన్యః ఫలవన్తశ్చ పాదపాః । సర్వసస్యాని తత్ర స్మ ఫలన్తి సుతరాం తదా ॥ ౫౪ ॥ నీరోగాశ్చ జనాస్సర్వే దుష్టబాధా న చక్వచిత్ । నైకుణ్ఠో యమథాన్యో వా స్వర్గో వా భూగతః కిము ॥ ౫౫ ॥ ఇతి తం మేనిరే సర్వే దేశం శ్రీవేఙ్కటాభిధమ్ । వాఞ్ఛన్తి జన్మ తత్రైవ దేవా అపి దివౌకసః ॥ ౫౬ ॥ సుదర్శనమహారాజస్సహస్రభుజమణ్డితః । ఆజ్ఞాం వేఙ్కటనాథస్య కృత్వా సమ్యక్ప్రతాపవాన్ ॥ ౫౭ ॥ జయమఙ్గళఘోషైశ్చ కుసుమోత్కరవృష్టిభిః । సర్వసైన్యైశ్చ సంయుక్తస్సర్వాభరణభూషితః ॥ ౫౮ ॥ ప్రవివేశ విమానం తద్వేఙ్కటేశస్య మఙ్గళమ్ ॥ ౫౮ ½ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుదర్శనస్యాసురవధార్థముత్తరదిగ్గమనాదికథనం నామ సప్తపఞ్చాశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశస్య కలిదోషాపహతేషు విశేషతః కృపాధిక్యవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ మునయశ్శ్రుతమాఖ్యానం కిము చక్రకృతాశ్రయమ్ । వక్తుమర్హథ యూయం హి కిమూర్ధ్వ యశ్శ్రోతుమిచ్ఛథ ॥ ౧ ॥ మునయః॥ పిబతాం వేఙ్కటేశస్య కథాం దివ్యరసాయనమ్ । అస్త్యత్ర తృప్తిర్నాస్మాకం భూయస్తృష్ణా చ భూయసీ ॥ ౨ ॥ కలౌ కలౌ యథా తిష్ఠే ద్వేఙ్కటాద్రిశిఖామణిః । పూజయిష్యతి కో వా తం వరదానం చ కీదృశమ్ ॥ ౩ ॥ వక్తు

మర్త్యాసితత్సర్వంశృణ్వతాంనోమహామునే । ఇతిపృష్టోఽబ్రవీత్సూతఃక
థాంశ్రీవేఙ్కటేశితుః ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ సన్ధావపికలేశ్చైవంవేఙ్క
టేశస్యవర్తనమ్ । తతఃపరమియాన్భేదోమానంతత్రైవతుస్థితిః ॥ ౫ ॥
అర్చావతారవద్భాయాన్నరాణాంమాంసచక్షుషామ్ । వైకుణ్ఠాదాగ
తందివ్యంవిమానంతుతిరోహితమ్ ॥ ౬ ॥ విమానమాత్రన్తుకలౌకారయి
ష్యన్తిమానవాః । పుణ్యశీలామహాత్మానఃకదాచిత్తత్రసమ్మతాః ॥ ౭ ॥
కదాచిద్బ్రాహ్మణాఃపుణ్యాఃకదాచిద్వల్లవానరాః । అర్చావతారఇ
త్యేవవదిష్యన్తిచమోహితాః ॥౮॥ తథైవాపమతింకేచిత్కరిష్యన్తికలౌ
యుగే । సాక్షాత్పశ్యన్తితత్సర్వమపశ్యన్నివతిష్ఠతి ॥ ౯ ॥ సాక్షాద్భాషణ
మేకంతునాస్తితస్యతపోధనాః । పరన్తుసర్వమస్త్యేవనిగ్రహానుగ్రహావపి॥
అధికంవరదానంతుభవిష్యతికలౌయుగే । కృతకంతువిమానంస్యాదిత్యా
ఖ్యామాత్రమేవహి ॥౧౧॥ కిన్తుదర్శనమాత్రేణపాపకోటింహరేద్ధ్రువమ్।
కదాచిన్మహతీపూజాస్వల్పైవతుకదాచన ॥౧౨॥ స్వయంహివేఙ్కటా
ధీశఃప్రకాశంహివ్రజేత్క్వచిత్ । అప్రకాశంకదాచిచ్చవేఙ్కటాద్రిశి
రోమణిః ॥౧౩॥ ఏవంహిరమయాసార్ధంక్రీడత్యేవచతత్రహి । కలౌయుగే
తువైచిత్ర్యందర్శయిష్యతికేశవః ॥ ౧౪ ॥ అల్పదానేనవైభక్త్యాస్వల్ప
యాపూజయాతథా । భవిష్యతిప్రసన్నశ్చస్మృతిమాత్రేణకేశవః ॥౧౫॥
నృణాంగమనమాత్రేణవేఙ్కటాఖ్యగిరిమ్ప్రతి । ప్రసన్నస్సన్హృదయం
క్షిప్రందాస్యతీష్టంచతద్బహు ॥ ౧౬ ॥ స్వయమప్రాకృతోవిష్ణుశ్చరిత్రం
ప్రాకృతోయథా । కరిష్యతితథాదేవోమోహయిష్యతితాన్జనాన్ ॥౧౭॥
మానుషాంశ్చైవభోగాంశ్చభోక్ష్యతేప్రీతమానసః । ఉత్సవాన్వివిధాం
స్తస్యకారయిష్యన్తిమానవాః ॥౧౮॥ ఆగమిష్యన్తిదేవాశ్చసేవార్థంవై
కలౌయుగే ॥ స్నాస్యన్తిస్వామితీర్థేవైకరిష్యన్తినివేదనమ్ ॥ ౧౯ ॥ నివే
దితంభక్షయేయుర్మనుష్యాణామగోచరాః । విమానంతద్ధిపశ్యేయుఃపూ
జయేయుర్హిసాదరాః ॥౨౦॥ ప్రార్థయిష్యన్తిదేవాశ్చభవిష్యామోనరా
ఇతి । తేషాంహివేఙ్కటాధీశఃక్షిప్రందాస్యతిచేప్సితమ్ ॥ ౨౧ ॥ స్వల్ప
ధర్మేణసన్తుష్టఃపుత్రంక్షేత్రంకళత్రకమ్ । ఆరోగ్యంభూతిమైశ్వర్యంరా

జ్యప్రాప్తించసత్వరమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఆయుశ్చదుర్లభంనృణాంస్వర్గలోకాది
కానపి। జన్మకోటిశతైశ్చైవకృతైఃపుణ్యైర్దురాసదామ్ ॥ ౨౩॥ నిత్యభూ
తిశ్చదేవోసౌదాస్యత్యాచార్యసంశ్రయాత్ । అహోహివైష్ణవోధ
ర్మశ్చిత్రోవేఙ్కటభూధరే ॥౨౪॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువన్తోవైమా
నికాస్తేకమలాసనాద్యాః । యథాప్రజేయుర్హితథామయాపిగీతమ్భవి
ష్యద్భవతాంపురస్తాత్ ॥ ౨౫ ॥ కలౌయుగేతుసమ్ప్రాప్తేవిశేషాద్వే
ఙ్కటాచలః । ప్రఖ్యాతోప్యధికమ్ప్యాభమాభవిష్యతితపోధనాః ॥౨౬॥
సాన్నిధ్యమధికంతత్రకరిష్యతిరమాపతిః । మ్లేచ్ఛసఙ్కరజాతీనాంశ్వ
పాకాధమయోషితామ్ ॥ ౨౭ ॥ కిరాతపుల్కసాదీనాంశూద్రాణాంహీ
నజన్మనామ్। భక్తిశ్శ్రీవేఙ్కటాధీశేహ్యధికశ్చభవిష్యతి ॥౨౮॥ తే
షామపిరమాధీశశ్శీఘ్రందాస్యత్యభీప్సితమ్ । సాన్నిధ్యంతత్రకురుతేభ
క్తక్రీతోయతోహరిః ॥౨౯॥ ఆర్యాస్తురుష్కామాళవ్యాగౌడావఙ్గాః
కళిఙ్గకాః । ఆన్ధ్రాఃకర్ణాటదేశీయాఃకోసలోద్భూతమానుషాః ॥ ౩౦ ॥
అఙ్గాశ్చోళాశ్చపాణ్డ్యాశ్చనానాదేశేషుసమ్భవాః । ద్వీపాన్తరగతా
శ్చాపివేఙ్కటేశమహోత్సవే ॥ ౩౧ ॥ ధారయన్తోమహాభక్తిమాగమి
ష్యన్తికోటిశః । సర్వేలబ్ధ్వావరఞ్చేష్టంభవిష్యన్తిముదాన్వితాః ॥౩౨॥
అప్రాకృతస్సువర్ణసానురపిశ్రీవేఙ్కటాచలః । ప్రాకృతాచలవద్భా
మాభవిష్యతికలౌయుగే ॥ ౩౩ ॥ మతాన్తరప్రవిష్టానామపిభక్తిర్భవిష్య
తి । సర్వాత్మకేరమాధీశేవేఙ్కటేశేపరాత్మని ॥ ౩౪ ॥ ఏవంకృత్వాప
రామ్భక్తింభవిష్యన్తిచపావనాః । భక్తిమన్తంపరోదృష్ట్వాభక్తింగచ్ఛే
ద్ధికేశవే ॥౩౫॥ తథాదృష్టఫలార్థంచభజమానాయసాదరమ్ । దృష్టప్ర
దంవేఙ్కటేశందృష్ట్వాతంతువ్రజేత్పునః ॥ ౩౬ ॥ సోపిదృష్టఫలంలబ్ధ్వావ
రానపిశతమ్భజేత్ । చిత్రంకలియుగేశ్రీశోవిహరిష్యతిభూధరే ॥ ౩౭ ॥
అతఏవకలిస్సాధుస్సాధుశ్శూద్రశ్చయోషితః । విశేషాద్వేఙ్కటాధీశ
సేవనంసాధుభూషణమ్ ॥ ౩౮ ॥ ఇత్యేవంమునయోదేవావదిష్యన్తికలౌ
యుగే । కలిదోషపరీతానాంనరాణామ్పాపకర్మణామ్ ॥ ౩౯ ॥
వేఙ్కటేశాత్పరోదేవోనాస్త్యన్యశ్శరణమ్భువి । వేఙ్కటేశసమోదే
వోనాస్తినాస్తిమహీతలే ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థసమంనాస్తినచా

స్తిహి । దరిద్ర్యార్జనపరోనిత్యంభవిష్యతికలౌయుగే ॥ ౪౧ ॥ అనుగ్రహా యలోకానాం కామైః పూర్ణోపిసర్వదా । ఇదందర్శ్యంత్వయాతావద్దాతవ్యంమమసమ్ప్రతి ॥ ౪౨ ॥ తవాభీష్టమహందాస్యేదాస్యఇత్యేవచబ్రువన్ । ఇతిసర్వజనైస్సార్థంకీర్తిడన్ననలుభవిష్యతి ॥ ౪౩ ॥ కలౌతదీయచారిత్రంవక్తుంకల్పశతైరపి । నశక్యముక్తంలేశేనచరిత్రంతస్యమఙ్గళమ్ ॥ ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశస్యకలిదోషాపహతేషువిశేషతోకృపాధిక్యవర్ణనంనామాష్టపఞ్చాశోధ్యాయః.

చేతనస్యాచార్యాశ్రయణాత్పురుషార్థప్రాప్తినిరూపణమ్.

మునయః ॥ భగవన్సర్వశాస్త్రార్థవేదవేదాన్తపారగ । ఆచార్యసంశ్రయాదేవలభన్తేహిపరాంగతిమ్ ॥ ౧ ॥ అహోహివైష్ణవోధర్మ ఇతిచోక్తంత్వయాపురా । సూతత్వయాతుతత్సర్వంవక్తవ్యంనస్తపోధన ॥ ౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతామభిధాస్యామిసఙ్క్షేపేణతపోధనాః ॥ ఉద్ధృత్యభూమిమ్ప్రాతాళాద్వేఙ్కటాహ్వాయభూధరే ॥ ౩ ॥ సితేనభూవరాహేణధరణ్యైభాషితాఃపురా । పృచ్ఛన్త్యైవైష్ణవాన్ధర్మాన్యేయేధర్మామనోహరాః ॥ ౪ ॥ వ్యాసప్రసాదాత్తాన్ధర్మాన్వక్ష్యేహంమునిసత్తమాః । సఙ్క్షేపేణప్రవక్ష్యామిగోప్యాద్గోప్యతరానపి ॥౫॥ తేషాంవైష్ణవధర్మాణాంవిశ్వాసస్తుపరాగతిః । యావానపిచవిశ్వాసస్తావతీసిద్ధిరీరితా ॥ ౬ ॥ గురురేవపరోధర్మోగురురేవపరాగతిః । పాపంక్షపయతిక్షిప్రంగురురేవాత్మభావనః ॥ ౭ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనవిశ్వసేత్పరమంగురుమ్ । తత్ప్రాపంతద్గురుర్హంతితత్పాపంతద్గురుస్తథా ॥ పారమ్పర్యక్రమాద్విష్ణుస్సర్వపాపహరోగురుః । కారుణ్యమూర్తిశ్శ్రీవిష్ణుర్గురురూపీచపాపినః ॥ ౯ ॥ శాస్త్రహస్తేనసంసారమగ్నానుద్ధరతేజనాన్ । న్యాయవిచ్ఛాస్త్రవేదీచధర్మాధర్మవివేకవాన్ ॥ ౧౦ ॥ తపోనిష్ఠోబ్రహ్మనిష్ఠస్తపస్స్వాధ్యాయనేరతః । నిర్మమోనిరహఙ్కారశ్శాన్తోదాన్తోవిమత్సరః ॥ ౧౧ ॥ గురురిత్యుచ్యతేయస్తుపరార్థైకప్రయోజనః । భీతస్సంసారదావేభ్యశ్శాన్తోదాన్తశ్శుచిర్బుధః ॥ ౧౨ ॥ అతఃపరమనిర్విణ్ణోనిర్వైరస్సర్వజన్తుషు । సమాశ్రయేద్గురుంభక్త్యామహావి

శ్వాసపూర్వకమ్ ॥ ౧౩ ॥ నిక్షిపేత్సర్వభారాంశ్చ గురోశ్శ్రీపాదప
ఙ్కజే । నిత్యనైమిత్తికే కుర్వన్యథాశక్తి భయాద్ధరేః ॥ ౧౪ ॥ మోక్షా
ర్థం నిర్భరస్తిష్ఠేన్మన్త్రాన్తరవివర్జితః । సాధనాన్తరహీనశ్చ ద్వయానుష్ఠా
నతత్పరః ॥ ౧౫ ॥ నాష్టాక్షరాత్పరో మన్త్రో నాస్తి నారాయణాత్పరః ।
నాస్తి న్యాసాత్పరో యోగో బ్రవీతి చ తథా శ్రుతిః ॥ ౧౬ ॥ ఏవం హి వర్త
మానస్య దేహాన్తే పరమమ్పదమ్ । న్యాసవిద్యాపరశ్చైవం వర్తేత పరమా
ర్థవిత్ ॥ ౧౭ ॥ ధ్యాననిష్ఠశ్చ లఘ్వాశీ వైరాగ్యమ్పరమాశ్రితః । అహ
ఙ్కారవిహీనశ్చ యతవాక్కాయమానసః ॥ ౧౮ ॥ సర్వేన్ద్రియాణి సం
యమ్య వివిక్తం స్థలమాశ్రితః । బలదర్పవిహీనశ్చ కామక్రోధవివర్జితః ॥
శాన్తశ్చ నిర్మమశ్చాపి పరిగ్రహవివర్జితః । కల్పతే బ్రహ్మభూయాయ బ్ర
హ్మధ్యానస్య వైభవాత్ ॥ ౨౦ ॥ బ్రహ్మభావం గతస్యాస్య ప్రసన్నం మా
నసమ్భవేత్ । తస్య శోకో న చేచ్ఛా చ సర్వభూతసమో భవేత్ ॥ ౨౧ ॥
హరిభక్తిర్భవేత్తస్య భక్త్యా జానాతి కేశవమ్। భగవత్తత్త్వయాథాత్మ్యం
వేత్తి పశ్చాత్ప్రసన్నధీః ॥ ౨౨ ॥ తతః పరమసఙ్గశ్చ విష్ణోస్సాయుజ్యమ
శ్నుతే । న్యాసవిద్యానివిష్టస్య కర్మణాం త్యాగ ఇష్యతే ॥ ౨౩ ॥ త్యాగ
శ్చ ఫలతః ప్రోక్తస్స్వరూపేణ న చ క్వచిత్ । కర్మణో నియతస్యైవ త్యా
గో వై మోహమూలకః ॥ ౨౪ ॥ కర్మాణి త్యజతః పుంసో నాస్తి దేహస్య ధా
రణమ్ । యజ్ఞాదీనిత్యక్తసఙ్గః కుర్యాత్కర్మాణ్యశేషతః ॥ ౨౫ ॥ సృష్ట్వా
యజ్ఞాన్ప్రజాశ్చాపి ప్రాహ బ్రహ్మా చతుర్ముఖః । యజ్ఞ ఏవ పరో ధర్మో భగ
వత్ప్రీతికారకః ॥ ౨౬ ॥ అభీష్టకామధుగ్యజ్ఞస్తస్మాద్యజ్ఞః పరా గతిః । త
స్మాద్యజ్ఞం ప్రజాస్సర్వాః కుర్యుస్సఙ్గవివర్జితాః ॥ ౨౭ ॥ యజ్ఞైః ప్రీతో హరి
స్సర్వమభీష్టం చ ప్రయచ్ఛతి । లబ్ధ్వాభీష్టం వరం తస్మాద్యజ్ఞం కుర్యాన్న చే
త్పునః ॥ ౨౮ ॥ స్తేన ఏవ స విజ్ఞేయస్సర్వకర్మబహిష్కృతః । తతః కర్మ చ క
ర్తవ్యం ఫలసఙ్గవివర్జితమ్ ॥ ౨౯ ॥ కర్మణైవ పురా కేచిత్పరాం సిద్ధిమితో గ
తాః । భగవత్తత్త్వనిష్ఠస్య తదాజ్ఞాలఙ్ఘనం మహత్ ॥ ౩౦ ॥ దోషస్త
దాజ్ఞా వేదాశ్చ స్మృతయో ధర్మసఙ్గ్రహః । ఆజ్ఞానువర్తనం పుంసామా
దౌ కార్యం హి సర్వథా ॥ ౩౧ ॥ హరౌ సర్వాణి కర్మాణి సన్న్యసేద్యో

గవి_త్తమః । ని_ర్మమోనిత్యతృ_ప్తశ్చభగవద్ధ్యానమాశ్రితః ॥ ౩౨ ॥ సుఖ
దుఃఖేసమేకృత్వాలాభంహానింజయంతథా । పరాజయంచశీతోష్ణేమా
నంచాప్యవమానకమ్ ॥౩౩॥ సర్వత్రగంపరంబ్రహ్మధ్యాయన్సన్తతమా
త్మని । ప్రాతరారభ్యకర్మాణికుర్వన్నిజ్యాదికంతథా ॥ ౩౪ ॥ స్వాధ్యా
యంచతథాయోగంతత్తత్కాలేనహాపయేత్ ।నిత్యనైమిత్తికంకర్మయ
థాశక్తివినిర్వహేత్ ॥౩౫॥ బృన్దావనంవేఙ్కటాద్రౌమాలాకరణమేవ
చ । విమానలేపనంచైవయచ్చాన్యత్ప్రీతికారకమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఉత్సవేసే
వనంచైవయథాశక్తినివేదనమ్।తదీయారాధనంచాపికుర్వన్నద్వేషమా
త్మసు ॥ ౩౭ ॥ శ్రీమద్వేఙ్కటనాథస్యజలైస్తువినివేదితైః । అన్నైర్వ
స్త్రైస్తథామాల్యైశ్శరీరస్యచపోషణమ్ ॥ ౩౮ ॥ కుర్వన్నాచార్యమా
హాత్మ్యాత్పరాంగతిమవాప్నుయాత్ ॥ ౩౯ ॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేశ్రీవేంకటాచల మాహాత్మ్యేచేతనస్యాచార్యా
శ్రయణాత్పురుషార్థప్రాప్తికథనంనామైకోనషష్టితమోధ్యాయః.

అష్టాంగయోగస్వరూపనిరూపణమ్.

శ్రీసూతః ॥ ద్వేబ్రహ్మణీవేదితవ్యేపరఞ్చాపరమేవచ । అపరం
బ్రహ్మజీవస్తుక్షరాక్షరవిభేదవాన్ ॥ ౧ ॥ క్షరస్తుసర్వభూతంస్యాత్కూ
టస్థోఽప్యక్షరస్స్మృతః । పరంబ్రహ్మతుసర్వాత్మాపరమాత్మా ప్రకీర్తితః॥
బిభర్తిసర్వలోకాంశ్చప్రవిశ్యాంతర్నియచ్ఛతి । ఈశ్వరో యోవ్యయో
నిత్యస్సఏవపురుషోత్తమః ॥ ౩ ॥ అతీతఃక్షరమత్యర్థ మక్షరంచపరఃపు
మాన్ । యస్మాత్తస్మాత్తువిఖ్యాతో లోకేఽసౌపురుషోత్తమః ॥ ౪ ॥
ఇతియోవేత్తిపురుషమసమ్మూఢఃపరార్థవిత్ ॥ ససర్వ విద్భజేదేనంవే
ఙ్కటేశంసమాధినా ॥ ౫ ॥ యస్తువేదవిదాంశ్రేష్ఠో యోగమారభ్యబు
ద్ధిమాన్ । యమంచనియమంచైవపీఠభేదాంస్తథైవచ ॥ ౬ ॥ ప్రాణా
యామాంశ్చ వివిధాన్ప్రత్యాహారంచసాధయేత్ । ధారణంధ్యానభే
దాంశ్చ ససమాధింప్రసాధయేత్ ॥ ౭ ॥ యమాదిధ్యాన పర్యన్తాస్స
మాధేస్సిద్ధిహేతవః । సమాధిస్సాఙ్గసహితస్త్వష్టాఙ్గో యోగఉచ్యతే॥

కుర్యాద్ధిప్రత్యహం యోగమేతావదితినిశ్చయః । నిషిద్ధాచారతఃపుంసోని
వృత్తిర్యమఉచ్యతే ॥ ౯ ॥ స్వాధ్యాయోనియమఃప్రోక్తస్స్వస్తికాద్యా
సనంవిదుః । రేచకఃపూరకశ్చాపికుమ్భకశ్చేతివిశ్రుతః ॥ ౧౦ ॥ ప్రా
ణాయామస్త్రిధా ప్రోక్తః ప్రత్యాహారస్స కథ్యతే । చిత్తోపసంహృతి
ర్యాతువిషయేభ్యశ్చయోగినః ॥ ౧౧ ॥ ఆత్మన్యేవాత్ర మనసస్థాపనం
ధారణంస్మృతమ్ । తైలధారావదచ్ఛిన్నజ్ఞానసన్తానలక్షణమ్ ॥ ౧౨ ॥
ధ్యానంస్యాదాత్మవిజ్ఞాన జ్ఞాతృజ్ఞేయభిదాత్మకమ్ । జ్ఞాతుర్జ్ఞేయస్యబు
ద్ధేశ్చభేదజ్ఞానంయదానహి ॥ ౧౩ ॥ పరమానన్దజననేపరానన్దేచిదా
త్మని । మనోయదామహాయోగంసమాధిర్గీయతేతదా ॥ ౧౪ ॥ ఏవమ
భ్యస్యమేధావీపఞ్చకాలపరాయణః । తత్తత్కాలవిధానోక్తమాచారం
చసమాచరేత్ ॥ ౧౫ ॥ సాయంకాలేప్రతిదినం యోగంకుర్యాద్విచ
క్షణః । వివిక్తదేశే కీటాదిసర్వబాధావివర్జితే ॥ ౧౬ ॥ మృద్వాసనే
సుఖాసీనస్స్వస్తికాద్యాసనేతథా । ఋజుకాయశిరోగ్రీవో నాసాగ్రన్య
స్తలోచనః ॥ ౧౭ ॥ ఇళయావాయుమాకృష్యకుమ్భయేచ్ఛనైశ్శనైః ।
ఉద్బోధ్యకుణ్డలీంసుప్తాంసుషుమ్నాయాంప్రవేశయేత్ ॥ ౧౮ ॥ య
దాతుయోగినో దేహేజిహాసావర్తతేతదా । ఓమిత్యుచ్చారయేద్యోగీ
వేఙ్కటేశమనుస్మరన్ ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మరన్ధ్రాద్వినిర్గచ్ఛన్ప్రవిశేదర్చిరా
కృతిమ్ । అర్చిరాదిసుమార్గేణప్రవిశ్యపరమంపదమ్॥ ౨౦ ॥ సాయుజ్యం
వేఙ్కటేశస్యలబ్ధ్వాఽనన్దీభవేచ్చిరమ్ । యదిస్యాద్వేఙ్కటేశస్యకైఙ్క
ర్యేధీర్బలీయసీ ॥ ౨౧ ॥ తదాయోగంస్థిరఃకుర్యాదుపదేశాద్గురోస్స్వ
యమ్ । పూర్వోక్తేనైవమార్గేణయోగంకుర్యాద్విచక్షణః ॥ ౨౨ ॥
ఇళయావాయుమాకృష్య సుషుమ్నాయాంప్రవేశయేత్ । అర్చిషాస
హకోష్ఠాగ్నేఃప్రవిశేద్ధృదయామ్బుజమ్ ॥ ౨౩ ॥ తత్రస్థంకేశవంబుద్ధ్వా
శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । ఆజ్ఞాస్థానమతీత్యైవంభ్రూమధ్యంప్రవిశేత్సుధీః ॥
నీవారశూకవత్సూక్ష్మం తత్రపశ్యేచ్ఛ్రియఃపతిమ్ । సహస్రపత్రకమల
మధ్యస్థంచన్ద్రమణ్డలమ్॥ ౨౫॥ తత్రపశ్యేద్రమాధీశంసురాధీశంసుధాత్మ
కమ్।తత్పఙ్కజాచ్చన్ద్రబిమ్బాత్స్రవత్పీయూషబిన్దునా ॥ ౨౬ ॥ అన్త
ర్బహిస్తథావ్యాప్తంస్వస్యదేహంవిచిన్తయేత్ । సుషుమ్నయాతథా

మూర్ధాదవరుహ్యాశనైశ్శనైః ॥ ౨౭ ॥ ప్రాణాదీన్స్థాపయేద్వాయూంస్త
త్తత్స్థానేషుపూర్వవత్ । ఏవంచప్రత్యహంకుర్వన్ సన్ధ్యామధ్యమరా
త్రిషు ॥ ౨౮ ॥ వినాహస్తేనకుర్వీతవాయోర్ధారణమాత్మని । శరీరా
దధికంవాయుంద్వాదశాఙ్గుళమానకమ్ ॥ ౨౯ ॥ శరీరేణసమంకుర్యా
న్న్యూనంవావాయుమాత్మని ।ఏవమభ్యాసయోగేనవజ్రకాయోభవేన్న
రః ॥ 3౦ ॥ కాలమృత్యుంవినిర్జిత్యజీవేదాచన్ద్రతారకమ్ । అస్యయో
గస్యవిఘ్నాశ్చేద్భవన్తిబహవోభువి ॥ 3౧ ॥ అవిఘ్నయోగసిద్ధ్యర్థంవే

సనకసనన్దనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఙ్కటాహ్వయభూధరే । అస్తికిఞ్చిత్సరః పుణ్యంనామ్నాసనకనన్దనమ్॥
ఉత్తరేపాపనాశస్య క్రోశార్ధేసిద్ధసేవితే । అతిగోప్యంనతత్కే- పిజాన
న్తిమనుజాభువి ॥ 33 ॥ మార్గశీర్షేసితేపక్షేద్వాదశ్యా మరుణోదయే।
స్వామిపుష్కరిణీతీర్థేస్నాత్వానియతమానసః ॥ 3౪ ॥త్రయోదశీంసమా
రభ్యస్నాయాత్సనకనన్దనే । స్నాత్వాతుతత్రవిమలోవేఙ్కటాద్రిప
తేఃపునః ॥ 3౫ ॥ శ్రీమదష్టాక్షరంమన్త్రంజపేదయుతమన్వహమ్ । ప

కాయరసాయనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్చాత్సమభ్యసేద్యోగం తతస్సిద్ధో భవిష్యతి ॥ 3౬ ॥ రహస్యంతత్సమీ
పేఽస్తి తీర్థంకాయరసాయనమ్ । తస్యపానాత్తుదేహోఽపి శుద్ధోభవ
తితత్క్షణాత్ ॥ 3౭ ॥ యత్కించిత్పర్ణపత్రంతు పరీక్షార్థం వినిక్షి
పేత్ । తస్మింస్తీర్థేక్షణాదేవశ్యామం భవతిశోభనమ్ ॥ 3౮ ॥ శిల
యాపిహితంతత్తుయోగిభిస్సనకాదిభిః । మహాత్మనాంపుణ్యవతాందర్శ
నంహిదదాతితత్ ॥ 3౯ ॥ యేనకేనప్రకారేణకృత్వాదేహందృఢంబు
ధః । కైఙ్కర్యమేవకుర్వీతవేఙ్కటేశస్యసర్వదా ॥ ౪౦ ॥ స్వరూప
మాత్మనోయస్మాత్కైఙ్కర్యంశేషిణోహరేః । కైఙ్కర్యహీనఃపురుష
స్స్వామిద్రోహీనసంశయః ॥౪౧ ॥ తస్మాదేవతుకుర్వీతనిత్యంనైమిత్తికం
బుధః । అన్యచ్చప్రీతికర్మాపియత్తుశాస్త్రైరనిన్దితమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఇత్యుక్తం
ప్రాగ్వరాహేణ ధరణ్యైవేఙ్కటాచలే । శరీరధారణం భోగోజ్ఞానంసా
మర్థ్యమేవచ ॥ ౪3 ॥ క్షేత్రంగృహంధనంధాన్యం యచ్చాన్యదుపకల్పి

తమ్ । సర్వం వేఙ్కటనాథస్య కుర్యాత్స్వాధీనమఞ్జసా । ౮౪ ॥ వినశ్వర మిదం సర్వం జగత్పశ్యేద్ధిబుద్ధిమాన్ । నిరయే పాపకారీతు పతత్యేవ నసంశయః ॥ ౮౫ ॥ పుణ్యకృత్సుఖమాప్నోతి ధ్రువమిత్యేవబుద్ధిమాన్ । చిన్తయేత్సతతం యోగీ చిత్తే వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౮౬ ॥ ధర్మశాస్త్రం సదా పశ్యేద్గురుశుశ్రూషణే రతః । గృహస్థస్స్వేషు దారేషు రమేద్యోగిజితేన్ద్రియః ॥ ౮౭ ॥ సాధూనేవ సదా యోగీ పృచ్ఛేదాత్మహితమాత్మనః । విచారయేచ్చ వేదార్థాన్సదా వేదాన్తమభ్యసేత్ ॥ ౮౮ ॥ బహునేహాకిముక్తేన విహితం నైవ సన్త్యజేత్ । నిషిద్ధం నానుతిష్ఠేద్ధి సారోయం ధర్మసఙ్గ్రహః ॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అష్టాంగయోగస్వరూపనిరూపణాది కథనం నామ షష్టితమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తర శతనామావళిః.

మునయః ॥ సూత సర్వార్థతత్త్వజ్ఞ సర్వవేదాన్తపారగ । యేనచారాధితస్సద్యః శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౧ ॥ భవత్యభీష్టసర్వార్థప్రదస్తద్బ్రూహినో మునే । ఇతిపృష్టస్తదా సూతో ధ్యాత్వా స్వాత్మనితత్క్షణాత్ ॥ ౨ ॥ ఉవాచ మునిశార్దూలాన్ శ్రూయతామితి వై మునిః ॥ సూతః ॥ అస్తి కిఞ్చిన్మహద్గోప్యం భగవత్ప్రీతికారకమ్ ॥ ౩ ॥ పురా శేషేణ కథితం కపిలాయ మహాత్మనే । నామ్నామష్టశతం పుణ్యం పవిత్రం పాపనాశనమ్ ॥ ఆదాయ హేమపద్మాని స్వర్ణదీసమ్భవాని చ । బ్రహ్మాతు పూర్వమభ్యర్చ్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౪ ॥ అష్టోత్తరశతైర్దివ్యైర్నామభిర్మునిపూజితైః । స్వాభీష్టం లబ్ధవాన్ బ్రహ్మా సర్వలోక పితామహః ॥ ౬ ॥ భవద్భిరపి పద్మైశ్చ సమర్చ్య స్తైశ్చ నామభిః । తేషాం శేషనగాధీశ మానసోల్లాసకారిణామ్ ॥ ౭ ॥ నామ్నామష్టశతం వక్ష్యే వేఙ్కటాద్రినివాసినః । ఆయురారోగ్యదం పుంసాం ధనధాన్య సుఖప్రదమ్ ॥ ౮ ॥ జ్ఞానప్రదం విశేషేణ మహదైశ్వర్యకారకమ్ । అర్చయేన్నామభిర్దివ్యైర్వేఙ్కటేశపదాఙ్కితైః ॥ ౯ ॥ నామ్నామష్టశతస్యాస్య ఋషిర్బ్రహ్మా ప్రకీర్తితః । ఛన్దోఽనుష్టుప్ తథా దేవో వేఙ్కటేశ ఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥ నీలగోక్షీరసమ్భూతో బీజమిత్యుచ్యతే బుధైః । శ్రీనివాసస్తథా శక్తిర్హృదయం వేఙ్కటాధి

పః॥౧౧॥ వినియోగ స్తథాభీష్టసిద్ధ్యర్థేచనిగద్యతే। * ఓంనమోవేఙ్కటేశాయశేషాద్రినిలయాయచ ॥ ౧౨॥ వృషదృగ్గోచరాయాథవిష్ణవేసతతంనమః । సదఞ్జనగిరీశాయవృషాద్రిపతయేనమః ॥ ౧౩ ॥ మేరుపుత్రగిరీశాయ సరస్స్వామితటీజుషే । కుమారాకల్పసేవ్యాయ వజ్రిదృగ్విషయాయచ ॥ ౧౪ ॥ సువర్చలాసుతన్యస్తసైనాపత్యభరాయచ । రామాయపద్మనాభాయసదావాయుస్తుతాయచ ॥ ౧౫ ॥ త్యక్తవైకుణ్ఠలోకాయగిరికుఞ్జవిహారిణే । హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినేసతతంనమః ॥౧౬॥ శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయనమోనమః । వసూపరిచరత్రాత్రేకృష్ణాయసతతంనమః ॥ ౧౭ ॥ అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసేవేఙ్కటాయచ । సనకాదిమహాయోగిపూజితాయనమోనమః ॥ ౧౮ ॥ దేవజిత్ప్రముఖానన్త దైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే । శ్వేతద్వీపవసన్ముక్త పూజితాఙ్ఘ్రియుగాయచ ॥ ౧౯ ॥ శేషపర్వతరూపత్వ ప్రకాశనపరాయచ । సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయతార్క్ష్యాచలనివాసినే ॥ ౨౦ ॥ మాయాగూఢవిమానాయగరుడస్కన్ధవాసినే । అనన్తశిరసేనిత్యమనన్తాక్షాయతేనమః॥౨౧॥ అనన్తచరణాయాథశ్రీశైలనిలయాయచ । దామోదరాయతేనిత్యంనీలమేఘనిభాయచ॥౨౨॥ బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శవిశ్వరూపాయతేనమః। వైకుణ్ఠాగతసద్ధేమవిమానాన్తర్గతాయచ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజనదృగ్గోచరాయచ । వాసుదేవాయహరయేతీర్థపఞ్చకవాసినే ॥ ౨౪ ॥ వామదేవప్రియాయాథజనకేష్టప్రదాయచ । మార్కణ్డేయమహాతీర్థజాతపుణ్యప్రదాయచ॥౨౫॥ * వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రేచచన్ద్రలావణ్యదాయినే । నారాయణనగేశాయబ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయచ ॥ ౨౬ ॥ శఙ్ఖచక్రవరానమ్రలసత్కరతలాయచ । ద్రవన్మృగమదాసక్తవిగ్రహాయనమోనమః ॥ ౨౭॥ కేశవాయనమోనిత్యంనిత్యయౌవనమూర్తయే । అర్థితార్థప్రదాత్రేచవిశ్వతీర్థాఘహారిణే ॥ ౨౮ ॥ తీర్థస్వామిసరస్స్నాతజనాభీష్టప్రదాయినే। కుమారధారికావాసస్కన్దాభీష్టప్రదాయచ ॥౨౯॥ జానుదఘ్నసముద్భూతపోత్రిణేకూర్మమూర్తయే । కిన్నరద్వన్ద్వశాపాన్తప్రదాత్రేవిభవేనమః ॥ ౩౦ ॥ వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయన

* వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే.

మోనమః । సింహాచలనివాసాయ శ్రీమన్నారాయణాయచ ॥౩౧॥ సద్భ
క్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయనమోనమః । కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠసైన్యాప
త్యప్రదాయచ ॥౩౨॥ దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రేచ శ్రీధరాయనమోనమః ।
క్షత్రియాన్తకరామాయమత్స్యరూపాయతేనమః ॥ ౩౩ ॥ పాణ్డవా
రిప్రహర్త్రేచ శ్రీకరాయనమోనమః । ఉపత్యకాప్రదేశస్థశఙ్కరధ్యాత
మూర్తయే ॥ ౩౪ ॥ రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృతతపస్వినే । లసల్లక్ష్మీక
రామ్భోజదత్తకల్హారకస్రజే ॥ ౩౫ ॥ సాలగ్రామనివాసాయశుకదృ
గ్గోచరాయచ । నారాయణార్థితాశేషజనదృగ్విషయాయచ ॥ ౩౬ ॥
మృగయారసికాయాథవృషభాసురహారిణే । అఞ్జనాగోత్రపతయేవృష
భాచలవాసినే ॥ ౩౭ ॥ అఞ్జనాసుతదాత్రేచ * మాధవీయాఘహారిణే ।
ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్వేతకోలవరాయచ ॥౩౮॥ నీలధేనుపయోధా
రాసేకదేహోద్భవాయచ । శఙ్కరప్రియమిత్రాయచోళపుత్రప్రియా
యచ ॥ ౩౯ ॥ సుధర్మిణీసుచైతన్యప్రదాత్రేమధుఘాతినే । కృష్ణాఖ్య
విప్రవేదాన్తదేశికత్వప్రదాయచ ॥౪౦॥ వరాహాచలనాథాయబలభద్రా
యతేనమః । త్రివిక్రమాయమహతేహృషీకేశాయతేనమః ॥ ౪౧ ॥
అచ్యుతాయనమోనిత్యంనీలాద్రినిలయాయచ । నమఃక్షీరాబ్ధినాథాయ
వైకుణ్ఠాచలవాసినే॥౪౨॥ ముకున్దాయనమోనిత్యమనన్తాయనమోనమః।
విరిఞ్చాభ్యర్థితానీతసౌమ్యరూపాయతేనమః ॥ ౪౩ ॥ సువర్ణముఖరీ
స్నాతమనుజాభీష్టదాయినే । హలాయుధజగత్తీర్థసమస్తఫలదాయినే॥
గోవిన్దాయనమోనిత్యం శ్రీనివాసాయతేనమః । అష్టోత్తరశతంనామ్నాం
చతుర్థ్యానమసాన్వితమ్ ॥ ౪౫ ॥ యఃపఠేచ్ఛృణుయాన్నిత్యం శ్రద్ధాభ
క్తిసమన్వితః । తస్యశ్రీవేఙ్కటేశస్తుప్రసన్నోభవతిధ్రువమ్ ॥ ౪౬ ॥
అర్చనాయాంవిశేషేణగ్రాహ్యమష్టోత్తరంశతమ్ । వేఙ్కటేశాభిధేయై
ర్యోవేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౪౭ ॥ అర్చయేన్నామభిస్తస్యఫలంము
క్తిర్నసంశయః । గోపనీయమిదంస్తోత్రంసర్వేషాంనప్రకాశయేత్ ॥౪౮॥
శ్రద్ధాభక్తియుజామేవదాపయేన్నామసఙ్గ్రహమ్ । ఇతిశేషేణకథితం

* మధుమాసవిహారిణే.

కపిలాయమహాత్మ్యనే ॥ ౪౯ ॥ కపిలాఖ్యమహాయోగిసకాశాత్తుమయా శ్రుతమ్ । తదుక్తంభవతామద్యసద్యః ప్రీతికరంహరేః ॥౫౦॥

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళికథనంనామైకషష్టితమోఽధ్యాయః.

మహర్షీణాంశ్రీవేఙ్కటేశసేవార్థం శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ బ్రూతయూయంపునశ్శ్రోతుంకిమిచ్ఛథతపోధనాః। వక్ష్యామితదశేషఞ్చనాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౧ ॥ ఇత్యుక్తామునయస్సర్వేప్రోచురేవమిదంవచః ॥ మునయః ॥ భగవన్భగవద్భక్తిక్షీరసాగరచన్ద్రమః ॥ ౨ ॥ వేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యముక్తంసూతత్వయానఘ । విచిత్రంతస్యచారిత్రమౌదార్యంనిస్తులంతథా ॥3॥ రహస్యానిచనామానిసమ్యగస్మాభిరేవహి । శ్రోత్రాభ్యాంపీతమేతత్తువేఙ్కటేశకథామృతమ్ ॥ ౪ ॥ తస్మాచ్చక్షుర్ద్వయస్యాపిపిపాసాతుగరీయసీ । అస్మాంస్త్వమనుజానీహిసేవార్థంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౫ ॥ రహస్యానిచనామానిశేషాద్రేశ్చతదీశితుః । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థమాహాత్మ్యంచప్రకాశితమ్ ॥ ౬ ॥ అత్యద్భుతంహరేర్దివ్యంకలౌమాహాత్మ్యమేవతు । శ్రుతంచమునిశార్దూలసమ్యగస్మాభిరేవహి ॥ ౭ ॥ శ్రోత్రాభ్యాంసమ్యగాపీతంవేఙ్కటేశకథామృతమ్ । ఇత్యుక్తస్తుతతస్సూతఃప్రోవాచమునిపుఙ్గవాన్॥ గచ్ఛధ్వంమునయోయూయంశేషశైలేవేఙ్కటాచలమ్।తత్రగత్వాగిరింపుణ్యంకృత్వాచాపిప్రదక్షిణమ్ ॥ ౯ ॥ స్నాత్వాపర్యన్తతీర్థేషునత్వాపర్యన్తగాన్సురాన్ । ఆరుహ్యారత్నసానుంతంశుకకోకిలమఞ్జులమ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంపద్మవనవాతేనరఞ్జితామ్ । ప్రాప్యస్నాత్వాచతత్తీర్థేప్రదక్షిణవిధానతః ॥ ౧౧ ॥ పరిసృత్యవిమానఞ్చదర్శనాత్పాపనాశనమ్ । హృదయానన్దజననంపులకోద్గమకారకమ్ ॥ ౧౨ ॥ ప్రవిశ్యభూవరాహంచనత్వాశ్రీవేఙ్కటాధిపమ్ । శ్రీభూమిభ్యాంముదాయుక్తంశఙ్ఖచక్రవరాయుధే ॥ ౧౩ ॥ దధానంపుణ్డరీకాక్షంస్మయమానముఖామ్బుజమ్ । దయామృతతరఙ్గాబ్ధిమన్దస్మితమనోహరమ్ ॥ సమ్యగ్దృష్ట్వాచనత్వాచస్తుత్వానామభిరేవచ । అర్చయిత్వాచకమలైర్ల

ధ్వాభీష్టంచదుర్లభమ్ ॥ ౧౫ ॥ కృతకృత్యానివర్తధ్వమిత్యుక్తామునయస్తదా । ఆమన్త్ర్యసూతంతేసర్వేప్రహృష్టాశ్చప్రతస్థిరే ॥ ౧౬ ॥ భరద్వాజఃకౌశికశ్చజాబాలిరథకాశ్యపః । క్రతుర్దక్షఃపులస్త్యశ్చగౌతమఃపులహస్తథా ॥ ౧౭ ॥ ఆఙ్గీరసోదేవలశ్చదేవదర్శనఏవచ । కౌత్సఃకణ్వోమృకణ్డుశ్చశతానన్దోమహామునిః ॥ ౧౮ ॥ మైత్రేయప్రముఖాస్తత్రసఙ్గతాయేతపోధనాః। ఘుష్యన్తస్సఙ్ఘశశ్చోచ్చైర్గోవిన్దేతిపునఃపునః॥ తీర్త్వాభాగీరథీంపశ్చాద్గౌతమీంకృష్ణవేణికామ్ । తత్రతత్రమహానద్యాంస్నాత్వాస్నాత్వాతపోధనాః ॥ ౨౦ ॥ వేఙ్కటాద్రింసమాగత్యతప్తజామ్బూనదాత్మకమ్ । సర్వతీర్థమయంపుణ్యంసర్వసిద్ధనిషేవితమ్ ॥ ౨౧ ॥ మదమఞ్జులమాయూరకేకాస్వనమనోహరమ్ । దివ్యనిర్ఝరసమ్పూర్ణంఫలపుష్పద్రుమైర్యుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ అనతిక్రమ్యసూతోక్తసేవాక్రమమిమేబుధాః । చక్రుశ్శ్రీవేఙ్కటేశస్యసేవాంపరమపావనీమ్ ॥ ౨౩ ॥ స్నానంమన్త్రైశ్చకుర్వన్తోనిర్ఝరేషుసరస్సుచ । పశ్యన్తస్తానిరమ్యాణిసానూనిమణిమన్తిచ ॥ ౨౪ ॥ శృణ్వన్తశ్శ్రోత్రరమ్యాణిపక్షిణాంవచనాన్యపి । గాయన్తస్సామగానానిపఠన్తస్స్తుతిసఞ్చయమ్ ॥ ౨౫ ॥ నృత్యన్తస్సమ్భ్రమాత్సర్వేక్ష్వేళయన్తస్తపోధనాః । ఉత్పతన్తఃపతన్తశ్చహర్షావేశవశంగతాః ॥ ౨౬ ॥ గిరిప్రదక్షిణంసమ్యక్కుర్వన్తస్తేశనైశ్శనైః । స్నాత్వాకాపిలతీర్థేచదృష్ట్వానత్వాశివంగిరిమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఆరుహ్యమేరుశృఙ్గాభంసిద్ధగన్ధర్వసేవితమ్ । అత్యద్భుతాద్రత్నసానోర్హేమాద్రేరద్భుతోగిరిః ॥ ౨౮ ॥ అయంహ్యభూతపూర్వోహిశ్రీమద్వేఙ్కటభూధరః । ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వేదదృశుర్దివ్యముత్తమమ్ ॥ ౨౯ ॥ విమానంస్వామితీర్థేచస్నాత్వాదేవంశ్రియఃపతిమ్ । కోటికన్దర్పలావణ్యంకిరీటమకుటోజ్జ్వలమ్ ॥ ౩౦॥ ఉరస్స్థితశ్రియాక్రాన్తముక్తాదామోపశోభితమ్ । చతుర్భుజముదారాఙ్గంశఙ్ఖచక్రధరంపరమ్ ॥ ౩౧ ॥ నీలమేఘనిభంశ్యామంపీతవాససమచ్యుతమ్ । శ్రీభూమిసహితంవిష్ణుంపద్మార్చితపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౨ ॥ ప్రణేముస్సహసాహృష్టాహర్షోత్ఫుల్లవిలోచనాః । తుష్టువుర్వేదమన్త్రైశ్చస్తోత్రైశ్చశ్రుతిసంమతైః ॥ ౩౩ ॥

మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

మునయః॥ యఃపార్థివానిగణయేద్రజాంసిసుబహూన్యపి।విష్ణోర్వీర్యాణిగణయేన్నిశ్శేషంసపుమాన్ హరేః ॥౩౪॥ త్రేధాచనిదధేపాదాన్భూమౌవిష్ణుస్త్రివిక్రమః। ధర్మాంశ్చధారయన్యస్తుతస్మైతేవిష్ణవేనమః॥౩౫॥ అత్యతిష్ఠద్విశ్వతోయోవ్యాప్యభూమిందశాఙ్గులమ్। భూతంభవ్యఞ్చయద్వ్యాప్తంతస్మైతేవిష్ణవేనమః ॥ ౩౬ ॥ పాదోవిశ్వంత్రిపాద్వ్యోమయస్యతస్మైనమోనమః।ఋచస్సామానియస్మాత్తుజజ్ఞిరేతురగాస్తథా ॥౩౭॥ విప్రోముఖాద్భుజాద్రాజావైశ్యశ్చోర్వోరనన్తరమ్। శూద్రఃపద్భ్యాంముఖాదగ్నిరిన్ద్రశ్చమనసోవిధుః ॥ ౩౮ ॥ నేత్రాత్సూర్యోఽథసంజజ్ఞేతస్మైతేబ్రహ్మణేనమః । ఇయత్తయాగుణానాంతేనివర్తన్తేనమానవాః ॥ ౩౯ ॥ బుద్ధీనాంకిన్తుదౌర్బల్యాద్వేదశ్చాపితద్వైభవోః । ఏవంతంబహుధాస్తుత్వాస్తోత్రైశ్శాస్త్రైర్నోహరైః ॥ ౪౦ ॥ ఆదాయపద్మపత్రాణిశ్రీపాదంవేఙ్కటేశితుః । అర్చయామాసురవ్యగ్రంనామభిస్సూతభాషితైః॥ తతఃప్రీతోజగద్ధాతాబభాషేవేఙ్కటేశ్వరః । తత్రైవంనైమిశారణ్యేప్రీతోస్మిభవతామహమ్ ॥ ౪౨ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యశ్రవణాన్మనయోబుధాః । చిరకాలతపోలభ్యమపిదత్తంఫలంమయా ॥ ౪౩ ॥ యద్యదిష్టంమునీనాంతుభవతాందత్తమేవతత్। వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యంబహుదూరస్థితోపియః ॥ ౪౪ ॥ శృణోతివాశ్రావయతిపఠేద్వాశ్రద్ధయాన్వితః । కన్యామాసేవిశేషేణతస్యాహంసులభోహ్యహమ్ ॥౪౫॥ ధనంధాన్యంమహీమిష్టాంపుత్రాన్పౌత్రాన్దదామ్యహమ్। దదామిసర్వాన్కామాంశ్చదేహాన్తేమత్పదంతథా ॥ ౪౬ ॥ ఇతిలబ్ధ్వావరాంస్తేతుతత్రవత్సరపఞ్చకమ్। స్నాత్వాసర్వేషుతీర్థేషువేఙ్కటాద్రౌతపోధనాః॥ ఆశ్చర్యాణ్యపిదృష్ట్వాతేసమ్యగారాధ్యమాధవమ్ । పునశ్చనైమిశార

సూతంప్రతిశౌనకాదిస్తుతిః.

ణ్యంయయుస్సర్వేతపోధనాః ॥ ౪౭ ॥ గత్వాతునైమిశారణ్యంమునిసఙ్ఘనిషేవితమ్। ఉపసృత్యపునస్సూతంప్రోచురేవమిదంవచః ॥౪౮॥ అహో

తవతువిజ్ఞానమహో సామర్థ్యమేవ తే । యథోక్తంభవతావిష్ణోర్వే
ఙ్కటాద్రినివాసినః ॥౫౦॥ రూపమౌదార్యరూపఞ్చగిరిరూపంతథైవచ ।
స్థితంతథైవతత్సర్వ మహో వేఙ్కటభూధరః ॥ ౫౧ ॥ త్వత్ప్రసాదా
ద్వయంసర్వేకృతార్థాస్మోమహామునే । సంస్థానంవేఙ్కటేశస్యగిరే
స్తస్యచసర్వతః ॥ ౫౨ ॥ దృష్టమేతత్త్వయాకింవాశ్రుతంవాసూతత
న్మనే । ఇతిస్తుతస్తతస్సూతఃప్రోవాచేదంవచస్తదా ॥౫౩॥ వ్యాసస్యాను
గ్రహాత్సర్వంవేద్మితత్త్వంతపోధనాః । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యంకల్ప
కోటిశతైరపి ॥ ౫౪ ॥ నశక్యంవర్షసాహస్రై శ్శేషాణాంచసహస్రకైః ।
వక్తుంతథాపిమాహాత్మ్యంకీర్తితంకిఞ్చదేవహి ॥ ౫౫ ॥ పుణ్యంపవిత్ర
మాయుష్యంమాహాత్మ్యమిదముత్తమమ్ । యఃపఠేత్ప్రయతోభక్త్యా
శృణుయాద్వాలిఖేదపి ॥ ౫౬ ॥ సర్వాన్కామానవాప్నోతిసమ్ప్రా
ప్నోతిచమఙ్గళమ్ ॥౫౭॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మహర్షీ
ణాంశ్రీవేఙ్కటేశ్వరసేవార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనాది
కథనంనామ ద్విషష్టితమోఽధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీవారాహపురాణే త్రయస్త్రింశత్ప్రభృతిద్విషష్టితమపర్యన్త
త్రింశదధ్యాయాత్మక శ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరః
ప్రథమోభాగ స్సమాప్తిమగమత్.

ఓంతత్సత్.

శ్రీవారాహపురాణప్రథమభాగాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-30.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియైపద్మావత్యైనమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అ థ శ్రీ వా రా హ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే

ధరణీవరాహసంవాదాఖ్యో ద్వితీయోభాగ ఆరభ్యతే.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయశ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

నారదస్యసుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవరాహదర్శనప్రాప్తిః.

హరిః ఓం ॥ ఋషయః ॥ రోమహర్షణసర్వజ్ఞపురాణార్థవిశారద । మాహాత్మ్యంశ్రోతుమిచ్ఛామోగిరీన్ద్రాణాం మహీతలే ॥ ౧ ॥ బ్రూహిత్వంనోమహాభాగకేప్రధానామహీధరాః ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏతమేవపురాప్రశ్నమపృచ్ఛంజాహ్నవీతటే ॥ ౨ ॥ వ్యాసంమునివరశ్రేష్ఠం సోఽబ్రవీన్మేగురూత్తమః ॥ వ్యాసః ॥ పురాదేవయుగే సూతనారదో మునిసత్తమః ॥ ౩ ॥ సుమేరుశిఖరంగత్వానానారత్నసుశోభితమ్ । తన్మధ్యేవిపులందీప్తంబ్రహ్మణోదివ్యమాలయమ్ ॥ ౪ ॥ దృష్ట్వాతస్యోత్తరేదేశేపిప్పలద్రుమముత్తమమ్ । సహస్రయోజనోచ్ఛ్రాయంవిస్తీర్ణం ద్విగుణంతథా ॥ ౫ ॥ తస్మాలేమణ్డపందివ్యంనానారత్నసమన్వితమ్ । పద్మరాగమణిస్తమ్భైస్సహస్రైస్సమలఙ్కృతమ్ ॥ ౬ ॥ వైడూర్యముక్తామణిభిఃకృతస్వస్తికమాలికమ్ । నవరత్నసమాకీర్ణదివ్యతోరణశోభితమ్ ॥ ౭ ॥ మృగపక్షిభిరాకీర్ణంనవరత్నమయైశ్శుభైః । పుష్యరాగ

మహాద్వారంసప్తభూమికగోపురమ్ ॥ ౮ ॥ సన్దీప్తవజ్రసుకృతకవాట
ద్వయశోభితమ్ । ప్రవిశ్యాదౌదదర్శాన్తర్దివ్యమౌక్తికమణ్డపమ్ ॥౯॥ వై
డూర్యవేదికంతుఙ్గమారురోహమహామునిః । తన్మధ్యేతుఙ్గమతులంవసు
పాదవిరాజితమ్ ॥ ౧౦ ॥ దదర్శముక్తాసఙ్కీర్ణంసింహాసనముదుద్యుతి ।
తన్మధ్యేపుష్కరందివ్యంసహస్రదళశోభితమ్ ॥ ౧౧ ॥ శ్వేతంచన్ద్రస
హస్రాభంకర్ణికాకేసరోజ్జ్వలమ్ । తస్యమధ్యేసమాసీనంపూర్ణచన్ద్రా
యుతప్రభమ్ ॥ ౧౨ ॥ కైలాసపర్వతాకారంసున్దరంపురుషాకృతిమ్ ।
చతుర్బాహుముదారాఙ్గం వరాహవదనంశుభమ్ ॥ ౧౩ ॥ శఙ్ఖచక్రాభ
యవరాన్బిభ్రాణంపురుషోత్తమమ్ । పీతామ్బరధరందేవంపుణ్డరీకాయ
తేక్షణమ్ ॥ ౧౪ ॥ పూర్ణేన్దుసౌమ్యవదనంవపాగన్ధిముఖామ్బుజమ్ । సా
మధ్వనింయజ్ఞమూర్తింస్రుక్తుణ్డంస్రువనాసికమ్ ॥ ౧౫ ॥ క్షీరసాగరస
ఙ్కాశంకిరీటోజ్జ్వలితాననమ్ । శ్రీవత్సవక్షసంశుభ్రం యజ్ఞసూత్రవి
రాజితమ్ ॥ ౧౬ ॥ కౌస్తుభశ్రీసముద్యోతిసమున్నతమహోరసమ్ । జా
మ్బూనదమయైర్దివ్యైస్సురత్నాభరణైర్యుతమ్ ॥ ౧౭ ॥ విద్యున్మాలాప
రిక్షిప్తశరన్మేఘమివోజ్జ్వలమ్ । వామపాదతలాక్రాన్తపాదపీఠవిరాజి
తమ్ ॥ ౧౮ ॥ కటకాఙ్గదకేయూరకుణ్డలోజ్జ్వలితంసదా । చతుర్ముఖవ
సిష్ఠాత్రిమార్కణ్డేయైర్మునీశ్వరైః ॥ ౧౯ ॥ భృగ్వాదిభిరనేకైశ్చసేవ్యమా
నమహర్నిశమ్ । ఇన్ద్రాదిలోకపాలైశ్చగన్ధర్వాప్సరసాఙ్గణైః ॥ ౨౦ ॥
సేవితందేవదేవేశంప్రణిపత్యాభిగమ్యచ । దివ్యైరుపనిషద్భాగైరభిష్టూ
యధరాధరమ్ ॥ ౨౧ ॥ నారదఃపరమప్రీతస్థితోదేవస్యసన్నిధౌ । ఏత

వరాహసన్నిధిమ్ప్రతిధరణ్యాగమనమ్.

స్మిన్నన్తరేచాభూద్దివ్యదుభినిస్స్వనః ॥ ౨౨ ॥ తతస్సమాగతాదేవీధర
ణీసఖిసంయుతా । సరత్నసాగరాకారదివ్యామ్బరసముజ్జ్వలా ॥ ౨౩ ॥
సుమేరుమన్దరాకారస్తనభారావనామితా । నవదూర్వాదళశ్యామాస
ర్వాభరణభూషితా ॥ ౨౪ ॥ ఇళయావైపిఙ్గళయా సఖీభ్యాంచసమ
న్వితా । తతస్తాభ్యాంసమానీతంపుష్పాణాంనిచయంమహీ ॥ ౨౫ ॥
శ్రీమద్వరాహదేవస్యపాదమూలేవికీర్యచ । ప్రణమ్యదేవదేవేశంకృతా
ఞ్జలిపుటాస్థితా ॥ ౨౬ ॥ తాందేవీంశ్రీవరాహోపిహ్యాలిఙ్గ్యాఙ్కేని

ధరణీవరాహసంవాదః.

ధాయచ । పప్రచ్ఛ కుశలం పృథ్వీం ప్రీతిప్రవణమానసః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవరాహః ॥ త్వాం నివేశ్య మహీ దేవి శేషశీర్షే సుఖావహే । లోకం త్వయి నివేశ్యైవ త్వత్సహాయాన్ ధరాధరాన్ ॥ ౨౮ ॥ ఇహాగతోస్మ్యహం దేవి కిమర్థం త్వమిహాగతా ॥ పృథివీ ॥ మాం సముద్ధృత్య పాతాళాత్సహస్రఫణశోభితే ॥ ౨౯ ॥ రత్నపీఠ ఇవోత్తుఙ్గే సరత్నేఽనన్తమూర్ధని । కృత్వా మాం సుస్థిరాం దేవ ధరాంశ్చాపి న్యవేశయః ॥ 30 ॥ మద్ధారణక్షమాన్ పుణ్యాంస్త్వమన్యాన్ పురుషోత్తమ । తేషు ముఖ్యాన్ మహాబాహో మదా

శేషాచలస్య సర్వపర్వతాతిశాయిత్వవర్ణనమ్.

ధారాన్వద స్వామే ॥ 3౧ ॥ శ్రీవరాహః ॥ సుమేరుర్హిమవాన్ విన్ధ్యో మన్దరో గన్ధమాదనః । సాలగ్రామశ్చిత్రకూటో మాల్యవాన్ పారియాత్రకః ॥ 3౨ ॥ మహేన్ద్రో మలయస్సహ్యస్సింహాద్రిరపి రైవతః । మేరుపుత్రోఽఞ్జనో నామ శైలస్స్వర్ణమయో మహాన్ ॥ 33 ॥ ఏతే శైలవరాస్సర్వే త్వదాధారా వసున్ధరే । మన్మయా దేవసఙ్ఘైశ్చ ఋషిసఙ్ఘైశ్చ సేవితాః ॥ ఏతేషు ప్రవరాన్ వక్ష్యే తత్త్వతశ్శృణు మాధవి । సాలగ్రామశ్చ సింహాద్రిశ్శ్వేతేన్ద్రో గన్ధమాదనః ॥ 3౪ ॥ ఏతే శైలవరా దేవి దిశం హైమవతీం శ్రితాః । దక్షిణస్యాం ప్రతీతాంస్తు వక్ష్యే శైలాన్ వసున్ధరే ॥ 3౬ ॥ అరుణాద్రిర్హస్తిశైలో గృధ్రాద్రిర్ఘటికాచలః । ఏతే శైలవరాస్సర్వే క్షీరనద్యాస్సమీపగాః ॥ 3౭ ॥ హస్తిశైలాదుత్తరతః పఞ్చయోజనమాత్రతః । సువర్ణముఖరీ నామ నదీనాం ప్రవరా నదీ ॥ 3౮ ॥ తస్యా ఏవోత్తరే తీరే కమలాఖ్యం సరోవరమ్ । తత్తీరే భగవానాస్తే శుకస్య వరదో హరిః ॥ 3౯ ॥ బలభద్రేణ సంయుక్తః కృష్ణో భక్తార్తినాశనః । వైఖానసైర్మునిగణైర్నిత్యమారాధితోఽమలైః ॥ ౪౦ ॥ కమలాఖ్యస్య సరస ఉత్తరే కాననోత్తమే । క్రోశద్వయార్ధమాత్రే తు హరిచన్దనశోభితే ॥ ౪౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటాచలో నామ వాసుదేవాలయో మహాన్ । సప్తయోజనవిస్తీర్ణశ్శైలేన్ద్రో యోజనోచ్ఛ్రితః ॥ ౪౨ ॥ అస్తి స్వర్ణమయో దేవి రత్నసానుభృదాయతః । ఇన్ద్రాద్యా దైవతగణా వసిష్ఠాద్యా మునీశ్వరాః ॥ ౪౩ ॥ సిద్ధాస్స

ధ్యాశ్చమరుతోదానవాదైత్యరాక్షసాః । రమ్భాద్యాఅప్సరస్సఙ్ఘావస
న్తినియతంధరే ॥ ౪౪ ॥ తపశ్చరన్తినాగాశ్చగరుడాఃకిన్నరాస్తథా ।
ఏతైరధిష్ఠితాస్తత్రసరితః పుణ్యాదర్శనాః ॥ ౪౫ ॥ సరాంసివివిధాన్యత్ర

స్వామిపుష్కరిణ్యాస్సర్వతీర్థాతిశాయిత్వకథనమ్.

సన్తిదివ్యానిమాధవి । తీర్థానాంచైవసర్వేషాంశృణుష్వప్రవరాణివై ॥
చక్రతీర్థందైవతీర్థంవియద్గఙ్గాతథైవచ । కుమారధారికాతీర్థంపాపనాశ
నమేవచ ॥ ౪౬ ॥ పాణ్డవంనామతీర్థఞ్చస్వామిపుష్కరిణీతథా । సప్తై
తానివరాణ్యాహుర్నారాయణగిరౌశుభే ॥౪౭॥ ఏతేషుప్రవరాదేవిస్వా
మిపుష్కరిణీశుభా । అస్యాస్తుపశ్చిమేతీరే * నివసామిత్వయాసహ ॥
§ ఆస్తేఽస్యాదక్షిణేతీరే శ్రీనివాసోజగత్పతిః । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థై
స్సమాసాసాగరామ్బరే ॥ ౫౦ ॥ త్రైలోక్యేయానితీర్థానిసరాంసి
సరితస్తథా । తేషాంస్వామిత్వమాపన్నంధరేస్వామిసరోవరమ్ ॥ ౫౧॥
స్వామిపుష్కరిణీంపుణ్యాం సేవితుందివ్యభూధరే । వసన్తిసర్వతీర్థాని
తేషాంసఙ్ఖ్యాంవదామితే ॥ ౫౨ ॥ షట్షష్టికోటితీర్థానిపుణ్యేఽస్మిన్భూధ
రోత్తమే। తేషుచాత్యన్తముఖ్యానిషట్తీర్థానివసున్ధరే ॥౫౩॥ పఞ్చానాం
తీర్థరాజానాంతుమ్బాగర్భసమోమహాన్ । గర్భవాసభయధ్వంసీస్నా
తానాంభూధరోత్తమే ॥ ౫౪ ॥ ధరణే ॥ షట్తీర్థానిమహాబాహో
త్వయోక్తానిమహీధరే । మాహాత్మ్యంవదతేషాంమేయథాకాలంయ
థావిధి ॥ ౫౫ ॥ ఫలానితేషుస్నాతానాంనరాణాంవదభూధరే ॥ శ్రీ
వరాహః ॥ నారాయణాద్రిమాహాత్మ్యంవదామిశృణుమాధవి ॥ ౫౬ ॥
దేవాశ్చఋషయశ్చైవయోగినస్సనకాదయః । కృతేఽఞ్జనాద్రింత్రేతా

---

* నివసామిప్రతికల్పంవాసంకరోమి.

§ ఆస్తే-ప్రతికల్పంనివాసంకరోతి- స్వామిపుష్కరిణ్యాఃపశ్చిమతీరేశ్రీవరాహభగవతః-దక్షిణతీరేశ్రీశ్రీనివాసభగవతశ్చవాసఃప్రతికల్పనియతభావీతిభావః- ఈదృశవాసస్యప్రతికల్పనియతభావిత్వాదేవ- పూర్వశ్లోకేనివసామీతి-అత్రశ్లోకే-ఆస్తఇతిచవర్తమాననిర్దేశఃకృతః - ఏవముత్తరత్రాప్యయం న్యాయోబోధ్యః - సాస్వామిపుష్కరిణీ-సకలైస్తీర్థైస్సమా-సముదితానాంసకలపుణ్యతీర్థానాంయావతీపావనత్వశక్తిస్తావతీశక్తిరస్యామేకస్యామేవాస్త్యతస్సర్వోత్తరేయమితిభావః.

యాంనారాయణగిరింతథా ॥౫౭॥ ద్వాపరేసింహశైలంచకలౌశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ । ప్రవదన్తీహవిద్వాంసఃపరమాత్మాలయంగిరిమ్ ॥ ౫౮ ॥ యోజనానాంసహస్రేద్వీపాన్తరగతోऽపివా । యోనమేద్భూధరేన్ద్రంతద్దిశముద్దిశ్యభక్తితః ॥ ౫౯ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తోవిష్ణులోకంసగచ్ఛతి । తస్మిన్ప్రత్తీర్థమాహాత్మ్యంయథాకాలంవదామి తే ॥౬౦॥ శృ

కుమారధారామాహాత్మ్యమ్.

ణుష్వావహితాభద్రే సర్వపాపప్రణాశనమ్ । కుమ్భసంస్థేరవౌమాఘేపౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥౬౧॥ మఖానక్షత్రయుక్తాయాంభూధరేన్ద్రేవసున్ధరే । కుమారధారికానామసరసీలోకపావనీ ॥ ౬౨ ॥ యత్రాస్తేపార్వతీసూనుః కార్త్తికేయోऽగ్నిసమ్భవః । దేవసేనాసమాయుక్తశ్శ్రీనివాసార్చకోऽమలే ॥ ౬౩ ॥ తస్యాంయస్స్నాతి మధ్యాహ్నేతస్యపుణ్యఫలంశృణు । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషుయస్స్నాతినియమాద్ధరే ॥ ద్వాదశాబ్దంజగద్ధాత్రితత్ఫలంసమవాప్నుయాత్ । యోన్నందదాతితత్తీర్థేశక్త్యాదక్షిణయాన్వితమ్ ॥ ౬౪ ॥ సతావత్ఫలమాప్నోతిస్నానే

తుమ్బతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

తూక్తంఫలంయథా । మీనసంస్థేసవితరిపౌర్ణమాసీతిథౌధరే ॥ ౬౬ ॥ ఉత్తరాఫల్గునీయుక్తేచతుర్థేకాలసత్తమే । పఞ్చానామపితీర్థానాంతుమ్బేऽథగిరిగహ్వరే ॥ ౬౭ ॥ యస్స్నాతిమనుజోదేవిపునర్గర్భేనజా

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

యతే । అగ్నివాహస్థితేభానౌచిత్రానక్షత్రసంయుతే ॥ ౬౮ ॥ పూర్ణిమాఖ్యేతిథౌపుణ్యేప్రాతఃకాలేతథైవచ । ఆకాశగఙ్గాసరితిస్నాతో

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥ ౬౯ ॥ వృషభస్థేరవౌరాధేద్వాదశ్యాంరవివాసరే । శుక్లేవాప్యథవాకృష్ణేపక్షేభౌమసమన్వితే ॥ ౭౦ ॥ తీర్థేపాణ్డవనామ్న్యత్రసజ్జవేస్నాతియోనరః । నేహదుఃఖమవాప్నోతిపరత్ర

పాపనాశనతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

సుఖమశ్నుతే ॥ ౭౧ ॥ శుక్లేపక్షేऽథవాకృష్ణేయాऽర్కవారేణసప్తమీ ।

యుక్తాపుష్యర్క్ష సంయుక్తాహస్తర్క్షేణయుతాపివా ॥ ౭౨ ॥ తస్యాం తిథౌమహాభాగేపాపనాశనసంజ్ఞకే । తీర్థేయస్స్నాతినియమాద్భూధరేన్ద్రస్యమస్తకే ॥ ౭౩ ॥ కోటిజన్మార్జితైః పాపైర్ముచ్యతేసనరోత్తమః । శృణుదేవిపరంగుహ్యం మనన్యాఖ్యేమహాగిరౌ ॥ ౭౪ ॥

దేవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

* మద్దివ్యాలయవాయవ్యేశిఖరేగిరిగహ్వరే । దేవతీర్థమితిఖ్యాతంతటాకమతిశోభనమ్ ॥ ౭౫ ॥ తస్మిన్పుణ్యతమేదేవిస్నానకాలంవదామితే । గురుపుష్యేవ్యతీపాతేసోమశ్రవణకేతథా ॥ ౭౬ ॥ దినేష్వేతేషు యస్స్నాతితస్యపుణ్యఫలంశృణు । యానికానీహపాపానిజ్ఞానాజ్ఞానకృతానిచ ॥ ౭౭ ॥ తానిసర్వాణినశ్యన్తిదేవతీర్థేఽతిపావనే । పుణ్యాన్యపి చవర్ధన్తేదేవతీర్థనిమజ్జనాత్ ॥ ౭౮ ॥ దీర్ఘమాయురవాప్నోతిపుత్రపౌత్రైస్సమన్వితః । అన్తేస్వర్గంసమాసాద్య చేన్ద్రలోకేమహీయతే ॥ తద్దినేష్వన్నదోదేవి యావజ్జీవాన్నదోభవేత్ । ఇతిగుహ్యతమందేవి ప్రోక్తంతుభ్యంవసున్ధరే ॥ ౮౦ ॥ శ్రుత్వాథపృథివీదేవీప్రీతిప్రవణమానసా । ఇష్టాభిర్వాగ్భిరతులంతుష్టావధరణీధరమ్ ॥ ౮౧ ॥ ధరణీ ॥

ధరణీకృతవరాహస్తుతిః.

నమస్తేదేవదేవేశవరాహవదనాచ్యుత । క్షీరసాగరసఙ్కాశవజ్రశృఙ్గమహాభుజ ॥ ౮౨ ॥ ఉద్ధృతాస్మిత్వయాదేవకల్పాదౌసాగరామ్భసః । సహస్రబాహునావిష్ణోధారయామిజగన్త్యహమ్ ॥ ౮౩ ॥ అనేకదివ్యాభరణయజ్ఞసూత్రవిరాజిత । అరుణారుణామ్బరధరదివ్యరత్నవిభూషిత ॥ ఉద్యద్భానుప్రతీకాశపాదపద్మనమోనమః । బాలచన్ద్రాభదంష్ట్రాగ్ర

* మద్దివ్యాలయవాయవ్యఇతి-ఇదానీం- మేరుశిఖరాద్వరాహభగవదాగమనస్యాత్రేతః పరమేవభావిత్వేపి పూర్వపూర్వకల్పతాదృశ భగవదాగమననిబన్ధనతత్క్షేత్రాలయాదిసమాఖ్యాసమారాధనాదివిశేషవ్యవహారాఅవిచ్ఛిన్నాఏవ - శ్రీరామేణాస్మిన్ కల్పేసేతుబన్ధనాత్ప్రాగపిపూర్వకల్పకృతతత్కార్యమూలసేతుతీర్థవ్యవహారప్రసిద్ధివత్ - అతోమద్దివ్యాలయవాయవ్యఇత్యుక్తిర్నదోషాయవరాహక్షేత్రశ్రీవరాహభగవత్స్థానాదివ్యవహారప్రసిద్ధేస్సమ్భవాత్ అతఏవహివాసుదేవాలయో మహానితి గిరేర్వాసుదేవాలయత్వేనప్రసిద్ధిసద్భావఃప్రాగ్దర్శితః॥

మహాబలపరాక్రమ ॥౮౫॥ దివ్యచన్దనలిప్తాఙ్గత ప్తకాఞ్చనకుణ్డల। ఇన్ద్ర నీలమణిద్యోతిహేమాఙ్గదవిభూషిత ॥ ౮౬ ॥ వజ్రదంష్ట్రాగ్రనిర్భిన్న హిరణ్యాక్షమహాబల। పుణ్డరీకాభితామ్రాక్షసామస్వనమనోహర ॥౮౭॥ శ్రుతిసీమన్తభూషాత్మన్సర్వాత్మంశ్చారువిక్రమ । చతురాననశమ్భు భ్యాంవన్దితాయతలోచన ॥ ౮౮ ॥ సర్వవిద్యామయాకారశబ్దాతీతన మోనమః ॥ ఆనన్దవిగ్రహానన్తకాలకాలనమోనమః ॥ ౮౯ ॥ ఇతిస్తు త్వాఽచలాదేవీవవన్దేపాదయోర్విభుమ్ । వన్దమానాంసముద్వీక్ష్యప్రీ త్యుత్ఫుల్లవిలోచనః ॥౯౦॥ ఉద్ధృత్యధరణీందేవీమాలిలిఙ్గేఽథబాహు భిః । ఆఘ్రాయధరణీవక్త్రంవామాఙ్కేసన్నివేశ్యచ ॥ ౯౧ ॥ ఆరు

వరాహభగవతోధరణ్యాసాకం శేషాచలాగమనమ్.

హ్యగరుడేశానంజగామవృషభాచలమ్। మునీన్ద్రైర్నారదాద్యైశ్చస్తూ యమానోమహీపతిః ॥ ౯౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేలోకపూ జితే । తదాద్యాస్తేశ్రీవరాహోమునీన్ద్రైస్తత్రపూజితః ॥ ౯౩ ॥ వైఖానసైర్మహాభాగైర్బ్రహ్మతుల్యైర్మహాత్మభిః ॥ వ్యాసః ॥ తద్దృ

అధ్యాయఫలశ్రుతిః.

ష్ట్వానారదసూతమునీనాముక్తవాన్పురా ॥ ౯౪ ॥ తదేతదహమశ్రౌ షంతత్రవైమునిసంసది । యత్పృష్టోహంత్వయాసూతమాహాత్మ్యంధ రణీభృతామ్ ॥ ౯౫ ॥ మయాతూక్తంయథావద్ధినారదాచ్చపురాశ్రు తమ్ । యఇమంధర్మసంవాదమావయోస్సూతపావనమ్ ॥ ౯౬ ॥ పఠే ద్వాదేవపురతోబ్రాహ్మణానాంపురస్తథా । సర్వేషామపివర్ణానాంశృ ణ్వాతాంభక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౯౭ ॥ సప్రతిష్ఠామవాప్నోతిపుత్రపౌత్రసమ న్వితః । శృణ్వాతామపిసర్వేషాంయదిష్టంతద్భవిష్యతి ॥ ౯౮ ॥ సూతః॥ ఇతిమేభగవాన్వ్యాసః ప్రోవాచమునిసేవితః । యథాశ్రుతంమయా పూర్వంకృష్ణద్వైపాయనాద్గురోః ॥ ౯౯ ॥ తత్తథాసర్వమేవాఽత్రమ యాప్యుక్తంమునీశ్వరాః । శ్రుత్వాసూతవచస్త్విత్థంతేప్రీతమనసోఽ భవన్ ॥ ౧౦౦ ॥ ఋషయః ॥ సూతత్వయోక్తంభువిపర్వతేషుపుణ్యే షుపుణ్యస్యమహీధరస్య । మాహాత్మ్యమస్మాకమహీన్ద్రనామ్నః పా

పాపహం మోక్షఫలప్రదాయకమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ తతో వృషాద్రింసమ్ప్రాప్య వరాహో ధరణీయుతః । కిము క్తవాన్ధరణ్యైస్యతన్నో బ్రూహిమహామతే ॥౧౦౨॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే నారదస్యసుమేరుశిఖరస్థయజ్ఞవరాహదర్శనప్రాప్త్యాదికథనంనామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

శ్రీవరాహమన్త్రారాధనవిధిః.

శ్రీసూతః॥ శృణుధ్వంమునయస్సర్వేకథాంపుణ్యాంపురాతనీమ్। * వైవస్వతేఽన్తరేపూర్వంకృతేపుణ్యతమేయుగే ॥ ౧ ॥ నారాయణాద్రౌదేవేశంనివసన్తంక్షమాపతిమ్ । వరాహరూపిణం దేవంధరణీసఖిభిర్వృతా ॥౨॥ ప్రణమ్యపరిపప్రచ్ఛరక్తపద్మాయతేక్షణమ్ ॥ ధరణీ ॥ ఆరాధ్యః కేనమన్త్రేణభవాన్ప్రీతోభవిష్యతి ॥ ౩ ॥ తన్మేవదత్వం దేవేశయః ప్రియోభవతస్సదా । జపతాంసర్వసమ్పత్తికారకంపుత్రపౌత్రదమ్ ॥ ౪ ॥ సార్వభౌమ్యప్రదంచైవకామినాంకామదంసదా । అన్తేయస్త్వత్పదప్రాప్తిందదాతినియతాత్మనామ్ ॥ ౫ ॥ ఏవంభూతంవదప్రీత్యామయివారాహమానద ॥ శ్రీసూతః॥ ఇతిపృష్టస్తయాభూమ్యాప్రాహప్రీతిస్మితాననః ॥ ౬ ॥ శ్రీవరాహః ॥ శృణుదేవిపరంగుహ్యంసద్యస్సమ్పత్తికారకమ్ । భూమిదంపుత్రదంగోప్యమప్రకాశ్యంకదాచన॥ ౭ ॥ కిఞ్చశుశ్రూషవేవాచ్యంభక్తాయనియతాత్మనే । * ఓన్నమశ్శ్రీవరాహాయధరణ్యుద్ధరణాయచ ॥౮॥ వహ్నిజాయాసమాయుక్తస్సదాజప్యో ముముక్షుభిః । అయంమన్త్రోధరాదేవిసర్వసిద్ధిప్రదాయకః ॥౯॥ ఋషిస్సఙ్కర్షణఃప్రోక్తోదేవతాత్వహమేవహి । ఛన్దఃపఙ్క్తిస్సమాఖ్యాతా శ్రీంబీజంసముదాహృతమ్ ॥ ౧౦ ॥ చతుర్లక్షంజపేన్మన్త్రంసద్గురోర్లబ్ధతన్మనుః । జుహుయాత్పాయసాన్నంవైక్షౌద్రసర్పిస్సమన్వితమ్ ॥౧౧॥

---

* వైవస్వతేఽన్తరే—వర్తమాన శ్వేతవరాహకల్పీయవైవస్వతమన్వన్తరే-పూర్వం—పుణ్యతమేకృతేయుగే —ప్రథమప్రవృత్తకృతయుగే.

అథధ్యానంప్రవక్ష్యామిమనశ్శుద్ధిప్రదాయకమ్ । శుద్ధస్ఫటికశైలాభంర
క్తపద్మదళేక్షణమ్ ॥ ౧౨ ॥ వరాహవదనంసౌమ్యంచతుర్బాహుంకిరీ
టినమ్ । శ్రీవత్సవక్షసంచక్రశఙ్ఖాభయకరామ్బుజమ్ ॥ ౧౩ ॥ వామో
రుస్థితయాయుక్తంత్వయామాంసాగరామ్బరే । రక్తపీతామ్బరధరం
రక్తాభరణభూషితమ్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీకూర్మపృష్ఠమధ్యస్థశేషమూర్ధ్న్యబ్జ
సంస్థితమ్ । ఏవంధ్యాత్వాజపేన్మన్త్రంసదాచాష్టోత్తరంశతమ్ ॥౧౫॥
సర్వాన్కామానవాప్నోతి మోక్షంచాన్తేవ్రజేద్ధ్రువమ్ । ప్రోక్తంమ
యా తేధరణియత్పృష్టోహంత్వయాఽమలే ॥ ౧౬ ॥ అతఃకిన్తేవ్యవసితం

శ్రీవరాహమన్త్రేణధర్మాదీనాం స్వాభీష్టసిద్ధికథనమ్.

బ్రూహితద్విమలాననే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాతతోభూమిఃపప్ర
చ్ఛపునరేవతమ్ ॥ ౧౭ ॥ కేనైవానుష్ఠితందేవపురాప్రాప్తంఫలంచ
కిమ్ । ఇతిపృష్టఃపునర్దేవశ్శ్రీవరాహోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౧౮ ॥ పురాకృ
తయుగేదేవిధర్మోనామమనుర్మహాన్ । బ్రహ్మణోఽముంమనుంలబ్ధ్వా
జప్త్వాఽస్మిన్ధరణీధరే॥ ౧౯ ॥ మాంచదృష్ట్వావరంలబ్ధ్వాప్రాప్తోఽభూ
న్మామకమ్పదమ్ । ఇన్ద్రోదుర్వాససశ్శాపాత్పరాభ్రష్టస్త్రివిష్టపాత్ ॥
అనేనేష్ట్వాఽత్రమాందేవిపునఃప్రాప్తస్త్రివిష్టపమ్ । అన్యేపిమునయో
భూమేజప్త్వాప్రాప్తాఃపరాఙ్గతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ అనన్తఃపన్నగాధీశోహ్యముం
లబ్ధ్వాఽథకశ్యపాత్ । శ్వేతద్వీపేజపిత్వైవబభూవధరణీధరః ॥ ౨౨ ॥
తస్మాజ్జప్యస్సదాచైవమనుష్యైశ్చధరార్థిభిః॥ శ్రీసూతః॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽ
థసుప్రీతాపునఃప్రాహధరాధరమ్ ॥ ౨౩ ॥ ధరణీ॥ వేఙ్కటాఖ్యేమహా
శైలేశ్రీనివాసోజగత్పతిః । కదాహ్యాయాతిదేవేశశ్శ్రీభూమిసహితోఽ
మలః ॥ ౨౪ ॥ కథంకల్పాన్తరస్థాయీభవిష్యతిజనార్దనః । ఏతద్బ్రూ
హివరాహాత్మన్మహత్కౌతూహలంమమ॥ ౨౫॥

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవరాహమన్త్రారా
ధనవిధ్యాదికథనంనామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

అగస్త్యప్రార్థనయా భగవతస్సర్వజనదృగ్గోచరత్వకథనమ్.

శ్రీవరాహః॥ హన్త తే కథయిష్యామి పురావృత్తం వరాననే। శృణు పుణ్యం మహాదేవి * సభవిష్యం సహోత్తరమ్ ॥ ౧ ॥ వైవస్వతేఽన్తరే దేవి § పూర్వే కృతయుగేఽన్తరే। వాయోస్తపో మహద్దృష్ట్వా శ్రీభూమిసహితోఽనఘే ॥ ౨॥ ఆగచ్ఛచ్ఛ్రీనివాసశ్చ స్వామిపుష్కరిణీతటే । దక్షిణేఽస్మిన్పుణ్యతమే విమానే నన్దసంజ్ఞితే ॥ 3 ॥ వసిష్యతి చ శ్రీకాన్తో వాయోః ప్రియకరో హరిః । తదారభ్య హృషీకేశస్సేనాన్యారాధితోఽనిశమ్॥ ఆకల్పాన్తమదృశ్యోఽస్మిన్విమానేఽసౌ వసిష్యతి ॥ధరణీ॥ అదృశ్యో భగవాన్మర్త్యైః కథం దృశ్యో భవిష్యతి ॥ ౫ ॥ శ్రీనివాసోఽపి దేవేశో భవద్దక్షిణపార్శ్వగః । ఏతద్వద సురాధీశ జనైరారాధ్యతే కథమ్ ॥ ౬ ॥ శ్రీవరాహః॥ అగస్త్యోస్మిన్త్సమాసాద్య ‡ పురా దేవం సనాతనమ్ । ఆరాధ్య ద్వాదశాబ్దాన్తం ప్రీణయిత్వా పునః పునః॥౭॥ యయాచే తత్ర సాన్నిధ్యం భగవాన్దృశ్యో భవత్వితి । ఏవముక్తో హృషీకేశశ్శ్రీభూమిసహితో ధరే ॥౮॥ శ్రీభగవాన్॥ అహం దృశ్యో భవిష్యామి త్వత్కృతే సర్వదేహినామ్ । ఏతద్విమానం దేవర్షే నదృశ్యం స్యాత్కదాచన ॥౯॥ ఆకల్పాన్తం మునీన్ద్రాస్మిన్ దృశ్యోఽహం నాత్ర సంశయః । మునిస్తద్వచనం శ్రుత్వా ప్రీతః ప్రాయాత్స్వమాశ్రమమ్ ॥౧౦॥ తతశ్చతుర్భుజో దేవస్సదృశ్యోఽభూన్నరాదిభిః। విమానే మునిచిన్త్యేఽస్మిన్నా + సితాచతథోత్తరమ్ ॥౧౧॥ ఆరాధ్యమానస్స్కన్దేన వాయునా సేవితస్సదా । ఏవం గతే మహాకాలే చతుర్యుగసమన్వితే ॥

---

* సభవిష్యం - అస్మిన్కల్పే వర్తిష్యమాణ వృత్తాన్తసహితం- సహోత్తరం- ఇత ఉత్తరస్మిన్నపి కల్పే వర్తిష్యమాణవృత్తాన్తసహితం- పురావృత్తం- పూర్వకల్పే నిర్వృత్తం చరిత్రం-కథయిష్యామి-అయంభావః-లోకరక్షార్థ భువనమధ్య భగవదావిర్భావాదిరూపచరిత్రస్య ప్రతికల్పమేకరూపతయా వృత్తవర్తమానవర్తిష్యమాణకల్పవృత్తాన్తేష్వేకతరాభిధానే తస్మిన్నేవాన్తర్భూతమితర త్తత్స్వరూపతయైవోన్నేతుం శక్యమితి.

§ పూర్వే వైవస్వతేఽన్తరే- పూర్వకల్పీయవైవస్వతమన్వన్తరే-కృతయుగేఽన్తరే-ఆదిమకృతయుగకాలే- పూర్వకల్పవైవస్వతమన్వన్తర వృత్తాన్తమభిధాయైతత్కల్పవైవస్వత మన్వన్తరేపి తథావిధవృత్తాన్తస్య భావిత్వమభిధీయతే వరాహభగవతా ధరణీం ప్రతి. ‡ పురా పూర్వకల్పే. + ఆసీతాచతథోత్తరమితి పూర్వకల్పాగస్త్యవృత్తాన్తతుల్యాగస్త్యవృత్తాన్తస్యాస్మిన్నపి కల్పే భావిత్వముచ్యతే.

✻మిత్రవర్మణఆకాశరాజాఖ్యసుతోత్పత్తికథనమ్.✻

అష్టావింశతిమేజాతేద్వాపరాన్తేవసున్ధరే। యుద్ధేచభారతేఽతీతేతిష్యే సతియుగేతథా ॥ ౧౩ ॥ విక్రమార్కాదయోభూపాశ్శకాశ్శూద్రాదయస్తథా। గమిష్యన్తిస్వర్గలోకంమామజ్ఞాత్వావరాననే ॥౧౪॥ తతస్సోమకులోద్భూతోమిత్రవర్మా మహారథః। తుణ్డీరమణ్డలేరాజానారాయణపురేవసన్ ॥ ౧౫ ॥ ✻భవిష్యతివరారోహేమహాభాగ్యోదయోమహాన్। తస్మిఞ్ఛాసతిభూలోకంధర్మేణపృథివీపతౌ ॥ ౧౬ ॥ అకృష్టపచ్యాపృథివీసర్వసస్యవిభూషణా। నిరీతికోఽభవత్సర్వోజనోధర్మసమన్వితః ॥ ౧౭ ॥ తస్యపత్నీసమభవత్పాణ్డ్యకన్యామనోరమా। తస్యాంజజ్ఞేకులోత్తంసోవియన్నామాసుతోఽస్యవై ॥ ౧౮ ॥ తస్యపత్నీతుధరణీనామ్నాఽసీచ్ఛుకవంశజా। తస్మిన్రాజ్యంవినిక్షిప్యమిత్రవర్మానృపోత్తమః ॥ ౧౯ ॥ యయౌతపోవనంపుణ్యంవేఙ్కటాద్రేస్సమీపతః।

ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తిక్రమః.

ఆకాశనామాతుమహాన్రాజాఽభూత్సార్వభౌమకః ॥ ౨౦ ॥ ఏకదారవ్రత్రోరాజాధరణీసక్తచేతనః। యజ్ఞార్థంశోధయామాసభువమారణితీరతః ॥ ౨౧ ॥ కాఞ్చనేనహలేనైవకృష్యమాణేధరాతలే। బీజముష్టింవికిరతాదృష్టాకన్యాధరోద్గతా ॥ ౨౨ ॥ పద్మశయ్యాగతారమ్యాసర్వలక్షణలక్షితా। తప్తజామ్బూనదమయీపుత్రికేవవిరాజతీ ॥ ౨౩ ॥ తాందృష్ట్వాసమహీపాలోవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనః। ఆదాయతనయాచేయంమమైవేతిపునఃపునః ॥ ౨౪ ॥ జహర్షమన్త్రిభిశ్చైనంప్రాహవాగశరీరిణీ। సత్యంతవైవతనయావర్ధయస్వసులోచనామ్ ॥ ౨౫ ॥ తతఃప్రీతమనారాజాస్వపురంప్రవివేశహ। ఆహూయధరణీందేవీమిదమాహమహీపతిః ॥ ౨౬ ॥ దేవదత్తామిమాంపశ్యభూతలాదుత్థితాంమమ। ఆవాభ్యాంతదపుత్రాభ్యాంపుత్రీయంభవితాధ్రువమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాప్రదదౌదేవ్యాహస్తేప్రీత్యావియన్నృపః। తస్యాంగృహంప్రవిష్టా

భవిష్యతీత్యాద్యర్థం - ఏతత్కల్పభావివృత్తాన్తపరం- తస్మిఞ్ఛాసతీత్యాద్యుపరితనగ్రన్థః పూర్వకల్పవృత్తాన్తపరః- తస్మిన్ -ఉక్తరాజసమాననామని పృథివీపతౌ- పూర్వకల్పీయనృపే। ధర్మేణభూలోకంశాసతిసతీత్యర్థోబోధ్యః.

యాంధరణీగర్భమాదధౌ ॥ ౨౮ ॥ వియన్నృపశ్చసుప్రీతోవీక్ష్యస్నిగ్ధవిలోచనాం । ఉవాచఫలితాసుభ్రులతాసాన్త్వానికీచమే ॥ ౨౯ ॥ అథసా

* ఆకాశరాజస్యధరణ్యాఖ్యపత్న్యాంవసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః.*

ధరణీదేవీకాలేకమలలోచనా । సుప్రశస్తేమూహూర్తేచస్వోచ్చసంస్థేషుపఞ్చసు ॥ ౩౦ ॥ గ్రహేషుసుషువేపుత్రంమేషస్థేచదివాకరే । దేవదున్దుభయోనేదుఃపుష్పవృష్టిర్గ్రహేఽపతత్ ॥ ౩౧ ॥ వవౌవాయుస్సుఖస్పర్శస్తజ్జన్మదివసేతదా । పుత్రసూతిప్రవక్త్రృణాంసుప్రీతఃపుత్రజన్మని ॥ ౩౨ ॥ సర్వస్వదానమకరోచ్ఛత్రచామరవర్జితమ్ । కపిలాకోటిదానఞ్చవృషభాణాంశతాధికమ్ ॥ ౩౩ ॥ దివసేద్వాదశేపుణ్యేజాతకర్మాదికాఃక్రియాః । చకారనామధేయఞ్చవసుదానఇతిస్వయమ్ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఆకాశతనయోదేవివసుదానో మనోరమః । వవృధేదివసైర్బాలశ్శుక్లపక్ష ఇవోడురాట్ ॥ ౩౫ ॥ ఉపనీతోవినీతోఽసౌగురుభిర్బ్రహ్మపారగైః । పితురస్త్రాణిశస్త్రాణిమన్త్రవత్సోఽప్యశిక్షయత్ ॥ చతుష్పాదంధనుర్వేదం సాఙ్గోపాఙ్గమధీతవాన్ । పితా తేనాతిబలినాదురాధర్షఃపరైరభూత్ ॥ ౩౬ ॥ ఆకాశ ఇవనిష్పఙ్కోగ్రీష్మేభానుమతాయుతః । వైశాఖ ఇవమధ్యాహ్నేదుస్సహోదుర్నిరీక్షకః ॥ ౩౭ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణేభూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేఅగస్త్యప్రార్థనయాభగవతస్సర్వ
జనదృగ్గోచరత్వాదికథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

ఉద్యానవాసిన్యాఃపద్మావత్యాస్సమీపమ్ప్రతినారదాగమనమ్.

ధరణీ ॥ ఉక్తంభగవతాతస్యవియత్పుత్రస్యనామచ । అయోనిజాయాస్తత్పుత్ర్యాఃకింనామచతదాకరోత్ ॥ ౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇతిపృష్టఃపునఃప్రాహశ్రీవరాహోజగత్పతిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఆకాశరాజోమతిమాంస్తాందృష్ట్వాకమలేశయామ్ ॥ ౨ ॥ పద్మినీతిచనామ్నావైచకారవసుధాసుతామ్ । తాంతుయౌవనసమ్పన్నాం సఖీభిఃపరివారితామ్ ॥౩॥ ఆరామేవిహరన్తీఞ్చశుకకోకిలనాదితే । యదృచ్ఛయాఽగతస్తత్రనారదోమునిసత్తమః ॥ ౪ ॥ వనలక్ష్మీమివాలోక్యవిస్మయాదిద

మబ్రవీత్ ॥ నారదః ॥ కాసికస్యసుతాభీరుహ స్తందర్శయమేతవ ॥ ౫ ॥
ఇత్యుక్త్వాసాసుచార్వఙ్గీస్వాత్మానంమునయేఽబ్రవీత్ । వియద్రాజసుతాబ్ర
హ్మాలక్షణానివదస్వమే ॥ ౬ ॥ ఇత్యుక్తస్సతయాపా ప్రాహనారదోము

నారదోదీరితపద్మావతీశరీరసులక్షణాని.

నిసత్తమః ॥ నారదః ॥ శృణుత్వంచారువదనేలక్షణానివదామి తే ॥ ౭ ॥
పాదౌప్రతిష్ఠితౌసుభ్రు రక్తపద్మదళాన్వితౌ । పాదాఙ్గుళ్యస్సమారక్తా
రక్తతుఙ్గనఖాన్వితాః ॥ ౮ ॥ గుల్ఫౌగూఢౌసమావేతౌ జఙ్ఘేచారో
మశేశుభే । జానునీసమసుస్నిగ్ధేసమావూరూక్రమాదురూ ॥ ౯ ॥
నితమ్బౌపృథులౌపీనౌ జఘనంచిత్యమేవహి । నాభిర్మణ్డలవాన్ని
మ్నః పార్శ్వేతేమేచకావుభౌ ॥ ౧౦ ॥ త్రివళీలలితంమధ్యంరోమ
రాజివిరాజితమ్॥ స్తనౌపీనౌఘనౌస్నిగ్ధావున్నతౌమగ్నచూచుకౌ ॥ ౧౧ ॥
కరౌతేరక్తపద్మాభౌపద్మరేఖాసమన్వితౌ । సుసూక్ష్మౌరక్తసత్పర్వాని
రన్తరసమాఙ్గుళీ ॥ ౧౨ ॥ శుకతుణ్డసమాకారనఖపఙ్క్తివిరాజితౌ ।
దీర్ఘౌచకోమళౌభద్రే భుజౌతేపుష్పదణ్డవత్ ॥ ౧౩ ॥ పృష్ఠన్తేవేది
వద్భాతివిలగ్నమృజుమధ్యమమ్ । కణ్ఠస్తురక్తదీర్ఘశ్చస్కన్ధౌచావనతౌ
శుభే ॥ ౧౪ ॥ ముఖంప్రసన్నంసతతమకళఙ్కశశిప్రభమ్ । కపో
లౌకనకాదర్శసదృశౌకుణ్డలోజ్జ్వలౌ ॥ ౧౫ ॥ తిలపుష్పసమాకా
రానాసికాతేశుభాననే । అకళఙ్కాష్టమీచన్ద్రసదృశోఽతిమనోహ
రః ॥ ౧౬ ॥ దృశ్యతేఽయంలలాటస్తేనీలాళకసుశోభితః । మూర్ధాతే
సమవృత్తశ్చస్నిగ్ధాయతకచాన్వితః ॥ ౧౭ ॥ స్మితసంశోభిదశనంబి
మ్బాధరసమన్వితమ్ । ముఖంతేవిష్ణుయోగ్యంస్యాదితిమేధీయతేమతిః ॥
నాభిస్తేదక్షిణావర్త ఆవర్తఇవగాఙ్గజః । త్వంహిక్షీరాబ్ధిసమ్భూతాల
క్ష్మీరివహిదృశ్యసే ॥ ౧౯ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వాపూజితస్తాభిర్నా
రదోఽన్తర్దధేతదా । ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽథతత్సఖ్యస్తామూచుఃపద్మినీంసఖీ
మ్ ॥ ౨౦ ॥ వనంగచ్ఛామపుష్పార్థంవసన్తస్సముపాగతః । కర్ణికారా

పద్మావత్యాస్సఖీభిస్సాకంపుష్పాటవీగమనమ్.

శ్చచూతాశ్చచమ్పకాఃపారిభద్రకాః ॥ ౨౧ ॥ పాలాశాఃపాటలాఃకు
న్దారక్తాశోకాశ్చపుష్పితాః । పద్మిన్యస్సిన్ధువారాశ్చమాలత్యోయూథి

కాలతాః ॥ ౨౨ ॥ కల్హారకరవీరాశ్చసఙ్ఘర్షాదివపుష్పితాః । పుష్పాప
చయనంకుర్మోవనేస్మింత్సుమనోహరే ॥ ౨౩ ॥ ఇత్యుక్త్వా తావనంజగ్మురా
కాశతనయాయుతాః । పుష్పాణ్యాహరమాణాస్తువిచరన్త్యస్తతస్తతః ॥
కశ్చిద్గజేన్ద్రందదృశుశ్శుభ్రదన్తద్వయోజ్జ్వలమ్ । గణ్డభిత్తితలోద్భూ
తమదధారాద్వయాకులమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఉన్నతంకరిణీయూథైస్సముపే
తంరజోజ్జ్వలమ్ । ఫూత్కారిపుష్కరప్రోద్యచ్ఛీకరాపూరితాననమ్ ॥
దృష్ట్వాచోద్విగ్నహృదయావనస్పతిముపాశ్రితాః । ఏతస్మిన్నన్తరేచాశు

మృగయార్థంపుష్పాటవీమ్ప్రతిశ్రీనివాసాగమనమ్.

దదృశుర్హయముత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ అకళఙ్కస్ఫుధవళంజామ్బూనదపరి
ష్కృతమ్।స్ఫురద్విద్యుల్లతాయుక్తశరన్మేఘమివోన్నతమ్ ॥౨౮॥తస్మిం
స్తుపురుషంకృష్ణంమదనాకారవర్చసమ్ । పుణ్డరీకదళాకారకర్ణాన్తాయ
తలోచనమ్ ॥ ౨౯ ॥ సుసూక్ష్మక్షౌమసంవీతనీలచూళికయోజ్జ్వలమ్ ।
పద్మరాగమణిద్యోతిస్ఫురత్కుణ్డలమణ్డితమ్ ॥ ౩౦ ॥ సువర్ణరత్ననిచిత
శార్ఙ్గదివ్యధనుర్ధరమ్ । అపరేణకరేణైవవహన్తంకాఞ్చనంశరమ్ ॥౩౧॥
పీతకఞ్చుకసుసంవీతకటిదేశంసుమధ్యమమ్ । రత్నకఙ్కణకేయూరకటి
సూత్రవిరాజితమ్ ॥ ౩౨ ॥ విశాలవక్షస్సంశోభిదక్షిణావర్తసంయుత
మ్ । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతేనస్ఫురత్స్కన్ధంమనోహరమ్ ॥ ౩౩ ॥ ఈహామృ
గంసముద్దిశ్యమహావేగాదనుద్రుతమ్ । తందృష్ట్వావిస్మితానార్యస్సస్మితా
స్తస్థురత్రవై ॥౩౪॥ తందృష్ట్వాహయమారూఢంగజేన్ద్రోనమ్రమస్తకః ।
తుణ్డముద్ధృత్యగర్జన్వైవినివృత్యయయౌవనమ్ ॥ ౩౫ ॥ తస్మిన్గతేగజేత
త్రహయారూఢస్సమాయయౌ । ఈహామృగంవిచిన్వానఃపుష్పలావీసమీ

భగవతఃకన్యకానాఞ్చాన్యోన్యసంవాదః.

పతః ॥ ౩౬ ॥ తాస్సమేత్యసచోవాచతురగోపరిసంస్థితః । అత్రాగ
తోమృగఃకశ్చిదీహామృగఇతీరితః ॥ ౩౭ ॥ దృష్టోవాభవతీభిస్సబ్రూత
మేకన్యకాఇతి ॥ శ్రీవరాహః ॥ ప్రత్యూచుస్తాస్తుతంకన్యాదృష్టోఽస్మాభి
ర్నకశ్చన ॥౩౮॥ కిమర్థమాగతోఽస్మాకంవనంవరధనుర్ధర॥అత్రావధ్యా
మృగాస్సర్వేవర్తమానానిపాదప ॥ ౩౯ ॥ ఆశుగచ్ఛవనాదస్మాదాకా
శాత్మజపాలితాత్ । ఇతితాసాంవచశ్శ్రుత్వాహయాదవరురోహసః॥

కాస్తుయూయమియంచాపికనకామ్బుజసన్నిభా । సుభగాచారుసర్వా
ఙ్గీపీనోన్నతపయోధరా ॥ ౪౧ ॥ బ్రూతమేఽహంగమిష్యామిశ్రుత్వాస్వ
స్యాఽలయంగిరిమ్ । ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాధరణ్యాత్మజయేరితా ॥౪౨॥
సఖీపద్మావతీప్రాహ నిషాదంపర్వతాలయమ్ । ఆకాశరాజతనయావ
సుధాతలసమ్భవా ॥ ౪౩ ॥ అస్మాకంనాయికాశూరపద్మినీనామనామ
తః । బ్రూహిత్వంసుభగాకారకిన్నామాకస్యవాసుతః ॥ ౪౪ ॥ జాతిః
కాకుత్ర తేవాసఃకిమర్థంత్వమిహాగతః । ఇతిపృష్టస్సతాఃప్రాహమన్దస్మి
తముఖామ్బుజః ॥ ౪౫ ॥ దివాకరకులంప్రాహురస్మాకన్తుపురావిదః ।
యస్యనామాన్యనన్తానిపావనానిమనీషిణామ్ ॥౪౬॥ వర్ణతోనామతశ్చా
పికృష్ణంప్రాహుస్తపస్వినః । బ్రహ్మద్విషాంసురారీణాంయస్యచక్రంభ
యావహమ్ ॥ ౪౭ ॥ యస్యశఙ్ఖధ్వనింశ్రుత్వామోహమీయుర్హివైరిణః ।
యస్యైవధనుషస్తుల్యంధనుర్నైవామరేష్వపి ॥ ౪౮ ॥ తంమాంవీరప
తింప్రాహుర్వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ । తస్మాదద్రితటాత్సోఽహంనిషాదై
రనుగైర్వృతః ॥ ౪౯ ॥ మృగయార్థంహయారూఢోయుష్మాకంవన
మాగతః । మయాప్యనుద్రుతఃకశ్చిన్మృగోవాయుగతిర్యయా ॥౫౦॥ తమ
దృష్ట్వావనంపశ్యన్దృష్టవాంత్సుభగామిమామ్। కామాదిహాగతోఽహం
వోమయాకింలభ్యతేత్వియమ్ ॥ ౫౧ ॥ ఇతికృష్ణవచశ్శ్రుత్వాక్రుద్ధా
స్తాఃపునరబ్రువన్। ఆకాశరాజోదృష్ట్వాత్వాంకృత్వానిగళబన్ధనమ్ ॥౫౨॥
యావన్నయతితావత్త్వంగచ్ఛశీఘ్రంస్వమాలయమ్ । తర్జితస్తాభిరేవం
సహాయమారుహ్యాశీఘ్రగమ్ ॥౫౩॥ యుక్తస్స్వానుచరైస్సర్వైర్యయా
ద్రుతతరంగిరిమ్ ॥౫౩½॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - ఉద్యానవాసిన్యాః
పద్మావత్యాస్సమీపమ్ప్రతినారదాగమన శ్రీశ్రీనివాస
మృగయాదివర్ణనంనామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

పద్మావతీదర్శనేన శ్రీనివాసస్య మోహప్రాప్తిః.

శ్రీవరాహః ॥ సమ్ప్రాప్య స్వాలయం దివ్య మవతీర్య హయోత్తమాత్ । విసృజ్య స్వానుగాన్సర్వాన్దేవాన్కైరాతరూపకాన్ ॥ ౧ ॥ విశ్రమధ్వమితి ప్రోచ్య వివేశ మణిమణ్డపమ్ । ఆరుహ్య మణిసోపానం పఞ్చ కక్ష్యా అతీత్య చ ॥ ౨ ॥ ముక్తాగృహం సమాసాద్య తస్మిన్దోలాయితే శుభే । నవరత్నమయే మఞ్చే సంవివేశాఽవశో హరిః ॥ 3 ॥ సంస్మరన్పద్మగర్భాఽఽభాం తామేవాయతలోచనామ్ । తనుమధ్యాం పీనకుచాం మన్దస్మితముఖామ్బుజామ్ ॥ ౪ ॥ క్షీరాబ్ధితనయామేవ మేనే పద్మోద్భవాం శుభామ్ । తస్యాం గతమనా దేవః శ్రీనివాసో ముమోహ చ ॥౫॥

ముహ్యమానం శ్రీనివాసం ప్రతి వకుళమాలికోక్తిః.

తతో మధ్యాహ్నసమయే కృత్వాఽన్నం దివ్యముత్తమమ్ । సూపదంశం సుగన్ధం చ దేవార్హమతిశోభనమ్ ॥ ౬ ॥ శుద్ధాన్నం పాయసాన్నం చ గౌడం ముద్గాన్నమేవ చ । కృత్వా పఞ్చవిధాఽపూపాన్ పూరికావటకానపి ॥ ౭ ॥ దేవం ద్రష్టుం యయౌ శీఘ్రం సఖీ వకుళమాలికా । పద్మావతీపద్మపత్రాచిత్రరేఖాసమన్వితా ॥ ౮ ॥ నివేశ్య ద్వారి దేవస్య తాస్సర్వాః ప్రమదోత్తమాః । వివేశ తత్సమీపం సా స్వయం వకుళమాలికా ॥ ౯ ॥ గత్వా సమీపం దేవస్య వవన్దే భక్తిభావతః । దృష్ట్వాఽథ దేవం వివశం పర్యఙ్కే రత్నభూషితే ॥ ౧౦ ॥ పాదసంవాహనం కృత్వా నిమీలితవిలోచనమ్ । తం ధ్యాయమానం కిమపి వ్యాజహార శుచిస్మితా ॥౧౧॥ ఉత్తిష్ఠ దేవదేవేశ కిం శేషే పురుషోత్తమ । పరమాన్నం కృతం దేవ భోక్తుమాగచ్ఛ మాధవ ॥ ౧౨ ॥ కిం వా త్వమార్తవచ్ఛేషే సర్వలోకార్తినాశన । మృగయామటతా దేవ కిం దృష్టం భవతా వనే ॥ ౧౩ ॥ అవస్థా తే విశాలాక్ష కాముకస్యేవ దృశ్యతే । కా దృష్టా దేవకన్యా వా మానుషీ వాఽహికన్యకా ॥ ౧౪ ॥ బ్రూహి మే త్వమచిన్త్యాత్మన్ కన్యాం తాం చిత్తహారిణీమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వా నిశ్వాసమకరోద్విభుః ॥ ౧౫ ॥ నిశ్వసన్తం పునః ప్రాహ ప్రీతా వకుళమాలికా । ఏవం మనోహరాకారా సా తవాపి పురుషోత్తమ ॥ ౧౬ ॥ తామహోచద్ధృషీకేశో వక్ష్యామి శృణు తత

శ్రీనివాసోక్తపద్మావతీపరిణయకారణాని.

త్త్వతః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పురాత్రేతాయుగేపుణ్యే రావణంహతవానహమ్ ॥ ౧౭ ॥ తదావేదవతీకన్యాసాహాయ్యమకరోచ్ఛ్రియః । సీతారూపాఽభవల్లక్ష్మీర్జనకస్యమహీతలాత్ ॥ ౧౮ ॥ గతేమయితుమారీచంహన్తుంపఞ్చవటీవనే । మమానుజోపిమామేవసీతయాచోదితోఽన్వయాత్ ॥౧౯॥ తదన్తరేరాక్షసేన్ద్రోహర్తుంసీతాముపాయయౌ । అగ్నిహోత్రగతోవహ్నిస్తంజ్ఞాత్వారావణోద్యమమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఆదాయసీతాంపాతాళేస్వాహాయాంసన్నివేశ్యచ । తేనైవరక్షసాస్పృష్టాంపురావేదవతీంశుభామ్ ॥ ౨౧ ॥ అగ్నౌవిసృష్టదేహాంతాంసంహర్తుంరావణంపునః । సీతాయారూపసదృశీంకృత్వాచైవోత్ససర్జహ ॥ ౨౨ ॥ సారావణహృతాభూత్వాలఙ్కాయాంచనివేశితా । హతేతురావణేపశ్చాత్పునరగ్నింవివేశసా ॥ ౨౩ ॥ అగ్నిస్తురక్షితాంలక్ష్మీంస్వాహాయాంమమజానకీమ్ । దత్వాహస్తేచమామాహసీతయాసహితంశిఖీ ॥ ఇయంవేదవతీదేవసీతాయాః ప్రియకారిణీ । సీతార్థంరాక్షసపురేతేనబన్దీకృతాస్థితా ॥ ౨౪ ॥ తస్మాదేనాంవరేణైవప్రీణయత్వంశ్రియాసహ । ఇతివహ్నేర్వచశ్శ్రుత్వాసీతామామవదచ్ఛుభే ॥ ౨౫ ॥ మమప్రీతికరీనిత్యమియంవేదవతీవిభో । తస్మాత్పరంభాగవతీందేవైనాంవరయప్రభో ॥ ౨౭ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ తథాదేవికరిష్యామిహ్యష్టావింశేకలాయుగే । తావదేషాబ్రహ్మలోకేవసత్వమరపూజితా ॥ ౨౮ ॥ పశ్చాత్తుభూమితనయాభవిష్యతివియత్సుతా । ఇతిదత్తవరాపూర్వంమయాలక్ష్మ్యాచసున్దరీ ॥ ౨౯ ॥ అద్యనారాయణపురేసమ్భూతాధరణీతలాత్ । పద్మాసమాపద్మనేత్రీపద్మాదత్తవరాసతీ ॥ ౩౦ ॥ సఖీభిరనురూపాభిర్వనేపుష్పాణిచిన్వతీ । మృగయామటతాతత్రమయాదృష్టామనోరమా ॥ ౩౧ ॥ తస్యారూపంమయావక్తుంనశక్యంశతహాయనైః । లక్ష్మ్యైవచతయామేఽద్యసఙ్గమోభవితాయది ॥ ౩౨ ॥ ప్రాణాస్థిరాభవిష్యన్తిసత్యమిత్యవధారయ । త్వంతత్రగత్వాతాంకన్యాందృ

వియద్రాజపురప్రతివకుళమాలికాగమనమ్.

ష్ట్వావకుళమాలికే ॥ ౩౩ ॥ జానీహిరూపలావణ్యాదియంయోగ్యేతిచా

స్యవై । అనవద్యావిశాలాక్షీపద్మేన్దీవరలోచనా ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్త్వామో
హమాపన్నంతంప్రాహవకుళాపునః । ఇతోగచ్ఛామిదేవేశమనోజ్ఞాత
వయత్రసా ॥ ౩౫ ॥ మార్గంవదరమాధీశగమిష్యేయేనతాంప్రతి । ఏ
వముక్తోరమాధీశస్తాంప్రాహవకుళస్రజమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఇతోగచ్ఛమహాభా
గేశ్రీనృసింహగుహాయతః । తన్మార్గేణావతీర్యాస్మాద్భూధరేన్ద్రాన్మనో
రమాత్ ॥ ౩౭ ॥ అగస్త్యాశ్రమమాసాద్యదృష్ట్వాలిఙ్గంతదర్చితమ్ । అగ
స్త్యేశఇతిఖ్యాతంసువర్ణముఖరీతటే ॥ ౩౮ ॥ తీరేణైవతతోగచ్ఛశుకబ్ర
హ్మర్షేర్వనమ్ । పశ్యన్తీస్వర్ణముఖరీంతత్రకల్లోలమాలినీమ్ ॥ ౩౯ ॥
తత్రపద్మసరోనామపావనంపద్మసంయుతమ్ । తత్రస్నాత్వాఽథతత్తీరేత
పన్తంమునిసత్తమమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఛాయాశుకంనమస్కృత్యకృష్ణఞ్చబల
సంయుతమ్ । ఆరాధ్యమానంమునినాశుకేనసతతంశుభే ॥ ౪౧ ॥ ఇ
న్ద్రనీలమణిశ్యామంపీతనిర్మలవాససమ్ । తీర్థయాత్రాంగమిష్యన్తంబ
లభద్రంసితాకృతిమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఉపాసయన్తంమన్త్రాణిముక్తాన్వితకర
ద్వయమ్ । ఉద్యన్తంపాదుకాయుక్తంబలభద్రంప్రణమ్యచ ॥ ౪౩ ॥ ఆ
దాయస్వర్ణకమలంసరసోఽస్మాద్వరాననే । తీర్త్వాసువర్ణముఖరీంవనా
న్యుపవనానిచ ॥ ౪౪ ॥ అరణీతీరమాసాద్యవిశ్రమ్యచవనాన్తరే । నారా
యణపురీందృష్ట్వావిస్మయఞ్చగమిష్యసి ॥ ౪౫ ॥ తస్యాశ్చోపవనేవృ
క్షాన్పుష్పాఢ్యాన్ఫలసంయుతాన్ । పనసామ్రశిరీషాంశ్చకున్దతిన్దుకపాట
లాన్ ॥ ౪౬ ॥ పున్నాగనాగవరుణరసాలాఙ్కోలచమ్పకాన్ । వకుళా
మలకాన్త్సాలాంస్తాలహిన్తాలపద్మకాన్ ॥ ౪౭ ॥ జమ్బూనిమ్బకద
మ్బైలాపిప్పలీమధుకార్జునాన్ । ప్రియఙ్గుహిఙ్గుఖర్జూరమాయూరాశోక
లోధ్రకాన్ ॥ ౪౮ ॥ అశ్వత్థోదుమ్బరప్లక్షబదరీభూర్జకీచకాన్ । చిఞ్చా
కింశుకమన్దారశాల్మలీబీజపూరకాన్ ॥ ౪౯ ॥ పూగనారఙ్గలికుచనారి
కేళవనాకులాన్ । మల్లికామాలతీకున్దయూథికాకేతకీయుతాన్ ॥ ౫౦ ॥
కరవీరాబ్జసమ్పన్నాన్రాజరమ్భావిరాజితాన్ । మయూరకీరగరుడశుక
సారససఙ్కులాన్ ॥ ౫౧ ॥ భృఙ్గఝఙ్కారనిబిడానారామాంస్త్వమ
నోహరాన్ । పశ్యన్తీపరమంహర్షమవాప్యచనదీతటే ॥ ౫౨ ॥ గ
త్వాపుష్పోత్తరేమార్గేపురీమిన్ద్రపురీసమామ్।గఙ్గయేవావృతాంనిత్యం

సరితాఽరణినామయా ॥౪౩॥ ఆకాశరాజనగరీంగత్వాతత్రోచితంకురు ॥
శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యాదిశ్యసురాధీశస్సఖీంతాంవకుళాభిధామ్ ॥ ౪౪ ॥
విసృజ్యశయనేశుభ్రేసఖిశ్రీసమన్వితః । ప్రణమ్యదేవదేవేశంసఖీవకు
ళమాలికా ॥౪౫॥ గుఞ్జామణిసమాకారంరక్తాశ్వమధిరుహ్యసా । యథో
క్తమార్గేణయయావపశ్యన్తీవివిధాన్మృగాన్ ॥౪౬॥ మత్తేభాన్పర్వతాకా
రాఞ్ఛ్వేతదన్తవిభూషితాన్ । కరిణీయూథసహితాన్జలదాదానతత్ప
రాన్ ॥ ౪౭ ॥ సింహాఞ్ఛ్వేతఘనప్రఖ్యాన్సింహీయూథైరనుద్రుతాన్ ।
శార్దూలర్క్షాంశ్చఖడ్గాంశ్చశరభాన్గవయాన్మృగాన్ ॥ ౪౮ ॥ కృష్ణసా
రాంశ్చగోమాయూఞ్ఛశాంశ్చప్రియకానపి । సారసాంశ్చమయూరాం
శ్చమార్జారాన్వనగోచరాన్ ॥ ౪౯ ॥ వృకాఞ్ఛుకాన్సూకరాం
శ్చసువాచఃపక్షిణస్తథా । పశ్యన్తీవివిధాకారాంస్తుష్యన్తీచముహుర్ము
హుః ॥ ౫౦ ॥ ఆససాదాఽరణీతీరంపశ్చిమంపాదపాకులమ్ । అవతీర్యా
రుణాదశ్వాదగస్త్యేశసమీపతః ॥ ౫౧ ॥ దృష్ట్వాఽగస్త్యేశ్వరంలిఙ్గమ
గస్త్యేనసుపూజితం । తత్రస్నాత్వాచపీత్వాచవిశశ్రామనదీతటే ॥౫౨॥

దివ్యోద్యానస్థపద్మావతీసఖీః ప్రతివకుళమాలికోక్తిః.

తత్రాగతారాజగృహాద్యోషితోదేవసన్నిధౌ । సఖీఃపద్మాలయాయా
స్తాదృష్ట్వావకుళమాలికా ॥ ౫౩ ॥ గత్వాసమీపంతాసాంసాకింవద
న్తీంస్మపృచ్ఛతి। వకుళమాలికా॥ కాయూయంయోషితోబ్రూతవిచిత్రా
భరణస్రజః ॥ ౫౪ ॥ కుతస్సమాగతాహ్యత్రకింకార్యంవోఽమలాననాః ॥
తాస్తుతస్యావచశ్శ్రుత్వాస్మితపూర్వమథాబ్రువన్ ॥ ౫౫ ॥ శ్రుణుష్వా
వహితాదేవివయంవక్ష్యామహేఽధునా ॥ ౫౬ ॥ ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణేభూగోళోపాఖ్యానేధరణీ వరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేపద్మావతీదర్శనేనశ్రీనివాసస్యమో
హప్రాప్త్యాదికథనంనామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

వకుళమాలికాంప్రతిసఖీవినివేదితపద్మావత్యుదన్తః.

యోషితః ॥ వయమాకాశరాజస్యశుద్ధాన్తనిలయాస్స్త్రియః ।
సఖ్యఃపద్మాలయాయావైదుహితుర్వసుధాపతేః ॥ ౧ ॥ రాజపుత్రీంపు

రసకృత్య గతాః పూర్వంవనాన్తరమ్ । కుర్వన్త్యః పుష్పాపచయంరాజపుత్ర్యర్థమాకులాః ॥ ౨ ॥ వృక్షమూలేసమాసీనాస్తత్రాపశ్యామపూరుషమ్ । ఇన్ద్రనీలశిలాశ్యామమిన్దిరామన్దిరోరసమ్ ॥ ౩ ॥ ఈషత్స్మితముఖంచారుపీనదీర్ఘభుజద్వయమ్ । మృష్టపీతామ్బరంహేమబాణబాణాసనోజ్జ్వలమ్ ॥ ౪ ॥ సువర్ణమకుటంహారకేయూరాదివిభూషితమ్ । తంతుపద్మాలయాదృష్ట్వాసఖీకమలలోచనమ్ ॥ ౫ ॥ ద్రుతహేమనిభాకారాపశ్యపశ్యేతిసాఽబ్రవీత్ । పశ్యన్తీనాంతదాఽస్మాకంగతోఽన్తర్ధానమాశుసః ॥ ౬ ॥ సాసఖీమూర్ఛితాఽస్మాభిర్నీతారాజగృహంతతః ।

పద్మావతీముద్దిశ్యదైవజ్ఞమ్ప్రతివియద్రాజకృతప్రశ్నాదిః.

దృష్ట్వాఽస్వస్థాంనృపఃపుత్రీమపృచ్ఛద్దైవచిన్తకమ్ ॥ ౭ ॥ వదవిప్రేన్ద్రపుత్ర్యామేగ్రహచారఫలంమునే । బృహస్పతిసమోవిప్రోవిచార్యాత్మనిఖేచరాన్ ॥ ౮ ॥ అనుకూలాగ్రహాస్సర్వేతవపుత్ర్యానృపోత్తమ । కిన్తునిత్యగ్రహఫలంకించిద్భ్రాన్తికరంనృప ॥ ౯ ॥ తమువాచపునర్ధీమాన్ప్రశ్నకాలంవిచార్యచ । ఛాయాంగుణిత్వాలగ్నంచఫలానిచవిచార్యచ ॥ లగ్నేలగ్నాధిపశ్చన్ద్రఃకేన్ద్రేచైవబృహస్పతిః । నిద్రాతిదినపక్షేతుప్రశ్నపక్షేతురాజ్యగః ॥ ౧౧ ॥ శృణురాజన్ఫలంతస్యాస్స్వాస్థ్యమేవభవిష్యతి । ఉత్తమఃపురుషఃకశ్చిదాగతఃకన్యకామ్ప్రతి ॥ ౧౨ ॥ తందృష్ట్వామూర్ఛితాపుత్రీతేనయోగంసమేష్యతి । తేనైవప్రేషితాకాచిదాగమిష్యతికన్యకా ॥ ౧౩ ॥ సాతువక్ష్యతియద్వాక్యంతద్ధితంతేభవిష్యతి । తత్కురుష్వమహారాజసత్యంసత్యంవదామ్యహమ్ ॥ ౧౪ ॥ కిఞ్చసర్వార్థదంయత్తుసర్వవ్యాధివినాశనమ్ । వక్ష్యామితత్కురుష్వాద్యపుత్ర్యాస్తవసుఖావహమ్ ॥ ౧౫ ॥ కారయాగస్త్యలిఙ్గస్యబ్రాహ్మణైరభిషేచనమ్ । ఇత్యుక్త్వాఽథగృహంయాతోరాజానందైవచిన్తకః ॥ ౧౬ ॥ ఆకా

దైవజ్ఞోక్త్యాఽగస్త్యలిఙ్గార్చనాయైవిప్రాదిప్రేషణమ్.

శరాజోఽపితదా విప్రానాహూయవైదికాన్ । అభ్యర్చ్యచాజ్ఞాపయామాసగత్వాదేవాలయంద్విజాః ॥ ౧౭ ॥ మహాభిషేకంశమ్భోశ్చకురుధ్వంమన్త్రపూర్వకమ్ । ఇత్యనుజ్ఞాప్యతానస్మానాహూయాభ్య

వదచ్ఛుభే ॥ ౧౯ ॥ మహాభిషేకసమ్భారాంస్తత్సమ్పాదయతకన్యకాః ।
ఇత్యాజ్ఞప్తాన్నృపేణైవవయందేవాలయంగతాః । బ్రూహిత్వంసుభగేఽ
స్మాకంత్వదాగమనమఞ్జసా । కుతోఽసికస్యవాఽర్థేనక్వవాజిగమిషా
హితే ॥ ౨౦ ॥ దివ్యాశ్వమధిరుహ్యేమం దేవలోకాదివాగతా ॥ శ్రీవరా
హః ॥ ఇతితాభిస్తదాపృష్టాహృష్టావకుళమాలికా ॥ ౨౧ ॥ ప్రోవాచ
వాచంమధురాంహర్షయన్తీవబాలికాః ॥ వకుళమాలికా ॥ శ్రీవేఙ్కటా
ద్రేఃప్రాప్తాహంనామ్నావకుళమాలికా ॥ ౨౨ ॥ ధరణీంద్రష్టుకామా
హమారుహ్యేమంతురఙ్గమమ్ । ద్రష్టుంశక్యాభవేద్దేవీకిముతత్రనృపాల
యే ॥ ౨౩ ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాతాఃప్రోచుర్నృపకన్యకాః । అ
స్మాభిస్సహితాత్వంవైద్రక్ష్యసేధరణీంశుభే ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్తాతాస్త
యాసార్ధమాగతాన్నృపమన్దిరమ్ । ఆగచ్ఛన్తీషుతాస్వేవంధరణీతుపుళిన్ది

ధరణీకృతప్రశ్నస్యపుళిన్దినీప్రతివచనమ్.

నీమ్ ॥ ౨౫॥ ఆయాన్తీంవీధికాయాంసాగుఞ్జాశఙ్ఖవిభూషితామ్ ।శిశుంస్త
నన్ధయంపృష్ఠేబధ్వావస్త్రాఞ్చలేనవై ॥ ౨౬ ॥ వదామిసత్యంశృణుతభూ
తంభవ్యంభవిష్యకమ్ । వదన్తీంవీధివీధీషుతామాహూయశుచిస్మితా ॥
స్వర్ణశూర్పంసమాదాయతస్మిన్ముక్తానిధాయచ । త్రిప్రస్థమాత్రాంస్త్రీ
వ్రాశీనృత్వాతస్యైనిధాయచ ॥ ౨౯ ॥ వదసత్యంపుళిన్దేత్వమేష్య
ద్వాభూతమేవవా । ఇత్యేవంధరణీదేవీపృచ్ఛన్తీతాంస్థితాఽభవత్ ॥
పృష్టాసాఽవదదస్యాస్తుమనసాయద్విచిన్తితమ్। మధ్యరాశౌచిన్తితన్తేవద
కల్యాణిమేబుజు ॥ ౩౦ ॥ ఓమిత్యాహాథధరణీపుళిన్దాంరాజవల్లభా ।
ధరణీ ॥ రాశిరుక్తఃఫలంబ్రూహిధనరాశిందదామి తే ॥ ౩౧ ॥ పుళిన్దా ॥
సత్యంవదామి తేసుభ్రుశిశోరన్నంప్రయచ్ఛమే । ఇత్యుక్తాసాతుధరణీస్వ
ర్ణపాత్రేఽన్నమాదదే ॥ ౩౨ ॥ దత్వాతస్యైపుళిన్దిన్యైసత్యంబ్రూహీతి
సాఽవదత్ । సక్షీరమన్నమాదాయదత్వాపుత్రాయభామినీ ॥ ౩౩ ॥
సాసత్యమవదత్సుభ్రూర్దుహితుర్దేహశోషణమ్ । పురుషాదాగతమ్భీరుత
ద్రూపాదర్శనాదియమ్ ॥ ౩౪ ॥ అఙ్గతాపంసమాపన్నాహ్యనఙ్గశరపీ
డితా । సతుదేవాదిదేవోవైవైకుణ్ఠాదాగతస్స్వయమ్ ॥ ౩౫ ॥ శ్రీవే
ఙ్కటాద్రిశిఖరేస్వామిపుష్కరిణీతటే । మాయామవీపరమానస్త్రీయా

సహ రమాపతిః ॥ ౩౬ ॥ కామరూపీ విహరతే స్వభక్తాభీష్టదో హరిః । సతురఙ్గం సమారుహ్య విహరన్ కాననాన్తరే ॥ ౩౭ ॥ ఆగత్యోపవనం రాజ్ఞి తవ కన్యాం స దృష్టవాన్ । రమాసమామిమాం దృష్ట్వా స్వయఙ్కామవశఙ్గతః ॥ ౩౮ ॥ స్వసఖీం లలితాం దేవః ప్రేషయిష్యతి తే ఽన్తికమ్ । రమేవ తం సమేత్యైషా రమిష్యతి సుఖం చిరమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఏతత్సత్యం మమ వచః పశ్చాద్దైవం నృపాత్మజే । పుత్రస్యాన్నం ప్రయచ్ఛేతి తూష్ణీమాస పుళిన్దినీ ॥ ౪౦ ॥ అన్నం దత్వా పునర్భూమి స్తస్యై తాం విససర్జ హ । తస్యాం వినిర్గతాయాం తు పుళిన్ద్యామనిన్దితా ॥ ౪౧ ॥ ఉత్థాయ చాఙ్గనా తస్మాద్వివేశాన్తఃపురం శుభమ్ । యత్ర పద్మాలయా కన్యా సమాస్తే స్వసఖీవృతా ॥ ౪౨ ॥ గత్వా పుత్రీసమీపస్థాః కన్యాః కామాతురాం సుతామ్ । పుత్రి కిం తే కరిష్యామి వస్తు కిం వా ప్రియం శుభే ॥ ౪౩ ॥ ఇతి మాత్రాభిఽపృష్టా

పద్మావతీనివేదితభగవల్లక్షణభాగవతలక్షణాని.

సా మన్దమాహ మనస్వినీ । నేత్రాభిరామం యల్లోకే సతామపి మనఃప్రియమ్ ॥ ౪౪ ॥ యద్ద్రష్టుకామా బ్రహ్మాద్యా యత్తు సర్వగతం మహత్ । తేజసామపి తేజస్వి దేవానామపి దైవతమ్ ॥ ౪౫ ॥ భక్తైస్సద్భిరిహ ప్రాప్యమభక్తైర్న కదాచన । తస్మిన్నేవ మనో మే ఽమ్బ వస్తునీహ ప్రవర్తతే ॥ తదేవాన్విష్య తాం మాతర్భక్తానాం సర్వకామదమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽథ ధరణీ తామపృచ్ఛత్పునస్సుతామ్ ॥ ౪౭ ॥ తద్భక్తలక్షణం బ్రూహి యైః ప్రాప్యం తత్సులోచనే ॥ పద్మాలయా ॥ భక్తానాం లక్షణం మాతశ్శృణు గుహ్యం సమాహితా ॥ ౪౮ ॥ శఙ్ఖచక్రాఙ్కితా నిత్యం భుజయుగ్మే వసున్ధరే । ఊర్ధ్వపుణ్డ్రం సాన్తరాళం తేషామేవ విశేషతః ॥ పుణ్డ్రాణి ద్వాదశ పునర్ధారయన్తి తథాఽపరే । లలాటోదరహృత్కణ్ఠేజఠరే పార్శ్వయోరపి ॥ ౫౦ ॥ భుజద్వన్ద్వే సయుగ్మే చ పృష్ఠే చ గళపృష్ఠకే । కేశవాదీని నామాని ద్వాదశాఙ్గేషు ద్వాదశ ॥ ౫౧ ॥ వాసుదేవేతి తన్మూర్ధ్ని ధారయన్తి నమో ఽస్త్వితి। తేషాన్తు నియమాన్వక్ష్యే మాతశ్శృణు మనోరమాన్ ॥ ౫౨ ॥ వేదపారాయణరతాః కర్మ కుర్వన్తి వైదికమ్। సత్యం వదన్తి యే దేవి నాసూయన్తి పరాన్క్వచిత్ ॥ ౫౩ ॥ పరనిన్దాం న కుర్వన్తి పరస్వం న హరన్తి యే । న స్మరన్తి న పశ్యన్తి న స్పృశన్తి కదాచన ॥ ౫౪ ॥ పరదారాన్

తుస్సరూపాంశ్చ యేచ తాన్విద్ధి వైష్ణవాన్ । సర్వభూతదయావన్తస్సర్వభూతహితేరతాః ॥ ౪౪ ॥ సదాగాయన్తి దేవేశమేతాన్భక్తాన్వేహి వై । యేనకేనచ సన్తుష్టాస్స్వదారనిరతాశ్చ యే ॥ ౪౫ ॥ వీతరాగభయక్రోధాస్తాన్భక్తాన్విద్ధి వైష్ణవాన్ । ఏవంవిధైర్గుణైర్యుక్తాః పఞ్చాయుధధరాఅపి ॥ ౪౬ ॥ పిత్రాచాచార్యరూపేణ శిష్టేనాన్యేనవాపునః । స్వగృహ్యోక్తవిధానేన వహ్నిమాదాయవై బుధః ॥ ౪౭ ॥ చక్రాద్యాయుధమన్త్రేణ జుహుయాత్ షోడశాహుతీః । మూలమన్త్రేణ సూక్తేన పౌరుషేణ తతఃపరమ్ ॥ ౪౮ ॥ జాతవేదస్సుమన్త్రేణ పశ్చాదష్టోత్తరంశతమ్ । హుత్వా మహావ్యాహృతిభిశ్చక్రాదీంస్తత్ర తాపయేత్ ॥ ౫౦ ॥ సహ్యాంత్సుతప్తాన్గురుణా మన్త్రవద్ధారయేద్బుధః । భుజద్వయే శఙ్ఖచక్రే మూర్ధ్ని శార్ఙ్గశరౌ తథా ॥ ౫౧ ॥ లలాటే తు గదా ధార్యా హృదయే ఖడ్గమేవ చ । ఏవం ధార్యాణి పఞ్చైవ విష్ణుభక్తైర్ముముక్షుభిః ॥ ౫౨ ॥ అథవా భుజయోశ్చక్రశఙ్ఖౌ చైవ సులక్షణౌ । ఏవం లాఞ్ఛనయుక్తా యే భక్తాస్తే వైష్ణవాః స్మృతాః ॥ ౫౩ ॥ తైరేవ లభ్యం తద్బ్రహ్మ సదాచారసమన్వితైః । తస్మిన్నేవ మమ ప్రీతిస్తత్ప్రాప్తిం కాఙ్క్షతే మనః ॥ ౫౪ ॥ మాతర్విష్ణుం వినాఽన్యేషు వాఞ్ఛా కాచిన్న జాయతే । స్మరామి శ్యామలం విష్ణుం వదామి హరిమచ్యుతమ్ ॥ తేనైవ మాతర్జీవామి తద్యోగే చిన్త్యతాం విధిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వా మాతరం దీనా విరరామాఽమ్బుజాననా ॥ ౫౫ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా చిన్తయా

వకుళమాలికయా సార్ధం సఖీనాం ధరణీసమీపాగమనమ్.

మాస విష్ణుః ప్రీతః కథం భవేత్ । ఏతస్మిన్నన్తరే కన్యా అగస్త్యేశం సమర్చ్య చ ॥ ౫౬ ॥ ఆగతా ధరణీం ద్రష్టుం సహైవ వకుళస్రజా । ఆగతాన్బ్రాహ్మణాంస్తత్ర పూజయిత్వా సుభోజనైః ॥ ౫౭ ॥ దత్త్వాఽథ దక్షిణాః పూర్ణా వస్త్రాలఙ్కారసంయుతాః । ఆశిషో వాచయిత్వాఽథ వాఞ్ఛితార్థస్య సిద్ధయే ॥ ౫౮ ॥ విసృజ్య బ్రాహ్మణాన్సర్వానథాఽపృచ్ఛత్స్వయోషితః । పూజయిత్వా హ్యగస్త్యేశమాగతాస్తా మనస్వినీః ॥ ౬౦ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వకుళమాలికాప్రతి సఖీవినివేదిత పద్మావత్యుదన్త విష్ణుభక్తలక్షణాదికథనం నామ షష్ఠోధ్యాయః.

ధరణీదేవ్యైవకుళమాలికాని వేదితశ్రీనివాసోదన్తః.

ధరణీ ॥ కైషా బ్రూహి తవరాకన్యా యుష్మాభిస్సఙ్గతా కుతః । కిమర్థమాగతా చేహ పూజ్యైషా ప్రతిభాతి మే ॥ ౧ ॥ కన్యకాః ॥ ఏషా దివ్యాఙ్గనా దేవి త్వయి కార్యార్థమాగతా । దేవాలయే సఙ్గతేయమస్మాభిశ్శివసన్నిభా ॥ ౨॥ పృష్టాఽవదచ్ఛుభవతీం ద్రష్టుమేవాగతేతి వై । శక్యా ద్రష్టుం రాజగృహే మయా రాజ్ఞీముఖేన వః ॥ ౩ ॥ ఏవం పృష్టాస్తతోఽబ్రూమ సహాస్మాభిశ్చ గమ్యతామ్ । వయన్తు ధరణీదాస్యో గమిష్యామో నృపాలయమ్ ॥ ౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽస్మాభిరాయాతా త్వత్సమీపం వసున్ధరే । భవత్యా పృచ్ఛ్యతామేషా కిమిత్యాగమనం తవ ॥ ౫ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇతి తాసాం వచశ్శ్రుత్వా తామపృచ్ఛద్వసున్ధరా ॥ ధరణీ ॥ కుతస్త్వమాగతా దేవి కిం వా కార్యం మయా తవ ॥ ౬ ॥ బ్రూహి సత్యం కరిష్యామి త్వదాగమనకారణమ్ ॥ వకుళమాలికా ॥ వేఙ్కటాద్రేస్సమాయాతా నామ్నా వకుళమాలికా ॥ ౭ ॥ స్వామీ నారాయణోఽస్మాకమాస్తే శ్రీవేఙ్కటాచలే । కదాచిద్ధయమారుహ్య హంసశుక్లం మనోజవమ్ ॥౮॥ మృగయార్థం గతో రాజ్ఞి వేఙ్కటాద్రేస్సమీపతః । వనాని విచరన్కాలే శోభనే కుసుమాకరే ॥ ౯ ॥ పశ్యన్మృగాన్గజాన్సింహాన్గవయాఞ్ఛరభానురూన్ । శుకాన్పారావతాన్హంసాన్పక్షిణోఽన్యాన్వనాన్తరే ॥ ౧౦ ॥ గజరాజం తత్ర కఞ్చిద్యూథపం మదవర్షిణమ్। కరేణుసహితం తుఙ్గమనుగ

శ్రీనివాసోక్త్యా శఙ్ఖనృపస్య స్వామితీర్థతపఃకరణప్రాప్తిః.

చ్ఛన్త్సురోత్తమః ॥ ౧౧ ॥ వనాద్వనాన్తరఙ్గత్వా నృపం శఙ్ఖముపాగమత్ । తపస్యన్తం బృహచ్ఛైలే ప్రతిష్ఠాప్య జనార్దనమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీభూమిసహితం నిత్యమర్చయన్తఞ్చ భక్తితః । శఙ్ఖనాగబిలం నామ సరః పావనముత్తమమ్ ॥౧౩॥ తత్సరస్తీరమాసాద్య తురఙ్గాదవరుహ్య చ । రాజవేషం సమాసాద్య తమపృచ్ఛన్నరోత్తమమ్ ॥౧౪॥ క్రియతే కిం నృపశ్రేష్ఠ పాదేఽస్మిఞ్ఛేషభూభృతః ॥శఙ్ఖః॥ అహం హైహయదేశీయః పుత్రశ్శ్వేతస్య భూభృతః ॥౧౫॥ మహావిష్ణోః ప్రీతయేఽత్ర కృతవానఖిలాన్క్రతూన్ । అదర్శనాన్మహావిష్ణోర్నిర్విణ్ణోఽహం నృపాత్మజ ॥ ౧౬ ॥ తదానీమభవద్దివ్యా వాణీ సర్వార్తినాశినీ । రాజన్నాత్ర భవిష్యామి ప్రత్యక్షస్తేవచశ్శ్రు

ణు ॥ ౧౭ ॥ గచ్ఛనారాయణాద్రింత్వం తపఃకుర్వితిమాఽవదత్ । త
తోదేశమహంత్యక్త్వాతపసాఽరాధయామ్యహమ్ ॥౧౮॥ అత్రదేవంన్నృ
పాచిన్త్యంప్రతిష్ఠాప్యశ్రియఃపతిమ్ । అగస్త్యానుగ్రహాన్నిత్య మర్చయా
మి విధానతః ॥ ౧౯ ॥ ఇతితస్య వచశ్శ్రుత్వా సోత్ప్రీసం ప్రాహతం
విభుః । గచ్ఛనారాయణాద్రింత్వ మస్యపాదేకిమాస్యతే ॥ ౨౦ ॥ ఆ
రుహ్యానేనమార్గేణపశ్చిమేశిఖరేస్థితమ్ । ప్రణమ్యవిష్వక్సేనం త్వంబాల
న్యగ్రోధమూలతః ॥ ౨౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీంగత్వా స్నాత్వాతీరేఽథప
శ్చిమే । అశ్వత్థంతత్రవల్మీకంద్రక్ష్యసేనృపనన్దన ॥౨౨॥ తయోర్మధ్యం
సమాసాద్య తపఃకుర్విత్యచోదయత్ । కశ్చిచ్ఛ్వేతోవరాహోఽస్మి
న్వల్మీకేచరతిధ్రువమ్ ॥ ౨౩ ॥ సతుపుణ్యవతామేవసేవాంయచ్ఛతిభూ
పతే ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యాదిశ్యహయారూఢోజగామమృగయాంవిభుః॥
చరన్వనాద్వనంసుభ్రు సమాసాద్యాఽరణీంనదీమ్ । అవరుహ్యాహయాత్త
త్ర విచచారతటేశుభే ॥ ౨౫ ॥ వనాన్తాదాగతోవాయుః పద్మకల్హారశీత
లః । శ్రమాపనయనోమన్దం సిషేవే పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ తరవః
పుష్పవర్షాణి వికిరన్తస్సిషేవిరే । ఏవంసవిచరన్దేవః పుష్పభారానతాంస్త
రూన్ ॥ ౨౭ ॥ విచిన్వన్గజరాజంతం పుష్పలావీర్దదర్శహ । కన్యాస్సువే
షారుచిరామేఘేష్వివశతహ్రదాః ॥ ౨౮ ॥ తాసాంమధ్యగతాంతన్వీం
దదర్శాతిమనోహరామ్ । లక్ష్మీసమాం హేమవర్ణాం తస్యాంసక్తమనా
అభూత్ ॥౨౯॥తాన్గృధ్నురాహతాఃకన్యాః కేయమిత్యేవపూరుషః।ఉక్త
స్తాభిరియఙ్కన్యా వియద్రాజ్ఞోమహాబల ॥ ౩౦ ॥ ఇదంశ్రుత్వావచస్తాసాం
హాయమారుహ్యవేగవాన్ ।ఆజగామాశుభగవాన్ త్స్వాలయంరుచిరఙ్గి
రిమ్॥౩౧॥తత్రస్వాలయమాసాద్య స్వామిపుష్కరిణీతటే। మామాహూ
యాఽవదద్దేవోహాళావకుళమాలికే॥ ౩౨ ॥ వియద్రాజ్యపురఙ్గత్వాప్రవి
శ్యాన్తఃపురంసఖి।తత్పత్నీంధరణీమ్ప్రీష్యపృష్ట్వాకుశలమేవచ॥౩౩॥యా
చస్వతనయాంతస్యారుచిరాఙ్కమలాలయామ్ । రాజ్ఞోఽభిమతమాజ్ఞా
య శీఘ్రమాగచ్ఛభామినీ ॥ ౩౪ ॥ ఇత్థందేవేనచాజ్ఞప్తా దేవిత్వద్గృహ
మాగతా । యథోచితఙ్కురుష్వేహ రాజ్ఞామన్త్రియుతేనచ ॥ ౩౫॥

వకుళమాలికోక్త్యాధరణ్యాదికృతవైవాహికనిశ్చయక్రమః.

కన్యాయాశ్చవిచార్యైవ ప్రోచ్యతాముత్తరంవచః ॥ శ్రీవరాహః ॥ అథత
స్యావచశ్శ్రుత్వా ప్రీతారాజ్ఞీబభూవహ ॥ ౩౬ ॥ ఆహూయాకాశరా
జన్తముపేత్యకమలాలయామ్ । మన్త్రిమధ్యేఽవదద్దేవీ వచనంవకుళ
స్రజః ॥ ౩౭ ॥ శ్రుత్వాప్రీతోఽవదద్రాజా మన్త్రిణస్సపురోహితాన్ ॥
ఆకాశరాజః ॥ కన్యాత్వయోనిజాదివ్యా సుభగాకమలాలయా ॥ ౩౮ ॥
అర్థితా దేవదేవేన వేఙ్కటాద్రినివాసినా । పూర్ణోమనోరథోమేఽద్య
బ్రూతకిం సమ్మతన్తువః ॥ ౩౯ ॥ శ్రుత్వామన్త్రిగణాస్సర్వే రాజ్ఞోవ
చనముత్తమమ్ । ప్రోచుస్సుప్రీతమనసో వియద్రాజంమహీపతిమ్ ॥ ౪౦॥
వయంకృతార్థారాజేన్ద్ర కులంసర్వోన్నతమ్భవేత్ । భవేత్కన్యేయమ
తులా శ్రియాసహరమిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ దీయతాన్దేవదేవాయ శార్ఙ్గిణేపర
మాత్మనే। అయంవసన్తశ్శ్రీమాంశ్చ శుభంశీఘ్రంవిధీయతామ్ ॥౪౨॥

బృహస్పత్యుక్త్యావివాహలగ్నస్థిరీకరణమ్.

ఆహూయధిషణంలగ్నం వివాహార్థంవిధీయతామ్।తథాఽస్త్విత్యాహ్వ
యామాస సురలోకాద్బృహస్పతిమ్ ॥ ౪౩ ॥ పప్రచ్ఛకన్యా వరయో
ర్వివాహార్థంనరేశ్వరః ॥ రాజా ॥ కన్యాయాజన్మనక్షత్రం మృగశీర్ష మి
తిస్మృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ దేవస్యశ్రవణర్క్షన్తు తయోర్యోగో విచార్యతామ్।
శ్రుత్వాఽబ్రవీత్సధిషణ స్తయోరుత్తరఫల్గునీ ॥౪౫॥ సమ్మతాసుఖవృద్ధ్య
ర్థం ప్రోచ్యతేదైవచిన్తకైః। తయోరుత్తరఫల్గున్యాం వివాహఃక్రియతా
మితి ॥ ౪౬ ॥ వైశాఖమాసేవిధివత్క్రియతామితిసోఽబ్రవీత్ ॥ శ్రీవరా
హః ॥ రాజాతుధిషణన్తత్ర సమ్పూజ్యాఽథవిసృజ్యచ ॥ ౪౭ ॥ దేవస్య
దూతికామాహ గచ్ఛదేవాలయంశుభే। వైశాఖేదేవదేవాయ కల్యా
ణంవదసువ్రతే ॥ ౪౮ ॥ వైవాహికవిధానన్తు కృత్వాచాగమ్యతామితి।
తతోదేవ్యాః ప్రియకరం శుకందూతంతయాసహ ॥ ౪౯ ॥ విసృజ్యావా

విశ్వకర్మాదికృతపురాలఙ్కారాదిక్రమః.

యుంస్వసుత మిన్ద్రాద్యానయనేఽసృజత్ । ఆహూయవిశ్వకర్మాణం పు
రాలఙ్కారకర్మణి ॥ ౫౦ ॥ నియోజయామాససోపి నిర్మమేనిమిషాన్త
రాత్ । ఇన్ద్రోఽసృజత్పుష్పవృష్టిం ననృతుశ్చాప్సరోగణాః ॥ ౫౧ ॥ ధన

దోధనధాన్యాద్యైః పూరయామాసవేశ్మతత్ । యమస్తురోగరహితాం
శ్చకారమనుజాన్భువి ॥ ౫౨ ॥ వరుణోరత్నజాలాని మౌక్తికాదీన్యపూర
యత్ । ఏవంసమ్పాద్యసర్వాణి యయుర్దేవావృషాచలమ్ ॥ ౫౩ ॥ శ్రీ

పద్మావతీశుకేనసహావకుళాయాశ్శ్రీనివాససమీపగమనమ్.

వరాహః ॥ తతస్సాహయమారుహ్య శుకేనసహితాయయౌ । శ్రీవేఙ్క
టాద్రిమాసాద్య దేవాలయసమీపతః ॥ ౫౪ ॥ అవరుహ్యతురఙ్గాత్సా స
శుకాఽభ్యన్తరంయయౌ । దృష్ట్వాదేవంరత్నపీఠే శ్రియాసహసులోచ
నమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రణమ్యాహ్యావదత్ప్రీతా కృత్యన్తత్రకృతంవిభో । మాఙ్గ
ళ్యవార్తాం వక్తుంవై శుక ఏషసమాగతః ॥ ౫౬ ॥ వదేతిదేవేనాజ్ఞప్తః

శ్రీనివాసాయశుకావేదితపద్మావతీపరిణయవృత్తాన్తః.

శుకోనత్వాతమబ్రవీత్ । త్వాంప్రత్యాహసుతాభూమేర్మామఙ్గీకురు
మాధవ ॥ ౫౭ ॥ వదామితవనామాని స్మరామిత్వద్వపుస్సదా । ధ్రియ
న్తేతవచిహ్నాని భుజాద్యఙ్గైరమాపతే ॥ ౫౮ ॥ త్వద్భక్తానర్చయామీహ
పఞ్చసంస్కారసంయుతాన్ । త్వత్ప్రీతయేహికర్మాణి కరోమిమధుసూ
దన ॥ ౫౯ ॥ ఏవంసదైవాచరన్త్యాః పిత్రోరనుమతేమమ । కురుప్రసాద
న్దేవేశ మామఙ్గీకురుమాధవ ॥ ౬౦ ॥ శుకః ॥ ఇతివిజ్ఞాపయామాస కమల
స్థాధరాసుతా।శుకస్యవచనంశ్రుత్వా సుప్రియంత్వాఽత్మనోహరిః॥౬౧॥

పద్మావత్యాశ్శుకదత్తశ్రీనివాసమాలాధారణమ్.

శ్రీభగవాన్ ॥ కర్తుంకల్యాణముద్వాహమాగమిష్యామిచామరైః । శు
కగచ్ఛవదైవంతామిత్థందేవోఽబ్రవీతిది ॥౬౨॥ శుకశ్శ్రుత్వాదేవవాక్య
మాదాయ వనమాలికామ్ । దేవదత్తాం యయౌశీఘ్రం వియద్రాజసు
తాంప్రతి ॥ ౬౩ ॥ తులసీమాలికాన్దత్వా మృగనాభిసుగన్ధినీమ్ । ప్రణ
మ్యదేవీమవద చ్ఛుకోదేవవచశ్శుభమ్ ॥ ౬౪ ॥ శ్రుత్వాతన్మాలికాఙ్గృహ్య
భూమిజాశిరసాదధౌ।చక్రేఽలఙ్కారముచితం దేవాగమనకాఙ్క్షిణీ॥౬౫॥
వియద్రాజోపిసానన్ద మిన్దుమాహూయసాదరమ్ । అన్నంవిధీయతాం
రాజన్వివిధం రససంయుతమ్ ॥ ౬౬ ॥ విష్ణోర్నైవేద్యయోగ్యం య
త్పరమాన్నం విధీయతామ్ । దేవానాఞ్చ ఋషీణాఞ్చ నరాణామపిస
మ్మతమ్ ॥ ౬౭ ॥ చతుర్విధం సుగన్ధాఢ్య మమృతాం శైస్సుధాకర ।

ఏవంకృత్వా సంవిధానం ప్రతీత్యా గమనంవిభోః ॥ ౬౮ ॥ సభార్యాం మన్త్రిసహిత స్సమాస్త ప్రీతమానసః । పుత్రీమలఙ్కృతాఙ్కృత్వా ధరణీసహితోఽనృపః ॥ ౬౯ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ధరణీదేవ్యైవకుళమాలికా నివేదిత శ్రీనివాసోదన్త కమలాలయాకల్యాణ విధ్యాదికథనంనామ సప్తమోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసస్యలక్ష్మ్యాదికృతపరిణయాలఙ్కారక్రమః.

శ్రీవరాహః ॥ తతోదేవాధిదేవోఽపి లక్ష్మీమాహూయభామినీమ్। కింకార్యం వదకల్యాణి వివాహార్థం సులోచనే ॥ ౧ ॥ ఆజ్ఞాపయస్వస్వ సఖీ రమేకార్యఙ్కురుప్రియమ్ । శ్రీస్తుకృష్ణవచశ్శ్రుత్వా సఖీనామభ్య చోదయత్ ॥ ౨ ॥ శ్రియాఽఽజ్ఞప్తాతతఃప్రీతి స్సుగన్ధంతైలమాదదౌ।శ్రుతిః క్షౌమం సమాదాయ తస్థౌదేవస్య సన్నిధౌ ॥ ౩ ॥ భూషణాని సమాదాయ స్మృతిరప్యా యయౌముదా । ధృతిరా దర్శమాదత్త కాన్తిర్మృగ మదందదౌ ॥ ౪ ॥ యక్షకర్ద మమాదాయ హ్రీస్స్థితా పురతోహరేః। కీర్తిఃకనక పట్టఞ్చ సరత్నం మకుటన్దదౌ ॥ ౫ ॥ ఛత్రన్దదౌ తదేన్ద్రాణీ చామర న్తుసరస్వతీ । ద్వితీయఞ్చామరంగౌరీ వ్యజనేవిజయాజయే ॥ ౬॥ ఆగతాస్తాస్సమాలోక్య శ్రీరుత్థాయాథసత్వరా। సుగన్ధంతైలమాదాయ దేవమభ్యజ్య శీర్షతః ॥ ౭ ॥ ఉద్వర్తితం గన్ధచూర్ణై ర్దేవాఙ్గం పరిమృజ్య చ । ఆనీతాన్కరిభిస్తోయ కలశాన్ కాఞ్చనాఞ్చితమ్ ॥ ౮ ॥ వియద్గఙ్గాదితీర్థేభ్యః కర్పూరాదిసువాసితాన్ । ఏకమేకంసమాదాయ త్వాభ్య షిఞ్చద్రమాహరిమ్ ॥ ౯ ॥ సంధూప్యకేశాన్ధూపేన తానాశ్యానా న్బబన్ధచ । సుగన్ధేనానులిప్యాఙ్గం స్వర్ణవర్ణేనతద్విభోః ॥ ౧౦ ॥ పీతకౌశే యకమ్బధ్వా కట్యాంకాఞ్చీసమన్వితమ్ । మకుటాదివిభూషాభి ర్భూష యామాస చేన్దిరా ॥ ౧౧ ॥ అఙ్గుళీయకరత్నాని సర్వాస్వేవాఙ్గుళీ షుచ । ఆదర్శందర్శయామాస ధృతిర్దేవస్యసన్నిధౌ ॥ ౧౨ ॥ దృష్ట్వాఽఽద ర్శన్దేవదేవో హ్యూర్ధ్వపుణ్డ్రంస్వయన్దధౌ। ఆరుహ్యగరుడంపశ్చాత్స్వ

బ్రహ్మాదిభిస్సాకం శ్రీనివాసస్య వియద్రాజపురగమనమ్.

యం లక్ష్మీసమన్వితః ॥ ౧౩ ॥ బ్రహ్మేశవజ్రివరుణ యమయక్షేశ సేవి
తః । వసిష్ఠాద్యైర్మునీన్ద్రైశ్చ సనకాద్యైశ్చ యోగిభిః ॥ ౧౪ ॥ భక్తై
ర్భాగవతైర్యుక్తో నారాయణపురీం యయౌ । జగుర్గన్ధర్వపతయో ననృతు
శ్చాప్సరోగణాః ॥ ౧౫ ॥ దేవదున్దుభయో నేదుస్తదా దేవస్య సన్నిధౌ ।
జపన్తస్స్వస్తిసూక్తాని మునయస్తం సమన్వయుః ॥ ౧౬ ॥ దేవో దేవగణై
ర్యుక్తో విష్వక్సేనాది పార్షదైః । సఖీభిస్స్యన్దనస్థాభి ర్వకుళాద్యాభి రన్వి
తః ॥ ౧౭ ॥ ఆకాశరాజస్య పుర మాససాద స్వలఙ్కృతమ్ । దేవమా

పద్మావతీపరిణయఘట్టః.

గతమాలోక్య కన్యామైరావతస్థితామ్ ॥ ౧౮ ॥ పురీం ప్రదక్షిణీకృత్య గో
పురద్వారమాగతామ్ । ఆలోక్యాకాశరాజోపి సమానీయ వధూవరౌ ॥
బన్ధుభిస్సహితస్తత్ర దేవమాలోక్య కేశవమ్ । విష్ణుర్మాలాం స్వకణ్ఠస్థాం
హస్తేనాదాయ సస్మితః ॥ ౨౦ ॥ కమలాయాస్స్కన్ధదేశే ముమోచ
సుమనశ్చితామ్ । ఆదాయ మల్లికామాలాం సాఽస్య కణ్ఠే సమర్పయత్ ॥
ఏవం త్రివారం తౌ కృత్వా వాహనాదవరుహ్య చ । స్థిత్వాపీఠే క్షణం పశ్చా
ద్గృహం వివిశతుశ్శుభమ్ ॥ ౨౨ ॥ బ్రహ్మాది దేవయూథైశ్చ సహితౌ భూ
మిజాహరీ । మాఙ్గల్య సూత్రబన్ధాది సాఙ్కరార్పణమబ్జజః ॥ ౨౩ ॥
వైవాహికం కారయిత్వా లాజహోమాన్తమేవ చ । వ్రతాదేశం సమా
జ్ఞాయ శాయితౌ కమలాహరీ ॥ ౨౪ ॥ చతుర్థేదివసే సర్వం సమాపయ్య చతు
ర్ముఖః । అనుజ్ఞాప్య వియద్రాజ మారోప్య గరుడే హరిమ్ ॥ ౨౫ ॥ దేవీ
భ్యాం సహితం దేవం దేవైర్గన్తుం ప్రచక్రమే । దివ్యదున్దుభినిర్ఘోషైస్సమ్ప్రా
ప్య వృషభాచలమ్ ॥ ౨౬ ॥ తుష్టువుర్దేవదేవేశం బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ।
శుకాదయో మునిగణాస్తుష్టువుః పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్తూయమా
నోఽథ దేవోపి వివేశ మణిమణ్డపమ్ । రమాధరణిజాభ్యాఞ్చ తత్ర సింహాస

వధూవరయోర్వియద్రాజవితీర్ణప్రాభృతాదిః.

నం యయౌ ॥ ౨౮ ॥ ఆకాశరాజోపి తదా మహేన్ద్రాది సురైస్సహ ।
పుత్రీవిష్ణ్వోః ప్రియార్థన్తు ప్రాభృతం కర్తుముద్యతః ॥ ౨౯ ॥ సౌవర్ణేషు కటా
హేషు తణ్డులాఞ్ఛాలి సమ్భవాన్ । ముద్గపాత్రాణ్యనేకాని ఘృతకుమ్భ

శతానిచ ॥ ౩౦ ॥ పయోఘటసహస్రాణి దధిభాణ్డాన్యనేకశః । దివ్యాని
చూతకదళీ నాళికేరఫలానిచ ॥౩౧॥ ధాత్రీఫలానికూశ్మాణ్డ రాజరమ్భా
ఫలానిచ । పనసాన్మాతులుఙ్గాంశ్చ శర్కరాపూరితాన్ఘటాన్ ॥౩౨॥ సు
వర్ణమణిముక్తాశ్చ క్షౌమకోట్యమ్బరాణిచ । దాసీదాససహస్రాణి కోటి
శోగాస్తథైవచ ॥ ౩౩ ॥ హంసేన్దుశుక్లవర్ణానాం హయానామయుతన్ద
దౌతుఙ్గానాంనిత్యమత్తానాం గజానామధికంశతాత్ ॥ ౩౪ ॥ అన్తఃపుర
చరానారీర్నృత్తగీతవిశారదాః । దదౌచతుస్సహస్రాణి శ్రీనివాసాయవి
ష్ణవే ॥ ౩౫ ॥ దత్వాచైతానిసర్వాణి తసౌదేవపురోవిభుః । దృష్ట్వాదే

శ్రీనివాసకృపయావియద్రాజస్యభక్తిప్రాప్తిరూపవరప్రాప్తిః.

వోపితత్సర్వం దేవీభ్యాం సహితోహరిః ॥ ౩౬ ॥ సుప్రీతః ప్రాహరాజా
నం శ్వశురంవేఙ్కటేశ్వరః । వరంవృణీష్వహేరాజన్ గురోమత్తోయది
చ్ఛసి ॥ ౩౭ ॥ ఇతిశ్రీశవచశ్శ్రుత్వా వియద్రాజోఽవదద్విభుమ్ । త్వత్సేవై
వేహదేవైవం భూయాదవ్యభిచారిణీ ॥ ౩౮ ॥ మనస్త్వత్పాదకమలే త్వ
యిభక్తిర్మమాస్తువై ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వయాయదుక్తంరాజేన్ద్ర సర్వ
మేతద్భవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ ఇతిదత్వావరన్తస్మై సమ్మాన్యైవ యథోచితమ్।

వివాహార్థమాగతానాంబ్రహ్మాదీనాంస్వావాసగమనమ్.

బ్రహ్మేశాదిసురాన్సర్వాన్ సమభ్యర్చ్యయథోచితమ్ ॥ ౪౦ ॥ స్వర్లో
కగమనాయైవ మనుమేనేముదాహరిః । గతేషుతేషుసర్వేషు శ్రియాభూ
మిజయాయుతః ॥ ౪౧ ॥ విహరన్తత్ర యథాపూర్వం స్వామిపుష్కరిణీ
తటే । ఆస్తేదివ్యాలయేదేవోఽప్యర్చ్యమానోగుహేనవై ॥ ౪౨ ॥ *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే బ్రహ్మాదిభిస్సాకం శ్రీనివాసస్యవియద్రాజ
పురగమనకమలాలయాపరిణయాది కథనంనామాఽష్టమోధ్యాయః.

వసునామకనిషాదవృత్తాన్తః.

ధరణీ ॥ కతాయుగేభూమిధర కేనత్వంద్రక్ష్యసేప్రియ । విమానం
కేనతేదేవ కార్యతేఽస్మిన్మహీధరే ॥ ౧ ॥ శ్రీనివాసోపికేనైవ ద్రక్ష్యతే
సుభగాకృతిః। ఏతద్బ్రూహిమమప్రీత్యా శ్రోతుంకౌతూహలంవిభో॥౨॥

శ్రీవరాహః॥ * వక్ష్యామిశృణుహేదేవిభవిష్యద్యద్వదామి తే । అస్మిన్మ
హీధరేపుణ్యేనిషాదోవసునామకః ॥ ౩ ॥ శ్యామాకవనపాలోఽభూద్భ
క్తిమాన్పురుషోత్తమే । శ్యామాకతణ్డులాన్పక్త్వామధునాపరిషిచ్యచ॥౪॥
నివేద్యదేవదేవాయ శ్రీభూమిసహితాయచ । ఏవంభక్తిమతస్తస్య భా
ర్యాచిత్రవతీశుభా ॥౫॥ అసూతతనయంబాలావీరనామానముత్తమమ్।
వసుఃపుత్రేణ సహితో భార్యయాపతి భక్తయా ॥ ౬ ॥ కస్మింశ్చిద్దివసే
పుత్రం శ్యామాకం పాలయేతిచ । విసృజ్యపత్న్యా సహితో మధ్వన్వే
షణతత్పరః ॥ ౭ ॥ గతోవనాన్తరంశీఘ్రం మధుచ్ఛత్రదిదృక్షయా । బా
లశ్శ్యామాకపక్వానిగృహీత్వాఽగ్నౌనిధాయచ ॥౮॥ పిష్ట్వానివేదయా
మాస వృక్షమూలేశ్రియఃపతేః । నైవేద్యంభక్షయిత్వైవ వీరస్త్వాససు
ఖేనవై ॥౯॥ తదన్తరేవసుశ్చాపిమధ్వాదాయసమాగతః । శ్యామాకా
న్భక్షితాన్దృష్ట్వా సన్తర్జ్యసుతమాత్మనః ॥ ౧౦ ॥ ఖడ్గమాదాయతంహ

సుతహననోద్యుక్తంవసుమ్ప్రతిభగవదుక్తిః.

న్తుంత్వరయాహన్తుముద్దధౌ । తద్వృక్షస్థస్తదావిష్ణుఃఖడ్గంజగ్రాహపాణి
నా ॥ ౧౧ ॥ ఖడ్గంగృహీతంకేనేతిపశ్యన్వృక్షందదర్శసః । శఙ్ఖచక్రగదా
పాణిం వృక్షగూఢార్ధవిగ్రహమ్ ॥ ౧౨ ॥ ముక్త్వావసుశ్చతంఖడ్గంప్రణ
మ్యోవాచకేశవమ్ । కిమిదన్దేవదేవేశ చేష్టితంక్రియతేత్వయా ॥ ౧౩ ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ వసోశ్శృణువచోమేత్వంపుత్రస్తేభక్తిమాన్మయి । త్వత్తో
పిమేప్రియతమస్తస్మాత్ప్రత్యక్షమాగతః ॥ ౧౪ ॥ తస్యసర్వత్రతిష్ఠామి
తవస్వామిసరస్తటే । ఇతిదేవవచశ్శ్రుత్వాప్రీతిమానభవద్వసుః ॥౧౫॥
ఏతస్మిన్నేవకాలేతుపాణ్డ్యదేశాత్సమాగతః । బాల్యాత్ప్రభృతిశూద్రో

*వక్ష్యామీత్యర్థంభవిష్యద్వృత్తాన్తకథన ప్రతిజ్ఞాపరం-అస్మిన్మహీధరఇత్యాద్యు
పరితనగ్రన్థఃపూర్వకల్పవృత్తాన్తపరః-ఏవంభూతఏవవృత్తాన్తోభవిష్యతీత్యభిప్రాయేణ
ప్రవృత్తః-తదిదం-దశమాధ్యాయాన్తే-ఏతద్భవిష్యందేవేశిమయోక్తంవరవర్ణినీత్యనే
నవ్యక్తీభవిష్యతి॥　　యద్వాభావివృత్తాన్తఏవభూతవదుచ్యతే భావివృత్తాన్తంభూత
వత్సాక్షాత్కృత్యతత్కాలానుసంహిత సాక్షాత్కృతవృత్తాన్తోత్తరదశాపన్నేనవక్త్రా
యథావత్సాక్షాత్కార పాటవాతిశయేనభూతవత్సాక్షాత్కృతస్య శ్రోతృమనోరఞ్జ
నాయభూతవదేవాభిధానస్యాస్మిన్ ప్రకరణేఽభిమతత్వాదితివాబోధ్యం.

రఙ్గదాసస్య శ్రీనివాససేవార్థం శ్రీశేషాచలాగమనమ్.

పివిష్ణుభక్తిసమన్వితః ॥ ౧౬ ॥ నారాయణపురీం ప్రాప్య శ్రీవరాహం ప్రణమ్య చ । తత్ర శ్రుత్వా శ్రీనివాసం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౧౭ ॥ స్వయమ్భువా దేవదేవేశసేవితం ప్రియయా తతః । సువర్ణముఖరీం ప్రాప్య స్నాత్వా చోత్తీర్య తత్తటే ॥ ౧౮ ॥ కమలాఖ్యే సరసి చ స్నాత్వా పుణ్యప్రదాయిని । తత్తీరవాసినం దేవం కృష్ణం రామేణ సంయుతమ్ ॥ ౧౯ ॥ నమస్కృత్య తతః ప్రాయాద్వనం గజఘటాయుతమ్ । శనైస్సంప్రాప్య శేషాద్రిం నిర్ఝరం సందదర్శ హ ॥ ౨౦ ॥ తత్సమీపం సమాసాద్య కపిలాపూజితం శివమ్ । తత్పురశ్చక్రతీర్థం తదగాధం పాపనాశనమ్ ॥ ౨౧ ॥ తత్ర స్నాత్వా తతోఽగచ్ఛద్వేఙ్కటాద్రిం శనైశ్శనైః । ఆరాద్ధుం గచ్ఛతా మార్గే యుక్తో వైఖానసేన చ ॥ ౨౨ ॥ రఙ్గదాసస్త్వరురోహ బాలో ద్వాదశవార్షికః । స్వామిపుష్కరిణీం ప్రాప్య స్నాత్వా భక్తిసమన్వితః ॥ ౨౩ ॥ వైఖానసేన మునినా గోపీనాథేన పూజితమ్ । వనమధ్యే తరోర్మూలే స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౪ ॥ తిష్ఠన్తం పుణ్డరీకాక్షం శ్రీభూమిసహితం హరిమ్। ఆకాశస్థం సందదర్శ పీతనీలాకృతిం శుభమ్ ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వస్థశఙ్ఖచక్రాభ్యాం గదాఽసిభ్యాం నిషేవితమ్।పక్షౌ విస్తార్య చాకాశే దేవమూర్ధ్ని వితానవత్ ॥ ౨౬ ॥ స్థితఞ్చ గరుడేశానం పశ్చాచ్ఛార్ఙ్గం శరం తథా । ఏవన్దృ

శ్రీనివాసార్థం రఙ్గదాసకృతదివ్యోద్యానమణ్డపనిర్మాణాని.

ష్ట్వా శ్రీనివాసం విస్మితో రఙ్గదాసకః ॥ ౨౭ ॥ అస్య దేవస్య చారామం కరిష్యామీత్యచిన్తయత్ । నిశ్చిత్య మనసా సర్వం తరుమూలేఽవసత్సుధీః ॥ కృత్వా వైఖానసాద్విష్ణోర్నైవేద్యఞ్చ దినే దినే । శనైశ్ఛిత్వా వనఙ్ఘోరం వృక్షాంశ్చిచ్ఛేద పార్శ్వగాన్ ॥ ౨౯ ॥ ఆస్థానచిహ్నాన్దేవస్య రమాయాశ్చమ్పకం తరుమ్ । దేవాజ్ఞప్తో వర్జయిత్వా తావుభౌ దేవసేవితౌ ॥ దేవస్య పరితో భూమౌ శిలాకుడ్యం తదాఽకరోత్ । తత్కుడ్యస్యైవ పరితః పుష్పారామాంశ్చకార హ ॥ ౩౧ ॥ మల్లికాకరవీరాబ్జకుందమన్దారమాలతీః । తులసీచమ్పకానాన్తు వనాన్యేవ చకార హ ॥ ౩౨ ॥ ఖనిత్వా తత్ర కూపన్తు వర్ధయంస్తజ్జలైర్వనమ్ । ఆరామపుష్పాణ్యాదాయ స్వయన్దామాన్యథాఽకరోత్ ॥ ౩౩ ॥ విచిత్రాణి తదా బద్ధ్వా పూజకస్య

కశేదదా । ఆదాయపూజకస్తానిస్కన్దేమూర్ధ్నిబబన్ధచ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీని
వాసస్యదేవస్య శ్రీభూమిసహితస్యచ । ఏవన్దేవస్యకైఙ్కర్యంకుర్వం
స్తస్థావుదారధీః ॥ ౩౫ ॥ తస్యైవంవర్తమానస్యసమాస్త్వాసప్తతేర్గ
తాః । కుర్వాణేపుష్పాపచయం రఙ్గదాసేమహాత్మని ॥ ౩౬ ॥ ఆరామే

రఙ్గదాసస్యగన్ధర్వక్రీడాదర్శనేనభగవత్కైఙ్కర్యవిస్మృతిః.

సరసిస్నాతుంగన్ధర్వః కశ్చిదాయయౌ । గన్ధర్వరాజః కన్యాభిస్తరుణీభి
స్సమన్వితః ॥ ౩౭ ॥ జలక్రీడాంకరోతిస్మదివిస్థాప్యవిమానకమ్ । సురూ
పాభిశ్చసహితం క్రీడన్తంకమలాకరే ॥ ౩౮ ॥ పశ్యఞ్ఛ్రీరఙ్గదాసోఽ
యంవ్యస్మరన్మాల్యసఞ్చయమ్ । జితేన్ద్రియోపితత్క్రీడాంపశ్యన్రేత
స్ససర్జహ ॥ ౩౯ ॥ పశ్యతస్తస్యసరసస్సముత్తీర్యమనోహరః । దివ్య
వస్త్రాణిచాచ్ఛాద్యకాంతాభిస్సహాసస్మితమ్ ॥ ౪౦ ॥ అధిరుహ్యవిమా
నన్తుయయౌసధనదాలయమ్ । గతేగన్ధర్వరాజేతురఙ్గదాసోవిమోహి
తః ॥ ౪౧ ॥ త్యక్త్వాచతానిమాల్యానిస్నాత్వాసరసిలజ్జితః । పునరా
హృత్యపుష్పాణిశనైర్దేవాలయంయయౌ ॥ ౪౨ ॥ వైఖానసస్తుతన్దృష్ట్వా
పూజాకాలమతీత్యచ । ఆగతంకిమితిప్రాహసఖేఽతిక్రమ్యచాగతః॥౪౩॥
నబద్ధామాలికాశ్చాపిత్వయాఽరామేచకింకృతమ్ ॥శ్రీవరాహః॥ ఇత్థంపృ
ష్టోరఙ్గదాసోనావదల్లజ్జయాతతః ॥ ౪౪ ॥ లజ్జితంరఙ్గదాసన్తంప్రోవా

స్వరూపానుసన్ధానేనలజ్జితంరఙ్గదాసమ్ప్రతిశ్రీనివాసవచనమ్.

చమధుసూదనః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ లజ్జయాకింరఙ్గదాసమయాత్వంమో
హితోహ్యసి ॥ ౪౫ ॥ నతావజ్జితకామస్త్వంధీరోభవమహామతే । గన్ధ
ర్వరాజవద్రాజాభవితాసిమహీతలే ॥ ౪౬ ॥ తత్రభుక్త్వామహాభోగాన్
భక్తిమాన్మయిసర్వదా । ప్రాకారఞ్చవిమానఞ్చకారయిష్యసిమేతదా॥
తత్రముక్తింప్రదాస్యామిప్రీత్యాపరమయాయుతః । అత్రైవకురుసేవాం
త్వమాశరీరవిమోక్షణాత్ ॥ ౪౮ ॥ మద్భక్తానాంసకామానామేవమ్ము
క్తిర్భవిష్యతి । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుఃపునర్నోవాచకిఞ్చన ॥ ౪౯ ॥
శ్రుత్వాతద్రంగదాసోపిచకారారామముత్తమమ్ । సాగ్రంశతాబ్దంసే
విత్వాగతస్స్వర్గమమన్దధీః ॥ ౫౦ ॥ జాతస్సోమకులేతుఙ్గే తోణ్డమానితి

తోణ్డమాన్నామకనృపవృత్తాన్తః.

విశ్రుతః । సువీరతనయోవీరోనన్దినీగర్భసమ్భవః ॥ ౫౧ ॥ సపఞ్చవర్షా
దుద్భూతవిష్ణుభక్తిస్స్వయంసుధీః । సౌశీల్యశౌర్యవీర్యాదిగుణానామా
కరోమహాన్ ॥ ౫౨ ॥ పాణ్డ్యస్యతనయాంపద్మాముపయేమేమనోహ
రామ్ । తతోరాజాశతంకన్యానానాదేశ్యాస్స్వయంవరాః ॥ ౫౩ ॥
రేమేదేవేన్ద్రవద్భూమౌనారాయణపురేవసన్ । అనుజ్ఞాంప్రాప్యపితృ
తఃపుత్రఃపఞ్చాస్యవిక్రమః ॥ ౫౪ ॥ ఉద్దిశ్యమృగయాంవీరోవేఙ్కటా

తోణ్డమాన్నృపస్యమృగయార్థంశ్రీశేషాచలాగమనమ్.

ద్రేస్సమీపతః । పాదచారేణవిచరన్పరివారైస్సమన్వితః ॥ ౫౫ ॥ మద
ధారాంవిముఞ్చన్తందదర్శగజయూథపమ్ । తన్దృష్ట్వావిస్మితోభూత్వా
గృహీతుంతమనుద్రుతః ॥ ౫౬ ॥ సువర్ణముఖరీంతీర్త్వాబ్రహ్మర్షింశుకము
త్తమమ్।నమస్కృత్వాఽభ్యనుజ్ఞాతస్తతోఽగచ్ఛద్వనాద్వనమ్ ॥ ౫౭ ॥
దదర్శరేణుకాన్దేవీంవల్మీకాకారసంస్థితామ్ । ఇష్టదామిష్టభక్తానాంది
వ్యారామనివాసినీమ్ ॥ ౫౮ ॥ పరివారైస్సదోపేతాంపూజితాంత్రిద
శైరపి॥తోణ్డమానపితాంనత్వాతతఃపశ్చాన్ముఖోయయౌ ॥౫౯॥ పఞ్చ

శ్రీనివాససమీపస్థపఞ్చవర్ణశుకవృత్తాన్తః.

వర్ణంశుకందృష్ట్వాతంజిఘృక్షురనుద్రుతః । సవదఞ్ఛ్రీనివాసేతిగిరింశీ
ఘ్రతరంయయౌ ॥ ౬౦ ॥ అనుద్రవన్త్సరాజాపిగిరిరాజంసమారుహ
త్ । దదర్శవివిధాఃపశ్యన్ శిఖరాణిసమన్తతః ॥ ౬౧ ॥ శుకమన్వేష
మాణోసౌశ్యామాకవనమేయివాన్ । తమదృష్ట్వాశుకవరంవనపాలన్దద
ర్శహ ॥ ౬౨ ॥ తన్తురాజానమాయాన్తంప్రత్యుద్గచ్ఛన్ససత్వరః । ప్ర
ణమ్యవినయోపేతఃకృతాఞ్జలిపుటస్థితః ॥ ౬౩ ॥ తోణ్డమానపిసంపూజ్య
తంపప్రచ్ఛవనేచరమ్ । పఞ్చవర్ణశ్శుకఃకశ్చిద్దృష్టశ్చాత్రాగతస్త్వయా ॥
శ్రీనివాసేతిచవదన్క్వగతోసావనేచర । వనచరః ॥ సపఞ్చవర్ణోరాజే
న్ద్రశ్రీనివాసప్రియస్సదా ॥ ౬౪ ॥ పార్శ్వవర్తీసదాతస్యశ్రీభూమిభ్యాం
వివర్ధితః । స్వామిపుష్కరిణీతీరేసదాఽస్తేదేవసన్నిధౌ ॥ ౬౫ ॥ గృహీ
తుంసశుకశ్శ్రీమాన్నతుకేనాపిశక్యతే । విహృత్యస్వేచ్ఛయానిత్యమ
స్మిన్గిరివరేశుభే ॥౬౬॥ దినాన్తేదేవమాసాద్యతత్సమీపేవసత్యయమ్ । తద్దే

వమారాధయితుం గమిష్యామి నృపాత్మజ ॥ ౧౮ ॥ విశ్రమ్య తాం వృక్షమూలే యావదాగమనం మమ । పుత్రేణానేన సహితో విహర త్వం యథాసుఖమ్ ॥ ౧౯ ॥ రాజా ॥ త్వయా సహ గమిష్యామి ద్రష్టుం దేవం జనార్దనమ్ । త్వం మే దర్శయ దేవేశం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౨౦ ॥ తస్య రాజ్ఞో వచః శ్రుత్వా శ్యామాకం మధుమిశ్రితమ్ । చూతపత్రపుటే క్షి

తోణ్డమాన్నృపస్య నిషాదేన సహ శ్రీనివాససేవాగమనమ్.

ప్త్వా రాజ్ఞా సహాయయౌ హరిమ్ ॥ ౨౧ ॥ గత్వా సుదూరమధ్వానం పశ్యన్ నానాశిలాతలమ్ । ముహూర్తాద్దేవసంప్రాప్తః స్వామిపుష్కరిణీం శుభామ్ ॥ ౨౨ ॥ స్నాత్వా తత్ర విధానేన రాజ్ఞా సహ నిషాదపః । దర్శయామాస దేవేశం రాజ్ఞస్తస్య మహాత్మనః ॥ ౨౩ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్థితం శ్రీవృక్షమూలకే । అతసీపుష్పసఙ్కాశమమ్బుజాయతలోచనమ్ ॥ ౨౪ ॥ చతుర్భుజముదారాఙ్గమీషత్స్మితముఖామ్బుజమ్ । దివ్యపీతామ్బరధరం కిరీటకటకోజ్జ్వలమ్ ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వస్థాభ్యాం సురూపాభ్యాం శ్రీభూమిభ్యాం సమన్వితమ్ । పరితశ్శఙ్ఖచక్రాసిగదాశార్ఙ్గేషుసేవితమ్ ॥ ౨౬ ॥ అన్యైర్దివ్యాయుధైశ్చాపి దివ్యమాల్యైర్నిషేవితమ్ । స్కన్దేనారాధ్యమానం తం త్రిసన్ధ్యం పురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ వల్మీకగూఢపాదాబ్జమాజానుపురుషోత్తమమ్। తతో దృష్ట్వా ముదా దేవం ప్రణేమతురుభౌ తదా ॥ ౨౮ ॥ రాజా తు ప్రాఞ్జలిర్భూత్వా విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః । ఆనన్దలహరీం ప్రాప్య న ప్రాజ్ఞాయత కిఞ్చన । ౨౯ ॥ నిషాదోపి నివేద్యైవ శ్యామాకం మధుమిశ్రితమ్ । రాజ్ఞే తదర్ధం దత్త్వైవ శిష్టార్ధం భుక్త్వా స్వయమ్ ॥ ౩౦ ॥ పీత్వా పుష్కరిణీతోయం తేన రాజ్ఞా సమన్వితః । స పునశ్శ్యామాకవనే పుణ్యాం పర్ణకుటీం యయౌ ॥ ౩౧ ॥ ఉషిత్వా చైకరాత్రం తు ప్రాతరుత్థాయ భూమిపః । స్వసైన్యేన సమాయుక్తో

తోణ్డమాన్నృపం ప్రతి రేణుకోక్తిః.

నివృత్తస్స్వపురం యయౌ ॥ ౩౨ ॥ పునర్దేవీ వనం గత్వా హయాదవతతార హ । చైత్రశుద్ధనవమ్యాం తు పూజయా మాస రేణుకామ్ ॥ ౩౩ ॥ హవిష్యం పరమాన్నఞ్చ సోపస్కరమనేకశః । పశూపహారసహితం ధూపదీపసమన్వితమ్ ॥ ౩౪ ॥ సురాఘటీశతం దత్త్వా జాతికేసరవాసి

తమ్ । ఏవంసంపూజితా దేవీ ప్రీతారాజ్ఞేవరన్దదా ॥ ౭౫ ॥ ఆవి ష్టః పురుషః కశ్చిదవదన్నృపసత్తమమ్ । శృణు రాజన్భవిష్యత్తే రాజ్యం నిహతకణ్టకమ్ ॥ ౭౬ ॥ రాజం స్త్వైవనామ్నాఽత్ర రాజధానీ భవిష్య తి । మత్సమీపే మహారాజ చిరం రాజ్యం కరిష్యసి ॥ ౭౭ ॥ దేవదేవ ప్రసాదశ్చ భవిష్యతీతవానఘ । ఇతిదత్త్వావరం తస్మా ఆవిష్టః ప్రకృతిం య యౌ ॥ ౭౮ ॥ తతోలబ్ధవరో రాజా యయౌ శుకమునిం పునః । అభివా

శుకవర్ణితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

ద్య మునిం తేన పూజితో ముదితోఽభవత్ ॥ ౭౯ ॥ మాహాత్మ్యం సరసో బ్రూహి కమలాఖ్యస్య మే మునే । శ్రీశుకః ॥ పురా దూర్వాసస శ్శాపా దవతీర్ణా సురాలయాత్ ॥ ౮౦ ॥ పద్మా పద్మాక్షదయితా విష్ణునా సహి తా నృప । సరః కాఞ్చనపద్మాఢ్యమిదం ప్రాప్య మహేశ్వరీ ॥ ౮౧ ॥ త పశ్చకార వర్షాణాం దివ్యానామయుతం రమా । తతో దేవా విచిన్వన్త శ్శ్రి యం విష్ణుసమన్వితామ్ ॥ ౮౨ ॥ పురన్దరేణ సంయుక్తా రాజన్నస్మింత్స రోవరే । స్థితాం సువర్ణకమలే పుణ్డరీకాక్షసంయుతామ్ ॥ ౮౩ ॥ దృష్ట్వా ప్రీతిసమాయుక్తాః ప్రణమ్యామ్బుజధారిణీమ్ । కృతాఞ్జలిపుటాస్సేన్ద్రా

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః.

స్తుష్టువుర్లోకమాతరమ్ ॥ ౮౪ ॥ దేవాః ॥ నమశ్శ్రియై లోకధాత్ర్యై బ్ర హ్మమాత్రే నమోనమః । నమస్తే పద్మనేత్రాయై పద్మముఖ్యై నమోనమః ॥ ప్రసన్నముఖపద్మాయై పద్మకాన్త్యై నమోనమః । నమో బిల్వవనస్థాయై విష్ణుపత్న్యై నమోనమః ॥ ౮౬ ॥ విచిత్రక్షౌమధారిణ్యై పృథుశ్రోణ్యై న మోనమః । పక్వబిల్వఫలాపీనతుఙ్గస్తన్యై నమోనమః ॥ ౮౭ ॥ సు రక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలే శుభే । సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపు రశోభితే ॥ ౮౮ ॥ యక్షకర్దమసంలిప్తసర్వాఙ్గే కటకోజ్జ్వలే । మాఙ్గల్యా భరణైశ్చిత్రైర్ముక్తాహారైర్విభూషితే ॥ ౮౯ ॥ తాటఙ్కైరవతంసైశ్చ శోభ మానముఖామ్బుజే । పద్మహస్తే నమస్తుభ్యం ప్రసీద హరివల్లభే ॥ ౧౦౦ ॥ ఋ గ్యజుస్సామరూపాయై విద్యాయై తే నమోనమః । ప్రసీదాస్మాన్కృపాదృ ష్టిపాతైరాలోకయాబ్ధిజే ॥ ౧౦౧ ॥ దృష్టాత్వయా యే తే బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రా

ఇన్ద్రాదీన్ప్రతిస్తుతిప్రసన్నలక్ష్మీవచనమ్.

త్వంసమాప్నుయుః ॥ శ్రీశుకః ॥ ఇతిస్తుతాతదాదేవైర్విష్ణువక్షస్థలాలయా॥ విష్ణునాసహసన్దృశ్యా రమాప్రీతాఽవదత్సురాన్ ॥ శ్రీః ॥ సురారీన్ త్స హసాహత్వా స్వపదానిగమిష్యథ ॥ ౧౦౩ ॥ యేస్థానహీనాస్స్వస్థానాద్భ్రంశితాయేనరాభువి । తేమామనేనస్తోత్రేణ స్తుత్వాస్థానమవాప్నుయుః ॥ ౧౦౪ ॥ అఖణ్డైర్బిల్వపత్రైర్మా మర్చయన్తినరాభువి । స్తోత్రేణానేనయేదేవానరాయుష్మత్కృతేనవై ॥ ౧౦౫ ॥ ధర్మార్థకామమోక్షాణామాకరాస్తేభవన్తివై । ఇదంపద్మసరోదేవాయేకేచననరాభువి॥ ప్రాప్యస్నానంకరిష్యన్తిమాంస్తుత్వావిష్ణువల్లభామ్। తేపిశ్రియందీర్ఘమాయుర్విద్యాంపుత్రాన్త్సువర్చసః ॥ ౧౦౬ ॥ లబ్ధ్వాభోగాంశ్చ భుక్త్వాఽన్తేనరామోక్షమవాప్నుయుః । ఇతిదత్వావరన్దేవీ దేవేనసహవిష్ణునా॥ ఆరుహ్యగరుడేశానంవైకుణ్ఠస్థానమాయయా ॥౧౦౭॥ ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేవసునామకనిషాదవృత్తాన్తపద్మసరోమాహాత్మ్యాది వర్ణనంనామనవమోధ్యాయః.

తోణ్డమాన్నృపస్యస్వపితుస్సకాశాద్రాజ్యప్రాప్తిః.

శ్రీశుకః॥ ఇదంపద్మసరోనామ సర్వపాపప్రణాశనమ్ । కీర్తనాత్స్మరణాత్స్నానాన్నృణాంలక్ష్మీప్రదంభువి ॥ ౧ ॥ కృత్వాస్నానంత్వమప్యస్మిన్వ్రజస్వ పితురన్తికమ్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏతచ్ఛుకవచశ్శ్రుత్వాస్నాత్వాపద్మసరోవరే ॥ ౨ ॥ తంనత్వాహయమారుహ్య తోణ్డమాన్ త్స్వపురంయయా । తంపితాయువరాజానంకృత్వాత్రీన్వత్సరానథ ॥౩॥ రక్షకత్వఞ్చసామర్థ్యం శౌర్యంవీర్యంసుశీలతామ్ । భక్తింవిప్రేషుపుత్రస్య వీక్ష్యరాజాస్వమన్త్రిభిః ॥ ౪ ॥ స్వపదేస్థాపయామాస స్వభిషిచ్య విధానతః । అనునీయసుతంపత్న్యా సార్థంరాజా వనంయయా ॥ ౫ ॥

వసోర్వల్మీకేశ్రీవరాహసందర్శనమ్.

తోణ్డమానపిసామ్రాజ్యంలబ్ధ్వారాజ్యఞ్చకారహ । నిషాదస్యవనేదేవోవారాహంరూపమాస్థితః ॥౬॥ శ్యామాకపక్వంభక్షిత్వారాత్రౌరాత్రౌచ

చారహ । పదానిసవరాహస్యచాన్వియేషదివాదివా ॥౭॥ అదృష్ట్వాతం వరాహంసరాత్రౌజాగ్రద్ధనుర్ధరః । స్థితోఽపశ్యచ్చరన్తంతం చన్ద్రకోటిసమప్రభమ్ ॥ ౮ ॥ వరాహం సుభగాకారం శ్యామాక వనమధ్యతః । తద్దృష్ట్వాధనురాదాయసింహనాదఞ్చకారహ ॥ ౯ ॥ వరాహస్తద్ధ్వనిం శ్రుత్వా వనాన్నిష్క్రమ్యసత్వరమ్ । యయౌతంచాప్యనుయయౌవరాహంసనిషాదపః ॥ ౧౦ ॥ రాత్రిశేషమనుద్రుత్య వనేచన్ద్రసమప్రభమ్। వల్మీకంప్రవిశన్తఞ్చదదర్శసనిషాదపః ॥౧౧॥ గచ్ఛన్తంపూర్ణిమాచన్ద్రమస్తంగిరివరంయథా। విస్మితోఽఖానయత్కోపాద్వల్మీకంసనిషాదపః॥ ధరావరాహోదదృశే మూర్ఛితోఽయమ్న్యపాతహ । పితరమ్మూర్ఛితం దృష్ట్వాతత్పుత్రోభక్తిమాంస్తదా ॥౧౩॥ వరాహదేవంతుష్టావయేనప్రీతోభవేద్ధరిః । ఆవిశ్యపితరన్తస్యప్రోవాచమధుసూదనః ॥ ౧౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహంవరాహదేవేశో నిత్యమస్మిన్వసామ్యహమ్ । రాజ్ఞేత్వముక్త్వామామత్ర ప్రతిష్ఠాప్యైవపూజయ ॥ ౧౫ ॥ వల్మీకంకృష్ణగోక్షీరైః క్షాళయిత్వాతదుత్థితే। శిలాతలేచవారాహముద్ధృత్యధరణీస్థితమ్ ॥౧౬॥ కారయిత్వాప్రతిష్ఠాప్యవిప్రైర్వైఖానసైశ్చమామ్। పూజయేద్విధివిద్భోగైస్తోణ్డమాన్నాజసత్తమః ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంజహౌదేవస్సచస్వస్థోబభూవహ । సుఖాసీనస్తుపితరం నమస్కృత్య నిషాదజః ॥ ౧౮ ॥ న్యవేదయద్దేవవచఃపిత్రేసర్వంయథాతథమ్ । సశ్రుత్వావిస్మితోభూత్వా

→ తోణ్డమాన్నృపాయవసుని వేదితవరాహోదన్తః. ←

కృత్స్నంపుత్రవచశ్శుభమ్ ॥ ౧౯ ॥ రాజ్ఞేవక్తుంయయౌశీఘ్రం నిషాదస్స్వానుగైస్సహ । వసుర్నిషాదాధిపతీరాజద్వారముపాగమత్ ॥౨౦॥ నిషాదాధిపమాజ్ఞాయద్వారపాలైర్నృపోత్తమః। ఆహూయాయతంనిషాదేశం సభాయామ్మన్త్రిభిస్సహ ॥ ౨౧ ॥ సత్కృత్యతంవసుంరాజా సపుత్రంసపరిచ్ఛదమ్। పప్రచ్ఛప్రీతిమాన్రాజావసుంతంవనగోచరమ్ ॥౨౨॥ కిమాగమనకృత్యన్తేవదత్వంవనగోచర ॥వసుః॥ రాజన్నమవనేదృష్టమాశ్చర్యంశృణుభూపతే ॥ ౨౩ ॥ కశ్చిచ్ఛ్వేతోవరాహస్తు శ్యామాకమచరన్నిశి । తంవరాహంధనుష్పాణిరన్వధావమహంనృప ॥౨౪॥ అనుద్రుతోవాయువేగోగత్వావల్మీకమావిశత్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేపశ్యతో

మమభూపతే ॥ ౨౫ ॥ వల్మీకమఖనంక్రోధా న్మూర్ఛితోన్యపతమ్భువి । మత్పుత్రోఽయంసమాగత్యమాన్దృష్ట్వామూర్ఛితమ్భువి ॥ ౨౬ ॥ శుచి ర్భూత్వాదేవదేవంతుష్టావమధుసూదనమ్ । తతోమయిసమావిశ్యవరా హోప్య వదత్సుతమ్ ॥ ౨౭ ॥ రాజ్ఞేనివేదయక్షిప్రం మచ్చరిత్రం నిషా దప । కృష్ణగోక్షీరసేకేన వల్మీకంక్షాళయేన్నృపః ॥ ౨౮ ॥ దృశ్యతేచ శిలాకాచి ద్వల్మీకస్థాసుశోభనా । వామాఙ్కస్థభువంమాఞ్చవరాహావ దనంస్థితమ్ ॥ ౨౯ ॥ కారయిత్వాశిల్పినాఽథప్రతిష్ఠాప్యమునీశ్వరైః। వై ఖానసైర్మునివరైరర్చయే * త్తోణ్డమానపి ॥౩౦॥ అథగత్వాశ్రీనివాసంవ ల్మీకావృతపద్ద్వయమ్। కపిలాకృష్ణగోక్షీరసేచనైఃక్షాళయేచ్ఛనైః॥౩౧॥ ఆపాదపీఠపర్యన్తంక్షాళయిత్వాదినేదినే । కుర్యాత్ప్రాకారముభయో రుత్తరేదక్షిణేతథా ॥౩౨॥ ఇత్యుక్త్వాచైవమాఽముఞ్చద్దేవస్స్వస్థోఽభ వంనృప । ఇదన్తేవక్తుమాయాతో దేవదేవచికీర్షితమ్ ॥౩౩॥ శ్రీవరాహః॥

నృపస్యనిషాదవాక్యస్వప్నాభ్యామ్బిలమార్గేణ శేషాచలగమనమ్.

తోణ్డమానపితచ్ఛ్రుత్వాసుప్రీతోవిస్మితోఽభవత్ । తతఃకార్యంవినిశ్చి త్యమన్త్రిభిఃపురస్కరాదిభిః॥౩౪॥ వేఙ్కటాద్రింజిగమిషుర్గోపానాహూ యసర్వశః । కృష్ణాశ్చకపిలాగావోయాః కాశ్చిత్సన్తిమామకాః ॥౩౫ ॥ తాస్సర్వాస్త్వానయధ్వం వేఙ్కటాద్రిసమీపతః । ఇత్యాజ్ఞాప్యనృపోగో పా ఞ్ఛ్వోయాత్రేతి చమన్త్రిణః ॥ ౩౬ ॥ విసృజ్యప్రకృతీస్సర్వా వివే శాన్తఃపురంవశీ । ఉక్త్వాకథాంతాంపత్నీభ్యస్సుష్వాపనిశిపార్థివః ॥౩౭॥ తంస్వప్నే శ్రీనివాసోపి బిలమార్గంహ్యదర్శయత్ । స్వపురాదాబిలంమా ర్గే పల్లవాన సృజద్ధరిః ॥ ౩౮ ॥ ఏవంస్వప్నం నృపోదృష్ట్వా ప్రాతరుత్థా యసత్వరః । ఆహూయమన్త్రిణస్సర్వాన్ప్రకృతీర్బ్రాహ్మణానపి॥౩౯॥ స్వప్నంతథావిధంచోక్త్వాఽపశ్యద్ద్వారేఽథపల్లవమ్ । యుక్తేముహూ ర్తేప్రయయౌ హయమారుహ్య తోణ్డమాన్ ॥ ౪౦ ॥ పశ్యంశ్చ పల్లవా న్గాశ్చ శనైఃప్రీతోయయౌబిలమ్ । దృష్ట్వావిస్మయమాపన్నో నిర్గమేత

* తోణ్డమాన్ - తుణ్డమానితిచపాఠాన్తరమ్.

భగవదుక్త్యా తోణ్డమాన్న ప్రకృత క్షీరాభిషేకవప్రనిర్మాణాదికమ్.

త్రపట్టణమ్ ॥౮౧॥ బిలమన్తఃపురే కృత్వా ప్రాకారం చాప్యకారయత్ ।
వసం స్తత్ర నృపేన్ద్రోఽసౌ నిర్జిత్య పృథివీమిమామ్ ॥౮౨॥ యథోక్తం దేవ
దేవేన క్షీరప్రక్షాళనాదికమ్ । కృత్వా ప్రాకారనిర్మాణం కర్తుముద్యోగ
మాయయౌ ॥ ౮౩ ॥ తదానీం దేవదేవేన స్వయమాజ్ఞాపితో నృపః । తి
స్త్రిణీం చమ్పకఙ్చోభౌ పాలయైతౌ నగోత్తమౌ ॥ ౮౪ ॥ మమ చాస్థాని
కీ చిఞ్చా లక్ష్మ్యాః స్థానఞ్చ చమ్పకః । నమస్కార్యౌ నృపైస్తావిహ ఋషి
దేవ నరైస్సదా ॥ ౮౫ ॥ సంస్థాప్యైతౌ నృపశ్రేష్ఠ ఛేదయాన్యాన్న
గోత్తమాన్ । ప్రాకారమాత్రం కురు మే ద్వారగోపురసంయుతమ్ ॥౮౬॥
విమానన్తు భవద్వంశ్యో నామ్నా నారాయణో నృపః । కారయిష్యతి మద్భ
క్త స్స్వర్ణేనాలఙ్కరిష్యతి ॥ ౮౭ ॥ ఏవముక్త్వా తోణ్డమానం విరరామ
శ్రియఃపతిః ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఏవన్దేవవచశ్శ్రుత్వా కృత్వా ప్రాకారమే
వచ ॥ ౮౮ ॥ పూజయామాస మునిభిర్వైఖానసకులోద్భవైః । నిత్యం
బిలేన చాగత్య దేవం నత్వా నృపోత్తమః ॥ ౮౯ ॥ రాజ్యఞ్చకార ధర్మేణ
భుఞ్జానో భోగముత్తమమ్ । ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు దాక్షిణాత్యో ద్విజోత్త

గఙ్గాస్నానాగతవీరశర్మాఖ్యవిప్రచరితమ్.

మః ॥ ౯౦ ॥ గఙ్గాస్నానాయ గచ్ఛన్వై సదారః ప్రయయౌ పురాత్ ।
మార్గేఽథ గర్భిణీ జాతా బ్రాహ్మణీ బ్రాహ్మణస్స చ ॥ ౯౧ ॥ తాం తు గర్భ
వతీం దృష్ట్వా స్వాత్మానుగమనేఽక్షమామ్ । రాజానం ద్రష్టుకామోఽసౌ
రాజద్వారముపాగమత్ ॥ ౯౨ ॥ ద్వార్థేన జ్ఞాపితో రాజా తమాహూ
య ద్విజోత్తమమ్ । పూజయిత్వా తు విధివత్ప్రపచ్ఛ కుశలం ద్విజమ్ ॥౯౩॥
రాజా ॥ కిమాగమనకృత్యం తే కిఙ్కరిష్యామ్యహం ద్విజ ॥ ద్విజః ॥ వా
సిష్ఠో వీరశర్మాఽహం సామవేదీ నృపోత్తమ ॥ ౯౪ ॥ సదారో నిర్గతో రా
జన్ గఙ్గాస్నానాయ సాదరః । మార్గే చ గర్భిణీ చేయం కౌశికీ పుణ్యశాలి
నీ ॥౯౫॥ నామ్నా లక్ష్మీరితి ఖ్యాతా సుశీలా చ పతివ్రతా । స్థాప్యచైనాం

తవగృహే వ్రతంనిర్వ_ర్తయామ్యహమ్ ॥౫౬॥ తస్మాద్రాజన్ప్రియచ్ఛా
స్త్యైయథేష్టంభ_క్తవేతనే। తావచ్ఛరక్ష్యతాంలక్ష్మీర్యావదాగమనంమ
మ ॥ ౫౭ ॥ శ్రీవరాహః ॥ రాజాతస్య వచశ్శ్రుత్వా తణ్డులాని ధనాన్య
పి । దత్త్వాషణ్మాసపర్య_న్తం గృహమ_న్తః పురేదదౌ ॥ ౫౮ ॥ తాంన్య
స్యబ్రాహ్మణఃప్రీతో గఙ్గాస్నానాయనిర్యయౌ । గత్వాభాగీరథీంగఙ్గాం
ప్రయాగేక్షేత్రఉ_త్తమే ॥ ౫౯ ॥ స్నాత్వాకాశీం తతోగత్వా తత్రోషి
త్వాదినత్రయమ్ । గయాంప్రాప్య పితృశ్రాద్ధ మకరోద్బ్రాహ్మణో_త్త
మః ॥ ౬౦ ॥ గత్వాఽయోధ్యామపిపురీంప్రయయౌబదరీవనమ్ । సా
లగ్రామంతతోగత్వాస్వదేశంప్రతినిర్యయౌ ॥ ౬౧॥ సంవత్సరద్వయేఽ
తీతేచైత్రేమాసిశుభేదినే। నివృత్తోఽసౌద్విజశ్రేష్ఠశ్శనైరాగత్యమాధవే॥
ఏకాదశ్యాంశుక్లపక్షే పునారాజానమాయయౌ । రాజాతువిస్మృత్యత
దాబ్రాహ్మణీంనాఽస్మరన్నృపః ॥ ౬౩ ॥ బ్రాహ్మణీమానినీగేహేమృతా
శుష్కాబభూవహ । పీరశర్మా తతోవిప్రో గఙ్గాతోయ కరణ్డకే ॥ ౬౪ ॥
విముచ్యబన్ధనంత్వేకం గాఙ్గస్తుకరకంశుభమ్ । ప్రదాయరాజ్ఞే పప్రచ్ఛ
పత్నీకుశలినీతిమే ॥ ౬౫ ॥ స్మృత్వాఽథరాజావిప్రంతం స్థీయతా
మితి చాబ్రవీత్ । అ_న్తఃపురంతతోగత్వా తామపశ్యన్మృతాఙ్గృహే॥
అనుక్త్వా బ్రహ్మణేతస్మై ప్రవిశ్యబిలము_త్తమమ్ । శ్రీనృసింహంనమస్కృ
త్య పునఃప్రాప్య బిలో_త్తమమ్ ॥ ౬౭ ॥ శ్రీనివాసం యయౌద్రష్టుం శ్రీ
భూమిసహితమ్పరమ్ । తందృష్ట్వా సహసాఽయా_న్తం జుగూహాతేధ
రారమే ॥ ౬౮ ॥ ప్రణమ_న్త మవోచ_త్తం కిమకాలే నృపాఽగతః ।
నృపోఽవద త్ప్రిణమ్యేశం భీతోఽథబ్రా హ్మణీంమృతామ్ ॥ ౬౯ ॥ త

అస్థిసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

చ్ఛ్రుత్వాదేవదేవోపి మాభీరాజన్ద్విజో_త్తమాత్ । ఆన్దోళికాంతామా
రోప్య స్త్రీభిస్స్వాభి స్సమన్వితామ్ ॥ ౭౦ ॥ మదాలయా త్పూర్వ
భాగే ద్వాదశ్యాంస్నాపయప్రభో । అస్థినామ్ని సరస్యస్మి న్స్నపన్మృత్యోని
వారణే ॥ ౭౧ ॥ ప్రా_ప్తజీవా సమంస్త్రీభి ర్బ్రాహ్మణేన చయోక్ష్యతే ।
శీఘ్రంయాహినృపశ్రేష్ఠ యథో_క్తంవచనఙ్కురు ॥ ౭౨ ॥ ఇతిదేవ వచ
శ్శ్రుత్వా ప్రయయౌస్వపురంనృపః । ఆన్దోళికాసురమ్యా సుస్త్రీయఆ

రోప్యతామపి ॥ ౭౩ ॥ బ్రాహ్మణఞ్చపురస్కృత్యద్రష్టుందేవంయయౌనృపః । అస్థికూటసరఃప్రాప్యస్నాపయామాసతాంస్త్రియః ॥ ౭౪ ॥ త్వగస్థిరూపాసాచాపి తాభిఃక్షిప్తాసరోవరే । ప్రాప్తజీవాయథాపూర్వంసువ్యఞ్జితశరీరజా ॥ ౭౫ ॥ ఉత్థితాసరసస్స్నాత్వారాజ్ఞీభిస్సహామఙ్గళా । ప్రాప్తాచబ్రాహ్మణంప్రీతాభర్తారంపునరాగతమ్ ॥ ౭౬ ॥ రాజాహరింపూజయిత్వా బ్రాహ్మణాయధనందదౌ । సహస్రనిష్కపర్యన్తంవస్త్రాణివివిధానిచ ॥ ౭౭ ॥ స్వదేశగమనాయైవసాదరంవిససర్జహ । విప్రశ్శ్రుత్వాస్త్రియోవృత్తంప్రభావంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౭౮ ॥ ఆశీఃప్రయుజ్యరాజ్ఞేఽథస్వదేశంప్రయయౌద్విజః । విప్రేగతేశ్రీనివాసోరాజానంపునరబ్రవీత్ ॥ ౭౯ ॥ దినేదినేచమధ్యాహ్నే నైవేద్యానన్తరంనృప।ఆగత్యమామర్చయిత్వాయథేష్టంస్వర్ణపఙ్కజైః ॥ ౮౦ ॥ గత్వాపురీంస్వధర్మేణరాజ్యఙ్కురునరాధిప । యద్యదిష్టంతవనృపభవిష్యతినసంశయః ॥౮౧॥ నాఽగన్తవ్యమకాలేతుత్వయానృపకదాచన। ఏవంకాలార్చనంకృత్వాగత్వాత్వంస్వపురేవస ॥ ౮౨ ॥ రాజా ॥ తథాకరిష్యేదేవేశమధ్యాహ్నేచార్చయామ్యహమ్ । ఇతిదేవాజ్ఞయానిత్యమర్చయఁత్స్వర్ణపఙ్కజైః ॥ ౮౩ ॥ తదూర్ధ్వంతులసీపుష్పంజాత్వా

కుర్వగ్రామస్థకులాలవంశజభీమాఖ్యభక్తోదన్తః.

పశ్యత్సమృణ్మయమ్ । విస్మితోదేవదేవేశమపృచ్ఛన్నృపసత్తమః ॥౮౪॥ రాజా ॥ కేనార్చ్యసేమృణ్మయైశ్చకోమలైస్తులసీసుమైః । రాజ్ఞాపృష్టోదేవదేవస్స్మృత్వారాజానమబ్రవీత్ ॥ ౮౫ ॥ కశ్చిత్కులాలోమద్భక్తః కుర్వగ్రామేవసత్యసౌ । స్వగృహేఽర్చయతేరాజంస్తదఙ్గీక్రియతేమయా ॥ ౮౬ ॥ ఇతిదేవవచశ్శ్రుత్వాతద్ద్రష్టుంప్రయయౌనృపః । గత్వాకుర్వపురన్తస్యకులాలస్యగృహంయయౌ ॥ ౮౭ ॥ రాజానమాగతన్దృష్ట్వాప్రణమ్యైవాగ్రతస్థ్సితః । స్థితంతంభీమనామానంపప్రచ్ఛనృపసత్తమః ॥ ౮౮ ॥ తోణ్డమాన్ ॥ భీమపూజయసేదేవంకథంవదకులోత్తమ ॥ శ్రీవరాహః ॥ పృష్టఃప్రాహకులాలోఽపిజాతుజానేనచార్చనమ్ ॥ కేనోక్తంనృపతిశ్రేష్ఠకులాలోఽర్చయతీతిహి ॥ తోణ్డమాన్ ॥ దేవేన

శ్రీనివాసేనమమోక్తంహిత్వదర్చనమ్ ॥ ౯౦ ॥ సతుశ్రుత్వాన్నృపవచ
స్తన్నత్వాదేవవరంపురా ॥ భీమః ॥ యదాప్రకాశితాపూజాయదారా
జాసమాగతః ॥ ౯౧ ॥ తోణ్డమాం స్తేనసంవాద స్తదామోక్షంగమిష్యసి ।
ఇతిపూర్వంవరన్దేవోదత్తవాన్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౯౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽథ

కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యభక్తస్యపత్న్యాసహవైకుణ్ఠప్రాప్తిః.

కులాలోపిపత్న్యాసార్థంతద్దైవచ । విమానమాగతన్దృష్ట్వా దేవన్దృష్ట్వా
జనార్దనమ్ ॥ ౯౩ ॥ ప్రణమన్ప్రజహౌప్రాణాన్త్సదారోభక్తసత్తమః ।
పశ్యతోరాజరాజస్యవిమానమధిరుహ్యచ ॥ ౯౪ ॥ దివ్యరూపధరోదే
వ్యాసార్థంవిష్ణుపదంయయౌ । దృష్ట్వారాజాఽద్భుతంతత్రస్వపురంప్రా
ప్యహర్షితః ॥ ౯౫ ॥ స్వపుత్రంశ్రీనివాసాఖ్యమభిషిచ్యవిధానతః । ప
రిపాలయధర్మేణమానవాంశ్చవసున్ధరామ్ ॥ ౯౬ ॥ ఇత్యాజ్ఞాప్యసుతం
ధీమాం స్తతాపపరమన్తపః । తప్యతస్తస్యదేవోఽపిప్రత్యక్షమభవద్ధరిః ॥

శ్రీనివాసకృపయాతోణ్డమాన్నృపస్యసారూప్యప్రాప్తిః.

ఆరుహ్యగరుడన్దేవోరమాభూమిసమన్వితః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కిఙ్కరో
మిన్నృపశ్రేష్ఠతపసాతోషితస్తవ ॥ ౯౭ ॥ ఇత్యుక్తోదేవదేవేనతోణ్డమా
నపిరాజరాట్ ।ప్రీతిమాన్ప్రాఞ్జలిర్భూత్వాసగద్గదమువాచహ ॥ ౯౯ ॥
త్వల్లోకేవస్తుమిచ్ఛామిజరామరణవర్జితే । ఇదమేవవరన్దేహిమాధవైత
న్మమేప్సితమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ శ్రీవరాహః ॥ ఇత్యుక్త్వానిపపాతోర్వ్యాంసా
ష్టాఙ్గం దేవసన్నిధౌ।తదాకళేబరమ్ముక్త్వావిమానన్త్వారురోహచ ॥౧౦౧॥
గన్ధర్వైస్స్తూయమానోఽసౌసారూప్యంప్రాపశార్ఙ్గిణః । యచ్ఛోకమో
హరహితంజరామరణవర్జితమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ పునరావృత్తిరహితంతద్విష్ణోః

అధ్యాయఫలశ్రుతిః.

పదమాయయౌ । ఏతద్భవిష్యం దేవేశిమయోక్తంవరవర్ణిని ॥ ౧౦౩ ॥
యశ్శ్రావయేద్యశ్శృణుయాద్విష్ణులోకంసగచ్ఛతి ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యు
క్తాం దేవదేవేనసభవిష్యాంసహోత్తరామ్ ॥ ౧౦౪ ॥ శ్రుణుయా

ద్యఃపఠేద్భక్త్యా కథాంపుణ్యాంపురాతనీమ్ । సతుభుక్త్వాఽఖిలాన్కా-
మానన్తేవిష్ణుపదంవ్రజేత్ ॥ ౧౦౫ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేభవిష్యద్వర్ణనేతోణ్డ
మాఞ్చక్రవర్తిచరితకథనంనామదశమోఽధ్యాయః.

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ప్రథమప్రభృతి
దశమపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మకోధరణీవరాహసంవా
దాఖ్య శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోద్వితీ
యోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

ఓంతత్సత్.

శ్రీవారాహపురాణశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యద్వితీ
యభాగాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా-౧౦.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై పద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్

ప్రారభ్యతే.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥

మేరుశిఖరాచ్ఛుకబ్రహ్మర్షేర్వేఙ్కటాచలాగమనమ్.

హరిః ఓమ్ ॥ దేవలః ॥ దేవదర్శన దేవర్షే బ్రహ్మాభూయకరమ్పరమ్ ।
ముకున్దానన్దకం బ్రూహి ధర్మం కర్మవిమోచనమ్ ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ సాధు
దేవల భో దేవ యత్పృష్టోఽహమిహ త్వయా । శృణు విద్వన్విశేషేణ వక్ష్యా
మి తవ సువ్రత ॥ ౨ ॥ ఇతిహాసమిమం పుణ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ।
యశస్కరం రఞ్జనకమాయురారోగ్యభూతిదమ్ ॥ 3 ॥ పురా సుమేరుశి
ఖరే నానారత్నవిచిత్రితే । ఖచితానేకమాణిక్యసౌవర్ణకుట్టిమస్థలే ॥ ౪ ॥
అనుస్యూతస్రవద్దేవస్రవన్తీనిర్ఝరాప్లుతే । మయూఖోద్దామరత్నౌఘఖ
ణ్డితధ్వాన్తకుఞ్జకే ॥ ౫ ॥ సాన్ద్రస్నిగ్ధతరుచ్ఛాయసురద్రుమవనోద
రే । మకరన్దస్రవన్తీభిస్స్రగ్భిస్తుపరిలమ్బితే ॥ ౬ ॥ మాణిక్యస్తమ్భ
మహితే మకరాననతోరణే । విచిత్రరత్నప్రత్యుప్తస్వర్ణస్తమ్భచతుష్క-

కే ॥ ౭ ॥ సింహాసనేమహారత్నవిచిత్రాంశువిరాజితే । సావిత్ర్యాచస
రస్వత్యాసహాసీనఃపితామహః ॥ ౮ ॥ గన్ధర్వైర్గర్వనిర్వాహైర్గానవి
ద్యావిచక్షణైః । గాయద్భిఃకిన్నరగణైర్గీయమానశ్చవీణయా ॥ ౯ ॥
స్తూయమానస్తుమ్బురుణాహాహాహూహ్వాత్తతేజసా । సేవ్యమానస్స
హస్రాక్షప్రముఖైస్సురసత్తమైః ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మీభిశ్శక్తిభిర్బ్రహ్మభా
షాభూషాభిరాత్మభూః । అంశుకాభరణాలేపాకల్పహస్తాభిరన్తికే ॥
వసిష్ఠప్రముఖైర్బ్రహ్మమునిభిస్సిద్ధచారణైః । మార్కణ్డేయమరీచ్యత్రి
భృగుపూర్వైర్మహర్షిభిః ॥ ౧౨ ॥ శాపానుగ్రహసామర్థ్యసాధనైశ్చ
తపోధనైః। మాహాత్మ్యంపుణ్యదేశానామూచివద్భిఃపరస్పరమ్ ॥ ౧౩ ॥
సమన్తతస్సేవ్యమానస్సేవారసవిశారదైః । నిషద్గణైరుపనిషద్గణైశ్శ్రు
తిగణైరపి ॥ ౧౪ ॥ సాఙ్గైస్సంశిక్షితమనావిశ్వసర్గవిలాసభూః । ఆస్తేస
మాలపన్బ్రహ్మస్వపదాహ్లాదనిర్భరః ॥ ౧౫ ॥ కథాప్రసఙ్గాదత్రైవ
నారాయణగిరేర్మహత్ । మాహాత్మ్యమావిర్భావంచశ్రీనివాసస్యశా
ర్ఙ్గిణః ॥ ౧౬ ॥ శ్రుత్వాశుకఃపరమర్షిస్సభాయాంసముపస్థితః । సదేశం
తందిదృక్షుస్సన్కౌతూహలసమాకులః ॥ ౧౭ ॥ విజ్ఞాపయన్బ్రహ్మణే
తన్నమస్కృత్యచసర్వతః । జగామతస్మాద్దేవాద్వైదక్షిణాభిముఖస్సు
ధీః ॥౧౮॥ వాసుదేవేవహన్భక్తింపురాణపురుషోత్తమే। తత్కథాఽలా
పకుతుకస్మయమానముఖోమునిః ॥ ౧౯ ॥ దదర్శనారాయణాద్రింతత్ర

శ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్.

నారాయణాశ్రయమ్। నీలజీమూతముదితనీలకణ్ఠవిడమ్బనమ్ ॥ ౨౦ ॥
శృఙ్గకోటీరవిశ్రాన్తవాలఖిల్యకులాకులమ్ । తిగ్మాంశ్వశ్వఖురక్షుణ్ణశృఙ్గ
మాణిక్యమణ్డలమ్ ॥ ౨౧ ॥ అమృతాంశుకరస్పర్శనిర్యదిన్దుదృషద్ద్రవమ్।
తుఙ్గశృఙ్గస్ఫురద్రత్నతరళీకృతతారకమ్ ॥ ౨౨ ॥ మాణిక్యకుణ్డలమ
హోమాద్యద్ద్యుమణిమణ్డలమ్ । వియల్లిహోత్తుఙ్గశృఙ్గవిశఙ్కటవిట
ఙ్కకమ్ ॥ ౨౩ ॥ చన్ద్రకాన్తస్రవాస్వాది చకోరకులసఙ్కులమ్ ।
స్ఫాటికాశ్మదరీశృఙ్గనిర్యన్నిర్మలనిర్ఝరమ్ ॥౨౪॥ అధిత్యకారూఢఫుల్లలో
ధ్రసింహావిడమ్బనమ్ । మాకన్దకుసుమామన్దమకరన్దసముక్షితమ్॥౨౫॥

దన్తావళఘటాఽఘాతదర్దరప్రస్థకన్దరమ్ । వృత్క్రమక్రమణాక్రాన్తశర
భప్రస్థదుస్థలమ్ ॥ ౨౭॥ మహాన్ధకారమహిమదుర్నిరీక్షమహార్షభమ్। ఆ
ఘ్రాతవ్యాకులప్రాణి వ్యాఘ్రభీమభృగుస్థలమ్ ॥ ౨౮॥ నిర్ఝరాపాతపర్య
న్తగ్రస్తముస్తార్ధసూరకమ్ । యమవాహనదుర్దర్శనినదన్మహిషాకులమ్॥
శాఖాశిఖాక్రమచ్ఛాఖామృగసానుమహీరుహమ్। । వికీర్ణశ్వాపదానీకా
ధిత్యకోపత్యకాత్యఘమ్ ॥ ౨౯ ॥ అభ్రఙ్కషాగ్రవివిధవిటపాటవిపాట
వమ్ । ధాతుప్రస్థస్థలీనిర్య దోఘప్రస్రవణాకులమ్ ॥ 3౦ ॥ అన్తకాస్య
ప్రతీకాశగుహాగేహోషితార్ణకమ్ । ఝిల్లికానాదబధిరీ భూతదిక్చక్రవా
ళకమ్ ॥ 3౧ ॥ దివ్యంవిభూత్యపాదానం గాయద్భిరుషితాన్తరమ్ । నా
నామణి మయూఖౌఘ మహేన్ద్రాయుధవర్చసమ్ ॥ 3౨ ॥ కృష్ణసారవ
రోద్రిక్త హారిణీకులసఙ్కులమ్ । విధూన్వద్వాలవిమల చమరీచక్ర
మోత్కటమ్ ॥ 33 ॥ లాఙ్గూలవేల్లితలస ద్గోలాఙ్గూలకులాకులమ్ ।
ప్రవాళకాణ్డప్రస్తారమణ్డితాన్తరకన్దరమ్ ॥ 3౪ ॥ ఇతస్తతస్తపస్యద్భిర్మ
షిభిర్నిర్ఝరాన్తికే । ఆస్థాతవ్యప్రస్థదేశంబ్రహ్మధ్యానపరాయణైః ॥3౫ ॥
ఆశ్రితాన్తిహరచ్ఛాయవిశాలవనపాదపమ్ । తస్యసానుమతస్సోపిపాదా

శుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థావగాహనప్రాప్తిః.

నాశ్రిత్యసత్వరః ॥ 3౬ ॥ నిర్ఝరేష్వాప్లవంకుర్వన్విమలోదేష్వనన్యధీః ।
హ్రదేషు దేవఖాతేషు నదీప్రస్రవణేషుచ ॥ 3౭ ॥ అన్యేష్వమలతీర్థేషు
త్రివృద్బ్రహ్మజపన్మునిః । సంసారమోచనీంబ్రహ్మవిద్యాంవిద్యావిజృమ్భి
ణీమ్ ॥ 3౮ ॥ జపన్నుపాంశుమనసాఽవద్యాఽవిద్యానిబర్హిణీమ్ । నివ
సన్రజనీమేకాంతత్రతత్రసమాహితః ॥3౯ ॥ అతన్ద్రితోఽఞ్జనగిరిం ప్రా
పవిప్రోపవేశనమ్ । తత్రతత్రగుహాగేహే ష్వాసీనైర్మునిపుఙ్గవైః ॥౪౦ ॥
యోగిభిస్సిద్ధసఙ్ఘైశ్చ విశుద్ధజ్ఞానశాలిభిః । వైఖానసైశ్చమునిభిఃకృతాతి
థ్యసపర్యకమ్ ॥ ౪౧ ॥ శిలాతలేషునివస న్విపులేషుశనైశ్శనైః । కుమా
రధారాంధారాళచ్యవమానాఽమలోదకామ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆససాదాప్లవ

స్కన్దస్యకుమారధారాస్నానేనశక్త్యాయుధప్రాప్తిః.

ఞ్చాత్ర చక్రేవ్యాసారసోమునిః । అస్యామాహాత్మ్యమతులం తులితాన
న్యతీర్థకమ్ ॥ ౪3 ॥ శక్తిప్రదంశక్తిపాణే శ్శరణ్యంశరణార్థినామ్ । పు

రాఽమరైః ప్రార్థితేన శఙ్కరేణ పురారిణా ॥ ౪౪ ॥ ఔమాపత్యో బాహులేయ స్సేనాపత్యే నియోజితః । తద్వోఢుమసహాన్సోఽపి సేనాపత్యే నివిష్టధీః ॥ ౪౫ ॥ అనేకాపాయసదన ముపాయ రహితోఽగుహః । దైత్యారేః ప్రాప్తుకామ స్సం స్తత్ప్రీతికారమాత్మవాన్ ॥ ౪౬ ॥ త్రిసన్ధ్యమాప్లవంకుర్వం స్త్రివృద్బ్రహ్మ జపంస్తత్సుధీః । త్రిసన్ధ్యమర్చయన్విష్ణుం దివ్యైః పుష్పైరనన్యధీః ॥ ౪౭ ॥ అస్యానిర్ఝరధారాయాస్తపస్తేపే సమీపతః । తపసాతస్య సన్తుష్టో భగవాన్విష్టరశ్రవాః ॥ ౪౮ ॥ ఆవిర్భూయ దదౌ శక్తిం తస్మై సోఽపి తిరోదధే । కుమారస్తం ప్రణమ్యాథ దేవం స్వర్గం జగామ సః ॥ ౪౯ ॥ తస్మాత్కుమారధారేతి విఖ్యాతా విమలోదకా । ప్రథమానప్రశంసాఽభూదప్రమేయఫలప్రదా ॥ ౫౦ ॥ తతోఽగతః

ఇన్ద్రస్య పాపనాశనస్నానేన వృత్రవధజనితపాపనిర్ముక్తిః.

పాపనాశం కృత్వా స్నానాదికం వశీ । ఉవాస త్రిదినం తస్య తీర్థస్య నికటే తటే ॥ ౫౧ ॥ యత్ర తీర్థే సకృత్స్నాత్వా మఘవా వృత్రహా పురా । బ్రహ్మహత్యావిముక్తస్సన్ ప్రాప చైన్ద్రం పునః పదమ్ ॥ ౫౨ ॥ పాపనాశస్సువిఖ్యాతో నిర్ఝరో జర్ఝరైనసామ్ । దేవతిర్యఙ్మనుష్యాణామవగాహ

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

న్మలాపహమ్ ॥ ౫౩ ॥ ఆకాశగఙ్గామన్వాస్య సమస్తఫలదాయికామ్ । ఆసాద్యాస్యామాప్లవఞ్చ చకార నిరుపప్లవః ॥ ౫౪ ॥ యస్యాస్సంసారార్ణవస్య కర్ణధారేఽమలేఽమ్భసి । దేవస్త్రీయో నాగకన్యా గన్ధర్వ్యః కిన్నరాఙ్గనాః ॥ ౫౫ ॥ సిద్ధాఙ్గనాశ్చ కుర్వన్తి స్నానం వైఖానసాఙ్గనాః । నారాయణగిరేశ్స్మారేస్తదీశస్య ప్రభావకమ్ ॥ ౫౬ ॥ ప్రథయన్మనసాఽతీవ

వ్రతతీవర్తనీతీర్థస్నానకాలే శుకబ్రహ్మర్షిమ్ప్రత్యశరీరోక్తిః.

స్మయమానో మహామునిః । వ్రతతీవర్తనీతీర్థమాససాద మహామునిః ॥ ౫౭ ॥ తత్రాఘమర్షణఞ్చక్రే సూక్తం వైష్ణవముచ్చరన్ । స్మరన్భగవతో విష్ణోర్జిష్ణోర్ద్వైపాయనాత్మజః ॥ ౫౮ ॥ జలేమగ్నతనోస్తస్యోదభూద్వాగశరీరిణీ । అమృతోదన్వదుత్తుఙ్గతరఙ్గమహిమావళీ ॥ ౫౯ ॥ శ్రీవత్సవక్షా నిత్యశ్రీరదృశ్యశ్చ మలాత్మనామ్ ॥ అనన్తభోగాయతనోఽనన్తోఽనన్తఫలప్రదః ॥ ౬౦ ॥ అతోఽస్మాదగ్నిదిగ్భాగే సార్ధయోజనమాత్రకే । అస్య

సానుమతఃపాద మూలేకూలజమ్బుద్రుమే ॥ ౬౧ ॥ నద్యాస్సద్యోఽఘ
నాశిన్యాస్స్వర్ణముఖ్యాస్తటేశుభే । పద్మమిత్యుత్తరేఖ్యాతం పవిత్రంపర
మంసరః ॥ ౬౨ ॥ తస్యగత్వాతటేతూర్ణ మత్యుగ్రంతపఆచర । పశ్చా
దచఞ్చలత్వంతే మనీషాయాభవిష్యతి ॥ ౬౩ ॥ తదాస్యాద్భగవాన్విష్ణుః
ప్రత్యక్షస్సర్వసాక్షిభూః । ఏవంసాదర ముక్త్వావా గ్గనానాంశృణ్వతా

అశరీరోక్త్యాశుకస్యపద్మసరోవరాగమనమ్.

మపి ॥ ౬౪ ॥ ప్రతస్థౌశయస్త్రీశమలంమునేర్యాతాఽశరీరిణీ। ఏవమేతాం
నిశమ్యాసా జలాదుత్తీర్యతీర్థతః ॥ ౬౫ ॥ అతిస్నేహాద్విస్మితశ్చ వై
యాసిర్మునిరత్వరః । ఏవమాలోచయన్బుద్ధ్యాశరీరాత్మవిశోధినీమ్॥౬౬॥
ప్రసాదసూచినీంవిష్ణోః ప్రభవిష్ణోఃప్రశంసినీమ్ । జగామవేగాత్తందేశం

పద్మసరోవరవర్ణనమ్.

యత్రపద్మసరోవరమ్ ॥౬౭॥ ప్రసన్నంసన్మనఇవ వైడూర్యవిమలోదకమ్।
ఉత్ఫుల్లైఃపుణ్డరీకైశ్చ కల్హారైఃకనకామ్బుజైః ॥ ౬౮ ॥ నీలోత్పలైః కువ
లయైరక్తాబ్జైరాకులాన్తరమ్ । మకరన్దమదోన్మత్తమధురాళికులాకులమ్॥
కారణ్డవైఃకలరవైర్వ్యాచాటితదిగన్తరమ్। భ్రమద్భ్రమరబృన్దైశ్చమధు
పానమదోద్ధతైః ॥ ౭౦ ॥ గృహీతగ్రాహదుర్గ్రాహం వలమానసుమీన
కమ్ । వరాహసఙ్ఘైరభితోగ్రస్తముస్తైరలఙ్కృతమ్ ॥౭౧॥ మృణాళకబ
ళాకీర్ణకరైఃకరికదమ్బకైః । ఏణైస్సశాబైరేణీభిరుపాన్తేపరితోవృతమ్॥
మదోన్మత్తైర్వనచరైర్వయోభిరభితోవృతమ్। తపస్యత్తాపసక్లేశహారణం
రమణంహరేః ॥ ౭౩ ॥ శ్రీమదేతత్పద్మతీర్థం మహాతీర్థం శుకోమునిః ।

శుకస్యపద్మసరసిశ్రీనివాసధ్యానపూర్వకస్నానాదికరణమ్.

దదర్శనసగతక్లేశ స్స్నానపాననిషేవణైః ॥ ౭౪ ॥ స్మరన్నారాయణంవి
ష్ణుమభూన్నిశ్చలచేతనః । ముహూర్తంతత్రవిశ్రమ్య సంయమీనియమస్థి
తః ॥ ౭౫ ॥ వన్యైరపాకైఃపక్వైశ్చ ఫలైస్స్వపతితైరపి । దినస్యపఞ్చ
కాలేవై కృతాహారోఽభవన్మునిః ॥ ౭౬ ॥ శిశ్యేచదర్భశయ్యాయాం
సనిర్వర్త్యాహ్నికీంక్రియామ్ । బ్రాహ్మేముహూర్తేచాన్యేద్యురుత్థాయ

ప్రయతోఽవశీ ॥ ౭౭ ॥ చిన్తయన్పుణ్డరీకాక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । కరుణారసకల్లోల తరఙ్గితకటాక్షకమ్ ॥ ౭౮ ॥ శరత్పూర్ణేన్దువక్త్రాభం పీతకౌశేయవాససమ్ । మహోరస్క ముదారాఙ్గం శ్రీనివాసం మహామతిః ॥ ౭౯ ॥ సన్ధ్యాముపాస్యవిధివ త్స్నానపూర్వం సమాహితః ।

పద్మసరోవరతీరస్థదివ్యారామవర్ణనమ్.

దదర్శసరసస్తస్య తీరేత్వభినవంవనమ్ ॥ ౮౦ ॥ పున్నాగ నాగపనస పాటలాశోక కింశుకైః । కున్దమన్దా రమాకన్ద హరిచన్దన చన్దనైః ॥ ౮౧ ॥ తాలచమ్పకహిన్తాలహరితాలతమాలకైః । నక్తమాలైశ్చసరలైర్నాళికేరైశ్చకేసరైః ॥ ౮౨ ॥ పనసైః కేతకైస్సాలైఃపాలాశైఃపిప్పలైర్వటైః । ఖర్జూరైఃఖా దిరైఃప్లక్షై రుద్రాక్షైరసనైర్ధవైః ॥ ౮౩ ॥ సఙ్కీర్ణమభితస్సాన్ద్రం మహేన్ద్రోపవనోపమమ్ । మాధవీమల్లికాయూథీ వనయూథీసుజాతిభిః ॥ ౮౪ ॥ శతపత్రిభిరాకీర్ణం సుమనోభిస్సుగన్ధిభిః । దమనీమరుశాఖాభిస్తులసీభిర్విజృమ్భితమ్ ॥ ౮౫ ॥ కున్దమల్లికయోపేతం కుశకాశప్రకాశితమ్ । విశ్వామిత్రైఃపవిత్రైశ్చముఞ్జైరప్యభిజృమ్భితమ్॥౮౬॥

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేదేవలదేవదర్శనసంవాదే సుమేరుశిఖరాచ్ఛుకస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనపద్మసరఃప్రాప్త్యాదికథనంనామచతుర్వింశోఽధ్యాయః.

దివ్యారామేశుకబ్రహ్మర్షేర్మహానియమపూర్వకతపఃకరణమ్.

దేవదర్శనః॥ తతశ్శ్రీ పద్మతీర్థస్య పద్మవాటీ పటీయసః । వటాటవీజటాటోప విశఙ్కటవియత్తటే ॥ ౧ ॥ అధీతవేదవేదాన్తతాపసౌఘనిషేవితే । అనూదితబ్రహ్మఘోషై రన్వితేవయసాఙ్గణైః ॥ ౨ ॥ పతఙ్గాధ్యాపితామ్నాయప్రమోదర్షికుమారకే । హుతవైతానవహ్న్యుత్థహవిర్గన్ధసుమోదితే ॥ ౩ ॥ మృగశాబవిలూనాగ్ర కుశగుల్మ విజృమ్భితే । మనస్సన్తోషకరణే సర్వోపకరణాన్వితే ॥ ౪ ॥ విచిత్ర వివిధామోదే వనే చైత్ర రథోపమే । తపఃకరిష్యన్నిష్ఠాతు సమాహితమనాముని ॥ ౫ ॥ విచిన్తయన్వియద్వాక్యం విమలాత్మావ్యతిష్ఠత । స్వాధ్యాయంసమధీయానోఽపిష్ణుమేవాగ్రతోయజన్ ॥ ౬ ॥ పర్ణాశనోహితాచార నియతోనియ

మస్థితః । మితభాషీ మితాహారశ్శాన్తో దాన్తో గురుప్రియః ॥ ౭ ॥ సాత్త్వికస్సత్త్వసమ్పన్నో విష్ణుభక్తో బభూవ హ । శ్రీనివాసమనారాధ్య కిఞ్చిన్నాశ్నాతి నిత్యశః ॥ ౮ ॥ క్షుధాఽఽర్తోఽప్యనైవేద్యం నోపజీవతి చైకదా । విష్ణుపాదోదకాదన్యత్తృషార్తోఽపి న చాపిబత్ ॥ ౯ ॥ నిర్ద్వన్ద్వో నిరహఙ్కారో ధీరో విగతమత్సరః । కుశేశయాసనాసీనః కుశాస్తరణభూతలే ॥ ౧౦ ॥ కుశాగ్రబుద్ధిరచలః కుశహస్తపవిత్రకః । కృష్ణాజినోత్తరాసఙ్గః కృష్ణవర్త్మశిఖాజటః ॥ ౧౧ ॥ కృష్ణాజినామ్బరధరః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః । అక్షమాలాధరకరో విజితాక్షః క్షమాక్షమః ॥ ౧౨ ॥ నాసాగ్రన్యస్తనయన ఆర్జవోర్జితకాయకః । దన్తైరసంస్పృశన్దన్తాన్జిహ్వాగూహితతాలుకః ॥ ౧౩ ॥ ధారణాధ్యానసమ్పన్నః ప్రాణాయామవిశుద్ధధీః । ఉపాంశుమానసజపగూఢోష్ఠస్ఫురణాననః ॥ ౧౪ ॥ వైకుణ్ఠేఽకుణ్ఠితమతిర్గాయత్రీం వైష్ణవీం జపన్ । వర్షాసు జలమధ్యస్థో గ్రీష్మే పఞ్చాగ్నిమధ్యగః ॥ ౧౫ ॥ అధ్యర్కదృక్సమద్వన్ద్వోపద్రవో వీతనిద్రకః । కాలానలప్రతిభటకాయః కమలలోచనః ॥ ౧౬ ॥ ఏవం ప్ర

శుకమునితపోఽగ్నిజ్వాలాభిర్లోకోపద్రవోత్పత్తిః.

వృత్తో ఘోరఞ్చ తపశ్చర్తుం తపోధనః । తపసా తస్య సన్తప్తా చచాల చ వసున్ధరా ॥ ౧౭ ॥ మార్తాణ్డశ్చణ్డకిరణో న తతాప నభోఽన్తరే । అబ్ధయః క్షుభితాస్సర్వే వవర్షుర్న వలాహకాః ॥ ౧౮ ॥ జాతవేదా న జజ్వాల విమానాని దివౌకసామ్ । నభోమధ్యే న చేరుశ్చ బభూవేన్ద్రశ్చ శఙ్కితః ॥ ౧౯ ॥ వృత్రవైరీ మహేన్ద్రోఽపి కింకర్తవ్యవిమూఢధీః । చిన్తయన్నస్య తపసో వి

శుకతపోభఙ్గాయ మహేన్ద్రోక్తరమ్భాదిసాన్త్వవచనాని.

ఘ్నమప్సరసస్తదా ॥ ౨౦ ॥ సమాహూయాహ వచనం సాదరం సాన్త్వపూర్వకమ్ । విసృష్టా వేధసా యూయం నిసర్గాజ్జగతో హితే ॥ ౨౧ ॥ రూపయౌవనలావణ్యశాలిన్యః పద్మలోచనాః । మత్తమాతఙ్గగామిన్యో మన్దమన్థరగీతయః ॥ ౨౨ ॥ సుభ్రువశ్చ సుకేశాన్తాః ఘనపీనపయోధరాః । శుచిస్మితాః పక్వబిమ్బాధరోష్ఠా మదలాలసాః ॥ ౨౩ ॥ యుష్మాభిర్మోహితం విశ్వం ససురాసురమానుషమ్ । వీక్షణాద్యైర్విలాసైస్తు నిర్జితా మమ శత్రవః ॥ ౨౪ ॥ కామినీః పురతో దృష్ట్వా కస్సమాధౌ ప్రవర్తతే । ని

ర్యాతిమానసస్తస్మాత్కార్ముకాత్సాయకో యథా ॥ ౨౫ ॥ యూయమాపది సర్వత్ర బలమస్మాకమేవహి । నాశక్యమస్తి వః కిఞ్చిత్సర్వేషు భువనేష్వపి ॥ ౨౬ ॥ ఉపస్థితమిదానీంనస్సకలానర్థకమ్భువి । కర్తవ్యః ప్రశమస్తస్య భవతీభిర్ఝడిత్యపి ॥ ౨౭ ॥ వాసవేనైవముక్తానాం ప్రధానాఽప్సరసాంవరా । ప్రణమ్య ప్రాఞ్జలిః ప్రాహ రమ్భా మధురభాషిణీ ॥ ౨౮ ॥

మహేన్ద్రనికటే రమ్భాదికృతప్రతిజ్ఞా.

రమ్భా ॥ యత్ప్రశాస్సి సురేశాన తదద్య విదధీమహి । భవత్కృతే జీవితంనస్త్రిదశాధ్యక్ష కేవలమ్ ॥ ౨౯ ॥ శ్వేతద్వీపం బ్రహ్మలోకం కైలాసం వాఽన్యమూర్జితమ్ । ప్రవేక్ష్యామో వయన్దేశం వర్తన్తే యత్ర తేఽరయః ॥ మోహితాశ్చ భవిష్యన్తి తేఽస్మద్వీక్షణవీక్షితాః । ఏకాకినస్సదైకాన్తభావాస్సాత్త్వికసత్తమాః ॥ ౩౧ ॥ ప్రణమన్తి స్మ నః పాదాఞ్ఛిరోభిర్మోహితాస్స్వయమ్ । ఏవముక్తస్తు దేవేశస్తయా మధురభాషయా ॥ ౩౨ ॥ ఏవమాహ స సన్తుష్టో రమ్భామప్సరసాంవరామ్ । సత్యముక్తం త్వయారమ్భే ముని మోహనరూపయా ॥ ౩౩ ॥ భూమౌ కశ్చిన్మునివరశ్శుక ఇత్యేవ నామతః । సువర్ణముఖరీతీరే తపశ్చరతి దుశ్చరమ్ ॥ ౩౪ ॥ తత్ర గత్వా మునిశ్రేష్ఠం మోహయధ్వం వరాఙ్గనాః । ఇత్యుక్తా దేవరాజేన ప్రేషితాస్సాదరఞ్జలిః ॥ ౩౫ ॥ దేవస్త్రియస్తం ప్రణమ్య జగ్ముర్యత్ర తపోధనః ।

శుకతపోవనప్రత్యాగతానాం రమ్భాదీనాం శృఙ్గారలీలాః.

మునేస్సమీపతో గత్వా తాస్స్త్రియో మధురం జగుః ॥ ౩౬ ॥ మదోద్ధతాశ్చ ననృతుర్వేణువీణారవాన్వితమ్ । కన్దర్పదర్పకలితాః కథయన్త్యః కథామిథః ॥ ౩౭ ॥ వదన్తి స్మ హసన్తి స్మ ఖేలయన్తి మదాలసాః । స్థిత్వా పురస్తాత్తస్యేత్థం మదాన్ధాస్సురయోషితః ॥ ౩౮ ॥ శృఙ్గారచేష్టాశ్చ కుర్వశ్చ వివిధాశ్చాటుపూర్వకమ్ । ఇన్ద్రప్రచోదితస్తత్ర తపనో నతతాప చ ॥ ౩౯ ॥ వాయుః కల్హారసురభిర్వవౌ మన్దస్సుఖావహః । సుధానిధిశ్చ వవృధే మదయన్సురసున్దరీః ॥ ౪౦ ॥ కాలస్సర్వర్తుకుసుమోపేతస్తత్ర బభూవహ । ఏవం విధే మధూద్వేగమహితేఽస్మింస్తపోవనే ॥ ౪౧ ॥ ఇతస్తతశ్శమ్బరారిర్విశఙ్కో విచచారహ । అతశ్చానఙ్గవివశాశ్చేష్టయన్త్యోఽమరాఙ్గనాః ॥ ౪౨ ॥ తాన శేకుస్తస్యనేత్రే నివర్తయితుమగ్రతః ।

శ్రీనివాసధ్యానేనజితకామంశుకమ్ప్రతిరమ్భాదిహాసోక్తిః.

సోఽపిధ్యాయఞ్ఛ్రీనివాసంశఙ్ఖార్యబ్జగదాధరమ్ ॥ ౪౩ ॥ వాసుదేవం హృషీకేశంజగతాంకారణమ్పరమ్ । సమాశ్రితార్తిహరణంసుహృదంసర్వదేహినామ్ ॥ ౪౪ ॥ నాచిన్తయచ్చాన్తికస్థాస్తాస్స్త్రియస్తపసిస్థితః । సమీక్ష్యతాస్తందుర్ధర్షమూచురప్సరసస్తదా ॥ ౪౫ ॥ లజ్జాక్రోధసమావిష్టాశ్చైవమూచుఃపరస్పరమ్ । కోవాఽహ్యస్తేఽత్రదుర్బుద్ధిఃపూష్ణినిక్షిప్తవీక్షణః ॥ ౪౬ ॥ ఉపస్థితముపేక్ష్యేమంగణమప్సరసాంస్వయమ్ । సమీపస్థమసమ్ప్రేక్ష్యసర్వస్యతపసఃఫలమ్ ॥ ౪౭ ॥ దురాత్మనాఽతిమూఢేనాముత్రకిఞ్చిన్త్యతేఽధునా । దృష్ట్వాముఖాన్యప్సరసాంసహస్రాక్షశ్శచీపతిః ॥ ౪౮ ॥ సురాధీశస్సహస్రాక్ష్ణాంసాఫల్యంసమ్యగశ్నుతే । యాగాదికాఃక్రియాస్సర్వాః కుర్వన్త్యస్మత్కృతేనరాః ॥ దదుశ్చధనధాన్యాని తప్యన్తిస్మతపాంసిచ । యస్త్వస్మాకంప్రియాలాపాన్నశృణోతి మనోరమాన్ ॥ ౫౦ ॥ అచేతనోవృథాజీవీ భవత్యల్పమతిస్సహి । స్తనాశ్లేషంనరోఽస్మాకంలభతే యస్సుదుర్లభమ్ ॥ ౫౧ ॥ సధన్యఃపురుషోలోకే గణ్యతేపుణ్యకోవిదైః । విద్యానామార్జనమ్బాల్యే యౌవనేవిషయైషితా ॥ ౫౨ ॥ వృద్ధత్వేతపసాంవృత్తిరిత్యుశన్తి మనీషిణః । సుకుమారోయువాఽత్యన్త సుభగస్తపసిస్థితః ॥ ౫౩ ॥ శృఙ్గారిణీనాంశృఙ్గారస్సున్దరీజనసున్దరః । దేశకాలావతిక్రమ్యయత్కర్మకురుతేనరః ॥ ౫౪ ॥ తత్తస్యనిష్ఫలమితిప్రవదన్తిమనీషిణః । స్వధర్మాచారనిరతావేదశాస్త్రవిశారదాః ॥ ౫౫ ॥ కరస్థరత్నముత్సృజ్య మూఢధీరన్యదిచ్ఛతి । దివ్యాఙ్గనాఃపూజనీయా మనుష్యాణాంవిశేషతః ॥ ౫౬ ॥ అయమస్మాననాదృత్యతిష్ఠత్యత్యన్తదుర్మతిః । పూజ్యపూజావిపర్యాసశ్శ్రేయోహన్తీత్యుశన్తిహి ॥ ౫౭ ॥ తాస్విత్థంజల్పమానాసు సురయో-

రమ్భాదిదుర్వ్యాపారాన్విలోక్యశుకబ్రహ్మర్ష్యనుతాపక్రమః.

షిత్సుసువ్రతః । తపఃకృశతరాకారః కృష్ణద్వైపాయనాత్మజః ॥ ౫౮ ॥ నాచిన్తయత్సమస్తాస్తాఘుష్యన్తీరివగర్దభీః । ఉపస్థితంతపోవిఘ్నంచిన్తయామాసచస్థిరః ॥ ౫౯ ॥ కేనేమాఃప్రేషితాహ్యస్మత్తపోభఙ్గచికీర్షుణా । అవ్యాజవైరిణాకశ్చిల్లోభోపహతచేతసా ॥ ౬౦ ॥ నిదానంపా

పచేష్టానాం పాపీయస్యస్స్వతస్త్రియః । అనేకానర్థసార్థాస్తా వ్యక్త
ముక్తామనీషిభిః ॥ ౬౧ ॥ వ్రీళావిజ్ఞానమాస్తిక్యం పౌరుషం శ్రుతిరున్న
తిః । దర్శనాదేవనశ్యన్తి స్త్రీణామేతానిసర్వశః ॥ ౬౨ ॥ ధైర్యపార
ఙ్గతస్సర్వధర్మశాస్త్రవిశారదః । యోషిద్దర్శనమాత్రేణ ముహ్యతిక్షు
భ్యతిస్వయమ్ ॥ ౬౩ ॥ స్త్రియోహి నరకద్వారం నిర్మితం పరమేష్ఠి
నా । తస్మాత్తద్దర్శనంపాపం నరాణాన్తు తపస్వినామ్ ॥ ౬౪ ॥ స్త్రీపుం
విభాగోజగతాంభూత్యైధాత్రావినిర్మితః । తేనప్రవర్తతేలోకఃపురు
షార్థాత్మకేనతు ॥ ౬౫ ॥ అజ్ఞానినోనరాముహ్యన్త్యన్యోన్యప్రణయా
దిహ । పురుషాశ్చస్త్రియోదృష్ట్వాతాంశ్చదృష్ట్వాచతాస్తథా ॥ ౬౬ ॥
తితీర్షుస్తపసాఽజ్ఞానమయంసంసారసాగరమ్ । నివృత్తవిషయోఽత్రైవ
స్థితోఽస్మివిజనేవనే ॥ ౬౭ ॥ విధినాఽపాదితశ్చైవాన్తరాయస్తపసోమ
మ । స్త్రియస్తపోవిఘ్నకర్యఃపరిహార్యాఃప్రయత్నతః ॥ ౬౮ ॥ తితీ
ర్షుందుస్తరంఘోరం మహాసంసారసాగరమ్ । గృహ్ణాతివిషయగ్రా
హోమధ్యేపురుషమిత్యుత ॥ ౬౯ ॥ తపోలోభభయాదిత్థంచిన్తయన్
త్సహసామునిః । సమదర్శీతుసర్వత్ర జితక్రోధోజితేన్ద్రియః ॥ ౭౦ ॥
కన్దర్పసాయకాన్ఘోరాన్జిత్వాఽక్షోభ్యోహినిర్మమః । శ్రీనివాసంహృషీ
కేశంసహసాశరణంయయౌ ॥ ౭౧ ॥ కమలవిభవలోభనైరనఙ్గాభిన
వవిభూతివిభాగభాగధేయైః । అధరితమునిమానసానుభావైరవమతిమా
కలయన్విలోకనైశ్చ ॥ ౭౨ ॥ శిఖరదశనదీధితిప్రతానప్రసభనిరస్తతమ
శ్ఛటైఃప్రహాసైః । నటనవికటవిభ్రమైశ్చికీర్షన్నయనవిలాసభరైస్తపోఽ
న్తరాయమ్ ॥ ౭౩ ॥ ఇతివిబుధవిలాసినీగణస్తంమునిమభితఃపరివార్యచావ
తస్థే । వ్యవసితమతిరచ్యుతప్రపత్త్యాసచనశశాపతపోవినాశభీరుః ॥ ౭౪ ॥

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదే పద్మసరస్తీరస్థదివ్యారామే
శుకబ్రహ్మర్షేర్మహానియమపూర్వకతపఃకర
ణాదికథనంనామ పఞ్చవింశోఽధ్యాయః.

శ్రీనివాసముద్దిశ్యరమ్భాద్యప్సరస్సృష్టభీతశుకస్తుతిః.

అథవిబుధవిలాసినీషు విష్వఙ్మునిమభితఃపరివార్యతస్థుషీషు । మదవికృతివికత్థనప్రలాపాస్వవమతినిర్మితనైజచాపలాసు ॥ ౧ ॥ త్రిభువనముదముద్యతాసుకర్తుం మధుసహసాగతిగర్వనిర్వహాసు । మధురసభరితాఖిలాత్మభావా స్వగణితభీతిషుశాపతశ్శుకస్య ॥ ౨ ॥ అతివిమలమతిర్మహానుభావోమునిరపిశాన్తమనానిజాత్మగుప్త్యై । అఖిలభువనరక్షకస్య విష్ణోస్తుతిమథకర్తుమనామనాగ్బభూవ ॥ ౩ ॥ శ్రియశ్శ్రియంషడ్గుణపూరపూర్ణం శ్రీవత్సచిహ్నంపురుషంపురాణమ్ । శ్రీకణ్ఠపూర్వామరబృన్దవన్ద్యం శ్రియఃపతింతం శరణంప్రపద్యే ॥ ౪ ॥ విభుంహృదిస్థం భువనేశమీడ్యం నిరాశ్రయంనిర్మలచిత్తచిన్త్యమ్ । పరాత్పరంపారమపారమేనముపేన్ద్రమూర్తిం శరణంప్రపద్యే ॥ ౫ ॥ స్మేరాతసీసూనసమానకాన్తిం సురక్తపద్మప్రభపాదహస్తమ్ । ఉన్నిద్రపఙ్కేరుహచారునేత్రం పవిత్రపాణిం శరణంప్రపద్యే ॥ ౬ ॥ సహస్రభాను ప్రతిమోపలౌఘ స్ఫురత్కిరీటప్రవరోత్తమాఙ్గమ్ । ప్రవాళముక్తానవరత్నతారహారంహరింతంశర

శుకకృతదశావతారస్తోత్రమ్.

ణంప్రపద్యే ॥ ౭ ॥ పురారజోదుష్ట ధియోవిధాతు రపాకృతాన్యోమధుకైటభాభ్యామ్ । వేదానుపాదాయదదౌచతస్మై తంమత్స్యరూపంశరణంప్రపద్యే ॥ ౮ ॥ పయోధిమధ్యేపృథుమన్దరాద్రింధర్తుంఞ్చయఃకూర్మవపుర్బభూవ । సుధాంసురాణా మవనార్థమిచ్ఛం స్తమాదిదేవం శరణంప్రపద్యే ॥ ౯ ॥ వసున్ధరాందుర్ధరదైత్యపీడితాం రసాతలాన్తర్వివరాభివిష్టామ్ । ఉద్ధారణార్థఞ్చవరాహఆసీచ్చతుర్భుజంతంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౦॥ నఖైరురస్తీక్ష్ణ ముఖైర్హిరణ్య మరాతిమామర్దిత సర్వసత్త్వమ్ । విదారయామాసహియో నృసింహో హిరణ్యగర్భం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౧ ॥ యోయజ్ఞవాటీమభిగమ్యపూర్వం బలేర్యయాచేత్రిపదీంభువశ్చ । పశ్చాద్దదౌ తత్పదమేవతస్మై శ్రీవామనంతం శరణం ప్రపద్యే ॥ ౧౨ ॥ త్రిస్సప్తకృత్వః క్షితిపాలలోకం పరశ్వథేనాపినిహత్యపిత్రే । దదౌనివాపం తదసృగ్జలౌఘై స్తంభార్గవంరామ మహంప్రపద్యే ॥ ౧౩ ॥ దశాననం

దాశరథిస్సభూయ శ్ఛిత్వాశిరాంస్యేకశరేణవీరః । లఙ్కాందదౌయశ్చ విభీషణాయ తంరామభద్రంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౪ ॥ హలాయుధోయో యదువంశదీపః ప్రలమ్బపూర్వామరవైరిహన్తా । అభూద్వదాన్యోబలభద్రరామో విరాట్పరంతంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౫ ॥ వృష్ణ్యన్వవాయప్రభవంధరిత్రీ భారాపహార ప్రథితప్రభావమ్ । కృష్ణంపరంపాణ్డవ భాగధేయంయోగీన్ద్రవన్ద్యంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౬ ॥ కలింస్వతఃకల్మషదుష్ప్రధర్మంకలానువిద్ధంవికరాళవేషమ్ । సంహర్తుకామోభవితాచకల్కీయస్తంముకున్దంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౭ ॥ అహంమహత్త్వేన్ద్రియపఞ్చభూతతన్మాత్రమాత్రాప్రకృతిఃపురాణీ । యతఃప్రసూతాపురుష స్తదాత్మాతమాత్మనాథం శరణంప్రపద్యే ॥ ౧౮ ॥ పురాయ ఏతత్సకలం బభూవయేనాపితద్యత్రచలీనమేతత్ । ఆస్తాంయతోఽనుగ్రహనిగ్రహౌచ తంశ్రీనివాసంశరణంప్రపద్యే ॥ ౧౯ ॥ నిరామయంనిశ్చలనీరరాశినికాశసద్రూపమయంమహస్తత్ । నియన్తృనిర్మాతృనిహన్తృనిత్యం నిద్రాణమేకం శరణంప్రపద్యే ॥ ౨౦ ॥ జగన్తియస్థావరజఙ్గమానిసంహృత్యసర్వాణ్యుదరేశయాని । ఏకార్ణవాన్తర్వటపత్రతల్పే స్వపిత్యనన్తంశరణంప్రపద్యే॥ నిరస్తదుఃఖౌఘమతీన్ద్రియంతంనిష్కారణంనిష్కళమప్రమేయమ్ । అణోరణీయాం సమనన్తమన్తరాత్మానుభావం శరణంప్రపద్యే ॥ ౨౨ ॥ సప్తామ్బుజీరఞ్జక రాజహంసం సప్తార్ణవీసంసృతి కర్ణధారమ్ । సప్తశ్వబిమ్బస్థహిరణ్మయంతం సప్తార్చిరఙ్గంశరణంప్రపద్యే ॥ ౨౩ ॥ నిరాగసంనిర్మలపూర్ణబిమ్బనిశీథినీనాథనిభాననాభమ్ । నిర్ణీతనీతింనిగమాన్తనిత్య నిశ్శ్రేయసంతంశరణంప్రపద్యే ॥ ౨౪ ॥ ద్వితీయహీనం రచితాజడాత్మ నిజాన్తరారోపితవిశ్వవిశ్వమ్ । నిస్సీమకల్యాణగుణాత్మభూతంని

శ్రీనివాసముద్దిశ్యశుకబ్రహ్మర్షిప్రార్థనా.

ధింనిధీనాం శరణంప్రపద్యే ॥ ౨౫ ॥ త్వక్చర్మమాంసాస్థ్యసృగశ్రుమూత్రశ్లేష్మాన్త్రవిట్ఛుక్లసముచ్చయేషు । దేహేష్వసారేషునమేస్పృహైషు ధ్రువంధ్రువంత్వం భగవన్ప్రసీద ॥ ౨౬ ॥ కారుణ్యపాథోనిధివల్గదూర్మి మాలాలసచ్ఛైవలకజ్జలాన్తైః । రాజీవరాజీ రమణైరపాఙ్గైరనా

థమానన్దయనాకనాథ ॥ ౨౭ ॥ భక్తిఃక్వమేత్వచ్చరణారవిన్దమధూ
దమాద్యన్మహిమాహ్యనన్యా । బుద్ధిఃక్వదుష్టేన్ద్రియవాజిరూఢా నైక
త్రతేజస్తిమిరస్థితిర్హి ॥ ౨౮ ॥ నవిద్యతే త్వత్పదపద్మపీఠనిషేవిణాం
క్వాప్యశుభం నరాణామ్ । ఉపస్థితంమే భయముత్పలాక్షీ విలోకనై
ర్లోపయలోకనాథ ॥ ౨౯ ॥ సమాధిభఙ్గోఽయమిహాప్రవృత్తో దు
రాత్మనాకేనదురన్తచిన్తః । త్వమేవమాంరక్షభయాదముష్మాత్త్వదన్య
తో నాస్తిగతిర్ముకున్ద ॥ 3౦ ॥ అనాథనాథధిషణామమత్వయ్యేవవర్త
తే । సర్వథాసర్వకాలేషు తదాస్తాంత్వత్ప్రసాదతః ॥ 3౧ ॥ ప్రస
న్నేత్వయిగోవిన్దేఽలభ్యంసర్వత్రకింప్రభో । స్వర్గాపవర్గౌభగవంస్త్వ
ద్భక్తానామదుర్లభౌ ॥ 3౨ ॥ భవతాపీక్ష్యతేయస్తు తస్యత్వద్భక్తిరూర్జి
తా । ఉపేక్ష్యతేతుయస్తస్య భోగేచ్ఛాచాభిజాయతే ॥ 33 ॥ అత
శ్శృఙ్గారయోగ్యస్త్రీభయవిహ్వలమత్రమామ్ । రక్షత్వమేవశరణమ
నన్యశరణోగతః ॥ 3౪ ॥ నమస్సకలకల్యాణకారిణేకరుణాత్మనే । శ్రీ
వత్సవక్షసేతస్మై లక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ 3౫ ॥ పారాశరే బ్రహ్మము

రమ్భాదీనాంస్వలావణ్యనిన్దాపూర్వకయథాఽఽగతగమనమ్.

నౌపురాణంపుమాంసమిత్థంశరణంప్రపన్నే । దేవస్త్రియఃకామశరే
ణవిద్ధా యథాఽఽగతంక్షీణధియఃప్రతీయుః॥ 3౬ ॥ అథసురవనితాభిరీక్ష
ణాద్యైర్నిజవికృతైరగృహీతచిత్తవృత్తిః।విధురివతమసాగృహీతముక్తో
మునిరపినిశ్చలధీస్తపఃప్రపన్నః ॥ 3౭ ॥ ఫలాన్యలభమానాసుతపోభఙ్గే
మహామునేః । రూపవేషాభ్యసూయాసు నిర్గతాస్వప్సరస్స్వతః ॥ 3౮॥

భగవత్కృపయాశుకకృతదృఢతరభక్తిపూర్వకభగవదుపాసనమ్.

తతస్స్మరన్భగవతోహృషీకేశస్యశార్ఙ్గిణః । ఇన్ద్రియగ్రామమఖిలం సం
యమ్యాస్మైసమర్పయత్ ॥ 3౯ ॥ పరాంకాష్ఠాంసమాకాఙ్క్షన్కాష్ఠాఽ
శ్మసమకాయకః । అతితాపసచారిత్రం కుర్వన్నఙ్గుష్ఠభూమిగః ॥ ౪౦ ॥
భక్తార్తిభఞ్జనపరం భక్తవత్సలమవ్యయమ్ । హృత్పుణ్డరీకనిలయంచిన్త
యన్నృపఙ్కేక్షణమ్ ॥ ౪౧ ॥ విజ్ఞానవైరాగ్యనిధిఃకార్ష్ణద్వైపాయనిర్ము
నిః । అతిఘోరతరంక్రూరంచకారసుమహత్తపః ॥ ౪౨ ॥ తపసాతస్య

శుకమునిసమీపమ్ప్రతితపస్తుష్టశ్రీనివాసాగమనమ్.

సర్వాత్మా సన్తుష్టః పద్మలోచనః । సంహర్తా రక్షితా స్రష్టా భువనానిచ
తుర్దశ ॥ ౪౩ ॥ అనుగ్రహీతాఽన్తర్యామీ నిగ్రహీతానిరన్తరః । శఙ్ఖ
చక్రగదాఽమ్భోజ రాజత్కరచతుష్టయః ॥ ౪౪ ॥ ముక్తాతపత్రితా
నన్త సహస్ర ఫణమణ్డలః । నవైరభి నవాకల్పై స్తపనీయమయాంశు
కైః ॥ ౪౫ ॥ సుమనోభి ర్దివ్యగన్ధై ర్దివ్యాలేపన చన్దనైః । అలఙ్కృ
తాఙ్గ మహిమా స్మయమాన ముఖామ్బుజః ॥ ౪౬ ॥ మకరన్దస్రవత్ప
ద్మప్రభావగుణవీక్షణః । ఆపాదచూడమాధుర్య మహిమామహతోమ
హాన్ ॥ ౪౭ ॥ సేవావిశారదైస్సార్థం గణైస్తుకుముదాదిభిః । విచిత్ర
హేతిహస్తేన విష్వక్సేనేనసేవితః ॥ ౪౮ ॥ పఞ్చాయుధై ర్మూర్తిమద్భిః
పరీక్షితసమీక్షణః । మహర్షిభిర్మరీచ్యత్రి భృగుపూర్వైర్మహాత్మభిః॥ ౪౯ ॥
ఇన్ద్రాదిభి ర్లోకపాలై స్స్వానుగుణభూతిభిః । త్రయస్త్రింశత్కోటిభి
శ్చ దేవబృన్దైరభిష్టుతః ॥ ౫౦ ॥ పఞ్చాత్మనస్సువర్ణస్య పఞ్చోపనిషదాత్మ
నః । పఞ్చవక్త్ర ప్రతికృతేః పఞ్చాధర్వాఙ్గసమ్పదః ॥ ౫౧ ॥ ఋగ్యజు
స్సామవపుషో నాగాభర భూషిణః । అప్రమేయ ప్రభావస్య స్కన్ధపీఠమ
ధిష్ఠితః ॥ ౫౨ ॥ అహంప్రథమపూర్వాభి ర్ద్వాత్రింశత్కోటిశక్తిభిః।
వైష్ణవీభిస్సేవ్యమానో దేవఃపద్మసరస్తటే ॥ ౫౩ ॥ శ్రీభూమినీళాసహి

భగవన్తంవిలోక్యశుకమునికృతనటనాదికమ్.

తః ప్రాదురాసీత్పరఃపుమాన్ । తతస్తపఃకర్శితాఙ్గో ముక్తఃపరమపావ
నః ॥ ౫౪ ॥ పురుహూతజితస్కన్ధ పురుపీఠమధిష్ఠితమ్ । పురుహూ
తానుజంపూతం పురుషన్తంపురాతనమ్ ॥ ౫౫ ॥ కటాక్షవీక్షావిధ్వస్త
శ్రితక్లేశభరంపరమ్ । ప్రసన్నవదనందృష్ట్వా విష్టరశ్రవసంవిభుమ్ ॥ ౫౬ ॥
వైయాసిర్మునిశార్దూల స్తపోవిగతకల్మషః । ససంభ్రమంసముత్థాయనివి
ష్టఃకుశవిష్టరాత్ ॥ ౫౭ ॥ రోమాఞ్చకఞ్చుకతను ర్హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః।
సహసన్నుత్తరాసఙ్గం ఛిన్దన్కృష్ణమృగత్వచమ్ ॥ ౫౮ ॥ విక్షిపన్నక్ష
మాలాఞ్చ తూర్ణంభిన్దన్కమణ్డలుమ్ । ఆనన్దాశ్రుపరీతాక్షో గద్గదస్ఖలక
న్ధరః ॥ ౫౯ ॥ తతశ్చనర్తనంకర్తుం వికర్తనవిభాస్వరః । నివృత్తిధర్మని

ష్ణాతోఽమునిః ప్రవవృతేముదా ॥ ౬౦ । మతఙ్గజక్రమభ్రమోభ్రమన్నత
జ్ఞజభ్రమః*సుధాభిలాషదేవభూ రమన్దమన్దవిక్రమః । నివాతదీపనిశ్చల
శ్చలత్కరారవస్ఫుటద్దిగన్తరాళమణ్డలోఽననర్తనన్దయన్విభుమ్॥ ౬౧॥ పరి
భ్రమన్నదక్షిణం ప్రదక్షిణం పరిభ్రమన్విభావయన్విలోకయన్నభావయ
న్నలోకయన్ । శనైశ్శనైరసఞ్చరన్ త్వసఞ్చరన్ శనైశ్శనైర్ముదావి
లావలోకనోఽమదావిలావలోకనః ॥ ౬౨ ॥ తతస్తుతోటకంవృత్తం
కరతాడనపూర్వకమ్ । రచయన్దణ్డమాదాయకరాభ్యామవలమ్బయన్॥
ఆస్ఫోటయన్క్ష్వేళయంశ్చ స్వపదస్పర్శిమస్తకః । ననర్తపరమానన్దోవా
చయన్నామశార్ఙ్గిణః ॥ ౬౩ ॥ చరణఞ్చటులంకలయన్కలయన్క
మలారసికంసరసంరమయన్ । నటనంఘటయన్నుపదం సువదన్ హరి
నామమునిశ్శుభదాయిశుకః ॥ ౬౪ ॥ అరుణారుణపఙ్కజసోదరదృ
క్కరుణా పరిణామికటాక్షచణమ్ । రథనేమిలసత్కర నీరరుహంరమ
యన్నతసీకుసుమాజ్జరుచిమ్ ॥ ౬౬ ॥ సరసంవిచరన్పరతఃపరితో
విలసన్నసకృన్మురనైరివిభోః । కరపఙ్కజతాడన తాళలసద్గమనం నిగ
మాన్తవిలాసభువః ॥ ౬౭ ॥ భుజబద్ధజటః కరయుగ్మధృతాఞ్జలికోమృ
గయూథపదృష్టవపుః। మృగయన్నివయూథపతింపరితఃపునరప్యసకృద్వి
కృతస్సుకృతః ॥ ౬౮ ॥ అతికుణ్డలితాఙ్గభుజఙ్గసమోఽనటనస్ఫుటకుట్టిత
కుట్టిమభూః।రజనీముఖతాణ్డవకుణ్డలితత్రిపురాన్తకరీతిపురశ్చరణః॥ ౬౯॥
ఇతిదృఢకృతభక్తిర్వాసుదేవేపరస్మిన్నకళసకళమిశ్రశ్రేయసిశ్రీనివాసే।
విగతకలిలకామోఽపాయశూన్యాత్మభూతిర్విమలధిషణభూతస్సంయ
మీవ్యాససూనుః ॥ ౭౦ ॥ హృదయకమలమధ్యాధ్యాసితంపఙ్కజాక్షం
పరిజనపరిబర్హాభూషణాస్త్రాదిసేవ్యమ్ । బహిరివపురతస్తం వీక్ష్యచ
క్షుఃపదస్థం నియమితనిగమాన్తః పూర్ణకామోబభూవ ॥ ౭౧ ॥ ఈదృ

---

* సుధాభిలాషదేవభూః - సుధాయాంస్వస్వయోగ్యసర్వవిధభగవదనుభవలక్షణాయాం - అభిలాషోయేషాంతేషాం- దేవానాంసర్వేన్ద్రియాణాం - భూః- స్థానభూతః - సుధాభిపూరితేక్షణఇతిపాఠేతు - భగవత్సాక్షాత్కారజానన్దపూరితలోచనఇతిసుగమోఽర్థః.

శ్రీనివాసకృపయాశుకబ్రహ్మర్షేర్ముక్తిప్రాప్తిః.

శంతాదృశమృషింభక్తివిహ్వలచేతసమ్ । భక్తార్తిభఞ్జనకరోభగవాం
స్తార్క్ష్యవాహనః ॥౨౨॥ దయాఽమితామ్భోధితుఙ్గలోలకల్లోలకేళినా ।
సమీక్ష్యకమలాభోగభాగధేయేనచక్షుషా ॥ 23 ॥ శబ్దబ్రహ్మవ్యూహ
గర్భంసంస్కర్తుమిచ్ఛ సముద్యతః । స్నేహగర్భేణవచసా బభాషేహ్లా
దయన్హరిః ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మునేతాపసశార్దూల తపస్తప్తం
సుదుశ్చరమ్ । ఆనన్దకన్దసద్గర్భనిశ్శ్రేయసకరమ్పరమ్ ॥ ౨౫ ॥
ముక్తిర్దత్తాముదాకారా సశరీరాఽవినశ్వరీ । కల్పక్షయేచసాయుజ్యమ
స్త్వన్త్యాఙ్గసమ్భవమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుః కృష్ణద్వైపా
యనాత్మజమ్ । భక్తిప్రతారితోభక్తే స్తత్రైవాన్తర్దధేస్వతః ॥ ౨౭ ॥
ముక్తశ్శుకోమునిరపిముకున్దగతచేతనః । అప్రాకృతాఙ్గఃప్రథయన్ప్రకృ
త్యాప్రకృతిప్రభామ్ ॥ ౨౮ ॥ ప్రణమ్యదణ్డవద్భూమౌ సాష్టాఙ్గంతత్రసత్వ
రః । అవాప్తాభీష్టకామస్సంస్తత్రాస్తేసుఖమాశ్రమే॥ ౨౯ ॥ ... *

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదే
వదర్శనసంవాదేశ్రీనివాసముద్దిశ్యరమ్భాద్యప్సరస్సఙ్ఘభీత
శుకస్తుత్యాదికథనంనామ షడ్వింశోఽధ్యాయః.

శుకమునికృతశుకపురాష్టోత్తరశతవిప్రనిర్మాణాని.

దేవదర్శనః॥తత్రశ్రీపద్మతీర్థస్యతీరేఽస్మిన్నివసఞ్ఛుకః।ధ్యానయో
గపరోఽధ్యాత్మబ్రహ్మవిద్యావిశుద్ధధీః ॥ ౧ ॥ ఏకాన్తభావమాతిష్ఠన్నైకా
యనవిదాంవరః। సాఙ్ఖ్యయోగపరోనిత్యంసధ్యానాధ్యయనాన్వితః॥ ౨ ॥
ద్వాదశాక్షరశిక్షాక్షఃప్రత్యక్షరనిరీక్షకః । పరాశరాత్మజసుతస్సుతరాం
పరమోమునిః ॥ 3 ॥ ఉవాససుచిరఙ్కాలంశ్రీనివాసపరాయణః । స్వా
మిపుష్కరిణీతీర్థముపగన్తుమనాస్తతః ॥ ౪ ॥ చక్రేస్వనామ్నాఽగ్రహార
మష్టోత్తరశతద్విజాన్ । నిత్యత్రయీకాంస్త్రయ్యన్తముఖ్యాన్సుఖముఖ
క్రియాన్॥౫॥ సువృత్తాఞ్ఛుభ్రమనసోనివృత్తాఽవైదికక్రియాన్ । నానా
గోత్రానబ్జదళైర్నిర్మమేననుసాదరాన్॥ ౬ ॥ బలభద్రేణబలినా మాయ

శుకపురేబలభద్రసమాకృత కృష్ణప్రతిష్ఠాకరణమ్.

యాసహామాయినమ్ । దేవక్యావసుదేవస్య యశోదానన్దగోపయోః ॥ ఆనన్దవర్ధకంకృష్ణంభద్రంభువనహర్షకమ్ । భూభారంహర్తుకామంచకామరూపిణమవ్యయమ్ ॥ ౮ ॥ కుహానాగోపవపుషంమేఘశ్యామంపురాతనమ్ । పారాశరిః పరమర్షిః ప్రతిష్ఠాప్యైవహభూతలే ॥ ౯ ॥ వ్యజిజ్ఞపత్సన్నిధానమత్రబ్రహ్మామునిశ్శుకః । వైకుణ్ఠేతుయథావానః క్షీరాబ్ధౌభోగాయథావిభో ॥ ౧౦ ॥వాసోయథాఽన్తరాదిత్యే యోగినాంహృదయేయథా । తథాసదాకురుష్వాత్రసన్నిధింకమలేక్షణ ॥ ౧౧ ॥ ఇతివిజ్ఞాప్యదేవేశందణ్డవత్ప్రణిపత్యచ । స్నిహ్యతామనసాధ్యాయ న్వీక్షమాణ

శుకస్యస్వపురాచ్ఛేషాచలగమనమ్.

స్స్వచక్షుసా ॥ ౧౨ ॥ ఆజగామప్రసన్నాత్మాస్వామిపుష్కరిణీంప్రతి। ఉపాన్తేచోక్షశైలస్యోపేత్యనిర్మలనిర్ఝరమ్ ॥ ౧౩ ॥ తత్రత్రిషవణస్నానంకృత్వావ్యాసౌరసోమునిః । ఉపత్యకాయామాసీనముదయాదిత్యవర్చసమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఉపాంశుమాననజపముదారందారనంయుతమ్ । మహోత్పలనిభంత్ర్యక్షం మహోపనిషదజ్ఞకమ్ ॥ ౧౫ ॥ అగ్నిజ్వాలాజటాజూలలసద్గఙ్గేన్దుభోగినమ్ । వ్యాఘ్రాజినోత్తరాసఙ్గవాససంకృత్తివాసనమ్ ॥ ౧౬ ॥ కాలకూటస్ఫురత్కణ్ఠనాళంనళినవక్త్రకమ్ । సమీక్ష్యహృష్టమనసా నమస్కృత్యచతంహరమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఉషిత్వాత్రిదినంతత్రోపాసకఃపూర్ణమానసః । ద్రష్టుకామోఽఖిలాశ్చర్యం పునరప్యఞ్జనాచలే ॥ ౧౮ ॥ సిద్ధైర్విద్యాధరైస్సార్థం యోగిభిః కన్దరస్థితైః । శనైశ్శనైస్సఞ్చరంశ్చ నిర్ఝరేషుకృతాప్లవః ॥ ౧౯ ॥

స్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్.

ధ్యాయన్బ్రహ్మానభావృత్తం వృత్తాన్తంతస్యవైగిరేః । స్వామిపుష్కరిణీతీరమానసాదశుభాస్పదమ్ ॥ ౨౦ ॥ సుగన్ధపుష్పవల్లీభిర్వ్యాప్తైర్వృక్షైర్వృతమ్। ఖర్జూరైర్నారికేళైశ్చ కేతకైస్స్వర్ణకేతకైః ॥ ౨౧ ॥ పటీరపాటలాశోకకింశుకాసనచమ్పకైః ॥ నక్తమాలైశ్చపనసైర్మధూకైస్సరళైర్ధవైః ॥ ౨౨ ॥ పున్నాగసురపున్నాగశిశుపున్నాగపూగకైః ॥ కదళీకృష్ణకదళైర్మహాకదళికాగణైః ॥ ౨౩ ॥ హరిద్రాభిశ్శృఙ్గబేరైఃకస్తూరీ

రజనీకులైః । మల్లికామాలతీభిశ్చమాధవీభిర్మధూత్కటైః ॥ ౨౪ ॥ యూథిభిశ్శతపత్త్రీభిర్జాతిభిర్వనజాతిభిః । నన్ద్యావర్త్తాదిసుమనః కన్దైశ్శుకుష్ఠపథఙ్గతైః ॥ ౨౫ ॥ సమన్తతస్సమాకీర్ణంసాన్ద్రచ్ఛాయాసమఞ్జసైః । సౌగన్ధికైస్సుగన్ధీభిస్తులసీభిస్సుమోదితమ్ ॥ ౨౬ ॥ దమనీభిఃపుష్పగన్ధగర్భపుష్పలతాశతైః । అతిమృష్టామోదపుష్పామోదితాశావకాశకమ్॥ తాపసైస్తరుణాదిత్యవర్చోభిరభితోవృతమ్ । వరాహసింహశార్దూలమాతఙ్గకులసఙ్కులమ్ ॥ ౨౮ ॥ సితాసితైస్సారమేయగణైర్దుర్వారగర్వకైః । సేవితేనాతిభీమేనక్షేత్రపాలేనపాలితమ్ ॥ ౨౯ ॥ విచరన్నత్ర విపినేమునిర్విగతతృట్శుచిః। పరమాంముదమాపన్నోముకున్దానన్దకన్దధీః॥

స్వామిపుష్కరిణీవర్ణనమ్.

స్వామిపుష్కరిణీంపుణ్యాం దదర్శవిమలోదకామ్ । కాఞ్చనామ్బుజకహ్లారకమలైశ్శ్వేతపఙ్కజైః ॥ ౩౧ ॥ నీలోత్పలైరుత్పలైశ్చఫుల్లైఃకువలయైరపి । కైరవైరపికీర్ణాం తాముద్గిరత్పుణ్యగన్ధకైః ॥ ౩౨ ॥ తరఙ్గాన్తరసఞ్చారైరన్యైఃకారణ్డవైరపి । తారాభిశ్చతరన్తీభిరన్యైర్జలపతత్రిభిః। కలహంసకలాలాపైర్వాచాలితదిగన్తరామ్ । తస్యాస్తీరసముల్లాసిసమగ్రాభీష్టసన్తతేః ॥ ౩౪ ॥ తీర్థన్తోయముపస్పృశ్య లక్ష్మ్యాసఙ్గచ్ఛన్తయన్విభుమ్ । ప్రసన్నమానసోల్లాసశ్చక్రేతత్రాఘమర్షణమ్ ॥ ౩౫ ॥ బద్ధపద్మాసనాసీనోఽభితటం యోగమేయివాన్ । పరమైకాన్తిభిస్సార్థంబ్రహ్మావిద్బ్రహ్మదర్శనః ॥ ౩౬ ॥ తత్రైవసుచిరఙ్కాలమువాసపరమర్షిభిః ॥

శ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః.

రహస్యన్యోన్యసల్లాపస్వాన్తేవాసిసన్తతైః ॥ ౩౭ ॥ కదాచిద్భగవాన్విష్ణుః కారుణ్యాగణ్యపుణ్యధీః । దర్శయన్సకలాన్లోకాన్త్సాతౌదక్షపథఙ్గతః ॥ ౩౮ ॥ దివ్యానన్దమయాకారైర్గరుత్మచ్ఛేషసైనికైః । పఞ్చాయుధైఃపరికరైర్గణైస్తుకుముదాదిభిః ॥ ౩౯ ॥ పరిబర్హాభూషణాన్యజినవస్త్రాంశుకానిచ । ఆయుధాన్యప్రమేయానిదధానైర్బ్రహ్మశక్తిభిః ॥ ౪౦ ॥ శక్తిభిశ్శాఙ్కరీభిశ్చ సేవ్యమానోముదాన్వితః । శ్రీభూమినీళాపూర్వాభి రపూర్వాకల్పభూతిభిః ॥ ౪౧ ॥ మహిషీభిర్మదానన్దమూవహన్తీభిరీశితుః । ముమోదసహసర్వాత్మా క్రీడాడమ్బరడామ్బ

కః ॥ ౪౨ ॥ లీలావిభూతివిహిత వివిధానన్దవేషభాక్ । కాలకాదమ్బినీ
కాన్తాఽకుఞ్చితాళకబన్ధనః ॥౪౩॥ ఉద్యద్ద్యుమణిబిమ్బశ్రీ శిఖామణిమహా
మహాః । అష్టమీన్దుకళాకారలలాటస్థోర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ ౪౪ ॥ సౌవర్ణ
పద్మకల్హారపుష్పకర్ణావతంసకః । సేవాన్తరరసాఽశాసిశార్ఙ్గభ్రూమణ్డల
ద్వయః ॥ ౪౫ ॥ అతిసూక్ష్మస్ఫురత్తారాఽకర్ణపూర్ణారుణేక్షణః । కరు
ణాబ్ధిసముద్భూతలోలపద్మవిలోచనః ॥ ౪౬ ॥ తిలపుష్పసమాకార నా
సాకాణ్డపుటద్వయః । పక్వబిమ్బఫలాకార రమణీయోష్ఠయుగ్మకః ॥౪౭॥
ప్రభావిసారిశిఖరిదశనావళివక్త్రకః । ఖాఽకారకర్ణపాశాత్తముక్తామా
ణిక్యకర్ణికః ॥ ౪౮ ॥ శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దుమణ్డలాననమణ్డలః । కమ్బుక
ణ్ఠోవృషస్కన్ధో భోగిభోగోల్లసద్భుజః ॥ ౪౯ ॥ శార్ఙ్గజ్యాహతి కార్క
శ్యరమణీయప్రకోష్ఠకః। విశాలవక్షోవిలసచ్ఛ్రీవత్సః కౌస్తుభోజ్జ్వలః ॥౫౦॥
శఙ్ఖచక్రగదాపద్మపరిష్కృతచతుర్భుజః । నిమ్ననాభిసముల్లాసిమాణి
క్యోదరబన్ధనః ॥ ౫౧ ॥ మేఖలాఽలఙ్కృతకటీతటీచ్ఛురికయోద్భటః ।
హస్తిహస్తసదృక్షోరు జానుమణ్డలమణ్డితః ॥ ౫౨ ॥ క్రమవృత్తాయతా
భోగ జఙ్ఘాకాణ్డ సుపార్ష్ణికః । కూర్మపృష్ఠప్రపదకః కిఙ్కిణీహంసకాఙ్ఘ్రి
కః ॥ ౫౩ ॥ శిఞ్జన్మాణిక్యమఞ్జీరప్రభాసితపదామ్బుజః । నానాసేవార
సోద్భాసిచన్ద్రబిమ్బనఖావళిః ॥ ౫౪ ॥ సుధాసూతి గృహోద్దామస్ఫు
రదఙ్గుష్ఠసౌష్ఠవః । పఙ్కజశ్రీపరిచితాన్యోన్యతుల్యాఙ్ఘ్రిపఙ్కజః ॥౫౫॥
అతసీకుసుమజ్యోతిఃప్రఖ్యవిఖ్యాతవిగ్రహః । సంవీతవివిధాశ్చర్యతప్తచా
మీకరామ్బరః ॥ ౫౬ ॥ ఆంసాదాప్రపదాలమ్బివనమాలావిరాజితః ।
విచిత్రరత్నఖచితతపనీయ కిరీటకః ॥ ౫౭ ॥ హారకేయూర కటకకఙ్క
ణాఙ్గుష్ఠకణ్ఠికః । మణికుణ్డలతాటఙ్కవీరపట్టాఙ్గుళీయకః ॥ ౫౮ ॥ అం
సలమ్బిసమాయుక్తసౌవర్ణబ్రహ్మసూత్రకః । త్రిపఞ్చసప్తసరిభిర్ముక్తా
దామభి రఞ్చితః ॥ ౫౯ ॥ సర్వాభరణసంయుక్త స్సర్వగన్ధానులేపనః ।
సర్వర్తుకాలోత్థపుష్పదామోద్దామభుజాన్తరః ॥ ౬౦ ॥ భక్తానుకమ్పా
సహిత శ్శ్రీనివాసఃపరఃపుమాన్ । ఆవిర్బభూవభగవాన్స్వామిపుష్కరి

శుకబ్రహ్మర్షికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

ణీతటే ॥ ౧౧ ॥ వ్యాసాత్మజో మునిర్ముక్తస్తన్దృష్ట్వా హృష్టమానసః ।
ప్రణమ్య దణ్డవద్భూమావవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౧౨ ॥ తుష్టావ చ హృషీ
కేశం కేశవం క్లేశనాశనమ్ । జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష వాసుదేవామితద్యుతే ॥
రాగాదిదోషనిర్ముక్తసమగ్రగుణమూర్తయే । నాథ జ్ఞానబలోత్కృష్ట న
మస్తే విశ్వభావన ॥ ౧౪ ॥ సఙ్కర్షణ విశాలాక్ష సర్వజ్ఞ పరమేశ్వర । న
మస్తేఽస్తు హృషీకేశ సర్వేశ్వర జగన్మయ ॥ ౧౫ ॥ దేవ ఐశ్వర్యవీర్యాత్మ
న్ప్రద్యుమ్న జగతాం పతే । స్థిత్యుత్పత్తిలయత్రాణహేతవే శక్తితేజసే॥
జయాఽనిరుద్ధ భగవన్మహాపురుష పూర్వజ । జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే వి
శ్వభావన ॥ ౧౭ ॥ నమస్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ । శ్రీని
వాస జగన్నాథ నారాయణ దయానిధే ॥ ౧౯ ॥ కృతార్థోఽహం కృతా
ర్థోఽహం కృతార్థాస్సర్వజన్తవః । ప్రసీద భగవన్విష్ణో ప్రసీద పురుషోత్తమ॥
ప్రసీద పుణ్డరీకాక్ష ప్రసాదం దాత్మసాత్కురు । ఇతి స్తువన్తమాగత్య మహా
ర్షిముత్ఫుల్లలోచనమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఆనన్దనిర్భరాపూర్ణమానసం శ్రీశుకం మునిమ్ ।
సమీక్ష్య సుప్రసన్నస్తం ప్రసాద్య ప్రణయాన్వితః ॥ ౨౧ ॥ దివ్యైః పరి
జనైస్సార్ధం శ్రీనివాసస్తిరోదధే। మునిః పునః ప్రణమ్యాత్ర తద్దణ్డవచ్చ ముహు
ర్ముహుః ॥ ౨౨ ॥ పరమైకాన్తిభిర్యోగివర్యైరార్యైస్సహాపరైః । అ
ర్చావతారవిభవపరవ్యూహాన్తరాదికాః ॥ ౨౩ ॥ ఆవిర్భావాః తత్ర న
రన్విష్ణోర్యయా మేరుగిరిప్రభృతి ॥ ౨౩½ ॥

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దే
వలదేవదర్శనసంవాదే శుకమునికృత శుకపురాష్టోత్తర
శతవిప్రనిర్మాణాదికథనం నామ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

శ్రీవరాహావిర్భావవృత్తాన్తః.

దేవలః ॥ సింహాసానుమతః కుక్షౌ స్వామిపుష్కరిణీతటే । శ్వేత
స్య పోత్రిపోతస్య ప్రాదుర్భావః కథం విభో ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ చరా
చరగురోరస్య చారిత్రఞ్చారుపోత్రిణః । శృణు విద్వన్విశేషేణ వ్యాచక్షేఽ

అసురోపద్రవమసహమానాయాధరాయాః పాతాళగమనమ్.

హాంవిచక్షణ ॥ ౨ ॥ పురాధర్మచ్ఛిదోదృప్తాదైత్యాస్స్వచ్ఛావిహారిణః।
ఛాయాంస్వకీయామపిచ హన్తుకామా మదోద్ధతాః ॥ ౩ ॥ మునిభిర్గాత
మాద్రైర్యైశ్శప్తాభూమిజ్గతా ఇతి । తేఽభిజాతేకులేజాతారాజ్ఞామాజ్ఞా
విలఙ్ఘినః ॥ ౪ ॥ పాపిష్ఠాహ్యసురశ్రేష్ఠా నృపశ్రేష్ఠవపుర్ధరాః । నక్షన్ది
వంహిబాధన్తేత్రిలోకీధూమకేతవః ॥ ౫ ॥ క్షోభంమహీక్షితామేవం దు
ర్దర్పబలశాలినామ్ । సర్వంసహాఽసహమానా నిమమజ్జరసాతలే ॥ ౬ ॥

పాతాళగతభూమ్యుద్ధరణోద్యుక్తవరాహవిగ్రహవర్ణనమ్.

భూతధాత్ర్యాంనిమగ్నాయామధోభువనసద్మని । సంరక్షకస్సర్వసాక్షీ
కరుణావానధోక్షజః ॥ ౭ ॥ సముద్ధర్తుమనాస్తూర్ణం పాతాళనిలయాంభు
వమ్ । మహావరాహో భగవాన్బభూవ పరమఃపుమాన్ ॥ ౮ ॥ య
త్కిరీటస్థరత్నాని సత్యలోకనివాసినః । అకాణ్డోదితమార్తాణ్డప్రచణ్డా
మలమణ్డలమ్ ॥ ౯ ॥ పశ్యన్తోపనిషదాత్మానస్సిద్ధాముక్తాశ్చమేనిరే। య
స్యశ్రోత్రైకదేశస్థం ఖపదంశబ్దమాత్రకమ్ ॥౧౦॥ తేజాంసినిమమజ్జుశ్చ
నేత్రయోర్వివరాన్తరే । నాసాగ్రేచసమాయుక్తో మాతరిశ్వాబభూవ
హ ॥ ౧౧ ॥ బభూవపారావారోదో పాదపఙ్కజపఙ్కదః । ఖురోద
రేకణకణాస్సురాద్రిశ్చకులాద్రయః ॥ ౧౨ ॥ దశోత్తరైరావరణైర్లోకా
లోకాచలస్థితః । బభూవబాహ్యవయవభావనాఽశేషవేషభాక్ ॥ ౧౩ ॥
పోత్రీపాదైకరోమాన్తర్వివరస్థాంవసున్ధరామ్ । సపత్నీంపద్మవాసిన్యాస్స
ర్వభూతనివాసినీమ్ ॥ ౧౪ ॥ ముస్తాభిఃపూర్ణపఙ్కాఙ్కం మార్గమాణో
బభూవహ । తాందృష్ట్వావేపమానాఙ్గీంలజ్జాలోలవిలోచనామ్ ॥ ౧౫ ॥
పోత్రీరోమాఽన్తరాసీనాం పావనీంపరమేశ్వరీమ్ । వైకుణ్ఠోఽకుణ్ఠితోద

పాతాళగతధరణీవరాహయోర్నర్మవ్యాపారాదిః.

న్తఃకణ్ఠమూలమధోక్షజః ॥౧౬॥ రహస్యస్యాస్సమాఘ్రాయ వరాహవపు
రాత్మభూః । గాఢాఙ్గపాళికబళీభూతగాఢాఙ్గపాళికామ్ ॥ ౧౭ ॥ సత్య
సన్దోహముముదేనవోఢాఙ్కవధూమివ । శరత్ప్రత్యగ్రపఙ్కజాఽభిన
వాభోగలీలయా ॥౧౮॥ స్నేహకామనయాదృష్ట్వాఽభివీక్ష్యవిగతజ్వరః।
తామ్బభాషేసురసమాసుధాకల్లోలలీలయా ॥ ౧౯ ॥ నర్మభావనయా

వాచా శ్రీమాన్నళినలోచనః । వసుధే దేవి భద్రన్తే భద్రే భద్రాణి పశ్యసి ॥
స్థాపయాఽఖిలభూతాని స్వస్థాస్వస్థానమాస్థితా । ఏవం వరాహవపుషా
పుంసా భూమిస్సుభూషితా ॥ ౨౧ ॥ స్నేహసాగరపూర్ణేన వ్రీళాలోల
విలోకినా । నేత్రాఽఞ్చలేన స్వపతిం వీక్ష్య కోలాననం విభుమ్ ॥ ౨౨ ॥ స్నే
హసన్దర్భగర్భేణ మాధురీమహితాత్మనా । త్రిస్థానస్థేన వచసా ధర్మశ్రవణ

వరాహభగవన్తమ్ప్రతి ధరణ్యుక్తిః.

తత్పరా ॥ ౨౩ ॥ బభాషే పురుషశ్రేష్ఠం పోత్రివక్త్రం పురాతనమ్ । భగ
వన్దేవదేవేశ దైత్యాఽమిత్ర దయానిధే ॥ ౨౪ ॥ దైత్యదానవదుర్ధర్ష భారా
న్మగ్నాం రసాతలే । రక్షమాం పక్షిరాడ్వాహ సర్వభారక్షమాక్షమామ్ ॥
ఆధారశక్తయే తుభ్యం నమ స్తే శిరసే నమః । అవ్యాజసుహృదే భూమో
నమోఽనన్త విభూతయే ॥ ౨౫ ॥ ఏవం వసుధయా దేవ్యా వేపమా
నాఖిలాఙ్గయా । విజ్ఞాపితో విశ్వరక్షాదీక్షితః ప్రత్యువాచ తామ్ ॥ ౨౬ ॥
సాధు దేవి త్వయా పృష్టం శృణు వక్ష్యే వసున్ధరే । సర్వం సహా విశ్రుతా త్వం

ధరణ్యా సాకం పాతాళాద్వరాహస్య శేషాచలాగమనమ్.

తథ్యనామా భవ ప్రియే ॥ ౨౭ ॥ వరాహరూపీ భగవానేవముక్త్వా వసున్ధ
రామ్ । దేవీమశిక్షయద్ధర్మం స్వభారభరణక్షమమ్ ॥ ౨౮ ॥ శిక్షితా వ
సుధా దేవీ తేన శుద్ధమనా ధరా । బభూవ మహితా తేన స్వభారభరణక్ష
మా ॥ ౩౦ ॥ తదా ప్రభృతి దేవేశో వరాహవపురూర్జితః । పాతాళలో
కాల్లోకేఽస్మిన్కౌతూహలసమాకులః ॥ ౩౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే
పశ్చిమేఽస్మిన్ధరాతలే । వల్మీకబిలమాసాద్య తద్ద్వారా విజిహీర్షయా ॥ ౩౨ ॥
గమనాగమనం కుర్వం స్తదధోభువనం ప్రతి । భూత్వా శ్వేతః పోత్రిపోత
స్సఞ్చరన్నాత్మనాయకః ॥ ౩౩ ॥ దివ్యైర్గణైస్సేవ్యమానః కదాచిదన
పాయిభిః । భూషణైః పారిబర్హైస్సైన్యైరాయుధైశ్చేతనాత్మభిః ॥ ౩౪ ॥
అవ్యాజమిత్రోఽత్ర పోత్రీ వర్తతే దివ్యగాత్రభృత్ । హ్లాదయన్నాత్మనస్స
ర్వాన్జ్ఞానానన్దమయాన్సురాన్ ॥ ౩౫ ॥ పరాఽవరాణాముఖ్యాతానా మ
న్తర్యామిణి శార్ఙ్గిణి । ఏవం హి వర్తమానే త్ర పవిత్రే చిత్రపోత్రిణి ॥ ౩౬ ॥

దూర్వాసశ్శాపాత్కిన్నరదమ్పత్యోః కైరాతరూపప్రాప్తిః.

కదాచిత్స్వాశ్రమే పుణ్యే దూర్వాసాః కోపనో మునిః । క్రీడన్తౌ కామమోహేన దృష్ట్వా కిన్నరదమ్పతీ ॥ ౩౭ ॥ శశాప నిర్ఘృణే పుణ్యే సింహనామ్ని మహీధరే । కైరాతం మిథునం స్యాతం వన్యాహారం యువామితి ॥ ౩౮ ॥ తతః కిన్నరదమ్పత్యోర్నిర్విణ్ణమనసోస్సతోః । శాపమోచనమాచఖ్యౌ కృపయా స చ తాపసః ॥ ౩౯ ॥ తత్ర స్వామిసరస్తీరే సఞ్చరన్శ్వేతసూకరః । శాపాన్మదీయాద్విహితాన్మోచయిష్యతి తౌ యువామ్ ॥ ౪౦ ॥ తథేతి దీనమనసా వుక్త్వా కిన్నరదమ్పతీ । తూర్ణం తం దేశమాగత్య జజ్ఞాతే

కైరాతదమ్పత్యోశ్శేషాచలే పుత్రప్రాప్తిప్రియఙ్గుకృషికరణాదీని.

వ్యాధదమ్పతీ ॥ ౪౧ ॥ శాకమూలఫలాహారౌ దుష్టసత్త్వనిబర్హణౌ । ఆసాతే సుచిరం కాలమస్మిన్సింహశిలోచ్చయే ॥ ౪౨ ॥ ఋక్షశార్దూలశరభసింహేభవ్యాళదుర్గమే । అరణ్యేఽగణ్యపుణ్యౌఘే భీషణే రోమహర్షణే ॥ ౪౩ ॥ వసత్కిరాతమిథునం పుష్పాసవమదోద్ధతమ్ । అసూత పుత్రఞ్చిత్రాఙ్గం చిరకాలసమీప్సితమ్ ॥ ౪౪ ॥ ప్రసూతం తం సమీక్ష్యాథ సుకుమారం సుతం తదా । శబరశ్శబరీ చైతావాస్తాం సమ్పూర్ణమానసౌ ॥ ౪౫ ॥ స్తనైర్వన్యైరసైరన్నైస్తమపుష్ణఞ్చ షవర్షకమ్ । తావవర్ధయతాం పుత్రం చిత్రావయవమర్భకమ్ ॥ ౪౬ ॥ సింహహాస్తనఖత్రోటీనిశాతశతధారతః । విభిన్నమత్తమాతఙ్గకుమ్భోద్భిన్నోరుమౌక్తికైః ॥ ౪౭ ॥ దణ్డశేఖరపాశోభిర్బర్హైర్బర్హిపతత్రిణామ్ । త్రిమదోద్రిక్తమాతఙ్గమదపఙ్కద్రవైరపి ॥ ౪౮ ॥ శ్రేయసస్సరసాం స్వామిసరసశ్శ్వేతమృత్స్నయా । అలఙ్చక్రతురన్యోన్యం పితరౌ సుతరాం సుతమ్ ॥ ౪౯ ॥ కదాచిత్పర్యటంస్తత్ర విపినే స వనేచరః । కస్యచిద్వటవృక్షస్య సమీక్ష్యస్కన్ధకోటరే ॥ ౫౦ ॥ పక్వాం కార్తస్వరనిభం ప్రియఙ్గుం ప్రియదర్శనమ్ । గృహీత్వా శబరస్సర్వాం గృహిణ్యై తత్సమర్పయత్ ॥ ౫౧ ॥ సాపి ప్రైయఙ్గవన్ధాన్యముచ్ఛోష్య చ సమాచినోత్ । తతస్సస్యం చక్రతుశ్చ ప్రైయఙ్గవమతన్ద్రితౌ ॥ ౫౨ ॥ వృతిభిర్గోపయన్తౌ తౌ శుశ్రూషాభిస్సమన్తతః । ఆపక్వఫలమాకాఙ్క్షన్తౌ

ఘునన్తద్బభూవహ ॥ ౪౩ ॥ గోపనార్థంహితస్యైవ పుత్రంప్రేషితవాన్స్వయమ్ । తుష్టోబభూవచక్షేత్రం వీక్ష్యపక్వఫలోద్ధతమ్ ॥ ౪౪ ॥ ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే శ్రీవరాహావిర్భావవృత్తాన్తకథనంనామాష్టావింశోధ్యాయః.

ప్రియఙ్గుగోప్తృకిరాతసమీపమ్ప్రతివరాహాగమనమ్.

దేవదర్శనః ॥ ప్రియఙ్గావభితోగుప్తే వాఽధాభిర్వృతిభిస్తతః । తప్తచామీకరాభోరుపక్వధాన్యభరానతే ॥ ౧ ॥ శబరస్తం సమీక్ష్యాథ మధ్యేకృత్వాతుమఞ్చకామ్ । తద్రక్షణార్థంతత్రైవ తిష్ఠన్నక్తందివం స్వయమ్ ॥ ౨ ॥ కదాచిద్భగవాన్స్వేతః పోత్రిపోతోబుభుక్షయా । వల్మీకరన్ధ్రాన్నిర్గత్య క్షేత్రమధ్యంవివేశహ ॥ ౩ ॥ తందృష్ట్వాబహుశస్సోపి శబరోవిస్మయంయయౌ । తతస్తన్మణ్డలేశాయ రాజ్ఞేవిజ్ఞాపితుంద్రుతమ్॥ రాజధానీంప్రవిశ్యాస్యాఽవేదయచ్చక్రవర్తినః । తచ్ఛ్రుత్వాసార్వభౌ

శ్రీవరాహదర్శనార్థం శేషాచలమ్ప్రతినృపాగమనమ్.

మస్తు రాజా కౌతూహలాన్వితః ॥ ౪ ॥ మృగయావేషభృద్భూత్వా పదాతిరుపనిష్క్రమణ । ఏకాకీతేనసార్థంహి జగామజగతాంహితః ॥ ౫॥ స్వామిపుష్కరిణీంపుణ్యాం విగాహ్యావిగతక్లమః । దణ్డవత్తాంప్రణమ్యాథ వ్యాధవాక్య విచిత్రతామ్ ॥ ౬ ॥ మనసాలోచ యన్సమ్యక్సత్యక్తాన్యపరాక్రమః । ప్రియఙ్గోః క్షేత్రమాసాద్య ప్రియఙ్గుప్రియదర్శనః ॥ ౭ ॥ చతుస్తమ్భసమాయుక్తాం చతురశ్రాంసముచ్ఛ్రితామ్ । మృదుపల్లవసంస్తీర్ణా ముపాస్తీర్ణమృదుత్వచమ్ ॥ ౮ ॥ ఆదాయసశరంచాపం తుఙ్గశృఙ్గవినిర్మితామ్ । మఞ్చకామారురోహైతాం తేనసార్థంనరాధిపః॥

నృపస్య వల్మీకవివరాగతవరాహదర్శనప్రాప్తిః.

శబరస్సార్వభౌమశ్చ జాగ్రతౌనిశ్యతిష్ఠతామ్ । వల్మీకవివరాచ్చిత్ర సూకరో నిర్జగామహ ॥ ౧౧ ॥ వృతింవిలఙ్ఘ్య వాఽధాభిః పాశైరప్యతి దుర్గమామ్ । క్షేత్రమధ్యఞ్చధావన్తం సూకరంసుభగాఙ్గకమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఆత్తాభిలాషమాహారే దంష్ట్రాదీధితిసఞ్చయైః । ధ్వాన్తంశకలయన్తఞ్చ భాస్వద్దివ్యాఙ్గసఙ్గతైః ॥ ౧౩ ॥ రాజాతం వీక్ష్యసహసా విస్మయం పర

మజ్జతః । సజ్యేధనుషిసన్ధాయ సాయకంసాధువిక్రమః ॥ ౧౪ ॥ తూర్ణ మాకర్ణమాకృష్య చలలక్ష్యప్రవేధినమ్ । గ్రహీతుకామోనృపతి స్తేనసార్థంతమన్వగాత్ ॥ ౧౫ ॥ సూకరోపీక్ష్యధావన్తం చాపహస్తంమహీపతిమ్ । ఝుడితిక్షణమాత్రేణ వల్మీకవివరంయయౌ ॥ ౧౬ ॥ వ్యర్థప్రతిజ్ఞోనృపతిః ప్రాజ్ఞఃప్రఖ్యాతవిక్రమః । వల్మీకమూలమాగత్య ద్రష్టుంసూకరమత్వరః ॥ ౧౭ ॥ శిశ్యేచదర్భశయ్యాయాం స్వప్నంకాఙ్క్షన్నితీశ్వరః । ప్రబుద్ధఃప్రాకృతఃప్రాత రదృష్ట్వాస్వప్నదర్శనమ్ ॥ ౧౮ ॥ కింకర్తవ్యత్వశూన్యాత్మాచిన్తయన్కాఽయశోధనమ్ । మహదాశ్చర్యమాహర్తుంస్నాత్వా స్వామిసరోజలే ॥ ౧౯ ॥ తపోవేషంసమాస్థాయ ధ్యాయన్తత్సూకరమీశ్వరమ్ । కర్తుంప్రవవృతేవీర స్తతఃప్రాయోపవేశనమ్ ॥ ౨౦ ॥ నిర్ద్వన్ద్వోఽవన్ధ్యనిష్ఠశ్చనిష్ఠావానస్యదర్శనే । ఏవంహి వర్తమానేఽస్మిన్నృపతౌనియతాత్మని ॥

నృపప్రత్యశరీర్యుక్తిః.

శబరేణశబర్యాచ పరిష్కృతసపర్యకే । వృత్తంవిష్ణుపదేవాక్యం విశుద్ధమమృతోపమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ద్రష్టుకామోయదిభవాన్ తత్సాధువృత్తంమహీపతే । తపసాఽలంసగర్వేణ సూకరార్భకదర్శనే ॥ ౨౩ ॥ యతస్స్వవృత్తంతచ్ఛృత్తుం యద్వక్ష్యామిచసువ్రత । సవత్సాఽసితగోక్షీర ధారాభిరభిషేచయ ॥ ౨౪ ॥ అచ్ఛిన్నసన్తతాభిశ్చవల్మీకస్థంవరాహకమ్ । ఏవంసిక్తస్సభగవాన్ప్రీతివక్త్రః పురాతనః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాదురాసిష్యతేతస్మాద్వల్మీకవివరాద్విభుః । ఏవముక్త్వాతువాక్యంతత్పునర్నోవాచకించన ॥ ౨౬ ॥ నృపతిస్తన్నిశమ్యాశువిస్మయోవిస్మయజ్జతః । తంప్రయత్నంప్రవవృతేప్రయత్నోఽప్రాకృతాత్మనః ॥ ౨౭ ॥ అస్యనారాయణగిరేర్లక్ష్మీనారాయణేశితుః । వసతేర్దక్షిణేభాగే ద్వియోజననియోజితే ॥ ౨౮ ॥ తీరేస్వర్ణముఖర్యాశ్చ దక్షిణేదక్షిణక్రమే । ప్రాగ్భాగేగణ్డశైలస్య సర్వోపకరణాన్వితే ॥ ౨౯ ॥ గ్రామేసజ్గ్రామవిజయీసమాహితమనాస్తతః । సఙ్క్రీత్యసర్వాన్తత్సమ్భారాంస్తస్మాదాహృత్యసత్వరః ॥ ౩౦ ॥ తంవరాహంచవల్మీకమభిషేక్తుమనామనాక్ । విశుద్ధవాసానిష్ణాతో వైష్ణవఃపూర్ణమానసః ॥ ౩౧ ॥ నిష్ణాతస్తత్సపర్యాయాం బభూవవసుధాధిపః । సావధానస్సహామాత్యస్సాఽపత్యశ్శబరాన్వితః ॥ ౩౨ ॥ అతన్ద్రితస్సాధు

సాన్ద్రమశరీరివచస్స్మరన్ । గోక్షీరైర్హేమకుమ్భస్థైర్వల్మీకవివరోదరమ్॥

క్షీరాభిషేకాద్వరాహస్యవల్మీకాదావిర్భావః.

అనుస్యూతాచ్ఛిన్నధారైరభిషేక్తుంప్రచక్రమే। క్రియమాణేఽభిషేకేతు వల్మీకవివరాన్తరాత్ ॥ ౩౪ ॥ ఆవిర్బభూవభగవాన్వరాహవపురీశ్వరః। కోటీరకోటివిలసన్మణిమణ్డలమణ్డితః ॥ ౩౫ ॥ అమృతాంశుకలాకల్పదంష్ట్రాగ్రదస్తురపోత్రకః । లలాటపట్టఘటితవేణుపత్రోర్ధ్వపుణ్డ్రకః ॥ ౩౬ ॥ కమ్బుబిమ్బసదృక్కణ్ఠో మాంసళస్కన్ధమణ్డలః । సుపారిజాతవిటపవిడమ్బితచతుర్భుజః ॥ ౩౭ ॥ శఙ్ఖచక్రధరోవామఊరుపీఠేస్థితాంమహీమ్। దేవీంత్రపాగోపితాఙ్గీంలోలావిలవిలోచనామ్ ॥ ౩౮ ॥ సర్వాత్మసంభృతదయాకాయినీంహర్షదాయినీమ్ । గాఢంగాఢంసమాలిఙ్గన్నస్యాఅఙ్గంపదద్వయమ్॥ ౩౯॥ గృహ్ణానస్సాన్ద్రహర్షేణాలోకయన్వక్త్రపఙ్కజమ్।విశాలవక్షాశ్శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాఞ్చలాఞ్ఛితః ॥ ౪౦॥ యజ్ఞోపవీతోత్తరీయదృఢబన్ధనబన్ధురః । హారకేయూరకటకరమ్యహీరాఙ్గుళీయభృత్ ॥ ౪౧ ॥ సమభ్యుత్థితవామాఙ్ఘ్రిశిఞ్జన్మఞ్జీరహంసకః। నవరత్నాన్తరప్రోతముక్తాహారభుజాన్తరః ॥ ౪౨ ॥ అప్రమేయైరభినవైరాకల్పైరాత్మహారిభిః।తపనీయైశ్చిత్రవస్త్రైశ్చిత్రైశ్చీనాంశుకైరపి ॥ ౪౩ ॥ మాలాభిరమలామోదమాలాభిర్మధుసూతిభిః। అష్టాత్మగర్భసన్దర్భైరపారైశ్చపరిష్కృతః॥ ౪౪ ॥ ఆజానుచావిర్భవతిపురుషేసూకరాత్మని । విచ్ఛిన్నాక్షీరధారాఽభూద్ధారాళాతుప్రమాదతః ॥ ౪౫ ॥ తావాన్ప్రత్యక్షదృష్టస్సతదధోనహ్యదృశ్యత। పశ్చాదనేకవిధయారాజాపిద్రష్టుమక్షమః॥౪౬॥ప్రయత్నాదప్రతీకారోఽతిష్ఠత్తూష్ణీంసతృష్ణధీః । శుష్కజిహ్వాకణ్ఠసృక్విణోష్ఠస్సోష్ణంవినిశ్వసన్ ॥ ౪౭॥ విదీర్ణమానసోమానీవికీర్ణాఙ్గోవిఘూర్ణితః । ఏ

రాజానంప్రతిభగవదుక్తిః

వంవృత్తేరాజ్ఞితదాభగవాన్ధ్యాతభావనః॥ ౪౮॥ వరాహరూపవిభవఃపురాణఃపురుషోత్తమః । ఉవాచవచనంశ్రీమాన్కరుణాపరిణామభూః ॥ రాజన్నలమలంవ్యర్థప్రయత్నేనాతిభూయసా । ఏతావాంస్తవదృశ్యోఽహంతదధోననృపాధిప ॥ ౫౦ ॥ ఏతద్రూపంప్రతిష్ఠాప్య శుద్ధయాశిలయా

నృప । తస్మై దేవ్యాఖిలాన్భోగాన్పూర్ణోభూత్వానుపుష్కలాన్ ॥ ౪౧ ॥ అప్రాకృతాజ్ఞోవిరజాస్నాత్వికోఽయమితిస్మరన్ । నైఘూనస్తైర్మహర్షిభిరర్చాపయనరాధిప ॥౪౨॥ పశ్చాన్నామాప్నుయాగచ్ఛసాధుశాధివసున్ధరామ్ । ఏవముక్త్వాకోలవపూరాజ్ఞోఽమూంకాలయాపనామ్ ॥౪౩ ॥

శ్రీవరాహకృతకిన్నరమిథునకిరాతత్వనిర్ముక్తిః.

కిరాతవపుషావీక్ష్య విష్ణుఃకిన్నరదమ్పతీ । మునిశాపాన్మోచయిత్వా దదౌతాభ్యాం స్వకంపదమ్ ॥ ౪౪ ॥ తతశ్చాన్తర్దధేదేవో వరాహవపురత్ర

నృపస్యశ్రీవరాహప్రతిష్ఠాకరణపూర్వకస్వపురగమనమ్.

వై । తతఃపూర్ణమనారాజా దివ్యంత్వష్టారమాహ్వయత్ ॥ ౪౫ ॥ దేవంనిర్మాపయామాస మనసావిశ్వకర్మణా । భూవరాహశిశుంపూర్ణం రాజానం నాకవాసినామ్ ॥౪౬॥ వారాహవపుషంశౌరిం దణ్డవత్ప్రణిపత్యచ। శిరస్యఞ్జలిమాబధ్నన్త్స్మరన్నాశ్చర్యమీదృశమ్॥౪౭॥జితేన్ద్రియో జితక్రోధో జితప్రకృతిసంస్తరః । జితామిత్రోజితాశేషో రాజర్షిస్స్వాం పురీంయయౌ ॥ ౪౮ ॥ తదాప్రభృతిదేవేశో వరాహవపురాత్మభూః । అనన్తాచలశృఙ్గేఽన్తర్నిష్ఠిప్రాఙ్ఘ్రిసరోరుహః ॥ ౪౯ ॥ దేవ్యావసుధయా సార్ధంస్వామిపుష్కరిణీతటే । సుఖమాస్తేసురేశానస్సుఖీరహాసిసున్దరః॥

శ్రీనివాసస్యస్వామితీర్థదక్షిణతీరవాసిత్వకథనమ్.

శ్రీనివాసోపిశేషాద్రౌతతస్స్వామిసరస్తటే । నివసన్నాత్మనఃకుర్వన్నర్వాచీనాన్సుఖాత్మనః ॥ ౫౧ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహో వృద్ధిక్షయవివర్జితః । కారుణ్యపుణ్యపదవీ కమలాకాముకఃకవిః ॥ ౫౨ ॥ అభూమిరాపదాం భూమి స్సమ్పదాంసంవిదుద్గమః । సమస్తసామసఙ్గీతసచ్చరిత్రః పవిత్రహృత్ ॥౫౩॥ పురాణపురుషోధాతా పురుషస్తమసఃపరః । వైకుణ్ఠపూర్వవసతింత్యక్త్వేదానీంహితిష్ఠతి ॥౫౪॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే ప్రియయజ్ఞుగోప్తృకిరాతసమీపప్రతివరాహాగమన శ్రీవరాహావిర్భావాదికథనంనామైకోనత్రింశోధ్యాయః.

శ్రీనృసింహాచలస్థనీలకణ్ఠతపఃక్షేత్రవర్ణనమ్.

దేవలః ॥ సంచస్కారే సపర్యాం క్వ నీలకణ్ఠో మహేశ్వరః । వైకుణ్ఠస్యాముత్రగోత్రే నరకణ్ఠీరవాకృతేః ॥౧॥ దేవదర్శనః ॥ శృణు విప్ర సమాచక్షే పురాఽరాతేః పురావిదః । చరితం చరితార్థానాం యోగినామోఘభాగసాధనమ్ ॥ ౨ ॥ అభీష్టఫలదం రమ్యం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ । నరకేసరిణో విష్ణోః పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౩ ॥ ప్రసాదప్రసవప్రాప్తిహేతుబన్ధనిబన్ధనే । ఇతఉత్తరభాగే తు త్రింశద్యోజనసమ్మితే ॥ ౪ ॥ ప్రదేశే భీషణే రోమహర్షణే భూతభీషణే । కశ్చిత్క్షితిధరః కుక్షికక్షక్షితిరుహాఽఽక్షయః ॥ ౫ ॥ త్య్రితాశ్రమః పక్షియూథవాసప్లుతాఖుకోటరః । విశఙ్కటతటారూఢవృక్షగుల్మగుహాతమాః ॥ ౬ ॥ శృఙ్గక్రోడగుహావాసవైఘానసవనేచరః । తుఙ్గశృఙ్గదరీనిర్యద్దోఘనిర్మలనిర్ఝరః ॥ ౭ ॥ నిర్ఝరాపాతపర్యన్తస్నిగ్ధానోకహవాటికః । తప్తహాటకసఙ్కాశగైరికాకీర్ణకన్దరః ॥ ౮ ॥ భానూపలముఖోత్కీర్ణచిత్రభానుశిఖాశతః । చన్ద్రప్రభాభిన్నముఖచన్ద్రికాన్తసుధాద్రవః ॥ ౯ ॥ కణ్ఠీరవనఖత్రుట్యత్కుఙ్జరీకుమ్భమౌక్తికః । గళితైర్మౌక్తికైర్వ్యాప్తగాకీర్ణప్రస్థదుస్థలః ॥ ౧౦ ॥ మాణిక్యధామన్యగ్భూతరవిమణ్డలచణ్డరుక్ । నానావిధమణివ్రాతమయూఖోద్ద్యోతితఖస్థలః ॥ ౧౧ ॥ విద్రుమవ్రతతివ్రాతసంవృతాఽన్తరకన్దరః । వికీర్ణపద్మపాషాణపాటలస్థలకుట్టిమః ॥ ౧౨ ॥ శృఙ్గకోటీరసఙ్గీతసంవివాద్యప్సరోగణః । లతాకుసుమసంక్ౢప్తలీలాఽఽలయనివాసిభిః ॥౧౩॥ మిథునైః కిన్నరాణాంహి తాళశ్రుతివికల్పనైః । దివ్యావిర్భావచరితం సఙ్గాయద్భిరితస్తతః ॥ ౧౪ ॥ అధిష్ఠితభృగుప్రాన్తః ప్రస్థగుఞ్జాభిరఞ్జితః । గన్ధర్వైర్గర్వవిభవైర్గీతవాద్యవిశారదైః ॥ ౧౫ ॥ మన్ద్రమధ్యోచ్చమహితైర్మహితానేకకన్దరః । మార్తాణ్డమణ్డలక్షిప్తస్ఫురన్నయనమణ్డలైః ॥ ౧౬ ॥ పుణ్డరీకసుహృచ్చణ్డమయూఖమణ్డలాదిభిః । తాపసైశ్చణ్డతేజోభిర్మణ్డితోచ్ఛఙ్గకన్దరః ॥ ౧౭ ॥ క్వచిడ్డమరుకోద్ఘూర్ణతత్కారైరుగ్రోర్ధ్వకేశకైః । విఘూర్ణమాననయనైర్మదస్ఖలితకాయకైః ॥ ౧౮ ॥ భైరవైర్భైరవీభిశ్చ నిబిడాడమ్బరైర్వృతః । దేవానాం పూర్వదేవానాం సిద్ధానాం యోగినామపి ॥ ౧౯ ॥ భూతానాం యో

గినీనాఞ్చమాతౄణాంయక్షరక్షసామ్। అన్యేషాం దేవయోనీనామావా సోపత్యకాశ్రయః ॥౨౦॥ ధ్యాయద్భిశ్చపరంబ్రహ్మక్వచిద్యోగాసనస్థితైః। యోగివర్యైరార్యభావైర్యోగాభ్యాసవిచక్షణైః॥ ౨౧॥ ఏకాయనైరేక భావైరాలక్షితగుహాక్షయః। కృష్ణసారపురోయాయిహరిణీకులసఙ్కులః॥ పరస్పరపరిత్యక్తవైరైర్భిమైర్మృగైర్వృతః। అప్రమేయప్రభావోయఃప్ర సిద్ధఃపర్వతోత్తమః ॥ ౨౩ ॥ తస్యపర్వతవర్యస్య పుణ్యారణ్యసమీపతః। ప్రత్యగ్రపల్లవైఃకీర్ణసుబిల్వవనవాటికైః ॥ ౨౪ ॥ ప్లక్షైరుద్రాక్షవృక్షైశ్చ శ్లక్ష్ణైస్సుశ్లక్ష్ణపర్ణకైః। అభ్రంలిహోర్ధ్వశాఖాగ్రైరజ్ఞాతజ్ఞాత సం జ్ఞకైః ॥ ౨౫ ॥ యజ్ఞశాఖిభిరాకీర్ణంసంకీర్ణంయజ్ఞవాటకైః। అనోకహై రవిరళైస్సరళైస్సర్వతోవృతమ్ ॥౨౬॥ సమాశ్రితార్తిహరణసానుచ్ఛా యంసమన్తతః। అహిర్బుధ్న్యతపఃక్షేత్రంక్షేత్రక్షేత్రజ్ఞబన్ధహృత్ ॥౨౭॥ నరకణ్ఠీరవస్థానం కణ్ఠీరవవరోద్ధతమ్। భైరవాభైరవాశ్చర్యం భూరిభీష

నీలకణ్ఠాశ్రమస్థ పుణ్యపుష్కరిణీవర్ణనమ్.

ణభీషణమ్ ॥ ౨౮ ॥ పవిత్రమత్రవిపినేవైడూర్యవిమలోదకా। కాఞ్చ నామ్బుజకల్హార కమలేన్దీవరోత్కటా ॥ ౨౯ ॥ ప్లవమానప్లవామీనమక రగ్రాహమణ్డితా। మరాళమల్లమహితా కారణ్డవకులాకులా ॥ ౩౦ ॥ తారాతరళకల్లోలమాలాలోలాన్తరాళకా। ఉత్ఫుల్లకైరవాపుల్లపుణ్డ రీకపురస్కృతా ॥ ౩౧ ॥ మకరన్దరసాస్వాదమాద్యద్వనవయోగ ణా। త్రిమదోన్మత్తమాతఙ్గ మదవార్యావిలాఽమలా ॥ ౩౨ ॥ దేవ ర్షిభిస్తపస్యద్భి రాజర్షిభిర్మహాత్మభిః। ఉపాన్తపర్యన్తభువినివసద్భిస్సమ న్తతః॥౩౩॥ తపోవిమలధిశ్వాసైర్వైశఙ్కటతటోత్కటా।మన్త్రింపణ్ణవతీ భేదంజపద్భిర్నారసింహకమ్ ॥౩౪॥ నిష్కళంసకళంమిశ్రమాశ్రితాఽవన విశ్రుతమ్।శ్రీవత్సాఙ్కంనారసింహగర్భాగర్భకమద్భుతమ్ ॥౩౫॥ జ్ఞానా నన్దమయంజ్ఞానగమ్యంవైరాగ్యభోగ్యకమ్। ధ్యాయద్భిస్తత్పరంబ్రహ్మాఽ తీన్ద్రియంవిజితేన్ద్రియైః ॥ ౩౬ ॥ బ్రహ్మర్షిభిస్సేవ్యమానా బ్రహ్మభూయ జ్ఞితైస్సదా। పురుజిచ్చరణ స్పర్శ పూతాపురుషపావనీ ॥ ౩౭ ॥ పురా ణపుణ్యభవనంపురుషోత్తమపూర్తిదా। పూర్వసేవాపురస్కారిపుమ్మణ్డ

ల పురస్కృతా ॥ ౩౮ ॥ పుణ్యాపుష్కరిణీ స్వామిపుష్కరిణ్యాత్మభూమికా । దర్శనాత్స్పర్శనాత్స్నానాత్సర్వేషాం సర్వకామదా ॥ ౩౯ ॥

అశ్వత్థన్యగ్రోధమూలస్థనీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనమ్.

తస్యాస్తీరే మహానశ్వత్థన్యగ్రోధో గిరికన్దరే। శాఖాశతైః పరిచ్ఛన్నదశాఽశాచక్రవాళకైః ॥ ౪౦ ॥ సంవర్ధితాన్తతమస స్స్వాన్తధ్వాన్తమలాపహః। తాపత్రయార్తమనసాం జన్తూనామార్తిహారకః ॥ ౪౧ ॥ కల్పవృక్షప్రతినిధి ర్నిధిర్నిగమవర్చసామ్ । నరాణామాశ్రితవతాం మహాపాతకనాశనః ॥ ౪౨ ॥ తస్యోపలవటాఖ్యస్య మూలేశూలినఆశ్రమమ్ । హారిణై ర్హారిణీభిశ్చ నారసింహ వివర్ధితైః ౪౩ ॥ సమధ్యాసితపర్యన్త భూతలం వృషమూర్తిభిః । చణ్డక్రమైః పుణ్డరీకై ర్మణ్డితాశాన్తమణ్డలైః ॥ ౪౪ ॥ విశ్వామిత్రైః కుశై ర్ముఞ్జైః కాశై శ్చాపి సమావృతమ్ । మన్దారకున్దమాకన్దహారిచన్దనచన్దనైః ॥ ౪౫ ॥ పాటలాశోకతిలకకృతమాలతమాలకైః । నక్తమాలై ర్నారికేళైః పనసై రసనైర్ధవైః ॥ ౪౬ ॥ పున్నాగపూగరుద్రాక్ష వకుళాక్షహారీతకైః । సమన్తత స్సమచ్ఛాయం వన్యైరన్యైరనోకహైః ॥ ౪౭ ॥ నన్ద్యావర్తై ర్జాతియూథీకరవీరాతి వీరకైః । శతపత్రీదమనకీమాధవీమాలతీన్దుభిః ॥ ౪౮ ॥ తులసీభిర్గన్ధలతాజాతిభిః పరితో వృతమ్ । పఞ్చభిః పారిజాతాది పాదపైశ్చ పరిష్కృతమ్ ॥ ౪౯ ॥ పవిత్రేఽస్మిన్హరిక్షేత్రే హరింనరహరింహరః । అభ్యర్చితుమనాస్థాణు రాజ

నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనసఙ్కల్పః.

గామజగన్మయః ॥ ౫౦ ॥ స్నాత్వాఽస్యాంపుణ్యపూర్వాయాం పుష్కరిణ్యాంపురాన్తకః । హరోదివ్యామ్బరధరో హరిచన్దనచర్చితః ॥ ౫౧ ॥ సర్వర్తుకాలోత్థఫల మాలాశతపరిష్కృతః। దివ్యైరాభరణై ర్ముక్తాఫల రత్నప్రవాళకైః ॥ ౫౨ ॥ సమలఙ్కృతసర్వాఙ్గ స్తుఙ్గమఙ్గళసంయుతః। కల్యాణవేషకలితై ర్నన్దిప్రముఖకైర్గణైః ॥ ౫౩ ॥ సేవితోభూతతతిభి స్సేవారసవిశారదైః। సితాసితై స్సారమేయై ర్దూర్వారైః ప్రమథైస్సహ ॥ ౫౪॥ నరసింహ సపర్యాయాః ప్రత్యూహప్రతిఘాతినా । సేవితః క్షేత్రపాలేన సుప్రసన్నో మహేశ్వరః ॥ ౫౫ ॥ పరావరాణామ్భూతానాం స్రష్టా

రంపరమేశ్వరమ్। సంహర్తారంచపాపానాంనిగ్రహీతారమచ్యుతమ్॥౫౬॥ అనుగ్రహీతారమీశమీశానస్యతపఃఫలమ్ । సకళంనిష్కళంమిశ్రం పరస్మాత్పరమవ్యయమ్ ॥ ౫౭ ॥ లక్ష్మీనృసింహం సంహారనృసింహం దివ్యసింహకమ్। అఖిలార్తిహరంవీరముగ్రంప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥ ౫౮ ॥ శబ్దబ్రహ్మమయంశబ్దాతీతంశబ్దవిజృమ్భణమ్। అర్థబ్రహ్మవపుఃపూతం పురాణం పుణ్యపూరణమ్ ॥ ౫౯ ॥ అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణాత్మకమ్ । భక్తార్తిభఞ్జనపరమాత్మనామభయప్రదమ్ ॥ ౬౦ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహం వృద్ధిక్షయవివర్జితమ్। పూర్ణషాడ్గుణ్యవిభవం త్రైగుణ్యవిభవాస్పదమ్ ॥ ౬౧ ॥ శ్రీవత్సలక్షణంసర్వం సర్వలక్షణలక్షితమ్ । అప్రపఞ్చం ప్రపఞ్చాత్మప్రపఞ్చితపరాక్రమమ్ ॥ ౬౨ ॥ విశ్వేశం తత్పరంబ్రహ్మ ధ్యాయన్నేకాగ్రమానసః । వసానః కృత్తివసనం పౌణ్డరీకోత్తరచ్ఛదః ॥ ౬౩ ॥ పఞ్చరాత్రవిధానేన పఞ్చకాలపరాయణః । తస్యోపలవటస్యాధో నరకేసరిణస్స్వయమ్ ॥ ౬౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయ సర్వావాసస్యశార్ఙ్గిణః । సపర్యాం సుకృతాంకర్తుమగ్నిరేతాః ప్రచక్రమే ॥ ౬౫ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదేవదర్శనసంవాదే శ్రీనృసింహాచలస్థనీలకణ్ఠతపఃక్షేత్రాది వర్ణనంనామ త్రింశోధ్యాయః.

నీలకణ్ఠకృతనృసింహారాధనవిధిః.

దేవదర్శనః ॥ శ్రీకణ్ఠశ్శఙ్కరశ్శాన్తో నరకణ్ఠీరవంమహః । వైకుణ్ఠం వైజయన్త్యాఖ్య మకుణ్ఠితమనాస్స్మరన్ ॥ ౧ ॥ సర్వలోకహితాకాఙ్క్షీ స్థాణుస్స్వస్థాత్మమానసః । అస్మిన్న్యగ్రోధమూలస్య మూలేవైయాఘ్రచర్మణి ॥ ౨ ॥ అగర్భసాగ్రదర్భాగ్ర్యసన్దర్భాక్షతనిర్మితే । పద్మాసనేసమాసీన స్స్వయమీసమదర్శనః ॥ ౩ ॥ కారుణ్యార్ణవకల్లోలలోలలీలాకులేక్షయా । త్రీక్షణ్యావీక్షయన్విష్వక్త్రిలోకీంత్రిపదాఙ్కితామ్ ॥ ౪ ॥ తరుణాదిత్యకిరణసహోదరజటాసటః । నీలకణ్ఠః పశుపతిశ్శ్రీకణ్ఠః పరమేశ్వరః ॥ ౫ ॥ కపర్దజూటకలితకమలారికలాలయః।

విలయోదన్తవీరశ్రీ రిన్ద్వర్కాగ్ని త్రిలోచనః ॥ ౬ ॥ జటాటవీలసద్గఙ్గా
శిరోమాలాభిమణ్డనః । అష్టమూర్తిరనన్తాత్మా విశిష్టవిభవేష్టభూః ॥ ౭ ॥
శరన్నిర్మలపూర్ణేన్దుమణ్డలాననమణ్డలః । ఉద్యత్సంవర్తమార్తాణ్డ చణ్డరు
చ్యఙ్గమణ్డనః ॥ ౮ ॥ పవిత్రితాఙ్గో హిర్బుధ్న్య శ్చికీర్షన్విశ్వరక్షణమ్।
దక్షిణామూర్తిరవ్యగ్ర స్సమగ్ర ద్రవ్యసాధనః ॥ ౯ ॥ శత్రువిధ్వంసకం
బ్రహ్మ నృకేసరికిశోరకమ్ । నిష్కలంసకలీకృత్య నిత్యాభ్యర్చనకాముకః॥
కారుణ్యపుణ్యపదవీమ్మృడః కాత్యాయనీసఖః । చరాచరాణాంసర్వేషా
మమీషాంమిత్రమాత్మనామ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆనన్దకన్దమహిమా బభూవభువనే

నీలకణ్ఠప్రతిష్ఠితశ్రీనృసింహభగవద్వర్ణనమ్.

శ్వరః । నృసింహగర్భంసకళం శత్రుసాదకరమ్పరమ్ ॥ ౧౨ ॥ త్రీక్ష
ణీకోణసన్నిర్యత్కృష్ణవర్తశిఖాజటమ్ । దంష్ట్రాకోటివిటఙ్కాగ్ర నిస్స
రద్వహ్నికీలకమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఊరూపరి సముత్తాన నిపాతితహిరణ్యకమ్ ।
నఖత్రుటితదైత్యేన్ద్రవక్షోవివరగహ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ అసురాసృక్కణ్ఠశి
రోలుణ్ఠాకానేకబాహుకమ్ । అనేకశస్త్రాస్త్రధరానేకబాహుసహ
స్రకమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఘోరాట్టహాసనినదవిపాటిత వియత్తటమ్ । భవద్భ
వ్యాత్మకం బ్రహ్మ భాసకం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౬ ॥ అతిభూతి ప్రదం దే
వం విభవానన్దదాయకమ్ । దేవానాం పూర్వదేవానాం సామాన్యమ
ధిదైవతమ్ ॥ ౧౭ ॥ రత్నప్రతానప్రత్యుప్త కిరీట మకుటోజ్జ్వలమ్ ।
ద్యుమణిప్రతికాశాభ్యాం కుణ్డలాభ్యాంవిరాజితమ్ ॥ ౧౮ ॥ నవర
త్నాన్తరప్రోతమౌక్తికత్రిసరాన్వితమ్ । పఞ్చసప్తసరీభిశ్చ మణ్డితోరు
భుజాన్తరమ్ ॥ ౧౯ ॥ స్ఫురత్కటక కేయూరకఙ్కణాఙ్గుళిభూష
ణమ్ । ఉత్తరీయబ్రహ్మసూత్రోదరబన్ధనబన్ధురమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఘణ్టాని
నాదలుణ్ఠాకఘణ్టికాదామనాదకమ్।ప్రపదప్రస్ఫురద్రోచిర్మణిమఞ్జీరహం
సకమ్ ॥ ౨౧ ॥ ఛిన్నవీరుత్సమాయుక్తపాదకిఙ్కిణిశోభితమ్ । ప్రత్య
గ్రోత్ఫుల్లరక్తాబ్జప్రతిమాఙ్ఘ్రికరస్థలమ్॥ ౨౨ ॥ విచిత్రరత్నఖచిత పీత
కౌశేయవాససమ్ । సర్వర్తుకామోదయుక్తప్రసూనస్రగలఙ్కృతమ్ ॥
౨౩ ॥ దివ్యసద్గన్ధసన్దర్భగర్భారుణవిలేపనమ్। అనేకచీనాంశుకస్ర గా

లేపాలఙ్కృతాఙ్గకమ్ ॥ ౨౪ ॥ సేవ్యమానం సురశ్రేష్ఠపురుహూతపు
రోగమైః । బృన్దారకైశ్చ మన్దారపుష్పాఞ్జలిలసత్కరైః ॥ ౨౫ ॥ సమ
న్తతస్సేవ్యమానం సనన్దసనకాదిభిః । సప్తతన్త్రీనాదగర్భాథర్వశ్రుతి
విలాసినా ॥ ౨౬ ॥ ఉపవీణయతాఽనన్తాపదానం భక్తితో మయా ।
సంస్తూయమానం గన్ధర్వైస్తుమ్బురుప్రముఖైర్ముదా ॥ ౨౭ ॥ పక్షీన్ద్రవి
ష్వక్సేనాభ్యాం గణైస్తుకుముదాదిభి । రహస్సదాఽఽత్మపర్యన్తే సంవృతం
పరిచారకైః ॥ ౨౮ ॥ పరిబర్హాభూషణాని హేతిమిఙ్గితవేదినీమ్ । దధతీ
భిర్వైష్ణవీభిశ్శక్తిభిర్వృతమన్తికే ॥ ౨౯ ॥ రౌద్రీభిశ్శక్తిభిశ్చైవ బ్రా
హ్మీభిఃపరితో వృతమ్ । పరమాత్మానమాత్మీయ మాత్మనామభయప్రద
మ్ ॥ ౩౦ ॥ సేవ్యమానం సిద్ధసఙ్ఘైస్సప్తలోకనివాసిభిః । నరసింహాత్మ
కం బ్రహ్మ ప్రతిష్ఠాప్యేహ భూతలే ॥ ౩౧ ॥ సన్నిధిం ప్రార్థ్య సర్వేషాం దృ
ష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ । ఉపచారైస్సమభ్యర్చ్య సంస్కారైస్సంస్కృతో భ
వేత్ ॥ ౩౨ ॥ పరావరాణాముద్భూతానామీశ్వరస్సమహేశ్వరః । సమతిష్ఠత
సర్వాత్మా కుర్వన్నయనమాత్మని ॥ ౩౩ ॥ ధర్మం భాగవతం తత్ర చరన్భగవ
తీసఖః । పురాణేసుఖమాస్తేఽస్మిన్పురారిఃపురుషస్సదా ॥ ౩౪ ॥ తస్మా
దయం నీలకణ్ఠః ప్రసిద్ధస్సర్వతో మహాన్ । జన్తూనామపి జీవాతుర్జఙ్గమా

శ్రీనృసింహసాన్నిధ్యేన నీలకణ్ఠాశ్రమస్యాధిక్యవర్ణనమ్.

జఙ్గమాత్మనామ్ ॥ ౩౫ ॥ పుణ్యాపుష్కరిణీ సేయం పుణ్యాపుణ్యఫలప్రదా ।
పురుషార్థప్రదా పుంసాం పురారిప్రీతిపూరణీ ॥ ౩౬ ॥ వనమేతదహిర్బు
ధ్న్య తపఃక్షేత్రం పవిత్రభూః । పుణ్యారణ్యం యత్ర తప్తం తపఃకోటివిధం
భవేత్ ॥ ౩౭ ॥ అసావత్రోపలవటః పటుఃపాపవినాశనే । సకృద్దర్శ
నమాత్రేణ సర్వాభీష్టఫలప్రదః ॥ ౩౮ ॥ నరకణ్ఠీరవతనోర్నన్దిరంత్విన్దిరా
పతేః । శ్రీకణ్ఠార్చితతృప్తస్య వైకుణ్ఠస్య మహాత్మనః ॥ ౩౯ ॥ సింహోహ
ర్వ్యోహరఃపాపా తత్కృతశౌచస్త్వహోబిలే । నీలకణ్ఠాశ్రమ ఇతి స్థానాని
నృహరేర్హరేః ॥ ౪౦ ॥ ఏతేషామపి పఞ్చానాం స్థానానాం స్థాణుసేవితమ్ ।
స్థానమేతత్సముద్దిష్టం ప్రథితం సుప్రతిష్ఠితమ్ ॥ ౪౧ ॥ నీలకణ్ఠాశ్రమే సింహ
మహీధరమహాహ్వయమ్ । మహితాశ్చర్యమాహాత్మ్యభూమిర్భూమి
ర్నిరాగసామ్ ॥ ౪౨ ॥ కిఞ్చ వక్ష్యామి విప్రర్షే సమాహితమనాశ్శృణు ।

పాణ్డవతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ప్రాచీనబర్హిర్హారీతి శ్రీనివాసగిరేస్సరిత్ ॥ ౪౩ ॥ ప్రసృతా ప్రస్థత స్స్వామిపుష్కరిణ్యావిదూరతః । విద్రావిణీచావద్యానాం నిరవద్యాఽతిభూమిదా ॥ ౪౪ ॥ మాయావినోమహావిష్ణో ర్మహామాయాసమాశ్రయాః । పురాజ్ఞాతివధంకృత్వా పాణ్డవాశ్చణ్డవిక్రమాః ॥ ౪౫ ॥ సమేత్యయత్ర తత్త్వాపను త్తయేదీనమానసాః । కాళీయవ్యాళకాలేన వాసుదేవేనచోదితాః ॥ ౪౬ ॥ సమ్పూర్ణమానసాశ్చక్రు రాప్లవంనిరుపప్లవాః । మలప్రధ్వంసినీంమాయాం మహిషాసురమర్దినీమ్ ॥ ౪౭ ॥ సమ్పూజ్యసంస్తూయ తేఽపి శ్రీనివాసమధోక్షజమ్ । అతీన్ద్రియంసమభ్యర్చ్య స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౮ ॥ నిరేనసశ్శుద్ధధియో యయు స్తస్మాద్యథాగతమ్ । విధిజ్ఞావిమలప్రజ్ఞా నానాజ్ఞానవిలాసినః ॥ ౪౯ ॥ అమూముశన్తిసరితం తీర్థం

నారాయణగిరిప్రభావకథనమ్.

పాణ్డవమిత్యతః । పశ్చాత్తస్యాః పుష్కరిణ్యా నారాయణగిరిర్మహాన్॥ యస్యదర్శనమాత్రేణ ముచ్యన్తేజన్తవస్స్వతః । సంవర్తోదితదుర్దర్శ సహస్రకిరణప్రభః ॥ ౫౦ ॥ తేజఃపుఞ్జైరఞ్జితాశః కఞ్జకిఞ్జల్కపిఞ్జరః । పర్వతాధిపతి స్తత్ర సుఖమాస్తే సురోత్తమః ॥ ౫౧ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవలదే
వదర్శనసంవాదే నీలకణ్ఠాశ్రమవర్ణనే నీలకణ్ఠకృతనృసింహా
రాధనవిధ్యాదికథనంనామైకత్రింశోఽధ్యాయః.

నారాయణాద్రిస్థభైరవాఖ్యక్షేత్రపాలకోదన్తః.

దేవలః ॥ కుతూవృకుక్షితిభృతో దివ్యదేశస్యవైభవమ్ । దేవదర్శసమాచక్ష్వ వైష్ణవంవైదికర్షభ ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణుదేవలమేధావి న్సమాహితమనామునే । కణ్ఠీరవగిరేర్వృత్తం వైకుణ్ఠవసతేరిదమ్ ॥ వైకుణ్ఠాదీన్దివ్యలోకా న్సన్త్యజ్యభగవాన్స్వయమ్ । మాయావీతత్రరసికశ్శ్రీనివాసః పరఃపుమాన్ ॥ ౩ ॥ సర్వావాస స్సహస్రాక్షః పరమాత్మాసనాతనః । ఇచ్ఛాప్రవృత్తప్రపఞ్చో వ్యాపీకేశశ్చకేశవః ॥ ౪ ॥ తం దేశంరక్షతిసదా భైరవఃపరిచారకః । అసితైస్సారమేయైశ్చ ప్రమథైర్మథి

తాసురైః ॥ ౫ ॥ కాకోదరాలఙ్కృతాఙ్గస్స్ఫురత్ఖడ్గకపాలభృత్ । రవ
స్ఫూర్జడ్డమరుకత్రిశూలశ్శూలిభృత్యకః ॥ ౬ ॥ ప్రాచీనేతస్యదేశస్య

గౌర్యానారాయణాద్రితపఃకరణేనదుర్గాత్వశివార్ధశరీరత్వప్రాప్తిః.

స్థితోఽఞ్జనగిరేస్తటే । తరుణాదిత్యసఙ్కాశాఽఖిలాభీష్టఫలప్రదా ॥ ౭ ॥
పరిభూతాపురాగౌరీదక్షయాగేపురాఽరిణా । అన్తర్హితాఽభూదుద్వే
గాత్కపర్దిచతిరోదధే ॥ ౮ ॥ ఆహర్తుకామావామార్ధంతనోతస్యహరస్య
సా । తపస్తప్తుమనాస్తూర్ణమాజగామతటీమిమామ్ ॥ ౯ ॥ సమాహిత
మనాస్తస్యాంసాతేపేదుర్గమంతపః । ఘోరేణతపసాతాంతుదుర్గేత్యా
చుర్మహర్షయః ॥ ౧౦ ॥ ప్రీతఃకపర్దీదత్వాఽస్యైశరీరార్ధంప్రసాదతః ।
అర్ధనారీవపూరుద్రోయయాసోపియథాఽగతమ్ ॥ ౧౧ ॥ పురారిదయి
తాపుణ్యాపురుషార్థఫలప్రదా । సమీపేశ్రీనివాసస్యసైషాఽఞ్జనగిరేస్తటే ॥

అత్ర్యాదిపఞ్చాశన్మహర్షిప్రశంసితస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

స్వామిపుష్కరిణీతత్రపురాణీపుణ్యపూరణీ । స్వర్భూపాతాళవాసిన్యా
స్త్రిస్రోతసఃప్రసూతిభూః ॥ ౧౩ ॥ త్రివిక్రమకృతోవిష్ణోస్సపర్యాయైయ
దాత్మజా । సురజ్యేష్ఠేననియమాత్కమణ్డలుసముద్ధృతా ॥ ౧౪ ॥ య
స్యాస్తీరేచవిన్దన్తిచతుర్వర్గానభీప్సితాన్ । సురానరాశ్చతిర్యఞ్చఃప్రప
ఞ్చీకృతకారణాః ॥ ౧౫ ॥ మాహాత్మ్యమూచిరేతస్యాఃపరస్పరమతీన్ద్రి
యమ్ । ఆప్లుతావిమలప్రజ్ఞామునయోబ్రహ్మవాదినః ॥ ౧౬ ॥ అత్రిః ॥
జపంకుర్వన్నపాంమధ్యేతద్విష్ణోరితియస్సకృత్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నా
తోముచ్యతేపాతకాత్సతు ॥ ౧౭ ॥ వ్యాసః ॥ అవగాహ్యజలేస్వామి
పుష్కరిణ్యాస్సమాహితః । వ్యపోహ్యభ్రూణహత్యాఽఘమశ్నుతేఽభీష్ట
సమ్పదమ్ ॥ ౧౮ ॥ వసిష్ఠః ॥ యస్స్నాయాద్వారిణిస్వామిపుష్కరి
ణ్యాస్స్మరన్హరిమ్ । సప్తజన్మకృతంపాపంసహసాసవ్యపోహతి ॥ ౧౯ ॥
పరాశరః ॥ యఃకరోత్యాప్లవంస్వామిసరసీజలమధ్యతః । సోఽతీత్యనిర
యంసర్వంబ్రహ్మభూయాయకల్పతే ॥ ౨౦ ॥ గౌతమః ॥ కీర్తయిత్వా
జలేఽన్యత్రస్వామిపుష్కరిణీతియః । స్నాయాద్ధ్యాయచ్ఛ్రీనివాసం ము
చ్యతేసోఽతిపాతకాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ ప్రాతరుత్థాయయేప్రా
జ్ఞాస్స్వామిపుష్కరిణీతివై । కీర్తయన్త్యాహితాత్మానస్తేయాన్తిపరమం

పదమ్ ॥ ౨౨ ॥ మనుః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థజలం ప్రీతాః పిబన్తి యే । తేఽపి నిర్ధూతపాప్మానో యాన్తి బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౨౩ ॥ యమః ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలే నరా నక్తన్దివఞ్చ యే । వసన్త్యభోజనాస్తేఽపి లభేరన్పరమం పదమ్ ॥ ౨౪ ॥ యాజ్ఞవల్క్యః ॥ విగాహ్య స్వామిసరసో జలం పీతక్లమా జనాః । ప్రార్థితం ప్రాప్నుయుః ప్రాజ్ఞాః ప్రజాపతిరువాచ హ ॥ ౨౫ ॥ హారీతః ॥ హరిం స్మరన్తః కుర్వన్తి స్నానం స్వామిసరోజలే । వీతాఽంహసో వీతనిద్రా విశన్తి విమలం పదమ్ ॥ ౨౬ ॥ అఙ్గిరాః ॥ యేఽనుతిష్ఠన్త్యనుష్ఠానం స్వామిపుష్కరిణీజలే । అనేకజన్మజనితమేషామేనో వినశ్యతి ॥ ౨౭ ॥ ఉశనాః ॥ ఉదీరయన్తి యే నిత్యం స్వామిపుష్కరిణీతి చ । దుష్కర్మపఙ్కం నిర్ధూయాఽశ్నువతే తేఽపి సత్ఫలమ్ ॥ ౨౮ ॥ సంవర్తః ॥ యే కీర్తయన్తి సర్వత్ర సదా స్వామిసరోవరమ్ । తేఽప్యవద్యం వినిర్ధూయ నిరవద్యా భవన్తి వై ॥ ౨౯ ॥ ఆపస్తమ్బః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయే స్నానపానాదికర్మ యే । కుర్వన్తి పాపస్తమ్బం తే పరిత్యజ్యాప్నువన్తి సత్ ॥ ౩౦ ॥ మరీచిః ॥ నారాయణగిరేః ప్రాన్తే స్వామిపుష్కరిణీతటే । యః కిల్బిషీ వసత్యేకం దినం నిష్కిల్బిషీ భవేత్ ॥ ౩౧ ॥ మృకణ్డుః ॥ కణ్ఠీరవగిరేః కుక్షౌ పక్షిరాడ్వ్యాహాహ్వకే । యస్సేవతే స్వామిసరస్స నరస్సురసమ్మతః ॥ ౩౨ ॥ పులస్త్యః ॥ క్రోడే వేఙ్కటశైలస్య సరః క్రోడాభినన్దకమ్ । గాయతే యస్త్రిషవణం స నరస్సర్వసమ్మతః ॥ ౩౩ ॥ కాత్యాయనః ॥ వైకుణ్ఠస్య ప్రీతికరే కణ్ఠీరవగిరేస్తటే । స్వామిపుష్కరిణీం యోఽసౌ సేవతే స మహాన్భవేత్ ॥ ౩౪ ॥ బృహస్పతిః ॥ కుఞ్జేఽఞ్జనగిరేః స్వామిపుష్కరిణ్యాప్సు యో నరః । కృతాప్లవస్సుకృత్సత్యం కృతకృత్యో భవేన్నరః ॥ ౩౫ ॥ భృగుః ॥ ప్రాతరుత్థాయాఽనుదినం స్వామిపుష్కరిణీం స్మరన్ । గోఘ్నో యో మాసమాసీత గోప్రదానాత్స శుద్ధ్యతి ॥ ౩౬ ॥ వాల్మీకిః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే యో వసత్యుపపాతకీ । మాసం గోదానతశ్శుద్ధో భవేన్నర ఇతి శ్రుతిః ॥ ౩౭ ॥ శఙ్ఖలిఖితౌ ॥ పారే స్వామిసరో విద్వాన్ త్మాన్తరం శ్రౌతం కరోతి యః । సహస్రధా కృతం తేనేత్యుశన్తి బ్రహ్మవాదినః ॥ ౩౮ ॥ శాతాతపః ॥ హవ్యకవ్యాత్మకం కర్మ స్వామిపుష్కరిణీతటే । వార్ధుషిర్నాస్తికో వాపి యః కరోతి స సత్ఫలః ॥ ౩౯ ॥

బోధాయనః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర నివాసీహరిమేధసః । అశ్వమేధాది
కంయజంయఃకరోతిమహేశ్వరః ॥ ౪౦ ॥ మార్కండేయః ॥ మృగరా
డద్రికుహరేహరేరానన్దదాయిని । కీర్తయన్త్స్వామిసరసీంనావసీదతి
మానవః ॥ ౪౧ ॥ మాణ్డవ్యః ॥ గోవిన్దమన్దిరేస్వామిపుష్కరిణ్యాస్తటే
వసన్ । వాసుదేవపరోమర్త్యోభవేద్వ్యాసవపూజితః ॥ ౪౨ ॥ శాణ్డి
ల్యః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేపఞ్చకాలపరోవసన్ । అపఞ్చత్వోభవేన్ము
క్తఃపఞ్చోపనిషదాత్మకః॥౪౩ ॥ కాశ్యపః ॥ యోనరస్స్వామిసరసిస్మరన్
శౌరింకృతాప్లవః । కర్మనిర్మూలకోధీరఃకృతకృత్యోభవేత్సహి ॥ ౪౪ ॥
కణ్వః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం యఃపిబేచ్చుళుకత్రయమ్ । అహోరా
త్రకృతంపాపంతత్క్షణాదేవనశ్యతి॥౪౫॥అగస్త్యః॥ఇన్ద్రియైఃకర్మభిర్జ్ఞా
నైర్మనసాసహయత్కృతమ్ । ఆప్లవాత్స్వామిసరసితదేనశ్శుద్ధ్యతిక్ష
ణాత్ ॥ ౪౬ ॥ దూర్వాసాః ॥ కీర్తయేత్స్వామిసరసీంసహాసర్వేన్ద్రి
యైర్హియః । పూజ్యతేసిద్ధసంఘైస్సనన్దసనకాదిభిః ॥ ౪౭ ॥ విశ్వామిత్రః॥
పవిత్రంస్వామిసరసిస్పృష్ట్వాతోయంనిరేనసః । విజ్ఞానసమ్పదోవిష్ణుం
ద్రష్టుకామాభవన్తిహి ॥ ౪౮ ॥ శక్తిః ॥ పవిత్రవన్తఃపరమాఃపఞ్చసన్మ
న్త్రవిగ్రహాః । భవన్తితేఽవగాహన్తేయేస్వామిసరసీజలమ్ ॥ ౪౯ ॥
శుకః ॥ స్వామిపుష్కరిణీసైషాపురాణీపుణ్యపూరణీ। సురాణాఞ్చనరా
ణాఞ్చతిరశ్చాఞ్చాత్మశోధినీ ॥ ౫౦ ॥ యస్యాంకోలవపుర్భూత్వాశ్రీని
వాసఃపరఃపుమాన్ । దేవీభిశ్శక్తిభిశ్చైవక్రీడానుగుణభూతిభిః ॥ ౫౧ ॥
విచిత్రవివిధానేకశృఙ్గయన్త్రధృతిక్రమైః । జలక్రీడాంవితనుతేవిశ్వ
వ్యాపకరీంసదా ॥ ౫౨ ॥ శౌనకః ॥ సైషాహిస్వామిసరసీసమజ్జ
సజగద్ధితా । కీర్తనస్నానపానైశ్చతాపత్రయనివారిణీ ॥ ౫౩ ॥
నారదః ॥ మాధవానన్దజననీమదనజ్వరమాథినీ । మదయత్యాత్మజా
తానిస్వామిపుష్కరిణీహ్యసౌ ॥ ౫౪ ॥ క్రతుః ॥ స్వామిపుష్కరిణీ
సామ్యాసోమపీథిసురర్షభః । యస్యామవభృథస్నానం కురుతేఽద్యాపివి
శ్వసూః ॥ ౫౫ ॥ కుఞ్జరారిగిరేఃకుఞ్జే వ్యఞ్జితాఖిలభావనాః । సాధవ
స్స్వామిసరసి స్నానాత్సంసారతారితాః ॥ ౫౬ ॥ వేదప్రధానావిబు
ధాయస్యాంస్నాత్వానిరంహసః । విష్ణుంసాక్షాత్కర్తుకామాః స్వామి

పుష్కరిణీహిసా ॥ ౫౭ ॥ సత్యాషాఢః ॥ ఆషాఢానామాశ్రమశ్రీ రాశ్రమాచారశాలినామ్ । అన్యేషాంభూతిభూమిశ్చసైషాస్వామిసరోఽభిధా ॥ ౫౮ ॥ కుణ్డినః ॥ కుహారేసింహశైలస్యసరసీస్వామిపూర్వికా । శీలాచారవతాంనౄణామశీలానామపీష్టదా ॥ ౫౯ ॥ హారీతః ॥ జయన్తీచాపదామ్ముఖ్యామిస్సమ్పదాంసర్వకామదా । సరసీస్వామ్యుపపదాసైషావిష్ణుపదీజనిః ॥ ౬౦ ॥ జైమినిః ॥ శిరస్యఞ్జలిమాబధ్నన్ త్వాస్వామిపుష్కరిణీంస్తువన్ । స్మరన్హరింస్వానుష్ఠానంయఃకరోతిసపుణ్యభాక్ ॥౬౧॥ స్నానంసకృత్కుర్వతేయేస్వామిపుష్కరిణీజలే । ఫాల్గునకృష్ణేషు తేయోజ్యానరానారాయణప్రియాః ॥౬౨॥ జాబాలిః॥ స్నానాదన్యేషుతోయేషుస్వామిపుష్కరిణీంస్మరన్ । కృతకృత్యఃకృతాత్మాసమర్త్యస్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౬౩ ॥ పితామహః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థపరిచర్యాపరోహియః। సమర్త్యోవైష్ణవీంభూతింమర్త్యత్వేసమవాప్నుయాత్ ॥౬౪॥ సనకః ॥ యస్యాస్తీరేనివసతి శ్రీనివాసఃపరాత్పరః । సాధన్యాస్వామిసరసీ సేవతేతాంయఆత్మవాన్ ॥ ౬౫ ॥ సనన్దనః ॥ విష్ణుపాదోద్భవంబ్రహ్మకరస్పర్శపవిత్రితమ్ । పవిత్రితేశానజటాజూటంస్వామిసరోజలమ్ ॥ ౬౬ ॥ సనత్కుమారః ॥ యాపునాత్యప్లవాత్సమ్యగ్భువనానిచతుర్దశ । స్వామిపుష్కరిణీధన్యా సాసర్వఫలదాయినీ ॥ ౬౭ ॥ వామదేవః ॥ సరాంసియానిదివ్యానిసన్తిత్రిజగతీతలే । తేషామేషాస్వామినీహి స్వామిపుష్కరిణీత్యతః ॥ ౬౮ ॥ సనాతనః॥ యేనరాఃప్రాతరుత్థాయతామిమాంకీర్తయన్తితే । స్వామిపుష్కరిణీభక్తావిశన్తివిమలంపదమ్ ॥ ౬౯ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఇత్యూచివాంసోవిద్వాంసఃకృతకృత్యామహర్షణః । తస్యాస్తీరేపుణ్యభూమావాసతేమునిపుఙ్గవాః ॥ క్వచిత్కదాచిత్క్రీడార్థం దివ్యైఃపరిజనైస్సహ । శేషసేనేశగరుడప్రధానైస్సేవితంశుభమ్ ॥ ౭౧ ॥ సేవమానాశ్శ్రీనివాసం సాక్షాదక్షిపథఙ్గతమ్ । చతుర్భుజముదారాఙ్గమతసీగుచ్ఛసచ్ఛవిమ్ ॥౭౨॥ *

ఇతిశ్రీపాద్మపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేదేవలదేవదర్శనసంవాదే-అత్యాదిపఞ్చాశన్మహర్షికృతస్వామిపుష్కరిణీప్రశంసాదికథనంనామ ద్వాత్రింశోఽధ్యాయః.

దైత్యోపద్రవజ్ఞాపనార్థంబ్రహ్మాదీనాం క్షీరసాగరగమనమ్.

దేవలః ॥ స్వామిపుష్కరిణీకూలేనారాయణగిరేర్భృగో । ఆవిర్భావఃకథంవిష్ణోశ్శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౧ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణు బ్రహ్మన్సమాచక్షేసమాహితమనామునే । ప్రశ్నంసర్వాణ్డగర్భస్యప్రాదుర్భావాత్మకంవిభోః ॥ ౨ ॥ పురాదుర్మేధసాదైత్యప్రవరేణామరారిణా । పీడితారుద్రభక్తేనభృశంబ్రహ్మాదయస్సురాః ॥ ౩ ॥ శాన్తాగ్నిసదృశాశ్శుష్కవదనాశ్శోకవిహ్వలాః । పరాజితాజడాత్మానః కింకర్తవ్యాఽవివేకినః ॥ ౪ ॥ దైత్యారింశరణంప్రాప్తుంప్రయతాయతమానసాః । క్షీరాబ్ధింప్రాపురప్రాప్తస్వావాసాస్తస్యశాన్తయే ॥ ౫ ॥ తు

బ్రహ్మాదికృతక్షీరాబ్ధినాథస్తుతిః

ష్టువుస్తత్రదైతేయవిధ్వంసనవిచక్షణమ్ । లక్ష్మ్యోపలక్షితంవిష్ణుంవిశ్వరక్షణదీక్షితమ్ ॥ ౬ ॥ దేవాః ॥ ఓన్నమోదేవదేవాయ పూర్వదేవాయఖడ్గినే । శ్రీవత్సాఙ్కాయచనమఃపరమస్మైపరమాత్మనే ॥ ౭ ॥ నమః పరస్మైవ్యూహోపవ్యూహాన్తరవిభూతయే । విభవాయనమస్తస్మై విశ్వాన్తర్యామిణేఽణవే ॥ ౮ ॥ అర్చావతారాయనమోఽజన్మనేజన్మభాజినే । మాయావినేజగత్స్రష్ట్రేలక్ష్మీనారాయణాత్మనే ॥ ౯ ॥ జగత్స్థిత్యవరోహాయజగదానన్దినేనమః । జగన్మఙ్గళభూతాయజాహ్నవీజనకాఙ్ఘ్రయే ॥౧౦॥ జఙ్గమాజఙ్గమజగద్ధాతుర్జననకారిణే। జనార్దనాయజన్మాబ్ధేరనుజాయనమోనమః॥౧౧॥ శ్రియఃపతేనమస్తుభ్యంసభ్యసన్దోహసఙ్గినే। సదావిష్ణోమహావిష్ణోవిష్ణోఽపారాదిరూపిణే ॥ ౧౨ ॥ నమోనళిననేత్రాయ నేత్రభూతాయనాకినామ్ । నారాయణాయనాథాయనాగభోగశయాయతే ॥ ౧౩ ॥ విశ్వేశ్వరాయవిశ్వాయ విశ్వాతీతాయతే నమః । విశ్వాధ్యక్షాయవీశానవాహనాయాదివేధసే ॥ ౧౪ ॥ నిత్యాయనిరవద్యాయనిరాకారాయనీతయే । నిస్సీమకళ్యాణగుణగుణాతీతాయతేనమః ॥ ౧౫ ॥ సచ్చిదానన్దసన్దోహదేహావృద్ధిక్షయాఽక్షమ । అచ్యుతానన్తగోవిన్దనమస్తుభ్యంమహాత్మనే ॥ ౧౬ ॥ అపారకరుణాఽమ్భోధేనిస్తరఙ్గాత్మనిశ్చల । లక్ష్మీవిలక్షణవిభోవిచక్షణనమోఽస్తుతే ॥ ౧౭ ॥

బుతసత్యపరబ్రహ్మ కృష్ణపిఙ్గళపూరుష । ఊర్ధ్వరేతోవిరూపాక్ష విశ్వ
రూపనమోఽస్తుతే ॥ ౧౮ ॥ నమోనమః కారణకారణాయ నమోన
మోఽనన్తమహావిభూతయే । నమోనమశ్శఙ్కరచాపహారిణేనమోన
మశ్శాశ్వతశార్ఙ్గధన్వినే ॥౧౯॥ నమోఽన్తరాదిత్యహిరణ్యరూపనీరూ
పతుభ్యంపురుషోత్తమాయ। నమోనమోభిర్నిగమాన్తభూతైఃకృతస్తు
తప్రస్తుతభావనాయ ॥ ౨౦ ॥ ప్రసీదపుణ్డరీకాక్షప్రసీదపురుషోత్తమ ।
ప్రసీదపరమానన్దప్రసీదపరమేశ్వర ॥ ౨౧ ॥ ప్రసీదకమలాకాన్తప్రసీదక
రుణాకర । ప్రసీదభక్తార్తిహరప్రసీదవిబుధర్షభ ॥ ౨౨ ॥ దేవదర్శ

బ్రహ్మాదీనాం పురతః క్షీరార్ణవాల్లక్ష్మీసఖీప్రాదుర్భావః.

నః ॥ దేవమేవంస్తువతాందేవానాంమహితాత్మనామ్ । హిరణ్యగ
ర్భపూర్వాణాం భవిష్యద్భూతభావినామ్ ॥ ౨౩ ॥ ప్రాదుర్బభూ
వపురతః క్షీరాబ్ధేర్దుహితుస్సఖీ । పుణ్డరీకనిభాసాపి పుణ్డరీకాయతేక్ష
ణా ॥ ౨౪ ॥ పుణ్డరీకాననాపుణ్యా పుణ్డరీకాక్షశాసనాత్ । అఖి
లక్లేశహారిణ్యా వ్యాహారిణ్యాఽర్థసమ్పదామ్ ॥ ౨౫ ॥ సుధాంస్ర

లక్ష్మీసఖీకథితభగవదావాసజ్ఞాపనపూర్వకాఽభయోక్తిః.

వన్త్యావాచాచబభాషేతాన్దివౌకసః । స్వాగతంభవతామస్తుకార్యసి
ద్ధిశ్చదేవతాః ॥ ౨౬ ॥ బాధాక్వచిదిదానీంకింసురాద్యైర్త్యాసురైరపి ।
తేషాన్తునిధనంకర్తుంధ్రువమవ్యాజరక్షకః ॥ ౨౭ ॥ శ్రీవత్సలక్షణశ్శార్ఙ్గీ
దక్షిణోపశ్చరక్షణే । మాఽభైష్టసురాయూయం మాప్రత్యూహో
భవిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అచిరాద్భగవాన్విష్ణుశ్శ్రీనివాసస్స్వరాడ్విభుః ।
ప్రత్యక్షోభవితావశ్చ సర్వంసిద్ధంసమీహితమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఆమోదా
దీన్దివ్యలోకాఀ తన్త్యజ్యభగవాన్హరిః । ఇదానీంరమతేలక్ష్మ్యా నా
రాయణగిరేస్తటే ॥ ౩౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే సర్వాన్తర్యామ్యధో
క్షజః । సహస్రశీర్షాపురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ॥ ౩౧ ॥ త
దితోదక్షిణంభాగం భూమేర్గచ్ఛతసత్వరాః । అవిఘ్నమస్తువఃకార్యం
బ్రహ్మేన్ద్రత్రిదివౌకసః ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాతుసఖీలక్ష్మ్యా సహసాఽ
న్తర్దధేపిచ । తస్యాశ్శ్రుత్వావచోవిష్ణుపత్నీసఖ్యాస్సమాహితాః ॥ ౩౩ ॥
ప్రణమ్యదక్షిణదేశం తంపరీయుఃప్రదక్షిణమ్ । సమ్ప్రీతమానసాదేవా

స్సావధానాస్సనమ్ప్రీమాః ॥ ౩౪ ॥ తస్మాద్దక్షిణతోభూమిభాగంగ

బ్రహ్మాదీనాంక్షీరార్ణవాచ్ఛ్రీనారాయణాచలాగమనమ్.

స్తుంప్రచక్రముః । తతస్తేవిబుధాస్సర్వేపరమేష్ఠిపురోగమాః ॥ ౩౫ ॥ భూయోనారాయణగిరేః పాదానాశిశ్రియుర్ముదా । పుణ్యానిపుణ్యతోయాని సరాంసిసరితశ్చహి ॥ ౩౬ ॥ సేవమానాఃకృతాతిథ్యాస్సిద్ధసఙ్ఘైశ్చతాపసైః । మిథునైఃకిన్నరాణాంహి లతాగేహనివాసిభిః ॥ ౩౭ ॥ గీయమానానిగీతాని ప్రాదుర్భావాత్మకానిచ । మన్ద్రమధ్యోచ్చమహిమమాధురీధూర్వహాణిచ ॥ ౩౮ ॥ శిలాతలేషుశృణ్వన్తస్సర్వాయేషు సమాశ్రితాః । సప్తతన్త్రీనాదగర్భసప్తస్వరవిభావనమ్ ॥ ౩౯ ॥ వేణువీణామృదఙ్గాఢ్యం నవనాట్యరసాన్వితమ్ । అవిర్భావాత్మకంకాలశ్రుతికల్పితమూర్ఛనమ్ ॥ ౪౦ ॥ అప్సరోగణసఙ్గీతం లోకయన్తోఽథతే శనైః । వీతక్లేశావీతమోహా విమలానన్దభావనాః ॥ ౪౧ ॥ నారాయ

శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరవర్ణనమ్.

ణాద్రిప్రాపుశ్చస్వామిపుష్కరిణీతటమ్ । క్రౌఞ్చైఃకారణ్డవైర్హంసైస్సారసైస్సురసస్వరైః ॥ ౪౨ ॥ తారాభిశ్చబలాకాభి రన్యైర్వనవయోగణైః । నిబిడాన్తరకల్లోలకోలాహలసమాకులమ్ ॥ ౪౩ ॥ తమాలైస్తిలకైఃపూగైర్నారికేళైశ్చపాటలైః । కేతకైస్సురపున్నాగైఃపున్నాగైఃపుత్రదీపకైః ॥ ౪౪ ॥ జమ్బీరైశ్చమ్పకైశ్చూతైర్లికుచైఃకుటజైర్వటైః । మన్దారైఃకేసరైశ్శ్వేతమన్దారైర్హరిచన్దనైః ॥ ౪౫ ॥ కింశుకాశోకసన్తానసాలనీపహరీతకైః । శ్రీవృక్షైశ్చ ద్రుమైర్బిల్వైఃకదళీభిశ్చదాడిమైః ॥ ౪౬ ॥ మాతులుఙ్గైఃకురవకైఃకున్దైరామలజమ్బుభిః । సమన్తతస్సమాకీర్ణంసాన్ద్రచ్ఛాయైశ్చభూరుహైః ॥ ౪౭ ॥ వీరుద్భిర్దమనీభిశ్చమాధవీమాలతీధవైః । ఫలపుష్పద్రుమైఃఫుల్లైర్మల్లికావనజాతిభిః॥ జాతీభిశ్శతపత్రీభిర్వరాభిర్విష్ణుపర్ణకైః । తులసీకృష్ణతులసీవళర్తతులసీశతైః ॥ ౪౯ ॥ నన్ద్యావర్తైస్త్రిసన్ధీభిర్జపాభిఃకరవీరకైః । శృఙ్గబేరైర్హరిద్రాభిఃకర్పూరైరజనీకులైః ॥ ౫౦ ॥ పనసైరార్ద్రపనసైరనేకైఃకన్దజాతిభిః । పుణ్యగన్ధంకిరన్తీభిర్లతాతతిభిరావృతమ్॥౫౧॥కల్హారకమలాఽ

నీకమధుమత్తమధువ్రతైః। కూజద్భిః కోకిలైశ్చాపి మదాంధైర్మహితాన్త
రమ్ ॥ ౫౨ ॥ సమాశ్రితార్తిహరణసాన్ద్రచ్ఛాయం సమన్తతః । తత్ర
స్థిత్వా ముహూర్తం తే బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ॥ ౫౩ ॥ క్షీరాబ్ధిక

కమలాఽభ్యుక్త్యా బ్రహ్మాదికృత శ్రీనివాస సాక్షాత్కారప్రయత్నః.

న్యాసఖ్యాస్తు సంస్మరన్తో వచశ్శుభమ్ । శ్రియశ్శ్రియం శ్రీనివాసం శ్రీవ
త్సకృతలక్షణమ్ ॥ ౫౪ ॥ శ్రీకణ్ఠకృతకైఙ్కర్యం శ్రీమహీమహితం మహి
తమ్ । ఏకమేకాయనవిదామేకాన్తహృదయాలయమ్ ॥ ౫౫ ॥ ద్వితీ
యామ్నాయనిష్ఠానామాత్మనామాత్మభూతిదమ్। త్రిమూర్తిమత్త్రిగుణ
కం త్రివిధాత్మకకాలకమ్ ॥ ౫౬ ॥ చతుర్మూర్తిధరం శాన్తం చతుర్వింశతి
మూర్తికమ్ । చతుర్థావస్థాఽతిభూమిం చతుర్వర్గఫలప్రదమ్ ॥ ౫౭ ॥ ప
ఞ్చోపనిషదాత్మానం పఞ్చరాత్రప్రవర్తకమ్ । పఞ్చాథర్వశిరోరత్నం ప
ఞ్చమూర్తిధరం పరమ్ ॥ ౫౮ ॥ షడధ్వమయచక్రస్థం షట్కోటిగృహ
మేధినమ్ । సప్తార్చిః పఞ్జరావాసహంసం పరమహంసకమ్ ॥ ౫౯ ॥
అష్టాఙ్గయోగవిత్సిద్ధసఙ్ఘహృత్పద్మవాసకమ్ ॥ ౬౦ ॥ దశావతారచతు
రం దశాననశిరశ్ఛిదమ్ । చరమోపాయసుగమం చరాచరగురుం హరిమ్ ॥
గఙ్గాజన్మగృహాఙ్ఘ్రిపాదపఙ్కజవైభవమ్ । ప్రణతార్తిహరం ప్రాజ్ఞం
ప్రణవార్ణప్రభావకమ్ ॥ ౬౨ ॥ ప్రసాదమాత్రప్రభవప్రమామాత్రప్ర
మాణకమ్ । అవ్యాజమిత్రం శత్రుఘ్నం శరణ్యం శరణార్థినామ్ ॥ ౬౩ ॥
జ్ఞానశక్తిబలైశ్వర్యవీర్యతేజోవిజృమ్భితమ్ । రజస్తమస్సత్త్వసఙ్ఘని
మోహితజగత్త్రయమ్ ॥ ౬౪ ॥ సంసృష్టిస్థితిసంహారనిగ్రహానుగ్ర
హాత్మకమ్ । భక్తానామప్యభక్తానాం చిన్తనాన్మోక్షకారణమ్ ॥ ౬౫ ॥
నాదాన్తగగనావాసం శుద్ధం సూక్ష్మం నిరఞ్జనమ్ । నిరవద్యం నిరాకారం
నిరాబాధం నిరామయమ్॥౬౬॥ నిరాశ్రయం నిస్తరఙ్గనీరరాశినిభం విభుమ్।
అతీన్ద్రియం పరం బ్రహ్మ చేన్ద్రియైస్సంస్తుమిచ్ఛవః ॥ ౬౭ ॥ వ్యాహృతాత్మ
కమిదం సూక్తం సుపర్వాణస్సముత్సుకాః । ఉదాత్తముచ్చైరుచ్చేరుస్స

శేషాద్రౌ శ్రీనివాససాక్షాత్కారాయ బ్రహ్మాదికృతస్తుతిః.

మ్లుతం నిరుపప్లవాః॥ ౬౮ ॥ ఓం జితన్తే పుణ్డరీకాక్ష నమస్తే విశ్వభావన। నమ
స్తేఽస్తు హృషీకేశ మహాపురుష పూర్వజ॥ ౬౯॥ నమశ్శ్రీధామనిలయ నమ

శ్రీవత్సలక్షణ । నమస్త్రిధామ్నే తుభ్యం నమశ్శ్రీఘనమోహన ॥౨౦॥
నాకౌకః ప్రత్యనీకారే నారాయణ నమోఽస్తు తే । నాగపర్యఙ్కశయనా-
నాథనాథ నమోనమః ॥ ౨౧ ॥ విశ్వస్రష్ట్రే విశ్వభర్త్రే విశ్వత్రా
త్రే విచక్షణ । విశ్వాన్తర్యామిణే తుభ్యం విశ్వోత్తీర్ణ విభో నమః ॥ ౨౨ ॥

స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్తుతిప్రసన్న భగవద్విమానావిర్భావః.

ఏవముచ్చరతాం తేషాం హర్షోత్ఫుల్లాస్యచక్షుషామ్ । అగ్రే సుధాన్ధసాం
వ్యగ్రమనసాం సమ్ప్రదర్శినామ్ ॥ ౨౩ ॥ న్యక్కృతాఖిలతేజస్కం చతుర్ద్వారి
సమీక్షితమ్ । పశ్చిమే స్వామిసరసస్తీరే ప్రత్యగ్రవిగ్రహమ్ ॥౨౪॥ విమాన
మావిర్బభూవ విమలానన్దకారకమ్ । దివ్యదున్దుభినిర్ఘోషజయశబ్దసమన్వి
తమ్ ॥ ౨౫ ॥ ద్యోతయచ్చ దిశస్సర్వాః పుష్పవృష్టిపురస్సరమ్ । తద్దృ
ష్ట్వాఽనిమిషాస్సర్వే విమానం విస్మయాన్వితాః ॥ ౨౬ ॥ అభితుష్టువురా

విమానమధ్యగతం శ్రీనివాసముద్దిశ్య బ్రహ్మాదిస్తుతిః.

త్మేశం శ్రీనివాసం సమఞ్జసమ్ । జయ శ్రియఃపతే విష్ణో జయ సత్యాచ్యుతాని
శమ్ ॥౨౭॥ జయానిరుద్ధ భగవన్ జయ పూరుష పూర్వజ । జయేశ సర్వజగతాం
జయ శ్రీకణ్ఠపూజిత ॥ ౨౮ ॥ జయాత్మేశ్వర జీవాత్మో జయ త్వమపరాజిత ।

శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావఘట్టః.

స్తుత్వాఽనయా ప్రసన్నోఽస్మిన్ విమానే పరమస్స్వరాట్ ॥ ౨౯ ॥ స
హస్రాదిత్యసఙ్కాశ స్సహస్రేన్దుసమప్రభః । సహస్రహుతభుక్ప్రఖ్యో
విఖ్యాతవిభవోదయః ॥ ౩౦ ॥ చతుర్భుజశ్శఙ్ఖచక్రవరాఽవనతిహస్తకః ।
శ్రీవత్సకౌస్తుభోరస్కో వైజయన్త్యా విరాజితః ॥ ౩౧ ॥ ఉద్యత్ప్రచణ్డ
మార్తాణ్డప్రతీకాశకిరీటకః । మాణిక్యకణ్ఠహార శ్రీవీరపట్టవిరాజితః ॥౩౨॥
కర్ణపాళిసమాలమ్బిమకరాననకుణ్డలః । హారకేయూరకటకకఙ్కణాఙ్గ
దసున్దరః ॥౩౩॥ అఙ్గుళీయచ్ఛన్నకరోదరబన్ధనశోభితః । ప్రవాళముక్తాప్ర
త్యుప్తనవరత్నసుదామకః ॥ ౩౪ ॥ శృఙ్ఖలాబద్ధకౌశేయకిఙ్కిణీకకటి
స్థలః । పీతకౌశేయవసనోద్దీప్తమఞ్జీరహంసకః ॥ ౩౫ ॥ కిఙ్కిణీవా
మాఙ్గుళీయ విరాజితపదామ్బుజః । సర్వాభరణసంయుక్తసర్వావయ
వసున్దరః ॥ ౩౬ ॥ పుణ్డరీకవిశాలాక్షః పుష్పదామవిరాజితః । అష్టాఙ్గై
ర్ధూపకైర్దివ్యాలేపనైః పుణ్యగన్ధిభిః ॥ ౩౭ ॥ సమ్యక్స్థానకితాఙ్గశ్రీః పూ

ర్ణచన్ద్రనిభాననః। అప్రాకృతాఙ్గమహిమాప్రాకృతాఙ్గవిడమ్బనః ॥౮౭॥ ప్రాదుర్బభూవభగవాన్భక్తభావాత్మకఃపుమాన్। ఈషదుత్స్మయమాన

బ్రహ్మాదీన్ప్రతిభగవత్కృతకుశలప్రశ్నః.

స్తుగీర్వాణాన్వీక్ష్యవిస్మితాన్ ॥౮౮॥ బభాషేచసురశ్రేష్ఠపూర్వాన్సర్వవిదాత్మభూః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కచ్చిద్దేవాస్స్వాగతంవస్సహస్రాక్షపురోగమాః ॥౯౦॥ పితామహంపురస్కృత్యకిమర్థంయూయమాగతాః। కచ్చిత్ప్రియేణబాధ్యద్ధ్వేధ్రువమవ్యాజశత్రుభిః ॥౯౧॥ ఏవముక్తే

భగవతేబ్రహ్మాకృతలోకోపద్రవకార్యసురోదన్తజ్ఞాపనమ్.

హృషీకేశే కేశవేకేశిమర్దనే। ప్రత్యూచేవిబుధశ్రేష్ఠః ప్రణిపత్యపితామహః ॥౯౨॥ జాగరూకేఽత్రభవతిభగవన్భక్తవత్సలే।సర్వత్రారిష్టమాపన్నంత్వదధీనావయంహియత్ ॥౯౩॥ కింవాకుశలమస్మాకంజీవితంకఞ్జలోచన। ఇన్ద్రాదయోలోకపాలావివర్ణవదనాఇమే ॥౯౪॥ స్వపదప్రచ్యుతాదుస్థాస్స్వస్థానప్రచకాశిరే। దైవతానామమీషాంతుభీతివిహ్వలచేతసామ్ ॥౯౫॥ నక్తందివంనచేరుశ్చవిమానానివియత్తలే। ఏతేహిద్వాదశాదిత్యాస్తమోవిధ్వస్తదీప్తయః ॥౯౬॥ గ్రస్తాఇవతమోభిస్తునబభుర్విగతప్రభాః। అష్టావసుగుణాఃప్రాయోనాసత్యౌద్వౌచనాకినౌ ॥ బభాసిరేనపీతాఽభాఃప్రణష్టవసుకాఇవ। మమలోకేనివాసశ్చదుస్థితోఽస్వస్థచేతసః ॥౯౭॥ కైలాసవాసోరుద్రస్యమహాక్లేశకరోఽభవత్। స్వకృతిప్రీళయాసోపితత్రైవవ్యవతిష్ఠతే॥౯౮॥కశ్చిన్నిదానమేతేషాంతృణీకృతజగత్త్రయః। అమరారిరితిఖ్యాతోదైతేయేన్ద్రోమహేన్ద్రజిత్॥ శిపివిష్టంసముద్దిశ్యదుర్వినీతగణాధిపమ్। ఘోరాకారోఘోరతరంచకారాతిచిరంతపః ॥౧౦౧॥ తపసాతేనసన్తుష్టఃపినాకీసచతామసః। అజయ్యత్వమవధ్యత్వమమరైరమరాధిపైః ॥౧౦౨॥ అన్యైరతిబలైశ్చైవతస్మైదత్తేధసేదదౌ। అమరారిర్దివిషదామన్యేషాంచసతామరిః ॥౧౦౩॥ దుష్టాత్మాదుష్టచేతాస్సత్రిషులోకేషుచేష్టతే। విశేషతోదేవవర్గాన్దరిద్రాన్దీనమానసాన్ ॥౧౦౪॥ దివానిశంసదాక్రూరస్తదాప్రభృతిబాధతే। దైత్యారిర్దేవతామిత్రంశార్ఙ్గీఖడ్గీచచక్రభృత్ ॥౧౦౫॥ దేవఃప్ర

మాణంసర్వేషామన్తర్యామీభవాన్వ్రతః । నమస్తేకమలాకాన్తనమఃక
మలలోచన ॥ ౧౦౬ ॥ నమఃకారుణ్యపుణ్యశ్రీర్నమఃకాలాత్మకప్రభో ।
అర్దితానసురేన్ద్రేణదుర్హృదాచామరారిణా ॥ ౧౦౭ ॥ అస్మాననేకవి
ధయాభవాన్రక్షతురక్షతు । ఇతిబ్రువాణేగీర్వాణగణశ్రేయోభిశంసిని ॥

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవదుక్తాఽభయోక్తిః.

శరత్ప్రత్యగ్రఫుల్లాబ్జవక్త్రేపరమేష్ఠిని । కారుణ్యామృతవారాశిక
ల్లోలామృతలీలయా ॥ ౧౦౮ ॥ వీక్షయావీక్ష్యవిశ్వాత్మావిధ్వస్తజర
యాఽదరాత్ । ఉవాచభగవాన్విష్ణుస్స్మయమానముఖామ్బుజః ॥౧౧౦॥
దన్తపఙ్క్తిద్యుతిజ్యోత్స్నాస్నపితాఽశాన్తరాళకః । మాభిభ్యన్తుభవ
న్తోఽహం కరిష్యేతత్ప్రతిక్రియామ్ ॥ ౧౧౧ ॥ స్వస్మిన్స్వస్మిన్పదే
యూయంస్థాతారోవాన్తమేవచ । వధ్యఏవత్వవధ్యత్వంప్రాప్తవానపి
శూలినః ॥ ౧౧౨ ॥ అమరారిరముష్యాస్తుత్రిలోక్యాదుష్టకణ్టకః । ఇత్యు

రక్షోగణసంహారాయభగవత్కృతకుముదాక్షనియోజనమ్.

క్త్వాతాంస్తత్సురగణాన్సుప్రసన్నస్సురర్షభః ॥ ౧౧౩ ॥ ఇఙ్గితాకారచేష్టా
జ్ఞమిన్దిరారమణఃప్రభుః । కుముదాక్షంగణాధ్యక్షంగదాపాణిముదైక్షత॥
శ్రీవత్సకౌస్తుభాభ్యాఞ్చఋతేసారూప్యసమ్పదమ్ । విష్వక్సేనాభిధానఞ్చ
సైనాపత్యంప్రదాయచ ॥ ౧౧౪ ॥ నియుజ్యతంతస్యవధేఽమరారాతే

భగవతోబ్రహ్మాదిప్రేషణపూర్వకాఽన్తర్ధానఘట్టః.

ర్గణాధిపమ్ । దేవాన్సమ్భావ్యసహాసాసర్వాన్స్వపదకాఙ్క్షిణః ॥ ౧౧౬ ॥
కృత్వాఽభయప్రదానఞ్చదత్వాఽశిషమనేకశః । స్మయమానముఖశ్శ్రీ
మానచ్యుతస్తుతిరోదధే ॥ ౧౧౭ ॥ తతోదేవాదేవదేవాఽభిహితంవచ
నంహితమ్ । శ్రుత్వాప్రీత్యాప్రణమ్యైతం దేశముద్దిశ్యచోర్జితమ్ ॥౧౧౮॥
శిరస్యఞ్జలిపుఞ్జానవ్యాబధ్నన్తస్సుభాన్ధసః । ప్రదక్షిణంపరిక్రమ్యయయు

శ్రీనివాసావాసస్థలస్యసర్వఫలప్రదత్వవర్ణనమ్.

స్సంహృష్టమానసాః ॥ ౧౧౯ ॥ ఇతిదేవార్యమిత్రస్యసర్వాన్తర్యామి
ణోవిభోః । ఆవిర్భావోమయాఽఖ్యాతశ్శ్రీనివాసస్యదేవల ॥ ౧౨౦ ॥
శృణ్వాతాంపరతాంచైవచతుర్వర్గఫలప్రదః । ఏతద్వైవైష్ణవంక్షేత్రంప
విత్రంచిత్రవైభవమ్ ॥ ౧౨౧ ॥ అనాయాసేనజగతామభీష్టఫలదాయ

కమ్ । ముక్తిభాజాంముముక్షూణాంలక్ష్మ్యైవైభవకాఙ్క్షిణామ్ ॥౧౨౨॥
కిన్నరాణాంనరాణాఞ్చసురాణాంసుఖశాలినామ్ । భూతానాంభూత
యోనీనాంభైరవాభైరవాత్మనామ్ ॥ ౧౨౩ ॥ పరమైకాన్తినాంపఞ్చ
కాలాఽకలుషితాత్మనామ్ । పఞ్చశాఖాఽథర్వవిదాంపఞ్చోపనిషదా
త్మనామ్ ॥ ౧౨౪ ॥ నిత్యానాంనియమస్థానాంనివాసోయోగినామపి ।
మాహాత్మ్యమస్యదేశస్యవక్తుంవర్షశతైరపి ॥ ౧౨౫ ॥ అశక్యందేవలభ

శ్రీశ్రీనివాసావతారదేశకాలనిర్ణయః.

వాన్కృతకృత్యశ్చిరశ్రవాః । ఇత్థమాత్మభువఃకల్పేహార్ద్రామ్భోజభువో
హరేః ॥ ౧౨౬ ॥ ఆద్యాకృతయుగేజమ్బూద్వీపేభారతవర్షకే । గఙ్గాయా
దక్షిణేభాగేయోజనానాంశతద్వయే ॥ ౧౨౭ ॥ పఞ్చయోజనమాత్రే
తుపూర్వామ్భోధేస్తుపశ్చిమే । మాసేభాద్రపదేవిష్ణుతిథౌవిష్ణుసమన్వి
తే ॥ ౧౨౮ ॥ సిద్ధయోగేసోమవారేగిరౌనారాయణాహ్వయే । స్వా
మిపుష్కరిణీతీరేపశ్చిమేభూత్యపశ్చిమే ॥౧౨౯॥ బృన్దారకాణాంబృన్దై
స్తుప్రార్థితోలోకరక్షకః।ఆవిర్బభూవభగవాఞ్ఛ్రీనివాసఃపురఃపుమాన్॥
శ్రీనివాసాయమహసేనిష్కళాఽనిష్కళాత్మనే। నమోఽస్తుపద్మనేత్రా
యపవిత్రాయాదివేధసే ॥ ౧౩౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీపాద్మపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీశ్రీనివాసావిర్భావకథనంనామత్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

పద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

దేవలః ॥ దేవదర్శనభూయోపిశ్రోతుంకౌతూహలంహిమే । ప
ద్మాఖ్యసరసోబ్రహ్మన్మాహాత్మ్యంజన్మమేవద ॥ ౧ ॥ యస్మింస్తపస్యత
స్తస్యవైయాసేస్సిద్ధిరాగతా । శుకస్తుముక్తఇతివైప్రసిద్ధిర్జగతీతలే ॥౨॥
బ్రహ్మలోకాదాగతోయశ్శుకోఽన్యోవావదస్వమే । కృపాంమయికురు
ష్వాద్యవదసర్వజ్ఞమేగురో ॥ ౩ ॥ దేవదర్శనః ॥ శృణుపద్మాఖ్యసరస

భృగుపాదాహతికుపితాయాలక్ష్మ్యాఃకపిలాలయగమనమ్.

ఉత్పత్తిందేవలాఽద్యభోః । భృగోఃఖ్యాత్యాంసముత్పన్నాశ్రీఃపూర్వంధ
ర్మనాయికా ॥ ౪ ॥ భృగుపాదాహతస్యాస్యవిష్ణోర్వైకుణ్ఠశాయినః ।
విప్రపాదరజస్స్పృష్టాకుపితాకపిలాలయమ్ ॥ ౫ ॥ గత్వాసాతాళమూ

లంసామునినా తేనపూజితా । శ్రీమతాసాహి తేనైవకపిలేనకృతాలయా॥ పూజితాచచిరఙ్కాలంతత్రవాసంతదాఽకరోత్ । ధరణీసహితోవి

లక్ష్మ్యన్వేషణార్థంధరాతలమ్ప్రతిభగవదాగమనమ్.

ష్ణుర్నీళయాధృతచామరః ॥ ౭ ॥ తంమునింపూజయిత్వాఽథభృగుంబ్ర హ్మర్షిసత్తమమ్ । నీళాంనిక్షిప్యవైకుణ్ఠేభూదేవ్యాభూమిమాగతః ॥ ౮ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాకున్తపాణిః పద్మదళేక్షణః । శ్రీదేవ్యన్వేషణంకుర్వన్నానా రూపీజనార్దనః ॥ ౯ ॥ షట్పఞ్చాశత్సుదేశేషువిచిన్వన్పురుషోత్తమః । కోల్లాపురంసమాగమ్యశ్రియోఽధిష్ఠానముత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ తత్రాపశ్య న్మహాలక్ష్మీమర్చారూపేణరాజతీమ్ । అగస్త్యారాధితాంపూర్వం ప్రతి ష్ఠాప్యాలయోత్తమే ॥ ౧౧ ॥ తాందృష్ట్వాతత్రదేవేశో మహితాంముని సత్తమైః । అర్చయంశ్చస్వయంవిష్ణు రువాసదశవత్సరాన్ ॥ ౧౨ ॥

శ్రీకోల్లాపురవాసిలక్ష్మీమర్చయన్తంభగవన్తమ్ప్రత్యశరీర్యుక్తిః.

అథాఽబ్రవీత్తదావిష్ణుమశరీరాసరస్వతీ । విష్ణోప్రసీదభగవన్లక్ష్మీదర్శన లాలస ॥ ౧౩ ॥ ఇతోదక్షిణతోగచ్ఛకృష్ణవేణ్యాశ్చదక్షిణే । ద్వావింశ ద్యోజనేవిష్ణోసువర్ణముఖరీనదీ ॥ ౧౪ ॥ తీరమాసాద్యతస్యాస్త్వముత్త రంమునిసేవితమ్ । కున్తేనాహత్యతత్తీరేసరఃకృత్వాతపఃకురు ॥ ౧౫ ॥ ఆహృత్యదేవలోకాత్త్వంసువర్ణకమలానిచ । స్థాప్యతస్మింశ్చసరసిస ర్వాణికమలానిచ ॥ ౧౬ ॥ తత్తీరేపుష్పజాతీశ్చపుష్పవృక్షశతానిచ ॥ పద్మారామేచసరసి పద్మాయాఃపద్మవల్లభ ॥ ౧౭ ॥ జపన్నేకాక్షరమ నుంసహస్రాక్షరమేవవా । అర్చయన్కమలైఃపద్మాం ద్వాదశాబ్దంవ సప్రభో ॥ ౧౮ ॥ తతఃప్రసన్నాసాదేవీస్వయమావిర్భవిష్యతి । సువ ర్ణకమలేదేవసువర్ణకమలాకృతిః ॥ ౧౯ ॥ ఊనషోడశవర్షాసాశ్రీఃపద్మ నయనావత॥ గచ్ఛశీఘ్రమితోవిష్ణోసువర్ణముఖరీతటమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతిసా

*** శేషాచలాధ్వనారాజరూపస్యభగవతస్సువర్ణముఖరీతీరాగమనమ్. ***

మ్యంవచశ్శ్రుత్వావిష్ణురాకాశసమ్భవమ్ । జగామగరుడారూఢస్సువర్ణ ముఖరీతటమ్ ॥ ౨౧ ॥ పశ్యంశ్చవివిధాన్దేశాన్పర్వతాంశ్చవనానిచ । వరాహాధిష్ఠితంపుణ్యమఞ్జనాద్రింసురారిహా ॥ ౨౨ ॥ స్వామిపుష్కరి ణీన్దృష్ట్వాభూవరాహస్య సన్నిధౌ । గరుడాదవతీర్యాసౌ స్నాత్వాస్వామి

సరోజలే॥ ౨౩ ॥వైఖానసైశ్చమునిభిరాతిథ్యేనసుపూజితః। నజ్ఞాతోరాజరూపేణమునిభిఃపురుషోత్తమః ॥ ౨౪ ॥ యయౌప్రాతస్సముత్థాయమునీనామన్త్ర్యతాన్విభుః । అశ్వరూపన్తుగరుడమారుహ్యపురుషోత్తమః॥ గదాకున్తధరోదేవోగిరేర్దక్షిణతోవ్రజన్ । సువర్ణపఙ్కజాకీర్ణాంసువర్ణ

భగవత్కృతపద్మసరోవరనిర్మాణప్రకారః.

ముఖరీంహరిః ॥ ౨౬ ॥ దృష్ట్వాసవిస్మయోభూత్వా గరుడాదవరుహ్యచ । తత్రపుణ్యేసమేదేశేకున్తేనాహత్యభూతలమ్ ॥ ౨౭ ॥ గోకర్ణమాత్రవిస్తారంచకారరుచిరంసరః । స్మృత్వావాయుం సమాహూయతమువాచమహామనాః ॥ ౨౮ ॥ ఇన్ద్రస్యానుమతేవాయో రుక్మపద్మానిచాహర । స్థాపయిష్యామిసరసిలక్ష్మీపూజావిధౌమరుత్ ॥ ౨౯ ॥ తచ్ఛ్రుత్వావాయురాహైనమస్యాంనద్యాంహిసన్తివై । కాఞ్చనానిచపద్మానికిమర్థంసురలోకతః ॥ ౩౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కోల్లాపురేమహావాణీప్యాశరీరాఽబ్రవీత్పురా । దేవలోకాత్సమానీయకాఞ్చనాబ్జానిచార్చయ ॥ ౩౧ ॥ ఇతిమామబ్రవీద్వాయోతస్మాదానయమేఽమ్బుజమ్ । గత్వాలోకంతతోవాయురిన్ద్రలోకాదుదారధీః ॥ ౩౨ ॥ దేవేన్ద్రానుమతేశీఘ్రమానయామాసతానివై। కాఞ్చనాబ్జానినిక్షిప్యతస్మిన్తత్సరసి

పద్మవికాసనైరన్తర్యార్థంభగవత్కృత సూర్యనారాయణప్రతిష్ఠా.

మాధవః ॥ ౩౩ ॥ విష్ణుస్సూర్యంప్రతిష్ఠాప్య ప్రాఙ్ముఖంసరసస్తటే। అర్చయన్పఙ్కజాధీశంకమలాఽవాప్తయేవిభుః ॥ ౩౪ ॥ శక్తిపూర్వాంశ్రియోబీజంకామబీజమతఃపరమ్ । ఆద్యన్తప్రణవోపేతమక్షరత్రయసమ్పుటమ్

లక్ష్మీమన్త్రోపాసనపూర్వకభగవత్కృతతపోవిధిః.

॥ ౩౫ ॥ త్రిసహస్రంజపన్నిత్యం దశాంశంతర్పయన్విభుః । అర్చయన్పద్మసాహస్రైర్దివ్యైఃకాఞ్చనసమ్భవైః ॥ ౩౬ ॥ తర్పయన్పద్మసరసాతరసేనోపసిమాధవః । క్షీరాఽహారోయతాఽహారోలక్ష్మ్యారాధనతత్పరః ॥ ౩౭ ॥ తద్ధ్యానసన్నిధౌతీరేపశ్చిమాభిముఖోవిభుః । దీక్షాంవివేశదేవేశోద్వాదశాబ్దమనన్యధీః ॥ ౩౮ ॥ ఏవంస్థితేమహావిష్ణౌ

* నృపశఙ్కయాభగవత్తపోభఙ్గాయేన్ద్రాదికృతరమ్భాదిప్రేషణమ్. *

శ్రీకాఙ్క్షిణిసమాహితే । ఇన్ద్రాదిదేవాస్సఙ్క్షుబ్ధా మాయామోహసమ

న్వితాః ॥ ౩౯ ॥ భూపతేః పార్థివేన్ద్రస్య విష్ణోర్మానుషరూపిణః । వి
ఘ్నఞ్చ తపసః కర్తుముద్యమం చక్రురుద్ధతాః ॥ ౪౦ ॥ ఆహూయాప్సర
సస్సర్వాః ప్రోచుస్సేన్ద్రాదివౌకసః । యూయం గచ్ఛత భూలోక మఞ్జ
నాద్రేస్సమీపతః ॥౪౧॥ సువర్ణముఖరీ నామ నదీ మునినిషేవితా। తస్యాః పూర్వో
త్తరే తీరే కుమ్భయోనేర్మహాశ్రమః ॥ ౪౨॥ తదాశ్రమాత్పూర్వభాగే
కశ్చిద్రాజా తపస్యతి । కనకాబ్జసరస్తీరే పురస్తాద్భాస్కరస్య చ ॥౪౩ ॥
త్రైలోక్యలక్ష్మీమాకాఙ్క్షన్ ధ్యాయాపీ స చతుర్భుజః । క్షోభయధ్వం నృ

* రాజవేషభృద్భగవత్తపోవనమ్ప్రతీన్ద్రప్రేషితరమ్భాద్యాగమనమ్. *

త్తగీతైరన్యైశ్శృఙ్గారచేష్టితైః ॥ ౪౪ ॥ ఇతి దేవైస్సమాదిష్టాస్సర్వా
హ్యప్సరసాం వరాః ॥ వసన్తకామసహితా జగ్ముః పద్మసరోవరమ్ ॥
అవతీర్ణో వసన్తస్తు జజృమ్భే తద్వనే భృశమ్ । చూతకింశుకమన్దారకర్ణికా
రాసనోజ్జ్వలైః ॥ ౪౫ ॥ కోకిలైర్భృఙ్గరాజైశ్చ శోభితే వివిధైః ఖ
గైః । రమ్యే వనే తపస్యన్తం పురుషం సుభగాకృతిమ్ ॥ ౪౬ ॥ దృష్ట్వా
చతుర్భుజం చిత్రం మోహితాశ్చాప్సరోగణాః । జగుః కళఞ్చ ననృతుస్తద
గ్రే తా వరాఙ్గనాః ॥ ౪౭ ॥ కల్హారశీతలో వాయుశ్చలయన్పుష్పవాటి
కామ్।వవౌ మలయసమ్భూతో మదయన్వనవాసినః ॥ ౪౮ ॥ ఏతస్మిన్న

* స్వాశ్రమాగతాప్సరోవఞ్చనార్థం భగవత్కృతమాయానిర్మాణమ్. *

న్తరే విష్ణుః కిఞ్చిదున్మీల్య చక్షుషీ । మాయామన్యాం విససృజే తాసాం సం
మోహనాయ వై ॥౪౯॥ తాం విష్ణుమాయాం వీక్ష్యైవ వివశా వినతాఽన
నాః। స తు పద్మాని సఞ్చిన్వంశ్చచార సరసీజలే ॥ ౫౦ ॥ యథాపూర్వం
పూజయంశ్చ నిర్వికారో నిరఞ్జనః । తం దృష్ట్వా నిర్వికారం తా వికర్తుం పు
రుషోత్తమమ్॥ ౫౧ ॥ అశక్తా జగ్మురాకాశం విష్ణుమాయావిమోహితాః।
తాం మాయాం భగవానాహ లోకపూజ్యా భవిష్యసి ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్తా చా
పాసిచక్రాబ్జపుష్పబాణధరా సతీ । చతుర్వర్గప్రదా పుంసాం పర్ణక్షీరాది
పూజితా ॥ ౫౩॥ ఇత్యాదిశ్య చ తాం దేవీమర్చయామాస పద్మినీమ్। ఏవం

పద్మసరోవరాల్లక్ష్మీప్రాదుర్భావఘట్టః.

తపస్యతస్తస్య ద్వాదశాబ్దా గతా ద్విజ ॥ ౫౫॥ తతస్త్రయోదశే వర్షే కా
ర్తికే శుక్లపక్షకే। పఞ్చమ్యాం శుక్రవారే చ ముహూర్తే మైత్రసంజ్ఞికే ॥

వపుఃపుణ్యాస్సుఖావాతాఉత్తరాషాఢతారకే । ప్రసన్నంసలిలంసర్వం త్రైలోక్యాన్తర్గతన్ద్విజ ॥ ౫౭ ॥ సుప్రభోభానుమానాసీత్ప్రసన్నాని మనాంసిచ । తతఃపద్మసరోమధ్యేతేజోరాశిర్మహానభూత్ ॥ ౫౮ ॥ బాలభానుసహస్రాభ స్సువర్ణసదృశచ్ఛవిః । తన్మధ్యేకాఞ్చనైఃపద్మైర్నిర్మితోరథఉత్తమః ॥ ౫౯ ॥ పద్మిభిర్ధృతపార్శ్వైశ్చచతుర్భిర్మదగన్ధిభిః। తన్మధ్యేకాఞ్చనేపద్మేసహస్రదళశోభితే ॥ ౬౦ ॥ తత్పద్మకర్ణికామధ్యే పద్మాసనసమన్వితా । పద్మహస్తాపద్మనేత్రీరక్తపద్మపదద్వయా ॥ ౬౧ ॥ సువర్ణపద్మముకుళద్వయశోభికుచాఽనతా । స్మేరపద్మరజోగన్ధిసముచ్ఛ్వాససముఖామ్బుజా ॥ ౬౨ ॥ బిమ్బాధరసుసంవర్ధిస్మితశోభిసుధారసా । సమ్పల్లక్ష్మీసమావాసవిశాలనయనద్వయా ॥ ౬౩ ॥ సర్వరత్నసముత్క్షిప్తజామ్బూనదవిభూషణా। కర్ణికోత్పలతాటఙ్కమౌక్తికాఽలకబన్ధనా ॥ ౬౪ ॥ ఆముక్తముక్తామకుటకటకాఙ్గదకఙ్కణా । విద్యుత్పుఞ్జప్రతీకాశవిచిత్రామ్బరచిత్రితా ॥ ౬౫ ॥ మన్దస్మితామనోజ్ఞాఙ్గీమాధవంవీక్ష్యసాఽదరమ్ । కల్హారమాలామాదాయయక్షకర్దమలేపనామ్ ॥ సుగన్ధితులసీదూర్వామధూకకమలోత్పలామ్। స్థితాపద రథే దేవీ దేవం వీక్ష్యచతుర్భుజమ్ ॥ ౬౭ ॥ తతోదేవగణాస్సర్వేఽవాదయన్దేవదున్దుభీః । శఙ్ఖానాపూరయామాసుర్వీణాశ్చముముచుస్స్వరాన్ ॥ ౬౮ ॥ షడ్జాదీన్త్సమతాళేనగన్ధర్వాలలితంజగుః । ననృతుర్దివ్యాప్సరసస్సుస్వరఙ్గీతలాలసాః ॥ ౬౯ ॥ తూర్యఘోషేణమహతాకృత్స్నమాపూరితంజగత్ । తేనఘోషేణవిజ్ఞాయశ్రియఃప్రత్యక్షతాంవిధిః ॥ ౭౦ ॥

లక్ష్మ్యవతారదర్శనార్థంపద్మసరస్తీరమ్ప్రతిబ్రహ్మాద్యాగమనమ్.

హంసారూఢస్సహమునిర్బ్రహ్మాతత్రసమాయయౌ । కైలాసాచ్ఛఙ్కరశ్చాపిగౌరీగణసమన్వితః ॥ ౭౧ ॥ ఇన్ద్రశ్చాన్యాలోకపాలైశ్శ్రుత్వా శఙ్ఖధ్వనింయయౌ। వసిష్ఠాద్యాశ్చమునయస్సనకాద్యాశ్చయోగినః॥౭౨॥ కాఞ్చనాబ్జసరస్తీరేపద్మనాభాశ్రమంయయుః । సర్వలోకేశ్వరీంతత్ర శ్రియంపద్మరథస్థితామ్ ॥ ౭౩ ॥ దృష్ట్వావిద్యాధరాస్సర్వేపుష్పవృష్టి ముచోవిది । విస్మితాస్సుస్మితాస్సర్వేదేవాస్తస్థుశ్చసస్పృహాః ॥ ౭౪ ॥ దైతేయాదానవాశ్చాపినాగాఃపాతాళవాసినః । సాభిలాషారమాంవీ

త్యుస్థితాఽమదనమోహితాః ॥ ౨౫ ॥ మామాశ్రయేన్మామాశ్రయేత్ప్రీ
త్యైకం మేనిరేప్స్యాది । ఇతి తేషుస్మరత్స్వేవ దేవదానవభోగిషు ॥ ౨౬ ॥

లక్ష్మీకృతమాలాఽర్పణపూర్వకభగవద్వరణమ్.

ఉత్థాయసస్మితాలక్ష్మీ రాగత్యహరిమఞ్జసా । కల్హారమాలామున్ముచ్య
విష్ణోఃకణ్ఠే సమర్ప్యచ ॥ ౨౭ ॥ ఆలిఙ్గ్యతం చతుర్బాహుం సర్వాలో
కాన్వ్యలోకయత్ । హరివక్షఃప్రతిష్ఠాయాశ్శ్రియోదృష్ట్యేచ్ఛలేషి
తాః ॥ ౨౮ ॥ స్వస్వాధికారాన్సమ్ప్రాపు ర్దేవదానవయోగినః ।
శ్రియాసమేతోభగవా న్కృతార్థఃకమలాపతిః ॥ ౨౯ ॥ పాద్మంస

భగవతఃపద్మసరోవరవరదానపూర్వకశేషాచలగమనమ్.

రస్సమీక్ష్యాఽథవరంతస్మైదదౌహరిః । హేసరస్త్వవతీరేఽస్మిన్పద్మకాన్త
స్యభాస్వతః ॥ ౩౦ ॥ తపఃకుర్వన్నహంపద్మామాప్తవానస్మి శాశ్వతీమ్।
తస్మాత్త్వమద్యప్రభృతి పద్మవాపీతినామతః ॥ ౩౧ ॥ పాద్మంపద్మ
సరశ్చేతిపద్మాప్రీతికరంభువి । త్రిలోకీప్రథితంభూయాహ్యద్దేశకమలాల
యమ్ ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాగరుడేశానమధిరుహ్యారమాసఖః । భో
గిరాజగిరింగత్వాస్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౩౩ ॥ రమతేరమయైకాన్తే

నారదాద్యష్టమహర్షిప్రశంసితపద్మసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

రమణీయేశ్రియఃపతిః । తద్దృష్ట్వామునయస్సర్వే ప్రశశంసుస్సరోవ
రమ్ ॥ ౩౪ ॥ నారదః ॥ యఃపద్మసరసిస్నాతస్సప్తజన్మాఽఘనాశనే ।
శ్రియమాప్నోతివిమలాంశ్రియఃపతిరివామలః ॥ ౩౫ ॥ వసిష్ఠః ॥ రుక్మా
బ్జసరసిస్నాతోరుక్మనద్యాస్తటోద్భవే । కోటిజన్మకృతైఃపాపైర్ముచ్యతే
శ్రియమాప్నుయాత్ ॥ ౩౬ ॥ మరీచిః ॥ సువర్ణముఖరీకూలే స్నా
తఃపద్మసరోవరే । మహాపాతకయుక్తోయస్సముచ్యేతాఽంహసఃక్ష
ణాత్ ॥ ౩౭ ॥ అత్రిః ॥ అత్రపద్మసరస్స్నాతోయోరుక్మతటినీతటే ।
ససర్వపాపనిర్ముక్తో శ్రియమాప్నోత్యసంశయః ॥ ౩౮ ॥ అఙ్గిరాః ॥

భ్రష్టరాజ్యస్తుయోరాజాస్నాత్యస్మిన్మణ్డలంయమీ । పద్మాకరాఖ్యేసరసిసరాజ్యంప్రాప్నుయాచ్ఛ్రియమ్ ॥ ౮౯ ॥ పులస్త్యః ॥ విప్రోయఃపద్మసరసివ్రాత్యోమన్త్రవివర్జితః । సోపిపూతస్త్రిషవణాద్దినేనైకేనశుద్ధ్యతి ॥ ౯౦ ॥ పులహః ॥ వైశ్యోయోవఞ్చనాజీవీవ్యవహారవిశారదః । సపద్మసరసిస్నాత్వారాజాభవతిధార్మికః ॥ ౯౧ ॥ క్రతుః ॥ శూద్రస్త్వాచారవిభ్రష్టోదేవబ్రాహ్మణదూషకః । సపద్మసరసిస్నాత్వాపూతోవైశ్యోభవిష్యతి ॥ ౯౨ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఇతిప్రస్తూయమునయోయయుస్తేస్వాశ్రమాన్మునే । ఉత్పత్తిఃపద్మసరసస్తవోక్తాదేవలా

శుకచరిత్రవర్ణనమ్.

మల ॥ ౯౩ ॥ ఇతఃపరంశుకోత్పత్తింవదామిశృణుదేవల । పురాశుకోబ్రహ్మచారీసాక్షాద్వైయాసిరాత్మవాన్ ॥ ౯౪ ॥ లబ్ధ్వాబ్రహ్మోపదేశన్తురుద్రాద్జ్ఞానీబభూవహ । తపస్సిద్ధోజగామైవపశ్యన్బ్రహ్మాత్మకంజగత్ ॥ ౯౫ ॥ ఏవంజగామచసతతంజ్ఞానోన్మత్తస్సబాలవత్ । ఊనషోడశవర్షోఽసౌసాక్షాత్కృష్ణఇవోజ్జ్వలః ॥ ౯౬ ॥ మాతాచకమలాదేవీ పితాదేవోజనార్దనః । బాన్ధవావిష్ణుభక్తాశ్చ స్వదేశోభువనత్రయమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఇత్యుక్త్వావ్యాసమున్ముచ్యభానుంప్రతిజగామహ । గచ్ఛన్తంశుకమాలోక్యతీవ్రాంశోశ్చసమీపతః ॥ ౯౮ ॥ వ్యాసఃపుత్రేతిచుక్రోశపుత్రేతిచపునఃపునః। ఆలోక్యాఽథశుకమ్భానురువాచప్రణయాద్వటుమ్ ॥౯౯॥ హేవటోగచ్ఛభూలోకమపుత్రస్త్వమవాక్ఛిరాః। ముక్తఃపితృఋణాత్పుత్రముత్పాద్యాగచ్ఛశీఘ్రతః ॥ ౧౦౦ ॥ అపుత్రస్యగతిర్నాస్తితపఃకృత్వాఽపిభూతలే । యజ్ఞంకృత్వాఽపిలోకార్థీస్వర్గంనావా

ఛాయాశుకోత్పత్తిః.

ప్నుయాత్పుమాన్ ॥ ౧౦౧ ॥ ఇతిభానువచశ్శ్రుత్వాశుకోధ్యాత్వాజనార్దనమ్ । ఆత్మఛాయామథశ్లిష్టామసృజత్స్వాత్మపూరుషమ్ ॥౧౦౨॥

ఛాయాశుకఞ్చతంకృత్వాస్వాత్మపుత్రమివాత్మవాన్ । పితుర్మేశోకనా
శంత్వంకురుపుత్రత్వమాగతః ॥ ౧౦౩ ॥ ఇత్యుక్త్వాభానుమాలోక్య
వివృతంతత్పథఙ్గతః । ఛాయాశుకస్సమాగత్యవ్యాసంక్రోశన్తమాత్మ
జమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ నమస్కృత్యపితుఃపాదౌశ్రుత్వాభాగవతంసుధీః । కృ
త్వావైవాహికంకర్మపుత్రానుత్పాద్యపుణ్యధీః ॥ ౧౦౫ ॥ పురాణం
శ్రీభాగవతంప్రతిష్ఠాప్యావనౌసుధీః । కృష్ణప్రసాదాత్సశుకఋషిత్వఞ్చ
ప్రపద్యచ ॥ ౧౦౬ ॥ సశరీరోబ్రహ్మలోకంగత్వాప్రీతోవసత్సుధీః ।
శ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యంశ్రుత్వాపద్మసరోవరమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ ప్రాప్య
కృత్వాతపస్తీవ్రంసరోఽమ్బుజదళైస్స్రజః । సభేయాన్స్నానసాన్పుత్రా
నష్టోత్తరశతంద్విజాన్॥ ౧౦౮॥ తానధ్యాప్యబ్రహ్మవిద్యాంతైస్సహాద్రిం
గతోమునిః । మాసిభాద్రపదేపుణ్యేబ్రహ్మణానిర్మితోత్సవే ॥ ౧౦౯ ॥
వర్తమానేశ్రీనివాససేవార్థంవ్యాసపుత్రకః । ఉత్సవేవాహనాన్కృత్వా
శతమష్టోత్తరన్ద్విజాన్ ॥ ౧౧౦ ॥ ఉత్సవాన్తేచావభృథేశ్రవణర్క్షేప్ర
సన్నధీః । స్నాత్వాచస్వామిసరసితైర్ద్విజైఃకమలోద్భవైః ॥ ౧౧౧ ॥
సభాయాంవేఙ్కటేశస్యవాహనార్థంవ్యజిజ్ఞపత్ ॥ స్వనామ్నాయ
త్పురందేవమయాక్లృప్తంసురేశ్వర ॥ ౧౧౨ ॥ తత్క్షేత్రసమ్భవంసస్యం
జీవితంశ్రీపతేకురు । సేవాంకుర్వన్త్వాప్రళయంవాహనాఉత్సవేషుతే ॥
శ్రుత్వామునివచోదేవశ్శ్రీనివాసస్తథాఽస్త్వితి। ఛాయాశుకస్యాత్మజా
నాంసభ్యానాంజీవమబ్రవీత్ ॥ ౧౧౪ ॥ బ్రహ్మలోకంజిగమిషుఃపునశ్ఛా
యాశుకోమునిః । కృష్ణఞ్చబలభద్రంచభానుంపద్మసరోవరమ్ ॥ ౧౧౫ ॥
ప్రదక్షిణీకృత్యశుకస్స్థీయతామితిచాత్మజాన్ । భరద్వాజాదిషడ్గోత్రా
న్శతమష్టోత్తరంసుధీః॥ ౧౧౬ ॥ సభ్యాస్సభాసదఃపాద్మానుక్త్వాఽకాశంజ
గామహ ॥ దేవదర్శనః ॥ ఉక్తంపద్మసరోజన్మఛాయాశుకమునేరపి ॥
సభార్హాణాంద్విజాతీనాంశుకమానసజన్మనామ్ ॥ దేవలః ॥ దేవదర్శ

నసర్వజ్ఞకృతార్థోఽస్మినతోస్మితే ॥౧౧౭॥ నాస్తిశ్రోతవ్యమేతస్మాత్సంశయోవిగతోమమ ॥౧౧౭½॥

ఇతిశ్రీపాద్మేపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
దేవలదేవదర్శనసంవాదేపద్మసరోవరమాహాత్మ్యాదికథనంనామ చతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీపాద్మపురాణే చతుర్వింశప్రభృతి చతుస్త్రింశపర్యన్తైకాదశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయఃకమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్॥ *

శ్రీపాద్మపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్య ౧౧.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియైశ్రీపద్మావత్యైనమః.

అథ శ్రీ గా రు డ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

* వసిష్ఠమ్ప్రతిశ్రీవేఙ్కటాద్రిమాహాత్మ్యశ్రవణేచ్ఛయారున్ధతీప్రశ్నః. *

శ్రీగరుడః॥ అరున్ధతీసమస్తానామఙ్గనానాంపతివ్రతా । పతింస్వం పరిపప్రచ్ఛలోకానాంహితకామ్యయా ॥ ౧ ॥ అరున్ధతీ ॥ బ్రహ్మాత్మజ నమస్తుభ్యమిదంవిజ్ఞాపనంశృణు। పతిశుశ్రూషణాదన్యత్స్త్రీణాంధర్మోన విద్యతే ॥ ౨ ॥ నయాగయోగౌనతపోనతీర్థంనసురార్చనమ్ । సర్వధర్మాధికంస్త్రీణాంపత్యురేవప్రహర్షణమ్ ॥ ౩ ॥ ఇతిశ్రుతమ్మయాత్వత్త ఋషిభ్యోఽన్యేభ్యఏవచ । తథాపిజాయతేప్రీతిర్మమకాచిద్గరీయసీ ॥ ౪॥ విష్ణుక్షేత్రేక్వచిత్పుణ్యేతీర్థేసర్వాతిశాయిని। కఞ్చిత్కాలంతపఃకృత్వా విష్ణుముద్దిశ్యయత్నతః ॥ ౫ ॥ విష్ణోర్ముఖేనసద్ధర్మంవాచయిత్వాజగత్కృతే । సర్వధర్మోత్తమంస్త్రీణాందర్శయామీతిమేమతిః ॥ ౬ ॥ అనుజ్ఞయాస్త్రియోభర్తుర్ధర్మాచరణముత్తమమ్ । విష్ణుక్షేత్రంతాదృశం మేవదతీర్థోత్తమంతథా ॥ ౭ ॥ గరుడః ॥ అరున్ధత్యాపృష్టఇత్థంవసిష్ఠోవాక్యమబ్రవీత్ । సమ్యక్పృష్టమిదందేవిసర్వలోకహితేచ్ఛయా ॥ ౮॥ తథావదామిశృణుమేయథాహ్యాత్సమ్ప్రహృష్యతి । శ్రోతర్యప్రతిపత్తౌతువక్తుర్వాక్యంతథాభవేత్ ॥ ౯ ॥ యథాఽన్ధేభర్తరిస్త్రీణాంసౌన్దర్యంసకలం వృథా । సావధానమనాభూత్వాశృణుతస్మాద్వచోమమ ॥ ౧౦ ॥ సు

వసిష్ఠవర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.

వర్ణముఖరీతీరేకశ్చిదస్తిమహీధరః । వేఙ్కటాచలనామాఽసౌసర్వభూభృత్కులోత్తమః ॥ ౧౧ ॥ అతిప్రీతిర్మహావిష్ణోస్తత్ర వేఙ్కటభూధరే । శ్వేతద్వీపాచ్చవైకుణ్ఠాద్భానుమణ్డలమధ్యతః ॥ ౧౨ ॥ యన్నామకీర్తయిత్వాఽపిసర్వపాపక్షయోభవేత్ । సమస్తశ్రేయసాంసిద్ధిస్తాదృశో వేఙ్కటాచలః ॥ ౧౩ ॥ యస్మైవేఙ్కటశైలాయ నమస్కృత్యాపిదూ

రతః । సర్వపాపైః ప్రముచ్యేత తత్పుణ్యం క్షేత్రముత్తమమ్ ॥ ౧౪ ॥ తత్ర స్వామిసరో నామ తీర్థమేకం విరాజతే । తత్పశ్చిమే భూమికోలస్తటే రాజతి దేవరాట్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రీమద్వారాహదేవస్య వేఙ్కటాచలవాసినః। న మయా శక్యతే వక్తుం మహిమా బహుహాయనైః ॥ ౧౬ ॥ దక్షిణే స్వామితీర్థస్య తీరే నీరజలోచనః । శ్రీవేఙ్కటేశో భక్తానాం వరదః శ్రీనికేతనః ॥ నివసత్యచ్యుతో నిత్యం సులభస్సర్వదేహినామ్ । తస్య సేవామపేక్షన్తే బ్రహ్మరుద్రాది దేవతాః ॥౧౭॥ తస్య వేఙ్కటశైలస్య సన్తి నామాన్యనేకశః। కీర్తనాత్పాపహారీణి శ్రేయోదాని శృణుష్వ మే ॥౧౯॥ అఞ్జనాద్రిశ్శేషగిరిర్వృషాద్రిర్వృషభాచలః। నారాయణాద్రిస్సింహాద్రిశ్శ్రీశైలస్సింహభూధరః॥౨౦॥ ఏవమాదీని నామాని యః కీర్తయతి మానవః। ప్రాతః కాలే ప్రతిదినం తస్య పుణ్యమనన్తకమ్॥౨౧॥ తస్మిఞ్ఛ్రీవేఙ్కటాధీశభక్తిమన్తః కలాయుగే॥ మనోరథాన్ప్రాప్నువన్తి మనుష్యా భాగ్యశాలినః॥౨౨॥ ఉత్తరే

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాకాశగంగాపాపనాశనతుమ్బుతీర్థప్రశంసా.

స్వామితీర్థస్య వియద్గఙ్గా విరాజతే । తస్యా మాహాత్మ్యమతులం ప్రవదన్తి మనీషిణః ॥౨౩॥ తతః పాపవినాశాఖ్య ఉత్తరే తీర్థనాయకః । స్నానేన తత్ర నశ్యన్తి పాపాని వివిధాన్యపి ॥ ౨౪ ॥ తత ఉత్తరఐశానే భాగే గిరివనాన్తరే । తుమ్బుతీర్థమితి ఖ్యాతః కశ్చిదస్తి వరాననే ॥ ౨౫ ॥ అనేకవృక్షవితతిసింహశార్దూలసంయుతే । నిమ్నోన్నతస్థలే తత్ర ప్రకృష్టస్తీర్థనాయకః ॥ ౨౬ ॥ దేవగన్ధర్వమునయస్తుమ్బుతీర్థే కృతాప్లవాః । కృతార్థా అభవన్పూర్వమితి మే బ్రహ్మణశ్శ్రుతమ్ ॥ ౨౭ ॥ స్వామిపుష్కరిణీం గత్వా స్నాత్వా తత్ర యథావిధి । ఆదిపోత్రిణమాలోక్య వేఙ్కటేశే కృతానతిః ॥ ౨౮ ॥ ఆకాశగఙ్గాతీర్థే చ పాపనాశే కృతాప్లవా । తత్ర గత్వా తుమ్బుతీర్థే స్నాత్వా నిర్మలమానసా ॥ ౨౯ ॥ ప్రాఙ్ముఖీ త్వం స్థితా భూత్వా తపః కుర్విత్యచోదయత్ । వసిష్ఠేనాభ్యనుజ్ఞాతాఽరున్ధతీ తం ప్రణమ్య చ ॥

* వసిష్ఠోక్త్యాఽరున్ధత్యాస్తుమ్బుతీర్థతపఃకరణాయ శేషాచలాగమనమ్. *

ఆగత్య వేఙ్కటాధస్తాత్కపిలాఖ్యే సరోవరే । కృత్వా స్నానం తదాఽరుహ్య వేఙ్కటాద్రితటే శుభే ॥ ౩౦ ॥ కృతస్నానా స్వామితీర్థే భూవరాహం ప్రణమ్య చ । శ్రీనివాసం వేఙ్కటేశం ననుస్మృత్య తస్య సన్నిధౌ ॥

ప్రార్థయామాసభగవన్ పరిపాలయమాంహరే । తపఃకరోమ్యహంతు
మ్బుతీర్థంగత్వాకృపానిధే ॥ 33 ॥ తత్రత్వంరమయాసార్థం సన్నిధే
హ్యచిరేణమే।ఇతివిజ్ఞాప్యగగనగఙ్గాంపాపవినాశనమ్ ॥ 34 ॥ గత్వాత
త్రనిమజ్జ్యాశుతుమ్బుతీర్థముపాగమత్ । స్మరన్తీభర్తృవచనంతత్రస్నా
త్వావిధానతః॥35॥పతిప్రోక్తంవిష్ణుమన్త్రంజపన్తీతపసిస్థితా । వయ
స్యాసుమతిర్నామశుశ్రూషామకరోత్సదా॥ 36 ॥ ద్వాదశాబ్దంతపశ్చ
క్రేనిరాహారాయతవ్రతా। దేవగన్ధర్వమునయస్తాందృష్ట్వాతపసిస్థితామ్॥
ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువాణాముదమాయయుః । తస్యాస్తపస్సుప్రస

అరున్ధతీసమీపేభగవదావిర్భావః.

న్నఃప్రాదురాసీత్పరఃపుమాన్ ॥ 38 ॥ ఫాల్గునేమాసిపౌర్ణమ్యాంమీ
నేభేస్వతిభాస్వతి । తదాబ్రహ్మాదయోదేవాఋషయోవ్యాసపూర్వ
కాః ॥39॥ సనన్దసనకాద్యాశ్చ యోగినస్సర్వఏవహి । మునిపత్న్యశ్చ
దేవపత్న్యస్సమీయుస్సఙ్ఘశోమునే ॥40॥ అరున్ధతీమహాభాగాలక్ష్మ్యా
లిఙ్గితవక్షసమ్। దృష్ట్వాహరింవేఙ్కటేశంప్రణనామముదాన్వితా ॥41॥
తాందృష్ట్వాప్రణతాంవిష్ణురిదమాహదయానిధిః। ఉత్తిష్ఠారున్ధతీదేవితప
సాక్లేశవత్యసి ॥ 42 ॥ తవేప్సితమహందాస్యేవరంవరయసువ్రతే । సు

అరున్ధతీకృతభగవత్స్తుతిః.

ప్రీతంతంవిదిత్వాసాతుష్టావాఞ్జనశైలపమ్ ॥ 43 ॥ అరున్ధతీ ॥ నమస్తు
భ్యంమహాదేవనారాయణకృపానిధే । పాహిమాంఫణిశైలేశభక్తబన్ధో
దయానిధే ॥ 44 ॥ నజానేవేఙ్కటాధీశలక్ష్మీనాయకకేశవ । త్వాం
వినాసర్వలోకానాందృష్టాదృష్టఫలప్రదమ్ ॥ 45 ॥ యస్యోరస్యనిశం
విభాతిజగతీసౌభాగ్యధాత్రీరమాధత్తేయస్యపదావనేజనజలం మూర్ధ్నా
పురారిస్సదా । శ్రీమద్వేఙ్కటశైలనిత్యనిలయందేవోత్తమంత్వాంవినా
దృష్టాదృష్టఫలప్రదంకిమపరందృష్టంక్షితౌదైవతమ్ ॥ 46 ॥ఇతిస్తుత్వా
పునఃప్రాహశేషశైలశిఖామణిమ్ । యదిప్రీతిర్మత్తపసాతవశేషాద్రివైభ
వమ్ ॥ 47 ॥ తుమ్బుతీర్థస్యమాహాత్మ్యంవదలోకోపకారకమ్। వసిష్ఠ
పత్న్యేతిపృష్టఃప్రాహవేఙ్కటవైభవమ్ ॥ 48 ॥ శృణ్వాత్సుసర్వలో
కేషుబ్రహ్మాదిషుసురేషుచ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శృణ్వరున్ధతిమద్వాక్యంసర్వ

భగవద్వర్ణితవేఙ్కటాచలతుమ్బతీర్థమాహాత్మ్యాని.

లోకోపకారకమ్ ॥ ౪౯ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ స్వామితీర్థే వేఙ్కటేశే చ యే మయి। భక్తిమన్తః ప్రజైశ్వర్యాఽయుష్మన్తశ్చ భవన్తి తే॥ ౫౦ ॥ వేఙ్కటాద్రిస్వామితీర్థమన్నామాని చ కుర్వతే । పుత్రాణాం తే పునస్సర్వసమ్పదామేకభాజనమ్ ॥ ౫౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశేతి సదా వాచి పఞ్చాక్షరం యది । బ్రహ్మాదీనాఞ్చ సర్వేషాం వన్ద్యా ఏవ న సంశయః ॥ ౫౨ ॥ యే తుమ్బతీర్థాభిషేకమాచరన్తి యదా తదా । తే నిష్పాపా మత్కృపయా లక్ష్మ్యాః పాత్రం న సంశయః ॥ ౫౩ ॥ ఫాల్గున్యాం పౌర్ణమాస్యాన్తు ప్రత్యక్షదివసే మమ । స్నాస్యన్తి భక్తిమన్తో యే తేషాం శృణు ఫలోన్నతిమ్ ॥ ౫౪॥ యత్సర్వతీర్థస్నానేన తత్ఫలం భవతి ధ్రువమ్ । ఫల్గునీతీర్థమిత్యస్య నామ లోకే భవిష్యతి ॥ ౫౫ ॥ బ్రహ్మవిట్క్షత్రశూద్రాణామపి స్త్రీణామరున్ధతి । అత్ర స్నానేన దురితం నశ్యతి శ్రేయ ఏతి చ ॥ ౫౬ ॥ మనోవాక్కాయవిహితం పాపం నశ్యతి సర్వథా । యత్కిఞ్చిదర్థముద్దిశ్య పురుషా వా స్త్రియోఽపి వా ॥ ౫౭ ॥ స్నాస్యన్త్యత్రాప్నువన్త్యేవ తం తమర్థం న సంశయః । పుత్రార్థీ పుత్రమాప్నోతి ధనార్థీ లభతే ధనమ్ ॥ ౫౮॥ ఆరోగ్యకామ ఆరోగ్యమపత్యం పుత్రకామవాన్ । నశ్యన్త్యాపద ఆశ్వస్య సిద్ధయో హస్తసఙ్గతాః ॥ అత్ర స్నాత్వా తు దానాని కుర్వతాం బహుళం ఫలమ్। యే చ స్నానఞ్చ తామ్బూలం ప్రయచ్ఛన్త్యపి చోదకమ్ ॥ ౬౦ ॥ తే మత్ప్రియాస్తు విజ్ఞేయాస్సత్యం సత్యం వదామ్యహమ్ । అయం సర్వోత్తరో ధర్మ ఉక్తస్తవ వరాననే ॥౬౧॥ పతివ్రతానాం ముఖ్యా చ భవత్వఞ్చ సుపుత్రిణీ । ఇతి సర్వం వరం దత్త్వాఽన్తర్దధే వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౬౨॥ య ఇదం పఠతి ధ్యాయఞ్ఛృణుయాచ్చ సమాహితః । ఘోణతీర్థస్నానఫలం ప్రాప్నోతి హి న సంశయః ॥ ౬౩॥ *

ఇతి శ్రీగారుడపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యవర్ణనం నామ త్రిషష్టితమోఽధ్యాయః.

ఇత్థం గారుడపురాణే త్రిషష్టితమాధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరో భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీగారుడపురాణాన్తర్గతశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యసముదితాఽధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీ ప ద్మా వ త్యై న మః.

అథ శ్రీహరివంశాన్తర్గత శ్రీశేషధర్మఘటక

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

నారదాదీనాంభగవత్సేవార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

యుధిష్ఠిరః ॥ దేవవ్రతమహాభాగసురసిన్ధుసుతప్రభో । శ్రీనివాసస్యమాహాత్మ్యంవదనోవదతాంవర ॥ ౧ ॥ వైకుణ్ఠవాసీదేవేశోవిష్ణుస్సర్వగతఃప్రభుః ॥ కథంప్రాప్తోవృషగిరింతన్మేత్వంకృపయావద ॥ ౨ ॥ శ్రీభీష్మః ॥ పురావైనారదశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మపుత్రోమహాద్యుతిః । హరింద్రష్టుమనాస్తాతవైకుణ్ఠంసముపాగతః ॥ 3 ॥ తత్రాఽదృష్ట్వాహరింపార్థక్షీరోదధ్యుపకణ్ఠతః । ఆయాన్తమ్నృపయోదృష్ట్వాముదమాపుశ్చనారదమ్ ॥ ౪ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వేపారాశర్యపదానుగాః । అనుజ్ఞాతోమునిగణైఃపారాశర్యోమహాద్యుతిః ॥ ౫ ॥ వ్యాసోవచనమక్లీబంనారదంప్రత్యువాచహ । కృతకృత్యోమునేబ్రహ్మంస్త్వమేకోజగతీతలే ॥౬॥ విష్ణుభక్తోఽసినాన్యోఽస్తిసదాకీర్తయసేయతః । అహోఖలుమనుష్యాణాం మోక్షదోవిష్ణురవ్యయః ॥ ౭ ॥ సత్వయాసేవ్యతేనిత్యం కృతకృత్యోభవానతః । స్రష్టాపాలయితాహన్తా హ్యేకఏవజనార్దనః ॥ ౮ ॥ సత్వయాపూజితోనిత్యంతస్మాత్ఖలుకృతీభవాన్ । యోఽనన్తస్సర్వభూతానాంసేతుభూతోజగన్మయః ॥ ౯ ॥ సంసారపాశవిచ్ఛేదీసత్వయాపూజితోహరిః ॥ ఏతేవయంమునిశ్రేష్ఠద్రష్టుకామాజనార్దనమ్ ॥ ౧౦ ॥ తన్నివేశితచిత్తాహి ప్రాప్తాఃపరమధార్మిక । ఈదృశంవచనంశ్రుత్వా వ్యాసస్యజగతీపతే ॥ ౧౧ ॥ ప్రోవాచనారదోధీమా న్నృషీన్వేదవిదాం

వరః । కృతకృత్యోఽస్మి భద్రంవో యూయంభూతహితేరతాః ॥ ౧౨ ॥
శాస్త్రైర్ధర్మైస్సదాలోకాన్ భక్త్యారక్షితుమిచ్ఛథ । వైకుణ్ఠలోకేస
మ్భూతావార్తాపరమపావనీ ॥ ౧౩ ॥ అశ్రావిసామయాసన్తోవక్ష్యే
శృణ్వన్తుతాంకథామ్ । మాయావీపరమానన్దస్త్యక్త్వావైకుణ్ఠముత్త
మమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేరమయాసహమోదతే । ఇత్య
ద్భుతతమంవాక్యం శ్రుత్వాసేన్ద్రామరుద్గణాః ॥ ౧౫ ॥ తత్రసేవితు
ముద్యుక్తాస్తదాఽహంచజగద్గురుమ్ । కింకరిష్యథవిప్రేన్ద్రాహ్యత్రదు
ర్లభదర్శనాః ॥ ౧౬ ॥ తస్మాత్తత్రగమిష్యామ ఇత్యుక్త్వాఖంసమారు
హత్ । అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వేత్వృషయశ్చతపోధనాః ॥ ౧౭ ॥ జగ్ము

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిమహాజనచరిత్రవర్ణనమ్.

స్తేవ్యోమమార్గేణయత్రధర్మగిరౌహరిః । స్వామిపుష్కరిణీతీరంగత్వా
తఋషయస్సురాః ॥ ౧౮ ॥ స్నాత్వాపీత్వాశుభంతోయంహరింద్రష్టుం
తదాఽచరన్ । పశ్చిమంభాగమాసాద్యమునయోవిష్ణుతత్పరాః ॥ ౧౯ ॥
తత్రాఽపశ్యన్మహద్భూతంమేరుమన్దరసన్నిభమ్ । సహస్రాదిత్యసఙ్కా
శంవిద్యుచ్చఞ్చలలోచనమ్ ॥ ౨౦ ॥ సర్వాయుధధరందేవందృష్ట్వావి
స్మయమాగతాః। దక్షిణాందిశమాజగ్ముస్స్వామిపుష్కరిణీతటాత్ ॥ ౨౧॥
తత్రాఽసురాన్దానవాదీన్రాక్షసాన్పిశితాశనాన్ । నమస్యతోధ్యాయ
తశ్చజపతశ్చాపితాన్సహర్షాన్ ॥ ౨౨ ॥ దృష్ట్వావిస్మయమాపన్నాఃపూ
ర్వాందిశముపాయయుః। తత్రాసీనందేవపతింత్రిదశైరుపసేవితమ్ ॥ ౨౩॥
యక్షకిన్నరగన్ధర్వచారణాద్యైరభిష్టుతమ్ । సిద్ధకిమ్పురుషాద్యైశ్చఋషి
భిశ్చాప్సరోగణైః ॥ ౨౪ ॥ స్తూయమానంహరింసాక్షాచ్ఛ్రీనివాసంజ
గత్పతిమ్ । కదాద్రక్ష్యామితద్రూపంయోగినామపిదుర్లభమ్ ॥ ౨౫ ॥
కదామేజన్మసాఫల్యంభవిష్యతిసురార్చిత । దేహిమేదర్శనందేవప్రణతా
ర్తిప్రణాశన ॥ ౨౬ ॥ త్వంగతిస్సర్వభూతానాందేవానామపిమోక్ష
ద । పాహిపాహిజగన్నాథభూయోభూయోనమోఽస్తుతే ॥ ౨౭ ॥ ఇతి
స్తువన్తందేవేశందేవరాజంపురన్దరమ్ । వేఙ్కటాద్రేఃపురోభాగేస్వా
మిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౮ ॥ దేవతాభిస్సమాసీనంధ్యాయన్తంపురుషో
త్తమం । తందృష్ట్వావిస్మితాస్సర్వేహ్యగస్త్యప్రముఖాద్విజాః ॥ ౨౯ ॥

కావేరీం దిశమాజగ్ముర్ద్రష్టుకామా జనార్దనమ్ । తత్రాపశ్యన్ద్విజవరాన్సప్తద్వీపనివాసినః ॥ ౩౦ ॥ రాజ్ఞో మునిగణాంశ్చైవ భూసురాన్వేదవాదినః । భూలోకవాసినశ్చైవ మనుజాన్మనుజేశ్వర ॥ ౩౧ ॥ ముదమాపుర్మహాత్మానో మునయశ్శుద్ధబుద్ధయః । స్తువన్తి నృత్యన్తి నమన్తి కేచిదానన్దజాశ్రూణి సృజన్తి కేచిత్ ॥ ౩౨ ॥ ఆప్లుత్య చాప్లుత్య నదన్తి కేచిద్గాయన్తి గీతం పరితో మహాన్తః । రాత్రింశశీదేహభృతాం చ చతుర్దినాన్త్రిహానో దినకృద్దివా చ ॥ ౩౩ ॥ ఏకోఽపి విష్ణుర్బహుధా విభిన్నో ధాతా జనానాం దివి దేవతానామ్ । కృపానిధిస్తత్ర బభూవ లక్ష్యస్సర్వస్య లోకస్య హితాయ నూనం ॥ ౩౪ ॥ వన్యైః పుష్పఫలైః కేచిత్స్తోత్రైశ్చ వివిధైర్జపైః । వేదపారాయణైః కేచిత్పూజయన్తి జనార్దనం ॥ ౩౫ ॥ ధూపదీపైర్గన్ధమాల్యైరన్యైస్సామాదికీర్తనైః । దీప్తహాటకకుమ్భైశ్చ తోరణైర్ధ్వజరాశిభిః ॥ ౩౬ ॥ విచిత్రకుసుమైః కేచిత్పూజయన్తి జనార్దనమ్। తులసీమఞ్జరీభిశ్చ కరవీరైశ్చ జాతిభిః ॥ ౩౭ ॥ మల్లికాకేతకీపుష్పైశ్చమ్పకైః పూజయన్తి తే । భూసురా ఋషయశ్చైవ కలశైః పరిపూరితైః ॥ ౩౮ ॥ పుణ్యోదకైర్మన్త్రపూతైః కమణ్డలుగతైశ్శుభైః। పత్రకుమ్భాభపూతైః కేచిత్పూజయన్తి జనార్దనమ్ ॥ ౩౯ ॥ పత్రశాకైర్మూలఫలైర్నైవేద్యం కల్పయన్తి చ। శుద్ధోదకైర్మన్త్రపుష్పైరర్ఘ్యైస్స్తోత్రజపైః పరే ॥ ౪౦ ॥ ఏవం తేషాం తు పూజాభిః పూజితో మధుసూదనః । ఆస్తే తత్ర జగన్నాథస్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౧ ॥ హా రే మురారే పురుషోత్తమేతి వదన్తి కేచిత్పరిరమ్భయన్తి । తూష్ణీం తు తిష్ఠన్తి హసన్తి కేచిద్ధ్యాయన్తి కేచిత్కలశం వహన్తి ॥ ౪౨ ॥ పూర్ణం మురారేరభిషేకహేతోః పుష్పాణి సౌరభ్యయుతాని గన్ధాన్ । కర్పూరకస్తూరిసమగ్రమేళా నాదాయ సర్వే వృషభాద్రినాథమ్ ॥ ౪౩ ॥ తే మార్గమాణా విచరన్తి తత్ర దేవా మనుష్యా అపి యోగిన

శ్రీభగవదావిర్భావవర్ణనమ్.

శ్చ ॥ భీష్మః ॥ ఏవం కృత్యేషు దేవేషు ఋషిగన్ధర్వకోటిషు ॥ ౪౪ ॥ పుష్పవృష్టిః పపాతాఽశు పర్వతోపరి సర్వతః । భేరీమృదఙ్గపటహైర్నిస్సాణాద్యైశ్చ డిణ్డిమైః ॥ ౪౫ ॥ శఙ్ఖకాహళసన్నాదైస్సఙ్కులం సమజాయత । తస్మిన్నవసరే విష్ణుః ప్రాదురాసీత్సరస్తటే ॥ ౪౬ ॥ మేరుమన్దర

సఙ్కాశైర్జామ్బూనదపరిష్కృతైః । నానారత్నచితైర్దివ్యైర్విమానైరుపశోభితః ॥ ౪౭ ॥ కోటిసూర్యప్రతీకాశశ్చన్ద్రకోటిసుశీతలః । స్వర్లోకాద్భూమిపర్యన్తం ప్రాదురాసీచ్ఛ్రియఃపతిః ॥ ౪౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే రవిమణ్డలసన్నిభే । విమానే సేవితో దేవైః శ్రీనివాసోఽవసత్ప్రభుః ॥ ౪౯ ॥ బ్రహ్మా శివశ్చన్ద్రదివాకరౌ ససేన్ద్రా యమాగ్నిధనరాట్ప్రపాశీ । రక్షోఽనిలోఽపావసవశ్చదస్రా విరిఞ్చికోటీగణదేవతాశ్చ ॥ ౫౦ ॥ పితా పితౄణాం జనకస్సురాణాం మాతా శిశూనాం మహతాం మహాత్మా । పతిః ప్రియాణాం తరణిర్జనానాం నిధిః కృశానామివ నిర్ధనానాం ॥ ౫౧ ॥ ఆవిర్బభూవాత్ర మహోజ్జ్వలాఙ్గః ప్రియాయుతశ్శ్రీవృషభాద్రినాథః । ప్రసన్నమూర్తిర్జగదేకబన్ధుః ప్రసన్నధామాఽథ జగన్నివాసః ॥ ౫౨ ॥ త

శ్రీనివాససేవార్థం శ్రీభీష్మకృతయుధిష్ఠిరప్రేరణమ్.

స్మాత్త్వాజయితుం రాజన్ శ్రీనివాసం జగద్గురుమ్ । గచ్ఛసౌమ్యసదానన్దం భుక్తిముక్తిఫలప్రదం ॥ ౫౩ ॥ మహాపాతకయుక్తో వా యుక్తో వా సర్వపాతకైః ॥ యస్య స్మరణమాత్రేణ నరః ప్రాపైః ప్రముచ్యతే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీనివాసస్య సేవార్థం యో వా కో వా వ్రజేద్యది । తస్యైవ వంశజాస్సర్వే ముక్తా ఏవ న సంశయః ॥ ౫౫ ॥ యాని క్షేత్రాణి పుణ్యాని తీర్థాన్యాయతనాని చ । తాని సర్వాణి సేవన్తే శ్రీనివాసం జగన్మయమ్ ॥ ౫౬ ॥ ఇదం యే పుణ్యమాఖ్యానం శృణ్వన్తి శ్రద్ధయా నరాః । తేషాం ముక్తిః కరస్థైవ గతానాం కిము వైభవమ్ ॥ ౫౭ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీ శేషధర్మే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యకథనం నామాఽష్టచత్వారింశోఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీ మహాభారతే హరివంశే - ఆశ్చర్యపర్వణి శేషధర్మే - అష్టచత్వారింశాధ్యాయాత్మకశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పఠోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీశేషధర్మాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా - ౧.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయే నిధయేర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

భృగునారదసంవాదాత్మకసూతోక్త శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః ॥ కథితానిమహాభాగ పుణ్యక్షేత్రాణ్యనేకశః । ప్రశస్తానిచతీర్థాని తానితానిమహీతలే ॥ ౧ ॥ తేభ్యోఽధికతమం క్షేత్రం తీర్థం పాపవినాశనమ్।యచ్చాస్తితాదృశంతీర్థంతన్నోబ్రూహిసునిశ్చితమ్॥ ౨॥ యస్మిన్వసతిసర్వాత్మా మాధవోభక్తవత్సలః । విహరన్ముదితోనిత్యం శ్రియాభూమ్యాచనీళయా ॥ ౩ ॥ యస్మింశ్చవసతింప్రాప్తో దుస్తరంభవసాగరమ్ । సుఖేనజన్తుస్తరతి ప్రాప్తవిత్తశ్చుచంయథా । ౪ ॥ తస్య క్షేత్రస్యమాహాత్మ్యం విస్తరాద్వక్తుమర్హసి।నచతేఽవిదితంకిఞ్చిత్పశ్యామోభువనత్రయే ॥ ౫ ॥ శ్రీసూతః ॥ స్మారితోఽస్మిమహాభాగా స్సమ్ప్రతంవచనేనవః । కథయిష్యామిమునయ శ్శృణుతైకాగ్రమానసాః ॥ ౬॥ అముమేవాధికృత్యార్థం పురానారాయణాత్మకమ్।అపృచ్ఛమ్మునిశార్దూలం వ్యాసంసత్యవతీసుతమ్ ॥ ౭ ॥ అథపృష్టోమయాప్రాహ వ్యాసస్సత్యవతీసుతః ॥ శ్రీవేదవ్యాసః ॥ శృణుసూతపురావృత్తమాఖ్యానంకథయా

మితే ॥ ౮ ॥ కదాచిత్పర్యటన్భూమిం నారదోమునిసత్తమః । ఆజగామాశ్రమంపుణ్యం భృగోర్ముదితమానసః ॥ ౯ ॥ శారదాభ్రనిభశ్శ్రీమాన్వీణాంచమహతీందధత్ । ఉదతిష్ఠద్భృగుశ్శిష్యైర్దృష్ట్వాదేవర్షిమాగతమ్ ॥ ౧౦ ॥ పూజయిత్వాచతంహృష్టః పాద్యార్ఘ్యాసనవన్దనైః । పృష్ట్వాచకుశలంభూయః పప్రచ్ఛమునిపుఙ్గవమ్ ॥ ౧౧ ॥ భృగుః ॥ జగత్పర్యటితంసర్వం భగవన్నారదత్వయా । తేనజానాసిజగతాం వృత్తాన్తమఖిలంమునే ॥ ౧౨ ॥ క్షేత్రాణామధికంక్షేత్రం తీర్థానాంతీర్థముత్తమమ్। యద్యస్తిభువివిప్రేన్ద్ర తన్మేబ్రూహితపోనిధే ॥ ౧౩ ॥ అస్తేవిష్ణురచిన్త్యాత్మా విహారన్రమయాసహ । యత్రసాక్షాత్కృతోదేవో వరదస్సర్వదేహినామ్ ॥ ౧౪ ॥ తపాంసియత్రసిధ్యన్తి నచిరేణతపస్వినామ్ । యస్మింశ్చనివసన్జన్తు రఞ్జసామోక్షమాప్నుయాత్ । ౧౫ ॥ ఏతదాచక్ష్వభగవన్విస్తరేణతపోనిధే। జ్ఞాతుమర్థమిమంబ్రహ్మన్నత్వదన్యోఽస్తిభూ

వేఙ్కటాచలస్యానేకనామానువర్ణనపూర్వకమాహాత్మ్యకథనమ్.

తలే ॥ ౧౬ ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుష్వైకమనాబ్రహ్మన్వక్ష్యేతఃకథయతోమునే। క్షేత్రాణాంక్షేత్రముత్కృష్టం తీర్థానాంతీర్థముత్తమమ్ ॥ ౧౭ ॥ శ్రీవేఙ్కటగిరిర్నామ క్షేత్రంపుణ్యంమహీతలే । సర్వపాపప్రశమనం సర్వపుణ్యవివర్ధనమ్ ॥ ౧౮ ॥ వక్తుంనతస్యమాహాత్మ్యం బ్రహ్మణాఽపిసురైరపి।శక్యతేవాతథాస్మర్తుం మనసాపిమహామునే ॥ ౧౯ ॥ ఆరాధ్యస్సర్వదేవానాం మాధవోభక్తవత్సలః । విహాయస్వంపరంధామ రమతేరమయాసహ॥ అఞ్జనాద్రిర్వృషాద్రిశ్చ శేషాద్రిర్గరుడాచలః ॥ ౨౦ ॥ తీర్థాద్రిశ్శ్రీనివాసాద్రిశ్చిన్తామణిగిరిస్తథా। వృషభాద్రిర్వరాహాద్రి జ్ఞానాద్రిఃకనకాచలః॥ ఆనన్దాద్రిశ్చనీలాద్రి స్సుమేరుశిఖరాచలః।వైకుణ్ఠాద్రిఃపుష్కరాద్రిరితినామానివింశతిః ॥ ౨౨ ॥ బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోవైశ్య శ్శూద్రశ్చేతరజాతయః । తన్నామానిపఠేయుర్యే ముచ్యన్తేతేఽఘబన్ధనాత్ ॥ ౨౩ ॥ వేఙ్కటాద్రిసమంస్థానం బ్రహ్మాణ్డేనాస్తికిఞ్చన । వేఙ్కటేశసమోదేవో నభూతోనభవిష్యతి ॥ ౨౪ ॥ తస్మిన్బహూనితీర్థాని సురసిద్ధనిషేవితే।రమ్యాణిసన్తిశతశ స్సర్వాఘౌఘహరాణ్యపి ॥ ౨౫ ॥ సర్వతీర్థాతిశాయీనిసర్వాశ్చర్యకరాణిచ । సర్వసిద్ధ్యనుకారీణి సర్వమఙ్గళదాన్యపి ॥ ౨౬ ॥

స్వామిపుష్కరిణీనామ సరసీరాజతేశుభా । యస్యాస్తీరేఽరవిన్దాక్షో
వసతిప్రీతమానసః ॥ ౨౭ ॥ భృగుః ॥ తస్మిన్గిరౌశ్రియాసార్థం హిత్వా
వైకుణ్ఠముత్తమమ్ । కిమర్థంవసతిబ్రహ్మన్సాక్షాన్నారాయణస్స్వయ

నారదకృతక్షీరాబ్ధివాసిభగవద్వర్ణనమ్.

మ్ ॥ ౨౮ ॥ శ్రీనారదః ॥ కథయిష్యామి తేసర్వం వైకుణ్ఠోయేన హేతునా।
తస్మిన్గిరివరేరమ్యే చిరమాస్తేశ్రియాసహ ॥ ౨౯ ॥ నారాయణమహంద్ర
ష్టుం కదాచిత్క్షీరసాగరమ్ । గతవాంస్తత్రచాఽద్రాక్షం శ్వేతద్వీపంమ
హోచ్ఛ్రితమ్ ॥ 3౦ ॥ తత్రకల్పద్రుమవనే శాతకుమ్భమయంగృహ
మ్ । నానారత్నసమాకీర్ణ మనేకస్తమ్భశోభితమ్ ॥ 3౧ ॥ సహస్రార్క
ప్రతీకాశం దీప్యమానమివశ్రియా । దుష్ప్రాపమమరేన్ద్రైశ్చ సుప్రా
పంకృతభక్తిభిః ॥ 3౨ ॥ తత్రాపశ్యంసభాన్దివ్యాం దేవదేవస్య శార్ఙ్గిణః।
అనన్తవిహగాధీశసేనాన్యాద్యైరధిష్ఠితామ్ ॥ 33 ॥ తత్రాపశ్యంహృ
షీకేశం సర్వలోకైకకారణమ్ । సర్వాశ్చర్యమయందేవం శయానంశే
షతల్పకే ॥ 3౪ ॥ ద్విలక్షయోజనోపేతవిగ్రహంకామరూపిణమ్ । రజ
తాచలసంలీన నీలజీమూతసన్నిభమ్ ॥ 3౫ ॥ పుణ్డరీకవిశాలాక్షం పురా
ణపురుషంశుభమ్ । తథాసర్వావినీతానాం శాసితారంసురోత్తమమ్॥
సంవాహ్యమానచరణం శ్రియాభూమ్యాచసాదరమ్। శ్రీవత్సాఙ్కముదా
రాఙ్గం శతపత్రనిభాననమ్ ॥ 3౭ ॥ యుగపన్నిర్గతాదిత్యసహస్రసదృ
శద్యుతిమ్ । శఙ్ఖచక్రధరన్దేవం జ్వలచ్ఛఙ్ఖలకుణ్డలమ్ ॥ 3౮ ॥ వైజయ
న్త్యాచవిపులే విభూషితమురస్స్థలే। సౌదామినీశతాధిక్యజ్వలత్పీతామ్బరో
జ్జ్వలమ్ ॥ 3౯ ॥ లావణ్యామృతసన్దోహం భవసన్తాపనాశకమ్ । యుగా
న్తార్కసహస్రాభమకుటోజ్జ్వలమస్తకమ్ ॥ ౪౦ ॥ అచలన్మేఘసఙ్కాశ
మతీవప్రియదర్శనమ్ । కర్ణభూషోజ్జ్వలందీప్తకణ్ఠికాద్యోతికౌస్తుభమ్॥
అర్కాభమణిరత్నాఢ్యైర్జ్వలచ్ఛఙ్ఖలకుణ్డలమ్। అత్యుజ్జ్వలితహారఞ్చ
వనమాలావిభూషితమ్॥౪౨॥స్ఫురతాబ్రహ్మసూత్రేణ ప్రోద్భాసితభుజా
న్తరమ్। అనేకసూర్యసఙ్కాశకేయూరమణికాన్తికమ్॥౪3॥ మణికాఞ్చ
నముక్తాఢ్యైః కటకైరుపశోభితమ్ । అఙ్గుళ్యాభరణైస్సర్వైర్నవరత్నై
రలఙ్కృతమ్ ॥ ౪౪ ॥ కర్పూరగన్ధితాస్యాబ్జం సురక్తాధరపల్లవమ్ । తటి

చ్ఛతసహస్రాభపీతనిర్మలవాససమ్ ॥ ౪౫ ॥ నూపురైః కటిసూత్రేణ తటిన్మాలాఽయుతోపమమ్ । బాలసూర్యసహస్రాభనాభిపఙ్కజమద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ మార్కణ్డేయభరద్వాజపుణ్డరీకశుకాదిభిః । యాజ్ఞవల్క్యామ్బరీషాద్యై రన్యైశ్చమునిపుఙ్గవైః ॥ ౪౭ ॥ చతుర్భుజైస్స్వసారూప్యై శ్శఙ్ఖచక్రగదాధరైః। ప్రహ్లాదప్రముఖైర్భక్తై స్స్తూయమానమనేకశః ॥ ౪౮ ॥ సనన్దసనకాద్యైశ్చ యోగిముఖ్యైరభిష్టుతమ్ । భుక్తిముక్తిప్రదంనౄణాం సర్వాభీష్టప్రదాయినమ్ ॥ ౪౯ ॥ సేవితంవిధిరుద్రాద్యై ర్దిక్పాలైశ్చభయాన్వితైః। ప్రణమ్యశిరసాదేవం స్తుత్వాస్తుతిభిరీ

నారదప్రీతిధరాతలవిజిహీర్షుభగవదుక్తిః.

శ్వరమ్ ॥ ౫౦ ॥ భక్త్యాచావనతోభూత్వా కృతాఞ్జలిరహంస్థితః । స్వాగతంచైవపృష్ట్వామాం బహుమేనేగదాధరః ॥ ౫౧ ॥ దేవదేవోఽథమాం వీక్ష్య పౌత్రస్నేహాతిశీతలైః । వీక్షణైర్హ్లాదయన్నిత్థం బభాషేమధుసూదనః ॥ ౫౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నారదశ్రూయతాంవత్స త్వయాదృష్టంజగత్త్రియమ్ । బ్రహ్మాణ్డేకుత్రవావాసో మమదేశభవేదిహ ॥ ౫౩ ॥ విహారయోగ్యశ్చతథా విశ్రమస్థానముత్తమమ్ । కథయత్వంమహాభాగ య

నారదకృతభగవత్క్రీడార్హదేశప్రకాశనమ్.

ద్యస్తిభువితాదృశమ్ ॥ ౫౪ ॥ శ్రీనారదః ॥ నత్వయాఽవిదితంకిఞ్చిత్త్రిషులోకేషువిద్యతే। తథాఽప్యయంతవప్రశ్నో మయిస్నేహవశాత్ప్రభో॥ త్వద్విహారోచితంస్థానం రమణీయంవిలోక్యతే । ఆశ్చర్యప్రభవంస్థానం తత్సమంనాస్తిభూతలే ॥ ౫౬ ॥ తవపాదప్రభూతాయా గఙ్గాయాశ్చైవదక్షిణే । దిగ్భాగేదణ్డకారణ్యే ద్విశతైర్యోజనైర్మితే ॥ ౫౭ ॥ దక్షిణామ్బునిధేశ్చాపి దక్షిణేతరభాగకే । పూర్వాబ్ధేఃపశ్చిమేభాగే పఞ్చభిర్యోజనైర్మితే ॥ ౫౮ ॥ రమణీయమిదంస్థానం క్రీడాయోగ్యంవిభోతవ। తత్రత్యాశ్చజనాస్సర్వే తపస్స్వాధ్యాయవర్జితాః ॥ ౫౯ ॥ ఆధివ్యాధిహతాశ్చైవ పశ్యన్తిశరణంనచ । అనుగ్రహాయవై తేషాం స్థాతవ్యంభవతాహరే ॥ ౬౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ చోళరాజసుతఃకశ్చి త్కలౌఖలుభవి

ష్యతి । చక్రవర్తీతిమద్భక్తస్తత్రమామర్చయిష్యతి ॥ ౬౧ ॥ అనుగ్రహాయతస్యాపి తత్రస్థాస్యామ్యహంమునే ॥ ౬౨ ॥ ... *
ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేభగవన్నారద సంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమహిమానువర్ణనంనామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

అనన్తస్యభగవత్క్రీడాద్రిత్వప్రాప్తిః.

అథాహభగవాఞ్ఛేషమాహూయపురతస్థితమ్ । మేఘగమ్భీరయావాచా హర్షోత్ఫుల్లవిలోచనః ॥ ౧ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనన్తమత్ప్రియోలోకేనత్వదన్యోఽస్తికశ్చన।తస్మాన్మమప్రియంకిఞ్చిత్కర్తవ్యంభవతాఽనఘ ॥ ౨ ॥ శ్రుతంహిభవతాసర్వం నారదోదీరితంవచః । క్రీడాసముచితేదేశే వస్తవ్యమితిమేమతిః ॥ ౩ ॥ తత్రభూత్వాగిరివరో భవాన్వసతుభూతలే । త్వత్ఫణామణ్డలభువి స్థాతవ్యంరమయాసహ ॥ ౪ ॥ శేషః ॥ అనన్తోఽహంమహాదేవ స్థాస్యామిగిరిరూపధృత్ । భవాంస్తురమయాసార్ధం మమసానుషురంస్యతామ్ ॥ ౫ ॥ గఙ్గాద్యాస్సరితఃపుణ్యాస్తీర్థానిచసరాంసిచ । వసన్తుసర్వదాతత్ర మమోపరితవాజ్ఞయా ॥ ౬॥ మమోపరిప్రభూతానాం జఙ్గమస్థావరాత్మనామ్ । యద్యదిష్టంహితత్సర్వం తవానుగ్రహహేతునా ॥ ౭ ॥ అస్త్వితిప్రార్థయామాస శేషస్సర్వహితాయవై ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సిద్ధ్యత్వేవంఫణీన్ద్రాఽద్య భవతాయోవరోవృతః ॥ ౮ ॥ తపాంసితత్రసిద్ధ్యన్తు నిర్విఘ్నానితపస్వినామ్ । అహంహిసర్వజన్తూనాం దృష్టిగోచరతాంగతః ॥ ౯ ॥ వసిష్యామిశ్రియాసా

భగవతోలక్ష్మ్యాదిమహిషీపరిజనైస్సహక్రీడాచలగమనమ్.

ర్ధం దదదిష్టానిదేహినామ్।ఇత్యుక్త్వాఽథశ్రియంప్రాహ భగవాన్పార్శ్వవర్తినీమ్ ॥ ౧౦ ॥ భూమింనీళాంతథాదేవీం ప్రసన్నవదనామ్బుజామ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సఖీభిస్సహితాయూయం సమాగచ్ఛతతత్రవై ॥ ౧౧ ॥ విహారయోగ్యోదేశోఽయం నిర్దిష్టోమునినాఽమునా । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్ప్రాహ సేనాపతిమరిన్దమమ్ ॥ ౧౨ ॥ త్వదీయానుచరైస్సార్ధం సర్వైఃపారిషదైర్వృతః । బ్రహ్మాద్యైస్త్రిదశైస్సార్ధం యక్షరక్షోగణాన్వితైః ॥ ౧౩ ॥ సిద్ధవిద్యాధరైశ్చాపి కిన్నరైశ్చమహోరగైః । ఋషిసఙ్ఘైర్వృతశ్శీఘ్రం

యాహి శేషాచలం ప్రతి ॥ ౧౪ ॥ వస్తవ్యం తత్ర హి మయా రమయా సహి
తేన వై । అనుగ్రహాయ సాధూనాం నిత్యం చ ప్రయతాత్మనామ్ ॥ ౧౫ ॥
ఇత్యుక్త్వా భగవాన్దేవ శ్శ్రియా భూమ్యా చ నీళయా । వినతాసుతమా

అద్రిరూపధార్యన స్తస్య శిరః పుచ్ఛప్రదేశ వర్ణనమ్.

రూఢో యయావహి మహీధరమ్ ॥ ౧౬ ॥ భృగుః ॥ శేషః కథఙ్గిరివరో బ
భూవ సమహావపుః । కుత్ర పుచ్ఛప్రదేశోఽస్య శిరః పక్షుభువౌ తథా ॥ ౧౭॥
నారదః ॥ తస్య దక్షిణ కైలాసనామకం స్థానముత్తమమ్ । కాళహస్తీతి
విఖ్యాతం శిరోదేశః ప్రకీర్తితః ॥ ౧౮ ॥ శివస్య శివదః పుణ్య శ్శిరోదేశోపి
లోక్యతే । పుచ్ఛస్తూత్తరతః ప్రోక్తో మహాతోఽస్య మహీభృతః ॥ ౧౯ ॥ ప్రసి
ద్ధః పుచ్ఛదేశోఽయం శ్రీశైల ఇతి విశ్రుతః । శ్రీశైలస్య ప్రదేశేఽస్మిన్నీలకణ్ఠా

వ్యాఘ్రపాదవృత్తాన్తః.

శ్రమే శుభే ॥ ౨౦ ॥ వ్యాఘ్రపాదాభిధః కశ్చిత్తపస్వీ నియతేన్ద్రియః । చిర
కాలం తపస్తప్త్వా నీలకణ్ఠముమాపతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ తోషయామాస నియమై
స్సమగ్రస్తం తపోనిధిః । అథ కేనాపి కాలేన నీలకణ్ఠో మహాద్యుతిః ॥ ౨౨ ॥ ప
రితుష్టః ప్రాదురభూద్దాస్యన్వరమభీప్సితమ్ । ఆలిఙ్గితో గిరిజయా గాఢమా
శ్రితపార్శ్వయా ॥ ౨౩ ॥ కైలాసగౌరమారుహ్య వృషం గగనచారిణ
మ్ । ప్రమథాద్యైః పరివృతో గణైస్సమ్ప్రీతమానసైః ॥ ౨౪ ॥ కపర్దవిల
సత్సిద్ధసిన్ధువీచిభిరాకులైః । సిద్ధగన్ధర్వయక్షాద్యైః సన్నగైః పరివారితః ॥
భక్తానుకమ్పాం పరమాం భృశమావేదయన్నివ । వ్యాఘ్రపాదః ప్రణమ్యై
నం భక్త్యా పరమయాఽన్వితః ॥ ౨౫ ॥ స్తుతిభిః పరితుష్టావ పుష్కలాభిః పు
నః పునః ॥ వ్యాఘ్రపాదః ॥ భగవన్కరుణాసార సర్వలోకైకకారణ ॥ ౨౬ ॥
ప్రసీద త్వం ప్రసన్నాక్ష విశ్వాకార వృషధ్వజ ॥ ౨౭ ॥ రథ్యా వేదాస్త్రిపురద
హనే వేదవక్త్రా చ వేధా సూతో యస్య స్వయముపగతౌ పుష్పవన్తౌ రథాఙ్గే ॥
చాపో మేరుస్త్రిదశవసతిర్వాసుకిశ్చాపమౌర్వీ బాణో విష్ణుస్త్రిదశవపుషే
కుర్మహే తేన మస్యామ్ ॥ ౨౮ ॥ స్తుత్వైవం పరయా భక్త్యా వ్యాఘ్రపా
దస్తపోనిధిః ॥ ౨౯ ॥ తూష్ణీం బభూవ పురతో మస్తకే విహితాఞ్జలిః ।
వ్యాఘ్రపాదం తపోనిష్ఠం శాన్తం ధర్మపరాయణమ్ ॥ ౩౦ ॥ నీలకణ్ఠస్స
మాహూయ ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥ నీలకణ్ఠః ॥ తపసా పరితుష్టోఽస్మి కృతే

నానేనసువ్రత ॥ ౩౧ ॥ వరంవరయభద్రన్తే వరదోఽహమిహాగతః ॥ వ్యాఘ్రపాదః ॥ ఆశ్రమేఽస్మిన్మహాదేవ వస్తవ్యంభవతాసదా॥౩౨॥భవన్నామ్నా సరశ్చేదం ప్రసిద్ధిమధిగచ్ఛతు।అత్రస్నాస్యతియోమర్త్య స్తీర్థేఽస్మిన్సకృదాప్లుతః ॥ ౩౩ ॥ ససిద్ధింయాతుశుద్ధాత్మా పుమర్థానామభీప్సయా॥ నీలకణ్ఠః॥ తథైవాస్త్వితితంప్రోక్త్వా తత్రాస్తేచన్ద్రశేఖరః ॥౩౪॥ చిరజ్జీరి

అద్రిరూపధార్యన స్తస్యపక్షప్రదేశవర్ణనమ్.

జయాసార్థం వరదస్సర్వదేహినామ్ । అథపక్షప్రదేశోఽస్య హ్యాహో బిలమితిస్మృతః ॥ ౩౫ ॥ పరంస్థానంన్నృసింహస్య సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్।హిరణ్యకశిపుంహన్తుం బ్రహ్మరుద్రపురస్కృతః ॥౩౬॥ ప్రహ్లాదానుగ్రహార్థాయ హ్యావతీర్ణోఽత్రవర్తతే। నతత్సమంభువిస్థాన మస్తిలోకత్రయేపివా॥ అమృతత్వమవాప్నోతి జన్తుర్దర్శనమాత్రతః । తస్మిన్నేకదినంవాపి యో వాసమధిగచ్ఛతి ॥ ౩౭ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకేమహీయతే।

క్రీడాద్రిత్వాపన్నాన స్తస్యఫణామణివర్ణనమ్.

ఫణామణిప్రదేశోఽయం వేఙ్కటాద్రిరితిస్మృతః ॥ ౩౮ ॥ శేషాద్రిర్వృషభాద్రిశ్చ నారాయణగిరి స్తథా । నచాస్యమహిమాశక్యో వక్తుంవర్షశతైరపి ॥ ౪౦ ॥ బ్రహ్మరుద్రపురోగైశ్చ సనకాద్యైశ్చయోగిభిః । అగస్త్యాద్యామునివరా స్తపసస్సిద్ధ్యపేక్షయా ॥ ౪౧ ॥ తపాంసిసుచిరన్తేపు స్తన్నిర్ఝరసమాప్లుతాః।విష్ణోరపరదేహత్వా దాక్రామన్నపదైర్గిరిమ్॥ నారాయణాంశసమ్భూత శ్శేషోఽహిర్గిరిరూపధృత్ । తస్యోపరిప్రభూతాయే తృణగుల్మలతాదయః ॥ ౪౩ ॥ తేహిస్థావరరూపేణ వసన్తోయోగిపూరుషాః । బ్రహ్మరుద్రాదిదేవేభ్యో యోగినోఽమితతేజసః ॥ ౪౪ ॥ సర్వదాయక్షగన్ధర్వసిద్ధకిన్నరచారణైః । విద్యాధరగణైశ్చాపి మహోరగగణైస్తథా ॥ ౪౫ ॥ ఋషిభిర్దేవబృన్దైశ్చ సేవాఽవసరకాఙ్క్షిభిః । సేవ్యతేఽహర్నిశంప్రీత్యా మహాగిరివరోహ్యయమ్ ॥ ౪౬ ॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలవిస్తారవర్ణనంనామద్వితీయోధ్యాయః.

భగవత్క్రీడాచలవర్ణనమ్.

భృగుః ॥ శ్రీవేఙ్కటగిరిమ్ప్రాప్య భగవాన్పురుషోత్తమః । ఆవా
సమకరోత్తత్ర తతఃకిమకరోత్స్వయమ్ ॥౧॥ ఉదన్తమిమమాచక్ష్వ విస్త
రేణైవనారద । నత్వదన్యోఽస్తివిప్రేన్ద్ర రహస్యానాంహివేదితా ॥ ౨॥
శ్రీనారదః ॥ ఇదంరహస్యంవక్ష్యేఽద్య విస్తరేణైవతేభృగో । నత్వద
న్యోఽస్తివిప్రేన్ద్ర కథాయాంశ్రవణేయతః ॥ 3 ॥ యదైవరమయాసార్థ
మనాదిఃపురుషోత్తమః । అవతీర్ణోగిరివరం నానాధాతువిభూషితమ్ ॥
గిరినిర్ఝరసంయుక్త నదీప్రస్రవణైర్యుతమ్ । వివిధైర్వృక్షషణ్డైశ్చ పుష్పి
తైరుపశోభితమ్ ॥ ౫ ॥ మాలతీకున్దకుటజైస్సిన్ధువారైఃకురణ్టకైః । కద
మ్బార్జునవంశైశ్చ చన్దనైఃపనసైస్తథా ॥ ౬ ॥ అశోకవకుళైర్గుల్మైస్త
మాలైస్సమలఙ్కృతమ్ । నానావిహగసఙ్ఘుష్టం మయూరారావనాది
తమ్ ॥ ౭ ॥ తుష్టపుష్టమృగాకీర్ణం సింహశార్దూలశోభితమ్ । వికళన్మ
దధారైశ్చ గజసఙ్ఘైస్సుశోభితమ్ ॥ ౮ ॥ గోలాఙ్గూలగణైశ్చాపి వా
నరైర్మదగర్జితైః । క్రీడావిలాసనిరతైర్మృగపక్షిభిరావృతమ్ ॥ ౯ ॥
నానారత్నసమాకీర్ణం సానుభిర్భూషితఙ్గిరిమ్ । బ్రహ్మణాచసమాదిష్టో

నారాయణాఖ్యవిప్రవృత్తాన్తః.

నారాయణదిదృక్షయా ॥ ౧౦ ॥ నారాయణాఖ్యోవిప్రేన్ద్రో గిరా
వస్మిఞ్ఛుభోత్తరే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే సురసిద్ధనిషేవితే ॥ ౧౧ ॥
ఇన్ద్రియాణినియమ్యాన్త రాస్థితోయోగభావనామ్ । నారాయణంత్రి
జగతాం మధీశంభక్తవత్సలమ్ ॥ ౧౨ ॥ శ్రీభూమినీళాసహితం ధ్యా
యన్హృదిశుభాస్పదమ్ । నాసాగ్రన్యస్తనయనో విశుద్ధాత్మాచిరన్ద్వి
జః ॥ ౧3 ॥ తపశ్చచారధర్మాత్మా దుశ్చరందుష్టమానసైః । విశుద్ధా
త్మనివిప్రేన్ద్రే తపస్యతిచిరన్తదా ॥ ౧౪ ॥ ఫలన్తివివిధావృక్షా స్త
త్రత్యాస్సమయంవినా । సత్త్వేషుబలవత్సత్త్వం బబాధేనైవదుర్బలమ్॥

నారాయణాఖ్యవిప్రతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

తపస్యతిద్విజేశాన్తే శాన్తంసర్వమభూద్వనమ్ । అథాఽస్మిన్నన్తరేత
స్య తపసాపరితోషితః ॥ ౧౫ ॥ వాసుదేవఃప్రాదురభూ ద్వరదస్సర్వ

దేహినామ్ । వినతాసుతమారూఢస్సుమేరుశిఖరోపమమ్ ॥ ౧౭ ॥
దయితామఙ్కమారోప్యజ్వలత్కాఞ్చనమాలినీమ్ । యుగపత్స్ఫురితా
నేకతటిత్సదృశవర్చసమ్ ॥ ౧౮ ॥ సహధర్మచరీంవిష్ణోరవతారానుకా
రిణీమ్। భక్తానుకమ్పాభరితైరపాఙ్గైశ్శీతలైస్సదా ॥ ౧౯ ॥ ఆహ్లాదయ
న్తీమసకృజ్జగత్స్థావరజఙ్గమమ్। పద్మప్రియాంపద్మహస్తాంపద్మాలయనివా
సినీమ్॥ ౨౦ ॥ ఉన్నిద్రపద్మనయనాంపద్మనాభమనఃప్రియామ్ । నీలజీ
మూతసఙ్కాశస్స్ఫురత్పీతామ్బరోజ్జ్వలః ॥ ౨౧ ॥ తులసీదామహృ
ద్యేనస్ఫురచ్ఛ్రీవత్సలక్ష్మణా। కౌస్తుభద్యుతిదీప్తేనవపుషాసువిరాజితః॥
నిబద్ధోదరబన్ధేనతనుమధ్యేనశోభితః । విధాతృగృహనాళీకముకుళోద్భవ
హేతునా ॥ ౨౩ ॥ నాభిహ్రదేననిమ్నేనగమ్భీరావర్తశోభినా । రమ్భే
భహస్తశోభాభ్యా మూరుభ్యాముపశోభితః ॥ ౨౪ ॥ జఙ్ఘాభ్యాంచారు
తూణీరసదృశీభ్యాంవిరాజితః । ప్రసన్నవదనామ్భోజఃపద్మపత్రనిభేక్ష
ణః ॥౨౫ ॥ జ్యోతిర్మయేనవపుషాదీప్యమానోఽగ్రతస్స్థితః। అథనారా
యణంవిప్రోహర్షపర్యాకులేక్షణః ॥౨౬ ॥ సర్వదాఽనన్దసన్దోహనయనా
శ్రుసమాప్లుతః। ఆనన్దామృతసారాబ్ధౌమగ్నఃకిఞ్చిన్నబుధ్యతే ॥ ౨౭ ॥
ప్రదక్షిణంతదాకృత్వాభగవన్తందయానిధిం। భక్త్యాపరమయాఽవిష్టోవి
వేదానన్తరంనసః ॥ ౨౮ ॥ కింకర్తవ్యమజానానోముహూర్తంస్థావ

నారాయణాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః.

తిష్ఠతే । అథైనంపరితుష్టావవాగ్భిరగ్ర్యాభిరాకులః ॥ ౨౯ ॥ విప్రః॥
దేవదేవజగన్నాథప్రసీదపురుషోత్తమ । పరిపాలయమాంభక్తంశరణా
గతవత్సల ॥ ౩౦ ॥ కాలాభకరుణాసారకరీన్ద్రవరదప్రభో । అవ
లోకయమాంనాథ శీతలైర్నయనాఞ్చలైః ॥ ౩౧ ॥ త్వమేవధాతా
సర్వస్యజగతోఽస్యజగన్మయ । రక్షితాచత్వమేవాస్యసంహర్తాచసురే
శ్వర ॥ ౩౨ ॥ ప్రకృతిఃపురుషశ్చైవసర్గకాలేసుసఙ్గతౌ । తవేక్షణవ
శేనైవసృజతోజగదవ్యయ॥ ౩౩ ॥ నత్వత్సమోఽస్తిలోకేస్మిన్నాథలో
కత్రయేపివా । కుతస్త్వదధికస్తస్మాన్నిస్సమాభ్యధికోభవాన్ ॥౩౪ ॥
వేత్తాత్వమసివేద్యఞ్చవేదనోపాయఏవచ । వేదనఞ్చఫలంతస్యత్వదృతే

నాస్తికిఞ్చన ॥ ౩౫ ॥ పితాత్వమసిలోకస్యసర్వస్యజగతఃపతే । మాతాస్వయంవిశాలాక్షీలక్ష్మీస్త్వదనపాయినీ ॥ ౩౬ ॥ విధాతృప్రముఖాదేవాస్సనకాద్యాశ్చయోగినః । మహతాతపసావాపినత్వాంజానన్తితత్త్వతః ॥ ౩౭ ॥ నవేదాధ్యయనేనత్వాం నయజ్ఞైర్నియమైరపి ॥ నదానైశ్చతపోయోగైర్వినాభక్త్యానదృశ్యసే ॥ ౩౮ ॥ మద్భాగ్యోపచయేనత్వందృగ్గోచరముపాగతః । నిజరూపఞ్చదేవేశప్రదర్శయదయానిధే॥ ౩౯॥ ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మిదర్శనేనతవప్రభో। చక్షుషోస్సఫలంజన్మజాతమద్యసురేశ్వర ॥ ౪౦ ॥ నత్వాంపశ్యతియోమర్త్యోవ్యర్థజన్మాసమేమతః । దర్శనేనైవమచ్చిత్తమాప్నోత్యన్తత్తుల్యతామ్ ॥ ౪౧ ॥ ఏవంస్తువతివిప్రేన్ద్రే భగవాన్ప్రీతమానసః । తమువాచప్రసన్నాక్షోమేఘగమ్భీరయాగిరా । ౪౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ తపశ్చరసివిప్రేన్ద్రకిం త్వమత్రజితేన్ద్రియః । కిమర్థఞ్చవదాద్యత్వందా

భగవన్తముద్దిశ్యవిప్రకృతసర్వజనదృశ్యత్వాదిప్రార్థనా.

స్యామ్యహమభీప్సితమ్ ॥ ౪౩ ॥ నారాయణః ॥ వరదోయదిదేవేశశ్రీనిధేకరుణానిధే । వృణోమివరమిష్టంమేశృణుష్వప్రీతమానసః ॥ ౪౪ ॥ అహంనారాయణోనామభవద్దర్శనకాఙ్క్షయా । భువంసర్వాంపరిక్రమ్యనాపశ్యంత్వామహంప్రభో ॥ ౪౫ ॥ బ్రహ్మాణంతపసాఽఽరాధ్యతన్నిర్దిష్టోఽహమాగతః।స్వామిపుష్కరిణీతీరే తపసాఽఽరాధితోభవాన్॥౪౬॥ తపశ్చరన్వసామ్యద్యచిరేణనియతేన్ద్రియః । ఏవంకిలతపశ్చర్తుమశక్యం భువిమానవైః ॥ ౪౭ ॥ తేషామనుగ్రహార్థాయ సర్వప్రత్యక్షగోచరః । సర్వాభీష్టందదన్నిత్యంస్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౮ ॥ అనన్తవిహగేశానసేనాపతిముఖైస్సదా । సేవ్యమానశ్శ్రియాసార్థం విహరన్వసమాధవ ॥ ౪౯ ॥ గిరిశ్చాయంహిమన్నామ్నాప్రసిద్ధిమధిగచ్ఛతు ॥ శ్రీభగ

భగవత్కృతనారాయణాఖ్యవిప్రప్రార్థనాభ్యుపగమప్రకారః.

వాన్ ॥ తథాభవతువిప్రేన్ద్రవచనంతవసువ్రత ॥ ౫౦ ॥ బ్రాహ్మణోయదివావైశ్యః క్షత్రియశ్శూద్రజోఽపివా । సపాపోయదివాఽపాపస్స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥ ౫౧ ॥ స్నాత్వాచాత్రవసన్తంమాంయేనమస్యన్తిమానవాః । దదామ్యాకల్పమేవాహంతేషాంవాసంత్రివిష్టపే ॥ ౫౨ ॥

యఃకరోత్యాప్లవం స్వామిసరసీజలమధ్యతః ॥ సోఽతీత్యనిరయంసర్వం బ్రహ్మభూయాయకల్పతే ॥ ౫౩ ॥ భుక్తిముక్తిప్రదంన్నౄణాంసర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్ । ఇదంస్థానంసరశ్చేదం నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౫౪ ॥ అద్యప్రభృతిచైవాయంగిరిస్త్వన్నామతస్సదా। నారాయణాచలఇతిప్రసిద్ధోభవతుద్విజ ॥ ౫౫ ॥ ఇతితస్మైవరన్దత్వాస్వసాయుజ్యన్దదౌహరిః ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే స్వసంకల్పాగతేతతః ॥ ౫౬ ॥ దివ్యేవిమానేసర్వేషాంవిలోచనపథఙ్గతః । శ్రీభూమినీళాసహితశ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ కోటికన్దర్పలావణ్యో నీలజీమూతసన్నిభః । దయాపరవశోనిత్యం వసతి ప్రీతమానసః ॥ ౫౭ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డేభృగునారదసంవాదేశ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యేభగవదావిర్భావోనామతృతీయోధ్యాయః.

భగవతఃక్రీడాద్రిలీలార్థమృగయావిహారః.

భృగుః ॥ తత్రివాసముపేత్యాథ దేవఃకిమకరోత్తతః । విస్తరేణసమాఖ్యాహి పృచ్ఛతోమమసర్వశః ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ తతఃకదాచిన్మృగయా విహారాకాఙ్క్షి మానసః । సేనాపతిమువాచేదం ప్రహసన్నివమాధవః ॥ ౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సేనేశవిపినోద్దేశే విహర్తుంమతిరస్తిమే । సింహవ్యాళసమాకీర్ణే మత్తద్విపనిషేవితే ॥ ౩ ॥ సజ్జీభవన్తుసైన్యానినిదేశాద్భవతోఽధునా। చతురఙ్గసమేతానిసమరేష్వజితానివై ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాంస్తూర్ణం నిర్యయౌమృగయామతిః । సేనాపతిముఖాశ్చాపితమేవానుయయుస్తదా ॥ ౪ ॥ అథోత్తరగిరౌరమ్యే విచచారస్వదైత్యహా । సింహవ్యాళగణాన్విధ్యన్ శరైరాశీవిషోపమైః ॥ ౫ ॥ తత్రత్యాశ్శబరాఽధీశా స్సోపహారాస్సమాగతాః । ప్రణమ్యదేవదేవేశ మతిష్ఠన్నమ్రమౌళయః ॥ ౬ ॥ నిర్దిశ్యమానమార్గస్తు తైస్తైశ్శబరపాలకైః । విచచార

వృషభాఖ్యాసురవృత్తాన్తః.

బహూన్దేశాన్మృగయాకృష్టమానసః॥౭॥తస్మిన్కాలేశివేభక్తో వృషభాఖ్యోమహాసురః ॥ శ్రీశైలాద్దక్షిణేదేశే విచచారమహామనాః ॥ ౮ ॥ తతోగిరివరన్దృష్ట్వా ప్రాదుర్భూతంసువిస్తృతమ్ । విస్మయావిష్టచేతాస్తు

చిన్తయామాసకారణమ్ ॥ ౧౦ ॥ అహో కోఽప్యస్య మాయావీ స్రష్టాఽద్రేరుపరిధ్రువమ్। తమన్వేష్టుం యతిష్యామి మాయినం గతభీరహమ్ ॥ ౧౧॥ అన్విష్య సహసాఽనేన యోత్స్యామి గతభీరహమ్ । ఇతి సఙ్కల్ప్య తత్ర తాం యం మృగయన్నపకారిణమ్ ॥౧౨॥ బలగర్వసమావిష్టస్తత్ర తత్ర చచార

వృషభాసురశబరవేషధారిభగవతోర్యుద్ధప్రకారః.

హ । అథాపశ్యత్స దేవేశం విహరన్తమభీతవత్ ॥ ౧౩ ॥ శార్ఙ్గపాణిం హయారూఢం శబరాకృతిధారిణమ్ । తన్దృష్ట్వా దైత్యరాట్క్రుద్ధస్సోఽయమేవేతి నిశ్చితః॥ ౧౪॥ అభ్యధావత తం తూర్ణం తిష్ఠ తిష్ఠేతి చాబ్రవీత్ । తతస్సమభవద్యుద్ధం ఘోరరూపం భయానకమ్ ॥ ౧౫ ॥ శబరాధిపతిం దైత్యస్సమాహూయాఽఽశపత్తదా । తతస్స శబరః క్రుద్ధస్సర్వసన్నాహసంయుతః॥ శ్వగణైస్స్వగణైశ్చైవ బాణైశ్చ నిశితైస్తథా। ప్రాసైః ఖడ్గైర్గదాభిశ్చ శక్తిశూలపరశ్వధైః ॥ ౧౬ ॥ కున్తైర్ముసలసఙ్ఘైశ్చ వృక్షైః పాషాణరాశిభిః । అయుధ్యత తదా తేన ఘోరం యుద్ధమభూద్వనే ॥ ౧౭ ॥ తతస్తాన్శబరాన్సర్వాన్విజిత్యాగ్రతః పరమ్ । ఆయాన్తమసురన్దృష్ట్వా విష్వక్సేనం దిదేశ సః ॥ ౧౮ ॥ సోఽపి గన్ధర్వసఙ్ఘైశ్చ సహితః ప్రత్యయుధ్యత । తతస్సుతుములం యుద్ధం బభూవ భయదాయకమ్ ॥ ౨౦॥ అస్త్రైశ్శస్త్రైర్జఘానాశు విష్వక్సేనః ప్రతాపవాన్ । దైత్యస్తం దుర్జయం జ్ఞాత్వా మాయావీ చ మదోద్ధతః॥ ౨౧॥ తతస్స మాయామాస్థాయ దైత్యః పరపురఞ్జయః । అసృజద్రాక్షసాన్ఘోరాన్శతశోఽథ సహస్రశః ॥ ౨౨॥ అస్త్రాణ్యపి చ దివ్యాని శస్త్రాణి వివిధాని చ । ప్రాయుఙ్క్త దైత్యరాట్క్రుద్ధో నారాయణజిఘాంసయా ॥ ౨౩ ॥ యదనేన ప్రయుక్తం వై శస్త్రమస్త్రమథాపి వా । భస్మీకృతఞ్చ తత్సర్వం హరిణా నిజమాయయా ॥ ౨౪॥ తతస్తమసురో మత్వా దుర్జయం హరిమాహవే । మాయాం ప్రయుజ్య మాయావీ స్వయమన్తర్దధే తతః ॥ ౨౫ ॥ తాం మాయాం మాయతీన్దృష్ట్వా తతస్సర్వేశ్వరో హరిః । ప్రేషయామాస నాశాయ తతశ్చక్రం జనార్దనః ॥ ౨౬ ॥ నాశకం సర్వదుష్టానాం సర్వదేవనమస్కృతమ్ । చక్రరాజాత్తతో జ్వాలాః ప్రాదుర్భూతాస్సహస్రశః ॥ ౨౭ ॥ తాభిస్తత్సైన్యమత్యుగ్రం జ్వలితం కాన

నంయథా । జ్వలత్కృశ్చికినోప్యరా దగ్ధశ్మశ్రుశిరోరుహాః ॥ ౨౮ ॥ ఆయుధానివిచిత్రాణి దగ్ధాన్యాసన్మహీభుజా । తేనచక్రప్రభావేన హ్యాసురంబలమద్భుతమ్ ॥ ౨౯ ॥ నకిఞ్చిద్దృశ్యతేతత్ర పర్వతేపరమాద్భుతే । తతస్సమీక్ష్యదైత్యోవై మాయాంస్వీయాంవినాశితామ్ ॥ ౩౦ ॥

భగవత్తమ్ప్రతిసంహారాభ్యుపగత్తృవృషభాసురప్రార్థనా.

చిన్తయామాసచమునే విస్మయాకులమానసః । సిహానిష్యతిమాంచాపి చక్రంనూనంతదీరితమ్ ॥ ౩౧ ॥ సమయోమరణస్యాపి సంవృత్తోనైవసంశయః । అమానుషమిమంమన్యే పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ॥ ౩౨ ॥ స్రష్టారంసర్వలోకానాం సర్వదేవనమస్కృతమ్ । అనేననిహతోనూనం విముక్తస్సర్వకిల్బిషాత్ ॥ ౩౩ ॥ సంసారార్ణవముత్తీర్య గమిష్యేముక్తిసమ్పదమ్ । ఇతిసఞ్చిన్తయన్దేవం వధాత్సంహృష్టమానసః ॥ ౩౪ ॥ ప్రార్థయామాసచాభీష్టం కిఞ్చిద్ధృదయసంశ్రితమ్ ॥ వృషభః ॥ దేవదేవజగన్నాథ సర్వలోకైకకారణ ॥ ౩౫ ॥ శరణంత్వామనుప్రాప్తః ప్రణతార్తిహరప్రభో । త్వయాతతమిదంసర్వం జగత్స్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౩౬ ॥ త్వయావిహీనంనోకిఞ్చిత్త్రిషులోకేషువిద్యతే । బ్రహ్మాద్యాస్సకలాదేవాస్త్వన్నిదేశకరామతాః ॥ ౩౭ ॥ నిదేశాద్వాతితేవాతస్సూర్యశ్చోదేతిచాన్వహమ్ । వహ్నిర్జ్వలతితేభీతశ్చక్రశ్శాసతిశాసనాత్ ॥ ౩౮ ॥ యమోధావతిభీతస్త ఇతివేదానుశాసనమ్ । త్రాహిత్రాహిమహాదేవ నజానేశరణంపరమ్ ॥ ౩౯ ॥ యోగినోయంవిచిన్వన్తి నియతాస్త్వాంవిముక్తయే । సత్వమద్యమహాబాహో దృగ్గోచరగతోఽసిమే ॥ ౪౦ ॥ క్షమస్వమత్కృతంసర్వ మపకారంసుదుస్సహమ్ । కృతాగసాంత్వాదృశేషు ప్రణామఃఖలునిష్కృతిః ॥ ౪౧ ॥ జీవితంతునయాచేఽహం క్షుద్రంపాపస్యకారణమ్।అతోయాస్యామినిహతశ్చక్రేణపరమాంగతిమ్॥ ౪౨॥ తస్మాత్క్షమస్వభగవన్ శ్రీనిధేకరుణానిధే।త్రాతారంనైవపశ్యామి త్వాం

అసురప్రార్థనయాక్రీడాద్రేర్భగవద్దత్తవృషభనామధేయప్రాప్తిః.

వినామధుసూదన ॥ ౪౩ ॥ అద్యప్రభృతిచాయంవై గిరిరుచ్ఛ్రితశేఖరః । మదాఖ్యయాప్రథాంయాతు వృషభాచలఇత్యపి ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యేవం శోకసన్తప్తమశ్రుపూర్ణాకులేక్షణమ్। వృషభంతమువాచేదం ప్రహసన్న

రుడధ్వజః ॥ ౪౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వృషభాసురమద్భక్త్యా విముక్తిం యాస్యసి ధ్రువమ్ । గిరిశ్చాయం భవన్నామ్నా ప్రసిద్ధిమధిగచ్ఛతు॥౪౬॥ ఇత్యుక్తవతి గోవిన్దే దైత్యేన్ద్రః ప్రీతమానసః । చిన్తయామాస నిధనమను

వృషభాసురవధప్రకారః.

గ్రహమథో మునే ॥ ౪౭ ॥ తతస్సుదర్శనశ్చాపి జ్వాలాజటిలవిగ్రహః । జహారసురశత్రోర్హి కణ్ఠనాళాచ్ఛిరోఽమ్బుజమ్ ॥ ౪౮ ॥ తతో నిపాతితే భూమౌ వసురే యుద్ధదుర్మదే । వవృషుః పుష్పవర్షాణి దేవాస్సమ్ప్రీతమానసాః ॥ ౪౯ ॥ దేవదున్దుభయో నేదుర్ననృతుశ్చాప్సరోగణాః । దిశః ప్రసేదుర్విమలా వాతాశ్చైవసుఖం వవుః ॥ ౫౦ ॥ గోవిన్దోఽపి దయాసారో వరం దత్వాఽసురాయ వై । పునరభ్యేత్య శేషాద్రౌ యథాస్థానం స్థితో

అఞ్జనాదేవ్యుత్పత్తిక్రమః.

మునే ॥ ౫౧ ॥ భృగుః ॥ భూయః కథయ దేవస్య చరితాని మహాత్మనః । శ్రుత్వాతో నాస్తి మే తృప్తిరద్భుతాని మహామునే ॥ ౫౨ ॥ శ్రీనారదః ॥ శ్రుణుష్వైకమనా బ్రహ్మన్మత్తః కథయతో మునే । మాహాత్మ్యం దేవదేవస్య చిత్రం హి మునికీర్తితమ్ ॥ ౫౩ ॥ త్రేతాయుగేఽసురః కశ్చిత్కేసరీత్యేవ విశ్రుతః । పుత్రార్థీ దేవముద్దిశ్య తపస్తేపే మహామనాః ॥ ౫౪ ॥ నియతాత్మా శుచిర్నిత్యం నిరాహారో జితేన్ద్రియః । పఞ్చాక్షరేణ జప్యేన తోషయామాస శఙ్కరమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రీతః ప్రాదురభూదగ్రే శఙ్కరో లోకశఙ్కరః । భక్త్యాతమానతం భూమౌ వువాచ చ హసన్నివ ॥ ౫౬ ॥ శఙ్కరః ॥ పరితుష్టోఽస్మి భద్రం తే తపసాఽనేన సువ్రత । వరం వృణీష్వ దాస్యామి మనసా యదిహేచ్ఛసి ॥ ౫౭ ॥ కేసరీ ॥ దేవదేవ మహాప్రాజ్ఞ పరితుష్టోఽసి చేన్మమ । వరదో భవ మేఽభీష్టం వరయామి సునిశ్చితమ్ ॥ ౫౮॥ పుత్రమిచ్ఛామి బలినం సమరేష్వనివర్తినమ్ । మహాధైర్యం మహాప్రాజ్ఞం త్వత్తస్సన్తుష్టమానసాత్ ॥ ౫౯ ॥ శఙ్కరః ॥ న పుత్రం దాతుమిచ్ఛామి పరితుష్టోఽప్యహం తవ । యస్మాచ్చ విధినా పూర్వం విహితాపుత్రహీనతా॥ తథాపి దాస్యే కన్యాం వై రూపయౌవనశాలినీమ్ । తస్యాముత్పత్స్యతే పుత్రస్త్వదభీష్టోఽచిరాద్ధ్రువమ్ ॥ ౬౧ ॥ ఇతి సన్దిశ్య భర్గోఽపి తత్రైవా

స్తరధీయత। అసురేన్ద్రోఽపిలబ్ధ్వాఽయం వరమిష్టంముదంయయౌ॥౬౨॥ తత స్తస్యాభవత్కన్యా లోకవిస్మయకారిణీ। చకారనామతస్యావై హ్యఞ్జనేతిసదైత్యరాట్ ॥ ౬౩ ॥ క్రమేణవవృధే సేయమఞ్జనామఞ్జుభాషిణీ। కలేవశశినఃపక్షే సితేనయననన్దినీ ॥ ౬౪ ॥ పితు స్తస్యాంచవవృధే ప్రమోదస్తుదినేదినే । పుత్రప్రీతిరభూ త్తస్య తస్యామితిచనశ్శ్రుతమ్ ॥ ౬౫ ॥ ప్రక్రాన్తక స్తుకక్రీడా మాళిభిస్సహకన్యకామ్।వీక్ష్యవీక్ష్యయయాతృప్తిం ప్రహర్షోత్ఫుల్లలోచనః ॥ ౬౬ ॥ తతఃకపివరఃకశ్చి త్కేసరీతిభువిశ్రుతః। అభిగమ్యయయాచేతాం కన్యాంయౌవనశాలినీమ్ ॥ ౬౭ ॥ తస్మై తామఞ్జనాంప్రాదా ద్దైత్యస్సమ్ప్రీతమానసః । సచిక్రీడకపిశ్చాయం కన్యయాకామరూపయా ॥ ౬౮ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యే వృషభాచలహేతుకథనంనామ చతుర్థోధ్యాయః.

అఞ్జనాయాశ్శ్రీవేఙ్కటాద్రౌతపఃకరణేనాఞ్జనేయాఖ్యసుతోత్పత్తిః.

నారదః ॥ విహార స్తీచిరంతేన కపినాసాధుకన్యకా । నలేభేసదృశంపుత్రం చిన్తాశోకపరాయణా ॥ ౧ ॥ అహోమమపితామాంవై పుత్రస్నేహసమాకులః । పోషయామాసతస్యాహ మానృణ్యంకేనవాఽప్నుయామ్ ॥ ౨ ॥ తస్యామేమన్దభాగ్యాయా స్సన్తతిశ్చవినాకృతా । నారీణాంపుత్రహీనానాం నసుఖంపారలౌకికమ్ ॥ ౩ ॥ పుత్రేణమేవిహీనాయాః కిన్నవిశ్రమ్యతేకులమ్ । ధన్యాఃఖలుస్త్రియస్తావై యాః పశ్య న్తిశుచిస్మితమ్ ॥ ౪ ॥ ముఖమఙ్కశయానానాం పుత్రాణాం పుత్రవత్సలాః । ఇతిసఞ్చిన్త్యబహుధా పుత్రార్థంసాసులోచనా ॥ ౫ ॥ ద్విజానభ్యర్చ్యవిధివ దాశిషోవాచయ త్తథా । దదావభీప్సితంతేభ్య స్సర్వదైవయశస్వినీ ॥ ౬ ॥ నిమి త్తజ్ఞాంశ్చపృచ్ఛన్తీ తానువాచతదాఽఞ్జనా । వ్రతేషుచాప్యనేకేషు నియతాచావసత్స్వయమ్ ॥ ౭ ॥ ఆ స్తీర్యముసలాంశ్చాపి గోష్ఠేషునియతేన్ద్రియా । ఉపవాసపరాభూత్వా తుష్టావజగదీశ్వరమ్ ॥ ౮ ॥ ఏవంవిధాన్యనేకాని కృత్వానియతమానసా। చర స్తీనైవలేభేఽసా పుత్రజన్మకృతంసుఖమ్ ॥ ౯ ॥ కస్యచి త్త్వథకాల

స్యదయయాధర్మదేవతా। బిభ్రతీపుల్కసీరూపం ధృత్వావేత్రంచపుత్రి
కామ్॥ ౧౦ ॥ పృచ్ఛధ్వంచేత్యనుపదం భాషమాణాగతశ్రమా। పశ్యన్తి
బాలిశాన్ప్రాణా వదస్త్రీలక్షణాన్యథ ॥ ౧౧ ॥ అఞ్జనాయాస్సమీపంవై ప్ర
యాతాధర్మదేవతా । అఞ్జనాతాంసమాహూయ వినివేశ్యవరాసనే ॥
శూర్పేస్వర్ణమయేముక్తా తణ్డులాన్ప్రణిధాయవై । తర్పయిత్వానిమి
త్తజ్ఞాం పర్యపృచ్ఛదనాకులా ॥ ౧౩ ॥ అఞ్జనా ॥ నిమిత్తజ్ఞేకథంబ్రూ
హి మమపుత్రోఽస్తివానవా।సత్యేనవదధర్మజ్ఞే పృచ్ఛన్త్యామమసర్వశః॥
యద్యహంప్రాప్నుయాంపుత్ర మిష్టంబలినమఞ్జసా । దాస్యామితవతత్స
ర్వం యద్యదిచ్ఛసిచేతసా ॥ ౧౫ ॥ పుల్కసీ ॥ అభీష్టస్తవపుత్రోవై భవి
ష్యతినసంశయః । మాశోకంకురుకల్యాణి ధర్మేణమమతేశపే ॥ ౧౬ ॥
శ్రీవేఙ్కటగిరౌసప్తసాహస్రసంవత్సరాన్పునః । తపఃకురుతతఃపుత్ర మవా
ప్స్యసిసుశోభనమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాసానిమిత్తజ్ఞా యథాఽగతమథో
యయౌ । అఞ్జనాచిన్తయన్తీతద్వాక్యంతస్యామనోహరమ్ ॥ ౧౮ ॥
ప్రచక్రమేతపశ్చర్తుం శ్రీవేఙ్కటగిరేస్తటే । ఆకాశగఙ్గానికటే సిద్ధసఙ్ఘ
నిషేవితే ॥ ౧౯ ॥ వాయ్వాహారాచవాయుంవై సముద్దిశ్యసుదారుణమ్।
తపశ్చచారదాన్తేయం ప్రీణయన్తీవ్రతైరిమమ్ ॥ ౨౦ ॥ తతఃప్రీతమనా
వాయుః ఫలమేకందినేదినే।భక్షణార్థందదౌతస్యై దృగ్గోచరముపాగతః॥
అతీతేసప్తసాహస్రే వత్సరాణామనన్తరమ్ । పార్వతీసహితశ్శమ్భుస్త
దాశ్రమముపాగమత్ ॥ ౨౧ ॥ విజహారచతత్రాయం తత్రతత్రవనాన్త
రే। తస్మిన్నవసరేతత్ర విలాసార్థముపాగతమ్ ॥ ౨౩ ॥ చిక్రీడవానరద్వ
న్ద్వం తదద్భుతమివాభవత్ । పార్వత్యైదర్శయామాస పశ్యపశ్యేతిధూ
ర్జటిః ॥ ౨౪ ॥ సాచదృష్ట్వాకపిద్వన్ద్వం క్రీడితంవ్రీడితాశనైః । అథతస్యా
మనశ్చాసీ దావాంకపితనూధరౌ ॥ ౨౫ ॥ విహరిష్యావఇతిహి లోకస్య
రుచిరీదృశీ । తతఃకపియుగంభూత్వా పార్వతీపరమేశ్వరౌ ॥ ౨౬ ॥
చిక్రీడతుర్వనాన్తేఽస్మిన్నుభౌముదితమానసౌ । తయోర్వీర్యంతదావా
యురథపత్రపుటాన్తరే ॥ ౨౭ ॥ ఆహృత్యప్రదదౌతస్యా అఞ్జనాయాః
కరాన్తరే। మన్వానాభక్ష్యమిత్యేవ తద్భక్షితవతీహ్యసౌ ॥ ౨౮ ॥ దధౌ
దౌహృదచిహ్నాని క్రమేణనియతేన్ద్రియా।అఞ్జనాకఞ్జనయనా ప్రఫుల్లన

ళినాఽననా ॥ ౨౯ ॥ చిన్తయన్తీకిమేతన్మే నిర్దోషాయాస్సమాగతమ్ । అథవావిధివైరూప్య మహో మేమన్దభాగ్యతా ॥ ౩౦ ॥ కేనదోషేణచాహంవా ఈదృశంరూపమాగతా । చిన్తయన్తీచిరంసావై ప్రీళితాదుఃఖితాస్థితా ॥ ౩౧ ॥ ఆశ్వాసయన్తీతాంప్రాహదివివాగశరీరిణీ । మావిషాదంగమఃపుత్రిభవితవ్యమిదంతవ ॥ ౩౨ ॥ దుష్టాత్మా రావణోనామరాక్షసోలోకకణ్టకః । సతుదేవస్త్రియస్సర్వాబన్దీగ్రాహంగ్రహిష్యతి ॥౩౩॥ త్రిలోకీమపియస్మాద్వై రావయిష్యతికర్మణా । తస్మాద్రావణఇత్యేవప్రసిద్ధిమధియాస్యతి ॥ ౩౪ ॥ తతస్తన్నిగ్రహార్థాయహరిఃప్రత్యర్థితస్సురైః। ఆగమిష్యతిభూలోకేరఘూణామన్వయేశుభే ॥ ౩౫ ॥ తతస్తస్యసహాయార్థమసహ్యాబలవిక్రమః । శౌర్యధైర్యగుణోపేతో బలీయాన్విజితేన్ద్రియః ॥ ౩౬ ॥ అప్రమేయగుణోపేతఃపుత్రస్తవభవిష్యతి। ఇమామాకాశగాంవాచంశ్రుత్వాసమ్ప్రీతమానసా ॥ ౩౭ ॥ పిత్రేన్యవేదయత్సర్వంచరితంచనభస్వతః। తచ్ఛ్రుత్వాచపితాతస్యాఃప్రయయాపరమాంముదమ్ ॥ ౩౮ ॥ సుతోత్పత్తిమథాకాఙ్క్షంస్తస్యానిభృతమున్మనాః । ఆపాణ్డరీకృతాతస్యాఽరరాజతనువల్లరీ ॥ ౩౯ ॥ కళఙ్కహీనాచన్ద్రస్య లేఖేవాసితపక్షకే । వినీలచూచుకంరేజేకుచమణ్డలమున్నతమ్ ॥ ౪౦ ॥ పద్మకోశస్యసంలీనభ్రమరస్యశ్రియందధత్ । నశశాకభువంగన్తుంగర్భస్యాతిభరాత్తతః ॥౪౧॥ ఇత్థంప్రవవృధేతస్యాగర్భఃప్రీతివివర్ధనః।తతోవైద

ఆఞ్జనేయోత్పత్తిదివసనక్షత్రమాసనిర్ణయః.

శమేమాసిసమ్ప్రాప్తేనళినేక్షణా ॥౪౨॥ అసూతపుత్రంబలినముదయత్యాహిమత్విషి । శ్రావణేమాసినక్షత్రేశ్రవణేహరివాసరే ॥౪౩॥ కుణ్డలోద్భాసిగణ్డాన్తముపవీతినముజ్జ్వలమ్। కౌపీనోద్భాసితంచైవదీప్యమానమివశ్రియా ॥ ౪౪ ॥ బిభ్రాణంవానరాణాంవైరూపమత్యద్భుతంమహత్ ।

ఆఞ్జనేయస్యఫలబుద్ధ్యారవిమణ్డలంప్రత్యుత్పతనమ్.

రక్తాస్యపుచ్ఛమూలంతుసువర్ణసదృశద్యుతిమ్ ॥ ౪౫ ॥ అతోఽయంజాతమాత్రోఽపినితరాన్తుబుభుక్షితః। ఉదయాచలసంరూఢందదర్శరవిమణ్డలమ్ ॥ ౪౬ ॥ నితాన్తరక్తవర్ణేనఫలబుద్ధిరభూత్తదా । ఫలమిత్యేవమన్వానోరవింభక్షితుముద్యతః ॥ ౪౭ ॥ గ్రహీష్యామీతినిశ్చిత్యశ్రీవేఙ్కట

గిరేస్తటాత్ । ఉదతిష్ఠన్మహావేగాదుదయాచలశేఖరమ్ ॥ ౪౭ ॥ గ్ర
హీతుముద్యతేతస్మిన్బిమ్బంసూర్యస్యతద్బలాత్ । హాహాకృతమభూత్స
ర్వం జగత్స్థావరజఙ్గమమ్ ॥ ౪౮ ॥ తతశ్చతుర్ముఖోబ్రహ్మా స్వయమా
గత్యవేగతః। బ్రాహ్మమస్త్రంయుయోజాస్మైకుపితస్తజ్జిఘాంసయా॥౫౦॥
తదస్త్రమాగతందృష్ట్వాబాలఃక్రీడన్నివక్షణాత్ । నిరస్యపుచ్ఛప్రాన్తేన
బభూవవిగతజ్వరః ॥ ౫౧ ॥ ప్రత్యాఖ్యాతంతతోదృష్ట్వాతదస్త్రంబ్రహ్మ
ణేరితమ్ । విసిస్మియేసురాణాంవైగణఃకిమిదమిత్యపి ॥ ౫౨ ॥ కథమా
కాశయానంవైకథంసూర్యాభిధానవమ్ । ప్రత్యాఖ్యానంకథంచాసీది
త్యూచుర్విస్మితాస్తదా ॥ ౫౩ ॥ ససురాసురగన్ధర్వం సయక్షోరగరా
క్షసమ్ । భువనంవిస్మయంప్రాప కర్మదృష్ట్వాఽద్భుతంకపేః ॥ ౫౪ ॥
హనూమానపితందృష్ట్వాసూర్యంనిర్విణ్ణమానసః । భూమావపపాత తేజ
స్వీ బ్రహ్మణాఽస్త్రేణతాడితః ॥ ౫౫ ॥ అథాఞ్జనాసమాగత్య శోకప
ర్యాకులాస్వయమ్ । అశ్రుపూర్ణాక్షిపద్మాగ్రాబభాషేసురసత్తమాన్ ॥
అఞ్జనా ॥ భవన్తోనిర్ఘృణాదేవాజాతమాత్రేశిశౌకథమ్ । బ్రాహ్మమ
స్త్రంప్రయుజ్యాఽశుకృతార్థాఇవసమ్ప్రతి ॥ ౫౬ ॥ ఈదృశాభవతాం
పుత్రానసన్తికిముదేవతాః । ప్రారబ్ధమీదృశంకర్మకథంఘోరతరంమ

ఆఞ్జనేయస్యబ్రహ్మాదిదత్తసర్వావధ్యత్వవరప్రాప్తిః.

హాత్ ॥ ౫౭ ॥ వదన్తీంపరుషంవాక్యమఞ్జనామిత్థమఞ్జసా । సాన్త్వయ
న్తస్సురాస్సర్వేవీర్యజాతముమాపతేః ॥ ౫౮ ॥ దేవకార్యంచసంవీక్ష్య
వాచమూచురిమాంతదా ॥ దేవాః ॥ అఞ్జనేమావిషీదస్త్వంతవపుత్ర
స్యధీమతః ॥ ౬౧ ॥ దాస్యామోదుర్లభానస్యవరాన్వయమమ్యానుషాన్ ।
ససురాసురగన్ధర్వైర్యక్షరక్షోగణైస్తథా ॥ ౬౧ ॥ పిశాచైర్గుహ్యకై
స్సోఽయమవధ్యోభవతుధ్రువమ్। తథాచశస్త్రసంఘైశ్చ బాణైశ్చవివిధై
రపి ॥ ౬౨ ॥ అవధ్యత్వమవాప్నోతిశాసనాన్నస్తవాత్మజః। బలేనప్రజ్ఞ
యాచాపి యాతుసర్వాతిశాయితామ్ ॥ ౬౩ ॥ శత్రూణామపిదుర్ధ
ర్షఃపుత్రస్తవభవిష్యతి । ఇతిదత్త్వావరందేవగణేషువిరతేష్వథ ॥ ౬౪ ॥
చతుర్ముఖస్సమాహూయ చాఞ్జనామిదమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మా ॥ అఞ్జనే

క్రీడాద్రేరఞ్జనాచలనామధేయప్రాప్తిః.

త్వంహి శేషాద్రౌ తపస్తప్త్వాసుదారుణమ్ ॥ ౬౫ ॥ పుత్రంసూతవతీయస్మాల్లోకత్రయహితాయవై । ప్రసిద్ధింయాతుశైలోఽయ మఞ్జనే నామతస్తవ ॥ ౬౬ ॥ అఞ్జనాచలఇత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా । ఇతితస్యైవరందత్వాదేవాబ్రహ్మపురోగమాః ॥ ౬౭ ॥ స్వం స్వంస్థానంసముద్దిశ్యయథాఽగతమథోయయుః । అఞ్జనాపుత్రమాదాయ శ్రీవేఙ్కటగిరేస్తటమ్ ॥ ౬౮ ॥ పునరాగమ్యసామోద మలఞ్చక్రేనిజాశ్రమమ్ ॥౬౯॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేభృగునారదసంవాదే తీర్థఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటా
చలమాహాత్మ్యే - అఞ్జనాచలాభిధాన హేతుకథనం
నామపఞ్చమోధ్యాయః.

క్రీడాద్రేశ్శ్రీవేఙ్కటాభిధాన హేతూపోద్ఘాతః.

భృగుః ॥ అయంశిలోచ్చయః కేన వేఙ్కటాచలఇత్యపి । మునీన్ద్రభువివిఖ్యాత స్తద్వదస్వ హేతుకమ్ ॥ ౧ ॥ శ్రీనారదః ॥ అత్రాపికారణంవక్ష్యేశైలోయం యేన హేతునా । వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాతశ్శ్రుణుష్వైకమనాముసే ॥ ౨ ॥ శ్రీగిరేఃపశ్చిమే భాగేపురంనన్దనసంజ్ఞికమ్। హస్త్యశ్వరథసమ్బాధంబభూవభువివిశ్రుతమ్ ॥ 3 ॥ పురన్దరాభిధఃకశ్చిత్సోమయాజీద్విజోత్తమః । ఉవాసతస్మిన్నగరేయాజకోవేదపారగః ॥ ౪ ॥ తస్యజజ్ఞేఽతిమతిమాన్పుత్రోమాధవసంజ్ఞికః । కాలక్రమేణవవృధే వేదాధ్యయనతత్పరః ॥ ౫ ॥ యోగుణైః పితరంసర్వైరత్యక్రామదివాఞ్జసా।క్రమేణమాంసలౌబాహూబభారద్విజపుత్రకః ॥౬॥ యౌవనేసమనుప్రాప్తే వక్షస్యతివిశాలతామ్ । తస్యాసీచ్చన్ద్రలేఖాఖ్యా పత్నీకమలలోచనా ॥ ౭ ॥ సర్వలక్షణసమ్పన్నా దివ్యనారీవభామినీ । సతస్యామనురక్తోఽభూద్భృశంద్విజకుమారకః ॥ ౮ ॥ తన్వ్యావిహృతోయౌవనేనరూపేణాప్రతిమేనచ। విహరన్ముదితోనిత్యమాస్తేస్మసహభార్యయా ॥ ౯ ॥ విహారయోగ్యేదేశేచవనోద్దేశమనోహరే । అథాఽస్మిన్నన్తరేకాలోవసన్తఃప్రాదురాసహ ॥ ౧౦ ॥ ఉపదేష్టు

మివక్రీడావిశేషాంస్తుద్విజన్మనః । పుంస్కోకిలాశ్చకూజుర్వై చూత
వృక్షసమాశ్రితాః ॥ ౧౧ ॥ వియోగిమానసేష్వన్తర్జనయన్తః పరాం
రుజమ్ । అశోకకుసుమంలోకాన్మదనస్యదిధక్షతః ॥ ౧౨ ॥ ప్రతస్తమి
వనారాచంవ్యరోచతమనోహరమ్ । ప్రసూనాపచయంకర్తుంనిర్గతశ్చ
న్ద్రలేఖయా ॥ ౧౩ ॥ విలాసవిపినోద్దేశేసర్వపుష్పమనోరమే । ఆ
రామేవిహరంస్తస్మిం స్తత్రతత్రసభార్యయా ॥ ౧౪ ॥ సరసీంసత్త్వ
సమ్పన్నాందదర్శవిమలోదకామ్ । పద్మషండైశ్చసంపూర్ణామిన్దీవరవ
నాకులామ్ ॥ ౧౫ ॥ సుగన్ధిభిఃప్రసూనైశ్చపూరితాంతటభూరుహామ్ ।
తస్యాశ్చసఞ్చరంస్తీరే స్నిగ్ధచ్ఛాయాసమావృతే ॥ ౧౬ ॥ చణ్డాల
కన్యకాంతన్వీందదర్శసుమనోహరామ్ । ఇన్దీవరదళశ్యామాంప్రఫుల్లకమ
లేక్షణామ్ ॥ ౧౭ ॥ పీనోన్నతకుచాంతన్వీంపూర్ణచన్ద్రనిభాననామ్ ।
మూర్తామివాఙ్గాంమారస్యసుస్నిగ్ధకుటిలాలకామ్ ॥ ౧౮ ॥ తనుమ
ధ్యాంవరారోహాంమాలినీంనామనామతః । తాందృష్ట్వావిస్మయావిష్టశ్చి
న్తయామాసవైద్విజః ॥ ౧౯ ॥ జాతేరననురూపాంతాంమత్వాద్విజ
కుమారకః । అత్యద్భుతమిదంరూపంవిధినాకేననిర్మితమ్ ॥ ౨౦ ॥ మ
న్యేద్రష్టుమశక్యంవైవిధేర్వారూపమీదృశమ్ । అన్ధఃఖలుజగత్స్రష్టావి
ధాతారూపమీదృశమ్ ॥ ౨౧ ॥ యతశ్చకారవైవ్యర్థమభోగ్యమపి
మాదృశామ్ । అథవాకిమురత్నస్యవ్యర్థయాజాతిచిన్తయా ॥ ౨౨ ॥
కేనేదమద్భుతంరూపంలభ్యతేసుకృతంవినా । అథైనాముపసర్పామిసోఽ
హంస్పృశ్యేతరామపి ॥ ౨౩ ॥ చణ్డాలవాటికాదృష్టంకింరత్నందూ
ష్యతేఽథవా । ఇతిసఞ్చిన్త్యవైతస్యాస్సమీపముపజగ్మివాన్ ॥ ౨౪ ॥
అనురాగవతీచాస్మిన్విప్రేచణ్డాలకన్యకా । తయోర్విద్ధమభూచ్చేతశ్శి
తైర్మదనసాయకైః ॥ ౨౫ ॥ ప్రాపయిత్వాగృహంభార్యాంచన్ద్రరేఖాం
ద్విజోత్తమః । శనైశ్శనైస్సమీపంవైతస్యాస్స్వయముపాగమత్ ॥ ౨౬ ॥
అథైనాంవరయామాసహృష్టోద్విజకుమారకః । అవిచార్యమహాత్పాపం
తత్సఙ్గమసముద్భవమ్ ॥ ౨౭ ॥ మాభైషీస్త్వంవరారోహేద్విజోఽయ
మితిభామిని॥స్త్రీరత్నందుష్కులాచ్చాపిగ్రాహ్యమిత్యనుశాసనమ్॥౨౮॥
అతోఽహంభవతీంయాచేవాచామధురపూరయా । నుమచానుమతిం

దాతుంత్వయా౽రన్తుమిహార్హసి ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యుక్త్వాపాణిమస్యావై స్వి
న్నంజగ్రాహపాణినా । సజ్జతస్సో౽థమాలిన్యాతథాద్విజకుమారకః ॥
తదీయమేవమాంసాదిమాహారంరోచయన్సదా । సురామపిపిబన్నిత్యం
చిక్రీడచిరమున్మనాః ॥ ౩౧ ॥ చిరకాలేవ్యతీతేతుదరిద్రశ్చాభవద్ద్విజః ।
విధాయచౌర్యహత్యాదిపాపానిధనమార్జయన్ ॥ ౩౨ ॥ తచ్చతస్యైవద
దద్విత్తంకశ్చిత్కాలంనినాయసః । తతస్తత్రాప్యశక్తో౽యంతదీయైశ్చ
నిరాకృతః ॥ ౩౩ ॥ చచారభువనేభ్రాన్తోనవాసంప్రాప్యకుత్రచిత్ ।
ఆజగామచరన్సో౽యంసమీపంశేషభూభృతః ॥ ౩౪ ॥ ఆరురోహగిరిం
చాపికథంచిద్దీనచేతసా । తస్మిన్నేవక్షణేతస్యశరీరమభితస్తదా ॥ ౩౫॥
ఆపాదచూడంజజ్వాలతదద్భుతమివాభవత్ । తత్తస్యపాపజాతఞ్చ
భస్మీభూయక్షణాన్తరాత్ ॥ ౩౬ ॥ కృత్వాచటచటారావంపతితంధ
రణీతలే । జాజ్వల్యమానోవిప్రో౽పిబ్రహ్మతేజోభిరఞ్జసా ॥ ౩౭ ॥ రరా
జవిగతైనస్కశ్శరదీవదివాకరః । తద్దృష్ట్వావిస్మితాస్సర్వేమునయస్త
త్రసఙ్గతాః ॥ ౩౮ ॥ పప్రచ్ఛుస్తంమహాభాగాద్విజపుత్రంమహర్షయః ।
కిమిదంవదవిప్రేన్ద్రనఃపరోవిస్మయోమహాన్ ॥ ౩౯ ॥ ఆచఖ్యౌస్వాక
మామూలాద్వృత్తాన్తమిహసర్వతః । ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వామాధవో
విస్మితోద్విజః ॥ ౪౦ ॥ ఆదితఃప్రభృతిప్రాహవృత్తాన్తంనిజమఞ్జసా ।
తచ్ఛ్రుత్వామునయస్సర్వేవిస్మయంపరమఙ్గతాః ॥ ౪౧ ॥ ఊచుర్వచన
మక్లిష్టంవృషశైలాశ్రితంమహత్ ॥ ఋషయః ॥ అనేనపాపజాలంవై
యస్మాద్దగ్ధంద్విజన్మనః ॥ ౪౨ ॥ వేఙ్కటాచలఇత్యస్యప్రసిద్ధిర్భువివర్త
తామ్ । సర్వపాపానివేంప్రాహుఃకటస్తద్దాహఉచ్యతే ॥ ౪౩ ॥ సర్వ
పాపదహోయస్మాద్వేఙ్కటాచలఇత్యభూత్ । ఇత్యుక్త్వామునయస్స
ర్వేయథా౽౽గతమథోయయుః ॥ ౪౪ ॥ ద్విజోపిశాన్తచిత్తోస్మిన్నచలే
సంయతేన్ద్రియః । దుశ్చరంవైతపఃకృత్వాతేనకైవల్యమాప్తవాన్ ॥౪౫॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డేభృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్క
టాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలనామధేయహేతుక
థనం నామ షష్ఠోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశారాధకచోళరాజసుతోత్పత్తిక్రమః.

భృగుః॥ చోళరాజసుతఃకశ్చిత్కలౌఖలుభవిష్యతి । చక్రవర్తీతి శేషాద్రౌవైకుణ్ఠంహ్యర్చయిష్యతి ॥ ౧ ॥ ఇత్యేవంకథితంపూర్వంత్వయామేమునిసత్తమ । తన్మమాచక్ష్వవిప్రేన్ద్రవిస్తరేణైవనారద ॥ ౨॥ చోళరాజసుతఃకోఽయంకుత్రదేశేవసిష్యతి। కథంవాశేషశైలేన్ద్రమర్చయిష్యతిభక్తితః ॥ ౩ ॥ తస్యవాకీదృశీభక్తిర్భవిష్యతిరమాపతౌ । నత్వదన్యోఽస్తిభూలోకేవేదితాభావినాంక్వచిత్ ॥ ౪ ॥ మయ్యనుగ్రహబుద్ధ్యాత్వంకథయస్వకథామిమామ్ ॥ శ్రీనారదః ॥ * కలౌచోళనృపఃకశ్చిద్బభూవభువివిశ్రుతః ॥౫॥ ధార్మికోనీతిశాస్త్రజ్ఞశ్శశాసపృథివీమిమామ్। సకదాచిద్వనేరన్తుమాఖేటేనమహీపతిః ॥ ౬ ॥ కిఙ్కరాన్స్వనపాలాంశ్చవ్యాదిదేశమహామనాః । స్వయంవినిర్యయౌతూర్ణంహయమారుహ్యరంహసా ॥ ౭ ॥ శేషాచలవనోద్దేశేవిచచారమృగాన్తకః । అశ్వానాంచగజానాంచశ్రుత్వాఘోరంమహారవమ్ ॥౮॥ గుహాభ్యఃప్రతినిర్యాతాస్సింహవ్యాఘ్రముఖామృగాః । ఇతస్సింహాఇతోవ్యాఘ్రాఇతశ్చవనవారణాః ॥ ౯ ॥ ఇతినిర్దిశ్యమానాన్వైజఘానమృగయూథపాన్ । సఙ్ఘశశ్చవరాహాణాంయూథానినిశితైశ్శరైః ॥ ౧౦ ॥ ఖడ్గాన్ఖడ్గేననృపతిర్వ్యాధవిపినాన్తరే। మృగయాకృష్టచిత్తోఽయంవిచరన్కాననేముహుః॥

చోళరాజస్యమృగయావిహారకాలేనాగకన్యకాదర్శనాదిః.

నలేభేవిశ్రమంరాజాయథేన్ద్రియవశఙ్గతః । తతస్తేననరేన్ద్రేణకన్యాకాఞ్చనరూపిణీ ॥ ౧౨ ॥ నళినోత్ఫుల్లనయనాచన్ద్రబిమ్బనిభాననా । విశ్వవిస్మయలావణ్యాశ్యామాపీనపయోధరా ॥ ౧౩ ॥ రాజహంసీచరన్తీవదృష్టాయౌవనశాలినీ । తతఃప్రసూనాపచయంకుర్వన్తీసుమనోర

---

* కలౌచోళనృపఇత్యారభ్య పూర్వకల్పవృత్తాన్తఉచ్యతే-తస్మిన్కథితే-సూర్యాచన్ద్రమసౌధాతాయథాపూర్వమకల్పయదితిశ్రుతిన్యాయేనాత్రాపికల్పేతథైవ భవిష్యతీతి శ్రోతుస్సమాధానార్థమితిబోధ్యం-అన్యథాభావివృత్తాన్తప్రశ్నేభూతకాల వృత్తాన్తకథనకారణాభావాత్-ధరణీవరాహసంవాదే ప్యేవమేవభూతవృత్తాన్తాభిధానేనభావివృత్తాన్తనిదర్శనాచ్చ-యద్వాభావివృత్తాన్త ఏవభూతవదుచ్యతేభావి వృత్తాన్తం భూతవత్సాక్షాత్కృత్య తత్కాలానుసంహితసాక్షాత్కృతవృత్తాన్తస్యోత్తర దశాపన్నేన వక్త్రాయథావ త్సాక్షాత్కారపాటవాతిశయేన భూతవత్సాక్షాత్కృతస్య శ్రోతృమనోరఞ్జనాయ భూతవదేవాభిధానస్యాస్మిన్ ప్రకరణేఽభిమతత్వాదితివాబోధ్యం.

మమ్ ॥ ౧౪ ॥ జహారచేతస్తస్యేయంనదీవపుళినంజలైః। ప్రసూనాన్యప
చిన్వన్త్యాస్సన్నమధ్యవళిత్రయమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉన్నమత్కుచమాలోక్య
వపుస్తస్యాభృశోత్సుకః । నళశాకవనోద్దేశాత్పదాత్పదమపిస్వయమ్ ॥
చలితుంనృపతిస్తత్రవ్యాధవిద్ధోమృగోయథా । నిర్జితస్స్మరబాణేనసోఽ
యంమర్మసుభేదినా ॥ ౧౭ ॥ విసృజ్యసర్వసైన్యాని తత్సమీపంయయౌ
నృపః । తతస్సాచవరారోహావిలోక్యనృపతింతదా ॥ ౧౮ ॥ మనో
జ్ఞవేషంసమ్ప్రాప్తంన్యస్తచాపమివస్మరమ్ । విద్ధామన్మథబాణేనబభూ
వాయతలోచనా ॥ ౧౯ ॥ అపచేతుంనపుష్పాణిశక్తాతద్గతమానసా। ము
హుర్విలోకయన్త్యేనంరాజానంసామనస్వినీ ॥ ౨౦ ॥ కరేణపుష్పాప
చయందృగ్భ్యాంరాజావలోకనమ్ । కుర్వన్తీతన్మనాస్స్వేతథాచస్మర
విభ్రమాన్ ॥ ౨౧ ॥ దర్శయన్తీతథాతన్వీనాతిక్రాన్తాచదృక్పథమ్ ।
తతోరాజాసమాగమ్యపృష్టవాన్మఞ్జుభాషిణీమ్ ॥ ౨౨ ॥ కులంవృత్తం
చశీలంచతస్యాస్స్వయమనిన్దితమ్ ॥ రాజా ॥ కాత్వంచరసికల్యాణివనేవి
గతభీఃకథమ్ ॥ ౨౩ ॥ పితాకోజననీకావాకుత్రవావసతిస్తవ । పరిగ్ర
హోఽసికస్యత్వంనవాపాణిగ్రహస్తవ ॥ ౨౪ ॥ పాణిగ్రహణకాలోఽ
యంవర్తతేతవశోభనే।నచేత్పరిగ్రహోఽన్యస్యవరాఙ్గీవరయేతదా॥౨౫॥
స్వాయత్తీకురుమాంత్వంజీవితంచత్వమర్హసి ॥ కన్యకా ॥ ధనఞ్జయాభి
ధానస్యసర్పరాజస్యధీమతః ॥ ౨౬ ॥ పుత్రీవసామిపాతాళేలాలితా
పితురన్తికే । భోగాననుపమాంశ్చాపిభుఞ్జానాతత్ప్రసాదతః ॥ ౨౭ ॥
క్రీడన్తీచవయస్యాభిః పాతాళేన్యవసంచిరమ్ । పాణిగ్రహణకాలేవై
సమ్ప్రాప్తేఽపిపితామమ ॥౨౮॥ చిన్తయామాసకోవాఽస్యాభవితా
సదృశోవరః । పిత్రానానుమతాచాహమభిలాషంతవప్రభో ॥ ౨౯ ॥
బన్ధుభిశ్చతతోఽభీష్టైరనుమన్తుమిహోత్సహే । పితరంమమపృచ్ఛస్వ
గత్వాపాతాళమఞ్జసా ॥ ౩౦ ॥ దాస్యత్యనుమతింనూనంగుణతశ్శీలత
స్తవ । వినయంరక్షకల్యాణకథంచిదపిచానఘ ॥ ౩౧ ॥ చన్ద్రోదయవి
వృద్ధోఽబ్ధిఃకింవేలామతిలఙ్ఘతే ॥ రాజా ॥ నాయంవ్యతిక్రమస్సుభ్రూనా
ధర్మశ్చాత్రవిద్యతే ॥ ౩౨ ॥ గాన్ధర్వోఽయంవివాహోహిమునిభిఃప

రికీర్తితః । పరస్పరానురాగేణ సజ్గతా రాజకన్యకాః ॥ 33 ॥ శ్రూయ
న్తే బహవశ్చాపి న వివాహో తుమిహార్హసి । అయం వివాహో ధర్మ్యశ్చ స్వ
ర్గ్యశ్చ నళినేక్షణే ॥ 3౪ । అస్మిన్నర్థే విశాలాక్షి ప్రత్యవాయో న విద్యతే।
అతస్త్వయ్యనురక్తం మాం కృతార్థయితుమర్హసి ॥3౫॥ జీవితం వా సు
ఖం వాపి త్వాం విహాయ న రోచతే । ఇతి బ్రువతి భూపాలే కన్యా కామవ
శంవదా ॥ 3౬ ॥ లజ్జానతముఖీ భూమిం లిఖన్తీ నఖరేణ సా। వక్తుకామే
వ సంరబ్ధా సంప్రాప్తా లజ్జయా ముహుః ॥ 3౭ ॥ అఙ్గీచకార చోద్వా
హం రాజ్ఞా నాగస్య కన్యకా । జోషమాస్థాయ విపులం ముహూర్తం స్వావ
తిష్ఠతే ॥ 3౮ ॥ అథానయా సమాగత్య లతామణ్టపసంశ్రితః । అన్వ
భూత్సురతం తస్యా భూయో రాగవివర్ధనమ్ ॥ 3౯ ॥ యామావశేషేఽ
థ దినే గన్తుకామా కృతత్వరా । ఆమన్త్ర్యయామాస నృపం కథఞ్చిద్విర
హాకులా ॥ ౪౦ ॥ నృపశ్చ దుఃఖితోఽత్యర్థమాశ్లిష్యాశ్లిష్య భామినీమ్ ।
కథంచిదనుమన్తుం వై శశాక గమనం తదా ॥ ౪౧॥ నృపేణానుమతా సాఽ
థ సఙ్గమశ్రమవిహ్వలా । నిమీలితార్ధనయనా నిర్గతా వరవర్ణినీ ॥ ౪౨ ॥
తతః పాతాళమావిశ్య గత్వా చ పితురన్తికమ్ । చోళరాజస్య చరితం కథ
యామాస సర్వతః ॥ ౪3 ॥ నాగరాజోఽపి తాం శ్రుత్వా కథితాం కన్య
యా కథామ్ । ప్రహర్షమతులం లేభే సదృశోఽయమితి బ్రువన్ ॥ ౪౪ ॥
నిర్గత్య నృపతిశ్చాపి లతామణ్డపసంశ్రయాత్ । భావయన్విభ్రమాంస్త
స్యా జగామ మృగయంశ్చమూమ్ ॥౪౫॥ పశ్చిమాచలశృఙ్గాగ్రే లమ్బమా
నే దివాకరే। వ్యలోకత మహారాజస్సేనామనుగతాం తదా ॥ ౪౬ ॥ అ
పరాం దిశమాసాద్య హ్యన్వరజ్యత భాస్కరః । బిభ్రతీ కుఙ్కుమారక్తం
పయోధరభరం తదా ॥ ౪౭ ॥ బభౌ సన్ధ్యారుణం వ్యోమ స్ఫురత్తారకమ
ణ్డలమ్। ప్రవాళరక్తో ముక్తాఽభిరఞ్జితో వారిధిర్యథా ॥ ౪౮ ॥ జగాహే
జగదణ్డాన్తస్తిమిరం చ శనైశ్శనైః । హృదయం విషయాసక్తమవిద్యాతి
మిరం యథా ॥ ౪౯ ॥ స చ సైన్యాన్వితస్తావత్ప్రియయా నిజమాస్ప
దమ్ । స్మారం స్మారం విశాలాక్షీం సురతశ్రమవిహ్వలామ్ ॥ ౫౦ ॥ ఆ

* చోళరాజస్య నాగకన్యాయాం సార్వభౌమలక్షణోపేతసుతోత్పత్తిః. *

పన్నసత్త్వా దదృశే నాగరాజస్య కన్యకా । సర్వలక్షణసమ్పన్నా పితు

ర్వైదగతీముదమ్ ॥ ౫౧ ॥ తామథాలోక్యదైవజ్ఞాఇదమూచుర్వచస్త
దా । అస్యాముత్పత్స్యతేపుత్రశ్చక్రవర్తీమహాద్యుతిః ॥ ౫౨ ॥ పృథివీం
సాగరోపేతాంసశైలవనకాననామ్ । పాలయిష్యతిధర్మేణమహేన్ద్ర
సదృశఃప్రభుః ॥ ౫౩ ॥ అథసాదశమేమాసి పుత్రంప్రాసూత సున్దరమ్ ।
సర్వలక్షణసమ్పన్నంసార్వభౌమపదోచితమ్ ॥ ౫౪ ॥ . . . *

ఇతిశ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదేశ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే చోళరాజసుతోత్పత్తికథనంనామసప్తమోధ్యాయః.

చోళరాజసుతస్యపాతాళాత్స్వపిత్రన్తికాగమనమ్.

నారదః॥ పుత్రస్యముఖలావణ్యేపుత్రికాయాధనఞ్జయః । తృప్తిం
నవిన్దతిస్మాయంప్రీత్యుత్ఫుల్లేనచక్షుషా ॥ ౧ ॥ వవృధేనాగరాజస్య పరి
తోషేణవైశిశుః । చన్ద్రమాఇవకృష్ణాన్యపక్షేసతిదినేదినే ॥ ౨ ॥ కస్య
చిత్త్వథకాలస్యపోషితోమాతురన్తికే । పప్రచ్ఛమాతరంబాలఃపితరంద
ర్శయేతిహ ॥ ౩ ॥ తచ్ఛ్రుత్వాపూర్వవృత్తాన్తంసామాతాఽస్మైన్యవేద
యత్ । తదాకర్ణ్యచబాలోఽయంపునఃపప్రచ్ఛమాతరమ్ ॥ ౪ ॥ పిత
రంవీక్షితుంశీఘ్రంక్షోణీతలనివాసినమ్ । వర్తతేహ్యభిలాషోమేమహా
న్మనసిసమ్ప్రతి ॥ ౫ ॥ భూలోకగమనేయోగ్యం మార్గమావేదయస్వ
మే । యేనాహంపితురుత్సఙ్గంగమిష్యామిముదాఽన్వితః ॥ ౬ ॥ ఇతితస్య
వచశ్శ్రుత్వాప్రహృష్టానాగకన్యకా । భూలోకగమనేయోగ్యంబిలంచా
దర్శయత్తదా ॥ ౭ ॥ సోపితేనైవమార్గేణప్రాప్యాశుధరణీతలమ్ ॥ చో
ళరాజముపాగమ్యవవన్దేపాదయోస్తదా ॥ ౮ ॥ పప్రచ్ఛప్రణతంభూ
పాలకస్త్వమిత్యవనీపతిః । పృష్టఃప్రాహసబాలోఽయంవృత్తాన్తమఖి
లంమునే ॥ ౯ ॥ వృత్తాన్తమఖిలంరాజాశ్రుత్వాతుతదుదీరితమ్ । గ్రహ
ణేబాలకస్యాస్యసంశయంపరమంయయౌ ॥ ౧౦ ॥ సంశయావిష్టచి
త్తోఽయంజోషమాస్థాయభూపతిః । ముహూర్తమివభూయోపితమేవా

చోళరాజసుతస్యాశరీరవాక్యాత్పితృకృతరాజ్యాభిషేకక్రమః.

లోకయన్స్థితః ॥ ౧౧ ॥ తతశ్చాకాశగావాణీ నృపంసంశయితంము
హుః । ఆశ్వాసయన్తీవచనైరుచ్చచారనవీక్షితా ॥ ౧౨ ॥ మావిచార

యరాజేన్ద్ర పుత్రోఽయం తేనసంశయః । చక్రవర్తీమహారాజోభవిష్య
త్యసమోభువి ॥ ౧౩ ॥ అతీవవిష్ణుభక్తశ్చభవిష్యతిమహామతిః । శేషా
ద్రౌచస్వయంవ్యక్తంవిష్ణుమభ్యర్చయిష్యతి ॥ ౧౪ ॥ ప్రీతశ్చాపిమహా
దేవోహ్యర్చాభావమతిక్రమన్ । సల్లాపంతేనసుచిరంకరిష్యతిదినేదినే ॥
అభిషేచయరాజేన్ద్ర పుత్రంరాజ్యేఽవిచారతః । ఇతిరాజాసమాకర్ణ్య
నానృతంసురభాషితమ్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రద్దధేపుత్రమిత్యేనం జయన్తంవాస
వోయథా । తతోరాజాసమాగమ్యసంవృత్తోయత్రసఙ్గమః ॥ ౧౬ ॥ ఆత్మ
నస్తస్యమాతుశ్చతందేశంసుమనోరమమ్ । తత్రనిర్మాయవిపులంపురం
పుత్రస్యనామతః ॥ ౧౮ ॥ తత్రాభ్యషేచయచ్చైనమాధిరాజ్యేసమా
గతః ॥ తతస్సచక్రవర్తీతిప్రథితోభువిపార్థివః ॥ ౧౯ ॥ శశాసపృథివీంకృ

చక్రవర్తినృపతిగోపాలనివేదితవేఙ్కటాచలవల్మీకోదన్తః.

త్స్నాంసముద్రవసనాన్వితామ్ । తతఃకదాచిద్గోపాలాస్తదాజ్ఞాపరిపా
లకాః ॥ ౨౦ ॥ సమాగమ్యమహీపాలమిదంవచనమబ్రువన్ ॥ గోపా
లాః॥ శేషాచలేవయంరాజన్విహరామోగవాంవ్రజాత్ ॥ ౨౧ ॥ క్షీ
రంనిదేశాద్దేవస్యభాణ్డేషునిహితంసదా । తదానయనకాలేవైదృశ్యతే
మహదద్భుతమ్ ॥ ౨౨ ॥ వివృద్ధంతత్రవల్మీకమేకంవసతిభూధరే । ఆగ
చ్ఛామోహిమార్గేణవయంతేనమహీపతే ॥ ౨౩ ॥ ఆదాయభాణ్డంక్షీరా
ణాంసర్వంతత్రహిభజ్యతే । సావధానాఅపివయంనపశ్యామోఽత్రకా
రణమ్ ॥ ౨౪ ॥ విచారయమహీపాలకిమేతదితిసత్వరి । రాజాదై
వికమేవేతిసునిశ్చిత్యసువిస్మితః ॥ ౨౫ ॥ సాయంధ్యాయన్హృషీకేశంత
ద్గతేనాన్తరాత్మనా । శుచిర్భూత్వాచసుష్వాపయతవాక్కాయమానసః॥

చక్రవర్తినోభగవత్ప్రకాశితస్వప్నదర్శనమ్.

దదర్శస్వప్నమేకంచనృపస్తస్మిన్నిశాన్తరే । ప్రాతరుత్థాయవిధివత్సన్ధ్యా
మన్వాస్యభూపతిః ॥ ౨౬ ॥ ఆహూయమన్త్రిప్రవరానిదం వచనమబ్ర
వీత్ ॥రాజా॥ మన్త్రిణశ్శృణుతాస్యాంవైనిశాయాంస్వప్నమద్భుతమ్॥
అదృష్టపూర్వంచాన్యేనగుహ్యాద్గుహ్యతరంమహత్ । కాలమేఘనిభఃక
శ్చిదతిసున్దరమూర్తిమాన్ ॥ ౨౯ ॥ అద్భుతఃపురుషోదృష్టఃపుణ్డరీకా
యతేక్షణః । అపృచ్ఛంపురుషంచాహంకుత్రత్యఃకోభవానితి ॥ ౩౦ ॥

కిమర్థంచాగతో౽స్యద్యతవకింకరవాణ్యహమ్ । ఇతిపృష్టోమయాప్రాహదే
వేనగిరివాసినా ॥ ౩౧ ॥ ప్రేషితో౽హంనరవ్యాఘ్రశ్రీనివాసేనధీమతా।
అహంవసామిశేషాద్రేస్సదాతస్యాస్తికేముదా ॥౩౨॥ శ్రీవేఙ్కటగిరేర
స్యప్రభావంతుమహాద్భుతమ్ । నివేదయేతిదేవేనప్రేషితో౽స్మితవాన్తి
కమ్ ॥ ౩౩ ॥ శిలోచ్చయే౽త్రవైశఙ్ఖచక్రావనతహస్తకః । శ్రీభూమిస
హితోనిత్యంవిహరన్రాజతేతరామ్ ॥ ౩౪ ॥ అద్రేర్దక్షిణతస్తస్యరాజ
ధానీవిరాజతే । గజవాజిరథోపేతాసర్వాద్భుతమయీసదా ॥ ౩౫ ॥
తస్మిన్గిరౌత్రయస్త్రింశత్కోటిసఙ్ఖ్యాశ్చదేవతాః। సర్వేమహర్షయశ్చా
పిసిద్ధాయోగివరాస్తథా ॥ ౩౬ ॥ వసన్తిసర్వతీర్థానితస్మిన్గిరివరేశుభే।
అణిమామహిమాచైవగరిమాలఘిమాతథా ॥౩౭॥ ప్రాప్తిఃప్రాకామ్య
మీశిత్వంవశిత్వంచాష్టభూతయః । తస్యాద్రేఃపూర్వభాగేవైచరన్తివిపు
లంతపః ॥ ౩౮ ॥ పూర్వస్యాందిశితస్యాద్రేఃకాళహస్తీతివిశ్రుతమ్ ।
పురేతస్మిన్మహాదేవోవసతిస్వయమాదరాత్ ॥ ౩౯ ॥ కాళహస్త్యుత్త
రేభాగేసువర్ణముఖరీనదీ। సర్వపాపప్రశమనీదృశ్యతేమునిసేవితా ॥౪౦॥
శుకాదయోమునివరాస్తస్యాస్తీరేయతేన్ద్రియాః । శేషశైలేశముద్దిశ్య
తపస్తప్యన్తిదారుణమ్ ॥౪౧॥ తస్యాద్రేఃపరితస్సప్తయోజనాన్తస్థితా
జనాః।సర్వపాపవినిర్ముక్తావిష్ణులోకంప్రయాన్తివై ॥ ౪౨ ॥ అష్టార్ణం
మనురాజంతంజప్త్వాతుకిముతప్రభో । తంద్రష్టుందేవదేవేశంద్రష్టుంప
ద్మచశోభనమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఏహిశేషాచలంశీఘ్రమిత్థమాహచాతవాఽఽస
మామ్।అథతేనైవపుంసా౽హంశేషాచలముపాగమమ్ ॥ ౪౪ ॥ వ్యో
మాన్తర్వితతోదారశృఙ్గాగ్రస్తమ్భితద్రుమమ్। తత్రగత్వాసపురుషోజ్వ
లత్కాఞ్చనశోభితమ్ ॥ ౪౫ ॥ దివ్యంప్రదర్శయామాసవిమానంరత్న
శోభితమ్ । స్వయమన్తర్దధేసో౽యంపశ్యతోమమపూరుషః ॥ ౪౬ ॥
అన్తర్దధేవిమానంచతస్మిన్నేవక్షణాన్తరే । ఇతిస్వప్నేమయాదృష్టో
హ్యద్భుతోరోమహర్షణః ॥ ౪౭ ॥ అదృష్టపూర్వశ్చాన్యేనకిమేతది
తిచిన్త్యతామ్ ॥ మన్త్రిణః ॥ దేవేనత్వయికారుణ్యాద్దర్శితంరాజస
త్తమ ॥ ౪౮ ॥ వల్మీకస్థానతశ్చైవదేవస్తిష్ఠత్యసంశయమ్ । క్షీరభా
ణ్డంచగోపాలాభగ్నమావేదయంస్తవ ॥ ౪౯ ॥ గోపాలైర్యత్సమా

దిష్టం వల్మీకస్థానముత్తమమ్ । తత్రక్షీరాభిషేకేణ దేవో వ్యక్తిం గమిష్య

❧ నృపనికటమ్ప్రతి శేషాచలోదన్తజ్ఞాపనాయ శబరాగమనమ్. ❧

తి ॥ ౫౦ ॥ ఇతి సఞ్చిన్త్యమానే వై శబరః కశ్చిదాయయౌ । కాళమేఘనిభో ధన్వీ ఖడ్గతూణీరభూషితః ॥ ౫౧ ॥ బర్హిపిఞ్ఛాన్వితశిరో లతాపల్లవభూషితః । తూర్ణమాగత్య రాజానం ప్రణమ్య శిరసా తతః ॥ ౫౨ ॥ వ్యజిజ్ఞపచ్చ రాజానం ప్రణతః ప్రాఞ్జలిస్థితః । స్వామిన్న్వసామి శేషాద్రౌ ప్రియఙ్గుకృషిమాచరన్ ॥ ౫౩ ॥ తేన జీవామి సతతం సపుత్రస్సహబాన్ధవః । కశ్చిచ్ఛ్వేతో వరాహో వై తత్రాగత్య దినే దినే ॥ ౫౪ ॥ ప్రియఙ్గుం భక్షయత్యేవ నిశ్శేషం మమ తాం చనః । తదర్థం రక్షణే తస్య నియుజ్య మమ పుత్రకమ్ ॥ ౫౫ ॥ ప్రియం ప్రియఙ్గుం దేవాయ నివేదయితుముద్యతః । మధ్యే ర్థమగమం సోఽహం సుదూరం తత్ర పర్వతే ॥ ౫౬ ॥ తస్మిన్నవసరే పుత్రః ప్రియఙ్గుం లోలుపః కరే । సంమర్ద్య భక్షయిత్వాఽస్తే తదపశ్యం సమాగతః ॥ ౫౭ ॥ దేవాఽనివేదితే ప్రీతిర్మమ నాసీత్కదాచన । తతః క్రుద్ధో రుదన్తం వై పుత్రం హన్తుం సముద్యతః ॥ ౫౮ ॥ తదాహ్యాకాశగా వాణీ మామవోచత్సుదారుణమ్ । మావధీః పుత్రమేనం వై ప్రియఙ్గుమనివేదితమ్ ॥ ౫౯ ॥ దేవస్స్వీకృతవానేవ త్వద్వృత్తేనైవ తోషితః । చక్రవర్తి సమీపం చ గత్వా స్వప్నం చ దర్శితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అభిజ్ఞానతయా చోక్త్వా త్వమాగచ్ఛేతి వై వద । ఇతి తేన సమాఖ్యాతం వా చావ్యోమగయా తదా ॥ వచశ్శ్రుత్వా విచార్యాథ కిమేతదితి మన్త్రిభిః । రాజాఽథ గోపవాక్యం చ స్వప్నం శబరభాషితమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఏకీకృత్య సహానేన నిర్యయౌ శబరేణ సః । ఆదిశ్య మన్త్రిణశ్చైవ గోసహస్రభవం భువి ॥ ౬౩ ॥ క్షీరమానయ తేత్యేతచ్ఛేషాచలతటం యయౌ ॥ ౬౩ ౪ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - చోళరాజస్వప్నవృత్తాన్తకథనం నామాష్టమోధ్యాయః.

❧ చక్రవర్తినశ్శబరేణ సహ వరాహదర్శనార్థం శేషాచలగమనమ్. ❧

శ్రీనారదః ॥ నిర్గత్య రాజా శబరేణ సార్థం ప్రియం ప్రియఙ్గుం ప్రతిభక్షయన్తమ్ । శ్వేతం వరాహం శబరోపదిష్టం దివ్యం విమానం చ దిదృక్షురత

త్ర ॥ ౧ ॥ విలోకయఞ్ఛ్వేతవరాహమేకం ప్రియఙ్గుసస్యంకిలభక్షయన్తమ్ । గర్జన్తమూయాన్తమిత స్తతోపి ఘోరాణారవంభీమపరాక్రమంచ॥ దివ్యంవిమానంచదదర్శతత్రనృప స్తదారత్నవిభూషితంతత్ । అనేకసాహస్రరవిప్రకాశంస్వప్నేఽద్భుతందృష్టమదృష్టపూర్వమ్ ॥ ౩ ॥ తతోవరాహస్సహసాప్రియఙ్గుంవ్యాధస్యహృష్ట స్తమథోపభుజ్య । దృగ్గోచరంతస్యసమీపజాతంవల్మీకమేషప్రవివేశభూయః ॥ ౪ ॥ నతద్విమానంచదదర్శభూయ స్తస్మిన్క్షణేవిస్మితచిత్తఏషః । పప్రచ్ఛతంశాబరమేవతస్య

హేతుంవదస్వేతిసరాజపుత్రః ॥ ౫ ॥ సశాబర స్తస్యచతేనహేతుంతత్త్వేనపృష్టస్సజగాదతస్మై । అయంవరాహోనవరాహమాత్రందేవస్స్వయంయోధరణీంబభార ॥ ౬ ॥ ఇదంవిమానంచతదీయమేవదివ్యంత్వయాదృష్టమదృష్టపూర్వమ్। వాసోఽస్యవల్మీకమిదంమహాత్మన్కామహాత్తరంనూనమితస్తుహేతోః ॥ ౭ ॥ వల్మీకతోఽస్మాచ్చవినిర్గతోసౌభూయోపితత్రైవవిలీనఆస్తే । అతోత్రరాజన్నిశితైఃఖనిత్రైర్వల్మీకమేతత్ప్రవిదార్యసద్యః ॥ ౮ ॥ విలోక్యతాంనూనమిహైవదేవోవసిష్యతీతిప్రతిభాతిమేఽద్య । శ్రుత్వాచతచ్ఛాబరవాక్యమేషవల్మీకమేతన్నబిభేదభీతః॥౯॥అథాభ్యషిఞ్చత్సతమేవభక్త్యాగోపాహృతైఃక్షీరఘటైరనేకైః । సతత్రవాచాంమనసామభూమిందదర్శరత్నోజ్జ్వలమద్భుతంచ॥ దివ్యంవిమానోత్తమమాశుదృష్ట్వాహృష్టశ్చమూర్ధ్నాప్రణనామభూయః॥౧౦॥ తన్మధ్యేఽసౌనీలజీమూతకల్పంపద్మావాసంసంశ్రితత్రాణహేతుమ్ ॥౧౧॥ శ్రీవత్సాఙ్కంపుణ్డరీకాయతాక్షంశఙ్ఖంచక్రంధారయన్తంకరాభ్యామ్ । దాతారంతంపాణినావైవరాణామన్యేనాఙ్కంబిభ్రతంభ్రాజమానమ్॥ పీతంవస్త్రంబిభ్రతంరాజమానంకోటీరాన్తప్రోతరత్నోపశోభమ్ । శా

న్తాకారంశాశ్వతంశ్రీనివాసంసేవ్యందేవైర్వాసుదేవందదర్శ ॥ ౧౩ ॥ సరాజపుత్రోదృష్ట్వాథదేవేశంభక్తవత్సలమ్ । ప్రాదుర్భూతంప్రణమ్యైనంతుష్టావస్తుతిభిస్స్వయమ్ ॥ ౧౪ ॥ రాజపుత్రః ॥ బ్రహ్మారుద్రోవస

వోయేచసాధ్యావిశ్వేదేవామరుతస్సప్తపూర్వే । ఏతేచాన్యేదేవముఖ్యానియోగంపశ్యన్తస్తేవిష్టపాన్వర్తయన్తే ॥ ౧౫ ॥ నాకారంవారూపమత్యద్భుతం తేపశ్యన్త్యేతేయోగిముఖ్యాఃపురాణాః । ఇత్థంభూతేమాదృశానుగ్రహార్థంప్రత్యక్షం తేరూపమేతద్బభూవ ॥ ౧౬ ॥ హోతవ్యం త్వంపావకాన్తస్తుహోత్రం హోతాచత్వంపావకోసిత్వమేవ । ఉద్దేశ్యస్త్వంసిద్ధిరస్యత్వమేవత్వత్తఃకిఞ్చిన్నాన్యదత్రాస్తిదేవ ॥ ౧౭ ॥ స్వదైవైకస్త్వంపరంబ్రహ్మపూర్వంయస్మాన్నాన్యంప్రాహురేతత్ప్రపఞ్చమ్। యత్సఙ్కల్పాత్ప్రాకృతస్సర్గఆదౌయచ్చాన్తస్థంశాస్తిసర్వాత్మనేమమ్॥ ౧౮॥ నబ్రహ్మాసీత్పూర్వమీశోనచాసీన్నేమేవ్యాప్తేరోదసీవాప్యభూతామ్। ఏకస్త్వంవైజాగరూకస్తుశేషే శేషేతల్పేచారుసృష్ట్వాతదాఽపః ॥౧౯ ॥ నోలోకస్త్వాం వేదవేత్థత్వమేనంనాదిర్మధ్యంవిద్యతేతేఽథవాఽన్తః । సత్యంరూపం తేశ్రుతిఃకీర్తయన్తీజ్ఞానాకారంయత్తదేతన్నమామి ॥ ౨౦ ॥ కాలోసిత్వంలోకసంహారహేతుస్స్రష్టాచాదారక్షకశ్చత్వమేవ । సంహర్యస్త్వంసృజ్యవస్తుత్వమేవప్రాయోరక్ష్యంత్వంహికర్తాచకర్మ ॥౨౧ ॥ త్వంయజ్ఞోదీక్షితస్త్వంచస్వాహాఽసాత్వంహుతాశనః । త్వయావ్యాప్త * మిమంలోకమనువ్యాప్తారమాతవ॥ ౨౨॥ సోహంత్వాంశరణంప్రాప్తఃపద్మాసఖమజంవిభుమ్ । శేషిణంసర్వగజతాం ప్రణతార్తిహరంశు-

శ్రీనివాసస్యచక్రవర్తిప్రార్థనయాసర్వజనదృశ్యత్వాభ్యుపగమః.

భమ్ ॥ ౨౩ ॥ స్తుత్వేతిభూపఃప్రణతఃపృథివ్యాంతుష్టావభూయఃప్రణనామభూయః । అథాస్యభక్తింసవిలోక్యదేవోనృపాత్మజంప్రీతమనాజగాద ॥ ౨౪ ॥ గుహాసుబద్ధైఃప్రతిశబ్దజాతైర్ముహుస్తిరస్కృత్యపయోధిఘోషమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోస్మిరాజేన్ద్రపరంతవాహంభక్త్యానయాచాన్యసుదుర్లభంచ ॥ ౨౫ ॥ వరంవృణీష్వాద్యయదిచ్ఛసిత్వందాస్యామిసర్వంతవమావిషాదః ॥ ౨౬ ॥ రాజపుత్రః ॥ యత్తద్రూపందుర్లభంయోగివర్యైరమ్యం భూయాదీదృశంసర్వదృశ్యమ్ ॥ అత్రైవత్వంసర్వదావాసమీయాస్సర్వేషాంవైమానవానాంహితాయ ।

---

* మిదంవిశ్వమతిష్ఠత్పరమంతవ. ఇతిపాఠాన్తరం.

ఓమిత్యుక్త్వాథాపరంప్రాహవాక్యం మద్భక్తస్త్వంనాస్తి తుల్యస్త్వ
యాఽన్యః ॥ ౨౭ ॥ సన్తుష్టోఽహంమత్సఖిత్వంప్రదాస్యే వేత్థత్వంమాం
సుహృదంభక్తవశ్యమ్ । ఇత్యూచివాన్మాధవోఽరాజపుత్రం భూయః
ప్రాహాస్మై స్మేరవక్త్రారవిన్దః ॥ ౨౮ ॥ సేవాంరాజన్నన్వహంమే
త్రిసన్ధ్యంకర్తుంభూయశ్శాసనాన్మేఽర్హసిత్వమ్ । ఏతచ్ఛ్రుత్వారాజపు
త్రస్సుధీమాన్తేసేవాంనిత్యంనోజహౌప్రీతచిత్తః ॥ ౨౯ ॥ సేవాంకుర్వ
న్వేఙ్కటేశస్యరాజాతస్మిన్వాసంపత్తనేస్మప్రయాతి ॥ ౨౯½ ॥ సేవాకా
లేషుతస్యాయంరాజ్ఞోవైభక్తవత్సలః ॥ ౩౦ ॥ అర్చాభావమతిక్రమ్యహితా

శ్రీశ్రీనివాసమహోత్సవసేవార్థంబ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్.

ర్థానప్యుపాదిశత్ । సకదాచిద్ధ్వజారోహమహోత్సవమతన్ద్రితః ॥
అకారయచ్ఛుభర్క్షేణకన్యాంయాతిదివాకరే । ధ్వజంనిర్మాయవిధివద్గరు
డాధిష్ఠితంశుభమ్ ॥ ౩౨ ॥ ఆరోపయత్సమభ్యర్చ్యధ్వజస్తమ్భమనుత్త
మమ్ ॥ ౩౨½ ॥ బ్రహ్మాణమీశంసగణంశతక్రతుం యేచైవాన్యేసన్తిదిక్పాల
ముఖ్యాః ॥ ౩౩ ॥ తానజ్ఞసామన్త్రవరైర్ద్విజాశ్చసేవార్థంవైస్వైరమా
హూతవన్తః ॥ ౩౩½ ॥ తతోఽహంసంసమారుహ్యప్రాఞ్జలిఃకమలాసనః॥
ఆగతోమునిభిస్సార్ధంకాఙ్క్షన్సేవాంరమాపతేః । శఙ్కరోఽపివృషారూఢస్సే
వాయైగిరిజాన్వితః ॥ ౩౫ ॥ ప్రమథాద్యైఃపారిషదైరన్వితఃప్రయయౌ
ముదా । ఇన్ద్రోఽపిసాన్ద్రసిన్దూరప్రస్ఫురత్కుమ్భమణ్డలమ్ ॥ ౩౬ ॥ ఆ
రుహ్యైరావతంనాగంద్రష్టుంయాత్రోత్సవంయయౌ । అన్యేచాపిదిశా
పాలాస్స్వంస్వంవాహనమాస్థితాః ॥ ౩౭ ॥ శేషాచలతటీదేశమగమ
న్నాదృతోత్సవాః ॥ ౩౭½ ॥ నారదోఽపిహరినామసహస్రంకలయన్విమృ
శన్మహతీంచముహుః । ఆయయావాహృదిచభాస్వరభూతంకలయన్వి
వృణన్నిగమాదిమపి ॥ ౩౮½ ॥ అథాయయుర్ద్రష్టుకామామహాన్తంక్షోణీ
పాలాఃప్రాణినస్సర్వఏవ । పుత్రంనేత్రంప్రార్థయానాశ్చ భూయోనా
నాదిగ్భ్యస్సమశీర్షాస్తదానీమ్ ॥ ౩౯½ ॥ తస్యచోత్సవయాత్రాయాంశే
షాచలపతేస్తదా ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటేశంప్రార్థయన్తోనానాదిగ్భ్యస్సమాగ
తాః । కిఙ్కరాశ్చైవగాయన్తికీర్తింతస్యమహాత్మనః ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థంప్రవ

వృత్తేతస్యదివ్యశ్శౌరేర్మహోత్సవః । అదృష్టపూర్వాస్సర్వేషాంవిస్మయం
వ్యతనోద్భృశమ్ ॥ ౪౨ ॥ పఙ్గవోజవనాఆసన్కాణావై దూరదర్శనాః ।
బభూవుర్వాగ్మినోమూకాజనాస్తస్మిన్మహోత్సవే ॥ ౪౩ ॥ తదాప్రభృతి
యస్మిన్నేవవర్షేవర్షేమహోత్సవే । నమస్యతిహరింతత్ర సవృద్ధింయా
స్యతిధ్రువమ్ ॥ ౪౪ ॥ తస్యచోత్సవయాత్రాయాం శేషాచలపతేస్తదా ।

శ్రీశ్రీనివాసస్యరథోత్సవావభృథోత్సవప్రకారః.

పయోదావిరజీచక్రుఃప్రతోళీర్వ్యాసవాజ్ఞయా ॥ ౪౫ ॥ సౌవర్ణంకల్ప
యామాసరథంరత్నపరిష్కృతమ్ । తస్మిన్రథవరేరమ్యేదీవ్యతిస్మాష్టమే
దినే ॥ ౪౬ ॥ అథాష్టసువ్యతీతేషుదివసేషుమహోత్సవే । శ్రవణేవిష్ణున
క్షత్రేముహూర్తేతుశుభేతదా ॥ ౪౭ ॥ చక్రంభగవతాఽజ్ఞప్తంస్వామి
పుష్కరిణీజలే । చకారావభృథస్నానంమఖేఽస్మింశ్చసమాపితే ॥౪౮॥
అథాస్యాంవిధివద్రాత్రౌ ధ్వజస్యాప్యవరోహణమ్ । చక్రుర్విప్రవరాస్త
త్రమహానైవేద్యమేవచ ॥౪౯॥ అథాన్యస్మిన్దినేదేవమానర్చవిధివత్తదా ।
ప్రసూనైర్వివిధైశ్చాపిసుగన్ధైస్సుమనోహరైః ॥ ౫౦ ॥ హరిర్విసర్జయా
మాసదేవాన్తత్రైవార్థమాగతాన్ । బ్రహ్మరుద్రపురోగాంశ్చప్రణమ్రశి
రసస్తదా ॥౫౧॥ ఇత్థంసరాజావృషశైలభర్తుర్మహోత్సవందివ్యమిమం
సమాప్య । హృష్టఃకృతార్థంబహుమన్యమానోహ్యాత్మానమావాసమి
యాయభూయః ॥౫౨॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణేతీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవే
ఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ శ్రీనివాసావిర్భావాది
కథనంనామ నవమోధ్యాయః.

చక్రవర్తిసమీపాగతకృష్ణశర్మాఖ్యవిప్రోదన్తః.

నారదః ॥ ఉత్సవాన్తేద్విజఃకశ్చిదాజగామతదన్తికమ్ । భార్య
యాసహితశ్చైవతద్దైవాచిరసూతయా ॥ ౧ ॥ ద్విజంతమాగతంరా
జాపాద్యార్ఘ్యాసనవన్దనైః । అభిపూజ్యయథాన్యాయందృష్ట్వాకుశలమ
బ్రవీత్ ॥ ౨ ॥ రాజా ॥ కస్తేదేశోద్విజశ్రేష్ఠకిమర్థమితఆగతః। వదస్వ

కిమహంవా తే కరవాణినిదేశకృత్ ॥ 3 ॥ విప్రః ॥ దక్షిణామ్బునిధే స్తీ
రే శ్రుతాచన్ద్రపురీశుభా । తస్యాంవసతిధర్మజ్ఞః కూర్మో నామద్విజో త్త
మః ॥ ౪ ॥ తస్యాహంవై సుతో రాజన్ కృష్ణశర్మేతివిశ్రుతః । భార్యాసు
ధర్మిణీనామ్నా మమేయంపుత్రిణీశుభా ॥ ౫ ॥ కాశీక్షేత్రమహంద్రష్టుం
ప్రయాస్యేముక్తిసాధనమ్ । అస్యాశ్శిశు(స్త్రి)మాసోఽయం దుర్బలాచైవ
భామినీ ॥ ౬ ॥ ప్రవాసాయోగ్యతామన్యా దుర్బలాయాశ్చమన్త్రి
యన్ । త్వత్సకాశమహంరాజన్ సమ్ప్రాప్తస్త్వంహిరక్షితా ॥ ౭ ॥
విలోక్యకాశీమాయాస్యే సేయంతావన్మనస్వినీ । సమీపేతవరాజేన్ద్ర
వాసంయాత్వితిమేమతిః ॥ ౮ ॥ ఓమిత్యుక్తోథభూపేన త్యక్త్వాభా
ర్యాంసుతాన్వితామ్ । ఆమన్త్ర్యచమహీపాలం యయౌకాశీంప్రతిద్వి
జః ॥ ౯ ॥ రాజాచతస్యావాసార్థం గృహమేకంప్రకల్ప్యసః । ధాన్యం
షణ్మాసపర్యాప్తం దాపయామాసచస్వయమ్ ॥ ౧౦ ॥ ననిర్గచ్ఛగృహా
చ్చేతి శశాసద్విజభామినీమ్ । స్వవ్యాపారేస్థితో రాజా నైవసస్మారతాం
తతః ॥ ౧౧ ॥ కృష్ణశర్మాతతో విప్రో గత్వాప్రస్థానముత్తమమ్ । పునరా
గత్యభూపాల మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ కృష్ణశర్మా ॥ ఆగతఃకృష్ణ
శర్మాహం గఙ్గాందృష్ట్వాసుశోభనామ్ । న్యస్తాతవాన్తికేభార్యా దీయ
తాంవిరహాతురా ॥ ౧౩ ॥ ఇత్యుక్తో భూపతిస్తేన చిన్తయామాసదుఃఖి
తః । అహోమయాప్రమత్తేన విషయాసక్తచేతసా ॥ ౧౪ ॥ నచిన్తి
తామహాభాగా భామినీతుద్విజన్మనః । ధాన్యంషణ్మాసపర్యాప్తందత్తమ
స్యైపురామయా ॥ ౧౫ ॥ సకాలస్తువ్యతీతోఽద్య కింకరోతుద్విజన్మజా ।
గృహాన్నిర్గమనంచాస్యాః ప్రతిషిద్ధంమయాతదా ॥ ౧౬ ॥ ఇత్థంసఞ్చి
న్త్యరాజాఽసౌ ప్రేషయామాసపూరుషమ్ । ద్రష్టుంస్వనిర్మితేగేహే స
పుత్రాంద్విజభామినీమ్ ॥ ౧౭ ॥ సవిలోక్యాగతస్తూర్ణం రాజానంతంవ్య
జిజ్ఞపత్ । శిశునాసహభార్యాఽస్య కాలధర్మముపాగతా ॥ ౧౮ ॥ శరీ
రేచానయోశ్శుష్కే వర్తేతేచిరకాలతః।ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా సరాజా
భృశదుఃఖితః ॥ ౧౯ ॥ ద్విజమాహూయసమ్భ్రాన్త మిదంవచనమబ్ర
వీత్ ॥ రాజా ॥ తవభార్యాద్విజశ్రేష్ఠ మామనుజ్ఞాప్యభామినీ ॥ ౨౦ ॥
దేవదేవస్యసేవార్థ మిదానీమేవనిర్గతా।శ్వఆనేష్యామిభద్రంతే గతాంసే

వార్థమఞ్జసా ॥ ౨౧ ॥ దినమేకంచవిశ్రమ్య తతోయాస్యసిభార్యయా। ఇత్యుక్త్వాఽథద్విజశ్రేష్ఠం నృపశ్శఙ్కితమానసః ॥౨౨॥ గృహాన్నిర్గత్య శేషాద్రి మారురోహక్షణాన్తరాత్ । దేవస్యావసరంవీక్ష్య ప్రాఞ్జలిఃప్రయతస్థ్సితః ॥ ౨౩ ॥ సముహూర్తంవినిశ్వస్య సఖేదంచవ్యజిజ్ఞపత్ । స్వామిన్విజ్ఞాపనామద్య శృణుష్వైకమనామమ ॥ ౨౪ ॥ సోహంహిభవతా రక్ష్యశ్శరణఙ్గతఇత్యపి। అప్రబుద్ధేనమత్తేన మయావైదుష్కృతంకృతమ్॥ న్యాసీకృతాన్మహాభాగాం ద్విజవర్యేణధీమతా । నవ్యచారయమాసక్తోవిషయేషుయశస్వినీమ్ ॥ ౨౬ ॥ ఇదానీమాగతేవిప్రే పూర్వవృత్తమనుస్మరన్। కిమేతదితిభీతోహం తదుదన్తంవిచారయన్॥ ౨౭ ॥ శ్రుత్వామృతాంనిరాహారాం సపుత్రాంశుష్కదేహినీమ్ । పరంనిర్విణ్ణచిత్తోహమవదంద్విజమగ్రతః ॥౨౮॥ గతాఽసాదేవసేవార్థం శ్వఆనేష్యామితాం ప్రియామ్ । సపుత్రాంతవభార్యాంవై మాభైషీర్ద్విజసత్తమ ॥ ౨౯ ॥ భవిష్యతికథంచేతి భృశంచిన్తాముపాగతః। త్వామేవశరణందేవ ప్రణతార్తిహరంగతః ॥ ౩౦ ॥ యథాపాపంనవిన్దేయం చరితార్థోయథాద్విజః। దేవదేవతథాకర్తుం శక్తోనాన్యస్త్వయావినా ॥ ౩౧ ॥ త్రాహిమాంశరణంప్రాప్త మితస్త్వందుఃఖసాగరాత్ । గతిస్త్వమేవచాస్మాకం నాన్యోస్తిజగతీపతే ॥ ౩౨ ॥ ఇతిప్రణమ్యదేవేశం స్థితస్తూష్ణీంనృపోత్తమః। సాన్త్వయన్మధురైర్వాక్యై రువాచమధుసూదనః ॥ ౩౩ ॥ శ్రీభగవాన్॥ మాతేవ్యథాభూద్రాజర్షేమాభైషీస్త్వంకదాచన । తవోపాయమహం వక్ష్యే ద్విజభార్యాప్రజీవనే ॥ ౩౪ ॥ విప్రఃకాశీంప్రయాస్యన్మాం దృష్ట్వాఽనుజ్ఞాప్యవైగతః । సుధర్మిణీచమద్భక్తా సాధ్వీమద్గతమానసా ॥ ౩౫ ॥ తతస్తదీయాఃప్రాణావై యమాయకిలనార్పితాః। శరీరేమమరాజేన్ద్ర స్థా

అస్థికూటాభిధసరోవరమాహాత్మ్యమ్.

పితాస్తుప్రియాసవః ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాఽశ్వాస్యభూపాలం విష్వక్సేనమభాషత । ప్రాఞ్జలింవినయానమ్రం వేత్రపాణింపురస్థితమ్ ॥ ౩౭ ॥ విష్వక్సేనమహాభాగ మదీయాజ్ఞామిమాంశృణు । ఇత ఈశానదిగ్భాగే త్వస్థికూటాభిధంశుభమ్ ॥ ౩౮ ॥ తీర్థమస్తితతస్తోయం సమాహృత్యసుపావనమ్ । సుధర్మిణ్యాస్సుతస్యాపి శరీరమభిషేచయ ॥ ౩౯ ॥ సపు

త్రాऽసౌప్రసుప్తేవ తతఉత్థాస్యతిధ్రువమ్ । విష్వక్సేన స్తథేత్యుక్త్వాతో
యమాహృత్యతీర్థతః ॥ ౪౦ ॥ సుధర్మిణ్యాశ్శరీరంత దభ్యషిఞ్చత్సుతస్య
చ । ఉత్థితాऽసను తాऽసాధ్వీ ద్విజభార్యాసుధర్మిణీ ॥ ౪౧ ॥ అథరాజా
నమాహూయ ప్రోవాచమధుసూదనః । దృష్టోగిరివరస్యాయం మహి
మాభవతాऽనఘ ॥ ౪౨ ॥ ప్రభావమచలస్యాస్య సనకాద్యాశ్చయో
గినః । బ్రహ్మాద్యాస్సకలాదేవా నజానన్తియథామమ ॥ ౪౩ ॥ య
ద్యదిచ్ఛతివై జన్తుర్మనసాభీప్సితంనృప । తథాసిద్ధ్యతితత్సర్వం గిరేరస్యప్ర
భావతః ॥ ౪౪ ॥ అథవిప్రంసమాహూయ భార్యాంచాస్యసుధర్మిణీమ్।
ద్విజభార్యామథాపృచ్ఛ ద్వద తేకిమభీప్సితమ్ । ౪౫ ॥ సాతథోక్తాతుదే
వేన వరయామాసమాధవమ్। త్వద్భక్తిస్తుదృఢాచాస్తు మమదేవేశనిత్య
శః ॥ ౪౬ ॥ ఏవంసంప్రార్థితోదేవో దదౌతస్యా అభీప్సితమ్ । తతోవిధిశివా
ద్యాశ్చ సనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౪౭ ॥ వృషాద్రిమగమన్తత్సర్వే ద్రష్టుకా
మా స్తదద్భుతమ్ । కృష్ణశర్మాచసన్తుష్టో విస్మితశ్చమహామునే ॥ ౪౮ ॥
ప్రణమ్యస్తోత్రయామాస దేవదేవంరమాపతిమ్ । దేవదేవోనృపంప్రాహ
నచాస్యసదృశోభువి ॥ ౪౯ ॥ విప్రస్యమయిభక్తస్య తథైవనియతాత్మ
నః । అసౌజన్మాంతరేరాజం త్రయ్యన్తార్థప్రవర్తకః ॥ ౫౦ ॥ భవిష్యతిత
దన్తేచ మత్సాయుజ్యమవాప్స్యతి। రాజాచవిప్రమాహూయసభార్యంపు
రుషర్షభమ్ ॥ ౫౧ ॥ స్వావాసంప్రేషయామాస ప్రహృష్టేనాన్తరాత్మ
నా ॥ ౫౧½ ॥ తదనుచనృపతిర్వృషాచలంతం స్వయమధిగమ్యదినేది
నేమహాత్మా । విరచితదృఢభక్తిరస్యకుర్వన్వివిధమనోరథకిఙ్కరత్వమా
సీత్ ॥౫౨½॥కథితంభావివృత్తాన్తం దేవదేవస్యశార్ఙ్గిణః ॥౫౩॥ అర్చితశ్చక
లాభక్తై రద్భుతానిప్రదర్శయన్ । విహారన్రమయాచైవ సాకంతత్రమహీ
ధరే ॥ ౫౪ ॥ వసిష్యతిచహృష్టాత్మా సురసిద్ధనిషేవితః । ఇత్యేవంభృగ
వేతస్మై కథయామాసనారదః ॥ ౫౫ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం ప
రంవ్యాసేనకీర్తితమ్ ॥ ౫౫½ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యే-అస్థికూటతీర్థమాహాత్మ్యకథనంనామ దశమోధ్యాయః.

సింహాదాఖ్యాసురవృత్తాన్తః

భృగుః ॥ నమోనమోస్తేదేవర్షే సర్వజ్ఞకరుణానిధే । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం భూతంభావిచమేశ్రుతమ్ ॥ ౧ ॥ కేనాకారేణభగవానాకల్పంనివసిష్యతి । కింకరిష్యతివాదేవ శ్రీమాన్వేఙ్కటనాయకః॥ ౨॥ ఏతత్సర్వంసఙ్గ్రహేణ బ్రూహిమేమునిసత్తమ । యస్యశ్రవణమాత్రేణ శ్రోతవ్యంనావశిష్యతే ॥ ౩ ॥ నారదః ॥ శ్రూయతామిదమాఖ్యాస్యే చరితంవేఙ్కటేశితుః । సమ్భాషితమగస్త్యేన భావివృత్తేప్రసఙ్గతః ॥ ౪ ॥ చక్రవర్తీచభూపాల శ్శాసిష్యతివసున్ధరామ్ । భవిష్యతితదాదైత్య స్సింహాదోనామవీర్యవాన్ ॥ ౫ ॥ సదురాత్మాతపస్తేపే నిధ్యాయన్పరమేష్ఠినమ్ । ఉత్తరేపాపనాశస్య సార్ధయోజనదూరతః ॥ ౬ ॥ సరస్యఘవినాశాఖ్యే కుర్వంస్త్రిషవణాప్లవమ్ । ప్రజాపతేస్త్వదన్యోన విశ్వోపరిబభూవహ ॥ ౭ ॥ వయంశ్రేయస్వినస్స్యామ సోస్తుయోనో మనోరథః । ఇతిమన్త్రంజపన్నిత్య మారరాధచతుర్ముఖమ్ ॥ ౮ ॥ వర్షే పూర్ణేసభగవాన్హంసారూఢస్సరోజభూః । ఆవిర్బభూవపురత స్సింహాదస్యతపస్వినః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మా ॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠభద్రంతే సింహాదకుశలీభవ । తపసాతవతుష్టోస్మి వరంవరయసువ్రత ॥ ౧౦ ॥ సింహాదః ॥ నమోనమస్తేవిశ్వేశ సర్వకారణకారణ । యదిప్రీతోసిభగవన్దేహిమేవరముత్తమమ్ ॥ ౧౧ ॥ దేవదానవగన్ధర్వయక్షరాక్షసపన్నగాః । వశేతుమమవర్తన్తాం తేభ్యోనచభయంమమ ॥ ౧౨ ॥ సింహాదవచనంశ్రుత్వా తథాస్త్వితివిరిఞ్చనః । ఆభాష్యాన్తర్దధేసాకం యోగీశైరస్యపశ్యతః ॥ ౧౩ ॥ తదాప్రభృతిదుష్టాత్మా బబాధేదేవతాగణాన్। క్షత్రియైస్సహదేవాంస్తై

సింహాదభీతదేవానాంశ్రీనివాససమీపాగమనమ్.

ర్మునీనన్యాంశ్చమానవాన్ ॥ ౧౪ ॥ ఏవన్తేనార్దితాదేవా మునయశ్చ తపోధనాః । శరణ్యంశరణంజగ్ముర్వేఙ్కటేశంయథానిధిమ్ ॥ ౧౫ ॥ దేవాః ॥ దైత్యారేదేవదేవేశ శరణాగతవత్సల । త్రాహినఃపుణ్డరీకాక్ష సింహాదాదసురాధమాత్ ॥ ౧౬ ॥ త్రిలోకీంబాధతేనిత్యమనుభుఙ్క్తేచరూపిణీః । సింహాదఃక్రూరచారిత్రః పాపఃప్రాప్తవరో విధేః ॥ ౧౭ ॥ ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వా భగవాన్భూతభావనః ।

అథ యాగత దేవానాంచక్రవర్తినికటగమనాయభగవదాజ్ఞా.

మేఘధ్వనిగభీరేణవచసాఽన్వగ్రహీత్సురాన్ ॥ ౧౮ ॥ శ్రీభగవాన్॥ అభయంబ్రహ్మణాదత్తం దేవేభ్యస్సురసత్తమాః । నదానవాశ్చతంఘ్నన్తినాసురానచపన్నగాః ॥ ౧౯ ॥ నైవశక్తిర్మనుష్యాణాంసంహారేఽస్య దురాత్మనః । సహాయాస్తస్యబహవస్సన్తిదైత్యాంశసమ్భవాః ॥ ౨౦ ॥ ఖరఃకడారఃపిఙ్గాక్షఃకనకఃక్రుకఃకపిః । ఏతేహిరణ్డాకులజాష్షడ్బాణస్యాత్రసన్తిహి ॥ ౨౧ ॥ ప్రహ్లాదాయవరోదత్తఃపురాప్రీతిజుషామయా । తద్వంశ్యానైవహన్తవ్యాస్సత్యపిత్రిజగత్క్షయే॥ ౨౨॥ తత్రోపాయంప్రవక్ష్యామిసింహాదక్షపణాయవః । చక్రవర్తీవసత్యత్రకాళహస్తిసమీపతః ॥ ౨౩ ॥ సువర్ణముఖరీతీరేపశ్చిమేపుణ్యధామని । సమాప్యాయయతస్యాంశైర్మద్భక్తంచక్రవర్తినమ్ ॥ ౨౪ ॥ సింహాదంసుమహాబాహుం మహాబలపరాక్రమమ్ । ససంహరిష్యతిబలీరాక్షసానివరాఘవః ॥౨౫ ॥ స్వస్థాభవతదేవేశాస్సర్వంభద్రంభవిష్యతి । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుస్సర్వభూతాత్మభావనః ॥ ౨౬ ॥ విసర్జయామాససురాన్విమానంచావిశత్ప్రభుః ।

భగవదాజ్ఞయా దేవానాన్ద్విజవేషేణచక్రవర్తినికటగమనమ్.

తతో దేవాస్సగన్ధర్వాస్సిద్ధాశ్చపరమర్షయః ॥ ౨౭ ॥ అనుగ్రహీతుకామాస్తమాజగ్ముశ్చక్రవర్తినమ్ । బ్రాహ్మణాకారమాలమ్బ్యదేవగన్ధర్వతాపసాః ॥ ౨౮ ॥ శుభాశిషంప్రయుఞ్జానారాజానముపతస్థిరే॥ ఆగతాంస్తాన్మహాభాగఃపూజయిత్వాయథావిధి ॥ ౨౯ ॥ పప్రచ్ఛకుశలంసర్వానభివాదనపూర్వకమ్ । పూజితాస్తేనభూపేనదే

సింహాదవధాయచక్రవర్తినమ్ప్రతిదేవకృతచోదనా.

వాబ్రాహ్మణవిగ్రహాః ॥ ౩౦ ॥ అబ్రువన్నేకకణ్ఠాస్తేరాజానంప్రశ్రయాన్వితమ్ ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ రాజన్కుశలమస్మాకంత్వయిశాసతిమేదినీమ్ ॥ ౩౧ ॥ నహిసూర్యేప్రతపతిలోకేసమ్పద్యతేతమః । సింహాదోనామదైత్యేన్ద్రోబాధతేబ్రాహ్మణానిహ ॥౩౨॥ నయజ్ఞాస్సమ్ప్రవర్తన్తే నహోమానచసత్క్రియాః । ఉత్తరేపాపనాశస్య సార్ధయోజనదూరతః ॥ ౩౩ ॥ సవసత్యసదాచారఃఖలోబ్రాహ్మణహింసకః । తం

సంహారదురాత్మానం సర్వలోకైకకణ్టకమ్ ॥౩౪॥ కృతస్తేఽనుగ్రహోఽ
స్మాభిస్సర్వదేవాత్మభిర్నృప ॥ చక్రవర్తీ ॥ అనుగ్రహేణయుష్మాకం
సంహరామినసంశయః ॥ ౩౫ ॥ సింహాదఃకీదృశస్తస్యబ్రూతకింవాబ
లంబుధాః ॥ బ్రాహ్మణాః ॥ విరిఞ్చినాదత్తవరస్సింహాదఃక్రూరవిక్రమః॥
అవధ్యస్సర్వదేవానాం దేవస్యచరథాఙ్గిణః । త్వమేవతస్యరాజేన్ద్ర సం
హర్తానచసంశయః ॥ ౩౭ ॥ దేవాఃకుర్వన్తుసర్వేపి సన్నిధానంత్వయి
ప్రభో । ఇత్యుక్త్వాబ్రాహ్మణాస్సర్వే సంప్రయుజ్యాజయాశిషః ॥ ౩౮ ॥

సింహాదవధోపాయవేదనాయభగవత్సన్నిధిమ్ప్రతిచక్రవర్తిగమనమ్.

అన్తర్ధానంగతాస్తత్ర తదద్భుతమివాభవత్ । అథరాజామహాతేజాశ్చ
క్రవర్తీసధార్మికః॥౩౯॥ మన్త్రిభిర్మన్త్రయామాస వధోపాయందురా
త్మనః।నిశ్చిత్యకృత్యవిత్కృత్యం మన్త్రిభిస్సహమన్త్రవిత్ ॥౪౦॥ జగామ
వేఙ్కటేశస్య సన్నిధింసన్నిధింయథా । స్వర్ణపద్మైస్స్వర్ణపుష్పైస్తుల
సీదళసంయుతైః ॥ ౪౧ ॥ అర్చయిత్వాయథాపూర్వం వేఙ్కటేశంనృ
పోఽవదత్ । బ్రాహ్మణప్రవరాస్స్వామిన్ సింహాదేననిపీడితాః ॥ ౪౨ ॥

చక్రవర్తికృతాసురవధార్థభగవద్దత్తపఞ్చాయుధధారణమ్.

తత్సంహారనియోగంమే ప్రదదుఃకింకరోమ్యహమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ శ
ఙ్ఖచక్రేప్రదాస్యామి భావిసాయుజ్యసూచకే ॥ ౪౩ ॥ తథాకౌమోదకీం
శార్ఙ్గం నన్దకంచమహామతే।పఞ్చాయుధధరోభూత్వా దురాత్మానంసు
రద్రుహమ్ ॥ ౪౪ ॥ సబన్ధువర్గంసామాత్యం జహిసఙ్గ్రామమణ్డలే । ఇ
త్యుక్త్వాప్రదదౌతస్మై శుచయేచక్రవర్తినే ॥ ౪౫ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గ
ఖడ్గానిమధుసూదనః । తతస్సరాజతనయః పునశ్చస్వపురంగతః ॥ ౪౬॥

సింహాదేనసహాయుద్ధాయకిరాతరూపేణచక్రవర్తిగమనమ్.

సేనాంసంయోజయామాస దేవతేజస్సమేధితామ్ । సర్వదైవతతేజో
భిరుపబృంహితవిగ్రహః ॥ ౪౭ ॥ కైరాతంవపురాస్థాయ ప్రతస్థేసహ
సైనికః । కిరాతవపుషస్సర్వే సహితావిశ్వకద్రుభిః ॥ ౪౮ ॥ సమేతం
మృగయాసక్తం చక్రవర్తినమన్వయుః । ఘ్నన్తోవ్యాఘ్రాన్వృకాన్ సిం

హాన్ తరక్షూన్ శల్యకాన్ కిటీన్ ॥ ౪౯ ॥ ప్రతీరం పాపనాశస్య ప్రాపూరా
జేన్ద్రసద్భటాః । చోళరాజకుమారస్య వాహినీబలగర్వితా ॥ ౫౦ ॥
మన్దంమన్దంప్రతీయాయ ఘోరసింహోదకాననమ్ । వనదుర్గాద్వినిష్క్ర
మ్య సింహోదో దైత్యభూపతిః ॥ ౫౧ ॥ అవైక్షతకిరాతాంస్తా న్నిర్విషాద
స్స్వతాననః । నదేవానచదైతేయా నగన్ధర్వానదానవాః ॥ ౫౨ ॥ నచ
క్రవర్తినస్సైన్యాః కిమర్థంనోభయాళుతా । ఇతినిశ్చిత్యధీరాత్మా నిర్గ
తస్సైన్యనికైస్సహ ॥ ౫౩ ॥ సింహోదస్సింహమారుహ్య ప్రతీయాయప్రభో
ర్బలమ్ । కోటీశతసహస్రేణ ఖరసైన్యేననిర్యయా ॥ ౫౪ ॥ సర్వతస్స
హితస్సైన్యైః కడారష్టష్టికోటిభిః । పిఙ్గాక్షుస్సప్తకోటీభిః కనకోదశకో
టిభిః ॥ ౫౫ ॥ కద్రుకోన్యర్బుదానీకః కపిఃపద్మసరావృతః ॥ అన్యేచదై

పాపనాశనతీర్థసమీపప్రవృత్తచక్రవర్తిసింహోదయుద్ధక్రమః.

త్యపతయ స్స్వస్వసైన్యసమావృతాః ॥ ౫౬ ॥ ఆగతాస్సర్వవైతే మి
ళిత్వాఽక్షౌహిణీశతమ్ । త్రిదశాక్షౌహిణీనాథ శ్చక్రవర్తీమహాబలః ॥౫౭॥
సింహోదేనసమంయుద్ధం చకారభగవత్ప్రియః । సేనయోరుభయో
శ్చాథ సింహోదహరిభక్తయోః ॥ ౫౮ ॥ సమరస్సుమహానాసీ ద్గఙ్గా
యమునయోర్యథా।విమానరత్నాన్యారుహ్య ప్రవీరవరణోత్సుకమ్॥౫౯॥
ఆగతందేవగాణిక్యం మధ్యేగగనమణ్డలమ్ । ఆగతాదేవతాస్సర్వాః పర
మేష్ఠిపురోగమాః ॥ ౬౦ ॥ ద్రష్టుకామామహాయుద్ధం దైత్యరాజాధి
రాజయోః । తతోయుద్ధంసమభవ త్సింహోదనృపసేనయోః ॥ ౬౧ ॥
వరార్థేకలహంచక్రు ర్దేవ్యశ్చాప్సరసోమిథః । సేనాసుక్షీయమాణాసు
చక్రవర్తీధృతాగ్రహః ॥ ౬౨ ॥ శార్ఙ్గంధనురుపాదాయ సన్దధేనిశి
తాన్ శరాన్ । బాణేనైకేనరాజేన్ద్రో జఘానదశవింశతిమ్ ॥ ౬౩ ॥
శతంసహస్రమయుతం నియుతంప్రయుతంతథా । తస్యవిక్రమమాలో
క్య సింహోదస్సింహవాహనః ॥ ౬౪ ॥ గదయారాజరాజాశ్వం నిజఘా
నాతిరంహసా । నిహతేతురగేరాజా గజమైరావతోపమమ్ ॥ ౬౫ ॥
ఆరుహ్యమఘవేవాన్యో గదాంకౌమోదకీందధౌ । సావిసృష్టానృపేన్ద్రే
ణ హత్వాసింహోదవాహనమ్ ॥ ౬౬ ॥ మమర్దాక్షౌహిణీష్షష్టిం పునా

రాజానమాశ్రితా । మాయామాస్థాయసింహాదః ప్రభూతాంచక్షణా న్తరే ॥ ౬౭ ॥ పునరుజ్జీవయామాససేనాం కౌమోదకీహతామ్ । సైనికోజ్జీవనందృష్ట్వా సింహాదస్యమహారాజసః ॥ ౬౮ ॥ విస్మితాస్స స్మితాశ్చాసన్దివిదేవాశ్చతాపసాః । అర్ధచన్ద్రేణబాణేనశార్ఙ్గమాదాయవీర్యవాన్ ॥ ౬౯ ॥ శతవారంచచిచ్ఛేద సింహాదస్యశిరోనృపః । కృత్తంకృత్తంపునఃకృత్తంపునర్జాతంపునఃపునః ॥ ౭౦ ॥ వీక్షమాణాశ్శిరోదేవావిషాదంప్రతిపేదిరే । అస్త్రంసన్ధాయగాన్ధర్వం శార్ఙ్గేశ్రీపతివల్లభః ॥ ౭౧ ॥ ప్రాయుఙ్క్తవైరిసేనాయాంరామోమూలబలేయథా । ఖాదన్తఃప్రహరన్తశ్చదైత్యాస్తేపరస్పరమ్ ॥ ౭౨ ॥ ఉన్మత్తాఇవభూ

సమరసమయేచక్రవర్తినేవాయుకృతసుదర్శనమన్త్రోపదేశః.

తేనగ్రస్తాఇవచబభ్రముః । విరిఞ్చేనాభ్యనుజ్ఞాతోవాయుర్బ్రాహ్మణరూపధృత్ ॥ ౭౩ ॥ జజాపనృపతేఃకర్ణేసౌదర్శనషడక్షరమ్ । గోబ్రాహ్మణహితార్థాయచక్రేణనృపనన్దన ॥ ౭౪ ॥ హరదైత్యశిరశ్శీఘ్రమిత్యుక్త్వాఽన్తర్దధేచసః । బ్రాహ్మణస్యవచశ్శ్రుత్వాచక్రవర్తీమహామనాః ॥

చక్రాయుధేనచక్రవర్తికృతసింహాదవధప్రకారః.

సుదర్శనంసహస్రారమాదదేభగవానివ । చక్రపాణింనృపంవీక్ష్యమత్వాచక్రధరంహరిమ్ ॥ ౭౫ ॥ భయవిభ్రాన్తచిత్తస్యసింహాదస్యశిరస్తదా । సుదర్శనేనచిచ్ఛేదచక్రవర్త్యపునర్భవమ్ ॥ ౭౭ ॥ అన్యేతుతస్యానుచరాదైత్యవీరాస్ససైనికాః । గాన్ధర్వమోహితాస్తస్థుస్తత్రైరణమణ్డలే ॥ ౭౮ ॥ తస్యోపరినరేన్ద్రస్యపుష్పవర్షాణిజజ్ఞిరే । అథ చామరవాద్యానివాద్యన్తేస్మసమన్తతః ॥ ౭౯ ॥ అశరీరిగిరంశ్రుత్వాచోళరాజస్యనన్దనః । అస్త్రస్యమోహనస్యాస్యనచక్రేప్రతిసంహృతిమ్ ॥ నారదః ॥ ఏవముక్తమగస్త్యేనతథోక్తంభవతోమయా । అన్యచ్చకిఞ్చిద్వక్తవ్యముచ్యతేచరితంమయా ॥ ౮౧ ॥ కలాయుగేనరాస్సర్వేతత్రాయోధనమణ్డలే । శ్రోష్యన్తిదైత్యవీరాణాంరాత్రౌకోలాహలంసదా ॥

క్షేత్రపాలాజ్ఞయాసర్వేసింహోదాసురసైనికాః । నయనాగోచరాన్యా ణాంభ్రమిష్యన్తితతస్తతః ॥ ౭౩ ॥ తతస్సింహోదసంహారీచక్రవర్తీమహీపతిః । వ్యజిజ్ఞపత్స్వవృత్తాన్తంవేఙ్కటేశాయసర్వతః ॥ ౭౪ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గనన్దకాన్నృపనన్దనః। అర్పయామాసహరయేవేఙ్కటాద్రిని

భగవత్కృతపఞ్చాయుధకృత్యనిర్ణయః.

వాసినే ॥ ౭౫ ॥ రాజానంచతథాపఞ్చాయుధాన్యపిచమాధవః । ఉవాచమేఘనిర్ఘోషగమ్భీరిమభృతాగిరా ॥ ౭౬ ॥ రాజన్యదేచ్ఛసిజయమజయ్యోసామ్పరాయకే । తదేమాన్యాయుధాన్యస్మైచ్ఛసాహాయ్యంకుర్వతాంతవ ॥ ౭౭ ॥ హేశఙ్ఖచక్రశార్ఙ్గాసేకౌమోదకిమహాగదే । రాజ్ఞోస్యకామదాఃకాలే స్వస్వతీర్థేషుతిష్ఠత ॥ ౭౮ ॥ స్నాతానాం స్వస్వతీర్థేషుమమసాయుజ్యభోగదాః । విహరధ్వంయథాకామంమయిధ్యానపరాయణాః ॥ ౭౯ ॥ దత్తైర్యుష్మాభిరేతస్యసాయుజ్యంయదిహాదిశమ్ । తన్నవ్యాహన్యతాంసద్యఃపునరాగమనేనవః ॥ ౮౦ ॥ మానసామేస్తసద్యోహం ప్రత్యక్షవిగతాయుధః । కఞ్చిత్కాలంవసిష్యామితతఃకేనాపిహేతునా ॥ ౮౧ ॥ కలౌకశ్చిన్మహాభాగశ్శఙ్ఖచక్రేతుకృత్రిమే । కారయిత్వాస్థాపయితావిమానాదింశ్చమేపునః ॥౮౨॥ తతస్తద్భక్తివశగస్సర్వప్రత్యక్షగోచరః । ఆకల్పంనివసిష్యామివరాభయదహస్తదః ॥ ౮౩ ॥ ఊర్ధ్వాభ్యామపిచాన్యాభ్యాంహస్తాభ్యామతిసున్దరే । దధానశ్శఙ్ఖచక్రేచకల్పితేలోకతుష్టయే ॥ ౮౪ ॥ దత్తంహిమమసాయుజ్యంమయాతేరాజనన్దన । గచ్ఛప్రశాధిరాజ్యంచమాంసేవస్వదివానిశమ్ ॥౮౫॥ ఇత్యాజ్ఞప్తాభగవతాశఙ్ఖచక్రగదాఽసయః। శార్ఙ్గంచస్వస్వతీర్థానిపుణ్యానిప్రతిపేదిరే ॥ ౮౬ ॥ పుత్రోపిచోళరాజస్యదేవతాఽశాస్యవైభవః । జగామనగరీంస్వీయాంమఘవేవామరావతీమ్ ॥ ౮౭ ॥ ఇత్థంనారదవాక్యానిశ్రుత్వాభృగురుదారధీః । వేఙ్కటేశేపరాంప్రీతిమవిన్దతమహామనాః ॥ ౮౮ ॥ భృగురపివృషభాచల

ప్రభావంమునివరసఙ్కథితంనిశమ్యభూయః । తదనుసచవిలోకితుంర
మేశంస్థిరరతినామనసాయయాగిరీన్ద్రమ్ ॥౯౯॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డేభృగునారదసంవాదే
శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రవర్తిపరాక్ర
మకథనంనామైకాదశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీ బ్రహ్మాణ్డపురాణే తీర్థఖణ్డే భృగునారదసంవాదే
ప్రథమప్రభృత్యేకాదశ పర్యన్తైకాదశాధ్యాయా
త్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరోభా
గస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయఃకమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్.

శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ౧౧

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥

తీర్థయాత్రేచ్ఛయాపితృనికటేమార్కణ్డేయవిజ్ఞప్తిః

ఋషయః॥సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞవేదవేదాన్తపారగ । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యంవదస్వామునిపుఙ్గవ॥ ౧॥ శ్రీసూతః॥పురామృకణ్డుతనయఃపురుషోత్తమసేవయా । దీర్ఘమాయురవాప్యాథముదాపరమయామునిః ॥ స్వమాశ్రమపదంగత్వాతపస్విజనసన్నిధౌ । మాతుఃపితుస్సమతిమాన్ప్రణామమకరోద్భువి ॥ ౩ ॥ అతస్తాభ్యాంయథావృత్తమాఖ్యాయమునిపుఙ్గవః । శ్రేయస్కరంకిఞ్చిదిచ్ఛన్కర్తుంవైవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౪ ॥ మాతఃపితర్మమేష్టంయచ్ఛృణుతంబ్రువతోమమ । దేవతాఽనుగ్రహాద్ధాయుఃపరిపూర్ణమభూత్కిల ॥ ౫ ॥ పుణ్యస్థలేషుతీర్థేషుచరితుంవిద్యతేమతిః । సుఖంగచ్ఛేతికృపయామాంప్రస్థాపయతంయువామ్ ॥ ౬ ॥ లౌకికేవైదికేకార్యేపిత్రనుజ్ఞావిశిష్యతే । అథాబ్రవీన్మృకణ్డుస్తుస్వపుత్రంపుత్రవత్సలః ॥ ౭ ॥ పావితోఽహంత్వయాపుత్రకులంచమమపావితమ్ । పుణ్యస్థలేపుణ్యతీర్థేచలనేచ్ఛాయతస్తవ ॥ ౮ ॥ తస్మాత్తవమతిస్సౌమ్యసమ్యగేవేతిమేమతిః । త్వాంప్రస్థాపయితుంపుత్రకథంభవతిమా

నసమ్ ॥ ౯ ॥ పుత్రమాత్రస్యపిత్రోస్తువిరహోదుస్సహోభవేత్ । లోకేసర్వత్రవిదితంసత్పుత్రస్యతుకింపునః ॥ ౧౦ । ఉత్తమోత్తమపుత్రస్త్వంవియోగస్తేఽతిదుస్సహః। సత్పుత్రలక్షణంసద్భిరుచ్యతేతత్త్వధావహి ॥ ౧౧ । యఃప్రీణయేత్స్వచరితైఃపితరంసపుత్రోయద్భర్తురేవహితమిచ్ఛతితత్కళత్రమ్ । తన్మిత్రమాపదిసుఖేచసమక్రియంయదేతత్త్రియంజగతిపుణ్యకృతోలభన్తే॥ ౧౨ ॥ ఆవయోఃప్రియకృత్త్వంతుమతిమానాస్తికోఽప్యసి । కథంత్వద్విరహస్సహ్యో భవిష్యతిసుతావయోః ॥ ౧౩ ॥ ఆనన్దేషుచసర్వేషుసవకానన్దఉత్తమః । మాతాపిత్రోస్సమీపేతువర్తతేతనయోయతః । ౧౪ ॥ తనయస్యసచానన్దస్తదేవసుకృతంమహత్ । పితరౌశ్శుశ్రూషమాణస్తుసఞ్చరేతసమీపతః॥ ౧౫ ॥ అతఆవాంవిహాయత్వంకథంగచ్ఛసితద్వద ॥ శ్రీసూతః ॥ మార్కణ్డేయస్సఇత్యుక్తఃపితరౌవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౬ ॥ మాతఃపితర్మ్మాచశోకోయువయోర్మ్మత్కృతేక్వచిత్ । ప్రత్యబ్దంసర్వథాఽగత్య యువాంపశ్యామిసర్వదా ॥ ౧౭ ॥ పుణ్యక్షేత్రాభిగమనేపుణ్యతీర్థావగాహనే । యత్పుణ్యంతత్ఫలంసర్వంపావయేదితిహిశ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ కృత్వాశీర్వచనంభూయఃప్రస్థాపయతమఞ్జసా । ఇత్యుక్తవాక్యేతనయేనయశాలినితావుభౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆలిఙ్గ్యతనయంగాఢమాశీర్వాదపరౌతదా । చిరంజీవసుపుత్రత్వంచిరమానన్దవాన్భవ ॥ ౨౦ ॥ చిరంధర్మ్మపరశ్చత్వన్నావయోర్హర్షమావహ। ఇత్యుక్తస్తనయఃకృత్వాప్రదక్షిణముదార

పిత్రనుజ్ఞయామార్కణ్డేయకృతపుణ్యదేశతీర్థయాత్రాక్రమః.

ధీః ॥ ౨౧ ॥ తీర్థయాత్రాంజిగమిషుఃఖేచరేణజగామహ । కాశీస్థలేఽవరుహ్యాసౌస్నాత్వాగఙ్గాజలేశుచిః ॥ ౨౨ ॥ తీరమారుహ్యవిశ్వేశంనత్వాక్వచిదవస్థితః । తత్రాకాశేచరన్తంతందదర్శఖగపుఙ్గవమ్ ॥ వైష్ణవాగ్రేసరంశ్రీమద్గరుడంపృష్టవానసౌ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ విష్ణువాహనమస్తుభ్యంక్వగచ్ఛసిమహామతే ॥ ౨౪ ॥ పుణ్యస్థలంపుణ్యతీర్థమిచ్ఛన్నహమిహాగతః । అతీవపుణ్యంకింకింయత్తన్మేవదఖగేశ్వర ॥ ౨౫ ॥

*** మార్కణ్డేయంప్రతిగరుడోపదిష్టశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమ్. ***

శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్తోగరుడస్తస్మైరహస్యముపదిష్టవాన్ ॥ గరుడః ॥

మార్కణ్డేయమునిశ్రేష్ఠ శృణుత త్త్వంవదామి తే ॥ ౨౬ ॥ తీర్థానామధి
కంతీర్థంస్థలానామపిచోత్తమమ్ । సర్వేష్వపిచతీర్థేషు శృణుష్వగదతో
మమ ॥ ౨౭ ॥ ఇతోదక్షిణదిగ్భాగే సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౨౭½ ॥ అస్తి
శ్రీమాన్ వేఙ్కటాఖ్యోనగేన్ద్ర స్స్వస్తిప్రాప్తుమ్ శక్యతేతత్రసర్వైః । వ
స్తుద్రష్టుంపరమంయోగివర్యాః స్తోతుంవాసంసర్వదాకుర్వతేఽత్ర॥ ౨౮½॥
నామానిసన్తిసుబహూనిహితస్యలోకే తానిబ్రవీమిశృణుపుణ్యతమానిత
త్ర । శ్రీవేఙ్కటాద్రిరితి శేషమహీధరేతి నారాయణాద్రిరితిచాఞ్జనభూధ
రేతి ॥ ౨౯½॥ స్వర్ణాచలేత్యపిచరత్నమహీధరేతి భూయాంసిసన్తిభువనో
త్తమపావనాని । తత్కీర్తనంసకలపాపహరంమునీన్ద్ర తద్వన్దనంసకల
సౌఖ్యదమేవలోకే॥ 3౦½॥ యాత్రాపితంప్రతిసురైరపిపూజనీయా తాదృ
జ్మహాన్ భవతివేఙ్కటశైలముఖ్యః॥ 3౧॥ తస్యానుభావంప్రవదామిభూయ
స్సమస్తతీర్థానిభవన్తితత్ర । ఏవంసమస్తేషుచముఖ్యతీర్థం శ్రీస్వామినా
మ్నాఽస్తిసరోవరంతత్ ॥ 3౨ ॥ మాహాత్మ్యమేతస్యమయోచ్యతేక
థంయత్పశ్చిమేరోధసిభూవరాహః । ఆలిఙ్గ్యకాన్తామతిసౌమ్యమూర్తి
ర్వ్యరాజతేవిశ్వజనోపకారీ ॥ 33 ॥ తద్దక్షిణతటేరమ్యే వైకుణ్ఠపురవల్లభః।
ఆలిఙ్గితవపుర్లక్ష్మ్యా వరదోవర్తతేచిరమ్॥ 3౪॥ కుర్వన్తఏవతత్సేవాం వర్త
న్తేసర్వనిర్జరాః। త్వంవేఙ్కటాచలంగత్వా స్నాత్వాస్వామిసరోజలే॥ 3౫॥
విలోక్యవేఙ్కటాధీశ మానన్దాత్మా భవిష్యసి । అహంచతత్రగచ్ఛామి సే
వితుంవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ 3౬ ॥ విష్వక్సేనశ్చశేషశ్చ సేవేతేతందివాని
శమ్ । పుణ్యదేశోవేఙ్కటాద్రేస్తుల్యోనైవమహీతలే ॥ 3౭ ॥ స్వామి
పుష్కరిణీతీర్థతుల్యంభువినవిద్యతే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వాగరుడస్తత్ర
వేఙ్కటాచలమాగతః ॥ 3౮ ॥ సమునిర్గారుడగిరా విస్మయావిష్టమాన
సః । అహోశ్రుతంమహాపుణ్యస్థలంతీర్థంగరుత్మతా ॥ 3౯ ॥ ఇతిమ
త్వాఽద్రిసేవాయా మభవచ్చాభిలాషవాన్ ॥ 3౯½ ॥ . . . *

ఇతి శ్రీ మార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
గరుడమార్కణ్డేయసంవాదోనామ ప్రథమోధ్యాయః.

మార్కణ్డేయస్యశుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యేణసహ వేఙ్కటాచలగమనమ్.

శ్రీసూతః ॥ మార్కణ్డేయోఽథమతిమాన్ సువర్ణముఖరీంగతః । తతఉత్తరదిగ్భాగే దృష్టవాన్ శేషభూధరమ్ ॥౧॥ దైవాదగస్త్యశిష్యోఽపి శేషాద్రినికటంగతః । వేఙ్కటాద్రేరథోభాగే తీర్థంకిఞ్చిత్సమాగతః॥ ౨॥ యత్తీర్థంకాపిలంచాపి చక్రతీర్థంవిదుర్బుధాః।తస్యోపరిక్రమాత్సన్తితీర్థానికతిచిద్గిరౌ ॥ 3 ॥ ఇన్ద్రస్యవిష్వక్సేనస్య చక్రాదీనాంచపఞ్చకమ్ । అగ్నితీర్థంబ్రహ్మతీర్థం సప్తర్షీణాంక్రమేణచ ॥ ౪ ॥ అగస్త్యశిష్యసహితో మార్కణ్డేయోమహామునిః । చక్రాదిసప్తదశసు తీర్థేషుస్నానకృచ్ఛుచిః॥ తత్పశ్చిమేచతీర్థాని విద్యన్తేవేఙ్కటాచలే । బ్రహ్మక్షత్రవిడన్త్యానా మవరోహక్రమేణతు ॥ ౬ ॥ స్నాత్వాతేష్వపిశుద్ధేనాగస్త్యశిష్యేణసంయుతః । ఆరుహ్యవేఙ్కటంశైలం మధ్యేమార్గందదర్శసః ॥ ౭ ॥ నారసింహగుహాస్థానం లోకేవిఖ్యాతవైభవమ్ । లక్ష్మీనృసింహప్రహ్లాద వరదానన్దవైభవ ॥ ౮ ॥ దాసానుదాసం దేవేశ మాంపాహిమధుసూదన ।

మార్కణ్డేయస్యస్వామితీర్థస్నానపూర్వకశ్రీవరాహసేవాప్రాప్తిః.

ఇతిప్రణమ్యశుద్ధేన స్వామిపుష్కరిణీంగతః ॥ ౯ ॥ తత్రస్నాత్వామహాతీర్థే సఙ్కల్ప్యవిధిపూర్వకమ్ । తత్పశ్చిమతటేశ్వేతసూకరంవసుధాధరమ్ ॥ ౧౦ ॥ సాష్టాఙ్గంచప్రణమ్యాథ స్తోతుంసముపచక్రమే ॥ ౧౦౹ ॥ మార్కణ్డేయః ॥ జలౌఘమగ్నా సచరాచరాధరా విషాణకోట్యాఽఖిలవిశ్వమూర్తినా । సముద్ధృతాయేనవరాహరూపిణా సమేస్వయమ్భూర్భగవాన్ప్రసీదతు ॥ ౧౧౹ ॥ పోత్రిరూపనమస్తుభ్యం పురుషోత్తమతేనమః। స్వామిపుష్కరిణీతీరవాసినేవరదాచ్యుత ॥ ౧౨౹ ॥ శ్రీవేఙ్కటవరాహాయ విశ్వమఙ్గళకారిణే । భక్తానాంరక్షిణేతుభ్యం భగవన్సతతంనమః॥

శ్రీమార్కండేయకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

ఇతిస్తుత్వాఽథపీత్వాచ తత్పాదసలిలంముదా । నిర్గత్యదక్షిణేతీరే జగామహరిమన్దిరమ్ ॥ ౧౪౹ ॥ నమస్కృత్వావిమానాన్తఃప్రవిశ్యాసౌదదర్శహ । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వరదంవారిజేక్షణమ్ ॥ ౧౫౹ ॥ వేఙ్కటేశంప్రణమ్యాసౌ చకారస్తుతిముత్తమామ్ ॥ ౧౬ ॥ భాస్వచ్చన్ద్రమసౌయదీయనయనేభార్యాయదీయారమా యస్మాద్విశ్వసృ

డప్యభూద్యమికులంయద్ధ్యానయుక్తంసదా । నాథోయోజగతాంనగే
న్ద్రదుహితుర్నాథోఽపియద్భక్తిమాన్ తాతోయోమదనస్యయోదురి
తహతంవేఙ్కటేశంభజే ॥ ౧౭ ॥ పాహిమాంవేఙ్కటాధీశ ప్రణ
తార్తిప్రభఞ్జన । ఆత్మబన్ధోకృపాసిన్ధో సతతంతేనమోనమః ॥ ౧౮ ॥
నారాయణాద్రికృతవాసహరేనమస్తే నారాయణాఖిలజగత్పతయేనమ
స్తే । కారుణ్యపూర్ణకమలాపతయేనమస్తే కఞ్జాక్షరక్షకమనీయతనోనమ
స్తే ॥ ౧౯ ॥ వినావేఙ్కటేశంననాథోననాథస్సదావేఙ్కటేశం
స్మరామిస్మరామి । హరేవేఙ్కటేశప్రసీదప్రసీదప్రియంవేఙ్కటేశప్ర
యచ్ఛప్రయచ్ఛ ॥ ౨౦ ॥ అహందూరతస్తేపదామ్భోజయుగ్మప్రణామే
చ్ఛయాఽగత్యసేవాంకరోమి । సకృత్సేవయానిత్యసేవాఫలంత్వంప్ర
యచ్ఛప్రయచ్ఛప్రభోవేఙ్కటేశ ॥ ౨౧ ॥ అజ్ఞానినామయాదోషా నశే
షా విహితా హరే।క్షమస్వత్వంక్షమస్వత్వం శేషశైలశిఖామణే॥౨౨॥
మార్కణ్డేయః ॥ ఇతిస్తుత్వాతుభావేన శుద్ధేనసహసాదరమ్ । తూష్ణీంబ

మార్కణ్డేయస్యభగవద్భక్తినైరన్తర్యవరప్రాప్తిః.

భూవపురతో మస్తకేవిహితాఞ్జలిః ॥ ౨౩ ॥ తమాహవేఙ్కటాధీశో
మార్కణ్డేయంమహామునిమ్ । మార్కణ్డేయమహాబుద్ధే ప్రసన్నోస్మి
తవానఘ ॥ ౨౪ ॥ శ్రుత్వాగరుడవాక్యంత దాగతోయద్వృషాచలమ్।
స్తుతిర్హి విహితాసమ్యక్తస్మాదిష్టందదామితే ॥ ౨౫ ॥ ఇత్యుక్తస్సమునిః
ప్రాహ మమేష్టంకింజనార్దన । యథాతవస్మృతిర్భూయాత్సతతంవేఙ్క
టేశ్వర ॥ ౨౬ ॥ తథామాంపాహిదేవేశ భక్తవత్సలతేనమః । తథాఽస్త్వి

శుద్ధాఖ్యాగస్త్యశిష్యస్యభగవదనుగ్రహేణనిష్పాపత్వప్రాప్తిః.

తికృపాంకృత్వా హరిశ్శుద్ధమువాచహ ॥ ౨౭ ॥ శుద్ధశుద్ధదురన్తాని పా
పానివిహితానితే । తానిసర్వాణిశాన్తాని సేవయామేనసంశయః ॥ ౨౮॥
గుర్వాశ్రమమితోగత్వా ధర్మతత్త్వంసమాచర । ప్రదక్షిణంమద్విమా
నం కురుతాదితిచోక్తవాన్ ॥ ౨౯ ॥ ప్రదక్షిణంతతఃకృత్వా విమానంస
మ్ప్రణమ్యచ ॥ త్రిరావృత్త్యాక్వచిత్తిష్ఠన్ శుద్ధంమునిరథాబ్రవీత్ ॥ ౩౦॥
కుతస్త్వమాగతశ్శుద్ధ కోగురుఃకుత్రవాఽశ్రమః । తఆసన్నానిపాపాని

మార్కణ్డేయమ్ప్రతిశుద్ధకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్.

శాన్తానిహారిసేవయా ॥ ౩౧ ॥ ఏతత్సర్వంవదక్షిప్రం సఖేమయిదయా యది । ఇతిపృష్టోఽగస్త్యశిష్య స్సుఖేశృణ్వితిచాబ్రవీత్ ॥ ౩౨ ॥ యాథార్థ్యంశృణుమత్తస్త్వం మార్కణ్డేయమునీశ్వర। కాఞ్చీదేశేమధ్యరాష్ట్రే ద్విజోబహుకుటుమ్బ్యహమ్ ॥ ౩౩ ॥ కుటుమ్బభరణార్థాయ దుర్దానానిగృహీతవాన్ । వసనాశనహీనత్వాద్భ్రమామిజగతీతలే ॥ ౩౪ ॥ ఏకోద్దిష్టంషోడశాని బహుభుక్తానిపాపినా। ధనంధనమితిభ్రాన్తం భ్రాన్తచిత్తేనకేవలమ్ ॥ ౩౫ ॥ స్నానంసన్ధ్యాజపోహోమో దేవార్చాఽతిథికర్మచ। వైశ్వదేవంబ్రహ్మయజ్ఞో నకదాచిత్కృతంమయా॥ ౩౬॥ పాపినంమాంసమాలోక్య సర్వేగ్రామమహాజనాః । మహాబ్రాహ్మణఇత్యేవ శపన్తోనామచక్రిరే॥ ౩౭॥ రేవతీనామమేభార్యా మామహోచన్మనీషిణీ। బహూనిపాతకాన్యత్ర కుటుమ్బభరణేచ్ఛయా ॥ ౩౮ ॥ కుర్వన్నపిధనంకిఞ్చిన్నప్రాప్నోషికిఞ్చిద్ద్విజ । ప్రేతోద్దేశకృతాగావో గృహీతాఃప్రేతభోజనమ్ ॥ ౩౯ ॥ ప్రేతవాసాంసిబహుశో నిన్ద్యకర్మసదాకృతం। ఏవంకృతేషుపాపేషు గృహేకిఞ్చిన్నదృశ్యతే॥ ౪౦ ॥ అద్యాహారోనైవగృహే క్షుధితాఃపుత్రబాలకాః। తవమేబాలకానాంచ ఛాదనంనైవవిద్యతే॥ ౪౧॥ అతీవదీనోఽహమితి నిశ్చయంనాధిగచ్ఛసి । ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం దాతుంసర్వమనోరథమ్ ॥ ౪౨ ॥ సకృదప్యనతిక్రాన్తాం శక్తోవేఙ్కటనాయకః । ఇతిప్రాజ్ఞావదన్తీహ తత్ప్రయాణంకురుద్విజ ॥ ౪౩ ॥ ఉత్తరస్యాందిశినదీ సువర్ణముఖరీతివై । తత్తీరేవేఙ్కటోనామ హరిక్షేత్రంమహీధరః ॥ ౪౪ ॥ తత్రవేఙ్కటనాథస్య సేవాంకర్తుమితోవ్రజ। లక్ష్మ్యంశాయోషితస్సర్వా ఇతివిద్వద్భిరీరితమ్ ॥ ౪౫ ॥ ప్రమాణీకృత్య మద్వాక్యం శీఘ్రంగచ్ఛసుఖాయవై ॥ శుద్ధః ॥ ఆకర్ణ్యప్రేయసీవాక్యం పఞ్చభిర్దివసైరహమ్ ॥ ౪౬ ॥ సువర్ణముఖరీంప్రాప్య గస్త్యాశ్రమముపేయివాన్ । సువర్ణముఖరీతీరే తపస్యన్తంశివాగ్రతః ॥ ౪౭ ॥ ప్రణామమాచరందృష్ట్వా నమస్తుభ్యమితిబ్రువన్। కుమ్భోద్భవోఽథమాందృష్ట్వా కృపాళుర్ఋషిసత్తమః ॥ ౪౮ ॥ కుతస్త్వంకేనదుఃఖిత్వం కింకార్యమితిపృష్టవాన్ ॥ శుద్ధః ॥ మాంపాహికరుణాసిన్ధో పాపినామపిపాపినమ్।

మత్కృత్యంతపసాసర్వం త్వమేవజ్ఞాతుమర్హసి। కాఞ్చీప్రదేశేమద్గ్రా
మ స్తద్గ్రామస్యమహాజనాః ॥ ౫౦ ॥ పాపీతికృత్వామాంసర్వే మహా
బ్రాహ్మణమబ్రువన్ । తస్మాదహందుఃఖితస్సన్వేఙ్కటాద్రీచ్ఛయాగ
తః ॥ ౫౧ ॥ మత్పుణ్యైశ్చభవాన్మధ్యే మార్గేఽదృష్టోఽసికేవలమ్। పూ
ర్వపుణ్యవిపాకేన దృశ్యన్తేఖలుసజ్జనాః ॥ ౫౨ ॥ ప్రతిగృహ్ణీష్వమాంశి
ష్యం తవశిష్యోఽస్మిసామ్ప్రతమ్। పాపోఽహంపాపకర్మాణం పావనీకురు
మాంమునే ॥ ౫౩ ॥ ఇతివాదినమాలోక్య మామువాచమహామునిః।
బహుత్వయాకృతంపాపం విదితంతపసామమ ॥ ౫౪ ॥ బుద్ధిర్వేఙ్కట
యాత్రాయాం యతశ్శుద్ధోసిసామ్ప్రతమ్ । అయంశుద్ధోఽస్త్వితిబ్రూ
త సర్వేవిప్రాఇతిబ్రువన్ ॥ ౫౫ ॥ మామాహత్వరితంగత్వా వేఙ్కటా
హ్వాయభూధరమ్ । భూవరాహంచలక్ష్మీశం సేవిత్వాపునరావ్రజ ॥౫౬॥
నష్టపాపస్యతేపశ్చాచ్ఛ్రేయోదాస్యామిమాచిరమ్ ॥ ౫౭ ॥ ఇత్యే
వముక్త్వాభగవానగస్త్యస్స్వాశ్రమంచాపిమమోపదిశ్య । ప్రస్థాపయా
మాసతదాగతోహంమార్గేభవన్తంఖలుదృష్టవాన్ముదా ॥ ౫౮ ॥ ఏవం

* మార్కండేయస్యశుద్ధేనసహాస్వర్ణముఖీతీరస్థాగస్త్యాశ్రమగమనమ్. *

త్వాగస్త్యశిష్యోహం శుద్ధనామాస్మిసామ్ప్రతమ్ ॥ ౫౯ ॥ యామ్యాశ్రి
మన్నదీతీరే హ్యాగస్త్యస్యదయానిధేః । వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య విదా
మగ్రేసరంమునిమ్ ॥ ౫౯ ॥ ద్రష్టుంమయాసహత్వంచ కిమాయాసివదా
ధునా। ఇతిబ్రువన్తంతంశుద్ధం మార్కండేయోఽబ్రవీద్వచః॥ ౬౦॥ అహ
మస్యాగమిష్యామి ద్రష్టుంతంమునిపుఙ్గవమ్ । సువర్ణముఖరీతీరే మాంన
యస్వతదాశ్రయమ్ ॥ ౬౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాసహితౌవిప్రా వవరుహ్యాగిరేర
ధః। సువర్ణముఖరీతీరే త్వగస్త్యాశ్రమమీయతుః ॥ ౬౨ ॥ తత్రాశ్రమేమ
హర్షిభిస్సేవ్యమానమనేకశః। వేఙ్కటేశకథావ్యాఖ్యా తత్పరంతమపశ్య
తామ్ ॥ ౬౩ ॥ తేభ్యోనమస్కృత్యతదా తంప్రణమ్యవిశేషతః । తపోధ
నేనాగస్త్యేన బహుమానేనపూజితౌ ॥ ౬౪ ॥ మార్కండేయశ్చశుద్ధశ్చ

అగస్త్యవర్ణితశ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్.

తస్మిన్నసదసితస్థతుః । విప్రావేఙ్కటమాహాత్మ్యం శ్రుణుతేతిప్రసన్నధీః॥
ఉవాచానన్దభరితో లోపాముద్రాపతిస్తదా ॥ అగస్త్యః ॥ సువర్ణముఖ

రితీరద్వయనిత్యనివాసినః ॥ ౬౬ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం శ్రోతవ్యం పాపనాశనమ్ । శ్రీవేఙ్కటాచలోనామ పుణ్యక్షేత్రంమహీతలే ॥ ౬౭ ॥ శేషాద్రిర్వృషశైలశ్చ గరుడాచల ఇత్యపి । పుణ్యానిసన్తినామాని పునరన్యానికానిచిత్ ॥ ౬౮ ॥ వైకుణ్ఠలోకాద్గరుడేనవిష్ణోః క్రీడాచలోవేఙ్కటనామధేయః । ఆనీయచస్వర్ణముఖీసమీపే సంస్థాపితోవిష్ణునివాసహేతోః ॥ ౬౯ ॥ తత్రాచలేవసన్విష్ణుః కమలాలయయాసహ । ఆనన్దనిల

శ్రీనివాససేవార్థంబ్రహ్మరుద్రాదీనాంశ్రీవేఙ్కటాచలగమనకథనమ్.

యేచైవవర్తతేలోకరక్షకః ॥౭౦॥ పురాకదాచిత్కతిచిత్సమేతా వయంహరింసర్వజగచ్ఛరణ్యమ్ । అన్విష్యవైకుణ్ఠపురేప్యదృష్ట్వా సమాగతాబ్రహ్మగిరావృషాద్రిమ్ ॥ ౭౧ ॥ సమాగతాస్తత్రతపోవిధాతుం సమాశ్రితం సర్వతపస్విసఙ్ఘైః । శ్రీస్వామితీర్థస్యజలేపవిత్రే స్నానాదిసర్వంకృతవన్తఏవ ॥ ౭౨ ॥ తత్రాగతాబ్రహ్మముఖాస్సమస్తాస్తత్రాగతాజిష్ణుముఖాస్సురాశ్చ । తత్రాగతాస్తేసనకాదియోగిన స్తేవాపరాస్తేవృషశైలభర్తుః ॥ ౭౩ ॥ గన్ధర్వసర్వేస్సమహోరగాః క్షీరాబ్ధివాసాఅపిసిద్ధసఙ్ఘాః।బృహస్పతిశ్చైవగురుశ్శుక్రోవసుశ్చరాజాహరిభక్తముఖ్యః॥౭౪॥ దేవాశ్చఋషయస్సిద్ధాశ్చారణావసుకిన్నరాః । సర్వేచస్వామిసరసిస్నాత్వాప్రయతమానసాః ॥ ౭౫ ॥ ధ్యాయన్తోదేవదేవేశ మవతస్థుశ్చ

శ్రీభగవత్ప్రాదుర్భావవర్ణనమ్.

తత్తటే । ప్రాదుర్భూతంతతస్తేజ ఏకమత్యద్భుతంతదా ॥ ౭౬ ॥ విమానమేకంతన్మధ్యే దదృశేదివ్యమఙ్గళమ్ ॥ ౭౭ ॥ తన్మధ్యస్థందివ్యమూర్తింవరేణ్యం శఙ్ఖంచక్రంధారయన్తంకరాభ్యాం । సేవ్యత్వేనస్వంపదామ్భోజయుగ్మం సర్వేషాంసన్దర్శయన్తంకరేణ ॥ ౭౮ ॥ స్వాఙ్ఘ్రిద్వన్ద్వంసంశ్రితానాంజనానాం సంసారాబ్ధిర్జానుదఘ్నఃకిలేతి । న్యస్తేనోరావామతోదర్శయన్తం సవ్యేనాన్యేనాపిహస్తేనసమ్యక్ ॥ ౭౯ ॥ సర్వాభీష్టందాతుముద్యుక్తహేతిం భక్తానాంశ్రీవాసవక్షస్థలంచ। మన్దస్మేరశ్రీముఖంభూషణాఢ్యంసర్వేశ్రీమద్వేఙ్కటేశంవ్యపశ్యన్ ॥ ౮౦ ॥ కృ

బ్రహ్మరుద్రాదికృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

తత్రప్రణామాస్తేసర్వే స్తోత్రయామాసురీశ్వరమ్ ॥ ౮౧ ॥ జయదేవజగన్నా

థ సర్వలోకైకవన్దిత । జయ వేఙ్కటశైలేశ కరుణాకర పాహి నః ॥ ౨౧॥ త్వాం నమామో వయం విష్ణో వేఙ్కటాచలనాయక । అస్మాకం వాఞ్ఛితం దత్వా పాహి పాహి జగద్గురో ॥ ౨౨ ॥ ఇతి స్తుతశ్శ్రీనివాసో దేవైస్సిద్ధైశ్చ చారణైః ।మునిభిర్వసుముఖైశ్చ బ్రహ్మాద్యైశ్శఙ్కరేణ చ॥ ౨3 ॥ సర్వాన్విలోక్య తానాహ కరుణాపయసాంనిధిః । సర్వేషామపి యుష్మాకమ్ ప్రసన్నోఽస్మి సురేశ్వరాః ॥ ౨౪ ॥ యుష్మాకం యద్యదిష్టం స్యాత్తత్తద్దత్తం మయాఽనఘాః । ఇతి తేభ్యో వరం ప్రాదాత్సర్వేభ్యో వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౨౫॥ అథ తే మునయస్సర్వే బ్రహ్మాద్యాః కించిదబ్రువన్ । కృపానిధే నమస్తుభ్యం వరదాయ నమో నమః॥౨౬॥ వేఙ్కటాధీశ విశ్వేశ శతకృత్వో నమో నమః। విజ్ఞాప్యం కించిదస్తీహ శృణుష్వ కరుణాకర ॥ ౨౭ ॥ అనుగృహ్ణన్నశేషాంస్త్వం దదదిష్టాని సర్వశః।మానవానామపి సహన్నపరాధానశేషతః॥౨౮॥ దయాళుత్వం ప్రకటయన్నిహ త్వం తిష్ఠ కేశవ । దృగ్గోచరం త్వామాలోక్య వేఙ్కటాద్రిశిరోమణే॥ ౨౯ ॥ కలౌ యుగే మనుష్యాశ్చ భూయాసుర్వీతకల్మషాః । ఏవం సర్వోపకారార్థమత్ర స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౦ ॥ రమాసమేతస్సంతిష్ఠస్వైతన్నః ప్రార్థితం హరే । ఇతి సంప్రార్థితస్సర్వైస్తత్రైవాస్తే కృపానిధిః ॥ ౩౧ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ
శ్రీనివాసావిర్భావకథనం నామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

అగస్త్యకృతస్వామితీర్థమాహాత్మ్యభగవద్దివ్యోత్సవవర్ణనమ్.

అగస్త్యః ॥ ఏతాదృశో వేఙ్కటాద్రిస్సర్వలోకేషు విశ్రుతః । గఙ్గాదికాని తీర్థాని తత్ర సన్తి బహూన్యపి ॥ ౧ ॥ తాని వక్తుం న శక్నోమి బహుత్వాదృషిసత్తమాః । రాజతే సర్వతీర్థానాం స్వామి స్వామిసరోవరమ్ ॥ ౨ ॥ తత్ర స్నాతుం సమాయాన్తి ప్రతివర్షం జనా భువి । ధనుర్మాసే శుక్లపక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ 3 ॥ ఆయాన్తి సర్వతీర్థాని తత్ర స్నాతా నిరేనసః । తస్య శ్రీవేఙ్కటేశస్య బ్రహ్మా లోకపితామహః ॥ ౪ ॥ చకార కన్యామాసే తు ధ్వజారోహమహోత్సవమ్ । ప్రతివర్షం చ తత్సేవానిమిత్తం సర్వమానవాః ॥ ౫ ॥ అఙ్గకోసలకర్ణాటకాశీఘూర్జరదేశ

గాః । చోళకేరళపాణ్డ్యాదిసర్వదేశసముద్భవాః ॥ ౬ ॥ సకుటుమ్బా
శ్చసేవార్థమాయాన్తి ప్రతివత్సరమ్ । దేవాశ్చఋషయస్సిద్ధా యోగిన
స్సనకాదయః ॥ ౭ ॥ యేభాద్రపదమాసేతు వేఙ్కటేశమహోత్సవే ।
సేవాంకుర్వన్తి తేసర్వేపిస్వాసాఉత్తమోత్తమాః ॥ ౮ ॥ పునస్త్వహం
ప్రవక్ష్యామి తీర్థవైభవముద్భుతమ్ । తచ్ఛృణుధ్వంసావధానం శ్రవణేపిమ
హాఫలమ్ ॥ ౯ ॥ ఉత్తరేస్వామితీర్థస్యపాపనాశనసఞ్జ్ఞకమ్ । తీర్థం

కుమారధారామాహాత్మ్యమ్

మహత్సర్వపాపవినిర్మోచనసాధనమ్ ॥ ౧౦ ॥ తతో వాయవ్యదిగ్భాగే
కౌమారంతీర్థముత్తమమ్ । కుమారధారికాచేతినామలోకేప్రశస్యతే ॥౧౧॥
అద్భుతంతస్యమాహాత్మ్యం శృణుతద్విజపుఙ్గవాః । పురాకశ్చిద్ద్విజో
వృద్ధోదారిద్ర్యేణచపీడితః ॥౧౨॥ కుటుమ్బభరణాయోగ్యోవిలలాపది
వానిశమ్ । ఇహలోకేపరేలోకేసౌఖ్యహేతుర్ధనంకిల ॥ ౧౩ ॥ తన్నాస్తి
మమపాపేన పూర్వజన్మకృతేనచ । పరలోకహితంధర్మాచరణేనహి
సాధ్యతే ॥ ౧౪ ॥ శక్తిస్తదస్తికర్తుంనవృద్ధత్వాద్దుర్బలస్యమే । వృథా
జన్మమమైతద్ధి కర్తవ్యంకిమితఃపరమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఇతినిన్దాపరోభూత్వాపు
త్రదారాన్విహాయచ । ఆగత్యదుఃఖితస్సోథస్వర్ణముఖ్యాస్సమీపతః ॥౧౬॥

దారిద్ర్యదుఃఖాసహమానవృద్ధకృతభృగుపతనయత్నః.

అహంశేషాద్రిశిఖరాత్పతిష్యఇతినిశ్చితః । ఆరుహ్యవేఙ్కటంశైలంభృ
గోఃపాతసమీపతః ॥ ౧౭ ॥ ఉచ్చైస్స్వరేణచుక్రోశ తత్రస్థిత్వాస
భూసురః । బ్రహ్మావిష్ణుమహేశానాశ్చన్ద్రసూర్యౌతథాఽశ్వినౌ ॥౧౮॥
సర్వభూతానిశృణ్వన్తుదుఃఖితస్యవచోమమ । దారిద్ర్యద్వృద్ధభావా
చ్చజన్మవ్యర్థమభూదితి ॥ ౧౯ ॥ పతిష్యేహంపతిష్యేహంపతిష్యేహంన

భృగుపతనోద్యుక్తంవృద్ధమ్ప్రతిభగవదుక్తిః.

సంశయః । ఇత్యాక్రోశన్నమాగత్యవేఙ్కటేశోదదర్శహ ॥ ౨౦ ॥ మృ
గయూరకసికస్త్రీతసఞ్చరన్యదుపుఙ్గవః । అథస్తాత్పర్వతప్రాన్తేరాజపు
త్రాకృతిందధత్ ॥ ౨౧ ॥ హస్తముద్ధృత్యతంపశ్యన్నువాచేదంద్విజం
తదా । విప్రవిప్రావరోహత్వంమాసాహసమిదంకురు ॥ ౨౨ ॥ విప్రస్య
తుభృగోఃపాతశ్శాస్త్రేషునహినిశ్చితః । తస్మాత్ప్రేత్యచదుఃఖాయమా

సాహసమిదంకురు ॥ ౨3 ॥ మయోచ్యతేతవహితమవరుహ్యాశ్రుణుష్వ
తత్ । శ్రుత్వేతితంనృపాకారందృష్ట్వావృద్ధోమహీసురః ॥ ౨౪ ॥ అవ
రుహ్యతమాహేదంపుణ్యాచ్ఛైలోత్తమాత్తదా। పుత్రదారాంశ్చమాం
రక్షమహైశ్వర్యప్రదోభవ ॥ ౨౫॥ ఇత్యుక్తవతివిప్రేఽస్మిన్మాధవోవా
క్యమబ్రవీత్ । సర్వందదామిహస్తంత్వమవలమ్బ్యానుయాహిమామ్ ॥

వృద్ధస్యకుమారధారాస్నానేనకౌమారసమ్ప్రాప్తిః.

ఇత్యుక్తస్తత్కరాలమ్బంకృత్వామన్దంయయౌద్విజః । తమాదాయహ
రిశ్శ్రీమద్వేఙ్కటాచలనాయకః ॥ ౨౭ ॥ పాపనాశాదుత్తరతఏతత్తీ
ర్థంనినాయతమ్ । ఉవాచఖిన్నంసభృశమ్ఖేదశాన్త్యర్థమత్రవై ॥౨౮॥
స్నానంకురుతతఃఖేదశాన్తిస్తత్రభవిష్యతి। ఇత్యుక్తేతత్రతత్తీర్థేస్నాత్వో
త్థాయయువాఽభవత్ ॥ ౨౯ ॥ మనఃప్రసన్నతాంయాతంకుమారశ్చ
తదాఽభవత్ । తీరంతుసర్వతఃపశ్యంస్తమదృష్ట్వాఽన్వతప్యత ॥ 3౦ ॥

కుమారధారాస్నానప్రాప్తయౌవనవృద్ధప్రత్యన్తర్హితభగవదుక్తిః.

మదిష్టదేవోమామత్రత్యక్త్వాక్కుత్రగతోనుకిమ్ । అన్తర్హితస్సభగవానా
కాశస్థోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ 3౧ ॥ అయంతువేఙ్కటాధీశస్తవస్వామీనసంశ
యః । దత్తంతవకుమారత్వంతీర్థస్నానేనభూసుర ॥ 3౨ ॥ వేఙ్కటేశే
నతేదత్తమైశ్వర్యమిహభూసుర । త్వద్దేశంగచ్ఛశీఘ్రంవైస్త్రీబాలసహి
తోభవ ॥ 33 ॥ శరీరేచబలంజాతంశారీరంధర్మమాచర । దానానిది
శవిప్రేభ్యోబన్ధుభ్యశ్చధనందిశ ॥ 3౪ ॥ భోజనందిశవిప్రేభ్యస్స్వయం
భుఙ్క్ష్వయథాసుఖమ్ । అనిషిద్ధసుఖత్యాగీపశురేవనసంశయః ॥ 3౫ ॥
నిషిద్ధసుఖభోక్తాచపశురేవనసంశయః । శ్రీవేఙ్కటేశఃప్రియతామిత్యే
వసకలంకురు ॥ 3౬ ॥ స్త్రీత్యాగభోగాకరణేనిన్ద్యేఇతివిదుర్బుధాః । ఇత్యు
క్తేసర్వదేవాశ్చసమాగత్యాబ్రువన్వచః ॥3౭॥ అస్యతీర్థస్యమహిమామహ్యా
హోవాచామగోచరః । కుమారత్వంధనిత్వంచసద్యఏవద్విజోఽభజత్ ॥
యతఃకుమారతాంయాతస్సద్యోవృద్ధమహీసురః । తస్మాత్కుమారధారే
తిలోకేఖ్యాతింగమిష్యతి॥౪౯॥కుమారతీర్థేయస్స్నాతోనిష్పాపస్సుఖీభ
వేత్ ।ఇత్యుక్త్వాసర్వదేవేషుగతేషుత్రిదివంద్విజః ॥౪౦॥ యాతస్స్వదేశం
సన్తోషాన్మహదైశ్వర్యమాప్తవాన్ । పుత్రదారాదిసహితోబహుధర్మం

చకారహ ॥౪౧॥ శ్రీవేఙ్కటేశః ప్రియతామిత్యేవకథయన్సదా।దృష్టంఫలమవాప్యాన్తేవిష్ణులోకంజగామహ ॥౪౨॥ కుమారధారికేత్యేవవిష్ణునాప్యేకదోదితమ్ ॥ ఋషయః ॥ తతఙ్కదాగత్య దేవేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా॥ కుమారధారికేత్యేతదుక్తంతద్విస్తరాద్వద ॥౪౩॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కుమారధారామాహాత్మ్యకథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

స్కన్దస్యకుమారతీర్థతపఃకరణేన తారకవధోత్థబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః.

అగస్త్యః॥ కుమారధారికాఽఽఖ్యానంవేఙ్కటేశకథాన్వితమ్। సర్వేశ్శృణుతవిప్రేన్ద్రావాజపేయఫలాధికమ్ ॥ ౧ ॥ కదాచిచ్ఛఙ్కరసుతస్తారకాఖ్యంమహాఽసురమ్। హత్వాతత్కర్మపాకేనబ్రహ్మహత్యామవాప్తవాన్ ॥ ౨ ॥ శమ్భోస్సకాశమాగత్యదుఃఖితస్తారకాన్తకః। ఉవాచపితరంస్వామిన్ మత్పాపంశృణుమేపితః ॥ ౩ ॥ దేవానాముపకారార్థంతారకోనిహతోమయా। తేనతస్యవధేనైవహత్యామాంబాధతేఽధికమ్ ॥౪॥ తత్ప్రాయశ్చిత్తమధునాప్రబ్రూహిమమశఙ్కర। సర్వజ్ఞశ్శఙ్కరఃప్రాహపుత్రందేవహితావహమ్ ॥ ౫ ॥ సకృన్నారాయణేత్యుక్త్వాపుమాన్కల్పశతత్రయమ్। గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషుస్నాతోభవతిపుత్రక ॥౬॥ ఏతత్ప్రహారహస్యంవైసదామనసితిష్ఠతు। అన్యచ్చకిఞ్చిత్తేవక్ష్యేప్రాయశ్చిత్తమనుత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ సువర్ణముఖరీతీరేలక్ష్మీపతినివాసభూః। వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాతస్సర్వలోకేషువర్తతే ॥ ౮ ॥ తత్రతీర్థాన్యనన్తానితేషుకించిద్వదామితే। చక్రతీర్థంస్వామితీర్థంమత్స్యపాణ్డవతీర్థకమ్ ॥ ౯ ॥ నాగతీర్థంబిల్వతీర్థంజాబాలేస్తీర్థమేవచ। ఆకాశగఙ్గాతీర్థంచపాపనాశనమేవచ ॥ ౧౦ ॥ తుమ్బువామనతీర్థేచకౌమారంముఖ్యమేవచ। వేఙ్కటాచలతీర్థానియఃకీర్తయతిసర్వదా ॥ ౧౧ ॥ అనేకజన్మపాపానినశ్యన్త్యేవనసంశయః । స్వామితీర్థస్యతీరేతుశ్రీనివాసఃపరాత్పరః ॥ ౧౨ ॥ నిత్యంవసతిసర్వేషాంలోకానాంహితకామ్యయా। తత్రవేఙ్కటశైలేశంవేఙ్కటేశేతిసర్వదా ॥ ౧౩ ॥ యోవైస్మరతితంనిత్యంతస్యవిష్ణుఃప్రసీదతి। గత్వాతంచప్రణమ్యత్వంకౌమారం

వ్రజతీర్థకమ్ ॥ ౧౪ ॥ తత్రస్నాత్వాతీర్థవర్యేతపఃకురుజితేన్ద్రియః । శ్రీ
వేఙ్కటేశాయనమఏవంప్రణవపూర్వకమ్ ॥౧౫॥ మన్త్రింజపన్మహాబు
ద్ధే తపఃకుర్విత్యచోదయత్ । పితృవాక్యంతతశ్శ్రుత్వా దేవసేనాపతి
స్తదా ॥ ౧౬ ॥ చక్రతీర్థేకృతస్నానస్స్వామిపుష్కరిణీంయయౌ । వే
ఙ్కటాద్రేఃక్రోశమాత్రేక్రోశస్త్రీవిస్తరంస్థితా ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మహత్యా
తస్యగిరేర్మాహాత్మ్యంవర్ణ్యతేకథమ్ । ప్రయాతస్స్వామిసరసిస్నాత్వా
సూనురుమాపతేః ॥ ౧౮ ॥ వేఙ్కటేశంప్రణమ్యాథకృత్వాచాపిప్రద
క్షిణమ్ । బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యంత్వాంభజేవేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౧౯ ॥
నివారయన్నిష్టానిసాధయేష్టానిమాధవ । ఇతిస్తుత్వావేఙ్కటేశంపాప
నాశనమాయయౌ ॥ ౨౦ ॥ తత్రస్నానేనసర్వాణిపాపానివిలయంయ
యుః । తతోవాయవ్యదిగ్భాగేకాఞ్చిద్ధారాంజగామహ ॥ ౨౧ ॥ ధా
రారూపేణపతితామత్యన్తగిరిగహ్వరే । చూతమన్దారపనసకుటజైశ్చా
పిచార్జునైః ॥ ౨౨ ॥ నయనానన్దజననైర్బహుశాఖిభిరావృతే । సిం
హశార్దూలశరభైర్హరిణాదిమృగాన్వితే ॥ ౨౩ ॥ తాపసైర్నియతా
హారైస్తపోనిష్ఠైస్సమన్వితే । తస్మిన్తీర్థేకృతస్నానఃకృతదేవర్షితర్పణః ॥
వసానోవాససీశుద్ధే యతవాక్కాయమానసః । ప్రాఙ్ముఖస్సుఖమా
సీనోవేఙ్కటేశమనుస్మరన్ ॥ ౨౪ ॥ లక్ష్మీమహీభ్యాంసహితంభూ
షణోత్తమభూషితమ్ । స్మేరాననామ్బుజంపీతవాససంతమధోక్షజ
మ్ ॥ ౨౫ ॥ మహాదేవోక్తమన్త్రేణజపంకుర్వన్దివానిశమ్। ఫలాహా

కుమారధారాతీరేస్కన్దతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

రోజలాహారోనిరాహారస్తతస్స్థితః॥ ౨౬॥ తపఃకుర్వతిశేషాద్రౌనీలకణ్ఠాత్మ
జేశుభే । కుమ్భమాసేపౌర్ణమాస్యాంమఘాయాంసౌమ్యవాసరే ॥ ౨౭ ॥
మధ్యాహ్నేప్రాదురభవద్యథామనసిచిన్తితః । భోకుమారకుమారేతి
ప్రాహగమ్భీరయాగిరా ॥ ౨౮ ॥ ఉన్మీల్యచక్షూంషితదాషణ్ముఖోఽప
శ్యదన్తికే ॥ ౨౯ ॥ శఙ్ఖంచక్రంధారయన్తంకరాభ్యాంఫలప్రదర్శ్యారు
గవామహస్తమ్ । ప్రాప్యేఇమేఇత్యపరేణపాదేసన్దర్శయన్తంకరపఙ్క
జేన ॥ ౩౦ ॥ లక్ష్మీమహీభ్యాంలలితాకృతిభ్యామశేషభూషోత్తమభూషి
తాభ్యామ్। అతిప్రసన్నాననపఙ్కజాభ్యాంనిషేవ్యమాణంనితరాంప్రహ

ష్టః ॥ ౩౧½ ॥ దృష్ట్వోత్థితో దేవవరః కుమారః ప్రదక్షిణానాం త్రితయం విధా
య । ప్రణమ్య సాష్టాఙ్గమనన్యచేతాః కృతాఞ్జలిస్తోత్రమథో చకార ॥
జయ దేవ జగన్నాథ జయ లక్ష్మీపతే హరే । జయ లోకేశ సర్వేశ దోషాప
హ నమో నమః । సర్వవాద్యాన్యవాద్యన్త శఙ్ఖధ్వనిరభూన్మహాన్ ॥ ౩౪ ॥

భగవత్సేవార్థం కుమారధారాప్రాప్తి బ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్.

తుమ్బురుర్నారదశ్చైవ వీణాహస్తౌ సమాగతౌ । బ్రహ్మా చ స్కన్దసాన్ని
ధ్యం జ్ఞాత్వా సర్వైస్సమాగతః ॥ ౩౫ ॥ పార్వతీసహితశ్శమ్భుః పుత్ర
స్నేహాదుపాగతః । ఆరుహ్య వృషభం విఘ్నరాజాద్యైః ప్రమథైర్వృ
తః ॥ ౩౬ ॥ ఇన్ద్రాదయో లోకపాలాస్త్వశేషా అమృతాన్ధసః । వైఖా
నసా వాలఖిల్యా ఋషయో యే తపోధనాః ॥ ౩౭ ॥ గన్ధర్వాప్సరసాం స
ఙ్ఘా నాగవిద్యాధరాదయః । యే దేవయోనయస్సన్తి తేపి సర్వే సమాగ
తాః ॥ ౩౮ ॥ జయ జయ వేఙ్కటశైలనాథ విష్ణో మునిజనసేవిత శేషశైల
వాస । సకలజనహితావతీర్ణ దేవ జయ జయ భక్తజనాభిరామ పాహి ॥ ౩౯ ॥
ఇతి స్తుత్వా ప్రణమ్యాథ దదృశుర్వేఙ్కటేశ్వరమ్ । శ్రీభూమిసహితం వి
ష్ణుం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౪౦ ॥ శఙ్ఖచక్రధరం దేవం వనమాలావి
భూషితమ్ । శేషేణ పక్షిరాజేన విష్వక్సేనేన పార్షదైః ॥ ౪౧ ॥ ప్రత్య
హం సేవ్యమానం చ ప్రహ్లాదాదిభిరేవ చ । శుకేన శుకసన్తానైశ్ఛత్రచామర
ధారిభిః ॥ ౪౨ ॥ ప్రసన్నం వేఙ్కటాధీశం ప్రణమ్య పునరుత్థితాః । వ్యాసాద

స్కన్దకృత శ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

యః ప్రణమ్యాథ సర్వే తూష్ణీం స్థితాస్తదా ॥ ౪౩ ॥ సర్వేషు శృణ్వత్సు
తదా హరసూనుస్తమబ్రవీత్ ॥ ౪౩½ ॥ నమామ్యహం వేఙ్కటనాథ వి
ష్ణో నారాయణాశేషజగన్నివాస । భక్తార్తిహారిన్ భగవన్మురారే భాన్వి
న్దునేత్రాఖిలలోకపూజ్య ॥ ౪౪½ ॥ బ్రహ్మరుద్రాదివన్ద్యాయ బ్రహ్మణేఽనన్త
శక్తయే । నారాయణగిరీశాయ నమో నారాయణాయ తే ॥ ౪౫½ ॥ దేవాధి
దైవతపతే సతతం నమస్తే సేవాపరేషు సుతరాం కరుణాకరాయ । దావా
నలాయ మహతే దనుజాటవీనాం శ్రీవాసవక్షసి ధృతోత్తమకౌస్తుభాయ ॥
పశ్యన్తి త్వాం భాగ్యవన్తో హి లోకే విశ్వత్రాణాయోద్యతం వేఙ్కటేశమ్ ।
లక్ష్మీభూభ్యాం పార్శ్వయుగ్మస్థితాభ్యాం ద్వాభ్యాం నిత్యం సేవితం నిత్య

బన్ధనమ్ ॥ ౪౮ ॥ అహోభాగ్యమహోభాగ్యమహోభాగ్యమహోమహత్ । వేఙ్కటేశంకృపాసిన్ధుం దృష్టవానస్మి సామ్ప్రతమ్॥ ఇత్యుక్త్వాపార్వతీపుత్రః ప్రేమావేశవశాత్తదా । అశేషవదనైర్విష్ణుమాబభాషేఘనధ్వనిః॥౪౯॥చక్షూంషిమేకృతార్థాని దర్శనాద్వేఙ్కటేశ తే। శ్రీసూక్తామృతసేకేన కర్ణానపితథాకురు ॥౫౦॥ ఇతివాదినిపుత్రేతు మహాదేవమువాచహ । హరిస్స్వేరముఖామ్భోజశ్శృణ్వత్సుసకలేష్వపి॥ ధన్యోసిసుతరాంశమ్భో సత్పుత్రేణామునాత్వహో । అనేకజన్మతపసాం ఫలంసత్పుత్రతాఖిలు ॥ ౫౧ ॥ అనేకజన్మపాపానాం ఫలందుష్పుత్రతాభువి ॥ ఇత్యుక్త్వాపునరూచేతం తనయంశూలపాణినః ॥ ౫౩ ॥ ధన్యోసికృతకృత్యోసి వరంవరయసామ్ప్రతమ్ । తపసాతవసన్తుష్టిస్తోత్రేణచమమాభవత్ ॥౫౪॥ప్రమాణీకృత్యవచనం పితుఃప్రామాణికోత్తమ । ద్వాదశాబ్దంతపఃకృత్వా శ్రాన్తోసీహాసుఖీభవ ॥ ౫౫ ॥ స్కన్దః॥ అతఃపరంకింకరణీయమాస్తేమయాద్యలబ్ధాతవదేవసేవా।సమస్తలోకైరపివేఙ్కటేశ సంప్రార్థ్యతేతావకపాదసేవా ॥ ౫౬ ॥ అహో హ్యస్యాపిభూభర్తుర్మహిమాసుతరాంహరే।మమాద్యతారకవధోద్భూతాహత్యాపృథక్స్థితా ॥ ౫౭ ॥ శ్రీనివాసదయామ్భోధే దురితక్షయ

భగవద్వర్ణితకుమారధారాస్నాన కాలాదినిర్ణయః.

కారక ॥ ౫౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మదీయంమన్త్రముచ్చార్య సుఖీభవమహామతే । ఏతత్పర్వతమారోఢుం వాఞ్ఛాయస్యావివేకినః ॥ ౫౯ ॥ పాతకందూరతోనశ్యేత్తిష్ఠముభక్తిమతస్తవ। తత్రాపిస్వామిసరసిస్నానంకోట్యఘనాశనమ్ ॥ ౬౦ ॥ శృణ్వన్తుదేవతాస్సర్వాశ్శృణుస్కన్దవచోమమ । కుమారధారికేత్యేవ త్వన్నామ్నేదంభవిష్యతి ॥ ౬౧ ॥ తత్రస్నాతిపుమాంస్త్రీవా యశ్శ్యంకోపితుమానవః । తస్యపాపానినశ్యన్తి సత్యంసత్యంవదామ్యహమ్ ॥ ౬౨ ॥ యోమాఘమాసేవరపఞ్చదశ్యాంమఘాయుతాయామథవాపికశ్చిత్ । స్నాత్యత్రభక్త్యాచకుమారధారికాతీర్థేసవన్ద్యోవిధిరుద్రజిష్ణుభిః ॥ ౬౩ ॥ మదావిర్భావదివసేయస్స్నాతిమనుజోత్తమః । తస్యపుణ్యఫలంవక్తుం శేషేణాపినశక్యతే ॥ ౬౪ ॥ వర్షేవర్షేచదివసే స్నాతవ్యమఖిలైరపి । కుమారధారికాస్నానమశేషా

షుహారంవిదుః ॥ ౬౫ ॥ తస్యపుణ్యఫలంవక్తుం శేషేణాపినశక్యతే । త
స్మింతీర్థేస్వర్ణదాన మణుమేరుసమంభవేత్ ॥ ౬౬ ॥ వస్త్రదానంచ
గోదానంభూదానంచతతోఽధికమ్। యోవాఽదదాతిమత్ప్రీత్యా తస్యల
క్ష్మీర్గృహేస్థితా ॥ ౬౭ ॥ అన్నందదాతిచైకస్మై తత్తీర్థేఽదివసేతుయః।
ఫలంసలభతేవిప్ర సహస్రాన్నప్రదానజమ్ ॥ ౬౮ ॥ ప్రపాంయఃకురుతే
మార్గేశీతలోదకపూరితామ్ । తత్సన్తతిమహాంసర్వాంరక్షామికృపయాఽ
నఘ ॥ ౬౯ ॥ తామ్బూలంచన్దనంవాపి బ్రాహ్మణానాందదాతియః।
తేనిష్పాపాభవన్త్యేవ దశపూర్వైర్దశాపరైః ॥ ౭౦ ॥ కుమ్భమాసేపౌ
ర్ణమాస్యాం ప్రాదుర్భావదినేహరేః । కుమారధారికాస్నానం కులకో
టింసముద్ధరేత్ ॥౭౧॥ఇతిమన్త్రంసముచ్చార్య స్నాత్వాఽనన్తఫలంలభే
త్ । వర్షేవర్షేకుమ్భమాసే పౌర్ణమాస్యాంమఘాయుజి ॥ ౭౨ ॥ దేవామను
ష్యాస్సర్వేచ స్నాతుమాయాన్తుసర్వదా । పుణ్యదేశేషుసర్వేషు వేఙ్క
టాద్రిర్విశిష్యతే ॥ ౭౩ ॥ తత్రసర్వేషుతీర్థేషు స్వామిపుష్కరిణీవరా । తతో
ప్యేతద్వరంతీర్థం మదావిర్భావవాసరే ॥౭౪॥ ఇహాశమ్భుకుమారత్వ మా
కల్పంపూజయన్వస । ఏతత్తీర్థస్యమాహాత్మ్యం బుద్ధ్వావైసర్వదేవతాః ॥
ప్రతివర్షంస్నాతుమత్రమాంద్రష్టుంచతపోధనాః। ఆయాన్తిసావధానంవై
మమావిర్భావవాసరే ॥ ౭౫ ॥ తస్మాచ్ఛమ్భుకుమారత్వం సర్వదావస
పర్వతే । ఇత్యుక్త్వాతంతుహస్తేన పస్పర్శగుహమచ్యుతః ॥౭౬॥ ... *

ఇతి శ్రీమార్కణ్డేయపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే కుమా
రధారాస్నానేన స్కన్దస్య తారకవధజనిత బ్రహ్మహ
త్యావినిర్ముక్తికథనంనామచతుర్థోఽధ్యాయః.

అగస్త్యాదీనాంకుమారధారాతీర్థస్నానార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలగమనమ్.

అగస్త్యః ॥ తతస్తుదేవాఋుషయశ్చసర్వే గన్ధర్వవిద్యాధరయక్ష
సిద్ధాః । ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువాణా దివ్యంహరేర్నామచకీర్తయ
న్తః । కుమారధారాంసతతంస్తువన్తో యయుస్స్వధామానిముదాన్వితా
స్తే ॥ ౧౫ ॥ శివాత్మజోపితత్రైవ భజన్వేఙ్కటనాయకమ్ । కుమార
ధారికాతీరే తిష్ఠత్యేవచిరంకిల ॥ వర్షేవర్షేసమాయాన్తి సిద్ధగన్ధర్వదాన

వాః । ఋషయశ్చ తథా సర్వే భూలోకే ప్రాణినస్తథా ॥ స్నాతుం తస్మిన్మహాతీర్థే త్వహో వేఙ్కటవైభవమ్ । సువర్ణముఖరీతీరే లోపాముద్రాపతిస్స్వయమ్ ॥ ఇత్యుక్త్వా మునిముఖ్యేభ్యః పునరేవమువాచహ । పఞ్చషేభ్యో దినేభ్యోఽథ సేయం పఞ్చదశీ శుభా ॥ యూయం సర్వేపి మునయో మార్కణ్డేయ మహామునే । శుద్ధకాఞ్చీప్రదేశీయాస్సర్వే గచ్ఛత వేఙ్కటమ్ ॥ పునస్స్వామిసరస్తీరే వేఙ్కటేశం విలోక్య చ । తదుత్తరే పాపనాశతీర్థే స్నానాదికారిణః ॥ కుమారధారికాం గత్వా స్నానం కురుత సత్తమాః । సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థమైశ్వర్యసమవాప్తయే ॥ మార్కణ్డేయ మహాభాగ కింతీర్థాచరణేన తే । సర్వతీర్థస్నానఫలమము నైవ భవిష్యతి ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్తాస్సర్వ ఏవైతే సమారుహ్యావృషాచలమ్ । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం కృత్వా దృష్ట్వా చ కేశవమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ పూర్ణిమాదివసే మాఘే పాపనాశే కృతాప్లవాః ॥ కుమారధారికాతీర్థే స్నాతుం సర్వే సమాగతాః ॥ ౧౧౫ ॥ సమస్తదేశజాన్సర్వాన్ సర్వాన్దేవాన్నృషీనపి ॥ యోగినస్సనకాద్యాంశ్చ సిద్ధగన్ధర్వకిన్నరాన్ ॥ ౧౨౫ ॥ సమాగతాన్స్వర్ణముఖీతీరజాన్ ఋషిసత్తమాన్ । అగస్త్యశిష్యం శుద్ధం చ మార్కణ్డేయమథాగ్నిజః ॥ ౧౩౫ ॥ దృష్ట్వా సస్నాతుమాయాతాన్ ప్రహృష్టహృదయోఽభవత్ । సర్వే కుమారధారాయాం సస్నుస్సఙ్కల్పపూర్వకమ్ ॥ ౧౪౫ ॥ వేఙ్కటేశార్పణం కృత్వా దానం చక్రుశ్చ కేచన ॥ ౧౫ ॥ గన్ధర్వయక్షోరగసిద్ధసాధ్యదేవాదిబృన్దేష్వపి తీర్థవర్యే । స్నాతేషు సర్వేషు ముదాన్వితో సౌ సస్నౌ స్వయం శఙ్కరనన్దనోపి ॥ విష్ణోర్నుకం చ శ్రీసూక్తం భూసూక్తం చ జపన్సదా । తీరమారుహ్య విప్రాణాం నమశ్చక్రే ప్రసన్నధీః ॥ ౧౭॥ నమో బ్రహ్మణ్యదేవాయేత్యుచ్చరన్ పార్వతీసుతః । తదా ప్రాదురభూద్దేవో వరదశ్శఙ్ఖచక్రధృత్ ॥ ౧౮ ॥ పశ్యన్తస్తం సిన్ధుజాకాశ్యపీభ్యాం యుక్తం దేవా ఋషయో మానుషాశ్చ । మార్కణ్డేయస్స్వర్ణముఖ్యా ద్విజాశ్చ శుద్ధాస్తేను సర్వ ఏవ ప్రణామం ॥ ౧౯ ॥ లక్ష్మీమహీసేవిత వేఙ్కటేశ కృపానిధే కృష్ణ జగత్త్రియేశ । మాం పాలయాఽనాథమనాథబన్ధో నమో నమస్తే చరణామ్బుజాయ ॥ ౨౦॥ ఇతి కృతనతిం దృష్ట్వా దేవః ప్రసన్నమనాస్తదా విజితజలదధ్వానం వాక్యం

స్వయంహరిరబ్రవీత్ ॥ ఇహవిధికృతంస్నానందానంమమప్రియబుద్ధిత స్సకలదురితంహత్వాదత్తేసుఖాన్యఖిలాన్యపి॥ ౨౧ ॥ మార్కణ్డేయ మహాబుద్ధేసర్వతీర్థఫలంతవ । అనేనదత్తంశుశ్రూషాంమాతాపిత్రోఃకు రుష్వహ ॥ ౨౨ ॥ అగస్త్యశిష్యవిప్రేన్ద్రత్వత్పాపాన్యఖిలాన్యపి । గతాన్యనేనదత్తానిశ్రేయాంసిబహుశోమయా ॥ ౨౩ ॥ పుత్రదారాది సంయుక్తస్సదాచారరతస్సదా । దానానిబహుకుర్వాణ స్సుఖీభవసుఖీ భవ॥౨౪॥ఇతిబ్రువన్వేఙ్కటేశోదుర్గోచరమభూద్యయౌ । ఇత్థందేవస్వా మినోక్తేగతేష్వపిసురేషుచ ॥ ౨౫ ॥ శుద్ధస్స్వదేశమాగత్యపుత్రదారస మన్వితః। స్నానందానంజపంకుర్వన్ వేఙ్కటేశఇతిబ్రువన్ ॥ ౨౬॥ ఇహ లోకేపరత్రాపిపరంసౌఖ్యమవాప్తవాన్ । మృకణ్డోరాశ్రమంగత్వామా ర్కణ్డేయఃప్రసన్నధీః ॥౨౭॥ పితరౌతునమస్కృత్యవృత్తాన్తంసర్వమబ్ర వీత్।వాక్యంగరుత్మతఃపూర్వంవేఙ్కటాచలవైభవమ్॥ ౨౮॥ అగస్త్య శిష్యవృత్తాన్తంసువర్ణముఖరీస్థలమ్ । శ్రీవేఙ్కటేశసేవాంచస్వామిపు ష్కరిణీతటే ॥ ౨౯ ॥ కుమారధారికాతీర్థమాహాత్మ్యంస్కన్దవైభవమ్। ఆవిర్భావంతస్యహరేర్వాక్యంతస్య సుధామయమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉక్త్వాస్వపి త్రోస్సకలంశుశ్రూషామకరోత్తదా ॥ శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటేశస్యమాహా త్మ్యంయశ్శృణోత్యపివాసకృత్ ॥ ౩౧ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్త స్సర్వశ్రే యోనిధిర్భవేత్ ।వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యంకుమారసరసస్తథా॥౩౨॥ శృణోతివాపఠతివాతస్యపుణ్యమనన్తకమ్ । కుమారధారికాతీర్థతీరేపఠతి యస్త్విదమ్॥ ౩౩॥ శృణోతివాతస్యతస్యసర్వాభీష్టప్రదోహరిః॥ ౩౪॥ *

ఇతిశ్రీమార్కణ్డేయపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే-అగస్త్యాదీ నాంకుమారధారాతీర్థస్నానాదికథనంనామపఞ్చమోధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గతఃప్రథమప్రభృతిపఞ్చ మపర్యన్తపఞ్చాధ్యాయాత్మకశ్రీవేఙ్కటాచల మాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీమార్కణ్డేయపురాణాన్తర్గతశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యస ముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా - ౫.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

{ శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥ }

ప్రయాగమాహాత్మ్యమ్.

యచ్ఛరీరంత్రయోవేదా యచ్చేష్టాఽథర్వణస్స్మృతః । యదఙ్గానిష డఙ్గాని తస్మైవాగాత్మనేనమః ॥ ౧ ॥ వ్యాసః ॥ కదాచిద్దుఃఖితఃప్రాహ జనకోమిథిలాధిపః । శతానన్దంమహాభాగం సర్వజ్ఞంతత్త్వదర్శినమ్॥ ౨॥

సీతాదిస్వసుతావివాహార్థజనకనృపకృతానుతాపక్రమః.

బ్రహ్మన్మాంబాధతేదుఃఖం సీతాదర్శనజంమహత్ । కేనదుఃఖమిదంత్యక్ష్యే కఆరాధ్యోఽఘనాశనః ॥ ౩ ॥ దుష్టాత్మారావణోరక్షఃపతిర్వైశ్రవణానుజః । హరేదయోనిజాంసీతాం కిన్నుసజ్ఞాయతేమయా ॥ ౪ ॥ కమారాధ్యమహాభాగ లప్స్యేజామాతరంవరమ్ । సమానోత్తమవంశ్యంచ యోగ్యమస్యామహామునే ॥ ౫ ॥ మమాపిదుహితాచైషా హ్యూర్మిళానామనామతః । కుశధ్వజస్యచసుతే కనిష్ఠభ్రాతురేవమే ॥ ౬ ॥ మాణ్డవీశ్రుకకీర్త్యాఖ్యే సుశీలేసుమనోహరే । ఆసాంచకేవరాబ్రహ్మన్నితి చిన్తాకులోఽస్మ్యహమ్ ॥ ౭ ॥ పరమధ్యాత్మవిద్యోగీ దృష్టలోకపరావరః । పురోహితోస్యవంశస్య గతిర్మేఽస్తుభవానిహ ॥ ౮ ॥ వేదశాస్త్రపురాణజ్ఞః కాలవిత్కాలధర్మవిత్ । దుఃఖినాందుఃఖహర్తాచ సుఖినాంస్మయ

నాశనః ॥ ౯ ॥ త్వంమేగతిశ్చపరమా భవదుఃఖవినాశనః । రాజానో
విషయాసక్తాః కామక్రోధసమన్వితాః ॥ ౧౦ ॥ కన్యారత్ననిమిత్తంచ
హ్యాగమిష్యన్తికోటిశః । తేభ్యోయుద్ధంకథందాస్య ఏకోహంబ్రహ్మవిత్త
మ ॥ ౧౧ ॥ ఏతావన్తమహంకాలం సుఖంరాజ్యమశాసిషమ్ । ఇదానీ
మస్మిదుఃఖార్తోవృద్ధఃపుత్రీతపోధన ॥ ౧౨ ॥ అజోవివిక్తోవిమలో విష్ణుభ
క్తోమమాత్మజాః । చత్వారఏతేశిశవ శ్శిఖినోనాస్త్రకోవిదాః ॥ ౧౩ ॥
మమానుజస్యపుత్రాశ్చ విచికిత్సోవికర్తనః । ప్రతర్దనఇతిత్వేతే త్రయశ్చ
శిశవస్తథా ॥౧౪॥ వృద్ధత్వాదాత్మనశ్చైవ పుత్రాణాంచైవశైశవాత్ ।క
న్యకానాంచరత్నత్వా ద్దుఃఖితోఽహంతపోధన ॥ ౧౫ ॥ కస్మాదస్మాద
హంమోహాన్నిర్గమిష్యామ్యుపాయతః।తంమేవదత్వంబ్రహ్మన్యేగమిష్యా
మీహాకాంగతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ యేనమన్వాదయస్తీర్ణా స్సంసారాఖ్యంమహా
ర్ణవమ్ । ఇమాదుఃఖంచరాజాన స్తంమేబ్రూహితపోధన ॥ ౧౭ ॥ కం
ధ్యాత్వాపురుషోలోకే భుక్తింముక్తించవిన్దతే । ఆపద్రక్షాకరఃకోవా తం

జనకనృపతాపాపనోదనార్థంశతానన్దోక్తపురాతనేతిహాసః.

దేవంబ్రూహిసత్తమ ॥ ౧౮ ॥ శతానన్దః ॥ రాజన్మనుష్యాఅపియంప్ర
పన్నా స్సన్త్యక్తదుఃఖాస్సుఖినోభవన్తి । వక్ష్యామిదేవంవరదంరమేశం
తంప్రాప్యదుఃఖామ్బునిధింతరిష్యసి ॥ ౧౯ ॥ పురాహంచమ్పకారణ్యా
త్తమసాతీరముత్తమమ్ । వాల్మీకింమునిశార్దూలం ద్రష్టుమస్మిగతోనృప॥
తేనాగమనతుష్టేన ప్రత్యుద్యాతోనృపోత్తమ । ఉపచారైశ్చపాద్యాద్యై
రతిథిఃపూజితోఽస్మ్యహమ్ ॥ ౨౧ ॥ అభివన్ద్యమునిశ్రేష్ఠం తచ్ఛిష్యై
శ్చనమస్కృతః । క్రియాంమాధ్యాహ్నికీంకృత్వా భుక్త్వావాల్మీకినాస
హ ॥ ౨౨ ॥ అన్యైశ్చమునిభిస్సార్థంభరద్వాజాదిభిస్తదా । వాల్మీకే
రాశ్రమేరమ్యే హ్యాసంవాల్మీకినాసహ ॥ ౨౩ ॥ ఉక్త్వాకాలోచితా
వార్తాఃకథాశ్చాత్రపురాతనీః । హృష్టావన్యోన్యసఙ్గేన హ్యాభూవపరమం
నృప ॥ ౨౪ ॥ ఏతస్మిన్నన్తరేస్వర్గా దాజగామచనారదః । శుద్ధస్ఫటి
కసఙ్కాశో మహాత్మామహతీందధత్ ॥ ౨౫ ॥ తంవృష్ట్వామునిశా
ర్దూలః ఉదతిష్ఠత్తదాసనాత్ । సహశిష్యైర్మయాసార్థం వాల్మీకిర్భగవా
న్నృషిః ॥ ౨౬ ॥ కృతాఞ్జలిపుటోభూత్వా ప్రీతిసంహృష్టమానసః।

సశిష్యఃకల్పయామాస పూజాంతస్యవిధానత ॥ ౨౭ ॥ ఇదంపా
ద్యమిదంత్వర్ఘ్య మిదమాసనమేవచ । ఇదంమూలంఫలంస్వాదు భగవ
న్ప్రతిగృహ్యతామ్ ॥ ౨౮ ॥ ఆగతస్త్వంచిరాద్బ్రహ్మన్ స్వాగతంతే
తపోధన ॥ శతానన్ద ॥ ఇతివాల్మీకినాశిష్యై రభివాద్యచపూజితః॥ ౨౯॥
నిషసాదచసుప్రీతో నారదోమృగచర్మణి। ఆస్వాద్యఫలమూలాని శ్రమం
స్వమపనీయచ ॥ ౩౦ ॥ కుశలంపరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకింమునిపుఙ్గవమ్ । ని
ర్విఘ్నంతేతపోబ్రహ్మ న్వర్ధతేత్రివిధంమునే ॥ ౩౧ ॥ అవన్ధ్యాస్తరవఃకాలే
భవన్త్యపితవాశ్రమే । అపిక్రియార్థాస్సమిధ స్సులభాశ్చకుశా అపి॥౩౨॥
ఇతిపృష్టస్తదాప్రీత్యా ప్రాహనారదముత్తమమ్।త్వత్ప్రసాదాన్మునిశ్రేష్ఠ
సర్వంమఙ్గళమేవమే ॥ ౩౩ ॥ వర్ధతేచతపోబ్రహ్మం స్త్రివిధంకాలవిత్త
మ । అకాలేపిఫలన్త్యేవ తరవోవాసవాజ్ఞయా ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్తోనార
దస్తేన ప్రముమోదమహాద్యుతిః । కృతాఞ్జలిపుటాస్సర్వే పరివార్యచనా
రదమ్ ॥ ౩౫ ॥ తదాగమనసంహృష్టా స్తస్థుస్తద్వనవాసిన । నా
రదేనాభ్యనుజ్ఞాత ప్రాప్యకృష్ణాజినాసనమ్ ॥ ౩౬ ॥ కృతాఞ్జలిపుటో
భూత్వా ప్రహ్వోవాక్యవిశారదః । నారదంపరిపప్రచ్ఛ వాల్మీకిర్మునిపు
ఙ్గవమ్ ॥ ౩౭ ॥ త్రైలోక్యేవైష్ణవంక్షేత్రం కింశ్రేష్ఠంభువినారద । ఆ
బ్రహ్మలోకంసర్వంత్వం విశేషంద్రష్టవానసి ॥ ౩౮ ॥ యత్తీర్థేసర్వతీ
ర్థాని సన్నిధానంవ్రజన్తిచ। యత్క్షేత్రవాసినాంపుణ్య మనన్తమితికీర్త్య
తే ॥ ౩౯ ॥ యత్రాస్తేభగవాన్విష్ణు స్సశ్రీభూఃపురుషోత్తమః । తద్బ్రూ
హిమమదేవర్షే క్షేత్రంత్రైలోక్యపావనమ్ ॥ ౪౦ ॥ నారదః ॥ సాధు
పృష్టంత్వయాబ్రహ్మన్ సర్వేషాంహితకామ్యయా । తత్తేవక్ష్యామివా
ల్మీకే సమాహితమనాశ్శృణు ॥ ౪౧ ॥ ఇమమేవపురాప్రశ్నం పృష్టఃప్రా
హమహేశ్వరః । పుత్రేణషణ్ముఖేనైవ జిష్ణునాహిమవద్గిరౌ ॥ ౪౨ ॥
స్కన్దః ॥ హత్వాదైవాసురేయుద్ధే తారకాఖ్యంమహాసురమ్ । అగ
తోఽస్మిజయీతాత పాదమూలంత్రిలోచన ॥ ౪౩ ॥ బుభుక్షాబాధతే
తీవ్రా బ్రహ్మహత్యాసముద్భవా । స్నాత్వాభోక్ష్యామియత్తీర్థేతత్తీర్థం
స్కన్దమ్ప్రతిశఙ్కరోక్తబ్రహ్మహత్యావిముక్తిహేతూపన్యాసః
తాతమేవద ॥ ౪౪ ॥ మహేశ్వరః ॥ సకృన్నారాయణేత్యుక్త్వా పుమాన్

ఙ్కల్పశతత్రయమ్ । గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషుస్నాతోభవతిపుత్రక ॥ ౪౫ ॥ శ్రుత్వావరమిత్యుక్త్వాభుక్త్వాపిత్రాసహామయా । తతఃపప్రచ్ఛ పితరంశఙ్కరంలోకశఙ్కరమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఉక్తోనారాయణోదేవస్త్వయాసర్వాఘనాశనః । జనైరారాధితఃకేనకర్మణాదృశ్యతేభువి ॥ ౪౭ ॥ సకుత్రసేవ్యతేదేవఃప్రియంతస్యాపికింపితః ॥ నారదః ॥ ఇతిపృష్టఃపునస్తేనపుత్రంప్రాహాథశఙ్కరః ॥ ౪౮ ॥ యంయోగినోమునివరాహృదిసన్నివిష్టంజ్యోతిర్మయంప్రణవరూపమచిన్త్యరూపమ్। ఆదిత్యమణ్డలనివాసమనన్తమాద్యమారాధయన్తిసతతంతముదీరయామి ॥౪౯॥ శఙ్కరః॥ పురాదక్షాధ్వరేపుత్రతస్యశీర్షంమయాహృతమ్।తచ్చహస్తతలేలగ్నంబ్రహ్మహత్యాచసఙ్గతా ॥౫౦॥ స్వర్గేకపాలీభిక్షార్థీపర్యటన్నియతేన్ద్రియః। నమోక్షంబ్రహ్మహత్యాయాఅపశ్యంతత్రపుత్రక ॥ ౫౧ ॥ మేరౌబ్రహ్మసరస్తీరేతపఉగ్రముపాశ్రితః । స్నాతుమభాగ్యతోబ్రహ్మామామపశ్యచ్చతుర్ముఖః ॥ ౫౨ ॥ తంచదృష్ట్వాప్రణమ్యాహామతిష్ఠంపురతస్తదా । సమాంకపాలినందృష్ట్వాకిమిత్యాహపితామహః ॥౫౩॥ తచ్ఛ్రుత్వాబ్రహ్మణోవాక్యంతతోదేవంవ్యజిజ్ఞపమ్ । కింబ్రువేతాతశప్తోఽస్మిదక్షంహత్వాతుతేనహ ॥ ౫౪ ॥ హత్యామోక్షంనపశ్యామికుత్రవాకేనకర్మణా । దృష్టోభవాన్మయాదిష్ట్యాశాపమోక్షంవదస్వమే ॥ ౫౫ ॥ ఇత్యుక్తశ్చమయాపుత్రబ్రహ్మాప్రాహచమాంతదా ॥ బ్రహ్మా ॥ మావిషీదమహాదేవహత్యామోక్షంవదామితే ॥ ౫౬ ॥ పురాశఙ్కరగఙ్గాయాయమునాయాశ్చసఙ్గమే। ధనుస్త్రిశతవిస్తీర్ణేపుణ్యక్షేత్రేచమాధవే॥౫౭॥

ప్రయాగక్షేత్రస్యభగవద్వర్ణితప్రయాగాభిధాననిరుక్తిః.

మాధవప్రీతయేతత్రయజ్ఞాస్సర్వేమయాకృతాః । ప్రాదురాసీత్తదావేద్యాంమాధవోభక్తవత్సలః ॥౫౮॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణిశ్శ్రీవత్సాఙ్కశ్చతుర్భుజః । ప్రాఞ్జలిస్తంప్రణమ్యాహంప్రవీదేత్యస్తువంతదా ॥౫౯॥ ప్రసన్నోమాధవఃప్రాహబ్రహ్మన్ప్రీతోఽస్మితేఽధ్వరైః । ప్రకృష్టాశ్చకృతాయజ్ఞాఃప్రీతోఽహంచత్వయాఽనఘ ॥౬౦॥ యత్త్వద్బ్రహ్మన్నిదంక్షేత్రంప్రయాగాఖ్యంగమిష్యతి । అస్యాంవేద్యామహంనిత్యంసన్నిధానంకరోమితే ॥ ౬౧ ॥ ఇతఃప్రభృతియేపాపాఃపురుషాయాస్స్త్రియశ్చవై।

క్షేత్రేశంమాంప్రపశ్యన్తిముక్తాస్తేభవన్తుతే ॥ ౬౨ ॥ ఇతిదత్వావరందేవోమమాభీష్టంచమాధవః॥ ఆస్తేలక్ష్మ్యామహాదేవప్రయాగేపుణ్యసత్తమే ॥ ౬౩ ॥ త్వంచహత్యాసమాయుక్తోమోక్షంతత్రగమిష్యసి ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్త్వామాంతతోబ్రహ్మసత్యలోకంజగామహ ॥ ౬౪ ॥

శఙ్కరహస్తాత్కపాలవినిర్ముక్తిప్రకారః.

తతఃప్రీతోవరంలబ్ధ్వాపుణ్యక్షేత్రంగతోఽస్మితత్ । క్షేత్రేప్రవిష్టమాత్రేతుమయాహత్యాపృథక్స్థితా ॥ ౬౫ ॥ పఞ్చక్రోశాద్బహిర్భూతాక్రోశస్త్రీవిస్తరంగతా । కపాలశ్చచ్యుతోహస్తాత్ప్రససాదమనోమమ ॥ తతస్స్నాత్వాప్రయాగేఽహం దేవంనత్వాచమాధవమ్ । అయాచంమాధవంక్షేత్రం దేహీదం మేజనార్దన ॥ ౬౬ ॥ ఇత్యుక్తోమాధవోదత్వాక్షేత్రంమేవరదఃప్రభుః । శ్రియాపరమయాయుక్తశ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః॥౬౭॥ స్వలోకంచయయౌదేవస్తపఃకుర్వితిమాంవదన్ । తత్రాహంచతపఃకృత్వాబ్రహ్మహత్యాంవ్యపోహ్యాచ ॥ ౬౮ ॥ విహరన్మయాసార్థంతత్రైవహిషడానన ॥ ౬౯ ॥ లక్ష్మీసహాయంరమణీయవేషమజంహరింకాలఘనాభిరామమ్ । పీతామ్బరంపాటలపాణిపాదంధ్యాత్వాఽర్చయంస్తత్రవసామిపుత్ర ॥౭౦॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ప్రయాగమాహాత్మ్యవర్ణనంనామవింశోధ్యాయః.

స్కన్దమ్ప్రతిశఙ్కరకృతతపస్సముచితవేఙ్కటాద్రివర్ణనమ్.

నారదః ॥ స్కన్దశ్శ్రుత్వాపితుర్వాక్యంమఙ్గళంపావనాశనమ్ । పునఃవప్రచ్ఛసంహృష్టః పితరంతత్త్వదర్శినమ్ ॥ ౧ ॥ మమాపితపసోయోగ్యంక్షేత్రంబ్రూహిశుభాన్వితమ్ । నవిఘ్నాస్తపతోయత్రప్రభవన్తిమమప్రభో ॥ ౨ ॥ త్వయాఽజ్ఞప్తస్తపస్తప్స్యేభవదుఃఖవినాశన । యోగీన్ద్రవన్ద్యచరణద్వన్ద్వానన్దైకలక్షణ ॥ ౩ ॥ మమశఙ్కరతద్బ్రూహివైష్ణవంక్షేత్రముత్తమమ్ । ఏవముక్తస్తతశ్శమ్భుఃపుత్రేణప్రాప్తకారిణా ॥ ౪ ॥ ఉమామాలోక్యసంహృష్టోధ్యాత్వాచైనంబభాణహ । శృణుపుత్రమహాభాగదేవదుఃఖవినాశన ॥ ౫ ॥ వృషోనామమహాశైలో

వృషేణారాధితఃపురా । తంగచ్ఛశిఖినాపుత్రకురుత్వంతత్రవైతపః ॥౬॥
నారదః ॥ ఇతిప్రతిసమాదిష్టఃపునరాహచషణ్ముఖః । ఉక్తోయస్త్వత్రభవ
తావృషాభిఖ్యోమహాగిరిః ॥ ౭ ॥ నాయంకులాచలోనూనంకుత్రాస్తే
సమహాగిరిః । కిమర్థంచవృషస్తత్రతపస్తేపేమహాతపాః ॥ ౮ ॥ వృషః
కింవృషభోధర్మోమనుర్వానీలలోహిత । ప్రోక్తఃకోయంభగవతాబ్రూ
హిమేపుత్రవత్సల ॥ ౯ ॥ ఇతిపృష్టస్తతస్తేనప్రాహతంవృషభధ్వజః ।
నాయంకులాచలఃపుత్రమేరుపుత్రోమహాగిరిః ॥ ౧౦ ॥ అఞ్జనోనామ
నామ్నాచత్రిషులోకేషువిశ్రుతః । శైలస్స్వర్ణమయోవత్సరత్నసాను
స్సుశోభనః ॥ ౧౧ ॥ శేషమారుతసంవాదేవిధూతోదక్షిణాందిశమ్ ।
నియుక్తోఽయంగిరిఃపుత్రపూర్వమేవతువిష్ణునా ॥ ౧౨ ॥ సర్వతీర్థమ
యఃపుణ్యఃపావనోఽఞ్జనభూధరః । సుదుర్లభోమనుష్యాణాందేవభూ
మావసన్నిహ ॥ ౧౩ ॥ స్థాతవ్యంభవతాశైలదక్షిణస్యాందిశితివై ।
ఏవముక్తోపిహరిణాపితృస్నేహవశేనసః ॥ ౧౪ ॥ పితురాజ్ఞామవేక్ష్యా
యంకఞ్చిత్కాలమవర్తత । శేషమారుతసంవాదేప్రవృత్తేలోకభీషణే॥
మేరుణైవాభ్యనుజ్ఞాతఃప్రయాతోదక్షిణాందిశమ్ । ఆస్తేపూర్వోదధేః
పశ్చాద్దత్వాయంపఞ్చయోజనే ॥ ౧౫ ॥ ఉత్తరేదక్షిణాబ్ధేస్తుషట్త్రిం
శద్యోజనాన్తరే । తీరేపుణ్యతమేపుత్రరుక్మనద్యాస్తథోత్తరే ॥ ౧౬ ॥
క్రోశద్వయార్ధమాత్రేతుహరిచన్దనమణ్డితే ॥ వనేరమ్యతమేవత్సనానా
పాదపమణ్డితే ॥ ౧౭ ॥ సిద్ధామునిగణాస్తత్రతపఃకుర్వన్తినిత్యశః । చ
ణ్డాలయవనాద్యైస్తువేదబాహ్యైశ్చనాస్తికైః ॥ ౧౯ ॥ నారోఢుమపి
యశ్శక్యఃపావనఃపర్వతోత్తమః । శుకాద్యామునయఃకేచిద్భృగ్వాద్యా
శ్చతపోధనాః ॥ ౨౦ ॥ ప్రహ్లాదప్రముఖాఃపుణ్యాఅమ్బరీషాదయోనృ
పాః । విష్ణోరేవాపరందేహంమన్వానాస్తంనగోత్తమమ్ ॥౨౧॥ పద్భ్యా
మాక్రమితుంభీతాఃపర్యన్తేష్వేవవర్తనాః । తన్నిర్గతనదీష్వేవకుర్వాణా
స్స్నానతర్పణే ॥ ౨౨ ॥ తపఃకుర్వన్తివాఞ్ఛన్తస్సాక్షాత్కర్తుంజనార్ద
నమ్ । ఏవంవిధస్సశైలేన్ద్రోనిత్యమత్యన్తపావనః ॥ ౨౩ ॥ శిఖరంయ
స్యదృష్ట్వైవసద్యఃపాపైఃప్రముచ్యతే । తత్రాస్తేకోలరూపీతుమహావి
ష్ణుస్సనాతనః ॥ ౨౪ ॥ ఉద్ధృతాంధరణీందేవీమాలిఙ్గ్యాఙ్కేనిధాయ

చ । ఆరాధితో మునిగణైస్త్రిసన్ధ్యం శ్రద్ధయాన్వితైః ॥ ౨౫ ॥ తదా ప్ర
భృతి తత్పుణ్యం వారాహం క్షేత్రముచ్యతే । తస్మిన్పుణ్యతమే క్షేత్రే వారా
హే వేఙ్కటాచలే ॥ ౨౬ ॥ సన్నిధౌ భూవరాహస్య యే కేచిన్నియతవ్ర
తాః । శాస్త్రోక్తేన విధానేన వారాహం మన్త్రముత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ జపన్తి వి
జితాత్మానో మాసమేకం నిరన్తరమ్ । గృహక్షేత్రాదికం తేషాం సద్యస్సి
ద్ధ్యతి వాఞ్ఛితమ్ ॥ ౨౮ ॥ పృథివీం యే చ వాఞ్ఛన్తి రాజానశ్శాసితుం చిర
మ్ । యే తు తత్ర ప్రకుర్వన్తి మహాదానాని షోడశ ॥ ౨౯ ॥ ప్రీణయన్తో మహీం
దేవీం దక్షిణాభిస్తదుద్ధృతామ్ । తేషామాదివరాహస్తు భగవాన్భక్తవత్స
లః ॥ ౩౦ ॥ ప్రయచ్ఛతి చిరం కాలం మహీం సాగరమేఖలామ్ । ఋద్ధజాన
పదోపేతాం హతావగ్రహకణ్టకామ్ ॥ ౩౧ ॥ అనాదృత్య తు యస్తత్ర వ
రాహవదనం హరిమ్ । ధరణీం చ తదఙ్కస్థాం పృథ్వీం శాసితుమిచ్ఛతి ॥ ౩౨ ॥
తేన దోషేణ తద్రాజ్యం పీడ్యతేఽవగ్రహైస్సదా । దస్యుభిశ్శత్రుభిశ్చైవ మ
హారోగైస్తథైవ చ ॥ ౩౩ ॥ తస్మాత్తత్ర స్థితం దేవం వరాహం ధరణీయు
తమ్ । సమ్యగారాధయేద్రాజా భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ ౩౪ ॥ తస్యా
గ్రే దేవదేవస్య సరస్త్రైలోక్యపావనమ్ । స్వామిపుష్కరిణీ నామ సరసాం
వరమస్తి వై ॥ ౩౫ ॥ త్రైలోక్యే యాని తీర్థాని పావనాన్యపి దేహినామ్ ।
పుష్కరిణ్యశ్చ నద్యో యాస్సన్తి బ్రహ్మాణ్డగోచరాః ॥ ౩౬ ॥ తాని సర్వాణి
షడ్వక్త్ర స్వాత్మనాం పావనాయ వై । వర్షే వర్షే సమాయాన్తి తత్తీర్థే స్నా
తుమాత్మజ ॥ ౩౭ ॥ వైవస్వతే మనౌ పుత్ర లోకం శాసతి చాజ్ఞయా । ధర్మో
మనుస్తపస్తేపే సోఽయం వృష ఇతీరితః ॥ ౩౮ ॥ తపశ్చరతి తస్మింస్తు వవృధే
ధర్మ ఉత్తమః । తతః ప్రసన్నో భగవాన్మహాకోలో మహీయుతః ॥ ౩౯ ॥
సమక్షమబ్రవీద్ధర్మం శరన్మేఘ ఇవ స్థితః । ధర్మ త్వయా తపస్తప్తం వృషశ్చ వ
వృధే యతః ॥ ౪౦ ॥ తస్మాదయం గిరివరో వృషాభిఖ్యాం గమిష్యతి । తవా
పి లోకపాలత్వం యమాత్పశ్చాద్భవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధే దే
వో గిరిమూర్ధ్ని షడానన । అథ లబ్ధవరో ధర్మో జగామ చ యథాగతమ్ ॥ ౪౨ ॥
ఇదానీం చ మహాభాగ వాయురాస్తే తపశ్చరన్ । జపన్ తారకం మన్త్రం
గణయన్నక్షమాలయా ॥ ౪౩ ॥ పరాత్పరతరం రామమర్చయన్విధిపూ
ర్వకమ్ । శ్రీభూమిసహితం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౪౪ ॥ శఙ్ఖచక్రధ

సుర్వాణపాణింనీలోత్పలద్యుతిమ్ । దేవదేవంజగన్నాథమపరోక్షంనిరీక్షితుమ్॥ ౨౫ ॥సర్వప్రాణాత్మకోవాయు స్తప స్తీవ్రంచరత్యహో ॥ ౨౫½ ॥ బ్రహ్మాదిదేవాఅపిదేవదేవంవాఞ్ఛన్తియంసేవితుమాత్తభావాః । తంవైవరేణ్యంసకలాన్తరస్థంద్రష్టుంతపోవర్ధయతేసవాయుః ॥ ౨౬½ ॥ నారదః॥ ఇత్యుక్తోగురుణాస్కన్దఃపప్రచ్ఛపితరంపునః ॥ ౨౭ ॥ మమాపివైష్ణవంమన్త్రంవైష్ణవేష్వపిచోత్తమమ్। మన్త్రేషువరదంశమ్భోబ్రూహితత్ప్రాప్తిసాధనమ్ ॥౨౮ ॥ ఇతివిజ్ఞాపితశ్శమ్భుఃపుత్రేణాక్లిష్టకారిణా।విధినాఽశుతతఃప్రాదాన్మన్త్రంతస్మైసతారకమ్ ॥ ౨౯ ॥ లబ్ధ్వామన్త్రంమహా

తపఃకరణాయస్కన్దస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమమ్.

దేవాత్స్కన్దఃప్రీతోఽభవత్పితుః । ప్రహ్వఃప్రదక్షిణంకృత్వాపితరంసోఽభ్యవాదయత్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రణమ్యమాతరంపశ్చాత్ప్రతస్థేశిఖివాహనః । తంప్రస్థితంతతోదృష్ట్వాదేవాస్త్విన్ద్రపురోగమాః ॥ ౩౧ ॥ అనుజగ్ముర్మహాత్మానందేవసేనాపతింవిభుమ్। తైర్దేవైరన్వితోఽగచ్ఛచ్ఛిఖినావేగగామినా ॥ ౩౨ ॥ గిరింసపాదలక్షాఖ్యంప్రాపప్రస్రవణాన్వితమ్ । అధ్వశ్రమహరేతస్మిన్నిషణ్ణస్సమరుద్గణః ॥ ౩౩ ॥ అదృష్ట్వాతత్రపితరావి

బృహస్పత్యుక్తస్కన్దోత్పత్తిక్రమః.

షణ్ణోఽభూత్సురాగ్రణీః । తంవిషణ్ణంతతోదృష్ట్వాగురుఃప్రాహేన్ద్రచోదితః ॥ ౩౪ ॥ మావిషీదమహాబాహోదేవసేనాపతేఽగ్రణీః ॥ కింనస్మరసిచాత్మానంవైష్ణవంధామశాశ్వతమ్ ॥ ౩౫ ॥ నారదః॥ ఇత్యుక్తోగురుణాస్కన్దఃప్రీతఃప్రాహబృహస్పతిమ్ । కోఽహంబ్రూహిగురోనాహంజానామ్యాత్మానమాత్మనా॥ ౩౬ ॥ ఏవముక్తోగురుశ్చైనంవక్ష్యామీత్యాహకారణమ్ । ఉపప్లుతైస్తారకేణదేవైస్సేనాపతీప్సుభిః ॥ ౩౭ ॥ యాచితఃప్రాహభగవాన్బ్రహ్మాకారణవిత్సురాన్॥౩౭½॥బ్రహ్మా ॥ సురేన్ద్రదక్షేణవిమానితాథసతీయదాయోగవిసృష్టదేహా।తదాప్రతిజ్ఞాంహ్యకరోత్త్రినేత్రస్సతీంవినాన్యాంనభజామిచేతి ॥ ౩౮½॥ తపశ్చచారాతిమహత్సుఘోరందిగమ్బరస్థాణువదూర్ధ్వబాహుః।త్రిలోచనస్తమ్భితవాయుచారోవిచిన్తయన్నాత్మనిచాత్మభావమ్ ॥ ౩౯½ ॥ కాలేహితస్మిన్నసురస్తపోఽచరన్మాంప్రీణయన్నుగ్రతపాస్సతారకః । ప్రీతస్తతోఽహం

వరద స్తమబ్రువం వరంవృణీష్వేతిమనోరథేప్సితమ్ ॥౧౦॥ అయాచతా
న్యేనతదాహ్యావధ్యతాం వినాచశమ్భో స్తనయేనసోఽసురః । తథా స్త్వి
తిప్రా ప్తవగోమయాతతోనాశేఽసురస్యాస్యపరోనవిద్యతే ॥ ౧౧ ॥ సతీ
చసాపర్వతరాజకన్యకా ప్రవర్ధతేమేనకయోపలాలితా । తయైవసంయో
జ్యచశఙ్కరంవిభుం సురేశ్వరంప్రార్థయతారకాన్తకమ్ ॥౧౨॥ విష్ణోఃక
ళాంశోభవితా భగవాన్నస్సుఖావహః ॥౧౩॥ బృహస్పతిః॥ఏవముక్తోవిరిం
చేన కామమాహూయ దేవరాట్ ।రతీదేవీసమాయుక్తం వసన్తసహితం
తదా ॥ ౧౪ ॥ అచోదయత్కార్యసిద్ధ్యై దేవానామేవశఙ్కరమ్ । వశీక
ర్తుంచపార్వత్యా సంయోక్తుంకృతనిశ్చయః ॥ ౧౫ ॥ జగామకామస్థాన
ణుంతం గిరిజాయాశ్చసన్నిధౌ । జగ్రాహాస్త్రంత్వభూద్దగ్ధ స్త్రిణేత్రేణ
తపోవ్యయాత్ ॥ ౧౬ ॥ కామందగ్ధ్వాశివ స్తంచ జహావాశ్రమము త్తమ
మ్ । తపస్వినామయుక్తంహి సన్నిధానంతుయోషితః ॥ ౧౭ ॥ జగామ
కైలాసగిరేరుత్తరేచాశ్రమోత్తమమ్ । తతశ్చోమాతపశ్శక్త్యా వశీకృత
పరాక్రమః ॥ ౧౮ ॥ ఉపయేమేతదాశమ్భు రుమాంకామమజీవయత్ ।
కైలాసశృఙ్గేహిమవత్ప్రదేశే కళాధరఃకామవశంప్రపన్నః । రేమేహిస
మ్ప్రాప్యమనోరథాంస్తా నుమాసమేతశ్శరదాంశతంహిసః ॥ ౧౯ ॥
తత స్తమిన్ద్రప్రముఖాశ్చదేవా యయాచిరేదేహిసుతంభవేశ । పాపేన
తారేణహిపీడితాస్స్మః పాపంచతంహన్తుమలంమహాన్తమ్ ॥ ౨౦ ॥ ఇతి
యాచితోగిరిజాపతిరేతా నమరాన్విజనోభవితేతిబభాణ । కుపితంగిరిశం
మరుతోవిదితాస్సహ సావివిశుఃకకుభోహిదశైతే ॥ ౨౧ ॥ విససర్జతదా
తేజః క్షుభితంగిరిజాపతిః ॥ ౨౨ ॥ తచ్చతేజోమయంభూత మావవారహి
మేదినీమ్ । తేనతేజోమయేనేయం వికీర్ణాసర్వమేదినీ ॥౨౩॥ ధర్తుంతదక్ష
మాదేవీ తేజఃప్రాహామరుద్గణాన్ । అహోదగ్ధాస్మిమరుతః పాన్తుమాం
భవతేజసః ॥ ౨౪ ॥ తతోదృష్ట్వాతుదేవాస్తే మేదినీంపరితాపితామ్।
ఇత్యూచురగ్నిదేవంస్వే తేజస్తేజసిధారయ ॥ ౨౫ ॥ ఇత్యాదిష్టోజాత
వేదా స్తేజఆవార్యశామ్భవమ్ । రరక్షమేదినీందీనా మాపదోహవ్యవాహ
నః ॥ ౨౬ ॥ తేజ స్తతోభారయ స్తం శామ్భవంజాతవేదసమ్ । ప్రీతాఽహ

పార్వతీదేవీ త్వమగ్నే పుత్రవాన్భవ ॥ ౭౭ ॥ ధృతం తేజస్త్వయా యస్మాత్తస్మాత్త్వం సర్వజన్తుషు । గర్భే గర్భధరో భూత్వా విహర త్వం మమాజ్ఞయా ॥ ౭౮ ॥ ప్రీతాస్మి తే త్వయా హ్యగ్నే స్కన్నం గర్భం ధృతం యతః । భక్త్యా యే త్వాం పూజయన్తి తేషాం పుత్రా భవన్తు వై ॥ ౭౯ ॥ ఇతి తస్మై వరం దత్వా శశాప మరుతశ్శివా। ఇతః ప్రభృతి యుష్మాకమప్రజాస్సన్తు పత్నయః ॥ ౮౦ ॥ ఉమా శశాప పృథ్వీం చ పుత్రప్రీతిం న లప్స్యసే । మత్పుత్రో న ధృతో యస్మాద్బహుభార్యా భవిష్యసి ॥ ౮౧ ॥ తతః ప్రసన్నా సా దేవీ శఙ్కరేణ సమాగతా । తపస్తప్తుం జగామాశు భృగుప్రస్రవణం తదా ॥ ౮౨ ॥ తతో విమనసో దేవాః పునరూచుశ్చతుర్ముఖమ్ । భవదాజ్ఞాకృతాస్మాభిర్వ్యర్థా సా చాభవత్ప్రభో ॥ ౮౩ ॥ శశాప సా తదాఽస్మాన్వై కిం కుర్మో బ్రూహి కా గతిః । ధాతా విజ్ఞాపితో దేవైరాహ తాన్ సా యథాబ్రవీత్ ॥౮౪॥ తద్వచస్సత్యమేవాస్తు తస్యా వాజ్ఞా న్నృతా భవేత్। కిఞ్చ వక్ష్యామ్యుపాయం వో జాతవేదాః ప్రదాస్యతి ॥ ౮౫ ॥ యూయం గఙ్గాం ప్రార్థయధ్వం సా గర్భం ధారయిష్యతి । ఇతి తస్య వచశ్శ్రుత్వా దేవా జగ్ముర్యథాగతమ్॥౮౬॥గఙ్గాం సమ్ప్రార్థయామాసుర్దేవాస్సర్వే సమాగతాః । తతస్సా ప్రార్థితా దేవైర్వ్యసృష్టం వహ్నినా విభో ॥ ౮౭ ॥ త్వాం దధ్రే పార్వతీగఙ్గా తేజోరాశిం మహాద్యుతిమ్ । సా చ త్వాం వ్యసృజద్గఙ్గా సన్తప్తా తేజసా తవ ॥ ౮౮ ॥ ఉమాఽశ్రమప్రదేశే త జ్జాతరూపమభూద్వనమ్।కుమారం త్వాం తదా దృష్ట్వా జాతం హృష్టా దివౌకసః॥౮౯॥షట్కృ

బృహస్పతికృతస్కన్దస్తుతిః.

త్యాః ప్రేషితా దేవైరదధుస్త్వాం షడాననమ్ । ఏవం ప్రభావో బాల్యే త్వం కుమారసురతాపహా ॥ ౯౦ ॥ త్వాం ప్రపద్యే సువర్ణాభ శఙ్కరాత్మజ శఙ్కర । త్వం విష్ణుస్త్వం విధాతా చ త్వం రుద్రః కాలరూపధృత్ ॥౯౧॥ శిఖివాహన షడ్వక్త్ర కుమార స్తారకాన్తకః। సుబ్రహ్మణ్యశ్శిఖీ స్కన్దః కుమారషోడశాబ్దకః ॥౯౨॥ శరజన్మా శక్తిహస్తో గాఙ్గేయోఽగ్నిసముద్భవః।ఏకవక్త్రో ద్విబాహుశ్చ కుమారః పురుషోత్తమః ॥౯౩॥ మాతృప్రీత్యా చ షడ్వక్త్రః పార్వతీప్రీతివర్ధనః॥౯౩౪॥ఉజ్జ్వలద్ద్వితయాక్షివిరాజత్షణ్ముఖశఙ్కరనన్దనవీర।సర్వదిగీశ్వరసైనికనాథశం దిశ శక్తిధరేశ కుమార ॥౯౮౪॥

ద్వాదశహస్తవిరాజితహే తే దుఃఖపరామరవైరిహరేశ । ద్వాదశకోటిర
విద్యుతి తేజశ్శందిశశక్తిధరేశకుమార॥౯౪॥ యేతవబాలరవిద్యుతిరాజ
త్ఫుల్లసరోరుహకాన్తిపదాబ్జమ్ । నోశిరసా ప్రణమన్తికుమార తేతనయం
తునహీహలభన్తే॥౯౫॥ స్ఫురన్తంచలన్తంతటిత్కోటికాన్తిం మయూ
రాధిరూఢంమనోహారివేషమ్। పుళిన్దాపతింత్వాంప్రపద్యేకుమారంకుమా
రంచమే దేహిమృత్యుఞ్జయత్వమ్ ॥ ౯౬ ॥ నారదః ॥ ప్రసన్నో బభూ
వాథవాగ్భిస్స్తుతోసౌ గురుంప్రాహభూతేశపుత్రో మహాత్మా ॥ సుబ్రహ్మ
ణ్యః ॥ వరం తేదదామీహపుత్రాననభీష్టాన్స్వమృత్యుఞ్జయత్వం చ తారుణ్య
మేవమ్॥౯౭॥ స్తోత్రేణానేనయోమర్త్యస్త్వయోక్తేనగురోభువి॥౯౯॥
ఆనన్దయతిమాంనిత్యం త్రిసన్ధ్యంమానవోత్తమః । సపుత్రధనధాన్యాదిస
మ్పదోలభతేధ్రువమ్ ॥ ౧౦౦ ॥ అపమృత్యుజయంచాపి సౌభాగ్యంరాజ
పూజ్యతామ్ ॥ నారదః ॥ ఇతిదత్త్వావరంతస్మై దేవాన్సర్వాన్విసృజ్యచ ॥
జగామశిఖినాతస్మాత్కుమారోవృషభాచలమ్। తత్రరమ్యేశుచౌదేశేదద
ర్శసరఉత్తమమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ స్నానార్థం దేవపూజార్థం పద్మోత్పలసుశోభి

స్కన్దకృతతపఃకరణప్రకారః.

తమ్ । కృతస్నానస్సరస్తీరే కుమారస్సముపావిశత్ ॥ ౧౦౩ ॥ దృష్ట్వా
తపస్తం వాయుంచ తత్సమీపేషడాననః । త్రిసన్ధ్యం దేవదేవేశం నారాయ
ణమనుస్మరన్ ॥ ౧౦౪ ॥ అతిష్ఠత్తపఉగ్రంచ సమాధిధ్యానసంయుతః ।
ధ్యాయన్నారాయణందేవం శఙ్ఖచక్రధరంపరమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ పాదద్వయాల
ఙ్కృతభూమిభాగో భాసాజ్వలత్కాఞ్చనతుల్యతేజాః । ధ్యాయన్పరం
బ్రహ్మకుమారఆస్త పరాత్పరంయన్మహతోమహత్తత్ ॥ ౧౦౬ ॥...*

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సుబ్ర
హ్మణ్యస్య వృషభాద్రిప్రాప్తికథనంనామైక వింశోధ్యాయః.

శఙ్కరకథితశ్రీనివాసావిర్భావహేతూపోద్ఘాతః.

ఋషయః ॥ తతఃకిమకరోదమ్బా కుమారేవృషశైలగే । సాపు
త్రవత్సలానూనం భవానీశివసంయుతా ॥ ౧ ॥ నారదః ॥ తపసోఽర్థే
ప్రయాతేతు స్కన్దేకాఞ్చనతేజసి । దేవసేనాసమాయుక్తే ధనుశ్శక్తిధ

రేద్విజాః ॥౨॥ భర్తారంభక్తినమ్రాఽథపుత్రవాత్సల్యచోదితా।పప్రచ్ఛ
పార్వతీశమ్భుంహారంచన్ద్రార్ధశేఖరమ్ ॥ 3 ॥ కింకరిష్యతిపుత్రోమేతత్ర
బాలస్త్రిలోచన । కథంద్రక్ష్యతితం దేవమచిన్త్యంబ్రహ్మణాపియః ॥ ౪ ॥
ఇతిపృష్టస్సతాంప్రాహసోత్సార్సంపరమేశ్వరః। శృణుదేవిపరంగుహ్యం
భవిష్యత్తేమయోచ్యతే ॥ ౫ ॥ సర్వేచమునయస్తస్మిన్నాగమిష్యన్తిప
ర్వతే । ద్రష్టుకామాఃపరంబ్రహ్మతపస్తప్తుమనుత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ దేవామ
నుష్యాఃపితరోగన్ధర్వాయక్షరాక్షసాః । సిద్ధాస్సాధ్యాశ్చగరుడాఃపన్న
గాఋషయస్తథా ॥ ౭ ॥ చరిష్యన్తితపస్తస్మిన్గిరౌగిరవరాత్మజే। ప్రత్య
క్షంపరమాత్మానంద్రష్టుకామాస్సనాతనమ్ ॥ ౮ ॥ అర్చయిష్యన్తిమాం
కేచిత్కేచిద్బ్రహ్మాణమేవచ । కేచిత్స్కన్దంమహాత్మానంశక్రంకేచిత్త
థాపరే ॥ ౯ ॥ మోక్షకామాస్తథాకేచిదమరైరమరారయః । ఉగ్రం
తపఃకరిష్యన్తిప్రీణయన్తశ్చనాపరమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆవాంతత్రగమిష్యావః
కాలేనమహతాప్రియే । ద్రష్టుంతత్పరమంబ్రహ్మతత్త్వంనారాయణం
పరమ్ ॥౧౧॥ శ్రీవేఙ్కటాచలేపుణ్యేయత్తుప్రాదుర్భవిష్యతి । తత్ప్రా
దుర్భావహేతోర్వైకర్తుంచాపిమహత్తపః ॥ ౧౨ ॥ ఆవాభ్యామపిగ

సుదర్శనస్యశఙ్కరసమీపప్రాప్తిక్రమః.

న్తవ్యంతథాన్యైర్దైవతర్షిభిః । యత్కాలాఖ్యంచతచ్చక్రంకరిష్యతితపో
మహత్ ॥ ౧3 ॥ మదర్థంహిమవత్పుత్రిమద్వియోగైకదుఃఖితమ్ । వి
ష్ణునైవాభ్యనుజ్ఞాతంచక్రతీర్థేవసిష్యతి ॥ ౧౪ ॥ నారదః ॥ శ్రుత్వైవత
త్పార్వతీదేవీవాక్యంశఙ్కరమబ్రవీత్ । ఆశ్చర్యముక్తంభవతావిష్ణుచ
క్రంప్రతీశ్వర ॥ ౧౫ ॥ తత్పవిత్రంకరేవిష్ణోర్వసత్యేవసదాప్రభో । త్వన్ని
మిత్తంకిమర్థంతత్తపస్తప్స్యతిశఙ్కర ॥ ౧౬ ॥ త్వయిస్నేహశ్చకస్తస్య
బ్రూహ్యేతన్మేమహాద్భుతమ్ ॥ నారదః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాఽమ్బికాంప్రా
హశఙ్కరోలోకశఙ్కరః ॥ ౧౭ ॥ అనాదినిధనందివ్యమప్రమేయప
రాక్రమమ్ । సహస్రారసమాయుక్తంకోటిసూర్యసమప్రభమ్ ॥౧౮ ॥
సుదర్శనాఖ్యంతచ్చక్రం విష్ణోరేవతుపార్వతి । ధర్తుమన్యైర్నశక్యంత
త్తంవినాపురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ తేనచక్రేణదివ్యేనదగ్ధావారాణ
సీపురీ । సారాజధానీమేదివ్యా కృత్యాహేతోర్వినాశితా ॥ ౨౦ ॥

కస్మింశ్చిదథ కాలేతుమయిప్రీతోజనార్దనః । కిమిచ్ఛసీతిమాంప్రాహవ
రదానసముద్యతః ॥ ౨౧ ॥ ఏవముక్తేమయాతస్మాద్యాచితంవరము
త్తమమ్ । యేనచక్రేణమేదగ్ధాపురీవారాణసీహరే ॥ ౨౨ ॥ తద్య
థామద్వశంయాయాన్నమప్రేష్యంచమాధవ । తథాకురుమయిప్రీతో
నాన్యంవరమహంవృణే ॥ ౨౩ ॥ ఏవంవిజ్ఞాపితోదేవఃప్రహస్యమధు
సూదనః । హస్తేనమమహస్తాగ్రంగృహీత్వేదమువాచహ ॥ ౨౪ ॥ క
థంసూర్యంపరిత్యజ్యప్రభాఽన్యస్యభవిష్యతి । ఏవంశ్రీఃకౌస్తుభంచక్రంగ
రుడశ్శార్ఙ్గమేవచ ॥౨౫॥ ఏవమాదీనివస్తూనినిత్యసిద్ధానిశఙ్కర । నైతే
షాంజన్మవిలయానాన్యస్తేషాంవ్యపాశ్రయః ॥ ౨౬ ॥ అశక్యమిదమత్య
ర్థంయాచితంప్రమథాధిప । నచాహమనృతంవక్ష్యేతథైవాస్తుయథేప్సి
తమ్ ॥ ౨౭ ॥ ఏతత్సుదర్శనందివ్యంకుతశ్చిత్కారణాన్తరాత్ । బ్రహ్మ
ణానిర్మితంభూత్వాలేశేనావతరిష్యతి ॥ ౨౮ ॥ అవతీర్ణంతుతచ్చక్రంత్వ
త్ప్రేష్యత్వంగమిష్యతి।దివ్యంవర్షసహస్రంతుత్వత్సమీపేవసిష్యతి ॥౨౯॥
త్వయాప్రత్యర్పితంపశ్చాత్స్వంభావముపయాస్యతి । ఏవంవిష్ణుప్రసా
దేనవరదానసమాగతమ్ ॥ ౩౦ ॥ దేవిచక్రంమమైతద్ధిసహస్రరవిసన్ని
భమ్। విష్ణవేచపురాదత్తంమయాపురవిమర్దనే ॥౩౧॥ మన్త్రోపదేష్ట్రే
కాలాఖ్యందక్షిణార్థంహిపార్వతి । చిరంమయాధృతంచక్రంబ్రహ్మణా
నిర్మితంపురా ॥ ౩౨ ॥ రక్షణార్థంచదేవానాంనాశార్థంసురవైరిణామ్ ।
మయావిహీనంతచ్చక్రంమదర్థంచైవతప్స్యతి ॥ ౩౩ ॥ నారదః ॥ శ్రు
త్వైతత్పార్వతీప్రీతా పునఃపప్రచ్ఛశఙ్కరమ్ । చక్రతీర్థమితిప్రోక్తం
త్వయాశఙ్కరకుత్రతత్ ॥ ౩౪ ॥ బ్రూహిమేవిస్తరాచ్ఛమ్భోపావనం
తీర్థముత్తమమ్ । ఇతిపృష్టస్తుపార్వత్యాప్రాహైనాంశఙ్కరఃపునః ॥౩౫॥
వృషాద్రేర్దక్షిణేపార్శ్వేబహుప్రస్రవణేతటే । సన్త్యాశ్రమాస్సప్తదశచ
క్రాదీనాంమహాత్మనామ్ ॥ ౩౬ ॥ తావన్తిచైవతీర్థానితేషుపుణ్యతమా
నివై । తత్రాద్యంచక్రతీర్థంయద్వజ్రతీర్థాదధస్థితమ్ ॥౩౭॥ కాలచక్ర
తపస్స్థానంకపిలోద్గమజంసరః । తత్రస్నానేననశ్యన్తిసర్వపాపానివైనృ
ణామ్ ॥ ౩౮ ॥ తద్ధివిష్ణోఃపరంక్షేత్రంమహాపుణ్యతమంస్మృతమ్। ఇత్యు
క్తాపార్వతీప్రాహభర్తారంభక్తిమత్యథ ॥ ౩౯ ॥ వజ్రతీర్థమితిప్రోక్తం

కేనేదం హేతునా నరః। యదూర్ధ్వం చక్రతీర్థాత్తు విద్యమానముదీరితమ్॥౪౦॥

ఇన్ద్రస్య సహస్రాక్షత్వప్రాప్తిప్రకారః.

ఇతి ప్రష్టస్తు పార్వత్యా ప్రాహైనాం శఙ్కరః పునః । పురా శక్రో మహాతేజా గౌతమస్య స్త్రియం ప్రియామ్ ॥ ౪౧ ॥ భామినీం తాం సమాక్రమ్య శప్తోఽభూచ్చ మహర్షిణా । తస్మై కామిచ్ఛతో యోనిం తత్సహస్రం భవత్వితి ॥ ౪౨ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్తమాత్రే మునినా సర్వాఙ్గే యోనయో భవన్ । దృష్ట్వా సహస్రం యోనీనాం విషణ్ణోఽభూచ్ఛచీపతిః ॥ ౪౩ ॥ కష్టం మయా బత కృతం యుక్తం గన్తుం క్వ వేతి చ । ఇతి సఞ్చిన్త్య సహసా జగామ బ్రహ్మణస్సరః ॥ ౪౪ ॥ తత్ర పఙ్కజనాళేషు నిలీనోఽభూత్సురేశ్వరః । తతో దేవాస్సగన్ధర్వాస్సుసిద్ధాశ్చారణైస్సహ ॥ ౪౫ ॥ ద్రష్టుకామా మహేన్ద్రం తం నాపశ్యన్నమరాలయే । అనిన్ద్రం సురసైన్యం తద్దీనం దృష్ట్వా సురారయః ॥ ౪౬ ॥ ఆక్రమ్య దేవలోకం చ వివిశుశ్చామరావతీమ్ । మరుతస్తే శచీం దేవీం వాక్పతిప్రముఖా యయుః ॥ ౪౭ ॥ ప్రణమ్య తాం మహాభాగాం సర్వే ప్రాఞ్జలయోఽబ్రువన్ । క్వ యాతస్తే పతిర్భద్రే వయం శత్రుభిరర్దితాః ॥ ౪౮ ॥ అదృష్ట్వా రక్షితారం తమస్మాకం వ్యథితా వయమ్ । ఇత్యుక్తా సా శచీ దేవీ జగాద సురసత్తమాన్ ॥ ౪౯ ॥ తేనాహం నిశి శయ్యాయాం భర్త్రా సుప్తా సురోత్తమాః । క్వ యాతస్స తు మాయావీ మయా న జ్ఞాయతే ప్రభుః ॥ ౫౦ ॥ గురుస్సురాణామస్మాకం నూనం జానాతి వాక్పతిః ॥ శఙ్కరః ॥ ఇత్యుక్తాస్తేఽమరాస్సర్వే పులోమసుతయా తదా ॥ ౫౧ ॥ ప్రణమ్య చ గురుం భక్త్యా బ్రహ్మాణమివ శాశ్వతమ్ । అస్మాకం బ్రూహి భగవన్నిన్ద్రః క్వాస్తే మహేశ్వరః ॥౫౨॥ యాచితస్సోఽథ దేవైస్తైరపశ్యద్యోగవర్త్మనా । విహస్య కిఞ్చిదమరాన్ప్రాహ వాచస్పతిస్తదా ॥ ౫౩ ॥ కృత్వాఽకృత్యమసౌ తస్య ఫలం ప్రాప్య శచీపతిః । ఆస్తే లజ్జాసమావిష్టో మేరౌ పఙ్కజనాళకే ॥ ౫౪ ॥ గచ్ఛామస్తత్సరో దేవా ద్రక్ష్యామస్తం సురేశ్వరమ్ । ఇత్యుక్త్వా తాన్ తత్సురాన్ సర్వాన్ జగామ సహ తైర్గురుః ॥ ౫౫ ॥ తత్సరః ప్రాప్య తానాహ గాయధ్వం సురసత్తమాః । ఇత్యాదిష్టా జగుస్సర్వే గన్ధర్వాప్సరసాం గణాః ॥౫౬॥ దేవాశ్చ ఋషిభిస్సార్థం తౌర్యత్రికసమన్వితమ్ ॥ ౫౬-౧ ॥ నాథత్రయాణా

మపివిష్టపానాముపప్లుతాస్మస్సురవైరిభిఃప్రభో । ఆగచ్ఛదేవేన్ద్రజగచ్ఛ
రక్షసరోజలీనోఽసికృతంచకింత్వయా ॥ ౫౭ ॥ శఙ్కరః ॥ శ్రుత్వాగీతం
సురేశోఽథజ్ఞాత్వాతానాగతాన్సురాన్ ॥ ౫౮ ॥ వహాన్యోనిశతందేవో
దృశ్యోఽభూద్బలసూదనః । నిర్గత్యాస్మాత్పద్మనాళాత్స్వపదార్పితలో
చనః ॥ ౫౯ ॥ అవాఙ్ముఖోగురోఃపాదౌ జగ్రాహవలసూదనః । ఉ
వాచదీనయావాచాదేవేన్ద్రోఽఙ్గిరసస్సుతమ్ ॥ ౬౦ ॥ ఆదిత్యానాం
హితార్థాయతపోవిఘ్నంహికుర్వతా । మయాఫలమిదంప్రాప్తంగౌ
తమస్యమహాత్మనః ॥ ౬౧ ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాథధిషణోవిహస్యగిరిజేఽ
వదత్ । కృతమేతత్త్వయావజ్రిన్కామినాజ్ఞాతమేవమే ॥ ౬౨ ॥ దే
వార్థంకర్మకృత్త్వైతత్ఫలంప్రాప్తంభృగోరుషా । దేవాయూయంప్రా
ర్థయధ్వ మేతామేఢ్రాభవన్త్వితి ॥ ౬౩ ॥ గురోరేతద్వచశ్శ్రుత్వా
దేవాస్సర్వేవరాననే । తావన్మేఢ్రాభవన్త్వేతాయోనయశ్చేన్ద్రమాశ్రి
తాః ॥౬౪॥ ఇత్థముక్తేషుదేవేషుయోనయోమేఢ్రతాంయయుః । అథదృ
ష్ట్వాసహస్రంతుమేఢ్రాణామప్సరోగణః ॥ ౬౫ ॥ ఉవాచాస్మానలంభో
క్తుంబహ్వీరేకక్షణాదయమ్ । ఇతితాసాంవచశ్శ్రుత్వాప్రీతోఽభూద్బల
సూదనః ॥౬౬॥ తతోవిమానమారుహ్యాదంశనంచోద్వహన్మహత్ । గీత
వాదిత్రనిర్ఘోషైఃపూరయన్నమ్బరందిశః ॥ ౬౭ ॥ వివేశచపురీమిన్ద్రోని
హత్యాసురవైరిణః । సుఖమాత్యన్తికంభేజేబహుభిస్సోఽప్సరోగణైః ॥౬౮॥
విజహారైకవారేణవిషయాసక్తచేతనః । ఏవంసవిహరన్నక్తందివాచగి
రికన్యకే ॥ ౬౯ ॥ నతృప్తిమాయయౌకామీకామభోగైస్సుదుస్త్యజైః ।
నజాతుకామఃకామానాముపభోగేనశామ్యతి ॥ ౭౦ ॥ హవిషాకృష్ణవ
ర్త్మేవభూయఏవాభివర్ధతే । దేవేన్ద్రోవిహరన్నేవమశక్తస్సోఽథమద్రిజే ॥
మేహనానాంసహస్రంతు తేషాంమోక్షమచిన్తయత్ । కేనైతత్కర్మ
ణామోక్తుంశక్యంశిశ్నసహస్రకమ్ ॥ ౭౨ ॥ నాశయిష్యామ్యహంత్వే
తత్తపసేతిసునిశ్చితః । ధిషణేనాభ్యనుజ్ఞాతోవిష్వక్సేనసరోయయౌ ॥
విసృజ్యదేవానిన్ద్రాణ్యాహ్యేతిష్ఠత్తపసేసహ । విష్వక్సేనసరోఽథస్థాద్వ
జ్రేణాహత్యభూధరమ్ ॥ ౭౪ ॥ స్నానార్థందేవపూజార్థంపాతాళాజ్జ

లమాదదే । క్షీరాహారోజితక్రోధోజితకామోజితేన్ద్రియః ॥ ౨౫ ॥ పాదాఙ్గుష్ఠేనసమ్పీడ్య హ్యతిష్ఠన్మేదినీంశుభే । జపంశ్చనియతందేవీం గాయత్రీంవేదమాతరమ్ ॥ ౨౬ ॥ పూర్ణంవర్షసహస్రంతుతతఃప్రీతోఽభవద్ధరిః । వరాహరూపోభగవాన్ధరణ్యాసహభూధరే ॥ ౨౭ ॥ ప్రాహచేన్ద్రంసురేశాహం వరదస్తేసమాగతః । వృణీష్వయదభీష్టం తేదదామిసురసత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఏవముక్తోఽథదేవేన్ద్రఃప్రణమ్యధరణీధరమ్ । ప్రీతస్త్వమసిదేవేశ వరందేహిదయానిధే ॥ ౨౯ ॥ సహస్రమేతచ్ఛిశ్నానాంవినైకంనశ్యతాంమమ । ఏతమేవవరందేహి మమైతావద్ధికాఙ్క్షితమ్ ॥ ౩౦ ॥ తతోవరాహోదేవాయ వరందత్వాయథేప్సితమ్ । తత్రైవాన్తర్దధేదేవోవృషభాద్రౌవరాననే ॥౩౧॥ తతశ్శిశ్నసహస్రంతేన్యపతన్వజ్రిదేహతః । సద్యస్తేజోమయాభూత్వా బ్రాహ్మణావేదపారగాః ॥ ౩౨ ॥ సహస్రమబ్రువన్నిన్ద్రంప్రీత్యాపరమయాయుతాః । శృణుదేవవయంవిప్రాఃపౌలోమీసఙ్గమేచ్ఛవః ॥ ౩౩ ॥ తపఃకృత్వాతతోభూమౌతవాజ్ఞేదేవసత్తమ । మేధ్రాస్సహస్రమేవైతే గౌతమస్యతపోబలాత్ ॥ ౩౪ ॥ స్వర్గస్త్రీయోఽనుభుక్తాశ్చ తథేన్ద్రాణీయథాసుఖమ్ । వరందదామతేప్రీతావృణీష్వవలసూదన ॥ ౩౫ ॥ ఇతితేషాంవచశ్శ్రుత్వా ప్రీత్యావజ్ర్యబ్రవీద్ధితాన్ । యదిప్రీతాస్థమేవిప్రాప్రణానాంతుసహస్రకమ్ ॥ ౩౬ ॥ భవన్తుచక్షూంషిసదాభవతాంతుప్రసాదతః।తథాఽస్త్వితిబ్రువన్తస్తేద్విజాజగ్ముస్తపోధనాః ॥ ౩౭ ॥ సహస్రదృక్చదేవోఽథ జాతోఽభూదద్భుతాకృతిః । సహశచ్యావిశాలాక్ష్యాప్రవివేశామరావతీమ్ ॥ ౩౮ ॥ దివ్యమఙ్గళవాద్యైశ్చహర్షయన్త్సర్వదేహినః ॥౩౮ ౪॥ లబ్ధ్వావరందేవవరోవృషాద్రౌతుఙ్గంసమారుహ్యతురఙ్గయుక్తమ్ । వజ్రీరథంకాఞ్చనమప్సరోభిస్సఙ్గీయమానశ్చ యయౌస్వగేహమ్ ॥ ౩౯ ౪ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్కన్దకృతతపఃకరణప్రకారాదికథనంనామద్వావింశోధ్యాయః.

సువర్చలాయాం శ్రీవిష్వక్సేనోత్పత్తిక్రమః.

నారదః ॥ శ్రుత్వా చిత్రాం కథాం దేవీ పునః ప్రీతాఽహ శఙ్కరమ్। విష్వక్సేనశ్చ కో వా సా కిమర్థం చ తపోఽచరత్ ॥ ౧ ॥ కిం లేభే కుత్ర చాస్తే సా బ్రూహి మే తత్త్వదర్శన । శ్రుత్వాఽథ పార్వతీవాక్యం ప్రీతః ప్రాహ మహేశ్వరః ॥ ౨ ॥ పురా కృతయుగే దేవి కున్తళా నామ చాప్సరాః । దూర్వాసస ఆశ్రమం ప్రాప్య రమ్యమిన్ద్రేణ చోదితా ॥ 3 ॥ సాలాస్యమకరోద్బాలా మహర్షేర్భావితాత్మనః । అగ్రతో రుచిరాం దృష్ట్వా సోఽశపత్కోపనో మునిః ॥ ౪ ॥ కిరాతీ భవ దుర్బుద్ధే కున్తళే నీలకున్తళే । సా శప్తా కున్తళా భీతా ప్రాఞ్జలిః ప్రణతాఽవదత్ ॥ ౫ ॥ స్వాధీనా నాస్మి భగవన్ క్షమస్వ మమ దుర్నయమ్ । ప్రాఞ్జలిం ప్రణతాం దృష్ట్వా దూర్వాసా వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬ ॥ నానృతా వాక్చ మే బాలే శాపమోక్షం వదామి తే । భీరు పుత్రముఖం దృష్ట్వా పునస్స్వర్గం గమిష్యసి ॥ ౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా సా పునః ప్రాహ పుత్రం విష్ణుపరాక్రమమ్ । దీర్ఘాయుషం తపోనిష్ఠం సోతాస్మి తవ వైభవాత్ ॥ ౮ ॥ ఇతి నమ్రాం పునస్తాం తు తథాస్త్విత్యబ్రవీన్మునిః । వీరబాహోః కిరాతస్య పత్న్యాం జజ్ఞే సువర్చలా ॥ ౯ ॥ పుత్రీ హ్యపుత్రిణస్తస్య వవృధే ప్రీతివర్ధనీ । వరా సా రూపలావణ్యగుణైర్నారీగణేష్వభూత్ ॥ ౧౦ ॥ ధర్మపుత్రాయ భద్రాయ తాం పితా ప్రదదౌ తదా। పీనోన్నతస్తనీ శ్యామా సా బాలా తనుమధ్యమా ॥ ౧౧ ॥ కదాచిత్ఫాల్గునే మాసి శుక్లపక్షే శుభే దినే । ఋతుస్నాతా నర్మదాయాం స్థితా ఋషువతస్తటే ॥ ౧౨ ॥ అపశ్యత్తాం తు వరుణస్సఙ్గమ్య హ్యావదచ్చ తామ్ । ప్రీతోఽహం సుభగే సుభ్రు వృణీష్వ వరమీప్సితమ్ ॥ ౧౩ ॥ సువర్చలా ॥ ప్రీతో యది భవాన్దద్యాద్దేవ మే పుత్రముత్తమమ్ । వరుణస్త్వాహ కల్యాణి సుపుత్రా త్వం భవిష్యసి ॥ ౧౪ ॥ శఙ్కరః ॥ ఇతి దత్త్వా వరం తస్యై యయౌ జలపతిస్తతః । తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య ప్రీతా సాఽభూత్సువర్చలా ॥౧౫॥ సాఽసూత పుత్రం తపనీయగాత్రం పూర్ణేన్దువక్త్రం జలజాభనేత్రమ్ । శఙ్ఖాసిబాణాసనకుమ్భరేఖాసముజ్జ్వలారక్తకరాఙ్ఘ్రియుగ్మమ్ ॥ ౧౬ ॥ దేవదున్దుభయో నేదుః పుష్పవృష్టిశ్చ ఖాచ్చ్యుతా । వవౌ వాయుస్సుఖస్పర్శస్సజ్జన్మదివసే తదా ॥ ౧౭ ॥ పుష్యర్క్షే కర్కటే జాతస్సువర్చలాసు

తోఽబలీ । వవృధేవీర్యవాం స్తత్ర శుక్లపక్షఇవోడురాట్ ॥ ౧౮ ॥ పుత్ర
స్యదశమేవర్షే కాలధర్మంయయావచసా । తత స్త్యక్తశ్చపిత్రాసౌ కా
శ్యపస్యాశ్రమంయయౌ ॥ ౧౯ ॥ ఆయాన్తంతంమునిర్దృష్ట్వా జ్ఞాత్వా
తంవరుణాత్మజమ్ । రాజపుత్రంమహాత్మానం రూపలావణ్యసంయుతమ్॥
ప్రీతోజగ్రాహతంశిష్యం మన్త్రంపాదాన్మహామునిః । లబ్ధ్వామన్త్రం
మునివరా ద్వేదాన్సాఙ్గానధీత్యచ ॥ ౨౧ ॥ అనుజ్ఞాతోయయౌ తేన తప
సేవృషభాచలమ్।తప స్తప్త్వాచిరంకాలం తైస్తైశ్చనియమైస్సహ ॥౨౨॥
సమ్పూర్ణేద్వాదశేవర్షే మాసిచాశ్వయుజేశుభే । పూర్వాషాఢేచపుణ్య
ర్క్షేవరంలబ్ధ్వాజనార్దనాత్ ॥ ౨౩ ॥ సారూప్యంశ్రీపతే స్తస్య సైనాపత్య
మవాప్యచ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణి ర్విష్ణ్వాజ్ఞాపరిపాలకః ॥ ౨౪ ॥ పశ్చా
యుధాశ్రమాత్తస్మాద్యయౌస్వాశ్రమత స్తటమ్ । నారాయణాద్రేర్గిరిజే
గన్ధర్వైః పరివారితః ॥ ౨౫ ॥ చతుర్దశానాంజగతామధీశ్వరై ర్మహాబ
లైర్యూథగణై ర్మహాస్వనైః । జ్వలచ్ఛిఖైరుజ్జ్వలచిత్రహేతిభిర్వృతో
నైరృత్యామవసద్గిరే స్తటే ॥ ౨౬ ॥ విష్వక్సేనస్యయదిదంజన్మప్రోక్తంమ
యాతవ । ఆశ్రమాణాంప్రసఙ్గేననతత్కర్మనిబన్ధనమ్ ॥ ౨౭ ॥ అవతీర్ణ
స్తుదేవోఽసౌదేవైరభ్యర్థితఃపురా । విష్ణోరాజ్ఞాంపురస్కృత్యవిష్ణుతుల్యప

చక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

రాక్రమః ॥ ౨౮ ॥ విష్వక్సేనాశ్రమాదూర్ధ్వంసరస్యఃపఞ్చచోజ్జ్వలాః।
పఞ్చాయుధైర్భగవతోదేవినిత్యముపాశ్రితాః ॥౨౯॥ తత్తదాకారయు
క్తాస్తాదృశ్యస్తేఽద్యాపిపర్వతే । తాసామూర్ధ్వంజాతవేదాస్తపస్తేపేస
రోవరే ॥౩౦॥ తత్సరస్తుదురారోహమగాధంపాపనాశనమ్ । ఆగ్నేయ
మితివిఖ్యాతంతీర్థానాముత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౧ ॥ బ్రాహ్మంసరస్తతశ్చో
ర్ధ్వంపావనంపరికీర్తితమ్ । సప్తర్షీణాంతతశ్చోర్ధ్వమాశ్రమాశ్చసరాం
సిచ ॥౩౨॥ ఏషాంసప్తదశానాంచహ్యేకైకంపాపనాశనమ్ । దర్శనాత్కీ
ర్తనాచ్చాపిస్నానాత్పానాచ్చపార్వతి ॥ ౩౩ ॥ నారదః ॥ శ్రుత్వైతత్పా
ర్వతీప్రాహభర్తారంభక్తవత్సలమ్ । ఆదితస్సరసామేషాంమాహాత్మ్యం
వదశఙ్కర ॥ ౩౪ ॥ సర్వలోకహితార్థాయపావనంపుణ్యవర్ధనమ్ । శ
ఙ్కరఃప్రాహపద్మాక్షి శృణుదూర్వాససేపురా ॥ ౩౫ ॥ బ్రహ్మణాప్ర

చ్ఛతే ప్రోక్తం కాపిలం లిఙ్గముత్తమమ్ । ఋషిణా కపిలాఖ్యేన పాతాళే పూజితం సదా ॥ ౩౬ ॥ క్షీరాభిషిక్తం సురభేరుద్భిద్య భువముద్గతమ్ । కపితా సురభిస్తస్య మూర్ధ్న్యధాయాన్వశాత్ఖురమ్ ॥ ౩౭ ॥ మావర్ధస్వేతి లిఙ్గస్తు నావర్ధత ఖురాఙ్కితమ్ । ఆదౌ రజతవర్ణం చ మధ్యే స్వర్ణప్రభం మహత్ ॥ ౩౮ ॥ అగ్రేఽరుణాభం సమ్భూతం పఞ్చవక్త్రం త్రియమ్బకమ్ । పఞ్చవర్ణం మహాభీమం పాతాళాధిష్ఠితం సదా ॥ ౩౯ ॥ కపిలేన మహర్షిణా కృతే పూర్వం ప్రపూజితమ్ । కపిలేశ్వర ఇత్యేతత్కృతే ఖ్యాతం యుగే పురా ॥ ౪౦ ॥ త్రేతాయామగ్నినా పశ్చాదాగ్నేయమితి కీర్తితమ్ । అనాద్యన్తం మహాలిఙ్గం ద్వాపరే చక్రపూజితమ్ ॥ ౪౧ ॥ కలౌ యుగే భవిష్యత్తత్కపిలాపూజితం శివమ్ । అగ్రే కాపిలలిఙ్గస్య సరోవరమనుత్తమమ్ ॥ ౪౨ ॥ పాతాళాదుద్గతస్యాస్య కపిలస్య మహాత్మనః । మార్గో హి తద్బిలం గుహ్యం కాపిలం పరికీర్తితమ్ ॥ ౪౩ ॥ జలాభిపూరితం తత్తు సరోవరమనుత్తమమ్ । దర్శనాదేవ తత్తీర్థం సర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ౪౪ ॥ దర్శనాత్స్వర్గదం పుంసాం స్త్రీణామపి చ పార్వతి । స్నానపానే కృతే తస్మిఞ్జరామరణనాశనమ్ ॥ ౪౫ ॥ సకృత్స్నాతస్య తు ఫలం జనస్య శృణు పార్వతి । వాజపేయాశ్వమేధానాం పుష్కలం ఫలమశ్నుతే ॥ ౪౬ ॥ వాజపేయాత్పునర్జన్మ సకృత్స్నాతస్య న చ్యుతిః । తదూర్ధ్వే సరసి స్నాతో వజ్రతీర్థమితి స్మృతే ॥ ౪౭ ॥ దశాధికఫలం లబ్ధ్వా శక్రలోకం స గచ్ఛతి । వజ్రతీర్థోర్ధ్వతః కుణ్డే విష్వక్సేనసరోవరే ॥ ౪౮ ॥ స్నాతస్తు యస్తస్య ఫలం శతాధికమితీరితమ్ । ఏవం సప్తదశానాం తు తీర్థానామధికం ఫలమ్ ॥

కాపిలాఖ్యచక్రతీర్థస్నానకాలనిర్ణయాదిః

త్రైలోక్యే సర్వతీర్థాని కార్తికే మాసి పర్వణి । మధ్యాహ్నే కాపిలే తీర్థే సాన్నిధ్యం యాన్తి పార్వతి ॥ ౫౦ ॥ తిష్ఠన్తి ప్రాణిరక్షార్థం మధ్యాహ్నే దశనాడికాః । తత్ర స్నాతాస్తు యే పాపాః పురుషా యోషితోఽమలే ॥ ౫౧ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తా బ్రహ్మలోకం ప్రయాన్తి వై । తత్ర దానాని కుర్వన్తి యే నరాస్తీర్థసన్నిధౌ ॥ ౫౨ ॥ తిలమాత్రహిరణ్యం తు దత్తం మేరుసమం భవేత్ । భిక్షామాత్రం తథాన్నస్య దానం కాపిలసన్నిధౌ ॥ ౫౩ ॥ కుర్వన్తి యే నరా దేవి సోమలోకం వ్రజన్తి తే । కన్యాగోభూప్రదాతారో విద్యా

మన్త్రోపదేశకాః ॥ ౫౪ ॥ స్వర్గకైలాసవైకుణ్ఠబ్రహ్మలోకాన్వ్రజన్తి
తే । వర్షేవర్షేతుకార్తిక్యాంపౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥ ౫౫ ॥ ఆయా
న్తిసర్వతీర్థానిమధ్యాహ్నేకాపిలంసరః । ఇమంమన్త్రంసముచ్చార్య
స్నాతస్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౫౬ ॥ స్నానన్తుదుర్లభంతత్రతద్విష్ణోః
పరమంపదమ్ । ఇతితేకథితంసర్వతీర్థమాహాత్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥
అతఃపరంప్రవక్ష్యామిపవనస్యతపోమహత్ ॥ ౫౮ ॥ ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేచక్రాదిసప్తదశతీర్థమాహాత్మ్యకథనంనామత్రయోవింశోధ్యాయః.

భగవన్తముద్దిశ్యవాయ్వాదికృతతపఃప్రకారః

శఙ్కరః ॥ వాయోస్తపఃప్రభావంతుశృణుదేవితతఃప్రియే । గ్రీ
ష్మేపఞ్చతపావాయుర్వర్షాసుభువితిష్ఠతి ॥ ౧ ॥ హేమన్తేశిశిరేచాపిశే
తేస్వామిసరోజలే । ఏవంవర్షసహస్రాన్తేదేవదేవోజనార్దనః ॥ ౨ ॥
ప్రాదుర్భవిష్యతిహరిర్వాయోఃప్రియచికీర్షయా । తతఃపశ్చాత్తుశఙ్ఖస్య
రాజ్ఞఃప్రియచికీర్షయా ॥ 3 ॥ విశ్వవిఖ్యాతసుమహాప్రాదుర్భావంక
రిష్యతి । సర్వలోకహితార్థాయైవశఙ్ఖవ్యాజేనవైహరిః ॥ ౪ ॥ శ్రీవేఙ్క
టాచలేపుణ్యేప్రాదుర్భావంగమిష్యతి । తస్యహేతోస్తతఃపూర్వంకర్తుం
చసుమహత్తపః ॥ ౫ ॥ ఆవాంతత్రగమిష్యావశ్చిరకాలాదనన్తరమ్। గ
మిష్యన్తిసురాస్సర్వేసహాసర్వైర్మహర్షిభిః ॥ ౬ ॥ తదాకుమారంద్ర
క్ష్యావోవిష్ణుభక్తిపరాయణమ్ । ఇత్యుక్త్వాశఙ్కరేణాథవిరరామతదా
సతీ ॥ ౭ ॥ తతఃకాలేనమహతాశఙ్కరోగమనోన్ముఖః । బభాషే
పార్వతీదేవీంపుత్రదర్శనలాలసామ్ ॥ ౮ ॥ శఙ్కరః ॥ అయంసకా
లస్సమ్ప్రాప్తోయఃపురాతేమయోదితః । శ్రీవేఙ్కటాహ్వయంగన్తుం
మహాపుణ్యంనగోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ ఇతిసంస్మారితాదేవీతదాపప్రచ్ఛశఙ్క
రమ్ ॥ పార్వతీ। కిన్నువాయోస్తపఃపూర్ణంప్రాదుర్భూతఃకిమీశ్వరః ॥ ౧౦ ॥
కథంప్రత్యక్షతాంయాతోవాయోర్నారాయణోహరిః । కింనుతస్మైవ
రంప్రాదాత్తత్సర్వంశంసమేవిభో ॥ ౧౧ ॥ ఇతిపృష్టోమహాదేవఃపార్వ
తీమబ్రవీత్తదా ॥ శఙ్కరః ॥ చచారఖలువైవాయుర్దారుణంసుమహ

ప్రాదుర్భూతంభగవన్తముద్దిశ్యవాయుకృతవిశ్వరూపస్తుతిః.

త్తపః ॥ ౧౨ ॥ తతోవర్షసహస్రాన్తేదేవదేవోజనార్దనః । ప్రాదుర్బభూ
వభగవాన్పరమాత్మాసనాతనః ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభూమిసహితోదేవోగరు
డోపరిసంస్థితః । సశేషశ్శఙ్ఖచక్రాభ్యామన్వితశ్శార్ఙ్గబాణధృత్ ॥ ౧౪ ॥
తందృష్ట్వావిస్మితోభూత్వావాయుస్సర్వాత్మగోచరః । ఆసనాదుదతిష్ఠ
త్సమత్తోన్మత్తఇవభ్రమన్ ॥ ౧౫ ॥ సమ్పతన్నుత్పతన్హర్షాదుద్భ్రమ
న్విభ్రమన్నపి। అద్భుతంకిమిదందృష్టంవృషభాద్రౌమయాద్యవై॥ ౧౬॥
ఇత్యున్మాదాద్విసంజ్ఞోఽభూన్ముహూర్తంపరమేశ్వరి । ఉదతిష్ఠత్ససంజ్ఞో
థదదర్శహరిమఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ యోవేదైశ్చతపోభిశ్చ యోగిభిర్మునిభి
స్తథా । ద్రష్టుంశక్యోనదేవస్తు తమపశ్యత్సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ ప్రణనా
మపునశ్చాపిసాష్టాఙ్గంపురుషోత్తమమ్ । వాయుస్తుష్టావగిరిజేభగవన్తం
జనార్దనమ్ ॥ ౧౯ ॥ తత్త్వార్థయుక్తయావాచావేదవేద్యంసనాతనమ్ ।
నమస్తేదేవదేవేశపురాణపురుషోత్తమ ॥ ౨౦ ॥ శ్రీధరానన్తగోవిన్దజిష్ణ
వేవిష్ణవేనమః। ఏకస్త్వంపురుషస్సాక్షాదాదౌమాయాసమన్వితః॥౨౧॥
జగదేకార్ణవీకృత్యశేషేసాగరసమ్ప్లవే । త్వన్నాభిపఙ్కజోద్భూతోబ్ర
హ్మాబ్రహ్మవిదాంవరః ॥ ౨౨ ॥ యేనేదంజగదుత్సృష్టంచరాచరసమన్వి
తమ్। రజోగుణంసమాశ్రిత్యజగత్సృష్టంత్వయావిభో ॥౨౩॥ సత్త్వంగు
ణంసమాశ్రిత్యరక్ష్యతేహ్యఖిలంజగత్ । తమోగుణంసమాశ్రిత్యహ్రియ
తేచపునస్త్వయా ॥౨౪॥ జాతాస్త్వయిబ్రహ్మరూపేతేప్రజాపతయోన
వ। యేభ్యస్సముద్భూతమేతత్తుదైవమానుషరాక్షసమ్ ॥౨౫॥ మధుకైటభ
హన్తాత్వంసంప్రాప్తేబ్రహ్మసఙ్కటే। తతోఽసురంసోమకాఖ్యంహత్వా
వేదాంశ్చతత్కరాత్ ॥ ౨౬ ॥ గృహీత్వాబ్రహ్మణేప్రాదామీనరూపీమహే
శ్వర । నిరాధారేజగత్యస్మిన్నిరాలమ్బేచరాచరే ॥ ౨౭॥ ఆధారకూర్మ
రూపీత్వంపురుషోత్తమతిష్ఠసి । గతాముద్ధృత్యపాతాళంభువంసగిరికా
ననామ్ ॥ ౨౮ ॥ వోఢాసిపోత్రిరూపేణత్వంమహాత్మాసనాతనః ।
పునఃకృతయుగాదౌతుహిరణ్యాక్షేఽసురేసతి ॥౨౯॥ సైంహంప్రహ్లాదర
క్షార్థంనరార్ధతనుముద్వహన్ । స్తమ్భాత్కాలాయసాజ్జాతోవిదార్యా
థమహాసురమ్ ॥౩౦॥ లక్ష్మ్యాలిఙ్గ్యభగవన్రక్షితాత్వంజగత్త్రయమ్।

అథకాలాన్తరేవిష్ణోయాగేవైరోచనేర్విభో ॥౩౧॥ త్వమిన్ద్రచోదితోదే
వవామనోవాగ్మినాంవరః । పదానిత్రీణియాచిత్వాప్రతిగృహ్యమహాబ
లేః ॥ ౩౨ ॥ ఆక్రమ్యభూర్భువర్లోకాన్దత్త్వేన్ద్రాయజగత్త్రయమ్।
చన్ద్రమణ్డలమాసాద్యపద్మాసనగతోవిభో ॥ ౩౩ ॥ అమృతాన్నాధిపో
విష్ణోజగత్పాసిచరాచరమ్ । జామదగ్న్యోమహాబాహోరాక్షసాన్రా
జరూపిణః ॥ ౩౪ ॥ హత్వాతద్రక్తకుణ్డేషుకృత్వాపితృజలక్రియామ్ ।
మహీంనిఃక్షత్రియాంకృత్వాయజ్ఞంకృత్వాశ్వమేధికమ్ ॥ ౩౫ ॥ దక్షిణా
ర్థంమహీందత్త్వాకాశ్యపాయజగత్ప్రభో । గత్వామహోదధింతత్రస
ముద్రేణకృతాలయః ॥౩౬॥ సహ్యాద్రౌరమణీయేత్వంతపశ్చరసిభార్గవః ।
రావణేరాక్షసేదేవసమ్భూతేదేవకణ్టకే ॥ ౩౭ ॥ తతస్త్రేతాయుగేజిష్ణో
రామోదాశరథిస్స్వయమ్ । లక్ష్మణానుచరోభూత్వాభార్యాహర్తారమా
హవే ॥ ౩౮ ॥ సపుత్రపౌత్రంసగణంసామాత్యంసంహరిష్యసి । బలభ
ద్రోథకృష్ణస్త్వంవాసుదేవస్సనాతనః ॥ ౩౯ ॥ కల్యన్తేకల్కిరూపీచభవి
తాసిత్రిలోకధృత్ । ఆదిత్యానాంచవిష్ణుస్త్వం జ్యోతిషాంత్వంప్రభా
కరః ॥ ౪౦ ॥ వసూనాంపావకశ్చత్వం రుద్రాణాంశమ్భురుత్తమః ।
గ్రహాణాఞ్చబుధోసిత్వం దేవానాంవలభిద్భవాన్ ॥ ౪౧ ॥ సిద్ధానాంకపి
లోసిత్వం దేవర్షీణాఞ్చనారదః । యజ్ఞానాంజపయజ్ఞోసి తపశ్చాసితప
స్వినామ్ ॥ ౪౨ ॥ యక్షాణాఞ్చధనేశస్త్వంయమస్సంయమతాంభ
వాన్ । మత్స్యానాంమకరోసిత్వంవరుణోయాదసాంపతిః ॥ ౪౩ ॥
ఆపగానాఞ్చగఙ్గాత్వంసరసాంసాగరోభవాన్ । వాయూనాంప్రాణ
వాయుస్త్వంవిధాతౄణాంచతుర్ముఖః ॥ ౪౪ ॥ వర్ణానాంబ్రాహ్మణశ్చత్వ
మాశ్రమాణాంగృహీభవాన్ । తారకాణాఞ్చచన్ద్రస్త్వమిన్ద్రియా
ణాంమనోభవాన్ ॥ ౪౫ ॥ సింహోసిత్వంమృగాణాఞ్చగజేన్ద్రోసిచ
తుష్పదామ్ । ద్విపదాంబ్రాహ్మణశ్చాసిపక్షిణాంగరుడోభవాన్ ॥౪౬॥
వాసుకిస్త్వంతుసర్పాణాం విషాణాంకాలకూటధృత్ । నాగానాంత్వ
మనన్తోసి మేరుస్త్వంకులభూభృతామ్ ॥ ౪౭ ॥ గిరీణాంహిమవాంశ్చ
త్వం వేదానాంసామరూపధృత్ । ఛన్దసామపిగాయత్రీ మన్త్రాణాంప్ర
ణవోభవాన్ ॥ ౪౮ ॥ పశూనాంసురభిశ్చత్వంహుతభుగ్యజ్ఞభోజినామ్ ।

అచరాణాంగిరిశ్చత్వంవృక్షాణాంపిప్పలోభవాన్ ॥ ౪౯ ॥ సేనానీనాంభ
వాన్స్కన్దఃకుమారశ్చైవతామ్భవాన్ । బీజానామఙ్కురశ్చాసిప్రా
ణినాంప్రాణధృగ్భవాన్ ॥౫౦॥ బ్రహ్మర్షీణాంవసిష్ఠస్త్వం చరతాంపవనో
భవాన్ । మహర్షీణాంభృగుశ్చత్వంవ్యాసోవేదవిదామ్భవాన్ ॥ ౫౧ ॥
వాల్మీకిశ్చకవీనాంత్వం జనానాంత్వంజనేశ్వరః । యత్సత్త్వంసర్వలో
కేషుతేజోబలసమన్వితమ్ ॥ ౫౨ ॥ తద్భవానితివిజ్ఞేయమితిబ్రహ్మవిదో
విదుః । సహస్రశిరసేతుభ్యంపురుషాయనమోనమః ॥ ౫౩ ॥ భుజాస
హస్రయుక్తాయతేసహస్రపదేనమః । నానావిధానిదేవత్వదాయుధానిస
హస్రశః ॥ ౫౪॥ దీప్యమానానిసర్వాణిద్యోతయన్తిదిశోదశ । వక్త్రాణిత
వతీవ్రాణిదంష్ట్రాప్రతిభయానిచ ॥ ౫౫ ॥ బాలార్కమణ్డలాకారకుణ్డ
లాభ్యాంవిభాన్తివై । త్వత్పాదామ్భోరుహైశ్వేతైస్సహస్రైర్భాతితే
పదమ్ ॥ ౫౬ ॥ బాలార్కద్యుతిసమ్భిన్నరక్తామ్భోజైరివాచితమ్ ।
పృథివీపూరితాపద్భిరాకాశంమూర్ధభిస్తవ ॥ ౫౭ ॥ బాహుభిశ్చది
శోవ్యాప్తామహావిష్ణోనమోస్తుతే । వేదాస్తవైవనిశ్వాసాశ్చన్ద్రసూర్యౌ
తవాక్షిణీ ॥౫౮॥ జ్యోతిష్కణాశ్చతారాణిజగద్రూపనమోస్తుతే। కలా
కాష్ఠాముహూర్తాదిదినరాత్రిశరీరిణే ॥ ౫౯ ॥ చతుర్యుగాయకాలాయ
నమోనన్తాయతేవిభో । కాలధృక్కాలరూపీచకాలాత్మాకాలకారణః ॥
కాలవిద్భిరవేద్యస్త్వంవిశ్వమూర్తేనమోస్తుతే । అనాదీనిచభూతానిమ
హాన్తిమధుసూదన ॥౬౧॥ తవమూర్తానిరూపాణిభూతభావనతేనమః ।
ప్రాణాత్మాప్రాణధృక్ప్రాణీ సాక్షీత్వంసర్వకర్మణామ్ ॥ ౬౨ ॥ నిత్య
స్సర్వగతస్థాణురచలస్తేనమోనమః । శరీరభృచ్ఛరీరీత్వంశరీరాత్మాశరీ
రగః ॥ ౬౩ ॥ శారీరకర్మణాఽస్పృష్టశ్శుద్ధమూర్తేనమోస్తుతే । అణీయ
సామణీయాంస్త్వంమహీయాంశ్చమహీయసామ్ ॥ ౬౪ ॥ బృహతాంచ
బృహచ్చత్వంవిశ్వమూర్తేనమోస్తుతే । ఖస్థస్త్వంఖగుణశ్చాపిఖగుణా
తీతఏవచ ॥ ౬౫ ॥ ఖమూర్తిఃఖగతిశ్చాసిఖగేశారూఢతేనమః । జ్ఞానా
త్మాజ్ఞానదృగ్జ్ఞానీజ్ఞానంజ్ఞానవతాంభవాన్ ॥ ౬౬ ॥ జ్ఞానవిద్భిరవిజ్ఞేయ
స్తుభ్యంజ్ఞేయాత్మనేనమః । వేదాత్మావేదవిద్వేద్యోవైద్యోవేదవిదాంవ
రః ॥ ౬౭ ॥ వేదాన్తవేద్యరూపాయబ్రహ్మరూపాయతేనమః । అక్షరా

యాక్షరాద్యాయహ్యక్షరాకారధారిణే ॥ ౭౮ ॥ క్షరాక్షరవిభక్త్యాద్వ్యాపతీతాయచ తేనమః । నమోనిరన్తరానన్దమూలకన్దాయజిష్ణవే ॥ ౭౯ ॥ ఉష్ణత్వమగ్నౌశైత్యంచజలేపృథ్వ్యాంచగన్ధితా । స్పర్శిత్వఞ్చభవాన్వాయౌనైర్మల్యం ఖేనమోస్తుతే ॥ ౮౦ ॥ ఘనాఃకేశేషునద్యస్తేభగవన్ సర్వసన్ధిషు । కుక్షౌచసిన్ధవస్సప్తనమస్తేజలమూర్తయే ॥ ౮౧ ॥ స్తోత్రైస్స్తుతాయస్తోత్రాయస్తోత్రకృత్ప్రియకారిణే । స్తోత్రజ్ఞేయాయస్తుత్యాయస్తోతృరూపాయ తేనమః ॥ ౮౨ ॥ అద్భుతాకారరూపాయనమస్తే శార్ఙ్గపాణయే । భక్తప్రియాయశాన్తాయభక్తచిత్తానువర్తినే ॥౮౩॥ భక్తపాపవినాశాయనమస్తేశార్ఙ్గపాణయే । రక్షాకరాయజగతాంరక్షోఘ్నేరాక్షసారయే ॥ ౮౪ ॥ శ్రీవత్సవక్షసేతుభ్యం శార్ఙ్గపాణేనమోనమః । శ్రియాసరోజకరయాసరోజాన్తరవర్ణయా ॥ ౮౫ ॥ దివ్యాభరణవిద్యోతిదేహయాదివ్యవేషయా । పలాశశ్యామయాదేవ్యాధరణ్యోత్పలహస్తయా ॥ ౮౬ ॥సంశ్రితోభయపార్శ్వాయనమస్తేశార్ఙ్గపాణయే । చరాచరాణిభూతానిభీతానిచలితానివై ॥ ౮౭ ॥ లబ్ధస్త్వేనస్థితిం దేవభీమరూపనమోస్తుతే ॥ ౮౭ ॥ యుగాన్తకాలానలకోటితుల్యప్రభాభిరాపూరితలోకజాల । రత్నాఙ్గదాలఙ్కృతబాహుదణ్డనమోనమస్తేస్తుసహస్రబాహో ॥ ౮౮ ॥ నమోస్తుదేవాఅపిలోకపాలాభూతావిశేషేణవిరూపనేత్ర । విమానగాస్తేప్రణమన్తిచైతేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥ ౮౯ ॥ పశ్యామిదేవేశతవైవదేహేచరాచరాణీహగతాగతాని । భూతానిచైతానిచభూతవాసతపఃప్రభావాచ్చభవత్ప్రసాదాత్ ॥ ౯౦ ॥ అనేకరత్నాన్వితభూషణానాంప్రభాభిరాదీపితలోకజాల । తటిద్గుణాలఙ్కృతమేఘకాన్తేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥౯౧॥ త్వదీయవక్త్రాణిమహాద్యుతీనికల్పాన్తసూర్యానలసన్నిభాని । దంష్ట్రాకరాళానిమహాస్వనానిబిభేమిపశ్యన్భగవన్ప్రసీద ॥ ౯౨ ॥ బ్రహ్మత్రినేత్రప్రముఖాంశ్చదేవాన్సయక్షగన్ధర్వమహోరగాంశ్చ । పశ్యామి సర్వాంస్తవదేవదేహేప్రసీదదేవేశజగన్నివాస ॥౯౩॥ దిశోనజానేన లభేచశర్మసీదామ్యహందేవవరప్రసీద । భక్తానుకమ్పిన్పరమార్థరూ

ప్రసీద విష్ణో భగవన్ప్రసీద ॥ ౮౪ ॥ శఙ్కరః ॥ ప్రసీదేతి నమస్కృత్య వాయుః ప్రాఞ్జలిరాస వై ॥౮౫॥ ప్రీతోఽథ భగవాన్విష్ణుశ్శఙ్ఖచక్రగదాధరః । శ్రీభూమిసహితో దేవో వరదో వాయుమబ్రవీత్ ॥ ౮౬ ॥ వరం వృణీష్వ భద్రం తే వాయో యన్మనసేచ్ఛసి ॥వాయుః॥ వరం న యాచే దేవేశ శ్రీనాథ పరమేశ్వర ॥ ౮౭ ॥ త్వత్సాన్నిధ్యం మమైవేదం నిత్యమస్తు రమా

వాయుప్రీతిభగవత్కృతానవరతస్వసాన్నిధ్యవరప్రదానమ్.

పతే ॥శఙ్కరః॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వా హరిః ప్రాహ దేవతానాం చ సన్నిధౌ ॥౮౮॥ శ్రీభగవాన్ ॥ చతుష్షష్టిం త్వయోక్తానాం శ్లోకానాం యః పఠేన్నరః । భుక్తిం ముక్తిం స లభతే మత్ప్రసాదాన్న సంశయః ॥ ౮౯ ॥ త్రిసన్ధ్యం యః పఠేద్భక్త్యా పూజయన్మామనన్యధీః । షణ్మాసాన్మమ సాన్నిధ్యం లభతే స న సంశయః ॥ ౯౦ ॥ తవాస్తు యద్యదిష్టం తద్దేవానామపి దుర్లభమ్ । అస్య స్కన్దకుమారస్య పూజనం మమ నిత్యశః ॥ ౯౧ ॥ ఆకల్పాన్తం మయా దత్తం తథా సాన్నిధ్యమత్ర వై ॥శఙ్కరః॥ వాయుర్లబ్ధ్వా వరాన్విష్ణోర్యయావథ సురాలయమ్ ॥౯౨॥ ఆస్తే వృషాచలే దేవశ్శ్రీభూమిసహితోఽనఘే। అప్రత్యక్షాలయోఽదృశ్యో విహరన్గిరిమూర్ధని ॥ ౯౩ ॥ నానాద్రుమలతాకీర్ణే సర్వర్తుగణసంయుతే । స్వామివాపీసమీపే తు కోటికన్దర్పరూపవాన్ ॥ ౯౪ ॥ ఆస్తే లక్ష్మ్యా చ ధరయా రమన్షోడశవార్షికః । దృష్ట్వా గుహోషితం దేవం చైత్రమాసి శుభే తిథౌ ॥ ౯౫ ॥ ఆరాధయంస్త్రిసన్ధ్యం వై దేవగన్ధర్వకిన్నరైః । నృత్యైరప్సరసాం చైవ గీతవాదిత్రనిస్వనైః ॥౯౬॥ రమయంశ్చ రమానాథముత్తరే గహ్వరే గిరేః । కుమారధారికానామ తత్ర నిర్ఝరిణీ శుభా ॥ ౯౭ ॥ మయూరవాహకో దేవి తస్యాస్తీరే వసత్యహో । బ్రహ్మహత్యా తు యా తస్య దుస్సహా ఘోరరూపిణీ ॥ ౯౮ ॥ సా వృషాచలశృఙ్గాగ్రే దృష్టమాత్రే బహిస్స్థితా । కామయమానశ్శైషాద్రౌ నిత్యసేవాం హరేరసౌ ॥ ౯౯ ॥ పునరాగమనం దేవి షణ్ముఖో నాభివాఞ్ఛతి । అథ కాలే గతే దేవి బహువర్షగణాయుతే ॥౧౦౦॥ గరుత్మాంస్తు వృషాద్రిం తం కాఞ్చనం రత్నమణ్డితమ్ । ఉద్ధృత్యాహం విష్ణులోకం గమిష్యామీత్యచిన్తయత్ ॥ ౧౦౧ ॥ తజ్జ్ఞాత్వా భగవాన్విష్ణుర్గరుడం త్వాహ సుస్మితః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పక్షిరాజ మహాసత్త్వ శృణు కారణముత్త

మమ్ ॥ ౧౦౨ ॥ గరుత్మన్నిహసర్వైవసామగిరిమూర్ధని । త్వంగిరేర్దక్షిణంసానుమాసాద్యవసనిత్యశః ॥ ౧౦౩ ॥ శేషాగచ్ఛవసేహత్వంతార్క్ష్యైకశ్శైలరూపధృత్ । తావన్నిత్యంమమప్రీత్యైశైలమాశ్రిత్యసర్వతః ॥ ౧౦౪ ॥ ఆకల్పాన్తంవసామీహజగత్పాలనకారణాత్ । యుగేయుగేగిరిరయంనామానివివిధానివై ॥ ౧౦౫ ॥ గమిష్యతివరాణ్యేవవరదోఽయంవృషాచలః । కృతేవృషాద్రింవక్ష్యన్తిత్రేతాయాంగరుడాచలమ్ ॥ ౧౦౬ ॥ ద్వాపరేశేషశైలంచవేఙ్కటాద్రింకలౌయుగే । వకారోఽమృతబీజంతుకటమైశ్వర్యముచ్యతే ॥౧౦౭॥ అమృతైశ్వర్యసఙ్ఘత్వాద్వేఙ్కటాద్రిరితిస్మృతః । వివిధామునయశ్చైవ మనుష్యాశ్చయుగేయుగే ॥ ౧౦౮ ॥ నారాయణాద్రింవక్ష్యన్తి నామభిర్వివిధైరముమ్ । ఇత్యాజ్ఞాప్యచతౌదేవోఽరమయావిహరత్సదా ॥ ౧౦౯ ॥ ఆస్తేసురాసురైర్వన్ద్యస్స్వామిపుష్కరిణీతటే । ఆవాంగచ్ఛావతంశైలం గిరిజేగణసంయుతౌ ॥ ౧౧౦ ॥ నిత్యంవసావతత్రైవపశ్యన్తౌగుహమవ్యయమ్ । దేవసేనాపుళిన్దాభ్యాం విహరన్తంవృషాచలే ॥ ౧౧౧ ॥ నారదః ॥ ఇ

దేవ్యాసహాగతస్యశమ్భోశ్శేషాచలాగ్నేయదిగవస్థానప్రాప్తిః.

త్యుక్త్వావృషభారూఢః పార్వత్యాసహశఙ్కరః । సగణశ్చయయౌస్కన్దం ద్రష్టుంతంవృషభాచలమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ ఉషిత్వావసతీస్తిస్రోమార్గేపర్వతమూర్ధసు । ఆరాధితస్తదాతత్రదేవైస్సోమోవృషధ్వజః॥౧౧౩॥ సజగామాస్థికూటాఖ్యంవృషభాద్రౌసరోవరమ్ । మృతానామస్థికూటానిప్రక్షిప్తానిసరోవరే ॥ ౧౧౪ ॥ యేషాంతుపూర్వరూపాస్తేసముద్గచ్ఛన్తితజ్జలాత్ । తస్మాత్తదస్థికూటాఖ్యమాగచ్ఛత్సరఉత్తమమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ అవరుహ్యచతత్తీరేవృషభాదుమయాసహ । స్నాత్వాతీర్థేమహాదేవఃపార్వత్యాసహశూలభృత్ ॥ ౧౧౬ ॥ నత్వాశ్రీశంవృషాద్రీశందృష్ట్వాస్కన్దంతతఃపరమ్ । మయూరవాహనంబాలంసోమస్సోమకలాధరః॥ ౧౧౭ ॥ ఆససాదసరోఽముఖ్యం శివస్స్వామిసరస్తతః । స్నాత్వాశ్రీశాభ్యనుజ్ఞాతఃపూర్వదక్షిణతోఽగిరేః ॥ ౧౧౮ ॥ కపిలస్యసరస్తీరేకాపిలంలిఙ్గముత్తమమ్ । అపశ్యద్వృషభారూఢశ్చక్రపూజితమత్రవై ॥ ౧౧౯ ॥ ప్రాదు

చక్రతీర్థతపస్యన్తం సుదర్శనమ్ప్రతిశఙ్కరవచనమ్.

ర్భూవసగణస్సుదర్శనపురశ్శివః। దృష్ట్వాసుదర్శనోదేవంనత్వాబద్ధాఞ్జలిస్థితః॥ ౧౨౦ ॥ ప్రీతోథభగవానాహసుదర్శనముమాపతిః । ప్రీతస్తే తపసాచక్రయదభీష్టంవృణీష్వతే॥౧౨౧॥ దదామిదేవైరపితత్ప్రార్థితం దుర్లభంచయత్ ।సుదర్శనోవరంవవ్రేజ్ఞాత్వాప్రీతంచశఙ్కరమ్॥౧౨౨॥ యదిప్రీతోగిరీశత్వమన్తరాత్మనిమేవస । నిత్యంభీమశ్చసౌమ్యశ్చవరదో మృత్యుహాభవ ॥ ౧౨౩ ॥ నారదః ॥ గిరీశఃప్రాహసుప్రీతఃకాలచక్రము త్తమమ్ । హేతిరాజమహాబాహోపర్యాప్తంతపసాతవ ॥ ౧౨౪ ॥ విష్ణోర్వరప్రసాదేన స్నేహోమయితవాధికః । ప్రాగేవదర్శితస్సమ్యక్ శౌర్యంతత్రనకిఞ్చన ॥ ౧౨౫ ॥ దృష్టవానహమద్యత్వాంమాంప్రీణయసికింపునః । తదలంతపసాదేవనావయోర్విద్యతేఽన్తరమ్ ॥ ౧౨౬ ॥ అన్తరాత్మనితేవాసఃప్రార్థితోయస్త్వయానఘ । తదశక్యంమహాచక్రవిష్ణోరన్యస్యకస్యచిత్ ॥ ౧౨౭ ॥ అన్తరాత్మాహిసర్వేషామేకోనారాయణఃప్రభుః । స్నేహాతిశయతస్త్వేవంభవానాహేతిమేమతిః ॥ ౧౨౮ ॥ దక్షిణార్థంతుదత్తస్త్వంచిరమాకాఙ్క్షితోపియత్ । తత్రైవాశఙ్కమానేనహరిణాత్వముదీరితః ॥ ౧౨౯ ॥ ప్రసాదయపునశ్శమ్భుమిత్యాహచాయమహాత్మనా। తదేతద్విదితంసర్వంమయాయోగబలేనవై ॥౧౩౦॥ ఉపాయశ్చాత్రదృష్టోమేత్వయివాసోమమేప్సితః । మమాపిహిమతంతావత్త్వయానిర్వర్త్యతాంసఖే ॥ ౧౩౧ ॥ శుద్ధసత్త్వస్యతద్విష్ణోస్సర్వయజ్ఞమయంవపుః । సాక్షాత్స్ప్రష్టుమహంభీతస్తమోగుణసమాశ్రయః ॥ వస్తవ్యంచమయావిష్ణోర్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహే। త్వామేవతదహంనిత్యంవిష్ణోర్నిత్యానపాయినమ్ ॥౧౩౩॥ అనుప్రవిశ్యతద్దేహేవసిష్యామిసుదర్శన । ఏవంసతిమమాభీష్టంప్రార్థితంచతవాద్భుతమ్ ॥ ౧౩౪ ॥ ఉభయంప్రాప్యతేతస్మాత్కురుష్వవచనంమమ। జ్వాలామాలావృతోనిత్యంవహమాం హృదయేస్థితమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ సువర్ణాభంశతభుజమష్టావింశత్కరంత

థా । అథవా షోడశభుజ మష్టబాహుం చతుర్భుజమ్ ॥ ౧౩౬ ॥ * జ్వాలాకేశం త్రిణయనం బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమ్ । అర్చయిష్యన్తి మాం లోకే వసన్తం త్వయి నిత్యశః ॥ ౧౩౭ ॥ ఉపచారైస్తథా సాఙ్గైః పీఠే శైవే చ వైష్ణవే । పురుషా వా స్త్రియో వాఽపి భవన్తు ఫలభాగినః ॥ ౧౩౮ ॥ ఇతి దత్త్వా వరం తస్మై వరదో వృషభధ్వజః । ఆస్తే తత్రేశ్వరో నిత్య మదృశ్య స్సగణ స్తతః ॥ ౧౩౯ ॥ వరం లబ్ధ్వాథ చక్రోఽపి పఞ్చాయుధసరో యయౌ । ఆసాద్య స్వం సరోఽదృశ్య స్తపశ్చరతి నిత్యశః ॥ ౧౪౦ ॥ శతానన్దః ॥ శ్రుత్వైతన్మునయః ప్రీతా ఆఖ్యానం నారదేరితమ్ । సార్ధం వాల్మీకినా సర్వే జగ్ముస్తం వృషభాచలమ్ ॥ ౧౪౧ ॥ అహం తైరభ్యనుజ్ఞాతో మిథిలామాగతో నృప । ఇతి తే కథితం సర్వ మాఖ్యానం తు యథా శ్రుతమ్ ॥ ౧౪౨ ॥ వ్యాసః ॥ శ్రుత్వా స విస్తరం వాక్య మద్భుతం రోమహర్షణమ్ । పునః ప్రీతోఽభవద్రాజా శతానన్దం పురోధసమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ శృణ్వతస్తే కథాం బ్రహ్మన్ తృప్తిర్మే నోపజాయతే । భూయః కథయ మే బ్రహ్మన్ వేఙ్కటాద్రీశ్వరం ప్రతి ॥ ౧౪౪ ॥ వ్యాసః ॥ శతానన్దః పునః ప్రాహ జనకం మిథిలాపతిమ్ । వక్ష్యామి విస్తరేణాహం సావధానమనా శ్శృణు ॥ ౧౪౫ ॥ వామదేవేన మునినా కథితాం జనకాయ వై । నిమిపుత్రాయ చ పురా కథాం యజ్ఞాన్తరే నృప ॥ ౧౪౬ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వాయుప్రీతిభగవత్సాన్నిధ్యవరప్రదానాది కథనం నామ చతుర్వింశోఽధ్యాయః.

---

* జ్వాలాకేశమిత్యాది - త్వయి నిత్యశో వసన్తం జ్వాలాకేశం త్రిణయనం మాం లోకే కేచన జనా విష్ణుశివాత్మకం బ్రహ్మార్చయిష్యన్తి - విష్ణుశివాత్మకబ్రహ్మత్వేనార్చయిష్యన్తి - విష్ణ్వంశశివాంశసమ్మిశ్రపరబ్రహ్మబుద్ధ్యాఽర్చయిష్యన్తీతి యావత్ - అత్ర విష్ణ్వాత్మకత్వం విష్ణుసమ్బన్ధిసుదర్శనాంశసమ్మిశ్ర చతుర్ముఖనిర్మిత కాలాఖ్యచక్రశరీర వర్తితయా పరమ్పరయా విష్ణుసమ్బన్ధిత్వరూపం - న తు సాక్షాత్తత్సమ్బన్ధిత్వరూపం - పూర్వమస్మిన్ ప్రకరణే సాక్షాత్తత్సమ్బన్ధానర్హత్వాభిధానాత్ - త్వయి వసన్తమిత్యత్రైవ శ్లోకే చక్రసంబంధిత్వస్య విష్ణ్వాత్మకత్వబీజతాయాస్స్పష్టతరం ప్రదర్శితత్వాచ్చేత్యవధేయం - అత్ర బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకమితి చ నైకం పదం - అత్ర చతుర్ముఖసంబంధప్రసక్తేరభావాదుత్తరశ్లోకే - పీఠే శైవే చ వైష్ణవ ఇతి విష్ణుశివసంబంధమాత్రజ్ఞాపనాచ్చ.

జనకప్రతిశతానన్దోక్తభగవదావిర్భావకథోపోద్ఘాతః.

శతానన్దః ॥ పురాతుజాహ్నవీతీరే జనకంసంశితవ్రతమ్ । అశ్వమేధేమహాయజ్ఞే దీక్షితంమునయోఽభ్యయుః ॥ ౧ ॥ తానభ్యర్చ్యమునీన్సర్వాన్రాజాసఋషిసత్తమాన్ । జనకఃప్రీతిసంహృష్టో వాక్యమేతదువాచహ ॥ ౨ ॥ అద్యమేసఫలంజన్మ సుతప్తంచమహత్తపః । సఙ్గమ్యయూయమస్మాకం యజ్ఞవాటమిహాగతాః ॥ ౩ ॥ తేనైవమునయస్సర్వే సంహృష్టాఃపరమాంముదమ్ । యయుస్తత్రనిశామేకా మవసన్మునిసత్తమాః ॥ ౪ ॥ బహుసమ్భాషమాణానా మన్యోన్యంవైమహాత్మనామ్। పర్యస్తారజనీచాపి ప్రాతఃకాలోహ్యవర్తత ॥ ౫ ॥ కృత్వాప్రాతస్తనీంసన్ధ్యాం మునయశ్చసమాగతాః। యజ్ఞవాటంమహాత్మానో జనకోయత్రతిష్ఠతి ॥ ౬ ॥ నారాయణకథాశ్చాపి కథయన్తఃపరస్పరమ్ । ఆసీనాస్తత్ర తేసర్వే జనకేనమహాత్మనా ॥ ౭ ॥ తస్మిన్కాలేమహాతేజాః పర్యటన్పృథివీమిమామ్ । బ్రహ్మర్షిర్వామదేవస్తు సఙ్గతోమునిసత్తమః ॥ ౮ ॥ అభ్యుత్థితాస్తతస్సర్వే ఋషయోవేదపారగాః । పప్రచ్ఛుస్సఙ్గతాస్సర్వే వామదేవంద్విజోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ భూరియంవామదేవాద్య పరిక్రాన్తాత్వయావిభో।శ్రోతుమిచ్ఛామహేత్వత్తో నారాయణకథాంశుభామ్॥౧౦॥ క్వవావసతిదేవేశ శ్శ్రీనివాసోజగత్పతిః । ఉత్కణ్ఠావిద్యతేచాస్య జనకస్యమహాత్మనః ॥ ౧౧ ॥ ఇతితైఃపరిపృష్టస్తు వామదేవస్తదాబ్రవీత్ । నారాయణగిరిర్నామ భూధరేన్ద్రోద్విజోత్తమాః ॥ ౧౨ ॥ ఇతోదక్షిణతశ్చాపి ద్విశతేయోజనేపునః । తత్రదేవాస్సగన్ధర్వా స్సిద్ధాశ్చపరమర్షయః ॥ ౧౩ ॥ వసన్తినియతాహారా వేఙ్కటాహ్వయభూధరే । అహామప్యాగతస్తత్ర భూధరేన్ద్రేద్విజోత్తమాః ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యంనారదంచైవ పులస్త్యంపులహంతథా।ఆఙ్గీరసంక్రతుంచైవ దక్షంజాబాలిమేవచ॥౧౫॥ యోగాభ్యాసరతాంస్తాంస్తు దృష్ట్వాఽహంపునరబ్రువమ్। కిమత్రసఙ్గతాయూయ మాసీనాఃపర్వతేద్విజాః ॥ ౧౬ ॥ ఇతిపృష్టాస్తు తేసర్వే ప్రత్యూచుర్మేనకిఞ్చన।అగస్త్యఃపరమర్షిస్తు మామాహయాయమహాయశాః॥౧౭॥ ఉవాచమునిశార్దూలో నివాసేతత్రకారణమ్ । భగవన్తముపాసీనో నారదోయోగవిత్తమః ॥ ౧౮ ॥ వసన్గోదావరీతీరే నదదర్శశ్రియఃపతిమ్।వై

కుణ్ఠేతుపరేలోకే తేనోద్విగ్నమనాముని: ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మాణంసముపాగమ్య పర్యపృచ్ఛత్సనాతనమ్ । నివాసస్సర్వభూతానాం పరమాత్మాసనాతనః ॥ ౨౦ ॥ క్వప్రయాతఃపరోదేవ స్తన్మేబ్రూహిపితామహ । ఇతి పృష్టస్తదా తేన బ్రహ్మాలోకపితామహః ॥ ౨౧ ॥ ధ్యాత్వాచిరమువాచేదం నారదంప్రాఞ్జలింస్థితమ్ । నారాయణగిరిర్నామ భూమావాస్తిమహామునే ॥ ౨౨ ॥ తస్మిన్హిరమయాసార్ధం రమతేపురుషోత్తమః । ప్రీతిస్సుమహతీజాతా తస్మింస్తుగిరిమూర్ధని ॥ ౨౩ ॥ గచ్ఛనారదసర్వేశంద్రష్టుమిచ్ఛసిచేత్ప్రభుమ్ । ఇతి తేనసమాదిష్టో నారదోమునిసత్తమః॥ ౨౪॥ తతస్తస్మాదపాక్రమ్య సశైలేన్ద్రముపాగమత్ । ఆగచ్ఛన్తంవయంసర్వే సఙ్గతాఃపథినారదమ్ ॥ ౨౫ ॥ అస్మాభిస్సహసఙ్గత్య పర్వతేన్ద్రముపాగమత్ । తతశ్చతుర్ముఖశ్చాపి దేవైస్సహసమాగతః ॥ ౨౬ ॥ అస్మాభిస్సహితఃపూర్వం తస్మిన్పర్వతసత్తమే । చచారభగవాన్బ్రహ్మా పరమాత్మానమవ్యయమ్ ॥ ౨౭ ॥ అదృష్ట్వానారదంచాస్మా నిత్యువాచపితామహః।యావత్యస్సరితశ్చాస్మిన్ సరాంసిచమహామునే॥౨౮॥ యాశ్చసన్తి మహాపుణ్యాః పుష్కరిణ్యశ్శుభోదకాః। తటాకాన్యుదపానాని తథాప్రస్రవణానిచ ॥౨౯॥ వాప్యశ్చసర్వదాపుణ్యా హ్రదాశ్చమునిసేవితాః। యాని సన్త్యేవమాదీని పుణ్యేస్మిన్పర్వతోత్తమే॥ ౩౦ ॥ తానిసర్వాణివిప్రేన్ద్రసేవమానస్సమన్తతః । కుర్వన్ప్రదక్షిణంచైవ విచరస్వమహీధరమ్॥ ౩౧॥ యావతాభగవాన్దేవః కాలేనద్రక్ష్యతేహరిః । తావత్కాలమిహైవత్వం విచరస్వమహామునే ॥ ౩౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవో బ్రహ్మాలోకపితామహః । స్వానుగైస్సహదేవైశ్చ తత్రైవాన్తరధీయత ॥ ౩౩ ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యోథమహీపాల తైరేవమునిభిస్సహ । ప్రణమ్యతస్మై దేవాయ బ్రహ్మణేఽవ్యక్తజన్మనే॥ ౩౪ ॥ చిన్తయన్వాసుదేవాఖ్యం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్ । ద్రష్టుకామశ్చతం దేవం వృషభాద్రినివాసినమ్ ॥ ౩౫ ॥

అగస్త్యస్య శేషాచలవాయవ్యదిశిమహాభూతవిలోకనం.

అతీత్యపశ్చిమంభాగం పర్వతస్యమహీయసః । ఉదీచీదిశమభ్యాయాత్తపసాచసమన్వితః ॥ ౩౬ ॥ చిన్తయన్దేవదేవేశం భూపాలహరిమీశ్వరమ్ । సంస్మరన్బ్రహ్మణోవాక్యం విచచారతతస్తతః ॥ ౩౭ ॥ ఋషిభిస్సహి

తస్పరైర్వ స్తపసాభావితాత్మభిః । ఆదిత్యకల్పతేజోభిర్జటామణ్డలధారి
భిః ॥౩౭॥ సంయుక్తోవిచరం స్తత్రభూప తేపర్వతోత్తమే। వాయవ్యాం
దిశిచాద్రాక్షీదిదమాశ్చర్యముత్తమమ్ ॥ ౩౯ ॥ శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశా
తత్రాసీన్మహతీశిలా । దర్శనీయతమాస్నిగ్ధావిస్తీర్ణావిమలాశుభా॥౪౦॥
తస్యాంశిలాయామాస్తేస్మసముచ్ఛ్రితతనుఃపుమాన్। దీప్యమానస్స్వవ
పుషాపర్వతేన్ద్రఇవాపరః ॥ ౪౧॥ మహాబాహుర్విశాలాక్షోమహాదం
ష్ట్రోమహాహనుః। రక్తమాల్యామ్బరధరోరక్తగన్ధానులేపనః ॥ ౪౨ ॥
బిభ్రద్రక్తేతథాదివ్యకుణ్డలేరత్నభూషితే । బిభ్రచ్ఛన్ద్రప్రతీకాశంస్నిగ్ధ
హేమవిభూషితమ్ ॥ ౪౩ ॥ అనేకరత్నసఞ్ఛన్నైర్భూషణైస్సువిభూ
షితమ్ । శ్యామంనానావిధైరత్నైశ్శోభమానకిరీటకమ్ ॥ ౪౪ ॥ తము
పేత్యమహాకాయంమహావీర్యంమహాభుజమ్ । అగస్త్యోవిస్మయావిష్టో
భూయోభూయోఽన్వవైక్షత॥ ౪౫ ॥ తతస్తమృషిశార్దూలఃప్రాహచై
వంవచోనృప । ప్రణమ్యతస్మైదేవాయజ్వలద్భాస్కరతేజసే ॥ ౪౬ ॥

అగస్త్యః ॥ కోభవాన్సుమహావీర్యకస్యవాప్రియదర్శన । ఏతన్మేత్వం
తుతత్త్వేనపృచ్ఛతాంబ్రూహినానృతమ్ ॥ ౪౭ ॥ వామదేవః ॥ ఏవము
క్తేతతస్తేననరేన్ద్రమునినాతదా । శృణ్వతాంప్రీతిదాయిన్యావాచామ
ధురయాగిరా ॥ ౪౮ ॥ మహారాజసమునీన్ద్రంతంనకించిత్ప్రత్యభాష
త।స్తువన్తంచతదాగస్త్యముదైక్షతపునఃపునః॥౪౯॥పశ్యతాంచైవసర్వే
షాంమునీన్ద్రాణాంమహాత్మనామ్। అన్తర్దధేమహాతేజాస్తదద్భుతమివా
భవత్ ॥ ౫౦॥ తతస్తేమునయస్సర్వేవిస్మయోత్ఫుల్లలోచనాః । అహో
దృష్టంమహోదృష్టమాశ్చర్యమితిచాబ్రువన్ ॥౫౧॥ దర్శయిత్వామహాశ్చ
ర్యంరూపంభాస్కరసన్నిభమ్ । మాయయామోహయిత్వాఽస్మాన్ స
ద్యోవ్యన్తరధీయత॥౫౨॥ ఇతిబ్రువన్తస్తేసర్వేమునయోఽద్భుతతేజసః।
ప్రణమ్యతస్మైదేవాయవ్యచరంస్తంమహీధరమ్ ॥౫౩॥ సంవృతోమునిభి

స్సర్వైరగస్త్యోభగవాంస్తదా। తమేవదేవదేవేశంద్రష్టుకామోఽనపా
యినమ్ ॥౫౪॥ భాగంపరిత్యజ్యనరేన్ద్రపశ్చాన్నారాయణాద్రేర్విమలం
విశాలమ్। ద్విజేన్ద్రవర్యస్సహసామహాత్మాతస్యోత్తరంభాగమథప్రపేదే॥

ఇతిశ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవదావిర్భావో
పోద్ఘాతాదికథనంనామపంచవింశోఽధ్యాయః.

శేషాచలోత్తరదిశ్యగస్త్యాదికృతభగవదన్వేషణప్రకారః.

వామదేవః ॥ తతస్తస్మిన్మహాతేజా విచరన్పర్వతోత్తమే । ఉత్తరం భాగమాశ్చర్యం దదర్శాద్భుతదర్శనమ్ ॥ ౧ ॥ లమ్బమానమహాశాఖైర్జమ్బూవృక్షైశ్చ పాణ్డరైః । శుద్ధస్ఫటికసఙ్కాశఫలవద్భిస్సుశోభితమ్ ॥ ౨ ॥ సరితః పుణ్యదాస్తత్ర దదర్శ విమలోదకాః । సర్వపాపహరాశ్శుద్ధాశ్శతశశ్శుభదర్శనాః ॥ ౩ ॥ సర్వాసు తాసు పుణ్యాసు సరిత్సు విమలాసు చ। మునీన్ద్రో మునిభిస్సార్ధం కృతశౌచో యథావిధి ॥ ౪ ॥ స్నానం చక్రే ప్రయత్నేన ప్రయతస్సుసమాహితః । చిన్తయన్వాసుదేవాఖ్యం హృది నారాయణం హరిమ్ ॥ ౫ ॥ కృత్వా స్నానక్రియాస్సర్వా అర్చయామాస కేశవమ్ । అర్చయిత్వా జగన్నాథం జగామ సుసమాహితః ॥ ౬ ॥ నరేన్ద్ర మునిభిస్సార్ధం ద్రష్టుకామస్సురేశ్వరమ్ । విచరన్సర్వశస్తత్ర మునీన్ద్రః పర్వతోత్తమే ॥ ౭ ॥ దదర్శ చోత్తరం భాగం శోభితం వివిధైర్ద్రుమైః । మేఘైశ్శైలనిభైశ్చాపి శోభితం శుభదర్శనమ్ ॥ ౮ ॥ మృగసర్పమహావ్యాళద్విజపక్షినిషేవితమ్ । బహుపుష్పలతాభిశ్చ సుసఞ్ఛన్నమహీతలమ్ ॥ ౯ ॥ సుఖవాతానుచరితం శీతోదకతటాకకమ్। భ్రమరైర్గీయమానం చ పిబద్భిః పుష్పజం మధు ॥ ౧౦ ॥ శైలకన్దరనిష్క్రాన్తైః కోకిలైర్మధురస్వనైః। సుస్వరైర్గీయమానం చ గన్ధర్వైస్తు నిషేవితమ్॥ నృత్యద్భిశ్చ మహాపక్షైర్మయూరైరుపశోభితమ్ । అశ్వత్థప్లక్షబిల్వైశ్చ శోభితం బహుశాఖిభిః ॥ ౧౨ ॥ తిలకైః పుష్పితైశ్చాపి కృతమాలైశ్చ పుష్పితైః । కరఞ్జైః కోవిదారైశ్చ పాటలైశ్చాపి పుష్పితైః ॥ ౧౩ ॥ అఙ్కోలైర్ముచుళిన్దైశ్చ శోభితం చిత్రశాఖిభిః । శిరీషశింశుపోద్దాలహిన్తాలపనసైస్తథా ॥ ౧౪ ॥ తిమిశైర్నక్తమాలైశ్చ స్పన్దనైశ్చన్దనైస్తథా। వకుళైః పుష్పితైశ్చాపి రాజద్భిరక్తచన్దనైః ॥ ౧౫ ॥ ఏవం బహువిధైర్వృక్షైర్నానాశాఖోపశోభితైః । శోభితం శుభగన్ధాఢ్యం నానాధాతుసమన్వితమ్ ॥ ౧౬ ॥ పర్వతస్యోత్తరం భాగం మణిప్రవరసేవితమ్ । దదర్శ నృపతే ధీమాన్మునిభిర్భగవాంస్తదా ॥ ౧౭ ॥ అథ తైర్మునిభిస్సార్ధం విరచన్గిరిమూర్ధని । దదర్శ దివ్యామాశ్చర్యాం పద్మినీం పద్మశోభితామ్ ॥ ౧౮ ॥

ఉత్ఫుల్లైరుత్పలై శ్చాపి ప్రఫుల్లైఃకుసుమై స్తథా । శోభితాంశుభగన్ధా
ఢ్యాం ప్రసన్నసలిలాంశుభామ్ ॥ ౧౯ ॥ ఇన్దుస్ఫటికసఙ్కాశాం రాజ
హంసనిషేవితామ్ । సింహవ్యాఘ్రమృగై శ్చాపి నినదద్భిర్నిషేవితామ్॥
జలార్థిభిశ్చమాతఙ్గై శ్శోభితాంశుభదంష్ట్రిభిః । క్రౌఞ్చైఃప్లవఙ్గైర్వారా
హైశ్శోభితాంశుభదర్శనైః ॥౨౧॥ అధికంశోభమానాంతాం కూజద్భి
శ్చవిహఙ్గమైః । సేవితాందేవగన్ధర్వ యక్షవిద్యాధరాదిభిః ॥ ౨౨ ॥ ఏ
వమత్యద్భుతాంతాంతు సర్వదుఃఖప్రణాశినీమ్ । దృష్ట్వాసవిస్మయావిష్టో
మునీంద్రఃప్రాహతాన్మునీన్ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యః ॥ అస్యాంస్నాత్వా
థగచ్ఛామో దిశంప్రాచీంమహాగిరేః । లోకేస్మిన్శ్రూయతేచైషా పాప
హానిప్రదేతివై ॥ ౨౪ ॥ సర్వపాపహరాశుద్ధా పద్మినీలోకవిశ్రుతా । స
ర్వదుఃఖహరాచాపి సర్వతీర్థఫలప్రదా ॥ ౨౫ ॥ ఏవముక్త్వాతుతైస్సార్ధ
మృషిభిర్భావితాత్మభిః । నివేశ్యహృదిదేవేశం మమజ్జసహసాజలే॥౨౬॥
స్నానంకృత్వాథదేవేశం ప్రణమ్యాత్మనితంప్రతి।అభ్యర్చ్యచహృషీకేశం
వాసుదేవంసనాతనమ్ ॥ ౨౭ ॥ విచచారయథాపూర్వ మృషిభిస్సహి

అగస్త్యాదీనాంసనత్కుమారవిలోకనపూర్వకపూర్వదిగ్గమనమ్.

తోమునిః । తస్యాఏవోత్తరేతీరే వృక్షమూలంసమాశ్రితాన్ ॥౨౮॥ స
మాహితాన్సమాసీనా న్పద్మిన్యాస్సుమహౌజసః । దక్షిణాభిముఖా
న్ధ్యాప యోగీన్ద్రాన్సదదర్శహ ॥ ౨౯ ॥ సనత్కుమారప్రముఖాన్ భ
గవన్న్యస్తమానసాన్ । భక్త్యాపరమయాయుక్తా న్నిమీలితవిలోచనాన్॥
తాన్దృష్ట్వాసహసాహృష్టో యోగీన్ద్రాన్యోగపారగాన్ । తేషాంసమీప
మభ్యాగా దగస్త్యోథమహామునిః ॥ ౩౦ ॥ తమాయాన్తంతతోదృష్ట్వా
మునీన్ద్రంమునిభిస్సహ । సనత్కుమారప్రముఖా యోగీన్ద్రాస్తమపూజ
యన్ ॥ ౩౨ ॥ సఙ్గమ్యసహితస్సర్వై ర్యోగీన్ద్రైర్మునిపుఙ్గవైః । సంపూ
జితోయథాన్యాయం తతస్తైర్మిథిలేశ్వర ॥ ౩౩ ॥ అథతాన్మధురంవాక్య
మువాచేదంమహామునిః ॥ అగస్త్యః ॥ కిమత్రదృష్టమాశ్చర్యం కోవాత్ర
వసతేప్రమాన్ ॥ ౩౪ ॥ యుష్మాభిశ్చిన్త్యమానఃకః కింవాయూయంస
మాగతాః । ఏతదిచ్ఛామ్యహంశ్రోతు మేతన్మేశంసతామలాః ॥ ౩౫ ॥

ఏవంపృష్టాస్తదా తేన మునినాభావితాత్మనా । సనత్కుమారప్రముఖా
యోగీన్ద్రాస్తమథాబ్రువన్ ॥ ౩౬ ॥ సర్వాత్మాభగవాన్విష్ణుర్వసత్య
స్మిన్మహాగిరౌ । చిన్తనీయస్స ఏవైకో మునీన్ద్ర పురుషోత్తమః ॥ ౩౭ ॥ తమ
చిన్త్యంవిధాతారం చిన్తయామోఽనపాయినమ్ । నాన్యంవయంజగన్నా
థాచ్చిన్తయామోజనార్దనాత్ ॥ ౩౮ ॥ ద్రక్ష్యసేతంమహాత్మానం త్వం
చాపిపురుషోత్తమమ్ । అచిరేణైవకాలేన బ్రహ్మభూతంసనాతనమ్ ॥ ౩౯ ॥
నారాయణంహరింవిష్ణుం సర్వలోకపరాయణమ్ । దృష్టవన్తోవయంచాపి
సకృత్తమమరార్చితమ్ ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటాఖ్యగిరావస్మిన్పూర్వంపుణ్య
ప్రదాయిని । అస్త్యన్యద్దృష్టమాశ్చర్యం ప్రాచ్యాందిశిమహామునే ॥ ౪౧ ॥
పర్వతస్యాస్యదివ్యస్య శృణుతద్వదతాంవర । శక్రశ్చసహితోదేవైస్సా
క్షాద్వజ్రధరస్స్వయమ్ ॥ ౪౨ ॥ ద్రష్టుకామోగిరావస్మిన్వసత్యవ్యక్త
రూపిణమ్ । త్వంచాపిసురలోకేశం ద్రక్ష్యసేతంశచీపతిమ్ ॥ ౪౩ ॥ ఏ
తైస్సార్ధంమునీన్ద్రైస్త్వం ప్రాచీంగచ్ఛశుభాందిశమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఇ
త్యుక్త్వాన్తర్హితాస్సర్వే మునీన్ద్రాస్తంమహౌజసః ॥ ౪౪ ॥ సనత్కుమా
రప్రముఖాస్తదద్భుతమివాభవత్ । అన్తర్హితేషుసర్వేషు యోగీన్ద్రేషు
మహాత్మసు ॥ ౪౫ ॥ అగస్త్యోమునిభిస్సార్ధం సర్వైస్తైర్మునిసత్తమః । పరా
జితాయామద్రాక్షీదాశ్చర్యందిశిభూపతే ॥ ౪౬ ॥ తస్యాందిశిమహా
వృక్ష ఇన్ద్రకేతురివోచ్ఛ్రితః । లమ్బమానమహాశాఖః పుష్పభారనిపీడితః ॥
ఆసీదాచ్ఛాదయన్సర్వం భూధరంఛాయయానృప । తస్మూలేతుసమాసీ
నా ఆదిత్యసమతేజసః ॥ ౪౭ ॥ సప్తర్షయోమహాత్మానో భగవన్న్యస్త
మానసాః । తాన్దృష్ట్వాసమునిస్తేషాం సమీపముపచక్రమే ॥ ౪౮ ॥
అగస్త్యోమునిభిస్సార్ధం తపసాభావితాత్మభిః । తమాయాన్తంతతోదృ
ష్ట్వా మునయోయమినాంవరమ్ ॥ ౪౯ ॥ స్నేహాన్వితాయథాన్యాయం
మహాత్మానమపూజయన్ । తతోఽబ్రవీన్మహాతేజా అభివాద్యచతాన్ము
నీన్ ॥ ౫౦ ॥ అర్థవన్మధురంవాక్యం ప్రశ్రయాన్మృదుళాక్షరమ్ ॥ అగ
స్త్యః ॥ కిమర్థమాగతాయూయం దివ్యేస్మిన్పర్వతోత్తమే ॥ ౫౧ ॥ కోవా
ధ్యేయోమహాదేవో యుష్మాకంమునిసత్తమాః । ఏతదాఖ్యాతమేయూ
యం సర్వంసత్యేనపృచ్ఛతః ॥ ౫౨ ॥ పృచ్ఛామిశ్రోతుకామోఽహం కౌ

తూహలసమన్వితమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవంపృష్టా స్తదా తేన మునినాము
నిపుఙ్గవాః ॥ ౫౪ ॥ ఇదంప్రోచుర్మహాత్మానం వక్ష్యామశ్శ్రూయతా
మితి ॥ ఋషయః ॥ వయమత్రాగతా బ్రహ్మన్ ద్రష్టుం దేవంజనార్దనమ్॥
నారాయణంవిశాలాక్షం జగద్ధాతారమీశ్వరమ్ । సఏవ దేవస్సర్వాత్మా
ధ్యేయో నః పురుషోత్తమః ॥ ౫౫ ॥ నచాన్యోవిద్యతే ధ్యేయ స్తస్మాత్తేజ
గతాంపతిమ్ । తమజం సర్వలోకేశం కృష్ణమచ్యుతమీశ్వరమ్ ॥ ౫౬ ॥
పూజ్యం వరేణ్యం వరదం చిన్తయిష్యామహే వయమ్ । త్వంచాపిసర్వలో
కేశం ద్రష్టాసి కమలేక్షణమ్ ॥ ౫౭ ॥ సింహాఖ్యేపర్వతే హ్యస్మిన్ గచ్ఛప్రా
చీం దిశం మునే ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తో మునిశ్రేష్ఠై ర్బ్రహ్మపుత్రో మహామునిః ॥ ౫౮ ॥ అభ్యనుజ్ఞాయ తాన్సర్వా న్జగామ మునిసత్తమః । చిన్త
యన్మనసా దేవం విశ్వకర్తారమీశ్వరమ్ ॥ ౬౦ ॥ చిన్తయన్మనసా వాక్యం
పితామహసమీరితమ్ । జగామ సహసా దివ్యాం దిశం ప్రాచీం గిరేస్త
తః ॥ ౬౧ ॥ నృపేన్ద్ర దృష్ట్వా భగవానగస్త్య స్తస్యోత్తరం భాగమదృ
ష్టపూర్వమ్ । తత్రాప్యదృష్ట్వా భగవన్తమాద్యం ద్రష్టుం తదా పూర్వమథ
ప్రపేదే ॥ ౬౨ ॥ ... ... ❋

ఇతి శ్రీ వామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యాదీనాం సనత్కుమారాది దర్శనపూర్వక భగవదన్వే
షణప్రకారాదివర్ణనంనామ షడ్వింశోధ్యాయః.

శేషాచలపూర్వదిశ్యగస్త్యాదీనామద్భుతవస్తుదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ అథపూర్వాం సమాసాద్య దిశం తాం మునిభిస్సహ ।
నారాయణగిరేస్తస్య ద్రుమమణ్డలభూషితామ్ ॥ ౧ ॥ విచచార యథా
పూర్వం సహితస్తైర్మహాత్మభిః । జ్వలద్భాస్కరతేజోభి ర్మునిభిర్భావితా
త్మభిః ॥ ౨ ॥ సోపశ్యద్గిరిశృఙ్గాభాన్వృక్షాన్పుష్పఫలాన్వితాన్ । లమ్బ
మానమహాశాఖాన్ మృదుపల్లవశోభితాన్ ॥ ౩ ॥ సమదాన్వారణాం
శ్చాపి సుదంష్ట్రైస్సమ్యగుచ్ఛ్రితాన్ । నదతశ్చ మహాసింహాన్ వరా
హాంశ్చాపిధావతః ॥ ౪ ॥ గుహ్యకిన్నరగన్ధర్వాన్ యక్షాద్యాంశ్చ స
హస్రశః । ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చ శోభితం పర్వతోత్తమమ్ ॥ ౫ ॥

పశ్యంస్తత్సమన్తాత్సోఽగస్త్యో విచచార మహామునిః । విచరన్ స దదర్శాథ ము
నిప్రవరసేవితమ్ ॥ ౬ ॥ మహాభాగం మహాపుణ్యం మృగయూథపసేవి
తమ్ । నిత్యపుష్పఫలోపేతైర్ద్రుమైర్నానావిధైర్యుతమ్ ॥ ౭ ॥ మత్త
ద్విపానుచరితం మత్తకోకిలనాదితమ్ । మహద్భిరుచ్ఛ్రితైశ్శృఙ్గైశ్శోభ
నీయైశ్చ శోభితమ్ ॥ ౮ ॥ భయఙ్కరమహానాగం మహాసానుం శుభావ
హమ్ । ఉచ్ఛ్రితామలకైశ్చాపి ఫలవద్భిశ్చ శోభితమ్ ॥ ౯ ॥ ఏవంభూ
తం మహాశ్చర్యం మహాభోగం మహాగిరిమ్ । అగస్త్యో భగవాన్పూర్వాం
దిశం దృష్ట్వా మహాగిరేః ॥ ౧౦ ॥ హృష్టోఽథ విచచారాశు మునిభిస్తైస్సమా
వృతః । తత్రాద్భుతమథాపశ్యదగస్త్యః పర్వతోత్తమే ॥ ౧౧ ॥ బిలం పాతా
ళసఙ్కాశం పశ్యతాం భయదాయకమ్ । మహాన్తం భైరవం దుర్గమదృష్టం
మానుషైర్నృప ॥ ౧౨ ॥ నిపతేయుర్హి పశ్యన్తో నరా యస్మిన్విమోహితాః ।
తద్బిలం సముపాగమ్య మునీన్ద్రో మునిభిస్సహ ॥ ౧౩ ॥ పునః పునర్నిరీక్ష్యే
దం వచః ప్రోవాచ ధర్మవిత్ ॥ అగస్త్యః ॥ దృష్ట్వా చైవంవిధం సర్వే నిపతి
ష్యన్తి మోహితాః ॥ ౧౪ ॥ మానవా ద్రష్టుకామా యే సమారూఢా మ
హీధరమ్ । తస్మాదేతన్న చైవాస్మిన్భవేదితి మతిర్మమ ॥ ౧౫ ॥ బిలం
తు భైరవం ఘోరం మృత్యువక్త్రసమం గిరౌ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యు
క్తో మునినా తేన సద్యశ్చాన్తర్హితం బిలమ్ ॥ ౧౬ ॥ అగస్త్యస్య ప్రభావేన
తదద్భుతమివాభవత్ । అన్తర్హితే తతస్తస్మిన్విచచార మహామునిః ॥ ౧౭ ॥
తస్మిన్నేవ మహాపుణ్యే వేఙ్కటాఖ్యే మహాగిరౌ । దదర్శాథ చిరం తత్ర శత
శాఖసముచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౧౮ ॥ సాలం మహాద్భుతాకారం మృదుపల్లవశోభి
తమ్ । మహాన్తం మహదాశ్చర్యమదృష్టం భువి మానుషైః ॥ ౧౯ ॥ తద్దృ
ష్ట్వా శీఘ్రమభ్యాయాదగస్త్యోఽథ మహామునిః । తత్సమీపే మహాతేజా విస్మ
యావిష్టచేతనః ॥ ౨౦ ॥ తముపేత్య మహాసాలం మునీన్ద్రో మునిభిస్సహ ।

భగవత్సాక్షాత్కారాయ తపః కుర్వన్తమిన్ద్రం ప్రత్యగస్త్యోక్తిః

దదర్శ శక్రమాసీనం దేవం సాక్షాచ్ఛచీపతిమ్ ॥ ౨౧ ॥ సాలస్కన్ధప్రతీకాశ
బాహుశాఖం శతక్రతుమ్ । రత్నజాలోపసమ్పన్నముకుటేన విరాజితమ్ ॥
వైడూర్యమణిరత్నాఢ్యకుణ్డలాభ్యామలఙ్కృతమ్ । వజ్రపాణిం విశా
లాక్షం నారాయణమివాపరమ్ ॥ ౨౩ ॥ సూర్యాగ్నియమవస్వశ్వికు

జేరవరుణైస్తథా । గన్ధర్వకిన్నరేంద్రైశ్చ శుభకుణ్డలధారిభిః ॥ ౨౪ ॥
దివ్యామ్బరధరైరారాత్సర్వైస్సముపసేవితమ్ । తందృష్ట్వానృప తేదేవం
దేవజన్మామహామునిః ॥ ౨౫ ॥ తత్సమీపంమహాతేజాస్సహసావ్యగమ
త్తదా । సంవృతం దేవదేవేశంత్రైలోక్యాధిపతిం ద్విజః ॥ ౨౬ ॥ ముని
భిస్సహితస్సర్వై రపూజయదరిన్దమమ్ । దేవాశ్చసహశక్రేణ మునీ
న్ద్రానాగతాం స్తదా ॥ ౨౭ ॥ అపూజయన్యథాన్యాయం స్థితైస్సార్థం
మహాత్మనా। తానువాచసశక్రాంస్తుతతోగస్త్యస్సురోత్తమాన్ ॥ ౨౮ ॥
శ్రూయతామితిచాభాష్యప్రహసన్నివవిస్మితః। కిమర్థమాగతాయూయం
కింవాచిన్తయథాఽమరాః ॥ ౨౯ ॥ ఆశ్చర్యంచాపికిందృష్టమస్మిన్పుణ్యే
నగోత్తమే । ఏతత్సత్యేనమేసర్వమాఖ్యేయంత్రిదశేశ్వరాః ॥ ౩౦ ॥
శ్రోతుమిచ్ఛామ్యహం త్వేతద్యుష్మాభిస్సముదీరితమ్ ॥ వామదేవః ॥ అగ
స్త్యేనైవముక్తాస్తేసర్వఏవతతస్సురాః ॥ ౩౧ ॥ ఏవమూచుర్మునిశ్రేష్ఠం
నృపశ్రేష్ఠాసురార్దనాః । ద్రష్టుకామావయం దేవంపద్మపత్రనిభేక్షణమ్ ॥
నారాయణంహృషీకేశం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । ప్రణతార్తిహరంవిష్ణుం
బ్రహ్మభూతంసనాతనమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమాగమ్యమునిశ్రేష్ఠసింహాఖ్యేఽస్మి
న్నగోత్తమే । జయం దేవజిదాదీనాం దైత్యేంద్రాణాంమహౌజసామ్ ॥
ప్రార్థయామోవయంబ్రహ్మన్ దేవదేవాజ్జనార్దనాత్ । తంద్రష్టుమజ
రం దేవంసమాసీనంమహౌజసమ్ ॥ ౩౫ ॥ చిన్తయన్తస్తమేవేశం సృష్టి
స్థిత్యన్తకారణమ్ । ఏవమూచుర్మునిశ్రేష్ఠంనృపశ్రేష్ఠాసురార్దనాః ॥ ౩౬ ॥
సఏవభగవాన్ధ్యేయోఽస్మాభిస్సనాతనః । నాన్యోధ్యేయఃపుమాం
స్తస్మాద్విద్యతేనచదృశ్యతే ॥ ౩౭ ॥ దృష్టంచాపిమహాశ్చర్యం పర్వతే
స్మిన్మహామునే । శుభేతుదక్షిణేభాగే గిరేరస్యమహీయసః ॥ ౩౮ ॥

ఇన్ద్రోక్త్యాఽగస్త్యస్యశఙ్కరదర్శనాయాగ్నేయదిగ్గమనమ్.

ఆశ్చర్యభూతోభగవాన్వసతీశస్సదాహరః । పినాకపాణిస్సర్వాత్మా స
ర్వశక్తిర్మహేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ సర్వైరేవసంవృతోభూతైః కింనరోరగరా
క్షసైః । తత్రగత్వాచదేవేశం ద్రష్టాసిభువనేశ్వరమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఋషిం
దూర్వాససంచాపి నన్దికేశ్వరమేవచ । యేచాప్యనుచరాస్తత్ర తాం
శ్చాపిద్రక్ష్యసేమునే ॥ ౪౧ ॥ ఇతోగచ్ఛస్వతం దేశంయత్రాస్తేభగవాన్హ

రః । ఏభిర్మునివరైస్సార్థంమావిళమ్బితుమర్హసి ॥ ౪౨ ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తస్సురైస్సర్వైరభ్యనుజ్ఞాయ తాన్ సురాన్ । పూర్వభాగంవిహాయాథ భూధరస్యమహీయసః ॥ ౪౩ ॥ అభ్యగాద్దక్షిణంభాగం తైరేవ మునిభిస్సహ । సపశ్యన్దక్షిణంభాగమగస్త్యోఽథమహామునిః ॥ ౪౪ ॥ ఆగ్నేయ్యాందిశిచాద్రాక్షీదిదమాశ్చర్యముత్తమమ్। శఙ్ఖచక్రగదాశార్ఙ్గశక్తిలాఙ్గలనన్దకాన్ ॥ ౪౫ ॥ సైన్యసైన్యైరూపైస్సమాసీనాన్భ్రాజయద్భిర్దిశోదశ । దివ్యాభరణమాలాభిర్భ్రాజితాన్శుభదర్శనాన్ ॥ ౪౬ ॥ రక్తచన్దనదిగ్ధాఙ్గాన్దివ్యమాల్యోపశోభితాన్ । శుభనూపురకేయూరకటకాదివిభూషితాన్ ॥ ౪౭ ॥ అథ తాన్సహసాదృష్ట్వా మునీన్ద్రైః పురుషర్షభాన్ । తేషాంసమీపమాగమ్యసహర్షోమునిభిస్సహ ॥ ౪౮ ॥ అగస్త్యశ్చతతస్తేభ్యఃప్రణామమకరోత్తదా । ప్రణమ్యప్రాఞ్జలిర్భూత్వా ప్రస్తూయచమహాద్యుతిః ॥ ౪౯ ॥ కృత్వాప్రదక్షిణంచాపి దక్షిణాందిశమభ్యగాత్ । అత్యన్తంవిస్మయావిష్టోమునిభిస్సహితోనృప ॥ ౫౦ ॥ ఆదిదేవంమహాదేవం ద్రష్టుకామోజనార్దనమ్ । ఆశ్చర్యరూపమారుహ్య ప్రేక్షమాణోమహాగిరిమ్ ॥ ౫౧ ॥ పరీత్యతస్యైవనగోత్తమస్య ప్రాచీం దిశందేవగణాభిజుష్టామ్ । అవాప్యతస్యైవగిరేర్మహాత్మాతందక్షిణంభాగమసౌప్రపేదే ॥౫౨॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే అగస్త్యస్య శేషాచలవాసీన్ద్రాదితపఃకరణప్రకారభగవద్దివ్యాయుధదర్శనాదికథనంనామ సప్తవింశోఽధ్యాయః.

అగస్త్యకృతశేషాచలదక్షిణభాగస్థశఙ్కరసేవాక్రమః,

వామదేవః ॥ తస్యాథదక్షిణంభాగం భూధరస్యమహీయసః । అవాపపరయాప్రీత్యామునీన్ద్రోమేఘసన్నిభమ్ ॥ ౧ ॥ శుభగుల్మలతాగూఢంనానాపాదపసఙ్కులమ్ । మార్జారైర్వానరైశ్చాపి గోపుచ్ఛైశ్చనిషేవితమ్ ॥ ౨ ॥ ఫలవద్భిర్మహద్భిశ్చపుష్పభారనిపీడితైః । దర్శనీయతమైర్దివ్యైశ్శోభితంశుభశాఖిభిః ॥ ౩ ॥ భిన్నాఞ్జనచయాకారంశిలాభిరుపశోభితమ్ । హంససారసగృధ్రైశ్చశతపత్రైశ్చశోభితమ్ ॥ ౪ ॥

శోభితంరమణీయైశ్చ చక్రవాకైర్మహాస్వనైః । నానాధాతుసమాకీర్ణం
నానాప్రస్రవణాకులమ్ ॥ ౫ ॥ గుహ్యావిద్యాధరాద్యైశ్చసభార్యైశ్శుభద
ర్శనైః । శోభితంశుభగన్ధాఢ్యంశుభమారుతసేవితమ్ ॥ ౬ ॥ గాయద్భిః
కిన్నరైశ్చాపిగన్ధర్వైశ్చనిషేవితమ్ । ప్రసాదయద్భిర్దేవేశంకృష్ణమక్లిష్ట
కారిణమ్ ॥ ౭ ॥ ఏవమత్యద్భుతందివ్యం దక్షిణంభాగమాత్మవాన్ ।
దదర్శమునిశార్దూలఃపర్వతస్యమహీయసః ॥ ౮ ॥ తత్రాపినృపతేఽద్రా
క్షీత్పుష్పితంబహుశాఖినమ్ । అత్యుచ్ఛ్రితంమహాశ్చర్యం దర్శనీయత
మంనృప ॥ ౯ ॥ అతీవశుభగన్ధాఢ్యంమృదుపల్లవశోభితమ్ । వృక్షంమ
హాద్భుతందివ్యంమోనదృష్టఃపురాతనైః ॥ ౧౦ ॥ తందృష్ట్వాసహసాఽగ
స్త్యోయయౌశీఘ్రతరంమునిః । మునీన్ద్రైస్సహితస్సర్వైర్నరేన్ద్రైస్సహివి
స్మితః॥౧౧॥ తత్సమీపంసమాగమ్యకౌతూహలసమన్వితః । ఉద్వైక్షతమహా
తేజాస్తంవృక్షంబహుశాఖినమ్ ॥౧౨॥ తత్రాసీనంతతోఽపశ్యద్భగవన్త
ముమాపతిమ్ । నేత్రైరక్తైస్సమాయుక్తంత్రిభిస్త్రిభిరివాగ్నిభిః ॥ ౧౩ ॥
ఉదఙ్ముఖంమహాశ్చర్యజటామణ్డలధారిణమ్ । చతుర్భుజంమహాదేవంనీల
కణ్ఠంపినాకినమ్ ॥ ౧౪ ॥ తరుణాదిత్యసఙ్కాశంజ్వలన్తంస్వేనతేజసా ।
స్వేనైవతేజసాదేవంభాసయన్తందిశోదశ ॥ ౧౫ ॥ కపిలాక్షంవిశాలా
క్షంచారోష్ఠంచారువక్షసమ్ । సమున్నతతనుంసౌమ్యం సర్వలోకనమ
స్కృతమ్ ॥ ౧౬ ॥ నానామణిగణచ్ఛన్నజ్వలత్కుణ్డలధారిణమ్ । తై
స్తైరనుచరైశ్చాపి నానారూపధరైస్తథా ॥ ౧౭ ॥ అనేకబహుసాహ
స్రైర్బలవద్భిర్నిషేవితమ్ । నన్దికేశ్వరదూర్వాసోబాణాద్యైశ్చనిషేవిత
మ్ ॥౧౮॥ యక్షకిన్నరగన్ధర్వైర్దేవైశ్చాపినిషేవితమ్ । హాహాహూహూ
భ్యాంచతథాగన్ధర్వాభ్యాంనిషేవితమ్ ॥ ౧౯ ॥ తైస్తైరభిష్టుతంచైవమహా
దేవంమహాద్యుతిమ్ । దృష్ట్వాశమ్భుంతదాగస్త్యోననామశిరసాభువి ॥౨౦॥
ప్రణేముర్మునయశ్చాపిభగవన్తంమహేశ్వరమ్ । బ్రువన్తోదేవదేవేశంప్ర
సీదేతిపునఃపునః ॥ ౨౧ ॥ ప్రస్తూయతంమహాదేవంభగవన్తంమహేశ్వ
రమ్ । ఉవాచచతదాగస్త్యస్సమాసీనంమహౌజసమ్ ॥ ౨౨ ॥ నానా
రత్నవిచిత్రైశ్చవలయైశ్చవిభూషితమ్ । జామ్బూనదమయైశ్చాపికే
యూరైస్సమలఙ్కృతమ్ ॥ ౨౩ ॥ వరదంసర్వభూతానాంసర్వదేవన

మస్కృతమ్ । కింనమాంభాషసే దేవత్వత్సమీపమిహాగతమ్ ॥ ౨౪ ॥
కోవాధ్యేయస్త్వయా దేవ కోస్మిన్వానివసత్యహో ॥ వామదేవః ॥

భగవత్సేవాకాంక్షిణమగస్త్యమ్ప్రతిశఙ్కరోక్తిః.

ఏవముక్తోమహాతేజామహాదేవోమహామునిమ్ ॥ ౨౫ ॥ జలదస్వనగ
మ్భీరవచసావాక్యమబ్రవీత్ ॥ శఙ్కరః ॥ పరావరపతిర్దేవోవిశ్వయో
నిర్జనార్దనః ॥ ౨౬ ॥ మయాచాన్యైశ్చసర్వాత్మాధ్యేయోనారాయ
ణోహరిః । నాన్యోధ్యేయఃపుమాఁల్లోకేదృశ్యతేనచవిద్యతే ॥ ౨౭ ॥
తమ్మృతేజగతాంనాథంసర్వవ్యాపినమీశ్వరమ్ । నారాయణగిరావస్మి
న్వసత్యేషసనాతనః ॥ ౨౮ ॥ నారాయణోజగద్యోనిర్భగవాన్పురుషో
త్తమః । అస్మిన్న్యస్తంమనోయస్మాన్మయాసర్వేశ్వరేహరౌ ॥ ౨౯ ॥
తస్మాత్సమాగతంత్వాహంనాభిభాషేనచాన్యథా । త్వంచాపితంవిశా
లాక్షంజనానామీశ్వరేశ్వరమ్ ॥ ౩౦ ॥ శరణ్యంసర్వభూతానామనాదిని
ధనంహరిమ్ । జ్వలన్మకుటకేయూరకటకాదివిభూషితమ్ ॥ ౩౧॥ మా
లయాదివ్యయాచాపివైజయన్త్యావిరాజితమ్। పతత్రిరాజమారూఢంద్ర
క్ష్యసేవిశ్వరూపిణమ్ ॥ ౩౨ ॥ బ్రహ్మణాపిమయాచాత్రప్రోక్తమేతత్త
వానఘ । ద్రష్టాసీతిజగన్నాథంభవత్యేతన్నసంశయః ॥ ౩౩ ॥ అచిరే
ణైవకాలేనభగవాన్పురుషోత్తమః । కరిష్యతిసవిశ్వాత్మాసాన్నిధ్యంతవ
కేశవః ॥ ౩౪ ॥ విచరస్వయథాపూర్వంపర్వతేస్మిన్మహామునే । మా
విషాదంకృథాబ్రహ్మఁస్తస్మిన్న్యస్తమనాభవ ॥౩౫॥ ఏవముక్తస్తుదేవే
నశమ్భునాపరమేష్ఠినా । పునఃపునఃప్రణమ్యేశంతస్మాద్దేవాభ్యయా
న్మునిః ॥ ౩౬॥ స్నేహాన్వితోమునిశ్రేష్ఠతస్మిన్దేవేపినాకిని।పశ్యతాంతు
మునీన్ద్రాణామగస్త్యస్యతుపశ్యతః ॥ ౩౭ ॥ సానుగస్సహసాశమ్భుస్త
త్రైవాన్తరధీయత । మునయశ్చాపితందేవంసంస్తూయపరమేశ్వరమ్॥
ప్రణమ్యచమునీన్ద్రేణసహతేఽభ్యగమంస్తదా । ఏవమేతన్మహాశ్చర్యం
సంవాదంశమ్భునాసహ ॥ ౩౯ ॥ ఋషిభిర్విస్మితంలోకేహ్యగస్త్యస్య
మహాత్మనః । ఆఖ్యాతంతేమయాచాపిమిథిలేశమహాద్భుతమ్ ॥ ౪౦ ॥
సర్వపాపప్రశమనంకిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ జనకః ॥ ఆశ్చర్యమిదమా
ఖ్యానంకథితంమేమహామునే ॥ ౪౧ ॥ శ్రుతంచాపిమయాసమ్యక్ప్ర

హృష్టేనాన్తరాత్మనా । తతఃపరంమునీన్ద్రోఽసావకరోత్కింమహాద్యుతిః॥ ఏతదాచక్ష్వమేబ్రహ్మన్ శ్రోతుమిచ్ఛాప్రవర్తతే ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యోఽథమహాతేజాః ప్రణిపత్యమహేశ్వరమ్ ॥ ౪౩ ॥ త్యక్త్వాఽథదక్షిణం భాగం నైరృతీందిశమాస్థితః ॥ ౪౩½ ॥ తందక్షిణంభాగమతీత్యరాజన్నారాయణాద్రేస్సహతైర్మునీశ్వరైః । అథోత్తమాందక్షిణపశ్చిమాందిశం ద్రష్టుంపరేశంప్రయయాప్రతాపవాన్ ॥ ౪౪½ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యకృతశేషాచలదక్షిణభాగవాసిశఙ్కరదర్శన
ప్రకారాదికథనంనామాష్టావింశోఽధ్యాయః.

శేషాచలనైరృతిదిశ్యగస్త్యాదీనాంవిష్వక్సేనదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ తాందిశంసమనుప్రాప్య నైరృతీంభగవానథ । మన్దరాద్రిప్రతీకాశం శతశాఖంమహోచ్ఛ్రితమ్ ॥ ౧ ॥ వటంమహాన్తమాశ్చర్యం దదర్శసమహామునిః । తస్యమూలేసమాసీనం భగవన్తంసురేశ్వరమ్ ॥ ౨ ॥ శిలాయామద్భుతాయాంతు మహత్యాందీప్తతేజసమ్। విష్వక్సేనంసురాధ్యక్షం భగవన్న్యస్తమానసమ్ ॥ ౩ ॥ సర్వైరనుచరైశ్చాపి మహేన్ద్రసమవిక్రమైః । సంవృతంబలిభిర్దైవైశ్శతక్రతుమివాపరమ్ ॥ ౪ ॥ గ్రసన్తమివచాకాశం భక్షయన్తమివప్రజాః । దైత్యేన్ద్రబలవన్తస్తం పరివార్యోపతస్థిరే ॥ ౫ ॥ శతశోదృష్టకర్మాణో రాక్షసాశ్చభయావహాః । గన్ధర్వపతయశ్చాపి యక్షాశ్చాపిసహస్రశః ॥ ౬ ॥ తమాసీనంమహావీర్యం విష్వక్సేనంనరాధిప । ఉపాతిష్ఠన్తతేసర్వే గృహీతవివిధాయుధాః ॥ ౭ ॥ భూతయూథానిచోగ్రాణి వైష్ణవానిసహస్రశః। మేరుమన్దరసఙ్కాశరూపవన్తిమహాన్తిచ ॥ ౮ ॥ క్రుద్ధానియానిభూతాని నిర్దహేయురిమాఃప్రజాః । పిబేయుస్సహసాసర్వానుదధీంశ్చాపిసర్వశః ॥ ౯ ॥ తానిచావార్యతందేవముపాతిష్ఠన్తసర్వశః । ఏవమేతైస్తథాన్యైశ్చ సమేతైస్తత్రభూధరే ॥ ౧౦ ॥ ఉపాస్యమానంతందేవం ప్రాసతోమరపాణిభిః । సుస్వరైర్గాయమానాశ్చ గన్ధర్వాస్తస్యసన్నిధౌ ॥ ౧౧ ॥ జగుర్నారాయణందేవం కిన్నరేన్ద్రాస్తుసర్వశః । గాయన్త్యస్సుస్వనా

శ్చాపి నృత్యన్త్యోఽప్సరసస్తథా ॥ ౧౨ ॥ విష్వక్సేనస్య దేవస్య సన్నిధౌ తస్య ధీమతః । దేవాంబ్రహ్మర్షయశ్చాపి సిద్ధాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౧౩ ॥ ఉపతస్థుర్హి తం దేవం నారాయణమివాపరమ్ । తం దృష్ట్వా విస్మయావిష్టో రోమాఞ్చితతనుస్తదా ॥ ౧౪ ॥ అగస్త్యో మునిశార్దూలస్తత్సమీపముపేయివాన్ । తత్సమీపముపాగమ్య ప్రణామమకరోద్భువి ॥ ౧౫ ॥ వ్యాహరఞ్శ్లక్ష్ణయా వాచా ప్రసీదేతి పునః పునః । ప్రణేముర్మునయశ్చాపి తమాసీనం మహాబలమ్ ॥ ౧౬ ॥ సుఖాసీనం మహేష్వాసం నారాయణమివాపరమ్ । శఙ్ఖచక్రగదాపాణిమభయోద్యతపాణికమ్ ॥ ౧౭ ॥ తాన్బ్రవీన్మహావీర్యో విష్వక్సేనో నరాధిప । అగస్త్యప్రముఖాన్సర్వాన్నృషీన్ప

అగస్త్యాదీన్ప్రతి విష్వక్సేనకథితభగవద్దర్శనోపాయః.

రపురఞ్జయ ॥ ౧౮ ॥ విష్వక్సేనః ॥ యుష్మాభిర్భగవాన్దేవో విశ్వరూపధరో హరిః । అస్మిన్గిరౌ మహాతేజా ద్రష్టుం శక్యో హి సోఽవ్యయః ॥ ౧౯ ॥ సర్వవేదోదితస్యాస్య దేవస్యానుచరావయమ్ । దృష్టవన్తోఽజితం పూర్వం సమాసీనం మహౌజసమ్ ॥ ౨౦ ॥ నారాయణం సురాధ్యక్షం శఙ్ఖచక్రాసిధారిణమ్ । వసత్యస్మిన్స విశ్వాత్మా నారాయణగిరౌ ద్విజాః ॥ ౧॥ విచరధ్వం యథాపూర్వమస్మిన్పర్వతసత్తమే । ఏతస్మిన్పర్వతే దివ్యే ప్రసాదాత్తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౨ ॥ అదృష్టరూపమాశ్చర్యం దృష్టవన్తః పురావయమ్ । తపస్తప్స్యన్తి యే చాస్మిన్ ద్రష్టుకామాస్తమీశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥ దదాతి భగవాంస్తేషాం దర్శనం పురుషోత్తమః । యూయమప్యత్ర చాస్మాభిర్విమలే పర్వతోత్తమే ॥ ౨౪ ॥ పరమం తప ఆస్థాయ భక్త్యా పరమయా యుతాః । చరతాఽశేషభూతానామీశ్వరే న్యస్తమానసాః ॥ ౨౫ ॥ విష్ణౌ బ్రహ్మణి గోవిన్దే జగద్ధాతరి కేశవే ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్త్వాథ భగవాన్విష్వక్సేనస్సువీర్యవాన్ ॥ ౨౬ ॥ అన్తర్దధే తదా దేవస్తత్రైవ నృపతే ప్రభుః । సర్వైరనుచరైస్సార్ధం సర్వదేవనమస్కృతః ॥ ౨౭ ॥ పశ్యతామేవ సర్వేషాం మునీన్ద్రాణాం మహాత్మనామ్ । మునయశ్చాపి తే సర్వే సహసైవ మహాద్యుతిమ్ ॥ ౨౮ ॥ ప్రణమ్య తం మహాత్మానం విష్వక్సేనం ముదాయుతాః । పునశ్చా

అగస్త్యాదీనాం శేషాచలస్థవిష్వక్సేనానుచరావలోకనమ్.

పి యథాపూర్వం విచేరురవనీపతే ॥ ౨౯ ॥ వేఙ్కటాఖ్యే గిరౌ తస్మిన్ వృ

ఝషణ్డవిభూషితే । గిరిమూర్ధ్ని చరన్తస్తే మునయస్సర్వపర్వతు ॥ ౩౦ ॥ దదృశుస్తత్రరమ్యాణి శిఖరాణిమహాన్తిచ । పుష్పితద్రుమషణ్డైశ్చమణ్డితానిసహస్రశః ॥ ౩౧ ॥ నీలజీమూతవర్ణాని పాణ్డరాభ్రనిభానిచ । దేవదానవగన్ధర్వ యక్షకిమ్పురుషైస్తథా ॥ ౩౨ ॥ గుహ్యవిద్యాధరాద్యైశ్చ సేవితానిమహాత్మభిః।శిఖరాచ్ఛిఖరంగత్వా చరన్తస్తేమహీపతే॥౩౩॥ దదృశుశ్శిఖరేరమ్యే కస్మింశ్చిన్మునయోఽమలాః । సమాసీనాన్మహావీర్యాన్మహాసాలనిభాంస్తథా ॥ ౩౪ ॥ కామరూపధరాన్ఘోరా న్వాయువేగసమాన్జవే । మేరుమన్దరసఙ్కాశా న్సమవేగాన్సహస్రశః ॥ ౩౫ ॥ కిన్నరాంశ్చాపిగన్ధర్వాన్ యక్షాంశ్చాపిమహాసురాన్ । తాన్దృష్ట్వాస మునీన్ద్రైస్తు మునీన్ద్రానిదమబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ విస్మయోత్ఫుల్లనయనో విస్మయోత్ఫుల్లలోచనాన్ ॥ అగస్త్యః ॥ నూనమేతైఃపురాశక్రో బలవీర్యసమన్వితైః ॥ ౩౭ ॥ దేవాసురమహాయుద్ధే దైతేయానజయద్ద్విజాః । ఏతేహిబలినస్సర్వే విచిత్రాద్భుతవాససః ॥ ౩౮ ॥ నానాప్రహరణోపేతా దృశ్యన్తేఽద్భుతరూపిణః । ఏతాన్దృష్ట్వాథగచ్ఛామో ద్రష్టుమేతంమహాగిరిమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఆలయంసర్వభూతానా మీశ్వరస్యావ్యయాత్మనః ॥ వామదేవః ॥ ఇతినిశ్చిత్యమనసా నరేన్ద్రమునిభిర్వృతః ॥౪౦॥ తేషాంసమీపమభ్యాయా ద్గన్ధర్వాణాంతరస్వినామ్ । తమాయాన్తంతతోదృష్ట్వా మునీన్ద్రంమిథిలేశ్వర ॥ ౪౧ ॥ ఉపతస్థుర్హి తేసర్వే బ్రహ్మాణంత్రిదశాఇవ । ప్రణేముశ్చమహాత్మానం తత్సమీపముపాగతాః ॥ ౪౨ ॥ తానువాచతతోఽగస్త్యో బ్రహ్మర్షిశ్శ్లక్ష్ణయాగిరా । శ్రూయతామితిచాభాష్య మధురంవదతాంవరః ॥ ౪౩ ॥ అగస్త్యః । యూయంసర్వేమహావీర్యా శ్శృణుధ్వంమధురంవచః ॥ ౪౪ ॥ కస్యయూయంకిమర్థంవా చరన్తఇహపర్వతే।ఆశ్చర్యంవామహాత్మానోద్రష్టవ్యందృష్టమేవవా॥౪౫॥ ఏతద్యూయంసమాసేన సర్వమాఖ్యాతతత్త్వతః । పృచ్ఛామిశ్రోతుకామోహం యుష్మాన్సర్వాన్సమాగతాన్ ॥ ౪౬ ॥ ఏవంబ్రువాణంబ్రహ్మ

అగస్త్యాదీన్ప్రతివిష్వక్సేనపరిజనకృతస్వోదన్తజ్ఞాపనమ్.

ర్షిం ప్రోచుస్తంశ్రూయతామితి ॥ గన్ధర్వాద్యాః ॥ దేవస్యానుచరాస్తస్య వయంబ్రహ్మన్మహాత్మనః ॥ ౪౭ ॥ బలవీర్యాభిజుష్టస్య విష్వక్సేనస్య

ధీమతః । యస్సర్వలోకనాథస్యమధుకైటభఘాతినః ॥ ౪౮ ॥ హరే
రనుచరస్తస్యవయంబ్రహ్మన్నిదేశగాః । ఉపతిష్ఠన్తియంసర్వే విష్వక్సే
నంసమాహితాః ॥ ౪౯ ॥ యద్వశేవర్తతేవిప్రా జగదేతచ్చరాచరమ్ ।
ససురాసురగన్ధర్వం సయక్షోరగరాక్షసమ్ ॥ ౫౦ ॥ మునయోదేవగ
న్ధర్వా దైత్యాస్సిద్ధాస్తథోరగాః ॥ ప్రణేముర్యంమహావీర్యం నారాయణ
మివాపరమ్ ॥ ౫౧ ॥ దేవదేవేనచాజ్ఞప్తశ్శుభంయోఽవధీత్పురా। దై
త్యేన్ద్రంసుమహావీర్యంశక్రతుల్యపరాక్రమమ్ ॥ ౫౨ ॥ దైవాసురేమ
హాయుద్ధేదారుణేరోమహర్షణే । సూదితాయేనదైత్యేన్ద్రాశ్శతశోథస
హస్రశః ॥ ౫౩ ॥ సదాహియోజగద్ధాతుర్నిదేశేపరివర్తతే । అచిన్త్య
బలవీర్యాఢ్యావిష్ణుపాదాబ్జసంశ్రయః ॥ ౫౪ ॥ సంక్రుద్ధస్సహసాలో
కాన్హన్తుంశక్తస్సవాసవాన్ । సయక్షనాగగన్ధర్వ గుహ్యకిన్నరరాక్ష
సాన్ ॥ ౫౫ ॥ ఏవంప్రభావోయోదేవోహరేరనుచరోబలీ । విశ్రు
తస్సర్వలోకేషు తస్యైవానుచరావయమ్ ॥ ౫౬ ॥ వామదేవః ॥
ఏవముక్తస్తదాతైస్తు గన్ధర్వాద్యైర్నరేశ్వర । ప్రశశంసతదాదేవం వి
ష్వక్సేనంమహామునిః ॥ ౫౭ ॥ ప్రణమ్యచతదాదేవం హరింభక్త్యాచ
తైస్సహ । తపోబలసమాయుక్తైర్మునిభిర్భావితాత్మభిః ॥ ౫౮ ॥ తాన
నుజ్ఞాప్యసంహృష్టో గన్ధర్వాద్యాంస్తపస్వినః । విచచారయథాపూర్వం

అగస్త్యాదికృతశేషాచలస్థానేకపుణ్యతీర్థావలోకనక్రమః.

నారాయణదిదృక్షయా ॥ ౫౯ ॥ తస్మిన్గిరివరేరమ్యే వృషభాఖ్యేమహీ
యసి । గిరిమూర్ధనిరాజేన్ద్ర విచరన్వైతతస్తతః ॥ ౬౦ ॥ దదర్శశత
శోవృక్షాన్పుష్పితాన్సర్వతోపమాన్ । శుభోదకవహాశ్శుద్ధా స్సరితశ్చా
తిశోభనాః ॥ ౬౧ ॥ గుహాశ్చవివిధాస్తత్ర ద్రుమషణ్డవిభూషితాః ।
కన్దరాణిచదివ్యాని దరీశ్చప్రియదర్శనాః ॥ ౬౨ ॥ శిఖరాణిచముఖ్యా
నినీలమేఘనిభానిచ । తటాకాంశ్చతథాదివ్యాన్శోభితాంశ్చశుభైర్జలైః ॥
హంసకారణ్డవాకీర్ణాన్ సారసైశ్చానునాదితాన్ । జీవఞ్జీవైశ్చసారంగై
ర్వారణైశ్చసదామదైః ॥ ౬౪ ॥ రాజద్భిశ్చక్రవాకైశ్చ శకున్తైరనునా
దితాన్ । ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చశోభితాన్విమలోదకాన్ ॥ ౬౫ ॥
సరసీశ్చతథాదివ్యా నారాయణమహాగిరౌ । కున్దైర్నీపైస్తథాసాలైర

ర్జునైస్తిలకైస్తథా ॥ ౧౬ ॥ చమ్పకాశోకపున్నాగకోవిదారాసనాది
భిః । తీరజైర్ద్రుమషణ్డైశ్చ శోభితేషుసరస్సుచ ॥ ౧౭ ॥ ప్రీత్యాస్నా
త్వాతథాచక్రుర్దేవపూజాంయథావిధి । సగచ్ఛన్నథవిప్రేన్ద్రో నరేన్ద్ర
మునిభిర్వృతః ॥ ౧౮ ॥ దదర్శపర్వతేభూయోదర్శనీయతమాన్మునీన్ ।
శష్పాఙ్కురకృతాహారాన్ హరిణాన్వనచారిణః ॥ ౧౯ ॥ చరతస్సర్వ
తోభూపస్థలేషుమృగపోతకాన్ । కుఞ్జరాన్మేఘసఙ్కాశాన్ శుభదన్తవి
భూషితాన్ ॥ ౨౦ ॥ శిఖరాచ్ఛిఖరంశీఘ్రం పతతశ్చాపివానరాన్ ।
ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చశోభితేగిరిమూర్ధని ॥౨౧॥ విచచారతథాగస్త్య
శ్చిరకాలంనృపేశ్వర।ఋషిభిస్సహితస్సర్వైః పితామహవచస్స్మరన్ ॥౨౨॥
దిదృక్షుర్దేవదేవేశం భగవన్తంసనాతనమ్ । అన్వ్యానపశ్యత్సోఽగస్త్యస్త
స్మిన్నద్రౌజలాశయాన్ ॥ ౨౩ ॥ సరితశ్చమహాపుణ్యా వైడూర్యవిమ
లోదకాః । పుష్కరిణ్యశ్శుభాశ్చాపి సరాంసివిమలానిచ ॥ ౨౪ ॥
సర్వేషు తేషుపుణ్యేషు తీర్థేషుమునిసత్తమః । స్నాత్వాస్నాత్వాజగ

అగస్త్యాదీనాంకుమారధారాస్నానప్రాప్తిః.

న్నాథ మర్చయామాసభక్తిమాన్ ॥ ౨౫ ॥ ఏకదాతుసధర్మాత్మా వి
చరన్గిరిమూర్ధని । కౌమారీంమహతీంధారాంపతన్తీందదృశేమునిః ॥౨౬ ॥
అత్యుచ్ఛగిరిపృష్ఠాత్తు కార్తికేయేనసేవితామ్ । తందృష్ట్వావిస్మయావి
ష్ట స్సర్వపాపహరాంశుభామ్ ॥ ౨౭ ॥ దేవర్షిసిద్ధమనుజై స్సేవితాం
పుణ్యకాఙ్క్షిభిః । యత్రసానిపతత్యుచ్చాచ్ఛిఖరాద్విమలోదకా ॥ ౨౮ ॥
తటాకేవిమలేదివ్యే పవిత్రేపాపనాశనే । యస్మిన్వసతిరాజేన్ద్ర శమ్భు
పుత్రఃప్రతాపవాన్ ॥ ౨౯ ॥ దారుణంతపఆస్థాయ ప్రీతయేమధుఘా
తినః । దేవసేనాపతిశ్శ్రీమాన్సుబ్రహ్మణ్యోఽసురార్దనః ॥౩౦॥ త్రికాల
మర్చయన్విష్ణుంశ్రీనివాసంజగత్పతిమ్ । తస్మిన్గత్వామునీన్ద్రస్తునరేన్ద్ర
మునిభిస్సహ ॥ ౩౧ ॥ ఆచమ్యప్రయతోభూత్వామమజ్జసుసమాహితః ।
సర్వపాపహరేశుద్ధే తీర్థేతస్మిన్సదాఽమలే ॥ ౩౨ ॥ చిన్తయన్దేవదేవే
శం నారాయణమనామయమ్ । స్నాత్వామునివరస్తస్మి న్నాచమ్యచ
యథావిధి ॥ ౩౩ ॥ దేవదేవంజగద్యోనిం వాసువేవమధోక్షజమ్ ।
అర్చయామాసగోవిన్దం దివ్యైఃపుష్పైస్సుగన్ధిభిః ॥ ౩౪ ॥ ఋషయ

శ్చమహాత్మానస్స్నాత్వాతస్మిన్మహోదకే । అర్చయామాసురవ్యగ్రం దేవదేవంజనార్దనమ్ ॥ ౮౫ ॥ సమాధాయమనస్తస్మిన్బ్రహ్మణ్యమితతేజసి । మనోనివేశ్యజగతామీశ్వరేపురుషోత్తమే ॥ ౮౬ ॥ నారాయణేజగద్ధామ్ని సర్వపాపహరేహరౌ । అథతంవరదంవిష్ణుం సర్వలోకనమస్కృతమ్ ॥ ౮౭ ॥ ప్రణేముర్మునిశార్దూలావేఙ్కటాద్రినివాసినమ్। ప్రణతార్తిహరందేవం కృష్ణంసర్వేశ్వరంహరిమ్ ॥ ౮౮ ॥ రమన్తం రమయాసార్ధమర్చయిత్వాసురోత్తమమ్। యథాపూర్వంమునిశ్రేష్ఠశ్చచారగిరిమూర్ధని ॥ ౮౯ ॥ విచరంశ్చతతస్తత్రతీర్థాన్పాపప్రణాశనాన్ । దేవదానవగన్ధర్వై స్సిద్ధచారణపన్నగైః ॥ ౯౦ ॥ ఋషిభిర్వాలఖిల్యైశ్చసేవితంపర్వతోత్తమమ్। అగస్త్యమునిభిస్తత్రదదర్శవిమలంగిరిమ్॥ *

ఇతి శ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
అగస్త్యాదిమహర్షికృతవిష్వక్సేనతత్పారిషదాదిదర్శన
కథనంనామైకోనత్రింశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థపుణ్యతీర్థవర్ణనమ్.

జనకః ॥ మునినాతేనదృష్టానామగస్త్యేనమహాత్మనా । నామాని తేషాంతీర్థానాం పర్వతేన్ద్రనివాసినామ్ ॥ ౧ ॥ మాహాత్మ్యంచాపి సర్వేషాంపాపహానివదస్వమే । యద్వాసంప్రాప్య తేమర్త్యాస్స్నాత్వా తేషుఫలంమునే ॥ ౨ ॥ విస్తరేణైతదాశ్చర్యంవక్తుమర్హస్యశేషతః । శ్రోతుకామోహ్యహంబ్రహ్మన్పృచ్ఛామిత్వాంతపోధన ॥ ౩ ॥ వామదేవః ॥ శ్రూయతాంనృపతేవక్ష్యేయత్పృష్టోహమిహత్వయా । తీర్థానాంనామధేయానిమాహాత్మ్యంచతథాద్భుతమ్ ॥ ౪ ॥ విస్తరాన్నైతదాఖ్యాతుం శక్యంవర్షశతైరపి । సఙ్క్షేపేణమయాత్వే తత్కథ్యమానంనిశామయ ॥ ౫ ॥ వారాహంవామనంసౌమ్యం దివ్యంపఞ్చనదంతథా । శిలాతోయంమహాతీర్థం పాద్మంసారంతథాపరమ్ ॥ ౬ ॥ పాపనాశనమైంద్రంచవాయవ్యంవారుణంతథా । బ్రహ్మతీర్థంతథాఽఘఘ్నమాగ్నేయంసర్వకామదమ్ ॥ ౭ ॥ పఞ్చతీర్థంమహాపుణ్యం సర్వలోకేషుపూజితమ్ । గౌరీతీర్థంచవిఖ్యాతమాశ్వినంపారమేశ్వరమ్ ॥ ౮ ॥

చక్రతీర్థంమహాపుణ్యంశఙ్ఖతీర్థమతఃపరమ్ । విజయంవిమలంచాపిశోకనా
శనమేవచ ॥ ౯ ॥ మాత్స్యంకౌర్మంతథాదివ్యంగారుడంపాణ్డవంత
థా । మాయామయంమహాతీర్థంకాణ్డవంకాహళంతథా ॥ ౧౦ ॥
దాడిమంమధురంచాపిసర్వపాపప్రణాశనమ్ । తీర్థాన్యేతానిపుణ్యానివి

కపిలతీర్థపశ్చిమభాగస్థపఞ్చతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ద్యన్తేవేఙ్కటాచలే ॥ ౧౧ ॥ జనకః ॥ పఞ్చతీర్థమితిప్రోక్తంయత్త్వ
యామునిసత్తమ । తన్మేబ్రూహిమహాభాగశ్రోతుమిచ్ఛామితత్త్వతః॥
వామదేవః ॥ కాపిలంనామయత్తీర్థంతస్యపశ్చిమభాగతః । పఞ్చతీర్థమి
తిఖ్యాతంపావనంపుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౩ ॥ విప్రక్షత్రియవిట్ఛూద్రాయే
చాన్త్యాఃపాపయోనయః । తేషాంక్రమేణతీర్థానిపఞ్చైతానినరోత్త
మ ॥౧౪॥ దేవాస్తత్రతపస్యన్తిపఞ్చజాత్యభిమానినః । వసన్తికాపి
లంలిఙ్గంపశ్యన్తఃపరయాముదా ॥ ౧౫ ॥ వరాహరూపిణందేవమఞ్జ
నాద్రినివాసినమ్। అర్చయన్తస్తుఏవన్తశ్చసదాతద్భావభావితాః॥౧౬॥
ఉపరిప్రథమంతీర్థంబ్రాహ్మణానాంశుభోదకమ్ । సద్యస్సిద్ధికరంతేషాం
స్నానపానజపాదిభిః ॥ ౧౭ ॥ తస్యాధస్తాన్మహాతీర్థంక్షత్రియాణామ
భీష్టదమ్। అనన్తరంచవైశ్యానాంతీర్థమాశుఫలప్రదమ్ ॥ ౧౮ ॥ తస్య
త్వనన్తరంతీర్థంశూద్రాణామఘనాశనమ్ । చతుర్ణామప్యధస్తాత్తుచణ్డా
లానాంచపాపినామ్ ॥ ౧౯ ॥ తీర్థంపర్వతమూలేతుసద్యఃపాపనిబర్హ
ణమ్॥ వరాహరూపీభగవాన్విష్ణుర్భక్తానుకమ్పయా ॥ ౨౦ ॥ తేషుప
ఞ్చసుతీర్థేషుసాన్నిధ్యంకురుతేసదా। వర్ణాశ్రమాణామాచారవైకల్యం
నాశయత్యహో ॥ ౨౧ ॥ తేషామన్యతమంతీర్థంసేవమానోనరోనృ
ప। తాంస్తాంశ్చసమవాప్నోతికామాంస్తీర్థప్రభావతః ॥ ౨౨॥ ప్రసా
దాత్తస్యదేవస్యప్రాప్నోతిశుభముత్తమమ్ । తీర్థాన్యేతానిసఙ్ఖ్యాయవ
ర్తన్తేపర్వతోత్తమే ॥ ౨౩ ॥ నద్యస్సమస్తాఃపాపఘ్న్యస్తాసాంసఙ్ఖ్యా
నవిద్యతే । తథాపిశృణువక్ష్యామిషట్షష్టిఃకోటయస్తథా ॥౨౪॥ నారా
యణాచలేతస్మిన్నఞ్జనాఖ్యేనగోత్తమే । దేవర్షిసిద్ధగన్ధర్వయక్షరాక్షస
పన్నగైః ॥౨౫॥ గుహ్యవిద్యాధరైశ్చాపిహ్యప్సరోభిస్సమన్తతః । కిన్న
రైర్గరుడైశ్చాపిదేవైర్దేవాధిపైరపి ॥౨౬॥ ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చ

సేవితాఃపుణ్యకాఙ్క్షిభిః। తీర్థాని తేషాంమాహాత్మ్యంగదితుంనైవశక్యతే॥ యస్మిన్యస్మిన్గిరేశ్శృఙ్గేవారిసందృశ్యతేశుభమ్ । తదద్భుతంమహాపుణ్యంతీర్థేభ్యస్సమ్భవంనృప ॥౨౮॥ తేషు తేషుచతీర్థేషుస్నాత్వాస్నాత్వాబుధోజనః।అభ్యన్తరవిశుద్ధ్యర్థంవిచరేత్సుసమాహితః ॥౨౯॥వామదేవః ॥ పునరత్రప్రవక్ష్యామితీర్థానిమునిసత్తమ। యానితానితుసర్వాణి

స్వామిపుష్కరిణ్యాదిసర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

శృణుష్వైకమనావిభో ॥ ౩౦ ॥ పర్వతస్యోత్తరేభాగేపుణ్యతీర్థానిమే శృణు।సర్వదోషప్రశమనంగిరిరూపమతఃపరమ్ ॥ ౩౧ ॥ శాలివాహంతథాచాన్యద్రోగఘ్నంశాన్తమేవచ। సర్వదుఃఖప్రశమనంకృష్ణనిధ్యానమేవచ ॥ ౩౨ ॥ స్వామితీర్థంమహాపుణ్యంసర్వపాపప్రణాశనమ్।యస్యతీరేజగన్నాథోరమతేరమయాసహ ॥ ౩౩ ॥ విశ్రుతంసర్వలోకేషువిశేషేణనృపాత్మజ । పాణ్డరాభ్రఘనప్రఖ్యైరాజహంసైర్నిషేవితమ్ ॥౩౪॥ కోకిలైశ్చతథామత్తైశ్చక్రవాకైశ్చశోభనైః । ద్రుమైర్నానావిధైశ్చాపిపుష్పభారనిపీడితైః ॥౩౫॥ తోయార్థమాపతద్భిశ్చశైలేన్ద్రసదృశైర్గజైః।ఋక్షైస్సింహైర్వరాహైశ్చవృకైశ్చహరిణైశ్శివైః॥౩౬॥ ఏవమాద్యైస్తథాన్యైశ్చలోలితంవిమలోదకమ్। ధనుశ్శతైకవిస్తీర్ణంచద్రికాన్త్యామలోదకమ్ ॥ ౩౭ ॥ ముఖ్యాన్యేతానిరాజేన్ద్రతీర్థానికథితానితే। సర్వతీర్థానికథితుంనశక్యంనృపసత్తమ ॥ ౩౮ ॥ ఉద్దేశతస్తవోక్తానినారాయణమహీధరే । యామయాభవతఃప్రోక్తాస్వామిపుష్కరిణీశుభా ॥ ౩౯ ॥ తస్యాఃప్రభావమతులంససురైరపిమానుషైః।వక్తుంనశక్యతేచాపియస్యాస్తీరేహరిస్స్వయమ్ ॥ ౪౦ ॥ రమతేహ్యధికంతస్మిన్నారాయణగిరావపి । యాంగత్వాసర్వపాపఘ్నీందేవర్షిగణసేవితామ్ ॥ ౪౧ ॥ విశ్రుతాంసర్వలోకేషుపూజితాంత్రిదశైరపి। అనేకబహుసాహస్రైఃపాతకైరపిసంవృతః ॥౪౨ ॥ నరస్తేభ్యస్సమస్తేభ్యఃపాపేభ్యోపిప్రముచ్యతే । సాక్షాన్నారాయణస్యాద్రేస్సర్వలోకవిమోహినీ ॥ ౪౩ ॥ సర్వదోషప్రశమనీమాయైషాపరమేశ్వరీ ।వరిష్ఠాసర్వతీర్థేభ్యస్స్వామిపుష్కరిణీనృప ॥ ౪౪ ॥ యేనరాఃప్రాతరుత్థాయస్వామిపుష్కరిణీతివై।కీర్తయన్తిమహాత్మానస్తేయాన్తిపరమాంగతిమ్ ॥ ౪౫॥

తస్యాంస్నాత్వాచతద్వారిదృష్ట్వాచమహదద్భుతమ్ । సర్వపాపవినిర్ముక్తాస్సర్వశోకవివర్జితాః ॥ ౪౬ ॥ విమానందివ్యమారుహ్యవ్రజన్తిత్రిదశాలయమ్ । యేచాప్యస్యాస్తథావారిపిబన్తిమిథిలాధిప ॥౪౭॥ అనేకబహుసాహస్రైఃపాతకైశ్చాపిసంయుతాః । నరాస్తేభ్యోవిముచ్యన్తేపాపేభ్యఃపాపకృత్తమాః ॥౪౮॥ ముచ్యన్తేరోగిణోరోగాన్ముచ్యన్తేఽసుఖినోఽసుఖాత్ । ముచ్యన్తేమోహమాపన్నానరామోహాన్నరాధిప ॥ ౪౯ ॥ శోకసాగరమాపన్నాముచ్యన్తేశోకసాగరాత్ । సంసారదుఃఖతాపార్తాఃపురుషాధ్వస్తమానసాః ॥ ౫౦ ॥ యాంసమాశ్రిత్యతద్బ్రహ్మప్రాప్నువన్తిసదాఽమలమ్ । యాపురాదేవదేవేనవిష్ణునాప్రభవిష్ణునా ॥౫౧॥ బ్రహ్మణాలోకనాథేనప్రభుణావ్యక్తరూపిణా । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థైస్సర్వపాపప్రణాశనైః ॥ ౫౨ ॥ ప్రోక్తాసమేతిదేవేనమేఘగమ్భీరయాగిరా । శృణ్వతాంసర్వదేవానామృషీణాంచతథానృప ॥ ౫౩ ॥ జనకః ॥ కథంప్రోక్తాపురాబ్రహ్మన్స్వామిపుష్కరిణీశుభా । గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థైస్సమేతిహరిణాపురా ॥ ౫౪ ॥ ఏతద్బ్రహ్మన్మహాభాగయాథార్థ్యేనాద్యశంసమే । ఏతచ్ఛ్రోతుమిహేచ్ఛామిత్వత్తోహంమునిపుఙ్గవ ॥౫౫॥ శతానన్దః ॥ ఏవంపృష్టస్తదాతేనజనకేనమహాత్మనా । మునిఃప్రాహనరేన్ద్రంతంవక్ష్యేహంశ్రూయతామితి ॥ ౫౬ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేస్వామిపుష్కరిణ్యాదిసర్వతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనంనామత్రింశోధ్యాయః.

శఙ్ఖాఖ్యనృపవృత్తాన్తః.

వామదేవః ॥ శఙ్ఖోనామపురారాజా రాజన్నాసీన్మహాద్యుతిః । హైహయానాంకులేజాతఃకర్మణావిశ్రుతోభువి ॥ ౧ ॥ శ్రుతస్యబలినోరాజ్ఞఃపుత్రఃపరపురఞ్జయః । సోన్వశాసన్మహీంకృత్స్నాంసశైలవనకాననామ్ ॥ ౨ ॥ సోభవద్భగవద్భక్తఃప్రహ్లాదేనసమోభువి । గుణైస్సర్వైస్సమాయుక్తశ్శ్రీమాన్పరమధార్మికః ॥ ౩ ॥ సోఽయజత్సర్వభూతేశమశ్వమేధాదిభిర్మఖైః । నారాయణంజగన్నాథంప్రణతార్తిహరంహరిమ్॥ అదదాద్భక్తిమాన్దేవే దక్షిణాశ్చసహస్రశః । సర్వేషుతేషుయజ్ఞేషుప్రీ

తయేమధుఘాతినః ॥ ౫ ॥ నచాద్రాక్షీత్సతైర్యజ్ఞైర్భగవన్తంసనాతనమ్।
నారాయణంనృపాచిన్త్యంపుణ్డరీకనిభేక్షణమ్ ॥ ౬ ॥ ద్రష్టుంతమజరం
దేవంకృతవానపితాన్మఖాన్। శ్రద్ధయాపరయాయుక్తోవివిధైర్భూరిదక్షి
ణైః ॥ ౭ ॥ సోభవద్దుఃఖసన్తప్తస్తతోఽపశ్యజ్జనార్దనమ్। భక్తిభావేనమ

* స్వామిపుష్కరిణ్యాభగవదుక్తగఙ్గాద్యశేషపుణ్యతీర్థసామ్యప్రాప్తిః. *

నసాచేష్ట్వాసర్వమఖైరపి ॥ ౮ ॥ ఏకదాతుమహాత్మానంభూపతేభూప
తింవిభుః। అన్తర్హితోజగాదైవంభగవాన్పురుషోత్తమః ॥ ౯ ॥ తస్య
దుఃఖంసమాలోక్యవాసుదేవోమహీపతే। శృణ్వతాంసర్వభూతానాం
మేఘగమ్భీరయాగిరా ॥ ౧౦ ॥ నారాయణగిరౌమాంత్వం ద్రక్ష్యసే
హేమహీపతే। భక్తిభావేనమనసాతపస్తప్త్వాసుదుస్తరమ్ ॥ ౧౧ ॥
తత్రపుష్కరిణీదివ్యావిపులాపాపహారిణీ। ధనుశ్శతపరీణాహావైదూర్య
విమలోదకా ॥ ౧౨ ॥ త్రైలోక్యవిశ్రుతాపుణ్యాస్వామిపుష్కరిణీతి
వై। గఙ్గాద్యైస్సకలైస్తీర్థైస్సమావిమలోదకా ॥ ౧౩ ॥ తస్యాం
స్నాత్వాభవిష్యన్తి నరాఃపాపవివర్జితాః। తస్యాస్తీరేమహాపుణ్యే పు
ష్కరిణ్యాంనృపాత్మజ ॥ ౧౪ ॥ మహతాతపసాయుక్తస్తిష్ఠత్వంసుస
మాహితః। వత్సరాణాంసహస్రేతు సమతీతేమహామునిః ॥ ౧౫ ॥
ఆయాస్యతిమహాతేజాఅగస్త్యోమునిభిస్సహ। అనేకశతసాహస్రైః ప
రీతస్తంమహీధరమ్ ॥ ౧౬ ॥ ద్రష్టుకామశ్చమాంవిప్రో విచరన్గిరిమూ
ర్ధని। వహన్మయిపరాంభక్తిం సర్వబ్రహ్మవిదాంవరః ॥ ౧౭ ॥ ఆగ
తేథమునౌతస్మిన్నచిరేణైవమాంనృప। ద్రష్టాసిమత్ప్రసాదేన తేనసా
ర్ధంమహాత్మనా ॥ ౧౮ ॥ త్వయానశోకఃకర్తవ్యో దాస్యేతవయథేప్సి
తమ్। మావిషాదంకృథావీరగచ్ఛత్వంతంమహీధరమ్ ॥ ౧౯ ॥ వామ
దేవః ॥ ఏవంపురాహిభగవాన్గఙ్గాద్యైస్సామ్యమాదిశత్ । దేవదేవో

భగవదుక్త్యాశఙ్ఖనృపకృతస్వామితీర్థతపఃప్రకారః.

జగన్నాథస్స్వామిపుష్కరిణీంప్రతి ॥ ౨౦ ॥ శఙ్ఖోపినృపతిర్ధీమాన్గది
తంతస్యశార్ఙ్గిణః। నారాయణస్యదేవస్యవిష్ణోరన్తర్హితస్యసః ॥ ౨౧ ॥
నిశమ్యమధురంవాక్యంనరేన్ద్రోథనరేశ్వర। అభిషిచ్యసుతంవీరంమహే

స్త్రీసమవిక్రమమ్ ॥ ౨౨ ॥ సౌమ్యంపురుషశార్దూలంవజ్రపాణిమివాపరమ్ । నారాయణాలయందివ్యంనారాయణగిరింతదా ॥ ౨౩ ॥ అభ్యగాద్ద్రష్టుకామస్సవాసుదేవంనరాధిప । తత్రగత్వామహీపాల స్సతేపేపరమంతపః ॥ ౨౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేయథోక్తంపరమేష్ఠినా । విషయేభ్యస్సమస్తేభ్యస్సమాహృతమనోరథః ॥ ౨౫ ॥ నివేశ్యచమనస్తస్మిన్పరేబ్రహ్మణికేశవే । తపశ్చరంశ్చవిశ్వేశమర్చయంశ్చయథావిధి ॥ ౨౬ ॥ వత్సరాణాంసహస్రంతుసోభవన్నియతాత్మవాన్ । ఏవమేషామహాపుణ్యాస్వామిపుష్కరిణీశుభా ॥ ౨౭ ॥ ఏనాంపురాతనీంపుణ్యాంసేవమానోనసీదతి । నరస్సమస్తపాపైస్తుసంయుక్తోపినరేశ్వర ॥ యస్త్వేనాంసేవతేభక్త్యాసగచ్ఛేత్పరమాంగతిమ్ । దేవదేవప్రసాదేనకృష్ణస్యపరమాత్మనః ॥ ౨౯ ॥ సకామాశ్చాపిసేవన్తేయేనరానియతేన్ద్రియాః । స్వామిపుష్కరిణీమేనాంతేనాకమానాప్నువన్తిహి ॥ ఋషయోవాలఖిల్యాశ్చ సిద్ధాశ్చాపిసహస్రశః । అస్యాంస్నాత్వాజగన్నాథమర్చయన్తిదినేదినే ॥ ౩౧ ॥ అస్యాస్తీరంసమాగమ్య గన్ధర్వాశ్చసహస్రశః । ప్రసాదయన్తోదేవేశం సుస్వరంబహుకిన్నరాః ॥ ౩౨ ॥ గాయన్తివివిధైర్దివ్యైఃకర్మభిస్తమహర్నిశమ్ । నృత్యన్త్యప్సరసశ్చాపిగాయన్తిశుభలోచనాః ॥ ౩౩ ॥ ప్రసాదయన్త్యోదేవేశందివారాత్రమతన్ద్రితాః ॥ ౩౩½ ॥ ఏషామహాశ్చర్యతమామహీపతేమహీతలేదేవగణైరభిష్టుతా । నారాయణాద్రిప్రవరంసమాశ్రితానారాయణేనాప్యుదితాప్రియేతిసా ॥ ౩౪½ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామిపుష్కరిణీ మాహాత్మ్యకథనంనామైకత్రింశోధ్యాయః

స్వామితీర్థేభగవన్తముద్దిశ్యాగస్త్యాదికృతతపశ్చిన్తాప్రకారః.

వామదేవః ॥ అగస్త్యోథమునీన్ద్రస్తునరేన్ద్రమునిభిస్సహ । ఏతానితీర్థానిమునిస్స్వామిపుష్కరిణీంవినా ॥ ౧ ॥ మనఃప్రహ్లాదజననీంద్రృష్ట్వాహర్షముపాగమత్ । తేషుతేషుచసర్వేషుతీర్థేషుశుభవారిషు ॥ ౨ ॥ స్నాత్వాస్నాత్వాప్రణమ్యేశమర్చయామాసకేశవమ్ । మునయశ్చాపి

తేసర్వేపరాం ప్రీతిముపాగతాః ॥ ౩ ॥ దృష్ట్వాతీర్థానిపుణ్యాని శతశోథ సహస్రశః । తేచాపితేషుతేష్వేవంస్నాత్వాస్నాత్వాద్విజోత్తమాః ॥౪॥ అర్చయామాసురవ్యగ్రా భగవన్తం సనాతనమ్ । అథతైస్సహితైస్సర్వై రగస్త్యోనియతాత్మవాన్ ॥ ౫ ॥ అర్చయిత్వాజగన్నాథ మభ్యగాత్పురుషోత్తమమ్ । ద్రష్టుకామోమహీపాలభూతభవ్యభవత్ప్రభుమ్ ॥ ౬ ॥ ఆదిదేవంవిశాలాక్షంకృష్ణమక్లిష్టకారిణమ్ । మునీన్ద్రైఃపరమాయత్తోవిచరన్గిరిమూర్ధని ॥ ౭ ॥ కాలేనమహతాచాపినాద్రాక్షీత్పురుషోత్తమమ్ । స్రష్టారమీశ్వరం దేవం సర్వలోకపరాయణమ్ ॥ ౮ ॥ దుఃఖేనమహతావిష్టోమునీన్ద్రోమునిభిస్సహ । నిషసాదతతోభూపకస్మింశ్చిద్గిరిగహ్వరే ॥౯॥ భూధరంసర్వతఃపశ్యన్ కిమేతదితిచిన్తయన్ । యత్పురాబ్రహ్మణాప్రోక్తంద్రష్టాసీతిసురేశ్వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ తచ్చాపిసంస్మరన్వాక్యం నిషసాదసుదుఃఖితః । ఋషయశ్చాపిదుఃఖార్తాహ్యపశ్యన్తస్సురేశ్వరమ్ ॥ ౧౧ ॥ పరివార్యమునీన్ద్రంతం నిషేదురవనీపతే । రాజంస్తేషాంమునీన్ద్రాణాం చరతాంతత్రభూధరే ॥ ౧౨ ॥ వేఙ్కటాఖ్యేఽభ్యగాత్పుణ్యేవర్షాణామధికంశతమ్ । తతస్తేషూపవిష్టేషుమునీన్ద్రేషుమహీధరే ॥ ౧౩ ॥ ఆజ

భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచలప్రతిగురుశుక్రాద్యాగమనమ్.

గ్మశ్శిఖరేతస్మిన్ ద్రుమషణ్డవిభూషితే । బృహస్పతిశ్చభగవాన్ శుక్రశ్చాపితథాత్మవాన్ ॥ ౧౪ ॥ తథాచభగవద్భక్తోరాజోపరిచరోవసుః । సాన్నిధ్యంకురుతేయస్య సదాకృష్ణోమహీపతే ॥ ౧౫ ॥ యఃపురావిప్రశాపేన పాతాళతలపాతితః । ఉద్ధృతోహరిణాతస్మాత్సంసారగహనాదివ ॥ ౧౬ ॥ జనకః ॥ కథంసవిప్రశాపేన పాతాళతలపాతితః । ఉద్ధృతోహరిణాకస్మాత్సంసారగహనాదివ ॥ ౧౭ ॥ ఏతన్మేమహాశ్చర్యంశ్రోతుమిచ్ఛామ్యశేషతః । నారాయణాశ్రితత్వేనప్రసాదసుముఖోవద॥౧౮॥ శతానన్దః ॥ ఇత్థంనిశమ్యవచనంజనకస్యమునిస్తదా । వామదేవోమహీపాల శ్రూయతామితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౯ ॥ ఇదంచోవాచభగవాన్ సర్వశాస్త్రవిశారదః।పుణ్యమేతన్మహాశ్చర్యంశ్రుత్వాచైవావధారయ ॥౨౦॥ వాసుదేవాశ్రయంపుణ్యమితిహాసంపురాతనమ్ ॥ వామదేవః ॥ ఋషయశ్చపురారాజన్ సేన్ద్రాశ్చత్రిదివౌకసః ॥ ౨౧ ॥ తందేశంప్రస్థితా

ఉపరిచరవసువృత్తాన్తః.

స్పర్శే యత్రోపరిచరో వసుః । ధర్మసంశయమాపన్నాః ప్రష్టుం తం వసుధాధిపమ్ ॥ ౨౨ ॥ అత్రాన్తరే సమాయాతస్సోఽయం మార్గవశాద్వసుః । అభిజగ్ముశ్చ తం దేవా ఋషయశ్చ తదా వసుమ్ ॥ ౨౩ ॥ తానాగతాంస్తతో దృష్ట్వా దేవాన్బ్రహ్మర్షిభిస్సహ । పూజయామాస ధర్మాత్మా సముత్థాయ వరాసనాత్ ॥ ౨౪ ॥ సంపూజ్య తాన్యథాన్యాయం ప్రణమ్య చ కృతాఞ్జలిః । సకౌతుకసమావిష్టః ప్రాహ చేదం వచో నృప ॥ ౨౫ ॥ కృతార్థోఽస్మి మహాభాగా యద్యూయం మమ చాన్తికమ్ । ఆగతాస్త్రిషు లోకేషు పూజితా వేదపారగాః ॥ ౨౬ ॥ ఏష్వాసనేషు సర్వేషు విశన్తు చ యథావిధి । ప్రసీదన్తు భవన్తోఽత్ర దేవా బ్రహ్మర్షయోఽమలాః ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యుక్త్వా ప్రదదౌ తేషామాసనాని మహాన్తి వై । మణికాఞ్చనచిత్రాణి దీప్యమానాన్యనేకశః ॥ ౨౮ ॥ మునీన్ద్రాణాఞ్చ సర్వేషాం త్రిదశానాం చ ధర్మవిత్ । తేషు తేషూపవిష్టేషు దేవేషు మునిభిస్సహ ॥ ౨౯ ॥ కృతాఞ్జలిర్ముదాయుక్తః పప్రచ్ఛాథ స చేదిరాట్ । కిమర్థమాగతా యూయం కిం కార్యం భవతాం మయా ॥ ౩౦ ॥ ఏతత్సర్వం సమాసేన త్వాఖ్యాత మునిసత్తమాః । వా

ఉపరిచరవసుమ్ప్రతి మహర్షికృతప్రశ్నః.

మదేవః ॥ ఇత్యుక్త్వా వసునా హృష్టా మునీన్ద్రాస్తే సురైస్సహ ॥ ౩౧ ॥ ధర్మసంశయమాపన్నా ఆచఖ్యుస్తస్య భూపతే । ధర్మసంశయమాపన్నా వయం సర్వే సమాగతాః ॥ ౩౨ ॥ ధర్మతత్త్వం పరిప్రష్టుం ఛిన్ధి నో ధర్మసంశయమ్ । భో రాజన్కేన యష్టవ్యం సద్భిః కిం పశునాఽథవా ॥ ౩౩ ॥ ఔషధైరేవ యష్టవ్యం తదేతద్వద తత్త్వతః । ఏతం నస్సంశయం ఛిన్ధి ప్రమాణం నో భవాన్మతః ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యేవముక్తస్స వసుః కృతాఞ్జలిరభాషత । కస్య వై కో మతః పక్షో బ్రూత సత్యం ద్విజోత్తమాః ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యుక్తా ఋషయః ప్రోచుః పక్షౌ ద్వౌ చ పృథక్పృథక్ । ధాన్యైర్యష్టవ్యమిత్యేష పక్షోఽస్మాకం నరాధిప ॥ ౩౬ ॥ పశుపక్షస్తు దేవానాం మతో రాజన్వదస్వ నః । నిశమ్య వచనం తేషాం నృపేన్ద్రో వసురాత్మవాన్ ॥ ౩౭ ॥ ప్రశ్నమేతం సమాధిత్సుర్మనస్యేవమచిన్తయత్ । మహర్షిభ్యస్తు దేవానాం పూర్వం పూజ్యా హి దేవతాః ॥ ౩౮ ॥ తతో మయాఽద్య సంగ్రాహ్యః పక్షోఽత్ర

మరుతామితి। దేవానాంతుమతంజ్ఞాత్వావసుస్తత్పక్షసంశ్రయాత్ ॥౩౯॥ ఛాగేనైవతుయష్టవ్యమిత్యూచురమరాస్తుయత్ । ఏవమేవైతదిత్యాహ నాన్యథేతినరోత్తమ ॥ ౪౦ ॥ తేనోక్తంవచనంశ్రుత్వా వసునారక్త

మహర్షిశాపేనోపరిచరవసోః పాతాళకుహరప్రాప్తిః.

వీక్షణాః । మునీన్ద్రాస్తేతుసంక్రుద్ధాఃప్రోచురేవంవచోనృపమ్ ॥ ౪౧ ॥ యదిత్వయోక్తంపరమో ధర్మోనస్యాత్పరంతప । రసాతలతలఙ్ఘోరంనివిశేథాహ్యకామతః ॥ ౪౨ ॥ యదిస్యాత్పరమోధర్మస్త్వయోద్దిష్టోనరేశ్వర । వయమేవాద్యతద్ఘోరంప్రవిశేమరసాతలమ్ ॥ ౪౩ ॥ విధాతా భగవాన్దేవ స్సర్వాత్మాపరమేశ్వరః । నారాయణస్సభగవాన్ కృష్ణఃకమలలోచనః ॥ ౪౪ ॥ సఏవదేవదేవేశో వేత్త్యేషమధుసూదనః । నవేదాన్యఃపుమాన్లోకే వేదైతద్వాపితామహః ॥ ౪౫ ॥ వేదదేవవరస్సాక్షాచ్ఛఙ్కరోవాపురాన్తకః । యంవిదుస్సర్వభూతానాం సంహర్తేతి పురావిదః ॥ ౪౬ ॥ ఏవముక్తేతతస్తైస్తు నిపపాతసచేదిరాట్ । అనిచ్ఛన్నేవభూపాలఘోరదుర్గేరసాతలే ॥ ౪౭ ॥ భావయన్హృదిదేవేశం త్రాతారంమధుఘాతినమ్ । భక్త్యాపరమయాయుక్తః కృష్ణమక్లిష్టకారిణమ్ ॥ ౪౮ ॥ పతమానంతతోవాయు ర్విచరన్వైతదాబిలే । దధారపరమయాప్రీత్యాభక్తోయమితిశార్ఙ్గిణః॥౪౯॥ వహన్నేవశనైర్దేవోవాయుస్తంచేదిపుఙ్గవమ్ । ప్రవేశయామాసతదాపాతాళందైత్యసేవితమ్ ॥౫౦॥ ప్రవిష్టస్సనరేన్ద్రోథచేదిరాడ్విస్రుతోభువి । మనస్యచ్యుతమీశేశంకృత్వా సర్వేశ్వరంహరిమ్ ॥ ౫౧ ॥ వాసుదేవంసురాధ్యక్షం శఙ్ఖచక్రగదాధరమ్ । స్థితిసంయమకర్తారం కృష్ణమక్లిష్టకారిణమ్ ॥ ౫౨ ॥ నారాయణంసమస్తానాంలోకానాంప్రభుమీశ్వరమ్ । ద్వాదశాక్షరమేవైకంపరం మన్త్రంజజాపహ ॥ ౫౩ ॥ సర్వేన్ద్రియాణిసంయమ్య భక్త్యాపరమయాయుతః । విషాదంనాగమద్ఘోరంప్రవిష్టోపిరసాతలమ్ ॥ ౫౪ ॥ శోకం

భగవత్ప్రేరితచక్రకృతవసుహననోద్యుక్తాసురవధప్రకారః.

మోహంభయంచాపినాగమత్పృథివీపతిః । ప్రవిష్టమథతందృష్ట్వాచేదిరాజంజిఘాంసవః ॥ ౫౫ ॥ పూర్వవైరంస్మరన్తస్తు దైతేయాశ్శ(స్త్ర)పాణయః । ఆజగ్ముస్సఙ్ఘశస్తత్ర శతశోథసహస్రశః ॥ ౫౬ ॥ మహాబలా

మహావీర్యామహాదంష్ట్రామహౌజసః । తేసమేత్యమహాత్మానంచేదిరాజంమహాభుజమ్ ॥ ౫౭॥ నిజఘ్నుస్సహసాతైస్తైరస్త్రైశ్శస్త్రైస్తరస్వినః। నశేకుస్తంమహాత్మానంహన్తుందైతేయదానవాః॥౪౮॥ బ్రహ్మాద్యైరస్త్రజాలైశ్చశస్త్రైశ్చాపిసుదారుణైః । చక్రంభగవతాజ్ఞప్తంరక్షార్థంతస్యధీమతః॥ ౫౯॥ ఆగతంతత్రపాతాళేదుర్దర్శంతద్దురాసదమ్ । చక్రాగ్నౌదైత్యనిర్ముక్తశస్త్రాణ్యస్త్రాణిభూపతే ॥౬౦ ॥ లయంయాతానిసర్వాణిపతఙ్గాఇవపావకే । అథతేపాపకర్మాణో దైతేయాదానవాస్తదా ॥౬౧॥ జగ్ముర్యథాగతంసర్వేస్వాలయాన్మిథిలేశ్వర। వసుశ్చాపిసరాజర్షిశ్చిన్తయన్మధుసూదనమ్ ॥ ౬౨ ॥ ఇష్టాభిర్వాగ్భిరీశేశంతుష్టావపురుషోత్తమమ్। భగవానపివిజ్ఞాయచేదిరాజంరసాతలే ॥ ౬౩ ॥ పతి

వస్వానయనాయపాతాళబిలమ్ప్రతిభగవత్కృతగరుడప్రేషణమ్.

తంవిప్రశాపేనసర్వేశస్సర్వభావనః । పరఃపరాత్మాపురుషఃపరమాత్మాసనాతనః ॥ ౬౪ ॥ అవ్యక్తరూపోవిశ్వాత్మా విష్ణుర్నారాయణస్స్వయమ్ । నాగేన్ద్రశయనేరమ్యేశయానోమధుసూదనః ॥ ౬౫ ॥ భక్తానుకంపీదేవేశఃక్షీరార్ణవనికేతనః । వైనతేయంజగన్నాథస్సస్మారశుభలోచనః ॥౬౬ ॥ సంస్మృతోగరుడస్తేనవినతానన్దనస్తతః । శీఘ్రమేవహరేస్తస్యపార్శ్వమభ్యాగమత్తదా ॥ ౬౭ ॥ ఆగతంతంగరుత్మన్తంసమీక్ష్యవసుధాధిప । మేఘగమ్భీరయావాచాప్రోవాచేదంప్రజాపతిః ॥ ౬౮ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వైనతేయసరాజర్షిర్వసుర్నిత్యంమమప్రియః । విప్రశాపభయాద్ఘోరేపాతాళేపతితఃకిల ॥ ౬౯ ॥ పతితోపిసపాతాళేభక్త్యాపరమయాయుతః। మామేవభజతేనిత్యంమయ్యావేశ్యమనోగతిమ్ ॥ ౭౦ ॥ తమానయస్వభూపాలంగరుత్మన్వచనాన్మమ । తస్మాదుద్ధృత్యపాతాళాత్స్వదేశంప్రాపయాన్వయమ్ ॥ ౭౧ ॥ క్షిప్రంగచ్ఛస్వరాజర్షిర్మద్భక్తోయత్రసంస్థితః । నైవమర్హతిభూపాలస్సవసుర్గరుడామలః ॥ ౭౨ ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తోగరుడస్తేనహరిణాపరమేష్ఠినా । తథేత్యుక్త్వాతతశ్శీఘ్రమభ్యగాద్వైరసాతలమ్ ॥ ౭౩ ॥ భూపప్రవిశతస్తస్యపాతాళంతుతరస్వినః । గరుడస్యోగ్రవేగస్యపక్షవాతేనవేగతః ॥ ౭౪ ॥ ఆహతాశ్శతశోనేశుఃపన్నగేన్ద్రారసాతలే । పాతాళ

వాసినశ్చాపిదైతేయాశ్శతశస్తదా ॥ ౭౫ ॥ తద్భయాచ్చమహావీర్యా
నిపేతుశ్శతశస్తతః । చుక్షుభుస్సాగరాశ్చాపిపర్వతాశ్చచకంపిరే ॥ ౭౬॥
సమూలాన్యపతన్వృక్షా భగ్నస్కన్ధాస్సుమూర్ఛితాః । పరిత్యజ్యతదా
కాశం ఖేచరాఃప్రయయుర్దివమ్ ॥ ౭౭ ॥ అంతర్గత్వాథపాతాళే గరు
త్మాన్వినతాసుతః । దదర్శతంసమాసీనం చేదిరాజంమహీపతిమ్ ॥ ౭౮ ॥
భగవంతంజగన్నాథంస్తువంతంపురుషోత్తమమ్।గరుత్మన్తంతతోదృష్ట్వా
సహసావసురుత్థితః ॥ ౭౯ ॥ ధృత్వాఞ్జలిర్మహాతేజాఃపూజయామాస
భక్తిమాన్ । గరుడశ్చాపిభూపాలంసంపూజ్యేదమథాబ్రవీత్ ॥ ౮౦ ॥
స్మయన్నివమహావీర్యోహర్షయన్నివతంవసుమ్ । శ్రూయతాంభూపతే
వాక్యంకృష్ణస్యాక్లిష్టకారిణః ॥ ౮౧ ॥ సృష్టిసంయమనేశస్యవిష్ణోరమి
తతేజసః । ఆనయస్వవసుంభక్తంరసాతలతలంగతమ్ ॥ ౮౨ ॥ స్తువం
తంమాంసమావేశ్యమయ్యేవమతిముత్తమామ్ । ఇత్యుక్తోలోకనాథేన
తవానయనకర్మణి ॥ ౮౩ ॥ ఆగతోహంమహీపాలసమారోహమమో
పరి ॥ వామదేవః ॥ వైనతేయేనతేనైవంప్రోక్తస్సపృథివీపతిః ॥ ౮౪ ॥
ఉవాచపరయాప్రీత్యాగరుత్మన్తంవసుర్నృపః । తవపృష్ఠంసమారోఢుం
నచేచ్ఛామిశుభేక్షణ ॥ ౮౫ ॥ యత్రారోహతిగోవిన్దఃకృష్ణశ్శుభవిలో
చనః । నాథశ్చజగతాంధాతాయస్మింశ్చక్రగదాధరః॥౮౬॥ఆరోహతిమ
యాతస్మిన్స్థాతుంనైవచౌచితీ॥వామదేవః॥ ఇత్యుక్తోగరుడస్తేనచేదిరా
జేనధీమతా॥౮౭॥తవానురూపంవచనముక్తమిత్యబ్రవీత్తతః ॥ ఇత్యుక్త్వా
తంతథాభూతంగరుత్మాన్పన్నగాశనః ॥౮౮॥ బాహుభ్యాంసంపరిష్వజ్య
ప్రాహచైనంపునఃపునః । ఉత్పపాతాశువేగేనబాహుభ్యాంపరిగృహ్య
తమ్ ॥ ౮౯ ॥ మహాజవోమహావీర్యోమహాదంష్ట్రోమహామనాః । త
తఉత్పతతస్తస్యగరుడస్యతరస్వినః ॥ ౯౦ ॥ పక్షవాతేనసంత్రస్తాఃపా
తాళతలవాసినః । మహోరగామహావీర్యాఃప్రయయుస్సర్వతోదిశ
మ్ ॥ ౯౧ ॥ దైతేయాదానవాశ్చాపిరాక్షసాశ్చసహస్రశః । దిశోద
శసమాజగ్ముః కృష్ణాగమనశఙ్కయా ॥ ౯౨ ॥ పాతాళంసమతీత్యాథ
వైనతేయఃప్రతాపవాన్ । స్వదేశంప్రాపయామాసతంవసుంచేదిపుఙ్గ
వమ్ ॥ ౯౩ ॥ హస్తాభ్యాంభువినిక్షిప్యతంవసుంగరుడస్తదా । అత్రైవ

స్థీయతాంరాజన్నిత్యుక్త్వాప్రయయమాబలీ ॥ ౯౪ ॥ వసుశ్చాపిసరాజర్షిస్స్వరాజ్యంప్రాప్యభూపతిః । బుభుజేసకలాన్కామాన్ శశాసచవసుంధరామ్ ॥ ౯౫ ॥ విష్ణోరేవప్రసాదేనసర్వభూతనివాసినః । జగద్ధాతురనన్తస్యపశ్చాన్ముక్తిమవాప్తవాన్ ॥ ౯౬ ॥ ఏవమేతత్పురావృత్తంకథితంతే నృపోత్తమ । నారాయణాశ్రితంపుణ్యంయఃపఠేద్భక్తిమాన్నరః ॥ ౯౭ ॥ ప్రణమ్యాచ్యుతమీశేశం సయాతిపరమాంగతిమ్ । నారాయణేతిహాసం యశ్శృణోతిశ్రావయిష్యతి ॥ ౯౮ ॥ శ్రద్ధయాభగవద్భక్తింప్రాప్నోతి సనరాధిప । ముచ్యన్తేతేనరాస్సద్యోదుష్కృతైస్సకలైర్నృప ॥ ౯౯ ॥ ఉద్ధ్రియన్తేచసంసారాత్పాతాళాచ్ఛేదిరా .వ । విభునావాసుదేవేనకృష్ణేనైవదయాళునా ॥ ౧౦౦ ॥ హరిణాలోకనాథేన సర్వకామప్రదాయినా ॥ ౧౦౦౧ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ఉపరిచరవసూపాఖ్యానకథనంనామద్వాత్రింశోధ్యాయః.

శఙ్ఖాదీనాంభగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహసేవాప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ తతస్తేత్రయఆశ్చర్యంగిరేస్తస్యసమాయయుః । శిఖరంమేరుసఙ్కాశం నానాధాతువిభూషితమ్ ॥ ౧ ॥ శ్రియాపరమయాయుక్తం భాసయన్తస్స్వతేజసా । శిఖరేణచయేనైవ పర్వతస్సువిరాజితః ॥ ౨ ॥ యస్మింశ్చాపిసమాసీనామునయశ్శతశోనృప । అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే భాస్కరోపమతేజసః ॥ 3 ॥ ఆగత్యసహసాభూప దీప్యమానాఇవాగ్నయః । భాసయన్తోదిశస్సర్వాస్తేజోభిర్భాస్కరోపమైః ॥౪॥ అగస్త్యప్రముఖాన్విప్రాన్సర్వాంస్తాన్దదృశుస్తదా । నిషణ్ణాంస్తస్యశిఖరేవిషణ్ణాన్భృశదుఃఖితాన్ ॥ ౫ ॥ తానాగతాంస్తతోదృష్ట్వా హ్యాదిత్యానపరానివ । సముత్తస్థుర్ద్విజాస్తత్రనిషణ్ణాయేనగోత్తమే ॥౬॥ పూజయన్తిస్మతాన్సర్వానగస్త్యప్రముఖాంస్తదా । సఙ్గత్యమునిభిస్సర్వైస్త్రయస్తేథమహౌజసః ॥౭॥ ప్రోచుఃపరమసంహృష్టానాదయన్తోదిశోదశ।శుభావ్యుష్టానిశాస్మాకంశుభాశ్చతిథయోఽమలాః ॥౮॥ యుష్మాభిస్సఙ్గతాయస్మాద్వయంబ్రహ్మర్షిసత్తమాః । కిమర్థమాగతాయూయం

పర్వతేస్మిన్మహీయసి॥౯॥ విషణ్ణాశ్చకిమర్థంనైకంవాద్రష్టుమిహాగతాః ।
ఏతన్మునివరాయూయమస్మాకంపృచ్ఛతాంద్విజాః ॥౧౦॥సర్వమాఖ్యాతత
త్త్వేనశ్రోతుమిచ్ఛామహేవయమ్। ఏవంమునివరాస్తైస్తుసమ్యక్పృష్టామ
హాత్మభిః॥౧౧॥శ్రూయతామితిచాభాష్యప్రోచుస్తేమిథిలేశ్వర ॥ఋషయః॥
శఙ్ఖచక్రధరందేవంపీతవాససమచ్యుతమ్ ॥౧౨॥ నారాయణగిరావస్మిన్వ
సన్తంపురుషోత్తమమ్। ఈశితారంసమస్తస్యస్రష్టారంజగతోఽవ్యయం॥
తంవయంశుభదాతారంద్రష్టుకామాస్సమాగతాః।నచదృష్టోజగన్నాథో
విచరద్భిస్సమన్తతః ॥ ౧౪ ॥ కాలేనమహతాచాపివిషణ్ణాస్తేనతేవయ
మ్ । అదృశ్యమానేగోవిన్దేహరావవ్యక్తజన్మని ॥ ౧౫ ॥ శోకేనమహ
తావిష్టాభృశముద్విగ్నమానసాః । నిషణ్ణాశ్చశుభేహ్యస్మిన్ శిఖరేధాతు
మణ్డితే ॥ ౧౬ ॥ ఏవముక్తేమునీన్ద్రైస్తుతతస్తైర్జనకామరాః । మునీ
న్ద్రాంస్తాన్సమాభాష్యప్రోచుస్తేశ్రూయతామితి ॥ ౧౭ ॥ వస్వాదయః ॥
శఙ్ఖోనామమహీపాలోహైహయాధిపతిఃప్రభుః । అసీచ్ఛ్రీతస్యతనయ
స్సత్పథేనిష్ఠితశ్శుభే ॥ ౧౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేసచరాజార్చయన్
హరిమ్ । తపశ్చరతిరాజేన్ద్రతస్యరాజ్ఞోజనార్దనః ॥ ౧౯ ॥ సాన్నిధ్యం
కురుతేదేవోభగవానితివిశ్రుతమ్ । సోయంసమాగతఃకాలోయస్మిన్కా
లేజనార్దనః ॥ ౨౦ ॥ శఙ్ఖేనద్రక్ష్యతేరాజన్విశ్వరూపధరోహరిః । తాం
తుగచ్ఛామహేపుణ్యాంస్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౨౧ ॥ సర్వకా
మప్రదాంశుద్ధాంసేవితాంత్రిదశైరపి । తత్రగత్వావయంచాపిద్రక్ష్యా
మఃపురుషోత్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ సర్వకామప్రదాతారం సర్వేశంసర్వభా
వనమ్ । తస్మాద్యూయంవయంచాపిగచ్ఛామద్విజసత్తమాః ॥౨౩॥ నా
త్రస్థేయంక్షణమపిత్వర్యతాంత్వర్యతామితి । ఇత్యుక్తేథతదాభూపవస్వా
ద్యైస్తైర్మహాత్మభిః ॥ ౨౪ ॥ సంహృష్టమనసస్సర్వే బభూవుర్ద్విజసత్త
మాః।ప్రోచుశ్చశీఘ్రమేవాస్మాద్గమ్యతాంగమ్యతామితి ॥ ౨౫ ॥ గత
మోహామహాత్మానోగతశోకాగతజ్వరాః । మునయోథయయుస్సర్వేవ
స్వాద్యైస్సహితాన్నృప ॥ ౨౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం మునీనాంగణసే
వితమ్ । గచ్ఛన్తస్తేథసంహృష్టాఃప్రోచురేవంపరస్పరమ్ ॥ ౨౭ ॥ నరే
న్ద్రమునిశార్దూలావీక్షమాణామహీధరమ్ । అయంకిలజగద్ధాతుర్వాసు

దేవస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౮ ॥ భూధరో బహువృక్షాఢ్యస్సదా ప్రియతమో
భువి । ఏనం సమాశ్రితాః పుణ్యం మునయశ్చ పురాతనాః ॥ ౨౯ ॥ పురా
తనం సురాధ్యక్షం దృష్టవన్తః కిలావ్యయమ్ । భక్త్యా చాపి జగద్ధాతుస్స్నువ
న్తః పురుషోత్తమమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఏనమారుహ్య శైలేన్ద్రం ద్రక్ష్యన్తి పురుషాః
కిల । స్థానేభ్యశ్చ సమస్తేభ్యస్తస్యేశస్య మహాత్మనః ॥ ౩౧ ॥ అయం గి
రిర్మహాన్దివ్యస్సమ్యక్ప్రియతరః కిల । నారాయణాద్రిరిత్యేతన్నామైవ వద
తి స్వయమ్ ॥ ౩౨ ॥ నారాయణస్య స్థానేషు నైతస్మాద్విద్యతే పరమ్ ।
ఏవంవిధాని వాక్యాని బ్రువన్తస్తే ద్విజోత్తమాః ॥ ౩౩ ॥ యయుస్తే సర్వ
తస్తత్ర శతశోమిధలేశ్వర । ఏతస్మిన్నన్తరే తత్ర సమాజగ్ముస్సహస్రశః ॥
తద్విజ్ఞాయ తతస్సిద్ధాశ్శ్వేతద్వీపనివాసినః । యైః ప్రాప్తం దేవసారూప్యం
ప్రసాదాత్తస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౩౫ ॥ నారాయణస్య దేవస్య హరేః క్షీరో
దశాయినః । సర్వదానుగతా యే వై ప్రీణయన్తి జనార్దనమ్ ॥ ౩౬ ॥ క్షీ
రోదశాయినం దేవం విశ్వకర్తారమీశ్వరమ్ । తే సంగతాస్తు తైస్సర్వైర
గస్త్యప్రముఖైర్ద్విజైః ॥ ౩౭ ॥ తపసా మహతా యుక్తైర్విచరద్భిర్మహీ
ధరమ్ । అగస్త్యప్రముఖాన్ సర్వాన్ శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౩౮ ॥ హర్షేణ
మహతా యుక్తా యథాన్యాయమపూజయన్ । తే చాపి మునయస్సర్వే
ప్రహర్షోత్ఫుల్లలోచనాః ॥ ౩౯ ॥ తానాగతాంస్తతో దృష్ట్వా భాస్కరో
పమతేజసః । అపూజయన్మహాత్మానో యథాన్యాయమరిన్దమమ్ ॥ ౪౦ ॥
సర్వే తే సంగతాస్తత్ర తైస్సర్వైర్మునిపుఙ్గవైః । యయుః పరమయా ప్రీ
త్యా శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౪౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరం దేవాసురనిషే
వితమ్ । సర్వే మునివరాశ్చాపి సిద్ధాశ్చాపి సహస్రశః ॥ ౪౨ ॥ బృహ
స్పతిశ్చ భగవాన్ శుక్రశ్చాపి తథా వసుః । స్వామిపుష్కరిణీతీరమవాపు
రవనీపతే ॥ ౪౩ ॥ సాన్నిధ్యం కురుతే యత్ర భగవాన్ భూతభావనః । తత్ర
గత్వాఽథ తే సర్వే నాపశ్యన్పురుషోత్తమమ్ ॥ ౪౪ ॥ నీలమేఘప్రతీకాశం
పద్మపత్రనిభేక్షణమ్ । తత్రాపశ్యంస్తతో రాజంస్తప్యన్తం సుమహత్తపః ॥
విష్ణోరారాధనార్థాయ శఙ్ఖం చ నియతేన్ద్రియమ్ । తానాగతాంస్తతో
దృష్ట్వా శఙ్ఖోఽథ నృప తేస్సుతః ॥ ౪౬ ॥ రోమాఞ్చితాఙ్గస్సహసా పరాం ప్రీ
తిముపాగమత్ । కృతకృత్యం తదాత్మానం మేనే నరవరాత్మజః ॥ ౪౭ ॥

సంస్మరన్పూర్వమేవోక్తం హరిణాహరిమేధసా । అథ తేషుమునీన్ద్రేషు ద్రష్టాసీతివచస్స్మరన్ ॥ ౪౮ ॥ సహసోత్థాయతాన్సర్వాన్ ప్రణనామనృపస్తదా । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గస్తతస్సమ్భ్రాన్తమానసః ॥ ౪౯ ॥ సిద్ధాంశ్చాపితథాసర్వాన్ శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశంచతథాశుక్రం వసుంచాపిమహామతిమ్ ॥ ౫౦ ॥ కృతాఞ్జలిపుటోభూత్వా ప్రణనామచతాన్నృప । అగస్త్యప్రముఖాంశ్చాపిసిద్ధాంశ్చాపిసహస్రశః ॥ ౫౧ ॥ బృహస్పతిశ్చభగవాన్ శుక్రశ్చాపిమహామునిః । తథాచభగవద్భక్తో రాజోపరిచరోవసుః ॥ ౫౨ ॥ శ్రుతస్యతనయశ్చాపి శఙ్ఖఃపరపురఞ్జయః । ఏతేసర్వేమహాత్మాన స్సమవేతాహ్యకల్మషాః ॥ ౫౩ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే ద్రష్టుకామాజనార్దనమ్ । అపశ్యన్తస్తుతేసర్వేగోవిన్దంవిభుమచ్యుతమ్ ॥ ౫౪ ॥ అనాదిమధ్యనిధనం సర్వభూతనివాసినమ్ । తపఃపరమమాస్థాయ ప్రయతానియతేన్ద్రియాః ॥ ౫౫ ॥ చిన్తయన్తస్తుదేవేశంతత్రాతిష్ఠంస్తతోనృప । తస్యామేవతదాసర్వే స్నాత్వాపీత్వాముదాన్వితాః ॥ ౫౬ ॥ పుష్కరిణ్యాంశుభాయాంతు విమలాయాందినేదినే । అర్చయన్తోహృషీకేశం దివ్యైఃపుష్పైస్సుగన్ధిభిః ॥ ౫౭ ॥ అకుర్వంస్తే తపోఘోరం ద్రష్టుమవ్యక్తరూపిణమ్ । త్రిరాత్రమేవంభూపాలవ్యతిష్ఠంస్తేదివానిశమ్ ॥ ౫౮ ॥ తతోవిమలఆదిత్యే చతుర్థేహ్ని శుభేదినే । తపసోఽన్తేచపుణ్యర్క్షే విమలేచామ్బరేశుభే ॥ ౫౯ ॥ తదాప్రసన్నస్సర్వాత్మా సాక్షాన్నారాయణస్స్వయమ్ । ఆవిర్బభూవభగవా న్నృప తేపురుషోత్తమః ॥౬౦॥ భ్రాజయన్ సర్వలోకేశస్సర్వాన్ లోకాన్ స్వతేజసా ॥౬౧॥

ఇతిశ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శఙ్ఖాదీనాంభగవత్సేవాప్రాప్తికథనంనామ త్రయస్త్రింశోధ్యాయః.

ఆవిర్భూతభగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనమ్.

జనకః ॥ కీదృశంవైహరేస్తస్యరూపమవ్యక్తరూపిణః । కియన్తోబాహుజాస్తస్య కియంతివదనానిచ ॥ ౧ ॥ కియన్తోవాధృతాస్తేన తీక్ష్ణాః ప్రహరణాస్తథా । బ్రూహితద్రూపసంస్థానంవిశ్వమూర్తేర్మహర్షే నే ॥౨॥ దృష్టవన్తోయథాసిద్ధా మునయశ్చపురాతనాః ॥ శతానన్దః ॥ జనకేనైవ

ముక్తస్తువామదేవోమహామునిః ॥ ౩ ॥ శ్రూయతామిత్యథాభాష్యజన
కంతంవచోబ్రవీత్ । వక్ష్యేహంన్నృపతేసమ్యక్ఛ్రూయతామిదమాద
రాత్ ॥ ౪ ॥ యథాశ్రుతంమయాగస్త్యాన్మునీంద్రాత్కుంభజన్మనః ।
వామదేవః ॥ తద్రూపంవాసుదేవస్య హరేరవ్యక్తరూపిణః ॥ ౫ ॥
ఉద్యత్తాదిత్యసఙ్కాశైర్నయనైశ్శోభితంశుభైః । నానారత్నచిత్రైశ్చి
త్రైః కిరీటైరుపశోభితమ్ ॥ ౬ ॥ ప్రసన్నైర్బహుభిశ్చాపి వదనైరుపశో
భితమ్ । ప్రవాళమణిహేమాద్యైశ్చిత్రితైర్హేమకుణ్డలైః ॥ ౭ ॥ నానా
వస్త్రైరనేకైశ్చ రుచిరైస్సమలఙ్కృతమ్ । దివ్యాభరణజాలైశ్చ నానార
త్నవిచిత్రితైః ॥ ౮ ॥ అనేకశతసాహస్రైశ్శోభితంశుభలోచనైః ।
కమ్బుగ్రీవంమహోరస్కం మహాబాహుంమహాద్యుతిమ్ ॥ ౯ ॥ సహ
స్రబాహుకందివ్యంరత్నజాలవిభూషితమ్ । ఆయతాశ్చసుపీనాశ్చసువృ
త్తాశ్చభుజాశ్శుభాః ॥ ౧౦ ॥ నానాప్రహరణోపేతా నానాభూషణభూ
షితాః । సాలస్కన్ధోపమాశ్చాపి భూషితాభూషణోత్తమైః ॥ ౧౧ ॥
శ్యామాఃపృథుతరాదివ్యాస్తరుణాదిత్యతేజసః । తరుణాస్స్నిగ్ధవర్ణాశ్చ
సుఖస్పర్శనఖాఙ్కురాః ॥ ౧౨ ॥ శుభరేఖాస్సురక్తాశ్చ సమామృదుత
రాస్తథా । దృశ్యన్తేశతశస్తత్ర రాజన్కరికరోపమాః ॥ ౧౩ ॥ యైర
ణ్డమేతద్భూపాలససాగర మహీధరమ్ । సపాతాళతలంసర్వం సదే
వాసురమానుషమ్ ॥ ౧౪ ॥ ససప్తలోకంసద్వీపం సర్వభూతసమాకు
లమ్ । రక్షితంబహుశోదివ్యైర్నిహతాయైశ్చదానవాః ॥ ౧౫ ॥ యే
దుఃఖహానిదానిత్యంవైష్ణవానాంవిశేషతః । వసన్తియాన్సమాశ్రిత్యదై
త్యేభ్యోనిర్భయాస్సురాః ॥ ౧౬ ॥ తేకరాస్సురనాథస్య దృశ్యమానాశ్చ
కాశిరే । ఉదయాదుద్యతస్తస్య భాస్కరస్యకరాఇవ ॥ ౧౭ ॥ సద్ర
త్నజాలకాకీర్ణహారేణాపిసుశోభితమ్ । మేఘకాలేతటిన్మాలాశోభిత
స్యమహాత్మనః ॥ ౧౮ ॥ మేఘజాలస్యవర్ణేనసదృశంరుచిరంవపుః । చా
రురక్తతలోష్ఠంతచ్చారురక్తతరేక్షణమ్ ॥ ౧౯ ॥ మృదుచారుకపోలై
శ్చకుణ్డలైరుపశోభితమ్ । శోభమానంజ్వలద్భిశ్చలలాటఫలకైరపి ॥ ౨౦ ॥
శోభమానైస్తథాచారుభ్రూచాపైరుపశోభితమ్ । ఐరావతకరాకార
చారుపీనశుభోరుకమ్ ॥ ౨౧ ॥ ద్యుతిమన్మణిరత్నాఢ్యచలన్నూపురశో

భితమ్ । కాఞ్చనేనవిచిత్రేణబ్రహ్మసూత్రేణశోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ సహ
స్రాదిత్యసఙ్కాశమచిన్త్యంమహదద్భుతమ్ । మేరుమన్దరసఙ్కాశంనీల
పర్వతసన్నిభమ్ ॥ ౨౩ ॥ సముచ్ఛ్రితోరసంసౌమ్యంసమాయతవిలో
చనమ్ । దివ్యపీతామ్బరధరందివ్యగన్ధానులేపనమ్ ॥ ౨౪ ॥ దివ్యయా
వైజయన్త్యాచసుస్కన్ధగతయాతథా । చకాశేతద్యథామేఘో విద్యు
న్మాలావిరాజితః ॥ ౨౫ ॥ జామ్బూనదమయైర్దివ్యై ర్నిస్స్వనద్భిరనేక
శః । కిఙ్కిణీజాలసంఘైశ్చ శోభనై రుచిరప్రభైః ॥ ౨౬ ॥ స్వనద్భి
ర్మణిజాలైశ్చ శోభయద్భిర్దిశోదశ । సురత్నైర్బహుసాహస్రైర్జ్వలద్భి
ర్భాస్కరోపమైః ॥ ౨౭ ॥ ఉద్యదిన్దుప్రతీకాశైర్దివ్యైశ్చనఖమణ్డలైః ।
రక్తాన్తైరున్నతైశ్చాపి శోభమానంసదాఽమ్బుజైః ॥ ౨౮ ॥ అఙ్కుశ
ధ్వజచక్రాబ్జశఙ్ఖవజ్రాఙ్కితైస్తథా । సుపాదతలపద్మైశ్చశోభితంవసుధా
ధిప ॥ ౨౯ ॥ ముక్తాదామభిరన్యైశ్చవజ్రసూర్యాంశుసన్నిభైః। ప్రభ
యాద్యోతమానైశ్చశోభమానపదామ్బుజమ్ ॥ ౩౦ ॥ అనేకశతసాహ
స్రైరఙ్గుళీయకభూషణైః । నానారత్నచితైశ్చాపిసంశోభికరశాఖిభిః ॥
మూర్ధజైఃకుఞ్చితైశ్చాపినీలైర్మృదుతరైస్తథా।లమ్బమానైర్వినిష్క్రా
న్తైఃకిరీటాచ్ఛుభదర్శనాత్ ॥౩౨॥ ప్రచ్ఛాద్యమానవదనంమేఘైరివనిశా
కరమ్ । రత్నస్యూతేనసూత్రేణ కాఞ్చనేనవిరాజితమ్ ॥ ౩౩ ॥ నా
నామణినిబద్ధేనశోభమానేనశోభితమ్ । శోభితందివ్యమాలాభిర్భూషితం
పృథులోచనమ్॥౩౪॥ నానాశ్చర్యసమాయుక్తంనానామణిగణాన్వితమ్।
సమన్తాద్దీప్యమానంతద్భూరిణాస్వేన తేజసా ॥ ౩౫ ॥ ఆదిత్యఇవ తేజో
భి రుద్యన్నుదయపర్వతాత్ । తేజోభిఃకాఞ్చనాభైశ్చ సమన్తాన్నిర్గతై
స్తథా ॥ ౩౬ ॥ జాజ్వల్యమానంతద్రూపంచకాశేఽద్భుతదర్శనమ్।స్వ
భాసాదుర్నిరీక్షంత న్మునిభిశ్చసురైరపి ॥ ౩౭ ॥ తస్య తే తేజసాతస్మా న్ని
ర్గతేనస్వభూరిణా । ససురాసురగన్ధర్వంజగదేతచ్చరాచరమ్ ॥౩౮॥ జ్వ
లద్భిరఙ్గదైశ్చజామ్బూనదమయైస్తథా । అనేకశతసాహస్రైస్సం
యుక్తంహేమభూషణైః ॥ ౩౯ ॥ కరేషు తేషుసంయుక్తాస్తీక్ష్ణాఃప్ర
హరణాస్తథా । జ్వలన్తశ్చస్ఫురన్తశ్చమిథిలేశచకాశిరే ॥ ౪౦ ॥ అర్చిం
షితేభ్యోనిష్పేతుర్యైర్దిశోవిమలీకృతాః । ఉదయాద్రిసమారూఢాత్సూ

ర్వ్యద్దీప్తాంశవోయథా ॥ ౪౧ ॥ వ్యాలోలాలోకనాథస్యప్రసన్నాక్షస్య భదర్శనాః। ఆయతాఃకృష్ణరక్తాశ్చభ్రూశ్చాపాదృష్టిమార్గణాః ॥ ౪౨ ॥ రక్తపద్మదళప్రఖ్యాఃకాన్తిమంతస్సువర్చసః । శ్రియారూపరమయాయుక్తాః పక్ష్మరాజివిరాజితాః ॥౪౩॥ యేషాంనిపాతైర్దైతేయానేదుర్భీతాస్సహస్రశః । రక్షాంసిదానవాశ్చాపిజగ్మురైవస్వతక్షయమ్ ॥ ౪౪ ॥ దుర్లభంచాపిదేవత్వంప్రాప్నువన్తినరాఅపి। అన్యాంశ్చదుర్లభాన్కామాన్ముక్తించాపిసుదుర్లభామ్ ॥౪౫॥ యాన్ద్రష్టుకామాస్తద్భక్తాశ్శోచంతిహిదివానిశమ్ । తేభూపశతశోదివ్యారాజన్తేరుచిరప్రభాః ॥ ౪౬ ॥ అనేకశతసాహస్రాఃకాలాగ్నిసదృశప్రభాః । నానాప్రహరణాఘోరాస్సంయుక్తాస్తత్రబాహుషు ॥ ౪౭ ॥ భయదాస్సురశత్రూణాందైత్యేన్ద్రాణాంమహౌజసామ్ । సర్వగాస్సర్వదేశేషుభక్తానామభయప్రదాః ॥ ౪౮ ॥ జాజ్వల్యమానాస్తేజోభీరూక్షైస్సౌమ్యైరపి । అకుర్వన్నిష్ప్రభాన్సద్యశ్చన్ద్రసూర్యాస్స్వరశ్మిభిః ॥౪౯॥ తద్రూపమాశ్చర్యమనేకవర్ణంకిరీటమాలాభిరశేషమూర్తేః । వ్యరాజతాదిత్యఇవాంతకాలేస్వరశ్మిమాలాభిరనేకరశ్మిః ॥ ౫౦ ॥ తద్దీప్తవక్త్రంవిమలంవిశోకంజాజ్వల్యమానంమహతాస్వతేజసా । అశోభతాద్యంవపురద్భుతేక్షణంయుగాన్తకాలాగ్నిరివప్రదీప్తమ్ ॥౫౧॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవద్దివ్యమఙ్గళవిగ్రహవర్ణనంనామచతుస్త్రింశోఽధ్యాయః.

ఆవిర్భూతంభగవన్తమ్ప్రతిమహర్షికృతప్రణామాదిక్రమః.

వామదేవః ॥ ఏవంవిధంహరిస్తేభ్యోఽదర్శయద్భగవాన్వపుః । యన్నదేవానమునయోనాపిసిద్ధానచారణాః ॥ ౧ ॥ నయోగినోనగన్ధర్వా నాపివిద్యాధరాఅపి । నచయక్షానచాప్యన్యేవాలఖిల్యాశ్చతాపసాః ॥ ౨ ॥ నోరగానాపిదైతేయానాపికింపురుషాస్తథా । దృష్టవన్తఃపురారాజన్కృష్ణస్యవపురద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ తతస్తుమునయోదివ్యంరూపంతద్విశ్వతోముఖమ్ । అనేకరత్నసంఛన్నకిరీటోజ్జ్వలితాననమ్ ॥ ౪ ॥ వ్యాలోలమానైర్బహుభిఃకుణ్డలైస్సమలఙ్కృతమ్ । పిబ

న్తఇవనేత్రైస్తేసంక్షోభస్తిమితైస్తదా ॥ ౫ ॥ దదృశుస్తుదితాస్సర్వేన రేన్ద్రానిమిషేక్షణాః । భృశమార్తాస్సదేవేతిసహసాభువిభూపతే ॥ నిపేతురథతేసర్వేసమ్భ్రాన్తమనసోఽమలాః । అథదృష్ట్వాజగన్నాథం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౭ ॥ సహస్రశస్సమాగమ్యభక్తిభారావనామితైః । శిరోభిరవనీపాలప్రణేముస్సహసాభువి ॥ ౮ ॥ బృహస్పతిరగస్త్యశ్చశుక్రశ్చాపివసుస్తథా । భగవన్తంతతోదృష్ట్వాగరుడోపరిసంస్థితమ్॥౯॥జామ్బూనదాద్రిశిఖరేనీలమేఘమివోత్థితమ్। భక్త్యాప్రణేముస్తం దేవంవీక్షమాణాఇతస్తతః ॥ ౧౦ ॥ ఉత్థాయోత్థాయతేసర్వేభూయో భూయోనిరీక్ష్యతమ్ । ప్రసీదేతిబ్రువన్తస్తంప్రణేముర్బహుశోనృప ॥౧౧॥

* భగవదావిర్భావకాలేదేవావాద్యపూరితశఙ్ఖాదిమఙ్గళవాద్యక్రమః *

ఏతస్మిన్నన్తరేఖస్థైశ్శతశోథసహస్రశః । పాఞ్చజన్యోపమాశ్శఙ్ఖాదధ్మిరేహేమభూషణాః ॥ ౧౨ ॥ అవాద్యంతచదివ్యానివాద్యానిబహుశోఽమ్బరే । మృదఙ్గాదీనిసర్వాణిహేమరత్నచితానివై ॥ ౧౩ ॥ మహతా శఙ్ఖనాదేనవాదిత్రాణాంస్వనేనచ । జగదాపూరితంసర్వంక్షుభితా శ్చాపిదానవాః ॥ ౧౪ ॥ నివసన్తిచయేతత్రనారాయణగిరౌనృప । తేస ర్వేసహసాహృష్టాస్సముత్తస్థుశ్చసఙ్ఘశః ॥ ౧౫ ॥ తస్మిఞ్ఛబ్దేశ్రుతేతేస ర్వేసింహపక్షిమృగాస్తథా । ప్రసన్నతాంయయుస్సర్వేవేఙ్కటాద్రిని

* భగవత్సేవార్థం వేఙ్కటాచలమ్ప్రతిబ్రహ్మరుద్రాద్యాగమనమ్ *

వాసినః ॥ ౧౬ ॥ శ్రుత్వాతంశబ్దమతులంబ్రహ్మాలోకపితామహః । జ్ఞా త్వాథవాసుదేవంతంహరింప్రత్యక్షతాంగతమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఆజగామాథత త్పార్శ్వంకృష్ణస్యాక్లిష్టకారిణః। మునీన్ద్రైర్దేవసంఘైశ్చగన్ధర్వైశ్చసమా వృతః ॥ ౧౮ ॥ భగవాఞ్ఛంకరశ్చాపిత్ర్యమ్బకస్త్రిపురాన్తకః। జ్వలద్భా స్కరసఙ్కాశజటామణ్డలశోభితః ॥ ౧౯ ॥ తేనశబ్దేనవిజ్ఞాయసాన్నిధ్యం హరిమేధసః । అభ్యగాదాశుతత్పార్శ్వం ద్రష్టుంతంవసుధాధిప ॥ ౨౦॥ దూర్వాససామునీన్ద్రేణ నన్దినాచసమంవిభుః । శక్రశ్చత్రిదశశ్రేష్ఠశ్శ్రు త్వాతంశబ్దమద్భుతమ్ ॥ ౨౧ ॥ హరింప్రత్యక్షతాంయాంతంజ్ఞాత్వా దేవంజనార్దనమ్। దేవైఃపరివృతఃపార్శ్వంయయావవ్యక్తజన్మనః॥౨౨॥

తతశ్శంఖధ్వనింశ్రుత్వావిష్వక్సేనఃప్రతాపవాన్ । జ్ఞాత్వాప్రత్యక్షతాం యాంతం నారాయణమనామయమ్ ॥ ౨౩ ॥ సహసోత్థాయభూపాలశీఘ్రమేవాభ్యగాత్తదా । సప్తభిస్సచివైస్సార్ధం సకాశం శార్ఙ్గధన్వనః ॥ ౨౪ ॥ అనురక్తైర్మహావీర్యైః ప్రయతైస్సుసమాహితైః । సనందనాదయశ్చాపి యోగినస్తేథచక్రిణః ॥ ౨౫ ॥ పార్శ్వమభ్యాయయుశ్శ్రుత్వా తంశబ్దంమిథిలేశ్వర । సప్తర్షయశ్చయేపూర్వం మయోక్తామునిసత్తమాః ॥ ౨౬ ॥ తేపిశ్రుత్వాచతచ్ఛబ్దం హరేఃపార్శ్వంయయుస్తదా । యశ్చాపిమునిభిర్దృష్టో వాయవ్యాందిశిభూభృతః ॥ ౨౭ ॥ శిలాతలేసమాసీనః పురుషోఽద్భుతదర్శనః । సోపిశంఖధ్వనింశ్రుత్వా భగవత్పార్శ్వమాయయౌ ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మప్రజాపతిశ్చాపి భగవానిచ్ఛమ్భురేవచ । విష్వక్సేనశ్చభగవాన్ శక్రశ్చత్రిదశాధిపః ॥ ౨౯ ॥ సప్తర్షయశ్చమునయస్సనకాద్యాశ్చయోగినః । వాయవ్యాందిశియోదృష్టోమునిభిస్సోపిభూపతే ॥ ౩౦ ॥ ఏతేసర్వేసమాగమ్య సకాశంశార్ఙ్గధన్వనః । భక్త్యాపరమయాయుక్తా రాజన్సంహృష్టమానసాః ॥ ౩౧ ॥ దదృశుస్తేసమారూఢం వైనతేయంమహాబలం।హరింహేమాద్రిశిఖరేనీలమేఘమివస్థితమ్ ॥ ౩౨ ॥ శిరోభిస్తేప్రణేముస్తం విశ్వేశంవిశ్వరూపిణమ్। జయదేవజయేశేతి వదంతస్సహసాభువి ॥ ౩౩ ॥ సర్వేదేవగణాశ్చాపి ప్రణేముఃపృథులోచనమ్ । ప్రసీదదేవదేవేతి వదంతస్తేపునఃపునః ॥ ౩౪॥ బ్రహ్మాద్యాదేవతాశ్చాపి మునయశ్చతపోధనాః । సిద్ధాశ్చాపితథాసర్వేశ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౩౫ ॥ ఏతేసర్వేహరేస్తస్య రూపంపరపురంజయ।ద్రష్టుంనాశక్నువన్నేతే స్తేజసాతస్యతాపితాః ॥౩౬॥ ప్రతపంతమివాదిత్యం సంహారసమయేనరాః । న్యమీలయంతనేత్రాణి బ్రహ్మాద్యాస్తే

బ్రహ్మకృతభగవత్స్తుతిః.

తతోనృప॥ ౩౭ ॥ తేజసాపీడితాస్తస్య దేవదేవస్యశార్ఙ్గిణః । తుష్టావాథతదాబ్రహ్మా దేవాధిపతిమవ్యయమ్॥౩౮॥ పతత్రిరాజమారూఢం శిరోభిఃప్రణిపత్యతమ్॥ బ్రహ్మా॥ నమామిత్వాంజగన్నాథ సహస్రవదనేక్షణ॥౩౯॥ జ్వలత్కిరీటసాహస్రధారిణంపురుషోత్తమమ్ । రుచిరైర్బహుభిర్దివ్యైర్బాహుభిఃపరిఘోపమైః ॥ ౪౦ ॥ సంయుక్తంత్వాంనమామ్యాద్యం విశ్వే

శంవిశ్వతోముఖమ్।అణీయసామశేషాణా మణీయాంసంసనాతనమ్॥౪౧॥ భూతాదీనాంసమస్తానాం గరిష్ఠంచగరీయసామ్। నారాయణంత్వాంవరదం నమామిపరమేశ్వరమ్॥౪౨॥ యోగిభిర్ధ్యాయమానంత్వాం జనలోకగతంవిభుమ్। పరంపురాణంపురుషం నమామిసురనాయకమ్॥౪౩॥ ప్రసీదతుభవాన్విష్ణో రహితఃప్రాకృతైర్గుణైః। శుద్ధఃపుమాన్సమస్తేభ్యో భూతేభ్యస్సర్వసమ్భవః॥౪౪॥ సాక్షిభూతస్సమస్తస్య జగతోఽస్యజగత్పతే। నమామిత్వామహంనిత్యం వ్యాలోలాయతలోచనమ్॥౪౫॥ యఃప్రోచ్యతేవిశుద్ధోహి సర్వేశ ఇతికేశవ। తంత్వాంనమామ్యశేషాణామాత్మానంసర్వదేహినామ్॥౪౬॥ సమస్తకారణానాంత్వం కారణంప్రభురవ్యయః। బ్రహ్మావిద్యోగినాంచాసి ప్రజానాంచప్రజాపతిః॥౪౭॥ యన్నజానంతిమునయో నాపిదేవానదానవాః। నాహంనశమ్భుర్విష్ణ్వాఖ్యం తత్పదంపరమంభవాన్॥౪౮॥ ఇన్ద్రాద్యాశ్శతశోయస్య దేవాస్త్రిభువనేశ్వరాః। ద్రష్టుకామానజానంతి రూపమవ్యక్తరూపిణః॥౪౯॥ తదహంవిమలందేవ శాశ్వతంపదమవ్యయమ్॥౪౯-౧॥ నస్తోతుమీశో నచదేవవక్తుం గుణాంస్తవేశాచ్యుతలోకనాథ। ప్రసీదదేవాధిపతేసమస్తానాలోకయాస్మాన్విమలైస్సునేత్రైః॥౫౦౧॥ ఇత్యుక్తేబ్రహ్మణాతే

→ శమ్భుకృతభగవత్స్తుతిః. ←

నశమ్భురవ్యక్తరూపిణమ్॥౫౧॥ అస్తావీద్భగవంతంతమచ్యుతంపురుషోత్తమమ్॥శమ్భుః॥పరావరేశంపురుషం దుష్టదైత్యేన్ద్రఘాతినమ్॥ జగత్పాలనకర్తారం జగదుత్పత్తికారణమ్। ప్రజాపతీనాంసర్వేషాం స్రష్టారమమలేక్షణమ్॥౫౩॥ భక్తార్తిహానిదాతారం భక్తానాంప్రియకామదమ్। త్వాంనమామిహరేదివ్యం పరబ్రహ్మస్వరూపిణమ్॥౫౪॥ ప్రధానపుంసోరజయో ర్జగత్కారణభూతయోః। నిత్యయోర్వ్యాపినోశ్చాపి ప్రభుంత్వాంకారణంపరమ్॥౫౫॥ తంత్వాంనమామిభూతేశం భూతానామపికారణమ్। సూరయోయచ్చపశ్యంతి పరమంధామశాశ్వతమ్॥౫౬॥ తత్త్వమేతత్పరంధామ పరంబ్రహ్మసనాతనమ్। తంత్వాంనమామిగోవిన్దం సహస్రాదిత్యసన్నిభమ్॥౫౭॥ మునయస్త్వాం సమభ్యర్చ్య బహువర్షశతానివై। త్వత్ప్రసాదాచ్చదేవేశ త్వయ్యేవల

యమాగతాః ॥ ౫౮ ॥ పురందరోపి దేవేశ త్వామేవపురుషోత్తమమ్ । అశ్వమేధశతైరిష్ట్వా దేవేంద్రత్వమవాప్తవాన్ ॥ ౫౯ ॥ బ్రహ్మాశ్వమేధ సాహస్రైస్త్వామిష్ట్వా జగదీశ్వరమ్ । ప్రాపబ్రహ్మపదందివ్యం దుఃఖశోకవివర్జితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అహమారాధ్య దేవత్వాం సర్వమేధేమహాక్రతౌ । ప్రాప్తవాన్దేవదేవత్వం దుర్లభంసర్వదైవతైః ॥ ౬౧ ॥ త్వమేవేశజగద్ధాతా త్వమేవజగతోగతిః । స్రష్టాత్వమేవజగత స్సంహర్తాచత్వమేవహి ॥ ౬౨ ॥ తంత్వాంనమామిశోకార్తిమోహహానిప్రదాయినమ్ । ప్రసీదేశమహామాయ సహస్రవదనేక్షణ ॥ ౬౩ ॥ సర్వలోకపతేనాథ సర్వలోకపరాయణ ॥ ౬౩½ ॥ విష్ణోతవైతద్బహుబాహుశాఖం తమాలవర్ణంబహువక్త్రనేత్రమ్ । జ్వలత్కిరీటైర్బహురత్నవద్భి ర్భ్రాజత్ప్రయమానంప్రణమామిరూపమ్ ॥ ౬౪½ ॥ వామదేవః ॥ ఏవంస్తుతేజగన్నాథే

మహర్షికృతభగవత్స్తుతిః.

శమ్భునాపరమేష్ఠినా ॥ ౬౫ ॥ తుష్టువుర్మునయోభూప ప్రణమ్యామలచేతసః ॥ మునయః ॥ నమఃకృష్ణాయహరయే పరస్మైబ్రహ్మరూపిణే ॥ ౬౬ ॥ నమోభగవతేతస్మై విష్ణవేపరమాత్మనే । సర్వభూతశరణ్యాయ సర్వజ్ఞాయనమోనమః ॥ ౬౭ ॥ వాసుదేవాయభక్తానాం సర్వకామప్రదాయినే । నమఃపఙ్కజనేత్రాయ జగద్ధాత్రేఽచ్యుతాయచ ॥ ౬౮ ॥ హృషీకేశాయసర్వాయ నమఃకమలమాలినే । అనంతనాగపర్యఙ్కే సహస్రఫణశోభితే ॥ ౬౯ ॥ దీప్యమానేఽమలేదివ్యే సహస్రార్కసమప్రభే । యోగనిద్రాముపేతాయ తస్మైభగవతేనమః ॥ ౭౦ ॥ యద్రూపంనచపశ్యన్తి సూరయోనచయోగినః । తంనతాస్స్మజగన్నాథం క్షీరోదార్ణవశాయినమ్ ॥ ౭౧ ॥ త్వామేవార్తాఃప్రపన్నాస్స్మ శరణ్యంవయమీశ్వరమ్ । అస్మాన్పాహిశరణ్యేశ ప్రణతార్తిహరావ్యయ ॥ ౭౨ ॥ త్వద్రూపమేతద్గోవిన్ద సహస్రార్కసమద్యుతే । జాజ్వల్యమానంతేజోభిర్నేక్షితుంశక్నుమోవయమ్ ॥ ౭౩ ॥ కురుప్రసాదమస్మాకం ప్రసన్నవదనేక్షణ । త్వమేవగతిరస్మాకంసర్వేషామేవకేశవ ॥ ౭౪ ॥ నతాస్స్మదివ్యం పురుషంపురాణం త్వామేవసర్వేశ్వరమీశ్వరాణామ్ । యుగాన్తకాలా

తన్న విద్మః పరంరూపంతవ యత్తుపురాతనమ్ । ఏతచ్చాపినజానీమోయ
దేతద్దర్శితంత్వయా ॥ ౧౦౯ ॥ ప్రసీదవిశ్వేశ్వరవిశ్వతోముఖప్రసీదవిశ్వ
క్షయపాలనేశ । ప్రసీదవిశ్వాలయవిశ్వమూర్తే విశ్వస్యయోనేభగవ

శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధకృతభగవత్స్తుతిః.

న్ప్రసీద ॥ ౧౧౦ ॥ వామదేవః ॥ ఏవంస్తుతేఽథదేవేశే శక్రాద్యై
స్త్రిదశేశ్వరైః । తుష్టువుస్తంప్రణమ్యేశం శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥ ౧౧౧ ॥
సిద్ధాః ॥ యంవిష్ణుమాద్యంపురుషంపురాణం దేవానమస్యన్తిశుభో
రుబాహుమ్ । నతాస్స్మతం దేవమజంసురేశం విశ్వస్యకర్తారమనాది
మూర్తిమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ యేనైవదంష్ట్రాగ్రసముద్ధృతాధరాబిభర్తివి
శ్వంససురాసురేన్ద్రమ్ । నతాస్స్మతస్మైవరదాయపుంసే సర్వాత్మనేఽ
శేషవిభూతిదాయినే ॥ ౧౧౩ ॥ యేనేదమణ్డంసకలంమహీయసావ్యా
ప్తంత్వయైకేనసురారిఘాతినా । తంత్వాంనతాస్స్మాచ్యుతమీడితారో
వయంవిభుంలోకవిభూతిహేతుమ్ ॥ ౧౧౪ ॥ యేనాన్తకాలేజగదేత
దాదినాగ్రస్తంత్వయాహ్యక్షయశక్తిరూపిణా । జ్ఞానైకదృశ్యంపరమా
ర్థతత్త్వంతం బాలరూపంప్రణమామనిత్యమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ యేనాదికాలే
విభునామహీయసాస్వనాభిపద్మాన్తరుపేతమణ్డమ్ । విసృష్టమప్సుస్వ
ఖతాత్మలీలయాతంత్వాంనతాస్స్మామరలోకనాథ ॥ ౧౧౬ ॥ యేనే
దమణ్డంబహుశోభిభూతందురాత్మభిర్దైత్యవరైస్సుఘోరైః । నిహత్యదై
త్యాన్సహసామహారణేసంరక్షితంతంప్రణమామనిత్యమ్ ॥౧౧౭॥ జ్ఞాన
న్తియన్నైవపితామహాద్యాఃపరంపదంనైవవయఞ్చనాన్యే । త్వంతత్ప
దంవృద్ధివినాశహీనంరక్షస్వచాస్మాన్భగవన్ప్రసీద ॥౧౧౮॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
బ్రహ్మాదికృతభగవత్స్తోత్రకథనంనామపఞ్చత్రింశోధ్యాయః

బ్రహ్మాద్యావృతభగవన్తమ్ప్రతినాగకన్యకాదికృతగీతిక్రమః.

వామదేవః ॥ ఏవంస్తుత్వాథ తేసర్వేబ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః ।
అగస్త్యప్రముఖాశ్చాపిమునయోఽమలచేతసః ॥ ౧ ॥ సిద్ధాశ్చాపితథా

సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః । వాగీశవసుశుక్రాశ్చ దూర్వాసాశ్చ మహా
మునిః ॥ ౨ ॥ సప్తర్షయశ్చ రాజేన్ద్ర సనకాద్యాశ్చ యోగినః । సర్వఏ
తే మహీపాల యే చాప్యన్యే సమాగతాః ॥ ౩ ॥ ద్రష్టుంతమీశ్వరం దేవం
తత్ప్రసాదానువర్తినః । భూయోభూయః ప్రణమ్యేశం నారాయణమరి
న్దమమ్ ॥౪॥ కృతాఞ్జలిపుటాస్తంతు పరివార్యోపతస్థిరే । తతస్తేషాం
స భగవాన్మధ్యే రాజీవలోచనః ॥ ౫ ॥ స్వయన్నివ మహాబాహుర్విన
తానన్దనే స్థితః । అతిష్ఠద్దేవదేవేశస్సుతాన్ సర్వాన్విలోకయన్ ॥ ౬ ॥
దీప్యమానస్స్వతేజోభిరంశుమానివ రశ్మిభిః । ఏతస్మిన్నన్తరే దేవం వా
ద్యాన్యాహోరాజ్ఞనాన్నృప ॥ ౭ ॥ అగాయన్ కర్మభిర్దివ్యైర్దివ్యభూషణభూ
షితాః । రావణాదివధం కేచిద్గన్ధర్వపతయో జగుః ॥ ౮ ॥ కంసకేశిజ
రాసన్ధసాల్వాదీనాం వధం తథా । బాణదుర్యోధనాదీనాం వధం చాపి మ
హాద్భుతమ్ ॥౯॥ అగాయన్నపరే తత్ర గన్ధర్వపతయోఽమలాః । హిర
ణ్యకశిపోస్తత్ర వధం చాపి జగుః పరే ॥ ౧౦ ॥ అవతారేషు చాన్యేషు యా
నియాని కృతాని వై । కేచిజ్జగుర్జగత్సృష్టిం బ్రహ్మాదిస్థావరాన్తికామ్ ॥
గన్ధర్వపతయస్తత్ర సుస్వరా హారిసన్నిధౌ । నృత్యన్త్యోఽప్సరసస్తత్ర
దృశ్యన్తే శతశో నృప ॥౧౨॥ గాయన్త్యో దేవదేవేశం నాదయన్త్యో దిశో ద

బ్రహ్మాదీనాం భగవద్విశ్వరూపదర్శనప్రాప్తిః.

శ । అథ తే ప్రేక్షమాణాస్తం నారాయణమనామయమ్ ॥ ౧౩ ॥ విస్మ
యావిష్టహృదయా బ్రహ్మాద్యా దేవతాగణాః । అగస్త్యప్రముఖాశ్చాపి
మునీన్ద్రాశ్చ సహస్రశః ॥ ౧౪ ॥ దదృశుర్దేవదేవస్య దివ్యే రూపే మహా
ద్భుతే । తస్మిన్మహాతిభూపాల పద్మపత్రనిభేక్షణే ॥ ౧౫ ॥ అణ్డమేతద
శేషం వై సాద్రిగ్రామనదీవనమ్ । సపర్వతం సపాతాళం సదేవాసురమా
నుషమ్ ॥ ౧౬ ॥ ససప్తలోకం సద్వీపం సయక్షోరగరాక్షసమ్ । సాసు
రం సామరపురం జఙ్గమాజఙ్గమాకులమ్ ॥ ౧౭ ॥ సతిర్యక్తరుపాషాణం
సకాననమహోరగమ్ । ఏవమాద్యైస్తథాఽన్యైశ్చ సంయుక్తం మహ
దద్భుతమ్ ॥౧౮॥ అదృష్టపూర్వమాశ్చర్యం దృష్ట్వా హర్షముపాగమన్ ।
విస్మితాశ్చాభవంస్తేఽథ ముదితాశ్చాభవన్నృప ॥౧౯॥ వ్యాకులీకృత
నేత్రాస్తే వ్యాకులీకృతమానసాః । వ్యాకులీకృతసర్వాఙ్గా ఆసన్ సర్వే

భయాకులాః ॥౨౦॥ అథతాన్భగవాన్భూపప్రసన్నైర్దివ్యమఙ్గళైశ్శుభైః। పద్మోత్పలదళాభైస్తైర్నేత్రైస్తాన్సమలోకయత్ ॥౨౧॥ అథతేభూప తేసర్వేబ్రహ్మాద్యాస్తేనశార్ఙ్గిణా । ప్రసన్నైర్నయనైర్దివ్యైరాయతై రవలోకితాః ॥ ౨౨ ॥ ప్రసన్నతాంయయుస్సర్వే త్యక్తమోహా భయాస్థితాః । మునీన్ద్రానవలోక్యాథభగవానిదమబ్రవీత్ ॥ ౨౩ ॥

మహర్షీన్ప్రతిభగవదుక్తిః.

నృప తేసర్వలోకేశోవిశ్వరూపధరోహరిః । శ్రుత్వాతాంసర్వదేవానాం బ్రహ్మాదీనాంసనాతనః ॥ ౨౪ ॥ మేఘగమ్భీరయావాచాశ్రావ్యయా శ్లక్ష్ణరూపయా। జగదాపూరయన్సర్వంసుతరాంప్రియయాతదా ॥౨౫॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యుష్మాభిర్భూరితేజోభిర్మత్తోయత్ప్రార్థ్యతేద్విజాః । ప్రీయతాంతదశేషేణనాత్రకార్యావిచారణా॥౨౬ ॥ మాన్దృష్ట్వాప్రార్థితాన్కామాన్ప్రాప్నువన్తినరాభువి । అచిరేణైవకాలేనముక్తించాపిసుదుర్లభామ్ ॥ ౨౭ ॥ అప్రార్థ్యప్రార్థితాన్కామాన్నయాస్యన్తిద్విజోత్తమాః।మయిదృష్టేఽచిరాత్తస్మాద్బ్రూతప్రార్థితముత్తమమ్॥౨౮॥ మునయః॥కృతార్థాస్స్మవయందేవత్వయిదృష్టేసనాతనే। త్వత్ప్రసాదం వినానాథనత్వంద్రష్టుంహిశక్యసే ॥ ౨౯ ॥ త్వాంద్రష్టుకామాగోవిన్ద విచరన్తోవయంవిభో । నారాయణగిరావస్మిం స్త్వత్పాదతలవాసితే ॥ త్వాందృష్ట్వాభృశముద్విగ్నాభగవన్పురుషోత్తమమ్ । సంసారాన్మోక్షమిచ్ఛన్తోదేవత్వత్పాదమాశ్రితాః ॥ ౩౧ ॥ ముక్తింప్రయచ్ఛదేవేశ సంసారాద్భీతివర్ధనాత్ ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తోథగోవిన్దోవరేణ్యఃపురుషోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ భగవాన్భూతభవ్యేశఃప్రోవాచేదంవచోనృప । యేనయత్ప్రార్థితంమత్తోదత్తంతద్ధినసంశయః ॥౩౩॥ ముక్తిర్నచైషా భవతాంప్రసన్నేమయిదుర్లభా । కల్పాన్తేమత్ప్రసాదేనముక్తింప్రాప్స్యథసత్తమాః ॥ ౩౪ ॥ తావత్కాలంజగత్యస్మిన్ తపసేకృతనిశ్చయాః । శృణ్వాన్తశ్శ్రావయన్తశ్చమత్కథాంమునిసత్తమాః ॥ ౩౫॥

మునీనాశ్వాసయన్తంభగవన్తమ్ప్రతిబ్రహ్మకృతవిజ్ఞప్తిః.

తిష్ఠధ్వంతపఆస్థాయమహత్పరమదారుణమ్ ॥వామదేవః॥ ఏతస్మిన్నన్తరేరాజన్బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౩౬ ॥ శిరస్యంజలిమాధాయప్ర

ణమ్యజగతాంపతిమ్ । ఇదంవిజ్ఞాపయామాస దేవాయామితతేజసే॥౩౭॥ బ్రహ్మ ॥ భగవన్సర్వలోకేశ సర్వయజ్ఞమయాచ్యుత । దైత్యైర్నిరాకృతా హ్యేతే దేవాస్సర్వేసవాసవాః ॥ ౩౮ ॥ యజ్ఞభాగాంశ్చదైతేయా భుఞ్జతేనదివౌకసః । తాన్హంతుంసమర్థేహ్యేతే నశక్తా దేవతాగణాః ॥ ౩౯ ॥ వివృద్ధాన్ఘాతయాద్యైశ తాన్సర్వానసురోత్తమాన్ ।

భగవత్కృతబ్రహ్మాద్యభీష్టవరప్రదానమ్.

వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తేబ్రహ్మణారాజన్ప్రహసన్నిదమబ్రవీత్ ॥౪౦॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఏతేచదానవాఘోరాబాధన్తేదేవతాగణాన్ । మహావీర్యామహామాయా మహాకాయామహౌజసః ॥ ౪౧ ॥ రణకర్మణిసంయుక్తా దుర్జయాదుర్నివారణాః । ఏతాంస్త్వమద్యదైత్యేన్ద్ర హన్యాస్సర్వాన్సబాన్ధవాన్ ॥ ౪౨ ॥ ఏవముక్త్వాహృషీకేశో విష్వక్సేనంప్రతాపినమ్ । విలోక్యసర్వభూతాత్మా వసుంనారాయణోబ్రవీత్ ॥ ౪౩ ॥ తవదత్తం మహావీర్య చేదిరాజన్నృపోత్తమ । సంసారబంధనాన్మోక్షు మచిరేణాధిగచ్ఛసి ॥ ౪౪ ॥ మద్భక్తస్త్వత్సమోనైవ త్రిషులోకేషువిద్యతే । హిరణ్యకశిపోఃపుత్ర మృతేదైత్యేన్ద్రసత్తమమ్ ॥ ౪౫ ॥ ప్రహ్లాదస్సర్వభూతేభ్యోయఃపురారక్షితోమయా ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్త్వామహీపాల చేదిరాజంప్రజాపతిః ॥ ౪౬ ॥ అగస్త్యమవలోక్యాథ బాష్పపర్యాకులేక్షణమ్ । భక్త్యాపరమయాయుక్తం జగాదేదంవచోవిభుః ॥౪౭॥ ప్రసన్నోహంద్విజశ్రేష్ఠ ప్రీయతాంయత్తవేప్సితమ్। మత్తస్సుదుర్లభంచాపితత్తేదాస్యామ్యసంశయమ్ ॥ ౪౮ ॥ వామదేవః ॥ ఏవముక్తస్తుదేవేన హృష్టాత్మాకుమ్భసంభవః । విజ్ఞాపయామాసమునిః పరస్మైహరిమేధసే ॥ ౪౯ ॥ మూర్ధన్యఞ్జలిమాధాయ ప్రోత్ఫుల్లపులకోద్గమః ॥ అగస్త్యః ॥ నారాయణగిరావస్మిన్ చరతోమమకేశవ ॥ ౫౦ ॥ సమతీతంమహాబాహోవత్సరాణామధికంశతమ్ । సుచిరంకాలమత్రైవ విచరన్వైతతస్తతః ॥౫౧॥ నచాపశ్యంవిశాలాక్షం త్వామాద్యమజమక్షరమ్। తతోహంభృశముద్విగ్నో విషాదంచాప్యవాప్తవాన్ ॥౫౨॥ దిష్ట్యాదృష్టోజగత్స్వామీ త్వమద్యపురుషోత్తమ । వృణేతత్త్వత్ప్రసాదేన ప్రాప్తుంయద్వాఞ్ఛితంమయా॥ భూతేభవ్యేతథాకాలే వర్తమానేతథాప్రభో । సర్వేషామేవభూతానాం

దుర్జ్ఞేయాగతిరుత్తమా ॥ ౫౪ ॥ దుర్జ్ఞేయామపితాంసమ్యగ్జ్ఞాతుమిచ్ఛా మ్యహంహరే । సహస్రశస్తుయాశ్రుత్వా దుర్జ్ఞేయాచసురైరపి ॥ ౫౫॥ త్వత్ప్రసాదేనభగవన్న వేత్సావిదితామమ।త్వయిభక్తిఃపరాచాపి నిశ్చలాస్యాన్మమామలా ॥౫౬॥ వామదేవః॥ఇత్యుక్తేమునినాభూప ప్రహసన్నివలోకధృత్ । ఉవాచశ్లక్ష్ణయావాచా మేఘగమ్భీరయాతదా ॥ ౫౭ ॥ శ్రీభగవాన్॥అగస్త్యయత్త్వయాప్రోక్తమేతద్దత్తంమయాతవ।ప్రసన్నేనాత్రభవతా పూజితేనమహీధరే॥౫౮॥ అగస్త్యః॥త్వంచదృశ్యోవసేహేశ సర్వేషాంప్రాణినామపి ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహందృశ్యోవసామీహ శ్రీభూమిసహితోనఘ ॥ ౫౯ ॥ విమానంమమదివ్యంతు గూఢంముక్తిప్రదంభవేత్ । ఆకాశగమచిన్త్యంచ నానారత్నసమన్వితమ్ ॥ ౬౦ ॥ అన్యేపి యేమునీన్ద్రాస్మిన్ నారాయణగిరౌనరాః । సమారుహ్యామలాంచేమాం స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౬౧ ॥ దృష్ట్వాస్నాత్వాఽథ పీత్వాతు తస్యాఃపుణ్యజలంశుభమ్ । అస్యాస్తీరేమహత్యస్మిన్ విమానేమదధిష్ఠితే ॥ ౬౨ ॥ మమప్రీతికరేపుణ్యే సర్వపాపహరేశుభే । భక్త్యామామర్చయిష్యన్తి మయిసన్యస్తమానసాః ॥ ౬౩ ॥ దదామీప్సితకామాంస్తేషామపిసుదుర్లభాన్ । యేనరాఃకుర్వతేవిప్ర యోజనానాంశతేష్వపి ॥ ౬౪ ॥ ప్రణామందిశముద్దిశ్య భక్త్యామత్పర్వతోత్తమే । తేనరామత్ప్రసాదేన పాపరాశింవ్యపోహ్యవై ॥ ౬౫ ॥ ప్రాప్నువన్తిపదంపుణ్యమప్రవిష్టందురాత్మభిః । యఏనాంసేవతేనిత్యం స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౬౬ ॥ సోఽపిభుక్తిమవాప్నోతి ముక్తించాపినసంశయః ॥ ౬౬౹॥ *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవత్కృతాగస్త్యాద్యభీష్టవరప్రదానకథనంనామ షట్త్రింశోధ్యాయః.

మహర్షీణాంభగవద్దివ్యవిమానదర్శనప్రాప్తిః.

వామదేవః ॥ మునయస్తేథభూపాల తద్వాక్యసమనన్తరమ్।
దదృశుర్విమలందివ్యం విమానంభాస్కరోపమమ్ ॥ ౧ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దక్షిణేలోకవిశ్రుతే । నారాయణాశ్రితందివ్యం నిత్యంచమహాదద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ పాణ్డరాభ్రఘనప్రఖ్యం నానాశృఙ్గైరలఙ్కృతమ్ । అ

నేకరత్నసఞ్ఛన్నం ముక్తాదామవిభూషితమ్ ॥ ౩ ॥ భాసయత్తేజసాసర్వా దిశోదశనరాధిప । దీప్యమానంస్వతేజోభి ర్నానారత్నవిభూషితమ్ ॥ ౪ ॥ అత్యుచ్ఛ్రితంసుదుష్ప్రేక్షం పశ్యతాంహర్షవర్ధనమ్ । యన్నదృష్టంమునీన్ద్రైస్తై ర్దేవైరపిసవాసవైః ॥ ౫ ॥ తస్మిన్మహీధరేదివ్యే విచరద్భిరితస్తతః । మునీన్ద్రాస్తేతుతద్దృష్ట్వా విమానంపరమాద్భుతమ్॥౬॥ అదృష్టపూర్వమన్యస్మి న్కాలేనరవరాత్మజ । ఇతస్తతోవిచిన్వద్భి స్తస్మిన్నేవమహీధరే ॥ ౭ ॥ విస్మయంపరమంజగ్ము స్తతోమునిగణాస్తదా । కిమిదంనైవచాస్మాభి ర్దృష్టమాసీత్పురాతనమ్ ॥ ౮ ॥ పురావిమానమాశ్చర్యం విచరద్భిరితస్తతః । విమానమద్భుతాకారం తంచాపిపురుషోత్తమమ్ ॥ ౯ ॥ దృష్ట్వాతత్ప్రచురాశ్చర్యం తేహర్షోత్ఫుల్లలోచనాః। అహోబతమహాశ్చర్యం నూనమేతన్మహాత్మనా ॥ ౧౦ ॥ అనేనాంతర్హితంయస్మా త్పూర్వంతన్నహ్యదృశ్యత । విమానంపుణ్యమాశ్చర్యం జ్వలద్భాస్కరసన్నిభమ్ ॥ ౧౧ ॥ అస్యాఏవశుభేతీరే పుష్కరిణ్యాస్థితైస్తైరపి । అస్మాభిస్సహితైస్సర్వై స్సద్భిరత్రైవచాదరాత్ ॥ ౧౨ ॥ హరిణాధ్రువమేతత్స్య దనేనైవస్వమాయయా । అన్తర్హితంకృతందివ్యం విమానంసిద్ధసేవితమ్ ॥ ౧౩ ॥ ఏవంవిధానివాక్యాని మునయస్తేపరస్పరమ్ । ప్రోచుర్దేవాధిదేవస్య సన్నిధౌతస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౧౪ ॥ ఏతస్మి

శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవత్తిరోధానఘట్టః.

న్నన్తరేదేవశ్శఙ్ఖంప్రోవాచకేశవః। హేహయాధిపతేఃపుత్రం శ్రుతస్యసుమహాత్మనః ॥౧౫॥ శ్రీభగవాన్॥వరంవరయభూపాల యత్తేమనసివర్తతే। తద్దాస్యేతవతుష్టోహం వరదస్సముపస్థితః ॥ ౧౬ ॥ వామదేవః॥ఇదంనిశమ్య వచనంగదితంతస్యశార్ఙ్గిణః।జగద్ధాతురనన్తస్యవిశ్వయోనేర్మహాత్మనః॥ శఙ్ఖఃపరమసంహృష్టో రోమాఞ్చితతనుస్తదా । ఇత్థంవిజ్ఞాపయామాస బ్రహ్మణోఽవ్యక్తజన్మనే ॥ ౧౮ ॥ ఏతస్మైదేవదేవాయ పరస్మైహరిమేధసే। శఙ్ఖః ॥ త్వల్లోకంప్రాప్తుమిచ్ఛామి త్వత్ప్రసాదాదధోక్షజ ॥ ౧౯ ॥ త్వత్పదేవస్తుకామోహం తపస్తీవ్రంసమాస్థితః । త్వంమమైతత్ప్రయచ్ఛాశు విష్ణోరాజీవలోచన ॥ ౨౦ ॥ నాన్యదిచ్ఛామిదేవేశ త్వత్తఃప్రాప్తుంసు

రేశ్వర ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్తస్తుప్రహస్యైనంశఙ్ఖంప్రాహజనార్దనః ॥ హర్షయన్నివభూతానిస్వయామధురయాగిరా ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యావత్కల్పంమహాభాగస్వర్లోకేనివసిష్యసి ॥ ౨౨ ॥ సదాసమ్పూజితస్సర్వైరిన్ద్రలోకనివాసిభిః ॥ వామదేవః ॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవస్తత్రైవాన్తరధీయత ॥ ౨౩ ॥ పశ్యతామేవసర్వేషాంబ్రహ్మాదీనాంసురేశ్వరః । నారాయణఃపరోనిత్యఃపరమాత్మాప్రజాపతిః ॥ ౨౪ ॥ సర్వస్వభూతోభక్తానాంసర్వలోకపరాయణః । అన్తర్హితేతతస్తస్మిన్జగద్ధాతరి

భగవదన్తర్ధానానన్తరం దేవాద్యనుభూతానుతాపవర్ణనమ్.

కేశవే ॥ ౨౫ ॥ విష్ణౌసమస్తజగతామాధారేపురుషోత్తమే । సర్వస్వభూతేదేవానాంసర్వేశేపరమాత్మని ॥ ౨౬ ॥ తేజోరాశియుతేకృష్ణేరాజీవాయతలోచనే । దేవాబ్రహ్మర్షయశ్చాపిమునీన్ద్రాశ్చతపోధనాః ॥ ౨౭ ॥ సిద్ధాశ్చాపితథాసర్వేమునీన్ద్రావిమలాశయాః। వాగీశవసుముఖ్యాశ్చసనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౨౮ ॥ సర్వేసప్తర్షయశ్చాపిశ్వేతద్వీపనివాసినః । ఏతేచాన్యేచయేతత్రసమేతాద్రష్టుమీశ్వరమ్ ॥ ౨౯ ॥ సర్వఏతేమహీపాల భూయోభూయ స్సనాతనమ్ । అన్తర్ధానంగతం దేవంప్రణేముర్విస్మితేక్షణాః ॥ ౩౦ ॥ దీనచిత్తాస్తతస్సర్వేపశ్యన్తిస్మదిశోదశ । ఏతేసర్వేమునిశ్రేష్ఠారురుదుస్తేథతత్రవై ॥ ౩౧ ॥ ప్రణమ్యాహరయేతస్మైదేవాయాన్తర్హితాయతే । బ్రహ్మాద్యాస్తేథభూపాల సర్వఏవేదమబ్రువన్ ॥ ౩౨ ॥ అహోభగవతస్తస్యమాహాత్మ్యమమితౌజసః । బ్రహ్మాణ్డకమశేషంతత్తేనవ్యాప్తంస్వతేజసా ॥ ౩౩ ॥ ఆయుధానిజ్వలన్తిస్మచక్రాదీనిధృతానివై । దహన్తీవజగత్సర్వంశోషయన్తీవచోదధీన్ ॥ ౩౪ ॥ ప్రసన్నాస్తేకటాక్షాశ్చదీపయన్తోదిశోదశ । చకాశిరేస్వతేజోభిశ్శతశస్తస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౩౫ ॥ శతశోబాహవశ్చాపిహరేఃకరికరోపమాః । స్పర్ధన్తఇవచాన్యోన్యంరేజిరేరుచిరప్రభాః ॥ ౩౬ ॥ వదనానిజ్వలన్తిస్మపూర్ణేన్దుసదృశానివై । శోభితాన్యమలైర్దివ్యైస్సురత్నైఃకుణ్డలైస్తథా ॥ ౩౭ ॥ ఇన్దుమణ్డలసఙ్కాశనఖమణ్డలశోభితే। పాదపద్మేహరేస్తస్యశోభితేవిమలప్రభే ॥ ౩౮ ॥ అహోహిభూధరేన్ద్రస్యమాహాత్మ్యమమితౌజసః । యస్మిన్నేవంవిధోదేవోనివసత్యచ్యుతోహ

రిః ॥ ౩౯ ॥ నశక్యమస్యమాహాత్మ్యంవక్తుంవర్షశతైరపి । అస్మాభిస్సహి
తైస్సర్వైర్విమలేనాపితేజసా ॥ ౪౦ ॥ వేఙ్కటాద్రిసమంస్థానంబ్రహ్మా
ణ్డేనాస్తికిఞ్చన । వేఙ్కటేశసమోదేవోనభూతోనభవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥
నాస్తిపుణ్యతమంతీర్థంస్వామిపుష్కరిణీసమమ్ । సమమస్తీతియోబ్రూ
యాత్తత్సమోనాస్తిపాతకీ ॥ ౪౨ ॥ యాశ్చసప్తమహాపుర్యఃకీర్త్యన్తే
ముక్తిదాయికాః ॥ తావేఙ్కటాద్రిపర్యన్తగ్రామకోట్యంశశక్తయః ॥
వామదేవః ॥ ఏవంవిధానివాక్యానివదన్తస్సుబహూనివై । సర్వేసంహృ
ష్టమనసోబ్రహ్మాద్యాస్తేసురోత్తమాః ॥ ౪౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థేస్నా

భగవద్విమానాదిదర్శనపూర్వకబ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణమ్.

త్వాపీత్వాద్విజోత్తమాః । దదృశుస్తంమహైశ్వర్యంవిమానంపునరద్భు
తమ్ ॥ ౪౫ ॥ అప్యదృష్టంపురాసర్వైర్బ్రహ్మాద్యైరపిసత్తమైః ।
ప్రహృష్టాస్తేమహాత్మానోవిమానేహరిమేధసః ॥ ౪౬ ॥ దదృశుర్దేవదే
వేశంవిమలార్కసమప్రభమ్ । చతుర్బాహుమశేషేశందివ్యకుణ్డలధా
రిణమ్ ॥ ౪౭ ॥ తిష్ఠన్తమచ్యుతందేవంనానాభూషణభూషితమ్ । శోభ
మానంకిరీటేననానారత్నచితేనవై ॥ ౪౮ ॥ సుధృతాయుధజాతంతం
వరదంసర్వదేహినామ్ । దివ్యరత్నచితైశ్చిత్రైర్జ్వలద్భిరుపశోభితమ్ ॥
దివ్యామ్బరధరంసౌమ్యందివ్యరత్నవిభూషితమ్ । ప్రణతార్తిహరంవి
ష్ణుంత్రైలోక్యతిలకంవిభుమ్ ॥ ౫౦ ॥ స్ఫురన్మణిగణచ్ఛన్నచారుహారవి
రాజితమ్ । స్ఫురన్నూపురసంశోభిపాదంపద్మనిభేక్షణమ్ ॥ ౫౧ ॥ సే
వ్యమానంశ్రియాచాపిస్వపార్శ్వగతయాతథా । చారుమత్యాపృథివ్యా
చసేవ్యమానంస్వకాన్తయా ॥ ౫౨ ॥ ఏవంభూతంతదాదృష్ట్వాబ్రహ్మా
ద్యావిస్మితేక్షణాః। ప్రణేముర్ముదితాస్సర్వేశిరోభిర్భువికేశవమ్ ॥ ౫౩ ॥
ప్రస్తూయచజగద్యోనింస్తుతిభిశ్శుభలోచనాః । నిశ్చక్రముస్తదాతస్మాద్వి
మానాద్దీప్తచక్రిణః ॥ ౫౪ ॥ నిష్క్రమ్యసహితానేముశ్శిరోభిర్భువికేశ
వమ్ । కృత్వాప్రదక్షిణంచాపితద్విమానమనుత్తమమ్ ॥౫౫ ॥యథాఽఽ
గతంయయుస్సర్వేప్రశంసంతోమహీధరమ్ । పితామహశ్చభగవాన్
ఖచరైఃపరివారితః ॥ ౫౬ ॥ సంస్తూయమానస్త్రిదశైర్నిజలోకమథా
భ్యగాత్ । పినాకపాణిర్భగవాఞ్ఛఙ్కరస్త్రిపురాంతకః ॥ ౫౭ ॥

జగామవిశ్రుతందివ్యంకైలాసంరజతాచలమ్ । నానారత్నైర్విరాజన్తంపారిజాతైరలఙ్కృతమ్ ॥ ౫౮ ॥ నానాతపస్విభిర్యుక్తంనానాసిద్ధనిషేవితమ్ । ఋషయశ్చతథాసర్వేకైలాసంప్రతినిర్యయుః ॥ ౫౯ ॥

ఇతి శ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవద్విమానదర్శనపూర్వకబ్రహ్మాదిప్రతిప్రయాణవర్ణనంనామసప్తత్రింశోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలాత్కైలాసగన్తృశఙ్కరగమనవర్ణనమ్.

జనకః॥ కథంసభగవాఞ్ఛమ్భుశ్శఙ్కరశ్చన్ద్రశేఖరః । ప్రయతః పర్వతాద్దివ్యంకైలాసంస్వాలయంశివః ॥ ౧ ॥ ఏతన్మునివరాశేషంశ్రోతుమిచ్ఛామితత్త్వతః । కథయైతన్మహాశ్చర్యంశృణ్వతాంహర్షవర్ధనమ్ ॥ ౨ ॥ వామదేవః ॥ శ్రూయతామిదమాశ్చర్యంవక్ష్యామినృపతేతవ। యదాహిభగవాన్దేవఃప్రయాతస్స్వాలయంప్రతి ॥ ౩ ॥ వృషభంతంమహావీర్యంమేరుమన్దరసన్నిభమ్ । నానామణిగణైశ్చిత్రైస్స్వనవద్భిరనేకశః ॥ ౪ ॥ అలఙ్కృతంమహావీర్యంమహాకాయంమహాబలమ్ । మేఘాభంమేఘసన్నాదంద్విషతాంశోకవర్ధనమ్ ॥ ౫ ॥ విశ్రుతంసర్వలోకేషుసర్వరత్నవిభూషితమ్ । ఉదగ్రకకుదందివ్యంవాయువేగసమంజవే॥౬॥ రజ్జుభిశ్చతదాదివ్యైర్జామ్బూనదమయైశ్శుభైః। స్ఫురన్మణిగణాకీర్ణైస్సమన్తాత్పరివేష్టితమ్ ॥ ౭ ॥ ఆకాశగంమహాశృఙ్గంహేమమాలాపరిష్కృతమ్ । జాజ్వల్యమానంవపుషాదర్శనీయతమంశుభమ్ ॥ ౮ ॥ అనేకశతసాహస్రైర్జామ్బూనదమయైస్తథా । కింకిణీజాలసంఘైశ్చసమన్తాత్పరివేష్టితమ్ ॥ ౯ ॥ ముక్తాదామభిరాలోలైర్భ్రాజమానైస్సురశ్మిభిః। అలఙ్కృతమహాకర్ణంమహాకాయంమహోక్షకమ్ ॥ ౧౦ ॥ ఆరుహ్యాభగవాన్దేవస్సర్వపాపహరోహరః। బలిభిర్భూతసంఘైశ్చభేతాళైశ్చమహాబలైః॥౧౧॥ అనేకబాహుభిశ్చైవసంవృతఃపరమేశ్వరః । సంస్తూయమానస్సద్భూతైః ఖేచరైరప్యభిష్టుతః ॥ ౧౨ ॥ స్వభాసాభాసయన్దివ్యంజగదేతచ్చరాచరమ్। శృణ్వంశ్చవదతాంతేషాంనారాయణగిరేఃకథాః ॥ ౧౩ ॥ శనైర్జగామభూపాలకైలాసనిలయంశివః । సమస్తాఃపరివారైర్యనంభూతసఙ్ఘాస్సహ

స్రిశః ॥౧౪॥ తన్నిదేశకరాజగ్ముర్నానారూపాభయావహాః। కేచిన్నీలా
చలప్రఖ్యాః కేచిద్భిసనిభా స్తథా ॥ ౧౫ ॥ సన్ధ్యామేఘనిభాః కేచి
త్కేచిద్రైవసూర్యవర్చసః । కేచిత్కాలాగరునిభాః కేచిదగ్నిశిఖోప
మాః ॥ ౧౬ ॥ కేచిత్త్రిశభుజా రాజన్ కేచిదేకభుజా స్తథా । జానుదే
శశిరాః కశ్చిదూరుదేశశిరా స్తథా ॥ ౧౭ ॥ పాణిదేశశిరాః కశ్చిత్తత్రాసి
న్మిథిలేశ్వర। తేషాం వర్ణం చ రూపం చ వక్తుం నామ న శక్యతే ॥౧౮॥ కేచిద్ద్వి
పముఖా స్తత్ర కేచిదశ్వముఖా స్తథా । కేచిత్ఖరాభవదనాః కేచిద్వ్యాఘ్రము
ముఖా స్తదా॥ ౧౯ ॥శక్యం దేవైర్న కాలేన మహతా చాపి తాని వై। రూ
పాణి తేషాం భూతానాం వక్తుం నానాకృతీని వై ॥ ౨౦ ॥ ఏవం విధైర
నేకై స్తు భూతసంఘైస్సమావృతః । త్రిపురాన్తకరో దేవో జగామ రజతా
చలమ్ ॥ ౨౧ ॥ హరస్య తద్రూపమపాస్తదోషం సితాచలాభం శి
తికణ్ఠకాయమ్ । వ్యరాజతాశేషజగత్ప్రభో స్తన్నారాయణస్యేవ వ
పుస్త్రివిక్రమే ॥ ౨౨ ॥ నృపేన్ద్ర సంశాన్తమపేతదోషం సమీక్ష్య దేవం
త్రిపురారిమీశమ్ । సర్వాణి భూతాని సమేత్య పార్శ్వం భక్త్యా ప్రణేముః
ప్రణతైశ్శిరోభిః ॥ ౨౩ ॥ అథ తం భీమకర్మాణం భగవన్తముమాపతిమ్ ।
వహన్వృషేన్ద్రః ప్రయయా లీలయైవాన్తరిక్షగః ॥౨౪॥ రరాజసోత్య
ద్భుతచారుశృఙ్గస్సుతప్తచామీకరచారుభూషణః । హంసేన్దుకున్దస్ఫటి
కాచలాభో గచ్ఛన్మహామేఘ ఇవాన్తరిక్షే ॥ ౨౫ ॥ తం యాన్తమనుజ
గ్ముస్తే దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా । కృతాఞ్జలిపుటా దేవం స్తువన్త స్త్రిపురా
న్తకమ్ ॥౨౬॥ జనకః॥ స్తువన్తి స్మ కథం దేవం దేవా బ్రహ్మర్షయ స్తదా।
శూలపాణిం ప్రయాస్యన్తం కైలాసనిలయం ప్రతి ॥ ౨౭ ॥ శతానన్దః॥
జనకేనైవముక్తస్తు వామదేవో మహాతపాః । వక్ష్యేహమేతద్భూపాల
శ్రూయతామిత్యథాబ్రవీత్ ॥౨౮॥ దేవాద్యాః ॥ పినాకపాణిం దేవే
శం నతాస్స్మ గిరిజేశ్వరమ్। గరుత్మతి యథా విష్ణుస్తద్రూపమివ సంస్థితమ్॥
త్రిపురస్య నిహన్తారం త్రిణేత్రం శూలధారిణమ్ । విష్ణుభక్తం విరూపా
క్షం విష్ణుప్రియకరం శుభమ్ ॥ ౩౦ ॥ దుష్టదైత్యనిహన్తారం కైలాసనిల
యం హరమ్। శర్వం భవన్తమీశానం శఙ్కరం కామరూపిణమ్ ॥ ౩౧ ॥
ఉగ్రరూపం మహాదేవమప్రధృష్యం దురాసదమ్ । నీలకణ్ఠం విరూపాక్షం

సర్వసంహారమూర్తికమ్ ॥ ౩౨ ॥ కపిలాక్షంవిశాలాక్షంజటామకుటధారిణమ్॥నతాస్మచర్మవసనంవయంత్వాంవృషభధ్వజమ్ ॥ ౩౩ ॥ త్రాహ్యస్మాత్సర్వలోకేశ త్వామద్యశరణంగతాః । త్వమేవగతిరస్మాకంసర్వేషామేవశఙ్కర ॥ ౩౪ ॥ ఏవంస్తువన్తోదేవేశందేవాబ్రహ్మర్షయస్తదా ॥ అనుజగ్ముర్మహాత్మానంనారాయణమివాపరమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏవంసంస్తూయమానోఽసౌతదాపశుపతిర్నృప । ప్రపేదేతంమహాపుణ్యంకైలాసంపర్వతోత్తమమ్ ॥ ౩౬॥ తత్రాపిస్వాలయందివ్యం సర్వభూతనిషేవితమ్। దేవర్షిసిద్ధమనుజైర్గంధర్వైశ్చాపిసేవితమ్ ॥ ౩౭ ॥ అతీవశుభగన్ధాఢ్యంప్రపేదేత్రిదశేశ్వరః ॥౩౭౹॥ తేషాంమునీనామథపశ్యతాంతదాగౌరీశ్వరోదేవవరఃప్రతాపవాన్। । అంతర్దధేసానుచరఃప్రభావతస్తత్రైవరాజంస్తదభూన్మహాద్భుతమ్ ॥౩౮౹॥ కిమన్యదిచ్ఛసేభూయస్తత్త్రచ్ఛ్రోతుంమహీపతే। వాసుదేవాశ్రితంపుణ్యంతత్పృచ్ఛకథయేతవ॥

ఇతిశ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటాచలాచ్ఛఙ్కరస్యకైలాసగమనవర్ణనంనా
మాష్టత్రింశోధ్యాయః.

భగవద్విమానాన్తర్ధానహేతుకథనమ్.

జనకః ॥ అన్తర్హితంకథంతేషాంమునీనామంజనాచలే । ఆసీద్విమానమాశ్చర్యం శ్రోతుమిచ్ఛామ్యశేషతః ॥ ౧॥ ఆఖ్యాహిమేమహాశ్చర్యమేతత్పుణ్యమనుత్తమమ్ ॥ వామదేవః ॥ లీలయాదేవదేవేనవిష్ణునా ప్రభవిష్ణునా ॥౨॥ తదాసీదద్భుతందివ్యంవిమానంమునిసేవితమ్ । అంతర్హితంకృతంరాజన్ మాయయాదివ్యయాస్వయా ॥ ౩ ॥ సర్వఏతే మునిశ్రేష్ఠాస్సుచిరంగిరిమూర్ధని। చరేయురితిదేవేనహ్యదావంతర్హితంకృతమ్ ॥ ౪ ॥ స్వేనైవతేషాంసర్వేషాంమునీంద్రాణాంమహాత్మనామ్ । మాయామపాస్యస్వాందివ్యాంవిమానందర్శితంపునః ॥ ౫ ॥ తస్మాన్మునివరాఃపూర్వం నాపశ్యన్దివ్యముత్తమమ్ । విమానంసర్వపాపఘ్నం సర్వలోకేషువిశ్రుతమ్ ॥ ౬ ॥ అప్రాకృతమనాద్యంతం వైకుణ్ఠాదాగతంమహత్ । శ్రీసహాయస్యతద్విష్ణోర్విహారాయతనంసదా ॥ ౭ ॥ దృష్టవం

తశ్చ తద్దివ్యం ప్రసాదాజ్జగదీశితుః । హరేర్భగవత స్తస్య తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౮ ॥ ఏతచ్చాపి సమాఖ్యాతం యత్పృష్టోహం త్వయా నృప । శ్రోతవ్యం యత్త్వయా చాన్య త్తత్పృచ్ఛ కథయామి తే ॥ ౯ ॥ జనకః ॥ అగస్త్య ప్రముఖా స్తత్ర కిమకుర్వం స్తతః పరమ్ । మునయో మునిశార్దూల త

స్వామిపుష్కరిణ్యామగస్త్యాదికృత భగవన్మంత్రోపాసన ప్రకారః.

న్మే కథయ సువ్రత ॥ ౧౦ ॥ వామదేవః ॥ అగస్త్యాద్యా స్తత స్తస్మి న్భగవత్యచ్యుతేఽమలే । అంతర్హితే జగద్ధామ్ని పరే బ్రహ్మణి కేశవే ॥ ౧౧ ॥ కృతవన్తో మహాత్మానో య త్తత్ర కథయామ్యహమ్ । చిరకాలం విమానేస్మి న్పుణ్యే పుణ్యప్రదాయిని ॥ ౧౨ ॥ వసామ తత్పరం బ్రహ్మ చిన్తయామో జనార్దనమ్ । పుష్కరిణ్యా విశాలాయా స్తస్యా ఏవ శుభే జలే ॥ ౧౩ ॥ సర్వపాపహరే శుద్ధే స్నాత్వా స్నాత్వా దినే దినే । సర్వేశం పూజ్య తపసా సమాసాద్య దివానిశమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఏవముక్త్వా తతస్సర్వే మునయోఽమలచేతసః । ఊషు స్తస్మి న్విమానే తే ద్వాదశాబ్దం నరాధిప ॥ ౧౫ ॥ తప స్తీవ్రం సమాస్థాయ విష్ణోరారాధనోద్యతాః । స్వామిపుష్కరిణీం దివ్యాం సేవమానా అహర్నిశమ్ ॥ ౧౬ ॥ జేపురష్టాక్షరం మంత్రం ము క్తిబీజమను త్తమమ్ । విద్వద్భిః పఠ్యతే పూర్వై ర్యో మంత్రో ముక్తికాఙ్క్షిభిః ॥ ౧౭ ॥ అర్థార్థిభి స్తథాన్యైశ్చ కామసంసిద్ధయే నృప । జజాప యం పరం మంత్రం పురా బ్రహ్మ సనాతనమ్ ॥ ౧౮ ॥ కల్పాదౌ సర్వదేవేశ స్ససృజుర్వివిధాః ప్రజాః । తథా సంహారసమయే సంప్రాప్తే చన్ద్రశేఖరః ॥ ౧౯ ॥ యమభ్యస్య మహామంత్రం శ క్తిం ప్రాప్నోతి దుర్లభామ్ । యత్సమం చాధికం వాన త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౨౦ ॥ తథా సర్వేషు మంత్రేషు వైదికేషు శుభేషు చ । యం జ్ఞాత్వా సర్వపాపేభ్యో విముచ్యంతేఽత్ర మానవాః ॥ ౨౧ ॥ సర్వాన్కామాంశ్చ విన్దన్తి యం జప్త్వా మంత్రము త్తమం । తం మంత్రం సర్వపాపఘ్నం సర్వశోకప్రణాశనమ్ ॥ ౨౨ ॥ జేపు స్తే మునయస్సర్వే ద్వాదశాబ్దమహ

అగస్త్యాదికృత భగవత్సేవాపూర్వక స్వావాసగమనోద్యోగః.

ర్నిశమ్ । సమాప్తే ద్వాదశే వర్షే మునయ స్తే తపోధనాః ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే సమారాధ్య జగత్పతిమ్ । శఙ్ఖచక్రధరం దేవం చతుర్బాహుం కిరీటినమ్ ॥ ౨౪ ॥ శ్రీభూమిసహితం దేవ ముదయాదిత్యసన్ని

భమ్ । సహస్రశోవిమానంత త్కృత్వాచాపిప్రదక్షిణమ్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రణ
మ్యచజగన్నాథం సర్వలోకేశ్వరంహరిమ్ ।. గంతుంప్రచక్రము_స్తస్మాద్వే

భగవద్విమానమన్తర్హితం దృష్ట్వాఽగస్త్యాదికృతచిన్తాక్రమః.

ఙ్కటాఖ్యాన్నగోత్తమాత్ ॥ ౨౬ ॥ ఏతస్మిన్నంతరేతత్ర విమానంముని
సేవితమ్ । పశ్యతామేవసర్వేషాం మునీంద్రాణాంమహాత్మనామ్ ॥ ౨౭॥
పునశ్చాపిజగద్ధాతు ర్మాయయాదివ్యయాస్వయా । అంతర్హితంకృతం
చాసీ త్తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౨౮ ॥ తతస్తుమునయస్సర్వే పరంవిస్మయ
మాగతాః ॥ మునయః ॥ అహోఽతీవమహాశ్చర్యం కృతమేతన్మహాత్మ
నా ॥ ౨౯ ॥ పునశ్చదేవదేవేన హరిణాద్భుతకారిణా । యదేతన్మహదా
శ్చర్యం విమానంపుణ్యసేవితం ॥ 30 ॥ అంతర్హితంకృతంపూర్వం దర్శి
తంచపున స్తథా । ఇదానీంచపున స్తేన మాయయాఽంతర్హితంకృతమ్॥
అహోబతమహాశ్చర్యమహోబతమహాద్భుతమ్ । దృష్టమేత త్తదధ్య
క్షే సేవితేమాధవేశుభే॥ 3౨ ॥ ఏవంవిధానివాక్యాని ప్రోచ్యప్రోచ్యపునః
పునః । విస్మయావిష్టహృదయా స్తస్థు స్తత్రై (?)వతేద్విజాః ॥ 33 ॥ *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమా
హాత్మ్యే భగవద్విమానాన్తర్ధానహేత్వాదిక
థనంనామైకోనచత్వారింశోధ్యాయః.

---

* శేషాద్రివాయవ్యభాగస్థితమహాభూతస్యనారాయణాద్రిత్వవర్ణనమ్. *

జనకః ॥ వాయవ్యాందిశియోదేవో గిరే స్తస్యమహీయసః ।
దృష్టోమునివరైఃపూర్వం కోసాబ్రహ్మన్వదస్వమే ॥ ౧ ॥ వామదేవః ॥
సరాజన్నగరాజస్తునారాయణగిరిస్స్వయమ్ । ఆసీనోవపురాస్థాయ

వసోర్భగవన్మన్త్రోపాసనపూర్వక స్వామితీర్థస్థితికథనమ్.

స్వకందివ్యంమహాద్భుతమ్ ॥ ౨ ॥ జనకః ॥ అంతర్హితేజగన్నాథే వసుః
పరమధార్మికః । తతఃపరంసరాజర్షి రకరోత్కింమహామునే ॥ 3 ॥
వామదేవః ॥ సరాజాంతర్హితేదేవే వేదవేద్యేసనాతనే । కృతవాన్య
న్మహీపాల తదాఖ్యాస్యేనిశామయ ॥ ౪ ॥ తస్మిన్నేవవిమానేసా రాజో
పరిచరోవసుః । ఆరాధయన్హృషీకేశం వాసుదేవంసనాతనమ్ ॥ ౫ ॥

ద్వాదశాక్షరమేకైకం పరంమంత్రంజజాపహ। సేవమానశ్చతాందివ్యాం స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౬ ॥ ఉవాచపరయాభక్త్యా ద్వాదశాబ్దం మహామతిః । నృపేన్ద్రకథయిష్యన్య చ్ఛా్వ్రియతామిత్యథాబ్రవీత్ ॥ ౭॥

శ్వేతద్వీపవాసిసిద్ధాదీనాం శ్రీవేఙ్కటాచలాత్స్వవాసగమనమ్.

తేసర్వేసంగతాస్తత్ర నారాయణగిరౌనృప । శఙ్ఖచక్రధరాస్సర్వే శ్వేతద్వీపనివాసినః ॥౮। నమోభగవతేవాసు దేవాయేత్యజపంస్తదా।తస్మిన్విమానేన్యవసం శ్చిరకాలమథోనృప॥౯॥అర్చయన్తశ్చగోవిన్దం భక్త్యాపరమయాతదా । అనుజ్ఞాతాశ్చ దేవేన శ్వేతద్వీపమథాగమన్ ॥ ౧౦ ॥ ఏతచ్చాపిసమాఖ్యాతం యత్పృష్టోహంత్వయానృప । యదన్యత్తనవక్తవ్యం తత్పృచ్ఛకథయామి తే ॥ ౧౧ ॥ జనకః ॥ సనకాద్యామహాత్మానో యేన్యేతత్రసమాగతాః । అంతర్హితేజగన్నాథే కిమకుర్వంస్తతఃపరమ్॥ వామదేవః ॥ సప్తర్షయశ్చదేవాశ్చశుక్రశ్చాపిమహామతిః । బృహస్పతిశ్చభగవాన్ త్సనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౧౩ ॥ సర్వఏతేమహాభాగా నమస్కృత్యజనార్దనమ్ । మహీధరంప్రశంసంత స్స్వాలయాన్ప్రతిపేదిరే ॥ ౧౪ ॥ శఙ్ఖశ్చాపిజగద్ధాతుః ప్రసాదాదేవభూపతే । విమానమద్భుతాకార మప్సరోగణసేవితమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఆరుహ్యాగీయమానస్తు శక్రలోకమవాప్తవాన్ । విష్వక్సేనశ్చభగవాన్ త్సచివైర్బలిభిర్వృతః॥౧౬॥ సప్తభిర్భూరితేజోభి ర్మహేంద్రసమవిక్రమైః । అసురాణాంవధంచక్రే యథోక్తంపరమేష్ఠినా ॥ ౧౭ ॥ జనకః ॥ అంతర్హితేతత స్తస్మి న్విమానే మునిసేవితే । అగస్త్యోభగవాన్బ్రహ్మ న్నకరోత్కింమహామునిః॥౧౮॥

అగస్త్యకృతభావివిమానావిర్భావహేతుకథనమ్.

వామదేవః ॥ అగస్త్యోభగవాన్భూప మునీంద్రానిదమబ్రవీత్ । యదేతద్దర్శితందివ్యం విమానంలోకపావనమ్ ॥ ౧౯ ॥ పూర్వంభగవతా తేన విష్ణునాప్రభవిష్ణునా । తదత్రైవమహాశైలే సదాతిష్ఠతిపూజితమ్ ॥ ౨౦ ॥ అంతర్హితంనకేనాపి శక్యతేద్రష్టుమంజసా । యుగేయుగేతుయఃకశ్చిత్తపసాభావయేద్ధరిమ్ ॥ ౨౧ ॥ సతస్యకృపయా దివ్యం విమానంపశ్యతిధ్రువమ్ । ఆగామినికలౌచాపి సంప్రాప్తేపుణ్యము

త్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ విమానంసర్వపాపఘ్నంవిష్ణునాధిష్ఠితంసదా । పశ్య
తాంసర్వభూతానామాహ్లాదజనకంశుభమ్ ॥ ౨౩ ॥ దేవర్షిదైత్యగంధ
ర్వదేవసిద్ధనిషేవితమ్ । మనుజైరేవతద్భక్తైః కారితంలక్షణాన్వితమ్ ॥
భవిష్యతిమహాశ్చర్యంమునీంద్రానాత్రసంశయః । తత్రైవభగవాన్వి
ష్ణుస్థాస్యత్యక్షయశక్తిధృత్ ॥ ౨౫ ॥ విమానేతుజగన్నాథఃపూర్వాందృ
ష్టోహరిస్స్వయమ్ । శఙ్ఖచక్రధరశ్శ్రీమాంశ్చతుర్బాహుస్స్వరూప
వాన్ ॥ ౨౬ ॥ అస్మిన్నగతివిప్రేన్ద్రావిశ్రుతంచభవిష్యతి । విమానంతద
ఘౌఘఘ్నంత్రైలోక్యతిలకోపమమ్ । ౨౭ ॥ వామదేవః ॥ ఏవము
క్త్వామునీంద్రాంస్తానగస్త్యోభగవాంస్తదా । గంతుంచక్రేమనస్తస్మా
త్ప్రణిపత్యజనార్దనమ్ ॥ ౨౮ ॥ అగస్త్యోథమహాతేజావరాన్ప్రాప్యసు
దుర్లభాన్ । మునిభిస్సంవృతోరాజన్మహేంద్రమగమద్గిరిమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఏవ
మేషాపురావృత్తాకథాతేకథితామయా । విశ్రుతాసర్వలోకేషుకిమన్య
జ్జ్ఞాతుమిచ్ఛసి ॥ ౩౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణేక్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమా
హాత్మ్యే భవిష్యద్విమానప్రాదుర్భావవర్ణనం
నామచత్వారింశోధ్యాయః.

దేవజిదాద్యసురకృతలోకోపద్రవకథనమ్.

జనకః ॥ బ్రహ్మన్నియుక్తోదేవేనవిష్వక్సేనస్సువీర్యవాన్ । తేషాం
వధంకథంచక్రేదైత్యేన్ద్రాణాంతరస్వినామ్ ॥ ౧ ॥ ఏతన్మేమహదాశ్చర్యం
చరితంతస్యధీమతః । విష్వక్సేనస్యదేవస్యతత్త్వేనాఖ్యాతుమర్హసి ॥ ౨ ॥
వామదేవః ॥ ఏతత్తేకథయిష్యామిశృణుష్వశ్రద్ధయాన్వితః । పురావధీద్య
థాదైత్యాన్విష్వక్సేనోమహాబలః ॥ ౩ ॥ పురాభవన్మహావీర్యాహిరణ్యా
క్షస్యవంశజాః । దేవజిన్మృత్యుజిచ్చాపిశత్రుజిచ్చేతితేత్రయః ॥ ౪ ॥
భ్రాతరస్సుమహాసత్వామహామాయామహౌజసః । బ్రహ్మాణంతేసమా
రాధ్యస్రష్టారంభువనేశ్వరమ్ ॥ ౫ ॥ సర్వదేవైరవధ్యత్వమవాపుర్మను
జేశ్వర । తతస్సకలదైత్యేన్ద్రైర్మహామాత్యైర్మహాబలైః ॥ ౬ ॥ అనేకశత
సాహస్రైస్సంవృతాస్తేమహీమిమామ్ । విచేరురవనీపాలనాశయంత

ఇమాః ప్రజాః ॥ ౮ ॥ క్షోభితాస్తైస్తు సహసా శోషితా వరుణాలయాః ।
తేషాం వీర్యేణ మహతా పర్వతాశ్చ చకంపిరే ॥ ౯ ॥ యయుర్వినాశం సహ
సా ప్రజాస్సర్వాః ప్రజేశ్వర । యజ్ఞభాగభుజో దేవా యజ్ఞభాగం న లేభిరే ॥
త ఏవ బుభుజుర్దైత్యా యజ్ఞభాగాంస్తు దుర్మదాః । న యజ్ఞాస్సమవర్తంత
తపశ్చక్రుర్న తాపసాః ॥ ౧౦ ॥ న తతాప తదా సూర్యో న జజ్వాల చ పా
వకః । నిర్జితాశ్చాభవన్దేవా యుద్ధే పరమదారుణే ॥ ౧౧ ॥ దైతేయైర్వి
జితా దేవాశ్శరణం ప్రతిపేదిరే । నారాయణాచలే దివ్యే వసంతం పురుషో

దేవజిదాద్యసురవధార్థం సపరికర విష్వక్సేన గమనమ్.

త్తమమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఏవం ప్రవృత్తే లోకేస్మిన్దైతేయైస్తైర్మదోత్కటైః । విష్వ
క్సేనస్సమాజ్ఞప్తో విభునా హరిణా బలీ ॥ ౧౩ ॥ తేషాం వధార్థం సర్వేషాం దై
త్యేన్ద్రాణాం బలీయసామ్ ॥ అభ్యగాత్సచివైస్సార్ధం సప్తభిర్బలశాలిభిః ॥
అనేకశతసాహస్రైర్భూతసంఘైస్సమావృతః ॥ మహాబలైర్మహావీరైర్దై
ర్భూభారహరణక్షమైః ॥ ౧౫ ॥ సంవృతస్తైర్మహాతేజాస్సోఽగచ్ఛద్విమ
లేమ్బరే । వ్యరాజత యథా శక్రస్సంవృతస్త్రిదశేశ్వరైః ॥ ౧౬ ॥ ఆకా
శం తదనాకాశం కృతమాసీదభాస్కరమ్ । ఆయాన్తమథ చాకర్ణ్య విష్వ
క్సేనం చ తద్బలమ్ ॥ ౧౭ ॥ తేపి దైత్యా మహావీర్యా బలవన్తో యశస్వినః ।
ఆహూయ సర్వానసురాన్పాతాళతలవాసినః ॥ ౧౮ ॥ సాగరేషు చ శై
లేషు నదీషు చ వనేషు చ । యే వసన్తి మహావీర్యా దారుణా దానవేశ్వరాః ॥
తాన్సర్వాంస్తే సమాహూయ సమరేష్వనివర్తినః । యుద్ధాభిమానిన
స్తేఽథ సహ దైతేయ దానవైః ॥ ౨౦ ॥ దేవజిత్ప్రముఖా జగ్ముర్యోద్ధుం తే
న మహాత్మనా । విష్వక్సేనేన తే తేన గిరిశేనేవ రాక్షసాః ॥ ౨౧ ॥ దేవస్య

విష్వక్సేనాసురసైనిక ప్రవృత్త యుద్ధక్రమః.

సైనికాశ్చాపి దైత్యేన్ద్రాణాం చ సైనికాః । తతో యుద్ధం మహారౌద్రం సమ
వర్తత దారుణమ్ ॥ ౨౨ ॥ సేనయోరుభయోశ్చాపి దైవాసురమివాపరమ్ ।
నానాప్రహరణైరుగ్రైర్నిజఘ్నుస్తే పరస్పరమ్ ॥ ౨౩ ॥ విష్వక్సేనానుగా
శ్చాపి దైత్యేన్ద్రాశ్చ బలీయసః । తైర్మన్త్రైరస్త్రజాలైశ్చ శస్త్రౌఘైశ్చాపి
సంయుగే ॥ ౨౪ ॥ దహ్యమానమివాకాశమాసీత్సర్వగ్రహాకులమ్ । జాజ్వ

ల్యమానంతద్దృష్ట్వాగగనంగగనేచరాః ॥ ౨౫ ॥ పరిత్యజ్యనృపాకాశంభ
యాజ్జగ్ముర్దిశోదశ । తతోదేవజితాముక్తామాయాఘోరామహౌజసా ॥
తాన్త్సర్వాన్మోహయామాసవిష్వక్సేనస్యసైనికాన్ । విష్వక్సేనస్యస
చివస్తతఃక్రుద్ధోమహామతిః ॥ ౨౭ ॥ మేధావీనామబలవాన్త్సర్వమాయా
విశారదః । మాయాబలేనతాంమాయామజయత్సర్వమోహినీమ్ ॥ ౨౮ ॥
తతోధనుర్మహద్దివ్యమాదాయవిమలప్రభమ్ । అచ్ఛేద్యంసర్వశత్రూణాం
దత్తమవ్యక్తరూపిణా ॥ ౨౯ ॥ అనేకరత్నసఙ్ఛన్నంజామ్బూనదపరిష్కృ
తమ్ । ముమోచనిశితాన్బాణాన్దైత్యేన్ద్రాణాంమహౌజసామ్ ॥ ౩౦ ॥
నిహతాస్తేనదైతేయాశ్శతశోథసహస్రశః । ముక్త్వాప్రియతరాన్ప్రా
ణాన్నిపేతుర్ధరణీతలే ॥ ౩౧ ॥ నిహతాంస్తానథాలోక్యమృత్యుజిత్క్రోధ
మూర్ఛితః । మోహయామాససర్వాంస్తాన్మాయయాదేవసైనికాన్ ॥
శత్రుఘ్నోనామశత్రుఘ్నఃక్రోధేనమహతాఽన్వితః । అసిరత్నంసమా
దాయవిమలార్కసమప్రభమ్ । ౩౩ ॥ చిచ్ఛేదతస్యదైత్యస్యశిరోజ్వలితకు
ణ్డలమ్ । తస్యాసీద్భూయఏవాశుశిరస్స్రక్కిరీటవత్ ॥ ౩౪ ॥ శత్రుజిత్తస్యత
త్కర్మశత్రుఘ్నస్యబలీయసః । సమ్పశ్యన్ఘోరసఙ్కాశోమాయాము
గ్రామథాదధే ॥ ౩౫ ॥ విజేతుందుర్మదస్సర్వాన్విష్వక్సేనముఖాన్మృధే । త
యాతేనిష్ప్రభాఆసన్విష్వక్సేనస్యసైనికాః ॥ ౩౬ ॥ తాన్దృష్ట్వాసహసా
క్రుద్ధస్సచివస్తస్యధీమతః । మాయాముగ్రాంమహాతేజాఃకాలాగ్నిర్నా
మవీర్యవాన్ ॥ ౩౭ ॥ ఆసురీంనాశయామాసతదద్భుతమివాభవత్ । ఆదదే
మహతీంశక్తింశత్రుజిద్వధకారణాత్ ॥ ౩౮ ॥ ముమోచాథసతాందీప్తాం
కాలాగ్నిస్తరసాబలీ । శక్త్యావిదారితోదైత్యఃపపాతాథమహీతలే ॥ ౩౯ ॥
గతాసురివనిశ్చేష్టఃపునశ్చాపిసముత్థితః । దేవజిన్మృత్యుజిచ్చాపిశత్రుజి
చ్చాపృథాత్మవాన్ ॥ ౪౦ ॥ క్రోధేనమహతావిష్టాస్త్రయస్త్రయఇ
వాగ్నయః । ధనూంష్యాకృష్యదివ్యానిదత్తాన్యవ్యక్తజన్మనా ॥ ౪౧ ॥
బ్రహ్మణాదేవదేవేనకల్పాదౌపరమేష్ఠినా । బ్రహ్మాస్త్రంచతథాదివ్యం
భీమంపాశుపతంతథా ॥ ౪౨ ॥ వాయవ్యంవారుణంచాపిసౌరమాగ్నే
యమేవచ । ఐన్ద్రంచాపితథారౌద్రంయామ్యంచాపిసుదుస్తరమ్ ॥ ౪౩ ॥
విమోహనకరంఘోరంగాన్ధర్వంచసుదుర్జయమ్ । జృమ్భణాస్త్రంతథా

ఘోరం కౌబేరం వారుణం తథా ॥ ౪౪ ॥ ఏవమాదీని చాన్యాని దివ్యాన్యస్త్రాణి సంయుగే । ముముచుశ్శతశో రాజన్ సేనాయాం తస్య ధీమతః ॥ ౪౫ ॥ బ్రహ్మాస్త్రైర్దైత్యసృష్టైస్తథాదీప్తైరస్త్రైశ్చ భయంకరైః ।జ్వాలార్చిష్మత్తదాకాశమపేతగ్రహభాస్కరమ్ ॥ ౪౬ ॥ అపేతచన్ద్రతారౌఘం నిపతచ్ఛుక్రశారికమ్। దృశ్యతే సఙ్కులం తత్ర సంహారసమయే

విష్వక్సేనకృతనారాయణాస్త్రప్రయోగపూర్వకాసురవధప్రకారః.

యథా ॥౪౭ ॥ తతో దేవస్సభగవాన్విష్వక్సేనః ప్రతాపవాన్ ।దృష్ట్వా విస్మయమాపన్నో దైతేయాంస్తానలోకయత్ ॥౪౮ ॥ సాధు సాధ్వితి చాభాష్య జహర్ష చననాద చ। స్వకం ధనుర్మహద్దివ్యం తప్తజామ్బూనదప్రభమ్॥ విస్ఫార్య స మహాతేజాశ్శార్ఙ్గం చాపమివాపరమ్ । నారాయణీయం సహసా సన్దధేऽస్త్రం శరాసనే ॥ ౫౦ ॥ తదస్త్రం మృత్యుసఙ్కాశమనివార్యం సురాసురైః । కాలాగ్నిరివ జజ్వాల కల్పాన్తే సర్వనాశనః ॥౫౧॥ తతస్సఙ్క్షోభమాయాతం జగదేతచ్చరాచరమ్ । చుక్షుభుస్సాగరాస్సర్వే పర్వతాశ్చ చకమ్పిరే ॥౫౨॥ తదస్త్రం తేన నిర్ముక్తం జ్వాలామాలి మహాత్మనా । సమీక్ష్య సర్వభూతాని రాజన్నేదుస్సుదారుణమ్ ॥౫౩ ॥ ఆగతాస్తేऽపి యే తత్ర యుద్ధదర్శనలాలసాః । తే సర్వే గగనం త్యక్త్వా ద్రుద్రువుస్సర్వతో దిశమ్ ॥౫౪॥ దేవాశ్చాపి తదా సర్వే మునయశ్చ తపోధనాః । దృష్ట్వా తదస్త్రమత్యుగ్రం ప్రోచురేవం పరస్పరమ్ ॥౫౫ ॥ సంహారసమయః ప్రాప్తో విస్మయః క్రియతేऽత్ర కిమ్ । నారాయణేన భూతానామాదిభూతేన శార్ఙ్గిణా ॥౫౬॥ సంహారః క్రియతే నూనం లోకానామద్య విష్ణునా।విష్వక్సేనేన సర్వాత్మా జగత్సంహారమీశ్వరః ॥ ౫౭ ॥ కరోతి నూనం భగవాన్ త్సంహారకుతుకీ హరిః।కిమయం క్రియతే తేన వ్యాపారః పరమేష్ఠినా ॥ ౫౮॥ అకాలే జాతమస్మాకం నిష్ఫలం దర్శనం విభోః । ఏవంవిధాన్యనేకాని వాక్యాని త్రిదశాలయాః ॥౫౯॥ వదన్తో భృశముద్విగ్నా జగ్ముస్తే సర్వతో దిశమ్ । అథ దేవస్స భగవాన్విష్వక్సేనస్తదా నృప ॥౬౦॥ నారాయణీయమస్త్రం తన్ముమోచాదిత్యసన్నిభమ్। ముక్తం తదస్త్రమత్యుగ్రం సర్వసంహారకారణమ్ ॥౬౧ ॥ అదహద్వాహినీం తాం తు దైత్యేన్ద్రాణాం దురాత్మనామ్। దేవజిత్ప్రముఖైస్సార్ధం వృత్రకల్పైర్మహాబలైః ॥౬౨॥ స తు సేనాప్రజ

జ్వాలదహ్యమానాఽస్త్రపావకైః। శమ్భునాదహ్యమానాని త్రిపురాణియథాపురా ॥౬౩॥ అస్త్రాగ్నిదగ్ధదేహాస్తేసాశ్వాస్సరథకుఞ్జరాః। దేవజిత్ప్రముఖాస్సర్వేసానుగాస్సహబాన్ధవాః ॥౬౪॥ నిపేతుర్ధరణీపృష్ఠేదగ్ధపక్షాఇవద్విజాః ॥౬౪½॥ గతాసవస్తేన్యపతన్సహస్రశోనరేన్ద్రభూమాదితిజేశ్వరాత్మజాః। ప్రచ్ఛాదయన్తస్సకలాంమహీమిమాంప్రదగ్ధకేశామ్బరభూషణోత్తమాః ॥౬౫½॥ సాచోగ్రవేగాదితిజేశ్వరాణాంసేనాఽతిభీమాసమరేష్వజేయా ॥ అస్త్రాగ్నిదగ్ధానచభూతసంఘైరదృశ్య

దేవాదికృతవిష్వక్సేనవిజయోపచారస్తుత్యాదిః.

తాకాశగతైర్నదేవైః॥౬౬½॥ తతస్తుదేవాశ్చనిశాచరాశ్చగన్ధర్వయక్షోరగపన్నగాశ్చ। మహర్షయశ్చాప్రతిమప్రభావానిపాతితాంస్తానవలోక్యదైత్యాన్ ॥౬౭½॥ అపూజయంస్తేసముపేత్యసర్వేదేవంమహావీర్యముపస్థితంతమ్। ప్రణమ్యదేవాధిపతేరమాత్యంశిరోభిరుత్ఫుల్లవిలోలలోచనైః ॥౬౮½॥ తమూచురేనంవచనైర్నరేన్ద్రసర్వేసురాద్యాఃపరమంప్రహృష్టాః। సమన్తతస్తంపరివార్యదేవంగృహీతచాపంనిహతేన్ద్రశత్రుమ్ ॥౬౯½॥ ఇన్ద్రాదయః॥ కృతంత్వయైతద్భగవన్త్సురాణాంసుదుష్కరంకర్మతవానురూపమ్। అన్యేననైతేసమరేనిహన్తుంశక్యావినాత్వాంసముదగ్రవీర్యమ్ ॥౭౦½॥ తైరేవముక్తస్సహసామహాత్మాసంపూజితస్తాన్ప్రతిపూజ్యసర్వాన్। అన్తర్దధేసానుచరస్సవాహనస్తత్రైవతేషామథపశ్యతాంతథా ॥౭౧½॥ మయానృపేన్ద్రాఖిలమేతదుక్తంతవాద్భుతందేవజిదాదినాశనమ్। ఏవంవిధంనైవపురాప్రవృత్తమ్పృతేదశగ్రీవవధాత్సుఘోరాత్ ॥౭౨½॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే విష్వక్సేనకృతదేవజిదాదివధకథనంనామైకచత్వారింశోఽధ్యాయః.

భవిష్యచ్ఛ్రీభగవద్దివ్యవిమానవర్ణనమ్.

వామదేవః॥ ఏవందైత్యవధందేవోవిష్వక్సేనస్తువీర్యవాన్। చక్రేపురామహీపాలదేవదేవాజ్ఞయాబలీ ॥౧॥ ఏతన్మయాసమాఖ్యాతంపురావృత్తమనుత్తమమ్। ఇతిహాసంమహాపుణ్యంసర్వలోకేషువిశ్రుతమ్ ॥

వేఙ్కటాఖ్యేగిరౌతస్మిన్నత్యర్థం తేనధీమతా।అగస్త్యేనమునీంద్రాణాం
భవిష్యత్కథితంనృప ॥ 3 ॥ ఆగామినియుగేచాపి సమ్ప్రాప్తేతుకలౌ
యుగే । అదృశ్యత్వాద్విమానస్య నిత్యస్యామితతేజసః ॥ ౪ ॥ తస్యా
ఏవతుభేతీరే పుష్కరిణ్యామహాద్భుతమ్। అతులంకారితంభక్తైర్విమానం
సూర్యసన్నిభమ్ ॥౫॥ భవిష్యతీతితస్యాపి మాహాత్మ్యంకథయేతవ।తచ్చా
పిమహదాశ్చర్యం విమానంసురపూజితమ్ ॥ ౬ ॥ శోభితందేవదేవేన భవి
ష్యతినసంశయః । బహువర్షశతైరాజన్నచశక్యంసురైరపి ॥ ౭ ॥ వక్తుం
తస్యవిమానస్య మాహాత్మ్యంవిస్తరేణతు । యత్రదేవాధిదేవోసౌ సాన్ని
ధ్యంకురుతేహరిః ॥ ౮ ॥ స్వభక్తానాంహితార్థాయ త్రైలోక్యానుగ్రహా
యచ । శోభితందేవదేవేన శ్రీభూమిసహితేనతత్ ॥౯॥ విమానంమనుజై
ర్రాజన్ యైర్దృష్టంపాపనాశనమ్ । విష్ణోస్తస్యప్రసాదేన తేనరాధ్వస్తబం
ధనాః ॥ ౧౦ ॥ ప్రాప్నువంతిపరంధామ బ్రహ్మాద్యత్తత్సనాతనమ్ । తత్రాపి
తుయుగేరాజంస్తద్విమానందిదృక్షవః ॥ ౧౧ ॥ దేవాస్సర్వేపిగచ్ఛంతి సి
ద్ధాశ్చసహచారణైః । ఋషయశ్చసగంధర్వా యక్షాశ్చసహపన్నగైః ॥
ఆదిత్యావసవోరుద్రా దిక్పాలామరుతస్తథా । బ్రహ్మాచతుర్ముఖోదేవో భ
గవాఞ్ఛంభురేవచ ॥౧౩॥ ఏవమాద్యాస్తథాన్యేచ భక్త్యాపరమయాయు
తాః । ఉపతిష్ఠంతితందేవం దేవదేవేశమీశ్వరమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్నాత్వాచమను
జాస్తస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీజలే।ప్రణమ్యదేవదేవేశం నారాయణమనా
మయమ్॥౧౫॥ తస్మిన్విమానేగోవిందం వసంతంపురుషోత్తమమ్। స్తువం
తిదివ్యైస్స్తోత్రైశ్చ నమస్తశ్చాప్యహర్నిశమ్॥ ౧౬ ॥ సర్వేపాతకినశ్చా
పితద్దృష్ట్వాపుణ్యముత్తమమ్ । విమానంసర్వశోకఘ్నం సర్వరోగప్రణా
శనమ్ ॥ ౧౭ ॥ విముక్తాస్సర్వపాపేభ్యో భవిష్యంతినసంశయః । యత్ర
క్వాపివసద్దేశే విమానాభిముఖంనరః ॥ ౧౮ ॥ వేఙ్కటాద్రింనమస్కృ
త్య సద్యఃపాపైర్విముచ్యతే । సంక్షేపేణమయాప్యేతన్మాహాత్మ్యంకథి
తంతవ ॥ ౧౯ ॥ తస్యపుణ్యస్యభూపాల విమానస్యమహీయసః । అతః
పరంతుస్నేహేన స్వయమేవవదామ్యహమ్ ॥ ౨౦ ॥ త్వయానపృష్టం
రాజేంద్ర గుహ్యాద్గుహ్యతరంమహత్ । అత్యద్భుతమిదంభూప శృణుష్వ
గదతోమమ ॥ ౨౧ ॥ నారాయణగిరౌతస్మిన్నాస్తేనారాయణస్స్వయ

మ్ । గుహాసుచాపిసర్వాసు సర్వేషుశిఖరేషుచ ॥ ౨౨ ॥ కందరేషుచ
సర్వేషునిర్ఝరేషుశుభేషుచ।భగవాన్దేవదేవేశ స్సర్వస్మిన్గిరిమూర్ధని॥౨౩॥
నానావిధానిరూపాణి బిభ్రద్విహరతిస్వయమ్ । క్వచిచ్చదేవరూపేణ క్వ
చిన్మానుషరూపతః॥౨౪॥క్వచిచ్చమృగరూపేణ క్వచిద్వృక్షాదిరూపతః।
యత్రకుత్రచిదాసీన స్తస్మిన్దివ్యేమహాగిరౌ ॥ ౨౫ ॥ దేవదేవంసమారా
ధ్య యఉపాస్తేజనార్దనమ్ । కరోతితస్యసాన్నిధ్యం భగవానాధిహృద్ధరిః॥
వృషభాచలభూభాగే ఘటికామపియోవసేత్ । సప్తజన్మకృతంపాపం
తత్క్షణాదేవనశ్యతి ॥ ౨౬ ॥ యేతత్రకుర్వతేపాప మజ్ఞానాద్వేఙ్కటాచ
లే । హన్యన్తేతాన్సర్వఏవైతే గంధర్వాశ్శస్త్రపాణయః ॥ ౨౭ ॥ ఆజ్ఞ
యాతస్యదేవస్య విష్వక్సేనస్యధీమతః । తస్మాన్నకుర్యాత్పాపంతు నరస్త
స్మిన్మహీధరే॥ ౨౮ ॥ నహితత్రగిరౌకశ్చి ద్వృక్షఃపక్షీమృగోథవా।ప్రా
కృతోజాయతేదేవా స్సర్వేతద్రూపిణస్తథా ॥ ౩౦ ॥ తస్యదేవస్యసేవా
ర్థం సాన్నిధ్యంకుర్వతేసదా। ఏవంప్రాహపురాగస్త్యో భగవాన్మునిసత్త
మః ॥ ౩౧ ॥ మయాపృష్టస్సమాచఖ్యౌ గంధమాదనపర్వతే । నారాయ
ణగిరేస్తస్య మాహాత్మ్యంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౩౨ ॥ విస్తరేణసమాఖ్యా
తం మయాపితవభూపతే । అన్యచ్చాపిసమాఖ్యాస్యే త్వయాఽపృష్టంన
రాధిప ॥ ౩౩ ॥ తస్మిన్నద్రౌతుయత్పుణ్యం దానానిదదతాంనృప । ఇత్యు
క్తోజనకస్తేన పప్రచ్ఛాథమునింపునః ॥ ౩౪ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేభ
విష్యద్విమానవర్ణనంనామ ద్విచత్వారింశోధ్యాయః.

స్వామిపుష్కరిణీతీరకృతాన్నదానాదిప్రశంసా.

జనకః ॥ శ్రుతమేతన్మయాఖ్యానం వామదేవత్వయోదితమ్ । స
ర్వజ్ఞంపరమంబ్రహ్మజానీషేమామునిసత్తమ ॥ ౧ ॥ క్షేత్రకాణ్డేత్వయా
సర్వాణ్యుక్తానితపతాంవర। క్షేత్రాణియానిపుణ్యాని తీర్థానివిమలానిచ॥
తేషుతేషుచదానాని ప్రశస్తానిత్వయామునే । నారాయణగిరావస్మిన్ కృ
త్వాదానమనుత్తమమ్ ॥ ౩ ॥ యత్ఫలంప్రాప్నుయాద్దేహీ పాపరాశింవి

ఘూయవై । తద్వదస్వమునిశ్రేష్ఠ శ్రోతుం కౌతూహలంహిమే ॥ ౪ ॥ శతా
నందః ॥ ఇతిపృష్టస్తదా తేనజనకేనమహాత్మనా । యత్పుణ్యందదతాం
తత్రదానానాంచయథాఫలమ్॥౫॥తత్సర్వంమునిశార్దూలో వక్తుంసముప
చక్రమే ॥ వామదేవః॥శృణుష్వావహితోరాజన్యత్పృష్టోహమిహత్వయా॥
నారాయణగిరావస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీతటే । అన్నదానంప్రశస్తంహి
దానానాందానముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్యమస్మిన్నివసతా మన్నపానాదికం
తు యః । ప్రయచ్ఛేత్సఇహైవాశు సర్వరోగైర్విముచ్యతే ॥ ౮ ॥ భూమేర్గో
శ్చహిరణ్యస్య వస్త్రగంధాదికస్యచ । కన్యాయాశ్చచేద్దానం తిలానా
మపియోనరః ॥ ౯ ॥ ప్రేత్యసోనుత్తమాన్లోకాన్ ప్రాప్నుయాత్పుణ్యక
ర్మణామ్ । తేషాంవసతిలోకేషు యావత్కల్పమరిందమ ॥ ౧౦ ॥ తతోభ
క్తింపరాంప్రాప్య విష్ణోర్లోకేమహీయతే । నిష్కామోయోదదాత్యన్నం
స్వామిపుష్కరిణీతటే॥౧౧॥సపుష్కలాంప్రశస్తాం త్వా విష్ణుభక్తింప్రయా
స్యతి । తద్భక్తభావమాపన్నః కాలేనాల్పేనభూపతే ॥ ౧౨ ॥ ప్రాప్యయో
గంమునిప్రోక్తం పరమాంగతిమాప్నుయాత్ । స్వామిపుష్కరిణీంప్రా
ప్య స్నాత్వాపీత్వాచతజ్జలమ్ ॥ ౧౩ ॥ విధూయసర్వపాపేభ్యో విష్ణులో
కేమహీయతే । యావచ్ఛక్త్యనుసారంవై సువర్ణంగామథాపివా ॥ ౧౪ ॥
వస్త్రాణివసుధాంవాపి తిలాన్ గంధాననుత్తమాన్ । యోదదాతిసదీర్ఘా
యు రారోగ్యంచాపివిందతి ॥ ౧౫ ॥ ప్రాప్నుయాత్సర్వకామాంశ్చ భోగా
న్భుంక్తేచపుష్కలాన్ । ముక్తశ్చసర్వపాపేభ్యః ప్రాప్నుయాత్పర
మాంగతిమ్ ॥ ౧౬ ॥ శృణుచాస్మిన్పురావృత్తమాఖ్యానంపర్వతోత్తమే।

వామదేవప్రతిబ్రహ్మోపదిష్టస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

యథామేకథితంపూర్వం బ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా ॥ ౧౭ ॥ పూర్వంభూ
మిధరేంద్రేస్మిన్ బ్రహ్మాణంకమలాసనమ్ । ఉపాసీనస్సమాసీనో వర్షాణా
మధికంశతమ్ ॥ ౧౮ ॥ అహంతీవ్రంతపోకార్షం బ్రహ్మాణంప్రతిభూమిప।
కాలేనమహతా తాత భగవాన్కమలాసనః॥ ౧౯॥ ఆవిర్బభూవపురతస్త
పసాతోషితోమయా । స్వయమేవచతుర్వక్త్రో మాంప్రబోధ్యజనాధిప॥
మేఘగమ్భీరయావాచా ప్రసన్నో వాక్యమబ్రవీత్ । పరితుష్టోస్మితేబ్రహ్మ
న్వామదేవద్విజోత్తమ ॥ ౨౧ ॥ యదిచ్ఛసీహతద్దాతుం వరదోహమిహాగ

తః। వరం వరయ భద్రం తే యదిచ్ఛసి మహామునే ॥౨౩॥ ఇత్యుక్తో బ్రహ్మణా
తేన ప్రసన్నేన మహాత్మనా। అహమేవం నృపశ్రేష్ఠ వృణే వరమనుత్తమమ్॥
స్వామిపుష్కరిణీయేయమత్రాస్తే పర్వతోత్తమే । తస్యా ఏవ తు మాహా
త్మ్యం జ్ఞాతుమిచ్ఛామి తత్త్వతః ॥౨౪॥ మాహాత్మ్యం చ ఫలం చాపి దర్శనే
స్నానపానయోః। అస్యాస్తీరే చ దానానాం యత్ఫలం తద్వదస్వ మే ॥౨౫॥
బ్రహ్మ॥ అస్యాస్తీరే పురా బ్రహ్మన్ చంద్రః క్షీరోదసంభవః । సౌవర్ణం భూ
షణం దత్వా లావణ్యం పరమం యయౌ ॥౨౬॥ కన్యాం దత్వా పురా బ్రహ్మ
న్కామః కామత్వమాప్తవాన్ । ధనదోఽపి ధనేశత్వం స్వర్ణదానాదవాప్త
వాన్ ॥౨౭॥ ఇంద్రష్షోడశదానాని స్వామిపుష్కరిణీతటే । కృత్వా వలాదీ
నసురాన్ దుర్జయానజయత్పురా ॥౨౮॥ అస్మిన్గిరౌ పురా కశ్చిదాగత్య బ్రా
హ్మణోత్తమః । జిజ్ఞాసుం కావ్యవిన్నామ బ్రహ్మజ్ఞానస్య మానద ॥౨౯॥
స్వాయమాహూయ విప్రేంద్రం బ్రహ్మజ్ఞానమనుత్తమమ్ । దదత్పరమధ
ర్మాత్మా వాచస్పతిరభూన్మునే ॥ ౩౦ ॥ ధరణ్యాం నిత్యసాన్నిధ్యం వేఙ్క
టాద్రౌ విశేషతః। తస్మాత్తత్రైవ కార్యాణి మహాదానాని పార్థివైః ॥౩౧॥
యత్కించిచ్చ మునే తస్మిన్ స్వామిపుష్కరిణీతటే । దద్యాదనుత్తమాన్
లోకానాప్నుయాత్పుణ్యకర్మణామ్ ॥ ౩౨ ॥ మాసి భాద్రపదే పుణ్యే

బ్రహ్మకారితశ్రీవేఙ్కటాచలాధీశమహోత్సవప్రశంసా.

శుక్లపక్షే తు చైత్రభే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే దేవస్య పరమాత్మనః ॥౩౩ ॥
ఉత్సవః కారితః పూర్వం మయైవ ప్రీతయే హరేః । తత్ర తత్రయుగే చాస్య
విష్ణోస్స్వామిసరస్తటే ॥ ౩౪ ॥ ఉత్సవాన్కారయిష్యంతి నరాః పుణ్యా
కృతోఽమలాః । కించిదారాధనేనైవ విష్ణుర్భాద్రపదోత్సవే ॥ ౩౫ ॥
దదాతి సర్వలోకానాం వరానత్యంతదుర్లభాన్ । ఉత్సవేషు చ దేవస్య నా
రాయణగిరిం ప్రతి ॥౩౬॥ గచ్ఛంతి యే నరాః పుణ్యాస్తేషామపి ఫలం శృణు॥
యాని త్వా దధతే పదానిచ మునే నారాయణాద్రిం ప్రతి స్తోకం స్తోకమపి ద్వి
జా అపి జనాస్తేషాం ఫలం యచ్ఛృణు। యావద్వేఙ్కటశైలమాత్మగృహ
తస్తావత్పదానాం క్రమాత్ప్రయశ్చైవ పదే పదే క్రతుఫలం భూయాద్ధ్రు

మహోత్సవసేవార్థమాగతజనారాధకపుణ్యఫలవర్ణనమ్.

విప్రాణినామ్ ॥ ౩౭ ॥ యే సేవార్థముపాగతా వృషగిరౌ దేవస్య దివ్యో

త్సవేయావచ్ఛక్త్యుపలాళయంతిభగవాంస్తేషామభీష్టప్రదః । యస్తేషా
ముపకారమీషదపివాకుర్యాన్నలోభాదినా తస్యాకల్పమవస్థితిశ్శృణుము
నేఘోరేమహారౌరవే ॥ ౩౮ ॥ యస్స్వామిసరసస్తీరేపుష్పోద్యానాని
కారయేత్ । నందనోపవనేతస్యయావత్కల్పమవస్థితిః ॥౩౯॥ కిమనేనబ
హూక్తేనయస్స్వామిసరసస్తటే । యత్కించిత్కురుతేపుణ్యంతస్యాఽం
తోనైవవిద్యతే ॥౪౦॥ వామదేవః॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్బ్రహ్మలోకకృ
ల్లోకపూజితః।అన్తర్దధేతదాతస్మాచ్ఛ్రుతమేతన్మయాపురా ॥౪౧॥ శతా
నందః॥ ఇతీరితంతన్మునినాసమస్తం శ్రుత్వామహారాజాజనకోమహాత్మా ।
ప్రఫుల్లనేత్రఃపులకాంచితాంగోనారాయణాద్రింప్రయయౌప్రహృష్టః ॥
సమాప్యయజ్ఞంజనకోమహాత్మాధురంధరిత్ర్యాస్సచివేనియోజ్య। ద్రష్టుం
పరంబ్రహ్మనృపాద్రిమూర్ధ్నిస్వయంయయౌమైథిలరాజరాజః ॥౪౩॥

ఇతిశ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీస్వామిపుష్కరిణీతీరకృతదానఫలవర్ణనంనామ
త్రిచత్వారింశోధ్యాయః.

స్వామిపుష్కరిణీంప్రతిసార్ధత్రికోటితీర్థాగమనకాలనిర్ణయః.

వ్యాసః॥ శ్రుత్వైతదథమాహాత్మ్యంస్వామిపుష్కరిణీంప్రతి। జన
కస్తుశతానందంపప్రచ్ఛేదంముదాన్వితః ॥ ౧ ॥ జనకః॥ లోకేషుసర్వతీర్థా
నికథమాయాన్తితజ్జలే । కిమర్థంవాతదేతన్మేకథయస్వమహామునే ॥౨॥
శతానందః॥ పురాభాగీరథీతీరేమార్కణ్డేయోమహామునిః । తపఃపరమ
మాస్థాయ సతేపేపరమంతపః ॥ ౩ ॥ ధ్యాయన్విశ్వస్యజగతస్స్రష్టారం
భువనేశ్వరమ్।తతఃకాలేనమహతాబ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౪ ॥ సాన్ని
ధ్యమకరోత్ప్రీత్యా మార్కణ్డేయస్యధీమతః । వచనంవ్యాజహారేదం
మార్కణ్డేయంపితామహః ॥ ౫ ॥ వరంవరయదాస్యామి యదిచ్ఛసి
మహామునే ॥ మార్కణ్డేయః॥ వరందేహిమమబ్రహ్మన్యాచేశ్రద్ధా
సమన్వితః ॥ ౬ ॥ త్రైలోక్యేయానిపుణ్యాని సంతితీర్థానివైప్రభో ।
తేషుసర్వేషుతీర్థేషు యాత్రాయాంశక్తిరస్త్వితి ॥ ౭ ॥ తస్యతద్వచ

సంశ్రుత్వా భగవాంశ్చతురాననః । ప్రహసన్వ్యాజహారేదం మార్కణ్డే
యంతపస్వినమ్ ॥ ౮ ॥ బ్రహ్మా ॥ లోకేసర్వేషుతీర్థేషుస్నానంవర్షశతైర
పికర్తుంనశక్యేబ్రహ్మన్నమయానచక్షుషా ॥౯॥ అన్యంవక్ష్యామితే
బ్రహ్మన్నుపాయంమునిసత్తమ । ఇతోదక్షిణదిగ్భాగేమునేద్విశతయో
జనే ॥ ౧౦ ॥ అస్తిశ్రీవేఙ్కటోనామ ప్రథితఃపర్వతోత్తమః । ద్రమిడేషు
మహాపుణ్యేష్వవితస్త్రిదశైర్గిరిః ॥ ౧౧ ॥ తస్యశృఙ్గేసుమహతీపుణ్యాపా
పవినాశినీ । స్వామిపుష్కరిణీనామసరసీసర్వకామదా ॥ ౧౨ ॥ త్రైలో
క్యవర్తినాంబ్రహ్మంస్తీర్థానాంస్వామినీహిసా । మాసేతుమార్గశీర్షాఖ్యే
ద్వాదశ్యాంపూర్వపక్షకే ॥ ౧౩ ॥ అరుణోదయవేళాయాంత్రిషులోకే
షువిశ్రుతాః । తిస్రఃకోట్యోర్ధకోటీచతీర్థానాంసుమహామతే ॥ ౧౪ ॥ సా
న్నిధ్యంతత్రకుర్వంతిస్వామిపుష్కరిణీజలే । పాపంస్వేషువినిర్ముక్తంలో
కైరఘుసమన్వితైః॥ ౧౫ ॥ నిర్హరంతీహతీర్థానితస్యాస్తీర్థసమన్వయాత్ ।
మార్కణ్డేయమహాభాగ భువనత్రయవాసినామ్ ॥౧౬॥ తీర్థానాంతత్రగ
త్వాత్వంసేవాఫలమవాప్నుహి । స్వామిపుష్కరిణీత్యేతన్నామధేయం
చతత్కృతమ్ ॥ ౧౭ ॥ మార్కణ్డేయసమస్తానాంతీర్థానాంస్వామినీయతః
అన్యచ్చతవవక్ష్యామిరహస్యంధర్మగోచరమ్॥ ౧౮॥ యద్జ్ఞాత్వామునిశా
ర్దూలజ్ఞాతవ్యంనావశిష్యతే। గఙ్గాదిపుణ్యతీర్థానియావంతీహమహీతలే॥
యానివామేరుశృంగాగ్రేకైలాసేమందరోపరి । పాతాళసింధుతీరేషు
తథాద్వీపాంతరేష్వపి ॥ ౨౦ ॥ తేషుతేషుచదానానాంవ్రతానాంజ
పహోమయోః । శ్రుతిస్మృతిపురాణేషువివిధంశ్రూయతేఫలమ్ ॥౨౧॥
తత్సర్వంయుగపత్ప్రాప్తుంయఇచ్ఛేన్మునిసత్తమ। సమార్గశీర్షద్వాదశ్యాం
శుక్లాయాంనియతాత్మకః॥౨౨॥వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యేస్వామిపుష్క
రిణీతటే। కుర్యాదేకతరందానంవిప్రాయశ్రుతశాలినే ॥ ౨౩ ॥ విష్ణుభక్తా
యశాంతాయదరిద్రాయానసూయవే । తేనసర్వేషుతీర్థేషుతద్దత్తం
నాత్రసంశయః॥ ౨౪॥ యానిషోడశదానానిమహాంత్యాహుర్మునీశ్వరాః।
తేషామేకంతుయఃకుర్యాత్స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౫ ॥ మార్గశీర్షేసి
తేపక్షేద్వాదశ్యాంవిజితేంద్రియః । తేనషోడశదానానితీర్థేషుసకలేష్వ

పి ॥ ౨౬ ॥ మార్కణ్డేయకృతానిస్యుర్యుగపత్తన్మహాద్భుతమ్।ధనుర్మాసే సితేపక్షేద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ ౨౭ ॥ ఆయాంతిసర్వతీర్థానిస్వామిపుష్కరిణీజలే । ఇమంమంత్రంసముచ్చార్యస్నాతస్తత్ఫలమాప్నుయాత్ ॥ ౨౮ ॥ఏతద్గుహ్యంపురావిష్ణుఃప్రోవాచభగవాన్మమ ॥ శతానందః॥ ఇత్యుక్త్వాన్తర్దధేబ్రహ్మామార్కణ్డేయస్యపశ్యతః ॥ ౨౯ ॥ మార్కణ్డేయస్తునృపతేవిస్మయావిష్టమానసః । నారాయణగిరింప్రాయాత్తథైవప్రీతమానసః ॥ ౩౦ ॥ గత్వాతస్మిన్గిరౌపుణ్యేస్వామిపుష్కరిణీంశుభాం। దృష్ట్వాస్నాత్వాథతస్యావైవిపులేవిమలేజలే ॥౩౧॥ తస్యాస్తీరేమహీపాలభగవంతంజనార్దనమ్ । సమభ్యర్చ్యహృషీకేశంప్రసన్నేనాంతరాత్మనా ॥౩౨॥ వత్సరాణాంత్రయంరాజన్నువాససమహీధరే। ప్రతివర్షంచ తీర్థానామాగమంప్రేక్ష్యతత్తిథౌ ॥ ౩౩ ॥ మార్కణ్డేయోమహీపాలప్రసాదాచ్ఛార్ఙ్గధన్వనః । అవాపపరమానందమనంతంశాశ్వతంమునిః ॥ వామదేవః॥ యఇదంశ్రావయేన్నిత్యంస్వామితీర్థస్యవైభవమ్ । శృణోతి పరయాభక్త్యాద్వాదశ్యాంమార్గశీర్షకే ॥ ౩౫ ॥ తస్యప్రసన్నోభగవాన్త్సర్వమిష్టంప్రయచ్ఛతి । ఏకాదశ్యాముపోష్యాస్మిన్సర్వతేవేఙ్కటాహ్వయే ॥ ౩౬ ॥ ద్వాదశ్యాంమార్గశీర్షేతుపూర్వపక్షేచయేనరాః । స్నానం కృత్వాయథాన్యాయంస్వామితీర్థేసమాగతాః ॥ ౩౭ ॥ ప్రణమంతిజగన్నాథంతత్తీరతలవాసినమ్ । తేనరాస్తత్ప్రసాదేనపాపరాశింవిధూయవై॥ ౩౮॥ తత్ప్రయాంతిపరంధామశాశ్వతంబ్రహ్మసంజ్ఞితమ్ । శా

* స్వామితీర్థస్నానార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతిజనకనృపాగమనమ్. *

స్త్రాణాంపరమోవేదోదేవానాంపరమోహరిః॥ ౩౯॥ తీర్థానాంపరమం తీర్థంస్వామిపుష్కరిణీనృప । తస్మాత్త్వమపిరాజేన్ద్రగత్వానారాయణాచలమ్ ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతోయేస్నాత్వానియతమానసః । తత్తీరవాసినందేవంశరణ్యంసర్వదేహినామ్ ॥ ౪౧ ॥ నారాయణంసమారాధ్యసర్వాన్కామానవాప్స్యసి ॥ శ్రీవేదవ్యాసః ॥ ఏతచ్ఛ్రుత్వాతుజనకశ్శతానందోదితంతదా ॥౪౨॥ ప్రహర్షమతులంలబ్ధ్వామంత్రిభిస్సహితోనృపః । గత్వావృషాచలంతీవ్రంస్వామిపుష్కరిణీజలే॥ ౪౩॥ స్నా

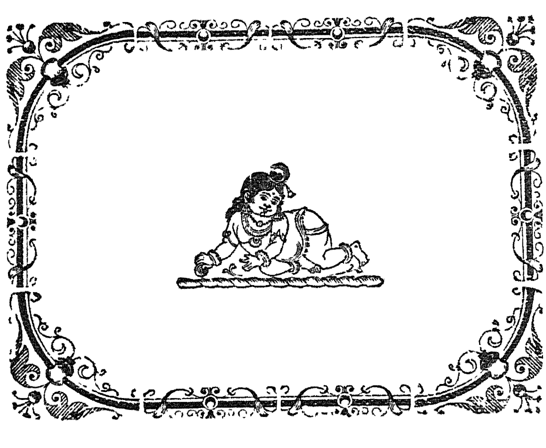
త్వాదృష్ట్వాథ దేవేశం శ్రీభూమిసహితం తతః । తత్రస్థిత్వా చిరం కాలం స
ర్వాన్కామానవాప్య చ ॥ ౪౪ ॥ ఆగత్య మిథిలాం రాజా శశాస పృథివీమి *
మామ్ ॥౪౫॥ ... ...

ఇతి శ్రీవామనపురాణే క్షేత్రకాణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
స్వామిపుష్కరిణీమ్ప్రతిసార్ధత్రికోటితీర్థాగమనతత్కాలకృ
తదానఫలాదివర్ణనం నామ చతుశ్చత్వారింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం శ్రీవామనపురాణే వింశప్రభృతి చతుశ్చత్వారింశ
పర్యంతపఞ్చవింశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచల
మాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

{ శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్॥ ...* }

శ్రీవామనపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౪౪.



శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహం భజే॥

దూర్వాససంప్రతిదిలీపకృతప్రశ్నః.

శ్రీసూతః ॥ రాజా దూర్వాససం పృష్ట్వా దిలీపో గృహమాగతమ్। శ్రుత్వా శ్రీరఙ్గమాహాత్మ్యం శ్రీముష్ణస్య చ వైభవమ్ ॥ ౧ ॥ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యమథ పప్రచ్ఛ సాదరమ్ ॥ దిలీపః ॥ నిర్దిశ్య దేవదేవస్య స్వయం వ్యక్తాష్టవైభవమ్ ॥ ౨ ॥ శ్రీరఙ్గవైభవం తత్ర శ్రీముష్ణస్య చ వైభవమ్। ఉక్తం త్వయా దయాసిన్ధో సామ్ప్రతం వద వైభవమ్ ॥ ౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రిసంజ్ఞస్య క్షేత్రస్యానుత్తమస్య చ। వేఙ్కటేశ్వరదేవోఽసౌ యత్ర సన్నిహితో హరిః ॥ ౪ ॥ తస్యాగతిం వైభవం చ తీర్థసఙ్ఖ్యాం తథైవ చ। యేన

దిలీపంప్రతిదూర్వాసఃకథితశ్రీవేఙ్కటాచలవైభవమ్.

ప్రథా కృతా లోకే తదాచక్ష్వ కృపాయది ॥ ౫ ॥ దూర్వాసాః ॥ శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటాచలవైభవమ్। తస్యాఽఽగతిం ప్రవక్ష్యామి దేవస్యాపి మహాత్మనః ॥ ౬ ॥ మేరోః పుత్రో మహాశైలో జామ్బూనదనదీతటే। యోజనత్రయవిస్తీర్ణస్త్రింశద్యోజనమాయతః ॥ ౭ ॥ వేఙ్కటేతి

కృతంనామ పిత్రాతస్యమహాత్మనః । అమృతస్యేన్దిరాయాశ్చ యతో
విస్తారకారకః ॥ ౮ ॥ జీవానాంభారతేవర్షే తతోయంగుణనామకః ।
నిర్దోషవిష్ణోరయనం నారాయణమిమంవిదుః ॥ ౯ ॥ వృషస్యభరణాత్పో
షా ద్వృషభంచాపితంవిదుః । ప్రసవాదఞ్జనాదేవ్యా విదురఞ్జనసంజ్ఞక
మ్ ॥ ౧౦ ॥ సశేషాగమనశ్చాపి శేషాద్రింప్రాహురుత్తమాః ॥ దిలీపః ॥
సశేషాగమనంతస్య కుతఏతన్మహావిభో ॥ ౧౧ ॥ తదాచక్ష్వమహా

వాయుశేషయోః క్షీరాబ్ధిప్రవృత్తకలహోపోద్ఘాతాదికథనమ్.

ప్రాజ్ఞ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ దూర్వాసాః ॥ అనన్తశయనశ్శ్రీ
మాన్ కదాచిత్క్షీరసాగరే ॥ ౧౨ ॥ లక్ష్మీవిలాసనిర్విష్టో భగవాన్మధుసూ
దనః । బ్రహ్మన్నన్దవనేరేమే రమయాఽన్తఃపురేసహ ॥ ౧౩ ॥ సమాది
దేశచతదా భగవాన్రమయాయుతః । శేషమన్తఃపురద్వారే భావికృ
త్యంచచిన్తయన్ । ౧౪ ॥ తదాశయానుగశ్శేష స్సర్వలోకధురన్ధరః ।
తస్థావన్తఃపురద్వారే తస్యచానుమతేతదా ॥ ౧౫ ॥ ఖ్యాపయామాస
చాత్మానం బలిష్ఠంసర్వతోధికమ్ । ఏతస్మిన్నన్తరేవాయు ర్దుగ్ధాబ్ధిశయ
నంయయౌ ॥ ౧౬ ॥ తదావాయుంసమారాత్సి త్ఫణీంద్రోబలదైవతమ్ ।
నచతేసమయశ్చాత్రప్రాప్తుమంతఃపురంగృహమ్ ॥ ౧౭ ॥ నాత్మజ్ఞో
హిభవాన్వాయో కదాతేభూద్గతిఃపురా । ఇతఃపరమతీత్యత్రికక్ష్యా
అంతఃపురేగృహే ॥ ౧౮ ॥ ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా వాయుస్తంప్ర
త్యువాచత ॥ వాయుః ॥ నాత్మజ్ఞోఽసిత్వమేవాత్ర త్వయోక్తమవిచా
రతః ॥ ౧౯ ॥ శేషః ॥ బహిరంతశ్చయోనిత్య మహంనాథసమీపగః ।
త్వంభృత్యోమీఢుషోవిష్ణో ర్నాంతరంగోనమత్సమః ॥ ౨౦ ॥ తిష్ఠతావద్ధ
రేర్ద్వారీ త్యహిశోవాయుమబ్రవీత్ । తచ్ఛ్రుత్వాప్రహసన్వాయు ర్వా
యుభక్షమథాబ్రవీత్ ॥ ౨౧ ॥ వాయుః ॥ దాసీదాసజనాయేతు యేచాన్యే
పరిచారకాః । తాన్వదంతితుమిత్రాణి నతేర్హంత్యాసనంవిభోః ॥ ౨౨ ॥
బిడాలోంతస్థితోవాపి బహిస్థేభసమోనహి । మాంత్వంజానాసినా
ధ్యక్షం ప్రాణినాంప్రాణమీశ్వరమ్ ॥ ౨౩ ॥ బలేజ్ఞానేవిరాగేచ విష్ణుభ
క్తౌనమత్సమః । సాక్షాద్విష్ణుప్రసాదస్య పాత్రభూతోస్మిసర్వదా ॥ ౨౪ ॥
మర్యాదయాఽవస్థాతవ్యంవక్తుంనార్హసిచాధికమ్ । ఇత్యుక్తస్తేనసంక్రుద్ధః

వాయుశేషకృతపరస్పరబలపరీక్షా.

ప్రత్యువాచబిలేశయః ॥ ౨౫ ॥ శేషః ॥ కింజల్పితేనబహునా పరీక్షా
త్రవిధీయతామ్।ఆవాభ్యాంబలశాలిభ్యాంద్రుశ్యతే௨త్రబలాబలమ్॥౨౬॥
ఇత్యుక్తస్తేనఫణినా మాతరిశ్వాబ్రవీత్తతః ॥ వాయుః ॥ ఆవయోస్స్య
త్కథంచాత్ర పరీక్షాపౌరుషేగతౌ ॥ ౨౭ ॥ తద్వదస్వమహాబాహో
యేనతేనిశ్చయోభవేత్ ।ఏవంన్రుత్తేవివాదేతుతత్రాగాద్ధరిరీశ్వరః॥౨౮॥
కిమేతదితితౌపృష్ట్వా శేషేణోక్తోతివిస్తరాత్ । ప్రాహోద్వృత్తంత
దాశేషం భావికార్యంసచింతయన్ ॥ ౨౯ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ లోకాంత
రాత్మాబలదేవతాయః ప్రాణోమమాపివ్యాధికోమతో௨యమ్ । త్వం
లోకభర్తేతిమహాన్మదస్తే తవాపివైకూర్మవరోహివోఢా॥౩౦॥ తచ్ఛ్రు
త్వాప్రాహదేవేశం శేషస్తస్యాశయానుగః ॥ శేషః ॥ భగవన్మమవా
యోశ్చ పశ్యాద్యబలపౌరుషే ॥ ౩౧ ॥ యోసౌమత్వాలితశ్శైలో భారే
ణమహతావృతః । మేరుపుత్రోమహాపుణ్యో జామ్బూనదనదీతటే॥౩౨॥
యోజనత్రయవిస్తీర్ణస్త్రింశద్యోజనమాయతః । అహమ్మేరుమవష్టభ్యబ
ద్ధ్వాతంకాయరజ్జునా ॥ ౩౩ ॥ స్థాస్యామితంమహాశైలం వాయురుద్ధర
తేయది । తదామత్తోధికోవాయుః ప్రభోసత్యంనసంశయః ॥ ౩౪ ॥ ఏ
వముక్తోహృషీకేశ శ్శేషేణాత్యంతగర్విణా । వాయుముద్వీక్షయామా
స వాయుర్జ్ఞాత్వేంగితంహరేః ॥ ౩౫ ॥ తథాకుర్వితితంశేషం హరిణా
ప్రేరితో௨బ్రవీత్ ।తతశ్శేషోయయౌభూమింతత్రాపశ్యద్గిరింశుభమ్॥౩౬॥
తప్తహాటకసఙ్కాశం రత్నసానుంమనోహరమ్ । మేరోర్దక్షిణదేశేతు
జామ్బూనదనదీతటే ॥ ౩౭ ॥ మేరుపుత్రంమహాపుణ్యం వేఙ్కటాచల
సంజ్ఞకమ్ । మేరువేఙ్కటశైలేంద్రా వవష్టభ్యమహారుషా ॥ ౩౮ ॥ స్వ
కాయరజ్జునాబద్ధ్వా శేషస్తస్థౌజ్వలన్రుషా । సన్నద్ధస్సహసర్పాద్యైః ప
శ్చాద్వాయుమువాచహ ॥ ౩౯ ॥ యద్యస్తితేబలంఘోరం గిరిముద్ధర
సాంప్రతమ్। ఇత్యుక్తోవాయురాయాత స్స్వ్రశన్వాదేనవేఙ్కటమ్ ॥ ౪౦॥
చిక్షేపాంగుష్ఠతశ్శైలం దర్పేణానాదరాత్తదా । అవిచాల్యంయదామే
నే శేషసంవేష్టితంగిరిమ్ ॥ ౪౧ ॥ తతఃప్రయేతేబాహుభ్యాం తంతోల

యితుమాదరాత్ । నశశాక యదా వాయుర్బాహుభ్యామపిపీడయన్ ॥ తం చాలయితుమీషద్వా భగ్నదర్పస్తదాఽభవత్ । అకీర్తిశంకీచ తతో వాయుర్బ్రహ్మాణ్డపూరణః ॥ ౪౩ ॥ ఆత్మీయామఖిలాం శక్తిం కంపనే శోషణే తథా । వ్యంజయన్కంపయామాస సర్వాన్ స్థావరజఙ్గమాన్ ॥ ౪౪ ॥ అథ బ్రహ్మాదిభిర్దేవైర్మునిభిస్తేపి మారుతే । అకృతోపరమే శేషస్సామ్నా విజ్ఞాపితస్తుతైః ॥ ౪౫ ॥ లఘుర్భూత్వా క్వచిత్కించిత్ఫణాం సంశ్లథయన్ స్థితః ॥ తతస్తద్వివరం వాయుర్మహావేగో వివేశ హ ॥ ౪౬ ॥ తతః క్షణేనోచ్చలితస్తూలరాశిరివాంబరే । ప్రచలన్వత్సరం చోల్లంఘ్య దూరం లక్షార్ధయోజనమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఉత్తరే దక్షిణాంభోధేర్ద్వాత్రింశద్యోజనాంతరే । పూర్వాంభోధేః పశ్చిమే తు పుణ్యే స్వర్ణముఖీతటే ॥ ౪౮ ॥ పపాత వేగతో వాయోశ్శైలశ్శేషసమన్వితః । సహస్రధా శీర్యమాణో బలేన బలశాలినః ॥ ౪౯ ॥ తతస్తుష్టావ మరుతం మేరుస్సుతహితేచ్ఛయా । త్రాహి త్రాహి జగత్ప్రాణ పుత్రభిక్షాం ప్రయచ్ఛ మే ॥ ౫౦ ॥ అపరాధో హి శేషస్య న చ మే పుత్ర హేతుకః । ఇతి తేన స్తుతో వాయుః పాలయామీతి చాబ్రవీత్ । ౫౧ ॥ తం గిరిం స్వయమావిశ్య తేన సార్ధం పపాత హ । * వాయోరావేశనాచ్చైనం ప్రాహురఞ్జనసంజ్ఞకమ్ ॥ ౫౨ ॥ శేషో విశీర్ణదేహస్తు తేన సార్ధం పపాత హ ॥ ౫౨½ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దిలీపదూర్వాససంవాదే వాయుశేషపరస్పరబలపరీక్షాదికథనం నామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

వేఙ్కటాద్రౌ శేషకృతతపఃప్రకారకథనమ్.

దిలీపః ॥ కిమర్థం దేవదేవేశో హిత్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ । సాన్నిధ్యమకరోత్తత్ర వేఙ్కటాఖ్యే నగోత్తమే ॥ ౧ ॥ కింతత్ర కారణం బ్రూహి

* వాయోరావేశనాచ్చేత్యాది-అజ్యతేఽధిగమ్యతే - ఆవిశ్యత ఇత్యంజన ఇతి వ్యుత్పత్త్యా వ్యాప్తికర్మవాచీ వ్యంజనశబ్దో వాయువ్యాప్తిమూల ఇత్యభిప్రాయః - అంజూ వ్యక్తిమ్రక్షణకాంతిగతిష్వితి గత్యర్థకత్వాద్ధాతోర్గతిర్వ్యాప్తిరూపా భవితుమర్హతి-చకారేణ ప్రాగుక్తాంజనాదేవీప్రసవనిమిత్తకత్వమంజనసంజ్ఞాస్సముచ్చీయతే.

శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥ దూర్వాసాః ॥ శేషోగతమదఃపశ్చాత్త
స్మిన్నేవనగోత్తమే ॥ ౨ ॥ వాయవ్యేస్వామిసరసోనాగతీర్థేమనోర
మే । నానాసానుసమాకీర్ణేనానాపాదపమణ్డితే ॥ 3 । ఉత్తరేశిఖరే
పుణ్యేసాన్నిధ్యార్థంజగత్పతేః । తపస్తేపేమహాఘోరందివ్యంవర్షసహ
స్రకమ్ ॥ ౪ ॥ తపసాతోషితోదేవఃప్రత్యక్షస్సమజాయత । వరంవ

శేషతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

రయభద్రేతితేనోక్తశ్శేషఆహతమ్ ॥ ౫ ॥ శేషః ॥ యదిప్రసన్నో
భగవన్నిదంమేదేహిభోవరమ్ । యథాశేషేమదంగేత్వంవైకుణ్ఠేభువ
నోత్తమే ॥ ౬ ॥ శైలాకారేచమద్దేహేనిత్యమత్రవసప్రభో । ఇతిశే

శేషప్రార్థనయాభగవత్కృతవేఙ్కటాద్రివాసాభ్యుపగమః.

షేణచోక్తస్సభగవాన్ప్రీత్యువాచహ ॥ ౭ ॥ పురావిచారితంస్థానం
భూమౌక్రీడాస్పదంశుభమ్ । ఏతస్మిన్నన్తరేప్రాయాన్నారదోమునిసత్త
మః ॥౮॥ దృష్టేమునినామయాచోక్తమ్మహేకస్మాదిహాగతః । సోఽపిమాం
ప్రాహవిప్రేన్ద్రోదృష్ట్వాభూగోళమాగతః ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్తస్తేనచాహో
చంమమరంతుంభువస్థలే । యోగ్యంకింస్థానమిత్యుక్తస్సచోవాచము
నీశ్వరః ॥ ౧౦ ॥ నారదః ॥ అస్తికశ్చిద్గిరివరోవేఙ్కటాఖ్యోమనోహ
రః। త్రింశద్యోజనమాయామీయోజనత్రయవిస్తృతః ॥౧౧॥ అష్టోత్తరస
హస్రేణతీర్థవర్యైశ్చశోభితః । జామ్బూనదనదీతీరేమేరుశైలస్యదక్షిణే॥
కిఞ్చిదూనశ్చవైకుణ్ఠాద్విహారోయమ్మనోహరః । విహరస్వరమానాథ
వాసయోగ్యస్తవైవసః ॥ ౧౩ ॥ తదాతద్వచనంశ్రుత్వాగన్తుమిచ్ఛాబ
భూవమే । ఏతస్మిన్నంతరేవాయోస్తవసంవాదహేతుకః ॥ ౧౪ ॥ గిరిర
త్రాగతఃపుణ్యస్త్వయాపితపసాఽర్థితః। ఇష్టంమేప్రార్థితంపూర్వంతథా
స్త్వితివరందదౌ ॥౧౫॥ తేనవిష్ణుస్సమాయాతోహిత్వావైకుణ్ఠముత్తమ

భగవతస్స్వామితీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనమ్.

మ్।స్వామిపుష్కరిణీతీరేరమయాసహమోదతే ॥ ౧౬ ॥ దిలీపః ॥ తస్మి
న్నగోత్తమేపుణ్యేనానాపాదపమణ్డితే । ఆదావంతేచమధ్యేచసంతితీ
ర్థాన్యనేకశః ॥ ౧౭ ॥ దేశామనోహరాఃపుణ్యాస్సానూనివివిధానిచ ।
హిత్వాతత్సకలంస్థానంస్వామిపుష్కరిణీతటమ్॥ ౧౮॥ ఆశ్రితోరమయా

తత్రమమతత్కారణంవద ॥ దూర్వాసాః ॥ పురాసరస్వతీదేవీతీర్థో త్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా ॥ ౧౯ ॥ సరస్వతీనదీనామబ్రహ్మవక్త్రేబభూవహ । తస్యాస్తీరేతపస్తప్తుంపులస్త్యోభగవాన్యయా ॥ ౨౦ ॥ పుత్రభావేనతందేవీనార్చయంతీస్థితాంమునిమ్ । తతస్తాంకుపితఃప్రాహయాతేకాఙ్క్షాసరస్వతి ॥ ౨౧ ॥ తవసావిఫలాభూయాన్నదీరూపేణసర్వథా । * గుణసామాన్యభావేపివిష్ణుపాదప్రభావతః ॥ ౨౨ ॥ తవాధికేనయశసాథవిఖ్యతిసరిద్వరా । తీర్థోత్కృష్టాసైవభూయాద్భువిగఙ్గాఖ్యయాశుభా ॥ ౨౩ ॥ ఇతిశప్తాపునర్దేవీతంశశాపమహామునిమ్ । రాక్షసస్తేభవేద్వంశోవిష్ణోరప్రియకారకః ॥ ౨౪ ॥ పునఃప్రసాదితాతేనవిశాపమపిసాదదౌ । అంతిమోవైష్ణవోభూయాత్కల్పస్థాయీవిభీషణః ॥ ౨౫ ॥ పునశ్చతపసాదేవీతీర్థోత్కృష్టత్వకాఙ్క్షయా । తోషయామాసదేవేశంతస్యైసాన్నిధ్యమావహత్ ॥ ౨౬ ॥ వాఞ్ఛామేవిఫలాబ్రహ్మన్ బ్రహ్మదణ్డేనభూయసా । భూమావేవయథాతీర్థస్వామిత్వంమేభవేద్ధ్రువమ్ ॥ వరయామివరందేవదేహిమేపురుషోత్తమ । తయైవంప్రార్థితోదేవోదేవీంతాంప్రత్యువాచహ ॥ ౨౭ ॥ బ్రహ్మదణ్డోనదీరూపేపుష్కరిణ్యాంనవైకృతః । అతశ్శేషగిరింగచ్ఛవాసార్థందయూమితంగిరిమ్ ॥ ౨౮ ॥ గిరేర్దక్షిణభాగేతుమూర్ధదేశేసుఖంవస । స్వామిపుష్కరిణీనామ్నావసేయంతవదక్షిణే ॥ ౩౦ ॥ తిస్రఃకోట్యోఽర్ధకోటీచ తీర్థానిభువనత్రయే । స్వస్వపాపవిమోక్షార్థంయాచయిష్యంతిమాంశుభే ॥ ౩౧ ॥ తేషాంపాపవిమోక్షార్థం త్వయిస్నానందదామ్యహమ్ । ధనుర్మాసేసితేపక్షేద్వాదశ్యామరుణోదయే ॥ ౩౨ ॥ స్నానార్థమాగతంతీర్థజాలంప్రేష్యత్వమాప్నుయాత్ । తీర్థాధిరాజ్యేతత్తీర్థజాలంత్వామభిషేక్ష్యతి ॥ ౩౩ ॥ ఇతిదత్వావరందేవస్తత్రైవన్యవసత్ప్రభుః । దేవస్యపాచికాకాచిన్నామ్నావకుళమాలికా ॥ ౩౪ ॥ ప్రసాద్యదేవంపాకేనశ్రియాసంచోదితాద్విభోః । తీర్థభూమ్యాధిపత్యంచలేభేవరమనుత్తమ

* గుణసామాన్యభావేపీతి - గుణానాంసామాన్యభావేపి - ఉభయోస్తుల్యత్వేపి

మ్ ॥ 3౫ ॥ తత్తీర్థవాసం దేవస్యయయాచేసాపునర్హ్యారిమ్ । * వాణీదేవీతీర్థరూపా భూమిరూపాచపాలికా ॥ 3౬ ॥ భోగపత్న్యాశ్చజలనిధేఃకృష్ణవేణ్యాచయాసమా । ఇతిసర్వంసమాఖ్యాతం దేవసాన్నిధ్యకారణమ్ ॥ 3౭ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవతస్స్వామితీర్థతీరైకవాసనిమిత్తకథనంనామ ద్వితీయోఽధ్యాయః.

వాయోర్భగవద్భక్తప్రధానాఙ్గత్వప్రాప్తిః.

దిలీపః ॥ దేవర్షినరసఙ్ఘేషు శైలస్యాస్యప్రథాకథమ్ । దేవేనకేనదేవేషుమునిష్వపిచకేనవా ॥ ౧ ॥ న్యాణాంకేననరేణాత్రబూహివిస్తరతఃక్రమాత్ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురావాయుర్మహాతేజావిష్ణోరమితతేజసః ॥ ౨ ॥ § ప్రధానాఙ్గత్వమాకాఙ్క్షం స్తపస్తేపేనగోత్తమే । దివ్యవర్షసహస్రాంతే సహస్రభుజకంధరః ॥ 3 ॥ ఆవిరాసీత్తదాతస్మైనీలాంబుదసమప్రభః । వరంప్రాదాత్ప్రధానాంగంభవేతిపురుషోత్తమః ॥ ౪ ॥ అహమత్రనివత్స్యామి వసత్వంచమయాసహ । తారకాసురవిధ్వంస

---

* వాణీదేవీత్యాది - జలనిధేర్భోగపత్న్యాకృష్ణవేణ్యాచయమునయాచయాసమా - సాపాచికావకుళమాలికా - భూమిరూపా - తీర్థభూమ్యాధిపత్యవరలాభేనతీర్థభూమ్యభిమానితయాతీర్థభూమిశరీరిణీ-అత్రవకుళమాలికాయాస్తీర్థభూమిరూపతయాస్వామిపుష్కరిణీరూపేణపరిణతయాసరస్వత్యాసంగతత్వవర్ణనం - యమునానదీతుల్యత్వవర్ణనంచ- సకలతీర్థాధిరాజ్యకామిన్యాఅస్యాస్సరస్వత్యాఃస్వామిపుష్కరిణీతీర్థరూపేణపరిణతా యాయమునానదీసంగతగంగాతోన్యానతాపరిహారకతయాఽస్యా అపియమునానదీసమశీలవకుళమాలికా సమాగమోఽస్తీతిప్రతిపాదనాయకృతమిత్యవగమ్యతే.

§ ప్రధానాంగత్వమిత్యాది—ప్రధానాంగత్వంసర్వప్రాణినాం స్వేతరదేహేంద్రియాదిసకలోపకరణసత్తానిర్వాహకత్వలక్షణప్రాధాన్యవిశిష్టప్రాణాఖ్యాంగరూపత్వం- అమితతేజసోవిష్ణోస్సకాశాదాకాంక్షం స్తపస్తేపఇత్యన్వయః—ఛాందోగ్యవాజసనేయకయోః—ప్రాణవిద్యాయాం—యోహవై జ్యేష్ఠంచశ్రేష్ఠంచవేద జ్యేష్ఠశ్చహవైశ్రేష్ఠశ్చభవతి-ప్రాణోహావావ జ్యేష్ఠశ్చశ్రేష్ఠశ్చేత్యాదినోక్తంస్వేతరదేహేంద్రియాదిసకలోపకరణసత్తాకార్యాదినిర్వాహకత్వలక్షణంజ్యైష్ఠ్యశ్రైష్ఠ్యాదిరూపంప్రాణవాయుగతంప్రాధాన్యమేవేహప్రధానాంగత్వమిత్యనేనవివక్షితమిత్యవగమ్యతే.

జాతదోషాపనుత్తయే ॥౫॥ కుమారధారికాతీర్థే స్కందోఽప్యత్రతపస్యతి। ఇతి
వాయుంసమాదిశ్యపశ్చాదంతరధీయత ॥౬॥ మృడాద్యావశగాయస్యసో
ఽపిబ్రహ్మాచతుర్ముఖః। శ్రీవేఙ్కటాచలేశ్రీశంవాయోరమితతేజసః ॥౭॥ తపః
ఫలప్రదానార్థంసమాయాతంవిదంస్తతః। తత్తపోబలసామర్థ్యాత్సదాసా
న్నిధ్యమత్రవై ॥౮॥ భవిష్యచ్చాపివిజ్ఞాయతత్రతేపేస్వయంతపః। తథా
న్యేబ్రహ్మణాజ్ఞప్తాస్తపస్తేపుస్సుదుష్కరమ్ ॥ ౯ ॥ సబ్రహ్మేశాస్సురా
స్సర్వేసనకాద్యాశ్చయోగినః। అగస్త్యాద్యాశ్చమునయశ్శఙ్ఖాద్యాశ్చనృ
పాస్తథా ॥ ౧౦ ॥ తథాఽన్యేపిసహాద్రాత్సురావిర్భూతంవృషాచలే। అ
ప్రాకృతవిమానేన సార్ధమేవశ్రియఃపతిమ్ ॥ ౧౧ ॥ ఇత్థంవాయుముఖా
ద్దేవాబ్రహ్మేశానముఖాఅపి। భేజిరేచాపరేసిద్ధింబహవస్సిద్ధికాఙ్క్షిణః॥౧౨॥

శ్రీవేఙ్కటాద్రావగస్త్యతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

యతోఽత్రతస్మాచ్ఛైలోఽయంఖ్యాతోదేవేషువాయునా ॥ దిలీపః ॥ భ
గవన్నస్యశైలస్యకేనాభూన్మునిషుప్రథా ॥ ౧౩ ॥ దూర్వాసాః ॥ దేవం
ద్రష్టుంతపస్తేపేహ్యగస్త్యోమలయాచలే । తదాగత్యాఽవదద్బ్రహ్మా
మునేవేఙ్కటమావ్రజ ॥ ౧౪ ॥ తత్రతేభవితాసిద్ధిరిత్యుక్త్వాంతర్దధేవి
భుః । సోఽపిశైలంసమాసాద్యతపస్తేపేసుదుశ్చరమ్ ॥ ౧౫ ॥ తతోవర్ష
సహస్రాంతే తమేవాహాశరీరివాక్ । అష్టోత్తరసహస్రాణి సంతితీర్థాని
చాత్రవై ॥ ౧౬ ॥ స్నాత్వాతీర్థేషుసర్వేషు లోకేఖ్యాపయతానిచ ।
నాన్యత్తపోద్విజాతీనామృతేశాస్త్రోపదేశతః ॥ ౧౭ ॥ కింకాయక్లేశధర్మే
ణకాసిద్ధిర్భవితాద్విజ। ఉక్తంమాధ్యందినేమంత్రేమాహాత్మ్యంభూధర
స్యచ ॥ ౧౮ ॥ వదంస్త్వమంతేవాసిభ్యోగిరేఃకురుప్రదక్షిణమ్ । ఏవం
తేభవితాతత్రకృతేషష్ఠేప్రదక్షిణే ॥ ౧౯ ॥ బ్రహ్మణోదర్శనంమధ్యేరా
త్రేదేవాదిదర్శనమ్ । దేవేన్ద్రదర్శనంపూర్వేహ్యగ్నౌయేచహవిర్భుజః ॥
దక్షిణేచర్షిసఙ్ఘానాం సరుద్రాణాంభవేద్ధ్రువమ్ । యక్షరక్షఃపిశాచా
నాంనైరృత్యేదర్శనంభవేత్ ॥ ౨౧ ॥ విష్వక్సేనబుధైఃపశ్చాద్వాయ
వ్యేగిరిదర్శనమ్। ఉత్తరేభగవద్యోగిగణదర్శనమేవచ ॥ ౨౨ ॥ మాహా
త్మ్యజ్ఞానపూర్వంతు స్వామిపుష్కరిణీతటే । ధ్యానయోగంసమాసా
ద్య తతోజ్ఞాస్యసితంవిభుమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఏతావదుక్త్వావిరరామవాణీ

మాహాత్మ్యయోగం సతతో విమృణ్వన్ । ప్రదక్షిణం తస్య గిరేశ్చకృత్వా
ధ్యానాద్విభుం వీక్ష్య పరాం గతిం యయా ॥ ౨౪ ॥ తతోఽగస్త్యేన
మునినా శైలోఽయం ప్రథితోఽభవత్ ॥ దిలీపః ॥ మానుషేష్వస్య శైల

* శ్రీవేఙ్కటాచలే శఙ్ఖాఖ్యనృపతపస్తుష్టశ్రీశ్రీనివాసావిర్భావకథనమ్. *

స్యకేనజాతా ప్రథా భువి ॥ ౨౫ ॥ దూర్వాసాః ॥ పురా శఙ్ఖో మహా
ప్రాజ్ఞస్సూర్యవంశోద్భవో విభుః । సాక్షాత్కృత్య మహావిష్ణుం యాచే
య వరముత్తమమ్ ॥ ౨౬ ॥ యావచ్చంద్రశ్చ సూర్యశ్చ యావత్తిష్ఠతి మే
దినీ । తావత్తిష్ఠతు మే సేవా కృతా విష్ణోర్మయా విభోః ॥ ౨౭ ॥ ఇతి సంచిం
త్య మనసా రాజ్యే పుత్రం నిధాయ వై । గత్వా వసిష్ఠం పప్రచ్ఛ యత్ర విష్ణుః ప్ర
సీదతి ॥ ౨౮ ॥ తత్క్షేత్రం బ్రూహి విప్రేంద్ర యత్ర ద్రక్ష్యామ్యహం విభుమ్ ।
ఇతి పృష్టో మునిః ప్రాహ యత్రాగస్త్యో దిదృక్షయా ॥ ౨౯ ॥ తపశ్చరతి ధ
ర్మాత్మా తముద్దిశ్య మహామునిః । భగవాన్యత్ర సర్వాత్మా సాన్నిధ్యం చ కరి
ష్యతి ॥ ౩౦ ॥ త్వం చ తం గచ్ఛ శేషాద్రిం పుణ్యం స్వర్ణముఖీతటే । తత్ర బ్రహ్మ
శిలా కాచిత్సరిన్మధ్యే చ వర్తతే ॥ ౩౧ ॥ అగస్త్యతపసా పశ్చాద్దయా సా
న్నిధ్యమత్ర వై । పాదా ఈశానవిష్ణ్వాది దేవానాం తత్ర సంతి హి ॥ ౩౨ ॥
సువర్ణముఖరీ తత్ర కల్యయా సంగతా విభో । తయోస్తు సంగమే రాజన్యే
కేచన నరా భువి ॥ ౩౩ ॥ సంకల్ప్య విధివత్స్నాత్వా దేవర్షీనభితర్ప్య
చ । మధ్యే బ్రహ్మశిలాయాస్తు పితౄనుద్దిశ్య భక్తితః ॥ ౩౪ ॥ శ్రాద్ధతర్ప
ణపిణ్డాదీన్ శ్రద్ధయా సహ వై విభో । సమాచరంతి రాజేంద్ర తేషాం సప్త
కులావధి ॥ ౩౫ ॥ గయాయాం పిణ్డదానేన యథా తృప్తా భవంతి వై । త
థా తృప్యంతి పితరస్సత్యమేవ న సంశయః ॥ ౩౬ ॥ తస్మిన్దినేఽన్నం దద్యా
చ్ఛ తామ్బూలం చన్దనాదికమ్ । గోభూతిలహిరణ్యాదివస్త్రధాన్యాని స
ర్వశః ॥ ౩౭ ॥ తత్ర దత్తో యథాశక్తి రేణుర్మేరోస్సమో భవేత్ ॥ త్వం
చాపి తత్ర రాజేంద్ర మహానద్యోస్సమాగమే ॥ ౩౮ ॥ స్నానదానక్రియా
దీని శ్రాద్ధపిణ్డాంస్తిలోదకమ్ । కృత్వా సర్వాణి కర్మాణి ధ్యానయోగం
సమాస్థితః ॥ ౩౯ ॥ వాసుదేవే మనః కృత్వా తపః కురు వృషాచలే ।
తదా కాలాంతరేఽగస్త్య స్సశిష్యస్సంగమిష్యతి ॥ ౪౦ ॥ మునినో
క్తం చ మాహాత్మ్యం శృణ్వన్కుర్వన్ప్రదక్షిణమ్ । సాకం తేన సమాధిస్థ

స్నాత్వోత్పశ్యసితంవిభుమ్ ॥ ౪౧ ॥ త్వయాపిసంస్తుతోదేవస్తవాభీష్టం ప్రయచ్ఛతి ॥ దూర్వాసాః ॥ గురుణాచోదితస్త్వేవంసగత్వాతంవృషాచలమ్ ॥ ౪౨ ॥ తత్క్రమేణతపస్తప్త్వాముమునినా తేనసంగతః । ఆవిర్భూతంహరిందృష్ట్వాయయాచేవరముత్తమమ్ ॥ ౪౩ ॥ యావచ్చన్ద్రశ్చసూర్యశ్చయావత్తిష్ఠతిమేదినీ । తావన్మయాకృతాసేవాశ్శైలేంద్రేతవసం

శ్రీశ్రీనివాసాజ్ఞయాశఙ్ఖనృపకృతభగవద్దివ్యవిమాననిర్మాణమ్.

భవేత్ ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యుక్తోభగవాన్ప్రాహశృణుభూపవచోమమ । అర్చావిగ్రహరూపోఽహంసచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౪౫ ॥ స్వయంవ్యక్తప్రదేశేషుదృశ్యోబ్రహ్మాదియోగినామ్ । తామేవప్రతిమాంకేచిజ్జానంతి నృపపుఙ్గవ ॥ ౪౬ ॥ తథాత్వేనాపివాయోగ్యందర్శనంమేకలౌయుగే। యుగేష్వపిచసర్వేషుదుర్దర్శంయత్తుపాపినామ్ ॥ ౪౭ ॥ తద్రూపస్యాపిధానాయసాదృశ్యధ్యానహేతవే । విమానంచశిలాదారులోష్టేష్టకచితంకురు ॥ ౪౮ ॥ ప్రతిమాంచశిలారూపాంతాంపశ్యంతికుయోగినః । రూపద్వయంప్రపశ్యంతిజ్ఞానినోబ్రహ్మవిత్తమాః ॥ ౪౯ ॥ భానుమాన్భానుసఙ్ఘైస్తురసగ్రాహీయథాభువః । సాత్త్వత్త్వాజాశ్రయోనిత్యమహంబింబాంతరేణచ ॥ ౫౦ ॥ యథాదృష్టంవిమానంతేమద్రూపంపురుషర్షభ । తథాకురుమహాభాగతేనతేభవితాగతిః ॥ ౫౧ ॥ ఇత్యుక్త్వాంతర్దధేదేవస్సర్వేషామేవపశ్యతామ్ ॥ ౫౧½ ॥ తేనోక్తమార్గేణ విధాయపుణ్యంవిమానవర్యంప్రతిమాంచపుణ్యామ్ । ప్రఖ్యాప్యశఙ్ఖోనరలోకసఙ్ఘేజగామవిష్ణోఃపదమవ్యయంశుభమ్ ॥ ౫౨½ ॥ ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శఙ్ఖనృపాది తపస్తుష్టభగవదావిర్భావాదివర్ణనంనామతృతీయోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థముక్తిప్రదస్వామిపుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థవర్ణనమ్.

దిలీపః ॥ అస్మిన్నగోత్తమేపుణ్యేకతితీర్థానిసంతివై । తేషాంసఙ్ఖ్యాంచమేబ్రూహికతిముఖ్యానితత్రవై ॥ ౧ ॥ తత్రాత్యంతముఖ్యానివదమేమునిసత్తమ । సద్ధర్మరతిదాన్యత్రకతిసఙ్ఖ్యాన్వితానిచ ॥ ౨ ॥ కతిచజ్ఞానదాన్యత్రభక్తివైరాగ్యదానిచ । ముక్తిప్రదానికాన్యత్రతాని

మేవదసువ్రత ॥ ౩ ॥ దూర్వాసాః ॥ షట్షష్టికోటి స్తీర్థానిపుణ్యాన్య
త్రనగోత్తమే । అష్టోత్తరసహస్రంతు తేషుముఖ్యానిసువ్రత ॥ ౪ ॥
తీర్థానిసమ్మతానీహసద్ధర్మరతిదానివై । అష్టోత్తరసహస్రాచ్చముఖ్యతీ
ర్థానివై తతః ॥ ౫ ॥ సద్విజ్ఞానప్రదాన్యత్ర తీర్థాన్యష్టోత్తరంశత
మ్ । తస్మాచ్చాష్టోత్తరశతాన్ముఖ్యతీర్థానిభూపతే ॥ ౬ ॥ భక్తి
వైరాగ్యదాన్యత్ర షష్టిషష్టోత్తరాంవిదుః । ముక్తిదాన్యత్రసప్తైవము
క్తిదాన్యత్ర తేబ్రువే ॥ ౭ ॥ స్వామిపుష్కరిణీచైవవియద్గఙ్గాతతఃపరమ్ ।
పశ్చాత్పాపవినాశంచపాణ్డుతీర్థంతతఃపరమ్ ॥ ౮ ॥ కుమారధారికాతీ
ర్థంతుమ్బోస్తీర్థంతతఃపరమ్ । కృష్ణతీర్థమితిఖ్యాతంసర్వపాపహరంశుభ
మ్ ॥ ౯ ॥ తత్రస్నాంతిచయేమర్త్యాస్తేయాంతిపరమంపదమ్ । వర్షేవ
ర్షేచతీర్థానాంసప్తానాంపర్వతోత్తమే ॥ ౧౦ ॥ తిథినక్షత్రయోగేనస
ర్వతీర్థసమాగమః । తంచకాలంప్రవక్ష్యామిసమాహితమనాభవ ॥ ౧౧ ॥
మకరస్థేరవౌరాజ న్పౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తా
యాంస్నానకాలోవిధీయతే ॥ ౧౨ ॥ తద్దినేస్నాతియోమర్త్యఃకృష్ణతీ
ర్థేమహామతిః । సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సర్వకామాఁల్లభేతసః ॥ ౧౩ ॥ కు
మ్భమాసేపౌర్ణమాస్యాంమఖాయోగోయదాభవేత్ । కుమారధారి
కాంయాంతిసర్వతీర్థానివైతదా ॥ ౧౪ ॥ తత్రయస్స్నాతిరాజేంద్రరా
జసూయఫలంలభేత్ । పుత్రోవిజాయతేతస్యతస్మిన్నేవహిజన్మని ॥ ౧౫ ॥
ముక్తిశ్చభవితాతత్రనాత్రకార్యావిచారణా । కుమారధారికాయాంచ
సార్థందక్షిణయావిభో ॥ ౧౬ ॥ అన్నదానంచకర్తవ్యంపితౄనుద్దిశ్యయ
త్నతః । యుక్తేచోత్తరఫల్గున్యాశుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౧౭ ॥ తుమ్బో
స్తీర్థంమీనసంస్థేరవౌతీర్థానిసర్వశః । అపరాహ్ణేసమాయాంతితత్రస్నా
త్వానజాయతే ॥ ౧౮ ॥ వివాహమౌఞ్జీబంధౌచకారయేద్ద్రవ్యదానతః ।
మేషసంక్రమగేభానౌసంయుతాయాంతుచిత్రయా ॥ ౧౯ ॥ పౌర్ణ
మాస్యాంసమాయాంతివియద్గఙ్గాంతథైవచ । తత్రస్నాత్వానరస్సద్య
శ్శతక్రతుఫలంలభేత్ ॥ ౨౦ ॥ సువర్ణదానంకర్తవ్యంకన్యాదానంవిశే
షతః । వృషభస్థేరవౌరాజన్ద్వాదశ్యాంరవివాసరే ॥ ౨౧ ॥ శుక్లే
వాప్యథవాకృష్ణేభౌమస్యాపిచవాసరే । పాణ్డుతీర్థంసమాయాంతి

గఙ్గాదీనిజగత్త్రయే ॥ ౨౨ ॥ తత్రస్నాత్వాచగాందత్వా ముచ్యతేప్రతి బంధకాత్ । కాలస్తుసంగవస్తత్ర ఋషిభిఃపరికీర్తితః ॥ ౨౩ ॥ ఆశ్వినే శుక్లపక్షేతు భానువారేణసప్తమీ । యోత్తరాషాఢయాయుక్తా తస్యాం పాపవినాశనే ॥ ౨౪ ॥ ప్రాప్తాయాముత్తరాభాద్రాం ద్వాదశ్యాం వాసమాగమః । తదాపాపవినాశాఖ్యే స్నాతుర్ముక్తిర్భవిష్యతి ॥ ౨౫ ॥ సాలగ్రామశిలాందత్వా స్నాత్వాచవిధిపూర్వకమ్ । ముచ్యతేసర్వ పాపైశ్చ జన్మకోటిశతోద్భవైః ॥ ౨౬ ॥ ధనుర్మాసేసితేపక్షే ద్వా దశ్యామరుణోదయే । ఆయాంతిసర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥ ౨౭ ॥ తత్రస్నాత్వానరస్సద్యో ముక్తిమేతినసంశయః । యేనజన్మసహస్రే షు పుణ్యమేవార్జితంపురా ॥ ౨౮ ॥ తస్యస్నానంతత్రభవే న్నాన్య స్యాసుకృతాత్మనః । తత్రస్నానంసకృద్యస్య జన్మకోటిశతేష్వపి ॥ ౨౯ ॥ గఙ్గాదిసర్వతీర్థేషు స్నాతోభవతిమానవః । విభవానుగుణందానం కా ర్యంతత్రయథావిధి ॥ ౩౦ ॥ సాలగ్రామశిలాంచాన్నం గాంచదద్యా ద్విశేషతః । భూమిందద్యాత్ప్రయత్నేన బ్రహ్మలోకజిగీషయా ॥ ౩౧ ॥ పితౄనుద్దిశ్యదాతవ్యంశ్రాద్ధాద్యంతత్త్వవేదినవై । అరుణోదయమారభ్య తత్రషడ్ఘటికావధి ॥ ౩౨ ॥ సంగమస్సర్వతీర్థానాం తత్రపుణ్యమనంతకమ్ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ముక్తిప్రదస్వామి పుష్కరిణ్యాదిసప్తతీర్థమహిమానువర్ణనంనామచతుర్థోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్థాష్టషష్టితీర్థమహిమానువర్ణనమ్.

దిలీపః ॥ భక్తివైరాగ్యదానాంచ తీర్థానాంనామవైభవమ్ । శ్రోతుమిచ్ఛామిచాత్రేయ ప్రాప్తానాంచాష్టషష్టితామ్ ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ భక్తివైరాగ్యదంపుణ్యం సద్యఃపాపవిమోచనమ్ । తీర్థానామష్టషష్టేస్తు తవవక్ష్యామివైభవమ్ ॥ ౨ ॥ తీర్థానాంచాత్రపుణ్యానాం నామసంకీర్తనాన్నృణామ్ । సద్యఏవమహాపాపకోటీనాంచక్షయోభవేత్ ॥ ౩ ॥ కిముస్నానాదిసత్కర్మనిరతానాంమహాత్మనామ్ । తానిక్రమేణవక్ష్యామి సమాహితమనాభవ ॥ ౪ ॥ దేవస్యపూర్వాదిగ్భాగే తత్రైవాగ్నేయకోణకే । చక్రతీర్థమితిఖ్యాతం చక్రేణాధిష్ఠితం

పురా ॥ ౫ ॥ తస్యోపరి తథాఖ్యాతం వజ్రతీర్థమ్మనోహరమ్ । వైష్వక్సేనం తథాతీర్థం శక్రపాపహరం పరమ్ ॥ ౬ ॥ తతః పాంచాయుధం తీర్థం తన్మధ్యే చ హలాయుధమ్ । తత ఐశాన్యభాగే తు నారసింహం మనోహరమ్ ॥ ౭ ॥ తతః కాశ్యపతీర్థం చ మూలస్థం తు తతః పరమ్ । బ్రహ్మతీర్థం చాగ్నితీర్థం గౌతమం తు తతః పరమ్ ॥ ౮ ॥ దైవతీర్థం దైవలం చ వైశ్వామిత్రమతః పరమ్ । భార్గవం తు తథా తీర్థ మాష్టావక్రమతః పరమ్ ॥ ౯ ॥ దుర్గారోహణతీర్థం తదాగ్నేయ్యామస్తి వై దిశి । ఐశాన్యాం భైరవం తీర్థం పిశాచానాం విమోచనమ్ ॥ ౧౦ ॥ మేఘహా తీర్థమిత్యాఖ్యాతముదరవ్యాధినాశనమ్ । క్షేత్రపాలశిలాపార్శ్వే పశ్చిమే పాండవం తథా ॥ ౧౧ ॥ వాయుతీర్థం తథా పుణ్యం సేవితం భూరివాయునా । అస్థితీర్థం మహాపుణ్యం మృతాస్థిక్షేపణాదిహ ॥ ౧౨ ॥ పూర్వదేహసమాయుక్తాః పునర్జీవంతి జంతవః । మార్కండేయం తథా తీర్థం స్నానాదాయుష్యవర్ధనమ్ ॥ ౧౩ ॥ తథా జాబాలితీర్థం చ వాలఖిల్యమతః పరమ్ । తతో జ్వరహరం తీర్థం సర్వజ్వరనివారణమ్ ॥ ౧౪ ॥ తతో విషహరం తీర్థమాస్తికేన వినిర్మితమ్ । తక్షకేనాపి సందష్టః స్నానేనైవ భవేన్నిర్విషః ॥ ౧౫ ॥ లక్ష్మీతీర్థం తతః పశ్చాత్పూర్వస్యాం దిశి సంస్థితమ్ । వాయవ్యాం దిశి తీర్థాని చోత్తరస్యాం తథైవ చ ॥ ౧౬ ॥ ఋషితీర్థమ్మహాపుణ్యం శతానందం సుతీక్ష్ణకమ్ । విభాండకమ్మహాపుణ్యం బిల్వతీర్థమతః పరమ్ ॥ ౧౭ ॥ అధస్తాద్విష్ణుతీర్థం చ పుణ్యం మారుతినిర్మితమ్ । శర్వతీర్థమితిఖ్యాతం శంకరం తు తతః పరమ్ ॥ ౧౮ ॥ తతో వాయవ్యదేశే తు బ్రహ్మతీర్థమ్మనోహరమ్ । అశ్వమేధేన యత్రేజే భగవంతం సనాతనమ్ ॥ ౧౯ ॥ అధస్తాదింద్రతీర్థం తు భారద్వాజమతః పరమ్ । తతస్త్వంబరగంగాఖ్యం తతః ప్రాచేతసం తథా ॥ ౨౦ ॥ తతః పాపవినాశం చ తీర్థం సారస్వతం తథా । యత్ర పాపాని సర్వాణి క్షాళితాని చ సర్వశః ॥ ౨౧ ॥ తోయే చ శ్వేతతాం యాంతి జనానాం పాపకారిణామ్ । కుమారధారికా నామ వాయవ్యాం దిశి వర్తతే ॥ ౨౨ ॥ అధస్తాద్గజతీర్థం తు ఋశ్యశృంగమతః పరమ్ । తత

స్తుమ్బురుతీర్థంచ నారదాద్యైశ్చసేవితమ్ ॥ ౨౩ ॥ తన్మధ్యేష్టాదశతీర్థం సర్వపాపవినాశనమ్ । దశావతారతీర్థంచ హలాయుధమతఃపరమ్ ॥ ౨౪ ॥ తతస్సప్తర్షితీర్థంచగజకోణమతఃపరమ్। వైష్వక్సేనంతథాతీర్థం పశ్చిమేతువిరాజితమ్ ॥ ౨౫ ॥ పశ్చాద్వ్యూఢసరస్తీర్థం విష్వక్సేనజయావహమ్ । ఇతిముఖ్యానితీర్థాని మహాపాతకసంక్షయే ॥ ౨౬ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భక్తివైరాగ్యప్రదాష్టషష్టితీర్థనామవైభవకథనంనామపఞ్చమోధ్యాయః.

మన్వాద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామాని.

దూర్వాసాః ॥ మన్వింద్రవసుసంజ్ఞాని రుద్రాదిత్యాహ్వయానిచ । నవప్రజేశసంజ్ఞాని హ్యశ్వినంశక్రసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧ ॥ వారుణంజాహ్నవీతీర్థం కారంపేయంకాణ్వమేవచ । ఆగ్నేయంనారదంతీర్థంసోమతీర్థం చభార్గవమ్ ॥ ౨ ॥ ధర్మతీర్థంయక్షతీర్థం పశుతీర్థంగణేశ్వరమ్। భౌమంపార్శ్వంపారిభద్రంచ జగజ్జాడ్యహరంపరమ్ ॥ ౩ ॥ విశ్వకల్లోలతీర్థంచ తీర్థంయమవినిర్మితమ్ । బార్హస్పత్యం రోమహర్షమజామోదంజనేశ్వరమ్ ॥ ౪ ॥ ఇష్టసిద్ధిః కర్మసిద్ధిర్వాటమౌదుంబరంతథా । కార్తికేయంకుబ్జతీర్థందశప్రాచేతసంతథా ॥ ౫ ॥ గారుడంశేషతీర్థంచ వాసుకిర్విష్ణువర్ధనమ్ । కర్మకాణ్డంపుణ్యవృద్ధిర్ఋణమోచనమేవచ ॥ ౬ ॥ పార్జన్యంమేఘతీర్థంచ యత్రనిత్యప్రవర్షణమ్ । సాంకర్షణంవాసుదేవంనారాయణమతఃపరమ్ ॥ ౭ ॥ దేవతీర్థం యమాక్షతీర్థం కాలతీర్థంచగోముఖమ్ । ప్రాద్యుమ్నమానిరుద్ధంచపితృతీర్థమతఃపరమ్ ॥ ౮ ॥ ఆర్షేయం వైశ్వదేవంచ స్వధాస్వాహావినిర్మితే । అస్థితీర్థంచాఞ్జనేయంశుద్ధోదకమతఃపరమ్ ॥ ౯ ॥ అష్టభైరవతీర్థంచశతమష్టోత్తరంత్విదమ్ । తీర్థజాతమిదంనృణాం జ్ఞానప్రదమనుత్తమమ్॥ ౧౦॥

తీర్థాన్యష్టోత్తరశతంసంతినైరృతకోణకే । దక్షపుత్రసహస్రేణ యత్రతప్తమ్మహత్తపః ॥ ౧౧ ॥ నారదస్యోపదేశేనయచ్ఛతైర్దేవనిర్మితమ్। అస్తితీర్థసహస్రంతత్సద్యస్సిద్ధిప్రదాయకమ్ ॥ ౧౨ ॥ కాశ్యపాశ్రమమారభ్య హ్యర్ధయోజనమధ్యతః । కుమారధారికాతీర్థాత్పశ్చిమేసంస్థితంచతత్ ॥ ౧౩ ॥ సాష్టభైరవతీర్థంతత్కర్మసిద్ధిప్రదంనృణామ్ ॥౧౩౼॥ *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే మన్వాద్యష్టోత్తరశతతీర్థనామానువర్ణనంనామషష్ఠోఽధ్యాయః.

తోణ్డమాన్నామకనృపోత్పత్తిక్రమః.

దిలీపః॥ కేననామ్నాప్రసిద్ధోఽసౌభగవాన్హరిరీశ్వరః । కింలక్షణశ్చతత్రాస్తేతన్మేబ్రూహితపోధన ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ శ్రీనివాసాఖ్యయాదేవశ్శఙ్ఖచక్రధరోవిభుః । శాంతభావంసమాపన్నోమృగయోద్దామలోచనః ॥ ౨ ॥ కటింస్పృశన్వామకరాద్వరముద్రాంచదక్షిణాత్ । తిరోహితరమాభూభ్యాందృశ్యతేమృగయుర్యథా ॥ ౩ ॥ నీలజీమూతసంకాశః పీతకౌశేయశోభితః । పీనవృత్తబృహద్బాహుస్సునాసశ్చారులోచనః ॥ ౪ ॥ దోషగంధవిదూరశ్చగుణసాంద్రస్సుఖోచితః । కోటికందర్పలావణ్యస్స్ఫురన్మకరకుణ్డలః ॥ ౫ ॥ బృహద్వక్షస్థలావాసమహాలక్ష్మ్యాచశోభితః । తత్తదిష్టతమంకామందదద్భక్తానుకంపయా॥ దర్శయన్భక్తవాత్సల్యంయోదదాహస్తగేశుభే। శఙ్ఖచక్రేనృపేంద్రాయచక్రవర్తితియంవిదుః ॥ ౬ ॥ అతఏవారిశఙ్ఖాభ్యాం దృశ్యతేరహితౌకరౌ । అర్చారూపశిలారూపవిగ్రహస్యమహాత్మనః ॥౭॥ దిలీపః॥ కోఽయంనృపశ్చక్రవర్తీకింపూర్వస్సుచిరాదభూత్ । ఇదానీంవర్తతేవాయంకావాభూద్విపదస్యవై ॥౮॥ యదర్థందేవదేవేనశఙ్ఖచక్రేప్రసాదితే । బ్రూహివిస్తరతోబ్రహ్మన్ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే ॥౯॥ దూర్వాసాః ॥ పురాకశ్చిద్ద్విజవరఆసీద్వైఖానసోనృప । కృష్ణక్షేత్రేచోళదేశేయాహరిద్రానదీశుభా ॥ ౧౧ ॥ తత్తీరేఽవర్తతప్రీత్యా హరిర్గోపాలవేషవాన్ । తత్తత్రైతపసిచోళేనధృతవర్మాభిధేనచ ॥ ౧౨ ॥ గోపాలకృష్ణరూపస్యదర్శనార్థంకలౌయుగే। పంచవింశేతుయోభూమౌపురావైవస్వతాంతరే ॥

భావికృష్ణావతారస్య కథాం శ్రుత్వాఽతికౌతుకాత్ । తదానీమేవ తద్రూప దర్శనాహ్లాదకామతః ॥ ౧౪ ॥ నిత్యత్వాత్స్వయరూపాణాం తథా ప్రత్యక్షతాంగతః । వైఖానసో ద్విజస్తత్ర తపసా తమతోషయత్ ॥ ౧౫ ॥ ముక్త్యర్థం ప్రీతిమాన్విష్ణుః తస్య స్వప్నే హరిస్స్వయమ్ । త్వయా ధ్యేయశ్శ్రీనివాసో నాహం ధ్యేయో ద్విజోత్తమ ॥ ౧౬ ॥ యో యో గ్యో యస్య జీవస్య తేన ధ్యేయస్స ఏవ హి । యోగ్యోపాసనయా జీవా ముక్తిం యాంతి న సంశయః ॥ ౧౭ ॥ అభిధా శ్రీనివాసస్య తవ యోగ్యా ద్విజోత్తమ । వేఙ్కటాద్రిం తతో గచ్ఛ శ్రీనివాసస్స్వయం హరిః ॥ ౧౮ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే రమయా సహ మోదతే । ఇత్యాహ భగవాన్కృష్ణః పునస్స్వప్నాంతరేఽవదత్ ॥ ౧౯ ॥ పురాకృతయుగే పశ్చాద్భాగే శఙ్ఖేన వైకృతమ్। విమానం కల్పప్రళయే నష్టప్రాయమభూద్ద్విజ ॥ ౨౦ ॥ వల్మీకస్యాంతరే విష్ణోః ప్రతిమా వర్తతే శుభా । శఙ్ఖేన నిర్మితా పుణ్యా సర్వపాపహరాఽమలా॥ జానుమాత్రే నిమగ్నా హి తింత్రిణీవృక్షమూలతః । ధనుర్ద్వయాంతరే పుణ్యం భూతీర్థం వర్తతే శుభమ్॥౨౨॥ పాకార్థం దేవదేవస్య భూమ్యా వై నిర్మితం పురా । తత్రాస్తే గౌతమీ ధేనుస్సించంతీ పయసా విభుమ్ ॥ ౨౩ ॥ చించావృక్షస్య వాయవ్యే భూతీర్థే వాసమీయుషీ । యుగాంతప్రళయే ధేన్వా పూజితో వర్తతే విభుః ॥ ౨౪ ॥ దాసనామ్నా చ శూద్రేణ సహ తం పూజయ ప్రభుమ్ । త్వదాగమనకాలే తు పాణ్డ్యదేశాత్సుధీశ్శుభః ॥ ౨౫ ॥ రఙ్గదాస ఇతి ఖ్యాతశ్శూద్రస్త్వాం సంగమిష్యతి । ఉభాభ్యాం పూజితో దేవ ఇష్టసిద్ధిం ప్రయచ్ఛతి ॥ ౨౬ ॥ ఏతావదుక్త్వా స్వప్నే తు గోపీనాథేతి నామ చ । దదౌ తస్య ప్రియః విష్ణుస్సోఽపి బుద్ధ్వాఽతివిస్మితః ॥ ౨౭ ॥ ప్రీత్యా జగామ శైలేంద్రం వేఙ్కటాఖ్యం స్వసిద్ధయే । గిరిప్రవేశకాలే తు రఙ్గదాసస్సమాగమత్ ॥ ౨౮ ॥ పుష్పోద్యానకరశ్శూద్రః పూజకశ్చ ద్విజోత్తమః । తింత్రిణీవృక్షమూలస్థవల్మీకస్థం హరిం పరమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఉద్ధృత్య పశ్చిమే భాగే స్థాపయామాసతుశ్చ తౌ । అశిల్పికౌశలాభిశ్చ శిలాభిర్భిత్తిమంజసా ॥ ౩౦ ॥ కృత్వా తదంతరే రమ్యం తృణైః కృత్వా చ మణ్టపమ్ । తన్మధ్యే దేవదేవస్య పరిచర్యాం చ చక్రతుః ॥ ౩౧ ॥ భూస్వామిపుష్కరిణ్యోశ్చ మధ్యే క్రీడాస్పదం హరేః । పుష్పోద్యానం చ కారాసా

శూద్రోభాగవతోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ ఉపాహృత్యచపుష్పాణి త్రికాలేపిచ
దామకృత్ । పూజాకాలేవిప్రహస్తేప్రత్యహంచసమార్పయత్ ॥౩౩॥
పశ్యంతౌతావుభౌపుష్పై ప్రత్యహంచదివౌకసామ్ । పూజాభికాంక్షి
ణాంసంఘంవిస్మయంజగ్మతుఃపరమ్ ॥ ౩౪ ॥ వన్యైఃఫలైశ్చపుష్పైశ్చ
కందమూలాదిభిశ్చతౌ । సపర్యాంచక్రతుస్సమ్యగ్భక్త్యుద్రిక్తసుఖాన్వి
తౌ ॥ ౩౫ ॥ తతఃకాలాంతరేకశ్చిద్గంధర్వోనామకుండలః । దివ్యంవి
మానమారుహ్య సస్త్రీకోగిరిగహ్వరే ॥ ౩౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దే
వంద్రృష్ట్వాభిపూజ్యచ । తతఉత్తరదేశేతు మనోరమ్యేవనాంతరే ॥౩౭॥
నానావిలాసభావాభీ రేమేరామాభిరంజసా । తంద్రృష్ట్వారంగదాసోపి
పంచబాణశరార్దితః ॥ ౩౮ ॥ నిరీక్ష్యకుంజేలీనస్సన్ రేతస్సద్యోవిముక్త
వాన్ । పశ్చాద్గతమదోభూత్వా మనసైవాతిశంకితః ॥ ౩౯ ॥ తదోప
హృతపుష్పాణి విసృజ్యాధిగతత్రపః । శుద్ధికామోమమజ్జాథ స్వామిపు
ష్కరిణీజలే ॥ ౪౦ ॥ పునరాహృత్యపుష్పాణి తాన్యాదాయాలయంయ
యౌ । గోపీనాథోపితంద్రృష్ట్వా ప్రాహస్మతామ్రలోచనః ॥ ౪౧ ॥
పూజాకాలోగతఃక్వాద్య గతోసిగతసంస్మృతిః । కింతేవిలంబహేతు
స్తుక్త్వావాత్సీఃకథ్యతామితి ॥ ౪౨ ॥ గోపీనాథేనైవముక్తోరంగదాసోపి
లజ్జయా । నప్రత్యువాచతంవిప్రంతదాఽవనతకంధరః ॥ ౪౩ ॥ పునఃపు
నఃకృతేప్రశ్నేతస్మింస్తూష్ణీంస్థితేపిచ । ఆకాశవాణీతంప్రాహశృణుశూ
ద్రేతిసాదరమ్ ॥ ౪౪ ॥ కామేనవ్యాకులంచిత్తం నైవస్వాస్థ్యంగమిష్య
తి । అస్వస్థచిత్తోనక్వాపి సిద్ధిమేతినసంశయః ॥ ౪౫ ॥ తస్మాద్విసృజ్య
కాయంత్వంవ్రజదేహాంతరంశుభమ్ । తస్మిన్నృపోత్తమోభూత్వా జీ
ర్ణమేతంమమాలయమ్ ॥ ౪౬ ॥ గోపురాద్యైశ్శుభైఃపూర్ణంమణ్డపైర
ద్భుతైరపి । శోభమానంనవంకుర్యాస్తేనతేభవితాగతిః ॥ ౪౭ ॥ తదా
నారీసహస్రాణి భోక్ష్యసేత్వంనసంశయః । భుక్త్వాభోగాననేకాంశ్చ
మత్పాదాసక్తచేతసః ॥ ౪౮ ॥ తస్మిన్జన్మనితేశత్రు పీడాచైవభవిష్య
తి । తదాతవజయార్థాయ చక్రశఙ్ఖౌజయావహౌ ॥ ॥౪౯ ॥ దా
స్యామిచాంతేముక్తించ సకులస్యనసంశయః । ఇత్యుక్త్వాఽఽకాశవాణీ
తు విరరామతతఃపరమ్ ॥ ౫౦ ॥ రఙ్గదాసోనిరాహారః క్రమాత్త్వ

క్తకళేబరః । నారాయణపురేజజ్ఞే చక్రవర్తీతినామతః ॥ ౫౧ ॥ తో
ణ్డమానితితంప్రాహుః ద్రావిడాద్రవిడేశ్వరమ్ । జన్మప్రభృతిదాసస్స
సదావిష్ణుపరాయణః ॥ ౫౨ ॥ మణ్డలాధిపతిర్భూత్వా దివ్యనారీసహస్ర
భుక్ । ప్రత్యహంచబిలద్వారాద్గత్వావేఙ్కటపర్వతమ్ ॥ ౫౩ ॥ అన్వ

శ్రీవేఙ్కటాద్రౌతోణ్డమాన్నృపకృతగోపురాదినిర్మాణక్రమః.

హంచకరోతిస్మపూజాంతస్యమహాత్మనః । భక్త్యుద్రిక్తమనాభూత్వాద
దౌగ్రామాననేకశః ॥ ౫౪ ॥ ప్రాకారద్వయసంయుక్తంగోపురద్వయ
సంయుతమ్ । గర్భాగారసమాయుక్తమకరోద్దివ్యమాలయమ్ ॥ ౫౫ ॥
తథామహానసాగారంయాగమణ్డపమేవచ । ధాన్యాగారంచగోశాలాం
యద్వ్యదంగంహరేశ్శుభమ్ ॥ ౫౬ ॥ కారయామాసతత్సర్వమష్టావింశేక
లౌయుగే । తథోత్సవవిధింతస్యకారయామాసవైద్విజైః ॥ ౫౭ ॥ భూ
షణానిదదౌతస్య నానారత్నచితానిచ । స్థితేకదాచిత్క్షితిపే శ్రీనివాసస్య

తోణ్డమాన్నృపస్యభగవద్దత్తచక్రాద్యాయుధప్రాప్తిః.

సన్నిధౌ ॥ ౫౮ ॥ శత్రవశ్చబలోద్రిక్తా రురుధుస్తస్యవైపురీమ్ । శ్రు
త్వాబలార్ణవంఘోర మాయాంతంనాతిశంకితః ॥ ౫౯ ॥ యోద్ధుకా
మోజగామాథపునస్తైశ్చపరాజితః । తతఃఖిన్నమనాభూత్వాతమేవశర
ణంయయౌ ॥ ౬౦ ॥ బిలద్వారేణదేవేశంగత్వాపాదౌప్రగృహ్యచ । రు
రోదత్రాహిత్రాహీతితంప్రాహార్చాస్వరూపవాన్ ॥ ౬౧ ॥ మాభైషీఃపు
త్రభద్రంతే చక్రశంఖౌదదామితే । తాభ్యాంగచ్ఛపురీందివ్యాంతౌతేశ
తూన్హనిష్యతః ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యుక్త్వాతౌదదౌతస్మై తాభ్యాంసహజగా
మసః । తౌచశత్రూన్నిహత్యాశుకృత్వారాజ్యమకణ్టకమ్ ॥ ౬౩ ॥ ఆ
జగ్మతుఃక్షితిభృతాసాకందేవస్యసన్నిధౌ । రాజాదేవంవవందేథస్తుత్వా
స్తోత్రైరనేకశః ॥ ౬౪ ॥ వరంవరయభద్రేతిదేవోరాజానమబ్రవీత్ ।
రాజా ॥ మమాయుధప్రదానస్య ఖ్యాత్యైదేవోత్తమప్రభో ॥ ౬౫ ॥ అ
ర్చాబిమ్బేశిలాబింబే చక్రశంఖౌనధారయ । ఇతిసంప్రార్థితోదేవోనద

ధారపునశ్చతౌ ॥ ౬౬ ॥ అదృశ్యౌతిష్ఠతశ్చోభౌ పార్శ్వతశ్శార్ఙ్గధన్వనః । ఇత్యేతత్కథితంసర్వం యత్పృష్టోహంత్వయాఽనఘ ॥ ౬ ॥ సకారణం చక్రదానంకిమన్యచ్ఛ్రోతుమిచ్ఛసి॥౬౮॥ ... ... *

ఇతిశ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తోణ్డమాన్నామకనృపోత్పత్తి భగవద్దత్తశఙ్ఖచక్రధారణప్రాప్త్యాదికథనంనామ సప్తమోధ్యాయః.

శ్రీవరాహస్వస్వామితీర్థవాయవ్యభాగస్థితికథనమ్.

దిలీపః ॥ స్థితానిస్వామిసరసితీర్థానిమునిపుఙ్గవ । కతితానిచపుణ్యానినామధేయానికానిచ ॥౧॥ కాదేవతాకింఫలంచవదవిస్తరతోమునే ॥ దూర్వాసాః ॥ తీర్థానాముత్తమంతీర్థంస్వామిపుష్కరిణీశుభా ॥౨॥ స్మర్తవ్యాసర్వతీర్థేషు గఙ్గేవాఘాపహారిణీ । తస్యావాయవ్యభాగేతు వారాహంతీర్థముత్తమమ్ ॥౩॥ యదాహృతంకాశ్యపేనభూతలంబ్రహ్మణాతదా । సంస్తుతోభగవాన్విష్ణుర్భూమ్యుద్ధరణమిచ్ఛతా ॥౪॥ తన్నాసాపుటసంభూతఃకిటిఃపోత్రీమహాబలః । గత్వారసాతలంహత్వాహిరణ్యాక్షంమహాబలమ్॥౫॥ ఉజ్జహారక్షితిందంష్ట్రాగ్రకోట్యాచపురుషోత్తమః।తద్రూపంలోకరక్షార్థంస్థాపితంవేఙ్కటాచలే ॥౬॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరేబ్రహ్మణాపరమేష్ఠినా । జలాధివాసనంతస్యవాయవ్యేఽస్యాంచకారసః ॥ ౭ ॥ మ

బ్రహ్మప్రార్థనయాశ్రీనివాసాభ్యుపగతప్రాథమికవరాహసేవాక్రమః

మజ్జాథప్రతిష్ఠాఽన్తేదేవర్షిపితృభిస్సహ । ఉవాచవచనంచేదంసర్వలోకస్యపశ్యతః ॥ ౮ ॥ వరాహతీర్థనామ్నాచభాగోయంప్రథితోభవేత్ । యోఽత్రాయాతిహరింసోఽత్ర నాస్నాత్వైవాశుచిర్నమేత్ ॥ ౯ ॥ వరాహదర్శనాత్పూర్వం శ్రీనివాసంనమేన్నచ । దర్శనాత్ప్రాగ్వరాహస్య శ్రీనివాసోనతృప్యతి ॥ ౧౦ ॥ ఇతికృత్వావ్యవస్థాంస పరమేష్ఠీపితామహః । దృష్ట్వాథశ్రీనివాసంచస్తుత్వాచవివిధైస్స్తవైః ॥ ౧౧ ॥

పాదాన్ప్రగృహ్య దేవస్య యయాచే వరముత్తమమ్ । మత్స్నాపితవరాహస్యపూర్వం స్యాత్స్నానం హరే ॥ ౧౨ ॥ దర్శనం స్నానదానాద్యైరిత్యుక్తోథ శ్రియఃపతిః। తథాస్త్వితి వరం దత్వా కారయామాస తత్తథా ॥౧౩॥ తస్మాత్పుణ్యతమం తీర్థం వాయవ్యాం దిశి సంస్థితమ్ । పునర్యుగాంతసమ

నిషాదకృతవరాహదర్శనప్రకారః.

యే నష్టే దేవాలయేపి చ ॥౧౪॥ నిషాదోభూద్గిరివరే శ్యామాకాఽఽవాపకశ్శుచిః । ఆహారభూతశ్యామాకతణ్డులం ప్రత్యహం నృప ॥ ౧౫ ॥ వైఖానసేద్విజవరే దత్వా పాకం విధాయ చ । దాపయిత్వా చ నైవేద్యం స్వయం భుఙ్క్తే తదేవ చ ॥ ౧౬ ॥ కదాచిత్తణ్డులం కృత్వా దత్వా పుత్రవశే త్వగాత్ । వనాద్వనాంతరం వ్యాధో మధ్వన్వేషణతత్పరః ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్నేవాంతరే పుత్రః క్షుధయా పరిపీడితః । కృత్వా శ్యామాకపక్వాన్నం మనసా విష్ణవేఽర్పయన్ ॥ ౧౮ ॥ అభుఙ్క్తాథ పితా వ్యాగాన్మధుచ్ఛత్రం ప్రగృహ్య చ । శ్రీనివాసస్య నైవేద్యతణ్డులం దేహి పుత్రక ॥౧౯॥ పిత్రేత్యుక్తస్సుతః ప్రాహ తాత తాహం క్షుధయార్దితః । తాన్పక్త్వా భుక్తవానస్మి విష్ణవే మనసార్పయన్ ॥ ౨౦ ॥ ఇత్యుక్తవతి పుత్రే స తచ్ఛ్రుత్వా క్రోధమూర్ఛితః । ప్రాయశ్చిత్తం చికీర్షుస్స కరవాలమథాదదే ॥౨౧॥ శిరచ్ఛేత్తుం స్వపుత్రస్య తదా వల్మీకగః కిటిః । ప్రగృహ్య తరసా ఖడ్గం తన్నిషాదముపాచ హ ॥ ౨౨ ॥ నాపరాధోస్తి తే పుత్రే యతోన్నం చార్పితం మమ । త్వత్తోప్యధికభక్తోయం భక్త్యా తదహం మద్విష్వై ॥౨౩॥ ఇత్యుక్తో విహ్వలః పశ్చాద్దదర్శాద్భుతకర్మ తత్ । పునర్విమృశ్య తద్రూపం బహుధా నచ దృష్టవాన్ ॥౨౪॥ తమేవ ద్రష్టుకామస్సన్నిషాదోన్నవివర్జితః। వనే చచార ధర్మాత్మా తదా కోలమ్మహాద్భుతమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్యామాకవనమధ్యస్థం శ్యామాకాంకురభక్షిణమ్ । కుర్వంతం శ్వేతముద్వీక్ష్య తం హంతుం చాన్వగాద్రుషా ॥ ౨౬ ॥ సోపి నానావనోద్దేశాంశ్చారయిత్వా పునః క్రమాత్ । ప్రవివేశ స్వవల్మీకం స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౨౭ ॥ అయమేవ విభుర్వి

ష్ణురితిజ్ఞాత్వాయయాద్రుతమ్ । వల్మీకంపరయాభక్త్యా జగౌప్రాకృత
యాగిరా ॥ ౨౮ ॥ తదావల్మీకగఃప్రాహ హరిరేనంమృగాంతకమ్ । నా
హందృశ్యోఽస్మి తేపుత్ర సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౨౯ ॥ కింతువక్ష్యామి
తేపుత్ర బ్రహ్మణాస్థాపితంపురా । శిలారూపంచవల్మీకే వర్తతేతత్సముద్ధ
ర ॥ ౩౦ ॥ విమానంకారయిత్వాచ తస్యపుష్కరిణీతటే । బ్రాహ్మణై
శ్చవిధానజ్ఞైః పూజాంకారయమేవిభోః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్యుక్తమాత్రేణనిషా
దవర్యో వల్మీకగంవిష్ణుమధోక్షజహార । వాయవ్యభాగేచవిమానవర్యం వి
ధాపయామాసవిధానవిత్తమైః ॥ ౩౨ ॥ తతోసిషాదంతంప్రాహ కిటి

స్వామితీర్థమధ్యగతధనదాదినవతీర్థవర్ణనమ్.

రూపీహరిస్స్వయమ్ । పూర్వంసేవ్యంవిమానంమే తీర్థంచశ్రీనివాస
తః ॥ ౩౩ ॥ తతఃప్రభృతితత్తీర్థం పూర్వసేవ్యంబభూవహ । ఉత్తరేధన
దంతీర్థం ధనదేనవినిర్మితమ్ ॥ ౩౪ ॥ యత్రస్నాత్వాఽఘునిర్ముక్తో ధనసంప
దమాప్నుయాత్ । ఐశాన్యాంగాలవంతీర్థం గాలవేనవినిర్మితమ్ ॥ ౩౫ ॥
యత్రస్నాత్వాచపీత్వాచ భుక్తిముక్తించవిందతి । మార్కండేయంపూ
ర్వభాగే మార్కండేయవినిర్మితమ్ ॥ ౩౬ ॥ తత్రస్నాంతినరాయేతు తే
షామాయుఃప్రవర్ధతే । అగ్నినానిర్మితంతీర్థ మాగ్నేయ్యాంపాపమోచ
నమ్ ॥ ౩౭ ॥ దక్షిణేయమతీర్థంతు నరకోత్తారకారణమ్ । వసిష్ఠనిర్మితం
తీర్థం రాక్షసేత్వృణమోచనమ్ ॥ ౩౮ ॥ వారుణేవాయుతీర్థంచ సద్యః
కైవల్యదాయకమ్ । మధ్యేసరస్వతీతీర్థం మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౩౯ ॥
యఏషునవతీర్థేషు స్నానమేకదినేనరః । కృత్వాపశ్యేచ్ఛ్రీనివాసం నపు
నర్జాయతేతుసః ॥ ౪౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం శ్రీనివాసస్యదర్శనమ్ ।
సహస్రనామపఠనం నాల్పస్యతపసఃఫలమ్ ॥ ౪౧ ॥ అస్నాతుర్నవతీర్థే
షు వరాహంచాప్యపశ్యతః । సర్వంనిష్ఫలతాంయాతిశ్రీనివాసోనతుష్య
తి ॥ ౪౨ ॥ ఫలంధర్మాధికంచైవ నయచ్ఛతినృణాంవిభుః । తత్తత్ప్రశం
సినీందివ్యాం కథాంనశ్శృణుయాద్యది ॥ ౪౩ ॥ తీర్థయాత్రాచవిఫలాభ

స్మన్యేవహుతంయథా । తస్మాత్కురుమహాభాగ కథాయాశ్శ్రవణం సదా ॥ ౪౪ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవ
రాహావిర్భావస్వామిపుష్కరిణీగతతీర్థమాహా
త్మ్యవర్ణనంనామాష్టమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రిగతపుణ్యతీర్థస్నానప్రశంసా.

దిలీపః ॥ కోవిధిస్తీర్థయాత్రాయాం కఃకాలఃకింఫలంభవేత్ । ఏతద్విస్తార్యమేబ్రూహి తృప్తిర్నాద్యాపిజాయతే ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ భువిజన్మసమాసాద్య సంస్కారైరపిసంస్కృతః । అధీతవిద్యోబాల్యేచ స్నాతకవ్రతనిష్ఠితః ॥ ౨ ॥ తీర్థయాత్రాంప్రకుర్వీత శాస్త్రేణాంప్రత్యయాయచ। నిత్యంనైమిత్తికంకామ్య మితికర్మత్రిధామతమ్॥ 3 ॥ తత్రనైమిత్తికంప్రాహు స్తీర్థయాత్రామ్మహత్తమాః । నావిద్యస్యాధికారోత్రవిద్యావిధిరనుత్తమః ॥ ౪ ॥ నతీర్థయాత్రాంకుర్వీత మనీషీమననేరతః । యాత్రాయాం మననాభావాచ్చిత్తవిక్షేపహేతుతః ॥ ౫ ॥ నరోవిస్మృతవిద్యత్వాద్జ్ఞానహీనోభవేత్స్వయమ్। నష్టసంజ్ఞోవిమార్గస్థో నిరయంచాధిగచ్ఛతి ॥ ౬ ॥ నిరాగమస్తుతీర్థస్య తథాచాకృతసత్క్రియః । నతత్ఫలమవాప్నోతి శ్రమఏవహికేవలమ్ ॥ ౭ ॥ సత్సంగీసత్కథాంశృణ్వన్ సదాచారసమన్వితః। తీర్థయాత్రాంప్రకుర్వాణో బ్రహ్మనిర్వాణమృచ్ఛతి ॥ ౮ ॥ తీర్థయాత్రాపరోయస్తు విధిజ్ఞోవిధివిత్తమైః।నిర్ధూతాఖిలపాపస్సన్ సయాతిపరమాంగతిమ్ ॥ ౯ ॥ కామ్యంనకుర్వీతనరః కామాత్స్యాజన్మచాశ్నుతే । జాతఃకర్మాణికురుతే కర్మణాచపునర్జనిః ॥ ౧౦ ॥ ఐహికాముష్మికంసర్వం నిష్కామోలభతేఫలమ్ । సర్వేషామేవజంతూనాం విద్యయామననేవిధిః ॥ ౧౧ ॥ అభ్యస్తానాంచవిద్యానాం శ్రవణాన్మననాదపి। పరాపరోక్షశాస్త్రార్థప్రత్యయోలేశతోభవేత్ ॥ ౧౨ ॥ దృష్టప్రత్యయశాస్త్రార్థే పునశ్శ్రద్ధాఽభిజాయతే। శ్రద్ధయాజాయతేభక్తిర్భక్త్యాతుష్యతికేశవః ॥ ౧౩ ॥ తీర్థయా

త్రాం ప్రకుర్వీత శాస్త్రాలాపసమన్వితః । శాస్త్రాలాపాచ్చ జానాతి మనసా విభుమవ్యయమ్ ॥ ౧౪ ॥ తథా దేవాశ్చ ఋషయ స్సదాలాపసమన్వితాః । ఉపాసతే సంజానానా భగవంతమధోక్షజమ్ ॥ ౧౫ ॥ వసిష్ఠాద్యాశ్చ ఋషయో దేవతా అపి సర్వశః । తీర్థేకృతాధివాసాశ్చ సమాధిస్థాః పరం యయుః ॥ ౧౬ ॥ అనాగమస్తు యో మర్త్యో యశ్చాజ్ఞాతవిధిస్తథా । నస్నానఫలమాప్నోతి కాకమణ్డూకవత్తు సః ॥ ౧౭ ॥ అధీతవిద్యస్సుకృతీ కృతస్నానాదిసత్క్రియః । శుద్ధాంతరో జ్ఞానవాంశ్చ తేన మోక్షం చ విందతి ॥ ౧౮ ॥ సత్కర్మసంతతిర్యాతు జ్ఞానవిజ్ఞానసంయుతా । అపరోక్షదృశా చాపి భక్తిశ్రద్ధావిరక్తిభిః ॥ ౧౯ ॥ పుంసః కైవల్యదా సా హి క్రమేణాసుకృతాత్మనః । దృష్టశ్రుతానుభావా యే దేవాశ్చ ఋషయస్తథా ॥ ౨౦ ॥ విశుద్ధ్యర్థం ప్రకుర్వంతి సత్క్షేత్రస్యానువర్తనమ్ । భక్తిశ్రద్ధావిహీనానాం మనుష్యాణాం తు కాకథా ॥ ౨౧ ॥ లబ్ధవిద్యాధికారశ్చ సత్సంగత్యా చ సంయుతః । యశ్శృణ్వన్ శ్రావయంశ్చాపి సతాం సంగేన సంయుతః ॥ ౨౨ ॥ తీర్థవైభవమాకర్ణ్య సమ్యక్తేనైవ నిర్వృతః । తీర్థయాత్రాం ప్రకుర్వీత భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః ॥ ౨౩ ॥ తేన నిర్ధూతపాపస్సన్ సయాతి పరమాం గతిమ్ । యత్ర యత్ర త్వయా కార్యా తీర్థయాత్రా క్షితీశ్వర ॥ ౨౪ ॥ తత్ర తత్రానేన విధానేన ప్రీణయస్వ జనార్దనమ్ । త్వదీయధనధాన్యాదీన్ భక్త్యా కురు సమర్పితాన్ ॥ ౨౫ ॥ వేఙ్కటేశస్య యాత్రాం వై కురు నిత్యమతంద్రితః ॥ ౨౫½ ॥

ఇతి శ్రీబ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తీర్థయాత్రాప్రకారవర్ణనం నామ నవమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలకర్తవ్యమహాదానప్రశంసా.

దిలీపః ॥ కాని దానాని శస్తాని కర్తవ్యాని మహీధరే । ప్రీతయే శ్రీనివాసస్య తాని మే వద సువ్రత ॥ ౧ ॥ దూర్వాసాః ॥ శృణు భూప ప్రవక్ష్యామి కర్తవ్యాని మహీధరే । అన్నదానం పితృశ్రాద్ధం ద్వయమేవ ప్రశస్యతే ॥ ౨ ॥ సువర్ణం యే ప్రయచ్ఛంతి ప్రీతయే మధుఘాతినః । తే యాంతి మోక్షమమృతం వాసోదా ఆయురేవ చ ॥ ౩ ॥ కాఙ్క్షన్తి పితరస్సర్వే

శ్రాద్ధం వేఙ్కటభూధరే । కృతే శ్రాద్ధే ప్రహృష్యంతి ప్రయాంతి పరమాం గతిమ్ ॥ ౪ ॥ యః కుర్యాత్కపిలాదానం ప్రీతయే శ్రీపతేర్నృప । రోమసఙ్ఖ్యాప్రమాణేన విష్ణులోకే మహీయతే ॥ ౫ ॥ యో దద్యాద్దేవభోగాయ గాం భూమిం భక్తిసంయుతః । స సద్యో ముక్తిమాప్నోతి జ్ఞానాజ్ఞానకృతాదఘాత్ ॥ ౬ ॥ దేవభోగాయ యో దద్యాద్గ్రామనద్యావహమేవ చ । స మోక్షభోగమాప్నోతి న పునర్జాయతే భువి ॥ ౭ ॥ కర్పూరం చందనం శఙ్ఖం యాని వై భూషణాని చ । యో విష్ణవే ప్రదద్యాత్స గురుతల్పం వ్యపోహతి ॥ ౮ ॥ బహుభిర్భూషణైర్యస్తు పూజాం కుర్యాజ్జగత్పతేః । లిఙ్గభఙ్గమవాప్నోతి స్వానుభూతిం చ విందతి ॥ ౯ ॥ సమస్తదేవపూజార్థం యో వై గ్రామాన్ప్రయచ్ఛతి । స యాతి పరమాం సిద్ధిం నిర్ధూతాఖిలబంధనః॥ కన్యాకోటేః ప్రదానాద్యత్స్యాదర్బుదగవాం తథా । ఏకస్మాద్రథనిర్మాణాద్విష్ణోస్తత్ఫలమశ్నుతే ॥ ౧౧ ॥ ఛత్రం చ కనకం చైవ వ్యజనం చామరం స్రజమ్ । యో దద్యాచ్ఛ్రీపతేర్విష్ణోర్వేఙ్కటాఖ్యే మహీధరే ॥ ౧౨॥ ఆబ్రహ్మకల్పపర్యంతం మహీపాలో భవేద్ధ్రువమ్ । పశ్చాన్మోక్షమవాప్నోతి పితృపైతామహైర్వృతః ॥ ౧౩ ॥ యో దద్యాద్గజమశ్వం వా భువనాధిపతేర్విభోః । స లోకపాలతామేతి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౧౪॥ యద్యదిష్టతమం వస్తు దీయతే మధుఘాతినః। తేనాక్షయఫలం ప్రాప్య మోదతే విష్ణుమందిరే ॥ ౧౫ ॥ ఫలం పాత్రానుగుణ్యాత్స్యాత్పాత్రమత్ర హరిస్స్వయమ్ । అక్షయ్యమితి కిం బ్రూయాం యత్కించిదపి మోక్షదమ్ ॥౧౬॥ తత్ర పుణ్యతమే కాలే శ్రోత్రియే బ్రాహ్మణోత్తమే । యత్కించిద్దీయతే తత్తు వర్ధతే వటబీజవత్ ॥ ౧౭ ॥ ముక్తికామేన దాతవ్యా కన్యా పృథ్వీ సరస్వతీ । న తాసాం సదృశం దానం త్రిషు లోకేషు విద్యతే ॥ ౧౮ ॥ గీతవాదిత్రనృత్తాద్యం యః కారయతి మానవః । సద్య ఏవ సముచ్యేత మహాపాతకకోటిభిః ॥ ౧౯ ॥ కుర్యాద్ధ్వజపతాకాభిస్సపర్యాం పరమాత్మనః । తేన ధూతాఖిలాఘస్స యాతి పరమాం గతిమ్॥ ౨౦॥ ఘంటాం దదాతి యో మర్త్యో విష్ణవే పరమాత్మనే। దివ్యజ్ఞానమవాప్నోతి ప్రతిష్ఠాం చాధిగచ్ఛతి॥

యఃకుర్యాదుత్సవంవిష్ణోస్సధ్వజైర్గరుడాదిభిః । దేవేంద్రపదమాప్నోతి
మోక్షంచైవాధిగచ్ఛతి ॥ ౨౨ ॥ పంచపర్వాణిదేవస్యయఃకారయతి
మానవః । తస్యాపరాధసాహస్రంక్షమతేనాత్రసంశయః ॥ ౨౩ ॥ ఇ
హాపిభుక్త్వాభోగాంశ్చమోక్షంచైవాధిగచ్ఛతి । యఃకారయతినైవే
ద్యంస్వాదుషడ్రససంయుతమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఐహికాముష్మికాన్లోకేస
ర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । సహస్రనామభిఃపూజాంశ్రీపతేఃకార
యేతయః ॥ ౨౫ ॥ తేనైవసకలాపూజాకృతైవస్యాన్నసంశయః । శా
రికాశుకపూర్వాంశ్చవిహంగాన్మర్కటాన్రురూన్ ॥ ౨౬ ॥ సారఙ్గాన్గవ
యాన్వన్యాన్దత్వాస్వర్గమవాప్నుయాత్ । పుష్పోద్యానానిరమ్యాణివనా
నివివిధానిచ ॥ ౨౭ ॥ క్రీడాస్పదానిహర్మ్యాణియఃకరోతిసముచ్యతే ।
యఃకుర్యాద్దీపదానంతునిత్యంవిష్ణోశ్చసన్నిధౌ ॥ ౨౮ ॥ బ్రహ్మహత్యాస
హస్రాణిగురుతల్పార్బుదానిచ ॥ తథాన్యపాపకోటీశ్చనిర్దహేత్సూర్యవ

విష్ణువర్ధాఖ్యద్విజబన్ధువృత్తాన్తః.

ద్ధిమమ్ ॥ ౨౯ ॥ అత్రైవోదాహరంతీమమితిహాసంపురాతనమ్ । శ్రవ
ణాత్సర్వపాపఘ్నంసర్వమంగళదాయకమ్ ॥ ౩౦ ॥ ద్విజబంధుఃపురా
కశ్చిద్విష్ణువర్ధాభిధోనరః । హత్వాసంగురుమత్యుగ్రోదేవస్వామీతియం
విదుః ॥ ౩౧ ॥ దాసవృత్త్యాగృహేతిష్ఠన్తస్యపత్నీసహస్రకమ్ । ని
వృత్త్యార్యపథోమూర్ఖోబుభుజేకామమోహితః ॥ ౩౨ ॥ భూయాన్కా
లోఽత్యయాత్తస్యప్రత్యహంపాపవర్తనః । తేనదోషేణమహతాశ్వే
తకుష్ఠోఽభ్యజాయత ॥ ౩౩ ॥ అజ్ఞానివ్యగ్రతాంప్రాపపూరోగోత్కృత్తా
నిఖణ్డశః । దరిద్రాగురుపత్న్యస్తాఃపాతిత్యాత్యంతదుఃఖితాః ॥ ౩౪ ॥ మ
దాదైశ్వర్యజాద్భుక్త్వాబలాత్తేనతదాపిచ । తతోలోకాపవాదాచ్చగృ
హస్యాప్యగ్నిదాహనాత్ ॥ ౩౫ ॥ అయంచబంధుభిస్త్యక్తోవనమేవా
విశత్ఖలః । సృగాలభక్ష్యతాంప్రాప్తోసీతోయంయమకింకరైః ॥ ౩౬ ॥
జగామనరకఙ్ఘోరంచణ్డకోలాహలంపరమ్ । యత్రవైనారకందుఃఖంస

శ్రీవేఙ్కటాద్రావేదాభిధద్విజకృత దీపారోపప్రశంసా.

కలంచాపివర్తతే ॥ ౩౭ ॥ తత్పుత్రోవేదనామాచకదాచిద్వేఙ్కటాచ
లే । పితుఃపాపఞ్చసంస్మృత్యదేవదేవస్యసన్నిధౌ ॥ ౩౮ ॥ అహో

రాత్రందదావేకదినేదీపంన్నృపోత్తమ । తత్పితాతేనపుణ్యేనవిధ్వస్తాఖిల పాతకః ॥ ౩౯ ॥ ధిక్కృత్యయమదూతాంశ్చవిష్ణులోకముపాయయౌ । తస్మాద్దీపప్రదోమర్త్యోనపునర్దుఃఖమశ్నుతే ॥ ౪౦ ॥ యత్కిఞ్చిత్కురుతేదానంవేఙ్కటాచలమూర్ధని । తదాకల్పమవిచ్ఛిన్నంవర్ధతేవటబీజ వత్ ॥ ౪౧ ॥ తదేతత్సకలంశ్రుత్వావేఙ్కటేశస్యవైభవమ్ । చలతి స్వగృహాద్యస్తుకృతనిశ్చయయాధియా ॥ ౪౨ ॥ పదేపదేసోశ్వమేధఫ లంప్రాప్నోత్యసంశయమ్ । వేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యశ్లోకంచార్ధంచ భక్తితః ॥ ౪౩ ॥ పదంచాప్యక్షరంచాపియఃపఠేచ్ఛృణుయాత్సతు । బ్ర హ్మహత్యాసహస్రాణిపాతకాన్యపరాణ్యపి ॥ ౪౪ ॥ ఉపపాతకముఖ్యా నినిర్దహేత్సూర్యవద్ధిమమ్ । వేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యంయస్యగేహేప్ర వర్తతే ॥ ౪౫ ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యంసోంతేవిష్ణుపదంలభేత్ । సూతః॥ ఇతిశ్రుత్వాదిలీపోపివైభవంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౪౬ ॥ ఆనందాం బుధిసమ్మగ్నోనవివేదతదాపరమ్ । అశ్రుత్వామహిమానంతుఫలంనప్రా ప్యతేనరైః ॥ ౪౭ ॥ శ్రుత్వాచైవఫలంయాంతివిష్ణోస్సాయుజ్యమప్యథ ॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటాచలకృత మహాదానమాహాత్మ్య
వర్ణనంనామదశమోధ్యాయః.

ఇత్థంశ్రీబ్రహ్మపురాణాన్తర్గతః ప్రథమప్రభృతిదశమపర్యన్తదశా
ధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరఃప్రథమో
భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీబ్రహ్మపురాణశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రథమభాగాన్తర్గత
సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా ౧౦.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహంభజే॥

* బ్రహ్మాణమ్ప్రతివసిష్ఠప్రార్థితస్వప్నగోహత్యోత్థపాపనివృత్తిక్రమః. *

ఋషయః॥ సూతవేదార్థతత్త్వజ్ఞ వేదవ్యాసకృపానిధే। బ్రూహినస్సర్వతీర్థేషుతీర్థంసర్వాఘనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ సూతః॥ కథయామి కథాంసమ్యక్సర్వపాపాపనోదినీమ్। యస్యాశ్శ్రవణమాత్రేణదృష్టాదృష్టఫలాగమః॥ ౨॥ ప్రాప్నువంతిమహత్పుణ్యమితిసర్వర్షిసమ్మతమ్। కథాయాంకథ్యమానాయాంయేభవంత్యపరాఙ్ముఖాః॥ ౩ ॥ తస్మాదేకాగ్రహృదయైఃకార్యాన్తరవినిస్పృహైః। భవాదృశైఃపుణ్యకథాశ్రోతవ్యాఽంజలికారిభిః ॥ ౪ ॥ పురాకదాచిద్విప్రాణాముత్తమోత్తమతాంగతాః। వసిష్ఠాద్యాబ్రహ్మసదఃకించిత్కార్యేచ్ఛయాగతాః॥ ౫॥ తత్రదేవైస్తథాసిద్ధైఃపుణ్యశ్లోకైశ్చరాజభిః। సనందసనకాద్యైశ్చయోగాచార్యైశ్చసత్తమైః॥ ౬॥ గఙ్గాద్యాభిర్నదీభిశ్చసర్వతీర్థైస్సువిగ్రహైః। సంసేవ్యమానంసదసిబ్రహ్మాణంచతురాననమ్॥ ౭॥ వేదైరనంతైశ్శాస్త్రైశ్చమూర్తిమద్భి

రుపాసితమ్ । సురజ్యేష్ఠముపాగమ్య వసిష్ఠోమునిసత్తమః ॥ ౮ ॥ ప్రణమ్య సహజానందో వాక్యమేతదువాచహ । బ్రహ్మన్సమస్తలోకానాం నాయకామరశేఖర ॥ ౯ ॥ ఇదంవందనమాయాతి దయయామాంవిలోకయ। ఇతిప్రణమ్యోత్థితంతం వసిష్ఠమృషిసత్తమమ్ ॥ ౧౦ ॥ దయయావిధిరాలోక్య నిషీదేత్యబ్రవీత్తదా। తత్రబ్రహ్మసభామధ్యే వర్తమానకథాసుచ॥ నివృత్తాసుతతఃపశ్చా దువాచచపితామహః।కిమర్థమాగతోసీతి వసిష్ఠం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౨ ॥ తతోవసిష్ఠఃప్రణతో వినయావనతోమునిః । వాక్యంవిజ్ఞాపయామాస బ్రహ్మణేఽనంతతేజసే ॥ ౧౩ ॥ ప్రసీదభగవన్బ్రహ్మన్ పంకజాసనతేనమః ॥ విజ్ఞాప్యంకించిదస్త్యేత ద్దయయాఽకర్ణయ ప్రభో ॥ ౧౪ ॥ యద్వసిష్ఠవసిష్ఠేతి మానంకుర్వంతిమేజనాః । తత్సర్వం మమదుఃఖాయ జాయతేనాత్రసంశయః ॥ ౧౫ ॥ జానాతిమాంరాజపురోహితంభవాన్పురోహితానాంబహుళంహిపాపమ్ । తేరాజనోయద్యదఘంచరంతి పురోహితానాంతదితిప్రవాదః ॥ ౧౬ ॥ ప్రాయశ్చిత్తేనాప్రవార్యం బహుళంపాపమస్తిమే । తత్పాపశాంతిమిచ్ఛన్వై సదావ్యగ్రోభవామ్యహమ్ ॥ ౧౭ ॥ అన్యచ్చకించిదస్తీహ తచ్ఛృణుష్వమహా

సర్వాబద్ధోపాఖ్యానమ్.

మతే । క్వచిద్గ్రామేకశ్చిదస్తి సర్వదామత్పరాయణః ॥ ౧౮ ॥ సనాస్తికోదుష్కృతి స్సర్వపాపరతస్సదా । దరిద్రశ్చదురాచార స్సర్వాబద్ధఇతిద్విజః ॥ ౧౯ ॥ యజ్ఞస్థానేషుసర్వేషు సంతిష్ఠత్సుద్విజాతిషు । యత్కించిద్దక్షిణాపేక్షీ సోప్యాగత్యస్థితఃక్వచిత్ ॥ ౨౦ ॥ తంద్రుష్ట్వాఽవదదన్యోవై ద్విజోరోషేణపూరితః । సర్వాబద్ధకిమర్థంత్వ మహాగత్యద్విజాతిషు ॥ ౨౧ ॥ వసిష్ఠవత్తిష్ఠసిత్వం స్నానాచారవివర్జితః । సర్వాబద్ధస్తుతచ్ఛ్రుత్వా గతోన్యత్రాతిదుఃఖితః ॥ ౨౨ ॥ కోపాద్వసిష్ఠవదితి మాంప్రత్యుక్తంద్విజన్మనా । సవసిష్ఠోరక్షతుమాం పావనంచ కరోతుమామ్ ॥ ౨౩ ॥ ఇతినిత్యంవదత్యేవం ధ్యాయతేహృదయేచ మామ్ । వాగ్వసిష్ఠవసిష్ఠేతి సర్వదాతస్యవర్తతే ॥ ౨౪ ॥ కాయికంమానసంపాపం వాచికంనాస్తితద్భువి । యన్నానేనకృతంపాపం తాదృక్పాపినమేమతః ॥ ౨౫ ॥ తథాపిమామాశ్రయతే తస్మాత్తస్మిన్

కృపామమ । మామాశ్రితస్యమమచ పాపంరాజపురోధసః ॥ ౨౬ ॥ యథాశుద్ధ్యతితన్మేత్వం వదలోకపితామహ ॥ శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మాతదాఽబ్రవీదేనం వసిష్ఠంమునిసత్తమమ్ ॥ ౨౭ ॥ ప్రాయశ్చిత్తాపనోద్యాని పాపానీత్యవధారయ । మునిర్బ్రహ్మాణమవదత్స్వామింస్తచ్ఛృణుసాంప్రతమ్ ॥ ౨౮ ॥ మమతస్యచపాపాని ఘనానిబహుళానిచ । ప్రాయశ్చిత్తైర్ననశ్యంతి తస్మాత్త్వామాగతోఽస్మ్యహమ్ ॥ ౨౯ ॥ నమస్కారోమిధర్మాత్మం స్త్వామేవశరణంగతః । ఆవయోరల్పయత్నేన నశ్యంతేపాపరాశయః ॥ ౩౦ ॥ యేనదృష్టంఫలంచస్యాత్తముపాయంవదస్వమే । ఇతిపృష్టస్తతోబ్రహ్మా విచార్యహృదయేహరిమ్ ॥ ౩౧ ॥ వేఙ్కటేశంనమ

బ్రహ్మాజ్ఞయాశ్రీవేఙ్కటాచలప్రతివసిష్ఠాద్యాగమనమ్.

స్కృత్య వసిష్ఠమిదమబ్రవీత్ ॥ బ్రహ్మా ॥ కాశ్యాదక్షిణదేశేవై కశ్చిదస్తిమహీధరః ॥ ౩౨ ॥ వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాతో విశ్వలోకైకసమ్మతః । శ్రీవేఙ్కటేతియన్నామ మర్త్యోవాచావదన్నపి ॥ ౩౩ ॥ దేవానాంవందనీయత్వం యాతితాదృఙ్మహీధరః । తత్రతీర్థానిసర్వాణి సర్వపాపహరాణిచ ॥ ౩౪ ॥ షట్షష్టికోటితీర్థాని విద్యంతేవేఙ్కటాచలే । స్వామితీర్థమితిఖ్యాతం సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్ ॥ ౩౫ ॥ తత్తీరేదక్షిణేవిష్ణుర్లక్ష్మ్యాసహవినోదతే । అగస్త్యశఙ్ఖణాదీనా మభీష్టవరదాయకమ్ ॥ ౩౬ ॥ వేఙ్కటేశంనమస్కృత్య దృష్టాదృష్టంచవిందతి । తస్యవేఙ్కటశైలస్య మధ్యేఘోణమితిస్మృతమ్ ॥ ౩౭ ॥ ఏకంతీర్థంపవిత్రంవై తత్రస్నాతశ్శుచిస్సదా । మీనసంస్థేసవితరి పౌర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ॥ ౩౮ ॥ ఘోణస్నానేనసర్వాణి నశ్యంతిదురితానిహి । త్వదాశ్రితస్త్వంచతత్ర గత్వావేఙ్కటభూధరే ॥ ౩౯ ॥ మీనమాసేపౌర్ణిమాయాం స్నాతౌపూతౌభవిష్యథః । ఇత్యుక్తవంతంబ్రహ్మాణం నమస్కృత్యాథహృష్టధీః ॥ ౪౦ ॥ అవరుహ్యబ్రహ్మలోకా దత్యంతంత్వరయాన్వితః । సర్వాబద్ధముపాగమ్య వసిష్ఠోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౪౧ ॥ రేరేబ్రాహ్మణమాంనిత్య మాశ్రితోఽసిసదావద । త్వత్పాపపరిహారాయ కించిద్వక్ష్యామితచ్ఛృణు ॥ ౪౨ ॥ గచ్ఛామివేఙ్కటగిరి మేహిశీఘ్రంమయాసహ । ఇత్యుక్తమాత్రోవిప్రోసౌ తేనసార్థం

ఘోణతీర్థస్నానేనవసిష్ఠాదీనాంపాపనివృత్తిప్రకారః.

జగామహ ॥ ౪౩ ॥ సబ్రాహ్మణోవసిష్ఠోసౌ వేఙ్కటాచలమేయివాన్ ।శుక స్యవరదంకృష్ణం సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౪౪ ॥ దృష్ట్వాప్రణమ్యపశ్చాత్స వేఙ్కటాచలమూలగః । కపిలాఖ్యేకృతస్నాన స్తీర్థేపాపప్రణాశనే ॥ ౪౫॥ ఆరుహ్యవేఙ్కటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీంయయౌ ॥ ౪౬ ॥ తత్రస్నాత్వాభూవరాహంప్రణమ్యహ్యనన్తింప్రార్థయిత్వాసవిప్రః । లక్ష్మీనాథందక్షిణేకూలభాగే నత్వానాథంస్తోత్రయామాససమ్యక్ ॥ ౪౭ ॥ జయధాతృగిరానిదర్శితోజయ లోకావనదక్షరక్షమామ్ । జయశంఖణపూజితేహమాం ద్విజమేనంచపునీహికేశవ ॥ ౪౮ ॥ తవవేఙ్కటనాయకాచలేమహతిశ్రీధరఘోణతీర్థకే । అభిషేకవిధిత్సయాఽఽగతో భగవంస్తత్ర ఫలంప్రయచ్ఛమే ॥ ౪౯ ॥ ఇతిస్తుత్వోత్తరేదేశే పాపనాశనతీర్థకే॥ సర్వాబద్ధేనసహిత స్స్నాత్వాఘోణంజగామహ । ఏకాదశ్యాంతత్రగత్వా పంచరాత్రమువాసహ ॥ ౫౦ ॥ మీనమాసేపంచదశ్యాం మధ్యాహ్నేస్నాతుమాగతాన్ । ఋషీంన్దేవాంశ్చయక్షాంశ్చ గంధర్వాన్కిన్నరాంస్తథా ॥ ౫౧ ॥ ఆశ్చర్యంపరమంగత్వా వసిష్ఠోవిప్రసంయుతః । స్నాత్వాసంకల్ప్యవిధివద్దేవర్షీనభితర్ప్యచ ॥ ౫౨ ॥ సహావిప్రేణోపవిశ్య జపంచక్రేవిధానతః । జపాంతేశ్రీహరింధ్యాయ న్సమాధిస్థోఽభవమ్మునిః ॥ ౫౩ ॥ స్నాత్వాతిష్ఠత్సుసర్వేషు తత్రఘోణేపురోమునేః । ఆ

వసిష్ఠమ్ప్రతిభగవద్వర్ణితఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

విరాసీద్వేఙ్కటేశశ్శ్రియాసార్ధంజగత్పతిః ॥ ౫౪ ॥ గరుడాసనమారూఢః పీతామ్బరధరోహరిః । ప్రసన్నవదనాంభోజ స్సర్వప్రాణిదయాపరః॥ కటాక్షయన్కరుణయా సర్వాంస్తీర్థార్థమాగతాన్ । సనందసనకాద్యైశ్చ సేనేశానంతసంయుతః ॥ ౫౫ ॥ సేవ్యమానోవేఙ్కటేశో వసిష్ఠం వాక్యమబ్రవీత్ । వసిష్ఠాహంప్రసన్నోస్మి తవవర్ధస్వవైభవాత్ ॥ ౫౬ ॥ మమతీర్థస్యమాహాత్మ్యంశ్రుత్వాబ్రహ్మముఖాద్భవాన్ । భక్త్యాసమాగతోయస్మాత్తతస్తుష్టోస్మితేమునే ॥ ౫౭ ॥ వరంవరయవిప్రేంద్ర యత్తేమనసివర్తతే । ఇత్యుక్తోవేఙ్కటేశేన మునిఃప్రోవాచకేశవమ్ ॥ ౫౮ ॥ వసిష్ఠః ॥ నమోస్తువేఙ్కటాధీశ విశ్వరక్షామణేహరే । విజ్ఞాపనాంమదీ

యాంత్వంసావధానమనాశ్శృణు ॥౬౦॥ అయంవిప్రోమమసఖాకృతవాన
పిపాతకమ్ । మయ్యనుగ్రహబుద్ధ్యాచతీర్థస్యాస్యప్రభావతః ॥౬౧॥ సర్వం
సోఢ్వాపవిత్రంచకురుపాపవివర్జితమ్ । ఉక్తోవసిష్ఠేనైనంతువేఙ్కటాచల
నాయకః॥౬౨॥శ్రీభగవాన్॥వసిష్ఠజాతసన్తోషోవదమాతీవమహామునే।
మమాశ్రితోయమిత్యేవదయాతస్మింస్త్వయాకృతా ॥౬౩॥ యఆశ్రితేషు
వాత్సల్యం కురుతేసఇహోత్తమః । తస్మిన్మమమహాప్రీతిస్తన్మదీయగు
ణోమహాన్ ॥ ౬౪ ॥ అయంచత్వయివిశ్వాసాద్భక్తింవిహితవానహో ।
మహత్సుభక్తింయఃకుర్యాత్సఏవపురుషోత్తమః ॥౬౫॥ తస్యలక్ష్యస్యసమే
తోహంవసామిసతతంహృది । అయంతుబహుపాపానికృతవాన్లోకగర్హి
తః ॥౬౬॥ ఏకోగుణోపినాస్త్యస్మిన్సర్వాబద్ధఇతీరితః। తథాపిత్వత్సహాయే
నతీర్థమాగత్యభక్తితః ॥ ౬౭ ॥ స్నాతశ్చపూర్ణిమాయోగే పాపంసర్వంల
యంగతమ్ । సర్వేచాస్మిన్గుణాజాతాసహవాసేనతేమునే ॥ ౬౮ ॥ త
స్మాత్ససర్వసిద్ధ్యాఖ్యా మద్యప్రభృతియాస్యతి । అస్యాహంహృదయేతి
ష్ఠన్సత్కర్మాణిప్రవర్తయన్ ॥ ౬౯ ॥ ధనికంధార్మికంచైవకరోమిసు
ఖితంతదా । వసిష్ఠశృణుమద్వాక్యమేతేషాంసన్నిధౌబ్రువే ॥ ౭౦ ॥ ప్రో
క్తాహిత్యేనసంజాతం తవదోషంహరామ్యహమ్ । పురుషోవాऽథవా
నారీ బ్రాహ్మణఃక్షత్రియోపివా ॥ ౭౧ ॥ పాపాన్ముక్తోవాఞ్ఛితాని ప్రా
ప్నోతిహినసంశయః । మాముద్దిశ్యతపస్తప్త్వాతుమ్బురుర్భగవానిహ॥౭౨॥
తీర్థస్యాస్యస్వనామ్నైవ ఖ్యాతింప్రార్థితవానభూత్ । అజ్ఞానాద్విహితం
జ్ఞానాన్మనోవాక్కాయకర్మభిః ॥ ౭౩ ॥ యత్పాపంతదశే
షంచాప్యత్రస్నానేనశామ్యతి । నారీవాపురుషోవాపి స్నాత్వాతీర్థేశు
భేదినే ॥ ౭౪ ॥ ఇష్టార్థంస్వంస్వమాప్నోతి నాత్రకార్యావిచారణా ।
దత్తాతుమ్బురుతీర్థాఖ్యా తీర్థస్యాస్యమహామునే ॥ ౭౫ ॥ వర్షేవర్షేమీన
మాసే పూర్ణిమాయాంశుభేదినే । స్నాతితుమ్బురుతీర్థేస్మిన్సధన్యోభు
వనత్రయే ॥ ౭౬ ॥ కన్యాభర్తారమాప్నోతి లోకేసర్వగుణోత్తరమ్ ।
యువతీదీర్ఘమాంగల్యం కులోత్తారంసుతంతథా ॥ ౭౭ ॥ వృద్ధాపా
పవినిర్ముక్తాపుత్రపౌత్రాదిసంయుతా । ధనాన్వితాబంధుమతీ జీవభర్త్రా

చిరంవసేత్ ॥ ౭౮ ॥ వంధ్యాపుత్రంప్రసూతేహ స్నానాదత్రనసంశ
యః । పురుషోధనమస్విచ్ఛ-ధనీభవతినిత్యదా ॥౭౯॥ పుత్రార్థీలభతే
పుత్రంపౌత్రంపౌత్రేపున్యరాప్నుయాత్ ।మానార్థీలోకసమ్మానంవిద్యా
ర్థీబహువిద్యతామ్ ॥ ౮౦ ॥ లౌకికోవైదికేకార్యే పటుర్భవతిసర్వదా ॥
అత్రస్నాతాముక్తపాపాస్సమస్తాధాన్యంద్రవ్యంపుత్రభాగ్యంచలబ్ధ్వా ।
సౌఖ్యంలబ్ధ్వాబంధుమధ్యే సమస్తమాయుష్మంతోవిష్ణులోకంవ్రజంతి ॥
అత్రతీర్థేఽత్రదివసేస్నాత్వాయేభాగ్యశాలినః ॥ ౮౨ ॥ దానంకుర్వం
తివిప్రేభ్య స్తేష్వత్యంతదయామమ । సువర్ణంయేప్రయచ్ఛంతితేషాం
లక్ష్మీస్థిరాభవేత్ ॥ ౮౩ ॥ గోదానంరాజతందానం భూదానంచ
ఫలంతిలాన్ । విద్యాంవస్త్రంచవిప్రేభ్యోదాతాసోతీవమేప్రియః ॥౮౪॥
తామ్బూలంచసుగంధంచ దధితక్రంగుడోదకమ్ । దత్వాబ్రహ్మశివా
దీనాం వందనీయాభవంతితే ॥ ౮౫ ॥ యేబ్రాహ్మణాన్భోజయం
తి భక్త్యాభాగవతానిహ । తానాలోక్యమహానందో మమలక్ష్మ్యాశ్చ
జాయతే ॥ ౮౬ ॥ కలౌయుగేచప్రఖ్యాతం తీర్థమేతద్భవిష్యతి ।
స్నానందానంమనుష్యాణాం సర్వాఘౌఘవినాశనమ్ ॥ ౮౭ ॥ అత్ర
మార్గేప్రపాంయేవై కుర్వంతిశ్రమహారిణీమ్ । తాన్మదంశానృషిగణా
వదంత్యత్రనసంశయః ॥ ౮౮ ॥ సర్వందానంకోటిగుణం భవత్యత్రన
సంశయః । తస్మాత్కుర్వంతుదానాని సర్వేమనుజపుఙ్గవాః ॥ ౮౯ ॥
సర్వదాస్మిన్పుణ్యదినే సన్నిధింవిదధామ్యహమ్ । స్నాతానామత్రసర్వే
షాంవాఞ్ఛితానిదదామ్యహమ్ ॥౯౦॥ తీర్థార్థమాగతాన్సర్వానాహూ
యఘననిస్స్వనః । భగవాన్వేఙ్కటాధీశోవాక్యమర్థవదబ్రవీత్ ॥ ౯౧ ॥
సర్వేషాంవస్సర్వపాపక్షయోభూత్సర్వేషాంవోవాంఛితందత్తమేవ ।
సర్వేషాంవస్సంతుకాలాంతరేచలోకాశ్శ్రేష్ఠాయోగినామప్యలభ్యాః ॥
కలౌతుభారతేవర్షేమానుషంజన్మదుర్లభమ్। తతోవేఙ్కటయాత్రాతు
దుర్లభాసుకృతంవినా ॥ ౯౩ ॥ తతోప్యస్మిన్దినేపుణ్యే తీర్థేతుమ్బురునా
మకే। స్నానందానంచలబ్ధంచేత్తేకృతార్థానసంశయః ॥ ౯౪ ॥ ఇత్యు
క్త్వావేఙ్కటాధీశో హరిర్గరుడవాహనః । రమయాసహితోరేమే వేఙ్క
టాఖ్యేమహీధరే ॥౯౫॥ ఏవంతుమ్బురుతీర్థేవైస్నాత్వాదేవర్షిమానవాః।

వాః । హరింనత్వాతద్వదనసుధాంపీత్వాయాథాగతమ్ ॥ ౯౬ ॥ ప్రశం
సంతస్తుత త్తీర్థంయయుస్సంతుష్టమానసాః। వసిష్ఠస్సర్వసిద్ధేనతుష్టస్స్వ

ఘోణస్నానేనసర్వసిద్ధంసర్వాబద్ధమ్బ్రితివసిష్ఠాదిప్రశంసా

వాసమాగమత్ ॥ ౯౭ ॥ కించిత్కాలానంతరంతంవసిష్ఠోవాక్యమబ్ర
వీత్ । గచ్ఛవిప్రస్వకంగ్రామంధనవత్స్వగృహంవ్రజ ॥ ౯౮ ॥ వే
ఙ్కటేశప్రసాదేనధనధాన్యాదికంబహు । స్నానదానజపాదీనివిప్రకర్మా
ణిచాచర ॥౯౯॥ మహత్సుపూజాంకుర్వాణోభోజయన్బ్రాహ్మణానపి ।
వేఙ్కటేశేత్యభివదన్పుత్రపౌత్రైస్సుఖీభవ ॥౧౦౦॥ ఇత్యుక్తస్సవసిష్ఠేన
నత్వాతత్పాదపఙ్కజమ్ । స్వగ్రామమగమచ్ఛుద్ధస్సర్వైరభ్యర్చితో౽
భవత్ ॥ ౧౦౧ ॥ సర్వసిద్ధభవాన్ధన్యో వేఙ్కటేశకృపానిధిః । వసిష్ఠస్య
ప్రసాదేనత్వత్సమఃపురుషోనహి ॥ ౧౦౨ ॥ ఏవంసంపూజితస్సర్వై
ర్బ్రాహ్మణక్షత్రియాదిభిః ॥ ౧౦౩ ॥ ధనధాన్యయుతస్సపుత్రపౌత్రస్స
సదాచారయుతస్సదానధర్మః । అవవేఙ్కటనాయకేతిజల్పన్నవనాబ్రా
హ్మణపుఙ్గవోబభూవ ॥ ౧౦౪ ॥ ఏవంసత్సంగమహిమాత్వేవం వేఙ్క
టవైభవః । ఏవంతుమ్బురుతీర్థస్యమహిమాలోకసమ్మతః ॥ ఇమంప్ర
సంగంయోవిద్వాన్ వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మీనమాసే
పూర్ణిమాయాంపఠతేజనసంసది । వక్తుశ్చశ్రోతౄణాంవాం
ఛితానిదదాత్యసౌ ॥ ౧౦౬ ॥ యస్తువేఙ్కటమాహాత్మ్యకథాకథన
కోవిదః । విష్ణ్వంశంతంప్రశంసంతివ్యాసాద్యామునయస్తథా ॥ ౧౦౭॥
సూతః ॥ వేఙ్కటాచలమహాత్మ్యం శ్రుతంవాపావనంద్విజాః । య
స్మిఞ్ఛ్రుతేఽన్యమాహాత్మ్యే శ్రవణేచ్ఛానజాయతే ॥ ౧౦౮ ॥ నాస్తితు
మ్బురుతీర్థస్యసమంపాపప్రణాశనమ్ । తస్మిన్పౌర్ణిమాస్యాంచేత్సర్వపు
ణ్యోత్తమోత్తమమ్ ॥ ౧౦౯ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
తీర్థమాహాత్మ్యేఘోణతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణన
న్నామ పఞ్చాశోధ్యాయః.

తుమ్బురోర్నారదశాపేన ఘోణతీర్థప్రాప్తిః.

ఋషయః ॥ సూతసర్వార్థవిజ్ఞానవిచక్షణమహామతే । కించి
ద్బ్రహ్మోపయంసర్వేతన్నో వక్తుంత్వమర్హసి ॥ ౧ ॥ తుమ్బురుర్నా
మభగవాన్కస్మాద్వేఙ్కటపర్వతే । తపస్తప్త్వాక్వచిత్తీర్థేలబ్ధవాన్కిం
ఫలంవద ॥ ౨ ॥ కస్మాద్వాఘోణతీర్థస్యస్వాఖ్యాంప్రార్థితవానభూత్।
కిముద్దిశ్యతపస్తప్తమస్మాకంవక్తుమర్హసి ॥ ౩ ॥ సూతః ॥ వేఙ్కటేశం
నమస్కృత్యకథాంకల్మషనాశినీమ్ । ప్రవదామిముదాయుక్తాశ్శృణుత
బ్రహ్మవాదినః ॥ ౪ ॥ కదాచిద్గగనేయాంతౌవీణావాదనతత్పరౌ । ధ్యా
యంతౌహరిమేకాగ్ర్యమునీతుమ్బురునారదౌ ॥ ౫ ॥ ఆకాశమార్గేదేవ
ర్షిస్తుమ్బురుంవీక్ష్యవిస్మితః । సర్వరత్నమయీంవీణాందధతంవాక్యమబ్ర
వీత్ ॥ ౬ ॥ తుమ్బురోతవవీణేయంమద్వీణాతోవిరాజతే । కేనైవంశో
భతేవీణాపూర్వమేవంనశోభతే ॥ ౭ ॥ సత్యంవదేతిపృష్టోసౌతుమ్బురు
ర్వాక్యమబ్రవీత్ । ప్రాచీనబర్హిషంభూపంగత్వాహంస్తుతిముక్తవాన్
॥ ౮ ॥ సంతుష్టస్తేనమేవీణామేవంరాజాత్వకారయత్ । నారదస్త
ద్వచశ్శ్రుత్వాకోపావిష్టోజగాదహ ॥ ౯ ॥ నారదః॥నరస్తుతిఃకృతాసాధో
లోకేసత్సువినిందితా।తస్మాన్మత్సంగయోగ్యత్వంనపశ్యామ్యధమేత్వయి॥
సర్వేషామపిలోకానాంనాయకంకేశవంవినా । నరంనస్తోత్రయామ్యేవ
తాదృగస్మిహరిప్రియః ॥ ౧౧ ॥ మయాసహనతేసఖ్యముచితంతన్నర
స్తుతేః । అవాక్శిరాఃపతత్వంతుఖేచరత్వంనతేభవేత్ ॥ ౧౨ ॥ ఇత్యు
క్తమాత్రేమునినానారదేనతథైవసః । అవాక్శిరాఃపపాతాశువేఙ్కటా
చలమధ్యతః ॥ ౧౩ ॥ ఘోణతీర్థేక్వచిద్భాగేమనుష్యాదివివర్జితే । సిం
హశార్దూలసహితేభీరూణాంభయదాయిని ॥ ౧౪ ॥ పతన్నపిహరింధ్యా
యన్ప్రణతప్రీతికారకమ్ । నవ్యథామాప్తవాన్ఘోణమధ్యంకేవలమా

ఘోణతీర్థేభగవద్ధ్యానపూర్వకతుమ్బురుకృతతపఃప్రకారః.

ప్తవాన్ ॥ ౧౫ ॥ తతోదృష్ట్వాతుతంఘోణందిశస్సమవలోక్యచ । హ
రిభక్త్యాధీరబుద్ధిరేవంచింతాంచకారహ ॥ ౧౬ ॥ వేఙ్కటాద్రేర్మధ్య
దేశోనాన్యోభవితుమర్హతి । తస్మాదేతద్వేఙ్కటేశోమాంరక్షతుసదా
హరిః ॥ ౧౭ ॥ గతిర్వేఙ్కటనాథోమేనాన్యాగతిరితిబ్రువన్ । సశఙ్ఖచ

క్రంలక్ష్మీశం తంధ్యాతుముపచక్రమే ‖ ౧౮ ‖ స్నాత్వాతీర్థేతత్రభక్త్యా
ప్రాఙ్ముఖస్తూపవిశ్యచ । ప్రాణాయామశతంకృత్వా తుమ్బురుర్ధ్యానమా
స్థితః ‖౧౯‖ పీతామ్బరంపీనభుజాచతుష్కం భుజాంతరాళస్థితలక్ష్మీయు
క్తమ్। ప్రసన్నవక్త్రంప్రకటీభవత్కృపా పాథోధినేత్రంపరమంపుమాం
సమ్ ‖ ౨౦ ‖ అనంతపక్షీశచమూపముఖ్య భక్తైస్సమేతంపరమర్షిసే
వ్యమ్ । దేవాదిదేవందితిజాన్తచక్రం సేవాపరాణాంసులభంనిధానమ్‖
హృదమ్బుజేహృద్యవపుర్ధరంతం సంచింతయన్వేఙ్కటశైలనాథమ్ । స
ముచ్చరంస్త్ర్యక్షరమర్థయుక్తం నివాతనిష్కంపఇవస్థితోఽభూత్ ‖౨౨‖

తుమ్బురుతపస్తుష్టభగవదావిర్భావాదిః.

ఏవంతునియమేనైవ సంవత్సరమువాసహ । తతఃఫాల్గునమాసేతుపౌ
ర్ణమాస్యాంమహాతిథౌ ‖ ౨౩ ‖ ప్రాదుర్బభూవభగవాం స్తత్రవేఙ్కట
నాయకః । పీతామ్బరోదివ్యగంధ స్స్రగ్భూషాభిరలంకృతః ‖ ౨౪ ‖
రాకాచంద్రోపమముఖో రాజీవాయతలోచనః । లక్ష్మ్యాసర్వజగన్మా
త్రా రమణీయభుజాంతరః ‖ ౨౫ ‖ సమస్తవాద్యనినద సంఘుష్టగిరికం
దరః ‖ శ్రీభగవాన్ ‖ తుమ్బురోతుమ్బురోవత్స మాంపశ్యాకిముపేక్షసే‖
ఇతిబ్రువంతంతమృషి ర్దదర్శోన్మీల్యచక్షుషీ । సాష్టాంగంసంప్రణమ్యా
థ దేవమేవందదర్శసః ‖ ౨౬ ‖ తస్యపార్శ్వేసేవమానం దదర్శానంత
మవ్యయమ్ । గరుడంగిరిసంకాశం విష్వక్సేనంమహాప్రభుమ్ ‖ ౨౭ ‖
అగస్త్యమృషిముఖ్యంచ దేవపాదావలోకినమ్ । అన్యాన్ద్వైపాయనా
దీంశ్చ ఋషీనఞ్జలిబంధనాన్ ‖ ౨౮ ‖ సనకాద్యాన్యోగినశ్చ వై
ఖానసమునీనపి । శుకమానసపుత్రాంశ్చ శుకంచమునిసత్తమమ్ ‖ ౩౦ ‖
దేవగంధర్వసిద్ధాంశ్చ విశ్వావసుముఖానపి । యక్షాన్కింపురుషాంశ్చై
వ కిన్నరోరగనాయకాన్ ‖ ౩౧ ‖ జయదేవజగన్నాథ సావధాన
మనోజయ । ఇతిమేఘరవోదగ్రాన్వేత్రపాణీంశ్చకాంశ్చన ‖ ౩౨ ‖
ఆబ్రహ్మలోకాదాయాతా నప్సరోగణమాగతమ్ । ఆహూయాశేష
లోకంత మాహశేషగిరీశ్వరః ‖ ౩౩ ‖ భోభోసర్వేపితీర్థేస్మిన్ స్నా
నంకురుతమాచిరమ్ । సమస్తపాపహరణే సర్వశ్రేయోవిధాయిని ‖ ౩౪ ‖
ఇతివాక్యంసమాకర్ణ్య భక్త్యాసంకల్ప్యవాగ్యతాః । గోవిందేతితత

స్నాత్వా తీరమారురుహుశ్చ తే ॥ ౩౫ ॥ శుద్ధాత్మా తుంబురుశ్చా
పి స్నాత్వా తైస్సహిత స్తథా। భగవత్సన్నిధిం ప్రాప్త స్తోత్రంచక్రుః పృథ
క్పృథక్ ॥ ౩౬ ॥ జయసర్వగుహావాస లోకరక్షామణే హరే । భక్తార్త
పాలనపర ప్రణతార్తిహర ప్రభో ॥ ౩౭ ॥ లక్ష్మీనాథజయానంత రక్షితా
వేషభూసుర । పునీహి సకలాన్లోకా న్పాలయత్వం కృపాలయ ॥ ౩౮ ॥
తుమ్బురుః ॥ వందే సదా వేఙ్కటశైలనాథ త్వామేవ మే పాపహరో భవత్వ
మ్ । తీర్థానుభావంచ తవానుభావం శ్రోతుం మమేచ్ఛాపరివర్ధతే హి ॥ ౩౯ ॥

భగవదాజ్ఞయాఽగస్త్యవర్ణితతుమ్బురుతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

సూతః ॥ ఇతి స్తుతో వేఙ్కటేశః కుంభసమ్భవమబ్రవీత్ । ఏతేషామద్య
సర్వేషాం వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౪౦ ॥ మాహాత్మ్యమపి తీర్థస్య వదకిం
చిన్మహామతే । ఇత్యుక్తో దేవదేవేన తత్రాగస్త్యోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ౪౧ ॥ పు
ణ్యోఽయం వేఙ్కటగిరి స్సర్వపుణ్యస్థలేష్వపి। సమస్తతీర్థాన్యత్రైవ పుణ్యా
నినివసంతి హి ॥ ౪౨ ॥ భక్తాపరాధాన్ సోఢ్వైవ వేఙ్కటేశో దయా
పరః । రక్షత్యేవ తతస్సోఽయం సేవ్యశ్శ్రీవేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౪౩ ॥ స్నా
త్వా నామత్ర తత్తీర్థే సర్వపాపక్షయో భవేత్ । సర్వశ్రేయాంసి సిద్ధ్యం
తి నాత్ర కార్యా విచారణా ॥ ౪౪ ॥ సువర్ణమన్నం తామ్బూలం సుగం
ధం శీతలం జలమ్ । అత్ర దత్వా నరః పూత స్సర్వాన్కామానవాప్నుయా
త్ ॥ ౪౫ ॥ తుమ్బురుః ॥ భగవన్మమ నామ్నైవ తీర్థమేతత్ప్రసిద్ధ్యతు।
తథాస్త్విత్యుక్తవాన్విష్ణు స్తుంబురుం పునరబ్రవీత్ ॥ ౪౬ ॥ భగవాన్॥
నారదేన సహైవ త్వం పూతో మత్కీర్తనం కురు । యేఽత్ర ఫాల్గునరాకా
యాం స్నానదానాది కుర్వతే ॥ ౪౭ ॥ ఇహలోకే పరత్రాపి తేషామిష్టం
దదామ్యహమ్ । ఇత్యుక్త్వా స్తుంబురుముఖా స్తుష్టా యాతా యథాగతమ్॥

* ఇతి శ్రీబ్రహ్మోత్తరఖణ్డే తీర్థమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
ఘోణతీర్థస్య తుమ్బుర్వభిధాన కథనన్నామైక పఞ్చాశోఽధ్యాయః. *

ఇత్థం బ్రహ్మోత్తరఖండే పఞ్చాశదైక పఞ్చాశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోభాగస్సమాప్తః.

బ్రహ్మోత్తరఖణ్డాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా - ౨.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.

అథ శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహంభజే॥

జనకనృపానుభూతశోకాతిరేకప్రకారః.

శౌనకః ॥ సూతసూతమహాభాగ సర్వశాస్త్రవిశారద । త్వత్తోహంశ్రోతుమిచ్ఛామి మాహాత్మ్యంపుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ కథితంరఙ్గమాహాత్మ్యం త్వయాహస్తిగిరీశితుః । జగన్నాథస్యవైవిష్ణోర్మాహాత్మ్యమతులంమునే ॥ ౨ ॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి మాహాత్మ్యంవేఙ్కటేశితుః ॥ శ్రీసూతః ॥ సాధుపృష్టంత్వయాబ్రహ్మన్ చరితంవేఙ్కటేశితుః ॥ 3 ॥ యథాశ్రుతంమయాపూర్వం వ్యాసాదమితతేజసః । తత్తథాహంసమాచక్షే సావధానమనాశ్శృణు ॥ ౪ ॥ పురాతుజనకోనామ రాజాపరమధార్మికః । సత్యవాక్సర్వశాస్త్రేషు కోవిదఃకోపవర్జితః ॥ ౫ ॥ వాసుదేవప్రసాదస్య ముఖ్యపాత్రమభూన్నృపః । నిర్మమోనిత్యతృప్తశ్చ నిరహంకృతిరాత్మదృక్ ॥ ౬ ॥ తస్యభ్రాతాఽభవత్పూర్వం కుశకేతురితిస్మృతః । కుశధ్వజస్యతనయా స్త్రయస్త్రైలోక్యసున్దరాః ॥౭॥ దుహితౄణాంత్రయంతస్య కుశకేతోర్మహాత్మనః । జనకస్యాభవత్పుత్రీ

జానకీనామసారమా ॥ ౮ ॥ భ్రాత్రాచకారయామాస రాజ్యంజనక
భూపతిః । సభ్రాతురాజ్ఞయారాజ్యంచకారార్యేషుభక్తిమాన్ ॥ ౯ ॥
కదాచిజ్జనకోరాజామనసీత్థమచింతయత్ । సుఖమేవసదామేస్యాద్దుః
ఖంమాభూత్కదాచన ॥ ౧౦ ॥ దుఃఖంనవీక్షేనేత్రాభ్యాంసుఖంవీక్షే
సదాత్మనః । అసాధుసంమతంవాక్యం శ్రుత్వేత్థముదితంహరిః ॥ ౧౧ ॥
దుఃఖంప్రదర్శయామాసరాజ్యమత్తస్యభూపతేః । కదాచిద్దైవయోగేన
కుశకేతురగాన్మృతిమ్ ॥ ౧౨ ॥ హతేఽనుజేచతద్భార్యా తేనసాకం
మమారచ । రాజ్యంపుత్రాంస్తతస్త్యక్త్వాజగామపతిలోకతామ్ ॥౧౩॥
తౌదంపతీనృపోదృష్ట్వా త్యక్తపుత్రౌసుఖోచితౌ । విలలాపమహారాజో
భ్రాతరంభ్రాతృవత్సలః ॥ ౧౪ ॥ హాభద్రేబాలకాంస్త్యక్త్వావృద్ధ
మ్మాంజానకీంతథా । క్వగచ్ఛసివరారోహేపతిమాలింగ్యమఙ్గళే ॥౧౫॥
అశీతివర్షసాహస్రంసంప్రాప్తంమమభామిని । ఏతావత్కాలపర్యంతం
నదృష్టోదుఃఖసంచయః ॥ ౧౬ ॥ అద్యదృష్టోవరారోహే త్వద్వియోగే
నకేవలమ్ । ఇతిసంచింత్యమనసివారంవారంమహీపతిః ॥ ౧౭ ॥ చకా
రప్రేతకార్యాణిపుత్రాణాంచైవశైశవాత్ । మాతృహీనాంస్తతోబా
లానాలింగ్యాంకేనిధాయచ ॥ ౧౮ ॥ భోఃపుత్రాబాలభావేతుమాతృ
హీనాశ్చకర్శితాః । కథంపశ్యామినేత్రాభ్యాం మాతృహీనాంశ్చబాల
కాన్ ॥ ౧౯ ॥ ఇతిచింతాపరస్సోభూత్త్యక్తరాజ్యోఽతిదుఃఖితః । త్య
క్తాన్నస్త్యక్తభోగశ్చత్యక్తనిద్రోఽతికర్శితః ॥ ౨౦ ॥ తస్యదుఃఖోప
శాంత్యర్థంశతానందఃపురోహితః । సంప్రాప్తోదైవయోగేనవామదేవా
నుజోమునిః ॥ ౨౧ ॥ ప్రాప్తంపురోహితందృష్ట్వారాజాపూజామకల్ప
యత్ । సపూజితోమునివరోనివిష్టోమృగచర్మణి ॥ ౨౨ ॥ తతఃకాలో

శతానన్దమ్ప్రతిజనకకృతస్వశోకనివృత్త్యుపాయప్రార్థనా.

చితాంవార్తాం కథయామాసగౌతమిమ్ ॥ జనకః ॥ శతానందమహా
ప్రాజ్ఞకాగతిస్స్యాదితోమమ ॥ ౨౩ ॥ వృద్ధత్వాదాత్మనశ్చైవపుత్రా
ణాంచైవశైశవాత్ ।కన్యకానాంచరత్నత్వాద్గతబంధోర్మహామునే॥ ౨౪॥
బహవశ్శత్రవస్సంతి రావణేంద్రజిదాదయః । తేభ్యోయుద్ధంకథందాస్యే

హ్యాసహాయోఽతిజీర్ణవాన్ ॥ ౨౫॥ దివానక్తంసమాయాతిరావణః కేనహే
తునా।నజానేమునివర్యాహంప్రజ్ఞాచక్షుర్నవిద్యతే॥ ౨౬॥నిమిత్తమేకంక
థితంద్వితీయంప్రవదామితే । సీతాయాశ్చసురూపాయాస్సురూపఃపురు
షఃకథమ్॥ ౨౭॥లభ్యతేవదవిప్రేంద్రతృతీయంప్రవదామితే।దీర్ఘాయుషశ్చ
మేపుత్రాఃపుత్ర్యశ్చాపిసభర్తృకాః॥ ౨౮॥ ఏకదేశాధిపస్యైవస్నుషా
స్తాశ్చభవంతుమే।జామాతరశ్చచత్వారఏకరాజసుతాస్తథా ॥ ౨౯॥ వర్ధి
తంచైవమేరాజ్యంస్వయమేవపురోహితమ్। కేనోపాయేనవైభూయాత్త

జనకాయశతానన్దోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలప్రభావః.

దేతత్కారణంవద ॥ ౩౦ ॥ శతానందః ॥ అస్తికశ్చిద్విశేషోఽస్మిన్భూ
లోకేభూమిపాలక । దుహితుస్తవకల్యాణసుఖదంశత్రునాశనమ్ ॥౩౧॥
వైకుణ్ఠగిరిమాహాత్మ్యం సభవిష్యంసహోత్తరమ్ । కలౌతత్కీర్తనం
పుణ్యం సర్వదుఃఖహరంశివమ్ ॥ ౩౨ ॥ ధనకామస్యధనదంపుత్రకామ
స్యపుత్రదమ్ । రోగార్తస్యచరోగఘ్నంజ్ఞానినాంజ్ఞానసాధనమ్ ॥ ౩౩ ॥
యచ్ఛ్రుత్వాసర్వలోకేశోబ్రహ్మాబ్రహ్మపదంగతః । నీలకణ్ఠస్తుయచ్ఛ్రు
త్వానిర్విషస్సుఖమాప్తవాన్ ॥ ౩౪ ॥ వజ్రీనాకపదంప్రాప్తోయత్కథా
శ్రవణాదరాత్ । పదాన్యాపుర్లోకపాలాయత్కథాశ్రవణేనవై ॥ ౩౫ ॥
కిముక్తేనవిశేషేణతదనంతఫలంశృణు । ఇత్యుక్తోమునినాతేనజనకోవా
క్యమబ్రవీత్ ॥ ౩౬ ॥ జనకః ॥ వదవైకుణ్ఠమాహాత్మ్యం కలౌతచ్చరితం
కథమ్ ॥ శతానందః ॥ కృతేవృషాద్రింవక్ష్యంతిత్రేతాయామంజనాచ
లమ్ ॥ ౩౭ ॥ ద్వాపరేశేషశైలేతికలౌశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ । నామాని
యుగభేదేన శైలస్యాస్యభవంతిహి ॥ ౩౮ ॥ జనకః ॥ చతుర్యుగేత్వ
యాప్రోక్తం నామయద్యద్గిరేర్మునే । తస్యతస్యచవైహేతుం విస్తరాద్వ

వృషభాచలనామనిష్పత్తిః.

దమేగురో ॥ ౩౯ ॥ కృతేవృషాచలఇతికథంనామభవిష్యతి । శతానం
దః ॥ పురాతువృషభోనామరాక్షసోరూక్షకర్మకృత్ ॥ ౪౦ ॥ ఆక్రమ్య
శేషశైలంచ తాపసానత్యబాధత । తేనసంక్లిష్టతపసస్తదర్థంశరణంగ
తాః ॥ ౪౧ ॥ శ్రీనివాసంహృషీకేశంభక్తానామభయంకరమ్ । తుష్టు
వుర్హృష్టమనసస్స్రష్టారంసర్వచేతసామ్ ॥ ౪౨ ॥ ప్రాదుర్బభూవభ

గవాన్మునీనాంపురతోహరిః । వ్యజ్ఞాపయన్మునిశ్రేష్ఠాఅసకృత్కృతసం
స్తవాః ॥ ౪౩ ॥ మునయః ॥ భగవన్నరవిందాక్ష వృషభోనామరాక్ష
సః । సంబాధతేసదాక్రూరస్తపోభంగకరఃఖలః ॥ ౪౪ ॥ తస్మాద్రక్ష
క్షరాతీతభయాద్రాక్షసకల్పితాత్ । బాధమిత్యుక్తవాన్కృష్ణోదుష్టమ
ధ్యాద్రవద్రుషా ॥ ౪౫ ॥ సరాక్షసోమహావీర్యస్తీర్థేతుంబురుసంజ్ఞికే ।
స్నాత్వాత్రిషవణంపుణ్యాంసాలగ్రామశిలాంన్నృప ॥ ౪౬ ॥ నారసిం
హాత్మికాందివ్యాంసకరాళామధోముఖామ్ । నిత్యమారాధయేయాహ
మితినిశ్చిత్యపూజయన్ ॥ ౪౭ ॥ పూజాంతేస్వశిరఃపుష్పం ఖడ్గేనాహ
త్యభూపతే । సమర్పయామాసతతస్తచ్ఛిరఃపునరాగతమ్ ॥ ౪౮ ॥ ఏ
వంపంచసహస్రాణి వర్షాణివిగతానిచ । తస్మిన్కాలేఽరవిందాక్షః ప్ర
త్యక్షస్సమజాయత ॥ ౪౯ ॥ శిలాంతర్యామీభగవాన్ శ్రీనివాసస్సతాం
గతిః । తమాలోక్యహృషీకేశం వృషభోదండవద్భువి ॥ ౫౦ ॥ పపాత
రాజశార్దూలసవిసంజ్ఞాముపేయివాన్ । ముహూర్తాంతేసముత్థాయ
ప్రత్యభాషతకేశవమ్ ॥ ౫౧ ॥ వృషభః ॥ కేశవానంతగోవిందశ్రీనివా
ససురోత్తమ । నచమోక్షంనచస్వర్గంపారమేష్ఠ్యపదంహరే ॥ ౫౨ ॥
నయాచేజగతాంనాథ యుద్ధభిక్షాంచదేహిమే । దశావతారవిభవేశ్రు
తస్తేవిక్రమోహరే ॥ ౫౩ ॥ అద్యతంసత్యమాధత్స్వవిక్రమంపురుషోత్త
మ । దేవస్తద్భారతీంశ్రుత్వా కించిద్ధాస్యముఖోహరిః ॥ ౫౪ ॥ ఉవా
చవచనంతంచరాక్షసంయుద్ధదుర్మదమ్ । శ్రుత్వాతదుక్తవాన్కృష్ణస్త
థాస్త్విత్యరిమర్దనః ॥ ౫౫ ॥ తయోర్యుద్ధమభూత్తత్ర వృషభశ్రీనివా
సయోః । యత్కృతంశ్రీనివాసేన తత్కృతంవృషభేణచ ॥ ౫౬ ॥
తదద్భుతమభూత్తత్ర దేవానాంపశ్యతామపి । తద్యుద్ధకౌశలందృష్ట్వా
భగవాన్పర్యపూజయత్ ॥ ౫౭ ॥ భోరాక్షసకులోత్పన్న పశ్యమేపౌ
రుషంబలమ్ । ఇత్యుక్త్వాదర్శయామాసగరుడంవికృతాకృతిమ్ ॥ ౫౮ ॥
తత్రస్థంవాసుదేవంచ విశ్వరూపిణమవ్యయమ్ । సహస్రభుజసంయు
క్తం సహస్రాయుధభూషితమ్ ॥ ౫౯ ॥ తన్మాయాంరాక్షసోదృ
ష్ట్వా స్వయంచగరుడంహరిమ్ । దర్శయన్వ్యంజయామాస స్వమా
యాంసురమోహినీమ్ ॥ ౬౦ ॥ నక్తంచరస్యచరితమతిక్రాంతం

క్షమోప్యయమ్ । ప్రశంసన్రాక్షసంవీరంసాధుసాధ్వీత్యభాషత॥ ౬౧ ॥
రేరేరాక్షస వర్యాద్యచక్రేణశత నేమినా । హరిష్యే తేశిరః కాయా
ద్యథామక్వఫలంద్రుమాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఇత్యుక్తోదేవరాజేనవృషభోద
ణ్డవద్భువి । ప్రణిపత్యాథవిశ్వేశమస్తువద్రాక్షసేశ్వరః ॥ ౬౩ ॥ వృ
షభః ॥ చక్రపాణేనమస్తుభ్యంచక్రస్యచరిత్రంశ్రుతమ్। యచ్చక్రేణప్రత
ప్తస్తుముక్తిమేతినసంశయః ॥ ౬౪ ॥ యచ్చక్రేణపురారాజాకీర్తిమా
న్కీర్తిమాప్తవాన్। త్వచ్చక్రేణహతోరాజన్గచ్ఛామితవమన్దిరమ్॥ ౬౫॥
ఏవముక్త్వాహరేఃపాదావస్పర్శవృషభాసురః । వరంయయాచేవృషభ
శ్శైలోమదభిధోఽస్త్వితి ॥ ౬౬ ॥ సమాలింగ్యభవేదేవమిత్యుక్త్వాహరి
ణాథసః । విస్పృష్టశ్చక్రసంభిన్నస్త్యక్తవాన్స్వకళేబరమ్ ॥ ౬౭ ॥ త

త్రేతాయుగేఽఞ్జనాచలనామనిష్పత్తిః.

స్మాద్వృషభశైలోఽయంకృతేఖ్యాతిముపేయివాన్ ॥ జనకః ॥ కథమంజన
శైలేతిత్రేతాయాంనామమేవద ॥ ౬౮ ॥ శతానందః॥ పురాకేసరిణః
పత్నీహ్యంజనాకంజలోచనా । అనపత్యత్వదుఃఖేనమతంగమునిమాగ
మత్ ॥ ౬౯ ॥ ఆనమ్యమునిశార్దూలమనపత్యాతికర్శితా। ఉవాచవచ
నంనేత్రసిరసిక్తకళేబరా ॥ ౭౦ ॥ అంజనా ॥ అహోతాపసశార్దూ
లాఽపుత్రాయామమకాగతిః। ఏవముక్తోంజనాదేవ్యామతంగోవాక్యమ
బ్రవీత్ ॥ ౭౧ ॥ మతంగః ॥ పంపాయాఃపూర్వదిగ్భాగేపంచాశద్యో
జనాంతరే।నారసింహాశ్రమందేవివర్తతేవసుధాతలే ॥ ౭౨ ॥ తస్య
దక్షిణదిగ్భాగేనారాయణగిరేస్తటే । ఉత్తరేస్వామితీర్థస్యవర్తతేక్రోశ
మాత్రకే ॥ ౭౩ ॥ వియద్గంగేతివిఖ్యాతాతత్రగచ్ఛయథాసుఖమ్ ॥ తత్ర
స్నాత్వాథకల్యాణిద్వాదశాబ్దంతపశ్చర ॥ ౭౪ ॥ తేనపుణ్యేనతేపుత్రో
భవిష్యతిగుణాధికః । మతంగేనైవముక్తాసానారాయణగిరింయయా ॥
కృత్వాస్వామిసరస్స్నానమశ్వత్థస్యప్రదక్షిణమ్ । వరాహరూపిణంన
త్వాపీత్వాతత్సలిలంశుభమ్ ॥ ౭౫ ॥ ఆకాశగంగామాసాద్య తపఃకర్తుం
ప్రచక్రమే । మునీంశ్చామంత్ర్యభర్తారం వ్రతార్థంభక్ష్యవర్జితా ॥ ౭౬ ॥
ఉపవాసరతాబాలాబాహ్యభోగవివర్జితా । కాష్ఠవత్పర్యవస్థాప్యశరీ
రంస్వాత్మన్యశ్శుచి ॥ ౭౭ ॥ పూర్ణేసంవత్సరేజాతేవాయుర్దేవోమహాబలః।

ఫలమాహృత్యభక్షార్థం ప్రత్యహంహ్యదదాన్మరుత్ ॥ ౨౯ ॥ అథై
కస్మిన్దినేవాయుః ఫలేవీర్యంప్రపూరయన్ । వీర్యగర్భంఫలంతస్యాః ప్రాక్షి
పత్కరసంపుటే ॥ ౩౦ ॥ ఫలంసామన్యమానాహితత్తు ధాత్రాతదభక్ష
యత్ । తతోగర్భస్సముదభూదంజనాయాశ్చభూమిప ॥౩౧॥ మునీనామ
భవద్ధర్షోవాయుగర్భసముద్భవః । అథసాదశమాసాంతేసుషువేపుత్రము
త్తమమ్ ॥౩౨॥ హనూమంతమిమంప్రాహుర్మునయోవీతకల్మషాః। అంజ
నావ్రతమాస్థాయపుత్రంప్రాపగిరీశ్వరే ॥౩౩॥ తస్మాదంజనశైలోయంలో

ద్వాపరయుగేశేషాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః

కేవిఖ్యాతకీర్తిమాన్ ॥ జనకః॥ సంతోషోహ్యాభవన్మహ్యంశ్రుత్వాతన్నామ
కారణమ్॥ ౩౪ ॥ ద్వాపరేశేషశైలేతికథంఖ్యాతిర్భవిష్యతి॥ శతానందః॥
పురావైకుణ్ఠనగరేద్వారిశేషంసమాదిశత్ ॥ ౩౫ ॥ జానన్భగవతోభా
వంసోఽతిష్ఠద్భావికర్మణి। చికీర్షితేమారుతేనద్వారిజాగ్రత్కుతూహలీ॥
దేవాదిదేవోభగవాన్ రేమేచరమయాసహ । తస్మిన్కాలే మహారా
జమారుతస్తుకదాచన ॥ ౩౬ ॥ అకస్మాత్కారణాత్ప్రాప్తోభగవంతం
జనార్దనమ్ । ద్వారేతంరోధయామాస రుక్షదణ్డేనసర్పరాట్ ॥ ౩౭ ॥
కిమర్థంరుధ్యతేమూర్ఖ కార్యస్యమహతీత్వరా । ఇత్యుక్తోవాయునాశేష
ఉవాచవచనంపునః॥ ౩౮ ॥ శేషః ॥ అహమాజ్ఞాధరోవిష్ణోర్గత్వామం
తఃపురంగమః। ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాజగత్ప్రాణోబ్రవీదిదమ్॥ ౪౦ ॥
వాయుః ॥ జయస్తువిజయశ్చైవ శాపితౌమునిభిఃపురా । అహంకారేణ
తౌజాతౌకుంభకర్ణదశాననౌ ॥ ౪౧ ॥ విస్మృతౌకింత్వయామూర్ఖద్వా
రపత్యేనియోజితౌ । తద్వాక్యాంతేచరాజేంద్రప్రజజ్వాలవిషోల్బణః ॥
గర్హయన్వచనైస్తీక్ష్ణైర్జగత్ప్రాణమహీశ్వరః ॥ శేషః ॥ కింగరిష్ఠం
వచఃప్రోక్తంజీవనేచ్ఛానవిద్యతే ॥ ౪౩ ॥ కాలేనానుగతోలోకోనైవ
జానాతిమోహితః । త్వంతాదృఙ్నరవద్వాయో వృథామోహాత్ప్రభా
షసే ॥ ౪౪ ॥ బలేజ్ఞానేవిరాగేచవిష్ణుభక్తోసమత్సమః । సదామేఽ
న్తఃపురేవాసఃపుత్రాదప్యధికోహిరే ॥ ౪౫ ॥ లోకానాంచహితార్థా
యహితార్థంజగదీశితుః । స్థాపితోఽస్మిద్వారపత్యేలక్ష్మ్యానారాయ

ణేనచ ॥ ౯౬ ॥ వాయుః ॥ బిడాలోఽన్తస్థితోవాపిబహిస్థేభస
మోనహి । శయానంరత్నపర్యంకేరాజానమపిసేవతే ॥ ౯౭ ॥ కశ్చి
ద్దూతోనియుక్తస్తుపర్యంకాధిష్ఠితస్స్వయమ్ । కిమాధిక్యంతస్యశేషపు
త్రేకాన్యూనతావద ॥ ౯౮ ॥ తయోర్వివాదోహ్యభవచ్ఛేషవాయ్వో
ర్మహాత్మనోః । లక్ష్మ్యాఽవబోధితశ్శ్రీమానుత్తస్థౌగరుడధ్వజః ॥౯౯॥
కిమర్థంక్రోశసేశేషకఃపుమానాగతఃపరః । ఇత్యుక్తోదేవదేవేనఫణీరా
జోఽభ్యభాషత ॥ ౧౦౦ ॥ శేషః ॥ మలయాచలవాసస్తువాయురత్యం
తగర్వితః । అకాలేఽన్తఃపురంశీఘ్రంప్రవేష్టుంచసముద్యతః ॥ ౧౦౧ ॥
అవాచ్యవచనంప్రోక్తమనేనాత్యంతమానినా । ఇత్యాపహూతఃఫణీంద్రే
ణభావజ్ఞేనతదాహరిః ॥ ౧౦౨ ॥ సంజ్ఞాపయన్నిజంభావమింగితైర్ద్వా
రమాయయా । ఏతస్మిన్నేవకాలేతుసాష్టాంగంప్రణిపత్యతమ్ ॥ ౧౦౩ ॥
వాయుస్తుష్టావపురుషంపురాణంవేదగోచరమ్ । వాయుమాలోక్యవచనం
వారిజాక్షోఽబ్రవీత్సతమ్ ॥౧౦౪॥ భగవాన్ ॥ కిమర్థంకలహఃపుత్రశేషే
ణాత్యంతమానినా । ఇత్థంహరేర్వాగమృతంపిత్వాకర్ణపుటద్వయాత్ ॥
తూష్ణీంబభూవనృపతేవాయురత్యంతభక్తిమాన్ ॥ శేషః ॥ అహంసమ
ర్థోభగవన్బలేజ్ఞానేతవప్రియే ॥ ౧౦౫ ॥ మత్సమోనాస్తిభూలోకేనాకే
వాబ్రహ్మసద్మని । సరీసృపవచశ్శ్రుత్వాప్రహసన్ఫణినంహరిః ॥ ౧౦౬ ॥
సాధుసాధ్వితిసంభావ్యచోవాచఫణినాంపతిమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ నవాఙ్మా
త్రేణపౌరుష్యంక్రియాకేవలముత్తరమ్ ॥ ౧౦౭ ॥ బలాబలంపరీక్ష్యంతాం
దేవాశ్చేంద్రపురోగమాః । అత్రైవోత్తరదిగ్భాగేపర్వతంమేరునందన
మ్ ॥ ౧౦౯ ॥ స్వకాయరజ్జునాబద్ధ్వాబలంతేయావదస్తిహి । తావత్తై
వబలేనత్వంసంయుక్తస్సుస్థిరాత్మనా ॥ ౧౧౦ ॥ తిష్ఠభద్రమహాభాగవిష
పూత్కారజృంభితః । హృషీకేశవచశ్శ్రుత్వాహృష్టపుష్టాంగవిగ్రహః ॥
స్వకాయరజ్జునాబధ్నాన్నానందాద్రిమహీశ్వరః । స్థిరోబభూవచామం
త్ర్యవాయుంవేగవతాంవరమ్ ॥ ౧౧౨ ॥ తమాలోక్యాగ్నిదయితఃపర్వ
తంతముపాగతః । ఆజ్ఞయావాసుదేవస్యదేవానాంపశ్యతాంసతామ్ ॥
స్వస్మిన్భగవతఃప్రీతిమ్మత్వాఽతిశయితాంమరుత్ ।మదోద్ధతోమహావేగం
చక్రేపర్వతచాలనే ॥ ౧౧౪ ॥ నచకంపేగిరిఃకించిదపిశేషేణవేష్టితః ।

తతోఽపిసుమహావేగంచక్రేవాయుః ప్రకోపనః ॥ ౧౧౫ ॥ సంస్పర్ధమా
నయోరిత్థం శేషవాయ్వోర్మహాత్మనోః । హాహాకారో జగత్యాసీద్ధరో
త్తరితేతదా ॥ ౧౧౬ ॥ తతో బ్రహ్మాదిభిర్దేవైర్యాచితోఽపియదామరు
త్ । ప్రవేదేనశమంకించిత్తదాసౌఫణినాంపతిః ॥ ౧౧౭ ॥ జానన్భగ
వతశ్చాపిభావం దేవాంశ్చతోషయన్ । క్వచిత్ఫణాంతరంకించిచ్ఛ్లథయా
మాసవైలఘుః ॥ ౧౧౮ ॥ తతఃప్రకుర్వతో వేగంమారుతస్యమహాత్మ
నః ॥ కనిష్ఠాంగుళిమాత్రేతుప్రదేశే శ్లథబంధనే ॥ ౧౧౯ ॥ మహావేగస్య
సంపర్కాత్పర్వతోభోగిసంయుతః । యోజనాన్యతిలక్షాణిదక్షిణాభిము
ఖోయయౌ ॥౧౨౦ ॥మేరుస్తుష్టావనృపతేబలదేవమ్మహాబలమ్। త్రాయ
తాం త్రాయతాంస్వామిన్ పుత్రంబాలంభవాన్మమ॥౧౨౧॥ఏవముక్తోమే
రుణాయంతత్పుత్రంపర్యపాలయత్ । స్వర్ణముఖ్యామహానద్యాఃప్రతీరేచ
తథోత్తరే॥౧౨౨॥స్థాపయామాసరాజేంద్రగిరిరాజంసపన్నగమ్ । తతో
వాయుంసురగణాబోధయామాసురాదరాత్ ॥౧౨౩॥ అయం శేషాంశ
జోవాయోశైలశ్శైలేశ్వరాత్మజః । హరేస్సంచోదనేనైవజాతస్స్వావా
సహేతవే ॥౧౨౪॥ వ్యాజ్యేనైవత్వయానీతస్తేనస్వర్ణముఖీతటమ్। త్వత్సం
వాదచ్ఛలేనైషస్వస్థానోత్థానితోఽహినా ॥౧౨౫॥ మాయావీభగవానీ
త్థం కేవలంత్వాంవ్యమోహయత్ । తదద్యఫణిరాజంత్వమంతరంగంహరే
రిమమ్॥ ౧౨౬॥ ప్రసాదయాపరాద్ధోఽసివృథాతస్మిన్మహాత్మని। ఇతిసంబో
ధితోదేవైర్హృష్టైకాంక్షిభిరాదరాత్ ॥౧౨౭॥ శేషంగతమదఃపశ్చాత్తుష్టావ
మరుతాంపతిః।క్షమస్వమమదౌరాత్మ్యమజ్ఞానేనాగతంవిభో ॥ ౧౨౮ ॥
త్వయీహభగవాన్ప్రసాదాగమిష్యతివైహరిః। మయాపచరితమ్మౌర్ఖ్యా
న్మహాభాగేవృథాత్వయి ॥ ౧౨౯ ॥ ఇత్థంప్రసాదయామాసఫణిరాజంత
దామరుత్ । నిర్వైరత్వాత్ప్రసాదంసచకారమరుతిస్వయమ్ ॥ ౧౩౦ ॥
ఇత్థం శేషాంశజంశైలం శేషేణపరివేష్టితమ్ । స్వావాసహేతోర్హరిణా
వాహితంవాయునాఽచలాత్ ॥ ౧౩౧॥ రాజన్నేషనిమిత్తేన శేషాచలమిమం

కలియుగే శ్రీవేఙ్కటాచలనామనిష్పత్తిప్రకారః.

విదుః ॥ జనకః ॥ కలౌవేఙ్కటశైలేతికథంనామమహామునే ॥ ౧౩౨ ॥

శతానందః ॥ పురాపురందరోనామసోమయాజీదృఢవ్రతః। కాళహస్త్యా
ఖ్యనగరేసత్యవాగ్బ్రాహ్మణోఽభవత్ ॥ ౧౩౩ ॥ అపుత్రస్యాపివిప్రస్య
నాభూద్దుఃఖంసుతాప్తయే । దైవేనపూర్వపుణ్యేనవృద్ధస్యాస్యసుతోఽ
భవత్ ॥ ౧౩౪ ॥ చకారనామ్నాససుతమ్మాధవంవిప్రసంసది । పిత్రో
పనీతోబాలస్తువవృధేచంద్రవన్నృప ॥౧౩౫॥ వేదవేదాంగతత్త్వజ్ఞస్స
ర్వవిద్యావిశారదః । తతఃకాలాంతరేపుత్రంసదారంతంచకారహ ॥
సచంద్రలేఖయారేమేబహుకాలంచమాధవః । పఞ్చయజ్ఞపరోనిత్యంప
ఞ్చాననసమద్యుతిః ॥ ౧౩౭ ॥ త్రిస్సప్తవర్షేరేజేసద్వితీయఇవభాస్క
రః । సాకన్యాపాణ్డ్యదేశీయాపాణ్డ్యానాంచతథాప్రియా ॥ ౧౩౮ ॥
పత్యౌసుప్తేస్వయంశేత్యేపత్యౌభుక్తేత్వభుఙ్క్తచ । కదాచిద్విప్రపుత్రస్తు
దివాసంగమతత్పరః ॥ ౧౩౯ ॥ రాజపుత్రీంసమాసాద్యరాజన్కామా
తురోఽబ్రవీత్। మమేచ్ఛావర్తతేభద్రేసంగమేతవభామిని ॥ ౧౪౦ ॥ ప
తివాక్యముపాకర్ణ్యపతింప్రాహప్రజాపతే ॥చంద్రలేఖా ॥ శరీరమస్థిమాం
సాద్యైఃపూరితంపురుషర్షభ ॥ ౧౪౧ ॥ శరీరేణశరీరస్యసంగమస్సా
ధ్వసంమతః ॥ తత్రాపిదివసక్రీడామయుక్తాంమునయోవిదుః ॥ ౧౪౨ ॥
నికేతనేపితామాతాబాగ్నిహోత్రశ్చదేవరాట్ । ప్రభాకరప్రభాంప
శ్యత్యజకామంద్విజాత్మజ ॥ ౧౪౩ ॥ వధూవచనమాకర్ణ్యమాధవోవా
క్యమబ్రవీత్ ॥ మాధవః ॥ భవభామినిసాక్ష్యేమేపూర్వయాద్యమనోర
థమ్ ॥ ౧౪౪ ॥ తవస్యాత్పుత్రసౌభాగ్యంపరత్రపతిలోకతా । భర్తుర్వ
చనమాకర్ణ్యభర్తారంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౪౫ ॥ చంద్రలేఖా ॥ గచ్ఛా
మిజలహేతోస్తుగచ్ఛత్వంపురతోమమ। తదాజగామరాజేంద్రకుశార్థం
సస్వభావతః ॥ ౧౪౬ ॥ సాజగామాథపానీయపాత్రమాదాయభామి
నీ। తామన్వగాన్మాధవోపివటకూటమభిద్రుతః ॥ ౧౪౭ ॥ తత్రాంతరే
విప్రపుత్రోదదర్శాన్యాంస్త్రియంపునః । వనాంతరేవసంతేచవసంతీం
ద్రుమమూలగామ్ ॥ ౧౪౮ ॥ ధవళాంబరసబద్ధాంకటిమేఖలదూన్వి
తామ్।సునాసాంసుభగాంసుభ్రూంనీలాళకవిరాజితామ్ ॥ ౧౪౯ ॥
ముమోహావిప్రస్తాందృష్ట్వాసువర్ణాంసుపయోధరామ్ । స్నిగ్ధకంచుకసం
బద్ధాంకోకిలస్వరరంజితామ్ ॥ ౧౫౦ ॥ అంజనాలిప్తనయనామంత్య

జాంనామకున్తథామ్ । పాదేనవిలిఖంతీంగాం జానుస్థితశిరోరుహామ్॥ దృష్ట్వాఖిన్నమనాభూత్వా చింతయన్ప్రహ్వనిర్ణయమ్ । సభార్యాంప్రత్యువాచేదం గచ్ఛప్రాణప్రియేగృహమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ ఇచ్ఛామేపూర్ణతాంప్రాప్తా త్వద్భక్త్యాపరితుష్యతః ॥ చంద్రలేఖా ॥ యుక్తముక్తంత్వయాభద్ర గచ్ఛామిభవనంస్వకమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ భర్తురాజ్ఞాముపానీయ చంద్రలేఖాగృహంగతా । యావద్గచ్ఛతిసాభార్యా తావత్తత్రస్థితోఽభవత్॥ గతాయాంస్వప్రియాయాంతు తాంబాలాంపర్యపద్యత । శనైర్జగామరాజేంద్ర స్మరేణాహృతచేతనః ॥ ౧౫౪ ॥ సమీపస్థంమునింప్రేక్ష్య సారాజన్పృథులోచనా । స్వరభేదంప్రకుర్వంతీ వాక్యమూచేథమాధవమ్॥౧౫౫॥ కుంతలా ॥ మామాహిమునిశార్దూల మత్సమీపంమహామతే । సచతద్వచనంశ్రుత్వా సహసావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౫౬ ॥ మాధవః ॥ కాత్వంకల్యాణిభద్రం తే జననీజనితాచకః । ఆవాసస్తవభద్రం తేకస్మిన్రాష్ట్రేవరాననే॥ సాచేత్థముక్తామునినా జాతిమాహామనస్వినీ ॥ కుంతళా ॥ కింమాంపృచ్ఛసిపాపిష్ఠాం వ్యభిచారకులోద్భవామ్ ॥ ౧౫౭ ॥ అంత్యజాస్త్యజయోర్జాతాం సురామాంసాశినీంఖలామ్ । మధ్యదేశేనివాసోమే కింత్వంపృచ్ఛసిభూసుర ॥ ౧౫౯ ॥ వేదవేదాంతవేదిన్స్త్వం నమాంద్రష్టుమిహార్హసి । మాంస్ప్రష్టుంక్రీడితుంవాపి కథమిచ్ఛసిమూఢధీః ॥ ౧౬౦ ॥ ఏవమాదిప్రజల్పంతీ మ్మాధవస్తామథాబ్రవీత్ ॥ మాధవః ॥ వృథానారాయణాజ్జాతో బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౧౬౧ ॥ అంధమేనమ్మహారాజ మ్మన్యతేమేమతిస్సదా । వృథాయజ్జనయామాస వనితాంవనహేతవే ॥ ౧౬౨ ॥ తథాపిమమబుద్ధిస్తు త్వయ్యేవరమతేసదా । యతస్త్వయ్యేవనిరత మ్మనోమేకృతవానజః ॥ ౧౬౩ ॥ అతోమనోమేసంపూర్య జీవయాద్యశుచిస్మితే ॥ కుంతలా ॥ కులాటనంప్రకుర్వాణాః కులమాశతపూరుషమ్ ॥ ౧౬౪ ॥ దహంతీతివదంతిస్మ కులజావరమానినః॥ మాధవః ॥ లవణోదకజాతాని రత్నానివివిధానిచ ॥ ౧౬౫ ॥ అంగీకుర్వంతిదేవాశ్చ తేజఃప్రాధాన్యకారణాత్ । తస్మాదహంసురూపత్వాత్త్వయిభోగంకరోమిచ ॥ ౧౬౭ ॥ నరకంవామృతోయాస్యే పితృభిస్సహసుస్మితే ॥ ౧౬౮ ॥ ఇత్యేవముక్త్వాద్విజబాలకేన రురోద

కన్యాతరుణారుణాభా । దివౌకసోవిప్రవరోవిమోచ్యో దోషాదముష్మా
దసతీప్రసంగాత్ ॥ ౧౬౮ ॥ దిగ్దేవతాయాశ్చగణాధిపా
యే భాన్విందుపూర్వాశ్చనవగ్రహాయే । శృణ్వంతువాక్యం మమతే
వృథాయం విప్రోమృతిం యాస్యతి పాపసంగాత్ ॥ ౧౬౯ ॥
విలలాపమహారాజ బ్రాహ్మణార్థంసుమధ్యమా ॥ ౧౭౦ ॥ మాస్పృశా
ద్యమహీదేవ పాపినీంవ్యభిచారిణీమ్ । కస్పృశేదగ్నిమార్తస్సర్ప స
ర్పంవ్యాఘ్రంగజంద్విజ ॥ ౧౭౧ ॥ పరపత్న్యైహితత్తుల్యాః కిముచం
డాలకన్యకా । ఉత్తమంపదమాస్థాయ నీచాఇచ్ఛంత్యధోగతిమ్॥ ౧౭౨॥
జ్ఞానినోనతథావిప్రా స్తవబుద్ధిస్తుతాదృశీ। జాతిద్వేనిర్మితేపూర్వం విష్ణు
నాద్విజసత్తమ ॥ ౧౭౩ ॥ స్త్రీత్వంపుంస్త్వంయథాతద్వ చ్చాతుర్వ
ర్ణ్యంచభూసుర । బ్రాహ్మణస్యబ్రహ్మయోన్యాం రంతుమిచ్ఛాప్రశస్య
తే ॥ ౧౭౪ ॥ తథాన్యేషాంచవర్ణానాం స్వస్వజాతౌప్రశస్యతే । విప
రీతమిమంమన్యే ధర్మత్యాగంద్విజన్మనామ్ ॥ ౧౭౫ ॥ శరీరంతవవిప్రేంద్ర
వేదపూతంవిశేషతః। ఋతుకాలేచయన్మాతు స్తవపిత్రాసమాగమే॥౧౭౬॥
రేతస్సృష్టంవేదపూతం గర్భాధానమిదంవిదుః । సీమంతంకల్పయామా
మాసు ర్మంత్రై ర్వేదమయైర్ద్విజాః ॥ ౧౭౭ ॥ దశమేమాసిసంప్రా
ప్తేప్రాసూతజననీతవ । తదాపిత్రాజాతకర్మ కృతంనామచమంత్రవత్ ॥
అన్నప్రాశనచౌలాది బ్రహ్మవాచనపూర్వకమ్ । అగ్నిసాక్షివిధానేన
ప్రాప్తదారఃకృతోభవాన్ ॥ ౧౭౯ ॥ అధీతవేదశాస్త్రస్స న్నాహితా
గ్నివ్రతేస్థితః । ఏతాదృశస్యదేహస్యమయాసంగఃకథంభవేత్ ॥ ౧౮౦॥
కర్ణౌహరికథాశ్రుత్యా పావితౌనాసికాతవ । హర్యర్పితసుగంధేన పావి
తాజఠరంతవ ॥ ౧౮౧ ॥ వాసుదేవార్పితాన్నేన పవిత్రంపురుషర్షభ।
కృష్ణార్చనప్రసంగేన కరౌపావనతాంగతౌ ॥ ౧౮౨ ॥ హరినామకలాపే
న జిహ్వాతేపావనాత్మికా । పుణ్యక్షేత్రానుచారేణ పాదౌతేపావనీకృతౌ॥
ఏతాదృశేనదేహేన కథంసంగంప్రశంససి। మమాపిశ్శృణుమాహాత్మ్యం
దేహస్యామితదోషిణః ॥ ౧౮౪ ॥ అవాచ్యవచనైఃక్రూరై ర్జిహ్వామేద
హ్యతేసదా । సురామాంసాశనేనైవ జఠరేగుల్మమాగతమ్ ॥ ౧౮౫ ॥ వ్య
భిచారకథాలాపా త్కర్ణౌమేశిథిలీకృతౌ । పాదౌజారగృహంగత్వా

పాషాణసదృశో మమ ॥ ౧౮౬ ॥ గోవధాన్మత్కరౌ క్రూరౌ యమదండ
సమప్రభౌ । ఏతాదృశస్య దేహస్య త్వయా సంగః కథం భవేత్ ॥ ౧౮౭ ॥
ఉత్తమో నీచతాం ప్రాప్య కథం స్వర్గం గమిష్యతి । పరస్త్రీసంగదోషేణ
బహవో మరణం గతాః ॥ ౧౮౮ ॥ తస్మాదుత్తిష్ఠ భద్రం తే తవ దాసీ భవా
మి భోః । వనితావచనం శ్రుత్వా వాక్యమూచే ద్విజాత్మజః ॥ ౧౮౯ ॥
మాధవః ॥ త్వదీయసంగో బహుకాలపుణ్య ప్రభావజో ముక్తికరశ్చ భావ
హాః । దైవేన యోగేన హరేః ప్రసాదా త్పుణ్యైన లబ్ధః పురుషార్థహేతుః॥
తస్మాద్భజస్వానుగతోఽస్మి భామిని త్యజాద్య లజ్జాం కురు మే మనోగతమ్ । గ
చ్ఛంత్యద్య మమ ప్రాణా స్త్వద్వియోగేన కేవలమ్ ॥ ౧౯౧ ॥ తస్మాజ్జీవ
య భద్రం తే మరణాభిముఖం చ మామ్ । ఏవముక్త్వా ద్విజేంద్రేణ పృథుశ్రో
ణీ సముత్థితా ॥ ౧౯౨ ॥ పలాయనాయాశుమతిం చక్రే చండాలకన్యకా ।
ధావమానామనుద్రుత మాధవస్తాముపాస్పృశత్ ॥ ౧౯౩ ॥ రౌరవం
జనకస్యాపి జనన్యాః కులయోర్ధ్రువమ్ । స్యాదితి క్రోశమానాం తాం మాధ
వో మన్మథాహతః ॥ ౧౯౪ ॥ బలాత్కారేణ సంగృహ్య బుభుజే భోగ
ముత్తమమ్ । భోగాత్యయే ద్విజం బాలా వాక్యమూచే మనస్వినీ ॥౧౯౫॥
కుంతలా ॥ అద్యప్రభృతి భో విప్ర పతిస్త్వం మమ భూసుర । త్యజ యజ్ఞోప
వీతం త్వం ముండయిత్వా శిరస్తథా ॥ ౧౯౬ ॥ అబ్రాహ్మణ్యముపాగమ్య
భుంక్ష్వ గోమాంసముత్తమమ్ । పిబ మద్యోదకం శీఘ్రం చండాలత్వము
పాశ్రితః ॥ ౧౯౭ ॥ తద్వాక్యమాకర్ణ్య తదా తయోక్తం సర్వమాచరత్ ।
చండాలచరితాచారం జగామ విధిచోదితః ॥ ౧౯౮ ॥ విప్రస్తయా స
మేతస్తు కృష్ణవేణీనదీతటమ్ । ద్వాదశాబ్దం వసన్విప్రస్తత్సంగపరిమోహి
తః ॥ ౧౯౯ ॥ అనిత్యత్వాచ్ఛరీరాణాం కాలపాశేన యంత్రితా । జగా
మ మరణం రాజన్ కుంతలా నీలకుంతలా ॥ ౨౦౦ ॥ తయా విరహితశ్శ్రీ
మాన్ మాధవో దుఃఖకాతరః । అచరద్భువనం సర్వమున్మాదేనోద్భ్రమ
న్నివ ॥ ౨౦౧ ॥ అకస్మాద్దైవయోగేన రాజానశ్చోత్తరాస్తదా । యా
త్రార్థం సముపాజగ్ము ర్వరాహస్య చ పర్వతమ్ ॥ ౨౦౨ ॥ మార్గమధ్యే ద
దర్శాసౌ మాధవస్తాన్మహీపతీన్ । గచ్ఛన్నేవ చ తైస్సార్థం తదుచ్ఛిష్టాన్న
భోజనః ॥ ౨౦౩ ॥ ప్రాపసర్పగిరిం రాజన్ దైవయోగేన కర్మణా ।

తేరాజాన స్తత్రగత్వాతీర్థేకపిలసంజ్ఞకే ॥ ౨౦౪ ॥ స్నాత్వాభ క్తిసమో
పేతానవపనంచక్రురాదరాత్ । మాధవస్స్వయమప్యేత్యవాపయామా
సవై శిరః ॥ ౨౦౫ ॥ పార్వణానిప్రకుర్వంత స్తత్రరాజక్షితీశ్వరాః ।
పిండానిచసుసంహృష్టాశ్శ్రద్ధయానిదదు స్తదా ॥౨౦౬॥ మాధవోపిశు
భేతీర్థేస్నాత్వాతద్వచ్చ పార్వణమ్ । కుర్వన్పిండాన్మృదాకృత్వాపితృభ్య
శ్శ్రద్ధయాదదౌ ॥౨౦౭॥ దైవాత్తత్కర్మణైవాసౌతదాభూద్గతకల్మషః ।
తస్మాద్యోమానవోభక్త్యాకుర్యాత్తీర్థావగాహనమ్ ॥ ౨౦౮ ॥ పితృశ్రా
ద్ధంపిండదానంముక్తి స్తస్యనసంశయః । మృత్పిండంకృతవాన్విప్రఃపుణ్యా
క్షేత్రేపురాతనే ॥ ౨౦౯ ॥ కింవర్ణయామఃపురుషోత్తమస్య క్షేత్రస్యతీ
ర్థస్యచపుణ్యశక్తిమ్ । మృత్పిండదానాత్పితరశ్చతస్యముక్తింప్రపన్నాముర
వైరిశాసనాత్ ॥ ౨౧౦ ॥ ప్రభాతేవిమలేజాతేరాజానోరాజసత్తమ ।
సమారోహన్గిరిశ్రేష్ఠంసపుత్రాశ్చసబాంధవాః ॥ ౨౧౧ ॥ తేషామను
పదంరాజన్ప్రాపశేషగిరించసః । విశ్రామ్యంతస్సర్వఏవ తేతస్థు స్తత్రత
త్రచ ॥ ౨౧౨ ॥ సోపితస్థామహారాజమాధవోగిరిమస్తకే । భూధరస్స
ర్వమాత్రేణతదఘంపర్యకంపత ॥ ౨౧౩ ॥ మాధవస్యాభవత్కష్టంయ
థావైమక్షికాశినః । వమంతమేనంస్వంపాపంసమావృణ్వన్సమంతతః ॥
తదంగజాతఃకోప్యగ్నిరద్రిమాహాత్మ్యతస్తదా । ప్రజజ్వాలదహన్పాపం
సురామాంసాశనోద్భవమ్ ॥ ౨౧౫ ॥ తస్యదుర్గంధధూమేనవాసితాస్స
ర్వదేవతాః । తద్భావంవేదితుందేవాబ్రహ్మరుద్రపురోగమాః ॥౨౧౬॥
విమానానివిచిత్రాణిభాసయంతస్సమాగతాః । ఖమార్గేసంస్థితాస్సర్వే
దృష్ట్వాతచ్చరితంనృప ॥౨౧౭॥ వవృషుఃపుష్పవర్షాణిమాధవస్యోత్తమాం
గకే। దృష్ట్వాపితామహశ్శ్రీమాన్విమానాదవరుహ్యసః॥౨౧౮॥మాధవం
గతపాప్మానమజామీళంయథాహరిః । కృపయోద్ధృతవానేనంకృపాళు
ర్ద్విజపుంగవమ్ ॥ ౨౧౯ ॥ ఇతిసంచింతయం స్తస్యనికటంప్రాపసాదరమ్ ।
జిఘ్రంశ్చతచ్ఛిరశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మావాణీమథాబ్రవీత్ ॥ ౨౨౦ ॥ భో
భోమాధవవిప్రేంద్ర గతపాపోసికేవలమ్ । స్వామితీర్థస్యనికటంగత్వా
స్నాత్వాచతజ్జలే ॥ ౨౨౧ ॥ వరాహవదనంనత్వాత్యజదేహంమహీసు
ర । మహీపాలోఽథభూత్వాత్ర కురురాజ్యమకంటకమ్ ॥ ౨౨౨ ॥

పాణ్డవానాంచదౌహిత్రకులేజాతోఽసికీర్తిమాన్ । సుధర్మస్యసుతోభూ
త్వాఽఽకాశనామాథదక్షిణే ॥ ౨౨౩॥ నారాయణపురేవీరతోణ్డదేశా
ధిపోభవ । తవపుత్రీజగన్మాతాజామాతాచజగత్పతిః ॥ ౨౨౪ ॥ భవి
ష్యతిమహారాజ పశ్చాద్వైకుణ్ఠమాప్నుహి । ఇతితస్యవరందత్వాచతుర
శ్చతురాననః ॥ ౨౨౫ ॥ తదానామచకారాద్రేర్వేఙ్కటాచలఇత్యపి ।
సర్వపాపానివేంప్రాహుః కటస్తద్దాహఉచ్యతే ॥ ౨౨౬ ॥ తస్మాద్వే
ఙ్కటశైలోయం లోకేవిఖ్యాతకీర్తిమాన్ । ప్రభాతకాలేరాజేంద్రయః
కీర్తయతిభూధరమ్ ॥ ౨౨౭ ॥ తస్యపుణ్యఫలంవక్ష్యేశృణురాజన్యథా
స్థితమ్ । ఫలంభవేద్ధ్రువంగంగాసేతుయాత్రాసహస్రజమ్ ॥ ౨౨౮ ॥
ఇతిహాసమిదంప్రోక్తం గౌతమేనమమోదితమ్ । పుణ్యంపరమకల్యాణం
శ్రవణాద్భద్రదాయకమ్ ॥ ౨౨౯ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవత్క్రీడాద్రేర్యుగభేదేన వృషభాదినామ
భేదవర్ణనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

భగవతశ్శ్రీవైకుణ్ఠాద్వేఙ్కటాచలాగమనం.

జనకః ॥ మరుత్ప్రహోహిరాజానం భగవానాగమిష్యతి । ఇతి
త్వయోదితంపూర్వం తన్మమాచక్ష్వవిస్తరాత్ ॥ ౧ ॥ కథంనారాయ
ణః ప్రాప్తః కేనవాకారణేనభోః । తత్రాగత్యకృతంకింను తన్మమాచక్ష్వవి
స్తరాత్ ॥ ౨ ॥ కథంవైకుణ్ఠలోకంతుత్యక్తవాన్పురుషోత్తమః । చరితః
తస్యమాహాత్మ్యంతీర్థానాంపర్వతస్యచ ॥ ౩ ॥ వరాహరూపిణోవిష్ణోర్మా
హాత్మ్యంవదవిస్తరాత్ । ఆకాశనామ్నశ్చరితంరాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః ॥
యస్యపుత్రీరమాదేవీజామాతాచజగత్పతిః । దేవానాంచఋషీణాంచదే
వస్త్రీణాంసమాగమమ్ ॥౪॥ శతానందః ॥ పురాతుఋషయస్సర్వేకశ్యపా
ద్యామునీశ్వరాః । సన్మఖంజాహ్నవీతీరేసంతోషాచ్చక్రిరేద్విజాః ॥౬॥ త
స్మిన్కాలేమునిశ్రేష్ఠోనారదోమునిసత్తమః ।ఉవాచవచనంవిప్రాన్కిమర్థో
యంక్రతూత్తమః ॥౭॥ కోవాభుఙ్క్తేయజ్ఞఫలంకోవాధ్యేయస్సురోత్తమః ।

కృతయజ్ఞఫలంకస్యచార్పయేతేమునిసత్తమాః ॥ ౮ ॥ ఇతినారదవాక్యం తుత్రుత్వా తేమునిపుఙ్గవాః । సంశయార్థంసమాపన్నాఃకథమత్రవిచార్యతామ్ ॥౯॥ సంమిళిత్వాతదాసర్వేభృగుంబ్రహ్మావిదాంవరమ్ । తమూచుర్భక్తినమ్రాంగాఃకృతాంజలిపుటాస్థితాః ॥౧౦॥ గచ్ఛశీఘ్రంమహాబుద్ధే పరీక్షార్థంసురోత్తమాణ్ । ఇతి తేషాంవచశ్శ్రుత్వాయయౌకంజజమందిరమ్ ॥ ౧౧ ॥ తత్రదృష్ట్వాష్టబాహుంతం సాక్షాద్బ్రహ్మాణమగ్రజమ్ । చతుర్ముఖముదారాంగం సరస్వత్యానుసేవితమ్ ॥ ౧౨ ॥ చతురాస్యసముద్భూత వేదఘోషవిరాజితమ్ । దిక్పాలకగణైస్సార్థం కిరీటమకుటోజ్జ్వలమ్ ॥ ౧౩ ॥ స్తువంతంజగదీశానం నారాయణమనామయమ్ । ప్రణమన్భక్తిభావేన మదదీప్తివిరాజితమ్ ॥ ౧౪ ॥ పాతయామాసకాయం స్వంపురతఃకంజజన్మనః । పతితంసభృగుందృష్ట్వా నోవాచవచనంవిధిః ॥ తంమత్వాకించిదజ్ఞానా దపూజ్యమ్మునిపుఙ్గవః । అలబ్ధ్వాస్వాత్మనఃకార్యం కైలాసంసఋషిర్యయౌ ॥ ౧౬ ॥ కైలాసగిరిమాసాద్య తత్రాద్రాక్షీత్త్రిలోచనమ్ । కాముకంపార్వతీదేవ్యాక్రీడంతంనిజమందిరే ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్నాగతమాయాంతం నాజానాత్సముకోహరః । ఆగతంసామునిం దృష్ట్వా పార్వతీలజ్జయాఽవదత్ ॥ ౧౮ ॥ త్యజశీఘ్రంమహాబాహో హ్యాగతోమునిపుఙ్గవః । ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వా క్రోధాత్తామ్రవిలోచనః ॥౧౯॥ తంహంతుమద్రవచ్ఛీఘ్ర మృషిశ్శాపన్నిరాకరోత్ । శశాపసఋషిశ్శంభుం లోకేత్వంనైవపూజ్యసే ॥ ౨౦ ॥ త్వం శేఫఃపూజనే నైవ లోకేఖ్యాతింగమిష్యసి । ఇత్యుక్త్వాసఋషిశ్చాగా ద్వైకుణ్ఠంహరిమందిరమ్ ॥ ౨౧ ॥ ప్రాకారగోపురద్వార నవతోరణభూషితమ్ । చతుర్దిక్షుచతుర్ద్వారపాలకైరుపశోభితమ్ ॥ ౨౨ ॥ తత్రశయ్యాగృహేరమ్యే శేషమంచకశాయినమ్ । లక్ష్మ్యాసమేతందేవేశందదర్శసభృగుస్తదా ॥ తతాడోరసిగోవిందం భృగుఃపాదతలేనతమ్ । తాడ్యమానోహరిస్సాక్షాదుత్థాయవినయాన్వితః ॥ ౨౪ ॥ పపాతభగవాన్భక్త్యా ఋషిపాదసరోరుహే । ఆలిలింగేథభక్త్యైవ చోవాచఋషిపుంగవమ్ ॥ ౨౫ ॥

భృగుప్రతిశ్రీవైకుణ్ఠనాథోక్తవినీతివచనమ్.

శ్రీభగవాన్ ॥ కిమర్థంత్వమృషిశ్రేష్ఠ మచ్ఛరీరంకఠోరకమ్ । అతో

డయోఽజరాయుక్త మభేద్యం దేవమానుషైః ॥ ౨౬ ॥ వజ్రాదష్ట
గుణాంవిద్ధ మచ్ఛరీరేకఠోరతామ్ । కిమర్థంతాడితంవిప్ర కోమలాం
ఘ్రితలేనతత్ ॥ ౨౭ ॥ పాదాత్తేకోమలాదివ్యా మచ్ఛరీరసమాగ
మాత్ । కియద్దుఃఖంసమాపన్నానజానామిద్విజోత్తమ ॥౨౮॥ ఇత్యు
క్త్వాద్విజపాదౌతౌ ప్రక్షాల్యోష్ణోదకేనవై । దధారశిరసాభక్త్యా విప్ర
పాదోదకంశుభమ్ ॥ ౨౯ ॥ జగృహేసకుటుంబశ్చ సర్వలోకంవిడంబ

భగవతోభృగుకృతసాత్త్వికదేవతాత్వసమర్థనమ్.

యన్ । విబుధాదర్శనేనైవ పునంతిచజగత్త్రియమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఇత్యుక్తో
దేవదేవేనఋషిశ్చాగాద్ధరాతలమ్ । ఋషీణామగ్రజాతీనాంసభాయాం
సఋషిస్తదా ॥ ౩౧ ॥ బోధయామాసతాన్సర్వాన్ హరిస్సర్వోత్త
మస్స్వయమ్ । హరిస్సర్వోత్తమస్సాక్షాద్రమాదేవీతదంతరా ॥ ౩౨ ॥
తదధోవిధివాణ్యౌచతదధశ్శర్వపూర్వకాః । ఏవంతరతమాజ్ఞేయాస్సుర
దైత్యనరేషుచ ॥ ౩౩ ॥ ఇత్యేవంబోధితావిప్రాభృగుణాతత్త్వవేదినా ।

భృగుపాదాహతికుపితాయాలక్ష్మ్యాఃకరవీరపురాగమనమ్.

హరింనిశ్చిత్యసర్వేశం చక్రుస్తస్మైమఖార్పణమ్ ॥ ౩౪ ॥ తతస్తుభగవా
న్దేవఏకాంతేనిజమందిరే । స్వార్థంచరమయాఽతిష్ఠత్తదోవాచరమాహ
రిమ్ ॥ ౩౫ ॥ శ్రీరమా ॥ గచ్ఛామిదేవదేవేశత్యక్త్వాత్వాంజగదీశ్వరః ।
తాడితోసిజగన్నాథ ఋషిణాత్వంజగన్మయః ॥౩౬॥ మదాలింగస్థలేదేవ
పాదేనైవజగత్పతే । కరవీరపురందివ్యం గచ్ఛామిగరుడధ్వజ ॥ ౩౭ ॥
ఇతిప్రేమ్ణాచకలహంకృత్వాతుహరిణాసహ । రమాజగామతత్క్షేత్రంకర
వీరపురాహ్వయమ్ ॥ ౩౮ ॥ యదాగతామహాలక్ష్మీస్తదానారాయణో
హరిః । అష్టావింశతమేప్రాప్తేద్వాపరాంతేకలాయుగే ॥ ౩౯ ॥ య
స్మిన్దేశేయదాప్రేమ కలహోఽస్యాఃప్రశామ్యతి । కర్మణాయేనచయ

లక్ష్మ్యన్వేషణార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలప్రతిభగవదాగమనమ్.

థాతత్తథాచకరోమితత్ ॥ ౪౦ ॥ ఇతిసంకల్ప్యగోవిందోలీలామాను
షవిగ్రహః । మాయాపీపరమానందంత్యక్త్వావైకుంఠముత్తమమ్ ॥౪౧॥
గఙ్గాయాదక్షిణేదేశేయోజనానాంశతత్రయే । సువర్ణముఖరీనామనదీ
నాంప్రవరానదీ ॥౪౨॥ శుకస్యవరదాపుణ్యాహ్యగస్త్యమునిపూజితా ।

తస్యైవమోత్తరేతీరే క్రోశార్ధన్వయమాత్రకే ॥౪౩॥ శ్రీవేఙ్కటాగిరిర్నామ వర్తతేపుణ్యకాననః । సువర్ణగిరిపుత్రస్తుసర్వతీర్థసమన్వితః ॥ ౪౪ ॥ సాక్షాచ్ఛేషావతారోసౌసర్వధాతువిరాజితః । వైకుణ్ఠసదృశోదివ్యో నారాయణసమాశ్రయః ॥౪౫॥ శేషమారుతసంవాదాదాగతఃపుణ్యకాననః । యోజనత్రయవిస్తీర్ణస్త్రింశద్యోజనమాయతః ॥ ౪౬ ॥ వదనంవేఙ్కటగిరి ర్నృసింహాద్రిశ్చమధ్యమః । శ్రీశైలఃపుచ్ఛభాగస్థ స్సర్వక్షేత్రమయోగిరిః ॥ ౪౭ ॥ సర్వవృక్షసమాకీర్ణః సర్వధాతువిభూషితః । కుందమందారపనస ప్లక్షోదుంబరకింశుకైః ॥ ౪౮ ॥ పిచుమందైః పారిజాతైస్తింత్రిణీజమ్బుమణ్డలైః । సరళైశ్చమహావృక్షైః కృష్ణాగరుభిరంచితః ॥ తాలహింతాలపున్నాగై ర్దేవదారుభిరాశ్రితః । హంసకారణ్డవాకీర్ణో బకకోకశుకైర్యుతః ॥౫౦॥ కపోతైః క్షీరహంసాద్యైర్మృగపంక్తైశ్చభూషితః। సింహశార్దూలశరభక్రోడమూతఙ్గవానరైః ॥౫౧॥ జమ్బుకైశ్చైవభల్లూకైఃకస్తూరీమృగమాహిషైః । తురఙ్గైర్వ్యాళశఖడ్గైశ్చ గోమాయుభిరపిశ్రితః ॥౫౨॥ మల్లికామాలతీజాతీనంద్యావర్తైర్విరాజితః । చమ్పకాశోకపున్నాగ కేతకైస్స్వర్ణకేతకైః ॥౫౩ ॥ ఏవంమనోహరశ్శ్రీమాన్ పర్వతః పుణ్యకాననః । తత్రదైవతగణామృగాశ్చఋషిపుఙ్గవాః ॥౫౪ ॥ పితరః పక్షిణస్సర్వే పాషాణాయక్షకిన్నరాః ॥ ౫౪ ॥ ఏవంప్రభావోస్యగిరింద్రజన్మనశ్శ్రీవేఙ్కటాద్రేస్తుహరేస్తథైవచ । జానంతినబ్రహ్మశివేంద్రపూర్వకాఅత్యల్పవీర్యామనుజాస్తుకింపునః ॥ ౫౫॥ ... ＊

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవతోశ్రీవైకుణ్ఠాద్వేఙ్కటాచలాగమనవర్ణనంనామ ద్వితీయోధ్యాయః.

శ్రీస్వామిపుష్కరిణీమాహాత్మ్యమ్.

శతానందః ॥ తస్యోపరివరాదివ్యా స్వామిపుష్కరిణీశుభా । మత్స్యకచ్ఛపసంబాధా జలకుక్కుటభూషితా ॥ ౧ ॥ శింశుమారగణాకీర్ణా మణ్డూకస్వరహుంకృతా । తీరజైర్వృక్షసంఘైశ్చ తుంగైరాచుంబితామ్బరా ॥ ౨ ॥ గంగాదిసర్వతీర్థానాంజన్మభూమిర్విరాజతే ।

తస్యాంయేస్నాంతిమనుజా స్తేధన్యాఃపుణ్యవర్ధనాః ॥ 3 ॥ ధనుర్మాసే సితేపక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే । కాంక్షంతివిబుధశ్రేష్ఠా మజ్జనంతజ్జలేశుభే ॥ ౪ ॥ కాంక్షంతిమనుజాస్స్నానమితిభోఃకింవదామితే । యేఽత్రశ్రాద్ధాదికర్మాణి పితౄణాంకుర్వతేద్విజాః ॥ ౫ ॥ తేషాంచ పితరస్తుష్టా నృత్యంతిహరిమందిరే । జన్మనాకిమనేనేహ వ్యర్థేనభవతామహో ॥ ౬ ॥ స్నానదానేనతత్తీర్థే మనుజాభాగ్యశాలినః । శఙ్ఖోనామనృపఃకశ్చి త్స్నానమాత్రేణరాజ్యగః ॥ ౭ ॥ పురానారాయణోనామబ్రాహ్మణోఽఙ్గిరసస్సుతః । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే మహిమ్నాస్నానజేనహి ॥ ౮ ॥ వరంలబ్ధ్వాహరిందృష్ట్వా జగామహరిమందిరమ్ । రామోపితత్రస్నానేనహృతాంసీతామగాత్పురా ॥ ౯ ॥ ఏవంతీర్థవరాత్ర స్వామిపుష్కరిణీశుభా । తస్యాఃపశ్చిమదిగ్భాగే వరాహవదనోహరిః ॥ ౧౦ ॥ ధరామాలింగ్యవల్మీకఆస్తేపిప్పలరాజితే । త్రికోటితీర్థజాతానాం జన్మస్థానంసభూధరః ॥ ౧౧ ॥ ఏతంగిరివరంప్రాప్య భగవాన్వేఙ్కటాచలమ్ । వైకుణ్ఠాదధికంమత్వావిచచారతతస్తతః ॥ ౧౨ ॥

శ్రీనివాసస్యస్వామితీర్థపశ్చిమతీరస్థవల్మీకప్రవేశప్రకారః.

నప్రాపకించిదాస్థానం గూహనార్థంరమాపతిః । ఇత్థంవిచార్యమాణేతు స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౧౩ ॥ దక్షిణేవిమలందివ్యం వల్మీకందృష్టవాన్మదా । తింత్రిణీవృక్షమూలస్థం భగవాన్జగదీశ్వరః ॥ ౧౪ ॥ మత్వేదంపరమంస్థానం తత్రలీనోఽభవద్ధరిః । ఏవందేవేస్థితేతత్రవిగతంవత్సరాయుతమ్ ॥ ౧౫ ॥ అతీతేద్వాపరేచైవత్వష్టావింశతమేకలౌ । అతీతేవత్సరేకశ్చి చ్చోళరాజోనృపోత్తమః ॥ ౧౬ ॥ అవతారంసమాపన్నే నాగకన్యోదరేతథా । తస్మిన్శాసతిభూఖణ్డం బహుపుణ్యఫలప్రదమ్ ॥ ౧౭ ॥ బహుక్షీరప్రదాగావః పుత్రావైపితృవత్సలాః । కాలేవవర్షపర్జన్య స్సస్యావైబహుధాన్యదాః ॥ ౧౮ ॥ నార్యఃపతివ్రతాస్సర్వాః పురుషాశ్చసతీవ్రతాః । ఇత్థంశాసతిరాజ్ఞ్యస్మి న్జనాఆనందత

ఆకాశనృపగృహేబ్రహ్మాదీనాం ధేన్వాదిరూపేణస్థితిః.

త్పరాః ॥ ౧౯ ॥ తస్మిన్కాలేవిధిస్సాక్షా ద్ధేనురూపంసమాశ్రితః । బ్రహ్మా ధేనోఃపాలికాభూద్గోపాలీకమలాలయా ॥ ౨౦ ॥ సాక్షాద్రుద్రో

వత్సరూపీ తాభ్యాంచేయంసమాగతా । పశ్యంతీపతినూర్గంతు చోళ
రాజంసమభ్యగాత్ ॥ ౨౧ ॥ చోళరాజగృహంప్రాప్య సామాత్యేనసవ
త్సకాం।విక్రీయగాంమహాలక్ష్మీర్జగామనిజధామచ ॥ ౨౨ ॥ గృహీత్వా
తామ్మహీపాలో ముదమాపప్రియాస్వతః । బహుక్షీరప్రదాంతాంస పు
త్రార్థమకరోత్తదా ॥ ౨౩ ॥ తతోధేనుసహస్రేణ సాకంశ్రీవేఙ్కటాచ
లే । సాగార్జగామనిత్యంతురమానాథంవిచిన్వతీ ॥ ౨౪ ॥ తత్రతత్రస
మాజిఘ్రన్ భూధరేంద్రేవృషాకపిమ్ । విచినోతిస్మసర్వత్రధేనురూపీవిధి
స్తదా ॥ ౨౫ ॥ తతఃకాలేనమహతా స్వామిపుష్కరిణీతటే । వల్మీక
స్థంహరింజ్ఞాత్వాతుతోషమనసావిధిః ॥ ౨౬ ॥ సమసిఞ్చచ్చవల్మీకంస
మన్తాత్క్షీరధారయా । తదాప్రభృతినిత్యంతురాజధేనుగణైస్సహ ॥ ౨౭ ॥
తత్రగత్వాతిభక్త్యైవ వల్మీకేక్షీరసేచనమ్ । జగన్నాథస్యసంప్రీత్యై ధే
నురూపీపితామహః ॥ ౨౮ ॥ చకారానుదినంగేహే నైవక్షీరందదాత
దా । చిరమేవంగతేకాలేచోళరాజసతీస్వయమ్ ॥ ౨౯ ॥ ధేనుపాలం
సమాహూయవచనంచేదమబ్రవీత్ । గవాపాలకదుర్బుద్ధేపయోఽ
స్యాఃకింకరోషిరే ॥ ౩౦ ॥ కింత్వంభుంక్షేఽథవావత్సోభుఙ్క్తేతద్వద
మేద్రుతమ్ । ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వా గోపాలోభయవిహ్వలః ॥ ౩౧ ॥

గోక్షీరపాయినంశ్రీనివాసమ్ప్రతిగోపాలకృతతాడనప్రకారః.

ఉవాచవచనంమందంరాజభార్యాంసగద్గదమ్ ॥ గోపాలః ॥ నజానేఽ
హంచతత్కర్మనమయాపీయతేపయః ॥ ౩౨ ॥ స్వయంపిబతివాధేను
ర్వత్సోవేతినవిద్మహే । సత్యంవచనమేతద్ధి విచారంకురుభామిని ॥ ౩౩ ॥
ఇతిగోపవచశ్శ్రుత్వాసాసతీవిహ్వలేక్షణా । తాడయామాసతంగో
పంరజ్జుభిశ్చర్మనిర్మితైః ॥ ౩౪ ॥ తతఃపరదినేప్రాప్తేతాడితోరాజభా
ర్యయా । కంఠాఙ్ఘ్రిబద్ధరజ్జుంతాంత్యక్త్వాతత్పృష్ఠతోయయౌ ॥ ౩౫ ॥
ధేనుఃప్రాప్యాఽథవల్మీకందివ్యంతద్ధరిమందిరమ్। అభ్యషించత్పయోభిశ్చ
స్వపయోధరసంభవైః ॥ ౩౬ ॥ తాందృష్ట్వాధేనుపఃకోపాత్కుఠారం
హస్తమాత్రకమ్ । ఉద్ధృత్యతరసాతస్యావధోద్యోగంసమాచరత్ ॥
తదావల్మీకగస్స్వామీవాత్సల్యందర్శయన్హరిః । స్వభక్తహననలోకే
స్వాత్మార్థంసహతేతుయః ॥ ౩౭ ॥ సఏవనరకంభుఙ్క్తే యావదాచన్ద్ర

తారకమ్ । మదర్థేచకుఠారేణహనిష్యతిచగాంఖలః ॥ 3౯ ॥ ఇతిమ
త్వారమాకాంతఃశ్రీనివాసోనిరామయః । తులసీదళమాత్రేణమామేకే
నైవయఃపుమాన్ ॥ ౪౦ ॥ పూజయేద్భక్తిభావేనతంరక్షామీతిమత్పణః।
ఇయంతుభక్త్యామాంనిత్యంసించతిక్షీరధారయా ॥ ౪౧ ॥ ఇత్థంవిచా
ర్యగోవిందస్తత్ప్రహారంనిగృహ్యచ । స్వయంజగ్రాహతంఘాతంమాళా
స్వేచజగత్పతిః ॥ ౪౨ ॥ కుఠారేణాతితీక్ష్ణేన తాడితే వేఙ్కటే
శ్వరే । శిరస్స్ఫోటంసమాపన్నే కుఠారేణసహోత్థితా ॥ ౪3 ॥
సప్తతాళ ప్రమాణేనరక్తస్ఫూర్తిరభూత్తదా । సతంకోలాహలందృ
ష్ట్వాగోపాలోమరణంయయౌ ॥ ౪౪ ॥ హాతేగోపేతదాసాగార
వరుహ్యగిరేస్తటాత్ । రాజానంసమనుప్రాప్యవత్సహీనేవదుఃఖి
తా ॥ ౪౫ ॥ లుఠ్ఠనంపరిచక్రేథ రాజాగ్రేరాజమందిరే । తాం

మృతగోపవిలోకనార్థంశ్రీవేఙ్కటాచలప్రతినృపాగమనమ్

దృష్ట్వావిహ్వలాంగాంసలుఠంతీంచారమబ్రవీత్ ॥ ౪౬ ॥ కిమర్థం
లుఠతీయం గౌస్త్యక్త్వాగోసంతతిఃకుతః । గవాసార్థంగచ్ఛచారమేళ
యేనాంగవాంగణే ॥ ౪౭ ॥ ఇతిరాజ్ఞాసమాజ్ఞప్త శ్చారస్తత్పృష్ఠ
తోయయౌ । ఆరుహ్యవేఙ్కటగిరింవల్మీకాగ్రముపాశ్రితః ॥ ౪౮ ॥ ప
తితంధేనుపందృష్ట్వావల్మీకాగ్రాత్సముత్థితామ్ । రక్తవృష్టింఘోరతరాం
సప్తతాళప్రమాణికామ్ ॥ ౪౯ ॥ సంవీక్ష్యనృపచారోథ జగామనృప
మందిరమ్॥౪౯-౨॥చారస్తమానమ్యనరేంద్రసన్నిధౌగోపాలకృత్యంచగ
ప్రదర్శితమ్ । గోపాలఘాతేనకృతంసరక్తంవల్మీకరంధ్రంతమువాచదీ
నః ॥ ౫౦ ॥ రక్తవృష్టింతతశ్శ్రుత్వారాజావిస్మితమానసః ॥ ౫౧ ॥
ఆరుహ్యనరయానంచశీఘ్రమాగాద్వృషాచలమ్ । వల్మీకస్యాన్తికేస్థి
త్వాసఇదంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౫౨ ॥ కిమిదంభోమహత్కష్టం కేన
పాపేనవైకృతమ్ । ధేనుపాలస్యమరణం వల్మీకంరక్తపూరితమ్ ॥ ౫3 ॥
గవావృత్తాంతకథనంకిమిదంవేఙ్కటాచలే । ఇతిరాజవచోఽశ్రౌషీద్వ

నృపప్రతివల్మీకనిర్గతశ్రీనివాసశాపః.

ల్మీకస్థోజగత్పతిః ॥ ౫౪ ॥ ఉద్భిద్యవల్మీకమనంతవీర్యావాననంతశైలేం
ద్రతలంసమాశ్రితః । శ్రీస్వామితీర్థస్యచదక్షిణేతటేవల్మీకగర్భాద్భగవా

నువాచ ॥ ౫౫ ॥ సగద్గదోత్కణ్ఠసమాకులాననస్సరక్తబాష్పోదకపూర్ణలోచనః । చోళంన్నృపేంద్రంబహుకష్టయాగిరా సశంఖచక్రప్రతిమాం సమాశ్రితః ॥ ౫౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ పాపిష్ఠోసిదురాచార రాజ్యగర్వమహోన్నత । అనాథంభక్తహీనంమాం దరిద్రంవనచారిణమ్ ॥ ౫౭ ॥ పితృమాతృవిహీనంచ భార్యాబంధువివర్జితమ్ । సుభ్రాతృహీనంకుటిలః కుఠారేణాసిధారిణా ॥ ౫౮ ॥ అతాడయన్నృపశ్రేష్ఠ తద్దుఃఖమతులంహ్యభూత్ । ధేనుపాలాయుధాఘాతా జ్జాతందుఃఖమహోద్భుతమ్ ॥ ౫౯ ॥ శిరోభిన్నంధేనుపేన దయాహీనేనదుర్మతే । యజమానోగృహేయస్తు నవిచారపరోభవేత్ ॥ ౬౦ ॥ స్త్రీపుత్రాద్యైఃకృతంకర్మ తస్యానిష్టకరంవిదుః । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్దేవ శ్శశాపనృపపుఙ్గవమ్ ॥ ౬౧ ॥ పిశాచోభవదుర్బుద్ధే మద్దుఃఖాధానకర్మణా । ఇత్థంశప్తోనృపశ్రేష్ఠః పతితశ్శాపమూర్ఛితః ॥ ౬౨ ॥ ముహూర్తాంతేసముత్థాయ ప్రోవాచజగదీశ్వరమ్ ॥ ౬౩ ॥　　*　　*　　*　　*

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామీతీర్థపశ్చిమతీరస్థవాల్మీకాచ్ఛ్రీనివాసావిర్భావ కథనంనామ తృతీయోధ్యాయః.

నృపమ్ప్రతిశ్రీనివాసకృత శాప హేతున్యాసః.

రాజా ॥ కిమర్థమశపో దేవమాఽపరాధవివర్జితమ్ । అవిచార్యజగన్నాథకింమయాచరితంతవ ॥ ౧ ॥ నజానేఽహంకించిదపిదుఃఖదంతేరమాపతే । హాకష్టమతులంప్రాప్తంకథమత్రజగత్పతే ॥ ౨ ॥ ఇతితేన సవిజ్ఞప్తశ్శ్రీనివాసోఽతిదుఃఖితః । ఉవాచమందంవచనంరాజానంశాపమూర్ఛితమ్ ॥ ౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ పాపిష్ఠోహందురాచారోన్యవిచార్యనృపోత్తమ । అజ్ఞానేనాతిదుఃఖేనవృథాశాపోమయార్పితః ॥ ౪ ॥ తథాపిమాంవిదుర్దేవాభగవంతంసనాతనమ్ । యతోఽతోమద్వచస్సత్యంమద్భక్తామాముపాసతే ॥ ౫ ॥ మచ్ఛాపోవ్యానృతోనస్యాదితివేదవిదోవిదుః । భక్తవాత్సల్యదోషేణదుఃఖితోహంభవామిచ॥ ౬ ॥ యావత్కలియుగంతిష్ఠేత్తావద్దుఃఖీభవాన్నృప । ఉభౌదుఃఖంసమాపన్నౌ

సత్యసంకల్పదోషతః ॥ ౭ ॥ భవిష్యతినృపశ్రేష్ఠఆకాశఇతినామవాన్।
సోపిమేదాస్యతేకన్యాంనామ్నాపద్మావతీంశుభామ్ ॥ ౮ ॥ కన్యాదానస్య
కాలేచదదాతివరదక్షిణామ్ । కిరీటంశతభారంచరత్నవజ్రసమాకులమ్ ॥
శుక్రవారేతుసాయాహ్నే కిరీటంధారయామ్యహమ్ । కిరీటధారణేస్యా
తాంనేత్రేమేజలపూరితే॥ ౧౦॥ ఘటికాషట్కమాత్రంతేసుఖంతత్రభవి
ష్యతి । ఇతికాలావధింకృత్వారాజ్ఞస్స్వస్యచమాధవః ॥ ౧౧ ॥ సుఖస్య
కాలంసంసూచ్యస్వావతారప్రయోజనమ్ । స్వావతారస్యచరితంకలౌ

భగవత్క్షతాపనోదనాయగురుకృతచికిత్సాప్రకారః.

కన్యాపరిగ్రహమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఇతిసంభాష్యరాజానంతత్రాస్తభగవాన్హ
రిః। క్షతశాంత్యర్థమాకాంక్షన్వైద్యశాస్త్రవిశారదమ్ ॥ ౧౩ ॥ గురుం
సురపతీనాంచసస్మారజగదీశ్వరః । ఆగతంచగురుందృష్ట్వాస్వౌషధంవద
మేద్రుతమ్ ॥ ౧౪ ॥ ఇతితేనసమాజ్ఞప్తోజీవోజీవవతాంవరః । క్షీరమౌ
దుంబరందేవతథాకార్పాసమర్కజమ్ ॥ ౧౫ ॥ మేళయిత్వారమాకాం
తతత్క్షతోపరిధార్యతామ్। ఇత్యేవంగురుణాజ్ఞప్తస్తచ్చకారయథోదితమ్॥

శ్రీవేఙ్కటాచలస్యాయోధ్యామధురాదితౌల్యవర్ణనమ్.

ఏవంకుర్వన్రమానాథస్తత్రలీనోభవద్ధరిః । కౌసల్యాకీటకగృహంతింత్రిణీ
దశదిగ్రథః ॥ ౧౭ ॥ గిరిరూపోఽనుజస్సాతౌదయోధ్యాభూదధిత్యకా । ఇ
త్థంరామావతారేణసమాంక్రీడామకల్పయత్ ॥ ౧౮ ॥ వల్మీకందేవకీ
సాతౌద్వసుదేవోథతింత్రిణీ । బలభద్రశ్శేషశైలోమధురాభూదధిత్య
కా ॥ ౧౯ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతత్రయమునాచవ్రజాజత । యాదవా
శ్చమృగాస్సర్వేఖగావై గోపికాదయః ॥ ౨౦ ॥ ఏవంశ్రీకృష్ణరూపేణక్రీ
డితోవేఙ్కటాచలే । *అరాయికాణేవికటేగిరింగచ్ఛేతితంవిదుః ॥ ౨౧॥
ఏవంవేదమయంసాతౌద్గిరీంద్రఃపన్నగాచలః । స్వదేహచ్ఛన్నవల్మీకో
వైకుణ్ఠాదధికోహ్యభూత్ ॥ ౨౨ ॥ సువర్ణముఖరీనామనదీసావిరజాన
దీ । వైకుణ్ఠోవేఙ్కటగిరిర్వాసుదేవోరమాపతిః ॥ ౨౩ ॥ ముక్తాఅజాః

---

* అరాయికాణేవికటే - గిరింగచ్ఛసదాన్వే - శిరింబిఠస్యసత్త్వభిః - తేభిష్ట్వా చాతయామసీత్యేషాఋక్ - ఋగ్వేదేఽష్టమాష్టకేఽష్టమాధ్యాయే త్రయోదశేవర్గే ప్రథమా.—

పక్షిగణాముక్తారుద్రామ్మునోత్తమాః । సనత్కుమారప్రముఖావానరా
ద్యాద్విజోత్తమాః ॥ ౨౪ ॥ మానుషంజన్మచాస్థాయయః పుమాన్వేఙ్క-
టాచలమ్ । గంతుమిచ్ఛతిధర్మిష్ఠస్తేనసర్వమనుష్ఠితమ్ ॥ ౨౫ ॥ ప్రీతో
భవేద్రమానాథస్సర్వదేవనమస్కృతః ॥ ౨౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటాద్రేర్మహి
మానముత్తమంజానంతినబ్రహ్మశివేంద్రపూర్వకాః । కిమల్పవీర్యామను
జాప్తమోగతాజానంతివిష్ణోస్థలమద్భుతంహితత్ ॥ ౨౭ ॥ *

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
నృపమ్ప్రతిశ్రీనివాసకృతశాపహేతూపన్యాసాది
వర్ణనన్నామ చతుర్థోఽధ్యాయః.

పద్మావతీపరిణయోపోద్ఘాతః.

ఋషయః ॥ సూతసూతమహాభాగసర్వశాస్త్రవిశారద । శ్రు
తంశ్రీవేఙ్కటేశస్యమాహాత్మ్యంపాపనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ అవతారప్రభావశ్చ
చోళరాజనిబన్ధనమ్ । వైకుణ్ఠాచ్చైవాగమనంచరితంలౌకికంపరమ్ ॥
కృపాళోసిదయాసారశ్శిష్యప్రీతిపరాయణః । తత్కల్యాణవిధింబ్రూహి
కోవాఽఽకాశనృపోత్తమః ॥ ౩ ॥ కథంపుత్ర్యభవత్పూర్వంకథంజామాతృ
తాంగతః । యోగినామ్మనసాఽచింత్యశ్శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౪ ॥
తత్త్వేనబ్రూహిభగవన్ సాఙ్గంవైవాహికంశుభమ్ । యఃపుమాన్వేఙ్క-
టేశస్యమహిమక్షీరసాగరే ॥ ౫ ॥ స్నానాచారపరోనిత్యంసధన్యఃపు
ణ్యవర్ధనః ॥ ౬ ॥ ఏవంమునీనాంవచనంనిశమ్యసూతోనితాంతంనిజశి

శ్రీశేషాచలప్రవృత్తశ్రీనివాసవరాహసంవాదః.

ష్యసంఘాన్ । ఉవాచభక్త్యాహ్యతినమ్రదేహస్సాధ్వీత్యసౌతానకృప
యాభినందన్ ॥ ౭ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతుమునయస్సర్వేభక్తిభావేనసం
యుతాః ॥ ౮ ॥ పన్నగాచలనాథస్యకన్యాసంగ్రహణంశుభమ్ । కదా
చిద్వేఙ్కటేశస్తుస్వాషధార్థంస్వయంహరిః ॥ ౯ ॥ గమనాభిముఖో
భూత్వానిర్జగామారుణోదయే । తస్మిన్కాలేవరాహస్తుమృగయాయాం
ససూకరః ॥ ౯ ॥ శ్యామాకహారిణంజిత్వాదైత్యంవృషభనామకమ్ ।
సమాగచ్ఛత్తదాదేవోవేఙ్కటేశందదర్శసః ॥ ౧౦ ॥ గర్జంతఃకోసి

కోసీతిసూకరాస్తత్రచాయయుః । తాన్దృష్ట్వాజగదీశస్తుతత్రలీనోఽభవద్ధరిః ॥ ౧౧ ॥ లీనంతంవేఙ్కటేదృష్ట్వా వరాహవదనోహరిః । వైకుణ్ఠాదాగతంమత్వావేఙ్కటేశంశ్రియఃపతిమ్ ॥ ౧౨ ॥ ఉవాచవచనందేవం ధైర్యమాలంబ్యబుద్ధిమాన్ । సోపిశ్వేతవరాహంతం జానన్వల్మీకతస్తదా ॥ ౧౩ ॥ నిరీక్షమాణస్సోత్కణ్ఠంనిర్గత్యోత్తరమభ్యధాత్ । తతోఽన్యోన్యవిలోకోత్థ బాష్పసందిగ్ధలోచనౌ ॥ ౧౪ ॥ క్రోడనారాయణౌ సాక్షాద్రూపద్వంద్వవిరాజితౌ । ఊచతుర్భాషణంచోభౌకృతలోకవిడంబనౌ ॥ ౧౫ ॥ తయోస్తదద్భుతంకర్మదృష్ట్వాబ్రహ్మపురోగమాః । వవృషుఃపుష్పవర్షాణి క్రోడనారాయణోపరి ॥ ౧౬ ॥ యథాయుగంయథాదేశంయథాకాలంయథావయః । తథావతారమాకాంక్షరమతేప్రాకృతోయథా ॥ ౧౭ ॥ ఏవంవదన్తస్సురపుంగవాస్తేవిచిత్రమాయాంజగదీశచేష్టామ్ । స్తువంతఊచుస్తమనంతవీర్యమనంతశైలంచరమాపతించ ॥ ౧౮ ॥ ఇత్యన్యోన్యంభాషమాణౌ సాక్షాన్నారాయణావుభౌ । సకౌతుకంచసంవీక్ష్య స్తుత్వాస్వంస్వంపదంతతః ॥ ౧౯ ॥ గతేదేవగణే

శ్రీవరాహానుజ్ఞయా శ్రీనివాసస్య శేషాచలావకాశప్రాప్తిః.

తత్రవరాహోహరిమబ్రవీత్ ॥ శ్రీవరాహః ॥ త్యక్త్వావైకుణ్ఠలోకంతు కిమర్థంత్వమిహాగతః ॥ ౨౦ ॥ తద్వదస్వమహాభాగజగదానందకారణ । ఇతితేనసమాజ్ఞప్తోన్యగదత్కోలరూపిణా ॥ ౨౧ ॥ శ్రీనివాసః ॥ భృగోరంఘ్రిప్రపాతాచ్చ రమాకోల్లాపురంగతా । తేనదుఃఖేనసంతప్తస్త్యక్త్వావైకుణ్ఠముత్తమమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఆగతోస్మిధరాకాంతవల్మీకేతవదక్షిణే । నివసంతంచమాందేవధేనుపాలోహ్యతాడయత్ ॥ ౨౩ ॥ కుఠారేణాసిధారేణతత్క్షతమ్మాంప్రబాధతే । ఔషధార్థంవరాహత్వాంగచ్ఛామీహనిరంతరమ్ ॥ ౨౪ ॥ దైవేనదృష్టవానస్మిత్వామద్యేహధరాధరమ్। అత్రైవనివసామీతిసంకల్పోమమవర్తతే ॥ ౨౫ ॥ స్థలందేహ్యావనీకాంతయావత్కలియుగంభవేత్ । ఇతితేనసవిజ్ఞప్తోవరాహవదనోహరిః ॥ ౨౬ ॥ ఉవాచవచనందేవస్థలంమూల్యేనగృహ్యతామ్ । ఇతివాక్యంతతశ్శ్రుత్వాప్రోవాచమధురంవచః ॥ ౨౭ ॥ ప్రథమందర్శనంచస్యాన్నైవేద్యంక్షీరసేచనమ్ । ఇదమేవపరంద్రవ్యందదామికరుణా

నిధే ॥ ౨౮ ॥ దాస్యామియత్తేభూకాంత తదంగీకురుమాధవ । వరం ద్రవ్యమిదంతాత కృపాంకురుకృపానిధే ॥ ౨౯ ॥ ఇత్యుక్తోహరిణాపోత్రీహారయేస్థానకాంక్షిణే । తదాదదౌస్థలంపాద శతమాత్రంరమాపతేః॥ పరస్పరంవినోదంతౌ కుర్వాణావేకరూపిణౌ । మోహనార్థమభక్తానాం భక్తానాంభక్తిసిద్ధయే ॥ ౩౧ ॥ చిక్రీడాతేవేఙ్కటేశ క్రోడరూపాసురోత్తమౌ । తదారభ్యధరాకాంతో వకుళాంపాపకారిణీమ్ ॥ ౩౨ ॥ అర్పయామాసదేవస్య సేవార్థంవేఙ్కటేశితుః । భోజనార్థంరమేశస్య శ్యామాకాన్నంనిరంతరమ్ ॥ ౩౩ ॥ సమధుప్రేషయన్నిత్యం తయావకుళమాలయా । సాబాలాభక్తినిరతా శ్రీనివాసస్యసన్నిధౌ ॥ ౩౪ ॥ అన్నపా

వకుళమాలికాఖ్యభగవత్పరిచారికాపూర్వజన్మవృత్తాన్తః.

నాపధాద్యైశ్చ పాదసంవాహనాదిభిః । పూజయామాసగోవిందం శ్రీనివాసంనిరామయమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఋషయః ॥ శ్రుతంసూతమహాభాగ దేవాగమనముత్తమమ్ । నశ్రుతంశ్రీవరాహస్య ప్రథమందర్శనేఫలమ్ ॥౩౬॥ శ్రీనివాసస్యకృష్ణస్య కల్యాణంశుభదంమహత్ । పునశ్శ్రీవేఙ్కటగిరావాసశ్శ్రీశార్ఙ్గధారిణః ॥ ౩౭ ॥ వకుళాసేవికాప్రోక్తా కాసాపూర్వం వదస్వనః ॥ సూతః ॥ పురాయశోదావకుళా కృష్ణస్యజననీహ్యభూత్ ॥ ౩౮ ॥ అదృష్ట్వానంతరూపస్య కృష్ణస్యతనయస్యసా । కల్యాణం సుఖదంస్వస్య తదయాచతతంహరిమ్ ॥ ౩౯ ॥ యశోదా ॥ మనస్సీదతి మేకృష్ణ తవకల్యాణవీక్షణే । దర్శయస్వరమానాథ యశోదానందవర్ధన॥ కల్యాణాదిమహాపుణ్యం పావనంచరితంతవ । తమేత్యుక్తోరమానాథస్స్వవదన్మధురంవచః ॥౪౧॥ శ్రీభగవాన్॥జన్మన్యనంతరేదేవి తావకీనంమనోరథమ్ । శ్రీశైలేపూరయిష్యామి కించిత్కాలాదనంతరమ్ ॥ ౪౨ ॥ దేవేనేత్థందత్తవరా సాత్యజత్తేనహేతునా । కళేబరంతుకల్యాణీ యశోదానన్దవల్లభా ॥ ౪౩ ॥ తస్యాఃప్రీత్త్యైవాసుదేవో హ్యష్టావింశేకలాయుగే । ఆవిర్భూయయశోదాయా స్తోషకైర్గుణకర్మభిః ॥ ౪౪ ॥ క్రీడన్నాస్తేజగద్యోనిర్నిర్దోషోఽపీశ్వరోపిచ । దైత్యానాంవంచనాయైవ సురాణాముక్తిహేతవే ॥ ౪౫ ॥ స్వభక్తానాంహితార్థాయ విరక్తానాంవిశేషతః । ముక్తిమాపాదయన్దేవః క్రీడతేప్రాకృతాకృతిః ॥ ౪౬ ॥ ఇత్యేవంకారణాదేవ

యశోదా వకుళాఽభవత్ । సా కరిష్యతి కల్యాణం హరేర్వేఙ్కటవాసినః॥
కిమలభ్యా హరౌ తుష్టే జ్ఞానవిజ్ఞానసంపదః । కశ్చిద్దేవం పూజయతి కశ్చి
ద్దేవేన పూజ్యతే ॥ ౪౮ ॥ హనూమాతా పూజితోఽపి స్వయమఙ్గన
మర్చతి । కోవర్ణయేద్ధరేః క్రీడాం విచిత్రాం జనపావనీమ్ ॥ ౪౯ ॥ నిత్య
శుద్ధస్య వై విష్ణో ర్యతోఽముష్యాభివందనే। కృతే పుణ్యామృషీ నామ ప్యకృతే
దోషసంగ్రహః ॥ ౫౦ ॥ తస్మాత్పూజ్యో హరిస్సర్వై ర్ఋషిభిస్తత్త్వకో
విదైః । పితృభిర్భూమిపైర్విప్రై ర్మానవై రాక్షసైర్ద్విజైః ॥ ౫౧ ॥ కలౌ
కలుషచిత్తానాం పాపాచారరతాత్మనామ్ । రక్షణార్థం రమాకాంతో ర
మతే ప్రాకృతే యథా ॥ ౫౨ ॥ దైత్యానాం మోహనార్థాయ సురాణాం
మోదనాయ చ । క్రీడతే బాలకై ర్బాలో జగత్పాలకబాలకః ॥ ౫౩ ॥
జగన్మోహనసౌందర్య లీలామానుషవిగ్రహః। నైతద్రూపం కృతం దేవైర్న
కృతం విశ్వకర్మణా ॥ ౫౪ ॥ స్వేచ్ఛయా క్రీడతే తత్ర స్వేచ్ఛారూపవిరాజితః।
క్షేత్రస్య మహిమా దివ్య స్తథా తీర్థస్య వైభవమ్ ॥ ౫౫ ॥ తత్ర సాక్షాద్ర
మాకాంతః కింతత్ర సుకృతం కృతమ్। బహుజన్మార్జితైః పుణ్యై ర్లభ్యతే క్షే
త్రదర్శనమ్ ॥ ౫౬ ॥ తత్రాపి వేఙ్కటగిరే ర్దర్శనం ముక్తిదం పరమ్ । దు
ర్లభం దేవసంఘానాం మనుష్యాణాం తు కా కథా ॥ ౫౭ ॥ ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
పద్మావతీపరిణయోపోద్ఘాతాది కథనం నామ
పఞ్చమోఽధ్యాయః.

మృగయావిహారోద్యుక్త శ్రీనివాసాలంకారవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ స కదాచిద్రమేశస్తు చింతయామాస వై హయమ్।
మనసా చింత్యమానే తు హయః ప్రత్యక్షతాం గతః ॥ ౧ ॥ వాయురశ్వత్వ
మాపన్నో రజ్జుతత్త్వాభిమానినీ । ఉపాసర్పత్స్వయం లక్ష్మీ స్తతోఽ
శ్వం తం సపూజయత్ ॥ ౨ ॥ తస్యోపరి సమాతిష్ఠ త్సర్వాభరణభూ
షితః । శుభ్రవస్త్రం పఞ్చదశ హస్తం బిభ్ర త్తథోపరి ॥ ౩ ॥ కాంచీబ
ద్ధ్వా రమాకాంతః కాంచీదామవిభూషితః । శుభ్రవర్ణం చోత్తరీయం పం
చహస్తం తథా దధత్ ॥ ౪ ॥ ఆదర్శాలోకితే వక్త్రే ధృత్వా శుభ్రాం చ

మృత్తికామ్ । తన్మధ్యేకుంకుమేనాపి తిలకంసుమనోహరమ్ ॥ ౫ ॥ పూగీఫలంచతాంబూలంచూర్ణనిక్షేపపాత్రకమ్ । కర్పూరవాసితైఃపూగకాచైర్జాతీఫలైశ్శుభైః ॥ ౬ ॥ లవంగైఃపత్రసమ్మిశ్రైర్గర్భితాంరత్నపేటికామ్ । ఆదర్శమృత్తికాంశుభ్రాం తథాకుంకుమభాజనమ్ ॥ ౭ ॥ స్వర్ణనిర్మితవస్త్రేణ బద్ధ్వాతుకటిమధ్యతః । స్వర్ణయజ్ఞోపవీతాంగఃకణ్ఠాభరణభూషితః ॥ ౮ ॥ కంకణాంకితదోర్భ్యాంచ సంపూర్ణవరగాత్రకః । భుజకీర్త్యారత్నమయ్యా రాజమానోఽఙ్గుళీయకైః ॥ ౯ ॥ కుంకుమాక్తసుగంధేనలిప్తోరోబాహురంజితః । కబరీకృతకేశేషురక్తవస్త్రంసువేష్ట్య చ ॥౧౦॥ లంబితైఃపుష్పజాలైశ్చస్కంధగైఃపరిభూషితః । సువర్ణరత్నసంబద్ధపాదుకాగూహితాంఘ్రికః ॥ ౧౧ ॥ ధనుర్బాణధరశ్శ్రీమాన్సాక్షాన్మన్మథమన్మథః । ఏవంమనోహరంరూపంధృత్వాశ్రీవేఙ్కటేశ్వరః॥ హయంరత్నసమాకీర్ణైరుపబర్హైర్విభూషితమ్ । సువర్ణతిలకోల్లాసివక్త్రం వాయుమనోజవమ్ ॥ ౧౩ ॥ నీలవర్ణంపాణ్డుపాదం హస్తపఞ్చదశోన్నత

మృగయావిహారసమయేశ్రీనివాసస్యకన్యాదర్శనప్రాప్తిః.

మ్ । ఆరుహ్యదేవమణ్యాది సర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥ ౧౪ ॥ అవరుహ్యగిరిశ్రేష్ఠాన్మృగయార్థంజగామసః । మృగాన్బహువిధాకారాన్ సింహశార్దూలజమ్బుకాన్ ॥ ౧౫ ॥ మాతంగాన్శరభాన్ఘోరాన్ తథావైమాహిషానపి । జఘానతాన్వనేదేవ స్సంచరన్నితస్తతః ॥ ౧౬ ॥ తత్రైకంహస్తినందృష్ట్వా మదోన్మత్తంవనేచరమ్ । తంహంతుమగమత్పృష్ఠ మనుసృత్యరమాపతిః ॥ ౧౭ ॥ సజగామవనేదూరం భయాద్భీతోవృషాకపిః । యోజనంసార్ధకంగత్వా తత్రదేవంజనార్దనమ్ ॥ ౧౮ ॥ దణ్డవత్పతితోభూత్వా శుండాముద్ధృత్యగర్జయన్ । యదాగతస్తదాకన్యా దృష్టిమార్గముపాశ్రితా ॥ ౧౯ ॥ ఋషయః ॥ సాకన్యాకస్యసంబద్ధా కిమర్థంవనమాగతా । కస్యేయంతనయాకన్యా తద్వదస్వమహామునే॥౨౦॥ఇతితైశ్చసవిజ్ఞప్తస్సూతఃపరమధార్మికః । ఉవాచవచనంభక్త్యాసంతోషోద్యుక్తమానసః ॥ ౨౧ ॥ శ్రీసూతః ॥ శృణ్వంతుమునయస్సర్వేకన్యాయాజన్మపావనమ్ । పురాతుద్వాపరస్యాంతే పాణ్డవానాంమహాత్మనామ్॥౨౨॥యుద్ధేతుభారతేఽతీతేత్వష్టావింశకలాయుగే।విక్రమార్కా

దయోభూపా స్స్వర్గలోకంయదాయయుః ॥ ౨౩ ॥ తత్కాలాం తేవత్సరే
షు సాహస్రేషుగతేషువై । చంద్రవంశేనృపఃకశ్చి త్సువీరఇతినామకః॥౨౪॥
జజ్ఞేసుధర్మ స్తత్పుత్ర స్తత్సుతౌనృపపుఙ్గవౌ।ఆకాశతోణ్డమానాఖ్యౌజాతౌ
లోకయశస్కరౌ ॥ ౨౫ ॥ ధర్మిష్ఠౌదృఢభక్తౌతౌ నారాయణపరాయణౌ।
జ్యేష్ఠోవియన్నృపస్సాధుః కనిష్ఠస్తోణ్డమాన్నృపః ॥౨౬॥ తోణ్డదేశాధిపో
భూత్వా శశాసపృథివీమిమామ్ । తస్మిఞ్ఛాసతిభూచక్ర మిహస్వర్గఇవా
భవత్ ॥ ౨౭ ॥ నిరాంతకమభూత్సర్వం జగత్స్థావరజంగమమ్ । గావో

పుత్రాలాభేనవియన్నృపానుభూతచిన్తాప్రకారః.

బహుపయోదాశ్చ నార్యఃపతిపరాయణాః ॥ ౨౮ ॥ కదాచిత్పుత్రకాం
క్షీస హ్యేకాం తేభవనేస్థితః।అపుత్రోనృపతిర్దుఃఖా ద్గురుంచోవాచభక్తి
తః ॥ ౨౯ ॥ ఆకాశరాజః ॥ అనుభూతమిదంరాజ్యం హస్త్యశ్వరథసం
కులమ్ । నానాదానమకార్షంచ తీర్థయాత్రాంవిశేషతః ॥ ౩౦ ॥ నాను
భూతంపుత్రసుఖం పితౄణాంముక్తిదంద్విజ । కిమ్మయాచరితంపాపం క
స్యపుత్రోహతఃపురా ॥ ౩౧ ॥ కేనపాపేనవిప్రేంద్ర నప్రాప్తంపుత్రజ
న్మమే । నేత్రాభ్యాంనైవదృష్టంచ పుత్రస్యముఖపంకజమ్ ॥ ౩౨ ॥ కర్ణా
భ్యాంనశ్రుతశ్శబ్దః పుత్రేణరుదతాకృతః । ద్విజేంద్రపితృబంధూనాం దు
ర్గతిశ్చభవేత్తథా ॥ ౩౩ ॥ అపుత్రస్యగతిర్నాస్తీ త్యేవంవేదవిదోవిదుః।
పుత్రేణరుక్మపాత్రేతు నాన్నంభుక్తంమయాసహ ॥ ౩౪ ॥ కృతదోషే.
ణనమయా కదాచిల్లాలితస్సుతః । భూషణాన్యాదరాత్కృత్వా నపుత్రో
లంకృతోమయా ॥ ౩౫ ॥ ససంజాతోనమేయస్స్య త్పుత్రఃపితృహితే
రతః । సుతార్థంకవచంకృత్వా త్వమేహీతిసనోదితః ॥ ౩౬ ॥ పుత్ర
హీనంచమాందృష్ట్వా కర్షంతియమకింకరాః । గచ్ఛరాజఞ్జవేనైవయ
మస్యభవనంత్వితి ॥ ౩౭ ॥ పాశకుణ్ఠితసర్వాంగః కిమువక్ష్యామ్యపుత్ర
వాఞ్ ॥ చిత్రగుప్తేనలిఖిత మపుత్రత్వంమహామతే ॥ ౩౮ ॥ మద్గర్భజా
తపుత్రేణ మార్జితంతుకదాభవేత్ । దురాచారోసిదుర్బుద్ధి రపుత్రేతియ
మేనచ ॥ ౩౯ ॥ భాషితంవచనంశ్రుత్వా కఃపుమాన్సుఖమాప్నుయాత్।
నష్టదీపోఽతినైష్ఠుర్యః కష్టోద్భూతకళేబరః ॥ ౪౦ ॥ వృథాజాతోతిపాపా
త్మాఽ స్మ్యత్మనోనరకావహః । తంతుహీనంకులంచాపి విగతాంబుంచ

వాపికామ్ ॥ ౪౧ ॥ అంగనాంభర్తృహీనాంచ సంతోనిందంతిసంసది ।
కింకరోమిమహీదేవ క్వగచ్ఛామీహాకాగతిః ॥ ౪౨ ॥ కందేవంశరణంగ
త్వాభవాబ్ధింప్రతరామ్యహమ్ । రుదంతంపుత్రమాలోక్య కదాప్రేమ్ణా
తమాహ్వయే ॥ ౪౩ ॥ ఘంటాంచప్రతిమాందత్వాపుత్రస్యఫలకందు
కౌ । గజమారోప్యమాంతాతకుర్వన్గ్రామప్రదక్షిణమ్ ॥ ౪౪ ॥ సభాం
గచ్ఛాథరాజేంద్ర తథాతాళస్వనేనచ । ఇతిపుత్రేణసోత్కంఠం కృతాం
మంజుళభాషిణా ॥ ౪౫ ॥ కదాచిదపినైవాహంశ్రుతవాన్ప్రార్థనామితి ।
అజాతపుత్రశ్శోకేనమూర్ఛామాపమహీపతిః ॥ ౪౬ ॥ పునస్సంజ్ఞా
మవాప్యాథ విలలాపసుదుఃఖితః । కవచంకారయిత్వాతుశిరోభూష
ణమప్యథ ॥ ౪౭ ॥ కేశభూషణమత్యర్ఘ్యం రత్నవజ్రసమాకులమ్ । కదాచి
దంకమారోప్యనమయాలంకృతస్సుతః ॥ ౪౮ ॥ నోపనీతోపిచప్రీత్యాసు
తోమేపంచవార్షికః । అష్టమేవాథదశమే నకృతోదారసంగ్రహః ॥౪౯॥
బాలస్యజాతకర్మాపి నాకార్షంనాపిచాభిధామ్ । పుత్రార్జితంధనంబ్రహ్మ
న్నోపజీవితమద్యమే ॥ ౫౦ ॥ అభిషిచ్యసుతంరాజ్యే భార్యయాకృతభోజి
నా । నగతంచవనంవిద్వన్ పారంపర్యక్రమాన్మయా ॥౫౧॥ అహోదరిద్ర
స్యమహానుభావమే పుత్రేణహీనస్యకథంగతిర్భవేత్ । వృథాశరీరంఘటకు
డ్యసన్నిభంజాతంసుధర్మస్యకులేసుపావనే ॥౫౨॥ మనుష్యాణామనాథా
నాందుర్లభంపుత్రజన్మచ । బహుపుణ్యవశాత్పుత్రోజాయతేమానవోద
రే ॥ ౫౩ ॥ కన్యకాపినసంభూతా హ్యస్మాకమతిపాప్మనామ్ । సత్పు
త్రాఃక్వనుజాయేరన్ ధర్మసంతానసంజ్ఞికాః ॥ ౫౪ ॥ వరదాచ్యుతరం
గేశజగన్నాథజగద్గురో । సుబ్రహ్మణ్యసురాధీశ రామకృష్ణనమోస్తుతే॥
వేఙ్కటేశరమాకాంతవరాహవదనాచ్యుత । నారాయణరమాధీశకృ
పాంకురుకృపానిధే ॥ ౫౫ ॥ సుపుత్రవంతఃఖలుభాగ్యవంతోహ్యపుత్ర
వంతోభువిదుఃఖవంతః । సంసారసింధోస్తరణేఽస్యశక్తః కామేగతిఃక
ర్మఫలానుభోగినః ॥ ౫౬ ॥ ఏవముక్త్వామహీదేవం విరరామమహీప
తిః । పాపిష్ఠోహందురాచారఃపుత్రేణాహందరిద్రతః ॥ ౫౭ ॥ హాకాన్లో
కాన్గమిష్యామిక్రూరంవానరకంగురో । కఉపాయోమహాప్రాజ్ఞ పుత్ర
లాభేద్విజోత్తమ ॥౫౮॥ ఇతిరాజవచశ్శ్రుత్వాగురుర్వాక్యమువాచహ।

ధరణీతలాత్పద్మావత్యుత్పత్తివర్ణనమ్.

గురుః ॥ యజ్ఞంకురునృపశ్రేష్ఠ పుత్రస్తేనభవిష్యతి ॥ ౬౦ ॥ గురోర్వాక్యంసమాకర్ణ్యయజ్ఞాయాశోధయద్ధరామ్ । స్వర్ణలాంగలసంఘైశ్చ ద్విజమంత్రిగణైస్తథా ॥ ౬౧ ॥ శోధ్యమానేధరాపృష్ఠేతత్రపద్మందదర్శసః । సహస్రపత్రంరాజేంద్రః కిమేతదితివిస్మితః ॥ ౬౨ ॥ కన్యాంచపత్రేషురమాకృతింశుభాం దృష్ట్వాతిసంతుష్టమనాబభాషే । దేవేనదత్తాత్వియమిందిరాభా కన్యాకుమారీకమలాభనేత్రీ ॥ ౬౩ ॥ ఇత్థంసమాభాష్యనృపోత్తమో సాహస్తేప్రగృహ్యాశుబభాణదీనః । మాయామహేశస్యదురత్యయాహరేః కేయంతుయాసంప్రతిగృహ్యతేమయా ॥ ౬౪ ॥ ఇత్యేవంసంశయానంతమాకాశాఖ్యంనరాధిపమ్ । ఉవాచాకాశగావాణీపుత్రీయంతవపుణ్యదా ॥ ౬౫ ॥ సంరక్షైనామ్మహాభాగబహుకీర్తిఫలప్రదామ్ । ఇత్యనంతగతాంవాణీం శ్రుత్వారాజాతిహర్షితః ॥ ౬౬ ॥ తాంకన్యాంప్రతిగృహ్యాశుస్వభార్యాంప్రత్యువాచహ । శృణుభద్రేమహాప్రాజ్ఞే దేవదత్తామిమాంశుభామ్ ॥ ౬౭ ॥ సంవర్ధయవరాంపుత్రీం గర్భజాతాంసుతామివ । ఇత్యుక్త్వాతత్కరేదత్వా బహుదానమథాక

వియన్నృపస్యవసుదానాఖ్యసుతోత్పత్తిక్రమః.

రోత్ ॥ ౬౮ ॥ కన్యాఽఽగమనపుణ్యేనసాదేవీగర్భమాదధే । గర్భిణీంస్వసతీందృష్ట్వాచక్రేపుంసవనంపతిః ॥ ౬౯ ॥ పంచమాసేతుసంజాతే సీమంతంనృపపుఙ్గవః । కారయామాసవిధినా బ్రాహ్మణైర్యజుషాంగణైః ॥ ౭౦ ॥ తతఃకాలేనసాసాధ్వీ నవమాసేగతేసతి । మాసేతుదశమేప్రాప్తే సుషువేపుత్రముత్తమమ్ ॥ ౭౧ ॥ కన్యారాశిగతేభానౌ దశమ్యాంరోహిణీయుజి । పక్షేతుప్రథమేదేవీ సాయంకాలేగురోర్దినే ॥ ౭౨ ॥ పుత్రోత్పత్తిప్రవక్తౄణాం సర్వస్వందత్తవాంస్తదా । గవాంకోటిసహస్రాణిచాశ్వానామయుతంతథా ॥ ౭౩ ॥ నవధాన్యానివస్త్రాణి వినాస్వేఛత్రచామరే । దానంకృత్వానృపశ్రేష్ఠ స్వస్తివాచనమాచరత్ ॥ ౭౪ ॥ జాతకర్మాదికంకర్మ కృతవాంస్తత్క్షణేనృపః । దినేతుద్వాదశేప్రాప్తే కృత్వాపుత్రాభిధాంతథా ॥ ౭౫ ॥ తద్దినేబహువిప్రౌఘాన్ నన్నాద్యైఃపర్యతోషయత్ । నామ్నాసవసుదాతేతి లోకేఖ్యాతింగమిష్యతి ॥ ౭౬ ॥

ఋషయః ॥ శ్రుతంపుత్రస్యచరితం నశ్రుతంవ్యాసవల్లభ । అయోని
జాయాస్తత్పుత్ర్యాః కింనామచతదాకరోత్ ॥ ౨౭ ॥ శ్రీసూతః ॥
పద్మోదరాంపద్మగర్భాం పద్మజాతాంవరాననామ్ । పద్మాయా
అవతారాంతాం మత్వాతస్యాతదాకరోత్ ॥ ౨౮ ॥ అనురూపంనా
మకర్మనామ్నా పద్మావతీతిచ। వర్ధమానౌసుతౌదృష్ట్వా రాజాసంతోష
మాగతః ॥ ౨౯ ॥ అకళఙ్కేన్దుసదృశౌ రనూచంద్రమసావివ । కింతే
నసుకృతంరాజ్ఞా బహుజన్మసుసంచితమ్ ॥ ౩౦ ॥ అగ్రజాంపుత్రికాం
దృష్ట్వా తదంతేపుత్రముత్తమమ్ । దృష్ట్వాతుతోషమనసా సంపూర్ణా
నందవిభ్రమః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్థంకాలేగతేతస్మిన్ సాబాలాయౌవనంగతా।
యౌవనాప్తాంవిశాలాక్షీం దృష్ట్వారాజావ్యచింతయత్ ॥ ౩౨ ॥ విచా
రయన్సనృపతిః పుత్ర్యర్థంవరముత్తమమ్ । నప్రాపదుఃఖసంతప్తః కస్మై
దేయామయాసుతా ॥ ౩౩ ॥ ఇతిచింతాబ్ధిమగ్నోసౌ పుత్రీపరిణయేత
దా । అసమ్మతోఽకరోత్పుత్రం పరంసంస్కారసంస్కృతమ్ ॥ ౩౪ ॥
శ్రుత్వారాజసుతాబాలాబ్రాహ్మణైరనుజంపరమ్ । తదోపనీతంసద్యోఽ
భూత్పుత్రీయౌవనపీడితా ॥ ౩౫ ॥ సాకదాచిద్వనంబాలాసఖీభిఃపరి
వారితా । జగామపుష్పాణ్యాహర్తుం కన్యాకమలలోచనా ॥ ౩౬ ॥ వ
సంతమాగతంవీక్ష్యవనేతాభిర్భయాకులా । పుష్పాణ్యాహారయామా

నారదోక్తపద్మావతీశరీరసల్లక్షణాని.

సతరుమూలముపాశ్రితా ॥ ౩౭ ॥ తదాగతోనారదస్తు వృద్ధోభూత్వా
జటాధరః । ధూళీధూసరితాంగశ్చ కర్పూరసదృశద్యుతిః ॥ ౩౮ ॥ ఆగ
తంతంమునిందృష్ట్వా విస్మయాకులమానసా । పద్మావతీసఖీఃప్రాహచ
టులాభృశకాతరా ॥ ౩౯ ॥ కోసాభయంకరోబాలాః క్వాయాత్యత్ర
విచార్యతామ్ । ఇత్యుక్తాస్తాస్తదాకన్యాః పప్రచ్ఛుస్థవిరంద్విజమ్ ॥ ౪౦ ॥
కన్యాః ॥ కోసివిప్రమహాప్రాజ్ఞకిమర్థంత్వమిహాగతః । వాక్యంతాసాం
సమాకర్ణ్య గురుఃప్రోవాచసద్వచః ॥ ౪౧ ॥ నారదః ॥ అహంకులగు
రుస్సాక్షాద్యుష్మాకంవరయోషితామ్ । హస్తందర్శయమేపుత్రిలక్షణా
నివదామితే ॥ ౪౨ ॥ ఉవాచలజ్జయాదేవీ కింవదిష్యసిహేద్విజ ॥ నారదః ॥

విద్ధిత్వంపితృతుల్యంమాంమనసానిర్మలేనచ ॥ ౯౩ ॥ ఇత్యుక్తా మునినా తేన దత్వాహస్తంవరాంగనా । ప్రాహభావిశుభంశ్రోతుం నిజలక్షణలక్షితమ్ ॥ ౯౪ ॥ పద్మావతీ ॥ సత్యంవదమహాప్రాజ్ఞ లక్షణాని విలోక్యమే । తతోదృష్ట్వాపాణితలం ప్రాహాస్మాజతనూభవః ॥ ౯౫ ॥ నారదః ॥ పతిర్భవతిధర్మజ్ఞే త్రిలోకేశోరమాపతిః । పాణీపద్మదళోపేతౌ పాదౌ తేస్వస్తికాయుతౌ ॥ ౯౬ ॥ ముఖంచంద్రసమాకారం చక్షుఃకమలకుట్మలమ్ । తిలపుష్పసమాకారా నాసికా తేవిరాజతే ॥౯౭॥ కపోలౌముకురాభౌ తే భ్రువౌ తేధనుషాసమే । దంతా దాడిమబీజాభా ఆస్యంకర్పూరభాజనమ్ ॥ ౯౮ ॥ అధరంరక్తపద్మాభం జిహ్వామృదుతరాశుభా । అరాళాలకసంబద్ధా శ్యామలాభాతి వేణికా ॥ ౯౯ ॥ లలాటంరత్నపీఠాభం శ్రోత్రేశష్కులికాసమే । తనుస్తేమన్మథాగారప్రతిమాఽప్రతిమప్రభా ॥ ౧౦౦ ॥ కణ్ఠస్సూర్యాంశుసదృశ తాంబూలరసదర్శకః । స్తనౌపీనౌఘనౌకుఙ్మాశుభౌ తేమగ్నచూచుకౌ ॥ ౧౦౧ ॥ ఉదరంకదళీపర్ణసదృశంనిమ్ననాభికమ్ । కటిస్తవకరిధ్వంసి కటిసామ్యయుతాశుభా ॥ ౧౦౨ ॥ రంభాస్తంభసమాకారం తవోరుయుగళం రమే । పృష్ఠంతేవేదివద్భాతికింత్వయాసుకృతంకృతమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ గమనంకరిరాజస్య సదృశం తేవరాననే । ఇతిసంభాష్యతాం దేవీం దేవర్షిఃపద్మసంభవామ్ ॥ ౧౦౪ ॥ అంతర్దధేనారదస్తు సర్వాసాంపురతోమునిః । సంస్తుత్యకమలాందేవీంమనసాచింతయన్రమామ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మనసావన్దనంకృత్వాజగామాథఋషిస్తదా ॥ ౧౦౬ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీ భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
మృగయావిహారోద్యుక్త శ్రీనివాసాలఙ్కారాది
వర్ణనంనామషష్ఠోధ్యాయః

పద్మావత్యాఃపుష్పాపచయసమయేశ్రీనివాసదర్శనమ్.

శ్రీసూతః ॥ కన్యాయాజననంప్రోక్తం కుమారస్యాపివైతతః । తస్యావదామిచారిత్రం వైవాహంపుణ్యవర్ధనమ్ ॥ ౧ ॥ కరీంద్రసంగేనసమాగతోహరిస్తురఙ్గమాస్థాయవరాఙ్గనానామ్ । శ్రీగన్ధలేపారుణచారు

వత్సా బాలార్కభాస్సోఽథసమీపమాయయౌ ॥ ౨ ॥ గర్జన్తంగజరాజం తం దృష్ట్వాపద్మావతీముఖాః । వనస్పతిముపాశ్రిత్య తత్రలీనా స్తదాఽభవన్ ॥ 3 ॥ నిమీల్యనేత్రవర్త్మాని వ్యూహంకృత్వావరాఙ్గనాః । పశ్యన్త్యోఽథతరుచ్ఛన్నాఃపునఃపునరవస్థితాః ॥ ౪ ॥ తదన్తరేఽబలాస్సర్వా దదృశుర్హ్యాయముత్తమమ్ । బాలార్కసదృశాకారంస్వర్ణాభరణభూషితమ్ ॥౫॥ పురుషేణసమాయుక్తం మన్మథాకారతేజసా । తందృష్ట్వాగజరాజోపి హయస్థంపురుషోత్తమమ్ ॥ ౬ ॥ నమస్కృత్యయథాన్యాయం జగామ విపినంనదన్ । దంతృష్ట్వాయోషితస్సర్వా విస్మయాకులమానసాః ॥ ౭ ॥ కరసమ్పుటమాపన్నాశ్చలితాస్తుభయాతురాః । వృక్షమూలంగతాబాలా అన్యోన్యంవాక్యమబ్రువన్ ॥ ౮ ॥ కోయమత్రవరారోహే సఖి కఞ్జాతలోచనే । కోఽసౌకిరాతరూపీచ కింనదృష్టస్త్వయాపురః ॥ ౯ ॥ తురఙ్గోపరిసంస్థాయ యఆగచ్ఛతిహేసఖి । ఏవంవదన్త్యస్తాస్తస్థుస్సాచ పద్మావతీశుభా ॥ ౧౦ ॥ ఉవాచమన్దంవచనం సఖీస్తాస్తుతతోద్విజాః । పృచ్ఛన్తుతస్యవృత్తాన్తం పితృమాతృస్వబాన్ధవాన్ ॥ ౧౧ ॥ దేశంవృత్తంకులంశీలం నామగోత్రాదికంతథా । ఇతిసఖ్యాసమాజ్ఞప్తా స్తాఊచుర్వచనంస్త్రియః ॥ ౧౨ ॥ ఆగతంపురుషందృష్ట్వా కోసికోసీతిచాబ్రువన్ ॥ కన్యాః ॥ కిమర్థమాగతోసిత్వం కింతేకార్యంవదప్రభో ॥ ౧3 ॥ నసన్తిపురుషాహ్యత్రగచ్ఛగచ్ఛేతిచాబ్రువన్ । తాసాంతద్వచనంశ్రుత్వా హయస్థోవాచమూచివాన్ ॥ ౧౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అస్తికార్యంవరారోహారాజపుత్ర్యాస్సమీపకే ॥స్త్రియః॥ కింకార్యంవదశీఘ్రేణయత్తేమనసివర్తతే ॥ ౧౫ ॥ క్వతేవాసశ్చకింనామ కాతేమాతాచకఃపితా । కోభ్రాతాకాచభగినీకింకులంగోత్రమేవచ ॥ ౧౬ ॥ ఇతితాసాంవచశ్శ్రు

పద్మావతీశ్రీనివాసయోఃపరస్పరసంవాదః.

త్వా న్యగదజ్జగదీశ్వరః ॥ శ్రీనివాసః ॥ కన్యాపేత్సౌముఖ్యకార్యం తదన్తే ప్రవదామివః ॥ ౧౭ ॥ ఇతితాఃప్రోచ్యచోవాచ దేవీంపద్మావతీమథ । సిన్ధుపుత్రకులంప్రాహు రస్మాకంతుపురావిదః ॥ ౧౮ ॥ జనకోవసుదేవస్తుదేవకీజననీమమ । అగ్రజశ్శ్వేతకేశస్తుసుభద్రాభగినీమమ ॥ ౧౯॥ పార్థోపిమేసఖాదేవిపాణ్డవామమబాన్ధవాః । షణ్ణాంతుమృతపుత్రా

ణాంకృతనామ్నా మ్మహాత్మనామ్ ॥ ౨౦ ॥ వియోగతప్తౌపితరౌసత్తమం
రామఇత్యథ। చక్రతుస్సంస్కృతంనామ్నా పితృలింగ్గముపాగతమ్ ॥౨౧
జ్ఞాతోహమష్టమోఽష్టమ్యాంసుభద్రామదనన్తరమ్ । మాతృవర్ణశ్చమే
దేవికృష్ణపక్షేజనిర్మమ ॥౨౨॥ తస్మాత్కృష్ణేతిమాం దేవిచక్రతుర్నామ
సంస్కృతమ్ । వర్ణతోనామతశ్చాపి కృష్ణంప్రాహుర్మనీషిణః ॥ ౨౩ ॥
వృత్తాన్తోహ్యఖిలోమత్త శ్శ్రుతఃపణ్డితనన్దిని । భవత్యాఉచ్యతాంవా
ర్తా గోత్రనామకులాదికమ్ ॥ ౨౪ ॥ ఇతితేనసమాజ్ఞప్తా ప్రోవాచనృప
నన్దినీ ॥ పద్మావతీ ॥ ఆకాశరాజతనయాంనిషాబాధిపవిద్ధిమామ్ ॥ ౨౫ ॥
నామ్నాపద్మావతీంకృష్ణ కులంశీతకరస్యచ । అత్రిగోత్రంకిరాతేన్ద్ర శీ
ఘ్రంగచ్ఛేతిచాబ్రవీత్ ॥ ౨౬ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కిమర్థంనిష్ఠురంవా
క్యంమన్దంకింనప్రభాషసే । అన్నంకాఙ్క్షన్తివైలోకా యోదదాతినరో
త్తమః ॥ ౨౭ ॥ సపుమాన్పుణ్యమాప్నోతి జలదోపిఫలంలభేత్ । అది
శన్మృదుభాషీచ నతునిష్ఠురభాషణః ॥ ౨౮ ॥ అథాఽహంకామముద్ది
శ్య పాత్రభూతోస్మిసామ్ప్రతమ్ । సుఖమేష్యసిదానేన త్వన్తేస్వర్గంగ
మిష్యసి ॥ ౨౯ ॥ ఆత్మానందిశమహ్యంత్వం కింవృథానిష్ఠురోక్తిభిః ।
సాతస్యవచనంశ్రుత్వాక్రోధాత్తామ్రవిలోచనా ॥ ౩౦ ॥ పద్మావతీ ॥
అవాచ్యంవదసేమూఢ జీవనేచ్ఛానవిద్యతే । ఆకాశరాజస్త్వాం దృష్ట్వా
హనిష్యతినసంశయః ॥ ౩౧ ॥ యావన్నాయాతితావత్త్వం గచ్ఛశీ
ఘ్రంస్వమాలయమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కార్యాన్తేమరణంసౌఖ్యంకార్య
హానౌమృతిఃకుతః ॥ ౩౨ ॥ కథంహన్యాత్సురాజేన్ద్ర స్త్వదర్థాభిముఖో
హిమామ్ । త్వంకన్యాహంవరోదేవికోత్రాన్యాయోమహీసుతే ॥౩౩॥
పద్మావతీ ॥ శృణుమూఢనజానాసి బాలభావేనకింవృథా । త్వాందృ
ష్ట్వాఽఽకాశరాజోపి కృత్వాతేగళబన్ధనమ్ ॥ ౩౪ ॥ బధ్నీయాన్నిగళై
ర్మూర్ఖ భవిష్యత్ప్రవదామ్యహమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ నిశ్చిత్యమరణందేవిర
స్తుకామోస్మ్యహంత్వయా ॥ ౩౫ ॥ జాతస్యమరణంనిత్యంపూర్వకర్మ
ఫలానుగమ్।ఆకాశరాజోధర్మాత్మాకథంహన్యాదనాగసమ్ ॥౩౬॥ పద్మా
వతీ ॥ గౌరవంయన్నిషాదేన్ద్రనృపస్యాస్యహరేర్యథా । వరదస్యాథరఙ్గ
స్య వేఙ్కటాచలవాసినః ॥ ౩౭ ॥ తద్రక్షత్వమ్మహాబాహోసుఖం

గచ్ఛస్వమాలయమ్ । ఇత్యుక్తోపితయాదేవ్యానిషాదేన్ద్రాకృతిర్హరిః ॥ నిరాకృత్యచతద్వాక్యం హయస్థఃపునరాపతత్ । హయమగ్రాగతంవీక్ష్యసాబాలావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౩౯ ॥ పద్మావతీ ॥ త్యక్త్వాచపితరాబన్ధూన్భ్రాతృముఖ్యాన్వనేచరన్ । అనాథోమ్రియసేవ్యర్థంకిమర్థంకాకభాజనమ్ ॥ ౪౦ ॥ ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాతామూచేవారిజేక్షణః । శ్రీనివాసః ॥ విధినాలిఖితంయత్తునతద్వ్యర్థంభవిష్యతి ॥ ౪౧ ॥ జయోవాపజయోవాస్యాత్త్వయిభోగంకరోమ్యహమ్ । ఇత్యుక్తాకోపతామ్రాక్షీసఖీభిఃపరివారితా ॥ ౪౨ ॥ తర్జయన్తీజగద్యోనింశిలాపాణిస్సమాగమత్ । తాడయామాసగోవిన్దంశిలాఘైశ్శీఘ్రగత్వరైః ॥ ౪౩ ॥ తాడ్యమానశ్శిలావర్షైర్న్యపతద్ఘోటరాట్స్వయమ్ । త్యక్త్వాసుంసహాయందృష్ట్వాముక్తకేశోమహాబుర్మహాః ॥ ౪౪ ॥ పశ్యన్పశ్యన్దిశస్సర్వాఅభ్రమద్విభ్రమన్నివ । హయోవైసఙ్కటంప్రాప్తోమమాత్రకృతసన్నిధేః॥ ఇత్యుచ్చరన్స్వయంకాన్తోజగామోత్తరదిఙ్ముఖః ॥ ౪౫ ॥ ఆరూఢసోపానగణోగిరేర్విభుర్వ్యడమ్బయన్లోకమవాపశయ్యామ్ । ప్రాప్యాధిమానన్దయుతోపినాథోయథాయుగాన్తేవటపత్రశాయీ ॥ ౪౬ ॥ *

ఇతిశ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
పద్మావతీ శ్రీనివాసపరస్పరప్రవృత్తసంవాదాదిక
థనంనామసప్తమోధ్యాయః.

పద్మావతీపరాజితశ్రీనివాసమ్ప్రతివకుళమాలికాసాన్త్వవచనం.

శ్రీసూతః ॥ శయనంప్రాపపర్యఙ్కేశ్రీనివాసోవృషాకపిః । తదాగతాచసాదేవీసేవార్థంవకుళాశుభా ॥ ౧ ॥ షడ్విధాన్నంసమాదాయసూపాపూపరసాన్వితమ్ । రమాపతేస్తుబహుళభక్తిభావేనసంయుతా ॥ ౨ ॥ శయానంశ్రీనివాసంచవల్మీకస్థానసంస్థితమ్ । శ్వసన్తందీర్ఘనిశ్వాసంరుదన్తంనేత్రబిందుభిః ॥ ౩ ॥ అభాషమాణంశ్రీకాంతంబభాషేవకుళాశుభా ॥ వకుళా ॥ ఉత్తిష్ఠోత్తిష్ఠగోవిందకింశేషేపురుషోత్తమ ॥ ౪ ॥ నకదాపిదివాఽస్వాప్సీర్నాకార్షీరోదనంహరే । కిమర్థం

దుఃఖమేణాక్షిఆర్తవద్దృశ్యసేకుతః ॥ ౫ ॥ మనోగతంవాకిందేవతద్వ
దస్వయథార్థతః । పరమాన్నంకృతందేవభోక్తుమాగచ్ఛమాధవ ॥ ౬ ॥
ఘణితంవచనంశ్రుత్వానోవాచవచనంహరిః । హరిందృష్ట్వాహిరణ్యాం
గీపునర్వాచమువాచహ ॥ ౭ ॥ వకుళా ॥ కిందృష్టంవిపినేకృష్ణకిమర్థం
దుఃఖముల్బణమ్ । ఆర్తిహీనోపిదేవత్వమార్తవద్దృశ్యసేకుతః ॥ ౮ ॥
మనోగతంవదాదేశంగౌరవంమయిమాకృథాః । గౌరవంబలరామేస్యా
ద్దేవకీవసుదేవయోః ॥ ౯ ॥ దుఃఖంభవతిదృష్ట్వాత్వామభుక్తింభూతభా
వన।సర్వలోకార్తిసంహర్తఃపుణ్యమూర్తేనమోస్తుతే ॥౧౦॥ కాదృష్టాక
న్యకాకృష్ణగాంధర్వీవాసురోత్తమ । కస్యాస్సంగంసమాపేక్ష్యచిత్తవై
కల్యమద్యతే ॥ ౧౧ ॥ కాచపుణ్యవతీబాలాబాలంభక్తవశంహరిమ్ ।
మోహయామాసకామార్తానజానామిజగద్గురో ॥ ౧౨ ॥ వదగోవింద
తేకార్యంక్షణమాత్రాత్కరోమ్యహమ్ । మృగందృష్ట్వాభయంవాప్తం
చోరంవాక్రూరరూపిణమ్ ॥ ౧౩ ॥ పిశాచభూతప్రేతాన్వానజానామి
రమాపతే । మంత్రంవాయంత్రపూగాన్వామూలికౌషధాన్యపి॥౧౪॥
కారయిత్వాయథాశాస్త్రంతత్సర్వంమోచయామ్యహమ్ । ఇత్యుక్తేపి
హరౌతూష్ణీంస్థితేవకుళమాలికా॥౧౫॥ఆనీతంతత్రనిక్షిప్యతత్సమీపముపా
శ్రితా । పాదసంవాహనంకృత్వాసాంత్వయామాసచాసకృత్ ॥ ౧౬ ॥
సాంత్వయంత్యాతయాఽఽయాసస్విన్నందేహంసమంతతః । ఆపాద
మౌళిపర్యంతంకరాభ్యాంపరిమృజ్యచ ॥౧౭॥ బోధితోపిరమాకాంతోనో
వాచవచనంయదా । తదాసావకుళాఖేదాదువాచవచనంహరిమ్॥౧౮॥
పృథక్కృత్వాచ్ఛన్నవస్త్రంహస్తేనపరిమృజ్యచ । దేవదేవజగన్నాథపు
రాణపురుషోత్తమ ॥ ౧౯ ॥ మనోగతంకరిష్యామినాత్రకార్యావిచారణా।
సత్యంవదమనస్థంతేమాలజ్జాంమాభయంకృథాః ॥ ౨౦ ॥ పూరయా
మ్యవిలంబేనయావన్మేవర్తతేబలమ్ । ఇతితద్వచనంశ్రుత్వాహరిరుష్ణంస
ముచ్ఛ్వసన్ ॥౨౧॥ ఉవాచచాతిదుఃఖేనమందంమందమ్మనోగతమ్॥శ్రీని

వకుళాంప్రతిశ్రీనివాసోక్తస్వమనోనిర్వేదహేతుకథనమ్.

వాసః ॥ నామోహయన్మాంగాంధర్వీనర్షిపుత్రీనరాక్షసీ ॥ ౨౨ ॥ నపి
శాచాభూతగణాప్రేతావామేభయావహాః । మృగాశ్చారణ్యకాశ్చోరా

నక్రూరామేకదాచన ॥ ౨౩ ॥ మన్నామస్మరణాదేతే విద్రవంతిదిశోదశ। తతస్తేభ్యోభయంనేహ మృత్యుమృత్యోర్మహానఘే ॥ ౨౪ ॥ మయా దృష్టావరాకన్యా నామ్నాపద్మావతీశుభా । తాందృష్ట్వామేమనోభ్రాంతం కామమోహవశంగతమ్ ॥ ౨౫ ॥ సురూపాంసుందరీంసుభ్రూం నీలాలకవిరాజితామ్ । పూర్ణేందుసదృశీంశ్యామాం నీలమాణిక్యవిగ్రహామ్ ॥ ౨౬ ॥ సాక్షాద్రమాసమాంకన్యాం ఘటయాశువరాననే। బహుజన్మార్జితైర్నైవ పుణ్యైస్సాహిలభ్యతే ॥ ౨౭ ॥ మత్పుణ్యాంపక్వతాంయాతం దర్శనేనసులోచనే । మానుషం దేహమాసాద్య తాంకన్యాంకఃపుమాంస్త్యజేత్ ॥ ౨౮ ॥ లోకేవినాజడమతిమన్నపాన వివర్జితమ్ । జీవనేనకిమేతేన కార్యహీనేనమేసఖి ॥ ౨౯ ॥ ఘటయాశువరాంగీం తామాకాశనృపనందినీమ్ । తాంవినానహిజీవామి సత్యమిత్యవధారయ ॥ ౩౦ ॥ తాడితోహంశిలావర్షైర్హ్ఘ తాశ్వోస్మివరాననే । మజ్జీవనంవృథామాతర్జాతంవై వేఙ్కటాచలే ॥ ౩౧ ॥ యతోఽభూదవతారోఽత్ర పద్మావత్యర్థమేవమే। పుత్రోమేవైరమాపన్నః కింకృతంపూర్వజన్మని ॥౩౨॥ దృష్టిహీనేనవిధినా నిర్మితాకన్యకావరా। అనాయాసేనమేసాస్యా దితిమేనిశ్చితామతిః ॥ ౩౩ ॥ కింద్రష్టంబ్రహ్మణా పూర్వం మత్పాపంఘోరదర్శనమ్ । యత్పాపమనుసృత్యైవం ఘటనం నాకరోద్విధిః ॥ ౩౪ ॥ మద్భాగస్థోవిధిస్త్వంహి సాహాయ్యంకురుమేఽఙ్గనే । నకరోషియదాబాలే తదామేమరణంధ్రువమ్ ॥ ౩౫ ॥ మరణేజీవనోపాయం యేకుర్వంతినరోత్తమాః। తేదివంయాంతియానేనపుణ్యమార్గేణకన్యకే ॥౩౬॥ ఇత్థంధర్మార్థకామాత్వం ధర్మమార్గముపాశ్రయ।కిముక్తేనవిశేషేణ విదితాశాసిసజ్జమే ॥ ౩౭ ॥ త్వంమేమాతాపితాదేవి భ్రాతా మాతులఏవచ । త్వంప్రహ్లాదస్త్వమక్రూర స్త్వంధ్రువస్త్వంగజేశ్వరః॥ త్వముద్ధవోఽతిభక్తోమే త్వంకిరీటీబలిస్తథా । అజామిళోద్రౌపదీచ భక్తోమేత్వంవిభీషణః ॥ ౩౯ ॥ త్వాందృష్ట్వామేమనోహర్షంగచ్ఛతీహనిరంతరమ్। మద్దుఃఖవ్యపనోదాయ నిర్మితావిధినాఙ్గనా ॥ ౪౦ ॥ గవాంకోటిసహస్రేణ హయానామయుతైస్తథా।సువర్ణతిలదానైశ్చసమంమాంగల్యవర్ధనమ్ ॥ ౪౧ ॥ కన్యాందృష్ట్వాతుసంతోషం లభసేనాత్రసంశయః । ఇతితేన

సమాజ్ఞప్తా వకుళా వాక్యమబ్రవీత్ ॥౪౨॥ వకుళా ॥ కుత్రాస్తే జగదాధార
త్వయా౽త్ర నిరీక్షితా । తన్మార్గం వద గోవిన్ద గచ్ఛామి కరుణానిధే॥
కా సా పూర్వం కిమర్థం చ కన్యకా జనితా భువి । తద్వృత్తమఖిలం బ్రూహి స
త్యేన మమ కేశవ ॥ ౪౪ ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తో విరించేశ వినతాంఘ్రిసరోరుహః।

వకుళాం ప్రతి శ్రీనివాసవర్ణితపద్మావతీపూర్వజన్మోదన్తః.

ఉవాచ మందం వచనం వకుళాం ధరణీధరః ॥ ౪౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శృణు బాలే
పురావృత్తం పద్మావత్యా జనేశ్శుభమ్ । త్రేతాయాం రామరూపేణ త్వవ
తారమహం గతః॥౪౬॥ పితృమాతృవచశ్శ్రుత్వా దణ్డకారణ్యమాగతః। ల
క్ష్మణేన సహ భ్రాత్రా సీతయా వకుళే శుభే ॥ ౪౭ ॥ పురా తు రావణో నామ
రాక్షసో లోకకణ్టకః । లోకభర్తుస్సతీం హృత్వా లంకాం గన్తుమవర్తత॥
లక్ష్మణో ప్యగ్రజం ద్రష్టుం సీతయా ప్రేషితో బలాత్ ॥ ౪౮ ॥ తత్కా
లమాలక్ష్య స రాక్షసేన్ద్రో విమానమారోపయితుం హి సీతామ్ । ప్రావర్త
తైషాం చ తదార్తరావహా రామ హా లక్ష్మణ రాఘవేతి ॥ ౪౯ ॥ తదార్త
రావేణ తదా వనౌకసో విచుక్రుశుస్తత్ర వనాన్తరస్థితాః । తద్వాక్యమాక
ర్ణ్య చ హవ్యవాహనః పాతాళలోకాదుదగాద్ధరాతలమ్ ॥ ౫౦ ॥ సమా
యాన్తం దురాధర్షమాకర్షన్తం చ జానకీమ్ ॥ ౫౧ ॥ సమ్భాష్య రావణం
క్రూరం పాతాళాదుపగమ్య చ । రావణేన చ పాపేన సహితస్సీతయా త
యా ॥ ౫౨ ॥ రావణం బోధయామాస నానావాక్యగణైస్తదా । ఇయం
జనకపుత్రీ న విప్రపత్నీ తు ఖేచర ॥ ౫౩ ॥ రాఘవస్త్వద్భయాద్రక్షన్ జా
నకీం మమ సన్నిధౌ । సంస్థాప్య విపినే రామో వ్యచరత్సహ లక్ష్మణః ॥ ౫౪ ॥
శిష్యోసి పరమోదార మమ కల్యాణ రావణ । ప్రియో౽సి మా గమో విప్రప
త్న్యాం సీతా భ్రమం వృథా ॥ ౫౫ ॥ ఇతి ప్రతారయన్ రక్షశ్ఛద్మనా జనకా
త్మజామ్ । ఇత్థం స్వలోకమాదాయ తాం సంపూజయితుం ద్రుతమ్ ॥ ౫౬ ॥
స్వాహాయాం సన్నివేశ్యాథ నామ్నా వేదవతీం శుభామ్ । ప్రాగ్రావణాప
చారేణ ప్రతిశ్రుత్య చ తద్వధమ్ ॥ ౫౭ ॥ కృతప్రవేశాం క్రోధేన సమిద్ధే
జాతవేదసి । తతఆరభ్య సమయ మాకాంక్షన్తీం స్థితాం సతీమ్ ॥ ౫౮ ॥
సీతాకృతిధరాం కృత్వా మాయయా మేషవాహనః । ప్రదర్శయన్నువా
చాథ రావణం ప్రీణయన్నివ ॥ ౫౯ ॥ ఇమాం సీతాం సమాదాయ గచ్ఛ

శీఘ్రం నిశాచర । ఇత్యుక్తః పావకేనాయం తామాదాయాగమద్ధ్రుతమ్॥ హారేచాగ్నా విశేషేణ భక్తిరేవ రావణస్యచ । తస్మాదగ్ని వచశ్శ్రుత్వా జానకీమేవతాంతదా ॥ ౬౧ ॥ అజ్ఞానాన్మన్యమానోऽసౌ రావణోమో హాదర్పితః । లంకాంగత్వాऽశోకవనే శింశుపావృక్షమూలతః ॥ ౬౨ ॥ సీతాకృతింతాంసంస్థాప్యవిష్ణ్వావిష్టాంసరాక్షసః । కృతకృత్యంతదాऽऽ త్మానం మేనేవై కాలచోదితః ॥ ౬౩ ॥ రామోగత్వాతుతంహత్వా రావణంసగణంఖలమ్ । సీతాంప్రాప్యజగన్నాథోయుద్ధాం తేపర్యచింతయత్ ॥ ౬౪ ॥ తాంతులోకాపవాదేన పావకేనవిశోధితామ్ । జిఘృక్షుణారాఘవేణ సీతాచాగ్నౌ ప్రవేశితా ॥ ౬౫ ॥ సీతాద్వంద్వంతత్రదృష్ట్వాప్రోవాచనిజభామినీమ్। కాసా దేవీతవసమాతవరూపసమన్వితా॥౬౬॥ నజానేహంవరాంగీంతాం తవబింబనిభాంశుభామ్ । రాఘవేణైవముక్తా సా జానకీవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬౭ ॥ జానకీ ॥ మద్దుఃఖం హ్యేతయాభుక్తం నిర్నిమిత్తందయాజుషా । యాసావేదవతీదేవ స్వాహాయాస్సన్నిధౌస్థితా ॥ ౬౮ ॥ తామంగీకురుగోవింద వివాహవిధిపూర్వకమ్। ఇతిసీతావచశ్శ్రుత్వా రామోవచనమబ్రవీత్ ॥ ౬౯ ॥ శ్రీరామః ॥ ఏకపత్నీవ్రతం మేద్య కృతంజానాసిభామిని । ద్వాపరేऽఙ్గీకరోమీతి బహూనాంవరదోయతః ॥ ౭౦ ॥ తవవాక్యంకరిష్యామి త్వష్టావింశేకలౌయుగే । తావదేషాబ్రహ్మలోకే బ్రహ్మణాపూజితాభవేత్ ॥ ౭౧ ॥ శ్రుత్వైవంరామవాక్యం సాజగామభవనంవిధేః । పద్మావత్యాః కారణన్తు భణితంతవసువ్రతే ॥ ౭౨ ॥ నమేవాక్యమసత్యంస్యా దితివేదవిదోవిదుః । శ్రుత్వా తజ్జననేహేతుం వకుళానందనిర్భరా ॥ ౭౩ ॥ కౌతూహలసమావిష్టా

శ్రీనివాసానుజ్ఞయానారాయణపురమ్ప్రతివకుళాగమనమ్.

శ్రీనివాసమభాషత ॥ వకుళా ॥ ౭౩౫ ॥ గచ్ఛామిరాజేంద్రసభాంసభాసదోయత్రాసతేసర్వకలావిశారదాః । ఆకాశరాజస్యపురీంసురోత్తమే స్సంస్తూయమానాంచరమావిగూహితామ్ ॥ ౭౪౫ ॥ ఇత్యేవముక్తోభగవాన్సగద్గదం స్సంప్రేషయిష్యన్వకుళాంస్వకారణాత్ । ఉత్థాయతల్పాత్ప్రమితాంతరంగ స్తస్థౌతదానీంభృశహృష్టచేతాః ॥ ౭౫౫ ॥ భుక్త్వాऽన్నముత్తమమసౌ వకుళాప్రదత్తమానందపూర్ణ సుమనాస్సుర

బృందవంద్యాః। తస్థావలంకృతవపుశ్చవిభూషణౌఘైర్ముక్తాఫలైస్సురుచిరైరథపుష్పసంఘైః ॥ ౭౫ ॥ దివ్యాంతురంగీమారుహ్యానిర్గతాం దేవమాయయా॥ ౭౬॥ మార్గంవిజ్ఞాతుకామాతమాపృచ్ఛ్యవకుళాఽవదత్ ॥వకుళా॥మార్గంవదరమాధీశగచ్ఛామినృపసత్తమమ్॥ ౭౭॥ శ్రీనివాసః॥ అస్మాద్దేవవరాన్మార్గాదవరుహ్యాగిరేస్తటాత్ । త్వంగచ్ఛాధఃప్రదేశేచకాపిలంలిఙ్గముత్తమమ్ ॥౭౮॥ తత్రాస్తేతీర్థరాజోయఃకపిలేశ్వరసన్నిధౌ । తత్రస్నాత్వాయథాయోగ్యంమదర్థంతీర్థపుఙ్గవే ॥ ౮౦ ॥ కపిలేశ్వరమాసాద్యమాచ్యతాంవరమవ్యయమ్ । శ్రీనివాసేనబాలేనసదాకల్యాణకాంక్షిణా ॥ ౮౧ ॥ ప్రేషితాహంతదర్థంవైకురుమేభీప్సితంప్రియమ్ । ఏవముక్త్వాశివందేవితతఃపద్మతటంగతా ॥౮౨॥ తత్రదృష్ట్వాకృష్ణరామౌనత్వాతౌభక్తిభావతః। పద్మతీర్థసముద్భూతైఃకమలైఃకమలాననే॥౮౩॥ పూజాంకురుమదర్థంతౌ భ్రాతృభూతౌహిమేమతౌ । సువర్ణముఖరీంతీర్త్వాతత్రగచ్ఛయథాసుఖమ్ ॥ ౮౪ ॥ ఉచితంకురుకల్యాణికన్యార్థేకమలాననే । ఆజ్ఞప్తాదేవదేవేనత్వ్వర్థంవకుళమాలికా ॥ ౮౫ ॥ జగామశనకైశ్శేషశైలాదుత్తీర్యచాంగనా। యదుక్తంశ్రీనివాసేనతచ్చకారతదాఽబలా ॥ ౮౬ ॥ హయమారుహ్యవకుళాసువర్ణముఖరీంతదా । తీర్త్వాగస్త్యాశ్రమంప్రాప్య సఖీస్తస్యావ్యలోకయత్ ॥ ౮౭ ॥

వకుళామ్ప్రతిపద్మావతీసఖీజ్ఞాపితపద్మావత్యుదన్తః.

శివాలయేశివంద్రష్టుమాగతాయాస్తుతత్రవై । తత్రదృష్ట్వావరాఃకన్యాఃకాయూయమితిచాబ్రవీత్ ॥ ౮౮ ॥ తయాసంభాషితాబాలాఊచురేనాంతదోత్తరమ్ ॥ కన్యాః ॥ వయమాకాశరాజస్యసన్నిధానగతాస్సదా ॥ ౮౯ ॥ ఇతఃపూర్వదినేకంచిత్పురుషంతురగాస్థితమ్ । పద్మావత్యాస్సమీపంచసంప్రాప్తంమన్మథాకృతిమ్ ॥ ౯౦ ॥ దృష్టవత్యోవయంసర్వాఃకిరాతాకృతిశోభనమ్ । దృష్ట్వాపద్మావతీభీత్యాజ్వరతాపవిమూర్ఛితా ॥ ౯౧ ॥ తత్తాపస్యోపశాంత్యర్థంరాజ్ఞాఽఽజ్ఞప్తావయంత్విహ। అగస్త్యేశాభిషేకార్థంవసామోఽద్యసమాగతాః ॥ ౯౨ ॥ ఇదానీంకన్యకారూపాంత్వాంతువీక్షామహేవయమ్ । ఇతితద్వచనంశ్రుత్వావకుళావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౯౩ ॥ వకుళా ॥ కోసౌకిరాతరూపీచభవతీభి

శ్చసంగతః । వదద్ధ్వంకన్యకాస్సర్వాస్తద్వృత్తమఖిలంమమ ॥ ౯౪ ॥
కన్యాః ॥ పద్మావత్యాచసహితాఃకదాచిద్వయమాగతాః । పుష్పాపచ
యనంకర్తుమారబ్ధాస్తువనాంతరే ॥ ౯౫ ॥ తత్రకశ్చిత్పుమాన్ప్రాప్తో
విచిత్రతురగాన్వితః । అస్మాన్ప్రత్యుదితంతేనహ్యవాచ్యవచనంతదా ॥
తచ్ఛ్రుత్వాతనయారాజ్ఞోరుష్టావచనమబ్రవీత్ । తయోఃకలహఆపన్నః
కలహేతాడితోహయః ॥ ౯౭ ॥ నిపపాతతదాశ్వస్తుశిలాభిర్హతచేతనః।
సఘోటంసంపరిత్యజ్యజగామోత్తరదిఙ్ముఖః ॥ ౯౮ ॥ గతేకిరాతేక
మలోద్భవాఽథమూర్ఛాముపాగమ్యపపాతభూమౌ । కన్యాంతతస్తా
ముపవేశ్యయానేవయంస్వకంరాజపురంగతాస్స్మః ॥ ౯౯ ॥ తామాగ
తాంయానగతాంసుతాంనృపశ్చింతాముపాగమ్యరురోదదీనః । అంకే
నిధాయాత్మసుతాంచపశ్యన్ముఖంముదాహీనమభాషణంచ ॥ ౧౦౦ ॥
కావాఽభవన్మేదుహితుర్దురాసదాబిభీషికావిశ్వవినాశకారిణీ । తస్యావి
నాశంనవిజానతేనరాగురుంవినేతిప్రసమీక్ష్యభూమిపః ॥ ౧౦౧ ॥ తతస్స్వ
రాణాంగురుమాత్తకంపస్సమానయత్తత్రసుతేనశీఘ్రమ్। తద్వాక్యమా
కర్ణ్యగురుర్ధరాతలంశీఘ్రంప్రపన్నోనృపమందిరంచ ॥ ౧౦౨ ॥ ప్రా
ప్తంగురుంప్రాణమివాగతం తదాప్రాప్యైవపుణ్యం పరిపక్వమాగతమ్ ।
దత్వాసనంరత్నమయం సమర్పయన్సుసాధనైస్సార్ఘ్యసుపుష్పభోజ
నైః ॥ ౧౦౩ ॥ కృతాతిథేయోద్విజమాబభాషేసుతానిమిత్తంగగనాభి
ధోనృపః । తద్వాక్యమాకర్ణ్యగురుస్సుతాంపతిస్సంప్రీణయన్వాక్యమువా
చభూపమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ బృహస్పతిః ॥ దుహితుస్తవసంకష్టనిమిత్తంశృ
ణుభూమిప । పుష్పార్థంతుగతాబాలాభీతాపురుషదర్శనాత్ ॥ ౧౦౫ ॥
తస్యశాంతింప్రవక్ష్యామిశ్రూయతామవధానతః । కారయస్త్వధునా
విప్రాఽభిషేకంశివస్యచ ॥ ౧౦౬ ॥ ఆగస్త్యైశస్యవైరుద్రైస్త్వ
మేకాదశభిఃప్రభో । ఏవముక్తోఽథగురుణారాజావిప్రాన్సమాదిశత్ ॥
సంపాద్యసర్వసంభారాన్వయంవిప్రసమన్వితాః । తత్పుత్రీజ్వరతా
పేనశాయితానిజమందిరే ॥ ౧౦౮ ॥ తచ్ఛాంత్యర్థంవయంప్రాప్తాఅభిషే
కార్థమంగనే । ధిషణేనసమాజ్ఞప్తాద్విజవర్యాస్సమాగతాః ॥ ౧౦౯ ॥
తేషాంసంగాద్వయంప్రాప్తాఃకైలాసపతిమందిరమ్ । గచ్ఛసిత్వంకుత్ర

బాలేకిమర్థంత్వమిహాగతా ॥ ౧౧౦ ॥ వదాదేశమితిస్త్రీభిర్వకుళా

పద్మావతీసఖీప్రతివకుళావేదితస్వాగమనవృత్తాన్తః.

చోదితాబ్రవీత్ ॥ వకుళా ॥ శృణ్వంతుకన్యకాస్సర్వామద్వాక్యమ
విచారతః ॥ ౧౧౧ ॥ ప్రభావమాత్మానుభవస్యవిష్ణోర్ధ్యాయంనజా
నీథపురాణపుంసః । కృష్ణంముకుందంతనయంవిదంత్వా వృథాశరీరం
పునరాగతంమమ ॥ ౧౧౨ ॥ జగద్విధీశానమహేంద్రపూర్వంస్సృ
జన్నయంమానుషవద్విభాతి । యుష్మాన్మహాస్మాభిరిహాన్యదైవతాన్సం
ప్రార్థయంతీస్స్వశుభంకరోత్యసౌ ॥ ౧౧౩ ॥ హరిరేవబలంయస్మా
త్సర్వార్థానామలంభవేత్ । ధ్రువంతతోన్నృణాంమోహాత్కుపథోఽన్య
సమాశ్రయః ॥ ౧౧౪ ॥ హరేర్వామమృతంయస్మా త్కుంపదంచతదా
శ్రయమ్ । లాలయామితతోమాంవైవకుళామవగచ్ఛత ॥ ౧౧౫ ॥
మామాంలాలయతీత్యేవమ్మాలామప్యవగచ్ఛత । అహంశ్రీవేఙ్కటాధీశ
దాసీభూతాస్మిసాంప్రతమ్ ॥ ౧౧౬ ॥ ధరణ్యాశ్చసమీపేమేకించిత్కా
ర్యంతువర్తతే । నారాయణపురందివ్యమభేద్యంపరదేశిభిః ॥ ౧౧౭ ॥
భవతీసంగమాత్రేణకరిష్యేన్తఃప్రవేశనమ్ । ఇత్థముక్త్వాస్థితాబాలాక

శ్రీనివాసస్యపుల్కసీరూపేణనారాయణపురగమనమ్.

న్యాభిస్సాచసంగతా ॥ ౧౧౮ ॥ ఏవంగతాయాంతస్యాంతునవిశ్వా
సమగాద్ధరిః । ఏకపుత్రోప్యపుత్రస్స్యాదేకనేత్రోప్యనేత్రవాన్ ॥
స్త్రీభిస్తుయత్కృతంకర్మనతత్కార్యంఫలప్రదమ్ । ఇతిసంచింత్యగో
విందోలీలామానుషవిగ్రహః ॥ ౧౨౦ ॥ స్వయంశ్రీవేఙ్కటాధీశోవని
తారూపమాయయా । చీరవస్త్రంతతోబద్ధ్వాఛిద్రకంచుకరంజితా ॥
బ్రహ్మాణంచశిశుంకృత్వాయష్టింకృత్వామహేశ్వరమ్ । బ్రహ్మాణ్డంజ
గదాధారంత్రైగుణ్యంగుల్మమేవచ ॥ ౧౨౨ ॥ ఆకీర్యకేశపుంఖాని
పంచాశద్వర్షసంయుతా । గుంజామణివిభూషాంగాశంఖబద్ధసుహారి
కా ॥ ౧౨౩ ॥ వేణుగుల్మంస్వశిరసిదధానాధాన్యపూరితమ్ । లంబో
దరీలంబకర్ణాలంబితార్ధపయోధరా ॥ ౧౨౪ ॥ అదంతాశుష్కవద
నాతదాభూద్ధర్మదేవతా । బ్రహ్మాణంనాభిసంజాతంసప్తమాసవయో
యుతమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ రుదంతంశుష్కవదనంకృశాంగందీర్ఘబాహుకమ్ ।

శిశుంబద్ధ్వాచీరవస్త్రే నృత్యంతీజగదీశ్వరీ ॥ ౧౨౭ ॥ యష్టింధృ
త్వాకరేచాగా త్సబాలాధర్మదేవతా । నారాయణపురంప్రాప్తా నార
దాబ్జజవన్దితా ॥ ౧౨౮ ॥ పురీంసమాగత్యజగర్జచేత్థం పతీన్సుతాన్బం
ధుగణాన్దదామి । శ్రుత్వావచస్తద్గదితంపురాంగనాఊచుస్తదాతాంన్నృ

ఫుల్కసీరూపధారిభగతఃపద్మావతీజనన్యాశ్చాన్యోన్యసంవాదః.

పవల్లభాంప్రతి ॥ ౧౨౯ ॥ గ్రామికాః ॥ ధర్మదేవీసమాయాతానరనా
రాయణాశ్రమాత్ । వృద్ధాసావర్తతేహ్యామ్బ మితభాషేవదృశ్యతే ॥
మనోగతంవదామీతి వదతీయంపునఃపునః । తామాహ్వాయమహాభాగే
ధర్మదేవీంపతివ్రతామ్ ॥ ౧౩౦ ॥ తామిత్థమావేదితచిత్తవేదితావిద్యాం
నిజగ్రామభవాఙ్గనాగణైః । ఆహ్వాపయత్తత్రసఖీభిరాదరాత్సంప్రా
ప్తభాగ్యాఽహమితిస్మరంత్యసౌ ॥ ౧౩౧ ॥ ఆజ్ఞప్తాధరణీదేవ్యా సఖీ
భూతావరాంగనాః । ఊచుస్తాగ్రామగాస్సర్వా స్సబాలాంధర్మదేవ
తామ్ ॥ ౧౩౨ ॥ గ్రామికాః ॥ యాహిమఙ్గళదేదేవి రాజభార్యామి
మామితి । సాశ్రుత్వావచనంతాసాం మందమాహమనస్వినీ ॥ ౧౩౩ ॥
ధర్మదేవీ ॥ అహందరిద్రాకుటిలాసబాలాఽభాగ్యసంయుతా । ఆ
హ్వానంకింవినోదార్థం హాస్యార్థంహసితాననాః ॥ ౧౩౪ ॥ మద్వస్త్రం
పశ్యతచ్ఛిద్రమ్మృదాభరణమణ్డలమ్ । నవధాన్యసమాకీర్ణంగుల్మంగుంజా
విభూషితమ్ ॥ ౧౩౫ ॥ అన్నహీనంశిశుమ్మాంచ దృష్ట్వాదేవీహసేద్ధ్రు
వమ్ । నాగచ్ఛామివిశాలాక్ష్యః కింకార్యంరాజమందిరే ॥ ౧౩౬ ॥
ధర్మదేవీవచశ్శ్రుత్వాజగ్ముస్తాధరణీంప్రతి। యథోక్తంధర్మదేవ్యాతుత
దాచఖ్యుశ్చతాన్నృతి ॥ ౧౩౭ ॥ తాసాంతద్వచనంశ్రుత్వా ధరణీతాం
యయాస్స్వయమ్ । ఉవాచధర్మదేవీంతాం ధరణీరాజసున్దరి ॥ ౧౩౮ ॥
ధరణీ ॥ ఏహిభద్రేమహాభాగే సాక్షాత్త్వంధర్మదేవతా । దైవయో
గాదాగతాఽసి మమకల్యాణవర్ధినీ ॥ ౧౩౯ ॥ మనోరథోమనస్సంస్థస్త
థ్యమ్మేకథ్యతామితి । భాషితారాజపత్న్యాసాసత్యమాహధరాంప్రతి ॥
ధర్మదేవీ॥ కఠినంమమవాక్యంతుశ్శృణురాజన్యవల్లభే। మయాతుగదితం
వాక్య మసత్యంచేన్మనస్విని ॥ ౧౪౧ ॥ పురాన్నిష్కాస్యమాందేవి జి
హ్వాయాశ్ఛేదనంకురు।నరనారాయణస్వామీమద్భర్తారాజసుందరి॥౧౪౨॥

తద్వీర్యజాతపుత్రంతు ప్రజాపతిమిమంవిదుః । తేనాజ్ఞప్తాత్వదర్థేచ సంప్రాప్తాతవమందిరం ॥ ౧४३ ॥ భూతంభవ్యంభవిష్యంచ జానామిజగదీశ్వరీ । ఇత్యుక్తాధర్మదేవ్యాసారాజపత్నీపతివ్రతా ॥ ౧४४ ॥ సువచోభిస్సాంత్వయిత్వా ధరణీధర్మదేవతాం । ప్రాపయద్భవనంస్వస్య మందం మందమ్ముదాన్వితా ॥ ౧४५ ॥ తామాదాయగృహంప్రాప్య వరంసింహాసనందదౌ । సింహాసనగతాసాచ ధర్మదేవీవచోబ్రవీత్ ॥ ౧४౬ ॥ ధర్మదేవీ॥ మజ్జనంకురుకల్యాణి వస్త్రాలంకారభూషితా । గురుదేవనమస్కారం కురుదేవిహరిప్రియం ॥౧४౭॥ ఏవముక్తాऽథకల్యాణీ తథాచక్రేయథోదితం।తస్యాశ్చాభిముఖీభూయపశ్చాద్వాక్యమువాచసా।౧४౮॥ ధరణీ॥ కింకార్యంవదభద్రమ్మేకరోమితవశాసనాత్ ॥పులిందా॥ వాయనందేహికల్యాణిదేవానాంప్రీతిసాధకం ॥౧४౯॥ ఇత్థంపులిందావచనంశ్రుత్వాసాధరణీతదా । స్వర్ణశూర్పంసమాదాయ ముక్తాతండులపూరితం ॥ ౧५० ॥ నిక్షిప్యపురతశ్శీఘ్రంధర్మదేవీంవచోబ్రవీత్ ॥ధరణీ॥ సత్యంవదమహాప్రాజ్ఞే మమదుఃఖంప్రణోదయ ॥ ౧५౧ ॥ ధరణీవాక్యమాకర్ణ్యధర్మదేవీవచోబ్రవీత్ ॥ ధర్మదేవీ ॥ సత్యంవదామిసుశ్రోణి శిశోరన్నంప్రయచ్ఛమే ॥ ౧५२ ॥ అహఃకృతంరాత్రికృతే సుపక్వరససంయుతం । శ్రుత్వాతద్వచనంరమ్యంత్వరయానీయభామినీ ॥౧५३ ॥ క్షీరాన్నంస్వర్ణపాత్రస్థ మర్భకాయదదౌనృప । తద్దృష్ట్వాస్వర్ణపాత్రస్థంమానుషాన్నంనభుక్తవాన్ ॥ ౧५४ ॥ రురోదచశిశుస్తస్యా ధర్మదేవ్యాస్సుభూమిప। రుదంతమాత్మజందృష్ట్వావినింద్యప్రతతాడసా ॥౧५५॥ దరిద్రోసిదురాచారకందమూలఫలాశనః । కథంనభోక్ష్యసేమృష్టంక్షీరాన్నంరాజనిర్మితం ॥ ౧५౬ ॥ కదాపిరోదనమ్మాతఃకింకరోమీతిభూమిప । శిశుంతంభర్త్సయిత్వాథ స్వయంభోక్ష్యేऽన్నముత్తమమ్ ॥ ౧५౭ ॥ మమోదరగతంచాన్నంపుత్రస్యహితకారణం । ఇత్యుక్త్వాసాధర్మదేవీశిశోర్దత్తంనృపోత్తమ ॥ ౧५౮ ॥ క్షీరాన్నంస్వర్ణపాత్రస్థం భుక్త్వాస్వస్థాతదాబ్రవీత్ । సత్యంవదామిసుశ్రోణి తాంబూలందేహిమేऽఙ్గనే ॥ ౧५౯ ॥ ఇత్యుక్తాధరణీదేవీధర్మదేవ్యాపులిందయా । ఏలాలవంగకర్పూరనాగవల్లీదళైర్యుతమ్ ॥ ౧౬० ॥ తాంబూలమర్పయామాస

పుళిందాయైపతివ్రతా । తతస్సాప్రాఙ్ముఖీభూత్వాపుత్రమంకేనిధాయచ॥
నిక్షిప్యపురతోగుల్మంపాదావాస్తీర్యసంస్థితా । ఏవంరూపంగతంకృష్ణం
శ్రీనివాసంసురోత్తమాః । ౧౬౨ ॥ ద్రష్టుకామాస్సమాయాతావైఖ
రీంప్రాకృతోచితాం । సంపశ్యంతస్తస్యఖస్థాస్సువిమానగణాస్తథా ॥
సల్లాపంచక్రురన్యోన్యంసంభ్రమాత్కౌతుకాన్వితాః । కింతయాసుకృ
తంరాజ్ఞ్యాకృతంపూర్వంయయాఽధునా ॥ ౧౬౪ ॥ లక్ష్మ్యాసహాయోఽభ
గవాన్క్రీడతేప్రాకృతోయథా ॥ ౧౬౪౫ ॥ ఏవంహరేశ్చిత్రవిచిత్రకర్మ
గాయంతికంజోద్భవశంభుశక్రాః । కలౌయుగేపాపకృతాంనరాణాం
హ్యుద్ధారణార్థాజగదీశచేష్టాః ॥ ౧౬౫౫ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీనివాసస్య పుళిందస్త్రీరూపవర్ణనంనా
మాష్టమోఽధ్యాయః.

ధరణ్యైపుళిన్ద్యోక్తపద్మావతీదేహశోషణనివృత్త్యుపాయః.

శతానన్దః ॥ భోజనాన్తేఽస్మరద్దేవీదేవాన్స్వకులపూజితాన్ ।
ఆదౌనారాయణంధ్యాత్వాపశ్చాల్లక్ష్మీంపితామహం ॥ ౧ ॥ సరస్వతీ
ముమాకాన్తముమామిన్ద్రమతఃపరం । శచీమగ్నియమాద్యాంశ్చసదా
రాన్దిక్పతీనథ ॥ ౨ ॥ దేవానృషీన్పితౄన్నాగాన్గన్ధర్వాన్రాజసత్త
మాన్ । కాశీశంవిశ్వనాథంచబిందుమాధవమేవచ ॥ 3 ॥ విష్ణుపాదం
ప్రయాగంచగోదాతీరనివాసినం । నారసింహంజగన్నాథంపాణ్డురంగ
మహోబిలం ॥ ౪ ॥ పమ్పాధ్యక్షంవిరూపాక్షంశ్రీశైలంపుణ్యకాననం ।
శ్రీవేఙ్కటగిరీశంచకాళహస్తీశ్వరంహరమ్ ॥ ౫ ॥ ఘటికాచలసంస్థా
నంవృద్ధాచలనివాసినం । వరదంసర్వలోకేశంశ్రీరంగంశ్వేతరూపిణం ॥
కుమ్భఘోణాలయంకృష్ణంశార్ఙ్గపాణింమహీపతే । సేతుంరామకృ
తంరాజన్పద్మనాభంజనార్దనం ॥ ౭ ॥ సుబ్రహ్మణ్యంకుమారాఖ్యంమ
ధుసూదనశంకరౌ । చంద్రేశ్వరంచగోకర్ణంతథాహరిహరాన్నృప ॥ ౮ ॥
గంగాంగోదావరీంకృష్ణాంతుంగభద్రాంమలాపహాం । కావేరీంకపిలాం
క్షీరాంసువర్ణముఖరీంతథా॥౯॥మూకామ్బికాంభైరవంచకాలభైరవ

మేవచ । కామాక్షీంచవిశాలాక్షీంమత్స్యాక్షీమపిసాఖ్యదాం ॥ ౧౦ ॥
సస్మారలోకభావేన చోవాచమధురంవచః । రమేకోల్హాపురాధ్యక్షే
పాహిమాంపరదేశగాం ॥ ౧౧ । ఇతిస్వకీయభావేనస్మరంతీధర్మదేవ
తా।కృత్వామార్తికరాశీంస్త్రీన్మధ్యరాశౌవిచిన్త్యతాం॥౧౨॥హస్తేద
త్వాపరాంయష్టిమేష్వేకమనయాస్పృశ । ఇత్యుక్తయాతయాదే
వ్యామధ్యరాశౌవిలోడితే ॥ ౧౩ ॥ భావసామ్యంతతోజ్ఞాత్వాప్రహృ
ష్టావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ధర్మదేవీ ॥ వదేయంకారణందేవిదుహితుస్తేఽఙ్గ
శోషణే ॥ ౧౪ ॥ ఆగతఃపురుషేణాస్యాయేనకేనాప్యుపద్రవః । ఇతః
పూర్వదినేకంచిత్పురుషంతురగాస్థితం ॥ ౧౫ ॥ దృష్ట్వామోహవశం
యాతాకామజ్వరసుపీడితా । శృణుమాతస్సువిస్తారంశపేగుల్మంసపు
త్రకం ॥ ౧౬ ॥ భర్తారంబదరీవాసంమాతరంపితరంగురుం । పతింశ్రీ
వేఙ్కటాధీశంకర్తుమిచ్ఛతితేసుతా ॥ ౧౭ ॥ తథాభవిష్యతిశుభంవాగి
యంనాన్యథాభవేత్ । స్వాత్మానంతుశపేరాజ్ఞిసత్యమిత్యవధారయ ॥
సత్యంవదామిసుశ్రోణితామ్బూలందేహిమేఽఙ్గనే । ఏలాలవంగక
ర్పూరజాతీపత్రైస్సపూగకైః ॥ ౧౮ ॥ నాగవల్లీదళైర్యుక్తంపునర్దే
హివరాననే ॥ ఇత్యుక్తాధరణీదేవీతామ్బూలంపునరప్యదాత్ ॥ ౨౦ ॥
పునరాలోచయన్తీసాపుళిన్దావాక్యమబ్రవీత్ ॥ పుళిన్దా ॥ యోసౌ
తురగమారూఢఃపురుషఃపూర్వమాగతః ॥ ౨౧ ॥ కిరాతరూపధా
రీససాక్షాన్మన్మథమన్మథః । తందృష్ట్వామోహమాయాతాకామజ్వ
రసుపీడితా ॥ ౨౨ ॥ దుహితాతేఽభవద్రాజ్ఞితతోఽస్యాఅంగశోషణ
మ్ । తచ్ఛాన్త్యర్థంవరారోహేతస్మైసాసమ్ప్రదీయతాం ॥ ౨౩ ॥

ఇత్యుక్తాధరణీదేవీధర్మదేవీంవచోఽబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ క్వాస్తేకిరాతరూ
పీసదుహితుర్మేఽఙ్గశోషకః ॥ ౨౪ ॥ వదతన్నామకింభద్రేవరందా
స్యేతవేప్సితం । ఇతిపృష్టాధర్మదేవీధరణీంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౫ ॥ ధర్మ
దేవీ ॥ వైకుణ్ఠస్థోహరిస్సాక్షాద్వర్తతేవేఙ్కటాచలే । శ్రీనివాసేతివి
ఖ్యాతోవిద్యావాన్ధనవాన్బలీ ॥ ౨౬ ॥ తస్యాశ్వంత్వత్సుతాబాలా
తాడయామాసచాశ్మభిః । ఆరామద్వారనికటే పతితస్సహయోత్త
మః ॥ ౨౭ ॥ అశ్మభిస్తాడితోఽత్యన్తంవిహ్వలఃపృచ్ఛతతస్సఖీః ।

గౌరవాద్రాజపుత్ర్యాస్తుకుమతేపురుషస్సతత్ ॥ ౨౮ ॥ ఇతిమేస
త్యవచనందత్త్వాతాంసుఖమేష్యసి । అదత్త్వాదుఃఖమాప్నోషినమేవా
ణీమృషాభవేత్ ॥ ౨౯ ॥ అదానేదినమాత్రేణస్వామియేతనసం
శయః । ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాధరణీపునరబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥ ధరణీ ॥ కిం
మాంవదసిదుర్వాక్యమసత్యంవామలోచనే । ఇతితస్యావచశ్శ్రుత్వాపు
నరాహామనస్వినీ ॥ ౩౧ ॥ ధర్మదేవీ ॥ నాసత్యంవచనందేవిమయోక్తం
పూర్వమేవతత్ । ఇతిభీతాతద్వచనాద్రాజ్ఞీవాక్యమథాబ్రవీత్ ॥ ౩౨ ॥
ధరణీ ॥ అయాచితామయాకన్యాకథందేయాభవిష్యతి । ఇతిచిన్తాపరా
రాజ్ఞీధర్మదేవీంవచోబ్రవీత్ ॥ ౩౩ ॥ ధర్మదేవీ ॥ అద్యైవఘటికాంతేత్వా
మాగమష్యతికాచన । అబలాబహువృద్ధాచధర్మార్థకుశలాభువి ॥ ౩౪ ॥
మద్వాక్యంవిశ్వసంతీత్వంరాజానంపరిచోదయ । తోండమానంచతేభర్తు
ర్భ్రాతరంససుహృద్గణం ॥ ౩౫ ॥ సంబోధ్యసాధుమార్గంత్వంసమాశ్ర
యన్నృపప్రియే । సన్నిధౌమమసంకల్పంకురుకన్యానిమిత్తకం ॥ ౩౬ ॥
ధరణీ ॥ యేనకేనాప్యుపాయేనజీవితాస్స్యాత్సుతామమ । సుతాంతస్మైవ
దాస్యామిగిరిగహ్వరవాసినః ॥ ౩౭ ॥ ధర్మదేవీ ॥ ఏవంచేత్తేసుతారాజ్ఞిజీ
విష్యతినసంశయః । పతిర్మేవర్తతేయత్రదేవితత్రవ్రజామ్యహం ॥ ౩౮ ॥
ఇత్యుక్త్వాతద్వచస్సత్యంద్రష్టుకామాధరాఽబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ తదాతేవ
చనంసత్యంయద్యేవంసంభవిష్యతి ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యుక్తాసాజగామాశుని
జధామవరాజ్ఞనా । సాపితాంబాఢమిత్యుక్త్వానిజగామపురాద్బహిః ॥
కక్షేబద్ధ్వాసుతంరాజన్స్వర్ణశూర్పంసగుల్మకం । జగామోత్తరమభ్యేత్య
పుళిన్దీమిథిలేశ్వర ॥ ౪౧ ॥ పుళిందాయాంగతాయాంతుధరణీవామలో

ధరణ్యైపద్మావత్యుక్తం శ్రీనివాసప్రాప్తిరూపమనశ్చిన్తాప్రకారః.

చనా । పుత్ర్యానికేతనంప్రాప్యరుదంతీభృశదుఃఖితా ॥ ౪౨ ॥ ధరణీ ॥
కింతేమనోగతంపుత్రియత్త్వమిచ్ఛసితద్వద । నచమాతృసమంమిత్రంపు
త్రీణామస్తినన్దిని ॥ ౪౩ ॥ కిన్నుకార్యమకార్యంవాతన్మమాచక్ష్వభామిని ।
పూరయామిమనస్థంచకిమర్థంతవశోషణం ॥ ౪౪ ॥ అభాగ్యాహంమహా
భాగేవిషపానంకరోమిచ । ఇత్యుక్తాసాపరాధీనాదుఃఖితారుదితాఽభ
వత్ ॥ ౪౫ ॥ దుఃఖితాంజననీందృష్ట్వామందమాహామనోగతం ॥

పద్మావతీ ॥ కింవదిష్యామి హేమాత స్సూతికాదుఃఖమాగతం ॥ ౪౬ ॥
అథవాపుత్రలాభంకిం ప్రవదామినిగూఢజం । నాకృత్యంతాదృశంకిఞ్చి
జ్జాతాక్వాపితుమేవరే ॥ ౪౭ ॥ కాంతౌసమ్ప్రతి తామద్య వక్తుంశ
క్ష్యామినస్వయం। తథాపితవవక్ష్యామి మాతృత్వాచ్ఛృణుభామిని॥౪౮॥

పద్మావతీకథితభగవల్లక్షణతద్భక్తలక్షణాని.

త్వయాజ్ఞప్తాగమంమాతః పుణ్యారామంసఖీయుతా । తత్రాయాతః
పున్నాగకశ్చిత్పురాణపురుషోత్తమః ॥ ౪౯ ॥ మాతస్సరామితద్వ
క్త్రం పుణ్డరీకనిభేక్షణం।తంవినానహిజీవామి సత్యమిత్యవధారయ॥౫౦॥
చరితంతస్యకృష్ణస్య జానన్తివిబుధేశ్వరాః । పాపాలయాశ్చమనుజా న
జానన్తిహరింపరమ్ ॥ ౫౧ ॥ సత్యంసర్వోత్తమస్సాక్షాత్సఏవపురుషో
త్తమః । దక్షిణంపాణిమాశ్రిత్య రాజతేచక్రముత్తమం ॥ ౫౨ ॥ తథా
సవ్యేశఙ్ఖరాజో రాజతేరాజవల్లభే। యత్కంఠేకౌస్తుభంరత్నం శ్రుత్యో
ర్మకరకుణ్డలే ॥ ౫౩ ॥ యస్యచక్రప్రభావేన దగ్ధావారాణసీపురీ । య
స్యశఙ్ఖధ్వనింశ్రుత్వా విద్రవన్త్యసురాదయః ॥ ౫౪ ॥ తద్భక్తలక్షణం
వక్ష్యే శృణుమాతస్సవిస్తరం । వేదశాస్త్రపరాయేచ స్వధర్మాచరణే
రతాః ॥ ౫౫ ॥ వేదోక్తంకర్మకుర్వన్తి తద్భక్తాన్విద్ధివైష్ణవాన్ । శంఖ
చక్రాంకితాయేచాప్యూర్ధ్వపుండ్రధరాశ్చయే ॥ ౫౬ ॥ నాసత్యవచనా
యేతు పితృమాతృమతేస్థితాః । తద్భక్తలక్షణంత్వేత త్తంవినాకోనుజీ
వతి ॥ ౫౭ ॥ తనయావచనంశ్రుత్వా సానన్దావాక్యమబ్రవీత్ । స
త్యంవదమహాప్రాజ్ఞే భ్రమోవాజ్వరకారణం ॥ ౫౮ ॥ పద్మా ॥ సత్యంవదా
మిమాతర్వై దృష్టపూర్వోమహాప్రభుః । తద్దర్శనధియామేద్య జాయతే
దేహశోషణమ్ ॥ ౫౯ ॥ సాంత్వయిత్వాసుతాంభద్రా భర్తుర్భవనమభ్య
గాత్ । పాకార్థంపరమానన్దా భరితాభాగ్యసంపదా ॥ ౬౦ ॥ పుత్ర్యం
గశోషసంక్షుబ్ధం కృచ్ఛ్రసంతాపసంయుతం । అవదత్స్వపతింప్రాప్య పు
త్రీకాయవిశోషణే ॥ ౬౧ ॥ కారణంధర్మదేవ్యుక్తమథతచ్ఛాంతికారణం।

ధరణీమ్ప్రతిపద్మావతీసఖీభిస్సహావకుళాగమనమ్.

సర్వంసంబోధయామాస పుత్ర్యాహృద్గతమాదరాత్ ॥ ౬౨ ॥ ఏత
స్మిన్నేవసమయే కన్యాశ్చవకుళాన్వితాః।అభిషిచ్యాప్యగస్త్యేశం శంకరం

బ్రాహ్మణైస్సహ ॥ ౬౩ ॥ సంభారాన్శిరసాధృత్వా బ్రాహ్మణైస్స పురోహితైః । రాజధానీంసమాసాద్య భర్తుర్భవనమభ్యయుః ॥ ౬౪ ॥ స మాగతాన్ద్విజాన్త్సర్వాన్ త్సంపూజ్యవిధిపూర్వకమ్ । గంధపుష్పాక్షతాద్యైశ్చ వస్త్రాలంకారభూషణైః । విప్రాశీర్వాదమంత్రైశ్చ మార్జయిత్వాస్వకాంసుతామ్ ॥ ౬౫ ॥ అభుంక్తచస్వయంరాజా బ్రాహ్మణానామథాజ్ఞయా । సాభుక్త్వాథమహాభాగా ధరణీబహిరాగతా ॥ ౬౬॥ దదర్శతాంమహారాజవకుళాంనవరూపిణీమ్ । ధర్మదేవ్యావచస్స్మృత్వా తత్సమీపముపాగతా ॥ ౬౭ ॥ పప్రచ్ఛతాస్తదాకన్యా ఏతద్వృత్తాంతకోవిదాః ॥ ధరణీ ॥ కైషాకస్మాదుపాయాంతా పూజ్యేవప్రతిభాతిమే ॥ ౬౮ ॥ పృచ్ఛ్యతాంకన్యకాఅస్యాః కిమాగమనకారణమ్ । ఏవముక్తాఃకన్యకాస్తు ధరణీమబ్రువంస్తదా ॥ ౬౯ ॥ కన్యకాః ॥ వాసఃపన్నగశైలేఽస్యాస్స్వామీశ్రీవేంకటేశ్వరః । తదాజ్ఞాకారికాకాచిన్నామ్నావకుళమాలికా॥౭౦॥ అనయాధరణీదేవ్యాస్సన్నిధౌమమకించన । కార్యమస్తీతికథితం తతస్తు సహితాస్తయా ॥ ౭౧ ॥ వయంప్రాప్తామహాభాగే త్వత్సమీపమిహాధునా । పృచ్ఛ్యతాంసైవవృత్తాంతంతదాగమనకారణం ॥ ౭౨ ॥ ఏవముక్తాథకల్యాణీ వకుళాంసమభాషత । తిష్ఠభద్రేవరారోహే రత్నపీఠేసునిర్మలే ॥ ౭౩ ॥ ఇత్యుక్తానందభరితా వకుళాతత్రసంస్థితా । మేనేకృతార్థమాత్మానం సాఫల్యంజన్మనోపిచ ॥ ౭౪ ॥ ధరణీ ॥ స్వాగతంతేవరారోహే మమపుణ్యసముచ్చయాత్ । మన్యేకృతార్థమాత్మానం సఫలం సాధుసంగమాత్ ॥ ౭౫ ॥ నిర్దేష్టవ్యంభవత్కార్యం తదద్యవిదధీమహి । కిమర్థమాగమోమాత శ్శీఘ్రంతత్కథ్యతామితి ॥ ౭౬ ॥ బ

ధరణీమ్ప్రతివకుళోక్తస్వాగమనకారణాని.

భాషేవకుళాభార్యాం రాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః ॥ వకుళా ॥ కన్యాపేక్షాముఖ్యకార్యం పునఃకార్యశతేనకిం ॥ ౭౭ ॥ ముఖ్యకార్యంతతశ్శ్రుత్వా వకుళామబ్రవీదిదం ॥ ధరణీ ॥ సమ్యగుక్తంత్వయాదేవి వరాపేక్షాపివర్తతే ॥ ౭౮ ॥ కోవరఃకశ్చదేశోఽస్య గోత్రంనక్షత్రకంచకిం । కిన్నామాజనకశ్చాస్య మాతాచాపిమహాత్మనః ॥ ౭౯ ॥ కింకులంకోస్యచా

చారో జాతిర్వా తస్య కా వద । కులాచారాదికం పృష్టా వకుళా వాక్యమబ్ర
వీత్ ॥ ౨౦ ॥ వకుళా ॥ శృణు రాజ్ఞి సవిస్తారం గోత్రం బన్ధుజనం తథా ।
దేవకీ జననీ తస్య జనకశ్శూరనన్దనః ॥ ౨౧ ॥ నిశాకరకులం తస్య నామ కృష్ణ
ఇతి స్మృతం । వసిష్ఠగోత్రే చోత్పత్తిర్నక్షత్రం శ్రవణం తథా ॥ ౨౨ ॥ ఆ
వాసో వేఙ్కటగిరిర్విద్యావాన్ ధనవాన్ బలీ । బహుళాచారసంపన్నో
వయసా పంచవింశకః ॥ ౨౩ ॥ పాణిగ్రహణకాలే తు తం దృష్ట్వా సుఖమే
ష్యసి । కిమత్ర బహునోక్తేన దర్శనాత్తే సుఖం భవేత్ ॥ ౨౪ ॥ తద్వృత్త
మఖిలం శ్రుత్వా తామాహానన్దనిర్భరా ॥ ధరణీ ॥ శంకా జాతా వరా
రోహే మమ తే వచనాత్సఖి ॥ ౨౫ ॥ సభాగ్యశ్చ కులీనశ్చ బుద్ధిమాంశ్చ
యువా బలీ । వాగ్మీ చోక్తోఽస్య చైతావ ద్వివాహో నకృతః కుతః ॥ ౨౬ ॥
సా తద్వచనమాకర్ణ్య నపత్యమనుచిన్త్య తం । ధైర్యేణ వచనం ప్రాహ ధర
ణీం రాజవల్లభాం ॥ ౨౭ ॥ వకుళా ॥ కృతవైవాహికో దేవి బాల్యే భాగీర
థీపితా । తత్రాపత్యమనాలోక్య ద్వితీయం కర్తుముత్సుకః ॥ ౨౮ ॥ నదో
షమితరం విద్ధి శ్రీనివాసే నిరామయే । తద్వృత్తమఖిలం శ్రుత్వా సమా
హూయ స్వకం సుతం ॥ ౨౯ ॥ నృపమాహ్వాపయామాస ధరణీపతిమాత్మ
నః । ఏకాన్తే రాజశార్దూల మిదం వచనమబ్రవీత్ ॥ ౩౦ ॥ ధరణీ ॥

ధరణ్యుక్త్యావియన్నృపకృతపద్మావత్యాశ్వాసనప్రకారః.

కన్యార్థమాగతా రాజన్ వకుళా వేఙ్కటాచలాత్ । సుతం సంప్రేష్య చా
పిత్వం స్వపురోహితమానయ ॥ ౩౧ ॥ వరస్యాపి విచార్యాశు కులవిద్యాబ
లాదికం । గోత్రబుద్ధ్యాద్యానుకూల్యం బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః ॥ ౩౨ ॥
విచార్య వరవధ్వోశ్చ యోనినాడీసుసంగతిం । సర్వం సమ్యక్సమాలోచ్య
కన్యాదానం కురు ప్రభో ॥ ౩౩ ॥ కన్యార్థమాగతా సాధ్వీ దుహితుర్వి
దితం మనః । తమేవేచ్ఛతి తే పుత్రీ వేఙ్కటాచలవాసినం ॥ ౩౪ ॥ ధర్మ
దేవీవచస్సత్యం శుభం శీఘ్రం విధీయతాం । ఇతి పత్న్యా వచశ్శ్రుత్వా సో
భూదానన్దనిర్భరః ॥ ౩౫ ॥ ఆకాశరాజః ॥ అహోమంగళమ
స్మాకం సంప్రాప్తం పూర్వపుణ్యతః । అస్మాకం పితరస్సర్వే కృతార్థా
ముక్తిభాగినః ॥ ౩౬ ॥ త్వద్వాక్యామృతపానేన రోమహర్షస్తు జాయతే ।
కదా పశ్యామి కల్యాణం వధూవరసమాగమం ॥ ౩౭ ॥ సభర్తృకాం రాజ

పుత్రీం రాజసింహాసనేస్థితాం । కదాపశ్యామినేత్రాభ్యాం బంధుమండ
లమధ్యగాం ॥ ౯౮ ॥ ఇత్యుక్త్వాభవనంచాగా ద్దుహితుర్దుహితృ
ప్రియః । నృపఃపద్మావతీంప్రాహ సాంత్వయన్వచసాసుతామ్ ॥౯౯॥
నృపః॥ భద్రేదుఃఖంమనస్థంతేత్యజశ్రీఘ్రమతఃపరం । హ్యాదయేతవక
ల్యాణికాఽపేక్షావర్తతేవద ॥ ౧౦౦ ॥ తామద్యాహంకరిష్యామి నాత్ర
కార్యావిచారణా। జనకస్యవచశ్శ్రుత్వాజననీంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౧౦౧ ॥
పద్మా ॥ మాతస్తేకథితంసర్వం జనకస్యవచోమమ । సమాచక్ష్వాద్య
సంకోచాన్నాహంవక్తుంసముత్సహే ॥ ౧౦౨ ॥ పుత్రీగిరంవిదిత్వాసాభ
ర్తారంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ధరణీ ॥ సాధయస్వమహాభాగ వివాహంవిధి
పూర్వకమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ విలంబోనైవకర్తవ్య శ్శుభార్థంతుశుభానన । రా
జా॥ తస్మైదాస్యామికృష్ణాయశ్రీనివాసాయధీమతే ॥ ౧౦౪ ॥ ఇత్యాశ్వ

వియన్నృపాజ్ఞయాధరాతలమ్ప్రతిబృహస్పత్యాగమనమ్.

స్యసుతాంరాజాపుత్రమింద్రనికేతనం। ప్రేషయామాసరాజేంద్రగుర్వా
నయనకాంక్షయా ॥ ౧౦౫ ॥ విలిఖ్యప్రతికాంరాజా పుత్రీకల్యాణసూచి
కాం । సంప్రేషయామాసతదా స్వపుత్రేణవియన్నృపః ॥ ౧౦౬ ॥ స
గత్వావాయువేగేన చంద్రాంశత్వాత్తుభూమిప । అవందతానందపూ
ర్ణో గురుమింద్రస్యచక్షణాత్ ॥ ౧౦౭ ॥ సపత్రంరాజపుత్రంచ సమాలో
క్యాగతంగురుః । ప్రతిష్ఠాప్యాసనేతంచ తేనానీతాంతదాశుభామ్ ॥౧౦౮॥
పపాఠచమహారాజపత్రికాంశుభసూచికామ్ । తత్క్షణాదాగమద్రాజన్
రాజానంసపురోహితః ॥ ౧౦౯ ॥ ప్రాప్తంపురోహితందృష్ట్వా కృ
త్వార్చాంవిధిపూర్వకమ్ । కాలోచితంవాచయిత్వా వర్ధమానఉవాచ
సః ॥ ౧౧౦ ॥ రాజా ॥ తవాజ్ఞయాకరిష్యామి వివాహందుహితు
ర్మమ । శ్రీనివాసస్యసంబంధో విదితస్యప్రశస్యతే ॥ ౧౧౧ ॥ క
న్యార్థమాగతాసాధ్వీ విదితేగోత్రనామనీ । తథాపితవవాక్యేనవివాహం
కర్తుముత్సహే ॥ ౧౧౨ ॥ సరాజ్ఞోవచనంశ్రుత్వారాజానంప్రత్యభాష
త ॥ గురుః ॥ సఫలంవృక్షమాశ్రిత్య జీవంతిబహవోభువి ॥ ౧౧౩ ॥ త
థావయంచజీవామస్తవభాగ్యావలంబినః।అహంకదాచిదేవాత్రసమాగ

చ్ఛామిభూతలం ॥౧౧౩॥ నజానామితతస్సమ్యక్శుకఆశ్రితవాన్సదా । స
జానాతిమహారాజస్థితిమేతస్యశార్ఙ్గిణః ॥ ౧౧౪ ॥ అత్రైవోత్తరదిగ్భా
గే పంచక్రోశమితేనృప । శుకోస్తివ్యాసతనయ శ్శ్రీనివాసపరాయణః॥
తమాహ్వాయమహారాజశ్శైఘ్ర్యేణపృథివీపతే।సవక్ష్యత్యాత్మనస్సాక్ష్యం
వృత్తాంతంతస్యచాదితః ॥ ౧౧౬ ॥ ఏవముక్తోథగురుణా భ్రాతరంబ్రా

బృహస్పత్యుక్త్యావియన్నృపకృతశుకాహ్వానమ్.

హ్మణప్రియం । సందిదేశమహారాజ శ్శుకాశ్రమమరిందమః ॥ ౧౧౭ ॥
సగత్వావాయువేగేనరథేనాదిత్యవర్చసా । ధ్యానయోగాదుత్థితంతందృ
ష్ట్వాశుకమువాచహ ॥ ౧౧౮ ॥ తోండమాన్ ॥ శృణుతాపసశార్దూల
వచనంరాజభాషితం । పద్మావతీవివాహోత్ర సంపన్నాగురుపూజితా ॥
శ్రీనివాసాయతాంకన్యాం ప్రదాతుంకాంక్షతేనృపః । యుక్తాయుక్తవి
చింతాయై గురుమాహూతవానపి ॥ ౧౨౧ ॥ తదర్థమేవచాద్యత్వాం స
మాహ్వాయతిభూమిపః । యుక్తాయుక్తేవిచింత్యాథ లిఖితుంశుభపత్రి
కామ్ ॥౧౨౨॥ అవకాశంచకృత్వాద్యగచ్ఛతాంనగరీంప్రతి । ఏవముక్తో
మహీదేవోమహీపాలేనభూమిప ॥౧౨౩॥ ససంభ్రమాత్సముత్థాయవ్య
భ్రమద్విభ్రమన్నివ।భిందన్కమండలుంరాజంశ్ఛిందన్కృష్ణమృగత్వచం॥
విచ్ఛిద్యమణిమాలాశ్చసననర్తమహామునిః। ముహూర్తమిత్థంరాజేంద్ర
తద్బుద్ధిరవశంగతా ॥౧౨౪॥ ఉవాచపశ్చాద్రాజానంకార్ష్ణద్వైపాయ
నిర్మునిః ॥ ౧౨౫ ॥ శ్రీశుకః ॥ సాధూదితంవాక్యముదారవిక్రమత్వయా
హరేర్వేఙ్కటశైలవాసినః। కన్యాప్రదానంపురుషార్థసాధనంసమస్తలో
కస్యపవిత్రతాకరం ॥౧౨౬॥ ఆకాశరాజధిషణౌ శ్రీనివాసకృపాబలాత్॥
మహాదానపరావిత్థం భూయాస్తాంచదినేదినే । ఇత్యాశిషాప్రశస్యాథ ప
ద్మతీర్థేవగాహ్యచ ॥౧౨౭॥ కృత్వామాధ్యాహ్నికీంసంధ్యాం త్యక్త్వాజీ
ర్ణోపబర్హణమ్ । సనవానికుశాగ్రాణి నికృత్యమునిసత్తమః ॥౧౨౮॥ కిరీ
టంబంధయిత్వాతైరుత్తమాంగనిబంధనం। కవచంకల్పయామాసకుశా
గ్రైఃకుసుమైస్తదా ॥ ౧౩౦ ॥ తులసీమణిమాలాభిఃకంఠకర్ణవిభూషితః ।
ఆపాదలంబికృష్ణత్వక్కవచైస్సమలంకృతః ॥ ౧౩౧ ॥ అశ్వయానేఽధిరో
హ్యైనంనినాయసనృపానుజః । తమాయాంతంమునిందృష్ట్వా చతురంగ

బలాన్వితః ॥ ౧౩౨ ॥ పురోహితంపురస్కృత్య కుశమూలఫలోదకైః। అభి
యాత స్తదారాజా సంతోషంప్రాపసాపురీ ॥ ౧౩౩ ॥ యానాదుత్తీర్యరా
జేంద్ర స్సాష్టాంగంప్రణిపత్యతం । గజమారోప్యనగరీం సపురోహితఆన
యత్ ॥ ౧౩౪ ॥ నికేతనాంతర్భవనేనివేశ్య నిధింమునీనాంప్రవరంసరాజా।
సంపూజయామాసవిధానవిత్తమో విద్యాగురుంజ్ఞానగురుంచనత్వా॥

పద్మావతీపరిణయోద్యుక్తవియన్నృపస్తుతిశుకకృతశ్లాఘాక్రమః.

రాజా ॥ తాపసంపరిపప్రచ్ఛ కన్యార్థంధిషణాగ్రతః । పద్మావతీంప్రదా
స్యామి భవద్భ్యామనుమోదితః ॥ ౧౩౬ ॥ శ్రీనివాసాయకృష్ణాయ నిశ్చి
తేత్థంమయామతిః । సతద్వచనమాకర్ణ్య రాజానంరాజసత్తమ ॥ ౧౩౭ ॥
శుకోబ్రవీద్గిరంపుత్రీకారణాత్కరుణాన్వితః ॥ శ్రీశుకః ॥ మాకురుష్వమ
హారాజ సందేహందానకర్మణి ॥ ౧౩౮ ॥ ధన్యోసిత్వంమహీపాల కు
లంపావనతాంగతమ్। పితరస్తుదివంప్రాప్తానాత్రకార్యావిచారణా॥౧౩౯॥
కింత్వయాచరితంపుణ్యం పూర్వజన్మనిభూమిప । భగవానరవిన్దాక్షః
శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౧౪౦ ॥ జామాతృత్వంసమాపన్న స్తస్మాన్నా
స్తితవాధికః । విళంబోనైవకర్తవ్య శ్శుభంశీఘ్రంవిధీయతామ్॥ ౧౪౧॥
వయంధన్యాఃకృతార్థాస్మ స్తవసంగేనభూమిప । వయంతుతపసారా
ధ్య కన్దమూలఫలాశనాః ॥ ౧౪౨ ॥ సర్వసంగంపరిత్యజ్య నపశ్యామో
త్రతంవిభుమ్। సంగతే స్తవపశ్యామ శ్రీనివాసంశ్రియాయుతమ్॥౧౪౩॥
సంగతిస్తవభద్రానోభవేజ్జన్మనిజన్మని।ఏవంతముక్త్వారాజర్షింతూష్ణీమా
ససతాపసః ॥ ౧౪౪ ॥ శుకవాక్యంతతశ్శ్రుత్వా సరాజానందనిర్భ
రః । వైయ్యాసికేర్వచశ్శ్రుత్వా ప్రశశంసప్రజాపతిః ॥ ౧౪౫ ॥ మ
న్యేకృతార్థమాత్మానం వ్యాసపుత్రనమోస్తుతే । గ్రహాణాంచగతిస్తాత
తయోర్యోగోవిచిన్త్యతామ్ ॥ ౧౪౬ ॥ ఋక్షయోగంగోత్రయోగం ప
శ్యవిప్రబలాబలమ్ । ఇతిరాజ్ఞోవచశ్శ్రుత్వా సురాచార్యస్ససంభ్రమమ్॥

గురుకృతపద్మావతీశ్రీనివాసయోగాద్యానుకూల్యవిచారః.

౧౪౭ ॥ ఛాయాశాస్త్రవిధానజ్ఞో వకుళాంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ బృహస్పతిః॥
గోత్రంశ్రీవేఙ్కటేశస్య తన్నామాచక్ష్వభామిని ॥ ౧౪౮ ॥ నక్షత్రం
చవరారోహే కథ్యతామితిచాబ్రవీత్ । సాతస్యవచనంశ్రుత్వా కించి

తోఽపాన్వితాబ్రవీత్ ॥ ౧౪౯ ॥ వకుళా ॥ బ్రాహ్మణాస్సత్యసంప
న్నాః కలౌమిథ్యాప్రవాదినః । జానంతోఽపిమహారాజం నవదంతిహితా
హితమ్ ॥ ౧౫౦ ॥ శ్రీశుకః ॥ అవిశ్వాసశ్చవిప్రేషు క్షత్రియాణాంచ
దానవే । ధర్మోప్యధర్మతామేతి హ్యధర్మోధర్మతాంగతః ॥ ౧౫౧ ॥ త
స్మాత్త్వయామహాభాగే కథనీయంహితాహితమ్ ॥ వకుళా ॥ నక్ష
త్రంశ్రవణంతస్యగోత్రంవాసిష్ఠసంజ్ఞకమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ ఊచుఃపురాతనా
మత్స్యకూర్మకృష్ణాదిరూపిణః ॥రాజా॥ గోత్రమత్రేర్మహాభాగ నక్షత్రం
మృగశీర్షకమ్ ॥ ౧౫౩ ॥ సీతాసత్యాదిరూపాయాః పద్మావత్యావిదు
ర్బుధాః । ఉభయోర్వచనంశ్రుత్వా గురుర్యోగంవిచింత్యసః ॥ ౧౫౪ ॥
హృష్టోద్రిక్తమనాభూత్వా సత్యమాహమహామతిః ॥ గురుః ॥ నాడీకూ
టంవిశేషేణ సూత్రకూటంవిశేషతః ॥ ౧౫౫ ॥ యోనికూటంచానుకూ
లం గ్రహాశ్చశుభదర్శనాః । సర్వంవిచార్యభూపాల స్వార్యభావంసమా
శ్రితః ॥ ౧౫౬ ॥ సమ్మన్త్ర్య బంధుమిత్రాద్యైః కన్యాదానంకురుప్రభో।
ఏవంగురువచశ్శ్రుత్వా విచార్యాశువిచక్షణః ॥ ౧౫౭ ॥ భక్త్యాపరమ
యారాజా స్వార్యభావంసమాశ్రితః । జ్ఞాతిబాంధవసంబంధి సుహృన్మి
త్రజనైర్యుతః ॥ ౧౫౮ ॥ మంత్రఞ్చకారరాజేంద్ర కన్యాదాననిమిత్తకం।
తేసర్వేబంధువర్గాశ్చ రాజానంప్రత్యపూజయన్ ॥ ౧౫౯ ॥ సభాంచ
కారయామాస రత్నసింహాసనేస్థితః । వాచయిత్వాథపుణ్యాహం కన్యా
నిశ్చయకారణాత్ ॥ ౧౬౦ ॥ తాంబూలందక్షిణాంచాదాత్పూజయి
త్వాగణాధిపమ్।భుజముద్ధృత్యరాజేంద్ర స్సభామధ్యేవచోబ్రవీత్ ॥౧౬౧॥
రాజా ॥ పద్మావతీంప్రదాస్యామి శ్రీనివాసాయశార్ఙ్గిణే । యూయంబం
ధుగణాశ్చాత్రదయాంకురుతమాంప్రతి ॥ ౧౬౨ ॥ ప్రతిజ్ఞామకరోది
త్థం కన్యార్థేవేఙ్కటేశితుః । సచోవాచమహారాజో గురుంగురుజనప్రి
యః ॥ ౧౬౩ ॥ రాజా ॥ కింకార్యంవదవిప్రేంద్ర సంకల్పానంతరమ్మ
యా । రాజానమబ్రవీద్రాజ న్నంగిరాదేవతాగురుః ॥ ౧౬౪ ॥ బృహ

శ్రీనివాసమ్ప్రతివియన్నృపలిఖితవివాహప్రతికాప్రకారః.

స్పతిః ॥ విలిఖ్యప్రతికాంరాజన్ శ్రీనివాసాయవిష్ణవే । విప్రంప్రేషయ
రాజేంద్ర తస్యాగమనకారణాత్ ॥ ౧౬౫ ॥ స్వగురోర్వాక్యమాక

ర్ణ్య రాజాగురుమభాషత ॥ రాజా ॥ కింలేఖ్యంప్రాకృతైర్విద్వన్న
ప్రాకృతశరీరిణః ॥ ౧౬౬ ॥ తథాపిలేఖనీయంయ త్తద్బ్రూహిగురుసత్త
మ । ఆకాశరాజవచనం శ్రుత్వాగీష్పతిరాదరాత్ ॥ ౧౬౭ ॥ లేఖ్యేశం
బోధయామాస రాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః । గురూపదిష్టమార్గేణ విలిలేఖస
పత్రికామ్ ॥౧౬౮॥ అప్రాకృతాయనిత్యాయ సచ్చిదానందమూర్తయే।
స్వతంత్రాయాద్వితీయాయానంతరూపాయశార్ఙ్గిణే ॥ ౧౬౯ ॥ భక్తప్రి
యాయభక్త్యైకవేద్యోపాదేయరూపిణే। దేవాదిదేవపూజ్యాయ బ్రహ్మ
పూజ్యాయవిష్ణవే ॥ ౧౭౦ ॥ శ్రీనివాసాయకృష్ణాయ వేఙ్కటాచలవాసి
నే । సాఙ్గైస్సర్వైశ్చవేదాద్యై రాగమైస్సపురాణకైః ॥ ౧౭౧ ॥ ఆవేది
తానంతగుణకర్మణేశ్రీధరాయతే।ఆశీర్వాదంకరిష్యామి బంధుత్వాత్తేసు
రోత్తమ ॥ ౧౭౨ ॥ త్వత్పాదపద్మసంవీక్షాకామ ఆకాశనామకః । త్వ
దాశ్రయంసమాకాఙ్క్షన్ లేఖయామ్యద్యమాధవ ॥ ౧౭౩ ॥ స్త్రీపుత్ర
భ్రాతృభిస్సాకం సర్వైఃకుశలినోవయమ్ । త్వదనుగ్రహమాత్రేణ వసా
మోఽత్రహరేఃపురే ॥ ౧౭౪ ॥ సర్వేషాంభవతాంక్షేమం పత్రద్వారా
నిబోధయ । చైత్రశుక్లత్రయోదశ్యామేతత్పత్రంవిలిఖ్యతే ॥ ౧౭౫ ॥
కన్యాంపద్మావతీంతుభ్యం దాస్యామీతిమతిర్మమ । తామంగీకురుగోవింద
వివాహవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ శుకోవేత్తిగురుర్వేత్తి హృదయంమమ
సర్వదా । మాకురుష్వాత్రసందేహం కన్యార్థంపురుషోత్తమ ॥ ౧౭౭ ॥
వైశాఖశుక్లదశమీభృగువారేశుభేదినే । బంధుభిస్సహసంప్రాప్య మా
ముద్ధృత్యానుగైస్సహ ॥ ౧౭౮ ॥ హస్తేణపాణిగ్రహణం కర్తవ్యంమేమ
నోగతమ్ । అధికంలేఖనీయంతే కిమస్తిపురుషోత్తమ ॥ ౧౭౯ ॥ శుకో
వదతియత్సత్యం తత్సర్వంకురుకేశవ ॥ ౧౭౯½ ॥ ఇత్యాశిషస్సంతుమహాను
భావతే సమస్తకల్యాణగుణార్ణవప్రభో । నిత్యాయసత్యాయసుఖస్వరూ
పిణే సమస్తలోకప్రభవేమహాత్మనే ॥౧౮౦½॥ ఇత్థంలిఖిత్వావరపత్రికాం
శుభా మాకాశరాజోజగదీశసన్నిధిమ్ । సంప్రేషయామాసశుకంమహాం
తం సపుత్రమిత్రస్సహబాంధవానుగః ॥ ౧౮౧½ ॥ క్రోశమాత్రముపాగ
మ్య శుకంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౧౮౨ ॥ రాజా ॥ యేనకేనప్రకారేణ తస్యచి

త్తంవశీకురు । అయుతంస్వర్ణలక్షంవాకోటింవాఽర్బుదమేవవా ॥ ౧౮౩॥
దాస్యామిద్రవ్యనిచయంనాత్రకార్యావిచారణా । ఏవముక్తోమహీదేవో
గతశ్శేషాచలంప్రతి ॥ ౧౮౪ ॥ మధ్యంగతేభానుమతౌమహాత్మాసమా
గతస్తత్రశుకస్సశిష్యః । హరేర్జనన్యానుగతోవిరాగీతద్దర్శనాహ్లాదగతా
ధ్వశేషః ॥ ౧౮౫ ॥ అంబామవీక్ష్యచాయాంతీంవేఙ్కటాద్రిశిఖామణిః।
మాతాచనాగతాకస్మాదితిచింతాపరోహరిః ॥ ౧౮౬ ॥ ఏతస్మిన్నేవకా
లేతుకృష్ణద్వైపాయనాత్మజమ్ । దదర్శసశిరఃపాణింకృతకార్యవినిశ్చ
యమ్ ॥ ౧౮౭ ॥ శుకంప్రాహాతిభక్త్యైవచాసనాదుత్థితోహరిః ॥ శ్రీని
వాసః ॥ కార్యంమదీయంవిప్రేంద్రపక్వంవాఽపక్వమేవవా ॥ ౧౮౮ ॥
శ్రీశుకః ॥ కార్యంతవకృపాసింధోపక్వమేవనసంశయః । శుభంవాక్యమితి
శ్రుత్వాదణ్డవత్ప్రణతంభువి ॥ ౧౮౯ ॥ సమాలింగ్యశుకంకృష్ణోభక్త్యై
హర్షవశంగతః । అతిచిత్రచరిత్రాత్మాశుకమాహమహీపతే ॥ ౧౯౦ ॥
శ్రీనివాసః ॥ వదంతిలోకాఅనృతాన్సహస్రాన్వివాహకామానరజన్మనో
యే। తేయాంతిమద్ధామకిమత్రవాచ్యంజగత్కుటుంబస్యవివాహకామే।
నరోభిభక్తిస్వసుతంస్వభార్యాంస్వజనంగృహమ్ । బ్రహ్మణ్డంభవనంవిద్వ
న్బ్రహ్మేమేనాభిసంభవః॥ ౧౯౨॥ యాలక్ష్మీర్మమకల్యాణీయేచాన్యేమ
మచౌరసాః । చతుర్నవతిలక్షాణిజీవాస్సంతిహ్యసంఖ్యకాః ॥ ౧౯౩ ॥
ఏతేషాంరక్షణేబద్ధదీక్షోహంమునిసత్తమ । మహాకుటుంబయుక్తస్యమ
మకల్యాణకారణాత్ ॥ ౧౯౪ ॥ యన్మిథ్యాభాషితంస్వామింస్త్వయా
ద్యమునిసత్తమ । త్వత్కృతస్యోపకారస్యప్రతిదాతుంనవిద్యతే ॥ ౧౯౫॥
తథాపితవదాస్యామిశరీరాలింగనమ్మునే । మచ్ఛరీరాద్గరిష్ఠంతునవిజా
నామితేశుభమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ ఏవముక్త్వాంగసంగంచతస్యాదాత్పురుషో
త్తమః । త్వత్పుణ్యస్యావధిర్నాస్తిమత్సంగస్తవపుణ్యజః ॥ ౧౯౭ ॥
యథాత్వయాకృతంకర్మతథాపూర్వంకపీశ్వరః । సీతానిమిత్తంయఃక
ర్మకృతవాన్మారుతాత్మజః ॥ ౧౯౮ ॥ తస్మైప్రాదాంమహీదేవసంతు
ష్టస్సహభోజనమ్ । సత్యలోకాధిపత్యంచసీతావార్తావలంబినే॥ ౧౯౯ ॥
తస్మాద్వరిష్ఠంతేకర్మమునేతాపసపుంగవ । ఏవముక్త్వాసుభద్రాణివా
క్యానివివిధానిచ ॥ ౨౦౦ ॥ తతఃప్రోవాచభగవాన్కక్షేకింభాతిభాను

శ్రీనివాససన్నిధౌ వియన్నృపప్రేషితశుకోక్తవివాహోదన్తః.

వత్ ॥ శ్రీశుకః ॥ రాజరాజేన లిఖితా పత్రికా పురుషోత్తమ ॥ ౨౦౧ ॥ ప్రోక్తం తే చ మహాభాగ పూర్వమేవాస్య కారణం । ఇత్యుక్తస్స్వరమాకాన్తః పత్రికాం శిరసాదధౌ ॥ ౨౦౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కుశలీవర్తతే రాజా భార్యా తస్య పతివ్రతా । భ్రాతా తస్య మహాభాగః పుత్రస్తస్య విశాంపతేః ॥ ౨౦౩ ॥ శ్రీశుకః ॥ సర్వం తు కుశలం తస్య భగవన్భూతభావన ।

వియన్నృపప్రేషితశ్రీనివాసవిలిఖితశుభపత్రికా.

ఏవముక్తః పపాఠాథ పత్రికాం పురుషోత్తమః ॥ ౨౦౪ ॥ పఠన్ హృష్టమనా భూత్వా వాచమూచే రమాపతిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ పత్రికా లిఖ్యతే విప్ర మయాఽఽకాశనృపాయ చ ॥ ౨౦౫ ॥ త్వద్వాచమనుస్మృత్యైవ రాజ్ఞః ప్రీతివిధాయికా ॥ ౨౦౬ ॥ తతస్స పత్రం పురుహూతమిత్రం స్వయం లిలేఖాథ మహార్థసంయుతమ్ । అత్యన్తసంహృష్టమనః ప్రసూచకం కృష్ణావతారే ప్రతిరుక్మిణీమివ ॥ ౨౦౬ ॥ రాజాధిరాజపూజ్యాయ సుధర్మతనయాయ చ ॥ నమో నమోఽతిభక్త్యైవ క్రియతే పత్రికాధునా । లిఖ్యతే శ్రీనివాసేన శుభవిజ్ఞప్తిగర్భిణీ ॥ ౨౦౭ ॥ శ్రీమద్రాజాధిరాజేన్ద్రకిరీటాఘృష్టపాదుక । అస్మద్బన్ధువరేణ్యాఢ్యగుణపూర్ణసమృద్ధిమన్ ॥ ౨౦౮ । సుధర్మతనయాకాశనామ్నాఽఽశాసు సుకీర్తిమన్ । నమో నమోఽస్తు తే రాజన్ శ్రీనివాసస్య శార్ఙ్గిణః ॥ ౨౦౯ ॥ శ్రీనివాసేన బాలేన విజ్ఞప్తిః క్రియతే త్వియం । భవద్భిర్లిఖితం దృష్ట్వా సన్తోషో హ్యభవన్మమ ॥ ౨౧౧ ॥ వైశాఖశుద్ధదశమీభృగువారే మహోత్సవే । అంగీకరోమి రాజేన్ద్ర కన్యాం తవ విశాంపతే ॥ ౨౧౨ ॥ యథా పురా సాగరో మే కన్యాదానసుకీర్తిమాన్ । తథా దత్త్వా తు మే కన్యాం భవేస్త్వం బహుకీర్తిమాన్ ॥ ౨౧౩ ॥ యథా వై సాగరాన్ పూర్వాన్ కపిలేన నిపాతితాన్ । భగీరథో మహారాజో గంగామాదాయ వై పురా ॥ ౨౧౪ ॥ ఉద్ధృత్య కీర్తిమాపేదే తథా త్వం రాజసత్తమ । దత్త్వా మే సుభగాం కన్యాం తవ పూర్వోత్తరం కులం ॥ ఉద్ధృత్య బహుళాం కీర్తిం లభస్వేతరదుర్లభాం । లిఖితవ్యం విశేషేణ కిం తేఽస్తి నృపసత్తమ ॥ ౨౧౫ ॥ విశేషజ్ఞోఽసి ధర్మాత్మా వేత్తి సర్వం శుకో మునిః । ఇతి విజ్ఞాపనం జ్ఞేయం మనుప్రణతిపూర్వకం ॥ ౨౧౬ ॥

ఇత్థంలిఖిత్వావరపత్రికాంశుభాం శేషాద్రినాథోమునినాశుకేన। సంప్రేష
యామాసనురేంద్రపూజ్యంపురంనృపేంద్రస్యవియన్నృపస్య ॥ ౨౧౮ ॥
శ్రీనివాసః ॥ అవిదిత్వాకులంగోత్రంనామసంస్థానమందిరం । కథం
దాస్యతిరాజేంద్రఃకన్యాంమమమహీసుర ॥ ౨౧౯ ॥ శ్రీశుకః॥ నకులంనచ
గోత్రంతేనజన్మమరణేహరే । నజరానచవృద్ధిశ్చనచస్థానసమాశ్రయః ॥
విడంబమాత్రంగోవిందకురుషేపురుషోత్తమ । నతేఽవేక్ష్యంకులంగో
త్రంవిదితస్యజగత్పతేః ॥ ౨౨౦ ॥ మమవాక్యాద్వియద్రాజఃకన్యాంతే
సంప్రదాస్యతి । మమవాక్యాజ్జగన్నాథదయాంకృత్వావియన్నృపే ॥

శ్రీనివాసాజ్ఞయాశుకస్యవియన్నృపనగరగమనమ్.

ఇయంచకన్యాగోవిందస్వీకార్యాకృపయాత్వయా । ఇతిస్తుత్వాశుకస్తీ
వ్రంవిసృష్టోహరిణాపునః ॥ ౨౨౩ ॥ హరిసందర్శనాల్లబ్ధహర్షోరాజపు
రంయయౌ । గతేతుమునిశార్దూలేభగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౨౨౪ ॥
మాతరంసందదర్శాథమార్గశ్రాంతాంవయోగతామ్ । వకుళాం

శ్రీనివాసప్రతివకుళాకథితపద్మావతీపరిణయోదన్తః.

ప్రణిపత్యాథమాధవోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౨౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥
అంబకాలవిళంబస్తేకిమర్థంకమలాననే । కాతత్రవార్తానగరేతన్మమా
చక్ష్వభామిని ॥ ౨౨౬ ॥ వకుళా ॥ సాధితాబహుయత్నేనకన్యాతేపు
రుషోత్తమ । దైవమేవపరంమన్యేపౌరుషంనైవకారణం ॥ ౨౨౭ ॥ నా
రాయణాశ్రమాత్కృష్ణధర్మదేవీసమాగతా। దైవయోగేనసాభద్రాసం
ప్రాప్తారాజమందిరం ॥ ౨౨౮ ॥ ఉవాచతాంభవద్దానయోగ్యాంక
న్యాంనృపాత్మజాం। కన్యాపిత్వద్రతాఽన్యంసానైవాకాంక్షతిలౌకికం ॥
తయోర్వాక్యంసమాకర్ణ్యదాతుంతేసోఽన్వమన్యత । ఇమాందాస్యా
మహేపుత్రీంవేంకటాద్రినివాసినే ॥ ౨౨౯ ॥ ఇత్థంసంకల్పమాయాస
సభామధ్యేముదానృపః।త్వయైవజాతమేతద్ధినదైవంభవతఃపరం । ౨౩౦॥
ఇతిమాతృవచశ్శ్రుత్వాకించిద్ధాస్యముఖోహరిః । మాతరంప్రతినన్ద్యా
థచింతయన్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౩౧ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీమద్భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యే
పద్మావతీ పరిణయనిశ్చయోనామ నవమోధ్యాయః.

శ్రీనివాసాజ్ఞయా బ్రహ్మాద్యానయనార్థ శేషగరుడగమనమ్.

జనకః ॥ మాతుర్వచనమాకర్ణ్య కృతవాన్ కింరమాపతిః । తన్మమాచక్ష్వభగవన్ సవిస్తారంసతాంప్రియ ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ త్వం హరేరసిభక్తేషు ప్రథమోఽతిప్రియస్సదా । తస్మాద్ధరికథాసక్తమనాస్తేతువదామితత్ ॥ ౨ ॥ స్వయమానందపూర్ణోఽపి కర్మభుఙ్నరవద్ధరిః । మాత్రాచోదితమాకర్ణ్య తామూచేమధురంవచః ॥ ౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ మహోత్సవంవిధాతుంహి మమబుద్ధిర్నజాయతే । అబంధోర్బంధుయుక్తస్య సంబంధోనప్రశస్యతే ॥ ౪ ॥ యయోరేవసమంవిత్తంయయోరేవసమోఽన్వయః । తయోర్వివాదోమైత్రీచనోత్తమాధమయోరపి ॥ ౫ ॥ వివాహశ్చవివాదశ్చ సమయోరేవశోభతే । అహమేకస్సోపిబంధుసమేతోధరణీపతిః ॥ ౬ ॥ కథంనృపస్యాస్యమయోచితస్స్యాదబంధునాబంధుయుతస్యసంగః । భవేత్సుఖంనేతివదంతిసంత ఇత్యద్యచింతాఖలుబాధతేమాం ॥ ౭ ॥ బంధుహీనస్యమేరాజా కథం కన్యాంప్రదాస్యతి । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వావకుళావాక్యమబ్రవీత్ ॥౮॥ వకుళా ॥ త్వాదృశఃపురుషోలోకేనాసత్యంవదతిక్వచిత్ । సత్యమేవప్రశంసంతి మునయోవీతకల్మషాః ॥ ౯ ॥ శుకస్త్వత్కార్యనిష్ఠస్తు దేవానాంగురురఙ్గిరాః । సద్ధర్మిణోమహీశస్య తస్యాశాంమావృథాకురు ॥౧౦॥ స్మరబంధూన్ త్సురాంత్సర్వాన్ బ్రహ్మరుద్రపురోగమాన్ । పుత్రాన్ పౌత్రాంస్తథాభ్రాతౄన్ సుహృదశ్చపురుషోత్తమ ॥ ౧౧ ॥ తదాగతిస్తుగోవిందదుర్లభాచకదాయుగే । సోపిపశ్యతురాజర్షిస్త్వత్సంబంధిజనానిహ ॥ ౧౨ ॥ మాతుర్వచనమాకర్ణ్య మనసా శేషపక్షిణౌ । సస్మారపృథివీపాల శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥౧౩॥ తావాగతౌ శేషవియచ్చరాతదాక్షణేన శేషాచలవల్లభాంతికం । దదర్శభక్త్యాపురతస్స్థితావిమానిదేశయామాసపురాణపూరుషః ॥ ౧౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ పక్షిరాడ్గచ్ఛమేపుత్రం సత్యలోకేశ్వరంనృప । గచ్ఛాహిభూషణం శేషమమపౌత్రముమాపతిం ॥౧౫॥ ఇత్యుక్త్వాపత్రికాంతాభ్యాంవిలిఖ్యాదాచ్ఛుభాత్మికాం । ప్రణిపత్యాథవిశ్వేశం ఖగమార్గేణజగ్మతుః ॥ ౧౬ ॥ సత్యలోకంతతోగత్వా బ్రహ్మాణంభాస్కరోపమం । దృష్ట్వానత్వాథభక్త్యైవపక్షిరాట్ పత్రికామదాత్ ॥

పితామహస్తుతందృష్ట్వాగరుడంప్రత్యభాషత ॥ బ్రహ్మా ॥ చిరకాలేనసం
ప్రాప్తః పక్షిరాట్ కశ్యపాత్మజ ॥ ౧౮ ॥ కుత్రాస్తిశ్రీనివాసస్సవాసుదే
వఃపితామమ । పితామహవచశ్శ్రుత్వాపక్షిరాడ్వాక్యమబ్రవీత్ ॥౧౯॥
గరుడః ॥ వాసుదేవోఽవసత్యంగవైకుంఠగిరిమూర్ధని । తద్వివాహార్థమా
యాతంమాంవిద్ధిచతురానన ॥ ౨౦ ॥ నారాయణేనలిఖితాంపత్రికామా
వలోకయ । పపాఠపత్రికామిత్థంచోదితోఽనేనవైవిధిః ॥ ౨౧ ॥ చిరంజీ
వాయపుత్రాయ బ్రహ్మణేనాభిజన్మనే । శ్రీవేంకటాద్రినాథస్య శ్రీనివాస
స్యమంగళాః ॥ ౨౨ ॥ వైదిక్యఆశిషస్సర్వాస్సర్వదాసంతుపుష్కలాః ।
కల్యాణ్యాకాశరాజోఽమే కన్యాదానంకరిష్యతి ॥ ౨౩ ॥ పత్రికాదర్శనా
దేవసపుత్రస్సపరిగ్రహః । సలోకపాలస్సస్త్రీకస్సగంధర్వస్సహోర
గః ॥౨౪॥ సమాగత్యాశుకల్యాణందృష్ట్వాగచ్ఛయథాసుఖం । పత్రికా
ర్థమితిజ్ఞాత్వాకించిద్ధ్యానముపాగతః ॥ ౨౫ ॥ సంతోషమతులంలేభే

* శ్రీనివాసవివాహదర్శనార్థం శేషాచలమ్ప్రతిబ్రహ్మాద్యాగమనమ్. *

విధిఃకల్యాణకౌతుకీ । ద్వారపాలాన్సమాహూయ చేదంవచనమబ్ర
వీత్ ॥ ౨౬ ॥ బ్రహ్మా ॥ భేరీదుందుభయశ్చాద్య వాద్యంతాంసర్వతో
ముఖం । భవద్భిర్మేఽఖ్యాపయద్భిర్గమనంధరణీతలే ॥ ౨౭ ॥ ఇత్యు
క్తాద్వారపాలాస్తే వాద్యానిసమవాదయన్ । బ్రహ్మాణంప్రణిపత్యాథ
నిదేశజ్ఞోవచోఽబ్రవీత్ ॥ ౨౮ ॥ ప్రయాణభేరీనినదస్సుమంగళస్సం
శ్రూయతేసర్వజనైఃకుతూహలాత్ । కందేశముద్దిశ్యపితామహాద్యసం
తాడ్యతేవాద్యగణోవదాద్య ॥ ౨౯ ॥ చతుర్ముఖః ॥ భారతేస్మిన్
మహావర్షే జంబూద్వీపస్యదక్షిణే । శేషాచలంసముద్దిశ్యనియుంక్ష్వచ
తురంగిణీం ॥ ౩౦ ॥ సేనాంపరాంమమేత్యుక్త్వా సేనాపతిమథాబ్రవీత్ ।
స్కందాహ్వాయసురాన్సర్వాన్ త్సర్వాన్ దిక్పాలకానితి ॥ ౩౧ ॥ స
త్యలోకజనాంత్సర్వాన్ స్వయమాహపితామహః । భవంతోరసికాస్స
ర్వే కల్యాణార్థంకలాయుగే ॥౩౨॥ శ్రీనివాసస్యకృష్ణస్యపితుర్మేపురుషో
త్తమాః । సమాగచ్ఛంతుసర్వేమే సేనాధీశామయాసహ ॥ ౩౩ ॥ ఇ
తిబ్రహ్మవచశ్శ్రుత్వా సేనానాథాస్తమబ్రువన్ ॥ సేనాపతయఊచుః ॥
వార్షికందేహినోబ్రహ్మన్నాగచ్ఛామస్త్వయాసహ । ఏవముక్తోథనం

తేషాందత్తవాన్సపితామహః ॥ వాహనానివిచిత్రాణిరథాంశ్చవివి
ధానపి ॥ ౩౫ ॥ భూషణానిచవస్త్రాణిరత్నానివివిధానిచ । పత్నీస్సం
దేశయామాసవివాహార్థంపితామహః ॥ ౩౬ ॥ స్వయమంతర్గత
శ్రీమానాత్మానంసమభూషయత్ । దధారశిరసాశ్రీఘుంకిరీటంపశ్చి
మేనతు ॥ ౩౭ ॥ అన్యేనశిరసాధాతారక్తోష్ణీషమధారయత్ । దక్షిణే
నోత్తమాంగేనశిరోవేష్టమబంధయత్ ॥ ౩౮ ॥ నీలమౌక్తికవైడూర్య
యుతేమకరకుండలే । కర్ణయోర్భూషయామాసకరౌకనకకంకణైః ॥
కవచంధారయామాసనవరత్నసమాకులమ్ । కాంచీదామసమాబద్ధం
ముక్తామణివిభూషితమ్ ॥ ౪౦ ॥ కుశకేతుంకుశశ్రేష్ఠైర్ధృతవాన్సైన్య
మూర్ధని । సరస్వతీంచసావిత్రీంగాయత్రీంవైతతఃపరమ్ ॥ ౪౧ ॥ పు
త్రాన్పౌత్రాంస్తథాసర్వాన్సవాజిరథకుంజరాన్ । మనఃపుత్రాన్వీర్య
పుత్రాన్సమాహూయపితామహః ॥౪౨॥ అలంకారయుతాన్కృత్వా
గమనాభిముఖోఽభవత్ । స్వసేనాంపురతఃకృత్వానాభిజోనిర్యయౌ
పురాత్ ॥ ౪౩ ॥ హంసంచంద్రప్రతీకాశమారురోహపితామహః । వి
మానానివిచిత్రాణివధ్వఆరురుహుస్తదా ॥ ౪౪ ॥ ఘంటాశ్చామరనిర్ఘో
షైస్సహితానృపరేజిరే । శూరావీరాసనాధీరాగజాశ్వరథసంస్థితాః ॥
సముచ్ఛ్రితైర్ధ్వజైర్దీర్ఘపతాకైస్సమలంకృతాః । నానాయుధధరావీ
రాస్తేషాంమధ్యేపితామహః ॥ ౪౬ ॥ రరాజచంద్రమారాజంస్తారాభి
ర్గగనేయథా । శ్వేతచ్ఛత్రంహేమదండంరత్నకుంభయుతంధృతమ్॥ ౪౭॥
యోజనత్రయవిస్తీర్ణందశలక్షజనైర్వృతమ్। నభఃప్రకాశయామాసదే
వదేవస్యవైతదా ॥ ౪౮ ॥ అవాదయన్మహారాజవాద్యానివివిధానిచ ।
భేరీశ్చనవసాహస్రందుందుభీనాంశతత్రయమ్ ॥ ౪౯ ॥ మృదంగపణ
వాన్ఢక్కామడ్డునిస్సాణడిండిమాన్ । గోముఖాన్మురజాన్వీణాస్తథా
వైఝర్ఝరాదికాన్ ॥ ౫౦ ॥ బర్బరైశ్శతశృంగైశ్చదీర్ఘశృంగైశ్చసుస్వ
రైః । సప్తస్వరైస్సప్తరాగైస్సర్వాణామపిమోహకైః ॥ ౫౧ ॥ ఘూ
త్కారైశ్చవషట్కారైర్ధ్వనయద్భిశ్చవారిజాన్ । గంధర్వైర్గాననిపు
ణైస్స్వరభేదవిచక్షణైః ॥ ౫౨ ॥ వీణాదండస్థసూత్రైశ్చవాదయద్భి
స్సుఖావహైః । నర్తకైర్నటకైశ్చైవహాహాహూహూముఖైర్వృతమ్।

స్తూయమానంతుంబురుణాసూతమాగధవందిభిః । సురాస్సర్వేశ్రీనివాసమహోత్సవదిదృక్షవః ॥ ౫౪ ॥ అనుజగ్ముర్మహారాజంబ్రహ్మాణం యాంతమగ్రతః । సత్యలోకేతపోలోకేజనలోకేతతఃపరమ్ ॥ ౫౫ ॥ మహర్లోకేసువర్లోకేస్వర్గలోకేమహీతలే । ఏవంక్రమాన్మహాభాగంబ్రహ్మాణందదృశుర్జనాః ॥ ౫౬ ॥ ఋషయస్సత్త్వసంపన్నాస్తదాఽత్యద్భుతదర్శనమ్ । వాసుదేవసమాకారంవైశ్వానరసమాననమ్ ॥ ౫౭ ॥ దదృశుస్సర్వలోకేశంసాక్షాద్బ్రహ్మాణమగ్రజమ్ । కేచిన్నారాయణం తంహిగాంభీర్యాదబ్రువంస్తదా ॥ ౫౮ ॥ కేచిన్నారాయణోనాయం వదనానాంవిపర్యయాత్ । ఇత్యబ్రువంస్తతస్సర్వేమత్వాతంచతురాననమ్ ॥ ౫౯ ॥ హంసస్థంభూషణైర్యుక్తంకవచాడంబరాన్వితమ్ । అపృచ్ఛంస్తేమహీదేవాబ్రహ్మణోనుచరాన్జనాన్ ॥ ౬౦ ॥ మహీదేవాః॥ కంవాదేశంప్రతిజనాఃకుతోవాఽగమనంవిధేః ॥ జనాః ॥ గచ్ఛామోఽద్యవివాహార్థంశ్రీనివాసస్యభూతలమ్ ॥ ౬౧ ॥ తేనైవావాహితాస్సర్వేసత్యలోకాన్మహీసురాః । తచ్ఛ్రుత్వావచనంతేషామనుజగ్ముర్మహర్షయః ॥ ౬౨ ॥ సాగ్నిహోత్రాస్సపుత్రాశ్చసశిష్యాస్సపరిగ్రహాః । ఏవంవిభవమాస్థాయబ్రహ్మాఽగాద్వేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౬౩ ॥ వాదిత్రాణాంస్వనేనైవదుందుభీనాంచనిస్స్వనైః । ఆపూరితంజగదిదం

శ్రీనివాసప్రతిచారాదిజ్ఞాపితబ్రహ్మాగమనమ్.

సశైలవనకాననమ్ ॥ ౬౪ ॥ ఏతస్మిన్నేవకాలేతుభగవాన్లోకసాక్షిమః । అదృష్ట్వాఖగరాజంతంమాతరంవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౬౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కిన్నాగతోఽమ్బఖగరాట్పుత్రార్థంప్రేషితోమయా । మార్గేనిరోధితఃకేనకింవాస్యాత్కారణంవద ॥ ౬౬ ॥ ఏవంవదతి గోవిందే చారోదృష్టిపథంగతః । చారందృష్ట్వాతిసంతోషం సలేభే పురుషోత్తమః ॥ ౬౭ ॥ శ్రీనివాసః ॥ క్వచారమమపుత్రస్తుకేనవై ప్రేషితోభవాన్ ॥ చారః ॥ ఆగమిష్యతిగోవింద గంగాంతరతితే సుతః ॥ ౬౮ ॥ ఏవంవదతితచ్చారేపునరేకోభ్యభాషత ॥ ద్వితీయః ॥ గోదావరీంతరతితేపుత్రఃపౌరజనైస్సహ ॥ ౬౯ ॥ సదూతవచనం శ్రుత్వాకించిద్ధాస్యముఖోఽభవత్ । తదాజగామగరుడఃపక్షిరాడ్ఛ్రీ

హ్మచోదితః ॥ ౨౦ ॥ ప్రణిపత్యశ్రీనివాసంప్రోవాచవచస్తదా ॥
గరుడః ॥ కృష్ణాంతీర్త్వాతుతేపుత్రశ్శ్రీశైలముపగమ్యచ ॥ ౨౧ ॥
అహోబిలంచాససాదతత్రాజ్ఞప్తోహమాగతః । ఇత్యేవముచ్యమానే
తుగరుడేనమహాత్మనా ॥ ౨౨ ॥ తత్క్షణేనైవరాజేంద్రవిష్వక్సేనోభివం
ద్యచ । వినీతోవాచమూచేఽథశ్రీనివాసంపరాత్పరమ్ ॥ ౨౩ ॥ విష్వ
క్సేనః ॥ తుంబురోస్తీర్థమాసాద్యహారేతత్రావగాహతే । పుత్రస్తవమ
హారాజఃపరమాత్మాచతుర్ముఖః ॥ ౨౪ ॥ పుత్రస్తవాగచ్ఛతీహభవద్దర్శన
కౌతుకీ ॥ సేనాపతౌవదత్యేవంభగవానుత్థితోముదా ॥ ౨౫ ॥ గరుడ
స్కంధమారూఢఃప్రయాణాభిముఖోహరిః । ఉత్తరాభిముఖఃప్రాయా
త్పుత్రస్నేహేనభూమిప ॥ ౨౬ ॥ విష్వక్సేనోతివేగేనబ్రహ్మాణముపగమ్య
చ । ఆనమ్యశిరసాభక్త్యాప్రోవాచవచనంవిధిమ్ ॥ ౨౭ ॥ విష్వక్సేనః ॥

చతుర్ముఖశ్రీనివాసయోఃపరస్పరప్రణయావలోకనసంవాదః.

భగవానరవిందాక్షస్తవదర్శనలాలసః । గరుడస్కంధమారుహ్యాసమా
గచ్ఛతితేఽన్తికమ్ ॥ ౨౮ ॥ తచ్ఛ్రుత్వావచనంతస్యవిష్వక్సేనస్యధీ
మతః । చంద్రబింబనిభాద్ధంసాదవరుహ్యపితామహః ॥ ౨౯ ॥ పాదా
భ్యామాగమచ్ఛీఘ్రంయత్రాగచ్ఛతికేశవః । సదదర్శమహారాజజనకం
చతురాననః ॥ ౩౦ ॥ దండవత్ప్రణిపత్యాథచాగ్రేబద్ధ్వాకరాస్థితః ।
సచావరుహ్యగరుడాదాససాదపితామహమ్ ॥ ౩౧ ॥ ఉత్థాప్యాలిం
గ్యచాప్యేనమువాచమధుసూదనః ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఉత్తిష్ఠతాతభద్రం
తేపశ్యామామాతురంకృశమ్ ॥ ౩౨ ॥ బహుకాలేనతేబుద్ధిర్మమదర్శన
లాలసా । తచ్ఛుద్దైవమరింమన్యేత్వద్బుద్ధిర్మమదర్శనే ॥ ౩౩ ॥ కౌతూ
హలంనోపనీతాకదాచిదపియేనవై । నకశ్చిద్ధ్రియతేక్వాపిత్వాంవినా
చతురానన ॥ ౩౪ ॥ వదత్యేవంహృషీకేశేనోవాచచతురాననః । ము
హూర్తద్వయమాత్రంతుశ్రీనివాసోపినోచివాన్ ॥ ౩౫ ॥ ఆనందబా
ష్పసందిగ్ధనయనౌతౌపరస్పరమ్ । స్నేహోత్ఫుల్లవదనౌముఖందదృ
శతుర్ముదా ॥ ౩౬ ॥ పితుర్ముఖంసుతోఽపశ్యత్సుతవక్త్రంహరిస్తథా ।
తతస్సంతుష్టమనసౌలేభాతేపరమాంముదమ్ ॥ ౩౭ ॥ తౌక్రీడంతౌశ్రీ
నివాసబ్రహ్మాణౌదేవసంసది । పితృపుత్రౌతదాదృష్ట్వాసత్యలోకనివా

సినః ॥ ౮౮ ॥ లేభిరే పరమానందం తన్మాయామోహితాస్సురాః । దేవాః ॥ న తేన సదృశః పుత్రో న తేన జనకో భువి ॥ ౮౯ ॥ ఇత్యేవం ప్రశశంసుస్తే భక్తిస్నేహవశంగతాః । తతస్సుతం సమాశ్వాస్య పరిమృజ్యాక్షిజం జలమ్ ॥ ౯౦ ॥ బ్రహ్మణః పాణిముద్ధృత్య స్వనేత్రజలమున్మృజన్ । వల్మీకస్థానమాశ్రిత్య పుత్రేణ సహ తస్థివాన్ ॥ ౯౧ ॥ తత్ర చ శ్రీనివాసస్తమువాచ పురుషోత్తమః ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కచ్చిత్తే కుశలం తాత స్నుషాయా మమ సంప్రతి ॥ ౯౨ ॥ పుత్రపౌత్రప్రపౌత్రాణాం క్షేమం ప్రబ్రూహి మే సుత ॥ బ్రహ్మ ॥ సర్వమఙ్గళమస్మాకం త్వత్ప్రసాదేన కేశవ ॥ ౯౩ ॥ తాత మే వద తే క్షే

చతుర్ముఖమ్ప్రతి శ్రీనివాసజ్ఞాపితస్వపరిణయోదన్తః.

మం పురాణం పురుషోత్తమ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ద్వాపరాన్తే కృతం కర్మ శృణు పుత్ర సమాధినా ॥ ౯౪ ॥ వైకుణ్ఠే శేషతల్పస్థం భృగుః పాదతలేన మామ్ । తతాడోరసి తే మాతు రాస్పదే కమలాసన ॥ ౯౫ ॥ తదా తే జననీ పుత్ర కరవీరపురం గతా । తేన దుఃఖేన సన్తప్తస్త్యక్త్వా వైకుణ్ఠముత్తమమ్ ॥ ౯౬ ॥ ఇహాగతో వేఙ్కటాద్రిం నాత్రాపశ్యం నికేతనమ్ । అత్ర వల్మీకగం నిత్యం చోళభృత్యః కుఠారతః ॥ ౯౭ ॥ ప్రాహరన్మాం రాజభార్యాతాడితో ధేనుకోపతః । బృహస్పతేః ప్రసాదేన జీవామి కరుణానిధేః ॥ ౯౮ ॥ అభివాదయ కల్యాణీం మాతరం మమ నందన । ఇత్యుక్తో వకుళాం బ్రహ్మ వవందే హరిమాతరమ్ ॥ ౯౯ ॥ బ్రహ్మ ॥ జననీ తవ గోవింద కుత్రేయం జనితా పురా । ఏతదాఖ్యాహి భగవన్ శ్రోతుం కౌతూహలం హి మే ॥ ౧౦౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యశోదా వకుళా భూత్వా వర్తతే వేఙ్కటాచలే । రక్షితోహం తయా భద్ర బహుకాలం పితామహ ॥ ౧౦౧ ॥ ఆపత్కాలే తు మో రక్షేత్తం విద్యాత్పితరం గురుమ్ । కదాచిన్మృగయాసక్తః పద్మతీర్థసమీపతః ॥ ౧౦౨ ॥ ఆగామహం తత్ర పుష్పవనే కన్యా ఉపాగమన్ । తాసాం మధ్యే విరాజంతీ కన్యా కాచిదుపాగమత్ ॥ ౧౦౩ ॥ యామాకాశప్రభోః పుత్రీం నామ్నా పద్మావతీం విదుః । తామవేక్ష్యాతిమోహాన్మే మనస్తామేవ కాంక్షతే ॥ ౧౦౪ ॥ తామేవ ఘటయాశు త్వం పుత్రోసి పరమో మమ ।

శ్రీనివాసపరిణయార్థం శేషాచలమ్ప్రతి రుద్రాద్యాగమనమ్.

వదత్యేవం హృషీకేశే శుశ్రువే దుందుభిస్వనః ॥ ౧౦౫ ॥ భగవాన్ ॥ కస్య

వాద్యమిదంబ్రహ్మన్ కశ్చమాముపగచ్ఛతి। వదత్యేవంపరేధామ్ని నీలక
ణ్ఠోఽన్వపద్యత ॥ ౧౦౭ ॥ పితామహంచపితరం వవందేవసుధాధిప। పా
ర్వత్యాషణ్ముఖేనాపి ప్రమథాధిపసేవకైః ॥ ౧౦౮ ॥ తమాలిఙ్గ్యహృషీ
కేశః ప్రాహశఙ్కరమాగతమ్। వత్సాత్రాయాహినికటం తిష్ఠభద్రవరా
సనే ॥ ౧౦౯ ॥ ఏవంసంభాషమాణేతు నీలకణ్ఠేనకేశవే। తతస్సమాగమత్సు
ద్యః కుబేరోనరవాహనః ॥ ౧౦౯ ॥ యక్షేంద్రఃపుత్రభృత్యైశ్చభార్యాబం
ధుభిరన్వితః। తమాయాంతముపాలక్ష్య భగవానాహభూమిప ॥ ౧౧౦॥
ధనాధిపమహాప్రాజ్ఞ ధనవాన్భవసర్వదా। ఇత్యాశిషానందయతి హృషీ
కేశేధనేశ్వరమ్ ॥ ౧౧౧ ॥ స్వాహాస్వధాభ్యాంసహితఆరూఢోమేషవా
హనమ్। అగ్నిశ్చాగాత్సపుత్రశ్చ సబంధుర్వేఙ్కటాచలే ॥ ౧౧౨ ॥ స
జాతవేదసందృష్ట్వా జాతాహ్లాదోజగత్పతిః। తమాలింగ్యాతివేగేన తిష్ఠతి
ష్ఠేతిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౧౩ ॥ తతఃప్రేతపతిశ్చాపి స్వదూతైశ్చస్వభార్యయా।
స్వవాహనంసమారుహ్య ప్రాపశేషగిరింస్వయం ॥ ౧౧౪ ॥ చిత్రగుప్తోమ
హాప్రాజ్ఞ స్సంప్రాప్తోరాజసత్తమ।తతోజలపతిశ్చాగాన్నక్రమారుహ్యభ
క్తిమాన్॥౧౧౫॥ భార్యయాబహురత్నాఢ్యో నారాయణగిరింప్రతి। ఆరు
హ్యగజరాజంస్వ మింద్రస్సాతఆచ్ఛచీపతిః॥ ౧౧౬॥ భోగిరాజగిరింరాజన్
సర్వభోగాలయోమహాన్। పౌలోమ్యాసహపుత్రేణ సంప్రాప్తస్త్రిదశే
శ్వరః ॥ ౧౧౭ ॥ యథార్హంశ్రీనివాసేన సత్కృతోనిషసాదచ ॥ ౧౧౮ ॥ ఏ
ణంసమారుహ్యచభారతీయుతస్సుగంధయుక్తస్సముపాయయాగిరిమ్।
భక్తోథవాయుస్తమిమంజనార్దనః క్షేమంచపప్రచ్ఛతదాముదాన్వితః ॥
స్థీయతామితిరాజేంద్రహరిర్వాయుమభాషత ॥౧౧౯॥ ఏతస్మిన్నేవకాలే
తు సంప్రాప్తౌచంద్రభాస్కరౌ। మన్మథోప్యాగమద్రూపీ సరతిస్తురగోపరి॥
మునయశ్చమహారాజ సమాజగ్ముర్మహాగిరిమ్। కశ్యపోఽత్రిర్భరద్వాజో
వామదేవశ్చగౌతమః॥౧౨౧॥విశ్వామిత్రోవసిష్ఠశ్చ వాల్మీకిర్జమదగ్నిజః।
పులస్త్యశ్చదధీచిశ్చ శునశ్శేపశ్చగాలవః ॥ ౧౨౨ ॥ గార్గ్యఃకృష్ణోమహా
రాజ సపుత్రాస్సపరిగ్రహాః। గన్ధర్వాప్సరసశ్చైవ సర్వేసిద్ధాస్సహోర
గాః॥ ౧౨౩ ॥ ఏవంమహర్షయోదేవా రాజానశ్చసమాగతాః। వివాహా
ర్థంసమాజగ్ము స్సర్వేసంభ్రమకాతరాః ॥ ౧౨౪ ॥ సమాశ్వాస్యాథగో

విందో యథాయోగ్యంతదానృప। స్థీయతామితిచోవాచసర్వేషాంపుర

బ్రహ్మాజ్ఞయావిశ్వకర్మకృతపరిణయార్హపురనిర్మాణక్రమః.

తోహరిః ॥ ౧౨౬ ॥ తతోఽభూద్వాసుదేవస్య విశ్వకర్మాఽక్షిగోచరః।
తమాలోక్యహృషీకేశఇంద్రమాహస్మమన్యుమాన్॥౧౨౭॥శ్రీభగవాన్॥
ఇంద్రాస్యగర్వబాహుళ్యం పశ్యవిశ్వకృతోఽధునా । భ్రాతుర్బాహుబ
లాదేష నజానాతిహితాహితమ్ ॥ ౧౨౮ ॥ యథాఽన్యాన్పశ్యతిసురాం
స్తథామామపిపశ్యతి । సాధుజాతంసురశ్రేష్ఠ త్యజైనమసమంజసమ్॥
అన్యంశాలాకర్మరతం శుద్ధంమద్భక్తిసంయుతమ్ । నియోజయసురశ్రే
ష్ఠ దేవతాగృహకర్మణి॥ ౧౨౯ ॥ ఇత్యప్రియంవచశ్శ్రుత్వా విశ్వకర్మాన
రేశ్వర । ప్రణిపత్యాహగోవిందం వర్ధకీభయవిహ్వలః ॥ ౧౩౦ ॥ వర్ధకీ॥
భగవంస్త్వదభీష్టంయదజ్ఞానాన్నమయాకృతమ్ । క్షమస్వమమదౌరా
త్మ్యం భగవన్కరుణానిధే ॥ ౧౩౧ ॥ దేవాదిదేవదేవేశ స్వల్పస్యమమ
కారణాత్ । ఇయాన్కోపఃకిమర్థంతే సంజాతోభగవన్హరే ॥ ౧౩౨॥
ఏవంసంప్రార్థితశ్శక్రం శ్రీనివాసఉవాచహ । సభాంకారయదేవేంద్ర దే
వార్థంమునికారణాత్ ॥ ౧౩౩ ॥ పంచాశద్యోజనగణ విశాలాంసుమనో
హరామ్। సువిచిత్రాంచమహతీం త్రింశద్యోజనమాయతామ్ ॥౧౩౪॥ ఇ
త్యేవంశాసితశ్శక్రస్తేనవర్ధకినాతదా।కారయామాసవిపులాంవిచిత్రాం
మహతీంసభాం ॥ ౧౩౫ ॥ చక్రేశక్రాజ్ఞయాతత్ర విశ్వకర్మామయాగ్ర
జః । అనంతరంవాక్యమూచే శతక్రతుమనామయమ్ ॥ ౧౩౬ ॥ శ్రీభగ
వాన్ ॥ ఆకాశరాజనగరం శీఘ్రంగచ్ఛశచీపతే । రాజానంసాంత్వవచ
నైః కార్యేకర్మణిబోధయ ॥ ౧౩౭ ॥ తత్రాప్యనేనకర్తవ్యం సభాగేహాది
కారయ । వాసుదేవస్యవాక్యాని శ్రుత్వాతస్యశచీపతిః ॥ ౧౩౮ ॥ జగా
మరాజనగరం సహితోవిశ్వకర్మణా। విస్తార్యనగరంరాజ్ఞః పరితోబహు
యోజనమ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సంఛిద్యచమహారాజ వనానిగిరిగహ్వరాన్ । వి
షమాంచసమాంచక్రే ధరాంతాంధరణీపతేః ॥ ౧౪౦ ॥ గృహాణిచవిచి
త్రాణిసభాశ్చపటమంటపాన్ ॥ ౧౪౧ ॥ కల్యాణవేదీంసదదర్శరత్నై
స్సంపూర్ణకళైస్సుకృతాంవిచిత్రామ్ । స్తంభైర్యుతాంమౌక్తికరత్నని
ర్మితైర్నారాయణస్యైవస్వరూపేణనిర్మితామ్ ॥ ౧౪౨ ॥ వాసుదేవస్యభవ

నంవాసవోవిశ్వకర్మణా ॥ ౧౪౨ ॥ కారయామాసరాజేంద్రసరత్నస్తం
భగోపురమ్ । ధనధాన్యసమాకీర్ణంరత్నతోరణమండితమ్ ॥ ౧౪౩ ॥ వా
పీకూపశతంవాజిగజానాంభవనంతథా । వాసవేతుగతేరాజన్వాసుదే

దేవాదికృతపరిణయార్థభగవత్ప్రార్థనాభ్యుపగమః

వోఽవదత్సురాన్ ॥ ౧౪౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆకాశరాజస్యసుతాఽస్తి
యాసురా ఇచ్ఛామికర్తుంకిలతత్కరగ్రహమ్ । అంగీకృతంచేద్భవదీయ
మండలైరంగీకరోమ్యద్యతురాజకన్యకామ్॥ ౧౪౫॥ వాసుదేవవచశ్శ్రు
త్వావాసుదేవాత్మజాదికాః । వాక్యమాహుర్మహారాజవాసుదేవపరా
యణాః ॥ ౧౪౬ ॥ బ్రహ్మాదిదేవాః ॥ వయంతుదాసభావేన తిష్ఠామః
పురుషోత్తమ । త్వత్ప్రసాదాద్వయంసర్వే పశ్యామోఽత్ర మహో
త్సవమ్ ॥ ౧౪౭ ॥ శంకరః ॥ వినోదవచనంకృష్ణభాషసేప్రాకృతో
యథా । మనసస్తేప్రశస్తంచేత్క్రియతామితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౪౮ ॥
శంకరస్యవచశ్శ్రుత్వా ప్రశశంసహసన్హరిః । తతశ్చతుర్ముఖఃప్రా
హ శేషాచలపతింప్రతి ॥ ౧౪౯ ॥ బ్రహ్మా ॥ సర్వజ్ఞస్త్వందయా
సార సత్యసంకల్పవానసి । అష్టవర్గంతతఃకార్యం వివాహాత్పూర్వమే
వహి ॥ ౧౫౦ ॥ తస్మాదాజ్ఞాందేహిమమపుణ్యాహేపురుషోత్త

వసిష్ఠాదీన్ప్రతిభగవత్కృతవివాహకార్యనియోజనప్రకారః.

మ । సపుత్రవచనంశ్రుత్వా వసిష్ఠంమునిమానయత్ ॥ ౧౫౧ ॥ వసి
ష్ఠంచమహాభాగం పౌరోహిత్యేన్యయోజయత్ । యాజుశ్శాఖైర్మహా
మంత్రైఃకర్తవ్యంస్వస్తివాచనమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ సర్వేషామపిదేవానాం
యజమానోభవాతిని। దేవానాంచఋషీణాంచమానసేశంకరంన్యధాత్॥
దేవాహ్వానేకుమారంతు ప్రత్యుత్థానేచమన్మథమ్ । దత్వాతేషాంవీటి
కాంతుకృష్ణవర్త్మానమాహ్వాయత్ ॥ ౧౫౪ ॥ గృహాణత్వంవీటికాంచపా
కార్థంహవ్యవాహన।ఋషీణాంసర్వదేవానాంతవపాకస్తుసంమతః॥౧౫౫॥
తస్మాత్పాకంకురుష్వత్వం స్వధాస్వాహాసమన్వితః । ఇతిశిష్టోయజ్ఞమూ
ర్తిస్తథాస్త్విత్యబ్రవీద్ధరిమ్ ॥ ౧౫౬ ॥ తతస్సప్రాహవరుణం జలార్థంసర్వ
దేహినామ్ । దుష్టానాందండనేరాజన్ శిష్టానాంపరిపాలనే ॥ ౧౫౭ ॥
యమంసంకల్పయామాససుగంధేవాయుమాదిశత్ । ధనదానేబ్రాహ్మ

ణార్థే వస్త్రాలంకారదాపనే ॥ ౧౫౮ ॥ కుబేరంయోజయామాస భగ
వాన్నృపసత్తమ । ప్రదీపధారణేరాజన్నిశాకరమయోజయత్ ॥౧౫౯॥
వసూన్సన్దేశయామాస భాండానాంశుద్ధికారణాత్ । గ్రహాంశ్చద్రోణ
పాత్రేషు న్యయోజయదరిందమ ॥ ౧౬౦ ॥ ఏవంసంశాసితాస్సర్వే
పురాణపురుషేణచ । ఆజ్ఞామాదాయ తేఽభూవన్ సర్వేస్వస్థాస్స్వక
ర్మసు ॥ ౧౬౧ ॥ తతోవాక్యమువాచేదం బ్రహ్మలోకపితామహః ॥
బ్రహ్మ ॥ మజ్జనంకురుగోవింద మంగళంమధుసూదన ॥ ౧౬౨ ॥
పుణ్యాహపూర్వంకర్మాణి స్వేష్టదేవప్రపూజనమ్ । కులదేవప్రతిష్ఠాం

వివాహార్థంకరవీరపురాద్రమాహ్వానమ్.

చ సాంగంకురురమాపతే ॥ ౧౬౩ ॥ సపుత్రవచనంశ్రుత్వా సస్రా
రజగదీశ్వరః । రమాంరాజీవనయనాంకరవీరపురాలయామ్ ॥ ౧౬౪ ॥
మత్వావియోగినీంరాజన్ దుఃఖితస్సురసత్తమః । రురోదలోకరీత్యైవ
భగవాన్లౌకికైస్సమః ॥ ౧౬౫ ॥ నశోభతేసభాదివ్యా తయావిరహి
తాసుత । భవానహంమహాప్రాజ్ఞ దేవాశ్చసపరిగ్రహాః ॥ ౧౬౬ ॥ నశో
భంతేయథాకాశేతారాస్తారాపతింవినా । అపాదపంయథాఽరణ్యమప
క్షాశ్చవిహంగమాః॥౧౬౭॥ అఫలాశ్చయథావృక్షా అధనాస్సుహృదోయ
థా । తథావయంమహాప్రాజ్ఞ రహితారమయాతయా ॥ ౧౬౮ ॥ వా
సుదేవవచశ్శ్రుత్వావాసుదేవమభాషత।శంకరఃపృథివీపాలసముత్తిష్ఠన్
మహాభుజః ॥ శంకరః ॥ కిమర్థంరోదనంతాత కింతేకార్యంవిడంబనమ్ ।
అసంగస్యాప్రమేయస్యచాక్రూరవరదస్యచ ॥ ౧౭౦ ॥ అక్లేశకస్యదేవేశ
కిమర్థంరోదనంవృథా । సచతద్వచనంశ్రుత్వానీలకంఠమభాషత ॥౧౭౧॥
శ్రీభగవాన్ ॥ త్వంనజానాసిభోశ్శంభోబాలభావేనపౌత్రక । యదాబ్ర
హ్మవసానేచ నకించిదవశిష్యతే ॥ ౧౭౨ ॥ తదాక్షీరోదకేశంభో నిరా
లంబేనిరాశ్రయే । సామేశయ్యాసఖీభూత్వా క్రీడతేహితకారిణీ ॥ ౧౭౩ ॥
ఏతాదృశీంవినాశంభోమమసౌఖ్యంకథంభవేత్ । వదత్యేవంజగన్నాథేవే
ధావాక్యమభాషత ॥౧౭౪॥ బ్రహ్మ॥ నోక్తంత్వయేదంగోవిందపూర్వమే
వంజనార్దన । అద్యమాంకమలానాథ రమాహ్వానేనియోజయ ॥ ౧౭౫ ॥
శ్రీభగవాన్ ॥ సోపిపుత్రవచశ్శ్రుత్వాద్యుమణింశీఘ్రమాహ్వాయత్ ।

భగవదుక్త్యారమానయనాయకరవీరపురమ్ప్రతిసూర్యగమనమ్.

షణ్ముఖేనమహారాజ సోపితత్రసమాగతః ॥ ౧౭౬ ॥ ననామభక్త్యాస్తు త్వాథ ప్రాంజలిస్సమ్ముఖస్థితః। భాస్కరంభక్తినమ్రాంగం భగవానాహ హృద్గతమ్ ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సృగాలవాసుదేవస్య నగరంగచ్ఛ భానుమన్।తత్రాస్తేజగతాంమాతా తామానయమమాంతికమ్॥౧౭౮॥ భారతీంవాసుదేవస్య శ్రుత్వాప్రోత్రోదివాకరః। వినయేనసమాయుక్త శ్శిరసాఽనమ్యచావదత్ ॥ ౧౭౯ ॥ భానుః ॥ కథంతాంలోకజననీ మానయిష్యేతవాంతికమ్। తన్మమాచక్ష్వగోవింద కథంమాంవిశ్వసేద్రమా॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అస్తితస్యాస్త్వయిస్నేహ స్సదాలోకమహోదయే। త్వదాగమనసంహృష్టా సమాయాతిమమాంతికమ్ ॥ ౧౮౧ ॥ ఉపాయం ప్రవదిష్యామి తదాగమనకర్మణి। అశ్రుముంచన్నపమృజంస్తద్ద్వారికురు సంస్థితిమ్ ॥ ౧౮౨ ॥ త్వాంతుదృష్ట్వాజగన్మాతా సాంత్వయిష్యతిభానుమన్। ఏవంవదంతీవాక్యంత్వాం కించిద్దుఃఖసమాకులా ॥ ౧౮౩ ॥ శాసనంతేహృతంకేన ధరణ్యాంకథ్యతామితి। త్వంసమాచక్ష్వతాందేవి మిథ్యమత్యంతదుఃఖితః ॥ ౧౮౪ ॥ నశాసనంహృతంమేద్య మాతఃకేనాపి భూతలే। శయనంతుకృతంతేన తవభర్త్రాద్యభూతలే ॥ ౧౮౫ ॥ యేనవైశాసనందత్తంమాతర్మేకృపయేదృశమ్। నిశ్చేతనోద్యపతితో భర్త్రాజీవతితేనవా ॥ ౧౮౬ ॥ భర్త్రాతవజగన్నాథ స్త్వశక్తోద్యవిభాతిమే। కదా ద్రక్ష్యామిదేవీంతా మిత్యాస్తేప్రలపన్నితి ॥ ౧౮౭ ॥ సాత్వద్వచనమాకర్ణ్య సమాయాతినసంశయః। ఉపాయంతుతతశ్శ్రుత్వా కించిద్ధాస్యముఖాన్వితః ॥ ౧౮౮ ॥ బభాషేభక్తినమ్రాంగో భయభక్తిసమన్వితః। సర్వజ్ఞాసర్వలోకేషు విశ్రుతాకమలాలయా ॥ ౧౮౯ ॥ జానాతిహృద్గతం సర్వం కథంమాంవిశ్వసేద్విభో। అరోగస్యచరోగంహి కథంవక్ష్యామితే హరే ॥ ౧౯౦ ॥ సభానోర్వచనంశ్రుత్వా భానుమాహామనోగతమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మన్మాయయామోహితాసా భవిష్యతినసంశయః ॥ ౧౯౧ ॥ ఇత్యుక్తఃప్రణిపత్యాథ వాసుదేవంరథేస్థితః। కరవీరపురంగత్వా యథో

కరవీరపురాచ్ఛేషాచలమ్ప్రతిరమాగమనమ్.

క్తంతత్తథాఽకరోత్ ॥౧౯౨॥ సాతద్వచనమాకర్ణ్య యథాదేశంతదా

రమా । రథమారుహ్యాఖేదేన భానువాక్యాదరేణసా ॥ ౧౯౩ ॥ సంప్రాప్తావాయువేగేన రవియుక్తారమాపతిమ్ । తదాగమనవార్తాంచ శ్రుత్వా తస్మిన్క్షణేహరిః ॥ ౧౯౪ ॥ జగామదర్శనాపేక్షీ హ్యాశక్తఇవసమ్ముఖమ్ । తాదృశీమాకృతింప్రాప్య తదద్భుతమివాభవత్ ॥ ౧౯౫ ॥ దేవానాంపూర్వదేవానాం మునీనామూర్ధ్వరేతసామ్ । భుజేభుజంగభూషస్య వామంసంస్థాప్యవై భుజమ్ ॥ ౧౯౬ ॥ తథాఽపరంబ్రహ్మకంఠే నిధాయాగాద్భుజంస్వభూః । ఏవంభూతంశ్రీనివాసం దదర్శకమలాలయా ॥ ౧౯౭ ॥ రథాదుత్తీర్యవేగేన కించిద్ధాస్యముఖాంబుజా । చాంపకంపుష్పనిచయం వికీర్యపదపంకజే ॥౧౯౮॥ సమాలింగ్యాతిభక్త్యైవ ముహూర్తద్వయమాస్థితా । తదాలింగనమాత్రేణ పుష్టాంగోవిష్టరశ్రవాః ॥ ౧౯౯ ॥ కుశలం పరిపప్రచ్ఛ తస్యాస్సాపిహరేస్తదా । పితరౌసర్వలోకానాం రమానారాయణావుభౌ ॥ ౨౦౦ ॥ సంప్రాప్తౌస్వస్థతాంరాజన్ సర్వదేవనమస్కృతౌ॥

రమాయైశ్రీనివాసకథితపద్మావతీపరిణయోందన్తః.

శ్రీరమా ॥ మాం మోహయతిగోవింద తవమాయాదురత్యయా ॥ ౨౦౧॥ భానునామయిగోవింద కర్మచిత్రంత్వయాకృతమ్ । త్వన్మాయామోహితాస్సర్వే బ్రహ్మేశానాదయస్సురాః ॥ ౨౦౨ ॥ వదాదేశంవాసుదేవ మమాద్యాహ్వానకారణమ్ । సరమావచనంశ్రుత్వా సాధ్వీమాహమహీపతే ॥ ౨౦౩ ॥ శ్రీనివాసః ॥ త్వయారామావతారేతు కథితంస్మరభామిని । వేదవత్యావివాహస్య సంప్రాప్తఃకాలఏషవై ॥ ౨౦౪ ॥ త్వత్సన్నిధౌవోఢుమేనాం కామయేఽహంకలౌయుగే । వదత్యేవంహృషీకేశే సాఽస్మరత్పూర్వికాంగిరమ్ ॥ ౨౦౫ ॥ శ్రీరమా ॥ తామంగీకురుగోవిందవివాహవిధిపూర్వకమ్।ఇతిమేవచనంకృష్ణసఫలంకురువత్సల॥ ౨౦౬॥ ఇత్యుక్త్వాశ్రీనివాసంసా ననామచముదాన్వితా । హరిస్తులోకజననీ మానందయదుదారధీః ॥ ౨౦౭ ॥ సరమాగిరమాకర్ణ్య పరిపూర్ణమనోరథః । పరమానందసంపూర్ణ ఉరగాద్రావ్యరాజత ॥ ౨౦౮ ॥ సం

తోషసంసూచకసర్వగాత్రఆనన్దబాష్పేణసమృద్ధనేత్రః । బ్రహ్మాదిదే
వైర్నుతసచ్చరిత్ర స్తదాబభౌవేఙ్కటశైలమిత్రః ॥ ౨౦౯ ॥ ... *
ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సర్వబంధు
లక్ష్మీసమాగమయోగోనామదశమోఽధ్యాయః.

భగవతఃపద్మాదికారితపరిణయార్హమంగళాభిషేకక్రమః.

జనకః ॥ తతఃకిమకరోత్కృష్ణ శ్శ్రీనివాసస్సుతాంగతిః । తన్మమా
చక్ష్వభగవన్ విస్తరేణమహామునే ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ శ్రీలక్ష్మీసహిత
శ్శ్రీమాన్ శ్రీనివాసఃపితామహమ్ । అబ్రవీత్ప్రీతమనసా ప్రయుంజా
నఃప్రయోజనే ॥ ౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కర్మాణిపుత్రకార్యాణి కురుశీఘ్రమ
తంద్రితః । సతద్వచనమాకర్ణ్య ససంతోషఃపితామహః ॥ ౩ ॥ కటా
హభాండనిచయ మానేతుం ప్రైషయత్సురాన్। గరుడప్రముఖాన్వీరాన్
నారాయణపరాయణాన్ ॥ ౪ ॥ తేతస్యవచనంశ్రుత్వా క్షణేనగరుడా
దయః । కటాహాదీన్గృహీత్వాథ సమాజగ్మురనేకధా ॥ ౫ ॥ అపూర
య త్తత స్తేషు సవాయుస్సలిలాధిపః। సుగంధంతోయనిచయం దివ్యతీర్థో
ద్భవంశుభమ్ ॥ ౬ ॥ తతస్సర్వాస్సువాసిన్యో వస్త్రాలంకారమండి
తాః । అరుంధతీంపురస్కృత్య కృతమంగళకౌతుకాః ॥ ౭ ॥ సదీపకల
శాన్రాజ న్పార్వతీప్రముఖా స్త్రియః । చక్రుస్సుమంతాన్మంగళ్యాన్ స
సావిత్రీపురోగమాః ॥ ౮ ॥ గాయంత్యశ్శుభగానాని నిరాతంకకృతంత
థా । కృష్ణావతారవిభవం గాయంత్యశ్చామరాంగనాః ॥ ౯ ॥ సిద్ధాఙ్గ
నాశ్చరాజేంద్ర తస్థుర్వైఖానసాఙ్గనాః । ఏవంప్రవృత్తేపుణ్యేస్మిన్ వివా
హేవేఙ్కటేశితుః ॥ ౧౦ ॥ స్నుషాశ్చవాసుదేవస్య జహసుశ్చారులోచ
నాః । శ్వశ్రూంచపురతఃకృత్వా మాతరంవకుళాంహరేః ॥ ౧౧ ॥
ఏవంమహోత్సవ స్తత్రసమభూత్సప్తమీదినే । చతుర్దిక్షుచసంస్థాప్య
కలశాన్జలపూరితాన్ ॥ ౧౨ ॥ సూత్రేణవేష్టయిత్వాతు తన్మధ్యేరత్న
పీఠికామ్ । సంస్థాప్యసంభ్రమైర్యుక్తా ఇదమాహుస్సురాంగనాః ॥ ౧౩॥
ఉత్తిష్ఠపురుషశ్రేష్ఠ తిష్ఠత్వంసూత్రమండలే।సఇత్థముక్తోభగవాన్ యో
షితాంపురతోహరిః ॥ ౧౪ ॥ ప్రోవాచదీనవదనః ప్రస్రవన్నేత్రజంజలమ్।

పితామహమహాప్రాజ్ఞవివాహవిభవేమమ ॥ ౧౫ ॥ కఃకరోత్యభిషే
కంతుతైలేనాశీఃక్రమేణవై । యస్యనాస్తిమహారాజమాతావాపిపి
తాతథా ॥ ౧౬ ॥ వివాహేచవిపత్తౌచతస్యధిక్జన్మజీవనమ్ । భగిన్యో
భ్రాతరశ్చైవమాతులాభాగినేయకాః ॥ ౧౭ ॥ నమేసంతిమహాప్రాజ్ఞ
కఃకరోత్యభిషేచనమ్ । మాతాపితృవిహీనానాంకాగతిర్వైభవిష్యతి ॥
నచమాతృసమంమిత్రంజనకేనసమంసుఖమ్ । నభార్యాసదృశంభాగ్యం
నపుత్రేణసమాగతిః ॥ ౧౯ ॥ నహిభ్రాతృసమోబంధుర్నవిష్ణోర్దేవ
తాపరా । ఇతిసంభాష్యగోవిందోలీలామానుషవిగ్రహః ॥ ౨౦ ॥ రురో
దలోకరీత్యైవపశ్యన్బ్రహ్మాననంహరిః । ఉపధార్యహరేర్వాక్యంసభవః
కంజసంభవః ॥ ౨౧ ॥ సాంత్వయన్వాసుదేవంతుభారతీమాహభూపతే ॥
బ్రహ్మా ॥ కిమర్థంమోహయసినోమాయాపంజరవాసినః ॥ ౨౨ ॥ కోపినా
స్తీతియత్ప్రోక్తంతదసత్యంచతుర్భుజ । పుత్రోహంతవకల్యాణపౌత్రస్సా
క్షాత్త్రిలోచనః ॥ ౨౩ ॥ మన్మథోఽన్యఃపుమాన్పుత్రఃపౌత్రపుత్రష్షడాననః ।
జగత్ప్రాణోజ్యేష్ఠపుత్రస్స్నుషాతేభారతీహరే ॥ ౨౪ ॥ సరస్వత్యాదికా
స్సర్వాస్స్త్రియస్త్వత్పాదసేవికాః । త్వంపుమాన్పరమస్సాక్షాజ్జగద్ధాత్రీ
తవాంగనా ॥ ౨౫ ॥ క్రీడామాత్రమిదంమన్యేత్వత్కృతంపురుషోత్తమ ।
ఏవంవిభవమాపన్నస్త్వంనోమోహయసేవృథా ॥ ౨౬ ॥ ఇత్థముక్త్వా
చతుర్వక్త్రోవాసుదేవంరమాసఖమ్ । రమాంసంకేతయామాససారమా
సఖమబ్రవీత్ ॥ ౨౭ ॥ శ్రీరమా ॥ విదితంహృదయందేవతవవేఙ్కటవల్ల
భ । తైలాభ్యంగాదికర్మాణికరిష్యేపురుషోత్తమ ॥ ౨౮ ॥ ఉత్తిష్ఠత్యజ
దుఃఖంతేసమారోహవరాసనమ్ । సరమాగిరమాకర్ణ్యసంతోషాన్నయ
నాజ్జలమ్ ॥ ౨౯ ॥ ముంచన్మునివరాన్రాజన్నందయన్నరసారథిః । కశ్య
పాత్రిభరద్వాజవిశ్వామిత్రపురోగమాన్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రణిపత్యవసిష్ఠంసఆహ
విశ్వంవిడంబయన్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అనుజ్ఞాందేహిమేబ్రహ్మన్మజ్జనార్థం
మహామునే ॥ ౩౧ ॥ తథాస్త్విత్యబ్రవీత్కృష్ణంవసిష్ఠస్సపురోహితః । స
పత్నీకాన్త్సురాన్సర్వాన్సభార్యానృషిమణ్డలాన్ ॥ ౩౨ ॥ అనుజ్ఞా
ప్యానుగైస్సార్ధముదతిష్ఠత్సురోత్తమః । వికీర్యకేశమూలానిపూర్వాశాభి
ముఖంతతః ॥ ౩౩ ॥ ఆరోపయద్రత్నపీఠేశ్రీనివాసంసుయోషితః । తా

సాంమధ్యేసింధుపుత్రీరమాకమలోలచనా ॥ ౩౪ ॥ రుక్మపాత్రంసమా
దాయతైలపూరితమాదరాత్ । అభ్యాంజయత్తదాదేవీస్వాశీర్భిరభినం
ద్యతమ్॥ ౩౫ ॥ శ్రీరమా ॥ దీర్ఘాయుర్భవగోవిందబహుపుత్రోధనాధిపః।
చతుర్దశానాంలోకానామేకచ్ఛత్రాధిపోభవ ॥ ౩౬ ॥ ఏవముక్త్వాతదాదే
వీసాఽభ్యనక్తిస్మమాధవమ్। దేవాంగంమర్దయామాసతైలేనాతిసుగంధి
నా ॥ ౩౭ ॥ తదాదదౌబ్రహ్మపత్నీచంద్రకాశ్మీరకర్దమమ్ । తేనమూర్ధా
లతైలేనతథామృగమదేనచ ॥ ౩౮ ॥ హరిద్రాచూర్ణపిష్టేననిర్మృజ్యచ
వృషాకపిమ్ । సుమంగళైర్వాద్యఘోషైస్సహసర్వపరిచ్ఛదైః ॥ ౩౯ ॥
సమంతాత్సర్వవీధీషుకరికుంభైరుపాహృతైః । సమంతాత్పుణ్యతీర్థస్థ
పుణ్యతీర్థాభిపూరితైః ॥ ౪౦ ॥ సరత్నైఃకాంచనైఃకుంభైస్స్నాపితోదక
మిశ్రితైః । అభిషేకంతతశ్చక్రేకమలాజగదీశితుః ॥ ౪౧ ॥ ఆపాదమౌ
ళిపర్యంతంసాకృత్వోద్వర్తనంహరేః । మేనేకృతార్థమాత్మానంసేవయా
కేశవస్యతు ॥ ౪౨ ॥ చతస్రస్తుసువాసిన్యఃపాణిభిఃకలశాన్నృప । ధృ
త్వామాక్తికతోయైస్తమభ్యషించన్సురేశ్వరమ్ ॥ ౪౩ ॥ జలైర్నీరాజ
యామాసుఃపుత్రవాన్ధనవాన్భవ । ఇత్యాశిషాఽభినందంత్యశ్శ్రీనివా
సంసురాంగనాః ॥ ౪౪ ॥ గాయంత్యశ్శుభగీతానికౌఙ్కుమైస్సలిలైస్త
తః । ఆరాత్రికాంమాంగళికీంసర్వాశ్చక్రుస్తథాఽఙ్గనాః ॥ ౪౫ ॥
తదాదదౌబ్రహ్మపత్నీసావిత్రీవస్త్రముత్తమమ్ । తేనవస్త్రేణసర్వాం
గంమమార్జవిధివద్రమా ॥ ౪౬ ॥ పార్వతీధూపమాదాయదదౌలక్ష్మీక
రాంబుజే । ధూపయిత్వాసుధూపేనవికీర్ణోజ్ఝితబంధనాన్ ॥ ౪౭ ॥
బబంధకమలాదేవీమూర్ధజాన్మధుఘాతినః । ఆదర్శందర్శయామాససావి
త్రీస్వర్ణభూషితమ్ ॥ ౪౮ ॥ రతిశ్చామరేచవీజయంత్యాస్థితేతదా ।
ఛత్రందధారసాదేవీభారతీభక్తిసంయుతా ॥ ౪౯ ॥ పాదుకేప్రదదౌభ
ద్రాగఙ్గాగఙ్గాపితుస్తదా ॥ ౪౯। ॥ నిధాయపాదావరపాదుకాద్వయేయ
యాప్రపన్నార్తిహరోహరిస్స్వయమ్ । యాభ్యాంపురాపావనతాం
గతామునేశ్శాపేనశైలీత్వముపాగతాఽబలా ॥ ౫౦। ॥ పాదుకా
భ్యాంచరన్భూమిం వరాసనమగాద్ధరిః ॥ ౫౧ ॥ బ్రహ్మాదయస్సురశ్రే
ష్ఠాఇంద్రాద్యాలోకపాలకాః । కశ్యపాదిమునిశ్రేష్ఠా వసిష్ఠాదితపోధ

నాః ॥ ౫౨ ॥ సనకాద్యాశ్చ యోగీంద్రా భృగ్వాద్యాశ్చ ఋషీశ్వరాః ।
అర్యమాద్యాశ్చ పితరస్తుంబుర్వాద్యాశ్చ గాయకాః ॥ ౫౩ ॥ రంభాద్యా
శ్చైవ నర్తక్యస్సూతమాగధవందినః । ఉపాసతాసనే రమ్యే పశ్యంతః పురు
షోత్తమమ్ ॥ ౫౪ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీరే దక్షిణే పక్షివాహనమ్ । అష్ట
మీందుకలాకారే లలాటే దర్పణస్ఫుటే ॥ ౫౫ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రం దధారా
థ శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౫౬ ॥ తదాహ కమలాం రాజన్ వకుళాలో
కమాతరమ్ । రేఖాం రచయ కల్యాణి లలాటే కుంకుమేన తు ॥ ౫౭ ॥ ఏవ
ముక్తా దేవమాత్రా రమా కుంకుమమాలిఖత్ ॥ ౫౮ ॥ తదా ముహూర్త
కాలస్తు దర్శితో దైవచింతకైః । భూషణాని*స్వపుత్రస్య పౌత్రం తు జగదీశి
తుః ॥ ౫౯ ॥ యాచయిత్వా మహారాజ కుబేరమథ సారమా । ఆదాయ
తం దదర్శాథ భగవానాహ తాం నృప ॥ ౬౦ ॥ భగవాన్ ॥ సంభూషయ వ
రారోహే భూషణైర్మాం వరాననే । ఏవముక్తా హసంతీ సా భూషణైస్తమ
భూషయత్ ॥ ౬౧ ॥ పీతాంబరం దధారాశు కటిసూత్రమనర్ఘకమ్ । స్వ
ర్ణైరాభరణైర్వస్త్రైర్భూషితస్తు తతో హరిః ॥ ౬౨ ॥ కశ్యపాత్రిభరద్వా
జవసిష్ఠాదీన్మహామునీన్ । నమశ్చక్రే విరించేశౌ వినతోపి విడంబయన్॥ ౬౩॥
సంధ్యాముపాస్య విధివత్కృత్వా తాత్కాలికక్రియాః । వసిష్ఠమాహూ
యోవాచ సంతోషోద్రిక్తమానసః ॥ ౬౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ మునిశ్రేష్ఠ వ
సిష్ఠ త్వముత్తరం కార్యమాచర । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వా వసిష్ఠో వదతాం
వరః ॥ ౬౫ ॥ విరచ్య వేదికాం తత్ర మౌక్తికైశ్చతురశ్రికామ్। శ్రీనివాసం
ప్రతిష్ఠాప్య సంకల్ప్య విధిపూర్వకమ్ ॥ ౬౬ ॥ చక్రే పుణ్యాహకర్మాథ వర
యిత్వా ద్విజన్మనః । అష్టవర్గం తతశ్చక్రే సృష్టికర్తా పితామహః ॥ ౬౭ ॥ త
తో నియుక్తా విధినా దత్వా తాంబూలదక్షిణాః । విప్రాణాం వేదవిదుషాం
తథా మఙ్గళవాదినామ్ ॥ ౬౮ ॥ దదుర్దేవా ధనం వస్త్రం వాసుదేవ
స్య యే ప్రియాః । తతస్సమాప్య కర్మాణి శాస్త్రోక్తాని యథావిధి ॥ ౬౯ ॥

* స్వపుత్రస్య జగదీశితుః బ్రహ్మణః- పౌత్రం కుబేరం- పులస్త్యపుత్రత్వాత్పౌత్రం.

భగవత్కృతపరిణయాఙ్గకులదేవతాప్రతిష్ఠావిధానం

కులదైవమపృచ్ఛత్తంవసిష్ఠోవసుధాధిప । సతస్యవచనంశ్రుత్వాభగవా
నాహవైమునిమ్ ॥ ౨౦ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ వసిష్ఠమమకల్యాణీకులదేవీశ
మీస్మృతా । మమాపిపాండవానాంచ నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౨౧ ॥
క్వచాస్తిసద్రుమశ్రేష్ఠఇత్యుక్తేఽగస్త్యఊచివాన్ ॥అగస్త్యః॥ అత్రై
వోత్తరదిగ్భాగేతీర్థేకౌమారసంజ్ఞకే ॥ ౨౨ ॥ వర్తతేవృక్షరాజస్తత్ర
గత్వాతమానయ । అగస్త్యవచనేనైవంతత్రగత్వాథతంద్రుమమ్॥౨౩॥
కృత్వాప్రదక్షిణంరాజన్ భగవాన్ లౌకికైస్సమః । నమశ్చక్రేశమీవృక్షం
కులదైవంవృషాకపిః ॥ ౨౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ శమిపాపంశమయమేశమిశ
త్రువినాశి। అర్జునస్యధనుర్ధాత్రిరామస్యప్రియదర్శని ॥౨౫॥ మాతర్మేకురు
కల్యాణమవిఘ్నేనసురప్రియే । కలహస్సర్వదేవానాం రాజ్ఞస్తస్యచనో
ద్భవేత్ ॥౨౬॥ ఇతిసంప్రార్థ్యదేవేశఃకులదేవీంసురార్చితామ్ । అర్చయి
త్వావిధానేనస్కంధమల్పంమహీపతే ॥ ౨౭ ॥ నికృత్యశిరసాధృత్వావా
దిత్రాణాంస్వనేనచ।పూరయన్నంబరంసర్వంపునస్స్వస్థానమాగతః॥౨౮॥
శ్రీనివాసః ॥ సాకుత్రస్థాప్యతేబ్రహ్మన్ వసిష్ఠకులదేవికా । వదత్యేవంవా
సుదేవేవసిష్ఠంవసుధాధిప ॥ ౨౯ ॥ నారదశ్చాంతికంగత్వాప్రోవాచమ
ధుసూదనమ్ ॥ శ్రీనారదః ॥ వారాహాశరణేదేవ స్థాప్యతాంకులదేవ
తా ॥ ౩౦ ॥ యస్మిన్ స్థానేస్వకంధామతత్రతాంకృష్ణపూజయేత్ । ఏవం
విద్వన్మతంపూర్వం నిర్మితంపరమేష్ఠినా ॥ ౩౧ ॥ సనారదవచశ్శ్రుత్వా
వసిష్ఠసహితోహరిః । వరాహాశరణంగత్వావచవేతత్తమబ్రవీత్ ॥౩౨॥
శ్రీనివాసః ॥ ప్రసాదాత్తవగోవిందవివాహంకర్తుముత్సుకః । సహితోఽధ
రయాసార్ధంత్వమాగచ్ఛనృపాలయమ్ ॥ ౩౩ ॥ గురుస్త్వంసర్వలోకా
నాంకృతకృత్యంచమాంకురు । శ్రీనివాసవచశ్శ్రుత్వాభూధరోవాక్యమ
బ్రవీత్ ॥ ౩౪ ॥ శ్రీవరాహః ॥ మమస్థానేమహారాజ వకుళాంవిద్ధిమేస
ఖీమ్ । క్షేత్రంపక్వంమదీయంయత్తస్మాన్మాంత్యక్తుమర్హసి ॥ ౩౫ ॥ వ
రాహవచనంశ్రుత్వా వాసుదేవోఽభ్యభాషత ॥ శ్రీనివాసః ॥ కులదేవీప్ర
తిష్ఠాంచకరిష్యేశరణేతవ ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యేవంప్రార్థయన్తంతంశ్రీనివాసం
పరాత్పరమ్ । తథాస్త్విత్యబ్రవీద్రాజన్ కోలరూపీహరిస్స్వయమ్ ॥౩౭॥

కలశేస్వర్ణఖచితే ముక్తారాశింప్రపూర్యచ । వస్త్రేణవేష్టయిత్వాఽథ పూజాంకృత్వావిధానతః ॥ ౮౮ ॥ ప్రతిష్ఠాప్యవరాహస్య సన్నిధౌప్రాకృతోయథా । స్వస్థానంపునరాగత్యశ్రీనివాసస్సుతాంగతిః ॥౮౯॥ అథో

కుబేరాచ్ఛ్రీనివాసకృతస్వపరిణయార్థఋణాదానప్రకారః.

జనేనగంతవ్యంనారాయణపురాహ్వయమ్। ఆకాశరాజనగరమితినిశ్చిత్య చేతసి ॥౯౦॥ బ్రహ్మాణమబ్రవీద్రాజంస్త్వరయాగమనేరతః ॥శ్రీనివాసః॥ విధేఽద్యైవనియుంక్ష్వతాం సేనాంతేచతురంగిణీమ్ ॥ ౯౧॥ శీఘ్రం గంతుంచతుర్వక్త్ర నారాయణపురంప్రతి । మాభూత్కాలోవృథైవాత్రదూరోధ్వాహ్యస్యవర్తతే ॥ ౯౨ ॥ బలంసర్వంవనేతాత వృద్ధబాలాబలాన్వితమ్ । శనైర్గచ్ఛతురాజేంద్ర మునిమండలపూర్వకమ్ ॥ ౯౩ ॥ సతస్యవచనంశ్రుత్వా చక్రపాణేశ్చతుర్ముఖః । వచనంవ్యాహరచ్ఛీఘ్రం పితరంపురుషోత్తమమ్ ॥ ౯౪ ॥ బ్రహ్మ ॥ కృత్వాపుణ్యాహకర్మాణి ప్రతిష్ఠాప్యకులేశ్వరీమ్ । నోపవాసేనగోవిందగంతవ్యమితిమేమతిః ॥ ౯౫ ॥ మునయఃక్షుధితాస్సర్వేబాలవృద్ధాదయస్తథా। వదత్యేవంచతుర్వక్త్రే చక్రపాణిరభాషత ॥ ౯౬ ॥ శ్రీనివాసః ॥ వచనానిమహార్థాని తవపుత్రపితామహ । కథంకార్యమకార్యంచనైవజానాసిపుత్రక ॥ ౯౭ ॥ దేశకాలావనాలోచ్య భాషసేబాలిశోయథా । ద్రవ్యాణామయుతంతాత గతంమేకాననేగిరౌ ॥౯౮॥ ఏవంవ్యయంసమాపన్నం కథంపశ్యసిచక్షుషా । జ్ఞాత్వాపిరిక్తతాంవాచా త్వేవముక్తేకథంభవేత్ ॥ ౯౯ ॥ వదత్యేవంస్వపితరి బ్రహ్మలోకపితామహః । తూష్ణీమాసమహారాజ భగవత్పురతస్తదా ॥ ౧౦౦ ॥ నీలకంఠోఽబ్రవీద్వాక్యంపితరంస్వపితుస్తతః । నీలకంఠః ॥ శ్రోతవ్యంవచనంతాతమమబాలస్యమాధవ ॥౧౦౧॥ వివాహకరణేదేవ తథాభవనకర్మణి । ప్రారబ్ధస్యాంతపర్యంతంమోహియత్నంసమాచరేత్ ॥ ౧౦౨ ॥ సఏవపుణ్యవాన్లోకే కీర్తిమేతినసంశయః । సంపాద్యాస్సర్వసంభారా శ్శుభకార్యేషుపుష్కలాః ॥ ౧౦౩ ॥ బహుళార్థవ్యయేనాపితదభావేత్వృణంచరేత్ । సశంభువచనంశ్రుత్వా శంబరారిపితాబ్రవీత్ ॥ ౧౦౪ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ సభాయాంకిమిదం ప్రోక్తంపౌరుషేణవచస్త్వివ । కోవాద్యఋణదాతాఽస్తి వివాహస్యా

స్యపుష్కలమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ పురుషః పౌరుషాద్యత్నమాచరేన్నైవభాష
యేత్ । ఏవముక్త్వాశివంప్రాహకుబేరంపురుషోత్తమః ॥ ౧౦౬ ॥ శ్రీ
భగవాన్ ॥ నిమిత్తంవర్తతేకించిదితఏహిధనాధిప । ఇత్యేవముక్తోధన
దః పితామహసమన్వితః ॥ ౧౦౭ ॥ సముత్తస్థౌసభామధ్యాత్త్వరితంశివ
సంయుతః । బ్రహ్మణాసకుబేరేణశఙ్కరేణరమాపతిః ॥ ౧౦౮ ॥ ఏ
కాంతేస్వామితీర్థస్యపశ్చిమేఽశ్వత్థసన్నిధౌ । గత్వోవాచధనేశానంశ్రీ
నివాసస్సతాంగతిః ॥ ౧౦౯ ॥ శ్రీనివాసః ॥ సాధయస్వమహాభాగక
ల్యాణంమేకలౌయుగే । దత్వాధనంయావదిష్టంపుత్రస్యనరవాహన ॥
వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వావసుపాలోఽబ్రవీద్ధరిమ్ ॥ కుబేరః ॥ త్వదధీనందేవ
సర్వంజగదేతచ్చరాచరమ్ ॥ ౧౧౧ ॥ బహూనాంజీవరాశీనాంమధ్యే
కోహంజగత్పతే । నియోజితేనభవతారక్షితంత్వద్ధనంమయా ॥౧౧౨॥
తద్దానాదానయోశ్శక్తిర్మమనాస్తిఖగధ్వజ । గృహీతాత్వంచదాతాచ
స్వతంత్రోఽత్రత్వమేవహి ॥ ౧౧౩ ॥ బ్రువత్యేవంధనపతౌశ్రీపతిర్వాక్య
మబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ ఏకస్మిన్బ్రహ్మదివసేత్వవతారాదశస్మృ
తాః ॥ ౧౧౪ ॥ మమావతారసమయేనానయామిధనంగృహాత్ । భూగ
తంచధనంరాజన్నైవనేష్యామిమద్గృహమ్ ॥ ౧౧౫ ॥ యథాయుగం
యథాకాలంయథాదేశంయథావయః । అవతారమహంకుర్వన్రమేఽ
త్రరమయాసహ ॥ ౧౧౬ ॥ నిమిత్తమాత్రమపిమేధనంత్వంధనదాధు
నా । యుగానుసారిణేదేహిదేశకాలానుసారతః ॥ ౧౧౭ ॥ సతస్యవ
చనంశ్రుత్వాకుబేరోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ కుబేరః ॥ యుగానుసారిణస్తే
ద్యకథందాస్యామిచక్రభృత్ ॥ ౧౧౮ ॥ యదిదత్తంత్వయాపత్రంతదా
దాస్యామితేవసు । అధనస్సధనంలోకేయథాకాంక్షతిమాధవ ॥౧౧౯॥
తథైవనరశార్దూలభగవాన్లాక్షైస్సమః । ఏవంతద్వచనంశ్రుత్వాహరి
ర్బ్రహ్మాణమబ్రవీత్ ॥ ౧౨౦ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కథంలేఖ్యంమయాపత్ర
మృణాదానేవదాద్యమే ॥ బ్రహ్మ ॥ ఋణగ్రాహీశ్రీనివాసోధనదాయీ
ధనేశ్వరః ॥ ౧౨౧ ॥ ఆత్మకార్యనిమిత్తంతుకల్యాణార్థంకలౌయుగే ।
వైశాఖేశుక్లసప్తమ్యాంవిళంబేచైవవత్సరే ॥౧౨౨॥ నిష్కాణాంరామ
ముద్రాణాంలక్షాణిచచతుర్దశ । ద్రవ్యందత్తంధనేశేనవృద్ధిగ్రహణకాం

క్షిణా ॥ ౧౨౩ ॥ సవృద్ధిదిత్సతామూలంస్వీకృతంచక్రపాణినా । వివా
హావర్షమారభ్యసహస్రాంతే ధనం పునః ॥ ౧౨౪ ॥ దాతవ్యంయక్షరాజా
య శ్రీనివాసేనశార్ఙ్గిణా।ఏకస్సాక్షీచతుర్వక్త్రోద్వితీయస్తుత్రిలోచనః ॥
తృతీయోఽశ్వత్థరాజస్తువేత్తిసర్వమిదందృఢమ్ । ఇత్యేతదృణపత్రంతు
శ్రీనివాసోఽలిఖత్స్వయమ్ ॥ ౧౨౫ ॥ ఏవంపత్రార్థమాకర్ణ్య ఋణప
త్రంరమాపతిః । లిఖిత్వాతత్కరేదత్వాధనేశంచాబ్రవీద్ధరిః ॥ ౧౨౬ ॥
ధనం దేహిధనేశానపత్రేలిఖితమానకమ్ । ఏవముక్తోవసుపతిర్వాసుదే
వేనభూమిప ॥ ౧౨౭ ॥ దదౌధనంకుబేరస్తుక్ల్ప్తసంఖ్యంవృషాకపేః ।
దృష్ట్వాతద్ధనరాశింతుతత్కరేఽదాద్ధరిర్నృప ॥ ౧౨౮ ॥ కుబేరమబ్రవీ

శ్రీనివాసాజ్ఞయాకుబేరకృతవైవాహికపదార్థసజ్జీకరణప్రకారః

ద్దేవస్సంభారానయనంప్రతి ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ఆనీయతాంతండులంచ
మితంప్రస్థైర్ధనేశ్వర ॥ ౧౩౦ ॥ మాషాదికంచముద్గాదీన్గోధూ
మాంశ్చసమానయ । గుడతైలమధుక్షీరశర్కరాజ్యదధీనిచ ॥ ౧౩౧ ॥
వస్త్రాణియోగ్యమాల్యానిసోత్తరీయాణిచానయ । తిలహింగుమరీ
చాదిజీరసర్షపమేథికాన్ ॥ ౧౩౨ ॥ హరిద్రాక్తానికుర్వీథావస్త్రాణిద్వి
జయోషితామ్ । కంబళాశ్చధనాధీశక్రీయంతామితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౩౩ ॥
దేవానాముత్తరీయంచదేవస్త్రీణాందుకూలకమ్ । పూగీఫలానిదివ్యాని
నాగవల్లీదళానిచ ॥ ౧౩౪ ॥ ఏలాలవంగకర్పూరమృగనాభీరసంతథా ।
మాంగల్యతంతుంకన్యాయాఃపాదాంగుష్ఠాదిముద్రికామ్ ॥౧౩౫॥ హ
స్తాంగుళీయకంమేద్యకుబేరకురుశీఘ్రతః । ఇతిగోవిందవచనంశ్రుత్వాఽ
సౌనిర్మమేక్షణాత్ ॥ ౧౩౬ ॥ కుబేరః ॥ త్వత్ప్రసాదేనగోవిందసర్వం
సజ్జీకృతమ్మయా । పాకార్థంపుణ్డరీకాక్షనియుంక్ష్వాగ్నిమతఃపరమ్ ॥

భగవదాజ్ఞయావహ్నికృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణప్రకారః

ఏవముక్తఃకుబేరేణశ్రీనివాసస్తతాంగతిః । షణ్ముఖంప్రేషయామాసవ
హ్నేరాహ్వానకారణాత్ ॥ ౧౩౭ ॥ సగత్వాత్వరితంస్కందశ్చాస
నంజ్ఞాపయన్హరేః । సంప్రాప్తోవాయువేగేనసహితోజాతవేదసా ॥
తతఃప్రోవాచభగవాంస్త్వరితంహవ్యవాహనమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ క్షణా

ద్భక్ష్యాన్న శాకాదిపచస్వాహాసమన్వితః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇతినారాయణవచశ్శ్రుత్వాగ్ని స్తమభాషత ॥ అగ్నిః ॥ పాకార్థంభాజనంకృష్ణనాస్త్యేకమపిమేహరే ॥ ౧౪౧ ॥ కార్యఃపాకోమహారాజబహూనాంభక్తవత్సల।ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వాశార్ఙ్గ్యగ్నింప్రత్యభాషత ॥ ౧౪౨ ॥ భవతాం భవనేతాత కించిజ్జాతేమహోత్సవే । భాజనానిమహాభాగ వర్ధంతే వటబీజవత్ ॥ ౧౪౩ ॥ మమకల్యాణసమయేభాణ్డమేకంనదృశ్యతే । దైవమేవపరంమన్యేసర్వేషాంసర్వసాధనే ॥ ౧౪౪ ॥ ఉపాయంశ్రృణుసప్తాస్యపాకార్థంభాజనైర్వినా । అన్నంస్వామిసరోమధ్యేసూపం పాపవినాశనే ॥ ౧౪౫ ॥ వియద్గఙ్గాజలేవహ్నేపరమాన్నంగుడాన్వితమ్ ॥ దేవతీర్థేశాకమగ్నేతుంబుతీర్థేతుచిత్రకమ్ ॥ ౧౪౬ ॥ కుమారధారికాతీర్థేభక్ష్యాణివివిధానిచ । పాణ్డుతీర్థేచకర్తవ్యాస్తింత్రిణీరస ఉత్తమః ॥ ౧౪౭ ॥ వ్యంజనాన్యన్యతీర్థేషుకందమూలఫలైస్సహ । క్రియంతాంలేహ్యపేయానితీర్థేష్వన్యేషుపావక ॥ ౧౪౮ ॥ ఇతిదేవస్య వాక్యానిప్రశశంసుర్మహర్షయః । తథాచకృతవాన్జాతవేదావేదవిశారదః ॥ ౧౪౯ ॥ ఏవంవిచిత్రకర్మాణిహరేర్వైకుణ్ఠవాసినః । యుగానుసారిణస్తస్యతదద్భుతవిడంబనమ్ ॥ ౧౫౦ ॥ అచింత్యందేవతాకార్యమవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ అగ్నిః ॥ దధ్యోదనతిలాన్నేచపరమాన్నంమధుస్రవమ్ ॥ ౧౫౧ ॥ మాషాపూపాగుడాపూపాశ్శాకద్వయమతఃపరమ్ । సర్వంసుపక్వతాంనీతంత్వత్ప్రసాదేనకేశవ ॥ ౧౫౨ ॥ ఆమంత్రయద్విజేంద్రాంశ్చసురానపిమునీనపి । అగ్నివాణీంసమాకర్ణ్యశ్రీనివా

శ్రీశేషాద్రౌకశ్యపాదిభ్యోబ్రహ్మాదికృతోపచారప్రకారః.

సోనిరామయః ॥ ౧౫౩ ॥ సంప్రైషయచ్ఛివసుతంషణ్ముఖంమిథిలేశ్వర । సజగామాతివేగేనజపతోగ్నిపరాయణాన్ ॥ ౧౫౪ ॥ బ్రాహ్మణాన్వేదవిదుష ఆజుహావజనాధిప । పాకస్సుపూర్ణతాంప్రాప్త ఉత్తిష్ఠతసురద్విజాః ॥ ౧౫౫ ॥ ఇతితేనసమాహూతాఃకశ్యపాత్రిపురోగమాః । దేవాశ్చనికటంతస్యపాకస్థానస్యభేజిరే ॥ ౧౫౬ ॥ విభజ్యతత్రవిధివత్పాత్రభూతాన్పృథక్పృథక్ । పఙ్క్తీశ్చకారయిత్వాథతారతమ్యానుసారతః ॥ ౧౫౭ ॥ పాత్రాణివ్యస్తృణోచ్ఛంభుఃపాత్రాపాత్ర

విచక్షణః । పాణ్డుతీర్థంసమారభ్యశ్రీశైలావధిభూసురాః ॥ ౧౪౮ ॥ దేవాశ్చనిబిడీభూతాస్తస్మిన్కృష్ణమహోత్సవే । స్థితాదేవద్విజాస్తత్రస్వస్వపాత్రాంతికేపృథక్ ॥ ౧౪౯ ॥ తదాహభగవాన్రాజన్ బ్రహ్మాణంచతురాననమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అనర్పితంనదాతవ్యందేవానాంచద్విజన్మనామ్ ॥ ౧౫౦ ॥ బ్రహ్మా ॥ సర్వజ్ఞంసర్వభోక్తారంసర్వలోకేశ్వరేశ్వరమ్ । త్వామేవవేద్మిగోవిందనత్వత్తుల్యోనచాధికః ॥ ౧౫౧ ॥ కస్మైనివేదయేయంభోఃప్రశ్నాధికమలాపతే । స పుత్రవచనంశ్రుత్వాపుత్రమాహహసన్నివ ॥ ౧౫౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అహోబిలనృసింహస్యపూజాంకృత్వానివేదయ । ఇత్యుక్తోవాసుదేవేననృసింహస్యార్పణంనృప ॥ ౧౫౩ ॥ బ్రహ్మాచకారసర్వేషాంమునీనామపిసమ్మతమ్ । గృహారాధనదేవాంశ్చమంత్రైరర్చ్యతతఃపరమ్ ॥ అక్షతాఘ్యాంబుగంధైశ్చధూపదీపానులేపనైః । విప్రాణామర్చనంచక్రేబ్రహ్మాచవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౧౫౪ ॥ ననామానందసంపూర్ణోహరిస్తాన్లౌకికైస్సమః । పరివేషంతతశ్చక్రురష్టౌదిక్పాలకాస్తదా ॥ ౧౫౫ ॥ పాత్రసంస్కారపూర్వంచచక్రుస్తేపరివేషణమ్ । పరివేషంచసంపూర్ణమాకర్ణ్యాగ్నిముఖాద్ధరిః ॥ ౧౫౬ ॥ ఏకోవిష్ణుర్మహద్భూతంపృథగ్భూతాన్యనేకశః । త్రీన్లోకాన్వ్యాప్యభూతాత్మాభుఙ్క్తేవిశ్వభుగవ్యయః ॥ ౧౫౭ ॥ ఇత్థంకృష్ణార్పణంచక్రేశ్రీనృసింహాయవిష్ణవే । కశ్యపాద్యాంశ్చగోవిందోజుషధ్వమితిచాబ్రవీత్ ॥ ౧౫౮ ॥ భవతాంజ్ఞానపూర్ణానాంకిమనేనాద్యపూర్ణతా । భవిష్యతిమహాప్రాజ్ఞాదయావంతస్తపోధనాః ॥ ౧౫౯ ॥ దరిద్రంమాంచజానంతస్త్వన్నంమేసజలంలఘు । బహుధాకృత్యస్వీకురుతకృపయానితరామితి ॥ ౧౬౦ ॥ ప్రార్థనాంబ్రాహ్మణానాంతుకృతవాన్ప్రకృతోయథా । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వావాక్యమాహుర్మహీసురాః ॥ ౧౬౧ ॥ ఋషయః ॥ తవాన్నమమృతప్రఖ్యంముక్తిమార్గస్యసాధనమ్ । వయంధన్యాఃకృతార్థాస్స్మకలాపాపాకులేహరే ॥ ౧౬౩ ॥ అభినంద్యతమిత్థంతేసుసంతుష్టాఅభుంజత । భోజనానంతరంరాజన్బ్రాహ్మణానాంయథార్హతః ॥ ౧౬౪ ॥

తాంబూలం దక్షిణాంచైవ ప్రదదౌ భగవాన్హరిః । సవిప్రభోజనస్యాన్తే స్వయంభోజనమాచరత్ ॥ ౧౨౫ ॥ పుత్రేణ పుత్రపుత్రేణ భార్యయా బంధుభిర్వృతః । సాగ్నిస్సలోకపాలశ్చ సశేషో గరుడాన్వితః ॥ ౧౨౬ ॥ భోజనాంతే దినాధీశో రాత్రిస్థానముపాగతః । శయనం కృతవాన్కృష్ణః పర్యంకే రమయా సహ ॥ ౧౨౭ ॥ స్వయం నిద్రావిహీనోఽపి రేమే ప్రాకృతవద్ధరిః ॥ బ్రహ్మాదయస్సురశ్రేష్ఠాః కశ్యపాత్రిపురోగమాః ॥ ౧౨౮ ॥ శయనం చక్రిరే రాజన్కందరేషు గృహేషు చ । వృక్షమూలేషు శైలా

భగవదాజ్ఞయా బ్రహ్మకృతసైన్యసజ్జీకరణప్రకారః.

నాం గహ్వరేషు దరీషు చ ॥ ౧౨౯ ॥ తతః ప్రభాతే విమలే శ్రీనివాసస్స తాంగతిః । గరుడం ప్రేషయామాస బ్రహ్మాణం ప్రతి భూమిప ॥ ౧౩౦ ॥ స గత్వా వాయువేగేన బ్రహ్మాణం తల్పసంస్థితమ్ । ప్రత్యువాచ మహారాజ పక్షిరాట్పరమం వచః ॥ ౧౩౧ ॥ గరుడః ॥ గచ్ఛ తాతాంతికం బ్రహ్మన్వస్త్రాలంకారభూషితః । హంసమారుహ్య చంద్రాభం గంతుం రాజేంద్రపత్తనమ్ ॥ ౧౩౨ ॥ వాద్యాంతాంచ విచిత్రాణి వాదిత్రాణి మహాంతి చ । గజమారోప్య మహతీ భేరీ చాద్యానువాద్యతామ్ ॥ ౧౩౩ ॥ వాహనాని విచిత్రాణి రథా ఆందోళికా అపి । అలంక్రియంతాం రాజేంద్రపురీం గంతుం ససంభ్రమమ్ ॥ ౧౩౪ ॥ పక్షిరాడ్వచనం శ్రుత్వా పక్షివాహననందనః । నియోజయామాస తదా బలం దేవగణస్య చ ॥ ౧౩౫ ॥ గజానాంచ హయానాంచ వృషభాణాంచ మండలమ్ । పదాతీనాంచ శూరాణాం మండలం సమలంకృతమ్ ॥ ౧౩౬ ॥ శూరాశ్చ కృతవిద్యాశ్చ ధృతశస్త్రాస్త్రపాణయః । పితామహం పురస్కృత్య జగ్మ్మర్నారాయణాంతికమ్ ॥ తం దృష్ట్వా సర్వదేవేశం భగవానాహ భూపతే ॥ శ్రీనివాసః ॥ విలంబః క్రియతే కస్మాద్గమనార్థం పితామహ ॥ ౧౩౮ ॥ నియోజయ బలం సర్వం రాజధాన్యాం నృపస్య చ । ఇత్థం హరేర్వచశ్శ్రుత్వా వాసుదేవాత్మజోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౩౯ ॥ బ్రహ్మా ॥ సజ్జీకృతం బలం సర్వం ధృతాయుధమరిందమ । ఉత్తిష్ఠ పురుషశ్రేష్ఠ సమారోహ ఖగేశ్వరమ్ ॥ ౧౪౦ ॥ స

వియద్రాజపురంప్రతి సపరికర శ్రీనివాస గమనమ్.

ఇత్థముక్తో భగవాన్గరుడస్కంధమాస్థితః । బ్రహ్మాణమగ్రతః కృత్వా

రుద్రంకృత్వాతుదక్షిణే ॥ ౧౯౧ ॥ వామేవాయుంతతఃకృత్వా కుమారం
పృష్ఠతస్తథా। రమామారోపయామాస రథంకాంచననిర్మితమ్॥౧౯౨॥
మాతరంవకుళాంరాజన్ విమానంసూర్యసన్నిభమ్। సమారోప్యమహా
రాజ భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౧౯౩ ॥ స్వయంతుగరుడారూఢో జగామ
చసతాంగతిః। శేషోదధారరాజేంద్ర శ్వేతచ్ఛత్రంశశిప్రభమ్ ॥ ౧౯౪ ॥
చామరేచంద్రసంకాశే వీజయామాసమారుతః। వ్యజనేనవిచిత్రేణరత్న
దండేనమాధవమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ వీజయామాసరాజేంద్ర విష్వక్సేనఃప్రతా
పవాన్। భేరీదుందుభినిర్ఘోషై ర్వాదిత్రాణాంమహాస్వనైః ॥ ౧౯౬ ॥
నర్తకైర్నటనైశ్చైవ హాహాహూహూయుతోఽఞ్జసా। యయావిభవ
మాపన్న స్సర్వాత్మాసర్వతోముఖః ॥ ౧౯౭ ॥ గమనేవాసుదేవస్య దే
వానామపిభూమిప । ఋషీణాంపూర్వదేవానాం గంధర్వాణాంతపస్వి
నామ్ ॥ ౧౯౮ ॥ సంమర్దస్సంబభూవాత్ర పశూనాంమానుషాత్మనామ్।
వనితానాంచవృద్ధానాం బాలానాంరక్షసామపి ॥ ౧౯౯ ॥ అన్యోన్యం
కలహస్తత్ర వనితానామభూత్తదా। ఋషీణామృషికన్యానాం దేవస్త్రీ
ణాంచదైవతైః ॥ ౨౦౦ ॥ తత్రాధనాతుగచ్ఛంతీ మార్గమధ్యేమహీపతే।
కాచిద్భర్తారమాలంబ్య పుత్రమంకేనిధాయచ ॥ ౨౦౧ ॥ భారముద్ధృత్య
శిరసి పద్భ్యామేవస్మగచ్ఛతి। తస్మిన్కాలేమహారాజ రథస్థాస్సురమో
షితః ॥ ౨౦౨ ॥ పంథానమనురుంధంతోఽతర్జయంశ్చాధనాన్కృశాన్।
తదావియోగమాపన్నా భర్త్రాసాభారపీడితా ॥ ౨౦౩ ॥ కూజంతీనా
థహానాథవనేనత్యక్తుమర్హసి। ఏవముక్త్వావిప్రపత్నీ సపుత్రాపతితాభువి॥
రుదితాశ్శిశవస్తత్ర ప్రహృష్టాస్తత్ర కేచన। కేచిత్పయస్సకాంక్షంతి కేచి
దన్నంమహీపతే ॥ ౨౦౪ ॥ భుంజంతికేచిత్క్షీరాన్నం కేచిద్దధ్యోదనం
నృప ॥ ౨౦౫ ॥ హసంతికేచిత్ప్రరుదంతికేచి త్ప్రయాంతికేచిత్ప్ర
లపంతికేచిత్ । పతంతమన్యేకరపల్లవేన సముద్ధరంతిస్మహసంతికేచన ॥
సురాంగనాశ్చరాజేంద్ర తథావైఘూనసాంగనాః ॥ ౨౦౭ ॥ ఋష్యం
గనాశ్చగంధర్వ వనితాశ్చారులోచనాః। అవారోహన్గిరేశ్చైవ శ్రీనివా
సపరాయణాః ॥ ౨౦౮ ॥ శేషాచలంసమారభ్య నారాయణపురావధి।

తిలమాత్రావకాశస్స్య మార్గమధ్యేనదృశ్యతే ॥ ౨౦౯ ॥ మధ్యేకృత్వాప
ద్మతీర్థంగతాసావాహినీహరేః।ఋగ్యజుస్సామాథర్వాద్యైర్గీయమానో
జగద్గురుః ॥ ౨౧౦॥ శ్రీపతిఃపద్మతీర్థాఖ్యం మహాతీర్థంమహీపతే। ఆససాద
జగద్యోని స్సచ్చిదానందవిగ్రహః ॥ ౨౧౧ ॥ ససురాసురగంధర్వ సిద్ధసా
ధ్యమరుద్గణః।ప్రాప్తంగరుడమారూఢంకృష్ణద్వైపాయనాత్మజః॥౨౧౨॥

భగవన్తమ్ప్రతిశుకమునికృతోపచారక్రమః.

సాష్టాంగన్యసనంరాజన్ ప్రణిపత్యశుకోఽబ్రవీత్ । తపశ్చసఫలంమన్యే కృ
తమ్మేపురుషోత్తమ ॥ ౨౧౩ ॥ యోఽభవాన్బ్రహ్మరుద్రాద్యైరగమ్యోవే
దగోచరః । తంభవంతంప్రపశ్యామి నేత్రాభ్యాంపురుషోత్తమ ॥ ౨౧౪ ॥
సపుత్రమిత్రాఖిలలోకపాలం శేషేణలక్ష్మ్యాచయుతంయతోఽహమ్ ।
పశ్యామిభాగ్యోదయశాలిదృగ్భ్యాంత్వత్పాదపూజాసఫలాతతోమే ॥
విజ్ఞాపనంమేశృణుదేవరాజ ప్రసాదహేతోస్తవవాసుదేవ । కృత్వాకృ
పాంవేఙ్కటశైలనాథ భుక్త్వామదీయంఫలకందమూలమ్॥౨౧౫॥ఇత్యు
క్తోమునినాతేన వాసుదేవోఽభ్యభాషత ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ శృణుతాపసశా
ర్దూల వచనంసాధుసమ్మతమ్ ॥ ౨౧౬ ॥ భవాన్కృశోవిరాగీచ బ్రహ్మచా
రీదృఢవ్రతః । వయంసంసారనిరతా బహవశ్చాత్రభూసుర ॥ ౨౧౭ ॥
అద్యైవనగరీంగత్వా రాజ్ఞస్తస్యమహాత్మనః। తత్రైవభోజనంకుర్మ ఇతి
మేవర్తతేమనః ॥ ౨౧౮ ॥ వదత్యేవంహృషీకేశే వ్యాసపుత్రోఽభ్యభాషత।
శ్రీశుకః ॥ నిష్కించనోఽహంగోవింద నిష్కించనజనప్రియ ॥ ౨౨౦ ॥
త్వయిభుక్తేజగద్భుక్తం నాత్రకార్యావిచారణా । వదత్యేవంశుకేకృష్ణం
వకుళావాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౨౨౧॥ వకుళా ॥ శృణుతద్వచనంకృష్ణ త్వద్వివా
హేరమాపతే । యత్నంబహువిధంచక్రే రాజానంసహబోధయన్ ॥
ఇతిమాతుర్వచశ్శ్రుత్వా మాధవశ్శుకమబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ త్వద్వా
క్యామృతపానేన తృప్తిర్మేఽభూన్మునీశ్వర ॥ ౨౨౩ ॥ కిమన్యేనప్రాకృతేన
ఫలేనాల్పరసేనమే । తథాపితవవాక్యేన కరిష్యేభోజనంమునే ॥ ౨౨౪ ॥
సాంత్వయిత్వామునివరం గరుడాదవరుహ్యసః । కుటీరంసంప్రవిశ్యాథ
సపుత్రస్సపరిగ్రహః ॥ ౨౨౫ ॥ ముంజైఃకృతాసనేరమ్యే సంస్థితఃపర
మేశ్వరః । శుకస్స్నాత్వాపద్మతీర్థే కృత్వాస్నానంభక్తిసంయుతః ॥ ౨౨౬ ॥

అమృతాబీజనిచయం ముష్టిభిః ప్రవిహత్య చ । తత్తండులైర్మహారాజకృతవానన్నముత్తమమ్ ॥ ౨౨౭ ॥ బృహతీఫలసంయుక్తం తింత్రిణీరససంయుతమ్ । స్వాంతరస్థస్య యద్యోగ్యం పూజాసాధనమేవ చ ॥ ౨౨౮ ॥ తేనైవ బాహ్యామూర్తేస్తు పూజనం సాధుసంమతమ్ । ఇతి మత్వార్థతత్త్వజ్ఞః కృత్వా పాదావనేజనమ్ ॥ ౨౨౯ ॥ పద్మపత్రాణి చాస్తీర్య తత్రాన్నం రసముత్తమమ్ । వినిక్షిప్య విశేషేణ కృతసాష్టాంగసన్నతిః ॥ ౨౩౦ ॥ భోజనం కురు గోవింద సదాపూర్ణమనోరథ । ఏవం సంప్రార్థితో దేవశ్శుకేన పరమర్షిణా ॥ ౨౩౧ ॥ తద్భక్తిపారవశ్యేన భగవానాత్మభూస్స్వయమ్ । ఋషీణాముచితాహారాన్ బుభుజే సర్వభోజనః ॥ ౨౩౨ ॥ లక్ష్మీస్తస్యాజ్ఞయా మాత్రా సార్ధం వకుళమాలయా । బుభుజే మునినా దత్తం తదన్నమమృతప్రభమ్ ॥ ౨౩౩ ॥ తస్మిన్భుక్తవతి శ్రీశ ఋషయః కోపపూరితాః । తదా శుకం భీషయన్త స్సముత్తస్థుర్వరాసనాత్ ॥ ౨౩౪ ॥ శాపానుగ్రహసామర్థ్య సాధనాశ్చ తపోధనాః । తేషాం మతం తు విజ్ఞాయ భగవాన్బహిరాగతః ॥ ౨౩౫ ॥ ఘూత్కారం కృతవాన్కృష్ణ స్సర్వేషాం తృప్తిహేతవే । తన్ముఖాంభోజసంభూత వాయునా తృప్తిహేతునా ॥ ౨౩౬ ॥ సురధేన్వా యథా తృప్తా స్తదైవ మునిపుఙ్గవాః । శుకం సంతోషయామాసుర్వచనై స్స్తోత్రమిశ్రితైః ॥ ౨౩౭ ॥ కృత్వాష్టమ్యాం తత్ర వాసం నవమ్యాం గురువాసరే । ప్రభాతసమయే ప్రాప్తే శ్రీనివాసస్త్వరాన్వితః ॥ ౨౩౮ ॥ పునర్గరుడమారుహ్య గురువారే జగద్గురుః । చతురంగబలాఢ్యశ్చ బ్రహ్మాణం చ పితా

శ్రీనివాసాభిముఖతయా స్వపురాత్సపరికరవియన్నృపాగమనమ్.

మహమ్ ॥ ౨౩౯ ॥ నిధాయ పురతో రాజన్ జగామ జగదీశ్వరః । అస్త్రాద్రిం ప్రస్థితే భానౌ తస్మిన్కాలే మహీపతే ॥ ౨౪౦ ॥ అష్టవర్గం స్వయం కృత్వా కృతకౌతుకమంగళః । పద్మావతీం స్నాపయిత్వా గంధతైలేన భూమిప ॥ అలంకృత్య వరాం కన్యామలంకారైర్మహీపతిః । గజమారోప్య తరసా పుత్రీం పుత్రీహితే రతః ॥ ౨౪౨ ॥ ఆకాశరాజో ధర్మాత్మా పుత్రేణ సహ సంయుతః । పురోహితేన శక్రేణ *తోండమానేన నిర్యయౌ ॥ ౨౪౩ ॥ శ్రీనివాసం

---

* తోండమానేనేతి-తోండంతన్నామకదేశం మానయతి స్వీయత్వేన భావయతీతి తోండమానః - తోండమానితి శబ్దో వ్యుత్పత్త్యార్థ ఏవ క్విబన్తో ద్రష్టవ్యః.

జగద్యోనిం ద్రష్టుకామోరమాపతిమ్ । చతురఙ్గబలై స్సర్వై ర్గజాశ్వరథ సంయుతైః ॥ ౨౪౪ ॥ ధ్వజై శ్చైవపతాకాభి శ్చామరై ర్వ్యజనై రపి । భేరీదుందుభినిర్ఘోషై ర్వాదిత్రాణాంమహాస్వనైః ॥ ౨౪౫ ॥ న ర్తకై ర్న టకై శ్చైవ సూతమాగధవందిభిః । స్తూయమానోమహారాజ సై స్సైన్యమ ధ్యేవ్యరాజత ॥ ౨౪౬ ॥ యథాకాశేచంద్రబిమ్బం నక్షత్రగణమణ్డలే ।

శ్రీనివాసవియన్నృపపద్మావతీనాంపరస్పరావలోకనమ్.

రాజాదదర్శగోవిందం శక్రేణపరిదర్శితమ్ ॥ ౨౪౭ ॥ గరుడస్కంధమా రూఢం శ్వేతచ్ఛత్రాదిభిర్యుతమ్ । సుకుమారంయువానంచ సుందరంసుం దరాననమ్ ॥ ౨౪౮ ॥ శ్రీనివాసంజగద్యోనిం సచ్చిదానందవిగ్రహమ్ । దృష్ట్వాసంతుష్టమనసా సరథాదవరుహ్యాచ ॥ ౨౪౯ ॥ పద్మావతీంస్వ పుత్రీంచ నిధాయపురతోనృపః । పురోహితంపురస్కృత్య చేదంవచనమ బ్రవీత్ ॥ ౨౫౦ ॥ ఆకాశరాజః ॥ ధన్యోఽహంకృతకృత్యోహం స్వర్గమా ర్గంసమాస్థితః । ఏవంవదంతంతత్కాలే శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౨౫౧ ॥ దదర్శరాజశార్దూలం నారదేనప్రదర్శితమ్ ॥ నారదః ॥ దీర్ఘశ్మశ్రుందీర్ఘబా హుం సర్వదాదీర్ఘదర్శనమ్ ॥ ౨౫౨ ॥ శ్వశురంతవగోవింద పశ్యమాధవ భూమిపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ ధన్యంనారదమజ్జన్మ యదాఽకాశోద్యబాంధవః ॥ సంబంధ స్తేనసంప్రా ప్తః కింమయాచరితంపురా । వదత్యేవంహృషీకేశే రాజాసత్యపరాక్రమః ॥ ౨౫౪ ॥ ద్వారతోరణమాసాద్య శ్రీనివాసం దదర్శహా । పూజయామాసగోవిందం వసనాభరణాదిభిః ॥ ౨౫౫ ॥ గం ధతై లేనరాజేంద్ర జామాతరమపూజయత్ । సాదదర్శవరారోహా పతింప రమపావనమ్ ॥ ౨౫౬ ॥ పద్మావతీవిశాలాక్షీ లజ్జయాపరిమోహితా । తాందదర్శజగద్యోనిః కమలాక్షీంమహీపతే ॥ ౨౫౭ ॥ పద్మావతీశ్రీనివా సౌ వాహనాదవరుహ్యాచ । అన్యోన్యాలోకనంరాజన్ చక్రాతేసంస్థి తౌతతః ॥ ౨౫౮ ॥ వాసుదేవస్యయేభక్తా స్తేఽన్యోన్యంపరిరేభిరే ।

శ్రీనివాసస్యపద్మావత్యాసహదుర్గాదర్శనపూర్వకపురప్రవేశః.

నగరద్వారనిలయాం దుర్గామాసాద్యభ క్తితః ॥ ౨౫౯ ॥ పద్మావత్యానుగో మాయీ దేవీంనత్వావిశేషతః । వరంయయాచేగోవిందః కురుభార్యామి

మామితి ॥ ౨౬౦ ॥ పద్మావతీవిశాలాక్షీ సావిత్రీవరముత్తమమ్ । పతిం కురురమానాథం శ్రీనివాసంజగన్మయమ్ ॥ ౨౬౧ ॥ ఇతివృత్త్యావచసాదేవీం నత్త్వైరావతమాశ్రితా । గరుడస్కంధమారూఢో భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౨౬౨ ॥ దీపకైస్తైలసంసిక్తైః సహస్రాయుతసంఖ్యకైః । లాజాన్పుష్పాణ్యక్షతాంశ్చ వికిరద్భిరితస్తతః ॥ ౨౬౩ ॥ స్తువద్భిర్వందిబృందైశ్చ ససూతైర్మాగధైరపి । ఆశీర్వాదంప్రకుర్వద్భిర్వేదఘోషపురస్సరమ్ ॥ ౨౬౪ ॥ బ్రహ్మాదిభిస్సురశ్రేష్ఠైర్యూథానురైశ్శుకపూర్వకైః । శ్రీనివాసంప్రపశ్యద్భిః పౌరనారీనరైర్వృతః । ౨౬౫ ॥ వీణావేణుమృదంగాంశ్చ పణవానకదుందుభీః। వాదయద్భిర్జనైశ్చాన్యైర్వారనారీగణైస్తథా ॥ ౨౬౬ ॥ గంధర్వైర్గాననిపుణైస్సూతామాత్యైశ్చసంయుతః । ఆకాశరాజోధర్మాత్మా శ్రీనివాసపరాయణః ॥ ౨౬౭ ॥ పద్మావత్యాసమేతంతం శ్రీనివాసంససంభ్రమమ్ । సంచారయన్సమంతాచ్చ నారాయణపురేశనైః ॥ ౨౬౮ ॥ రంభాస్తంభైరిక్షుదండైః పూగీపోతైరలంకృతమ్ । రసాలపల్లవయుతైః పూర్ణకుంభైరలంకృతమ్ ॥ ౨౬౯ ॥ ముక్తాజాలావృతైశ్చాన్యైఃపద్మరాగవిరాజితైః । వజ్రవైడూర్యఖచితైరింద్రనీలసమప్రభైః ॥ ౨౭౦ ॥ తథామరకతప్రఖ్యైస్తోరణైరుపశోభితమ్। కుంకుమోదకసంపూర్ణకనకభాజనైః ॥ ౨౭౧ ॥ స్త్రీభిర్నీరాజయంతీభీ రాజమానచతుష్పథమ్ । వీథీత్రయంపరిక్రమ్య వాసుదేవాలయంయయౌ॥ ప్రవేశయామాసవరంసుమందిరం శ్రీవేఙ్కటేశంబహురత్నసంమితమ్। తద్బంధుషండంమునివర్యగుప్తం బలంయయోజాథనికేతనేషు ॥ ౨౭౩॥

శ్రీనివాసాజ్ఞయాతోణ్డమాన్నృపకృతదివ్యాన్నసజ్జీకరణమ్.

రాత్రిస్తుపంచఘటికా సమభూచ్ఛతదాతతః । జగామభవనంరాజన్ స్వకీయంరాజవల్లభః ॥ ౨౭౪ ॥ తదాగతోమహారాజ తోండమానోమహీపతే । తమాహకరుణంశ్రీమాన్ శ్రీనివాసఃక్షుధార్దితః ॥ ౨౭౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ వైవాహికజనాస్సర్వే ఉపవాసపరాయణాః । అహంచమమపుత్రశ్చ మమమాతాసురాదయః ॥ ౨౭౬ ॥ భార్యాపతివ్రతాలక్ష్మీః క్షుధయాపరిమోహితా । తేషామన్నంమహారాజ భక్ష్యాణివివిధానిచ॥ కురురాజన్త్వరస్త్వ మృషీణామూర్ధ్వరేతసామ్ । పాకస్త్వత్రవిశే

షేణ కర్తవ్యో జాతవేదసా ॥ ౨౭ ॥ మమాపిచ ప్రేషణీయం పక్వాన్నం రాజసత్తమ । వాసుదేవవచశ్శ్రుత్వా వసుధేశోఽబ్రవీద్ధరిమ్ ॥ ౨౮ ॥ తోండమానః ॥ ఇదంశరీరంజగదీశ రాజ్యం త్వదీయమేతద్ధిముకుందమూర్తే ।నరోయథాలోకగతింప్రపన్న స్తథామమాన్నంప్రతిముహ్యసిత్వమ్॥ ఏవముక్త్వామహారాజ జగామభవనంస్వకమ్ । క్షణేనకారయామాస పాకంరాజామహావిభుః ॥ ౩౧ ॥ ఋషీణాంవేదవిదుషాం సురాణాం సురయోషితామ్ । రాజాఽన్నమర్పయామాస విప్రాణాంచాన్నకాంక్షిణామ్ ॥ ౩౨ ॥ భోజనంకృతవంతస్తే భక్ష్యాన్నరససంయుతమ్ । వాసుదేవాయరాజేంద్రః ప్రేషయామాససాదరః ॥ ౩౩ ॥ అన్నంబహువిధంభక్ష్యం సమాషంమధుసంయుతమ్ । స్వయంసమేత్యరాజేంద్రోఽకల్పయద్భోజనంహరేః ॥ ౩౪ ॥ బుభుజేపురుషశ్రేష్ఠో లక్ష్మ్యాచ పరమేష్ఠినా । మాత్రాచసహితోరాజన్ సశేషోగరుడాన్వితః ॥ ౩౫ ॥ దత్వావస్త్రాణిదివ్యాని జామాతుశ్శ్రీపతేర్నృప । జగామభవనంరాజా వాసుదేవాజ్ఞయాతదా ॥ ౩౬ ॥ గతేరాజ్ఞిమహారాజ శ్రీనివాసస్త్వరాన్వితః । నిద్రాంచకారవిధివన్నిర్దోషోపిసుఖాసనే ॥ ౩౭ ॥ ఏవంగతాచసారాత్రిః ప్రభాతసమయోఽభవత్ । పూర్వదేవగురోర్వార స్సం

వివాహనియమాభ్యుపగన్తృభగవదుక్త్యానృపకృతమహార్ఘ్యుపచారః.

ప్రాప్తేదశమీదినే ॥ ౩౮ ॥ సముత్థితోవాసుదేవః కృతమఙ్గళమజ్జనః। వసిష్ఠమబ్రవీద్రాజన్ భగవాన్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౩౯ ॥ శ్రీభగవాన్॥ నమయాభోజనంకార్యం లక్ష్మ్యాచపరమేష్ఠినా । మాత్రాపురోహితేనాపి వయంపంచాన్నవర్జితాః ॥ ౪౦ ॥ రాజ్ఞస్తుభవనేరాజా రాజపత్నీపతివ్రతా । కన్యాపురోహితోభ్రాతా తేపిపంచాన్నవర్జితాః ॥ ౪౧ ॥ ఏవముక్త్వావసిష్ఠంతు పురోహితమరిందమ । కుబేరమబ్రవీద్రాజన్ శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౪౨ ॥ శ్రీనివాసః ॥ గచ్ఛయక్షగణాధ్యక్ష రాజానంవిప్రకారణాత్ । ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా యక్షరాడ్రాజసత్తమమ్ ॥ గత్వాఽహభారతీంపుణ్యాం శ్రీనివాసేనభాషితామ్ ॥ కుబేరః ॥ భోజనంత్వృషిముఖ్యానాం కర్తవ్యంపూర్వమేవహి ॥ ౪౪ ॥ ముహూర్తకాలేరాత్రౌతు నాడికాస్స్యుస్త్రయోదశ । తదాఽసాధ్యంమహారాజ రా

త్యాంబ్రాహ్మణభోజనమ్ ॥ ౨౯౫ ॥ ఇతిసందిశ్యరాజానం కుబేరః పునరాగతః । తథాచకారరాజర్షిర్భోజనంబ్రహ్మవాదినామ్ ॥ ౨౯౬ ॥ దదౌచదక్షిణాంనిష్కంతాంబూలంచద్విజన్మనామ్ । ఏవంభూతేమహీపాలకల్యాణదివసేహరేః ॥ ౨౯౭ ॥ శుక్రవారేదశమ్యాంచ సాయంకా

వివాహార్థం శ్రీనివాసానయనాయతన్మన్దిరమ్ప్రతినృపాగమనమ్.

లేవియన్నృపః । చతురంగబలంసర్వంనిధాయపురతస్సుతమ్ ॥ ౨౯౮ ॥ వసుదానంమహారాజ తోణ్డమానంచసోదరమ్ । పురోహితంపురస్కృత్యసహసంబంధిబాంధవైః ॥ ౨౯౯ ॥ ఐరావతంమహానాగం రత్నకంబళభూషితమ్ । మేఘరాడ్వర్ణసంయుక్తంబద్ధఘంటాకులాన్వితమ్ ॥ ౩౦౦ ॥ రక్తదంతంమహారావం కర్ణబద్ధసుచామరమ్ । పురందరంపురస్కృత్యాగజమైరావతంతథా ॥ ౩౦౧ ॥ ఆహ్వానకారణాత్ప్రాప్తశ్శ్రీనివాసాలయంతదా । తస్మిన్మహాగృహేరాజన్నయుతస్తంభశోభితామ్ ॥ ౩౦౨ ॥ సభాంచకారరత్నాఢ్యాం విశ్వకర్మావిభోః ప్రియామ్ । తత్రాసీనామహాభాగా బ్రహ్మాద్యాస్సర్వదేవతాః ॥ ౩౦౩ ॥ విశ్వామిత్రోభరద్వాజో వసిష్ఠోగౌతమస్తథా । భృగురత్రిః పులస్త్యశ్చవాల్మీకిర్మిథిలేశ్వర ॥ ౩౦౪ ॥ వైఖానసశ్చదుర్వాసా మార్కండేయోఽథగాలవః । దధీచిశ్చ్యవనోరాజన్సనకశ్చసనందనః ॥ ౩౦౫ ॥ ఏతేశ్రేష్ఠతమాలోకే మునయోవీతకల్మషాః । జటామకుటభూషాంగాజ్వలత్కృష్ణాజినాంబరాః ॥ ౩౦౬ ॥ కశ్యపంతుపురస్కృత్య సమాసీనాస్సభాంతరే । తన్మధ్యేవాసుదేవస్తురత్నకంబళసంస్థితః ॥ ౩౦౭ ॥ కృతాంజలిపుటస్తస్థౌ బ్రహ్మలోక పితామహః । తత్సభాద్వారమాసాద్యరాజాసత్యపరాక్రమః ॥ ౩౦౮ ॥ పురోహితంపురస్కృత్య సంప్రాప్తోహరిసన్నిధిమ్ । సముత్తస్థౌవాసుదేవో దృష్ట్వారాజానమాగతమ్ ॥ ౩౦౯ ॥ పరిరంభణమాసాద్యభగవాన్వాక్యమబ్రవీత్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ భవాన్శ్రేష్ఠతమోఽత్యంతంవృద్ధోఽసినృపసత్తమ ॥ ౩౧౦ ॥ కిమర్థమాగతోసిత్వం మద్గృహంరాజసత్తమ । వసుదానంతురాజేంద్రసమాహ్వానేనియోజయ ॥ ౩౧౧ ॥ వదత్యేవంశ్రీనివాసే పురోహితమభాషత ॥ రాజా ॥ విలంబఃక్రియతేకస్మాత్త్వా

వియన్నృపోక్త్యావసిష్ఠప్రేరితధరణీకృతశ్రీనివాసోపచారః.

జాంకురరమాపతేః ॥ ౩౧౨ ॥ సరాజవచనంశ్రుత్వా ధరణీంవాక్యమబ్రవీత్ ॥వసిష్ఠః॥ అరుంధతీంపురస్కృత్యకురుపూజాంరమాపతేః॥ ౩౧౩॥ సాసంభ్రమాత్సముత్థాయ బాష్పసందిగ్ధలోచనా । ముఖంవిలోక్యరాజేంద్రకృష్ణస్యనృపవల్లభా ॥ ౩౧౪ ॥ మత్వాకృతార్థమాత్మానమానందపరిపూరితా । సలజ్జాపూజయామాససచ్చిదానందవిగ్రహమ్ ॥ ౩౧౫ ॥ తాంద్దృష్ట్వాయోషితస్సర్వా విస్మయాకులమానసాః । ప్రాహుఃప్రహృష్టహృదయా ధరణీంరాజవల్లభామ్ ॥ ౩౧౬ ॥ యోషితః ॥ కింత్వయాచరితంపుణ్యంపూర్వజన్మనిహేధరే । వాసుదేవార్చనవిధా నిర్మితాపరమేష్ఠినా ॥ ౩౧౭ ॥ యాత్వమిత్థంపూజయసి సాక్షాన్నారాయణంస్వయమ్ । ఇత్యేవంసంస్తుతాదేవీ ధరణీరాజవల్లభా ॥ ౩౧౮ ॥ తైలకర్పూరగంధేన చందనేనసుగంధినా । అర్చయామాసకల్యాణీ శ్రీనివాసంసురేశ్వరమ్ ॥ ౩౧౯ ॥ వస్త్రైర్నానావిధైరత్నైర్ముక్తానిర్మితభూష

దివ్యాలంకారాలంకృతశ్రీనివాసస్యసపరికరనృపమన్దిరప్రవేశః.

ణైః । తతఃపురోహితాజ్ఞప్తః పురాణపురుషోత్తమమ్ ॥ ౩౨౦ ॥ గజమారోపయద్రాజాజామాతరమనామయమ్ । సహితోవాసుదేవస్తుబ్రహ్మణాశంభునాతథా ॥ ౩౨౧ ॥ కుబేరేణాహిరాజేన గరుడేనాగ్నినాతథా । వాయునావరుణేనాపి యమేనమరుతాంగణైః ॥ ౩౨౨ ॥ వసిష్ఠాదిమునిశ్రేష్ఠైస్సదారైస్ససుతైస్తథా । జగామరాజభవనంరత్నతోరణమణ్డితమ్ ॥ ౩౨౩ ॥ నానాజనసమాకీర్ణం నానాలంకారమణ్డితమ్ । మహావాద్యస్వనైర్యుక్తం దీపాయుతవిదీపితమ్ ॥ ౩౨౪ ॥ జామాతృసహితోరాజాద్వారతోరణసన్నిధౌ । చతురఙ్గబలంముక్త్వాగృహాంతర్గంతుముద్యతః ॥ ౩౨౫ ॥ తత్రాంతరేశ్రీనివాసంనీరాజయితుమాగతా । తోణ్డమాన్నృపతేర్భార్యా కుంకుమోదకభాజనమ్ ॥ ౩౨౬ ॥ సమాదాయాశుకల్యాణీ వాసుదేవమపూజయత్ । తతఃపశ్చాచ్ఛ్రీనివాసఃప్రావిశద్రాజమందిరమ్ ॥ ౩౨౭ ॥ ద్వారాణ్యతీత్యాథబహూనిమాధవోరాజ్ఞాసమేతోభవనంప్రవిశ్య । రత్నాసనేరాజవినిర్మితేహరిరరాజరాజీవసమాననేత్రః ॥ ౩౨౮ ॥ చతుస్తంభాంరత్నవేదీమధిష్ఠాప్యఖగ

ధ్వజమ్ । పరివార్యచతస్థుస్తేమునయోవీతకల్మషాః ॥ ౩౨౯ ॥ బ్రహ్మా
ణమగ్రతఃకృత్వా సర్వేదేవాయథాసుఖమ్ । స్వర్ణాసనేసమాసీనాః
పశ్యంతోనయనోత్సవమ్ ॥ ౩౩౦ ॥ తతస్సురాజాధర్మాత్మా చక్రేమఙ్గ
ళమజ్జనమ్ । స్నాపిస్నాత్వామహారాజ తైలేనచసుగంధినా ॥ ౩౩౧ ॥

వియన్నృపకృతవరపాదామ్బుజప్రక్షాళనమ్.

అలంచకారాలంకారైః స్స్వాత్మానంరాజవల్లభా । స్వామిపుష్కరిణీ
తోయం హేమకుంభప్రపూరితమ్ ॥ ౩౩౨ ॥ సమానీయబ్రాహ్మణైశ్చ
హరిపాదావనేజనమ్। సంకల్పంవిధివచ్చక్రేకన్యాదానస్యసాదరమ్॥ ౩౩౩॥
తతశ్చకారరాజేంద్రమధుపర్కంపురోహితః। పురోహితోక్తమంత్రేణత
స్యపాదావనేజనమ్ ॥౩౩౪॥ సహస్రశీర్షాపురుషఇతిమంత్రంసముచ్చరన్ ।
ధరణ్యాస్రావితైఃకృత్వాస్వామితీర్థజలైశ్శుభైః॥ ౩౩౫ ॥ హరిపాదోదకం
పుణ్యందధారశిరసానృపః। భార్యాంపుత్రంభ్రాతరంచభవనంకోశమేవచ॥
గజాగారంరథాగారం వస్త్రాగారంచతజ్జలైః । మార్జయామాసరా
జేంద్ర శ్రీనివాసపరాయణః ॥ ౩౩౬ ॥ రాజా ॥ అద్యమేసఫలంజన్మ
జీవితంచసుజీవితమ్। అద్యమేపితరస్తుష్టావాసుదేవపదోదకాత్ ॥ ౩౩౭॥
ఏవముక్త్వామహారాజః కన్యాంకమలలోచనామ్ । అలంచక్రేవిచిత్రై
స్త్రా మలంకారైర్మహీపతే ॥ ౩౩౮ ॥ తతస్తుఘంటికాఘోషం కృతవా
న్దైవచింతకః। సుముహూర్తేతదాప్రాప్తేమఙ్గళాష్టకమబ్రవీత్ ॥ ౩౪౦॥

వరాయవియన్నృపదత్తవైవాహికభూషణాదికమ్.

కన్యాప్రదానసమయే దక్షిణాంరాజసత్తమః । కోటిసంఖ్యాన్నిష్కపుం
జాన్ దత్తవాన్వేఙ్కటేశితుః ॥ ౩౪౧ ॥ తందృష్ట్వాధనరాశింతు భగవా
నాహభూమిపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ దాతవ్యంకింత్వయారాజన్ పుత్రస్య
తవభూపతే ॥ ౩౪౨ ॥ వివాహకర్మనిపుణోభవాన్దానపరాయణః । ద
దస్వభూషణాన్యంగ బహురత్నాన్వితానిచ ॥ ౩౪౩ ॥ ఇత్యుక్తోవాసుదే
వేనభూషణానిదదౌనృపః।కిరీటంశతభారంతుకంఠికామపితావతీమ్॥౩౪౪॥
పునరేకాంతదర్ధంచ తదర్ధంచైవకంఠికామ్। పదకానిదదౌసప్త నర్ఘాణ్యే
థనృపోత్తమః ॥ ౩౪౫ ॥ మాలికాముక్తికానాంచ భుజభూషణయుగ్మ
కమ్। కర్ణభూషాముక్తికాఢ్యా వంసపర్యంతలంబినా ॥ ౩౪౬ ॥ కంక

శైరత్నమాణిక్యవజ్రవైడూర్యనిర్మితే । ద్వాత్రింశద్భార సంయుక్తే అన
ఘ్యేదత్తవాన్నృప ॥ ౩౪౭ ॥ నాగభూషణయుగ్మంచ బాహుపూరాది
కాంస్తథా । భూషణాన్యంగుళీనాంచదశానాంవీరముద్రికామ్ ॥౩౪౮॥
కటిసూత్రంస్వర్ణమయం వరవజ్రసమన్వితమ్ । ఏకాదశశతీభారం బహు
రత్నసమన్వితమ్ ॥ ౩౪౯ ॥ పాదుకేచతతోరాజా దత్తవాన్మధుఘాతి
నే । దదౌభోజనపాత్రంచ షష్టిభారయుతంప్రభోః ॥ ౩౫౦ ॥ లఘుపా
త్రసమోపేతం బృహత్పాత్రమపాంతథా । కంబళానాంచతుష్షష్టిం ద
త్తవాన్రాజసత్తమః ॥ ౩౫౧ ॥ భూషణైర్భూషితాంగస్య కన్యాదానమ

గురువసిష్ఠకథితవధూవరప్రవరాదికమ్.

థాకరోత్ । కన్యాప్రవరమూచేథ గురుస్సాక్షాద్బృహస్పతిః ॥౩౫౨॥
బృహస్పతిః ॥ అత్రిగోత్రసముద్భూతాం సువీరస్యప్రపౌత్రికామ్ । సుధ
ర్మణస్తుపౌత్రీంచ పుత్రీమాకాశభూపతేః ॥ ౩౫౩ ॥ త్వమంగీకురుగో
విందకన్యాంకమలలోచనామ్ । ఏవముక్తేమహారాజో ముదారత్నాంబ
రందదౌ ॥ ౩౫౪ ॥ వసిష్ఠః ॥ ప్రపౌత్రస్యయయాతేస్తు పౌత్రస్యామిత
తేజసః । శూరసేనస్యరాజేంద్ర వసుదేవస్యభూపతేః ॥ ౩౫౫ ॥ పుత్ర
స్యవేఙ్కటేశస్య గోత్రేవాసిష్ఠసంజ్ఞితే । జాతస్యాత్రికులోత్పన్నాం క
న్యాంకనకభూషితామ్ ॥ ౩౫౬ ॥ గ్రహీష్యామోవయంరాజం స్తవపు
త్రీంనృపోత్తమ । కన్యావరప్రవరయో రిత్యుచ్చారితయోరథ ॥ ౩౫౭ ॥
ధరణ్యాసహరాజేంద్రః కన్యాదానపరాయణః । ప్రహృష్టహృదయఃప్రా

శ్రీనివాసస్యవసిష్ఠాదికారితపద్మావతీపాణిగ్రహణోత్సవః.

హశ్రీనివాసంపరాత్పరమ్ ॥ ౩౫౮ ॥ ఆకాశరాజః ॥ కన్యామిమాంప్ర
దాస్యామిగృహాణపురుషోత్తమ । ఇత్యుక్త్వాప్రాక్షిపద్రాజాధరణ్యాస్రా
వితాంతదా ॥ ౩౫౯ ॥ మంత్రపూతాంస్వామితీర్థధారాంసకనకాంక
రే । దక్షిణేశ్రీనివాసస్యదదౌపద్మావతీంతతః ॥ ౩౬౦ ॥ విధానంచతత
శ్చక్రే రాజేంద్రస్సపురోహితః । పూజయిత్వాజగన్నాథం గంధవస్త్రా
నులేపనైః ॥ ౩౬౧ ॥ కంకణంబంధయామాసవాసుదేవకరాంబుజే । ప
ద్మావత్యాఃకరాంభోజేఽబంధయత్కంకణంగురుః ॥౩౬౨॥ తథామాం
గళ్యసూత్రస్యబంధంవైవాహికంతదా। శ్రీనివాసేనదేవేనాకారయత్సపు

రోహితః ॥ ౩౬౩ ॥ సువాసిన్యః ॥ సావిత్రీవచకల్యాణీబహుపుత్రవతీభవ। సర్వలోకస్యజననీ భవమంగళదాయినీ ॥ ౩౬౪ ॥ ఇత్థంసుమంగలీస్త్రీషు గాయంతీషుశుభాశిషః । బ్రాహ్మణానాంకరస్పర్శాద్రాజ్ఞశ్చాపిమహాత్మనః ॥ ౩౬౫ ॥ బబంధపూతంమంగళ్యసూత్రంమంత్రాభిమంత్రితమ్ । కంఠేపద్మావతీదేవ్యాః శ్రీనివాసోజగత్పతిః ॥ ౩౬౬ ॥ మునిభిస్సహవిద్వద్భిర్లాజైర్హోమంపురోహితః । వసిష్ఠోఽకారయత్పద్మావత్యాఙ్కల్యర్థితైస్తతః ॥ ౩౬౭ ॥ యజుశ్శాఖాక్రమేణైవ జుహావాగ్నౌయథావిధి । సర్వంవైవాహికవిధిం వసిష్ఠోఽథసమాపయత్ ॥ ౩౬౮ ॥ తతః పురోహితోరాజ్ఞః స్వస్తివాచనపూర్వకమ్ । మునీనామంజలిపుటే నవరత్నాక్షతాన్దదౌ ॥ ౩౬౯ ॥ తేవేదమంత్రైర్జగదీశమూర్ధ్నిరత్నాక్షతాన్వేదవిదఃప్రచిక్షిపుః । తదానృణాంతత్రమహోత్సవోఽభూదాకాశరాజస్యపురీనివాసినామ్ ॥ ౩౭౦ ॥ తస్మిన్కాలేమహారాజోదక్షిణాం బ్రహ్మవాదినామ్ । దాపయామాససంహృష్టో విప్రేస్తాంబూలపూర్వకమ్ ॥ ౩౭౧ ॥ గవాంకోటిసహస్రాణి చాశ్వానామయుతంతథా । వస్త్రాణాంనిచయంరాజన్ విప్రేభ్యోదత్తవాన్విభుః ॥ ౩౭౨ ॥ ఏవంమహోత్సవస్తత్ర సమభూద్దశమీదినే । వధూవరౌప్రతిష్ఠాప్య భోజయామాసవైతతః ॥ ౩౭౩ ॥ అన్నంబహువిధంసూప రసభక్ష్యసమన్వితమ్ । పరమాన్నంచసఘృతం సక్షీరంశర్కరాయుతమ్ ॥ ౩౭౪ ॥ పురోహితేనసహితో భోజనంకృతవాన్హరిః । మాత్రాలక్ష్మ్యాచసహితః పుత్రేణసహితస్తథా ॥ ౩౭౫ ॥ ఆకాశరాజోధర్మాత్మా భుక్తవాన్కృష్ణసన్నిధౌ । లక్ష్మ్యాసమేతాధరణీ తథావకుళమాలయా ॥ ౩౭౬ ॥ అభుఙ్క్తాన్నంరసైర్యుక్తం పతిపుత్రసమన్వితా । తతఃప్రభాతేరాజేంద్ర సువాసిన్యస్సురేశితుః ॥ ౩౭౭॥ మజ్జనంకారయామాసుర్గంధతైలైస్సునిర్మలైః । అన్యోన్యపూజనంతత్ర చాన్యోన్యోద్వర్తనంతథా ॥ ౩౭౮ ॥ హరిపద్మావతీదేవ్యో స్తాస్సహాసమకారయన్ । సరాజావిప్రముఖ్యానాం సురాణాంబహుభోజనమ్ ॥ ౩౭౯ ॥ స్త్రీణాంచపురుషాణాంచ బహుమానపురస్సరమ్ । యథేష్టందాపయామాస హృష్టఆకాశభూమిపః ॥ అపూపాన్వివిధాంశ్చక్రే సూపశాకాదికాంస్తథా । ఘృతకుల్యాంక్షీర

కుల్యాం దధికుల్యాంతతఃపరమ్ ॥ ౩౮౧ ॥ తతఉద్ధృత్యనిక్షిప్తం బహిర్భుక్తవతాంనృణామ్ । ఉచ్ఛిష్టపత్రజాలంచపుష్కలాన్నాదిసంయుతమ్ ॥ సారమేయగణైఃకీర్ణం రాక్షసానాంగణైస్తథా । ఏవంకోలాహలంచక్రేదివసాంశ్చతురస్తథా ॥ ౩౮౩ ॥ హాసస్తత్రవినోదేననిత్యమాసీచ్చమజ్జనమ్ । దివసేపంచమేప్రాప్తే కృత్వానాకబలింతథా ॥ ౩౮౪ ॥ కలశాంశ్చతుగోన్యస్య దీపజ్వాలావిరాజితాన్ । వధూవరౌప్రతిష్ఠాప్య రత్నసింహాసనేనృప ॥ ౩౮౫ ॥ పూజయామాసగోవిందం జామాతరమనామయమ్ । ఆకాశరాజోధర్మాత్మా క్షీరపాత్రంకరేదధత్ ॥ ౩౮౬ ॥ మాతరంవాసుదేవస్య నామ్నావకుళమాలికామ్ । పూజయిత్వావిధానేన వస్త్రాలంకారభూషణైః ॥ ౩౮౭ ॥ నాభింక్షీరేణసమ్మృజ్య పుత్రీంపద్మావతీంతదా । అర్పయామాసదుఃఖేనబ్రహ్మణ్యోరాజసత్తమః ॥ ౩౮౮ ॥ మహాలక్ష్మ్యానాభిమూలం సఘృతక్షీరసేచనమ్ । కృత్వాఽర్పయామా

శ్రీనివాసేనసహ శేషాచలమ్ప్రతిపద్మావతీప్రేషణమ్.

సపుత్రీం రుదన్గద్గదకణ్ఠవాన్ ॥ ౩౮౯ ॥ శ్రీనివాసస్యకృష్ణస్య శేషాచలనివాసినః । రాజభార్యామహాభాగా రుదంతీకురరీవచ ॥ ౩౯౦ ॥ పుత్రీహస్తంప్రదాయాథ హస్తేరాజకులాంగనా । క్షీరంసంయోజ్యకృష్ణస్య నాభిమూలేఽతిదుఃఖితా ॥ ౩౯౧ ॥ భృశంరుదంతీమంత్రేణదుగ్ధసందిగ్ధలోచనా।అర్పయామాసకృచ్ఛ్రేణ పుత్రీంపద్మావతీంతతః॥౩౯౨॥ప్రోవాచచశ్రీనివాసంరుదంతీరాజవల్లభా॥ధరణీ॥పాలితాంలాలితాంపుత్రీంనవమాసధృతాంమయా ॥ ౩౯౩ ॥ త్వదధీనాంజగన్నాథ కరిష్యేమమనందినీమ్। ఇత్యేవమర్పయంత్యాంతు ధరణ్యాంరాజసత్తమః ॥ ౩౯౪ ॥ సతస్యారోదనందృష్ట్వా రాజాదుఃఖపరాయణః । రురోదదీనవదనః పుత్రీమాలింగ్యభూపతిః ॥ ౩౯౫ ॥ రాజా ॥ హాపుత్రిమందభాగ్యోహం త్వద్వియోగేనకేవలమ్ । జీవనంమమకల్యాణి నస్థిరంచభవిష్యతి ॥ ౩౯౬ ॥ క్రీడాగృహేరాజపుత్రి తథాభోజనసద్మని । భ్రాతాతవకథంక్రీడాం భోజనంవాకరిష్యతి ॥ ౩౯౭ ॥ ఏవంరుదంతమాలోక్యభ్రాతరందీనచేతసమ్ । తోణ్డమానోనృపశ్రేష్ఠో దుఃఖితోవాక్యమబ్రవీత్ ॥ ౩౯౮ ॥ తోణ్డమానః ॥ వయందరిద్రానిర్భాగ్యాః కృపణాదీనచేతసః । వయంమరణమాప

న్నా నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౩౯౯ ॥ ఏతాదృశీచకల్యాణీ నైవలబ్ధా కలౌయుగే । ఇత్థంవయంనిశ్చినుమో వియోగభృశదుఃఖితాః ॥౪౦౦॥ ఏవంతాఽరుదతీర్దృష్ట్వా వసుదానోఽతిదుఃఖితః । భగినీందీనవదనా మాలింగ్యాహారుదన్ముహుః ॥ ౪౦౧ ॥ వసుదానః ॥ మాతరంబాలకంత్యక్త్వా యథాలోకేధనార్జకః । గచ్ఛేత్తథామాంభగిని త్యక్త్వాత్వంక్వను గచ్ఛసి ॥ ౪౦౨ ॥ ఏవంప్రసంగాత్తత్రాసీ ద్దేవానామపిభూమిప । ఋషీణాంకశ్యపాదీనాం దుఃఖమత్యంతదారుణమ్ ॥ ౪౦౩ ॥ రుదంతంన్నృపతిందృష్ట్వా శ్రీనివాసస్సుతాంగతిః । స్వయంరురోదగోవిందో భగినీంపార్థవల్లభామ్ ॥ ౪౦౪ ॥ స్మృత్వా శ్రీదేవకీపుత్ర స్తదద్భుతమివాభవత్ । ఇత్థంకృత్వాలోకరీతి మైరావతముపాస్థితః ॥ ౪౦౫ ॥ పద్మావత్యాతయాసార్థం సర్వవాద్యసమన్వితః । గ్రామంప్రదక్షిణీకృత్యారథయానసహితోహరిః ॥ ౪౦౬ ॥ స్వనివేశగృహంభేజే పద్మాసనభవాదిభిః । తతోహరిశ్శ్రీనివాసస్స్వస్థానంగంతుమైహత ॥ ౪౦౭ ॥ గరుడస్కంధమారూఢః పత్నీంపద్మావతీమపి । ఆరోపయన్వరారోహామన్యోన్యం పరిరభ్యచ ॥ ౪౦౮ ॥ గరుడస్కంధమారూఢో గంతుంస్వస్థానముత్సుకః । హరిరామంత్రణార్థంతు శ్వశ్రూశ్వశురయోస్తదా ॥ ౪౦౯ ॥ పునర్గృహంసంప్రవిశ్య గమనేచ్ఛురభూదథ । శ్వశురాపర్యపృచ్ఛచ్చ సాష్టాంగంప్రణిపత్యవై ॥ ౪౧౦ ॥ ఆశీర్వాదంతతశ్చక్రే స్వజామాతురనామయమ్ । ఆకాశరాజశ్శ్వశుర శ్శ్వశ్రూశ్చధరణీసహ ॥ ౪౧౧ ॥ ఆకాశరాజః ॥ దీర్ఘాయుర్భవగోవింద సర్వలోకధురంధర । ఇత్యాశిషాఽభినంద్యాథ వాసుదేవమభాషత ॥ ౪౧౨ ॥ రాజా ॥ మాసాంతేగచ్ఛ గోవింద వధ్వాసహావయోగతమ్ । శ్వశురమ్మాంచ తేశ్వశ్రూం మానయ స్వమహామతే ॥ ౪౧౩ ॥ ఇతితస్యవచశ్శ్రుత్వా వాసుదేవోబ్రవీన్నృపమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ నృపవాక్యంశృణుమమ కార్యస్యమహతీత్వరా ॥ ౪౧౪॥ తస్మాదాజ్ఞాంచమేదేహి రాజంస్తేస్యాత్కృపామయి । ఇత్యుక్త్వావాసుదేవస్తు గరుడస్కంధమాస్థితః॥౪౧౫॥ జగామభగవాన్సాకంసర్వదేవసమన్వితః । ఆకులావ్యాకులాస్సర్వే నగరస్థాజనాస్తదా ॥ ౪౧౬ ॥ ప్రాకారగోపురారూఢాః పశ్యంతస్స్వదృశాఽవదన్ ॥ జనాః ॥ ధన్యారాజకులో

✤ పద్మావతీశ్రీనివాసయోర్వియన్నృపప్రేషితపారిబర్హాదిః. ✤

త్పన్నా పద్మా కమలలోచనా ॥ ౪౧౭ ॥ అనుగచ్ఛతి గోవిందం పశ్యతేతిపరస్పరమ్ । తదాదదౌ మహారాజః పారిబర్హం శ్రియఃపతేః ॥ ౪౧౮ ॥ తండులాన్ శాలిసంభూతాన్ వృషభాణాం రథోపరి । ఆరోప్య ప్రేషయామాస శతం ఖారీర్వియన్నృపః ॥ ౪౧౯ ॥ ముద్గాన్ గోస్వామిసంరూఢాన్ త్రింశత్ఖారీర్దదౌ హరేః । గుడభారం మహాంతం చ తింత్రిణీభారమేవ చ ॥ ౪౨౦ ॥ పయోఘటసహస్రాణి దధిభాండశతాని చ । సహస్రార్ధం ఘృతాపూర్ణచర్మపాత్రాణి సర్షపాన్ ॥ ౪౨౧ ॥ మేథికాన్ హింగులవణతిలపాత్రాణి చైవ హి । తథా శర్కరయాపూర్ణాన్ ఘటాంస్తు ద్వే శతే తథా ॥ ౪౨౨ ॥ వార్తాకం చూతకదళీఫలజంబీరకాణి చ । కూశ్మాండకందమూలాని మరీచామలకాని చ ॥ ౪౨౩ ॥ మధుభాండశతే ద్వే చ రంభాకాష్ఠచయాంస్తథా । రంభాత్వచశ్చ రాజేంద్ర పత్రాణాం నిచయం తథా ॥ ౪౨౪ ॥ అశ్వానామయుతం దత్వా గజానాం చ సహస్రకమ్ । ధేనూనాం పంచసాహస్రమావికానాం శతం తథా ॥ ౪౨౫ ॥ దాసీనాం ద్వే శతే రాజన్ దాసానాం త్రిశతం తథా । వస్త్రాణి వివిధాన్యాశు పర్యంకం రత్నభూషితమ్ ॥ ౪౨౬ ॥ ఉపబర్హం రత్నయుతం పారిబర్హేణ సంయుతమ్ । ఏవమాదీని వస్తూని గృహీత్వా నృపసత్తమః ॥ ౪౨౭ ॥ పుత్రేణ సహితో రాజా శ్రీనివాసపరాయణః । ఆకాశరాజో ధర్మజ్ఞ శ్రీనివాసస్య సన్నిధిమ్ ॥ ౪౨౮ ॥ ఆగత

✤ వియన్నృపస్య శ్రీనివాసదత్తస్వభక్తినైరంతర్యరూపవరప్రాప్తిః. ✤

శ్వశురం దృష్ట్వా చోత్తస్థౌ జగదీశ్వరః ॥ శ్రీనివాసః ॥ దూరాధ్వానం మహారాజ కిమర్థం త్వం సమాగమః ॥ ౪౨౯ ॥ దాతవ్యం కిం నృపశ్రేష్ఠ తవ పుత్రస్య మేఽనఘ । కన్యాదత్తా సుతః ప్రాప్తస్సుకృతం కిం కృతం త్వయా ॥ సంతోషశ్చాతులః ప్రాప్తో మమ తాత న సంశయః । కిం తే మనోగతం రాజంస్తన్మమాచక్ష్వ భూపతే ॥ ౪౩౧ ॥ సందేహం మా కురుష్వాత్ర దానాదానే మహీపతే । వాసుదేవవచః శ్రుత్వా వాసుదేవమభాషత ॥ ౪౩౨ ॥ రాజా ॥ సర్వమ్మంగళమస్మాకం త్వత్ప్రసాదేన కేశవ । నాన్యద్యాచే జగన్నాథ తవ పాదసరోరుహే ॥ ౪౩౩ ॥ భక్తిం దేహ్యచలాం కృష్ణ సకుటుంబస్య మేఽనఘ । తచ్ఛ్రుత్వా వచనం తస్య శ్వశురస్య మహాత్మనః ॥ ౪౩౪ ॥ దత్త

వాంస్తస్యసాయుజ్యమాకాశనృపతేస్తదా । స్యాలకస్యదదౌవస్త్రం
స్వాంగస్థంమధుసూదనః ॥ ౪౩౫ ॥ జామాత్రాచసమాజ్ఞప్తః పుత్రీభవ
నమభ్యగాత్ । పుత్రిగచ్ఛామినగరం విహరస్వహరిప్రియే ॥ ౪౩౬ ॥ శ
యనేశ్రీనివాసస్య శయనంకురుమంగళే । ఇతిరాజాసాంత్వయిత్వాపు
త్రీంకమలలోచనామ్ ॥ ౪౩౭ ॥ శశాసనాస్వపిత్రోక్తా శీఘ్రమ్మాధవమభ్య

భగవత్కృతషణ్మాసావధికాగస్త్యాశ్రమవాసప్రతిజ్ఞా.

గాత్ । రుదన్గద్గదకంఠేన జగామనగరంనృపః ॥ ౪౩౮ ॥ పద్మావత్యను
గోదేవోబ్రహ్మరుద్రాదికైర్యుతః । సువర్ణముఖరీంప్రాప్యతత్రవాసమకల్ప
యత్ ॥ ౪౩౯ ॥ షణ్మాసావధిపర్యంతం దీక్షితోయంమహామతే । నశైలరా
జమారోహామీతినిశ్చిత్యదేవరాట్ ॥ ౪౪౦ ॥ అగస్త్యభవనంగత్వాతత్రవా

స్వావాసప్రతిభగవత్కృతదేవాదిప్రేషణమ్.

సమకల్పయత్ । దేవాన్సంప్రేషయామాసస్వధామానివృషాకపిః ॥ ౪౪౧ ॥
బ్రహ్మాదీనాంసురాణాంచ మునీనామూర్ధ్వరేతసామ్ । దదౌవస్త్రంయ
థాయోగ్యం భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౪౪౨ ॥ తేనాజ్ఞప్తాజగద్ధాత్రా జగ్ము
ర్లోకంస్వకంసురాః । ఋషయశ్చతపోరణ్యం జగ్ముర్నారాయణాజ్ఞయా ॥
లక్ష్మీర్జగామరాజేంద్రకరవీరపురంతదా ॥ ౪౪౩ ॥ మహోత్సవంతంత్వ
నుభూయదేవతాబ్రహ్మేశపూర్వాస్సమహర్షిసత్తమాః । జగ్ముస్స్వకం
ధామమహానుభావా రాజేంద్రపూజ్యంప్రశశంసురాదరాత్ ॥ ౪౪౪ ॥
గతేదేవగణేతత్ర త్వగస్త్యనిలయంగతః ॥ ౪౪౫ ॥ భుంజానోభోగమ

వివాహాధ్యాయఫలశ్రుతిః.

తులం తత్రాస్తభగవాన్హరిః ॥ శతానందః ॥ వివాహాధ్యాయమాహా
త్మ్యంయేశృణ్వంతిజనేశ్వర ॥ ౪౪౬ ॥ తేషాంభాగ్యోదయంవక్ష్యే శృ
ణురాజన్సవిస్తరమ్ । కోటికన్యాప్రదానేన యావద్భూమిప్రదానతః ॥
యత్ఫలంలభతేదేహీ తత్ఫలంశ్రవణాదరాత్ । యఉత్సవంకారయతి వై
వాహంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౪౪౮ ॥ తస్యోత్సవోభవేద్రాజన్ వేఙ్కటేశ
ప్రసాదతః । ఇతితేకథితంరాజన్ వివాహచరితంహరేః ॥ ౪౪౯ ॥ శృ

ణుయాచ్ఛ్రావయేద్వాపి సర్వాభీష్టమవాప్నుయాత్ । శుభదంశృణ్వ తాంచైవ సర్వేషాంమంగళప్రదమ్ ॥ ౭౫౦ ॥ ... ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీనివాసవివాహప్రశంసనంనామైకాదశోధ్యాయః.

శ్రీనివాసమ్ప్రతివియన్నృపోదంతజ్ఞాపకదూతాగమనమ్.

జనకః ॥ తతఃకిమకరోత్కృష్ణో రాజ్యేఽస్మిన్ పార్థసారథిః । తన్మమాచక్ష్వవిప్రేంద్ర యత్కృతంచక్రపాణినా ॥ ౧ ॥ శతానందః ॥ ఏవంకాలేగతేతస్మిన్ షణ్మాసాశ్చసమత్యయుః । నారాయణపురాద్దూత ఆగతోవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥౨॥ దూతంద్పృష్ట్వాఽబ్జజాతా సాసువర్ణముఖరీజలే । స్నాతుకామారవిందాక్షీ దూతంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౩ ॥ పద్మావతీ ॥ కిమర్థమాగమోదూత కేనత్వంప్రేషితస్త్విహ । రాజ్ఞావారాజపుత్రేణ తోణ్డమానేనవాపునః ॥ ౪ ॥ పప్రచ్ఛకుశలంతంచ రాజ్ఞస్తస్య పితుస్తథా । కుశలీవర్తతేచార జనకోజననీమమ ॥ ౫ ॥ తోణ్డమాన్ రాజశార్దూలః కుశలీవర్తతేబలీ । రాజ్ఞఃప్రకృతయస్సర్వా వర్తంతేక్షేమసంయుతాః ॥ ౬ ॥ ఏవముక్తస్తదాదూతో దుఃఖసందిగ్ధలోచనః । ఉవాచదీనయావాచా రాజపుత్రీంనిదేశతః ॥ ౭ ॥ దూతః ॥ కింవదిష్యామిహేమాతః పితుస్తేకాలఆగతః । మరణాభిముఖోభూత్వా కించిజ్జీవసమన్వితః ॥ ౮ ॥ త్వాంద్రష్టుకామోరాజేంద్ర శ్రీనివాసంసుహృద్వృతమ్ । నయశీఘ్రంపతింభద్రే రాజధానీంపితుస్తుతే ॥ ౯ ॥ సాపిదూతవచశ్శ్రుత్వా పపాతగతచేతనా । అగస్త్యభార్యాతాంబాలా ముత్థాప్యాకమలాలయామ్ ॥ ౧౦ ॥ శ్రీనివాసాంతికంనిన్యే రాజపుత్రీంపితృప్రియామ్ । తద్వార్తామవదద్దేవీ శ్రీనివాసాయవిష్ణవే ॥ ౧౧ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా వాసుదేవస్తు రురోదనరసత్తమ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అహోబతమహత్కష్టం సంప్రాప్తంమమభామిని ॥ ౧౨ ॥ కింకరోమిక్వగచ్ఛామి బ్రూహిత్వంపద్మసంభవే । ఇత్యేవముక్త్వాతాందేవీ మబ్రవీత్కుంభసంభ

వియన్నృపవిలోకనాయాగస్త్యేనసహశ్రీనివాసగమనమ్.

వమ్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ అగస్త్యమునిశార్దూల గచ్ఛామినగరం

ప్రతి। పద్మావత్యాసహాద్యైవ సార్ధంవకుళమాలయా ॥ ౧౪ ॥ ఇత్యు క్త్వాప్రయయౌరాజన్ భగవాన్భక్తవత్సలః। అగస్త్యేనాపిసహిత స్త్వ రయైవమహర్షిణా॥ ౧౫ ॥ ఆదిత్యేఽస్తంగతేరాజ న్నగరద్వారమాగతః। పప్రచ్ఛద్వారపాలాంశ్చరాజక్షేమంసురేశ్వరః ॥ ౧౬ ॥ రాజమార్గే మహారాజ భగవాన్ప్రియయాసహ। అంతర్నికేతనంప్రాప్య రాజానం

మరణోద్యుక్తంవియన్నృపముద్దిశ్యశ్రీనివాసాదికృతనిర్వేదనమ్.

పృథివీపతే ॥ ౧౭ ॥ శయానందర్శయామాస వినిశ్వాససమన్వితమ్। పపాతాస్యమహారాజ కాయేకమలలోచనః ॥ ౧౮ ॥ ముఖేముఖంవినిక్షి ప్య లలాటంచలలాటకే। ఉదరేచోదరంబద్ధ్వా నేత్రంనేత్రేసమర్పయత్॥ అంగసంగందదౌతస్య శ్వశురస్యమహాత్మనః ॥ ౧౯½ ॥ హాతాతనాథక్వగ తోఽసిచత్వంసంత్యజ్యదేహంస్వసుతంస్వపుత్రీమ్ । స్వభ్రాతరంసూక్ష్మ మతింసరాష్ట్రికం రాజ్యంత్వదీయంక్వవిసృజ్యగచ్ఛసి॥ ౨౦½ ॥ మాతాపి తృవిహీనానా మస్మాకంజనకోభవాన్ ॥ ౨౧ ॥ కథంపశ్యామినేత్రాభ్యాం త్వన్ముఖాంభోజముత్తమమ్। ఉత్థాపయసుతాంరాజన్ రుదంతీంతనయం తథా ॥ ౨౨ ॥ వసుదానంశిశుంరాజ న్పితృహీనంచమాంనృప। కస్త్రాతా త్వాంవినారాజ న్నస్మాకంతుభవిష్యతి॥ ౨౩ ॥ అనాథాన్నాథనఃపాహిప్ర జాఃపాహిప్రజాపతే।ప్రలపన్పునరప్యాహ లోకానిత్థంవిడంబయన్ ॥ ౨౪ ॥ కళేబరంకథందాస్యామ్యగ్నయేలోకమోహనమ్। ఏతదర్థంస్వపుత్రీంమే దత్వామృతిమవాప్స్యసి॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివాసనగచ్ఛేతి పూర్వమేవత్వయోదిత మ్।ఉక్తంహితంమయాతాత నశ్రుతం తేమహీపతే॥ ౨౬ ॥ నత్రుప్తంనేత్ర యుగళం దృష్ట్వాత్వన్ముఖపంకజమ్।తోణ్డమాన్మండలాధీశోవసుధాయాం మహామతే॥ ౨౭ ॥ కాగతిర్మమరాజేంద్ర కావార్తాక్వభవిష్యతి। విలోక యమహారాజ మాంచపద్మావతీంతథా ॥ ౨౮ ॥ మునిః ॥ జామాతా యంసమాయాతః పద్మావత్యాసమన్వితః। బహిర్గచ్ఛపురేవత్వం సమా నయనకారణాత్ ॥ ౨౯ ॥ భోజనందీయతాంతస్య జామాతుఃపరితోష కమ్। గజానశ్వాన్మహారాజ వస్త్రాణీచ్ఛతితేసుతః ॥ ౩౦ ॥ తాన్దద స్వమహారాజ ప్రీతయేమధుఘాతినః। ఇత్యగస్త్యేనవై రాజ్ఞి బోధితేప్యప్ర బోధిని॥౩౧॥ విలలాపమహారాజ భగవాన్లౌకికైస్సహః ॥౩౧½॥ తదద్భు

తంకర్మ చకారదేవో విడంబయన్సర్వజనంజగత్పతిః । యథాకురూణాం
రణరంగమధ్యే కర్ణేహతే ధర్మరాజశ్చకార ॥ ౩౨ ॥ ఏవంరుదతిగోవిందే
రాజాఽకాశశ్శ్వసన్నృప ॥ ౩౩ ॥ కించిత్సంజ్ఞాయుతోభూత్వా వాసు
దేవమభాషత ॥ రాజా ॥ పుత్రంసభ్రాతరంత్రాహి శ్రీనివాసనిరామ
య ॥ ౩౪ ॥ ఇత్యుక్త్వాభూపతీరాజన్కరేకృష్ణస్యతౌదదా । భా
ర్యాంసందేశయామాస స్వలోకగమనాయచ ॥ ౩౫ ॥ ఇత్యాదిశ్యతత్య

మృతాయవియన్నృపాయవసుదానకృతచరమకృత్యక్రమః.

జన్ప్రాణాన్ సత్యలోకంజనాధిపః । దివ్యంవిమానమారూఢో జగామస
నృపోత్తమః ॥ ౩౬ ॥ సాపితేనజగామాశు ధరణీరాజసత్తమ । తతశ్చి
తాంసమారోప్యరాజానంసపరిగ్రహమ్ ॥ ౩౭ ॥ వసిష్ఠోగౌతమోత్రి
శ్చభరద్వాజోతివిశ్రుతః । వహంతోరాజశార్దూలం శ్రీనివాసప్రియంనృప
మ్ ॥ ౩౮ ॥ జుహువుర్బ్రహ్మమేధేన మంత్రైశ్చవిధిపూర్వకమ్ । తతః
కృతానిసర్వాణి ప్రేతకార్యాణిభూపతేః ॥ ౩౯ ॥ షోడశేదివసేప్రాప్తే
మాసికాన్యకరోత్సుతః । నిమంత్రితాశ్చారుపుణ్యా బ్రాహ్మణావేదపా
రగాః ॥ ౪౦ ॥ కశ్యపోత్రిర్భరద్వాజో విశ్వామిత్రోఽథగౌతమః ।
వామదేవఃపులస్త్యోథ వాల్మీకిర్వసుధాధిప ॥ ౪౧ ॥ జమదగ్నిర్భృగు
శ్శ్రీమాన్ సనందశ్చపరాశరః । యాజ్ఞవల్క్యశ్చజాబాలి శ్శునశ్శేఫో
థకాహళః ॥ ౪౨ ॥ ఏతేమహర్షయోరాజన్ రాజార్థేబ్రాహ్మణోత్త
మాః । అభుంజతాన్నసారంచ వసుదాననిమంత్రితాః ॥ ౪౩ ॥ సమా
ప్యసర్వకార్యాణి హరిస్స్వస్థానమాశ్రితః । పద్మావతీంపురస్కృత్య పు
రాణపురుషోత్తమః ॥ ౪౪ ॥ అగస్త్యాలయమాసాద్య సుఖమాస్తసురేశ్వ

తోండమానవసుదానయోరాజ్యముద్దిశ్యకలహప్రవృత్తిః.

రః । మృతేరాజ్ఞిగతేకృష్ణే కలహఃప్రత్యపద్యత ॥ ౪౫ ॥ తోండమానప
తేస్తస్య *విష్వక్సేనస్యభూమిప ॥ తోండమాన్ ॥ జ్యేష్ఠేమృతేకనిష్ఠస్య
రాజ్యమేతద్విదోవిదుః ॥ ౪౬ ॥ పరంపరార్జితంహీతి తోండమానబ్రవీత్సు
తమ్ ॥ వసుదానః ॥ పరాక్రమార్జితంరాజ్యం పిత్రామమనృపోత్తమ ॥ ౪౭॥
మమైవస్యాదిదంహీతి తోండమానంసుతోఽబ్రవీత్ । ఏవంవివాదమాప

---

* విష్వక్సేనస్యేతి - వసుదానస్యైవవిష్వక్సేన ఇతినామాంతరంబోద్ధవ్యం.

న్నాతోణ్డమాన్నృపపుత్రకౌ ॥ ౪౮ ॥ రాజశార్దూలరాజ్యార్థముభావ
పిమహాబలౌ । అన్తరంకృతవంతౌతౌ యుద్ధేయస్యజయోభవేత్ ॥ ౪౯ ॥
తస్యరాజ్యమిదంసర్వ మన్యథాఽధోవ్రజేదితి । కృత్వాసమయమార
బ్ధౌ సంగరంజయకాంక్షిణౌ ॥ ౫౦ ॥ నానాదేశకిరాతాంశ్చక్షత్రియా
న్యుద్ధదుర్మదాన్ । ఆవాహయచ్చరాజేంద్ర తోణ్డమాన్యుద్ధదుర్మదః ॥౫౧॥
అక్షౌహిణీద్వయం తేనసైన్యంసంపాదితంనృప । తావద్రాజకుమారేణ
మిళితంసైన్యమక్షయమ్ ॥ ౫౨ ॥ నారాయణపురప్రాంతే దక్షిణేరణమే

సాహ్యార్థయాశ్రీనివాసప్రతితోండమాన్వసుదానాగమనమ్.

దినీమ్ । కృత్వాసాహ్యార్థయారాజం స్తోణ్డమాన్రాజనందనౌ ॥ ౫౩ ॥ సం
ప్రాప్తౌవాసుదేవస్యచరణౌశరణంగతౌ ॥ ౫౩౪ ॥ తావాగతౌరాజకుమా
రరాజౌదృష్ట్వాఽతివేగేనసచాలిలింగే । సంభావ్యదత్వాపిచరత్నపీఠం
ప్రీత్యాఽతిహృష్టోవచనంబభాషే ॥౫౪౪॥ శ్రీనివాసః ॥ కిమర్థమాగమస్తాత
తన్మమాచక్ష్వభూమిప ॥ ౫౫ ॥ శ్రీనివాసవచశ్శ్రుత్వా స్యాలకస్తమ
భాషత ॥ స్యాలకః ॥ యుద్ధంప్రసక్తంగోవింద కనిష్ఠజనకేనమే ॥ ౫౬ ॥
రాజ్యార్థంమమసాహాయ్యం కురువారిజలోచన । బాలోఽస్మిపితృహీ
నోహ మసహాయోస్మి దేవరాట్ ॥ ౫౭ ॥ స్యాలకస్యవచశ్శ్రుత్వా రాజా
తంవాక్యమబ్రవీత్ ॥రాజా॥ శ్రీనివాసారవిందాక్ష కురుకార్యంపురస్థితః॥
శ్రీనివాసః ॥ ఏకోహంకస్యసాహాయ్యంకరిష్యేనృపసత్తమ। తమేవముక్త్వా

పద్మావత్యుక్త్యావసుదానసాహ్యకరణాయశ్రీనివాసాగమనమ్.

భగవా నంతర్భవనమభ్యగాత్ ॥౫౯॥పద్మావతీంవిశాలాక్షీం పద్మనాభో
భ్యభాషత ॥శ్రీనివాసః॥ కళ్యాణికార్యమాపన్నం మహత్కష్టతరంమమ॥
తవభ్రాతావరారోహే కనిష్ఠజనకస్తవ। రాజ్యార్థంకలహంకృత్వా మమ
సాహాయ్యకాంక్షిణౌ ॥ ౬౧ ॥ ఛింధిసందేహమధునా కస్యసాహ్యంవిధీయ
తామ్ । నియోజయస్వమాందేవి యుక్తమాలోచ్యవిస్తరాత్ ॥ ౬౨॥
పద్మా ॥ ధర్మాధర్మౌమనుష్యాణాం సర్వదాసంస్థితౌహరే । ధర్మమేవప్ర
శంసంతి సర్వదాబ్రహ్మవాదినః ॥ ౬౩ ॥ ధర్మఏవత్వయాకార్యో ధర్మా
ధారోభవానిహ । బాలకఃపితృహీనశ్చ మాతృహీనోఽధనఃకృశః ॥ ౬౪॥
తస్యాపిరక్షణంపుణ్యం పురాణపురుషోత్తమ । సరాజాబహువిత్తాఢ్యో

రాజ్యకాంక్షీపితుర్మమ ॥౬౫॥ సఏవసర్వధర్మజ్ఞ స్తోణ్డమాన్నృపసత్తమః। సర్వధర్మస్యవైతత్త్వ మాలోచయితుమర్హతి ॥ ౬౬ ॥ పద్మావతీవచశ్శ్రుత్వా స్యాలకస్యైవసాహ్యకృత్ ।తోణ్డమాన్నృపతేర్దివ్యే శంఖచక్రే దదౌహరిః ॥ ౬౭ ॥ ఉచ్చైశ్శ్రవస్సమంచాశ్వం సమారుహ్యాఖగధ్వజః। జగామయుద్ధకుశల స్స్యాలకేనాథసంగతః ॥ ౬౮ ॥ చైత్రశుక్లత్రయో

శ్రీనివాసతోణ్డమానవసుదానయుద్ధప్రకారః.

దశ్యాం యుద్ధంపరమదారుణమ్ । కురూణాంపాండవానాంచ యథాయుద్ధంతథాఽభవత్ ॥ ౬౯ ॥ రణస్తంభేమహాఘోరే హతేపశుగణేతతః। శూరాణాంరణధీరాణాం సమ్మర్దస్సుబభౌతదా ॥ ౭౦ ॥ సింహనాదశ్శంఖనాద స్తథాదుందుభినిస్స్వనః। శస్త్రాణామస్త్రముఖ్యానాం గజానాంచ మహాస్వనః ॥ ౭౧ ॥ హయానాంవృషభాణాంచ రథానాంచపరస్పరమ్। పద్మగృధ్రవ్యూహకారీ తయోర్మధ్యేజగత్పతిః ॥ ౭౨ ॥ రరాజభగవాన్సాక్షాద్రణమండలమధ్యగః।విష్వక్సేనస్తోణ్డమానం దశభిస్సాయకైర్నృప ॥ ౭౩ ॥ తాడయామాసరాజేంద్ర మర్ధచంద్రైరజింహగైః । శ్రీనివాసస్తోణ్డమానరాజపుత్రోఽతిబాలకః ॥ ౭౪ ॥ శరాణాంపంచసాహస్రైః శ్రీనివాసంచవక్షసి । తాడయామాసవేగేన సర్వాన్విస్మాపయఞ్జనాన్ ॥ ౭౫ ॥ తోణ్డమానోపిరాజర్షి ర్విష్వక్సేనంచమాధవమ్ । వాసుదేవోరాజపుత్రం బాణైర్దశభిరేవచ ॥ ౭౬ ॥ జఘానతరసాబాలం తదద్భుతమివాభవత్ । చతుర్భిశ్చతురోవాహాన్ బాణేనైకేనసారథిమ్ ॥ ౭౭॥ ఛత్రమేకేనరాజేంద్ర రథంపంచేషుభిస్తథా ॥ ౭౭½ ॥ రథాదవప్లుత్యమహానుభావ స్సరాజపుత్రస్త్రిదశంచచక్రమ్ । చిక్షేపకృష్ణేచహయోత్త

రణరంగేమూర్ఛితంశ్రీనివాసందృష్ట్వాపద్మావత్యనుశోచనమ్.

మేచ వక్షస్థలేవాసవవజ్రకల్పమ్ ॥౭౮½॥ తేనాతివిద్ధోనిపపాతభూమౌచక్రేణచక్రాంకితబాహుదండః । శేషాచలేశోరణరంగగామినో మనుష్యభావేనవిడంబయఞ్జనాన్ ॥ ౭౯½ ॥ మూర్ఛాముపాగమ్యహయోత్తమాద్ధరిర్యథామనుష్యోరణరంగమధ్యతః । తథాప్యసౌదేవగణస్యమధ్యే సవిస్మయోత్ఫుల్లవిలోచనస్య॥౮౦½॥తదాప్రాకారమారూఢారాజపుత్రీహరిప్రియా ॥ ౮౧ ॥ అగస్త్యమబ్రవీద్రాజం శ్చక్రపాణేర్నిపాతనమ్॥పద్మావతీ॥

అగస్త్యపశ్యగోవిందం పతితంరణమండలే ॥౮౨॥ అవస్థాకిమియంప్రాప్తా
రణేకృష్ణేనదృశ్యతామ్ । మూర్ఛాంగతోవాకిమయం మనోమేభ్రమతే
మునే॥౮౩॥కిమత్రకార్యంయోగీంద్ర తన్మమాచక్ష్వకుంభజ।పద్మావతీవ
చశ్శ్రుత్వా పద్మనాభంచసంస్మరన్ ॥౮౪॥ ఉవాచవచనంశ్లాఘ్యం రాజ
న్కాలోచితంమునిః ॥ అగస్త్యః ॥ దేశకాలావతిక్రమ్య యఃకర్మకురుతేన
రః ॥౮౫॥ నసగచ్ఛేత్కర్మఫలం నసుఖంవిందతేనరః । సర్వేస్వకార్యేనిపు
ణాః పరకార్యేనకశ్చన ॥౮౬॥ నాలోకయతికోవాపి త్వత్పతింపతితంరణే।
క్షత్రియాణాంశరీరాణి రణరంగగతానిచ ॥౮౭॥ వికసత్పంగరోత్సాహ
కౌతుకాన్యుత్తరోత్తరమ్।జవన్తికుసుమాయంతే సజీవానిసతాంప్రియే॥
నిర్జీవానితుతాన్యేవ వీక్షతేనైవకశ్చన । ఆజీవమేవశూరేభ్యః కార్యంగృ
హ్యేతరాజభిః ॥౮౯॥ తస్మాత్త్వద్వల్లభదశాం నకోప్యత్రానుశోచతి । త
స్మాత్త్వమస్యభద్రేచ్ఛుర్నివర్తయపతింరణాత్ ॥౯౦॥ స్త్రీణాంతుపర
మోధర్మః పతిభక్తిఃపతిప్రియే।భద్రంతేభ్రాతురేవస్యాత్కనిష్ఠపితురేవ
వా ॥౯౧॥ ఏవమ్మత్వామహాభాగే కురుత్వంత్వత్పతేర్హితమ్ । మనసోమ
మకల్యాణి సంధియత్నఃప్రశస్యతే ॥౯౨॥ తావుభౌరాజ్యకర్తారౌ పితాపు
త్రౌనసంశయః । ఇత్యుక్తామునినాతేన రాజపుత్రీసముత్థితా ॥౯౩॥
ప్రాకారాన్మునినాసార్ధం సంగ్రామధరణీంయయౌ । ఆందోళికాంమహా
రాజ హేమదండవిభూషితామ్ ॥౯౪॥ ఆరుహ్యరాజతనయా శ్రీనివాసప
రాయణా । గరుడధ్వజమాలోక్య పతితంపృథివీతలే ॥౯౫॥ రణాగ్రే
స్వపతింకృష్ణం శ్రీనివాసంసురేశ్వరమ్ । సఖడ్గవర్మసహితం సముత్థాప్య
రణాంగణే ॥౯౬॥ సశీతలోదకామోదైర్వ్యజనైస్సమమార్జయత్ ।

కుపితంశ్రీనివాసమ్ప్రత్యగస్త్యకృతపద్మావత్యాశయజ్ఞాపనమ్.

పద్మావత్యబ్రవీచ్చాపి శోచంతీతంపతివ్రతా ॥౯౭॥ పద్మావతీ ॥ ఉత్తి
ష్ఠరణభూమ్యాస్త్వం త్యక్త్వామూర్ఛాంఖగధ్వజ ॥౯౮॥ ఇతివిజ్ఞాపి
తోదేవ్యా పద్మావత్యాతదానృప।ముహూర్తమాత్రంగోవిందో నరలో
కంవిడంబయన్ ॥౯౯॥ మూర్ఛాంగతఇవస్థిత్వా ప్రబుద్ధఇవచోత్థితః।
ఉత్థాయరణభూమ్యాంసపశ్యన్దశదిశోహరిః ॥౧౦౦॥ దదర్శస్వప్రియాం
రాజన్ స్థితాంపద్మావతీంవిభుః।భ్రుకుటీయుతనేత్రస్తు గర్హయన్వాక్యమ

బ్రవీత్ ॥ ౧౧౧ ॥ శ్రీనివాసః ॥ అస్మిన్కారణాజిరేఘోరే వనితానాంప్ర
యోజనమ్ । కిమస్తిమునిశార్దూల ద్రుతమేవాద్యగచ్ఛతు ॥ ౧౧౨ ॥ ఇత్థ
ముక్తోభగవతా పద్మావత్యాసహాగతః । అగస్త్యశ్శ్రీనివాసంతం ప్రత్య
భాషతతాపసః ॥ ౧౧౩ ॥ అగస్త్యః ॥ సంధిరత్రప్రకర్తవ్యశ్శ్రీనివాస
సతాంగతే । ఉత్తిష్ఠస్యాలకంబాలం సమానయనృపోత్తమమ్ ॥ ౧౧౪॥
తోండమానంమహారాజం తత్సుతంతంమహాబలమ్ । శ్రీనివాసాభిధానం
చ తవరోషాకరంహరే ॥ ౧౧౫ ॥ సమాధానంకర్తుకామా సంప్రాప్తై
షారణాంగణే । శోచంతీతవదుఃఖేన భ్రాతుశ్చమరణంప్రతి ॥ ౧౧౬ ॥ అ
గస్త్యవచనంశ్రుత్వా కించిత్క్రోధసమన్వితః । భర్త్సయన్పద్మనయ
నాం సంగ్రామస్థలమాగతామ్ ॥ ౧౧౭ ॥ అయుక్తం యోషితాంధీమన్
సంగ్రామాగమనంమునే । అథాహంతోండమానస్యశిరఃకాయాద్ధరా
మ్యహమ్ ॥ ౧౧౮ ॥ తత్సుతంతంమహాభాగం శ్రీనివాసంమహాబలమ్ ।
హత్వారాజ్యంప్రదాస్యామి విష్వక్సేనాయధీమతే ॥ ౧౧౯ ॥ వాసుదేవ
వచశ్శ్రుత్వా సాష్టాంగంప్రణిపత్యసా । కృతాంజలిపుటాభూత్వా దేవం

* పద్మావతీప్రార్థనయా శ్రీనివాసకృతతోండమాన్వసుదానసంధిక్రమః. *

వాక్యమభాషత ॥ ౧౨౦ ॥ శ్రీపద్మావతీ ॥ స్వామిన్నాథారవిందాక్ష శ్రీ
నివాసకృపానిధే । దయాంకురుదయాసింధోభక్తానామభయంకురు॥
కిమనేనజగన్నాథ లోకనాశనకారిణా । ఉభౌరాజ్యస్యకర్తారౌ భవతాం
రాజసత్తమౌ ॥ ౧౨౨ ॥ విభజ్యరాజ్యంసర్వంచ కోశం దేహిరమాప
తే । స్వస్త్యస్తుసర్వలోకేభ్యః పిత్రేచాపికనీయసే ॥ ౧౨౩ ॥ ప్రసాదా
త్తవగోవింద నివర్తస్వరణాంగణాత్ । ఇతిప్రియావచశ్శ్రుత్వా శ్రీనివా
సఉవాచతామ్ ॥ ౧౨౪ ॥ శ్రీనివాసః ॥ క్షత్రధర్మంనజానాసి త్వంగ
చ్ఛాద్యరణాంగణాత్ ।అథాహంతోండమానస్యసపుత్రస్యరణేశిరః॥౧౨౫॥
పాతయిష్యేమహాసంఖ్యే పశ్యతాంసర్వదేహినామ్ । స్యాలకార్థంప్రమి
యేచాపి నాత్రకార్యావిచారణా ॥ ౧౨౬ ॥ ఇత్యుక్త్వాసాకంపమానా
మునిమాహకృపానిధిమ్ ॥ పద్మావతీ ॥ నివర్తయరణాత్త్వంవా వేఙ్క
టేశంమునీశ్వర ॥ ౧౨౭ ॥ ఇతివిజ్ఞాపితోదేవ్యా లోపాముద్రాపతిస్త
దా । మునిఃప్రోవాచరాజేంద్ర శ్రీనివాసంరణప్రియమ్ ॥ ౧౨౮ । సాం

త్వయి త్వా శ్రీనివాస విష్వక్సేనం మహీపతిమ్ । విభక్తం కురు గోవిన్ద రాజ్యం కోశం తయోరితి ॥ ౧౯ ॥ అగస్త్యవచనం శ్రుత్వా తోణ్డమానం నృపాత్మజమ్ । సమాహూయాహ వచనం సన్ధికారో జనార్దనః ॥ ౨౦ ॥ కిం తే మనోగతం రాజన్నిత్యుక్తో వాక్యమబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ త్వమేవ గతిరస్మాకం త్వయ్యేవ రమతే మనః ॥ ౨౧ ॥ తచ్ఛ్రుత్వా తం సమాహూయ స్యాలకం వాక్యమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భగినీ తవ కల్యాణీ సన్ధిం స్యాలక వాఞ్ఛతి ॥ ౨౨ ॥ హృద్గతం తవ యద్బ్రూహి సత్యం తత్పృథివీపతే । వాసుదేవవచః శ్రుత్వా విష్వక్సేనోఽభ్యభాషత ॥ ౨౩ ॥ రాజపుత్రః ॥ శాసనే తవ గోవిన్ద స్థితోఽహం సర్వదా హరే । యథైవేచ్ఛా తవ హరే తథైవ కురు కేశవ ॥ ౨౪ ॥ ఇతి విజ్ఞాపితస్తాభ్యాముభాభ్యాం వేఙ్కటేశ్వరః । సన్ధిం చకార రాజేన్ద్ర శ్రీనివాసస్తయోస్తదా ॥ తదా రాజ్యం విభజ్యాథ హస్త్యశ్వరథసంయుతమ్ । ధనం కోశం తథా గ్రామాన్ దుర్గాణి నగరాణి చ ॥ ౨౬ ॥ వివిచ్య సర్వరాజ్యం చ వస్త్రమాస్తీర్య దేవరాట్ । యయాచే షోడశం భాగం రాజానం రాజనన్దనమ్ ॥ భవద్భిస్తు రణం కృత్వా వృథా మరణమిచ్ఛతః । దాతవ్యో రాజ్యభాగస్తు మమ వా దుహితుస్తవా ॥ ౨౮ ॥ ఇత్యేవం శ్రీనివాసేన పృష్టౌ రాజనృపాత్మజౌ । దదతుస్తౌ మహారాజ గ్రామాన్ ద్వాత్రింశతం హరేః ॥ ౨౯ ॥ తోణ్డమానం ప్రతిష్ఠాప్య తోణ్డరాజ్యే తదా హరిః । విష్వక్సేనం ప్రతిష్ఠాప్య నారాయణపురే నృప ॥ ౩౦ ॥ తద్గృహే భోజనం కృత్వా స్యాలకస్య గృహే తథా । స్వయం భుక్త్వా భోజయిత్వా పద్మావత్యనుగో యయౌ ॥ ౩౧ ॥ అగస్త్యనిలయం రాజన్ శ్రీనివాసః సతాం గతిః । ముముదే రమయా సార్ధం భగవాఞ్ఛుభదర్శనః ॥ ౩౨ ॥ య ఇదం పుణ్యమాఖ్యానం శృణుయాచ్ఛ్రావయేచ్చ యః । శ్రీనివాసప్రసాదాత్స సర్వమఙ్గళవాన్భవేత్ ॥ ౩౩ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తోణ్డమానవసుదానయుద్ధప్రశంసనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః.

తోణ్డమానకృతదివ్యస్వరూపజ్ఞానపూర్వకశ్రీనివాసస్తుతిః.

జనకః ॥ తతః కిమకరోత్కృష్ణః శతానన్ద నృపశ్చ వా । తన్మమాచక్ష్వ యోగీన్ద్ర రాజ్ఞస్తచ్చరితం మహత్ ॥ ౧ ॥ శతానన్దః ॥ కదాచి

ద్వేఙ్కటేశస్యదర్శనార్థంనరాధిపః । ఏకఏవాధిగమ్యాథననామచరణౌ
హరేః ॥ ౨ ॥ తందృష్ట్వారాజశార్దూలమాలింగ్యాహవచోహరిః ॥ శ్రీని
వాసః ॥ కిమాగమనకార్యంతేతన్మమాచక్ష్వభూపతే ॥ ౩ ॥ సదేవవ
చనంశ్రుత్వావాసుదేవమభాషత ॥ రాజా ॥ దర్శనాత్తవగోవిందనాధి
కంవర్తతేహరే ॥ ౪ ॥ త్వాంవదంతిసురాధ్యక్షంవేదవేద్యంపురాతనమ్ ।
మునయోమనుజశ్రేష్ఠాస్తచ్ఛ్రుత్వాహమిహాగతః ॥ ౫ ॥ స్వామిన్న
చ్యుతగోవిందపురాణపురుషోత్తమ । అప్రాకృతశరీరోసిలీలామానుషవి
గ్రహః ॥ ౬ ॥ త్వామేవసృష్టికరణేపాలనేహరణేహరే । కారణంప్రకృతే
ర్యోనింవదంతిచమనీషిణః ॥ ౭ ॥ జగదేకార్ణవంకృత్వాభవానేకత్వమా
ప్యచ । జీవకోటిధనందేవజఠరేపరిపూరయన్ ॥౮॥ క్రీడతేరమయాసార్ధం
రమణీయాంగవిభ్రమః । సహస్రశీర్షాపురుషస్సహస్రాక్షస్సహస్రపా
త్ ॥ ౯ ॥ త్వన్ముఖాద్విప్రనిచయాబాహుభ్యాంక్షత్రమండలమ్ । ఊరు
భ్యామభవన్వైశ్యాఃపద్భ్యాంశూద్రాఃప్రకీర్తితాః ॥ ౧౦ ॥ ప్రభుస్త్వం
సర్వలోకానాందేవానామపియోగినామ్ । అంతస్సృష్టికరస్త్వంహి
బహిస్సృష్టికరోభవాన్ ॥ ౧౧ ॥ నమశ్శ్రీవేఙ్కటేశాయనమోబ్ర
హ్మోదరాయచ । నమోనాథాయకాంతాయరమాయాఃపుణ్యమూ
ర్తయే ॥ ౧౨ ॥ నమశ్శాంతాయకృష్ణాయనమస్తేఽద్భుతకర్మణే। అప్రా
కృతశరీరాయశ్రీనివాసాయతేనమః ॥ ౧౩ ॥ అనంతమూర్తయేనిత్యమ
నంతశిరసేనమః । అనంతబాహవేశ్రీమన్ననంతాయనమోనమః ॥ ౧౪॥
సరీసృపగిరీశాయపరబ్రహ్మన్నమోనమః । ఇతిస్తుత్వాశ్రీనివాసంకమనీ
యకళేబరమ్ ॥ ౧౫ ॥ విరరామమహారాజరాజేంద్రోరణకోవిదః । స్తో
త్రేణానేనసుప్రీతస్తోణ్డమానకృతేనచ ॥ ౧౬ ॥ సంతుష్టఃప్రాహగోవింద
శ్శ్రీమంతంరాజసత్తమమ్ ॥ శ్రీనివాసః ॥ రాజన్నలమలంస్తోత్రంకృ
తంపరమపావనమ్ ॥ ౧౭ ॥ అనేనస్తవరాజేనమామర్చంతిచయేజనాః ।
తేషాంతుమమసాలోక్యంభవిష్యతినసంశయః ॥ ౧౮ ॥ ఆకాశరాజోధ
ర్మాత్మాప్రాపముక్తిపదంనృప । తేనరాజ్ఞాప్రసిద్ధోహంభూలోకేభూమి
పాలక ॥ ౧౯ ॥ కృత్వావివాహవిభవందృష్ట్వామామాగతంగృహమ్ ।
సంతోషమతులంలేభేరాజాపరమధార్మికః ॥ ౨౦ ॥ దైవమేవపరంమ

న్యేమమభాగ్యఫలోదయమ్ । కృతంకర్మసుఖందుఃఖమనుభోక్తవ్యమంజసా ॥ ౨౧ ॥ కాగతిఃపురతోరాజన్వినారాజ్ఞామహాత్మనా । శ్రీధరస్యవచశ్శ్రుత్వాతోణ్డమానాహమాధవమ్ ॥౨౨॥ తోణ్డమానః । ప్రారబ్ధకర్మణఃపుంసఃకథంసౌఖ్యంభవేద్ధరే । కిమర్థంరోదిషిభృశంహాతంబన్ధుంస్మరన్హరే ॥ ౨౩ ॥ మాశోకంకురుగోవిందరాజానంస్వర్గగంప్రతి । పశ్యమాంపుణ్డరీకాక్షవిష్వక్సేనంచబాలకమ్ ॥ ౨౪ ॥ సాంత్వితస్తేనరాజ్ఞేత్థంశ్రీనివాసస్సతాంగతిః । ప్రాహవాణీంజగన్నాథస్తోణ్డమా

తోణ్డమానప్రతిదివ్యాలయకరణాయశ్రీనివాసచోదనా.

నంప్రజాపతిమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివాసః ॥ కుటుంబస్థాపితస్తేనరాజ్ఞాభ్రాత్రాగరీయసా ॥ నాస్తిమేభవనంతాతవాసార్థందుహితుస్తవ ॥ ౨౬ ॥ వియన్నృపస్యజామాతావర్తేపరమందిరే।ఏషాఽకీర్తిర్మమానంతదుఃఖదాదుఃఖనాశన ॥ ౨౭ ॥ పారతంత్ర్యంమహత్కష్టంమనుష్యాణాంతుకాకథా । తస్మాన్మేభవనంకార్యంత్వయారాజకులోద్భవ ॥ ౨౮ ॥ త్వాంవినారాజశార్దూలకీర్తింస్థాపయితుంస్థిరాం । కస్సమర్థోధరాపృష్ఠేనాకేనాగాలయేపివా ॥ ౨౯ ॥ వదత్యేవంవాసుదేవేతథాస్త్విత్యవదన్నృపః । సుముహూర్తేసులగ్నేచసునక్షత్రేశుభేతిథౌ ॥ ౩౦ ॥ భోగిరాజగిరింరాజన్నారురోహఖగధ్వజః । సహితఃకమలాదేవ్యారాజ్ఞాయుక్తస్సదేవరాట్ ॥ ౩౧ ॥ నివేశందర్శయామాసవరాహానుమతేనచ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేదక్షిణేపక్షివాహనః ॥ ౩౨ ॥ అత్రైవకార్యంరాజేంద్రచైత్యంపూర్వముఖంశుభమ్ । గోపురద్వయసంయుక్తంప్రాకారత్రయమవ్యయమ్ ॥ ౩౩ ॥ సప్తద్వారసమోపేతందేహళీతోరణాన్వితమ్ । ధ్వజస్తంభసమోపేతంసర్వలక్షణసంయుతమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఆస్థానమణ్డపందివ్యమద్భుతంయాగమణ్డపమ్ । గోశాలాంధాన్యభవనంతతోమాలాకరంగృహమ్ ॥౩౫॥ వస్త్రగేహంతైలశాలాంఘృతార్థంభవనంపృథక్ । భక్ష్యశాలాంవిశాలాంచభూషణానాంగృహంతథా ॥ ౩౬ ॥ కర్పూరగంధమార్జాలతైలకస్తూరికాగృహమ్ । కల్పయాశుచరాజేంద్రగజాశ్వభవనంపృథక్ ॥ ౩౭ ॥ తామ్రపత్రైస్సుసంబద్ధంస్వర్ణాలంకారమణ్డితమ్ । శ్రీతీర్థమన్నశాలాగ్రేభూతీర్థంభూ

మిపాలక ॥ ౩౮ ॥ త్వయావినిర్మితంపూర్వంతోణ్డమానమహీపతే । త
దద్యకురుశోభాఢ్యంశిలాబంధనపూర్వకమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యుక్తోవాసుదే

భగవత్కథితతోణ్డమానన్నృపపూర్వోదన్తః.

వేనరాజావచనమబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ కథంపూర్వంమయాకూపః
కృతస్తేకేనజన్మనా ॥ ౪౦ । కోహంపూర్వంచకాజాతిస్తన్మమాచక్ష్వ
విస్తరాత్ । రాజ్ఞేత్యుక్తోఽబ్రవీద్రాజన్ శ్రీనివాసస్సుతాంగతిః ॥ ౪౧ ॥
శ్రీనివాసః ॥ పురావైఖానసోనామఋషిరత్యంతనిష్ఠధీః । భావికృష్ణావ
తారస్యకథాంశ్రుత్వాపురాతనీమ్ ॥ ౪౨ ॥ కాలానాంకర్మణాంచైవశ
రీరాణాంచనస్థితిః । జనానామితినిశ్చిత్యతపస్తప్తుంప్రచక్రమే ॥ ౪౩ ॥
ద్రావిడేచోళదేశేతుప్రకృష్టేకుశవిస్తృతే । కృష్ణరూపంప్రపశ్యామినిరా
హారోజితేంద్రియః॥౪౪॥ తపసాదుష్కరేణేతిసుదృఢంకృతనిశ్చయః । త
పసాతప్యమానస్యతస్యవైభక్తవత్సలః ॥ ౪౫ ॥ ప్రాదుర్బభూవభగవాన్
పురాగోపాలవేషభాక్ । ప్రాదుర్భూతంహరిందృష్ట్వాతుష్టావసమునిస్త
దా ॥ ౪౬ ॥ శ్రీవైఖానసః ॥ పూజాంకరోమిపురుషోత్తమపుణ్యమూ
ర్తేగోపాలవేషకరుణాకరదేవదేవ । ఇత్థంసమీరితఉవాచమునీశ్వరంతం
తస్యోచితంవచనమేషమహానుభావః ॥ ౪౭ ॥ శ్రీకృష్ణః ॥ త్వయాధ్యే
యశ్శ్రీనివాసోనాహంధ్యేయోమునీశ్వర । గచ్ఛశేషగిరింతత్రవల్మీకేవ
ర్తతేశుభా ॥ ౪౮ ॥ ప్రతిమాశ్రీనివాసస్యతత్పూజాంకురుసంతతమ్ ।
సంగమిష్యతితేమార్గేశూద్రశ్శ్రీరంగదాసకః ॥ ౪౯ ॥ పూజకస్యభవే
చ్ఛూద్రస్సేవకస్తేమహామునే । ఏవముక్తోథహరిణాసంప్రాప్తోవేఙ్క
టాచలమ్ ॥ ౫౦ ॥ సంగమస్తుబభూవాస్యమునేశ్శూద్రేణవర్త్మని । త
తస్తుతేనసహితోగత్వాశ్రీవేఙ్కటాచలమ్ ॥ ౫౧ ॥ వల్మీకస్థంహరిందృ
ష్ట్వాపూజయామాసవైమునిః । పుష్పాణ్యాహారయామాసరంగదాసో
మహాయశాః ॥ ౫౨ ॥ అకస్మాద్దైవయోగేనగంధర్వఃకుండలాహ్వయః।
స్నానార్థమాగమచ్ఛీఘ్రంస్వాభిస్త్రీభిర్జలాశయమ్ ॥ ౫౩ ॥ వసంతే
విజనేతత్రస్వామిపుష్కరిణీజలే । జలక్రీడాపరాస్తత్రదృష్ట్వాతారంగదా
సకః ॥ ౫౪ ॥ మదోద్రిక్తమనాభూత్వారేతోఽత్యాక్షీద్ధరాతలే । పున

స్నాత్వాఽశుచిర్భూత్వా పశ్చాత్తాపేననిందితః ॥ ౫౫ ॥ బద్ధంమాలా
కులంసర్వంపరిత్యజ్యపునస్తదా । పునరాహృత్యపుష్పాణిశీఘ్రమాదాయ
పాదజః ॥ ౫౬ ॥ దేవాగారంసమాసాద్యస్థితవానగ్రతోహరేః । రం
గదాసంమునిర్దృష్ట్వాఽగర్హయద్వచసాముహుః ॥ ౫౭ ॥ పూజాకా
లోహ్యతిక్రాంతశ్చక్రపాణేర్మహాత్మనః । కిమర్థంకృతవాన్కాలవిళంబం
శూద్రనందన ॥ ౫౮ ॥ నిందిత్వామునిశార్దూలేశూద్రంపూజావిలోప
నమ్।ఏవంవదతివిప్రేంద్రేదేస్థితేతూష్ణీంచపాదజే ॥౫౯॥ శంఖచక్రధరశ్శూ
ద్రమువాచపరయాగిరా ॥శ్రీనివాసః॥ మాభైషీఃపుత్రభద్రంతేరంగదా
సమహామతే ॥ ౬౦ ॥ మాయయామోహితంవిశ్వంససురాసురమాను
షమ్ । తత్రాపితవబుద్ధిస్తుపశ్చాత్తాపేనయోజితా ॥౬౧॥ తస్మాత్త్వమ
శుభశ్శూద్రసంత్యజాత్రకళేబరమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీరేసర్వపాపని
వారణే ॥౬౨॥ మరణాత్పుణ్యదేశేఽస్మిఞ్ఛుద్ధోజన్మాంతరేపునః । సుధ
ర్మతనయోభూత్వాతోణ్డదేశాధిపోభవ ॥౬౩॥తోణ్డమానితివిఖ్యాతోలో
కేకీర్తింగమిష్యసి । శతస్త్రీవల్లభోభూత్వామమభక్తశ్చకేవలమ్ ॥౬౪॥
తతస్త్వంసార్వభౌమస్సన్రాజ్యభోగముపైష్యసి । కన్యాదానప్రసంగ
శ్చభవిష్యతినసంశయః ॥ ౬౫ ॥ తస్మాద్దేహంత్యజాత్రైవనిరాహారోఽ
తినిర్మలః । సుధర్మరాజతనయోరాజాఽకాశానుజోభవేః ॥౬౬॥ ఇత్యు
క్తోవాసుదేవేనతనుంతత్రైవసోఽత్యజత్ । సత్వమద్యాకాశరాజాఽను
జోభూద్ధార్మికోనృపః ॥ ౬౭ ॥ తదాత్వయాకృతస్త్వేషకూపఆరామకా
రణాత్ । ఇతితేకథితంపూర్వంజన్మకర్మసముద్భవమ్ ॥ ౬౮ ॥ గోవిం

తోణ్డమాన్నృపప్రార్థనయాభగవత్కృతనవీనమన్దిరప్రవేశః.

దవచనంశ్రుత్వాతోణ్డమాన్రాజసత్తమః । కూపంసంశోధయామాసస్వ
కృతంపూర్వజన్మని॥ ౬౯॥ విమానంకారయామాసరత్నచిత్రంమహో
న్నతమ్ । చతుర్ద్వారసమోపేతంవైనతేయవిభూషితమ్ ॥ ౭౦ ॥ క
లశేనసమోపేతంసౌవర్ణేనాద్భుతేనవై । ఆగతానాంజనానాంచసమా
రోహావరోహయోః ॥ ౭౧ ॥ మార్గంయోజనవిస్తీర్ణం ససోపానంచకా
రహ । మధ్యేమధ్యేమంటపాన్ప్రపాకూపాంశ్చకారచ ॥ ౭౨ ॥ శ్రీని
వాసంసమాగమ్యతోణ్డమానబ్రవీత్తతః ॥ రాజా ॥ త్వయానియమితం

దేవ సర్వంసంపూర్ణతాంగతమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఆగచ్ఛాద్యజగన్నాథ చైత్యం
తవజనార్దన । ఇతిరాజవచశ్శ్రుత్వా భగవానాహభూపతిమ్ ॥ ౨౪ ॥ అవ
శ్యమనుగచ్ఛామితవభక్త్యాప్రతోషితః।ఇత్యుక్త్వాప్రస్థితం దేవం దేవైశ్చ
బ్రహ్మపురోగమైః ॥ ౨౫ ॥ వైఖానసఋషిశ్రేష్ఠై ర్బ్రాహ్మణైర్బ్రహ్మవి
త్తమైః । ఋక్సామగాయకైశ్చైవ మంత్రైశ్చవిధిపూర్వకమ్ ॥ ౨౬ ॥
వాదిత్రై ర్వాద్యమానైశ్చ ఘోషయద్భిర్దిశోదశ । దేవైర్బ్రహ్మపురో
గైశ్చ స్తువద్భిస్స్తుతిభిర్హరిమ్ ॥ ౨౭ ॥ ప్రవేశయామాసవరంసుమందిరం
శ్రీశ్రీనివాసంపురుషంపురాణమ్ । పద్మావతీంచాపిముదామహీపతి స్సమ
స్తలోకైర్మునిభిర్మహోత్సవైః ॥ ౨౮ ॥ పుష్పాణ్యవర్షంశ్చసురాసురా
ద్యా స్సయక్షగంధర్వనరోరగాశ్చ । దేవస్యమూర్ధ్న్యాశువిమానవర్యే
తంపూజయంత స్త్వృషయశ్చహర్షాత్ ॥ ౨౯ ॥ తతఆనందనిలయే తో
ణ్డమాన్నృపనిర్మితే । విమానాగ్ర్యే శ్రీనివాసో రరాజభగవాన్హరిః ॥
ఆనందజనకత్వాత్త మానందనిలయంవిదుః । వరపద్మాసనేసుస్థాం విధా
యకమలాలయామ్ ॥ ౩౧ ॥ పద్మావతీంవిశాలాక్షీం భగవానాత్మవక్ష
సి । అరిశంఖవిహీనోసౌ కటిన్యస్తకరోత్తమః ॥ ౩౨ ॥ దర్శయన్పాణి
నైకేన దక్షిణేనవృషాకపిః । పదపద్మంసురారాధ్యం గతించపరమాంనృ
ణామ్ ॥ ౩౩ ॥ కటిన్యస్తకరేణాపి నిజపాదాబ్జగామినామ్ । నృణాం
భవపయోరాశిం కటిదఘ్నంప్రదర్శయన్ ॥ ౩౪ ॥ విరాజతేవేఙ్కటేశ
స్సంప్రత్యపిరమాపతిః । ఇతి తేకథితంరాజన్మాహాత్మ్యం వేఙ్కటేశితుః॥
పవిత్రంపరమంపుణ్యంమఙ్గళానాఞ్చమఙ్గళమ్ ॥ ౩౫ ॥ ... *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
భగవత్కృతతోణ్డమాన్నృపనిర్మితనవీనమన్దిరప్రవే
శాదికథనంనామ త్రయోదశోధ్యాయః.

బ్రహ్మకారితదీపారోపణభగవదుత్సవప్రశంసా.

శతానందః ॥ సర్వాభ్యుదయకామోఽథ భూతానాంహితకా
మ్యయా । తదావై భగవాన్బ్రహ్మ దీపద్వయమకల్పయత్ ॥ ౧ ॥ ప్రా

ర్థయామాసగోవిందం వరమేకమనామయమ్ । యావత్కలియుగంతి
ష్ఠే త్తావద్దీపోభివర్ధతామ్ ॥ ౨ ॥ యదావిమానపతనం యదాదీపవినా
శనమ్ । తదావతారస్సంపూర్ణ ఇతిమేనిశ్చితోఽవధిః ॥ ౩ ॥ ఇతితస్మైవ
రందత్వా బ్రహ్మాణమవదద్ధరిః ॥ శ్రీనివాసః ॥ శ్రూయతాంవచనంతా
త భుజముద్ధృత్యచోచ్యతే ॥ ౪ ॥ ఉత్సవంకురుమేపుణ్యం బ్రహ్మన్లోక
పితామహ । ధ్వజారోహణమారభ్యరథాంతంచసవాహనం ॥ ౫ ॥
నైవేద్యంబహుచిత్రంచ బ్రాహ్మణైర్వేదపారగైః । కర్తవ్యంమమకల్యా
ణం త్రికాలేభయభక్తితః ॥ ౬ ॥ తదేతద్వచనంశ్రుత్వా పితుస్సచపితా
మహః । తోణ్డమానంసమాహూయ వచనంవ్యాహరత్తదా ॥ ౭ ॥
బ్రహ్మా ॥ వాహనానివిచిత్రాణి కురుశీఘ్రంరమాపతేః । రథోదారుమ
యస్తాత బహుచిత్రవిచిత్రితః ॥ ౮ ॥ అతంద్రేణమహీపాల కర్తవ్యోవిశ్వ
కర్మణా । ఛత్రాణిచామరేపుణ్యే వ్యజనంరాజసత్తమ ॥ ౯ ॥ ఇత్యుక్త్వా
విశ్వకర్మాణ మాహూయన్నృపతేర్వశమ్ । విధాతావిదధేపోపి యథారా
జానుశాసనమ్ ॥ ౧౦ ॥ వాహనానిరథచ్ఛత్ర చామరవ్యజనానిచ । కృత

మహోత్సవార్థం వేఙ్కటాద్రిమ్ప్రతినానాదేశీయనృపాగమనమ్.

వాన్క్షణమాత్రేణ ప్రీతయేమధుఘాతినః ॥ ౧౧ ॥ ఉవాచవచనందేవో
రాజానంసపితామహమ్ । సర్వదేశజనాకీర్ణ ముత్సవంచోత్తమంవిదుః ॥
ఆనయస్వనృపాన్త్సర్వా న్నానాదేశగతానితి । శాసితోవాసుదేవేన
భృత్యాన్సంప్రైషయన్నృపః ॥ ౧౩ ॥ అంగవంగకళింగాద్యాః ప్రా
గండాః కాశికాస్తతః । కాంభోజాః కేరళద్వీపా విరాటకురుజాంగలాః ॥౧౪॥
బర్బరాః పాణ్డ్యదేశీయా శ్చైద్యామాత్స్యాస్ససైంధవాః । ఆగతాస్తేమ
హీపాలా స్సకుటుంబాస్సవాహనాః ॥ ౧౫ ॥ కేచిద్యానగతాః కేచి
ద్గజస్థాః కేచిదశ్వగాః । కేచిచ్ఛిబికారూఢాః కేచిత్పద్భ్యాంసమాయ
యుః ॥ ౧౬ ॥ ఛత్రైస్సచామరైర్దివ్యై ర్మయూరశుకపింఛకైః । ఆ
రాధనంప్రకుర్వాణా విప్రాణాంచైవభోజనైః ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మక్షత్రియవి
ట్ఛూద్రా యేచాన్యేనవజాతిజాః । చండాలయవనాంత్యక్త్వా సర్వప
వసమాగతాః ॥ ౧౮ ॥ సమాగమేమార్గమధ్యే సంకీర్ణజనమణ్డలే ।

అశ్నంతః కేచిదాయాంతి కేనిదన్నవివర్జితాః ॥ ౧౯ ॥ కేచిత్క్షీరప్రపానా
శ్చ కేచిద్ధారణపారగాః । సర్వేఽభవన్మహేర్భక్తా శ్శ్రీనివాసస్యభూమిప॥
ధనానివస్త్రాణిచభూషణాని కాయాన్నజీవానిసుఖానిసర్వే । శ్రీవేఙ్క
టేశస్యపదార్పితాని చక్రుర్జనాభాగవతాః కలాయుగే ॥ ౨౧ ॥ తత్రా
హూయమునీన్సర్వా న్మహీపాలాన్యథాక్రమమ్ । కన్యామాసంగతే
భానౌ ద్వితీయాయాంజగత్పతేః ॥ ౨౨ ॥ ధ్వజారోహణమాధాయ సాం
కురార్పణమేవచ । వైఖానసమునిశ్రేష్ఠైః పూజామంత్రైః ప్రకల్పితా ॥

నరయానంరత్నమయం నిధాయపురతో హరేః । వాసుదేవంబభాషేథ
బ్రహ్మలోకపితామహః ॥ ౨౪ ॥ నరయానంసమారుహ్య కురుచైత్యప్రద
క్షిణమ్ । ఏవముక్తః ప్రత్యువాచ శ్రీనివాసః పితామహమ్ ॥ ౨౫ ॥ శ్రీనివా

* భగవదాజ్ఞయాబ్రహ్మకృతభగవన్మూర్తిచతుష్టయనిర్మాణప్రకారః. *

సః ॥ భోపుత్రబాలభావేఽసి శాసితో వేదనిర్ణయః । సచాద్యవిస్మృతస్తా
తపరీక్షాదీయతాంమమ ॥ ౨౬ ॥ సతద్వచనమాకర్ణ్య కించిచ్చింతాసమా
కులః । పరీక్షాంచదదావిష్ణో ర్వేదానాం వేదవిత్తమః ॥ ౨౭ ॥ స్ఖాలిత్య
మభవత్కించిత్పరీక్షాయాంవిధేస్తదా । తతోఽవబోధితస్సమ్య గ్వే
ధా వేదానుశాసనమ్ ॥ ౨౮ ॥ నిర్మమేక్షణమాత్రేణ శ్రీనివాసాత్మికా
శ్శుభాః । మూర్తీశ్చతస్రోమంత్రైస్తు చతుర్వేదసముద్భవైః ॥ ౨౯ ॥
పృథఙ్నామానితాసాంవై చకారసుమహామతిః । ఉత్సవశ్రీనివాసాఖ్యా
త్వాద్యాఽన్యాచోగ్రనామికా ॥ ౩౦ ॥ సర్వాధిపసమాఖ్యాన్యా లేఖ
కాఖ్యాతదాపరా । మూలమూర్తిరభూత్తాసాం మూర్తీనాంచతురాత్మ
నామ్ ॥ ౩౧ ॥ స్వయంశ్రీవేఙ్కటాధీశస్సర్వాత్మా జగదీశ్వరః । దే
వానాంకల్పయామాస తత్తన్మూర్త్యభిమానినామ్ ॥ ౩౨ ॥ అసంకీర్ణాని
కార్యాణి తానితానివిధిస్తతః । పఞ్చానామపిదేవానాం తత్తన్మూర్త్య
భిమానినామ్ ॥ ౩౩ ॥ చతుర్ముఖేషుచతురో మనస్యేకంవిధిస్తదా।
అనుసందధదాతేనే సర్వంకర్మమహోత్సవే ॥ ౩౪ ॥ ఉత్సవశ్రీనివా
సస్తు యాత్రాకర్మణిదీక్షితః। తేననిర్వర్తయామాస యాత్రాకర్మోత్సవం
విధిః ॥ ౩౫ ॥ నైవేద్యంబహుధాచిత్రం చక్రేబ్రహ్మోత్సవేశుభే।
గుడౌదనంతిలాన్నంచ పరమాన్నంపయశ్శ్రితమ్ ॥ ౩౬ ॥ ముద్గాన్నం

మాషకాన్నంచ దధ్యోదనమతఃపరమ్ । షడ్విధాన్నంచసాపూపం సపాయససశర్కరమ్ ॥ ౩౭ ॥ గుడాపూపాం స్తిలాపూపా న్మాషాపూపా న్మనోహరాన్ । మోదకాంశ్చశతచ్ఛిద్రప్రముఖాన్కారయన్విధిః ॥౩౮॥

బ్రహ్మకారితశ్రీనివాసమహోత్సవవైభవప్రకారవర్ణనమ్.

అర్పయామాసదేవాయ శ్రీనివాసాయవిష్ణవే । ఉత్సవశ్రీనివాసస్య వీథియాత్రాంమహోత్సవే ॥ ౩౯ ॥ కారయామాసవై వేధా ధ్వజారోహణపూర్వకమ్ । సాయంకాలేచపూర్వేద్యు ర్ధ్వజారోహణవాసరాత్ ॥ ౪౦ ॥ అనంతగరుడాద్యాశ్చ బ్రహ్మాద్యాశ్చతథామరాః । సర్వేచాన్యేమహర్ష్యాద్యా విష్వక్సేనపురస్సరాః ॥ ౪౧ ॥ వల్మీకాదిభవాం మృత్స్నాం పవిత్రాంనగరాద్బహిః । ఖానితాంవిధివన్మంత్రై ర్బ్రహ్మాస్తిమస్తకరోపితామ్ ॥ ౪౨ ॥ సర్వమఙ్గళవాద్యైశ్చసహసర్వపరిచ్ఛదైః । ససంభ్రమంసమానీయ ప్రాదక్షిణ్యేనవీథిషు ॥ ౪౩ ॥ అంకురార్పణమాతేను స్సహర్షపులకాంకురాః । తతోఽపరేద్యురుషసి ధ్వజారోహామహోత్సవమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఆరభ్యావభృథాంతంచపుష్పయాగాంతమేవచ । ఉత్సవంశ్రీనివాసస్యచకారవిధివద్విధిః ॥ ౪౫ ॥ తస్మిన్మహోత్సవేవిష్ణో ర్ధ్వజారోహణవాసరే । ప్రథమేప్రథమంయానం మనుష్యాన్దోళికాఽభవత్ ॥ ౪౬ ॥ ద్వితీయంచతథారాత్రా వభవచ్ఛేషవాహనమ్ । శేషేశయనశీలస్య శేషాచలనివాసినః ॥ ౪౭ ॥ సదా శేషప్రియస్యాస్య శ్రీనివాసస్యశార్ఙ్గిణః । ద్వితీయదివసేచాద్యం భూయోఽభూచ్ఛేషవాహనం ॥ ౪౮ ॥ ద్వితీయంచతథారాత్రా వభవద్ధంసవాహనమ్ । తృతీయదివసేచాద్య మభవత్సింహవాహనమ్ ॥ ౪౯ ॥ ద్వితీయంచతథాయానం రాత్రౌమార్తికమండపమ్।చతుర్థదివసేయానమాదిమంకల్పభూరుహః ॥ ౫౦ ॥ ద్వితీయమభవద్రాత్రౌ సర్వభూపాలవాహనమ్। పంచమేదివసేచాద్యం యానమాందోళికాఽభవత్ ॥ ౫౧ ॥ హరేరమృతసందాయి మోహినీవేషధారిణః । ద్వితీయంరజనాయానం వేదవేద్యస్యవై హరేః ॥ ౫౨ ॥ బభూవచస్వయంసాక్షా చ్ఛందోమూర్తిఃఖగేశ్వరః । ఆద్యంయానంషష్ఠదినే హనూమానభవద్ధరేః ॥ ౫౩ ॥ ద్వితీయమ్మంగళగిరి స్సోయంయానమభూద్ధరేః । మహిషీసంయుతస్యాస్య

వసంతోత్సవరాగిణః ॥ ౫౪ ॥ తృతీయంరజనాయానమాసీదైరావతో
గజః । సప్తమేభూద్దినేయానమాద్యంభాస్కరమణ్డలమ్ ॥ ౫౫ ॥ ద్వి
తీయమ్మంగళగిరిస్యానమాసీద్రమాపతేః । రమణీయతమోద్యానవిహా
రోత్సవరాగిణః ॥ ౫౬ ॥ కుసుమాపచయవ్యగ్రమహిషీజనశాలినః । తృ
తీయంరజనాయానమభవచ్చంద్రమండలమ్ ॥ ౫౭ ॥ అష్టమేదివసేచా
ద్యమభవద్వాహనంహరేః । నానావిధైరలంకారైర్మండితస్సుమహార
థః ॥ ౫౮ ॥ ద్వితీయంరజనాయానమభూదుచ్చైశ్శ్రవాహయః । న
వమేదివసేచాద్యంయానమాందోళికాఽభవత్ ॥ ౫౯ ॥ ద్వితీయంమం
గళగిరిర్యానమాసీద్రమాపతేః । హారిద్రైఃపింగళైశ్చూర్ణైరభిషిక్తస్య
మంగళైః ॥ ౬౦ ॥ సముద్యుక్తస్యావభృథస్నానమాంగళికోత్సవే ।
సఇత్థమ్మంగళైశ్చూర్ణైర్హారిద్రైరభిషేచితః ॥ ౬౧ ॥ సుందరమ్మంగ
ళగిరింసమారుహ్యాసతాంగతిః । చైత్యంప్రదక్షిణీకృత్యసహస్రైర్మ
హాజనైః ॥ ౬౨ ॥ జపద్భిర్వైదికాన్మంత్రాన్సహితశ్చద్విజోత్తమైః ।
చకారావభృథస్నానంభగవానాదిపూరుషః ॥ ౬౩ ॥ స్వామిపుష్కరి
ణీతీర్థేసర్వలోకైకపావనే । అవతారదినేతస్మిన్నక్షత్రేశ్రవణేప్రగే ॥
తృతీయమ్మంగళగిరిర్యానంరాత్రావభూత్తతః । ధ్వజావరోహణాభిఖ్యఉ
త్సవోఽభూత్తదాహరేః ॥ ౬౫ ॥ తతోఽపరేద్యురభవత్పుష్పయాగ
మహోత్సవః । దేశాంతరాదాగతానాంసపర్యాసీత్తతోనృణామ్ ॥
దేవాజగ్ముస్స్వకంధామరాజానోరాజసత్తమ । జగ్ముస్స్వనగరంది
వ్యందృష్ట్వాదేవమహోత్సవమ్ ॥ ౬౭ ॥ బ్రహ్మాజగామస్వంలోకం
నత్వావేఙ్కటవల్లభమ్ । సమాప్యచోత్సవంసర్వంసరాజాతోణ్డమా
న్నృపః ॥ ౬౮ ॥ వాసుదేవంనమస్కృత్యచాజ్ఞామాదాయమౌళినా ।
స్వపురంప్రాప్యధర్మాత్మాకృత్వార్చాంవేఙ్కటేశితుః ॥ ౬౯ ॥ సంస్థా
ప్యపూజయామాసస్వపురేనిజమందిరే । రాజ్యంచకారధర్మాత్మాస
త్యేనపృథివీపతిః ॥ ౭౦ ॥ గోబ్రాహ్మణహితార్థాయచాతిథీనాంహితా
యచ । సద్ధర్మనిరతశ్శాంతోజితమన్యుర్జితేంద్రియః ॥ ౭౧ ॥ నిత్యమా
రాధయన్కృష్ణంబిలమార్గేణచాగతః । ఇత్థంకుర్వతిరాజేంద్రేరాజరాజ

గంగాస్నానగంతృకూర్మాఖ్యద్విజవృత్తాంతః.

కులోద్భవే ॥ ౨౨ । కార్తికేమాసిసంప్రాప్తేదైవయోగేనభూపతే ॥
సమాయయాద్విజశ్రేష్ఠఃకూర్మోవాసిష్ఠగోత్రజః ॥౨౩॥ పితురస్థిసమాగృ
హ్యగంగాస్నానసముత్సుకః । అకస్మాద్రాజనగరంవిప్రక్షత్రియసంకుల
మ్ ॥౨౪॥ సమంతతస్సమాకర్ణ్యతోణ్డమాన్కీర్తిసంభ్రమమ్ । రాఘవా
ఖ్యసుతేనైవమహాలక్ష్మ్యాఖ్యభార్యయా ॥ ౨౫ ॥ పురాద్బహిర్వినిక్షిప్యభా
ర్యాంపుత్రంచసద్విజః।సమాసదద్రాజగృహంరాజదర్శనలాలసః ॥ ౨౬ ॥
సింహాసనగతంకాంతంవిద్వన్మండలమండితమ్ । తమాశీర్భిర్విశేషేణసం
స్తుత్యపృథివీపతిమ్ ॥ ౨౭ ॥ రాజానమబ్రవీద్విప్రఃకూర్మోవేదాంతపార
గః ॥ కూర్మః ॥ శ్రుతాబహుముఖాత్కీర్తిస్తవభూపవిశాంపతే ॥ ౨౮॥
తచ్ఛ్రుత్వాద్యసమీపంతేసంప్రాప్తోఽహంనృపోత్తమ । ఇతివిప్రవచ
శ్శ్రుత్వాపూజయామాససద్విజమ్ ॥ ౨౯ ॥ తోణ్డమానః ॥ కిమా
గమనకార్యంతేతన్మమాచక్ష్వభోద్విజ । ఇత్థముక్తోఽబ్రవీద్రాజన్కూర్మో
వేదవిదాంవరః ॥ ౩౦ ॥ కూర్మః ॥ మత్పితాప్రేతతాంప్రాప్తఃకాలే
నపృథివీపతే । తస్యాస్థినిచయంనీత్వాగంగామజ్జనహేతవే ॥ ౩౧ ॥ కా
శీంగచ్ఛామిరాజేంద్రమనసాకృతనిశ్చయః । దైవాచ్చగర్భిణీజాతామ
మభార్యాపతివ్రతా ॥ ౩౨ ॥ పఞ్చవర్షశ్చమేపుత్రోనశక్తోగంతుమాత్మ
నా । తస్మాత్త్వయామహారాజరక్షణీయాచతావుభౌ ॥ ౩౩ ॥ అశక్తో
హంతయాగంతుంగర్భిణ్యాతుద్విజప్రియ । స్త్రీణాంపత్యుర్గృహేవాసో
నియతశ్చేదితోఽన్యథా ॥౩౪॥ పిత్రోస్సమీపేవాసస్తుతదభావేస్వసుర్గృ
హే । అథవామాతులగృహేత్వథవారాజమందిరే ॥౩౫॥ షడేతేపితర
స్స్త్రీణామితిజానామితత్స్థితిమ్।తస్మాత్త్వంరక్షరాజేంద్రసుతంభార్యాం
చగర్భిణీమ్ ॥౩౬॥ ఇత్యేవముక్తోవిప్రేణకూర్మసంజ్ఞేనతోణ్డమాన్ । బా
ఢమిత్యుక్తవాన్రాజాతస్యదత్త్వాధనంబహు ॥ ౩౭ ॥ తత్రసంస్థాప్యతౌవి
ప్రోబాష్పసందిగ్ధలోచనః । అబ్రవీత్ససుతాంపత్నీంబాష్పపర్యాకులేక్ష
ణామ్ ॥ ౩౮ ॥ గచ్ఛామ్యహంవరారోహేగంగాంభాగీరథీంప్రియే ।
మారుదస్త్వంవరారోహేపశ్యపుత్రంభయాతురమ్ ॥ ౩౯ ॥ ఇత్యేవ
ముక్తాసావిప్రపత్నీభర్తారమబ్రవీత్ । నిజనాథస్యవదనంపశ్యంతీదుఃఖ

భాగినీ ॥ ౯౦ ॥ శీఘ్రమాగచ్ఛభోస్వామిన్కృత్వాగంగావగాహనమ్ ।
పుత్రోఽపితేమహాప్రాజ్ఞస్త్వామేవమనుమన్యతే ॥ ౯౧ ॥ ఇత్థంవదంతీం
స్వాంభార్యాంపశ్యన్నాలింగ్యచాత్మజమ్ । జగామవిప్రోరాజేంద్రపశ్య
న్నైవపృష్ఠతఃపునః ॥ ౯౨ ॥ సాజగామగృహంరాజ్ఞఃపశ్యంతీపతిమాత్మ
నః । పరిమృజ్యాక్షిజంతోయంసాంత్వయిత్వాసుతంతథా ॥ ౯౩ ॥ రా
జపత్నీంసమాసాద్యపుత్రేణసహసంస్థితా । గతేవిప్రేసరాజర్షిస్తస్యభా
ర్యాంచసుందరీమ్ ॥ ౯౪ ॥ దృష్ట్వాచింతాకులోభూత్వామనసీత్థమచిం
తయత్ । త్రివిధాఃపురుషాఃప్రోక్తాధియస్తేషాంపృథగ్విధాః ॥ ౯౫ ॥ త
స్మాన్మయాతియత్నేనస్థాపనీయాద్విజప్రియా । ఇతిసంచింత్యధర్మాత్మా
తోణ్డమాన్రాజసత్తమః ॥ ౯౬ ॥ ఏకాంతేభవనంకృత్వాస్థాపయామా
సతత్రతామ్ । అన్నంషణ్మాసపర్యాప్తంసకృతోఽపస్కరందదౌ ॥ ౯౭ ॥
తండులాద్యైశ్చకాష్ఠాంతైస్సర్వోపకరణైస్సమమ్ । తద్గృహంశృంఖలై
ర్బద్ధ్వాసరాజాతోణ్డమాన్నృపః ॥ ౯౮ ॥ దూతాన్విధాయవైదూరేచా
ర్ధక్రోశాయతేనిజే । గృహఏవక్వచిత్కోణేనిగూఢంతాంతదాన్యధాత్ ॥
ధూర్తానాంతుయథాసేయంనగచ్ఛేద్గోచరందృశామ్ । తతోరాజ్యేస
మాసక్తో రాజాకార్యవశంగతః ॥ ౧౦౦ ॥ రాజ్యభారేణరాజేంద్రవ్య
స్మరద్బ్రాహ్మణప్రియామ్ । ద్వివత్సరాంతేవిప్రేంద్రఃకృత్వాగంగావ
గాహనమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ గయాంగత్వాగయాశ్రాద్ధంకృత్వానిజపితుస్త
థా । గంగాయాంవివధంచోఢ్వాస్కంధదేశేద్విజోత్తమః ॥ ౧౦౨ ॥
తోణ్డమానపురంప్రాప్యప్రవివేశనృపాలయమ్ ॥ రాజానమబ్రవీద్రాజ
న్నాశీర్భిరభినంద్యచ ॥౧౦౩॥ దీర్ఘాయుర్భవరాజేంద్రపుత్రవాన్జ్ఞానవా
న్భవ । త్వత్ప్రసాదేనరాజేంద్రకృతంగంగావగాహనమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ గం
గావగాహనంరాజన్కురుతత్ఫలితైశ్శుభైః । ఏవముక్తస్సరాజర్షిర్విస్మృ
తాంబ్రాహ్మణీంస్మరన్ ॥ ౧౦౫ ॥ స్తబ్ధోబభూవచాకస్మాద్దండాహతఇ
వోరగః । పద్మవ్యూహేషడ్రధికైర్ద్రోణకర్ణపురోగమైః ॥ ౧౦౬ ॥
నిరుద్ధానాంసైంధవేనబాలమర్జుననందనం । నిహతంపశ్యతాంరాజన్
పాండవానాంమహాత్మనాం ॥ ౧౦౭ ॥ వాసుదేవముఖాచ్ఛ్రుత్వాచా
ర్జునస్యమనోయథా । రామబాణేనవిద్ధస్యరావణస్యమనోయథా ॥

తథైవతోండమానస్యహృదయంపర్యకంపత । ధైర్యేణమనసస్స్వాస్థ్యం
ప్రాప్తవాన్సప్రజాపతిః ॥ ౧౦౯ ॥ తదాహభారతీంవిప్రఃకించిద్దుఃఖస
మన్వితః । రాజానంరాజశార్దూలంపప్రచ్ఛకుశలంతదా ॥ ౧౧౦ ॥ భా
ర్యామేగర్భిణీపూర్వంప్రసూతాకింసుతంసుతామ్ । నశ్రూయతేతయో
ర్వార్తామమచిత్తప్రతోషిణీ ॥ ౧౧౧ ॥ పుత్రోమేనిర్గుణోరాజన్సర్వ
దాక్రీడనేరతః।తటాకేపుష్కరిణ్యాంవాకూపేవావిపులాంభసి ॥ ౧౧౨॥
తస్మాన్మేమనసోదుఃఖంసదాభావివిశాంపతే । భార్యామేరాజశార్దూల
మమదర్శనకారణాత్ ॥ ౧౧౩ ॥ నచాగతావరారోహాకుతోమేభ్రమ
తేమనః । సుతంభార్యాంచింతయామిదివానక్తంచగర్భిణీమ్ ॥ ౧౧౪ ॥
తస్యాలాపమితిశ్రుత్వారాజాధైర్యేణభారతీమ్ । వ్యాహరత్తోణ్డమానో
పియథాధీరోహ్యావర్తత ॥ ౧౧౫ ॥ తోణ్డమానః ॥ భోభూసురకులో
త్పన్నమాభైషీఃపుత్రకారణాత్ । క్షేమప్రసూతాతేభార్యాపుత్ర్యాపు
త్రేణతిష్ఠతి ॥ ౧౧౬ ॥ బహవోయోషితోవిప్రమయాదృష్టాఇతఃపురా ।
నసుతోనచతేభార్యామమదృష్టిపథంగతా ॥ ౧౧౭ ॥ అథతద్వృత్తమ
ఖిలంశ్రూయతాంభూసురోత్తమ । పూర్వదేవగురోర్వారస్సంప్రాప్త
స్తుగతేదినే ॥ ౧౧౮ ॥ తద్దినేవేఙ్కటేశస్యప్రసక్తమభిషేచనమ్ । త
ద్దర్శనార్థంమేకన్యాస్సర్వాజగ్ముర్మహీసుర ॥ ౧౧౯ ॥ తాభిస్సమేతా
తేభార్యాపుత్రీపుత్రసమన్వితా । జగామవేఙ్కటంశైలందేవదర్శనకా
రణాత్ ॥ ౧౨౦ ॥ అద్యశ్వోవాపరశ్వోవాసాగమిష్యతితేఽన్తికమ్ । ఇ
తితంసాంత్వయిత్వాసగూఢంపుత్రమభాషత ॥ ౧౨౧ ॥ గచ్ఛాద్యపు
త్రభవనంవిప్రపత్న్యాస్తుశోభనమ్ । ఛిన్ధిశృంఖలమవ్యగ్రఃప్రవిశ్యాన్త
ర్గృహంపునః ॥ ౧౨౨ ॥ తాందృష్ట్వాపుత్రసహితాంశీఘ్రమానయభూ
సురీమ్ । సచగత్వాతివేగేనకృతవాన్జనకేరితమ్ ॥ ౧౨౩ ॥ దదర్శతత్రా
స్థిమాత్రంరుదన్గద్గదకంఠవాన్ । ధ్రువంనోవంశనాళంతుచ్ఛిన్నమూలంభ
విష్యతి ॥ ౧౨౪ ॥ ఇతిసంచింతయన్నేత్యపితరంవాక్యమబ్రవీత్ । భో
తాతరాజవంశస్యనాశకాలస్సమాగతః ॥ ౧౨౫ ॥ యతస్సాబ్రాహ్మణీ
పూర్ణగర్భాసహసుతామృతా । అస్థిభూతానిజేగేహేతదన్నాద్యవిచా
రణాత్ ॥ ౧౨౬ ॥ ఇత్యుక్త్వోవిప్రవర్యాయపాకార్థంతణ్డులాదికమ్ ।

•తోణ్డమాన్ప్రార్థనయాభగవత్కృతకూర్మద్విజపుత్రాద్యుజ్జీవనక్రమః•

దదాధైర్యేణరాజేంద్రస్సజగామజలాంతికమ్ ॥ ౧౨౭ ॥ తస్మిన్గతేవిప్ర
ముఖ్యేరాజాశేషాచలంయయౌ । పుత్రేణసహితోరాజాశరణార్థంర
మాపతేః ॥ ౧౨౮ ॥ పాదద్వయంప్రపన్నస్తు రుదన్నాసీన్మహీపతిః ।
రుదంతంచనృపందృష్ట్వాశ్రీనివాసస్తదాబ్రవీత్ ॥ ౧౨౯ ॥ శ్రీభగవాన్॥
అకాలేచకిమర్థంత్వ మాగమోనృపసత్తమ । రాజరాజకిమర్థంతేరోద
నంజాయతేఽధునా ॥ ౧౩౦ ॥ ధీరత్వంచధనుష్మత్త్వం ప్రసృతంభూత
లేతవ । అద్యకింకారణంతాతరోదనేవదతన్మమ ॥౧౩౧॥ ఇత్యుక్తశ్శ్రీ
నివాసేన నాబ్రవీత్సచకించన । విదిత్వాహృదయంతస్య జగాదవచనం
తతః ॥ ౧౩౨ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ విదితంహృదయంరాజన్నాతురస్యతవా
ధునా । త్వయాకృతమిదంపాపంమయైవాచరితంనృప ॥ ౧౩౩ ॥ నివ
ర్తస్వచపాపాత్మన్ కింకరోమినృపాత్మజ । అకార్యంకర్మభూపాల త్వ
యాకృతమరిందమ ॥ ౧౩౪ ॥ అహంపాపోదురాచారో నిత్యదుఃఖస
మన్వితః । హాఽకాలేకాలమేష్యామిక్రూరంవానరకంనృప ॥౧౩౫॥ ఆదా
తవ్యంహిదౌర్భాగ్యంస్వభక్తస్యదురాత్మనః । దరిద్రత్వంతథాభక్తస్సై
వంధర్మవిదోవిదుః ॥౧౩౬॥ మయితేభక్తిభావేచలోపోనైవత్వయాకృ
తః । కింకరోమిక్వగచ్ఛామి క్రూరంపాపంత్వయాకృతమ్ ॥ ౧౩౭ ॥
తథాపితవసాహార్ద్రా త్కరిష్యేజీవితాన్మృతాన్ । కలౌవేఙ్కటనాథే
ననృపస్యాస్యవిమోక్షణమ్ ॥ ౧౩౮ ॥ కృతంమహాపాతకిన ఇతికీర్తిర్భ
విష్యతి । పుత్రంప్రేషయభూపాల శాపభీరుమరిందమ ॥ ౧౩౯ ॥ తే
షాంమృతానామానేతుం సర్వాణ్యస్థీనిసంప్రతి । ఇతిశ్రీవేఙ్కటపతేర్వా
క్యంశ్రుత్వాసచాతురః ॥ ౧౪౦ ॥ ప్రేషయామాసపుత్రంతాన్యస్థీన్యా
నేతుమాత్మనః । సజగామాతివేగేనమృతానాంభవనంనృప ॥ ౧౪౧ ॥
బద్ధ్వాతదస్థినిచయం వస్త్రేణాచ్ఛాద్యభూపతే । నరయానేవినిక్షిప్య
చాచ్ఛాద్యనృపనందనః ॥ ౧౪౨ ॥ తదాశేషగిరింప్రాప్య పితరంవా
క్యమబ్రవీత్ । తదస్థిమండలంతాత సంప్రాప్తంవిద్ధిభూపతే ॥ ౧౪౩ ॥
శ్రీనివాసాయశాంతాయ తదానీతంవదాధునా । సపుత్రవచనంశ్రుత్వా
శ్రీనివాసమభాషత ॥ ౧౪౪ ॥ రాజా ॥ సమానీతఃపుత్రకేణమృతా

స్థినిచయోహరే । యథా తేజీవితంకృష్ణప్రాప్నువంతితథాకురు ॥౧౪౫॥
ఏవముక్తశ్శ్రీనివాసస్తదస్థినిచయంనృప । కరాభ్యాంప్రతిగృహ్యాథ
స్వోత్తరీయేబబంధహ ॥ ౧౪౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీయత్రతస్యాపూ
ర్వదిశిస్థితమ్ । పాండుతీర్థంసమాసాద్యతస్యతీరముపాగతః ॥ ౧౪౭ ॥
తత్రకించిద్దేవఖాతమాసాద్యమధుసూదనః । తోణ్డమానంచతత్పుత్రం
త్యక్త్వాతీర్థముపాగతః ॥ ౧౪౮ ॥ ఆకంఠజలమధ్యేచనిమమజ్జజనార్దనః ।
అస్థీనితత్రనిక్షిప్యశిలాయాంతీర్థసన్నిధౌ ॥ ౧౪౯ ॥ ప్రక్షాళ్యవిష్ణుఃపస్పృ
ర్శస్వాఞ్జలిక్షిప్తవారిణా।జీవనంసన్నిపతితంతదస్థినిచయేతదా ॥ ౧౫౦ ॥
ఇతి తేజీవితావిష్ణోః పాణిస్పర్శప్రభావతః । వవృషుఃపుష్పవర్షాణితత్తీర్థే
వాసవాదయః ॥ ౧౫౧ ॥ విస్మేరచిత్తాస్సర్వేపిదృష్టతత్తీర్థవైభవాః ।
యదాతీర్థప్రభావేనజీవితామృతకాశ్చతే ॥ ౧౫౨ ॥ తదాసర్వేసురారా
జన్బ్రహ్మరుద్రేన్ద్రపూర్వకాః । అస్థితీర్థమితిఖ్యాతం తస్యనామదదుర్ము
దా ॥ ౧౫౩ ॥ యేషామత్రాస్థినిపతేన్నరకేవసతామపి । తేసర్వేస్వర్గ
మృచ్ఛంతుసద్యఇత్యపితేఽవదన్ ॥ ౧౫౪ ॥ ఉజ్జీవయన్సోఽథమృతాంస
పుత్రాంతాంకూర్మభార్యాంనిజగర్భవాసితామ్ । దదౌనృపాయాతివి
మూఢచేతసేదత్వాథతంపార్థివమాబభాషే ॥ ౧౫౫ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ కృ
తోపకారస్యకృతాహ్యుపక్రియాశతాధికాతేనృపతేమయాధునా। తవా
గ్రజస్యాప్తతయాకృతామయాహ్యుపక్రియేయంధరణీపతేతవ ॥౧౫౬॥
ఇతఃపరంమౌనమహంప్రపద్యేనాత్యంతమేకాంతిజనాత్పరేణ । కేనాపి
కుర్వేసహవాగ్విలాసంసాకౌతుకాలావన్యముఖాద్విభాషే ॥ ౧౫౭ ॥ గ
చ్ఛత్వదీయంపురమద్యరాజన్తస్మైద్విజాయాఖిలలోకసాక్షిణీమ్ । భా
ర్యాంసపుత్రామతిభక్తియుక్తాంప్రదాయరాజ్యం త్వమకంటకంకురు ॥

తోణ్డమానాజ్ఞయాస్వావాసమ్ప్రతిసకుటుమ్బకూర్మద్విజగమనమ్.

ఇత్యుక్తోవాసుదేవేనతత్పత్నీసహితోనృపః । గత్వాచనగరంపుత్రసహి
తఃకూర్మమబ్రవీత్ ॥ ౧౫౮ ॥ భూదేవతవభార్యేయంసుపుత్రీపుత్రసం
యుతా । సంప్రాప్తాదైవయోగేనతాంగృహ్ణీష్వద్విజోత్తమ ॥ ౧౫౯ ॥
ఇత్యుక్త్వాససుతాంపత్నీంసవిప్రాయన్యవేదయత్ । వృత్తాంతమఖిలం
జ్ఞాత్వాపత్న్యారాజముఖాద్ద్విజః ॥ ౧౬౦ ॥ రాజ్ఞస్సమక్షంపప్రచ్ఛ

పత్నీంశిశుసుతాన్వితామ్ । క్వగతాసిమహాభద్రేయథావత్కథ్యతామి
తి ॥ ౧౬౨ ॥ మహాలక్ష్మీః ॥ కింవదిష్యామి హేస్వామిన్ దేవమాయాం
దురత్యయామ్ । తస్యోదరేమయాదృష్టోవిచిత్రోలోకవిస్తరః ॥ ౧౬౩ ॥
లోకాలోకోమయాదృష్టో దృష్టాబ్రహ్మముఖాస్సురాః । సాత్త్వికా
రాజసాశ్చైవతమఃప్రకృతయస్తథా ॥ ౧౬౪ ॥ రాఘవః ॥ తాతాద్భు
తంమయాదృష్టంత్రినేత్రాణాంగణస్తథా ॥ శిశుః ॥ సాగరాస్సప్తమే
తాతదృష్టిమార్గముపాగతాః ॥ ౧౬౫ ॥ గుహాగిర్యటవీవృక్షా దేవదాన
వరాక్షసాః । ఇత్యుక్తోలజ్జితోఽవాదీ త్పత్నీసుతశిశూన్ద్విజః ॥ ౧౬౬ ॥
ధిఙ్మేజన్మతపోఘోరంధిగ్వేదాధ్యయనంతథా ॥౧౬౬½॥ నారాయణస్యా
ఖిలలోకధామ్నాం నివాసభూతస్యచరాచరాణామ్ । దృష్టంభవద్భిర్జ
ఠరేవిచిత్రంభూగోళముఖ్యాఖిలలోకజాలమ్ ॥ ౧౬౭ ॥ త్రినేత్రముఖ్యై
స్సహచీర్ణపూర్ణపుణ్యైరపీదంమనుజైర్నలభ్యమ్ ॥ ౧౬౮ ॥ ఇత్యేవం
సంస్తువన్స్వీయాన్పత్నీసుతశిశూన్ద్విజః । రాజానంచాపిసంస్తుత్య
దేశంగంతుంప్రచక్రమే ॥ రాజా ॥ అహోభాగ్య మహోభాగ్యం
త్వత్పత్నీసుతయోశ్శిశోః ॥ ౧౬౯ ॥ యద్దృష్టంశ్రీనివాసస్యజఠరేసర్వ
మద్భుతమ్ । ఇత్యుక్తోనృపవర్యేణ సహభార్యస్సుతాన్వితః ॥ ౧౭౦ ॥ జ
గామవిప్రముఖ్యోసౌ రఙ్గక్షేత్రంస్వమాశ్రమమ్ । శ్రీనివాసప్రసాదేన
తోణ్డమాన్భక్తిసంభ్రమాత్ ॥ ౧౭౧ ॥ సవిప్రస్సహితఃపుత్రభార్యా
భ్యాంభవనంయయౌ । విసృజ్యవిప్రంభూపాలస్సకుటుంబంసపుత్రకమ్ ॥
దధ్యౌచిత్రంహరేఃకర్మనిగ్రహంతస్యచాత్మని ॥౧౭౨½॥ వ్యచింతయద్వే
ఙ్కటనాథవైభవంతీర్థానుభావంద్విజదేవభక్తః ।కరోమికింవేఙ్కటనాథ
తుష్టయేదాస్యామికింతస్యహరేఃప్రసత్తయే ॥౧౭౩½॥ ఇతిచింతాపరోభూ
ఆఙ్గీరసోక్త్యాశ్రీనివాసమర్చయంతం తోణ్డమానమ్ప్రతిభగవదుక్తిః.
త్వావిప్రాన్వేదవిదోఽబ్రవీత్ ॥ ౧౭౪ ॥ తోణ్డమానః ॥ భూదేవాదే
వతుష్ట్యర్థేక ఉపాయోహ్యనామయః । కథంతుష్యతిగోవిందో వదమే
గురుసత్తమాః ॥ ౧౭౫ ॥ రాజ్ఞస్తువచనంశ్రుత్వానృపమాంగిరసోగురుః ।
అబ్రవీచ్ఛ్రీనివాసస్య నిగ్రహాద్భీతమాతురమ్ ॥ ౧౭౬ ॥ గురుః ॥ తద
నుగ్రహసిద్ధ్యర్థం తత్పూజాంకురుభోనృప । సహస్రనామభిర్దివ్యైస్సా

హస్రైస్తులసీదళైః ॥ ౧౭౭ ॥ తత్ప్రీతిహేతుస్తులసీ తస్మాత్త్వంపూ
జయాచ్యుతమ్ । తేనాపరోక్షమాయాతి తవవేఙ్కటవల్లభః ॥ ౧౭౮ ॥
తతస్తద్వచనంశ్రుత్వా తచ్చకారతథా నృపః । తులసీదళసాహస్రంస్వర్ణ
రత్నవినిర్మితమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వేఙ్కటేశాత్మకైర్నామసహస్రైస్తత్పదేఽ
ర్పయన్ । క్రమేణమాసత్రితయం పూజాంతస్యచకారసః ॥ ౧౮౦ ॥
ఏవంపూజాంకృతవతి భూపాలేభూరివిక్రమే । త్యక్తవాన్నచవై ముఖ్యం
నారాయణగిరీశ్వరః ॥ ౧౮౧ ॥ తదాసరాజాదుఃఖేన సర్వజ్ఞంవాక్య
మబ్రవీత్ ॥ తోణ్డమానః ॥ భక్తానామపరాధంనగణయంతిగుణాధికాః ॥
క్షమస్వమమదౌరాత్మ్యంభక్తస్యపురుషోత్తమ । వరదానేవాసుదేవ
భవాన్ శ్రేష్ఠతమోమతః ॥ ౧౮౩ ॥ దయాంకురుదయాసింధోభక్తోపరి
భయాపహ । ఇత్యుక్తస్తోణ్డమానేనభగవాన్వేఙ్కటేశ్వరః ॥ ౧౮౪ ॥
తదాహభారతీంరాజన్నాకాశపథమాశ్రితః । భక్తాశ్చబహవస్సంతి
నాస్తితత్సదృశోభువి ॥ ౧౮౫ ॥ కర్మకృత్వాసుఘోరంతుబ్రహ్మస్త్రీ
పుత్రఘాతుకమ్ । ప్రపిత్ససికథంపారందుఃఖాద్రాజకుమారక ॥ ౧౮౬ ॥
తవాగ్రజోపకారేణ జీవితంతుమయాకృతమ్ । ఏవమాకాశగాంవా
ణీం శ్రుతవాన్రాజసత్తమః ॥ ౧౮౭ ॥ తదాహదేవదేవేశంరాజా
మోహవశంగతః ॥ రాజా ॥ కృతోపకారాఃపురుషా నవదంతికృతం
హరే ॥ ౧౮౮ ॥ కోవదేద్ధికృతాంసేవాం మూఢోఽపిగుణవర్జితః । మాం
వినానహితేభక్తస్త్రిషులోకేషువిద్యతే ॥ ౧౮౯ ॥ కోవాపురాణ
పురుష త్వయ్యేకాంతరతస్సదా । భక్తానామగ్రణీశ్చాహం దయాళూ
నాంత్వమగ్రణీః ॥ ౧౯౦ ॥ ఏవంగర్వోక్తిమాకర్ణ్యతూష్ణీమాసీద్రమా
పతిః।తతోభూయోఽతిభక్త్యాఽయంపూజయామాసమాధవమ్ ॥౧౯౧॥

కుర్వగ్రామస్థభీమాఖ్యకులాలోదన్తః.

సౌవర్ణరత్నఖచిత తులసీకుసుమవ్రజైః । తతఃకదాచిదద్రాక్షీత్తోణ్డమా
న్నృపసత్తమః ॥ ౧౯౨ ॥ సౌవర్ణరత్నఖచిత తులసీకుసుమోపరి । సం
స్థితాంమృణ్మయీంశ్యామాం తులసీకుసుమావళిమ్ ॥ ౧౯౩ ॥ తతఃకదా
చిన్నృపతిర్నిరస్తాంచసుదూరతః । సౌవర్ణరత్నఖచితతులసీకుసుమావళి
మ్ ॥ ౧౯౪ ॥ దదర్శమృణ్మయీంచైవ సులగ్నాంహరిపాదయోః । శ్యా

మాం సురుచిరామార్ద్రాం తులసీకుసుమావలిమ్ ॥ ౧౯౫ ॥ దృష్ట్వైవ శ్రీ
పతేస్స్వస్మిన్నిగ్రహం చింతయన్నృపః । ముక్తకంఠం రుదన్నూచే తోణ్డ
మాన్భృశదుఃఖితః ॥ ౧౯౬ ॥ భగవన్ఘోరపాపం మామనాథం కిము
పేక్షసే । కేనభక్తాగ్రగణ్యేన స్వీకరోషి సమర్పితామ్ ॥ ౧౯౭ ॥ మృణ్మ
యీమేవ సంప్రీత్యా తులసీకుసుమావలిమ్ । ఇత్యేవముక్తో భగవాంస్తోణ్డ
మానేన వై హరిః ॥ ౧౯౮ ॥ రాజానం రమణీయాంగం ప్రత్యభాషత భూ

తోణ్డమానమ్ప్రతి భగవద్జ్ఞాపితభీమాఖ్యకులాలోదన్తః

పతే ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భక్తాశ్చ బహవస్సంతి త్రిగుణాస్త్రివిధాత్మకాః ॥
తేషాం మధ్యే దరిద్రోఽస్తి కులాలో భీమనామకః । అత్రైవోత్తరదిగ్భాగే
రాజన్యోజనదూరతః ॥ ౨౦౦ ॥ స కులాలోఽతిభక్త్యైవ భిత్తికాబిలమధ్యతః ।
దారుభూతం చ మాం శూద్రః ప్రత్యహం పూజయత్యసౌ ॥ ౨౦౧ ॥ స్వ
స్థశ్శాంతస్స్వకృత్యం చ ప్రసమాప్య హరిప్రియః । స్నాత్వా విధివదాత్మ
జ్ఞో మృణ్మయైస్తులసీసుమైః ॥ ౨౦౨ ॥ తద్భక్త్యా పరితుష్టేన తదంగీక్రి
యతే మయా । తత్ర గత్వా ప్రతిదినం తం దృష్ట్వా తత్ప్రియాం తథా ॥ ౨౦౩ ॥
రాజన్బహువిధాస్సంతి మద్భక్తాశ్చ విరాగిణః । యదుక్తం తు త్వయా పూ
ర్వమేకోఽహం భక్తిమానితి ॥ ౨౦౪ ॥ తద్వచస్త్వదహంకారమహో
చ్ఛ్రాయవిజృంభితమ్ ॥ ౨౦౪౹ ॥ తదుక్తమాకర్ణ్య వినమ్రమస్తకస్సంత్యజ్య

భీమాఖ్యకులాలనగరమ్ప్రతి తోణ్డమానగమనమ్.

చైత్యం తదను ప్రజాపతిః । పద్భ్యాం జగామోజ్ఝితరాజగౌరవస్తదాస్య
మార్గం ప్రణమన్ముహుర్ముహుః ॥ ౨౦౫౹ ॥ తం చక్రవర్తినం దృష్ట్వా పద్భ్యాం
ధావంతమాతురం ॥ ౨౦౬ ॥ పృచ్ఛంతం తస్య భవనం పరితో ఘటకారిణః । ప్రా
హుస్తం భగవద్భక్తం కులాలం మార్గవర్తినః ॥ ౨౦౭ ॥ వసత్యత్రైవ రా
జన్స కులాలో భీమనామకః । భక్తిర్యస్య హరౌ కృష్ణసేవాం నిత్యం కరో
తి యః ॥ ౨౦౮ ॥ ఏవముక్తస్స లోకైశ్చ పథికైః పృథివీపతిః । జగామ త
స్య భవనం తోండమాన్ రాజసత్తమః ॥ ౨౦౯ ॥ తద్గృహాద్బహిరాస్థా
య స్తుతవాంస్తద్గృహం నృపః । ద్వారతోరణమాసాద్య పపాత గతవిభ్ర
మః ॥ ౨౧౦ ॥ తతః కులాలో భ్రమితో జనైర్విజ్ఞాపితస్తదా । దదర్శ

రాజశార్దూలం పతితంప్రాఙ్గణేతదా ॥౨౧౧॥ కిమిదంభోమహత్కష్టం రాజాస్వాపతితఃకుతః । మమాపరాధోనాస్త్యత్ర తథాపిమమదండనే ॥ శక్తోఽసౌరాజశార్దూల స్సజ్జోఽహంతస్యకర్మణి । నైవేద్యార్థంహరేస్తస్య ఘటానాంశతకంమమ ॥ ౨౧౩ ॥ కథితంతేనభూపేన తథాద్యప్రదదామితాన్ । ఏవంశూద్రేచోక్తవతి రాజాసంజ్ఞాముపేయివాన్ ॥౨౧౪॥ కోఽసావభీమోహరేర్భక్తఃకులాలఃకృష్ణతోషణః । తత్పాదయుగళంవందే సతతంసాధుసమ్మతం ॥ ౨౧౫ ॥ ఏవంవదతిరాజర్షౌ భగవాన్భక్తవ

స్వపురస్తాత్ప్రాదుర్భూతం భగవన్తంప్రతికులాలస్తుతిః.

త్సలః । ఆవిర్బభూవపురతఃకులాలస్యమహాత్మనః ॥ ౨౧౬ ॥ ఆవిర్భూతంహరిందృష్ట్వాకులాలోభక్తిసంయుతః । తుష్టావహర్షపుష్టాఙ్గశ్శ్రీనివాసంనిరామయం ॥ ౨౧౭ ॥ త్వద్ధామవైకుంఠపురంమహాత్మం స్త్వద్వల్లభాసాగరనందనాచ । త్వన్నాభిజాతోఽపిపితామహోఽపికింత్వాం స్మరామీశకులాలజన్మా ॥ ౨౧౮ ॥ త్వత్పాదసంభవాదేవీ సాక్షాద్భాగీరథీశుభా । తవపుత్రీంవదతితాం చతుర్వేదమయోవిధిః ॥౨౧౯॥ తవాసనంసదాదేవా వదంతిఫణినంవిభో । సహస్రవదనంశేషం సుపర్ణంవాహనంవిదుః ॥౨౨౦॥ నక్షత్రమాలాతవదంతపంక్తిర్విద్యుత్ప్రకాశస్తవదేహకాంతిః । మహీధరామేరుహిమాద్రిముఖ్యాస్త్వదస్థిభూతాఃపురుషోత్తమాద్యాః ॥౨౨౧॥ తవాక్షిణీభానువిధూచవిష్ణో విరాట్పదంత్వాంశరణంప్రపద్యే ॥౨౨౧౫॥ ఏవంస్తువతిశూద్రేతంప్రసన్నాకమలాలయా । జగద్ధాత్రీజగద్దైవంపురుషంపరమేశ్వరం ॥౨౨౨౫॥ శ్వాయంకులాలఃపురుషోత్తమాస్యకథంబభూవత్వయిభక్తిరీదృక్ । కాజాతిరస్యక్వచసద్గుణాస్తేకిమద్భుతంభోఃకరుణాంబురాశే ॥ ౨౨౩౫ ॥ ఇత్యుక్తస్సజగద్ధాత్ర్యాగరుడంప్రత్యభాషత ॥౨౨౪॥ భగవాన్ ॥ తమానయాతివేగేనమత్సమీపంకులాలజం । ఇత్యుక్తోగరుడోవేగాదానినాయచశూద్రజమ్ ॥ ౨౨౫ ॥ ఇతఏహీతిసంభాష్యసమీపంపరమాత్మనః । సనత్వాశిరసాదేవంప్రత్యభాషతమాధవం ॥౨౨౬ ॥ కులాలః ॥ కిమర్థమాగమోదేవగృహంమేశూద్రజన్మనః । నచాహంవిదురోదేవనచాహంశబరీప్రభో ॥౨౨౭॥ నచాహంగజరాజేంద్రోనచోద్ధవవిభీషణౌ । కిందేయ

మస్తిమద్గేహే త్వదర్థంపురుషోత్తమ ॥౨౨౮॥ వదత్యేవంకులాలేతు
తస్యపత్నీతమాలినీ । ప్రాసాదయతగోవిందంద్రౌపదీవజనార్దనం ॥
తమాలినీ ॥ అనాథనాథగోవింద బుద్ధిస్త్వయ్యేవవర్తతే । నజానే
మంత్రమార్గంతు నజానేకర్మనిర్ణయం ॥ ౨౩౦ ॥ అశౌచకులజా
తానాం కుతోవేదఃకుతస్తపః । భక్త్యామేపరితుష్టస్సన్ మద్భర్తుశ్చవిశే
షతః ॥౨౩౧॥ మయాపాచితమన్నంచ యావనాళకులోద్భవం । యథే
ష్టంభుఙ్క్ష్వమద్దత్తం సహామోదరసాదరం ॥ ౨౩౨ ॥ ఇత్థముక్తోజగ

భగవత్కృతభీమాఖ్యభక్తోపచారాభ్యుపగమః.

ద్యోనిస్తయాభక్త్యాతమాలయా । కమలాముఖమాలోక్య జహాసజగ
దీశ్వరః ॥ ౨౩౩ ॥ సుప్రసన్నోథభగవాం స్తామువాచతమాలినీం॥ అ
వశ్యమన్నంభోక్ష్యేతే భక్త్యాదత్తంతమాలిని ॥ ౨౩౪ ॥ ఇత్యేవము
క్త్వాభగవాన్ భక్తవాత్సల్యవారిధిః ॥౨౩౫॥ రమాసమేతోరమణీయ
విగ్రహఃకులాలవర్యేణకులాలజాయయా । అభుఙ్క్తదత్తంచతదన్నము
త్తమంభుక్త్వాతయోశ్చప్రదదౌపదంస్వకం ॥౨౩౫॥ ఏతత్కౌతుకమా
లోక్యబ్రహ్మేశానపురోగమాః ॥౨౩౬॥ తుష్టువుర్హృష్టమనసస్స్రష్టా
రంసర్వదేహినాం । దేవదుందుభయోనేదుఃఖాత్పేతుఃపుష్పవృష్టయః ॥
ఏతస్మిన్నేవసమయే విమానంప్రాప్తముత్తమం । విమానంప్రాప్తమా
లోక్య శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౨౩౮ ॥ స్వకిరీటందదౌతస్య శంఖచక్రే
చకౌస్తుభం । పీతాంబరమలంకారం కులాలస్యమహాత్మనః ॥ ౨౩౯ ॥

భగవదనుగ్రహేణకులాలదమ్పత్యోస్సారూప్యప్రాప్తిః.

రమాయాభూషణంతావత్తన్మాలాయాశ్చసందదౌ । దివ్యంవిమానమా
రూఢౌ విష్ణునాదత్తవైభవౌ ॥ ౨౪౦ ॥ కులాలదంపతీభక్తౌ పశ్యతస్తస్య
భూపతేః । జగ్మతుర్విష్ణుభవనం సాయుజ్యపదవీంగతౌ ॥ ౨౪౧ ॥ కు
లాలపదవీందృష్ట్వా తోండమాన్నృపసత్తమః । వ్రీడితఃపుండరీకాక్షం

తోణ్డమానస్యభగవద్దత్తసారూప్యప్రాప్తిప్రకారః.

శ్రీనివాసమభాషత ॥ ౨౪౨ ॥ మద్రాష్ట్రగతశూద్రస్య సర్వదాపాప
కారిణః । సద్గతిస్తుత్వయాదత్తా కాగతిర్మమబాంధవ ॥ ౨౪౩ ॥ శ్రీని
వాసః ॥ ఏతద్దేహంపరిత్యజ్య చాన్యందేహముపాశ్రయ । తత్రారాధ్య

హృషీకేశంగచ్ఛసారూప్యముత్తమం ॥ ౨౪౪ ॥ శతానందః ॥ ఇత్యు
క్తోనృపతిస్సద్యస్స్నాత్వాస్వామిసరోజలే । కళేబరంపరిత్యజ్య పునర్దే
హాంతరంగతః ॥ ౨౪౫ ॥ తత్రారాధ్యహృషీకేశం శ్రీనివాసంనిరామ
యం । సారూప్యంగతవాన్ రాజా స్వామినాపూర్వకల్పితం ॥ ౨౪౬ ॥
ఏవంహరిస్తత్రచరిత్రమద్భుతంకుర్వన్ జగన్మాతృసమన్వితోగిరౌ । ఆస్తేజ
గత్యాంచసురౌఘపూజితోదదద్యథేష్టంచమనోరథాన్ సతాం ॥ ౨౪౭॥
ఇత్యేవంకథితంరాజన్ మాహాత్మ్యం వేంకటేశితుః । యశ్శృణోతీదమా
ఖ్యానంమనోరథఫలప్రదం ॥ ౨౪౮ ॥ ఇహలోకేసుఖంభుక్త్వా సోఽథ
యాతిహరేఃపదం ॥ ౨౪౯॥ ... ... *

* ఇతి శ్రీ భవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీ వేంకటాచలమాహాత్మ్యే
కులాలభక్తిప్రశంసనంనామ చతుర్దశోఽధ్యాయః. *

ఇత్థం శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గతఃప్రథమప్రభృతి చతుర్దశపర్య
న్తచతుర్దశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరోయంభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేర్థినాం ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయఃకమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతుమఙ్గళమ్॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

అథ శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటేశరహస్యాధ్యాయప్రారమ్భః.

హరిః ఓమ్.

శ్రీసూతః ॥ శృణుధ్వంమునయస్సర్వే శౌనకాద్యాస్తపోధనాః। తద్విష్ణోర్వేఙ్కటేశస్య రహస్యానుభవంపరమ్ ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మాణ్డేయాని తీర్థానిస్వయంవ్యక్తానియానిచ। చిరంతనానిక్షేత్రాణిపుణ్యారణ్యానిపర్వతాః ॥ ౨ ॥ పూర్వంశ్రుతానిసర్వాణి పురాణానిద్విజోత్తమాః । సామాన్యానిచముఖ్యాని రహస్యంముఖ్యముత్తమమ్ ॥ ౩ ॥ అష్టాదశపురాణానాం సారంచాంతేమయాశ్రుతమ్ । వ్యాసప్రసాదాత్కారుణ్యాత్పరిప్రశ్నేనసేవయా ॥ ౪ ॥ వైకుణ్ఠపదసాయుజ్యం పరమానందదంపరమ్। భవిష్యత్పురాణంసారాంశ స్సర్వవేదాంతసంగ్రహః ॥ ౫ ॥ తత్రాపిచోత్తరేఖణ్డే సాక్షాత్సంసారమోచకః । ఉమామహేశసంవాదే రహస్యానుభవోద్విజాః ॥ ౬ ॥ ఆనందనిలయస్యైవ క్షేత్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్ । మంత్రాణాంమంత్రరత్నేద్వే ద్వివిధంధ్యానముత్తమమ్ ॥ ౭ ॥ శృణుధ్వంపరమానంద పదావాప్త్యైచదుర్లభమ్ । దేవానామపిసిద్ధానాం మహతాంయోగినాంనృణామ్ ॥ ౮ ॥ అచికిత్స్యగ్రహగ్రస్తవికలాంగవిరూపిణామ్। రోగిణామచికిత్స్యానాం దుష్కర్మపరిపాకినామ్ ॥ ౯ ॥ ఆపద్భిరనివార్యాభిరావృతానాంచదుఃఖినామ్ । మహాపాతకసంభూతకుష్ఠరోగకురూపిణామ్ ॥ ౧౦ ॥ కాణాంధబధిరాణాంచ మూకానాంపంగుకుబ్జయోః। ప్రాయశ్చిత్తవిహీనానాం పాపినాందుఃఖజీవినామ్ ॥ ౧౧ ॥

క్వాపినిర్గతికానాంచ సర్వదాక్రూరకర్మణామ్ । భవేత్ప్రీతివిధిస్సద్యః
ప్రత్యక్షో వేఙ్కటాచలాత్ ॥ ౧౨ ॥ భక్తానాంభవతప్తానాం గతిశ్చా
న్యత్రనాస్త్యహో । సపరస్సర్వలోకానాం సర్వవ్యాధీనృపాంబు
ధిః ॥ ౧౩ ॥ నికృన్తన్నస్తిచక్రేణ యత్రతస్మాద్ధివేఙ్కటాత్ । తస్మాత్స
ఏవగంతవ్యో భోగమోక్షరతైర్జనైః ॥ ౧౪ ॥ విశేషతఃక్రూరకలౌనరా
ణాం పాపాకరాణాంపరిపీడితానామ్ । భూగోళమధ్యేద్రవిడేచపుణ్యే
శ్రీవేఙ్కటాద్రిర్గతిరేవనాన్యా ॥ ౧౫ ॥ కలౌయుగేమనుష్యాణాం సంకీ
ర్ణానాంచరక్షితా । శ్రీవేఙ్కటేశాన్నాన్యోఽస్తి సర్వానిష్టనివారణాత్ ॥
యందృష్ట్వానాపరంస్థానం యందృష్ట్వానాపరోగిరిః । యందృష్ట్వానాప
రంతీర్థం యందృష్ట్వానాపరంతపః ॥ ౧౬ ॥ యందృష్ట్వానాపరోదేవో యం
దృష్ట్వానాపరోమనుః । యందృష్ట్వానాపరాభక్తిర్యందృష్ట్వానాపరాగ
తిః ॥ ౧౭ ॥ యందృష్ట్వానాపరంజ్ఞానం యందృష్ట్వానాపరంపదం । యం
దృష్ట్వానాపరోలాభో యందృష్ట్వానాపరఃప్రియః ॥ ౧౮ ॥ యందృష్ట్వా
నాపరంధామ సాక్షాదానందసాంద్రకమ్ । యందృష్ట్వానాపరంధ్యానం
సమాధిరపినాపరః ॥ ౨౦ ॥ యందృష్ట్వానాపరాముక్తిస్సర్వేంద్రియమ
నోహరా । యందృష్ట్వానాపరోనిత్యో యస్యకాలభయంనహి ॥ ౨౧ ॥
యందృష్ట్వానాపరోవిష్ణుర్భక్త్యాసర్వజగన్మయః । యందృష్ట్వాత్రివిధం
కృత్యం కృతవాన్నాత్రసంశయః ॥ ౨౨ ॥ యందృష్ట్వానాపరోదాతా ర
మేశాన్నాస్తికామదః । యందృష్ట్వానాపరంబ్రహ్మ సచ్చిదానందవిగ్ర
హాత్ ॥ ౨౩ ॥ యందృష్ట్వానాపరోయోగ స్సాష్టాంగస్సర్వసిద్ధిదాత్ ।
యందృష్ట్వానాపరఃపూర్ణ స్సర్వగో వేఙ్కటేశ్వరాత్ ॥ ౨౪ ॥ నవేదాం
తాత్పరంశాస్త్రం నదేవో వేఙ్కటేశ్వరాత్ । నవైకుణ్ఠాత్పరంధామ న
గిరిర్వేఙ్కటాత్పరః ॥ ౨౫ ॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యం నదేవో వేఙ్కటే
శ్వరాత్ । బ్రహ్మాణ్డేనాస్తియత్కించిన్నభూతంనభవిష్యతి ॥ ౨౬ ॥ వే
ఙ్కటేశసమోదేవో నేతివేదాంతనిర్ణయః । తద్రహస్యసుసంవాదం స్వ
చిత్తస్థమునీశయోః ॥ ౨౭ ॥ శృణుధ్వమవధానేన సిద్ధాంతంమునిపుం
గవాః ॥ శ్రీసూతః ॥ కైలాసేఽనంతశిఖరే పర్వతేనిర్మలోజ్జ్వలే ॥ ౨౮ ॥
జ్ఞాననిర్మలచిత్తాఢ్యయోగిమణ్డలసేవితమ్ । సుఖాసీనంమహాదేవం

రత్నసింహాసనోత్తమే ॥ ౨౯ ॥ ప్రణిపత్యకృపాసింధుం పార్వతీ
పర్యపృచ్ఛత ॥ పార్వతీ ॥ దేవదేవవిరూపాక్ష త్రైలోక్యతిమిరా
పహ ॥ ౩౦ ॥ తవాంతఃకరణానందరహస్యానుభవంపరమ్ । ముక్తి
క్షేత్రేషుసిద్ధానాం ముక్తానాంకర్మబంధనాత్ ॥ ౩౧ ॥ తేషామానంద
సాంద్రాబ్ధేరవాప్తిర్యత్రశంకర । తద్ధామగోప్యంత్వద్ధ్యానవైభవానంద
మీశ్వర ॥ ౩౨ ॥ పూర్ణానందకృపాదృష్టి రస్తిచేత్తవమేవద ॥ ఈశ్వ
రః ॥ సాధుపృష్టంత్వయాదేవి భక్తానాంహితకామ్యయా ॥ ౩౩ ॥ ప్రి
యాంత్ప్రియతరంమేఽస్తి తద్రహస్యంవదామితే । బ్రహ్మాణ్డమణ్డలేపు
ణ్యే ద్రవిడేవేఙ్కటాచలే ॥ ౩౪ ॥ రహస్యంసర్వలోకానాం పావనంప
రమాద్భుతమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థం భక్తిజ్ఞానసుఖప్రదమ్ ॥ ౩౫ ॥
దర్శనాత్సర్వజంతూనా మాశ్చర్యంభువిరాజతే । ఆజన్మసంచితంపాపం
దర్శనాదేవనశ్యతి ॥ ౩౬ ॥ తత్క్షణాజ్ఞానసంపన్నా ముక్తాస్సంసారబంధ
నాత్ । పరానందపదేస్థిత్వా మోదంతేవేఙ్కటాచలే ॥ ౩౭ ॥ స్నా
నపానస్పర్శనైస్తు కిమువక్తవ్యమీశ్వరి । స్వామిపుష్కరిణీతీర్థమహిమా
కేనవర్ణ్యతే ॥ ౩౮ ॥ మయావక్తుంవిరించాద్యై ర్నశక్యోలోకదుర్ల
భః । కింపునస్సిద్ధయోగీంద్రై స్సురాసురమానవైః ॥ ౩౯ ॥ సార్ధత్రి
కోటితీర్థానాం పాతకఘ్నీసుపావనీ । వేఙ్కటేశ్వరసద్ధామ్న స్సమం
తాద్యోజనత్రయమ్ ॥ ౪౦ ॥ ముక్తిభూమిశ్చిదానంద ఘనసందోహమ
ణ్డలమ్ । తత్రస్థితానాంజంతూనాం భాగ్యంభాగ్యమహోనృణామ్ ॥ ౪౧ ॥
యద్దర్శనంసదాహ్లాది సచ్చిదానందసంభృతమ్ । అహోచిత్రమహో
చిత్ర మస్మిన్వైకుణ్ఠమణ్డలే ॥ ౪౨ ॥ నిద్రాసమాధిసంపత్తి ర్నివాసఃకే
వలంతపః । కృతకృత్యమభూజ్జన్మ శేషాచలనివాసినామ్ ॥ ౪౩ ॥ ప్రార్థ
యామోవయంనిత్యం తన్నివాసంనృణాంకిము । తథాపిభక్తిసంయుక్తం
కర్మాచారవ్రతాదికమ్ ॥ ౪౪ ॥ మనఃప్రసాదనంశక్త్యా స్వామిప్రీతికరం
చరేత్ । అన్నదానంమహాపూజ్యోత్సవవైభవముత్తమమ్ ॥ ౪౫ ॥ స్వా
మిప్రసాదికైంకర్య మానంత్యాయోపకల్పతే । యత్కించిత్స్వర్ణదానా
న్న పితృశ్రాద్ధాదికర్మచ ॥ ౪౬ ॥ అత్రస్థానేకృతంసర్వ మనంతఫలమిష్య
తే । జ్ఞానినోఽజ్ఞానినోవాపి సమానంభక్తిపూర్వకమ్ ॥ ౪౭ ॥ శా

లక్షేపార్థముత్సాహే కర్మణాబంధనంనహి । చిరంతనేషుక్షేత్రేషు
ముక్తిత్రయముదాహృతమ్ ॥ ౪౮ ॥ సాయుజ్యముక్తిరానంద ప్రా
ప్తిశ్శ్రీశైలమస్తకే । ముక్తిక్షేత్రేషుముక్తానాం స్వానందానుభవా
గమః ॥ ౪౯ ॥ తద్విష్ణోర్వేఙ్కటేశస్య పరానందపదేస్థితిః । ఏతద్విచి
త్రమత్రైవ వేఙ్కటేశ్వరమణ్డలే ॥ ౫౦ ॥ వస్తుస్వభావవైచిత్ర్యాత్పర
మానందకారణమ్ । ముక్తానాంయోగినాంమధ్యే కశ్చిత్పరమయోగిరా
ట్ ॥ ౫౧ ॥ ఏతత్పరంరహస్యంతు లోకేజానాతినాపరః । సర్వవేదాం
తసిద్ధాంత సారస్యానుభవంప్రియే ॥ ౫౨ ॥ బ్రహ్మానందపదప్రాప్తి కార
ణత్వాన్మమప్రియమ్ । నైతద్రహస్యమాఖ్యానం వక్తవ్యంయస్యకస్యచి
త్ ॥ ౫౩ ॥ భక్తియుక్తాయశాంతాయ వక్తవ్యంవేఙ్కటేశ్వరే । సచ్చి
దానందసన్మూర్తేః కల్యాణగుణవారిధేః ॥ ౫౪ ॥ వేఙ్కటేశహరేర్ధ్యాన
వైభవంశృణుపార్వతి । అనంతకల్పసంజాతపాపరాశివినాశనమ్ ॥ ౫౫॥
వాఙ్మనశ్శ్రవణానంద మకరందఫలప్రదమ్ । ధ్యానశ్రవణమాత్రేణ బ్ర
హ్మానందపదప్రదమ్ ॥ ౫౬ ॥ నశక్యతేమయావక్తుం తద్ధామధ్యానజంఫ
లమ్ । తద్ధామస్వామినశ్చిత్ర మవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౫౭ ॥ కిముగీ
ర్వాణసిద్ధేంద్రైర్బ్రహ్మాద్యైర్మునిమణ్డలైః॥అతఏవరహస్యోఽయం ధ్యా
నానుభవఉత్తమః ॥ ౫౮ ॥ క్షేత్రేచాదివరాహస్యసాఙ్జ్ఞానమయే
శుభే । స్వామిపుష్కరిణీతీరే నిర్మలాత్మభిరీడితే ॥ ౫౯ ॥ సార్ధత్రికోటిసం
ఖ్యాతైః పుణ్యతీర్థైస్సమావృతే । పుణ్యవృక్షలసత్పుష్ప శ్రీగంధతరువా
సితే ॥౬౦॥ పారిజాతవనోద్యాన రత్నమణ్డపమణ్డితే । నానాద్రుమలతారా
మ పుష్పవాటీభిరావృతే ॥ ౬౧ । నిర్ఝరీదేవతాపక్షి మృగాణాంధ్వనిపూ
రితే । సమస్తదేవతాసిద్ధయోగిమండలసేవితే ॥ ౬౨ ॥ రమ్యేమనో
హరానందే భక్తిసారమహోత్సవే । వైకుంఠేవిరజానద్యాస్తటేబా
ధావివర్జితే ॥ ౬౩ ॥ నవరత్నమయోద్భూతసహస్రస్తంభమణ్డపే ।
జాంబూనదమయోత్కృష్టరత్నప్రాకారభాస్వరే ॥ ౬౪ ॥ రత్నప్రభాల
సద్ధేమవైచిత్ర్యవివిధోజ్జ్వలే । చతుర్దిక్షుచతుర్ధామ చతుర్ముక్తిఫలప్రద
మ్ ॥ ౬౫ ॥ అనంతార్కతటిచ్చంద్ర మండలోపరిమండలమ్ । దుర్నిరీ

క్షుందురాధర్షం దుస్సహం దేవతాదృశామ్ ॥ ౬౬ ॥ అచింత్యం తేజసా
వ్యాప్తమప్రమేయమగోచరమ్ । ఛాదితం మాయయా విష్ణో ర్జ్వలితం స
ర్వతోముఖమ్ ॥ ౬౭ ॥ మధ్యే తురీయబ్రహ్మాఖ్యం స్వప్రకాశం*తదేవ
సత్ । స్వశక్తిగుణవైచిత్ర్యాద్విసృజద్విశ్వమవ్యయమ్ ॥ ౬౮ ॥ ఉపా
దానం నిమిత్తం చ కారణం జగతస్స్వతః । ఊర్ణనాభే స్తంతునేవ విహరస్త
స్యమాయయా ॥ ౬౯ ॥ మూలప్రకృతిసంగాత్త త్కార్యత్వేనాపి సం
గతమ్ । తత్తద్ద్వారాబహిర్వ్యక్తం తేజస్తస్య త్రిధాకృతమ్ ॥ ౭౦ ॥
తత్తత్కార్యానుగుణ్యేన భాతిస్థూలమ్మహత్కృశమ్ । విషయగ్రహణేపూ
ర్వం దృశ్యతేహి తదేవసత్ ॥ ౭౧ ॥ విదుషామహముల్లేఖపరామర్శావ
భాసకమ్ । తదుపాదిభిరచ్ఛిన్నం మహత్స్థూలం తథాకృశమ్ ॥ ౭౨ ॥
స్థూలసూక్ష్మచ్ఛిద్రఘటాద్యథోద్గచ్ఛతిదీపభాః । తథైవ బ్రహ్మణ స్తేజో
భాతిభిన్నముపాధిభిః ॥ ౭౩ ॥ ఉపాధిత్రయమేతత్తుఛిత్వాభక్తిమతాం
నృణామ్ । ఏకమేవాద్వితీయం తత్త్రిశూన్యం భాతిజృంభితమ్ ॥ ౭౪ ॥
మేఘచ్ఛిద్రాణిసంఛిద్య భానుతేజఇవోత్థితమ్ । నానాత్వకల్పనాయు
క్తం విశ్వప్రకృతివర్జితమ్ ॥ ౭౫ ॥ నేతినేతీతిచశ్రుత్యాబోధితంయత్పరం
పదమ్ । పరిచ్ఛేత్తుమశక్యత్వా త్స్వప్రకాశం తదేవసత్ ॥ ౭౬ ॥ స
త్యం జ్ఞానమనాద్యంత మానందమమృతోత్థితమ్ । నిత్యశుద్ధప్రబుద్ధాత్మ
స్వరూపం వాగగోచరమ్ ॥ ౭౭ ॥ సర్వతోవ్యాప్తమాత్మానం నిర్మలం
నిష్కళం శివమ్ । శూన్యాశూన్యపదం హిత్వా ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ జృంభి
తమ్ ॥ ౭౮ ॥ భావాభావవినిర్ముక్తం ద్వైతాద్వైతవివర్జితమ్ । సచ్చి
దానందసాంద్రాబ్ధిపరిపూర్ణమనామయమ్ ॥ ౭౯ ॥ సత్యచిద్ఘనసూ
క్ష్మాగ్ర్యమఖండమకుతోభయమ్ । కైవల్యపదసాయుజ్యపరానందప
దప్రదమ్ ॥ ౮౦ ॥ నిర్గుణం చేంద్రియాతీతం నిరాకారం నిరంజనమ్ । స్వ
భక్తదర్శనార్థాయ లోకానాం రక్షణాయ చ ॥ ౮౧ ॥ కృపయా సర్వదే
వానాం సిద్ధానాం యోగినాం హితమ్ । కాలప్రవాహగంభీర మాయావ
ర్తభవాంబుధేః ॥ ౮౨ ॥ తారణార్థం వరం దాతుం భక్తిజ్ఞానపురస్స
రమ్ । భజతాం వాంఛతాం సంపదాయురారోగ్యవర్ధనమ్ ॥ ౮౩ ॥ అణి

* పరంపదం—ఇతి పాఠాంతరమ్.

మాద్యష్టసిద్ధించ యోగసిద్ధించసందిశేత్ । అష్టాంగయుక్తాంసద్విద్యాసిద్ధించవిజయాన్వితామ్ ॥ ౮౪ ॥ మంత్రయంత్రమహాతంత్ర దేవతాసిద్ధికారణమ్ । స్వాంశావతారమూర్తీనాం సర్వాశక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౮౫ ॥ త్రిలకాలయోగ్యంరతూర్ధం స్వప్రసిద్ధ్యర్థకారణమ్ । స్వీకుర్వత్సగుణంబ్రహ్మమూర్తిమత్తదనామయమ్ ॥ ౮౬ ॥ వైకుంఠేనసహాగతంపరమిదం శ్రీవేంకటాద్రిస్థలంపూర్వం జ్ఞానవరాహమూర్తిహరిణా భూమ్యాసహాధిష్ఠితమ్ । లక్ష్మ్యాలింగితరూపమద్యసగుణంకల్యాణమూర్తేదధత్ శుద్ధంబ్రహ్మతదేవవిశ్వజననస్థేమవ్యయానాంప్రభు ॥ ౮౭ ॥ అనంతకల్యాణగుణందధతంసగుణంవపుః । అనంతశక్తింసర్వజ్ఞంసర్వకర్తారమీశ్వరమ్ ॥ ౮౮ ॥ సర్వాధ్యక్షంమహావిష్ణుం సర్వలోకైకనాయకమ్ । కారుణ్యానందబాహుళ్యాత్సర్వాశ్చర్యమయంవిభుమ్ ॥ ౮౯ ॥ అనంతమూర్తిమానంద మంచిత్త్రైశ్వర్యసంయుతమ్ । కోటిబాలార్కసంకాశం తటిత్కోటిసమప్రభమ్ ॥ ౯౦ ॥ చంద్రకోటిప్రభంరత్నజాంబూనదపరిష్కృతమ్ । విమానదేవతామూర్తి తేజోమండలసంయుతమ్ ॥ ౯౧ ॥ దివ్యంవిమానమారూఢంస్థితంపరమశోభనమ్ । సర్వోత్తమంమహాప్రఖ్యం సర్వాలంకారభూషితమ్ ॥ ౯౨ ॥ నీలజీమూతసంకాశం పీతాంబరతటిద్వృతమ్ । రత్నతోరణవిద్యోత మానద్వారప్రభాన్వితమ్ ॥ ౯౩ ॥ పంచాయుధవరైర్దివ్యైర్మూర్తిమద్భిరుపాసితమ్ । చండప్రచండప్రముఖై ర్ద్వారపాలై రభిష్టుతమ్ ॥౯౪॥ సునందనందప్రముఖైః పారిషద్యైస్సమన్వితమ్ । రవికోటీసుప్రకాశం చంద్రకోటిసుశీతళమ్ ॥ ౯౫ ॥ అనర్ఘరత్నఖచితదివ్యాభరణభూషితమ్। అచ్యుతానంతగోవిందప్రముఖానంతవిగ్రహమ్ ॥ ౯౬ ॥ పూర్ణబ్రహ్మతనుప్రఖ్యకృష్ణరామావతారకమ్ । ఆద్యంతరహితంసత్య జ్ఞానవిజ్ఞానవిగ్రహమ్ ॥౯౭॥ నిఖిలోపనిషత్సారఘనసంవేద్యవిగ్రహమ్ । శ్రీభూమిసహితంశ్యామం సుందరంవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౯౮ ॥ అనేకకోటికందర్పలావణ్యమథనోత్థితమ్। జగన్మోహనగోపాలలీలావైచిత్ర్యకారణమ్ ॥౯౯॥ నానాగమరసాభిజ్ఞవైఖానససమర్చితమ్ । బ్రహ్మాగస్త్యభరద్వాజ సనకవ్యాసనందనైః ॥ ౧౦౦ ॥ వామదేవశతానందభృగ్వాద్యైశ్చప్రపూజితమ్ । జన

శాద్యైర్బ్రహ్మప్రశ్రేష్ఠైరర్చితంపురుషోత్తమమ్ ॥ ౧౦౧ ॥ మయాప్యంగిర
సా దేవి లోకపాలైస్సమర్చితమ్ । బహువర్షసహస్రాణి స్వామిపుష్కరి
ణీతటే ॥ ౧౦౨ ॥ మత్కుమారతపోధ్యానసమాధికుసుమార్చితమ్। కు
మారంపరమానందపరంనిత్యాభిషేచితమ్ ॥ ౧౦౩ ॥ మమాంతఃకరణా
నంద స్వానుభూతిరసాలయమ్ । శంఖచక్రాభయోద్యుక్తనితంబస్థచతు
ర్భుజమ్ ॥ ౧౦౪ ॥ దర్శనీయతమంలోకే ప్రసన్నవదనాంబుజమ్ । ఆక
ర్ణాంతవిశాలాక్షికటాక్షాబ్ధితరంగిణమ్ ॥ ౧౦౫ ॥ మందస్మితంసునా
సాగ్రంసుభ్రువంఫాలశోభితమ్ । జాంబూనదేందుకస్తూరీకుంకుమాద్యూ
ర్ధ్వపుండ్రకమ్ ॥ ౧౦౬ ॥ పాదనూపురమారభ్యకిరీటాంతైస్సమర్చితమ్।
వజ్రాంకుశధ్వజాబ్జాదిరేఖపాదలలామయోః ॥ ౧౦౭ ॥ నఖమండల
చంద్రాణాం జ్యోత్స్నయాజితమాయయోః । కమలా*కరకాఠిన్యభా
విభ్రమదిమశాలినోః ॥ ౧౦౮ ॥ భజతాంపరమానందమకరందవదాన్య
యోః । లసన్మాణిక్యమంజీర విద్యుత్పుంజప్రభాఝరైః ॥ ౧౦౯ ॥ మణి
కింకిణికాజాలఘోషైర్వేదాంతరూపిభిః । పాదారవిందసౌందర్య యో
గ్యానర్ఘసుభూషణైః ॥ ౧౧౦ ॥ చారుజానూరులావణ్యప్రభారంజితభూ
షణైః । నితంబవిలసత్పీతకౌశేయాంబరమేఖలైః ॥ ౧౧౧ ॥ అనర్ఘర
త్నఖచితైర్జాంబూనదపరిష్కృతైః । విచిత్రతేజసాంపుంజైఃకాంచీవై
డూర్యమండలైః ॥ ౧౧౨ ॥ నాభీపుటలసత్పీతపద్మకోశశ్రియోజ్జ్వలైః ।
ఊర్ధ్వరోమావళీభాభిర్జితేంద్రమణికాంతిభిః ॥ ౧౧౩ ॥ ముక్తాదామల
సద్వక్షస్స్థలపద్మాతటిత్కరైః । జ్యోతిర్మయైర్బ్రహ్మసూత్రైస్తపనీ
యమయోజ్జ్వలైః ॥ ౧౧౪ ॥ కంబుగ్రీవాలసత్కంఠమాలారత్నప్ర
భాంకురైః । పదకేషులసన్నానామణిదీపావళీవరైః ॥౧౧౫॥ సురత్నాం
గదకేయూరకంకణైరంగుళీయకైః । ఇంద్రనీలమణిశ్యామరమణీయాహి
భూషణైః ॥౧౧౬॥ శంఖచక్రాభయానామభూషితైశ్చభుజోత్తమైః।సు
చారుచుబుకోల్లాసిపల్లవాధరపాటలైః ॥౧౧౭॥ వజ్రపఙ్క్తిలసద్దంతకాం
తిచంద్రాతపస్మితైః । పూర్ణచంద్రముఖాంభోజరమ్యనాసాసమోన్నతైః॥

---

* కుచకాఠిన్యకుంకుమాంకితరేఖయోః.

సువర్ణమకరప్రఖ్యకుణ్డలాభ్యాంకపోలయోః। జితబాలార్కబింబాభ్యాం సౌందర్యాకరసీమయోః ॥ ౧౯ ॥ దయాంబుధిసుధాస్నానకమలాక్షిద్వయోత్సవైః । మణిచాపలతాచారు భ్రూవిల్లసత్ఫాలపట్టకైః ॥౨౦॥ ఆనీలచికురాంతస్థముక్తారాజివిరాజితైః । రమణీయసుకర్ణాక్షి నిటలాలకకుంతలైః ॥ ౨౧ ॥ రాజత్కిరీటసౌందర్య జితకందర్పకోటిభిః । త్రితేజోఽధికసంకాశైర్నానారత్నైర్మహాశ్చిత్రైః ॥ ౨౨ ॥ తప్తహాటకసంలగ్నైర్నానావైచిత్ర్యరశ్మిభిః । అలంకృతంకిరీటేన స్కందదత్తేన తేనచ ॥ ౨౩ ॥ రాజమానందయాంభోధిం సుధాధారాభివర్షిణమ్ । సర్వాంగభూషణైస్సర్వజగన్మోహనవిగ్రహమ్ ॥ ౨౪ ॥ రూపలావణ్యసర్వాంగ భూషణాద్యైరతిప్రియమ్ ॥ ౨౫ ॥ ఆపాదకేశవిలసన్మణిమన్మహార్హైనైపథ్యజాలమణికాంతితటిత్కలానామ్ । జాంబూనదప్రఖచితామలరమ్యభాసాం సోపానపాళిభిరతీవభృశాభిరామమ్ ॥ తారాగణేందురవిమండల మండితోద్యత్సౌదామినీత్రిపథగాగ్రహరాశియుక్తమ్ । తార్క్ష్యోదయాద్రికనకాచలశృంగనిష్ఠం కాలాభ్రబృందమివకాంతికులాభిరామమ్ ॥ ౨౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమతిసుందరమోహనాంగం శ్రీభూమికాంతమరవిందదళాయతాక్షమ్ । ప్రాణప్రియంప్రవిలసత్కరుణాంబురాశింబ్రహ్మేశవంద్యమమృతం వరదంభజామి ॥౨౭॥ సతతంహృదయాంభోజమధ్యేశ్రీవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥౨౮॥ ప్రణవార్థస్వరూపంతం త్రిమండలసుసంస్థితమ్ । చంద్రసూర్యాగ్నిబింబానాం ప్రకాశకరమచ్యుతమ్ ॥ ౨౯ ॥ ధ్యానస్వరూపందేవేశం సర్వదానందదంమమ। పాదారవిందమారభ్యకిరీటాంతంసుభూషితమ్ ॥౩౦॥ చందనాగరుకర్పూర కస్తూరీమృగరోచనైః । కుంకుమైర్ఘనసౌరభ్య సువాసితదిగంతరైః ॥ ౩౧ ॥ మిశ్రితైర్దివ్యగంధైశ్చ సులిప్తాంగంమనోహరైః । నానావర్ణలసత్పుష్ప దివ్యసౌరభ్యమాలయా ॥ ౩౨ ॥ హిమాంబుసిక్తయాదివ్య వైజయంత్యావిరాజితమ్ । కుమారస్వామినానిత్యంభక్త్యానిర్మలచేతసా ॥ ౩౩ ॥ దివ్యోత్సవైర్దివ్యరస ప్రవాహామృతపాయసైః । దధిక్షీరఘృతైర్దివ్యసూపాన్నమధుశర్కరైః ॥ ౩౪ ॥ దివ్యసౌరభనైవేద్యైష్షడ్రసామృతపాయసైః । దివ్యోపచారైఃకల్యాణ

వైభవైష్షోడశాభిధైః ॥ ౧౩౫ ॥ దివ్యసౌరభ్యతాంబూలైర్ముక్తాచూర్ణ
విమిశ్రితైః । కర్పూరవీటికాభిశ్చ దివ్యభోగైస్సుపూజితమ్ ॥ ౧౩౬ ॥
సర్వాంగభూషణాధిక్యలసత్కమలయాసహ । ధూపదీపమహాదీపరా
జినీరాజనోత్తమైః ॥ ౧౩౭ ॥ సుందరైశ్చామరైశ్ఛత్రై ర్వ్యజనైర్ద
ర్పణోత్తమైః । గీతవాదిత్రనృత్తైశ్చ మృదంగపటహానకైః ॥ ౧౩౮ ॥
వీణావేణుసుతాళాద్యైర్గోముఖస్వరమండలైః । తూర్యభేరీసుశంఖేం
ద్రదివ్యఘోషైర్దివౌకసామ్ ॥ ౧౩౯ ॥ సిద్ధకిన్నరగంధర్వాప్సరఃకింపురు
షవ్రజైః । సతుంబురుహాహాహూహూనారదాదిసురర్షిభిః ॥౧౪౦॥ గరు
డోరగయక్షాణాం విద్యాధరవినోదినామ్ । సంగీతమధురాలాపైస్సం
దస్తోత్రైస్సుతోషితమ్ ॥౧౪౧॥ శుద్ధసత్త్వమయాకారమపిస్వామిసరస్త
టే। రమంతంరమయాసార్ధమానందకరమానసమ్ ॥౧౪౨॥ వసంతమము
లానందమాత్మారామమ్ముదాన్వితమ్ । సమస్తదేవతావంద్యంసార్వభౌ
మశిఖామణిమ్ ॥౧౪౩॥ కర్తారంసృష్టికాలేచభర్తారంపాలనేజగత్ । హ
ర్తారంప్రళయేకాలేవేఙ్కటేశ్వరమవ్యయమ్ ॥౧౪౪॥ సర్వదేవనియంతా
రం సర్వదేవేశ్వరేశ్వరమ్ । చరాచరాత్మకంవిశ్వం రక్షితారంకృపాని
ధిమ్ ॥౧౪౫॥ కిరీటాంగదసంరాజద్దీర్ఘబాహుమరిందమమ్ । సర్వాంగలక్ష
ణానందందర్శయంతంపదాంబుజమ్ ॥౧౪౬॥ సత్యంవిశుద్ధవిజ్ఞానంఘనప్ర
జ్ఞాప్రదంహరిమ్ । కారుణ్యవిగ్రహం దేవం సర్వజీవదయాపరమ్ ॥౧౪౭॥
ఉపాస్మహేవయంనిత్యం హృదయేఽష్టదళాంబుజే । అష్టాక్షరపదానం
దంరమేశంకర్ణికోపరి ॥ ౧౪౮ ॥ ఏవంధ్యేయంపురస్కృత్య పశ్చాద్ధ్యాన
మిదంపఠేత్ ॥ ౧౪౯ ॥ యన్నామశ్రుతిసారసాంద్రజలధిస్థానేలస
త్కౌస్తుభంస్వాజ్ఞానాంధతమిస్రదుఃఖహరణంమత్పుత్రసంజీవనమ్ । వి
శ్వాభీష్టవరప్రదానఫలదంభోగీంద్రసద్భూషణం సర్వైశ్వర్యనిదానమా
త్మవరదంశ్రీవేఙ్కటేశంభజే ॥ ౧౪౯ ॥ సంతోషోమమవేఙ్కటేశనిక
టేశ్రీస్వర్ణముఖ్యాస్తటే స్వావాసోభవతీతిదివ్యసరితస్స్వర్గాపవర్గప్రదే ।
కైలాసేవిధికుంభసంభవనుతే శ్రీకాళహస్తిస్థలేకైవల్యేవసతామనంత
మహిమాయోగీశ్వరైర్దుర్లభః ॥౧౫౦॥ తారంనతింసముద్ధృత్యశ్రీపూ
ర్వంమంత్రముచ్చరేత్ ॥౧౫౧॥ నవాక్షరమిదందేవిసర్వగోప్యంహృదిస్థి

తమ్ । త్వయిస్నేహాత్సమాఖ్యాతంపరానందపదప్రదమ్ ॥ ౧౫౨ ॥ నమశ్శ్రీవేఙ్కటేశాయశుద్ధజ్ఞానస్వరూపిణే । వాసుదేవాయశాంతాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥౧౫౩॥ మంత్రధ్యానమిదంధ్యాత్వాపశ్చాన్మంత్రమిదంవదేత్ । నమశ్శ్రీవేఙ్కటేశాయనమోంతంవాసముచ్చరేత్ ॥౧౫౪॥ అష్టాక్షరమిదంఖ్యాతం భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ । రహస్యంసర్వమంత్రాణాం గోపనీయంప్రయత్నతః ॥౧౫౫॥ స్వామిపుష్కరిణీస్నానం వేఙ్కటేశ్వరదర్శనమ్ । మహాప్రసాదస్వీకారస్త్రయంత్రైలోక్యదుర్లభమ్ ॥ సర్వత్రకీర్తయేత్ప్రాజ్ఞ స్స్వామిపుష్కరిణీంపరామ్ । సువర్ణముఖరీం దివ్యాం వేఙ్కటేశ్వరమవ్యయమ్ ॥ ౧౫౭ ॥ అజ్ఞానాంధతమస్సూర్యం పాపినాంతునరోచతే । ఏతత్సూక్ష్మతరంపుణ్యంయోగినామపిదుర్లభమ్॥ స్వామిపుష్కరిణీంగంగాం సువర్ణముఖరీంపరామ్ । వేఙ్కటేశంహరిం సేతుం సర్వతీర్థేషుసంస్మరేత్ ॥ ౧౫౯ ॥ మహాపాతకసంఘేభ్యో ముక్తఃప్రజ్ఞానవాన్భవేత్ । ఏతత్స్థూలమ్మహాపుణ్యం పాపినాంతునరోచతే ॥ ౧౬౦ ॥ స్వామిపుష్కరిణీతీర్థందివ్యౌషధరసాయనమ్ । వైద్యశ్శ్రీవేఙ్కటేశోఽయం మృత్యురోగనికృంతనః ॥ ౧౬౧ ॥ యావద్వేఙ్కటనాయకస్యశిఖరప్రాప్తిర్నృణాంయోగినాం తావజ్జన్మజరాదిదుఃఖనిలయస్సంసారకోలాహలః । బ్రహ్మాండాంత పరిభ్రమ త్కృతమహాపుణ్యౌఘచంద్రోదయే సత్సంగామృతసేవనాద్ధరిమయే ప్రీతిర్భవేద్వేఙ్కటే ॥ ౧౬౨ ॥ యావన్నాస్తిసమస్తలోకరమణశ్శ్రీవేఙ్కటేశాభిధస్స్వానందానుభవస్థిరోఽమలధియాంయోగీశ్వరాణాంనృణామ్ । నానాయోనిషుగర్భవాసమసుఖంవిణ్మూత్రశోకావృతం సంప్రాప్యాశు వినాశదుఃఖనరకాంస్తావద్భవాబ్ధౌస్థితిః ॥ ౧౬౩ ॥ ఆఖ్యానందేవతాగోప్యం బ్రహ్మగోప్యంసమాసతః । ఇదమేవమమానందం ధ్యానంహృదయగోచరమ్ ॥ ౧౬౪ ॥ అస్యశ్రీవేఙ్కటేశస్య సీమాయాంయాత్రికేజనే । వాఙ్మనఃకాయగర్వేణయేకుర్వంతినరాధమాః ॥౧౬౫॥ ఉప్రదవం చఘాతంచ ద్రవ్యంచాపహరంతితే । కారవాదిషుసర్వేషునరకేషుచదారుణమ్ ॥ ౧౬౬ ॥ బ్రహ్మకల్పసహస్రాంతంపచ్యంతేనాత్రసంశయః । భక్త్యాశ్రీవేఙ్కటేశస్య సీమాంరక్షాంకరోతియః ॥ ౧౬౭ ॥ సఏవరాజ్యకర్తా

స్యాద్దేహాంతేముక్తిమాప్నుయాత్ । పరమానందదంధ్యానంధ్యాత్వాఽ
న్నంభుజ్యతేమయా ॥౧౬౮॥ త్వయాసహానహిధ్యానసమంబ్రహ్మాండగో
ళకే। కిముశ్రీవేఙ్కటేశస్యసమఃకాలత్రయేపివా ॥౧౬౯॥ ఏతంరహస్యమ
ధ్యాయం శ్రీవేఙ్కటపతేఃప్రియమ్ । జపిత్వాభుజ్యతేయేన ప్రత్యహంపర
మాత్మనః ॥ ౧౭౦ ॥ నృత్యంతిపితరస్సర్వే సంతుష్టాస్తస్యవంశజాః । దే
వాశ్చఋషయస్తృప్తాఃప్రయాంతిపరమంపదమ్ ॥ ౧౭౧ ॥ ఋషయః ॥
ఆశ్చర్యమతులంశ్రుత్వా పరమానందనిర్వృతాః । ఆనందాశ్రుపరిక్లిన్నా
రోమాంచితవపుర్ధరాః ॥ ౧౭౨ ॥ విస్మితాశ్శౌనకాద్యాస్తుభక్త్యాఽఽ
నందంపునర్గతాః । పునర్ధ్యానంసమాసాద్యపునర్గద్గదయాగిరా ॥ ౧౭౩ ॥
ఊచుశ్శనైర్మహాత్మానంసూతంపౌరాణికోత్తమమ్ । వ్యాసశిష్యంమహా
భాగంశాస్త్రసిద్ధాంతకోవిదమ్ ॥ ౧౭౪ ॥ అద్యశ్రుతంశ్రుతంముఖ్య మ
ద్యానందంగతావయమ్ । అద్యైవజన్మసఫలం సాఫల్యంసారమోచ
కమ్ ॥ ౧౭౫ ॥ త్వత్ప్రసాదాద్గమిష్యామోవయం శేషాచలంప్రతి ॥ శ్రీ
సూతః ॥ అష్టాదశపురాణేతిహాసానాముపధర్మిణామ్ ॥ ౧౭౬ ॥ పురా
ణానాంస్మృతీనాంచ సర్వేషాంశ్రుతిసారిణామ్ । అఖిలోపనిషత్సార వే
దాంతానాంమునీశ్వరాః ॥ ౧౭౭ ॥ శ్రవణైశ్చకృతైర్యోగైర్భక్తిజ్ఞానవి
రాగదైః । యజ్ఞదానతపఃకర్మవ్రతమంత్రజపార్చనైః ॥ ౧౭౮ ॥ ఆజ
న్మనైమిశారణ్యకృతపుణ్యైరనేకశః। భవతామాగతంహస్తేసాఫల్యం
సారమోచకమ్ ॥ ౧౭౯ ॥ వైకుణ్ఠస్థానశేషాద్రిప్రాప్తిరూపంమహత్ఫ
లమ్ । అహంగోప్యమిదంవేద్మిశుకోవేత్తినచాపరః ॥ ౧౮౦ ॥ మద్గురోః
కృపయాఽధీతముక్తంచభవతాంద్విజాః । గచ్ఛధ్వమ్మునయస్సర్వే స
స్త్రీవృద్ధాస్సబాలకాః ॥ ౧౮౧ ॥ సమాప్యసత్రంసకలం విలంబోమా
స్తుశీఘ్రతః । తత్రగత్వోపవాసేన స్నాత్వాస్వామిసరోవరే ॥ ౧౮౨ ॥
నత్వాఽఽద్యంభూమివారాహం జ్ఞానక్షేత్రనివాసినమ్ । దివ్యంవిమాన
మాశ్చర్యం నత్వాశ్రీవేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౮౩ ॥ ప్రదక్షిణనమస్కారై
స్తుత్వాస్తోత్రైఃప్రణమ్యచ। నైవేద్యదానధర్మైశ్చ పూజాంకృత్వాచ
భక్తితః ॥ ౧౮౪ ॥ మౌనవ్రతమథత్యక్త్వా క్షమాపూర్వంవరప్రదమ్ ।
సంప్రార్థ్యనివసామోఽత్ర భూయాత్తేనుగ్రహోమహాన్ ॥ ౧౮౫ ॥
ఇత్యేవంకాయవాక్చిత్తైర్నివాసంసత్యమీరితమ్ । కురుధ్వంత్వరయాభ

క్త్వా యూయంవైకుంఠవేఙ్కటే ॥ ౧౮౭ ॥ పరమానందసాంద్రాబ్ధౌ క్రీడధ్వంమునిపుంగవాః । సమస్తదేవతాసిద్ధసన్నిధానాత్మవేఙ్కటే ॥ స్వామినాక్షేత్రపాలేన సుప్రసన్నేనరక్షితే । నివాసమపినిర్విఘ్నం కురుధ్వమవిశంకయా ॥ ౧౮౮ ॥ తయోరనుగ్రహేణైవ వైకుంఠక్షేత్రపాలయోః । భద్రంవోవసతాంనిత్యం శాశ్వతంభవతిద్విజాః ॥ ౧౮౯ ॥ అస్మిన్ క్షేత్రేకృతానాంచ సాహసంపాపకర్మణామ్ । క్షేత్రపాలస్యశూలాగ్రే యాతనాచక్రవద్భవేత్ ॥ ౧౯౦ ॥ యుగాంతఃక్షణమాత్రేణ తేషాంకాలస్తుగచ్ఛతి। పాపాంతేముక్తిరస్త్యేవ వేఙ్కటాద్రౌనసంశయః ॥ ౧౯౧ ॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యంమద్గురోర్వచనంద్విజాః । భవతాంపుణ్యశీలానాం నైమిశారణ్యవాసినామ్ ॥ ౧౯౨ ॥ కృపయాఽనుగ్రహంలబ్ధ్వా కాశీంగత్వాప్రణమ్యచ । మద్గురోఃపాదమూలంచ వ్యాసస్యామితతేజసః ॥ ౧౯౩ ॥ అనుజ్ఞయాగమిష్యామి వేఙ్కటాద్రౌ ద్విజోత్తమాః । సూతవాక్యంతదాశ్రుత్వా శౌనకాద్యాఋషీశ్వరాః ॥ సమాప్యసత్రమాగత్య వేఙ్కటాద్రింనివాస్యచ । సూతవాక్యప్రమాణేనతత్రానందపదామ్బుధిమ్ ॥౧౯౪॥ దేహాంతంప్రాప్యమోదంతే ససూతాశ్శౌనకాదయః। ఇమంపవిత్రమధ్యాయంసాక్షాత్సంసారమోచకమ్॥ సర్వవేదాంతసిద్ధాంతం యశ్శ్రావయతినిత్యశః । వేఙ్కటేశ్వరభక్తేభ్యోబ్రాహ్మణేభ్యశ్చయోగినామ్ ॥౧౯౬॥ యశ్శృణోతిసదాభక్త్యా రహస్యానుభవోత్తమమ్ । యస్థాపయతిలోకేస్మిన్ సిద్ధాంతమిమమద్భుతమ్ ॥౧౯౮॥ విద్యార్థీలభతేవిద్యాంధనార్థీలభతేధనమ్।పుత్రార్థీలభతేపుత్రాన్ కన్యార్థీలభతేవధూమ్ ॥౧౯౯॥ వశ్యార్థీవశ్యమాప్నోతిజయార్థీజయమాప్నుయాత్। మోక్షార్థీమోక్షమాప్నోతిజ్ఞానార్థీజ్ఞానమాప్నుయాత్ ॥౨౦౦॥ యాంయాంకామయతేసిద్ధింతాంతామాప్నోతిసద్విజః। వేఙ్కటేశేపరాంప్రీతిం లభతేసోఽతిభక్తిమాన్ ॥౨౦౧॥ *

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే - ఉమామహేశ్వరసంవాదే సకలోపనిషత్సారసకలవేదాంతసిద్ధాంతశ్రీవేఙ్కటేశ్వరరహస్యానుభవోనామైకత్రింశతమోఽధ్యాయః.

ఇతి శ్రీవేంకటేశరహస్యాధ్యాయస్సమాప్తః.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ మై శ్రీ ప ద్మా వ త్యై న మః.

శ్రీమతేవిష్వక్సేనాయనమః.

అ థ శ్రీ స్క న్ద పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయశ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥

హ రిః ఓ మ్.

కాశ్యపాఖ్యవిప్రస్యస్వామితీర్థస్నానేనపాపవినిర్ముక్తిః.

శ్రీసూతః ॥ అథాఽతస్సమ్ప్రవక్ష్యామిస్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ । లక్షీకృత్యకథామేకాంపవిత్రాంద్విజసత్తమాః ॥౧॥ కాశ్యపాఖ్యోద్విజఃపూర్వమస్మిన్తీర్థవరేశుభే । స్నాత్వాఽతిమహతఃపాపాద్విముక్తోనరకప్రదాత్ ॥ ౨ ॥ ఋషయః ॥ మునేకాశ్యపనామాసావకరోత్కింమహాపాతకమ్ । స్నాత్వాతీర్థవరేహ్యత్రయస్మాన్ముక్తోఽభవత్క్షణాత్ ॥ 3 ॥ ఏతన్నశ్శ్రద్దధానానాంబ్రూహిసూతకృపాబలాత్ । త్వద్వచోఽమృతతృప్తానాంనపిపాసావివిద్యతే ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాశ్చమాహాత్మ్యప్రతిపాదకమ్ । ఇతిహాసంప్రవక్ష్యామి పఠతాంపాపనా

పరీక్షిద్వృత్తాన్తః

శనమ్॥ ౫॥ అభిమన్యుసుతోరాజా పరీక్షిన్నామనామతః । అధ్యాస్తహస్తినపురంపాలయన్ధర్మతోమహీమ్ ॥ ౬ ॥ సరాజాజాతువిపినే చచారమృగయారతః । షష్టివర్షవయాభూపః క్షుత్తృష్ణాపరిపీడితః ॥ ౭ ॥ నష్టమేకంసవిపినే మార్గయన్మృగమాదరాత్ । ధ్యానారూఢం మునీన్ద్ర

ష్ట్వా ప్రాహభూపాలకోత్తమః ॥ ౮ ॥ మయాబాణేనవిపినే మృగోవిద్ధోఽ
ధునామునే। దృష్టస్సకింత్వయావిద్వన్విద్రుతోభయకాతరః॥ ౯ ॥ సమా
ధినిష్ఠోమౌనిత్వాన్నకిఞ్చిదపిసోఽబ్రవీత్ । తతోధనురటన్యాఽస్యస్క
న్ధేతస్యమహామునేః ॥ ౧౦ ॥ నిధాయమృతసర్పంతు కుపితస్స్వపురంయ
యౌ । మునేస్తస్యసుతఃకశ్చిచ్ఛృఙ్గీనామబభూవవై ॥ ౧౧ ॥ సఖాతస్య
కృశాఽఖ్యోఽభూచ్ఛృఙ్గిణోద్విజసత్తమాః । సఖాయంశృఙ్గిణంప్రాహ
కృశాఖ్యస్సఖాతతః ॥ ౧౨ ॥ పితాతవమృతంసర్పంస్కన్ధేనవహతేఽధు
నా । మాభూద్దర్పస్తవసఖేమాకృథాస్త్వమిదంవృథా ॥ ౧౩ ॥ సోఽవద
త్కుపితశ్శృఙ్గీ దిత్సుశ్శాపంనృపాయవై । మత్తాతేశవసర్పంయోన్యస్త
వాన్మూఢచేతనః ॥ ౧౪ ॥ ససప్తరాత్రాన్మ్రియతాంసన్దష్టస్తక్షకాఽ
హినా । శశాపైవంమునిసుత స్సౌభద్రేయంపరీక్షితమ్ ॥ ౧౫ ॥ శమీకా
ఖ్యఃపితాతస్య శప్తంశ్రుత్వాసుతేనతమ్ । నృపంప్రోవాచతనయం శృ
ఙ్గిణంమునిపుఙ్గవః ॥ ౧౬ ॥ రక్షకంసర్వలోకానాం నృపంకింశప్తవానసి ।
అరాజకేవయంలోకే స్థాస్యామఃకథమఞ్జసా ॥ ౧౭ ॥ క్రోధేనపాతకం
భూయాద్దయయాప్రాప్యతేసుఖమ్ । యస్సముత్పాదితంకోపం క్షమ
యైవనిరస్యతి ॥ ౧౮ ॥ ఇహలోకేపరత్రాఽసౌ వత్యన్తంసుఖమశ్నుతే ।
క్షమాయుక్తాహిపురుషా లభన్తేశ్రేయఉత్తమమ్ ॥ ౧౯ ॥ తతశ్శమీక
స్స్వంశిష్యం ప్రాహగౌరముఖాభిధమ్ । భోగౌరముఖగత్వాత్వం వద
భూపంపరీక్షితమ్॥ ౨౦॥ ఇమంశాపంమత్సుతోక్తంతక్షకాధిపదంశనమ్।
పునరాయాహిశీఘ్రంత్వం మత్సమీపంమహామతే ॥ ౨౧॥ ఏవముక్తశ్శ
మీకేన యయౌగౌరముఖోనృపమ్ । సమేత్యచాబ్రవీద్భూపం సౌభద్రే
యంపరీక్షితమ్॥ ౨౨॥ దృష్ట్వాసర్పంపితుస్స్కన్ధే త్వయావినిహితంమృ
తమ్ । శమీకస్యసుతశ్శృఙ్గీశశాపత్వాంరుషాఽన్వితః ॥ ౨౩ ॥ ఏతద్దినా
త్సప్తమేఽహ్నితక్షకేనమహాఽహినా । దష్టోవిషాగ్నినాదగ్ధోభూయా
దాశ్వభిమన్యుజః ॥ ౨౪ ॥ ఏవంశశాపత్వాంరాజన్ శృఙ్గీతస్యమునేస్సు
తః । ఏతద్వక్తుంపితాతస్యప్రాహిణోన్మాంత్వదన్తికమ్॥ ౨౫ ॥ ఇతీరయి
త్వాతంభూప మాశుగౌరముఖోయయౌ । గతేగౌరముఖేపశ్చాద్రాజా
శోకపరాయణః ॥ ౨౬॥ అభ్రంలిహమథోత్తుఙ్గమేకస్తమ్భంసువిస్తృ

తమ్।మధ్యేగఙ్గంవ్యతనుతమణ్డపంనృపపుఙ్గవః ॥౨౭॥ మహాగరుడమన్త్ర
జ్ఞైరౌషధజ్ఞైశ్చికిత్సకైః । తక్షకస్యవిషంహన్తుంయత్నంకుర్వన్సమాహి
తః॥ ౨౮ ॥ అనేకదేవబ్రహ్మర్షిరాజర్షిప్రవరాన్వితః । ఆస్తేతస్మిన్నృప
స్తుగ్లేమణ్టపేవిష్ణుభక్తిమాన్ ॥౨౯॥ తస్మిన్నవసరేవిప్రఃకాశ్యపోమాన్త్రి
కోత్తమః । రాజానంరక్షితుంప్రాయాత్తక్షకస్యమహావిషాత్ ॥ 3౦ ॥
సప్తమేఽహనివిప్రేన్ద్రో దరిద్రోధనకాముకః ॥ అత్రాన్తరేతక్షకోపివిప్ర
రూపీసమాయయా ॥ 3౧ ॥ మధ్యేమార్గంవిలోక్యాఽథకాశ్యపంప్రత్య
భాషత । బ్రాహ్మణత్వంకుత్రయాసి వదమేఽద్యమహామునే॥ 3౨॥ ఇతి
పృష్టస్తదాఽవాదీత్కాశ్యపస్తక్షకంద్విజాః । పరీక్షితంమహారాజంతక్ష
కోఽద్యవిషాగ్నినా ॥ 33 ॥ ధక్ష్యతేతంశమయితుం తత్సమీపముపైమ్య
హమ్ । ఇత్యుక్తస్సచతంవిప్రంతక్షకఃపునరబ్రవీత్ ॥3౪॥ తక్షకోఽహం
ద్విజశ్రేష్ఠ మయాదష్టశ్చికిత్సితుమ్ । నశక్యోఽబ్దశతేనాపిమహామన్త్రా
యుతైరపి॥ 3౫॥ చికిత్సితుంచేన్మద్దష్టంశక్తిరస్తితవాధునా । అనేకయో
జనోచ్ఛ్రాయందశామ్యుజ్జీవయస్వయమ్॥3౬॥ తతోభవాన్సమర్థోసీ
త్యేవంమేభాతిహేద్విజ । ఇతీరయిత్వాతంవృక్షమదశత్తక్షకస్తదా ॥3౭॥
అభవద్భస్మసాత్సోపి వృక్షోఽత్యన్తసముచ్ఛ్రితః । పూర్వమేవనరఃక
శ్చిత్తంవృక్షమధిరూఢవాన్ ॥ 3౮ ॥ తక్షకస్యవిషోల్కాభిస్సోపిదగ్ధోఽ
భవత్తదా । తంనరంనవిజజ్ఞాతేతౌచకాశ్యపతక్షకౌ ॥ 3౯ ॥ కాశ్యపః
ప్రతిజజ్ఞేఽథతక్షకస్యాపిశృణ్వతః । మన్మన్త్రశక్తింపశ్యన్తుసర్వేవిప్రా
దయోఽధునా॥ ౪౦ ॥ ఇతీరయిత్వాతంవృక్షం భస్మీభూతంవిషాగ్నినా ।
అజీవయన్మన్త్రశక్త్యాకాశ్యపోమాన్త్రికోత్తమః ॥ ౪౧ ॥ సనరస్తేనవృ
క్షేణసాకముజ్జీవితోఽభవత్ । అథాఽబ్రవీత్తక్షకస్తంకాశ్యపంమన్త్ర
కోవిదమ్॥ ౪౨॥ యథానమునివాఙ్మిథ్యా భవేదేవంకురుద్విజ । యత్తే
రాజాధనందద్యాత్తతోఽపిద్విగుణంధనమ్॥౪3॥ దదామ్యహంనివర్తస్వ
శీఘ్రమేవద్విజోత్తమ। ఇత్యుక్త్వాఽనర్ఘరత్నానితస్మైదత్వాసతక్షకః॥౪౪॥
న్యవర్తయతకాశ్యపంతం బ్రాహ్మణంమన్త్రకోవిదమ్ । అల్పాయు
షంనృపంమత్వా జ్ఞానదృష్ట్యాసకాశ్యపః ॥ ౪౫ ॥ స్వాశ్రమంప్రయయా
తూష్ణీంలబ్ధరత్నశ్చతక్షకాత్ । సోఽబ్రవీత్తక్షకస్సర్పాన్సర్వానాహూ

యతత్క్షణే ॥౪౬॥ యాయంతం నృపతిం ప్రాప్య మునీనాం వేషధారిణః। ఉపహారఫలాన్యాశు ప్రయచ్ఛత పరీక్షితే ॥ ౪౭ ॥ తథేత్యుక్త్వా సర్వ సర్వాదదూ రాజ్ఞే ఫలాన్యమీ। తక్షకోఽపి తథా తత్ర కస్మింశ్చిద్బదరీఫలే ॥౪౮॥ క్రిమివేషధరో భూత్వా వ్యతిష్ఠద్దంశితుం నృపమ్। అథ రాజా ప్రదత్తాని సర్వైర్బ్రాహ్మణరూపకైః ॥ ౪౯ ॥ పరీక్షిన్మన్త్రివృద్ధేభ్యో దత్త్వా సర్వఫలాన్యపి। కౌతూహలేన జగ్రాహ స్థూలమేకం కరే ఫలమ్॥ ౫౦॥ తస్మిన్నవసరే సూర్యోఽప్యస్తాచలమగాహత। మిథ్యా ఋషివచో మాభూదితి తత్రత్యమానవాః ॥ ౫౧ ॥ అన్యోన్యమవదన్సర్వే బ్రాహ్మణాశ్చ నృపాస్తదా। ఏవం వదత్సు సర్వేషు ఫలే తస్మిన్నదృశ్యత॥ ౫౨॥ సాధురక్తః క్రిమిస్సర్వై రాజ్ఞా చాపి పరీక్షితా। అయం కిం మాం దశేదద్య క్రిమిరిత్యుక్తవాన్నృపః॥ ౫౩॥ నిదధే తత్ఫలం కణ్ఠే స క్రిమిం ద్విజసత్తమాః। తక్షకోఽస్మిన్స్థితః కణ్ఠే క్రిమిరూపీ ఫలే తదా ॥౫౪॥ నిర్గత్య తత్ఫలాదాశు నృపదేహమవేష్టయత్। తక్షకావేష్టితే భూపే పార్శ్వస్థాదుద్రువుర్భయాత్ ॥ ౫౫ ॥ అనన్తరం నృపో విప్రాస్తక్షకస్య విషాగ్నినా। దగ్ధోఽభూద్భస్మసాదాశు స ప్రాసాదో బలీయసా ॥ ౫౬ ॥ కృత్వౌర్ధ్వదైహికం తస్య నృపస్య సపురోహితాః। మన్త్రిణస్తత్సుతం రాజ్ఞే జనమేజయనామకమ్ ॥ ౫౭ ॥ రాజానమభ్యషిఞ్చన్వై జగద్రక్షణవాఞ్ఛయా। తక్షకాద్రక్షితుం భూపమాయాతః కాశ్యపాభిధః ॥ ౫౮ ॥ యో బ్రాహ్మణో మునిశ్రేష్ఠస్సర్వైర్నిన్దితో జనైః। బభ్రామ సకలాన్దేశాన్ శిష్టైస్సర్వైశ్చ దూషితః ॥ ౫౯ ॥ అవస్థానం న లేభేఽసౌ గ్రామే వాప్యాశ్రమేఽపి వా। యాన్యాన్దేశానసౌ యాతస్తత్ర తత్ర మహాజనైః ॥ ౬౦ ॥ తత్తద్దేశాన్నిరస్తస్సన్ శాకల్యం శరణం యయౌ। ప్రణమ్య శాకల్యమునిం కాశ్యపో నిన్దితో జనైః॥ ౬౧॥ ఇదం విజ్ఞాపయామాస శాకల్యాయ మహాత్మనే ॥ కాశ్యపః॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ శాకల్య హరివల్లభ॥ ౬౨॥ మునయో బ్రాహ్మణాశ్చాన్యే మాం నిన్దన్తి సుహృజ్జనాః। నాస్త్యహం కారణం జానే కిం మాం నిన్దన్తి మానవాః ॥ ౬౩॥ బ్రహ్మహత్యా సురాపానం గురుస్త్రీగమనం తథా। స్తేయం సంసర్గదోషో వా మయా నాచరితం క్వచిత్ ॥ ౬౪ ॥ అన్యాన్యపి చ పాపాని న కృతాని మయా మునే। తథాపి నిన్దన్తి జనా వృథా మాం బాన్ధవాదయః ॥ ౬౫ ॥ జానాసి చే

త్త్వంశాకల్య మయాదోషంకృతంవద । ఉక్తోఽథకాశ్యపేనైవ శాకల్యాఖ్యోమహామునిః ॥ ౬౬ ॥ క్షణన్ధ్యాత్వాబభాషేతం కాశ్యపన్ద్విజస

శాకల్యోక్తధర్మాః.

త్తమాః ॥ శాకల్యః ॥ పరీక్షితంమహారాజం తక్షకాద్రక్షితుంభవాన్ ॥ ౬౭॥ ఆయాసీదర్ధమార్గేతు తక్షకేననివారితః । చికిత్సితుంసమర్థోఽపివిషరోగాదిపీడితమ్ ॥ ౬౮ ॥ యోనరక్షతిలోకేఽస్మిం స్తమాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ । క్రోధాత్కామాద్భయాల్లోభాన్మాత్సర్యాన్మోహతోఽపి వా ॥౬౯॥ యోనరక్షతివిప్రేన్ద్ర విషరోగాతురంనరమ్। బ్రహ్మహాచసురాపీవాస్తేయీచగురుతల్పగః ॥ ౭౦ ॥ సంసర్గదోషదుష్టశ్చ నాపితస్యవినిష్కృతిః । కన్యావిక్రయిణశ్చాపి హయవిక్రయిణస్తథా ॥ ౭౧ ॥ కృతఘ్నస్యాపిశాస్త్రేషు ప్రాయశ్చిత్తంనవిద్యతే । విషరోగాతురంయస్తుసమర్థోఽపినరక్షతి ॥౭౨॥ నతస్యనిష్కృతిఃప్రోక్తా ప్రాయశ్చిత్తాయుతైరపి । నతేనసహపఙ్క్త్యాచభుఞ్జీతసుకృతీజనః ॥౭౩॥ నతేనసహభాషేతనపశ్యేత్తంనరంక్వచిత్ । తత్సమ్భాషణమాత్రేణ మహాపాతకభాగ్భవేత్ ॥ ౭౪ ॥ పరీక్షిత్సమహారాజఃపుణ్యశ్లోకశ్చధార్మికః । విష్ణుభక్తోమహాయోగీచాతుర్వర్ణ్యస్యరక్షితా ॥ ౭౫ ॥ వ్యాసపుత్రాద్ధరికథాం శ్రుతవాన్భక్తిపూర్వకమ్ । అరక్షిత్వానృపంతంతు వచసాతక్షకస్యయత్ ॥౭౬॥ నివృత్తస్తేనవిప్రేన్ద్రై ర్బాన్ధవైరపిదూష్యసే । సపరీక్షిన్మహారాజో యద్యపిక్షణజీవితః ॥ ౭౭ ॥ తథాపియావన్మరణం బుధైఃకార్యంచికిత్సితమ్ । యావత్కణ్ఠగతాఃప్రాణా ముమూర్షోర్మనుష్యహి ॥ ౭౮ ॥ తావచ్చికిత్సాకర్తవ్యా కాలస్యకుటిలాగతిః । ఇతిప్రాహుఃపురాశ్లోకం భిషగ్వైద్యాబ్ధిపారగాః ॥ ౭౯ ॥ తతశ్చికిత్సాశక్తోపి యస్మాదకృతభేషజః । అర్ధమార్గనివృత్తశ్చ తేనత్వంగర్హితోహ్యసి ॥ ౮౦ ॥ శాకల్యేనైవముదితః కాశ్యపఃప్రత్యభాషత ॥ కాశ్యపః ॥ మమైతద్దోషశాన్త్యర్థముపాయంవదసువ్రత ॥౮౧॥ యేనమాంప్రతిగృహ్ణీయుర్బాన్ధవాస్సుహృజ్జనాః । కృపాంమయికురుష్వత్వం శాకల్యహరివల్లభ ॥ ౮౨ ॥ కాశ్యపేనైవముక్తస్తుశాకల్యోపిమునీశ్వరః । క్షణంధ్యాత్వాజగాదైవంకాశ్యపంకృపయాతదా ॥ ౮౩ ॥ శాకల్యః ॥ అస్యపాపస్యశాన్త్యర్థ ముపాయంప్రవదామి

తే । తతః కర్తవ్యంత్వయాశీఘ్రంవిలమ్బంమాకృథాద్విజ ॥౮౪॥ సువర్ణ ముఖరీతీరే లక్ష్మీపతినివాసభూః । వేఙ్కటాద్రిరితిఖ్యాత స్సర్వలోకేషు పూజితః ॥౮౫॥ తస్మిన్నేషగిరౌపుణ్యే సురాసురనమస్కృతే। బ్రహ్మహత్యాసురాపాన స్వర్ణస్తేయాదినాశకే ॥ ౮౬ ॥ స్వామిపుష్కరిణీచేతి సర్వపాపనోదినీ । ఉత్తరేశ్రీనివాసస్యవర్తతేమఙ్గళప్రదా ॥ ౮౭ ॥ తంగత్వావేఙ్కటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ । స్నాత్వాసఙ్కల్పపూర్వంతువరాహస్వామినంహరిమ్ ॥౮౮॥ సేవిత్వాపశ్చిమేతీరేనిర్గత్య హరిమన్దిరమ్ । గత్వాతత్రవిధానేన స్వర్ణాచలనివాసినమ్ ॥౮౯॥ శ్రీనివాసంపరన్దేవంభక్తానామభయప్రదం । శఙ్ఖచక్రధరందేవం వనమాలావిభూషితమ్ ॥ ౯౦ ॥ దృష్ట్వానిర్ధూతపాపోఽసిసంశయంమాకృథాద్విజ । శాకల్యేనైవముక్తస్తు కాశ్యపోమునిపుఙ్గవః ॥ ౯౧ ॥ గత్వావేఙ్కటశైలేన్ద్రంసురాసురనమస్కృతమ్ । పుష్కరిణ్యాం శుభాయాంతు స్నాతోనియమపూర్వకమ్ ॥ ౯౨ ॥ స్వస్థోఽభూత్కాశ్యపోవిప్రో భిషగ్వైద్యాబ్ధిపారగః । సర్వేబన్ధుజనావిప్రాః కాశ్యపంబ్రాహ్మణోత్తమమ్ ॥ ౯౩ ॥ పూజయిత్వావిధానేన పూజ్యోసినచసంశయః । ఏవంవఃకథితంవిప్రా వేఙ్కటాచలవైభవమ్ ॥ ౯౪ ॥ యశ్శృణోతినరోభక్త్యా విష్ణులోకేమహీయతే ॥ ౯౫ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటాచలస్థస్వామిపుష్కరిణీస్నానాత్కాశ్యపదోషనివృత్తిర్నామప్రథమోధ్యాయః॥

స్వామిపుష్కరిణీస్నానాత్తామిస్రాదినరకనిస్తారకథనమ్.

ఋషయః ॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞ వేదవేదాఙ్గపారగ । శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాశ్చవైభవంవదనఃప్రభో ॥ ౧ ॥ యస్యాస్స్మరణమాత్రేణ ముక్తస్స్యాన్మానవోభువి ॥ శ్రీసూతః ॥ స్వామితీర్థంప్రశంసన్తిస్నాన్తివా కథయన్తివా ॥ ౨ ॥ అష్టావింశతిభేదాంస్తేనరకాన్నోపభుఞ్జతే । తామిస్రమన్ధతామిస్రంమహారౌరవరౌరవౌ ॥ ౩ ॥ కుమ్భీపాకంకాలసూత్రమసిపత్రవనంతథా । క్రిమిభక్షోఽన్ధకూపశ్చసదంశశ్శాల్మలీతథా ॥౪॥ లాలా

భక్షోహ్యవీచిశ్చ సారమేయాదనం తథా । తథైవవజ్రకణకః క్షారకర్దమ
పాతనమ్ ॥౫॥ రక్షోగణాశనంచాపిశూలప్రోతవిరోధనమ్ । తిరోధానా
భిధంవిప్రాస్తథాసూచీముఖాభిధమ్ ॥౬॥ పూయశోణితభక్షశ్చవిషాగ్ని
పరిపీడనమ్ । అష్టావింశతిసఙ్ఖ్యాక మేతన్నరకసఞ్చయమ్ ॥ ౭ ॥ నయాతి
మనుజోవిప్రా స్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । విత్తాపత్యకళత్రాణాం యోఽ
న్యేషామపహారకః ॥౮॥ సకాలపాశబద్ధోఽయం యమదూతైర్భయాన
కైః । తామిస్రేనరకేఘోరే పాత్యతేబహువత్సరమ్ ॥ ౯ ॥ స్నాతిచే
త్స్వామితీర్థేస తస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే । మాతరంపితరంవిప్రా యోద్వే
ష్టిపురుషాధమః ॥ ౧౦ ॥ సకాలసూత్రనరకే విస్తృతాఽయుతయోజనే ।
అధస్తాదగ్నిసన్తప్తఉపర్యర్కమరీచిభిః ॥ ౧౧ ॥ ఖలేతామ్రమయేవిప్రాః
పాత్యతేక్షుధయాఽర్దితః । స్నాతిచేత్పుష్కరిణ్యాంవైతస్మిన్నాసౌ
నిపాత్యతే ॥ ౧౨ ॥ యోవేదమార్గముల్లఙ్ఘ్యవర్తతేకుపథేనరః । సోఽసి
పత్రవనేఘోరే పాత్యతేయమకిఙ్కరైః ॥ ౧౩ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థే
తుతస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే । యోఽశ్నాతిపఙ్క్తిభేదేనపక్వంసూపాది
కంనరః ॥౧౪॥ అకృత్వాపఞ్చయజ్ఞాన్వాభుఙ్క్తేమోహేనసద్విజాః । పా
త్యతేఽయంయమభటైర్నరకేక్రిమిభోజనే ॥ ౧౫ ॥ భక్ష్యమాణః క్రిమిశ
తైర్భక్షయన్క్రిమిసఞ్చయాన్ । స్వయంచక్రిమిభూతస్సంతిష్ఠేద్యావ
దఘక్షయమ్ ॥ ౧౬ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేవై తస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ।
యోహరేద్విప్రవిత్తాని స్నేహేనబలతోఽపివా ॥ ౧౭ ॥ అన్యేషామపివి
త్తాని రాజాతత్పురుషోఽపివా । అయస్మయాగ్నికుణ్డేషు సదంశైస్సోతిపీ
డితః ॥ ౧౮ ॥ సదంశేనరకేఘోరే పాత్యతేయమపూరుషైః । స్నాతిచే
త్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ॥౧౯ ॥ అగమ్యాంయోఽభిగచ్ఛే
త్స్త్రియంవైపురుషాధమః । అగమ్యంపురుషంయోషిదభిగచ్ఛేతవాద్వి
జాః ॥౨౦॥ తావయస్మయనారీంచ పురుషంచాప్యయస్మయమ్ । తప్తా
వాలిఙ్గ్యతిష్ఠన్తౌ యావచ్చన్ద్రదివాకరమ్ ॥౨౧॥ సూచ్యాఖ్యేనరకేఘో
రే పాత్యతేయమకిఙ్కరైః । స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేచ తస్మిన్నాసౌనిపా
త్యతే ॥ ౨౨ ॥ బాధతేసర్వజన్తూన్యోనానోపాయైరుపద్రవైః । శాల్మ
లీనరకేఘోరే పాత్యతేబహుకణ్టకే ॥ ౨౩ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతుత

స్మిన్నాసౌనిపాత్యతే । రాజావారాజభృత్యోవాయఃపాషణ్డమనుద్రు
తః ॥ ౨౪ ॥ భేదకోధర్మసేతూనాం వైతరణ్యాంనిపాత్యతే । స్నాతిచే
త్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ॥౨౫॥ వృషలీసఙ్గదుష్టోవాశౌచా
ద్యాచారవర్జితః । త్యక్తలజ్జస్త్యక్తవేదః పశుచర్యారతస్సదా ॥ ౨౬ ॥
సపూయవిణ్మూత్రాసృక్శ్లేష్మపిత్తాదిపూరితే । అతిభీభత్సనరకే పా
త్యతేయమకిఙ్కరైః ॥ ౨౭ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌనిపా
త్యతే । యశ్శ్వభిర్మృగయుర్వన్యాన్బాణైర్వాబాధతేమృగాన్ ॥ ౨౮ ॥
సవిధ్యమానోబాణౌఘైః పరత్రయమకిఙ్కరైః । ప్రాణరోధాఖ్యనరకే
పాత్యతేయమకిఙ్కరైః ॥ ౨౯ ॥ స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతుతస్మిన్నాసౌని
పాత్యతే । డామ్భికోయఃపశూన్యజ్ఞేవిధ్యనుష్ఠానవర్జితః ॥ ౩౦ ॥ హన్త్య
సౌపరలోకేషు వైశసేనరకేద్విజాః । కృన్త్యమానోయమభటైః పాత్య
తేయమకిఙ్కరైః ॥ ౩౧ ॥ స్నాతిచేత్పుష్కరిణ్యాంవై తస్మిన్నాసౌనిపా
త్యతే । ఆత్మభార్యాంసవర్ణాంయో రేతఃపాయయతేయది ॥౩౨॥ పర
త్ర రేతఃపాయీస న్రేతఃకుణ్డేనిపాత్యతే । స్నాతిచేత్పుష్కరిణ్యాంవైత
స్మిన్నాసౌనిపాత్యతే ॥౩౩॥ యోదస్యుమార్గమాశ్రిత్య గరదోగ్రామదా
హకః । వణిగ్ద్రవ్యాపహారీచసపరత్రద్విజోత్తమాః ॥ ౩౪ ॥ వజ్రదంష్ట్రా
భిధేఘోరే నరకేపాత్యతేచిరమ్ । స్నాతిచేత్స్వామితీర్థేతు తస్మిన్నా
సౌనిపాత్యతే ॥ ౩౫॥ విద్యన్తేయానిచాన్యాని నరకాణిపరత్రవై । తాని
నాప్నోతిమనుజస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ ॥౩౬॥ పుష్కరిణ్యాంసకృత్స్నా
నాదశ్వమేధఫలంలభేత్ । ఆత్మవిద్యాభవేత్సాక్షాన్ముక్తిశ్చాపిచతుర్వి
ధా ॥ ౩౭ ॥ నపాపేరమతేబుద్ధి ర్నభవేద్దుఃఖమేవవా । తులాపురుష
దానేనయత్ఫలంలభ్యతేనరైః ॥౩౮॥ తత్ఫలంలభ్యతేపుమ్భిస్స్వామితీర్థ
నిమజ్జనాత్ । గోసహస్రప్రదానేనయత్పుణ్యంహిభవేన్నృణామ్ ॥ ౩౯॥
తత్పుణ్యంలభతేమర్త్యస్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । ధర్మార్థకామమోక్షా
ణాంయంయమిచ్ఛతిపూరుషః ॥ ౪౦ ॥ తంతంసద్యస్సమాప్నోతిస్వామితీ
ర్థనిమజ్జనాత్ । మహాపాతకయుక్తోవా యుక్తోవాసర్వపాతకైః ॥ ౪౧ ॥
సద్యఃపూతోభవేద్విప్రా స్స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । ప్రజ్ఞాలక్ష్మీర్యశస్స
మ్పద్జ్ఞానంధర్మోవిరక్తతా ॥౪౨॥ మనశ్శుద్ధిర్భవేన్నౄణాంస్వామితీర్థని

షేవణాత్ । బ్రహ్మహత్యాఽయుతంచాపి సురాపానాయుతంతథా ॥౪౩॥ అయుతంగురుదారాణాం గమనంపాపకారిణామ్ । స్తేయాయుతంసువర్ణానాం తత్సంసర్గాశ్చకోటిశః ॥ ౪౪ ॥ శీఘ్రంవిలయమాయాన్తి స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ । బ్రహ్మహత్యాసమానాని సురాపానసమానిచ ॥ ౪౫॥ గురుస్త్రీగమనేనాపి యానితుల్యానిచాస్తికాః । సువర్ణస్తేయతుల్యాని తత్సంసర్గసమానిచ ॥ ౪౬ ॥ తానిసర్వాణినశ్యన్తి స్వామితీర్థనిమజ్జనాత్ ।

స్వామితీర్థమహిమాఽశ్రద్ధాళూనాంమహానరకప్రాప్తికథనమ్.

ఉక్తేష్వేతేషుసన్దేహో నకర్తవ్యఃకదాచన ॥ ౪౭॥ జిహ్వాగ్రేపరశుంతప్తం ప్రక్షిపన్తిచకిఙ్కరాః । అర్థవాదమిదంసర్వం బ్రువన్నైవనరకంవ్రజేత్ ॥ సూకరస్సహివిజ్ఞేయ స్సర్వకర్మబహిష్కృతః । అహోమౌర్ఖ్యమహోమౌర్ఖ్య మహోమౌర్ఖ్యంద్విజోత్తమాః ॥ ౪౯ ॥ స్వామితీర్థాభిధేతీర్థే సర్వపాతకనాశనే।అద్వైతజ్ఞానదేపుంసాం భుక్తిముక్తిప్రదాయిని॥౫౦॥ ఇష్టకామ్యప్రదేనిత్యం తథైవాజ్ఞాననాశనే । స్థితేఽపితద్విహాయాయం రమతేఽన్యత్రవైజనః ॥ ౫౧ ॥ అహోమోహస్యమాహాత్మ్యం మయావక్తుంనశక్యతే । స్నాతస్యస్వామితీర్థేతు నాన్తకాద్భయమస్తివై ॥౫౨॥ స్వామితీర్థంచపశ్యన్తి తత్రస్నాన్తిచయేనరాః । స్తువన్తిచప్రశంసన్తి స్పృశన్తిచనమన్తిచ ॥ ౫౩ ॥ నపిబన్తిహితేస్తన్యం మాతౄణాంద్విజపుఙ్గవాః । ఏవంవఃకథితంవిప్రాః స్వామితీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౫౪ ॥ భుక్తిముక్తిప్రదంనౄణాం సర్వపాపనిబర్హణమ్ ॥ ౫౫ ॥ ... *

ఇతి శ్రీస్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీస్వామిపుష్కరిణీ తీర్థమహిమాఽనువర్ణనం నామద్వితీయోధ్యాయః.

ధర్మగుప్తచరిత్రవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ భూయోఽపిసమ్ప్రవక్ష్యామి స్వామితీర్థస్యవైభవమ్। యుష్మాకమాదరేణాహం నైమిశారణ్యవాసినః ॥ ౧ ॥ నన్దోనామమహారాజస్సోమవంశసముద్భవః । ధర్మేణపాలయామాస సాగరాన్తాంధరామిమామ్॥ ౨ ॥ తస్యపుత్రస్సమభవద్ధర్మగుప్తఇతిశ్రుతః । రాజ్యరక్షాధురంనన్దో నిజపుత్రేనిధాయసః ॥ ౩ ॥ జితేన్ద్రియోజితాహారః ప్రవివేశ

యథావనమ్ । తాతేతపోవనంయాతే ధర్మగుప్తాభిధోనృపః ॥ ౪ ॥ మేది
నీంపాలయామాస ధర్మజ్ఞోనీతితత్పరః । ఈజేబహువిధైర్యజ్ఞై ర్దేవాని
న్ద్రపురోగమాన్ ॥౫॥ బ్రాహ్మణానాందదౌవిత్తం క్షేత్రాణిచబహూనిసః॥
సర్వేస్వధర్మనిరతా స్తస్మిన్రాజనిశాసతి॥౬॥కదాచిన్నాభవన్పీడా స్తస్మిం
శ్చోరాదిసమ్భవాః । కదాచిద్ధర్మగుప్తోఽయ మారూఢతురగోత్తమః ॥ ౭॥
వనంవివేశవిప్రేన్ద్రా మృగయారసకౌతుకీ । తమాలతాలహిన్తాల
కురవాకులదిఙ్ముఖే ॥ ౮ ॥ విచచారవనేతస్మిన్ సింహవ్యాఘ్రభయాన
కే । మత్తాళికులసన్నాద సమ్మూర్ఛితదిగన్తరే ॥ ౯ ॥ పద్మకల్హారకుముద
నీలోత్పలవనాకులే । తటాకేరససమ్పూర్ణే తపస్విజనమణ్డితే ॥ ౧౦ ॥ త
స్మిన్వనేసఞ్చరతో ధర్మగుప్తస్యభూపతేః । అభూద్విభావరీవిప్రా స్తమ
సాఽవృతదిఙ్ముఖా ॥ ౧౧ ॥ రాజాపిపశ్చిమాంసన్ధ్యా ముపాస్యనియమా
న్వితః । జజాపచవనేతత్ర గాయత్రీంవేదమాతరమ్ ॥ ౧౨ ॥ సింహవ్యా
ఘ్రాదిభీత్యాఽస్మిన్వృక్షమేకంసమాశ్రితే । రాజపుత్రేతదభ్యాశే వృక్ష
స్సింహభయార్దితః ॥ ౧౩ ॥ అన్వధావతఋక్షంత మేకస్సింహోవనేచ
రః । అనుద్రుతస్ససింహేన ఋక్షోవృక్షముపారుహత్ ॥ ౧౪ ॥ ఆరుహ్య
ఋక్షోవృక్షంతం దదర్శజగతీపతిమ్ । వృక్షస్థితంమహాత్మానం మహాబల
పరాక్రమమ్ ॥ ౧౫ ॥ ఉవాచభూపతిందృష్ట్వా ఋక్షోఽయంవనగోచరః।
మాభీతింకురురాజేన్ద్ర వత్స్యావోరజనీమిహ ॥ ౧౬ ॥ మహాసత్త్వోమ
హాకాయో మహాదంష్ట్రస్సమాకులః । వృక్షమూలంసమాయాత స్సిం
హోఽయమతిభీషణః ॥ ౧౭ ॥ రాత్ర్యర్ధంభజనిద్రాంత్వం రక్ష్యమాణో
మయోద్యతః। తతఃప్రసుప్తంమాంరక్షశర్వర్యర్ధంమహామతే ॥ ౧౮ ॥ ఇతి
తద్వాక్యమాకర్ణ్య సుప్తేనన్దసుతేహరిః । ప్రోవాచఋక్షంసుప్తోఽయం
నృపోమేత్యజ్యతామితి ॥ ౧౯ ॥ తంసింహమబ్రవీదృక్షోధర్మజ్ఞోద్విజసత్త
మాః । భవాన్ధర్మంనజానీతే మృగరాజవనేచర ॥ ౨౦ ॥ విశ్వాసఘాతినాం
లోకే మహాకష్టాభవన్త్యహో । నహిమిత్రద్రుహాంపాపం నశ్యేద్యజ్ఞా
యుతైరపి ॥ ౨౧ ॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం కథంచిన్నిష్కృతిర్భవేత్ ।
విశ్వాసఘాతినాంపాపం ననశ్యేజ్జన్మకోటిభిః ॥ ౨౨ ॥ నాహంమేరుంమ
హాభారం మన్యేపఞ్చాస్యభూతలే । మహాభారమిమంమన్యే లోకేవిశ్వా

సఘాతుకమ్ ॥ ౨౩॥ ఏవముక్తోఽథఋక్షేణ సింహస్తూష్ణీంబభూవహ।ధర్మ
గుప్తేప్రబుద్ధేతు ఋక్షస్సుష్వాపభూరుహే ॥ ౨౪ ॥ తతస్సింహోఽబ్రవీ
ద్భూప మేనమృక్షంత్యజస్వమే। ఏవముక్తోఽథసింహేన రాజాసుప్తమశ
ఙ్కితః ॥ ౨౫ ॥ స్వాఙ్కన్యస్తశిరసఙ్కంత మృక్షంతత్యాజభూతలే। పాత్య
మానస్తతోరాజ్ఞా సమాలమ్బితపాదపః॥౨౬॥ఋక్షఃపుణ్యవశాద్వృక్షా
న్నపపాతమహీతలే। సఋక్షోనృపమభ్యేత్యకోపాద్వాక్యమభాషత ॥౨౭॥
కామరూపధరోరాజన్నహంభృగుకులోద్భవః । ధ్యానకాష్ఠాభిధో
నామ్నా ఋక్షరూపమధారయమ్॥౨౮॥కస్మాదనాగసంసుప్తమత్యాక్షీ
స్త్వంభవాన్నృప। మచ్ఛాపాదతిశీఘ్రంత్వమున్మత్తశ్చరభూతలే ॥౨౯॥
ఇతిశప్త్వామునిర్భూపం తతస్సింహమభాషత । నసింహస్త్వంమహాయ
క్షః కుబేరసచివఃపురా ॥ ౩౦ ॥ హిమవద్గిరిమాసాద్య కదాచిత్త్వంవధూస
ఖః । అజ్ఞానాద్గౌతమాభ్యాశే విహారమతనోర్ముదా ॥ ౩౧ ॥ గౌతమోప్యు
టజాద్దైవాత్సమిదాహరణాయవై ।నిర్గతస్త్వాంవివసనం దృష్ట్వాశాపము
దాహరత్ ॥ ౩౨ ॥ యస్మాన్మమాశ్రమేఽద్యత్వం వివస్త్రస్స్థితవానసి।
అతస్సింహత్వమద్యైవ భవితా తేనసంశయః ॥ ౩౩ ॥ ఇతిగౌతమశాపేన
సింహత్వమగమఃపురా । కుబేరసచివోయక్షో భద్రనామాభవాన్పురా॥
కుబేరోధర్మశీలోహి తద్భృత్యాశ్చతథైవహి । అతఃకిమర్థంత్వం
హంసి మామృషింవనగోచరమ్ ॥ ౩౫ ॥ ఏతత్సర్వమహంధ్యానా జ్జానామి
హిమృగాధిప । ఇత్యుక్తోధ్యానకాష్ఠేన త్యక్త్వాసింహత్వమాశుసః॥౩౬॥
యక్షరూపంగతోదివ్యం కుబేరసచివాత్మకమ్ । ధ్యానకాష్ఠమసావాహ
ప్రాఞ్జలిఃప్రణతోమునిమ్ ॥ ౩౭ ॥ అద్యజ్ఞాతంమయాసర్వం పూర్వవృత్త
మ్మహామునే । గౌతమశ్శాపకాలేమే శాపాన్తమపిచోక్తవాన్ ॥ ౩౮ ॥
ధ్యానకాష్ఠేనసంవాద ఋక్షరూపేణ తేయదా । తదానిర్ధూయసింహత్వం
యక్షరూపమవాప్స్యసి॥౩౯॥ఇతిమామబ్రవీద్బ్రహ్మన్గౌతమోమునిపు
ఙ్గవః । అద్యసింహత్వనాశాన్మే జానామిత్వాంమహామునే ॥ ౪౦ ॥ ధ్యా
నకాష్ఠాభిదంశుద్ధం కామరూపధరంసదా । ఇత్యుక్త్వాతంప్రణమ్యాథ
ధ్యానకాష్ఠంసయక్షరాట్ ॥ ౪౧ ॥ విమానవరమారుహ్యప్రయయావ
ళకాపురీమ్। ఉన్మత్తరూపంతందృష్ట్వా మన్త్రిణస్తున్నృపోత్తమమ్॥౪౨॥

పితుస్సకాశమానీయ్యా రేవాతీరేన్నృపోత్తమమ్ । తస్మై నివేదయామాసుర్మతిభ్రంశం సుతస్య తే ॥ ౪౩ ॥ జ్ఞాత్వాతుపుత్రవృత్తాన్తం పితా వై నన్దనస్తదా । పుత్రమాదాయసహసా జైమినేరన్తికం యయౌ ॥ ౪౪ ॥ తస్మై నివేదయామాసపుత్రవృత్తాన్తమాదితః।భగవన్జైమినే పుత్రో మమాద్యోన్మత్తతాం గతః ॥ ౪౫ ॥ అస్యోన్మాదవినాశాయ బ్రూహ్యుపాయం మహామునే । ఇతిపృష్టశ్చిరం దధ్యౌ జైమినిర్మునిపుఙ్గవః ॥౪౬॥ ధ్యాత్వాతుసుచిరంకాలం నృపం నన్దనమబ్రవీత్ । ధ్యానకాష్ఠస్యశాపేన హ్యున్మత్తస్తే సుతోఽభవత్ ॥ ౪౭ ॥ తస్యశాపస్యమోక్షార్థముపాయం ప్రబ్రవీమి తే । సువర్ణముఖరీతీరే వేఙ్కటేనామపర్వతే ॥ ౪౮ ॥ సర్వపాపహరే పుణ్యే నానాధాతువిచిత్రితే । స్వామిపుష్కరిణీచేతి తీర్థమస్తిమహత్తరమ్ ॥౪౯॥ పవిత్రాణాంపవిత్రంహి మఙ్గళానాంచమఙ్గళమ్ । శ్రుతిసిద్ధంమహాపుణ్యం బ్రహ్మహత్యాదిశోధకమ్ ॥ ౫౦ ॥ నీత్వాతత్రసుతం తేఽద్య స్నాపయస్వ మహామతే । ఉన్మాదస్తత్క్షణాదేవ తస్యనశ్యేన్న సంశయః ॥ ౫౧ ॥ ఇత్యుక్తస్తంప్రణమ్యాసౌజైమినింమునిపుఙ్గవమ్।నన్దఃపుత్రంసమాదాయస్వామిపుష్కరిణీంయయౌ ॥ ౫౨ ॥ తత్రచస్నాపయామాస పుత్రంనియమపూర్వకమ్ । స్నానమాత్రాత్తతస్సద్యో నష్టోన్మాదోఽభవత్సుతః ॥ ౫౩ ॥ స్వయంసస్నౌసనన్దోఽపి స్వామిపుష్కరిణీజలే । ఉషిత్వాదినమేకన్తుసహపుత్రఃపితాతదా ॥ ౫౪ ॥ సేవిత్వావేఙ్కటేశంచ శ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ । పుత్రమాపృచ్ఛ్యనన్దస్తం ప్రయయౌతపసేవనమ్ ॥ ౫౫ ॥ గతేపితరిపుత్రోఽపి ధర్మగుప్తోనృపోద్విజాః।ప్రదదౌవేఙ్కటేశస్య బహువిత్తాని భక్తితః ॥ ౫౬ ॥ బ్రాహ్మణేభ్యోధనంధాన్యం క్షేత్రాణిచదదౌతదా । ప్రయయౌమన్త్రిభిస్సార్థం స్వాంపురీంతదనన్తరమ్ ॥ ౫౭ ॥ ధర్మేణపాలయామాస రాజ్యంనిహతకణ్టకమ్ । పితృపైతామహంవిప్రాధర్మగుప్తోఽతిధార్మికః ॥ ౫౮ ॥ ఉన్మాదైరప్యపస్మారైర్గ్రహైర్దుష్టైశ్చయేనరాః । గ్రస్తాభవన్తివిప్రేన్ద్రాస్తేపిచాత్రనిమజ్జనాత్ ॥ ౫౯ ॥ పుష్కరిణ్యాంవిముక్తాస్స్యు సత్యంసత్యంవదామ్యహమ్ । స్వామిపుష్కరిణీంత్యక్త్వా తీర్థ

మన్యద్వ్రజేత్తుయః ॥ ౨౦ ॥ స్నిగ్ధంసగోపయస్త్యక్త్వా స్నుహీక్షీరంప్రయాచతే । స్వామితీర్థంస్వామితీర్థం స్వామితీర్థమితిద్విజాః ॥ ౨౧ ॥ త్రిః పఠన్తోనరాయేతం యత్రక్వాపిజలాశయే । స్నాన్తిసర్వేనరాస్తేవై యాస్యన్తిబ్రహ్మణఃపదమ్ ॥ ౨౨ ॥ ఏవంవఃకథితావిప్రాధర్మగుప్తకథాశుభా । యస్యాశ్శ్రవణమాత్రేణ బ్రహ్మహత్యావినశ్యతి ॥ ౨౩ ॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామి
పుష్కరిణీమహిమానువర్ణనంనామతృతీయోఽధ్యాయః.

సుమత్యాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । స్వామితీర్థస్యమాహాత్మ్యంభూయోఽపిప్రవదామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ పురాకిరాతీసంసర్గా త్సుమతిర్బ్రాహ్మణస్సురామ్ । పీతవాన్పుష్కరిణ్యాం సస్నాత్వాపాపాద్విమోచితః ॥ ౨ ॥ ఋషయః ॥ సుమతిఃకస్యపుత్రోఽ సౌకథంసచసురాప్పపౌ । కథంకిరాత్యాసక్తోఽభూత్సూతపౌరాణికోత్తమ ॥ ౩ ॥ సర్వేషాంవిస్తరాదేతద్వదత్వంకృపయాఽధునా ॥ శ్రీసూతః ॥ మహారాష్ట్రాభిధేదేశే బ్రాహ్మణఃకశ్చిదాస్తికః ॥ ౪ ॥ యజ్ఞదేవఇతిఖ్యాతో వేదవేదాఙ్గపారగః। దయాళురాతిథేయశ్చశివనారాయణార్చకః ॥ ౫ ॥ సుమతిర్నామపుత్రోఽభూద్యజ్ఞదేవస్యతస్యవై । పితరంసపరిత్యజ్య భార్యామపిపతివ్రతామ్ ॥ ౬ ॥ ప్రయయావుత్కలేదేశే విటగోష్ఠీపరాయణః । కాచిత్కిరాతీతద్దేశేవసతి యువమోహినీ ॥ ౭ ॥ యూనాంసమస్తద్రవ్యాణి ప్రలోభ్యజగృహేచిరమ్ । తస్యాగృహంసప్రయయౌసుమతిర్బ్రాహ్మణాధమః ॥ ౮ ॥ సుమతింసాచజగ్రాహకిరాతీ నిర్ధనంద్వి

సుమత్యాఖ్యద్విజస్యకిరాతీసఙ్గాన్మహాపాతకప్రాప్తిః

జమ్ । తయాయుక్తోఽథసుమతిస్తత్సంయోగైకతత్పరః ॥ ౯ ॥ ఇతస్తతశ్చోరయిత్వా బహుద్రవ్యాణిసన్తతమ్ । దత్వాతయాచిరంరేమే తద్గృహేబుభుజేచసః ॥ ౧౦ ॥ ఏకేనచషకేణాసౌ తయాసహసురాంపపౌ । ఏవంసబహుకాలంవై రమమాణస్తయాసహ ॥ ౧౧ ॥ పితరౌనిజపత్నీంచ వ్యస్మరద్విషయాతురః । సకదాచిత్కిరాతైస్తుచౌర్యంకర్తుంయయౌస

హ ॥౧౨॥ విప్రస్యకస్యచిద్గేహే సోఽపికైరాతవేషభృత్ । యయాచోర యితుంద్రవ్యం సాహసీఖడ్గహస్తవాన్ ॥ ౧౩ ॥ తద్గృహస్వామినంవిప్రం హత్వాఖడ్గేనసాహసాత్ । సమాదాయబహుద్రవ్యం కిరాతీభవనంయ యౌ ॥౧౪॥ తంయాన్తమనుయాతిస్మ బ్రహ్మహత్యాభయఙ్కరీ । నీలవ స్త్రధరాభీమా భృశంరక్తశిరోరుహా ॥౧౫॥ గర్జన్తీసాట్టహాసంసా కమ్ప యన్తీచరోదసీ । అనుద్రుతస్తయాసోఽయంబభ్రామజగతీతలే ॥ ౧౬ ॥ ఏవంభ్రమన్భువంసర్వాం కదాచిత్సుమతిస్స్వయమ్ । స్వగ్రామంప్ర యయౌభీత్యావిప్రబన్ధుర్దురాత్మవాన్ ॥ ౧౭ ॥ అనుద్రుతస్తయాభీతఃప్ర యయౌస్వగృహంప్రతి । బ్రహ్మహత్యాప్యనుద్రుత్య తేనసాకంగృహం యయౌ ॥౧౮॥ పితరంరక్షరక్షేతి సుమతిశ్శరణంయయౌ । మాభైషీరి తితంప్రోచ్య పితారక్షితుముద్యతః ॥ ౧౯ ॥ తదానీంబ్రహ్మహత్యేయం త త్రాతంప్రత్యభాషత ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ మైనంత్వంప్రతిగృహ్ణీష్వ యజ్ఞ దేవద్విజోత్తమ ॥ ౨౦ ॥ అసౌసురాపీ స్తేయీచ బ్రహ్మహాచాతిపాతకీ । మాతృద్రోహీపితృద్రోహీ భార్యాత్యాగీచపాతకీ ॥ ౨౧ ॥ కిరాతీసఙ్గదు ష్టశ్చహ్యేనంముఞ్చదురాత్మకమ్ । గృహ్ణాసిచేదిమంవిప్రమహాపాతకినం సుతమ్ ॥౨౨॥ త్వద్భార్యామస్యభార్యాంచత్వాంచపుత్రమిమంద్విజ । భక్షయిష్యామివంశంచతస్మాన్ముఞ్చసుతంత్విమమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఇమంత్యజసి చేత్పుత్రం యుష్మాన్ముఞ్చామిసామ్ప్రతమ్ । నైకస్యార్థేకులంహన్తుమ ర్హసిత్వంమహామతే ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్తస్సతయాతత్ర యజ్ఞదేవోఽబ్ర వీచ్చతామ్ ॥ యజ్ఞదేవః ॥ బాధతేమాంసుతస్నేహః కథమేనంపరిత్య జే॥౨౫॥ బ్రహ్మహత్యాతదాకర్ణ్య ద్విజోక్తంతమభాషత॥బ్రహ్మహత్యా॥ అయంహిపతితోభూత్వా వర్ణాశ్రమబహిష్కృతః ॥ ౨౬ ॥ పుత్రేఽస్మి న్మాకురుస్నేహంనిన్దితంతస్యదర్శనమ్ । ఇత్యుక్త్వాబ్రహ్మహత్యాసాయజ్ఞ దేవస్యపశ్యతః ॥ ౨౭ ॥ తలేనప్రజహారాస్యపుత్రంసుమతినామకమ్ । రు రోదతాతతాతేతి పితరంప్రబ్రువన్ముహుః ॥౨౮॥ రురుదుర్జనకోమాతా

సుమతిప్రతిదూర్వాసఃకథితబ్రహ్మహత్యాముక్త్యుపాయః.

భార్యాపిసుమతేస్తదా । ఏతస్మిన్నన్తరేతత్ర దూర్వాసాశ్శఙ్కరాంశ కః ॥౨౯॥ దిష్ట్యాసమాయయౌయోగీధార్మికోమునిసత్తమః । యజ్ఞదే

వోఽథతంప్ట్వా మునింరుద్రావతారకమ్ ॥౩౦॥ స్తుత్వాప్రణమ్యశరణం య
యాచేపుత్రకారణాత్ । దూర్వాసస్త్వంమహాయోగి న్సాక్షాద్దేవశ
ఙ్కరాంశకః ॥౩౧॥ త్వద్దర్శనమపుణ్యానాంభవితానకదాచన । బ్రహ్మ
హాచసురాపీచ స్తేయీచాభూత్సుతోమమ ॥౩౨॥ ఏవంప్రహర్తుమాయా
తాబ్రహ్మహత్యాపివర్తతే । భూయాద్యథామేపుత్రోఽయంమహాపాత
కమోచితః ॥ ౩౩ ॥ ఘోరాచబ్రహ్మహత్యేయం యథాశీఘ్రంలయంవ్ర
జేత్ । తముపాయంవదస్వాద్య మమపుత్రేదయాంకురు ॥ ౩౪ ॥ అయ
మేవహిపుత్రోమే నాన్యోస్తితనయోమునే । అస్మిన్మృతేతువంశోమే
సముచ్ఛిద్యేతమూలతః ॥ ౩౫ ॥ తతఃపితృభ్యఃపిణ్డానాం దాతాపినభవే
ద్ధ్రువమ్ । తతఃకృపాంకురుష్వత్వ మస్మాసుభగవన్మునే ॥ ౩౬ ॥ ఇత్యు
క్తస్సతదోవాచ దూర్వాసాశ్శఙ్కరాంశకః । ధ్యాత్వాతుసుచిరంకా
లంయజ్ఞదేవంద్విజోత్తమమ్ ॥ ౩౭ ॥ దూర్వాసాః ॥ యజ్ఞదేవకృతంపా
పమతిక్రూరంసుతేనతే । నాస్యపాపస్యశాన్తిస్స్యాత్ప్రాయశ్చిత్తాయు
తైరపి ॥ ౩౮ ॥ తథాపితేసుతస్యాహం తస్యపాపస్యశాన్తయే । ప్రాయ
శ్చిత్తంవదిష్యామి శృణునాన్యమనాద్విజ ॥ ౩౯ ॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపు
ణ్యేసర్వపాతకనాశనే । స్వామిపుష్కరిణీచేతి వర్తతేమఙ్గళప్రదా ॥౪౦॥

సుమతేస్స్వామిపుష్కరిణీస్నానాద్బ్రహ్మహత్యావిముక్తిః.

స్నాతిచేత్తవపుత్రోఽయం పాతకాన్మోక్ష్యతేక్షణాత్ । ఏవంశ్రుత్వా
మునేర్వాక్యం యజ్ఞదేవోమహామతిః ॥ ౪౧ ॥ పుత్రమాదాయసుమతిం
స్వామిపుష్కరిణీంగతః । స్నాపయామాససుమతిం హత్యయాపీడితంసు
తమ్ ॥ ౪౨ ॥ ఆకాశవాణీతంవిప్రమువాచమధురస్వరా । యజ్ఞదేవమ
హాభాగ స్నానేనానేనసువ్రత ॥౪౩॥ పూతోఽభవత్తవసుతస్సంశయం
మాకృథాద్విజ । ఏవంప్రభావంతత్తీర్థం పాపవృక్షకుఠారకమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఏ
వంవఃకథితంవిప్రా ఇతిహాసంపురాతనమ్ । శ్రుత్వాతాంపఠతాంచాపివా
జపేయఫలంభవేత్ ॥౪౫॥

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే స్వామిపుష్కరిణీ
మహిమానువర్ణనంనామచతుర్థోధ్యాయః.

రామకృష్ణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యేమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । కృష్ణ
తీర్థస్యమాహాత్మ్యం శృణుధ్వంసుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ యత్రమజ్జనమా
త్రేణకృతఘ్నోపివిముచ్యతే।పిత్రాన్మాత్రార్గురూం శ్చాపియేఽవమన్యన్తి
మోహితాః ॥ ౨ ॥ యేచాప్యన్యేదురాత్మానఃకృతఘ్నానిరపత్రపాః। తే
సర్వేకృష్ణతీర్థేఽస్మిఞ్ఛుద్ధ్యన్తిస్నానమాత్రతః ॥౩॥ కృష్ణనామామునిఃపూ
ర్వం వేఙ్కటాహ్వాయభూధరే । అవర్తతతపఃకుర్వన్విష్ణుంధ్యాయన్సమా
హితః ॥ ౪ ॥ సతత్రకల్పయామాసస్నానార్థంతీర్థముత్తమమ్ । తత్రస్నా
త్వాసకృన్మర్త్యః కృతఘ్నోపివిముచ్యతే ॥ ౫ ॥ అత్రేతిహాసంవక్ష్యా
మిపురాణంపాపనాశనమ్ । యస్యశ్రవణమాత్రేణ నరోముక్తిమవాప్ను
యాత్ ॥౬॥ పురాబభూవవిప్రేన్ద్రో రామకృష్ణోమహామునిః । సత్యవా
క్శీలవాన్వాగ్మీ సర్వభూతదయాన్వితః ॥ ౭ ॥ శత్రుమిత్రసమోదాన్తస్త
పస్వీవిజితేన్ద్రియః । పరేబ్రహ్మణినిష్ణాతస్తత్వబ్రహ్మైకసంశ్రయః ॥౮॥
ఏవంప్రభావస్సమునిస్తపస్తేపేసుదారుణమ్ । సవైనిశ్చలసర్వాఙ్గస్తిష్ఠన్స
ర్వత్రభూతలే ॥౯॥ పరమాణ్వన్తరంవాపినస్వస్థానాచ్చచాలసః । స్థిత్వా
తత్రతపస్యన్తమనేకశతవత్సరాన్ ॥ ౧౦ ॥ తంచాక్రమతవల్మీకం ఛాదితా
ఙ్గంచకారవై । వల్మీకాక్రాన్తదేహోపి రామకృష్ణోమహామునిః ॥౧౧॥
అకరోత్తపఏవాసౌ వల్మీకంనత్వబుధ్యత । తస్మింశ్చతప్యతితపో వాసవో
మునిపుఙ్గవే ॥౧౨॥ విసృజ్యమేఘజాలానివర్షయామాసవేగవాన్। ఏవం
దినానిసప్తాయం వవర్షచనిరన్తరమ్ ॥౧౩॥ ధారావర్షేణమహతా వృష్య
మాణోఽపివైమునిః । తద్వర్షంప్రతిజగ్రాహనిమీలితవిలోచనః ॥౧౪॥ మ
హతాస్తనితేనాశుతదాబధిరయఞ్ఛ్రుతీ । వల్మీకస్యోపరిష్టాద్వైవిపపా
తమహాశనిః ॥౧౫॥ తస్మిన్వర్షతిపర్జన్యేశీతవాతాదిదుస్సహే । వల్మీకశిఖ

రామకృష్ణాఖ్యమహర్షితపఃప్రసన్నభగవదావిర్భావః.

రంధ్వస్తం బభూవాశనితాడితమ్ ॥ ౧౬ ॥ తదాప్రాదురభూద్దేవ శ్శఙ్ఖచ
క్రగదాధరః । వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః ॥ ౧౭ ॥ రామ
కృష్ణస్యతపసా తోషితోవాక్యమబ్రవీత్ । తపోనిధేరామకృష్ణ వేదశా
స్త్రార్థపారగ ॥౧౮॥ మదావిర్భావదివసేయస్స్నాతిమనుజోత్తమః । త

స్యపుణ్యాఫలంవ క్తుం శేషేణాపినశక్యతే ॥ ౧౯ ॥ మకరస్థేరవౌవిప్రపౌర్ణ మాస్యాంమహాతిథౌ । పుష్యనక్షత్రయుక్తాయాం స్నానకాలోవిధీయతే ॥ ౨౦ ॥ తద్దినేస్నాతియోమర్త్యఃకృష్ణతీర్థేమహామతిః । సర్వపాపవినిర్ముక్తస్సర్వాన్కామాన్లభేతసః ॥ ౨౧ ॥ మఖావిర్భావదివసేకృష్ణతీర్థ జలేశుభే । స్నాతుంతత్రసమాయాన్తి స్వపాపపరిశుద్ధయే ॥ ౨౨ ॥ దేవా మనుష్యాస్సర్వేచ దిక్పాలాశ్చమహారాజసః । ఏతేసర్వేమహాత్మానఃకోటి సూర్యసమప్రభాః ॥ ౨౩ ॥ తేసర్వేకృష్ణతీర్థేస్మిన్స్నానాత్పూతాభవన్తి హి । త్వన్నామ్నేదంమహాతీర్థంలోకేప్రఖ్యాతిమేష్యతి ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యుక్త్వా శ్రీనివాసశ్చతత్రైవాన్తరధీయత । ఏవంప్రభావంతత్తీర్థంమహాపాపవిశోధనమ్ ॥ ౨౫ ॥ బుద్ధిశుద్ధిప్రదంపుంసాంసర్వైశ్వర్యప్రదాయకమ్ । ఏవం వఃకథితంవిప్రాఃకృష్ణతీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౨౬ ॥ శృణ్వతాంపఠతాఞ్చైవ విష్ణులోకప్రదాయకమ్ ॥ ౨౭ ॥　　...　　...　　*

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేరామకృష్ణతీర్థ మహిమానువర్ణనంనామ పఞ్చమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాద్రౌజలదానప్రశంసా.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాఖ్యేమహాపుణ్యే తృషార్తానాంవిశేషతః । జలదానమకుర్వాణస్తిర్యగ్యోనిమవాప్నుయాత్ ॥ ౧ ॥ తస్మాద్వేఙ్కట శైలేన్ద్రేయథాశక్త్యనుసారతః । జలదానంహికర్తవ్యం సర్వేషాంజీవనంమహత్ ॥ ౨ ॥ అత్రైవోదాహరన్తీమమితిహాసంపురాతనమ్ । విప్రస్యగృహగోధాయాస్సంవాదంపరమాద్భుతమ్ ॥ ౩ ॥ పురాచేక్ష్వాకువం

హేమాఙ్గస్యజలదానాకరణేనగృహగోధికాత్వప్రాప్తిః.

శ్యోఽభూద్ధేమాఙ్గఇతిభూమిపః । బ్రహ్మణ్యోబ్రహ్మభూయిష్ఠోజితామిత్రో జితేన్ద్రియః ॥ ౪ ॥ యావన్తోభూమికణికాయావన్తస్తోయబిన్దవః । యావన్త్యుడూనిగగనేతావతీర్గాదదాత్యసౌ ॥ ౫ ॥ యేనేష్టయజ్ఞదర్భైశ్చభూమిర్బర్హిష్మతీశ్రుతా ॥ గోభూతిలహిరణ్యాద్యైస్తోషితాబహవోద్విజాః ॥ ౬ ॥ తేనాదత్తానిదానానినవిద్యన్తఇతిశ్రుతమ్ । తేనాదత్తంజలఞ్చైకంసుఖలభ్యధియాద్విజాః ॥ ౭ ॥ బోధితోబ్రహ్మపుత్రేణ వసిష్ఠేనమహాత్మనా ।

అమూల్యంసర్వతోలభ్యంతద్ధాతుఃకింఫలమ్భవేత్ ॥ ౮ ॥ ఇతిదుర్బుద్ధితోహితు
వాద్యైర్నజలందత్తవాన్విభుః । అలభ్యదానేపుణ్యంస్యాదితివాదీసయుక్తి
కమ్ ॥ ౯ ॥ సఆనర్చద్విజాన్వ్యఙ్గాన్దరిద్రాన్వృత్తికర్శితాన్ ॥ నానర్చశ్రో
త్రియాన్విప్రాన్బ్రహ్మజ్ఞాన్బ్రహ్మవాదినః ॥౧౦॥ ప్రఖ్యాతాన్పూజయిష్య
న్తిసర్వలోకాస్సహర్షణైః । అనాథానామవిద్యానాంవ్యఙ్గానాఞ్చకుటు
మ్బినామ్ ॥ ౧౧ ॥ దరిద్రాణాంగతిఃకావా తస్మాత్తేమద్దయాస్పదాః ।
ఇతిదుష్టేషుపాత్రేషు దత్తవాన్కమపిస్వకమ్ ॥ ౧౨ ॥ తేనదోషే
ణమహతాచాత్రకత్వంత్రిజన్మసు । ఏకజన్మనిగృధ్రత్వంశ్వానత్వంసప్తజ
న్మసు ॥౧౩॥ ప్రాప్యపశ్చాద్గృహేజాతోభూపోఽయంగృహగోధికా । శ్రు
తకీర్తేస్తుభూపస్యమిథిలాధిపతేర్ద్విజాః ॥ ౧౪ ॥ గృహద్వారప్రతోళ్యాం
స్మవర్తతేకీటకాశనః । అష్టాశీతిషువర్షేషుస్థితంతేనదురాత్మనా ॥ ౧౫ ॥

శ్రుతదేవపాదోదకసేవనేన హేమాఙ్గస్యజాతిస్మరణమ్.

విదేహాధిపతేర్గేహంకదాచిదృషిసత్తమః । శ్రుతదేవఇతిఖ్యాతశ్శ్రాన్తోమ
ధ్యాహ్నఆగమత్ ॥ ౧౬ ॥ తందృష్ట్వాసహసోత్థాయజాతహర్షోనరాధి
పః । మధుపర్కేణసుసంపూజ్యతస్యపాదావనేజనీః ॥ ౧౭ ॥ అపోమూ
ర్ధ్నాఽవహత్త్రిప్రంతదోత్థితైశ్చబిన్దుభిః । దైవోపదిష్టకాలేనప్రోక్షితా
గృహగోధికా ॥౧౮॥ సద్యోజాతిస్మృతిరభూత్స్మృతకర్మాఽతిదుఃఖితా।
త్రాహిత్రాహీతిచుక్రోశబ్రాహ్మణంగృహమాగతమ్ ॥౧౯॥ తిర్యగ్జన్తుర
వంశ్రుత్వాబ్రాహ్మణోవిస్మితోఽభవత్। కుతఃక్రోశసిత్వంగోధేదశేయం
కేనకర్మణా ॥ ౨౦ ॥ ఉపదేవోఽథదేవోవాత్వంనృపోఽథద్విజోత్తమః ।
కస్త్వంబ్రూహిమహాభాగత్వామద్యాహంసముద్ధరే ॥ ౨౧ ॥ ఇత్యుక్త
స్సనృపఃప్రాహశ్రుతదేవంమహాప్రభుః। అహమిక్ష్వాకుకులజశ్శస్త్రవిద్యా
విశారదః ॥౨౨॥ యావన్తోభూమికణికాయావన్తస్తోయబిన్దవః । యా
వన్త్యుడూనిగగనేతావతీర్గాదదామ్యహమ్ ॥ ౨౩ ॥ సర్వైర్యజ్ఞైర్మయా
చేష్టంపూర్తాన్యాచరితానిమే । దానాన్యపిచదత్తానిధర్మజాతంస్వనుష్ఠిత
మ్ ॥ ౨౪ ॥ తథాపిదుర్మతిర్జాతానమేచోర్ధ్వగతిర్విభో । త్రివారఞ్చాతక
త్వంమేగృధ్రత్వఞ్చైకజన్మని ॥౨౫॥ సప్తజన్మసుశ్వానత్వంప్రాప్తంపూ
ర్వంమయాద్విజ । ధరతాఽనేనభూపేనచాపఃపాదావనేజనీః ॥ ౨౬ ॥ బిన్ద

వోదూరముత్థిష్ఠాస్తైస్సిక్తోఽహం కథఞ్చన । తదా జన్మస్మృతిరభూత్తేన మే
హతపాప్మనః ॥ ౨౮ ॥ గోధాజన్మాని భవ్యాని హ్యష్టావింశతి మే ద్విజాః ।
దృశ్యన్తే దైవదిష్టాని బిభ్యతే జన్మభిర్భృశమ్ ॥ ౨౯ ॥ న కారణం ప్రపశ్యా
మి తన్మే విస్తరతో వద । ఇత్యుక్తస్స ద్విజః ప్రాహ జ్ఞాతం విజ్ఞానచక్షుషా ॥

శ్రుతదేవదత్తపుణ్యేన హేమాఙ్గస్య గోధికాత్వవిముక్తిః.

శృణు భూప ప్రవక్ష్యామి తవ దుర్గతికారణమ్ । న జలం తు త్వయా దత్తం వేఙ్క
టాహ్వాయభూధరే ॥ ౩౦ ॥ తజ్జలం సులభం మత్వా న మూల్యమితి నిశ్చితః ।
నాధ్వగానాం ద్విజాతీనాం ఘర్మకాలేప్యజానతా ॥ ౩౧ ॥ తథా పాత్రం
సముత్సృజ్య హ్యపాత్రే ప్రతిపాదితమ్ । జ్వలన్తమగ్నిముత్సృజ్య న హి భస్మ
ని హూయతే ॥ ౩౨ ॥ తులసీం తు సముత్సృజ్య బృహతీం పూజ్య తే ను కిమ్ ।
అనాథవ్యఙ్గపఙ్గుత్వం న ప్రయోజకతామియాత్ ॥ ౩౩ ॥ పఙ్గ్వాద్యా యే హ్య
నాథా హి దయాపాత్రం హి కేవలమ్ । తపోనిష్ఠా జ్ఞాననిష్ఠాః శ్రుతిశాస్త్రప
రాయణాః ॥ ౩౪ ॥ విష్ణురూపాస్సదా పూజ్యా నేతరే తు కదాచన । తత్రాపి
జ్ఞానినోఽత్యర్థం ప్రియా విష్ణోస్సదైవ హి ॥ ౩౫ ॥ జ్ఞానినామపి భూపాల వి
ష్ణురేవ సదా ప్రియః । తస్మాజ్జ్ఞానీ సదా పూజ్యః పూజ్యాత్పూజ్యతరస్స్మృతః ॥
౩౬ ॥ న జలం తు త్వయా దత్తం సాధవో వా న సేవితాః । తేన తే దుర్గతిశ్చే
యం ప్రాప్తా చేక్ష్వాకునన్దన ॥ ౩౭ ॥ వేఙ్కటాద్రౌ కృతం పుణ్యం తుభ్యం
దాస్యామి శాన్తయే । భూతమ్ భవ్యం భవత్తేన కర్మజాతం విజేష్యసి ॥ ౩౮ ॥
ఇత్యుక్త్వాఽప ఉపస్పృశ్య దదౌ పుణ్యమనుత్తమమ్ । యద్దత్తం బ్రాహ్మణే వా
పి స్నానఞ్చైకదినే కృతమ్ ॥ ౩౯ ॥ తేన ధ్వస్తాఖిలాగాస్తు త్యక్త్వా చ గృహగో
ధికా । రూపం కర్మోచితఙ్ఘోరం సద్యోఽదృశ్యత పూరుషః ॥ ౪౦ ॥ దివ్యం
విమానమారూఢో దివ్యస్రగ్వస్త్రభూషణః । పశ్యతామేవ సాధూనాం మై
థిలస్య గృహాన్తరే ॥ ౪౧ ॥ బద్ధాఞ్జలిపుటో భూత్వా పరిక్రమ్య ప్రణమ్య చ ।
అనుజ్ఞాతో యయౌ రాజా స్తూయమానోఽమరైర్దివమ్ ॥ ౪౨ ॥ తత్ర భు
క్త్వా మహాభోగాన్వర్షాయుతమతన్ద్రితః । స ఏవ చేక్ష్వాకుకులే కకుత్స్థోఽ
భూన్మహారథః ॥ ౪౩ ॥ స సప్తద్వీపప్రతీపాలో బ్రహ్మణ్యస్సాధుసమ్మతః । దే
వేన్ద్రస్య సఖా విష్ణోరంశ ఏవ మహాప్రభుః ॥ ౪౪ ॥ బోధితస్తు వసిష్ఠేన సర్వా
న్ధర్మాన్మనోహరాన్ । అనుష్ఠాయాఖిలాన్రాజా తేన ధ్వస్తాశుభాదికః ॥ ౪౫ ॥

దివ్యంజ్ఞానంసమాసాద్యవిష్ణోస్సాయుజ్యమాప్తవాన్। తస్మాద్వేఙ్కటశైలేన్ద్రః పుణ్యః పాపవినాశనః ॥ ౪౬॥ తస్మింశ్చజలదానన్తువిష్ణులోకప్రదాయకమ్ । ఏవంవఃకథితంవిప్రా జలదానస్యవైభవమ్ ॥ ౪౭ ॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యేసర్వపాతకనాశనే ॥ ౪౮ ॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేజలదాన
వైభవకథనంనామషష్ఠోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలక్షేత్రాదివర్ణనమ్.

శ్రీసూతః ॥ వేఙ్కటాద్రేస్తుమాహాత్మ్యంభూయోపిప్రవదామ్యహమ్। యుష్మాకంసావధానేనశృణుధ్వంసుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ పృథివ్యాంయానితీర్థానిబ్రహ్మాణ్డాన్తర్గతానిచ । తానిసర్వాణివర్తన్తేవేఙ్కటాహ్వయభూధరే ॥౨॥ తస్మిన్నగోత్తమేపుణ్యేవసన్తంపురుషోత్తమమ్। శఙ్ఖచక్రధరం దేవంపీతామ్బరధరంశుభమ్ ॥ ౩॥ కౌస్తుభాలఙ్కృతోరస్కంభక్తానామభయప్రదమ్ । దేవదేవంవిశాలాక్షంవేదవేద్యంసనాతనమ్ ॥౪॥ అఙ్గకోసలకర్ణాటకాశీఘూర్జరదేశగాః । చోళకేరళపాణ్డ్యాదిసర్వదేశసముద్భవాః ॥౫॥ సకుటుమ్బాశ్చసేవార్థమాయాన్తిప్రతివత్సరమ్। దేవాశ్చఋషయస్సిద్ధాయోగినస్సనకాదయః॥ ౬॥ యేభాద్రపదమాసేతువేఙ్కటేశమహోత్సవే । సేవాంకుర్వన్తితేసర్వేనిష్పాపాఉత్తమోత్తమాః ॥ ౭ ॥ తత్రశ్రీవేఙ్కటేశస్య బ్రహ్మలోకపితామహః । చకారకన్యామాసేతుధ్వజారోహమహోత్సవమ్ ॥ ౮ ॥ ప్రతివర్షంచతత్సేవానిమిత్తంసర్వమానవాః । సర్వదేవాశ్చగన్ధర్వాస్సిద్ధాస్సాధ్యామహౌజసః ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మోత్సవేభగవతస్సమాయాన్తిద్విజోత్తమాః। విద్యానాంవేదవిద్యేవమన్త్రాణాంప్రణవోయథా ॥ ౧౦ ॥ ప్రాణవత్ప్రియవస్తూనాంధేనూనాంకామధేనువత్ । తథావేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణాముత్తమోత్తమః॥౧౧॥ శేషవత్సర్వనాగానాంపక్షిణాఙ్గరుడోయథా। దేవానాంతుయథావిష్ణుర్వర్ణానాంబ్రాహ్మణోయథా ॥ ౧౨॥ తథావేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణాముత్తమోత్తమః। భూరుహాణాంసురతరుర్బాన్ధవసుహృదాంయథా॥౧౩॥ తీర్థానాంతుయథాగఙ్గాతైజసానాంరవిర్యథా।తథావేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షే

త్రాణాముత్తమోత్తమః ॥ ౧౪ ॥ ఆయుధానాంయథావజ్రంలోహానాం కాఞ్చనంయథా। వైష్ణవానాంయథారుద్రోరత్నానాం కౌస్తుభోయథా॥ ౧౫ ॥ తథావేఙ్కటశైలేన్ద్రః క్షేత్రాణాముత్తమోత్తమః। నానేనసదృశోలోకేవిష్ణుప్రీతివివర్ధనః ॥ ౧౬ ॥ నమాధవసమోమాసోనకృతేనసమం యుగమ్ । నచవేదసమంశాస్త్రంనతీర్థంగఙ్గయాసమమ్॥ ౧౭॥ నజలేనసమందానంనసుఖంభార్యయాసమమ్ । నకృషేస్తుసమంవిత్తంనలాభోజీవితాత్పరః ॥ ౧౮ ॥ నతపోఽనశనాదన్యన్నదానాత్పరమంసుఖమ్।నధర్మస్తుదయాతుల్యోనజ్యోతిశ్చక్షుషాసమమ్॥౧౯॥ నతృప్తిరశనాత్తుల్యానవాణిజ్యంకృషేస్సమమ్ । నధర్మేణసమంమిత్రంనసత్యేనసమంయశః ॥౨౦॥ యథాతథాభగవతస్స్థానేనసదృశంనహి ॥ ౨౦½ ॥ యత్కీర్తనంసకలపాపహరంమునీన్ద్రాయద్వన్దనంసకలసౌఖ్యదమేవలోకే। యాత్రాపియంప్రతిసురైరపిపూజనీయాతాదృఙ్మహాన్భవతివేఙ్కటశైలముఖ్యః ॥ ౨౧½ ॥తస్యానుభావంప్రవదామిభూయస్సమస్తతీర్థానివసన్తియత్ర। ఏవంసమస్తేషుచముఖ్యతీర్థంశ్రీస్వామినామాఽస్తిసరోవరంతత్ ॥౨౨½॥మాహాత్మ్యమేతస్యమయోచ్యతేకథంయత్పశ్చిమేరోధసిభూవరాహః। ఆలిఙ్గ్యకాన్తామతిసౌమ్యమూర్తిర్విరాజతేవిశ్వజనోపకారీ॥ ౨౩½॥ శ్రీస్వామిపుష్కరిణ్యాశ్చదక్షిణేవేఙ్కటేశ్వరః॥౨౪॥ఆలిఙ్గితవపుర్లక్ష్మ్యావరదోవర్తతేచిరమ్।ఏవంవఃకథితంవిప్రాః క్షేత్రమాహాత్మ్యముత్తమమ్॥ ౨౫॥ యశ్శృణోతిసదాభక్త్యావిష్ణులోకేమహీయతే ॥ ౨౫½ ॥ ... ...

ఇతిస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే క్షేత్ర
మహిమానువర్ణనంనామసప్తమోధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటేశ్వరవైభవవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః॥అథేదానీంప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటేశ్వరవైభవమ్।యచ్ఛ్రుత్వాసర్వపాపేభ్యోముచ్యతేనాత్రసంశయః ॥ ౧ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ్వరందేవంయఃపశ్యతినరస్సుకృత్ ।సనరోముక్తిమాప్నోతివిష్ణుసాయుజ్యమాప్నుయాత్ ॥ ౨ ॥ దశవర్షైస్తుయత్పుణ్యంక్రియతేతుకృతేయుగే। త్రేతాయామేకవర్షేణతత్పుణ్యంసాధ్యతేనృభిః ॥ ౩ ॥ ద్వాపరేపఞ్చమాసేనతద్దినేన

కలౌ యుగే। తత్ఫలం కోటిగుణితం నిమిషే నిమిషే నృణామ్॥౪॥ నిస్సన్దేహం
భవేదేవ శ్రీనివాసవిలోకినామ్। శ్రీవేఙ్కటేశ్వరే దేవే తీర్థాని సకలాన్యపి॥౫॥
విద్యన్తే సర్వదేవాశ్చ మునయః పితరస్తథా। ఏకకాలం ద్వికాలం వా త్రికా
లం సర్వదైవ వా ॥౬॥ యే స్మరన్తి మహాదేవం శ్రీనివాసం విముక్తిదమ్। కీర్త
యన్త్యథవా విప్రాస్తే ముక్తాః పాపపఞ్జరాత్ ॥౭॥ నారాయణం పరం దేవం వే
ఙ్కటేశం ప్రయాన్తి వై। పూజితం శఙ్కరాజేన సచ్చిదానన్దవిగ్రహమ్॥ ౮॥ త
స్య స్మరణమాత్రేణ యమపీడాపి నో భవేత్। శ్రీనివాసం మహాదేవం యేఽర్చ
యన్తి సకృన్నరాః॥ ౯॥ కిం దానైః కిం వ్రతైస్తేషాం కిం తపోభిః కిమధ్వరైః। వే
ఙ్కటేశం పరం దేవం యో న చిన్తయతి క్షణమ్॥ ౧౦॥ అజ్ఞానీ స చ పాపీ స్యాత్స
మూకో బధిరస్తథా। స జడోఽన్ధశ్చ విజ్ఞేయశ్ఛిద్రం తస్య సదా భవేత్ ॥ ౧౧॥
శ్రీనివాసే మహాదేవే సకృద్దృష్టే మునీశ్వరాః । కిం గఙ్గయా గయయా చైవ
ప్రయాగేనాపి కిం ఫలమ్॥ ౧౨॥ దుర్లభం ప్రాప్య మానుష్యం మానవా ఇహ
భూతలే । వేఙ్కటేశం పరం దైవం యే పశ్యన్త్యర్చయన్తి వా॥ ౧౩॥ జన్మ తే
షాం హి సఫలం తే కృతార్థాశ్చ నేతరే। వేఙ్కటేశే పరే దేవే దృష్టే వా పూజి
తేఽపి వా॥ ౧౪ ॥ శమ్భునా బ్రహ్మణా కిం వా శక్రేణాప్యఖిలామరైః । వేఙ్క
టేశే మహాదేవే భక్తియుక్తాశ్చ యే నరాః॥౧౫॥ తేషాం ప్రణామస్మరణపూ
జాయుక్తాస్తు యే నరాః। న తే పశ్యన్తి దుఃఖాని నైవ యాన్తి యమాలయమ్॥
౧౬ ॥ బ్రహ్మహత్యాసహస్రాణి సురాపానాయుతాని చ । దృష్టే నారా
యణే దేవే విలయం యాన్తి కృత్స్నశః ॥ ౧౭॥ యే వాఞ్ఛన్తి సదా భోగం రా
జ్యం చ త్రిదశాలయే। వేఙ్కటాద్రినివాసం తే ప్రణమన్తు సకృత్సదా॥౧౮॥
యాని కాని చ పాపాని జన్మకోటికృతాని చ। తాని సర్వాణి నశ్యన్తి వేఙ్కటే
శ్వరదర్శనాత్ ॥ ౧౯ ॥ సమ్పర్కాత్కౌతుకాల్లోభాద్భయాద్వాపి చ సం
స్మరన్। వేఙ్కటేశం మహాదేవం నేహాముత్ర చ దుఃఖభాక్॥ ౨౦॥ వేఙ్క
టాచలదేవేశం కీర్తయన్నర్చయన్నపి । అవశ్యం విష్ణుసాయూజ్యం లభతే నా
త్ర సంశయః॥ ౨౧॥ యథైధాంసి సమిద్ధోఽగ్నిర్భస్మసాత్కురుతే క్షణాత్।
తథా పాపాని సర్వాణి వేఙ్కటేశ్వరదర్శనమ్ ॥ ౨౨ ॥ వేఙ్కటేశ్వరదేవ
స్య భక్తిరష్టవిధా స్మృతా। తద్భక్తజనవాత్సల్యం తత్పూజాపరితోషణమ్॥
౨౩॥ స్వయం తత్పూజనం భక్త్యా తదర్థే దేహచేష్టితమ్। తన్మాహాత్మ్యకథా

వాంశ్చశ్రవణేష్వాదరస్తథా॥౨౪॥స్వరనేత్రశరీరేషువికారస్స్ఫురణస్తథా।
శ్రీనివాసస్యదేవస్యస్మరణంసతతస్తథా ॥ ౨౫ ॥ వేఙ్కటాద్రినివాసంత
మాశ్రిత్యైవోపజీవనమ్ ।ఏవమష్టవిధాభక్తిర్యస్మిన్మ్లేచ్ఛేపివర్తతే॥౨౬॥
సఏవముక్తిమాప్నోతిశౌనకాద్యామహాజనః। భక్త్యాత్వనన్యయాముక్తి
ర్బ్రహ్మజ్ఞానేననిశ్చితా॥ ౨౭॥ వేదాన్తశాస్త్రశ్రవణాద్యతీనామూర్ధ్వరేత
సామ్ । సాచముక్తిర్వినాజ్ఞానంవేదాన్తశ్రవణోద్భవమ్ ॥ ౨౮ ॥ య
త్యాశ్రమంవినావిప్రావిరక్తిఞ్చవినాతథా । సర్వేషాఞ్చైవవర్ణానామ
ఖిలాశ్రమిణామపి॥ ౨౯॥ వేఙ్కటేశ్వరదేవస్యదర్శనాదేవకేవలమ్ । అ
పునర్భవదాముక్తిర్భవిష్యత్యవిలమ్బితమ్॥ ౩౦॥క్రిమికీటాశ్చదేవాశ్చమున
యశ్చతపోధనాః। తుల్యావేఙ్కటశైలేన్ద్రేశ్రీనివాసప్రసాదతః॥౩౧॥పాపం
కృతంమయాఽనేకమితిమాక్రియతాంభయమ్ । మాగర్వఃక్రియతాం
పుణ్యంమయాఽకారీతివాజనైః ॥౩౨ ॥వేఙ్కటేశేమహాదేవేశ్రీనివాసేవి
లోకితే । నన్యూనానాధికాశ్చస్యుఃకిన్తుసర్వేమహాజనాః ॥ ౩౩ ॥ వేఙ్క
టాఖ్యేమహాపుణ్యేసర్వపాతకనాశనే । శ్రీనివాసంపరన్దేవంయఃపశ్యతిస
భక్తికమ్ ॥ ౩౪ ॥ నతేనతుల్యతామేతిచతుర్వేద్యపిభూతలే । వేఙ్కటే
శ్వరదేవేశంయః పూజయతిభక్తితః ॥ ౩౫ ॥ సకోటికులసంయుక్తఃప్ర
యాతిహరిమన్దిరమ్ । శ్రీనివాసార్చనసమంనాధికంపుణ్యమస్తివై ॥౩౬॥
వేఙ్కటాద్రినివాసంతంద్వేష్టియోమోహమాస్థితః।బ్రహ్మహత్యాయుత
స్తేనకృతంనరకకారణమ్॥ ౩౭॥ తత్సమ్భాషణమాత్రేణమానవోనరకం
వ్రజేత్ । శ్రీనివాసపరావేదాశ్శ్రీనివాసపరామఖాః ॥ ౩౮ ॥ శ్రీనివాసప
రాస్సర్వేతస్మాదన్యన్నవిద్యతే।అతస్సర్వంపరిత్యజ్యశ్రీనివాసంసమాశ్రయే
త్ ॥ ౩౯ ॥ సర్వయజ్ఞతపోదానతీర్థస్నానేషుయత్ఫలమ్ । తత్ఫలంకోటి
గుణితంశ్రీనివాసస్యసేవయా ॥ ౪౦॥ వేఙ్కటాద్రినివాసంతంచిన్తయన్ఘ
టికాద్వయమ్।కులైకవింశముద్ధృత్యవిష్ణులోకేమహీయతే॥ ౪౧॥ స్వామి
పుష్కరిణీతీర్థేస్నానందేవస్యదర్శనమ్ । యదిలభ్యేతవైపుంసాంకింగఙ్గా
జలసేవయా॥ ౪౨॥ వేఙ్కటేశంపరందైవంయఃకదాపినపశ్యతి। సఙ్కర
స్సతువిజ్ఞేయోనపితుర్బీజసమ్భవః ॥ ౪౩ ॥ తస్మాత్సర్వప్రయత్నేనవేఙ్క
టేశోదయానిధిః।ద్రష్టవ్యోఽతిప్రయత్నేనపరలోకేచ్ఛయాద్విజాః ॥౪౪॥

ఏవంవఃకథితంవిప్రా వేఙ్కటేశస్యవైభవమ్। యస్త్వేతచ్ఛృణుయాన్ని
త్యంపఠతేచసభక్తికమ్॥ ౨౪ ॥ సవైవేఙ్కటనాథస్యసేవాఫలమవాప్ను
యాత్ ॥ ౨౫ ॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేవేఙ్కటే
శ్వరవైభవానువర్ణనంనామాష్టమోఽధ్యాయః.

బ్రహ్మాదీనాంనైరన్తర్యేణశ్రీవేఙ్కటాచలస్థితికథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి వేఙ్కటాచలవైభవమ్। యు
ష్మాకంసావధానేనశృణుధ్వంసుసమాహితాః ॥ ౧॥ లక్షకోటిసహస్రాణి
సరాంసిసరితస్తథా । సముద్రాశ్చమహాపుణ్యావనాన్యప్యాశ్రమాణిచ ॥
౨॥ పుణ్యానిక్షేత్రజాతానివేదారణ్యాదికానిచ। మునయశ్చవసిష్ఠాద్యా
స్సిద్ధచారణకిన్నరాః ॥ ౩ ॥ లక్ష్మ్యాసహధరణ్యాచభగవాన్మధుసూదనః।
సావిత్ర్యాచసరస్వత్యాసహైవచతురాననః ॥ ౪ ॥ పార్వత్యాసహదేవే
శస్త్ర్యమ్బకస్త్రిపురాన్తకః । హేరమ్బషణ్ముఖాద్యాశ్చదేవాస్సేన్ద్రపు
రోగమాః॥ ౫॥ ఆదిత్యాదిగ్రహాశ్చైవతథాఽష్టౌవసవోద్విజాః। పితరో
లోకపాలాశ్చతథాఽన్యేదేవతాగణాః ॥ ౬ ॥ మహాపాతకసఙ్ఘానాంనాశ
నేలోకపావనే। దివానిశంవసన్త్యత్రవేఙ్కటాచలమూర్ధని॥౭॥ తస్యదర్శ
నమాత్రేణబుద్ధిసౌఖ్యంనృణాంభవేత్ । తన్మూర్ధనికృతావాసాస్సిద్ధచార
ణయోషితః॥౮॥ పూజయన్తిసదాకాలంవేఙ్కటేశంకృపానిధిమ్ । కోట
యోబ్రహ్మహత్యానామగమ్యాగమకోటయః ॥ ౯ ॥ అఙ్గలగ్నావినశ్యన్తి

శ్రీవేఙ్కటాచలారోహణసమయానుసన్ధానక్రమః.

వేఙ్కటాచలమారుతైః। వేఙ్కటాద్రింగిరింతంతుప్రార్థయేత్పుణ్యవర్ధన
మ్ ॥ ౧౦ ॥ స్వర్ణాచలమహాపుణ్యసర్వదేవనిషేవిత । బ్రహ్మాదయోఽపి
యందేవాస్సేవన్తేశ్రద్ధయాసహ ॥ ౧౧ ॥ తంభవన్తమహంపద్భ్యామా
క్రమేయంనగోత్తమ । క్షమస్వతదఘంమేఽద్యదయయాపాపచేతసః ॥
౧౨॥ త్వన్మూర్ధనికృతావాసంమాధవందర్శయస్వమే। ప్రార్థయిత్వాన
రస్త్వేవంవేఙ్కటాద్రింనగోత్తమమ్ ॥ ౧౩ ॥ తతోమృదుపదంగచ్ఛేత్పా
వనంవేఙ్కటాచలమ్ । వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యేసర్వపాతకనాశనే ॥

స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వానియమపూర్వకమ్ । పిణ్డదానం తతఃకుర్యా దపిసర్షపమాత్రకమ్ ॥ ౧౫ ॥ శమీదళసమానాన్వా దద్యాత్పిణ్డాన్పితౄన్ప్రతి । స్వర్గస్థామోక్షమాయాన్తి స్వర్గంనరకవాసినః॥౧౬॥

పాపవినాశాఖ్యతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

తత స్తస్యోపరిమహత్సర్వలోకేషువిశ్రుతమ్ । సర్వతీర్థో త్తమంపుణ్యం నామ్నా పాపవినాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥ అ స్తిపుణ్యతమేవిప్రాః పవిత్రే వేఙ్కటాచలే । యస్యసంస్మరణాదేవ గర్భవాసోనవిద్యతే॥౧౮॥తత్ప్రాప్యతునరస్స్నాయా త్స్వామితీర్థస్యచో త్తరే । తత్రస్నానాన్నరాయాన్తి వైకుణ్ఠంనాత్రసంశయః ॥ ౧౯ ॥ ఋషయః ॥ సూతపాపనినాశాఖ్య తీర్థస్య బ్రూహివైభవమ్।వ్యాసేనబోధిత స్త్వంహి వేత్సిసర్వంమహామునే॥౨౦॥ శ్రీసూతః ॥ బ్రహ్మాశ్రమపదేవృత్తాం పార్శ్వేహిమవతశ్శుభే । వక్ష్యామిబ్రాహ్మణశ్రేష్ఠా యుష్మాకంతుకథాంశుభామ్॥౨౧॥తదాశ్రమపదంపుణ్యం బ్రహ్మాశ్రమపదంశుభమ్ । నానావృక్షసమాకీర్ణం పార్శ్వే హిమవతశ్శుభే॥ ౨౨ ॥ బహుగుల్మలతాకీర్ణం మృగద్వీపనిషేవితమ్। సిద్ధచారణసఙ్ఘుష్టం రమ్యంపుష్పితకాననమ్ ॥ ౨౩ ॥ యతిభిర్బహుభిఃకీర్ణం తాపసైరుపశోభితమ్।బ్రాహ్మణైశ్చమహాభాగై స్సూర్యజ్వలనసన్నిభైః॥ నియమవ్రతసమ్పన్నై స్సమాకీర్ణంతపస్విభిః । దీక్షితైర్యాగశీలైశ్చ యతాహారైఃకృతాత్మభిః॥౨౪॥వేదాధ్యయనసమ్పన్నై ర్వైదికైఃపరివేష్టితమ్ । వర్ణిభిశ్చగృహస్థైశ్చ వానప్రస్థైశ్చభిక్షుభిః ॥ ౨౫ ॥ స్వాశ్రమాచారనిరతై స్స్వవర్ణో క్తవిధాయిభిః । వాలఖిల్యైశ్చఋషిభి స్సమన్తా

దృఢమత్యాఖ్యశూద్రవృత్తాన్తః.

త్పరివేష్టితమ్ ॥ ౨౬ ॥ తత్రాశ్రమేపురాకశ్చి చ్ఛూద్రోదృఢమతిర్ద్విజాః। సాహసీబ్రాహ్మణాభ్యాశ మాజగామముదాన్వితః ॥ ౨౭ ॥ ఆగతోహ్యాశ్రమపదం పూజితంచతపస్విభిః । నామ్నాదృఢమతిశ్శూద్ర స్సాష్టాఙ్గంప్రణనామవై ॥ ౨౮ ॥ తాన్సదృష్ట్వామునిగణా న్దేవకల్పాన్మహౌజసః । కుర్వతోవివిధాన్యజ్ఞా న్సమ్ప్రహృష్యతశూద్రకః ॥ ౩౦ ॥ అథాస్య బుద్ధిరభవ త్తపఃక ర్తుమను త్తమమ్।తతోఽబ్రవీత్కులపతింమునిమాగత్య తాపసమ్ ॥ ౩౧ ॥ దృఢమతిః ॥ తపోధననమ స్తేఽస్తు రక్షమాంకరుణా

నిధే । తవప్రసాదాదిచ్ఛామి యాగంకర్తుంప్రసీదమే ॥ ౩౨ ॥ ఏవము

దృఢమతిమ్ప్రతికులపత్యాఖ్యమున్యుపదిష్టశూద్రధర్మాః.

క్తస్తుశూద్రేణతమాహబ్రాహ్మణస్తదా ॥ కులపతిః ॥ యాగేదీక్షయితుం శక్యో నశూద్రోహీనజన్మభాక్ ॥ ౩౩ ॥ శ్రూయతేయదితేబుద్ధిశ్శుశ్రూషానిరతోభవ । ఉపదేశోనకర్తవ్యో జాతిహీనస్యకర్హిచిత్ ॥ ౩౪ ॥ ఉపదేశేమహాన్దోష ఉపాధ్యాయస్యవిద్యతే । నాధ్యాపయేద్బుధశ్శూద్రం తథానైవచయాజయేత్ ॥ ౩౫ ॥ నపాఠయేత్తథాశూద్రం శాస్త్రం వ్యాకరణాదికమ్।కావ్యంవానాటకంవాపి తథాఽలఙ్కారమేవవా॥౩౬॥ పురాణమితిహాసంచ శూద్రంనైవతుపాఠయేత్ । యదిచోపదిశేద్విప్రశ్శూద్రస్యైతానికర్హిచిత్॥౩౭॥త్యజేయుర్బ్రాహ్మణావిప్రం తంగ్రామాద్బ్రహ్మసఙ్కులాత్ । శూద్రాయచోపదేష్టారం ద్విజంచణ్డాలవత్త్యజేత్ ॥ ౩౮ ॥ శూద్రంచాక్షరసంయుక్తం దూరతఃపరివర్జయేత్ । అతశ్శుశ్రూషభద్రంతే బ్రాహ్మణాన్స్నిగ్ధయాసహ ॥౩౯॥ శూద్రస్యద్విజశుశ్రూషా మన్వాదిభిరుదీరితా । నహినైసర్గికంకర్మ పరిత్యక్తుంత్వమర్హసి॥౪౦॥ ఏవముక్తస్సమునినాసశూద్రోఽచిన్తయత్తదా । కిఙ్కర్తవ్యంమయాత్వద్య వ్రతేశ్రద్ధాహిమేపరా ॥ ౪౧ ॥ యథాస్యాన్మమసుజ్ఞానం యతిష్యేహంతథాద్యవై।ఇతినిశ్చిత్యమనసా శూద్రోదృఢమతిస్తదా॥౪౨॥గత్వాశ్రమపదాద్దూరం కృతవానుటజంశుభమ్ । తత్రవై దేవతాగారంపుణ్యాన్యాయతనానిచ ॥ ౪౩ ॥ పుష్పారామాదికంచాపి తటాకఖననాదికమ్। శ్రద్ధయాకారయామాస తపస్సిద్ధ్యర్థమాత్మనః ॥ ౪౪ ॥ అభిషేకాంశ్చ నియమా నుపవాసాదికానపి । బలింకృత్వాచహుత్వాచ దైవతాన్యభ్యపూజయత్ ॥ ౪౫ ॥ సఙ్కల్పనియమోపేతః ఫలాహారోజితేన్ద్రియః। నిత్యంకన్దైశ్చమూలైశ్చ పుష్పైరపితథాఫలైః ॥ ౪౬ ॥ అతిథీన్పూజయామాస యథావత్సముపాగతాన్ । ఏవంహిసుమహాన్కాలో వ్యతిచక్రా

దృఢమతయేసుమత్యాఖ్యవిప్రప్రకాశితకర్మానుష్ఠానక్రమః.

మతస్యవై ॥ ౪౭ ॥ అథాశ్రమమగాత్తస్య సుమతిర్నామనామతః । ద్విజోగర్గకులోద్భూత స్సత్యవాదీజితేన్ద్రియః॥౪౮॥స్వాగతైర్మునిమారాధ్యతోషయిత్వాఫలాదికైః।కథయన్వైకథాఃపుణ్యాఃకుశలంపర్యపృచ్ఛ

త ॥ ౪౯ ॥ ఇత్థం సమ్ప్రీతిపాద్యాద్యై రుపచారైస్తు పూజితః । ఆశీర్భిరభినన్ద్యైనం ప్రతిగృహ్య చ సత్క్రియామ్ ॥ ౫౦ ॥ తమాపృచ్ఛ్య ప్రహృష్టాత్మా స్వాశ్రమం పునరాయయౌ । ఏవం దినే దినే విప్రశ్శూద్రేఽస్మిన్పక్షపాతవాన్ ॥ ఆగచ్ఛదాశ్రమం తస్య ద్రష్టుం తం శూద్రయోనిజమ్ । బహుకాలం ద్విజస్యాభూత్సంసర్గశ్శూద్రయోనినా ॥ ౫౨ ॥ స్నేహస్య వశమాపన్నశ్శూద్రోక్తం నాతిచక్రమే । అథాగతం ద్విజం శూద్రః ప్రాహ స్నేహవశీకృతమ్ ॥ ౫౩ ॥ హవ్యకవ్యవిధానం మే బ్రూహి త్వం తు గురుర్మతః । ఏవముక్తస్స శూద్రేణ సర్వమేతదుపాదిశత్ ॥ ౫౪ ॥ కారయామాస శూద్రస్య పితృకార్యాదికం తదా । పితృకార్యే కృతే తేన విసృష్టస్స ద్విజోత్త

శూద్రస్య వైదికకర్మోపదేశేన సుమత్యనుభూతదుర్గతిప్రకారః.

మః ॥ ౫౫ ॥ అథ దీర్ఘేణ కాలేన పోషితశ్శూద్రయోనినా । త్యక్తో విప్రగణైస్సోఽయం పఞ్చత్వమగమద్ద్విజః ॥ ౫౬ ॥ వైవస్వతభటైర్నీత్వా పాతితో నరకేష్వపి । కల్పకోటిసహస్రాణి కల్పకోటిశతాని చ ॥ ౫౭ ॥ భుక్త్వా క్రమేణ నరకాంస్తదన్తే స్థావరోఽభవత్ । గర్దభస్తు తతో జజ్ఞే విడ్వరాహస్తతః పరమ్ ॥ ౫౮ ॥ జజ్ఞేఽథ సారమేయోఽసౌ పశ్చాద్వాయసతాం గతః । అథ చణ్డాలతాం ప్రాప్య శూద్రయోనిమగాత్తతః ॥ ౫౯ ॥ గతవాన్వైశ్యతాం పశ్చాత్క్షత్రియస్తదనన్తరమ్ । ప్రబలైర్బాధ్యమానోఽసౌ బ్రాహ్మణో వై తదాఽభవత్ ॥ ౬౦ ॥ ఉపనీతస్స పిత్రా తు వర్షే గర్భాష్టమే ద్విజః । వర్తమానః పితుర్గేహే స్వాచారాభ్యాసతత్పరః ॥ ౬౧ ॥ గచ్ఛన్కదాచిద్గహనే గృహీతో బ్రహ్మరక్షసా । రుదన్భ్రమన్స్ఖలన్మూఢః ప్రలపన్ప్రహసన్నసౌ ॥ ౬౨ ॥ శశ్వద్ధా హేతి చ వదన్వైదికం కర్మ సోఽత్యజత్ । దృష్ట్వా సుతం తథాభూతం పితా దుఃఖేన పీడితః ॥ ౬౩ ॥ సుతమాదాయ చ స్నేహాదగస్త్యం శరణం యయౌ । సువర్ణముఖరీతీరే తపస్యన్తం శివాగ్రతః ॥ ౬౪ ॥ భక్త్యా మునిం ప్రణమ్యాసౌ పితా తస్య సుతస్య వై । తస్మై నివేదయామాస స్వ

* అగస్త్యోక్త్యా దుర్గత్యపనోదనార్థం సుమతేర్వేఙ్కటాద్రిగమనమ్. *

పుత్రస్య విచేష్టితమ్ ॥ ౬౫ ॥ అబ్రవీచ్చ తదా విప్రః కుమ్భజం మునిపుఙ్గవమ్ । ఏష మే తనయో బ్రహ్మన్గృహీతో బ్రహ్మరక్షసా ॥ ౬౬ ॥ సుఖం న లభతే బ్రహ్మన్రక్షితం కరుణాదృశా । నాస్తి మే తనయోఽప్యన్యః పిత్ర్యాణామప్యు

ణముక్తయే ॥ ౬౭ ॥ తస్యపీడావినాశార్థ ముపాయంబ్రూహికుమ్భజ। త్వత్సమస్త్రిషులోకేషు తపస్వీలోనవిద్యతే ॥ ౬౮ ॥ త్వాంవినాఽస్య పరిత్రాతా నమేపుత్రస్యవిద్యతే। పుత్రేదయాంకురుగురో దయాశీలాహి సాధవః ॥ ౬౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవముక్తస్తదా తేన కుమ్భజోధ్యానమాస్థితః। ధ్యాత్వాతుసుచిరంకాల మబ్రవీద్బ్రాహ్మణంతతః ॥ ౭౦ ॥ అగస్త్యః॥పూర్వజన్మని తేపుత్రో బ్రాహ్మణోఽయంమహామతే।సుమతిర్నామవిప్రోఽయం మతింశూద్రాయవైదదౌ ॥ ౭౧ ॥ కర్మాణివైదికాన్యేష సర్వాణ్యుపదిదేశవై । అతోఽయంనరకాన్భుక్త్వా కల్పకోటిసహస్రకమ్ ॥ ౭౨ ॥ జాతోభువితదన్తేషు స్థావరాదిషుయోనిషు । ఇదానీంబ్రాహ్మణోజాతః కర్మశేషేణ తేసుతః ॥ ౭౩ ॥ యమేనప్రేషితేనాత్ర గృహీతోబ్రహ్మరక్షసా । క్రూరేణపాతకేనాద్య పూర్వజన్మకృతేనవై ॥ ౭౪ ॥ ఉపాయంతేప్రవక్ష్యామి బ్రహ్మరక్షోవినాశనే। శృణుష్వశ్రద్ధయాయుక్తస్సమాధాయచమానసమ్ ॥ ౭౫ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే। వర్తతేదైవతైస్సేవ్యః పావనోవేఙ్కటాచలః ॥ ౭౬ ॥ తస్యోపరిమహాతీర్థం నామ్నాపాపవినాశనమ్ । అస్తిపుణ్యంప్రసిద్ధంచ మహాపాతకనాశనమ్ ॥ ౭౭ ॥ భూతప్రేతపిశాచానాం వేతాళబ్రహ్మరక్షసామ్ । మహతాంచైవరోగాణాం తీర్థంతన్నాశకంస్మృతమ్ ॥ ౭౮ ॥ సుతమాదాయ గచ్ఛత్వం తత్తీర్థగిరిమధ్యగమ్ । ప్రయతస్స్నాపయసుతం తీర్థేపాపవినాశనే ॥ ౭౯ ॥ స్నానేనత్రిదినంతత్ర బ్రహ్మరక్షోవినశ్యతి । నైవోపాయాన్తరంతస్య వినాశేవిద్యతేభువి ॥ ౮౦ ॥ తస్మాచ్ఛీఘ్రంప్రయాహిత్వం వేఙ్కటాహ్వాయపర్వతమ్ । తత్రపాపవినాశాఖ్యే తీర్థేస్నాపయ తేసుతమ్ ॥ ౮౧ ॥ మావిలమ్బంకురుష్వాత్ర త్వరయాయాహివైద్విజ। ఇత్యుక్తస్సద్విజోఽగస్త్యం ప్రణమ్యభువిదణ్డవత్ ॥ ౮౨ ॥ అనుజ్ఞాతశ్చ తేనాసౌ ప్రయయౌవేఙ్కటాచలమ్ । సతేనసాకంవిప్రోఽసౌ గత్వాపాపవి

సుమతేః పాపనాశనస్నానేనదుర్గత్యపనోదనప్రకారః.

నాశనమ్ ॥ ౮౩ ॥ సఙ్కల్పపూర్వంసంస్నాప్య దినత్రయమసౌసుతమ్। సస్నౌస్వయంచవిప్రేన్ద్రః పితాపాపవినాశనే ॥ ౮౪ ॥ సమాగతఃపపౌ తోయంకృత్వాచాప్యాహ్నికక్రమమ్।అథతస్యసుతస్తత్ర విముక్తోబ్రహ్మ

రక్షసా ॥ ౮౪ ॥ సమజాయతనీరోగ స్స్వస్థస్సున్దరరూపధృత్ । సర్వస
మ్పత్సమృద్ధోఽసౌ భుక్త్వాభోగాననేకశః ॥ ౮౬ ॥ దేహాన్తే ప్రయయౌ
ముక్తిం స్నానాత్పాపవినాశనే । పితాపితత్రస్నానేన దేహాన్తేముక్తి
* వైదికకర్మానుష్ఠాతుర్గృధమతేర్దుర్గతిప్రాప్త్యపనోదనప్రకారః. *
మాప్తవాన్ ॥ ౮౭ ॥ తేనోపదిష్టోఽయంశూద్రస్స భుక్త్వానరకాన్క్రి
మాత్ । అనేకాసుజనిత్వాచ కుత్సితాస్వపియోనిషు ॥ ౮౮ ॥ గృధ్ర
జన్మాఽభవత్పశ్చాద్వేఙ్కటాహ్వాయపర్వతే । సకదాచిజ్జలంపాతుం తీ
ర్థేనాపవినాశనే ॥ ౮౯ ॥ సమాగతఃపపాతోయంసిషిచేచాత్మనస్తనుమ్।
తదైవదివ్యదేహస్సన్సర్వాభరణభూషితః ॥ ౯౦ ॥ దివ్యంవిమానమారు
హ్య ప్రయయావమరాలయమ్ ॥ శ్రీసూతః॥ ఏవంప్రభావమేతద్వై తీర్థం
పాపవినాశనమ్ ॥ ౯౧ ॥ పాపానాంనాశనాద్విప్రాః పాపనాశాభిధం
హితత్ ॥ ౯౨ ॥ ఇత్థంరహస్యంకథితంమునీన్ద్రాస్తద్వైభవంపా
పవినాశనస్య । యత్రాభిషేకాత్సహసావిముక్తో ద్విజశ్చశూద్రశ్చవిని
ష్కృతౌ ॥ ౯౩ ॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పాపవినాశనతీర్థ
మహిమానువర్ణనంనామనవమోధ్యాయః.

పాపవినాశనతీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనమ్.

శ్రీసూతః॥ పునశ్చాహంప్రవక్ష్యామిపాపనాశనవైభవమ్ । భగ
వద్భక్తిభావేన శృణుధ్వంసుసమాహితాః ॥ ౧ ॥ ఇతిహాసంప్రవక్ష్యామి
సర్వపాపవినాశనమ్ । యచ్ఛ్రుత్వాసర్వపాపేభ్యో ముచ్యతేనాత్రసం

భద్రమత్యాఖ్యదరిద్రద్విజవృత్తాన్తః

శయః ॥ ౨ ॥ ఆసీత్పురాద్విజవరోవేదవేదాన్తపారగః । దరిద్రోవృత్తి
హీనశ్చ నామ్నా భద్రమతిర్ద్విజాః ॥ 3 ॥ శ్రుతానిసర్వశాస్త్రాణి తేనవి
ప్రేణధీమతా । శ్రుతానిచపురాణానిధర్మశాస్త్రాణిసర్వశః ॥ ౪ ॥ అభ
వంస్తస్యషట్పత్న్యఃకృతాసిన్ధుర్యశోవతీ। కామినీమాలినీచైవశోభాచై
వప్రకీర్తితాః ॥౫॥ తాసుపత్నీషుతస్యాసీత్పుత్రాణాంచశతద్వయమ్। తేస
ర్వేతస్యపుత్రాద్యాః క్షుధయాపరిపీడితాః ॥౬॥ అకిఞ్చనోథభద్రమతిఃక్షు

ధార్తానాత్మజాన్ప్రియాన్ । పశ్యన్ప్రియాఃక్షుధార్తాశ్చ విలలాపాకులే
న్ద్రియః ॥ ౭ ॥ ధిగ్జన్మ భాగ్యరహితం ధిగ్జన్మ ధనవర్జితమ్ । ధిగ్జన్మ కీర్తిరహి
తం ధిగ్జన్మాతిథ్యవర్జితమ్ ॥ ౮ ॥ ధిగ్జన్మాచారరహితం జన్మ ధిగ్జ్ఞానవర్జితమ్ ।
ధిగ్జన్మ యత్నరహితం ధిగ్జన్మ సుఖవర్జితమ్ ॥ ౯ ॥ ధిగ్జన్మ బన్ధురహితం ధిగ్జ
న్మ ఖ్యాతివర్జితమ్ । నరస్య బహ్వపత్యస్య ధిగ్జన్మైశ్వర్యవర్జితమ్ ॥ ౧౦ ॥ అ
హో గుణాస్సామ్యతా చ విద్వత్తా జన్మ సత్కులే । దారిద్ర్యామ్బుధిమ
గ్నస్య సర్వమేతన్న శోభతే ॥ ౧౧ ॥ విప్రాః పుత్రాశ్చ పౌత్రాశ్చ బాన్ధ
వా భ్రాతరస్తథా । శిష్యాశ్చ సర్వే మనుజాః త్యజన్త్యైశ్వర్యవర్జితమ్ ॥౧౨॥
ఇతి నిశ్చిత్య మతిమాన్ధీరో భద్రమతిర్ద్విజః । చణ్డాలో వా ద్విజో వాపి భాగ్య
వానేవ పూజ్యతే ॥ ౧౩ ॥ దరిద్రః పురుషో లోకే శవవల్లోకనిన్దితః ।
అహో సమ్పత్సమాయుక్తో నిష్ఠురో వాప్యనిష్ఠురః ॥ ౧౪ ॥ గుణహీ
నోఽపి గుణవాన్మూర్ఖో వాపి సపణ్డితః । నిష్ఠురో వా గుణీ వాపి ధర్మహీనోఽ
థ వా నరః ॥ ౧౫ ॥ ఐశ్వర్యగుణయుక్తశ్చేత్పూజ్య ఏవ న సంశయః । అ
హో దరిద్రతా దుఃఖం తత్రాప్యాశాతిదుఃఖదా ॥ ౧౬ ॥ ఆశాభిభూతాః
పురుషా దుఃఖమశ్నువతే క్షణాత్ ॥౧౬½॥ ఆశాయా యే దాసాస్తే
సర్వలోకస్య ॥ ఆశా దాసీ యేషాం తేషాం దాసాయతే లోకః ॥ ౧౭½ ॥
సర్వశాస్త్రార్థవేత్తాపి దరిద్రో భాతి మూర్ఖవత్ ॥ ౧౮ ॥ ఆకిఞ్చన్యమహా
గ్రాహగ్రస్తానాం నాస్తి మోచకః । అహో దుఃఖమహో దుఃఖ మ
హో దుఃఖం దరిద్రతా ॥ ౧౯ ॥ తత్రాపి పుత్రదారాణాం బాహుళ్య
మతిదుఃఖదమ్ । ఏవముక్త్వా భద్రమతి స్సర్వశాస్త్రార్థపారగః ॥ ౨౦ ॥ అ
త్యైశ్వర్యప్రదం ధర్మం మనసా చిన్తయంస్తదా । తూష్ణీం స్థితో భద్రమ
తిర్మహాక్లేశసమన్వితః ॥ ౨౧ ॥ తదానీం తాసు భార్యాసు కామినీ పతిదేవ

భద్రమతిం ప్రతి కామినీకృత వేఙ్కటాద్రిగమనప్రోత్సాహనమ్

తా । భార్యా సాధుగుణైర్యుక్తా తం పతిం ప్రత్యభాషత ॥ ౨౨ ॥ కామినీ ॥ భ
గవన్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వశాస్త్రార్థపారగ । మమ నాథ మహాభాగ వాక్యం శ్రు
ణు మహామతే ॥ ౨౩ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే ఋషిసఙ్ఘనిషేవితే । వర్తతే
దైవతైస్సేవ్యః పావనో వేఙ్కటాచలః ॥ ౨౪ ॥ తస్మిన్వేఙ్కటశైలేన్ద్రే
సురాసురనమస్కృతే । వర్తతే పావనం తీర్థం పాపానాం దాహకం శుభమ్ ॥

తత్రగత్వామహాభాగ పాపనాశేమహామతే । కురుస్నానంప్రయత్నే
న భార్యాపుత్రసమన్వితః ॥ ౨౬ ॥ తస్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం నారదే
నశ్రుతంమయా । బాలభావేమమపితురన్తికేచోక్తవాన్మునిః ॥ ౨౭ ॥
వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । సర్వదుఃఖప్రశమనే స
ర్వసమ్పత్ప్రదాయకే ॥ ౨౮ ॥ పాపనాశేమహాతీర్థే స్నాత్వాసఙ్కల్ప
పూర్వకమ్ । అత్రైశ్వర్యప్రదంధర్మం మనసాచిన్తయంస్తదా ॥౨౯॥
భూమిదానంవినిశ్చిత్య సర్వదానోత్తమోత్తమమ్ । ప్రాపకంపరలోక
స్యసర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౩౦ ॥ దానానాముత్తమందానం భూదానం
పరికీర్తితమ్ । తద్దత్వాసమవాప్నోతి యద్యదిష్టతమంనరః ॥ ౩౧ ॥ ఇత్యే
వంనారదేనోక్తం శ్రుత్వామేజనకోద్విజః । సమ్ప్రహృష్టమనాభూత్వా
శేషాద్రింప్రాప్తవాంస్తదా ॥ ౩౨ ॥ తత్రగత్వామహాభాగ స్సర్వసమ్ప
త్ప్రదాయకమ్।భూదానంవిప్రవర్యాయశ్రోత్రియాయప్రదత్తవాన్॥౩౩॥
తతోమేజనకోవిద్వా న్సర్వభాగ్యసమన్వితః । ఇహలోకేసుఖంప్రాప్య చా
న్తేవిష్ణుపదంయయౌ ॥ ౩౪ ॥ త్వంచగత్వామహాభాగ వేఙ్కటాద్రింన
గోత్తమమ్ । కురుదానంప్రయత్నేనభూబానంసర్వకామదమ్ ॥ ౩౫ ॥

కామినీకథితభూదానప్రశంసా.

భూమిదానస్యమాహాత్మ్యం శృణుష్వసుసమాహితః । నకోపిగదితుంశ
క్తోలోకేఽస్మిన్భగవన్ప్రభో ॥ ౩౬ ॥ భూమిదానాత్పరందానం నభూతం
నభవిష్యతి । పరంనిర్వాణమాప్నోతి భూమిదోనాత్రసంశయః ॥ ౩౭ ॥
స్వల్పామపిమహీందత్వా శ్రోత్రియాయాహితాగ్నయే । బ్రహ్మలోకమ
వాప్నోతిపునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ ౩౮ ॥ భూమిదస్సర్వదఃప్రోక్తోభూమిదో
మోక్షభాగ్భవేత్ । భూమిదానంవృషాద్రౌచసర్వపాపప్రణాశనమ్ ॥౩౯॥
మహాపాతకయుక్తోవా యుక్తోవాసర్వపాతకైః । దశహస్తాంమహీంద
త్వా సర్వపాపైఃప్రముచ్యతే ॥ ౪౦ ॥ సత్పాత్రేభూమిదాతాయ స్సర్వ
దానఫలంలభేత్ । భూమిదస్యసమోనాన్యస్త్రిషులోకేషువిద్యతే ॥౪౧॥
ద్విజస్యవృత్తిహీనస్య యఃప్రదద్యాన్మహీంశుభామ్ । తస్యపుణ్యఫలం
వక్తుం శేషోనార్హఃకదాచన ॥ ౪౨ ॥ విప్రస్యవృత్తిహీనస్యసదాచారస్య
కస్యచిత్ । యోల్పామపిమహీందద్యాత్సవిష్ణుర్నాత్రసంశయః ॥ ౪౩ ॥

ఇక్షుగోధూమకేదార పూగవృక్షాదిసంయుతా । పృథ్వీప్రదీయతే యేన సవిష్ణుర్నాత్రసంశయః ॥ ౪౪ ॥ వృత్తిహీనస్యవిప్రస్య దరిద్రస్యకుటుమ్బినః । స్వల్పామపిమహీందత్వా విష్ణుసాయుజ్యమశ్నుతే ॥ ౪౫ ॥ సత్కృస్య దేవపూజాసు విప్రస్యాటవికామహీ । దత్త్వాభవతిగఙ్గాయాంత్రిరాత్రస్నానజంఫలమ్ ॥ ౪౬ ॥ విప్రస్యవృత్తిహీనస్యసదాచారరతస్యచ। ద్రోణికాంపృథివీందత్వా యత్ఫలంలభతేశ్శృణు ॥ ౪౭ ॥ గఙ్గాతీరేఽశ్వమేధానాంశతానివిధివన్నరః । కృత్వాయత్ఫలమాప్నోతి తదాప్నోతి మహత్ఫలమ్ ॥ ౪౮ ॥ దదాతిఖారికాంభూమిందరిద్రాయద్విజాతయే । తస్యపుణ్యంప్రవక్ష్యామి మన్నాథభగవన్ప్రభో ॥ ౪౯ ॥ అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయశతానిచ । విధాయజాహ్నవీతీరే యత్ఫలంతల్లభేతసః ॥౫౦॥ భూమిదానంమహాదాన మతిదానంప్రకీర్తితమ్ । సర్వపాపప్రశమన మపవర్గఫలప్రదమ్ ॥౫౧॥ యచ్ఛ్రుత్వాశ్రద్ధయాయుక్తో భూమిదానఫలంలభేత్ ।భార్యాయావచనంశ్రుత్వాత్వితిహాససమన్వితమ్॥౫౨॥ సన్తుష్టో మనసిధ్యాత్వా శేషాచలనివాసినమ్ । గన్తుంప్రచక్రమేబుద్ధిం

భద్రమతయేభూప్రదానాత్సుఘోషస్యసద్గతిప్రాప్తిః.

క్రీడాచలమనుత్తమమ్ ॥ ౫౩ ॥ తతోభద్రమతిస్స్వామ్యస్సర్వధర్మపరాయణః । సుశాలింనామనగరీంకళత్రసహితోయయౌ ॥ ౫౪ ॥ సుఘోషంనామవిప్రేన్ద్రం సర్వైశ్వర్యసమన్వితమ్ । గత్వాయాచితవాన్భూమిం పఞ్చహస్తాయతాంద్విజః ॥ ౫౫ ॥ సుఘోషోధర్మనిరతస్తంనిరీక్ష్యకుటుమ్బినమ్। మనసాప్రీతిమాపన్నస్సమభ్యర్చ్యనమబ్రవీత్ ॥౫౬॥ కృతార్థోహంభద్రమతే సఫలంమమజన్మచ । మత్కులంచానఘంజాతమనుగ్రాహ్యోస్మితేయతః ॥ ౫౭ ॥ ఇత్యుక్త్వాతంసమభ్యర్చ్య సుఘోషోధర్మతత్పరః।పఞ్చహస్తప్రమాణాంతాందదౌతస్మైమహామతిః ॥౫౮॥

పృథివీవైష్ణవీపుణ్యాపృథివీవిష్ణుపాలితా।పృథివ్యాస్తుప్రదానేనప్రీయతాంమేజనార్దనః ॥ ౫౯ ॥ మన్త్రేణానేనవిప్రేన్ద్రస్సుఘోషస్తంద్విజేశ్వరమ్ । విష్ణుబుద్ధ్యాసమభ్యర్చ్యతావతీంపృథివీందదౌ ॥౬౦॥ సోఽపిభద్రమతిర్విప్రో ధీమాంస్తాంయాచితాంభువమ్ । దత్తవాన్హరిభక్తాయ శ్రోత్రియాయకుటుమ్బినే ॥ ౬౧ ॥ సుఘోషోభూమిదానేనకోటివంశసమన్వి

భద్రమతేఃపాపనాశనతీర్థేభూప్రదానార్థం వేఙ్కటాద్రిగమనమ్.

తః।ప్రపేదేవిష్ణుభవనంయత్రగత్వానశోచతి॥ ౬౨ ॥ విప్రోభద్రమతిశ్చా
పిపుత్రదారసమన్వితః। గతోవేఙ్కటశైలేన్ద్రంసురాసురనమస్కృతమ్॥
౬౩॥ గన్ధర్వయక్షసిద్ధాదిసేవితంమేరుపుత్రకమ్। వైకుణ్ఠాదాగతందివ్యం
క్రీడాచలమనుత్తమమ్ ॥ ౬౪ ॥ తత్రస్వామిసరస్తోయేనిర్మలేపావనేశుభే।
దారపుత్రాదిసంయుక్తస్స్నాత్వాసఙ్కల్పపూర్వకమ్ ॥ ౬౫ ॥ తత్ప
శ్చిమతటేశ్వేతసూకరంవసుధాధరమ్ । నత్వాతత్రవిధానేన శ్రీనివా
సాలయంగతః ॥ ౬౬ ॥ తత్రబ్రహ్మాదిదేవైశ్చ సేవితంవేఙ్కటేశ్వరమ్।
దృష్టవాన్సహపుత్రాద్యైర్విష్ణుభక్తోమహామతిః ॥ ౬౭ ॥ భక్త్యాప్రణమ్య
తందేవం శ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ । పుత్రదారాదిసంయుక్తః పాపనాశన
మాయయౌ ॥ ౬౮ ॥ తత్రస్నాత్వావిధానేనకృతకర్మాదిసత్క్రియః ।
కస్మైచిద్విష్ణుభక్తాయశ్రోత్రియాయమహామతిః ॥౬౯॥ విష్ణుబుద్ధ్యాసప్రద

* భూదానప్రభావేనప్రాదుర్భూతంభగవన్తమ్ప్రతిభద్రమతిస్తుతిః. *

దౌభూదానంమోక్షదంశుభమ్ । తదాప్రాదురభూద్దేవశ్శఙ్ఖచక్రగదాధ
రః ॥ ౭౦ ॥ వినతానన్దనారూఢో వనమాలావిభూషితః। పాపనాశస్యతీరేతు
భూదానస్యప్రభావతః ॥ ౭౧ ॥ తదాభద్రమతిస్స్వామ్యా స్తోతుంసముప
చక్రమే ॥ ౭౧½ ॥ నమోనమస్తేఽఖిలకారణాయనమోనమస్తేఽఖిలపా
లకాయ ॥ నమోనమస్తేఽమరనాయకాయ నమోనమోదైత్యవిమర్ద
నాయ ॥ ౭౨½ ॥ నమోనమోభక్తజనప్రియాయనమోనమఃపాపవిదార
ణాయ ॥ నమోనమోదుర్జననాశకాయనమోఽస్తుతస్మైజగదీశ్వరాయ ॥
౭౩½॥ నమోనమఃకారణవామనాయనారాయణాయామితవిక్రమాయ ॥
శ్రీశార్ఙ్గచక్రాసిగదాధరాయనమోఽస్తుతస్మైపురుషోత్తమాయ॥ ౭౪॥ న
మఃపయోరాశినివాసకాయనమోఽస్తులక్ష్మీపతయేఽవ్యయాయ॥నమో
స్తుసూర్యాద్యమితప్రభాయ నమోనమఃపుణ్యగతాగతాయ ॥ ౭౫½ ॥ న
మోనమోఽర్కేన్దువిలోచనాయ నమోఽస్తుతేయజ్ఞఫలప్రదాయ ॥ న
మోఽస్తుయజ్ఞాఙ్గవిరాజితాయనమోఽస్తుతేసజ్జనవల్లభాయ ॥ ౭౬½ ॥ న
మోనమఃకారణకారణాయ నమోఽస్తుశబ్దాదివివర్జితాయ ॥ నమోఽ

స్తుతేఽభీష్టసుఖప్రదాయనమోనమోభక్తమనోరమాయ॥ ౭౭॥ నమో నమస్తేఽఖిలకారణాయ నమోస్తుతేమన్దరధారకాయ ॥ నమోస్తుతే యజ్ఞవరాహనామ్నే నమోహిరణ్యాక్ష్యవిదారకాయ ॥ ౭౮ ॥ నమోస్తుతేవామనరూపభాజేనమోస్తుతేక్షత్రకులాన్తకాయ॥నమోస్తుతేరావణమర్దనాయనమోస్తుతేనన్దసుతాగ్రజాయ॥౭౯॥నమస్తేకమలాకాన్తనమస్తేసుఖదాయినే ॥౮౦॥ శ్రితార్తినాశినేతుభ్యంభూయోభూయో నమోనమః । విప్రేణసంస్తుతోదేవోభగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౮౧ ॥ వాత్సల్యేనాబ్రవీద్వాక్యం శ్రీనివాసోదయానిధిః । తాతతుష్టోస్మిభద్రన్తేస్తోత్రేణమహతాద్విజ ॥ ౮౨ ॥ సర్వభోగసమాయుక్తః పుత్రపౌత్రాదిభిర్యుతః । ఇహలోకేసుఖంప్రాప్యదేహాన్తేముక్తిమాప్నుహి ॥౮౩॥ ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుస్తత్రైవాన్తరధీయత। ఏవంవఃకథితంవిప్రాఃపాపనాశనవైభవమ్॥౮౪॥తత్తీరేభూప్రదానస్యమాహాత్మ్యంచాపివర్ణితమ్॥ ౮౫॥

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేపాపవినాశనతీర్థ భూదానఫలానువర్ణనం నామదశమోధ్యాయః.

రామానుజాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । ఆకాశగఙ్గాతీర్థస్యమాహాత్మ్యంప్రవదామ్యహమ్ ॥ ౧ ॥ ఆకాశగఙ్గానికటేసర్వశాస్త్రార్థపారగః । రామానుజఇతిఖ్యాతో విష్ణుభక్తోజితేన్ద్రియః ॥ ౨ ॥ తపశ్చకారధర్మాత్మావైఖానసమతేస్థితః । గ్రీష్మేపఞ్చాగ్నిమధ్యస్థోవిష్ణుధ్యానపరాయణః ॥ ౩ ॥ జపన్నష్టాక్షరంమన్త్రంధ్యాయన్హృదిజనార్దనమ్ । వర్షాస్వాకాశగోనిత్యంహేమన్తేషుజలేశయః ॥ ౪ ॥ సర్వభూతహితోదాన్తస్సర్వద్వన్ద్వవివర్జితః । వర్షాణికతిచిత్సోయం జీర్ణపర్ణాశనోఽభవత్ ॥ ౫ ॥ కఞ్చిత్కాలంజలాహారో వాయుభక్షఃకియ

ఆకాశగఙ్గాతీరేరామానుజతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

త్సమాః । అథతత్తపసాతుష్టో భగవాన్భక్తవత్సలః ॥ ౬ ॥ ప్రత్యక్షతామగాత్తస్యశఙ్ఖచక్రగదాధరః । వికచామ్బుజపత్రాక్షః సూర్యకోటిసమప్రభః ॥ ౭ ॥ వినతానన్దనారూఢశ్ఛత్రచామరశోభితః । హారకేయూరమకుటకటకాదివిభూషితః ॥ ౮ ॥ విష్వక్సేనసనన్దాది కిఙ్కరైఃపరివారి

తః । వీణావేణుమృదఙ్గాదివాద్యకైర్నారదాదిభిః ॥ ౯ ॥ ఉపగీయమా
నవిభవఃపీతామ్బరవిరాజితః । లక్ష్మీవిరాజితోరస్కో నీలమేఘనిభచ్ఛ
విః ॥ ౧౦ ॥ సనకాదిమహాయోగిసేవితఃపార్శ్వయోర్ద్వయోః । మన్ద
స్మితేనసకలంమోహయన్భువనత్రయమ్ ॥ ౧౧ ॥ స్వభాసాభాసయన్
త్సర్వా దిశోదశవిరాజయన్ । సుభక్తసులభోదేవో వేఙ్కటేశోదయా
నిధిః ॥ ౧౨ ॥ పురస్సన్నిదధేతస్యరామానుజమహామునేః । ఆవిర్భూతం
తదాదృష్ట్వాశ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ ॥ ౧౩ ॥ పీతామ్బరధరందేవంతు
ష్టింప్రాపమహామునిః । భక్త్యాపరమయాయుక్త స్తుష్టావజగదీశ్వరమ్ ॥

రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్స్తుతిః.

౧౪ ॥ రామానుజః ॥ నమోదేవాదిదేవాయ శఙ్ఖచక్రగదాభృతే । న
మోనిత్యాయశుద్ధాయ వేఙ్కటేశాయతేనమః ॥ ౧౫ ॥ నమోభక్తా
ర్తిహన్త్రేతే హవ్యకవ్యస్వరూపిణే । నమస్త్రిమూర్తయేతుభ్యం సృష్టి
స్థిత్యన్తకారిణే ॥ ౧౬ ॥ నమఃపరేశాయనమోతిభూమ్నేనమోస్తులక్ష్మీ
పతయేవిధాత్రే । నమోస్తుసూర్యేన్దువిలోచనాయనమోవిరిఞ్చాద్యభి
వన్దితాయ ॥ ౧౭ ॥ యోనామజాత్యాదివికల్పహీనస్సమస్తదోషైరపి
వర్జితోయః । సమస్తసంసారభయాపహారిణే తస్మైనమోదైత్యవినాశ
కాయ ॥ ౧౮ ॥ వేదాన్తవేద్యాయరమేశ్వరాయవృషాద్రివాసాయవి
ధాతృపిత్రే । నమోనమస్సర్వజనార్తిహారిణే నారాయణాయామితవి
క్రమాయ ॥ ౧౯ ॥ నమస్తుభ్యంభగవతేవాసుదేవాయశార్ఙ్గిణే । భూ
యోభూయోనమస్తుభ్యం వేఙ్కటాద్రినివాసినే ॥ ౨౦ ॥ ఇతిస్తుత్వా
వేఙ్కటేశంశ్రీనివాసంజగద్గురుమ్। రామానుజోమునిస్తూష్ణీమాస్తవిప్ర
వరోత్తమః ॥ ౨౧ ॥ శ్రుత్వాస్తుతింశ్రుతిసుఖాంహరిస్తస్యమహాత్మనః।
అవాపపరమంతోషంవేఙ్కటాచలనాయకః॥ ౨౨॥ అథాలిఙ్గ్యమునిం
శౌరిశ్చతుర్భిర్బాహుభిస్తదా । బభాషేప్రీతిసంయుక్తో వరంవైప్రియతా
మితి ॥ ౨౩ ॥ తుష్టోస్మితపసాతేఽద్యస్తోత్రేణాపిమహామునే । నమస్కా

రామానుజాఖ్యవిప్రకృతభగవత్ప్రార్థనా.

రేణచప్రీతోవరదోహంతవాగతః ॥ ౨౪ ॥ రామానుజః ॥ నారాయణ
రమానాథశ్రీనివాసజగన్మయ । జనార్దనజగద్ధామన్గోవిన్దనరకాన్తక ॥

త్వద్దర్శనాత్కృతార్థోస్మి వేఙ్కటాద్రిశిరోమణే । త్వాంనమస్యన్తి ధర్మిష్ఠాయత స్త్వంధర్మపాలకః ॥ ౨౬ ॥ యంనవేత్తిభవోబ్రహ్మాయంన వేత్తిత్రయీతథా। త్వాంవేద్మిపరమాత్మానంకిమస్మాదధికంవరమ్॥౨౭॥ యోగినోయంనపశ్యన్తియంనపశ్యన్తికర్మఠాః। పశ్యామిపరమాత్మానం కిమస్మాదధికంవరమ్॥ ౨౮॥ ఏతేనచకృతార్థోస్మి వేఙ్కటేశజగత్పతే।య న్నామస్మృతిమాత్రేణమహాపాతకినోపిచ ॥ ౨౯ ॥ ముక్తింప్రయాన్తి మనుజాస్తంపశ్యామిజనార్దనమ్ । త్వత్పాదపద్మయుగళేనిశ్చలాభక్తిర

భగవద్వర్ణితాకాశగఙ్గాతీర్థస్నానకాలనిర్ణయః.

స్తుమే ॥౩౦॥ భగవాన్॥ మయిభక్తిర్దృఢాతేస్తురామానుజమహామతే। శృణుచాప్యపరంవాక్యముచ్యతేతేమయాద్విజ ॥ ౩౧ ॥ మేషసఙ్క్రమ ణేభానోశ్చిత్రానక్షత్రసంయుతే । పౌర్ణమాస్యాంచగఙ్గాయాం స్నానం కుర్వన్తియేజనాః ॥ ౩౨ ॥ తేయాన్తిపరమంధామ పునరావృత్తివర్జిత మ్ । వియద్గఙ్గాసమీపేత్వం వసరామానుజద్విజ ॥ ౩౩ ॥ ఏతత్ప్రారబ్ధదే హాన్తే మత్స్వరూపమవాప్స్యసి । బహునాకిముక్తేన వియద్గఙ్గాజలే శుభే॥ ౩౪ ॥ స్నాన్తియేవైజనాస్సర్వే తేవైభాగవతోత్తమాః । భవన్తి మునిశార్దూలనాత్రకార్యావిచారణా॥ ౩౫ ॥ రామానుజః ॥ కింలక్షణా భాగవతాజ్ఞాయన్తేకేనకర్మణా । ఏతదిచ్ఛామ్యహంశ్రోతుం కౌతూహ

భగవద్వర్ణితభాగవతలక్షణాని.

లపరోయతః ॥ ౩౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశః ॥ లక్షణంభాగవతానాం శృణు ష్వమునిసత్తమ । వక్తుంతేషాంప్రభావంతు శక్యతేనాబ్దకోటిభిః ॥ ౩౭ ॥ యేహితాస్సర్వజన్తూనాం గతాసూయావిమత్సరాః । జ్ఞానినోనిస్స్పృ హాశ్శాన్తాస్తేవైభాగవతోత్తమాః ॥ ౩౮ ॥ కర్మణామనసావాచాపర పీడాంనకుర్వతే । అపరిగ్రహశీలాశ్చ తేవైభాగవతోత్తమాః ॥ ౩౯ ॥ స త్కథాశ్రవణేయేషాం వర్తతేసాత్వికామతిః । మత్పాదాబ్జసుభక్తాయే తేవైభాగవతోత్తమాః ॥ ౪౦ ॥ మాతాపిత్రోశ్చశుశ్రూషాంకుర్వతేయే నరోత్తమాః । యేతుదేవార్చనరతాః యేతుతత్సాధకానరాః॥ ౪౧॥ పూ జాందృష్ట్వానుమోదన్తే తేవైభాగవతోత్తమాః । వర్ణినాంచయతీనాం చపరిచర్యాపరాశ్చయే ॥ ౪౨ ॥ పరనిన్దామకుర్వాణా స్తేవైభాగవతో

త్తమాః । సర్వేషాంహితవాక్యాని యేవదన్తినరోత్తమాః ॥ ౪౩ ॥ యే
గుణగ్రాహిణోలోకే తేవై భాగవతోత్తమాః। అత్మవత్సర్వభూతాని యేప
శ్యన్తినరోత్తమాః ॥ ౪౪ ॥ తుల్యాశ్శత్రుషుమిత్రేషు తేవై భాగవతా
స్స్మృతాః।ధర్మశాస్త్రప్రవక్తారస్సత్యవాక్యరతాశ్చ యే ॥౪౫॥ తేషాం
శుశ్రూషవోయేచ తేవై భాగవతోత్తమాః। వ్యాకుర్వన్తిపురాణాని తాని
శృణ్వన్తియేతథా ॥ ౪౬ ॥ తద్వక్తరిచభక్తాయే తేవై భాగవతోత్తమాః।
యేగోబ్రాహ్మణశుశ్రూషాంకుర్వన్తిసతతంనరాః ॥ ౪౭ ॥ తీర్థయాత్రా
పరాయేచ తేవై భాగవతోత్తమాః। అన్యేషాముదయందృష్ట్వాయేఽభిన
న్దన్తిమానవాః ॥ ౪౮ ॥ హరినామపరాయేచ తేవై భాగవతోత్తమాః।ఆ
రామరోపణరతాస్తటాకపరిరక్షకాః ॥ ౪౯ ॥ కాసారకూపకర్తార
స్తేవై భాగవతోత్తమాః। యేవై తటాకకర్తారోదేవసద్మానికుర్వతే॥౫౦॥
గాయత్రీనిరతాయేచ తేవై భాగవతోత్తమాః। యేభినన్దన్తినామానిహ
రేశ్శ్రుత్వాఽతిహర్షితాః ॥ ౫౧ ॥ రోమాఞ్చితశరీరాశ్చ తేవై భాగవ
తోత్తమాః। తులసీకాననందృష్ట్వాయేనమస్కుర్వతేనరాః ॥ ౫౨ ॥ త
త్కాష్ఠాఙ్కితకర్ణాయే తేవై భాగవతోత్తమాః । తులసీగన్ధమాఘ్రా
యసన్తోషంకుర్వతేతుయే ॥ ౫౩ ॥ తన్మూలమృద్ధరాయేచ తేవై భాగవ
తోత్తమాః। స్వాశ్రమాచారనిరతాస్తథైవాతిథిపూజకాః ॥ ౫౪ ॥ యే
చవేదార్థవక్తారస్తేవై భాగవతోత్తమాః। విదితానిచశాస్త్రాణిపరార్థం
ప్రవదన్తియే ॥ ౫౫ ॥ సర్వత్రగుణభాజోయే తేవై భాగవతోత్తమాః ।
పానీయదాననిరతాహ్యన్నదానరతాశ్చయే ॥ ౫౬ ॥ ఏకాదశీవ్రతప
రాస్తేవై భాగవతోత్తమాః। గోదాననిరతాయేచకన్యాదానరతాశ్చయే॥
౫౭ ॥ మదర్థంకర్మకర్తారస్తేవై భాగవతోత్తమాః । మన్నామసాశ్చమద్భ
క్తామద్భక్తజనలోలుపాః ॥ ౫౮ ॥ మన్నామస్మరణాసక్తాస్తేవై భాగవ
తోత్తమాః । బహునాత్రకిముక్తేనసఙ్క్షేపాత్తేబ్రవీమ్యహమ్ ॥ ౫౯ ॥
సద్గుణాయత్రవర్తన్తే తేవై భాగవతోత్తమాః । ఏతేభాగవతావిప్రాఃకే
చిదత్రప్రకీర్తితాః ॥ ౬౦ ॥ మమాపిగదితుంశక్యానాబ్దకోటిరతైరపి ।
రామానుజమహాభాగమద్భక్తానాంచలక్షణమ్ ॥ ౬౧ ॥ మయిభక్తేత్వ
యిప్రీత్యాహ్యుక్తంకిలమహామతే ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవంవఃకథితంవిప్రా

శ్శౌనకాద్యామహౌజసః ॥ ౬౨ ॥ వృషాద్రౌచవియద్గఙ్గాతీర్థమాహా
త్మ్యముత్తమమ్ ॥ ౬౫ ॥ ... ... *

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గామా
హాత్మ్యరామానుజవ్రతచర్యాకథనంనామైకాదశోఽధ్యాయః.

దానార్హసత్పాత్రనిర్ణయః.

ఋషయః॥ భగవన్ సూతసర్వజ్ఞ వేదవేదాన్తకోవిద। దానానికస్య దే
యాని దానకాలశ్చకీదృశః ॥ ౧ ॥ కేనచ ప్రతిగృహ్ణీయాత్సర్వంనో వక్తుమ
ర్హసి॥ శ్రీసూతః॥ మహాపుణ్యప్రదేశేఽత్ర వేఙ్కటాఖ్యే ద్విజోత్తమాః॥ ౨ ॥
సర్వేషామేవవర్ణానాం బ్రాహ్మణఃపరమోగురుః । తస్యదానాని దేయా
నిసతారయతిపణ్డితః ॥ ౩ ॥ బ్రాహ్మణఃప్రతిగృహ్ణీయాత్సర్వత్రావర్ణవర్జి
తః। షణ్ఢస్యపుత్రహీనస్యడమ్భాచారరతస్యచ ॥ ౪ ॥ వేదవిద్వేషిణశ్చైవ
ద్విజవిద్వేషిణస్తథా । స్వకర్మత్యాగినశ్చాపిదత్తంభవతినిష్ఫలమ్ ॥ ౫॥
పరదారరతస్యాపిపరద్రవ్యరతస్యచ । గాయకస్యాపివిప్రస్యదత్తంభవ
తినిష్ఫలమ్ ॥ ౬ ॥ అసూయావిష్టమనసఃకృతఘ్నస్యచమాయినః । జ్ఞాన
శూన్యస్యవిప్రస్య దత్తంభవతినిష్ఫలమ్ ॥ ౭ ॥ నిత్యంయాచ్ఞాపరస్యాపి
హింసకస్యాబలస్యచ । నామవిక్రయిణశ్చైవవేదవిక్రయిణస్తథా ॥ ౮ ॥
స్మృతివిక్రయిణశ్చైవధర్మవిక్రయిణస్తథా। పరోపతాపశీలస్యదత్తంభవ
తినిష్ఫలమ్॥ ౯॥ యేకేచిత్పాపనిరతానిన్దితాస్సుకృతైస్తథా । నతేభ్యః
ప్రతిగృహ్ణీయాన్నదేయంవాపికిఞ్చన ॥ ౧౦ ॥ సత్కర్మనిరతాయైవశ్రో
త్రియాయాహితాగ్నయే । వృత్తిహీనాయవైదేయందరిద్రాయకుటు
మ్బినే ॥ ౧౧ ॥ దేవపూజాసుసక్తాయపురాణపఠనాయచ । దేయంప్ర
యత్నతోవిప్రాదరిద్రస్యవిశేషతః ॥ ౧౨ ॥ బహునాకిమిహోక్తేనశ్రృ
ణుధ్వంద్విజసత్తమాః । సర్వేషాంబ్రాహ్మణానాంచప్రదాతుంశక్యతే
సదా ॥ ౧౩ ॥ వన్ధ్యాభర్త్రేప్రదత్తంచేద్దాసభోజాయతేనరః । నాస్తి
కంభిన్నమర్యాదంపుత్రహీనంజడంఖలమ్ ॥ ౧౪ ॥ స్తేయినంకితవంచై
వ కదాచిన్నాభివాదయేత్ । పాషణ్డంపతితంవ్రాత్యం వేదవిక్రయి
ణంతథా ॥ ౧౫ ॥ కృతఘ్నంపాపనిరతంకదాచిన్నాభివాదయేత్ ।

తథాస్నానంప్రకుర్వన్తంసమిత్పుష్పకరంతథా ॥ ౧౬ ॥ ఉదపాత్రధరం చైవభుఞ్జన్తంనాభివాదయేత్ । వివాదశీలినంచణ్డంవమన్తంజనమధ్యగమ్ ॥ ౧౭ ॥ భిక్షాన్నధారిణంచైవశయానంనాభివాదయేత్ । వన్ధ్యాంచపుష్పిణీంజారాంసూతికాంగర్భపాతినీమ్ ॥ ౧౮ ॥ కృతఘ్నంచతథాచణ్డీంకదాచిన్నాభివాదయేత్ । సభాయాంయజ్ఞశాలాయాందేవతాయతనేష్వపి॥ ౧౯॥ ప్రత్యేకంతునమస్కారోహన్తిపుణ్యంపురాతనమ్ । శ్రాద్ధవ్రతేనియుక్తంచదేవతాభ్యర్చకంతథా॥ ౨౦ ॥ యజ్ఞంచతర్పణంచైవకుర్వన్తంనాభివాదయేత్ । కుర్వతేవందనంయస్తునకుర్యాత్ప్రతివన్దనమ్ ॥ ౨౧ ॥ నాభివాద్యస్సవిజ్ఞేయోయథాశూద్రస్తథైవచ । తస్మాత్సర్వేషుకాలేషుబుద్ధిమాన్బ్రాహ్మణోత్తమః॥ ౨౨॥ వన్ధ్యాపతింద్విజంక్రూ

ఆకాశగఙ్గామాహాత్మ్యమ్.

రంకదాచిన్నాభివాదయేత్ ॥ శ్రీసూతః ॥ అత్రేతిహాసంవక్ష్యామిపుణ్యశీలస్యధీమతః ॥ ౨౩ ॥ సనత్కుమారమునయేనారదేనప్రభాషితమ్।తద్వక్ష్యామిమునిశ్రేష్ఠాశ్శృణుధ్వంసుసమాహితాః॥ ౨౪॥ పురాగోదావరీతీరేసర్వధర్మపరాయణః । పుణ్యశీలోద్విజవరస్సత్యవాదీజితేన్ద్రియః ॥ ౨౫ ॥ దయావాన్సర్వభూతేషుదేవాగ్నిద్విజపూజకః । కర్మణాజన్మశుద్ధశ్చమాతాపితృహితేరతః॥ ౨౬॥ గురుభక్తిస్సదాక్షిణ్యోబ్రహ్మణ్యస్సాధుసమ్మతః । ఏతాదృశగుణైర్యుక్తఃపుణ్యశీలస్యధీమతః ॥ ౨౭ ॥ గృహం

పుణ్యశీలస్యవన్ధ్యాపతినిమన్త్రణేనగర్దభముఖత్వప్రాప్తిః.

సంప్రాప్తవాన్విప్రోవేదవేదాఙ్గపారగః । ప్రార్థితః పుణ్యశీలేనపితృశ్రాద్ధేఽతివేగతః ॥ ౨౮ ॥ తంవిప్రంశ్రోత్రియంశాన్తంపితృశ్రాద్ధనియోజ్యవై । శ్రాద్ధంచకారధర్మాత్మాప్రత్యాబ్దికమనుత్తమమ్॥ ౨౯॥ తతఃకాలాన్తరేతస్యపుణ్యశీలస్యచాననే । వైరూప్యంప్రాప్తమత్యుగ్రంరాసభస్యముఖస్యవా ॥ ౩౦ ॥ తతఃఖిన్నమానాభూత్వాపుణ్యశీలోఽతిధార్మికః । నిశ్వస్యబహుధాఖిన్నఃప్రపేదేఽగస్త్యయోగినః॥ ౩౧॥ సువర్ణముఖరీతీరేఋషిసఙ్ఘనిషేవితే । ఆశ్రమంపరమందివ్యంసర్వకామఫలప్రదమ్ ॥ ౩౨ ॥ తత్రాశ్రమేమహర్షిభిస్సేవ్యమానమహర్నిశమ్ । దృష్ట్వాఽగస్త్యంమహాత్మానంసర్వలోకహితైషిణమ్ ॥ ౩౩ ॥ ప్రణామమక

ర్లోత్తస్మై గార్దభాస్యాఽతిదుఃఖితః ॥ పుణ్యశీలః ॥ తపోనిధేనమస్తుభ్యమగ
స్త్యమునిసేవిత ॥ ౩౪ ॥ కుత్సితాస్యంమహాపాపంరక్షరక్షదయానిధే ।
కేనదోషేణమేచాత్రముఖస్యాసీద్విరూపతా ॥ ౩౫ ॥ మయిప్రీత్యామ

వన్ధ్యాపతేశ్శ్రాద్ధనిమన్త్రణానర్హత్వప్రశంసా.

హాభాగవదస్వమునిసత్తమ॥ అగస్త్యః ॥ విప్రవర్యమహాభాగపుణ్యశీలమ
హామతే ॥ ౩౬ ॥ ఆననస్యవిరూపంవైశృణునాన్యమనాద్విజ । కఞ్చిద్వి
ప్రంగుణనిధింవేదవేదాఙ్గపారగమ్ ॥ ౩౭ ॥ శ్రోత్రియంపుత్రరహితం
శ్రాద్ధేత్వంవినియుక్తవాన్ । తేనదోషేణమహతాముఖేతవవిరూపతా॥
౩౮ ॥ యేలోకేహవ్యకవ్యాదౌవన్ధ్యాయాస్స్వామినంద్విజమ్। నియోజ
యన్తితేయాన్తిముఖేగార్దభరూపతామ్ ॥ ౩౯ ॥ శుభకర్మణివావిప్రపై
తృకేవాపికర్మణి।వన్ధ్యాపతింమహాపాపంకదాచిన్ననిమన్త్రయేత్ ॥ ౪౦॥
వన్ధ్యాపతింమహాక్రూరంవృషలీపతిమేవవా । శ్రేయస్కామీతువిప్రేన్ద్ర
శ్రాద్ధేతుననిమన్త్రయేత్ ॥ ౪౧ ॥ వేదశాస్త్రాదియుక్తోపికులీనఃకర్మఠోపి
వా। వన్ధ్యాభర్తాద్విజశ్రేష్ఠశ్రాద్ధేత్యాజ్యఃకథఞ్చన॥ ౪౨॥ జ్యోతిష్టోమాది
యజ్ఞేషువ్రతేషుచతపస్సుచ । సమర్థోపిద్విజశ్రేష్ఠశ్రాద్ధేవన్ధ్యాపతింత్యజే
త్ ॥ ౪౩॥ అలబ్ధేతుద్విజేపాత్రేతేతన్తుమాత్రోపజీవినమ్ । పుత్రవన్తంసదా
చారంశ్రాద్ధార్థంతునిమన్త్రయేత్ ॥ ౪౪ ॥ తదభావేద్విజశ్రేష్ఠపుత్రం
వాఽనుజమేవవా । ఆత్మానంవానియుఞ్జీతశ్రాద్ధేవన్ధ్యాపతింత్యజేత్ ॥౪౫॥
పుణ్యశీలమహాభాగచోద్ధృత్యభుజముచ్యతే । సర్వదాపుత్రహీనంతుశ్రా
ద్ధార్థంననియోజయేత్ ॥ ౪౬॥ వన్ధ్యాపతింద్విజంయస్తుశ్రాద్ధకర్తానియో
క్ష్యతి।తచ్ఛ్రాద్ధమాసురంజ్ఞేయంకర్తాచనరకంవ్రజేత్ ॥౪౭॥ బహునాత్రకి

ఆకాశగఙ్గాస్నానేనపుణ్యశీలస్యముఖవికృతినివృత్తిః.

ముక్తేనతద్దోషవినివృత్తయే। ఉపాయంతేప్రవక్ష్యామిస్వర్ణముఖ్యాస్తటే
శుభే॥ ౪౮॥ వర్తతేదేవసఙ్ఘైశ్చసేవితోవేఙ్కటాచలః। మేరుపుత్రోమహా
పుణ్యస్సర్వకామఫలప్రదః॥ ౪౯॥ తస్మిన్వేఙ్కటశైలేన్ద్రేసురాసురనమ
స్కృతే । వియద్గఙ్గేతినామ్నావైతీర్థమస్తిమహత్తరమ్ ॥ ౫౧ ॥ సర్వ
పాపప్రశమనమాయురారోగ్యవర్ధనమ్ । త్వంగత్వావేఙ్కటంశైలంస్వా
మిపుష్కరిణీజలే ॥ ౫౧ ॥ స్నాత్వాసఙ్కల్పపూర్వంతుగఙ్గాతీర్థమనన్త

రమ్ । గత్వాతత్రవిధానేన స్నానంకురుమహామతే ॥ ౫౨ ॥ స్నానమా
త్రాత్తతస్సద్యో ముఖస్యాస్యమహామతే । వైరూప్యంతత్క్షణాదేవ నశ్య
త్యేవనసంశయః ॥ ౫౩ ॥ ఏవముక్తఃపుణ్యశీలోహ్యాగస్త్యేనమహాత్మనా ।
తంప్రణమ్యమహాత్మానంవేఙ్కటాద్రింతతోయయౌ ॥ ౫౪ ॥ తత్రగత్వా
మహాభాగ స్స్వామిపుష్కరిణీజలే । స్నాత్వానియమపూర్వంతు వియద్గ
ఙ్గాసమీపగః ॥ ౫౫ ॥ తత్రస్నానేనధర్మాత్మా కామవక్త్రోఽపమంముఖమ్ ।
ప్రాప్తవాన్పుణ్యశీలస్తు అహోతీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౫౬ ॥ శ్రీసూతః ॥
ఏవంవఃకథితంవిప్రా నారదేనప్రభాషితమ్ । సనత్కుమారమునయే శౌ
నకాద్యామహౌజసః ॥ ౫౭ ॥

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే-ఆకాశగఙ్గామా
హాత్మ్యవర్ణనంనామ ద్వాదశోధ్యాయః.

చక్రతీర్థమాహాత్మ్యమ్

శ్రీసూతః॥ అథాహంసంప్రవక్ష్యామిద్విజేన్ద్రాఽస్సత్యవాదినః । చ
క్రతీర్థస్యమాహాత్మ్యంసర్వపాపప్రణాశనమ్॥౧॥ యేశృణ్వన్తిమహాపుణ్యం
చక్రతీర్థస్యవైభవమ్ । తేయాన్తివిష్ణుభవనంపునరావృత్తివర్జితమ్ ॥౨॥
అన్నదానేచవిముఖా జలదానేతథైవచ । గోదానవిముఖాయేచ శుద్ధా
స్తేఽత్రనిమజ్జనాత్ ॥౩॥ తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థంచక్రతీర్థమనుత్తమమ్।

పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతతపఃప్రకారః.

శ్రీసూతః॥ పురాశ్రీవత్సగోత్రీయః పద్మనాభోజితేన్ద్రియః ॥ ౪ ॥ చక్ర
పుష్కరిణీతీరే సోతప్యతమహత్తపః । దయాయుక్తోనిరాహార స్సత్యవా
గ్విజితేన్ద్రియః ॥ ౫ ॥ ఆత్మవత్సర్వభూతాని పశ్యన్విషయనిస్పృహః । స
ర్వభూతహితోదాన్త స్సర్వద్వన్ద్వవివర్జితః ॥ ౬ ॥ వర్షాణికతిచిత్సోయం
జీర్ణపర్ణాశనోఽభవత్ । కఞ్చిత్కాలంజలాహారో వాయుభక్షఃకియ
త్సమాః ॥ ౭ ॥ ఏవంద్వాదశవర్షాణి పద్మనాభోమహామునిః । అతప్య

చక్రతీర్థేపద్మనాభాఖ్యద్విజకృతతపస్తుష్టభగవదావిర్భావః.

తతపోఘోరం దేవైరపిసుదుష్కరమ్ ॥ ౮ ॥ అథతత్తపసాతుష్టోభగవా
న్కమలాపతిః । ప్రత్యక్షతామగాత్తస్యశఙ్ఖచక్రగదాధరః ॥ ౯ ॥ వికచా

మ్బుజపత్రాక్షః సూర్యకోటిసమప్రభః । ఉన్మీల్యచక్షుషీతత్రదృష్టవాన్వేఙ్కటేశ్వరమ్ ॥ ౧౦ ॥ శఙ్ఖచక్రధరంశాన్తం శ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ ।

పద్మనాభాఖ్యద్విజకృతశ్రీనివాసస్తుతిః.

దృష్ట్వాదేవంమహాత్మానం స్తోతుంసముపచక్రమే ॥ ౧౧ ॥ నమోదేవాదిదేవాయ వేఙ్కటేశాయశార్ఙ్గిణే । నారాయణాద్రివాసాయ శ్రీనివాసాయ తేనమః ॥ ౧౨ ॥ నమఃకల్మషనాశాయవాసుదేవాయవిష్ణవే । శేషాచలనివాసాయశ్రీనివాసాయ తేనమః ॥౧౩॥ నమస్త్రైలోక్యనాథాయ విశ్వరూపాయసాక్షిణే । శివబ్రహ్మాదివన్ద్యాయశ్రీనివాసాయ తేనమః॥౧౪॥ నమఃకమలనేత్రాయ క్షీరాబ్ధిశయనాయ తే । దుష్టరాక్షససంహర్త్రే శ్రీనివాసాయ తేనమః ॥ ౧౫ ॥ భక్తప్రియాయదేవాయ దేవానాం పతయేనమః । ప్రణతార్తివినాశాయ శ్రీనివాసాయ తేనమః ॥ ౧౬ ॥ యోగినాంపతయేనిత్యం వేదవేద్యాయవిష్ణవే । భక్తానాంపాపసంహర్త్రే శ్రీనివాసాయ తేనమః ॥ ౧౭ ॥ ఏవంస్తుతోమహాభాగ శ్శ్రీనివాసోజగన్మయః । పద్మనాభాఖ్యఋుషిణా చక్రతీర్థనివాసినా ॥ ౧౮ ॥ సన్తో

పద్మనాభస్యచక్రతీర్థే నిరన్తరవాసాయభగవన్నియమనం.

షంపరమంప్రాప్య వేఙ్కటేశోదయానిధిః । పద్మనాభంద్విజవరంశాన్తం ధర్మపరాయణమ్ ॥ ౧౯ ॥ సుధాధారోపమంవాక్యమబ్రవీత్పురుషోత్తమః ॥ శ్రీనివాసః ॥ ద్విజవర్యమహాభాగమత్పాదకమలార్చక ॥ ౨౦ ॥ చక్రతీర్థస్యతీరేత్వమాకల్పంపూజయన్వస । ఇత్యుక్త్వాభగవాన్విష్ణుస్తత్రైవాన్తరధీయత ॥ ౨౧ ॥ అన్తర్ధానంగతేదేవే శ్రీనివాసేజగద్గురౌ । చక్రతీర్థస్యతీరేతు వాసంచక్రేమహామతిః ॥ ౨౨ ॥ తతఃకాలాన్తరేకశ్చిద్రాక్షసోభీమదర్శనః । మునింతంపద్మనాభాఖ్యం నారాయణపరాయణమ్ ॥ ౨౩ ॥ ఆయయౌభక్షితుంక్రూరఃక్షుధయాపరిపీడితః । బ్రాహ్మణంతరసాసోయం రాక్షసోజగృహేతదా ॥ ౨౪ ॥ గృహీతస్తరసాతేనవిప్రోవేదాఙ్గపారగః । ప్రచుక్రోశదయామ్భోధి మాపన్నానాంపరాయణమ్ ॥ ౨౫ ॥ నారాయణంచక్రపాణింరక్షరక్షేతివైముహుః । వేఙ్కటేశదయాసిన్ధో శరణాగతపాలక ॥ ౨౬ ॥ త్రాహిమాంపురుషవ్యాఘ్రరక్షోవశముపాగతమ్।లక్ష్మీకాన్తహరేవిష్ణో వైకుణ్ఠగరుడధ్వజ ॥ ౨౭॥

మాంరక్షరాక్షసాక్రాన్తం గ్రాహాక్రాన్తంగజంయథా । దామోదర
జగన్నాథ హిరణ్యాసురమర్దన ॥ ౨౮ ॥ ప్రహ్లాదమివమాంరక్ష రాక్ష

పద్మనాభహాననోద్యుక్తాసురవధాయభగవత్కృతచక్రప్రేషణమ్

సేనాతిపీడితమ్ । ఇత్యేవంస్తువతస్తస్యపద్మనాభస్యహేద్విజాః ॥ ౨౯ ॥
స్వభక్తస్యభయంజ్ఞాత్వాచక్రపాణిర్దయానిధిః । స్వచక్రంప్రేషయామా
స భక్తరక్షణకారణాత్ ॥ ౩౦ ॥ ప్రేరితంవిష్ణుచక్రంతద్విష్ణునాప్రభవి
ష్ణునా । ఆజగామాథవేగేన చక్రపుష్కరిణీతటమ్ ॥ ౩౧ ॥ అనన్తాదిత్య
సఙ్కాశ మనన్తాగ్నిసమప్రభమ్ । మహాజ్వాలంమహానాదం మహాసు
రవిమర్దినమ్ ॥ ౩౨ ॥ దృష్ట్వాసుదర్శనంవిష్ణో రాక్షసోఽథప్రదుద్రువే ।

భగవత్ప్రేషితచక్రకృతాసురవధః

ద్రవమాణస్యతస్యాశు రాక్షసస్యసుదర్శనమ్ ॥ ౩౩ ॥ శిరశ్చకర్తసహసా
జ్వాలామాలాదురాసదమ్ । తతోవిప్రవరోదృష్ట్వా రాక్షసంపతితం
భువి ॥౩౪॥ ముదాపరమయాయుక్తస్తుష్టావచసుదర్శనమ్ ॥పద్మనాభః॥
విష్ణుచక్రనమస్తేస్తు విశ్వరక్షణదీక్షిత ॥ ౩౫ ॥ నారాయణకరామ్భోజ
భూషణాయనమోస్తుతే।యుద్ధేష్వసురసంహారకుశలాయమహారవ॥౩౬॥
సుదర్శననమస్తుభ్యం భక్తానామార్తినాశన । రక్షమాంభయసంవి
గ్నం సర్వస్మాదపికల్మషాత్ ॥ ౩౭ ॥ స్వామిన్త్సుదర్శనవిభో చక్రతీ
ర్థేసదాభవాన్ । సన్నిధేహిహితాయత్వంజగతోముక్తికాఙ్క్షిణః ॥౩౮॥
బ్రాహ్మణేనైవముక్తంతద్విష్ణుచక్రంమునీశ్వరాః । తంప్రాహపద్మనాభా
ఖ్యంప్రీణయన్నివసాహృదాత్ ॥ ౩౯ ॥ సుదర్శనః ॥ పద్మనాభమహాపు

ద్విజప్రార్థనయాచక్రకృతవరదానాదిః

ణ్యంచక్రతీర్థమనుత్తమమ్ । అస్మిన్వసామిసతతంలోకానాంహితకామ్య
యా ॥ ౪౦ ॥ త్వత్పీడాంపరిచిన్త్యాహం రాక్షసేనదురాత్మనా । ప్రేరి
తోవిష్ణునావిప్ర త్వరయాసముపాగతః ॥ ౪౧ ॥ త్వత్పీడకోపినిహతో మ
యాఽయంరాక్షసాధమః । మోచితస్త్వంభయాదస్మాత్త్వంహిభక్తో
హరేస్సదా ॥ ౪౨ ॥ చక్రతీర్థేమహాపుణ్యే సర్వపాపహరేద్విజ । సతతం
లోకరక్షార్థం సన్నిధానంకరోమితే ॥ ౪౩ ॥ అస్మిన్మత్సన్నిధానాత్తే
తథాన్యేషామపిద్విజ । ఇతఃపరంనపీడాస్యాద్భూతరాక్షససమ్భవా ॥౪౪॥

అస్మిన్యత్సన్నిధానాత్స్యాచ్చక్రతీర్థమితిప్రథా । స్నానంయేఽత్రప్రకుర్వ
న్తిచక్రతీర్థేవిముక్తిదే ॥ ౪౫ ॥ తేషాంపుత్రాశ్చపౌత్రాశ్చవంశజాస్స
ర్వఏవహి । విధూతపాపాయాస్యన్తితద్విష్ణోఃపరమంపదమ్ ॥౪౬॥ ఇత్యు
క్త్వావిష్ణుచక్రంతత్పద్మనాభస్యపశ్యతః । అన్యేషామపివిప్రాణాం పశ్య
తాంసహసాద్విజాః ॥ ౪౭ ॥ చక్రపుష్కరిణీంతాంతు ప్రావిశత్పాప
నాశినీమ్ ॥ శ్రీసూతః ॥ చక్రతీర్థస్యమాహాత్మ్యం విప్రేన్ద్రాః పాపనాశ
నమ్ ॥౪౮॥ యుష్మాకంకథితంసర్వంశౌనకాద్యామహౌజసః । చక్రతీర్థ
సమంతీర్థం నభూతంనభవిష్యతి ॥ ౪౯ ॥ అత్రస్నాత్వానరావిప్రా మో
క్షభాజోనసంశయః । కీర్తయేదిమమధ్యాయం శృణుయాద్వాసమాహి
తః॥ ౫౦॥ చక్రతీర్థాభిషేకస్య ప్రాప్నోతిఫలముత్తమమ్ ॥౫౧॥

ఇతిస్కన్దపురాణేశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యేచక్రతీర్థమహి
మానువర్ణనంనామ త్రయోదశోఽధ్యాయః.

సున్దరాఖ్యగన్ధర్వస్య రాక్షసత్వప్రాప్తినివృత్తిహేతూపోద్ఘాతః.

ఋషయః॥ భగవన్రాక్షసఃకోఽసౌ సూతపౌరాణికోత్తమ । వి
ష్ణుభక్తంమహాత్మానం యోబ్రాహ్మణమబాధత ॥౧॥ శ్రీసూతః॥ వక్ష్యా
మిరాక్షసంక్రూరంతంవిప్రాశ్శృణుతాదరాత్ । యథాచరాక్షసోజా
తోమునీనాంశాపవైభవాత్ ॥౨॥ పురాణవైకుణ్ఠసదృశే శ్రీరఙ్గేవిష్ణుమన్ది
రే । వసిష్ఠాత్రిముఖాస్సర్వే విష్ణుభక్తామహౌజసః ॥ ౩ ॥ శ్రీరఙ్గనాథందే
వేశం భక్తానామభయప్రదమ్ । ఉపాసాఞ్చక్రిరేముక్త్యై శ్రీరఙ్గపురవాసి
నః ॥౪॥ కదాచిత్తత్రగన్ధర్వో వీరబాహుసుతోబలీ । సున్దరోనామవిప్రే
న్ద్రాః విటగోష్ఠీపరాయణః ॥ ౫ ॥ లలనాశతసంయుక్తో వివస్త్రస్సలిలాశ
యే । చిక్రీడసవివస్త్రాభిస్సాకంయువతిభిర్ముదా ॥ ౬ ॥ కవేరజాయా
స్తీర్థేతు వసిష్ఠోమునిభిస్సహ । మాధ్యన్దినంకర్తుమనాయయౌశ్రీరఙ్గమన్ది
రాత్ ॥౭॥ తాన్మునీనవలోక్యాథ రామాస్తాభయకాతరాః । వాసాంస్యా
చ్ఛాదయామాసు స్సున్దరోనతుసాహసీ ॥ ౮ ॥ తతోవసిష్ఠఃకుపితశ్శశా
పైనంగతత్రపమ్ ॥వసిష్ఠః॥ యస్మాత్సున్దరగన్ధర్వదృష్ట్వాఽస్మాల్లజ్జయాత్వ

యా ॥ ౯ ॥ వాసోనాచ్ఛాదితంశీఘ్రం యాహిరాక్షసతాంతతః । ఏవము
క్తేవసిష్ఠేన రామాః ప్రాఞ్జలయ స్తదా ॥౧౦॥ ప్రణిపత్యవసిష్ఠంతం భక్తిన
మ్రేణ చేతసా । మునిమణ్డలమధ్యేతు వసిష్ఠమిదమబ్రువన్ ॥ ౧౧ ॥ రా
మాః॥ భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ చతురాననసన్దన।దయాసిన్ధోఽవలోక్యాస్మాన్స
కోపంకర్తుమర్హసి ॥ ౧౨ ॥ పతిరేవహినారీణాం భూషణంపరముచ్యతే।
పతిహీనాతుయానారీశతపుత్రాపిసామునే ॥ ౧౩ ॥ విధవేత్యుచ్యతేలో
కేతాసాంజన్మనిరర్థకమ్ । తత్ప్రసాదంకురుమునే పత్యావస్మాకమాదరా
త్ ॥ ౧౪ ॥ ఏకోపరాధఃక్షన్తవ్యో మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః । క్షమాంకురుద
యాసిన్ధోయుష్మచ్ఛిష్యేత్రసున్దరే ॥ ౧౫ ॥ శ్రీసూతః ॥ వసిష్ఠఃప్రా
ర్థితస్త్వేవం సున్దరస్యాఙ్గనాజనైః । ప్రోవాచవచనంభూయః ప్రసన్నస్స

సున్దరాఖ్యస్యవసిష్ఠోక్తరాక్షసత్వనివృత్త్యుపాయః.

ద్విజోత్తమః ॥ ౧౬ ॥ వసిష్ఠః ॥ నమేస్యాద్వచనంమిథ్యా కదాచిదపిసు
భ్రువః । ఉపాయంవఃప్రవక్ష్యామి శృణుధ్వంశ్రద్ధయాసహ ॥ ౧౭ ॥
షోడశాబ్దావధిశ్శాపో భర్తుర్వోభవితాధ్రువమ్।షోడశాబ్దావధ్యాచైవసు
న్దరోరాక్షసాకృతిః ॥ ౧౮ ॥ యదృచ్ఛయావేఙ్కటాద్రిం సర్వపాపహ
రంశుభమ్ । గత్వాఽసౌచక్రతీర్థంత ద్గమిష్యతిసురాఙ్గనాః ॥ ౧౯ ॥ ఆస్తేత
త్రమహాయోగీ పద్మనాభోమునీశ్వరః । భక్షార్థంతంమునింసోయం రాక్ష
సోభిగమిష్యతి ॥ ౨౦ ॥ తతోబ్రాహ్మణరక్షార్థం ప్రేరితంచక్రముత్తమమ్।
విష్ణునాఽస్యశిరఃకాయా ద్ధరిష్యతినసంశయః ॥ ౨౧ ॥ తతస్స్వంరూప
మాసాద్య శాపాన్ముక్తస్ససున్దరః । పతిర్వస్త్రిదివంభూయో గన్తానాస్త్య
త్రసంశయః ॥౨౨॥ తతస్త్రిదివమాసాద్య సున్దరోఽయంపతిర్హివః । రమ
యిష్యతిసున్దర్యో యుష్మాన్సున్దరవేషభృత్ ॥౨౩॥ శ్రీసూతః ॥ ఇత్యుక్త్వా
తువసిష్ఠస్తా స్సున్దరస్యవరాఙ్గనాః । స్వాశ్రమంప్రయయౌతూర్ణం శ్రీరఙ్గే
శ్వరభక్తిమాన్ ॥౨౪॥ అథరామాస్తమాలిఙ్గ్య సున్దరంపతిమాత్మనః।రు
రుదుశ్శోకసన్తప్తా దుఃఖసాగరమధ్యగాః ॥ ౨౫ ॥ పశ్యన్తీనాసుతాస్వే
వం సున్దరోరాక్షసోఽభవత్ । మహాదంష్ట్రోమహాకాయో రక్తశ్మశ్రుశి
రోరుహః ॥ ౨౬ ॥ తందృష్ట్వాభయసంవిగ్నా జగ్మూరామాస్త్రివిష్టపమ్।
తతోరాక్షసవేషోఽయం సున్దరోభైరవాకృతిః ॥ ౨౭ ॥ భక్షయన్ప్రాణి

నస్సర్వాన్దేశాద్దేశం వనాద్వనమ్ । భ్రమన్ననిలవేగోఽయం వేఙ్కటాద్రిం నగోత్తమమ్ ॥ ౨౮ ॥ ప్రవిశ్యాసౌ మహాపాపీ చక్రతీర్థం తతో యయౌ । ఏవం షోడశవర్షాణి భ్రమతోఽస్య యయుస్తదా ॥ ౨౯ ॥ తతస్తు షోడశాబ్దాన్తే రాక్షసోఽయం మునీశ్వరాః । భక్షితుం పద్మనాభం తం చక్రతీర్థనివాసినమ్ ॥ ౩౦ ॥ ఉపాద్రవద్వాయువేగస్స చాస్తౌషీజ్జనార్దనమ్ । యోగినా చ స్తుతో విష్ణుస్తదా చక్రమచోదయత్ ॥ ౩౧ ॥ రక్షితుం పద్మనాభం తం రాక్షసేన ప్రపీడితమ్ । అథాగత్య హరేశ్చక్రం రాక్షసస్య శి

సున్దరాఖ్యస్య రాక్షసత్వవిముక్తిపూర్వకస్వస్వరూపప్రాప్తిః.

రోఽహరత్ ॥ ౩౨ ॥ తతోఽయం రాక్షసం దేహం త్యక్త్వా దివ్యకళేబరః । విమానవరమారుహ్య సున్దరః పుష్పవర్షితః ॥ ౩౩ ॥ ప్రాఞ్జలిః ప్రణతో భూత్వా వవన్దే తత్సుదర్శనమ్ । తుష్టావ శ్రుతిరమ్యాభిర్వాగ్భిరగ్ర్యాభిరాదరాత్ ॥ ౩౪ ॥ సున్దరః ॥ సుదర్శన నమస్తేఽస్తు విష్ణుహస్తైకభూషణ । నమస్తేఽసురసంహర్త్రే సహస్రాదిత్యతేజసే ॥ ౩౫ ॥ కృపావేశేన భవతస్త్యక్త్వాహం రాక్షసీం తనుమ్ । స్వం రూపమభజం విష్ణోశ్చక్రాయుధ నమోఽస్తు తే ॥ ౩౬ ॥ అనుజానీహి మాం గన్తుం త్రిదివం విష్ణువల్లభ । భార్యా మే పరిశోచన్తి విరహాతురచేతసః ॥ ౩౭ ॥ త్వన్మనస్కో భవిష్యామి యావజ్జీవం యథా హ్యహమ్ । తథా రూపం కురుష్వ త్వం త్వయి చక్ర నమోఽస్తు తే ॥ ౩౮ ॥ ఏవం స్తుతం విష్ణుచక్రం సున్దరేణ సభక్తికమ్ । అనుజగ్రాహ సహసా తథాస్త్వితి మునీశ్వరాః ॥ ౩౯ ॥ చక్రాయుధాభ్యనుజ్ఞాతస్సున్దరో బ్రాహ్మణోత్తమమ్ । ప్రణమ్య తేనానుజ్ఞాతో గన్ధర్వస్త్రిదివం యయౌ ॥ ౪౦ ॥ సున్దరే తు గతే స్వర్గం పద్మనాభో మునీశ్వరః । తచ్చక్రం ప్రార్థయామాస విష్ణ్వాయుధ నమోఽస్తు తే ॥ ౪౧ ॥ చక్రాయుధ నమామి త్వాం మహాసురవిమర్దన । సన్నిధానం కురుష్వ త్వం చక్రతీర్థేఽమలే శుభే ॥ ౪౨ ॥ త్వత్సన్నిధానాత్సర్వేషాం స్నాతానాం పాపినామిహ । పాపనాశం కురుష్వ త్వం మోక్షం చ కురు శాశ్వతమ్ ॥ ౪౩ ॥ చక్రతీర్థమితి ఖ్యాతిం లోకేఽస్య పరికల్పయ । త్వత్సన్నిధానాదత్రత్య మునీనాం భయనాశనమ్ ॥ ౪౪ ॥ ఇతః పరం భవత్వార్య చక్రాయుధ నమోఽస్తు తే । భూతప్రేతపిశాచేభ్యో భయం మా భవతు ప్రభో ॥ ౪౫ ॥ ఇతి సంప్రార్థితం చక్రం పద్మనాభేన యో

గినా । తథైవాస్త్వితిసమ్భాష్య తస్మింస్తీర్థేతిరోహితమ్ ॥ ౪౬ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవంవఃకథితోవిప్రా రాక్షసస్యోద్భవోమయా । మాహాత్మ్యంచ క్రతీర్థస్య కథితంచమలాపహమ్ ॥ ౪౭ ॥ యచ్ఛ్రుత్వాసర్వపాపేభ్యో ముచ్యతేమానవోభువి ॥ ౪౮ ॥ ... ... *

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే చక్రతీర్థ మహిమానువర్ణనంనామ చతుర్దశోఽధ్యాయః.

జాబాలితీర్థమాహాత్మ్యకథనమ్.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౧ ॥ తతోజాబాలితీర్థస్య మాహాత్మ్యంవర్ణయామ్యహమ్ । దురాచారాభిధోయత్ర స్నాత్వాముక్తోఽభవద్ద్విజాః ॥ ౨ ॥ మునయః ॥ దురాచారాభిధఃకోసౌ సూతతత్త్వార్థకోవిద । కిఞ్చ పాపంకృతం తేన దురాచారేణవై మునే ॥ ౩ ॥ కథంవాపాతకాన్ముక్తస్తీర్థేస్మిన్స్నానవైభవాత్ । ఏతచ్ఛుశ్రూషమాణానాం విస్తరాద్వదనో

కావేరీతీరవాసిదురాచారాఖ్యద్విజోదన్తః.

మునే ॥ ౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ మునయశ్శ్రూయతాంతస్య దురాచారస్యపాతకమ్ । జాబాలితీర్థస్నానేన యథాముక్తశ్చపాతకాత్ ॥ ౫ ॥ దురాచారాభిధోవిప్రః కావేరీతీరమాశ్రితః । కశ్చిదాస్తద్విజఃపాపీ క్రూరకర్మరతస్సదా ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మఘ్నైశ్చసురాపైశ్చ స్తేయిభిర్గురుతల్పగైః । సదాసంసర్గదుష్టోసౌ తైస్సాకంన్యవసద్ద్విజాః ॥ ౭ ॥ మహాపాతకసంసర్గదోషేణాస్యద్విజస్యవై । బ్రాహ్మణ్యంసకలంనష్టం నిశ్శేషేణద్విజోత్తమాః ॥ ౮ ॥ మహాపాతకిభిస్సార్ధం దినమేకంతుయోద్విజః । నివసేత్సాదరంతస్య తత్క్షణాద్వైద్విజన్మనః ॥ ౯ ॥ బ్రాహ్మణ్యస్యతుచైకాంశో నశ్యత్యేవనసంశయః । ద్విదినంసేవనాత్స్పర్శా ద్దర్శనాచ్ఛయనాత్తథా ॥ ౧౦ ॥ భోజనాత్సహపఙ్క్త్యాచ మహాపాతకిభిర్ద్విజాః । ద్వితీయభాగోనశ్యేత బ్రాహ్మణ్యస్య నసంశయః ॥ ౧౧ ॥ త్రిదినాచ్చతృతీయాంశో నశ్యత్యేవనసంశయః । చతుర్దినాచ్చతుర్థాంశో విలయంయాతిహిధ్రువమ్ ॥ ౧౨ ॥ అతఃపరం తుతైస్సాకం శయనాసనభోజనైః । తత్తుల్యపాతకీభూయాయాన్మహా

పాతకిసఙ్గవాన్ ॥ ౧౩ ॥ తేనబ్రాహ్మణ్యహీనోఽయం దురాచారాభి
ధోద్విజః । గ్రస్తోఽభవద్భీషణేన వ్యాళేనేవబలీయసా ॥ ౧౪ ॥ అ
పాపరవశస్తేన వేతాళేనాతిపీడితః । దేశాద్దేశంభ్రమన్విప్రో వనాద్వ
వనాన్తరమ్ ॥ ౧౫ ॥ పూర్వపుణ్యవిపాకేన దైవయోగేనసద్విజః । వే
ఙ్కటాద్రింమహాపుణ్యం సర్వపాతకనాశనమ్ ॥ ౧౬ ॥ అనుద్రుతఃపిశా

జాబాలితీర్థస్నానాద్దురాచారవేతాళయోర్మహాపాతకనివృత్తిః.

చేన వేతాళేనద్విజోఽయయౌ । న్యమజ్జయత్స వేతాళో మహాపాతకనా
శనే ॥ ౧౭ ॥ జాబాలితీర్థే(విప్రేన్ద్ర) మహాపాతకసఙ్గినమ్ । ఉదతిష్ఠత్క్ష
ణాదేవ వేతాళేనవిమోచితః ॥ ౧౮ ॥ ఉత్థితోఽసౌద్విజోవిప్రాస్తస్మాత్తీ
ర్థాత్తుపావనాత్ । స్వస్థోఽవ్యచిన్తయత్కోఽయం స్వర్ణముఖ్యాస్సమీపతః॥
౧౯ ॥ కథంమయాగతమహో కావేరీతీరవాసినా । ఇతిచిన్తాఽఽకు
లస్సోఽయం జాబాలితీర్థవాసినమ్ ॥ ౨౦ ॥ జాబాలినంమహాత్మానం యో
గీన్ద్రవరముత్తమమ్ । సమాగమ్యప్రణమ్యాసౌ దురాచారోఽభ్యభాషత॥
౨౧॥నజానేభగవన్విప్ర పర్వతోఽయంవదాధునా।కావేరీతీరనిలయోదు
రాచారోఽభిధోఽప్యహమ్ ॥ ౨౨ ॥ కృపయాబ్రూహిమేబ్రహ్మన్ మయా
త్రకథమాగతమ్। ఇతిపృష్టోమునిస్తేన దురాచారేణసువ్రతః ॥౨౩॥ ధ్యా

జాబాలివర్ణితపార్వణశ్రాద్ధాకరణదోషప్రశంసా.

త్వాముహూర్తమవద ద్దురాచారంకృపానిధిః ॥ జాబాలిః ॥ మహాపా
తకిసంసర్గాద్దురాచారస్య తేపురా ॥ ౨౪ ॥ బ్రాహ్మణ్యంనష్టమభవద్వేతా
ళస్త్వాంతతోఽగ్రహీత్ । తేనావిష్టస్త్వమాయాతో వివశోఽత్రవిమూఢ
ధీః ॥ ౨౫ ॥ న్యమజ్జయత్త్వాంవేతాళ స్తీర్థేస్మిన్నతిపావనే । అత్రమజ్జ
నమాత్రేణ విముక్తఃపాతకాద్భవాన్ ॥ ౨౬ ॥ జాబాలితీర్థేయేస్నానం
పుణ్యేకుర్వన్తిమానవాః। తేషాంనశ్యన్తివై సత్యంపఞ్చపాతకసఞ్చయాః॥
౨౭ ॥ మత్కర్మసాధనేపుణ్యే తీర్థేస్మిన్స్నానమాత్రతః । మహాపాతకి
సంసర్గదోషస్తేవిలయంగతః ॥ ౨౮ ॥ త్వామగ్రహీద్యోవేతాళః పురా
యంబ్రాహ్మణోఽభవత్ । మృతేఽహనిపితృశ్రాద్ధం నాకరోత్పార్వణే
నవై ॥ ౨౯ ॥ తేనస్వపితృభిశ్శప్తో వేతాళత్వమగాదయమ్ । సోఽపిజా
బాలితీర్థస్య జలేస్నానప్రభావతః ॥ ౩౦ ॥ వేతాళత్వంవిహాయైవ విష్ణు

లోకమవాప్తవాన్ । నకుర్యాద్యోనరశ్శ్రాద్ధం మాతాపిత్రోర్మృతేఽహని ॥ ౩౧ ॥ వేతాళత్వమవాప్యాశు పశ్చాన్నరకమశ్నుతే ॥ శ్రీసూతః ॥ దురాచారోమహాపాపీ తీర్థేస్మిన్స్నానమాత్రతః ॥ ౩౨ ॥ ప్రాప్తవాన్విష్ణులోకంవై పునరావృత్తివర్జితమ్ । ఏవంవఃకథితంపుణ్యం దురాచారవిమోక్షణమ్ ॥ ౩౩ ॥ తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థం సర్వపాపహరంశుభమ్। యత్రహిస్నానమాత్రేణ దురాచారోవిమోచితః ॥ ౩౪ ॥ యాని నిష్కృతిహీనాని పాపాన్యపివినాశయేత్ । శూద్రేణపూజితంలిఙ్గం విష్ణుంవాయోనమేద్ద్విజః ॥ ౩౫ ॥ ప్రాయశ్చిత్తంనతస్యోక్తం స్మృతిభిఃపరమర్షిభిః । నశ్యేత్తస్యాపితత్పాపం తీర్థేజాబాలిసంజ్ఞకే ॥ ౩౬ ॥ విప్రనిన్దాకృతాంచైవ ప్రాయశ్చిత్తంనవిద్యతే । విశ్వాసఘాతుకానాంచ కృతఘ్నానాంననిష్కృతిః ॥ ౩౭ ॥ భ్రాతృభార్యారతానాంచ ప్రాయశ్చిత్తంనవిద్యతే। తేషాంజాబాలితీర్థేవై స్నానాచ్ఛుద్ధిర్భవిష్యతి॥౩౮॥ ఏవం వఃకథితంవిప్రా జాబాలేస్తీర్థవైభవమ్ । యచ్ఛ్రుత్వాసర్వపాపేభ్యో ముచ్యతేమానవోభువి ॥ ౩౯ ॥ ... ... *

ఇతి స్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే జాబాలితీర్థమహిమానువర్ణనంనామ పఞ్చదశోధ్యాయః.

తుమ్బురుఘోణతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

శ్రీసూతః ॥ అత్రాహంసమ్ప్రవక్ష్యామి శౌనకాద్యామహౌజసః । ఘోణతీర్థస్యమాహాత్మ్యం సర్వపాతకనాశనమ్ ॥ ౧ ॥ తత్రస్నానంజనానాంతు జన్మాన్తరతపఃఫలమ్।ఉత్తరాఫల్గునీయుక్త శుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౨ ॥ తుమ్బాభ్తీర్థంమీనసంస్థే రవౌతీర్థానిసర్వశః । అపరాహ్ణేసమాయాన్తి గఙ్గాదీనిజగత్త్రయే ॥ ౩ ॥ ఋషయః ॥ భగవన్సూతసర్వజ్ఞ సర్వశాస్త్రార్థపారగ।గఙ్గాద్యాస్సరితస్సర్వా ఘోణతీర్థేఽతిపావనే॥౪॥ కిమర్థంస్నాన్తివైతత్ర మీనసంస్థేప్రభాకరే ॥ శ్రీసూతః ॥ పాపినోమనుజాస్సర్వే హ్యస్మాసుస్నాన్తియత్నతః ॥ ౫ ॥ విసృజ్యపాపజాలాని కృతార్థాయాన్తివైజనాః।అస్మాకంపాపజాలంతత్కథంనశ్యతిసర్వతః॥౬॥ ఏవమాలోచ్యతీర్థానిగఙ్గాదీనిప్రయత్నతః।సంస్మృత్యబ్రహ్మపుత్రస్యనారద

స్యమహాత్మనః ॥ ౭ ॥ వాక్యంమనోహరందివ్యం సర్వపాపనిషూదనమ్ । గ
త్వాశ్రీవేఙ్కటంశైలం బ్రహ్మహత్యాదిశోధకమ్ ॥ ౮ ॥ తత్రస్నాత్వాతీ
ర్థవర్యే స్వామిపుష్కరిణీజలే । అనన్తరంతతోవిప్రా ఘోణతీర్థేఽతిపావ
నే ॥ ౯ ॥ ఉత్తరాఫల్గునీయుక్తశుక్లపక్షీయపర్వణి । స్నాన్తితీర్థానిసర్వా
ణి మీనసంస్థేప్రభాకరే ॥ ౧౦ ॥ తస్యతీర్థస్యమాహాత్మ్యం కోవేత్తిభువన

ఘోణతీర్థస్నానాకర్తౄణాంమహాదోషవర్ణనమ్.

త్రయే । తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థం ఘోణతీర్థంద్విజోత్తమాః ॥ ౧౧ ॥ ఆరా
మోచ్ఛేదకంక్రూరం కన్యాతురగవిక్రయమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తంత
మాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ ॥ ౧౨ ॥ దేవద్రవ్యాపహర్తారం తథాదత్తాప
హారకమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్బ్రహ్మఘాతుకమ్ ॥ ౧౩ ॥
తటాకసేతుభేత్తారం పరస్త్రీసంగలోలుపమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం
తమాహుస్స్తేయినంబుధాః ॥ ౧౪ ॥ దదామీతిద్విజాయోక్త్వా పశ్చా
ద్యోనాస్తికోఽధమః । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం సురాపంతంవిదుర్బుధాః ॥
౧౫ ॥ గురువిప్రజనద్వేష్య మాత్మస్తుతిపరాయణమ్ । ఘోణస్నానపరిత్య
క్తం తమాహుస్స్తేయినంబుధాః ॥ ౧౬ ॥ అసంస్కృతాన్నభోక్తారం పి
తృశేషాన్నభోజినమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుస్స్తేయినంబు
ధాః ॥ ౧౭ ॥ పితృశేషాన్నదాతారం మాతాపితృవిరోధినమ్ । ఘోణస్నా
నపరిత్యక్తంతమాహుస్స్తేయినంబుధాః ॥ ౧౮ ॥ పరస్త్రీసంగనిరతం భ్రా
తృభార్యారతిప్రియమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్గురుతల్పగ
మ్ ॥ ౧౯ ॥ చణ్డాలభాషిణంవిప్రం సదైవాదర్భపాణికమ్ । ఘోణస్నాన
పరిత్యక్తం తత్సంసర్గంతుపఞ్చమమ్ ॥ ౨౦ ॥ రజస్వలాశ్వచణ్డాల ధ్వనిం
శ్రుత్వాఽన్నభోజినమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తత్సంసర్గంతుపఞ్చమ
మ్ ॥ ౨౧ ॥ పురాణోద్వాహమాజ్ఞ్యాది ధర్మాణాంవిఘ్నకారకమ్ । ఘో
ణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుఃపశుఘాతుకమ్ ॥ ౨౨ ॥ శరణాగతహన్తారం
సర్వతీర్థపరాఙ్ముఖమ్ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్భ్రూణహం
బుధాః ॥ ౨౩ ॥ పితృయజ్ఞపరిత్యాగం త్యక్తభార్యంకులాధమమ్ । ఘో
ణస్నానపరిత్యక్తం తమాహుర్గోవిఘాతుకమ్ ॥ ౨౪ ॥ మహాపాపసమా
నాని క్షుద్రపాపానియానిచ । ఘోణస్నానపరిత్యక్తే మాశ్రయన్తిద్విజో

ఘోణస్నానస్యసర్వపాపాపనోదనత్వవర్ణనమ్.

త్తమాః ॥ ౨౫ ॥ మహాపాపరతంవిప్రా శ్శ్వపచంవాకులాధమమ్। క్రూరంకులాన్తకంకష్ట మదత్తంకర్మవర్జితమ్ ॥ ౨౬ ॥ పశుఘ్నంచపరద్రోహ మాశ్రితంపిశునంతథా । అసత్యభాషిణండమ్భం పరపాకరతంతథా ॥ ౨౭ ॥ మిత్రద్రోహంకృతఘ్నంచ భ్రూణహంచాతిపాతకమ్ । పరదారరతంపాపం పరాణామర్థసూచకమ్ ॥ ౨౮ ॥ అనృతంకృషికర్మాణం స్వామిద్రోహంచవఞ్చకమ్ । సలోభంపితృహన్తారం సర్వదేవపరాఙ్ముఖమ్ ॥ ౨౯ ॥ ఆత్మప్రశంసాంకుర్వాణం ధర్మవిఘ్నకరంశఠమ్ । అపాత్రవ్యయకర్తారం సానుకూల్యవిభేదకమ్ ॥ ౩౦ ॥ సుపల్లవఫలోపేతవృక్షవిచ్ఛేదకారకమ్ । విశ్వాసఘాతుకంచైవ వీరహత్యాపరాయణమ్॥ ౩౧ ॥ అనగ్నికమపుత్రంచ విషకర్మప్రయోగినమ్ । గురుద్వేషకరంపాపం దమ్పత్యోర్వైరసావహమ్ ॥ ౩౨ ॥ గ్రామాధిపత్యంకుర్వాణం తథాదేవాలయస్యచ । భృతకాధ్యాపకంవిప్రం క్రూరకర్మపరాయణమ్ ॥ ౩౩॥ ప్రకటీకృతపాపిష్ఠం గుహ్యాఘాఘపరాయణమ్ । అజ్ఞానాదఘకర్తారం జ్ఞానదుష్కర్మకారకమ్ ॥ ౩౪ ॥ ఏతాన్సర్వాంశ్చవిప్రేన్ద్రా ఘోణతీర్థంమనోహరమ్ । పునాతిస్నానపానాద్యై రహోతీర్థస్యవైభవమ్ ॥ ౩౫ ॥

తుమ్బుర్వాఖ్యగన్ధర్వచరిత్రమ్.

శ్రీసూతః ॥ అత్రేతిహాసంవక్ష్యామి పురాణంపాపనాశనమ్ । సర్వపాపప్రశమన మపవర్గఫలప్రదమ్ ॥ ౩౬ ॥ పురాగార్గ్యోమహాతేజా స్సర్వవిద్యావిశారదః । సర్వజ్ఞోనీతిమాన్విప్రః ప్రాహచేత్థంజితేన్ద్రియః ॥ ౩౭॥ దేవలంచమహాత్మానం నమస్కృత్యప్రసన్నధీః । కథయస్వమహాభాగ మయికారుణికోభవ ॥ ౩౮ ॥ ఘోణతీర్థస్యమాహాత్మ్యం సర్వపాపహరంశుభమ్ ॥ దేవలః ॥ తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వో భార్యాంశప్త్వాపతివ్రతామ్ ॥ ౩౯ ॥ అత్రస్నాత్వాసమభ్యర్చ్య వేఙ్కటేశందయానిధిమ్ । ప్రాప్తవాన్విష్ణులోకంవై పునరావృత్తివర్జితమ్ ॥ ౪౦ ॥ గార్గ్యః ॥ కిమర్థం దేవలఋషే భార్యాంరూపవతీంస్త్రియమ్ । తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వ స్సర్వవిద్యావిశారదః ॥ ౪౧ ॥ శప్తవాన్కేనదోషేణ భార్యాంసర్వగుణాన్వితామ్ । తద్వదస్వమహాభాగ శ్రోతుంకౌతూహలంహిమే॥ ౪౨ ॥

స్వభార్యాయై తుమ్బురూపదిష్టమాఘస్నానవిధిప్రకారః.

దేవలః ॥ తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వో భార్యాం ప్రీత్యాహ్యువాచ హ । మాఘ
త్రయే మయా సాకం స్నానం కురు మలాపహమ్ ॥౪౩॥ మాఘమాస్యుదితే
సూర్యే సర్వకల్మషనాశనే । తీరేస్మిన్విష్ణుపూజార్థం గోమయాలేపనం కు
రు ॥ ౪౪ ॥ రఙ్గవల్ల్యాదిభిశ్శుభ్రపద్మస్వస్తికధాతుభిః । శుభ్రరూపాం కు
రు మే విష్ణోర్మాసేస్మిన్మఙ్గళప్రదే ॥౪౫॥ మాఘేస్మిన్మాధవస్యాస్య కురు త్వం
దీపవర్తికామ్ । సధూపం పావకం భక్త్యా సమర్పయ హరేః పురా ॥ ౪౬॥
కురు పాకం శుచిర్భూత్వా మాధవాయ మహాత్మనే । ప్రదక్షిణనమస్కా
రై ర్భక్త్యా మాఘే మయా సహ ॥ ౪౭ ॥ కురుష్వ దేవదేవస్య సపర్యాం విష్ణ
వేఽన్వహమ్ । పురాణశ్రవణం విష్ణోః కురు నిత్యమతన్ద్రితా ॥ ౪౮ ॥ నిత్యం
స్నాత్వా ప్రయత్నేన పిబ పాదోదకం హరేః । కృష్ణ విష్ణో ముకున్దేతి నారా
యణ జనార్దన ॥ ౪౯ ॥ అచ్యుతానన్త విశ్వాత్మన్నితి కీర్తయ సన్తతమ్ ।
క్రోధమాత్సర్యలోభాదీం స్త్యక్త్వా త్వం వ్రతమాచర ॥ ౫౦ ॥ తేన తేజా

భార్యాప్రతి తుమ్బురుదత్తశాపతద్విముక్తిప్రకారః.

యతే ముక్తిర్విష్ణులోకశ్చ శాశ్వతః । ఇత్థం సా భర్తృగదితం శ్రుత్వా గన్ధ
ర్వవల్లభా ॥ ౫౧ ॥ భర్తారమబ్రవీత్కోపాదసహ్యం దుర్గతిప్రదమ్ । మా
ఘే చోద్భూతశీతే తు ప్రాతర్నద్యోదితే రవౌ ॥౫౨॥ కథం నిమజ్జయేదస్మిన్మా
ఘే శీతార్తిదేఽనఘ । యత్త్వయోక్తాని కర్మాణి న శక్యాని మయా సకృత్ ॥
౫౩ ॥ న కరోమి పతే స్నానం ప్రాతఃకాలే త్వయా సహ । మృతే శీతాతిపాతే
న న చ మే రక్షకో భవాన్ ॥ ౫౪ ॥ ఇత్యేవముదితం శ్రుత్వా పతిర్గన్ధర్వవల్ల
భః । సశాన్తోఽపి శశాపాథ భార్యాం చాప్రియవాదినీమ్ ॥ ౫౫ ॥ పుత్రం చ
ధర్మవిముఖం భార్యాం చాప్రియభాషిణీమ్ । అబ్రహ్మణ్యం చ రాజానం
సద్యశ్శాపేన దణ్డయేత్ ॥ ౫౬ ॥ విచారితార్థో గన్ధర్వశ్శశాపేత్థం సతీం
తదా । వేఙ్కటాద్రౌ మహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే ॥ ౫౭ ॥ ఘోణ
తీర్థసమీపే చ పిప్పలద్రుమకోటరే । తత్రామ్బురహితే మాఘే మణ్డూకా
భవ కేవలమ్ ॥ ౫౮ ॥ ఇత్యేవం భర్తృవాక్యం తచ్ఛ్రుత్వా గన్ధర్వవల్ల
భా । పతిత్వా పాదయోస్తస్య తుమ్బురుం ప్రార్థయత్సతీ ॥ ౫౯ ॥ విశా
పమవదత్పశ్చాద్భర్తా వై తుమ్బురుస్తదా । అగస్త్యో వై మహాభాగస్తపస్వీ

విజితేన్ద్రియః ॥ ౬౦ ॥ ఘోణతీర్థవరేస్నాత్వా పౌర్ణమాస్యాంమహా
తిథౌ । శిష్యేభ్యోవై యదాతస్మిన్నశ్వత్థద్రుమసన్నిధౌ ॥ ౬౧ ॥ ఘోణ
తీర్థస్యమాహాత్మ్యంవక్తివైబ్రాహ్మణోత్తమః। తదాపిప్పలవృక్షస్యకోట
రేత్వంసమాహితా ॥౬౨॥ శ్రుత్వావై ఘోణతీర్థస్య మాహాత్మ్యంమో
క్షదాయకమ్ । విధూయసర్వపాపాని మయాసాకంరమిష్యసి ॥ ౬౩ ॥
ఇత్యుక్త్వావిరరామాథ ధర్మపత్నీపతివ్రతా । భర్తృశాపాన్మహాఘో
రాన్మణ్డూకతనుమాశ్రితా ॥ ౬౪ ॥ శేషాద్రిశిఖరేతస్మిన్ ఘోణతీర్థస్య
దక్షిణే । శనైశ్శనైర్గతానారీపిప్పలద్రుమమకోటరమ్ ॥ ౬౫ ॥ అబ్దాయు
తంగతంతస్యా అశ్వత్థద్రుమకోటరే । తతఃకాలాన్తరేఽగస్త్యో వేఙ్క
టాద్రింమనోహరమ్ ॥ ౬౬ ॥ గత్వాశ్రీస్వామితీర్థేచ స్నాత్వానియ
మపూర్వకమ్ । వరాహస్వామినందేవం నత్వాతీర్థస్యదక్షిణే ॥ ౬౭ ॥
వేఙ్కటేశాలయంగత్వా శ్రీనివాసంకృపానిధిమ్ । వేదవేద్యంవిశాలా
క్షం దేవదేవంసనాతనమ్ ॥ ౬౮ ॥ నత్వాఽగస్త్యోమహాభాగో ఘోణ
తీర్థంతతోయయౌ।తత్రస్నాత్వాతీర్థవర్యే స్వశిష్యైర్యోగినాంవరః ॥౬౯॥
పిప్పలద్రుమచ్ఛాయాయాం శిష్యేభ్యోభక్తిపూర్వకమ్ । ఘోణతీర్థస్య
మాహాత్మ్యం బ్రహ్మహత్యావినాశకమ్ ॥ ౭౦ ॥ సర్వమఙ్గళదంపుణ్యం
సర్వసమ్పత్ప్రదాయకమ్ । ఉక్తవాన్యోగినాంశ్రేష్ఠో హ్యగస్త్యోభగ

* ఘోణతీర్థే-అగస్త్యదర్శనేనతుమ్బురుపత్న్యావర్షాభూత్వనివృత్తిః *

వాన్నృషిః ॥ ౭౧ ॥ తదాశ్రుత్వాతువర్షాభూః పాదయోస్తస్యయోగి
నః । పతిత్వాజ్ఞానదీపేనవిదిత్వావైభవంమునేః ॥ ౭౨ ॥ పూర్వరూ
పంసమాసాద్య నారీరూపంమనోహరమ్ । అగస్త్యయోగినాంశ్రేష్ఠ
రక్షరక్షదయానిధే ॥ ౭౩ ॥ మాంరక్షదయయాబ్రహ్మన్ పతివాక్యవిరోధి
నీమ్ । ఇత్యుక్త్వాతంవిశాలాక్షీ విరరామతతఃపరమ్ ॥ ౭౪ ॥ అగస్త్యః ॥
కాత్వంసుశ్రోణిభద్రంతేభేకజన్మప్రదాయకమ్ । పాపంపూర్వభవేచాసీ
త్తద్వదస్వచమాచిరమ్ ॥ ౭౫ ॥ నారీ ॥ తుమ్బురుర్నామగన్ధర్వ స్సర్వ
విద్యావిశారదః । తస్యభార్యాస్మ్యహంవిప్రహ్యగస్త్యమునిసేవితః ॥౭౬॥
భర్తామేసర్వధర్మజ్ఞోతుమ్బురుర్మునిసత్తమః । సర్వధర్మాన్మనోజ్ఞాత్వంకు
రునిత్యంమయాసహా ॥ ౭౭ ॥ పతివాక్యంతదాశ్రుత్వా పరలోకోపకార

కమ్ । అసహ్యంవాక్యమత్యుగ్రందుర్గతిప్రదమేవహి ॥౭౮॥ మయాచో

అగస్త్యకథితపతివ్రతాధర్మాః

క్తంహిదుర్బుద్ధ్యా హేతాతమునిసత్తమ॥అగస్త్యః॥ కుశాగ్రబుద్ధిస్తేభర్తా
శశాపత్వాంరుషాన్వితః॥౭౯॥ ఏవంశాపోహికర్తవ్యఃపతివాక్యవిరోధినీమ్।
పతివాక్యమనాదృత్య స్వేచ్ఛయావర్తతేతుయా ॥ ౮౦ ॥ సానారీనిరయే
ఘోరేపతత్యాచన్ద్రతారకమ్।నస్వాతన్త్ర్యంతునారీణాంనోల్లఙ్ఘ్యంప
తిభాషణమ్॥౮౧॥ పాతివ్రత్యేనపుణ్యేనపతిశుశ్రూషణేనచ।స్త్రియోవిష్ణు
పదంయాన్తినచాన్యైరపిసువ్రతైః ॥౮౨॥ పతిరాత్మాపతిర్విష్ణుఃపతిర్బ్ర
హ్మపతిశ్శివః।పతిర్గురుఃపతిస్తీర్థమితిస్త్రీణాంవిదుర్బుధాః॥౮౩॥ పతివాక్య
మపాకృత్యయానారీసుకృతైఃపరైః । సదైవయుజ్యతేసాపినైవశుద్ధాభవే
త్సుకృత్ ॥౮౪॥ పతిహీనాతుయానారీగురుభిర్ధర్మవిత్తమైః।సాకృతాజ్ఞావి
దధ్యాత్తువ్రతంధర్మఫలప్రదమ్॥౮౫॥పతినాప్రేరితాసైవపతిబుద్ధిపరాయ
ణా । పతిపాదాబ్జతీర్థేన యాస్నాతాసాహరిప్రియా ॥ ౮౬ ॥ సాస్నా
తాసర్వతీర్థేషుగఙ్గాదిషునసంశయః । తస్మాత్త్వత్కృతదోషస్తుత్వామా
యాతీతితత్ఫలమ్ ॥ ౮౭ ॥ భుఞ్జన్త్యాస్తేత్రశృణ్వన్త్యా ఘోణతీర్థస్యవైభ
వమ్ । ముక్తిరాసీచ్ఛుభాఙ్గంతన్నారీరూపంపునర్యథా ॥౮౮॥ తస్మాద్ఘో
ణస్యతీర్థస్య తుమ్బుతీర్థమితీహవై । లోకేప్రసిద్ధిరభవ దహోతీర్థస్యవై

ఘోణతీర్థస్నాతౄణాంనానావిధఫలప్రాప్తికథనమ్.

భవమ్ ॥ ౮౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఘోణతీర్థేమహాపుణ్యే సర్వపాపవినాశనే ।
స్నాన్తియేపౌర్ణమాస్యాంవై శౌనకాద్యామహాజనః ॥ ౯౦ ॥ తేషాం
క్రతుఫలంపుణ్యతీర్థాయుతఫలంభవేత్।కపిలాగోసహస్రంతుయోదదా
తిదినేదినే ॥ ౯౧ ॥ తత్ఫలంసమవాప్నోతిస్నానాత్తుమ్బురుతీర్థకే । రత్న
కోటిసహస్రాణి యోదదాతిదినేదినే ॥ ౯౨ ॥ మత్తేభానాంసహస్రాణి
తథైవాశ్వాయుతాన్యపి । తత్ఫలంసమవాప్నోతి ఘోణతీర్థావగాహ
నాత్ ॥౯౩॥ కన్యాకోటిప్రదానేనయత్ఫలంఋషిభిస్స్మృతమ్ । తత్ఫలం
సమవాప్నోతి ఘోణతీర్థాచ్ఛపావనాత్ ॥ ౯౪ ॥ హేమామ్బరసహస్రం
యః కురుక్షేత్రేప్రయచ్ఛతి । తత్ఫలంససమాప్నోతి ఘోణతీర్థస్యవైభ
వాత్ ॥ ౯౫ ॥ గుర్వర్థేబ్రాహ్మణార్థే వాస్వామ్యర్థేయస్త్యజేత్తనుమ్ ।

తత్ఫలంసమవాప్నోతి ఘోణతీర్థస్యవైభవాత్ ॥౯౬॥ ఆపన్నార్తిహరా
ణాంచ తీర్థసేవాపరాత్మనామ్ । సత్యవ్రతానాంయత్పుణ్యం ఘోణతీర్థా
చ్చతద్భవేత్ ॥౯౭॥ యత్ఫలంశ్రాద్ధకర్తౄణాంపితౄణామిన్దుసఙ్క్షయే।
తత్ఫలంసమవాప్నోతిఘోణతీర్థాద్ధిపావనాత్ ॥ ౯౮ ॥ గఙ్గాయాంనర్మ
దాయాంచ సరయూచన్ద్రభాగయోః । సర్వేషుపుణ్యతీర్థేషు యస్స్నా
నంకురుతేనరః ॥ ౯౯ ॥ తత్ఫలంసమవాప్నోతిఘోణతీర్థాద్ధిపావనాత్ ।
తస్మాత్పుణ్యతమంతీర్థం ఘోణతీర్థంవిదుర్బుధాః ॥౧౦౦॥ యఇదంశృణు
తేఽధ్యాయం సర్వపాపనిబర్హణమ్ । వాజపేయఫలంతస్య విష్ణులోకశ్చ
శాశ్వతః ॥౧౦౧॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే తుమ్బురు
తీర్థమాహాత్మ్యవర్ణనం నామషోడశోఽధ్యాయః.

శ్రీవేఙ్కటాచలస్య సర్వపుణ్యతీర్థాధారత్వవర్ణనమ్.

ఋషయః॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వపాతకనాశనే । సన్తి
నైకతితీర్థాని సూతపౌరాణికోత్తమ ॥౧॥ తేషాంసఙ్ఖ్యాంచమేబ్రూహి
కతిముఖ్యానితత్రవై । తత్రాప్యత్యన్తముఖ్యానివదమేమునిసత్తమ ॥౨॥
సద్ధర్మరతిదాన్యత్రకతిముఖ్యానితానిచ। కానిచజ్ఞానదాన్యత్రభక్తివైరా
గ్యదానిచ ॥ 3 ॥ ముక్తిప్రదానికాన్యత్రతానిమేవదసువ్రత॥ శ్రీసూతః॥
షట్షష్టికోటితీర్థాని పుణ్యాన్యత్రనగోత్తమే ॥ ౪ ॥ అష్టోత్తరసహస్రా
ణితేషుముఖ్యానిసువ్రత।సద్ధర్మరతిదాన్యత్ర సన్తిచాష్టోత్తరంశతమ్ ॥౫॥
సహస్రేభ్యశ్చముఖ్యాని పృథక్తేభ్యశ్శతానిచ । భక్తివైరాగ్యదాన్యత్ర

స్వామిపుష్కరిణ్యాదిషట్తీర్థస్నానకాలనిర్ణయః

షష్టిరష్టోత్తరేశతే ॥౬॥ ముక్తిదాన్యత్రషట్చైవవేఙ్కటాచలమూర్ధని।
స్వామిపుష్కరిణీచైవ వియద్గఙ్గాతతఃపరమ్ ॥ ౭ ॥ పశ్చాత్పాపవినాశంచ
పాణ్డుతీర్థమతఃపరమ్।కుమారధారికాతీర్థంతుమ్బాతీర్థమతఃపరమ్ ॥౮॥
కుమ్భమాసేపౌర్ణమాస్యాం మఘాయోగోయదాభవేత్ । కుమారధారి
కాంయాన్తి సర్వతీర్థానిహేద్విజాః ॥ ౯ ॥ తత్రయస్స్నాతివిప్రేన్ద్రా
రాజసూయఫలంలభేత్ । ముక్తిశ్చభవితాతత్రనాత్రకార్యావిచారణా॥

అన్నదానవిధిస్తత్ర సార్ధం దక్షిణయా ద్విజాః । ఉత్తరాఫల్గునీయుక్త శుక్లపక్షీయపర్వణి ॥ ౧౧ ॥ తుమ్బుర్తీర్థం మీనసంస్థే రవౌ తీర్థాని సర్వశః। అపరాహ్ణే సమాయాన్తి తత్ర స్నాతో న జాయతే ॥ ౧౨ ॥ వివాహం మౌఞ్జిబన్ధం చ కారయేద్ద్రవ్యదానతః । మేషసఙ్క్రమణే భానౌ చిత్రా నక్షత్రసంయుతే ॥ ౧౩ ॥ పౌర్ణమాస్యాం సమాయాన్తి వియద్గఙ్గాతటే వ చ । తత్ర స్నాత్వా నరస్సద్యశ్శతక్రతుఫలం లభేత్ ॥౧౪॥ సువర్ణం తత్ర దాతవ్యం కన్యాదానం విశేషతః । వృషభస్థే రవౌ విప్రా ద్వాదశ్యాం హరివాసరే ॥ ౧౫ ॥ శుక్లే వాప్యథ కృష్ణే వా భౌమేనాపి సమన్వితే । పాణ్డుతీర్థం సమాయాన్తి గఙ్గాదీని జగత్త్రయే ॥ ౧౬ ॥ తత్ర స్నాత్వా చ గాం దత్వా ముచ్యతే ప్రతిబన్ధకాత్ । ఆశ్వయుక్ఛుక్లపక్షే చ సప్తమ్యాం భానువాసరే॥ ఉత్తరాషాఢయుక్తాయాం తథా పాపవినాశనమ్ ॥ ౧౭ ॥ ఉత్తరాభాద్రయుక్తాయాం ద్వాదశ్యాం వా సమాగమః ॥ ౧౮ ॥ సాలగ్రామశిలాం దత్వా స్నాత్వా చ విధిపూర్వకమ్ । ముచ్యతే సర్వపాపైశ్చ జన్మకోటిశతోద్భవైః ॥౧౯॥ ధనుర్మాసే సితే పక్షే ద్వాదశ్యామరుణోదయే । ఆయాన్తి సర్వతీర్థాని స్వామిపుష్కరిణీజలే ॥౨౦॥ తత్ర స్నాత్వా నరస్సద్యో ముక్తిమేతి న సంశయః। యస్య జన్మసహస్రేషు పుణ్యమేవార్జితం పురా ॥౨౧॥ తస్య స్నానం భవేద్విప్రా నాన్యస్య త్వకృతాత్మనః । విభవానుగుణం దానం కార్యం తత్ర యథావిధి ॥౨౨॥ సాలగ్రామశిలాదానం గాం దద్యాచ్చ విశేషతః। యే

పురాణశ్రవణస్య విశేషతః ప్రాశస్త్యవర్ణనమ్

శృణ్వన్తి కథాం విష్ణోస్సదా భువనపావనీమ్ ॥ ౨౩ ॥ తేవై మనుష్యలోకేస్మిన్ విష్ణుభక్తా భవన్తి హి । యద్యశక్తస్సదా శ్రోతుం కథాం భువనపావనీమ్ ॥౨౪॥ ముహూర్తం వా తదర్ధం వా క్షణం వా విష్ణుసత్కథామ్ । యశ్శృణోతి నరో భక్త్యా దుర్గతిర్నాస్తి తస్య హి ॥ ౨౫ ॥ యత్ఫలం సర్వయజ్ఞేషు సర్వదానేషు యత్ఫలమ్ । సకృత్పురాణశ్రవణాత్తత్ఫలం విన్దతే నరః ॥౨౬॥ కలౌ యుగే విశేషేణ పురాణశ్రవణాదృతే। నాస్తి ధర్మః పరః పుంసాం నాస్తి ముక్తిప్రదం పరమ్ ॥ ౨౭ ॥ పురాణశ్రవణం విష్ణోర్నామసఙ్కీర్తనం పరమ్ । ఉభే ఏవ మనుష్యాణాం పుణ్యద్రుమమహాఫలే ॥౨౮॥ పిబన్నేవామృతం యత్నాద్దేకస్స్యాదజరామరః । విష్ణోః కథామృతం దుర్యా

పురాణవక్తుస్సర్వపూజనీయత్వవర్ణనమ్.

త్కులమేవాజరామరమ్ ॥ ౨౯ ॥ బాలోయువాథవృద్ధోవా దరిద్రోదు
ర్బగోపివా । పురాణజ్ఞస్సదావన్ద్యస్సపూజ్యస్సుకృతాత్మభిః ॥ ౩౦ ॥ నీచ
బుద్ధింనకుర్వీత పురాణజ్ఞేకదాచన । యస్యవక్త్రోద్గతావాణీ కామధేను
శ్శరీరిణామ్ ॥ ౩౧ ॥ భవకోటిసహస్రేషు భూత్వాభూత్వాఽవసీదతా
మ్ । యోదదాత్యపునరావృత్తిం కోన్యస్తస్మాత్పరోగురుః ॥ ౩౨ ॥ వ్యా
సాసనసమారూఢో యదాపౌరాణికోద్విజః । ఆసమాప్తేఃప్రసఙ్గస్య న
మస్కుర్యాన్నకస్యచిత్ ॥ ౩౩ ॥ నదుర్జనసమాకీర్ణేనశూద్రశ్వాపదావృ
తే । దేశేనద్యూతసదనే వదేత్పుణ్యకథాంసుధీః ॥ ౩౪ ॥ సుగ్రామేసు
జనాకీర్ణే సుక్షేత్రే దేవతాలయే । పుణ్యేవాఽథనదీతీరే వదేత్పుణ్యకథాం
సుధీః ॥ ౩౫ ॥ శ్రద్ధాభక్తిసమాయుక్తా నాన్యకార్యేషులాలసాః । వాగ్య
తాశ్శుచయోవ్యగ్రా శ్శ్రోతారఃపుణ్యభాగినః ॥ ౩౬ ॥ అభక్త్యాయేక
థాంపుణ్యాం శృణ్వన్తిమనుజాధమాః । తేషాంపుణ్యఫలంనాస్తిదుఃఖం
జన్మనిజన్మని ॥ ౩౭ ॥ పురాణంయేచసంపూజ్య తామ్బూలాద్యైరుపా
యనైః । శృణ్వన్తిచకథాంభక్త్యా నదరిద్రానపాపినః ॥ ౩౮ ॥ కథా
యాంకథ్యమానాయాం యేగచ్ఛన్త్యన్యతోనరాః । భోగాన్తరేప్రణశ్య
న్తి తేషాందారాశ్చసమ్పదః ॥ ౩౯ ॥ సోష్ణీషమస్తకాయేచకథాంశృణ్వ
న్తిపావనీమ్ । తేబలాకాఃప్రజాయన్తే పాపినోమనుజాధమాః ॥ ౪౦ ॥
తామ్బూలంభక్షయన్తోయేకథాంశృణ్వన్తిపావనీమ్ । శ్వవిష్ఠాంభక్షయ
న్త్యేతే నరకేచపతన్తిహి ॥ ౪౧ ॥ యేచతుఙ్గాసనారూఢాః కథాంశృణ్వ
న్తిడామ్భికాః । అక్షయాన్నరకాన్భుక్త్వా తేభవన్త్యేవవాయసాః॥౪౨॥
యేచవీరాసనారూఢా యేచసింహాసనస్థితాః । శృణ్వన్తిసత్కథాం
తేవై భవన్త్యర్జునపాదపాః ॥ ౪౩ ॥ అసమ్ప్రణమ్యశృణ్వన్తో విషవృక్షా
భవన్తిహి । తథాశయానాశ్శృణ్వన్తో భవన్త్యజగరాహితే ॥ ౪౪ ॥ య
శ్శృణోతికథాంవక్తుస్సమానాసనసంస్థితః । గురుతల్పసమంపాపం సం
ప్రాప్యనరకంవ్రజేత్ ॥ ౪౫ ॥ యేనిన్దన్తిపురాణజ్ఞం సత్కథాంపాపహా
రిణీమ్ । తేవైజన్మశతంమర్త్యాశ్శునకాశ్చభవన్తిహి ॥ ౪౬ ॥ కథాయాం
కీర్త్యమానాయాం యేవదన్తిదురుత్తరమ్ । తేగర్దభాఃప్రజాయన్తేకృక

లాసాన్తతః పరమ్ ॥ ౪౭ ॥ కదాచిదపి యే పుణ్యాం న శృణ్వన్తి కథాం నరాః । తే భుక్త్వా నరకాన్ఘోరాన్ భవన్తి వనసూకరాః ॥ ౪౮ ॥ కథాయాం కీర్త్యమానాయాం విఘ్నం కుర్వన్తి యే నరాః । కోట్యబ్దం నరకాన్భుక్త్వా భవన్తి గ్రామసూకరాః ॥ ౪౯ ॥ యే కథామనుమోదన్తే కీర్త్యమానాం నరోత్తమాః । అశృణ్వన్తోఽపి తే యాన్తి శాశ్వతం పరమం పదమ్ ॥ ౫౦॥ యే శ్రావయన్తి మనుజాః పుణ్యాం పౌరాణికీం కథామ్ । కల్పకోటిశతం సాగ్రం తిష్ఠన్తి బ్రహ్మణః పదే ॥ ౫౧ ॥ ఆసనార్థం ప్రయచ్ఛన్తి పురాణజ్ఞస్య యే నరాః । కమ్బళాజినవాసాంసి తథా మఞ్చకమేవ వా ॥ ౫౨ ॥ స్వర్గలోకం సమాసాద్య భుక్త్వా భోగాన్యథేప్సితాన్ । స్థిత్వా బ్రహ్మాదిలోకేషు పదం యాన్తి నిరామయమ్ ॥ ౫౩ ॥ పురాణస్య ప్రయచ్ఛన్తి యే చ సూత్రం నవం వరమ్ । భోగినో జ్ఞానసమ్పన్నాస్తే భవన్తి భవే భవే ॥ ౫౪ ॥ యే మహాపాతకైర్యుక్తా హ్యుపపాతకినశ్చ యే । పురాణశ్రవణాదేవ తే యాన్తి పరమం పదమ్ ॥ ౫౫ ॥ వేఙ్కటాద్రేస్తు మాహాత్మ్యం శ్రుత్వా తే ఋషయస్తతః । వ్యాసప్రసాదసమ్పన్నం సూతం పౌరాణికోత్తమమ్ ॥ ౫౬ ॥ పూజయిత్వా యథాన్యాయం ప్రహర్షమతులం గతాః ॥ ౫౬½ ॥ ... *

ఇతి శ్రీస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సర్వతీర్థ
మహిమోపసంహారపూర్వక పురాణశ్రవణప్రక్రియా
ద్యనువర్ణనం నామ సప్తదశోఽధ్యాయః.

ఇత్థం స్కన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతి సప్తదశపర్యన్త సప్త
దశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరః ప్రథమో భాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

అథస్కన్దపురాణాన్తర్గత కటాహాతీర్థమాహాత్మ్యప్రతిపాదక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య పరద్వితీయభాగప్రారమ్భః.

కటాహాతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఋషయః॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞవేదవేదాంతపారగ । శ్రీవేఙ్కటాచలేతీర్థంకటాహాఖ్యంసుపావనం ॥ ౧ ॥ శ్రూయతేతస్యమాహాత్మ్యం ఘుష్యతేచజగత్త్రయే । అస్మాకమేతద్బ్రూహిత్వం కృపయావ్యాసశాసిత ॥ ౨ ॥ పురావైనారదశ్శ్రీమాన్బ్రహ్మపుత్రోమహానృషిః । దిష్ట్యావైనైమిశారణ్యంసంప్రాప్తోద్విజసత్తమః ॥ ౩ ॥ తదానీంబ్రహ్మపుత్రంతమర్ఘ్యపాద్యాదిభిశ్శుభైః । పూజయిత్వాయథాన్యాయం పవిత్రేచకుశాసనే ॥ ౪ ॥ సన్నివేశ్యమహాభక్త్యా వినయానతకన్ధరాః । ప్రణమ్యప్రార్థయామాసు రిమేసర్వేమహర్షయః ॥ ౫ ॥ త్వాంవినానారదశ్రీమన్నస్మాకంభువనత్రయే । ధర్మోపదేశకఃకశ్చిన్నాస్తినాస్తిమహర్షిషు॥ ౬॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సర్వదేవనిషేవితే । వైకుంఠాదాగతేదివ్యే సిద్ధగంధర్వసేవితే ॥ ౭ ॥ కటాహాతీర్థమాహాత్మ్యం వర్ణయాద్యవనౌకసాం ॥ శ్రీనారదః ॥ శృణుధ్వమృషయస్సర్వే శౌనకాద్యామహౌజసః॥ ౮ ॥ కటాహాతీర్థమాహాత్మ్యంకోవేత్తిభువనత్రయే । మహాదేవోవిజానాతితస్యతీర్థస్యవైభవం ॥ ౯ ॥ యానికానిచపుణ్యానిబ్రహ్మాండాంతర్గతానివై । తానిగంగాదితీర్థానిస్వపాపపరిశుద్ధయే ॥ ౧౦ ॥ కటాహాతీర్థసేవాంచకుర్వంతిద్విజసత్తమాః । బ్రాహ్మణాఃక్షత్రియావైశ్యాశ్శూద్రాశ్చేతరజాతయః ॥ ౧౧ ॥ స్పృశంతితజ్జలమితినపిబేద్యోవిమూఢధీః । సహిచండాలతాంప్రాప్య కుంభీపాకేపతిష్యతి ॥ ౧౨ ॥ బ్రహ్మచారీగృహస్థోవా వానప్రస్థోయతీశ్వరః । సేవయాతస్యతీర్థస్య ప్రాప్నోతిపరమంపదం ॥ ౧౩ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణేషు తస్యతీర్థప్రశంసనం । బహుధావర్ణ్యతేపంచ మహాపాతకనాశనం ॥ ౧౪ ॥ అత్యద్భుతతరంవిప్రా స్సర్వలోకైకపా

వనం । బ్రహ్మహత్యాఽయుతంచాపి సురాపానాయుతంతథా ॥ ౧౫ ॥ అయుతంగురుదారాణాం గమనంపాపకారణం । స్తేయాయుతంసువర్ణానాం తత్సంసర్గాశ్చకోటిశః ॥ ౧౬ ॥ శీఘ్రంవిలయమాయాంతి తస్యతీర్థస్యసేవయా । యానినిష్కృతిహీనాని పాపానివివిధానిచ ॥ ౧౭ ॥ తాని సర్వాణినశ్యంతి తీర్థస్యాస్యనిషేవణాత్ । ఇదంతీర్థంమహాపుణ్యం భగవత్పాదనిస్సృతం ॥ ౧౮ ॥ కుష్ఠాదిరోగయుక్తోయః ప్రత్యహంచపిబేదిదం।

కటాహతీర్థమహిమాశ్రద్ధాళూనాంమహానరకప్రాప్తికథనమ్.

సోపిరోగవిహీనస్సన్విష్ణులోకంచగచ్ఛతి ॥ ౧౯ ॥ భగవాన్శంకరోదేవో రహస్యానుభవేపురా । పార్వత్యైకథయామాస తస్యతీర్థస్యవైభవం ॥ ౨౦ ॥ ఉక్తేష్వేతేషుసందేహో నకర్తవ్యఃకదాచన । అర్థవాదోఽయమితిచ నవక్తవ్యంకదాచన ॥ ౨౧ ॥ యేఽర్థవాదమిమంబ్రూయు స్తేషాంవైనాస్తికాత్మనాం । జిహ్వాగ్రేపరశుంతప్తం ప్రక్షిపంతిచకింకరాః॥ ౨౨ ॥ తస్మాత్కటాహతీర్థంతు సేవనీయంప్రయత్నతః । సర్వదుఃఖప్రశమన మపవర్గఫలప్రదం ॥ ౨౩ ॥ యత్రపీత్వానరోభక్త్యా సర్వాన్కామానవాప్నుయాత్ । ఏవముక్త్వామహాభాగః కాశీంత్రైలోక్యపావనీమ్॥ ౨౪ ॥ సంప్రాప్తోనారదశ్శ్రీమాన్ సూతపౌరాణికోత్తమ । సంక్షేపతశ్చ భగవాన్నైమిశేహ్యుక్తవాన్ఖలు ॥ ౨౫॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామః కటాహస్యచవైభవం।సువిస్తరేణచాస్మాకం వదసూతదయారసాత్ ॥ ౨౬॥

కటాహతీర్థపానక్రమః.

శ్రీసూతః ॥ భోభోతపోధనాస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః । కటాహతీర్థమాహాత్మ్యం శృణుధ్వంద్విజసత్తమాః ॥ ౨౭ ॥ కటాహతీర్థంభోవిప్రాస్సర్వలోకేషువిశ్రుతం । సర్వసంపత్కరంశుద్ధం సర్వపాపప్రణాశనం ॥ ౨౮॥ దుస్స్వప్ననాశనంహ్యేత న్మహాపాతకనాశనం । మహావిఘ్నప్రశమనంమహాశాంతికరంనృణాం ॥ ౨౯ ॥ స్మృతిమాత్రేణయత్పుంసాం సర్వపాపనిషూదనం । మంత్రేణాష్టాక్షరేణైవ పిబేత్తీర్థంమనోహరం॥ ౩౦ ॥ అథవాకేశవాద్యైశ్చ నామభిర్వాపిబేజ్జలం । యద్వానామత్రయేణాపి పిబేత్తీర్థంశుభప్రదం ॥ ౩౧॥ అహోస్విద్వేఙ్కటేశస్య మంత్రేణాష్టాక్షరేణ వై।పిబేత్కటాహతీర్థంతద్భుక్తిముక్తిప్రదాయకం॥౩౨॥ వినామంత్రేణ

యోఽవిప్రస్సంపిబేత్తీర్థముత్తమం । పాపంమేనాశయక్షిప్రం జన్మాంతరకృతంమహత్ ॥ ౩౩ ॥ ఇత్యుక్త్వాసపిబేన్నిత్యం మోక్షమార్గైకసాధనం । స్వామిపుష్కరిణీస్నానం వరాహశ్రీశదర్శనం ॥ ౩౪ ॥ కటాహతీర్థంపానంచత్రయంత్రైలోక్యదుర్లభం । బహునాకిమిహోక్తేనబ్రహ్మ

కేశవాఖ్యద్విజవృత్తాన్తః.

హత్యాదినాశకం ॥ ౩౫ ॥ పురాకశ్చిద్ద్విజోమోహాత్కేశవాఖ్యోబహుశ్రుతః । హత్వాఖడ్గేనదుర్బుద్ధ్యా బ్రహ్మహత్యామవాప్తవాన్ ॥ ౩౬ ॥ సోపితస్మిన్మహాతీర్థే పీత్వాజలమనుత్తమం । కేశవాఖ్యోమహాపాపీ విముక్తోబ్రహ్మహత్యయా ॥ ౩౭ ॥ ఋషయః ॥ కస్యపుత్రఃకేశవాఖ్యఃకథంప్రాప్తోభయంకరీం । బ్రహ్మహత్యామతిక్రూరామస్మాకంవక్తుమర్హసి ॥౩౮॥ శ్రీసూతః॥ తుంగభద్రాతటేరమ్యే గంధర్వైరుపసేవితే । అగ్రహారోమహానాసీ ద్వేదాఢ్యఇతినామతః ॥ ౩౯ ॥ తస్మిన్వేదపురేరమ్యే బ్రాహ్మణావేదపారగాః । శబ్దశాస్త్రపరాస్సర్వే జ్యోతిశ్శాస్త్రప్రవర్తకాః ॥౪౦॥

గణికాలమ్పటస్యకేశవద్విజస్య బ్రహ్మహత్యాప్రాప్తిక్రమః.

మీమాంసతర్కశాస్త్రజ్ఞా స్సర్వేవేదాంతవాదినః । ధర్మశాస్త్రేషునిరతాఅన్నదానపరాస్సదా ॥౪౧॥ పుత్రవంతశ్చతేసర్వే హ్యగ్రహారేమహాజనాః । వేదాఢ్యేహ్యగ్రహారేవై పద్మనాభఇతిశ్రుతః ॥౪౨॥ తస్యపుత్రఃకేశవాఖ్య స్సర్వకర్మబహిష్కృతః । మాతరంపితరంత్యక్త్వా భార్యామపిపతివ్రతాం ॥ ౪౩ ॥ సర్వదాగణికాసక్తో వేశ్యాగారంవివేశహ । దినద్వయేచతాంవేశ్యా మనుభూయద్విజస్తతః ॥ ౪౪ ॥ నిష్కద్వయం ప్రదాతవ్యంహస్తేదత్వాయథాసుఖం । వేశ్యయాచతయాత్యక్తస్తత్సంయోగైకతత్పరః ॥ ౪౫ ॥ ఇతస్తతశ్చోరయిత్వా బహుద్రవ్యాణిసన్తతం । దత్వాతయాచిరంరేమే తద్గృహేబుభుజేచసః ॥ ౪౬ ॥ ఏకేనచషకేణాసౌతయాసహసురాంపపౌ । సకదాచిత్కిరాతైస్తుద్రవ్యంహర్తుంయయౌద్విజః ॥ ౪౭ ॥ విప్రస్యకస్యచిద్గేహే సోపికైరాతవేషధృత్ । కేశవోవిప్రబంధుర్వై సాహసీఖడ్గహస్తవాన్ ॥ ౪౮ ॥ తద్గృహస్వామినంవిప్రం హత్వాఖడ్గేనసాహసాత్ ॥ ౪౯ ॥ సమాదాయబహుద్రవ్యం వేశ్యాగారంవివేశహ । తంయాంతమనుయాతిస్మబ్రహ్మహత్యాభయం

కరీ ॥ ౫౦ ॥ నీలవస్త్రధరాభీమా భృశర క్తశిరోరుహా । గర్జంతీసాట్టహా
సంసాకంపయంతీచరోదసీ ॥ ౫౧ ॥ అనుద్రుత స్తయావిప్రో బభ్రామజ
గతీతలే ॥ ఏవంభ్రమన్ధరాంసర్వాం విప్రబంధుర్దురాత్మవాన్ ॥౫౨॥
స్వగ్రామంప్రయయాభీత్యాశౌనకాద్యామహాజనః । అనుద్రుత స్తయా
భీతః ప్రయయావాస్వనికేతనం ॥ ౫౩ ॥ బ్రహ్మహత్యాప్యనుద్రుత్య తేన
సాకంగృహంయయా । జనకంరక్షరక్షేతి కేశవశ్శరణంయయా ॥ ౫౪ ॥
మాభైషీరితిసంప్రోచ్యపితారక్షితుముద్యతః । క్రూరైనంబ్రహ్మహత్యాసా

స్వసుతరక్షణోద్యుక్తంపద్మనాభమ్ప్రతిబ్రహ్మహత్యోక్తిః.

జనకంప్రత్యభాషత ॥ ౫౫ ॥ బ్రహ్మహత్యా ॥ మైనంత్వంప్రతిగృహ్ణీష్వప
ద్మనాభద్విజోత్తమ।అయంసురాపీస్తేయీచబ్రహ్మహాచాతిపాతకీ ॥౫౬॥
మాతృద్రోహీపితృద్రోహీ భార్యాత్యాగీచదుష్టధీః । గణికాసక్తచిత్త
శ్చ హ్యేనంముంచదురాత్మకం ॥౫౭॥ గృహ్ణాసిచేత్సుతంవిప్రమహాపాతకి
నంవృథా । త్వద్భార్యామస్యభార్యాంచత్వాంచపుత్రమిమంద్విజ॥ ౫౮॥
భక్షయిష్యామివంశంచ తస్మాన్ముంచదురాత్మకం । ఇమంత్యజసిచేత్పు
త్రం యుష్మాన్ముంచామిసాంప్రతం ॥౫౯॥ నైకస్యార్థేకులంహంతుమర్హ
సిత్వంమహామతే। ఇత్యుక్తస్సతయాతత్రపద్మనాభోఽబ్రవీచ్చతాం ॥౬౦॥
పద్మనాభః ॥ బాధతేమాంసుతస్నేహః కథంపుత్రంపరిత్యజే । బ్రహ్మ
హత్యాతదాకర్ణ్యపద్మనాభంతమబ్రవీత్ ॥౬౧॥ బ్రహ్మహత్యా॥ పుత్రో
యంపతితోభూత్తే వర్ణాశ్రమబహిష్కృతః । పుత్రేస్మిన్మాకురుస్నేహం
నిందితంతస్యదర్శనం ॥౬౨॥ ఇత్యుక్త్వాబ్రహ్మహత్యాసా పద్మనాభస్య
పశ్యతః॥ హస్తేనప్రజహారాస్యసుతంకేశవనామకం ॥ ౬౩ ॥ రురోదతా
తతాతేతిజనకం ప్రబ్రువన్ముహుః । రురుదుర్జననీమాతా భార్యాతస్య

పద్మనాభమ్ప్రతిభరద్వాజకథితకేశవహత్యావిముక్త్యుపాయః

దురాత్మనః ॥ ౬౪ ॥ తస్మిన్కాలేమహాభాగో భరద్వాజోమహామునిః ।
దిష్ట్యాసమాయయాయోగీ శౌనకాద్యామహాజనః ॥ ౬౫ ॥ పద్మనా
భోథతంద్రుష్ట్వా భరద్వాజంమహామునిం । స్తుత్వాప్రణమ్యశరణంయ
యాచేపుత్రకారణాత్ ॥ ౬౬ ॥ భరద్వాజమహాభాగ సాధోద్విష్ణ్వం
శకోభవాన్ । త్వద్దర్శనమపుణ్యానాం భవితానకదాచన ॥ ౬౭ ॥ బ్ర

హ్మాహాచసురాపీచ స్తేయీచాభూత్సుతోమమ । పుత్రంప్రహర్తుమా
యాతాబ్రహ్మహత్యాభయంకరీ ॥ ౬౮ ॥ భూయాద్యథామేపుత్రోయం
మహాపాతకమోచితః॥ ఘోరేయంబ్రహ్మహత్యాచయథాశీఘ్రంలయం
వ్రజేత్ ॥ ౬౯ ॥ తముపాయంవదస్వాద్య మమపుత్రేదయాంకురు । ఏ
కఏవహిపుత్రోమే నాన్యోస్తితనయోమునే ॥ ౭౦ ॥ సుతేమృతేతు
వంశోమే సముచ్ఛిద్యేతమూలతః । తతఃపితృభ్యఃపిండానాం దాతా
పినభవేద్ధ్రువం ॥ ౭౧ ॥ తతఃకృపాంకురుష్వత్వమస్మాసుభగవన్మునే । ఇ
త్యుక్తస్సభరద్వాజ స్సాక్షాన్నారాయణాంశకః ॥ ౭౨ ॥ ధ్యాత్వాతు
సుచిరంకాలం పద్మనాభంవచోబ్రవీత్ ॥ భరద్వాజః॥ పద్మనాభకృతం
పాపమతిక్రూరంసుతేనతే ॥ ౭3 ॥ నాస్యపాపస్యశాంతిస్స్యాత్ప్రాయ
శ్చిత్తాయుతైరపి । తథాపితేసుతస్యాహమస్యపాపస్యశాంతయే ॥ ౭౪ ॥
ప్రాయశ్చిత్తంవదిష్యామి పద్మనాభశృణుద్విజ । గంగాయాదక్షిణే
భాగే ద్విశతీయోజనేద్విజ ॥ ౭౫ ॥ పూర్వాంభోధేఃపశ్చిమేతు పంచ
భిర్యోజనైర్మితే । సువర్ణముఖరీతీరేచోత్తరేక్రోశమాత్రకే ॥౭౬॥
వేంకటాద్రిరితిఖ్యాతస్సర్వలోకనమస్కృతః॥ మేరుపుత్రోమహాపుణ్యస్స
ర్వదేవాభివందితః ॥ ౭౭ ॥ వైకుంఠలోకాదానీతో విష్ణోఃక్రీడాచలోమ
హాన్ । గరుత్మతావేగవతాస్వర్ణముఖ్యాస్తటేశుభే ॥ ౭౮ ॥ వర్తతేదే
వసంఘైశ్చ ఋషిసంఘైశ్చపూజితః । తస్మిన్వేంకటశైలేంద్రే సాక్షాన్నా
రాయణస్స్వయం ॥ ౭౯ ॥ లక్ష్మీదేవ్యాచభూదేవ్యానీళాదేవ్యాసమావృ
తః। వర్తతేవేంకటేశస్సాక్షాన్మోక్షప్రదాయకః ॥౮౦॥ తస్యవేంకటనా
థస్యహ్యాలయస్యతథోత్తరే । కటాహతీర్థంవిప్రేంద్ర వర్తతేమంగళప్ర
దం ॥౮౧॥ బ్రహ్మహత్యాదిపాపఘ్నంవాంఛితార్థప్రదాయకం।సుతేనసా
కంవిప్రేంద్రపిబతీర్థంమనోహరమ్ ॥ ౮౨ ॥ భరద్వాజస్యవాక్యంతచ్ఛ్రు
త్వావైవేదసమ్మితం।శిరసాతంప్రణమ్యాథయయౌవేఙ్కటపర్వతం॥౮3॥

భరద్వాజోక్త్యాకటాహతీర్థపానేనకేశవస్యబ్రహ్మహత్యావిముక్తిః

తంగత్వావేఙ్కటంశైలం స్వామిపుష్కరిణీజలే । సుతేనసాకంవిప్రేం
ద్రస్సస్నానియమపూర్వకం ॥ ౮౪ ॥ వరాహస్వామినంనత్వా శ్రీని
వాసాలయంగతః । ప్రదక్షిణంతతఃకృత్వావిమానంసంప్రణమ్యచ ॥౮౫॥

పద్మనాభోఽథపుత్రేణ కేశవేనదురాత్మనా । పప్రౌకటాహతీర్థంత ద్బ్రహ్మహత్యాదినాశకం ॥ ౭౬ ॥ తదానీంబ్రహ్మహత్యాసా శీఘ్రమేవ లయంగతా । అనంతరంతతోఽగత్వా వేఙ్కటేశంకృపానిధిం ॥ ౭౭ ॥ పుత్రేణసహవిప్రేంద్రః పద్మనాభోదదర్శసః । తదాప్రాదురభూద్దేవో వేఙ్కటేశోదయానిధిః ॥ ౭౮ ॥ కటాహతీర్థపానేనతోషితోవాక్యమబ్ర బ్రహ్మహత్యావిముక్తసుతసహితపద్మనాభమ్ప్రతిభగవదుక్తిః వీత్ ॥శ్రీభగవాన్॥ పద్మనాభమహాబుద్ధేవేదవేదాంతపారగ ॥ ౭౯ ॥ భరద్వాజస్యవాక్యేన ప్రాప్యవేఙ్కటపర్వతం । కటాహతీర్థంత్వంపీత్వా కృతార్థోఽసినసంశయః ॥ ౮౦ ॥ తవపుత్రఃకేశవాఖ్యో విముక్తోబ్రహ్మహత్యయా।తస్మాత్కటాహతీర్థంతుసేవనీయంప్రయత్నతః ॥౮౧॥ తస్మింస్తీర్థేమభాగ పీత్వాజలమనుత్తమం । పాపినోఽపికృతార్థాస్స్యు స్సత్యంసత్యంనసంశయః ॥౮౨॥ మామకంలోకమాగత్యసుఖీభవమహామతే । ఇత్యుక్త్వావేఙ్కటేశోసావన్తర్థానంగతస్తతః ॥ ౮3 ॥ శ్రీసూతః॥ తస్మాత్తపోధనాస్సర్వే శౌనకాద్యామహౌజసః । కటాహతీర్థమాహాత్మ్యమితిహాససమన్వితం ॥౮౪॥ యథాశ్రుతంమయాసమ్యక్తథోక్తంభవతాం ద్విజాః ॥౮౫॥ ... ... *

ఇతిస్కన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే సూతశౌనకసంవాదే
కటాహతీర్థప్రశంసానామసప్తత్రింశోఽధ్యాయః.

ఇత్థంస్కన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతిసప్తదశపర్యన్త సప్తదశాధ్యా
యాత్మకసప్తత్రింశాధ్యాయాత్మకౌ శ్రీవేఙ్కటాచలమా
హాత్మ్యపరాభాగౌ సమాప్తిమగమతామ్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకఃపుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్॥

స్కన్దపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య
పరసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ౧౭

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.
శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.
శ్రీమతే విష్వక్సేనాయనమః.

అథ స్కాన్దపురాణాన్తర్గత

సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥

అర్జునతీర్థయాత్రాక్రమః.

పావనేనైమిశారణ్యే శౌనకాద్యామహర్షయః । చక్రిరేలోకరక్షార్థం సత్రంద్వాదశవార్షికం ॥ ౧ ॥ తానభ్యగచ్ఛత్కథకో వ్యాసశిష్యోమహామతిః । మునిరుగ్రశ్రవానామ రోమహర్షణసంభవః ॥ ౨ ॥ సమ్యగభ్యర్చిత స్తేషాం సూతఃపౌరాణికోత్తమః । కథయామాసతద్దివ్యం పురాణంస్కాన్దనామకం ॥ 3 ॥ సృష్టిసంహారవంశానాం వంశానుచరితస్యచ । కథామన్వంతరాణాంచ విస్తరంసన్యవేదయత్ ॥ ౪ ॥ తథా తీర్థప్రభావాంస్తు శ్రుత్వాతేమునిపుంగవాః। ఊచిరేవచనంసూతం కథా శ్రవణకాంక్షయా ॥ ౫ ॥ ఋషయః ॥ తీర్థానామిహసర్వేషాం ప్రభావః కథిత స్త్వయా । నదీనాంపర్వతానాంచ క్షేత్రాణాంసరసామపి ॥౬॥ నిదేశాత్పద్మగర్భస్య సువర్ణముఖరీనదీ । నీతాభువమగ స్త్యేన వ్యాఖ్యాతాభవతాఽనఘ ॥ ౭ ॥ తదుత్పత్తిప్రభావంచ తీర్థాఘూం స్తత్సమాశ్రయాన్। శ్రోతుంసంప్రీతిరుత్పన్నా తన్నోవక్తుంత్వమర్హసి ॥ ౮ ॥ ప్రణమ్యశమ్భుం నందీశం షడాస్యంవ్యాసమేవచ । మునిభిఃప్రార్థితస్సూత స్తదావక్తుం ప్రచక్రమే ॥ ౯ ॥ శ్రీసూతః ॥ సాధుపృష్టంమహాభాగా భవద్భిర్మంగళావహం । ఆఖ్యానమేతదామ్నాయ శ్రవణోద్భూతసిద్ధిదం ॥ ౧౦ ॥ శృణు

తావహితాదివ్యాం కథాంకల్మషనాశినీం । భరద్వాజేనకథితాం పార్థా
యకథయామివః ॥ ౧౧ ॥ అవాప్యద్రుపదాత్పుత్రీం యాజ్ఞసేనీంపృథా
సుతాః । ధృతరాష్ట్రనిదేశేన జగ్ముఃకరిపురంశుభం ॥౧౨॥ భీష్మేణచాం
బికేయేన తత్రసమ్మానితాస్తదా । దుర్యోధనాదిభిస్సార్ధం న్యవసన్పంచ
వత్సరాన్ ॥ ౧౩ ॥ తతోఽనుశిష్టో భీష్మాద్యై ర్ధృతరాష్ట్రోమహాయశాః ।
సర్వేషాంకులవృద్ధానాం వాసుదేవస్యచాగ్రతః ॥ ౧౪ ॥ ప్రదదౌపాం
డుపుత్రేభ్య స్తత్సేవాహృష్టమానసః । సార్ధరాజ్యంపురవరం ఖాండవప్ర
స్థసంజ్ఞికం ॥ ౧౫ ॥ ఆమన్త్ర్యపాండుతనయా ధృతరాష్ట్రాదికాన్కు
రూన్ । జగ్ముస్తత్ఖాండవప్రస్థం పురంకృష్ణసమన్వితాః ॥ ౧౬ ॥ ఇన్ద్రప్ర
స్థాహ్వయేతత్ర రచితేవిశ్వకర్మణా । వసన్పురేఽశిషత్పృథ్వీం సానుజో
ధర్మనందనః ॥ ౧౭ ॥ గతేకృష్ణేనిజపురం నారదస్యానుశాసనాత్ । ప్రతి

అర్జునతీర్థయాత్రోపోద్ఘాతః.

జ్ఞాంచక్రిరేపార్థా ధర్మజ్ఞాద్రౌపదీంప్రతి ॥ ౧౮ ॥ యథాక్రమేణసాకృ
ష్ణావర్షమేకైకమాదరాత్ । ఏకైకస్యగృహేతిష్ఠే త్ప్రతినిర్ణయపూర్వ
కం ॥౧౯॥ యఃపశ్యేత్తాంపరగృహే స్థితాంపాంచాలనందినీం । తేనైక
హాయనమితం విధేయంతీర్థసేవనం ॥ ౨౦ ॥ ఏవంకృతప్రతిజ్ఞాస్తే పాండు
భూపాలనందనాః । వ్యాపారైర్లోకసామాన్యై ర్నిన్యుఃకాలమతంద్రితాః ॥
౨౧ ॥ అథజానపదోవిప్రో రాజగేహాంగణేస్థితః । చుక్రోశబహుధాధే
నుహృతామేతస్కరైరితి ॥౨౨॥ సమాశ్వాస్యచతంవిప్రం ప్రవివేశధ
నంజయః । ఆయుధానిసమానేతుం త్వరయాశస్త్రమందిరం ॥ ౨౩ ॥ త
త్రాపశ్యత్సమాసీనౌ పాంచాలీధర్మనందనౌ । జానన్నపిప్రతిజ్ఞాంసధనుర్జ
గ్రాహసేషుధి ॥ ౨౪ ॥ సగత్వాతస్కరాన్జిత్వా నిహత్యనృపనందనః । నివ
ర్త్యధేనుంతాంతస్మై దదౌవిప్రాయసాదరం ॥ ౨౫ ॥ అథవిజ్ఞాపయా
మాస ఫల్గునోధర్మనందనం । తీర్థయాత్రామయాకార్యా సమయోల్లం
ఘనాదితి ॥౨౬॥ అనుజస్యవచశ్శ్రుత్వాసర్వధర్మవిదాంవరః । ఉవాచవచ
నంధీర స్సాదరంధర్మనందనః ॥౨౭॥ యుధిష్ఠిరః ॥ గవార్థంబ్రాహ్మణార్థంచ
యద్వదేదనృతంవచః । యదాచరేదసత్కర్మ తత్సత్యంతత్సమంజసమ్ ॥
బ్రాహ్మణార్థంగవార్థంచత్వయాకర్మేదృశంకృతం । తదసద్భావమాప్నో

తి కథంకథయసువ్రత ॥ ౨౯ ॥ ప్రజాపాలననిత్యస్య చోరోపేక్షణశిక్ష
స్తైః । నూనంఫలంభవేద్రాజ్ఞో బ్రహ్మహత్యాశ్వమేధజం ॥ ౩౦ ॥ అసా
ధ్యాన్వైరిణోజ్ఞాత్వా ప్యవనీశోనభద్రభాక్ । స్వదేశోపప్లవకరా స్తస్క
రాయద్యశిక్షితాః ॥ ౩౧ ॥ అస్మాకంభూభుజాంలోకజాలస్యచహితం
హియత్ । త్వయేదృశంకృతంకర్మ నాస్తిదోషోహ్యత స్తవ ॥ ౩౨ ॥ శ్రీ
సూతః ॥ ధర్మపుత్రస్యవచనమాకర్ణ్యరచితాఞ్జలిః । పునర్విజ్ఞాపయామా
స ధర్మనిత్యోధనంజయః ॥ ౩౩ ॥ అర్జునః ॥ మైవంభూపాలవాదీ స్త్వం
స్యాత్ప్రతిజ్ఞావిలఙ్ఘనం । జానతాధర్మ సర్వస్వ ముల్లసద్ధర్మమూర్తినా ॥
౩౪ ॥ కృత్యాకృత్యవిదాదక్షేణాత్మనాప్రాక్సమీరితా । నోల్లంఘనీయా
సతతం ప్రతిజ్ఞాపురుషేణహి ॥ ౩౫ ॥ అశక్తానాంగతిస్సేయం యద్బంధు
గురువాక్యతః । ధర్మంత్యజంతిసమయం త్యక్త్వాప్రాక్స్వసమీరితం ॥ ౩౬ ॥
కృపయాతీర్థగమనా దార్యోయదినివర్తయేత్ । హతప్రతిజ్ఞంమాంలో
కాన్ జల్పతఃకోనివారయేత్ ॥ ౩౭ ॥ మమాపితీర్థయాత్రాయాం కౌతు
కోత్తరళంమనః । కర్తవ్యంచస్మృతంరాజన్ నారదాదిష్టశాసనం॥౩౮॥
తత్ప్రసీదమహారాజ మత్తీర్థగమనోద్యమే । సమ్మాననీయఃప్రభుభి స్సమ
యోహ్యనుజీవినాం ॥ ౩౯ ॥ తథేతిభ్రాతృభిస్సార్ధం కృతానుమతిరర్జునః।
అగ్రజంతోషయామాస ప్రణామప్రశ్రయాదిభిః ॥ ౪౦ ॥ యథార్హంభీ
మసేనాదీన్ భ్రాతౄనామంత్ర్యపాండవః । కృతస్వస్త్యయనోభవ్యై
ర్నిర్యయాధరణీసురైః ॥ ౪౧ ॥ పౌరాణికాజ్యౌతిషికా భిషజోధరణీసు
రాః । అనుజగ్ముర్భృత్యగణా శ్శిల్పినస్సూతమాగధాః ॥౪౨॥ యుధిష్ఠిరా
జ్ఞయాతస్య భోగత్యాగక్షమంధనం । గృహీత్వాఽనుయయుస్సిద్ధా

అర్జునస్యగఙ్గాదితీర్థావగాహనపూర్వకసువర్ణముఖర్యాగమనమ్.

స్సభ్యాఃకోశాధికారిణః ॥ ౪౩ ॥ సరాజపుత్రఃప్రథమం ప్రాప్యభాగీరథీం
నదీం । గంగాద్వారంప్రయాగంచ సిషేవేకాశికామపి ॥ ౪౪ ॥ పశ్యం
స్తీర్థానిజాహ్నవ్యా స్తత్తీరోపాంతవర్త్మనా । ఆససాదసముత్తుంగకల్లో
లందక్షిణోదధిం ॥౪౫॥ మహానదీంమహాపుణ్యాంప్రసిద్ధంపురుషోత్తమం।
సింహాచలంచసంవీక్ష్య ప్రాప్తవాన్కృతకృత్యతాం ॥ ౪౬ ॥ తతోదదర్శ
కౌంతేయః పుణ్యాంగోదావరీనదీం । సమస్తదురితవ్రాతశాతనోత్తీ

ర్ణగౌరవాం ॥ ౪౭ ॥ కృతాభిషేక స్తత్రోయై ర్విధివత్పాండునందనః । ప్ర మోదంవివిధైర్దానై రకరోద్భాసువర్ణకైః ॥ ౪౮ ॥ నదీంమలాపహాఖ్యాంచ దృష్ట్వామోదంయయౌశుభాం । తతస్సమాససాదాసౌ కృష్ణవేణీంసరిద్వరాం ॥ ౪౯ ॥ శివస్యనియతావాసం చతుర్ద్వారసమన్వితం। నానాతీర్థగణాకీర్ణం శ్రీపర్వతమవైక్షత ॥ ౫౦ ॥ నదీంపినాకినీంతీర్త్వా గత్వాదేవర్షిసేవితం । నారాయణప్రియావాస మపశ్యద్వేంకటాచలం॥ ౫౧ ॥ శృంగేఽస్యభూభృతస్తుంగే స్థితంలోకైకనాయకం । అపూజయద్ధరింభక్త్యా ప్రసిద్ధంశుభసిద్ధయే ॥ ౫౨ ॥ అవరుహ్యవేంకటమహాద్రిశృంగత స్సదదర్శసిద్ధమునిసంఘసేవితాం । కలశోద్భవేనమునినాసమాహృతాం తటినీంసువర్ణముఖరీసమాహ్వయాం ॥ ౫౩ ॥ ....*

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే అర్జునతీర్థయాత్రాగమనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీవర్ణనమ్.

తథాసర్వాణితీర్థాని సమాలోక్యాగతస్యచ । ముదంప్రగుణయాంచక్రే సాపార్థస్యమహాపగా ॥ ౧ ॥ యస్యాస్తటనికుంజేషు మోదంతేవనితాసఖాః । సిద్ధాస్సంసేవితావాతైః శ్శీకరాసారశీతలైః ॥ ౨ ॥ యాసముద్యతహస్తేవ గంగామాకాశవాహినీం । ఆలింగితుంసముత్తుంగైః కల్లోలైరభ్రసంగిభిః ॥ ౩ ॥ ధూమైరాహుతిసంభూతై స్తరుశాఖోపలంబిభిః । వల్కలైశ్చవిరాజంతే యత్తటాశ్రమభూమయః ॥ ౪ ॥ మునీంద్రైస్సురవర్యైశ్చ స్థాపితానిసమంతతః।యత్తటద్వితయేభాంతి దివ్యలింగానిశూలినః ॥ ౫ ॥ యదీయసైకతావాస విశ్రాంతామానసంసరః । నస్మరంతినిజావాసం మరాళావిహగోత్తమాః ॥ ౬ ॥ శమితావగ్రహాతంకైః కుల్యాముఖవినిర్గతైః । పుష్ణాతితోయైస్సస్యాని లోకరక్షామాణియా॥ ౭ ॥ చక్రవాకకుచాచంచద్వీచీవలివిభూషితా । ఆవర్తనాభిర్విలసత్సైకతశ్రోణిమణ్డలా ॥ ౮ ॥ ప్రఫుల్లపద్మవదనాచలన్మీనయుగేక్షణా । విలసత్ఫేనవసనా హంసయానమనోహరా ॥ ౯ ॥ జలపక్షిరవాలాపా నయనానందకారిణీ । అపూర్వకామినీరూపా యావిభాత్యంబుధిప్రియా॥౧౦॥

రోధస్యంతరవాహిన్యానద్యాః ప్రాచ్యాంధనంజయః । దదర్శశైలముత్తుం
గంకాళహస్తిసమాహ్వయం ॥ ౧౧ ॥ ఉదగ్రశిఖరాభోగోల్లిఖితాకాశ
మండలం । సప్తపాతాళమూలాధోరూఢమూలోపలాఞ్ఛితం ॥ ౧౨ ॥

అర్జునస్యస్వర్ణముఖరీతీరస్థకాళహస్తీశ్వరాదిసేవాప్రాప్తిః

స్నాత్వాతస్యాంమహానద్యాం తస్మిన్ శైలేసురార్చితం । అపశ్యదర్జునో
దేవంకాళహస్తీశనామకం ॥ ౧౩ ॥ సంపూజ్యచమహాదేవం నగేంద్రత
నయాసఖం । మనసాభక్తియుక్తేన కృతార్థత్వముపేయివాన్ ॥ ౧౪ ॥
తతోమహాగిరౌతస్మిన్నద్భుతైకనికేతనే । చచారాభూతపూర్వాణాంవి
శేషాణాందిదృక్షయా ॥ ౧౫ ॥ సిద్ధానాలోకయామాస వసతోగిరిసా
నుషు । గాయతోదేవదేవస్య చరిత్రాణ్యబలాసఖాన్ ॥ ౧౬ ॥ అప్సరో
లలనాజుష్టాన్ పుష్పాసవమదాకులాన్ । నికుంజేషుసమాసీనాన్ గంధ
ర్వానైక్షతాదరాత్ ॥ ౧౭ ॥ వివిక్తేషుప్రదేశేషుశివధ్యానపరాయణాన్ ।
అపశ్యద్యోగినోదివ్యానాదరానందశాలినః ॥ ౧౮ ॥ ప్రశాంతాన్యాశ్రమ
పదాన్యవైక్షతసమంతతః । బలినీవారవిలసద్ద్వారభూమీనిపాణ్డవః ॥
౧౯ ॥ నిరాహారాన్ వాయుభుజః పర్ణాదానాతపాశనాన్ । శాంతానా
లోకయామాస మునీన్నియమితేంద్రియాన్ ॥ ౨౦ ॥ ముదంవితేనిరేత
స్యనేత్రయోఃకమలాకరాః । ఫుల్లసౌగంధికామోదసంవాసితదిగంతరాః ॥
౨౧ ॥ మృగయాసంభృతధియాచరతోఽధిజ్యకార్ముకాన్ । దదర్శాన్వేషి

అర్జునస్యసువర్ణముఖరీతీరస్థభరద్వాజాశ్రమగమనమ్.

తమ్మృగాన్ కిరాతాన్ వనితాసఖాన్ ॥ ౨౨ ॥ తతోదక్షిణదిగ్భాగేచరన్న
ద్రేర్మనోహరే । పుణ్యమాశ్రమమద్రాక్షీద్భరద్వాజస్యకౌరవః ॥ ౨౩ ॥
కదలీనారికేళామ్రకోలచంపకచందనైః । తక్కోలాశోకహింతాళ తాళ
కేతకీదాడిమైః ॥ ౨౪ ॥ జంబూకదంబకతకఖదిరార్జునపాటలైః ।
నాగపున్నాగసరళదేవదారుకరంజకైః ॥ ౨౫ ॥ లవంగలుంగలవలీ
ప్రియంగుతిలకైరపి । విభీతశ్రీఫలాశ్వత్థమధూకప్లక్షకేసరైః ॥ ౨౬ ॥
పూగజంబీరనారంగనిమ్బామలకకౌశికైః । అన్యైశ్చఫలపుష్పాఢ్యైశ్శో
భితంధరణీరుహైః ॥ ౨౭ ॥ వాసంతీకుందజాత్యాది లతాభిఃపరివేష్టితం ।
అపూర్వసౌరభాకృష్టభ్రమరాభిస్సమంతతః ॥ ౨౮ ॥ చక్రవాకబకక్రౌం

చ హంసకారండవాశ్రయైః । సౌగంధికోత్పలాంభోజ కైరవౌఘవిరాజి
తైః॥ ౨౯ ॥ సరోభిరమృతస్యంది మధురస్ఫారవారిభిః । సమాపాదితల
క్ష్మీకంకౌతుకైకనికేతనం ॥ ౩౦ ॥ సింహదంతావళవ్యాఘ్ర తరక్షురు
రురంకుభిః । మృగైరన్యైస్సమాకీర్ణమన్యోన్యహితకారిభిః ॥ ౩౧ ॥ జిత
చైత్రరథోద్యానమధరీకృతనందనం । అతివాఙ్మనసోదారంపరమానంద
కారణం ॥ ౩౨ ॥ శివాగమానాందివ్యానా మర్థజాతమనుత్తమం। ప్ర
కాశయన్తిశాఖానాంయత్రమంజుగిరశ్శుకాః ॥ ౩౩ ॥ యస్మిన్హుతా
శనోదారధూమశ్యామలితంనభః । అకాలజలదభ్రాంతిమాతనోతిశిఖం
డినాం॥ ౩౪॥ యస్మిన్విహారశ్రాంతానాంసింహానాంస్వేచ్ఛయాగతాః।
నిర్వాపయంతిగాత్రాణి కరిణఃకరశీకరైః ॥ ౩౫ ॥ తదాశ్రమపదంపశ్యన్
విస్మయాక్రాంతమానసః । ప్రభావంపాండుతనయఃప్రశశంసతపస్వినాం॥
౩౬ ॥ నివార్యతత్రతత్రైవ సకలాననుజీవినః । మిత్రైర్ద్విప్రవరైస్సా

అర్జునకృతభరద్వాజసేవాక్రమః.

ర్ధంప్రవివేశతమాశ్రమమ్ ॥ ౩౭॥ అగ్రేదదర్శకౌంతేయస్స్ఫురత్పావకతే
జసం । భరద్వాజంమునివరైరనేకైఃపరివారితం ॥ ౩౮ ॥ భస్మానులిప్త
సర్వాంగం మృగచర్మోత్తరీయకం । నవవారిదసంవీతం కైలాసమివభా
స్వరం ॥ ౩౯ ॥ జటాభిర్లంబమానాభి ర్భాస్వంతంస్వర్ణకాంతిభిః । స్థిర
విద్యుల్లతాకీర్ణమివశారదనీరదం ॥ ౪౦ ॥ శ్రుతిస్మృతిపురాణార్థైరేకీభూ
యసమాగతైః। అంగీకృతమివాకారందివ్యజ్ఞానశుభాస్పదం ॥ ౪౧॥ ధృతి
క్షాంతిదయాతుష్టిశాంతిభిర్నిత్యసేవితం । ప్రియాభిరివరక్తాభి రఖండ
బ్రహ్మవర్చసం ॥ ౪౨ ॥ ఉపగమ్యశనైఃపార్థస్తత్పాదాంబుజయోఃపు
రః। చక్రేప్రణామంసాష్టాంగంసమాలింగితభూతలం ॥ ౪౩ ॥ తమాగతం

అర్జునప్రతిభరద్వాజకృతాతిథ్యప్రకారః.

పృథాపుత్రముత్థాప్యమునిపుంగవః । ఆశీర్భిరేధయాంచక్రేప్రహర్షోత్ఫు
ల్లమానసః ॥ ౪౪ ॥ సంపూజ్యచయథాన్యాయ్యం తమర్ఘ్యాద్యైఃప్రియా
తిథిం । వినిర్దిష్టాసనాసీనం తమపృచ్ఛదనామయం ॥ ౪౫ ॥ సమ్మానన
మవాప్యాస్మాన్మునేఃపాండవమధ్యమః । ప్రియైర్వాక్యైస్సనిపతేరకరోన్మ
నసోముదం ॥ ౪౬ ॥ సస్మారాథభరద్వాజ స్స్వధేనుంకామదోహినీం ।

సవి తేనేఽతిమహతీం భక్ష్యభోజ్యాదికల్పనామ్ ॥ ౪౭ ॥ భుక్త్వాపా ర్థఃసానుచర స్తముపాస్యతపోనిధిం । దినశేషంకథాలాపకౌతుకేనాత్య వాహయత్ ॥౪౮॥ తతస్సాయంతనీంసంధ్యాముపాస్యహుతపావకః । విప్రై రమాత్యైస్సహితో యయౌతస్యకుటీగృహాన్ ॥౪౯॥ తత్రాసీనో మునిపతే రాశీర్భిరభినందితః । ఆనంద్యమానోముము దేతన్న దీశీతళాని లైః ॥ ౫౦ ॥ సంప్రాపితాకేనభువంప్రభూతాకస్మాన్మహీధ్రాదధికప్రభా వా । ఇతిప్రభావంపరిపృచ్ఛ్యనద్యాశ్శ్రోతుం మునీంద్రాన్మతిరస్యజజ్ఞే ॥

ఇతిస్కాందపురాణేసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యేసువర్ణ
ముఖరీమాహాత్మ్యేభరద్వాజాశ్రమవర్ణనం
నా మ ద్వి తీ యో ధ్యా యః.

సువర్ణముఖరీప్రభావశుశ్రూషయా భరద్వాజప్రత్యర్జునప్రశ్నః.

శ్రీసూతః॥ కృతసాయంతనవిధింహుతాశనసమద్యుతిం । సుఖా సీనంమునిపతింప్రణమ్యభరతర్షభః ॥౧॥ తదీయశీతళామోదసుధాపూ రానుమోదితః । గంభీరంప్రశ్రయోపేతమిదంవచనమబ్రవీత్ ॥౨॥ అర్జు నః ॥ మునిపుంగవలోకేస్మిన్ ధన్యఏకోహమేవహి । పుత్రావిశేషంభవ తా యదేవంసమ్యగాదృతః ॥ ౩ ॥ భవదాదరసంజాత కౌతుకంమమ మానసం । భవద్వాక్యామృతందివ్యంపాతుంత్వరయతీవమాం॥ ౪॥ కస్మా చ్ఛైలాదియంజాతా కేనానీతామహానదీ । కింపుణ్యంస్నానదానాద్యైః కృతై స్తత్రోపలభ్యతే ॥ ౫ ॥ అస్యాఃప్రభావంప్రభవం ప్రష్టుమమమన స్మనే । వక్తుమర్హసికార్యోహి భక్తానుగ్రహఏవతే ॥ ౬ ॥ అర్జునస్యవచ శ్శ్రుత్వాభరద్వాజోద్విజోత్తమః । తదాననంసమాలోక్య వాక్యంవా క్యవిదబ్రవీత్ ॥ ౭ ॥ భరద్వాజః ॥ త్వమర్జునమహాబాహో కౌరవాన్వ యపావన । విశేషాన్మమమాన్యోసి ధర్మపుత్రానుజోయతః ॥ ౮ ॥ అనే కేభూమిపాదృష్టా నతేత్వమివఫల్గున । శీలార్జవదయాదార్య ధైర్యగాంభీ ర్యశాలినః ॥౯॥ కులంవిద్యాధనంచైవ బలినాంమదకారణం । భవాదృ శానాంభవ్యానాం తానిప్రశ్రయకారణం ॥ ౧౦ ॥ ప్రాజ్యేషురాజ్యభో గేషువిద్యమానేషుకౌరవ । ఋతేభవన్తంకోవాన్యో నోపైతివిక్రుతేర్వ

శం ॥ ౧౧ ॥ పరవానస్మి కౌంతేయ గుణైర్లోకోత్తరైస్తవ । కిమస్తి కథ
నీయం తే కౌతుకోపేతమానసః ॥ ౧౨ ॥ శృణు రాజన్కథాం దివ్యాం మ
యా మునిముఖాచ్ఛ్రుతామ్ । యాం శ్రుత్వా పాతకాతంకాన్ముచ్యంతే సర్వ

భరద్వాజకథితశఙ్కరవివాహప్రక్రియా.

జంతవః ॥ ౧౩ ॥ పూర్వం దాక్షాయణీ దేవీ జనకేనావమానితా । త్య
క్త్వా తనుం తాం నీహారగిరేరభవదాత్మజా ॥ ౧౪ ॥ సప్తర్షిభిరుపాగమ్య
ప్రార్థితో ధరణీధరః । మృత్యుంజయాయ స్వాం పుత్రీం వివాహే దాతుము
ద్యతః ॥ ౧౫ ॥ వృషభాంకో జగత్స్వామీ వివోఢుం సర్వమంగళామ్ । ప్రాప్తో
హిమవదావాసమోషధిప్రస్థనామకమ్ ॥ ౧౬ ॥ తచ్ఛాసనాత్సమాజగ్ముః స్థా
వరాణి చరాణి చ । భూతాని భూతనాథస్య కల్యాణమభినందితుమ్ ॥ ౧౭ ॥
తద్భూరిభారసంభగ్నా భూమిరుత్తరసంశ్రయా । నిమ్నతామాయయౌ
తావద్యావత్పాతాళమాస్థితా ॥ ౧౮ ॥ నిర్భారలాఘవాదస్మాద్భృశం దక్షి
ణగామినీ । ఊర్ధ్వం ప్రపేదే తద్దృష్ట్వా సర్వేషామభవద్భయమ్ ॥ ౧౯ ॥ జ్ఞాత్వా
తాం వికృతిం భూమేర్దృష్ట్వాఽగస్త్యం మహేశ్వరః । ఇత ఏహి మహాప్రా
జ్ఞేత్యుక్త్వా వచనమబ్రవీత్ ॥ ౨౦ ॥ ఆగతేషు సమస్తేషు భూతేష్వత్ర వసుం
ధరా । తద్భారేణ సమాక్రాంతా ప్రాప్తా వికృతిమాగతా ॥ ౨౧ ॥ తద్భు
వస్సామ్యకరణే త్వమర్హసి మహామతే । ఋతే త్వామత్ర హి త్వత్తః పరే
ణైతత్కథం భవేత్ ॥ ౨౨ ॥ మత్తేజస్సంభవో హి త్వం లోకసంరక్షణోద్య
తః । తస్మాన్మద్వచనాద్వత్స భువమేతాం సమీకురు ॥ ౨౩ ॥ మత్పాణిగ్రహణా
లోకకౌతుకాయత్తబుద్ధిషు । ఆగతేషు సమస్తేషు స్థాతవ్యం భవతాపి చ ॥
౨౪ ॥ త్వం హి తిష్ఠసి చేదత్ర న కశ్చిద్వికృతిం భువః । అపనేతుం హి శక్నోతి త
ద్గంతవ్యం త్వయాఽనఘ ॥ ౨౫ ॥ ఇమాం గిరిసుతాపాణిగ్రహకల్యాణభాసు
రామ్ । మూర్తిం ప్రదర్శయిష్యామి యత్ర తిష్ఠసి తత్ర తే ॥ ౨౬ ॥ ఇత్యుక్త్వా తం

* భూసామ్యకరణాయాగస్త్యస్య హిమాద్రేర్దక్షిణదిగాగమనమ్. *

పరిష్వజ్య విససర్జ మహేశ్వరః । తథేతి తం ప్రణమ్యాసౌ యయౌ యామ్యాం
దిశం మునిః ॥ ౨౭ ॥ వింధ్యాద్రిం సమతిక్రమ్య దక్షిణామాగతే దిశమ్ । అగస్త్యే
మునిశార్దూలే మహీ సామ్యముపాయయౌ ॥ ౨౮ ॥ భువోపనీయ వికృతిం
స్థితం కలశజం మునిమ్ । తుష్టువుర్హృష్టతరళాః సురగంధర్వకిన్నరాః ॥

సదదర్శ తతో గత్వా కంచిచ్ఛైలం సమున్నతం । వితతైర్ధరణీం పా
దైర్ధృత్వా సంస్థితమగ్రతః ॥ ౩౦ ॥ మహౌషధీనాం రత్నానామశే
షాణాం స్వాయంభువా । అఖండతేజోదీప్తానాం వినిర్మితమివాకరం॥౩౧॥
సమున్నతైర్యశ్శిఖరైర్నిపతద్వ్యోమభూతలే । ఉదారధారాసంపన్నై
ర్ద్ధాతీవ నిరంతరం ॥౩౨॥ శనైరారుహ్య తం శైలమగస్త్యో మునిపుంగవః।
నివాసాయ మతిం చక్రే రమ్యే తచ్ఛిఖరస్థలే ॥ ౩౩ ॥ తస్యామృతో
పమేయస్య పద్మోత్పలకులశ్రియః । నానాద్రుమపరీతస్య కాసారస్యోత్త
రేతటే ॥ ౩౪ ॥ మనోహరే మహీభాగే విధాయాశ్రమమాతతం । ఆరా
ధ్యపితృదేవర్షీన్ విధివద్వాస్తుదేవతాం ॥ ౩౫ ॥ ఉవాస సుచిరం తత్ర ముని
సంఘసమన్వితః । దేవతాసిద్ధగంధర్వాప్సరోజుష్టమహీధరే ॥ ౩౬ ॥ త
పస్సమావేశితచిత్తవృత్తౌ తపోవనే తిష్ఠతి కుంభజాతే । ప్రశస్తసౌభాగ్యస
మన్వితోద్రిరగస్త్యశైలాహ్వయమాససాద ॥ ౩౭ ॥ ....*

ఇతి స్కాందపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే అర్జున
భరద్వాజసంవాదే శంకరవివాహాగస్త్య దక్షిణదిగ్గమన
కథనం నామ తృతీయోఽధ్యాయః.

నద్యుత్పాదనాయాగస్త్యమ్ప్రత్యదృశ్యోక్తిః.

భరద్వాజః ॥ సకదాచిన్మునివరః కృతపౌర్వాహ్ణికక్రియః । వివేశ
దేవతాగారం సమారాధయితుం శివం ॥౧॥ అదృశ్యరూపా వాగ్దేవీ తత్రా
శ్రావి మహాత్మనా । తేనాద్భుతోపపన్నేన వ్యక్తవర్ణసముజ్జ్వలా ॥ ౨ ॥
ఆకాశవాణ్యువాచైన మగస్త్యం జపతాం వరం । నదీహీనో హ్యయం దేశః
ప్రసిద్ధోపి న శోభతే ॥ ౩ ॥ జ్ఞానవిజ్ఞానవిముఖ స్సాకార ఇవ భూసురః।
దీక్షేవ దక్షిణాహీనా జ్యోత్స్నాహీనేవ శర్వరీ ॥ ౪ ॥ న విభాతి నదీహీనా పృ
థివీ భూసురోత్తమ। ప్రవర్తయ నదీం కాంచిల్లోకానాం హితకామ్యయా॥
ప్రగాఢదురితోద్భూత భీతిమోచనశాలినీమ్ । హితమేతత్సురౌఘానా
మేతన్మునివరార్థితం॥౬॥ భద్రమేతన్మనుష్యాణామేతదాచర సువ్రత। దేవా
నామృషివర్యాణాం భూజనానాం హితావహామ్ ॥ ౭ ॥ పాపపంకప్రశమ
నీం ప్రవర్తయ మహానదీమ్ ॥ శ్రీభరద్వాజః ॥ తదాకర్ణ్య వచో విప్రః క్షణం

చిన్తాపరాయణః ॥ ౮ ॥ సమాప్య దేవతాపూజాం బహిర్వేద్యాముపావిశ
త్ । ఆనాయయామాస తదా తదాశ్రమగతాన్మునీన్ ॥ ౯ ॥ తేషామకథయ
చ్చాసౌ దివ్యవాణీరితం వచః । తదద్భుతముపశ్రుత్య మునయో హృష్టమా

సువర్ణముఖర్యుత్పాదనాయాగస్త్యమ్ప్రతి మహర్షిప్రార్థనా.

నసాః ॥ ౧౦ ॥ అభివన్ద్య మునిశ్రేష్ఠం మైత్రావరుణిమబ్రువన్ । మున
యః ॥ ఆశ్చర్యాణాం మహాశ్చర్యం మఙ్గళానాఞ్చ మఙ్గళమ్ ॥ ౧౧ ॥ తవైవ
శోభతే దివ్యం త్వచ్చరిత్రం కృపానిధే । తవ హుఙ్కారమాత్రేణ భ్రష్టో దే
వాధిరాజ్యతః ॥ ౧౨ ॥ నహుషః కీటతాం ప్రాప తతశ్చిత్రం న విద్యతే । సమా
వృత ధరాచక్రః కల్లోలాతాడితామ్బరః ॥ ౧౩ ॥ కిన్న్వతో విద్యతే చిత్రం య
దబ్ధిశ్చుళకీకృతః । సూర్యమార్గనిరోధార్థం ప్రవృత్తో విన్ధ్యభూధరః ॥ ౧౪ ॥
త్వయా ప్రశాన్తిం గమితః కిన్న్వతో విద్యతే పరమ్ । తవాద్భుతాని కర్మాణి
కస్తోతుం ప్రభవేద్భువి ॥ ౧౫ ॥ మన్మహాభాగ్యయోగాత్త్వం ప్రాప్తోసీహాశ
రీరిణామ్ । వయం కృతార్థాస్సంజాతా స్త్రైలోక్యే యన్మహామునే ॥ ౧౬ ॥
నివసామోత్ర భవతా సనాథా హ్యాశ్రమస్థలే । వర్ణ్యో హి యామ్యతో దూ
రే విషయో యం ద్విజోత్తమ ॥ ౧౭ ॥ సమస్తవస్తుపూర్ణోపి నదీహీనో న రా
జతే । కిమలబ్ధనదీస్నానే నామునా హతజన్మనా ॥ ౧౮ ॥ అనదీకే జనపదే
వాసాదజననం వరమ్ । పరిపాకస్తు భాగ్యానామస్మాకం సముపస్థితః ॥
౧౯ ॥ యదాదిష్టోసి విబుధైః ప్రవర్తయ మహానదీమ్ । ప్రవర్తితాయాం
దేశేస్మిన్మహానద్యాం తవానఘ ॥ ౨౦ ॥ కదా ను ఖలు యాస్యామః కృతస్నా
నాః కృతార్థతామ్ । కిం వితర్కేణ బహునా ప్రయత్నః క్రియతాం ధ్రువ
మ్ ॥ ౨౧ ॥ సమానేతుం జగద్వన్ద్యాం శరణ్యాం సరిదుత్తమామ్ । శ్రీభ
రద్వాజః ॥ స తేషాం వచనం హృద్యం మానయిత్వా మహాద్విజః ॥ ౨౨ ॥
సమానేష్యామి సరిత మితి చక్రే వినిశ్చయమ్ । మునీశ్వరైరనుజ్ఞాత స్తానభ్య

సువర్ణముఖర్యావిర్భావాయాగస్త్యకృతతపః ప్రకారః.

ర్చ్య సురానపి ॥ ౨౩ ॥ విశేషపూజాం విధివ ద్విధాయ పురవిద్విషః । అంగీకృ
త్య వ్రతం గాఢం బహుళక్లేశదుస్సహమ్ ॥ ౨౪ ॥ అనన్యసులభం యత్నా త్స
చకార మహత్తపః । ఘోరేషు ఘర్మదివసే ష్వన్తరస్థో హావిర్భుజామ్ ॥ ౨౫ ॥
చతుర్ణాం సవితృన్యస్త దృష్టిర్నోపయయౌ క్లమమ్ । వార్షికేషు దినేషూ

గ్ర వాయుసంపాతదుస్సహైః ॥ ౨౬ ॥ ఆసారై స్తాడ్యమానోపి నోద్వేగ
మగమద్ధృది । హేమంతసమయేతిష్ఠన్ కణ్ఠదఘ్నేషువారిషు ॥ ౨౭ ॥ జ
పధ్యానపరోభూత్వా నకించిద్వ్యథితింయయౌ । తతస్సమీహితార్థస్యవిలం
బమవలోక్యసః ॥ ౨౮ ॥ పునర్గాఢతరాంనిష్ఠాం ప్రపేదేలోకభీషణీ
మ్ । నిగృహ్యమానసీంవృత్తిం నిరాహారోజితేన్ద్రియః ॥ ౨౯ ॥ అవిజ్ఞాత
బహిర్వృత్తి స్తస్థౌపాషాణవత్తదా । ఏవంతపస్యత స్తస్య సర్వాంగేషు
హుతాశనః ॥ ౩౦ ॥ అభ్రంలిహోజ్జ్వలజ్జ్యోతి ర్నిశ్చక్రామభయంకరః।
తతోద్ధూతశిఖాజాలై రావృతాస్సర్వతోదిశః॥౩౧॥సముదగ్రభయోద్వి
గ్నాజనౌఘాఃపరిచుక్రుశుః।తదాతథావిధంఘోరంజగత్సంక్షోభమాగత
మ్॥౩౨॥దేవావిజ్ఞాపయామాసు ర్నమస్కృత్యాబ్జజన్మనే। తానాశ్వా

అగస్త్యాశ్రమమ్ప్రతిచతుర్ముఖాగమనమ్.

స్యతతోబ్రహ్మా సిద్ధగంధర్వసేవితః॥౩౩॥ప్రాదురాసీత్కుంభభువః పురోభా
గేతపస్యతః । తమాగతంసమాలోక్య బ్రహ్మాణంపరమంద్విజః ॥ ౩౪ ॥ ప్రణ
మ్యవివిధై స్తోత్రై స్తోషయామాసతన్మనాః।తత స్తంవినయానమ్రమగ
స్త్యంవీక్ష్యపద్మభూః ॥ ౩౫ ॥ ప్రసాదసుముఖోభూత్వా పూతాంగిరము
పాదదే ॥ బ్రహ్మ ॥ పరితుష్టోస్మితపసా దుశ్చరేణతవానఘ॥౩౬॥వృణీష్వయ
ద్యదిష్టంతే త త్తద్దాస్యామిసువ్రత ॥ అగస్త్యః ॥ తవప్రసాదాత్సకల ముప
పన్నంమమప్రభో॥౩౭॥ సంప్రయచ్ఛసిచేత్కామం యాచేనిశ్శంకయాధి
యా । నదీహీనమిమందేశం దృష్ట్వాఖిద్యతిమేమనః ॥ ౩౮ ॥ అర్థావబో
ధరహితం శ్రుతిపాఠమివాధికమ్ । ఉర్వీంపావయితుందక్షాం రక్షితుంచ
మహానదీమ్ । ప్రసాదంకురుదేవేశ మమేష్టమిదమేవహి ॥ ౩౯ ॥ శ్రీభర

అగస్త్యప్రార్థనయాగఙ్గామ్ప్రతిచతుర్ముఖచోదనా.

ద్వాజః ॥ అగస్త్యస్యవచశ్శ్రుత్వా భూయోదేవమితిబ్రువన్ । సస్మారమ
నసాబ్రహ్మా సురవర్త్మాశ్రయాంనదీమ్॥౪౦॥అథోపేత్యవియద్గఙ్గా పురస్తాత్ప
రమేష్ఠినః । అతిష్ఠన్ముకుటన్యస్త ప్రశస్తాఞ్జలిభాసురా ॥ ౪౧ ॥ స్వశాసనా
త్సమాయాతాం వినయానతమ స్తకామ్।తాంసర్వజగతాంధాత్రీ మిదం
వచనమబ్రవీత్ ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మ ॥ గఙ్గేమయానుశాస్యాసి కార్యేలోకో
పకారకే । తవాపిలోకరక్షాయాం మమేవనియతాస్థితిః ॥ ౪౩ ॥ దేశేనదీ

విహినేత్ర ప్రవర్తయితుమాపగామ్ । హితార్థంసర్వలోకానాం కుంభజ
న్మాసమీహతే ॥ ౪౪ ॥ తస్మాత్త్వమవతీర్యోర్వీం స్వాంశేనైకేనభూజనాన్।
పునీహిగచ్ఛవసుధా మేతద్దర్శితవర్త్మనా ॥ ౪౫ ॥ భూలోకేసంప్రవృత్తేతు
ప్రవాహేసిద్ధికాఙ్క్షిణః । సేవిష్యంతేసురవరా మునివర్యాశ్చసంతతమ్॥
౪౬ ॥ నదీషూత్తమతాంయాహి త్రాహిత్వత్సంశ్రయాన్జనాన్ । కురుప్రి
యమగస్త్యస్య గచ్ఛభద్రేయథాసుఖమ్ ॥ ౪౭ ॥ శ్రీభరద్వాజః ॥ ఇత్యు
క్త్వాఽన్తర్దధేబ్రహ్మా తయానద్యాచతేనచ। ప్రణామపూజనస్తోత్రైర్విశే

అగస్త్యసమీపేస్వాంశత్వేనగంగాకృతనద్యుత్పత్త్యభ్యుపగమః.

షైరభినందితః ॥ ౪౮ ॥ అథగఙ్గామునిపతేః పురస్తాత్స్వాంశసంభవామ్।
దివ్యతేజోమయీంమూర్తిం దర్శయిత్వావచోబ్రవీత్ ॥౪౯॥ గంగా॥మ
దీయాంశోయమవనీం సంప్రాప్యమునివల్లభ । పూరయిష్యతి తేభీష్టం న
దీరూపంసమాశ్రితః ॥ ౫౦ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇత్యుక్త్వాసిద్ధవాహిన్యాం గతా
యాంతత్ప్రియయుక్తయా। గంతవ్యంవర్త్మనాకేనే త్యుక్తోమునిరువాచతా
మ్ ॥ ౫౧ ॥ అగస్త్యః ॥ గచ్ఛన్పురస్తాత్కల్యాణిత్వదీయగమనోచితమ్।
అహంప్రదర్శయిష్యామి మార్గంత్వంమామనువ్రజ ॥ ౫౨ ॥ ఇత్యుక్తాము
నినా తేన సంప్రహృష్టాతవానఘ । యదిష్టంతత్కరిష్యేహ మితిప్రోవా
చసాశుభా ॥౫౩॥ అథమునిరవతార్యతాంనరేంద్రా ద్భృతతటినీతనుమభ్ర
సంగిశృంగాత్ । ముదితతరమనాయయౌపురస్తాత్తదభిమతాం పదవీం
ప్రదర్శయన్సః ॥ ౫౪ ॥ ....*

ఇతి స్కాన్దపురాణే తీర్థఖణ్డే శ్రీసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే సువర్ణ
ముఖర్యావిర్భావ కథనంనామ చతుర్థోధ్యాయః.

సువర్ణముఖరీమ్ప్రతిశక్రాదిస్తుతిః.

భరద్వాజః ॥ తదాదివ్యవిమానస్థా శ్శక్రముఖ్యాదివౌకసః । అ
గస్త్యమనుయాంతీంతా మనుజగ్ముర్మహాపగామ్॥౧॥నవావతారాంతాం
దివ్యాంసర్వేచమునిపుఙ్గవాః । కృతాఞ్జలిపుటాస్తోత్రైరనుయాతాస్సి
షేవిరే॥ ౨॥ సిద్ధచారణగంధర్వా స్సంభూతాశ్చసహస్రశః । తాంనదీం
తంమునీంద్రంచ ప్రశశంసుశ్శుభైస్తవైః ॥ ౩ ॥ సుధోపమానమమలంది

ష్ట్వాలబ్ధమిదంజలమ్ । ఇత్యుత్సుక్యరసాయత్తా ననందుర్ధరణీజనాః ॥ ౪ ॥
తదానిదేశాద్దేవస్య పద్మయోనేస్సమీరణః । శృణ్వతాంసర్వదేవానా

వాయుకథితసువర్ణముఖరీనామనిష్పత్తిః.

మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ ౫ ॥ వాయుః ॥ సువర్ణమివలోకానాం భాగ
ధేయాదియంనదీ । నీతాభువమగస్త్యేనముఖరీకృతదిఙ్ముఖా ॥౬॥ తస్మా
ద్యాస్యతివిఖ్యాతిం సర్వలోకాభినందితామ్ । సువర్ణముఖరీనామ్నా ధా
మ్నాకైవల్యసంపదః ॥ ౭ ॥ ఏషాసువర్ణముఖరీ సరిత్సుసకలాస్వపి ।

అగస్త్యకృతస్వానీతసువర్ణముఖరీమహిమానువర్ణనమ్.

విశిష్టాసేవనీయాచ బ్రహ్మణోవచనంత్విదం ॥ ౮ ॥ భరద్వాజః ॥ శ్రుత్వే
త్థంపవనేనోక్తం వచనంకుంభసంభవః । తుతోషవిస్మయాక్రాంతస్వాం
తఃపులకితాంగకః॥౯॥ఏవమేషాదివ్యనదీస్నానపానాదికల్పనైః । సౌఖ్యావ
హామనుష్యాణాం ప్రతిష్ఠామగమద్భువి॥౧౦॥ఆజ్ఞయాపద్మగర్భస్యతటిన్యా
కాశవాహినీ। సువర్ణముఖరీనామ్నా పునాత్వాత్మైకసంశ్రయాన్ ॥౧౧॥ బ
హూన్గిరీంద్రాన్వనమండలంచదేశాననేకాన్సరిదుత్తమేయం । క్రమా
దతిక్రమ్యనిషేవ్యమాణా మహానదీభిర్గిరిసంభవాభిః ॥ ౧౨ ॥ రోగాహ
తానామధికాతురాణామనామయైకప్రతిపాదకాని । అంతర్బహిస్సంభృ
తభూరితాపనివారణానిప్రియకారణాని ॥౧౩॥ విహారలోలద్విరదప్రకాం
డశుండాముహుర్ఘాతరయోత్థితేన । పుష్పోపహారంపృషతోత్కరేణహ
ష్టాద్దదాతీవదివాకరస్య ॥ ౧౪ ॥ సౌగంధికాంభోరుహకైరవాణాం సౌర
భ్యసంవాసితదిఙ్ముఖానాం । ద్విరేఫభాగ్యైకనికేతనానామాధారభూ
తాన్యతినిర్మలాని ॥ ౧౫ ॥ లీలావగాహోత్సుకనాకనారీసీమంతసిం
ధూరరజోరుణాని । తత్కేశపాశచ్యుతపారిజాతప్రసూనగంధైరధివా
సితాని ॥ ౧౬ ॥ సావిభ్రతీసంభృతమంగళాని స్వాదూన్యపంకాన్యతి
నిర్మలాని । సుధోపమానానిసురేంద్రసూనో పయాంసిపాపప్రవిఘాతు
కాని ॥ ౧౭ ॥ అగస్త్యశైలాత్సమవాప్తజన్మా నీతాభువంకుంభసముద్భ
వేన। ప్రశస్తతీర్థౌఘవిరాజమానాసమాయయాదక్షిణవారిరాశిం ॥౧౮॥
శీకరాక్షతవిన్యాసై రత్నదీపార్పణైరపి । ప్రత్యుద్యయుస్తామంభోధే
ర్వీచయోభిముఖాగతాః ॥ ౧౯ ॥ తరంగహస్తైరాలింగ్య సంభావ్యైన

నాంసమాగతాం। చకారసరితాంనాథః ప్రియమాఘోషభాషణైః ॥ ౨౦॥ ప్రాప్తాయామనుకూలాయాం తదాతస్యామపాంనిధేః । ప్రహృష్టేనతరంగేణ జీవనంవవృధేతరాం ॥ ౨౧ ॥ ఇత్థంసంసృజ్యసరిత మగస్త్యస్తాముదన్వతా । స్తుత్వాయయౌసమామంత్ర్య కృతకృత్యోయదృచ్ఛయా ॥ ౨౨॥ అర్జునః॥ త్వయైవకథితో బ్రహ్మన్ మహానద్యాస్సముద్భవః । అస్యాః ప్రభావంభగవన్నిదానీం శ్రోతుముత్సహే ॥ ౨౩ ॥ భర

భరద్వాజవర్ణితసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యమ్.

ద్వాజః॥ అంహోనిబర్హణంసర్వశ్రేయసామేకకారణం । శృణుమాహాత్మ్యమస్యాస్తే కథయిష్యామిపాండవ ॥ ౨౪ ॥ పాశ్చాత్త్యజన్మసంప్రాప్త్యజ్ఞానినాంకర్మణాంక్షయే । సువర్ణముఖరీస్నానంసిద్ధ్యేద్బ్రహ్మత్వకారణం ॥ ౨౫ ॥ ఏతాంసువర్ణముఖరీంయోజనానాంశతైరపి । స్మృత్వామనుష్యఃపాపేభ్యో ముచ్యతేనాత్రసంశయః ॥ ౨౬ ॥ నిక్షిప్తమస్థిజంతూనాం సువర్ణముఖరీజలే । సోపానతాంసమాయాతి బ్రహ్మలోకాధిరోహణే ॥ ౨౭ ॥ స్మరన్తస్స్వర్ణముఖరీంయత్రకుత్రాపిమానవాః । తోయాన్తరేషుస్నాత్వాపి లభంతేఫలముత్తమం ॥౨౮॥ తావదేవాభిభూయంతేనరాఃపాతకకోటిభిః । సువర్ణముఖరీస్నానం యావత్తల్లభ్యతేశుభం ॥౨౯॥ దివ్యాంతరిక్షభౌమానితీర్థానినిజశుద్ధయే। స్మరంత్యహరహః ప్రాత స్సువర్ణముఖరీంనదీం ॥ ౩౦ ॥ అగస్త్యాచలసంభూతా దక్షిణోదధిగామినీ । పాపానిస్వర్ణముఖరీ స్మరణాదేవనాశయేత్ ॥ ౩౧ ॥ సువర్ణముఖరీస్నానలోలుపేనాంతరాత్మనా । వాఞ్ఛన్తిమర్త్యతామేవ దేవాశ్శక్రపురోగమాః ॥౩౨॥ సువర్ణముఖరీతోయపుష్టసస్యాన్నభోజినః। నలిప్యంతేమహాపాపైర్దుర్జరోజ్ఝనశతోద్భవైః ॥ ౩౩ ॥ అపినిష్కామితం పీతం సువర్ణముఖరీజలం । నాశయేదద్రితుల్యాని హ్యాశుపాపానిదేహినాం ॥ ౩౪ ॥ ప్రాప్యాపిమానుషంజన్మ సువర్ణముఖరీజలే। యేవాస్నానంనకుర్వంతి తేషాంజన్మనిరర్థకం ॥౩౫॥ సువర్ణముఖరీస్నానంయదేకంవిధినాకృతం । జాహ్నవీస్నానకోటీనాం సమంభవతిపర్వసు ॥ ౩౬ ॥ గోవిందఇవదేవేషు నక్షత్రేష్వివచంద్రమాః । నరేష్వివమహీపాలో భూరుహేష్వివకల్పకః ॥ ౩౭ ॥ మహాభూతేష్వివవియ న్మాయేవాఖిలశక్తి

షు । గాయత్రీవచమంత్రేషు వజ్రందేవాయుధేష్వివ ॥ ౩౭ ॥ తత్త్వే
ష్వివాత్మన స్తత్త్వం రుద్రాధ్యాయోయజుష్ష్వివ । అనంతఇవనాగేషు
హిమాచలఇవాద్రిషు ॥ ౩౯ ॥ పోత్రిక్షేత్రమివక్షేత్రేష్వింద్రియేష్వి
వమానసం । నదీష్వపిచసర్వాసు సువర్ణముఖరీవరా ॥ ౪౦ ॥ నిత్యంస్మ
రేన్నమస్కుర్యాత్కీర్తయేన్మనసార్చయేత్ । శుద్ధిక్షేమశివాపేక్షీసువ
ర్ణముఖరీంశుభాం ॥ ౪౧ ॥ అగస్త్యాచలసంభూతాం దక్షిణోదధిగామి
నీం । సమస్తపాపహంత్రీంత్వాంసువర్ణముఖరీంశ్రయే ॥ ౪౨ ॥ మహాపా
తకవిప్లుష్టం గాత్రంమమతవోదకైః । క్షాళయామిజగద్ధాత్రి శ్రేయసా
యోజయస్వమాం ॥ ౪౩ ॥ ఇతిసూక్తద్వయంసమ్య గుచ్చార్యనియతో
నరః । సువర్ణముఖరీతోయేస్నాత్వా శుద్ధఃప్రమోదతే ॥ ౪౪ ॥ బ్రహ్మ
ణానిర్మితాపూర్వ మగస్త్యేనసమాహృతా । స్వయంమందాకినీమూర్తా
సువర్ణముఖరీవరా ॥ ౪౫ ॥ ఏవంప్రభావాదివ్యేయం కీర్తనీయాశుభా
ర్థిభిః । మనసాభక్తియుక్తేన స్నాతవ్యాశుభకాంక్షిభిః ॥ ౪౬ ॥ సోమ
సూర్యోపరాగేషు స్నానదానాదికంకృతం । స్యాదమేయఫలంపార్థ సువ
ర్ణముఖరీతటే ॥ ౪౭ ॥ సంక్రాంతావయనేపుణ్యేవ్యతీపాతేథవాసరే । సు
వర్ణముఖరీస్నానంకులకోటింసముద్ధరేత్ ॥ ౪౮ ॥ జన్మర్క్షేజన్మదివసేసు
వర్ణముఖరీజలే । స్నాత్వావిధివదాప్నోతిక్షేమారోగ్యసుఖశ్రియః ॥౪౯॥
దుస్స్వప్నవిఘ్నజంభూతగ్రహదుస్థానజంతథా । సువర్ణముఖరీతోయే
స్నాత్వాతరతికిల్బిషం ॥ ౫౦ ॥ సువర్ణముఖరీతీరేగోపాదప్రమితాంభు
వందత్వాసర్వమహీదానాద్యత్ఫలంతదవాప్నుయాత్ ॥౫౧॥ ధేనుంసవ
స్త్రాలంకారాంసువర్ణముఖరీతటే । దత్వావిప్రాయవిధివద్యాతిబ్రహ్మస
నాతనం ॥౫౨॥ పుణ్యకాలేషుదానానివిధేయాన్యఖిలాన్యపి। ఇహాముత్రఫ
లప్రాప్త్యై సువర్ణముఖరీతటే ॥ ౫౩ ॥ జపోహోమ స్తపోదానం పితృకర్మ
సురార్చనం । కృతంభవేచ్ఛతగుణంసువర్ణముఖరీతటే ॥౫౪॥ అన్యత్తేకథ
యిష్యామివిధేయంవ్రతముత్తమం। సువర్ణముఖరీతీరేప్రతివర్షంసుఖార్థి
భిః ॥ ౫౫ ॥ మేఘకాలేరవికరై స్తిరోధానముపాగతః । యదోదేతిముని
శ్శ్రీమాన్మిత్రావరుణనందనః ॥౫౬॥ తస్మిన్దినేయేనియతాస్స్నాన
మస్యాంప్రకుర్వతే । త్రైరాకల్పంసురావాసేస్థీయతేకురునందన ॥ ౫౭ ॥

తదాగస్త్యస్యయద్రూపంసువర్ణేనవినిర్మితం। విధినాదదతేపార్థ తేయాం
తిబ్రహ్మశాశ్వతమ్ ॥ ౫౮ ॥ అర్జునః ॥ విధినా కేనకర్తవ్యంవ్రతమేతన్మహా
మునే। తన్మమాచక్ష్వసకలంజిజ్ఞాసోస్తుమహామనః ॥౫౯॥ భరద్వాజః ॥

అగస్త్యప్రతిమాదానవిధిః

అగస్త్యస్యోదయదినం జ్ఞాత్వానియతమానసః। స్వశక్త్యాకారయేద్రూ
పంతస్యహేమ్నా మహామునేః ॥ ౬౦ ॥ సువర్ణభాస్వరచ్ఛాయంజటాబం
ధమనోహరం। దధానంకరపద్మాభ్యా మక్షమాలాంకమండలుం ॥౬౧॥
వసానంమృదులంవల్కంమృగచర్మోత్తరీయకం।సౌమ్యంభస్మాంకరుచిరం
రుద్రాక్షకృతభూషణం ॥ ౬౨ ॥ ఏవంవిధాయతద్రూపం స్నాత్వానియ
తమానసః। ఆచార్యంగంధపుష్పాద్యైరలంకృత్యయథావిధి ॥౬౩॥ శా
లేయతండులానాం తా మాఢకస్యోపరిస్థితాం। వస్త్రద్వయసమాయు
క్తాంప్రతిమాంప్రతిపూజయేత్ ॥ ౬౪ ॥ వింధ్యసంస్తంభనోవార్ధిచుళకీ
కృతిపేశలః। బ్రహ్మాదిసర్వదేవానాం తేజసాసుప్రకాశితః ॥ ౬౫ ॥ అ
గస్త్యఃకుంభసంభూతో దేవాసురనమస్కృతః। ప్రీతిమాప్నోతుమహ
తీందానేనానేనమేప్రభుః ॥ ౬౬ ॥ ఇమంమంత్రంసముచ్చార్య ధారాపూ
ర్వంసదక్షిణం। దత్వావిముక్తఃపాపేభ్యో యాతిబ్రహ్మసనాతనం ॥ ౬౭ ॥
జన్మాంతరకృతైర్యానమిహజన్మకృతైరపి। మహాపాపోపపాపౌఘైర్ముచ్యతేనాత్రసంశయః ॥౬౮॥ బ్రహ్మాద్యాస్సకలా దేవా స్సనకాద్యామహ
ర్షయః। చరాచరాణిభూతానిప్రీతింయాంతినసంశయః ॥౬౯॥ కృత్వావ్ర
తమిదంపుణ్యమగస్త్యస్యచసన్మునేః ॥ ప్రీత్యర్థంభోజయేద్విప్రాన్ యథా
శక్తిసదక్షిణం ॥ ౭౦ ॥ తస్మిన్కర్మణిచాశక్తోయథాశక్తిమహీసురాన్।
స్వర్ణధాన్యాదిదానేన తోషయేద్భక్తిసంయుతః ॥ ౭౧ ॥ తిథింనవితథీకు
ర్యాత్తాంయత్నేనసచమారేత్।యత్కించిదపిచావశ్యంకర్మనిర్మలపూ
రుషః ॥౭౨॥ మహామునేరగస్త్యస్యపరిపక్వంతపఃఫలం।నదీసువర్ణముఖరీ
కీర్తనీయాసురాసురైః ॥ ౭౩ ॥ ఏవంతేకథితస్సమ్యజ్మహానద్యాస్సము
ద్భవః। ప్రభావశ్చతదాచక్ష్వయద్భూయశ్శ్రోతుమిచ్ఛసి ॥ ౭౪ ॥ *

ఇతిస్కాందపురాణేతీర్థఖండేసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యేసువర్ణముఖరీ
ప్రభావప్రశంసానామపంచమోఽధ్యాయః.

అగస్త్యతీర్థాగస్త్యేశ్వరప్రభావః.

అర్జునఉవాచ ॥ శ్రోత్రాంజలిభ్యాంపీత్వాపి భవద్వాక్యామృతంముహుః । మనోనోపైతిమేతృప్తిం భూయశ్శ్రవణకాంక్షయా ॥౧॥ క్రియాసమభిహారోమే త్వద్వాక్యాకర్ణనైషిణః । మనఃఖేదాయమాభూత్తేకరుణాభరితాత్మనః ॥ ౨ ॥ ఇదానీంశ్రోతుమిచ్ఛామి నద్యామస్యాంమహామునే । కుత్రకుత్రసమర్థాని తీర్థాన్యఘనిబర్హణే ॥ ౩ ॥ కాః కాఃపుణ్యతరంగిణ్యస్సంగతాఅనయామునే । కుత్రస్నానేనకృత్తాఘానో పయాంతియమాద్భయం ॥ ౪ ॥ హరాచ్యుతాదిదేవానాం పుణ్యాన్యాయతనానిచ । యానియానిచపుణ్యాని తిష్ఠంత్యస్యాస్తటద్వయే ॥ ౫ ॥ తేషుక్షేత్రేషుమనుజై ర్యత్ఫలంసమవాప్యతే । విహితైర్విధివత్స్నాన దానాదిశుభకర్మభిః ॥ ౬ ॥ సోపాఖ్యానమిదంసర్వం వేదితుంవేదవిత్తమ । సంజాతామహతీప్రీతి ర్విస్తార్యాచక్ష్వమేక్రమాత్ ॥ ౭ ॥ భరద్వాజః ॥ యత్పృష్టంభవతాపార్థ క్రమాద్విస్తార్యకథ్యతే। ఆరభ్యాగస్త్యతీర్థేంద్రాదస్యాస్తీర్థౌఘవైభవం ॥ ౮ ॥ అఖండజ్ఞానరూపేణ సర్వలోకహితైషిణా । సురాసురాణాంసంభావ్యే నాగస్త్యేనమహాత్మనా ॥ ౯ ॥ వసుధామవతీర్ణాయాం ప్రథమంతద్ధరాధరాత్ । స్నాత్వాయత్రమహానద్యాం సంప్రాప్నోతికృతార్థతాం ॥ ౧౦ ॥ అగస్త్యతీర్థమిత్యుక్తం పావనం తజ్జగత్త్రయే । తత్రస్నానేనశుద్ధిస్స్యా న్మహాపాతకినామపి ॥ ౧౧ ॥ అనేకజన్మాచరిత మహాపాతకసంహతిం । నిరస్యదివిమోదంతే తత్రస్నానరతాజనాః ॥ ౧౨ ॥ యేతత్రతీర్థేయతినః కృతస్నానాయతేంద్రియాః । గోభూతిలహిరణ్యాది మహాదానానికుర్వతే ॥ ౧౩ ॥ తేప్రాప్నువంతిసంపూర్ణం గంగాద్వారేసమాహితైః । విహితానాంశతగుణం దానానాంఫలమర్జున ॥ ౧౪ ॥ అత్రాస్తిభగవానీశః ఖ్యాతోగస్త్యేశసంజ్ఞయా । స్థాపితోగస్త్యమునినా లోకానందవిధాయినా ॥ ౧౫ ॥ స్నాత్వాతస్యాం మహానద్యాం తల్లింగంపూజయంతియే।దశానామశ్వమేధానాం ఫలంసం

సువర్ణముఖరీస్నానకాలనిర్ణయః.

ప్రాప్నువంతితే ॥ ౧౬ ॥ ధనూరాశింపరిత్యజ్య యదామకరమంశుమాన్। విశేత్తదయనంపుణ్య ముత్తరంపరికీర్తితం ॥ ౧౭ ॥ తస్మిన్దినేయేనియ

తా నద్యాంస్నాత్వాసమాహితాః । పశ్యంతిపార్వతీనాథ మగస్త్యేశంసు
రార్చితం ॥ ౧౮ ॥ అగ్నిష్టోమసహస్రస్య వాజపేయశతస్యచ । ఫలంసం
ప్రాప్యమోదంతే దివిదేవగణార్చితాః ॥ ౧౯ ॥ మృగసంక్రమవేళాయాం
పురుషైర్మంగళార్థిభిః । అవశ్యమేవకర్తవ్య మగస్త్యేశస్యదర్శనం॥౨౦॥

దేవర్షిపితృతీర్థమాహాత్మ్యమ్.

ఐశాన్యాంతస్యతీర్థస్య దేశేక్రోశమితేర్జున । అస్తితీర్థత్రయంఖ్యాతం దే
వర్షిపితృనామభిః ॥ ౨౧॥ దేవర్షిపితరస్తత్ర మునినాతేనపూజితాః । ప్ర
దదుర్హృష్టమనసః సర్వాన్త్సమభివాఞ్ఛితాన్ ॥ ౨౨ ॥ తదాదేవర్షిపి
తృభిరిదంతీర్థత్రయంక్రమాత్ । అస్మన్నామభిరీడ్యంస్యా దిత్యుక్తంతస్య
సన్నిధౌ ॥ ౨౩ ॥ తస్మింస్తీర్థత్రయేయేతు స్నాత్వావిహితతర్పణాః । ఋ
ణత్రయవినిర్ముక్తా స్తేయాంతిదివమక్షయాం ॥ ౨౪ ॥ తతఃప్రాగుత్తరక్షో

వేణీసువర్ణముఖరీసఙ్గమవర్ణనమ్.

ణ్యాం యోజనద్వయసీమని । ప్రాప్తాసువర్ణముఖరీం వేణీనామమహానదీ॥
౨౫॥ సముద్రగరయాఘాత నిపాతితతటద్రుమా । కుల్యానిర్గతవాఃపూ
ర సమాప్లావితకాననా ॥ ౨౬ ॥ ఉత్తుంగపులినోత్సంగ ఖేలత్కోకకులా
కులా । అంబుజామోదలోలాళి మాలాలీలారవాఞ్చితా॥ ౨౭ ॥ అతి
క్రమ్యసముత్తుంగా ననేకాన్ధరణీధరాన్ । ప్రభూతతోయరుచిరా
సువర్ణముఖరీంగతా ॥ ౨౮ ॥ నదీద్వయవ్యతికరేకృతస్నానాయథావిధి।
దశానామశ్వమేధానా మఖండంప్రాప్నుయుఃఫలం ॥౨౯॥ సంగతావేణ
యాపుణ్యా సువర్ణముఖరీనదీ । గిరిదుర్గమమార్గేణ యయావుత్తరవాహి
నీ ॥౩౦॥ మధ్యగేనమహీధ్రాణాం మార్గేణవిషమేణసా । గత్వావిరేజేతటి
నీ యోజనానాంచతుష్టయం ॥ ౩౧ ॥ పూర్వతస్తస్యదేశస్య విషయేసా
ర్ధయోజనే । ఉదక్కూలేమహానద్యాః ప్రాగ్వాహిన్యామనోహరే॥౩౨॥
అగస్త్యేశ్వరనామాస్తేఖ్యాతంలింగంపురద్విషః।స్మరణందేవమర్త్యానాం
సమస్తాఘనివారణం ॥ ౩౩ ॥ తత్రస్నాత్వామహానద్యాం యేనరానియ
తేంద్రియాః । పశ్యంతిపార్వతీనాథ మగస్త్యేనప్రతిష్ఠితం ॥ ౩౪ ॥ అనే
కైఃపూర్వజన్మై రార్జితంపాపసంచయం । తేనిరస్యసురావాసే మోదం
తేకాలమక్షయం ॥ ౩౫ ॥ తతస్సోదఙ్ముఖీభూత్వా సువర్ణముఖరీయ

యా । యోజనార్ధమితం దేశం తీర్థసఙ్ఘసమన్వితా ॥ ౩౬ ॥ తస్మిన్దేశే

సువర్ణముఖర్యావ్యాఘ్రపదాహ్వాయనదీసఙ్గమః.

తుహింతాల తాళసాలమనోరమే । గతాసువర్ణముఖరీం నదీవ్యాఘ్రపదా
హ్వాయా ॥ ౩౭ ॥ దుర్వారభూరిదురిత వినివారణపేశలా । నీరంధ్రతీర
వానీర వనమండలమండితా ॥ ౩౮ ॥ సిద్ధగంధర్వలలనా లీలాగాహనశా
లినీ । తపస్వికన్యానిక్షిప్త బలిపుష్పవిరాజితా ॥ ౩౯ ॥ హంసకారండవక్రౌం
చ కులకోలాహలాకులా । ప్రాక్ప్రవాహాసమాగత్య శైలాంతరగతాఽ
ధ్వనా ॥ ౪౦ ॥ సంగమే సరితోస్తత్ర కృతస్నానానరోత్తమాః । సమగ్ర
మశ్వమేధానాం దశానాంప్రాప్నుయుః ఫలం ॥ ౪౧ ॥ తత్రవ్యాఘ్రపదా

శఙ్ఖతీర్థవర్ణనమ్.

ఖ్యాయాస్తటేలోకమలాపహే । అనఘంసర్వపాపఘ్నం శంఖతీర్థంవి
రాజతే ॥ ౪౨ ॥ బ్రహ్మర్షినియతావాసం సురగంధర్వసేవితం । దర్శన
స్నానపానాద్యై రమితానందదాయకం ॥ ౪౩ ॥ తత్రాస్తేభగవానీశ
శ్శంఖేశోనామఫల్గున । శంఖనామ్నా మునీంద్రేణ లింగరూపంప్రతిష్ఠితం॥
౪౪ ॥ యేతత్రతీర్థేసుస్నాతాః పశ్యంతివృషవాహనం । దశాశ్వమేధజంపు
ణ్యం లబ్ధ్వాయాంతిసురాలయం ॥ ౪౫ ॥ యుక్తాతయావ్యాఘ్రపదాభి
ధానయాగత్వాతతోయోజనసమ్మితాంభువం । యయౌమునీంద్రైర్వృ
షభాచలాంతికం సంసేవ్యమానాశుభనిర్మలోదకా ॥ ౪౬ ॥ ... *

ఇతి స్కాందపురాణే తీర్థఖండే సువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యే
సువర్ణముఖర్యాగమనవర్ణనంనామ షష్ఠోఽధ్యాయః.

సువర్ణముఖర్యాఃకల్యానదీసఙ్గమః.

భరద్వాజః ॥ సువర్ణముఖరీంతత్ర సంగతామఙ్గళప్రదా । కల్యానా
మనదీపుణ్యా కాళిన్దీజాహ్నవీమివ ॥ ౧ ॥ వృషభాచలసమ్భూతా తీర్థరా
జివిరాజితా । నదీనాముత్తమాకల్యా కలుషౌఘవినాశినీ ॥ ౨ ॥ నానాత
రులతావ్రాత విభూషితతటద్వయా । మునిసఙ్ఘసుఖావాసా పుణ్యాశ్రమ
సముత్కటా ॥ ౩ ॥ ద్విజదత్తార్ఘ్యవిలసత్కుశాక్షతలసత్తటా । అప్సరః
కుచకస్తూరీ పఙ్కక్షాళనపఙ్కిలా ॥ ౪ ॥ దన్తావళకటచ్యోతన్మదామ్బుసు

రభీకృతా । విప్రభూపాలవితత మఖయూపశతావృతా ॥ ౫ ॥ అనావిల జలాపూర తోషితాశేషమానవా । ఏకైవాలంపరాకర్తుం మహానద్యోస్తుపాతకమ్ ॥ ౬ ॥ తయోస్సఙ్గతయోస్స్తోతుం మహిమానంక ఈశతే। యత్రబ్రహ్మశిలానామ సరిన్మధ్యేచవర్తతే ॥ ౭ ॥ అగస్త్యతపసాపశ్చాద్గయాసాన్నిధ్యమేతిచ। నదీద్వయజలేతత్ర స్నాతాఃపుణ్యేకురూద్వహ॥౮॥ మఖానాంపౌణ్డరీకాణాం శతస్యఫలమాప్నుయుః।బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని సమాయాన్తిపరిక్షయమ్ ॥ ౯ ॥ తత్రాభిషేకపూతానాం నదీద్వితయసఙ్గమే । సఙ్గతాభవనాశిన్యా కృష్ణవేణీనపావనీ ॥ ౧౦ ॥ రాజతేస్వర్ణ

సువర్ణముఖరీతీరస్థితశ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్.

ముఖరీ కల్యయాసఙ్గతాతదా । అథోదీచ్యాంమహానద్యా యోజనార్ధేవిరాజతే ॥ ౧౧ ॥ యోజనోత్సేధసహితో విఖ్యాతోవేఙ్కటాచలః । సర్వేషామేవతీర్థానా మాశ్రయోఽయంనగోత్తమః ॥ ౧౨ ॥ అఞ్జనానన్తవృషభ నీలకేసరిపోత్రిణః । ఏతాన్యుపపదాన్యద్రే స్స్యుర్నారాయణవేఙ్కటౌ ॥ ౧౩ ॥ వరాహవపుషాపూర్వం స్వీకృతత్వాన్మధుద్విషా । వరాహక్షేత్రమిత్యార్యైః కీర్తితోఽయంమహీధరః ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే విఖ్యాతేవేఙ్కటాచలే। నివసత్యచ్యుతోనిత్య మబ్ధీన్ద్రతనయాన్వితః॥౧౫॥ తస్మిన్గిరౌశ్రియాసార్ధం వసన్తంవేఙ్కటాధిపమ్। సేవన్తేసిద్ధగన్ధర్వ మునిమానవదానవాః ॥౧౬॥ తస్మిన్విన్యస్తచిత్తానాంభక్తానాంపురుషోత్తమే। వాఞ్ఛితాన్యాశుసిద్ధ్యన్తి నశ్యంతివిపదోర్జున ॥ ౧౭ ॥ యేస్మరన్తిజగన్నాథం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్। నిరస్తదోషాస్తేయాన్తి శాశ్వతంపదమవ్యయమ్ ॥ ౧౮ ॥ అర్జునః ॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సురాసురనమస్కృతః । కథంప్రాదురభూద్దేవో భగవాన్కమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ కస్యవాకృతినస్తత్ర ప్రసన్నోనిజమద్భుతమ్ । రూపంప్రకాశయాఞ్చక్రే భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౨౦ ॥ విష్ణోర్దేవాదిదేవస్య మహిమానంమహామునే। శ్రోతుమిచ్ఛామితత్త్వేన తన్మేకథయవిస్తరాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ శృణు

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిభగవద్వైభవవర్ణనమ్.

వేఙ్కటనాథస్య మహిమానంసమాహితః।విస్తరేణసమాఖ్యాతుం బ్రహ్మణాపినశక్యతే ॥ ౨౨ ॥ ధన్యోసిదేవదేవస్య మాహాత్మ్యంమధువిద్విషః।

యద్భక్తియుక్తాఽభూత్తాతశ్రోతుంమతిరరిన్దమ ॥౩౨॥ కృతపుణ్యోఽస్యమ
హాంపార్థ సర్వభూతపతేర్హరేః । పవిత్రాణిచరిత్రాణి స్తోష్యస్తేయన్మ
యాధునా ॥౨౪॥ పురాభాగీరథీతీరే జనకాయమహాత్మనే । క్రతుదీక్షా
ప్రసక్తాయవిశుద్ధజ్ఞానశాలినే ॥ ౨౫ ॥ వామదేవేనకథితాం కథాంపా
పప్రణాశినీమ్ । కథయిష్యామి తేపార్థవిష్ణుకీర్తనపావనీమ్ ॥ ౨౬ ॥ సర్వే
షామేవభూతానా మాద్యోనారాయణఃప్రభుః । జగన్మయోజగత్క
ర్తా చిత్స్వరూపోనిరఞ్జనః ॥ ౨౭ ॥ సహస్రశీర్షో భగవా న్సహస్రాక్షస్స
హస్రపాత్ । యస్యభాసాజగదిదంవిభాతిసచరాచరమ్ ॥౨౮॥ తస్మాత్ప
రతరం తేజ స్తస్మాత్పరతరంతపః।తస్మాత్పరతరంజ్ఞానంయోగ స్తస్మాత్పరో
నచ ॥ ౨౯ ॥ విద్యాతస్మాదపిపరా నాస్తిపార్థనరర్షభ । సర్వేష్వపిచభూ
తేషు సదాసన్నిహితఃప్రభుః ॥ ౩౦ ॥ సర్వాణ్యపిచభూతాని తస్మిన్నేవా
సతేసుఖమ్ । సఏవయజ్ఞోయజ్వాచ సాధనంస్రుక్స్రువాదికం ॥ ౩౧ ॥
ఫలంఫలప్రదాతాచ తత్సంప్రాప్యాగతి స్తథా । వహ్నౌప్రణీతేపశునా
ప్రోక్షితేనప్రజుహ్వతి ॥ ౩౨ ॥ యేతముద్దిశ్యతేయాన్తి గతింతత్ప్రీతిసా
దితామ్ । కర్మబన్ధంపశుంకృత్వాజ్ఞానాగ్నౌసంప్రవర్తితే ॥ ౩౩ ॥ యేజు
హ్వతేతముద్దిశ్య తేతత్సాయుజ్యభాగినః । హరిస్సదాశివోబ్రహ్మా మహే
న్ద్రఃపరమస్స్వరాట్ ॥ ౩౪ ॥ సర్వేశ్వరస్యతస్యైతే పర్యాయాఃపరికీ
ర్తితాః । సమాహితోఽనుసంధత్తే యఇదంపరమాత్మనః ॥ ౩౫ ॥ నారా
యణస్యమాహాత్మ్యం సనయాతిపునర్భవమ్ । చిదానన్దమయస్సాక్షీ ని
ర్గుణోనిరుపాధికః ॥ ౩౬ ॥ నిత్యోపిభజతేతాంతా మవస్థాంసయదృచ్ఛ
యా । పవిత్రాణాంపవిత్రంయో హ్యగతీనాంపరాగతిః ॥ ౩౭ ॥ దైవ
తందేవతానాంచ శ్రేయసాంశ్రేయఉత్తమమ్ । బోధ్యానాంబోధ్య
ఏకోసౌ ధ్యేయానాంధ్యేయఉత్తమః ॥ ౩౮ ॥ వినయానాంసమధికోవి
నయోనయసంయుతః । తేజసాంజనకంతేజఃప్రకృష్టంతపసాంతపః ॥౩౯॥
ఆధారస్సర్వభూతానా మనాద్యంతోజనార్దనః । తస్యేదంభావవిజ్ఞానే
మూఢాబ్రహ్మాదయోపిచ ॥ ౪౦ ॥ అజోగృహ్ణాతిజననంసర్వాత్మాహం
తివిద్విషః । స్వతంత్రోపిస్వభక్తానాం పరతంత్రఃప్రవర్తతే ॥ ౪౧ ॥
ససాక్షీకర్మణాందేవస్సర్వజ్ఞోగరుడధ్వజః । తస్యస్వరూపంమునయో

రభీకృతా । విప్రభూపాలవితత మఖయూపశతావృతా ॥ ౫ ॥ అనావిల జలాపూర తోషితాశేషమానవా । ఏకైవాలంపరాకర్తుం మహానద్యో స్తుపాతకమ్ ॥ ౬ ॥ తయోస్సఙ్గతయోస్స్తోతుం మహిమానంక ఈశతే। యత్రబ్రహ్మశిలానామ సరిన్మధ్యేచవర్తతే ॥ ౭ ॥ అగస్త్యతపసాపశ్చాద్గయాసాన్నిధ్యమేతిచ। నదీద్వయజలేతత్ర స్నాతాఃపుణ్యేకురూద్వహ॥౮॥ మఖానాంపౌణ్డరీకాణాం శతస్యఫలమాప్నుయుః। బ్రహ్మహత్యాదిపాపాని సమాయాన్తిపరిక్షయమ్ ॥ ౯ ॥ తత్రాభిషేకపూతానాం నదీద్వితయసఙ్గమే । సఙ్గతాభవనాశిన్యా కృష్ణవేణీనపావనీ ॥ ౧౦ ॥ రాజతేస్వర్ణ

సువర్ణముఖరీతీరస్థితశ్రీవేఙ్కటాచలవర్ణనమ్.

ముఖరీ కల్యయాసఙ్గతాతదా । అథోదీచ్యాంమహానద్యా యోజనార్ధేవిరాజతే ॥ ౧౧ ॥ యోజనోత్సేధసహితో విఖ్యాతో వేఙ్కటాచలః । సర్వేషామేవతీర్థానామాశ్రయోఽయంనగోత్తమః ॥ ౧౨ ॥ అఞ్జనానన్తవృషభ నీలకేసరిపోత్రిణః । ఏతాన్యుపపదాన్యద్రేస్స్యుర్నారాయణవేఙ్కటౌ ॥ ౧౩ ॥ వరాహవపుషాపూర్వం స్వీకృతత్వాన్మధుద్విషా । వరాహక్షేత్రమిత్యార్యైః కీర్తితోఽయంమహీధరః ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖరీతీరే విఖ్యాతే వేఙ్కటాచలే। నివసత్యచ్యుతోనిత్యమబ్ధీన్ద్రతనయాన్వితః॥౧౫॥ తస్మిన్గిరౌశ్రియాసార్ధం వసన్తం వేఙ్కటాధిపమ్। సేవన్తేసిద్ధగన్ధర్వ మునిమానవదానవాః ॥౧౬॥ తస్మిన్విన్యస్తచిత్తానాం భక్తానాంపురుషోత్తమే। వాఞ్ఛితాన్యాశుసిద్ధ్యన్తి నశ్యంతివిపదోఽర్జున ॥ ౧౭ ॥ యేస్మరన్తిజగన్నాథం వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్। నిరస్తదోషాస్తేయాన్తి శాశ్వతంపదమవ్యయమ్ ॥ ౧౮ ॥ అర్జునః ॥ వేఙ్కటాద్రౌమహాపుణ్యే సురాసురనమస్కృతః । కథంప్రాదురభూద్దేవో భగవాన్కమలాపతిః ॥ ౧౯ ॥ కస్యవాకృతినస్తత్ర ప్రసన్నోనిజమద్భుతమ్ । రూపంప్రకాశయాఞ్చక్రే భుక్తిముక్తిఫలప్రదమ్ ॥ ౨౦ ॥ విష్ణోర్దేవాదిదేవస్య మహిమానంమహామునే। శ్రోతుమిచ్ఛామితత్త్వేన తన్మేకథయవిస్తరాత్ ॥ ౨౧ ॥ భరద్వాజః ॥ శృణు

శ్రీవేఙ్కటాచలవాసిభగవద్వైభవవర్ణనమ్.

వేఙ్కటనాథస్య మహిమానంసమాహితః।విస్తరేణసమాఖ్యాతుం బ్రహ్మణాపినశక్యతే ॥ ౨౨ ॥ ధన్యోసిదేవదేవస్య మాహాత్మ్యంమధువిద్విషః।

దరా_న్తరే ॥ ౬౦ ॥ లీలాబాలాకృతిశ్శే తేవటపత్రేమహాంబుధౌ । అథ చోదగ్రభోగీన్ద్ర భోగతల్పేసుఖోచితే ॥ ౬౧ ॥ యోగనిద్రామవాప్నోతి సద్వితీయోబ్జవాసయా । నాభికాసారసంభూతా జ్జనయామాసపజ్కజాత్ ॥౬౨॥ సర్వేషాంజగతాంనాథోవిధాతారంచతుర్ముఖమ్ । లీలా హ్యేషాముకున్దస్యస్వేచ్ఛాయోగప్రవ_ర్తినః ॥ ౬౩ ॥ విజ్ఞాయతేనకేనాపి యాథార్థ్యేనసఈశ్వరః । యదాధర్మస్యహానిస్స్యా దధర్మోవర్ధతేయదా ॥ ౬౪ ॥ యదావామహతీంపీడాం భజన్తేదేవతాగణాః । యదావలేపదుర్వారా యాన్తివృద్ధింసురద్రుహః ॥ ౬౫ ॥ భూమేర్భూమిజనానాంచ యదోదేతిమహద్భయమ్ । యదావానిజభక్తానాం సాధూనామనివారితా ॥ ౬౬ ॥ దురన్తాతంకజననీవిపత్సముపపద్యతే । తదాతదనురూపాణి రూపాణ్యాస్థాయకౌతుకాత్ ॥ ౬౭ ॥ అధర్మమవధూయాశు కురుతేజగతోహితం ॥ ౬౮ ॥ సృజతివిధిసమాఖ్యోరాజసేనాత్మనా సావహతిహరిసమాఖ్యస్సత్త్వనిష్ఠః ప్రపంచమ్ । హరతిహరసమాఖ్యస్తామసీమేత్యవృ_త్తింమధుమథనమహిమ్నామ స్తివేత్తానకోపి॥౬౯॥యజ్ఞాఙ్గైఃకృతసకలాఙ్గసన్నిబద్ధంవారాహంవపురధిగమ్యలోకనాథః। శైలేస్మిన్న భజదసాయథానివాసంతద్వక్ష్యేశ్శృణువిబుధాధినాథసూనో ॥ ౭౦ ॥

ఇతిస్కాన్దేపురాణే శ్రీవేజ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేజ్కటాచలమాహాత్మ్యాదికథనం నామసప్తమోధ్యాయః.

వరాహభగవత్కృతధరణ్యుద్ధరణక్రమః.

భరద్వాజః॥ పురానిశాత్యయేధాతుఃప్రబుద్ధోమధుసూదనః। పునఃప్రవృ_త్తింభూతానా మన్వియేషధియాభృశమ్ ॥ ౧ ॥ వినావసుమతీమన్యేభూతౌఘధరణక్షమాః । నభవన్తీతిహృదయే తర్కస్తస్యాజనిధ్రువః ॥ ౨ ॥ అపశ్యత్స నిధానేనమహీంపాతాళగోచరామ్। అతిమాత్రభయోద్విగ్నాం పరీతాంమహతాఽమ్బునా ॥ ౩ ॥ ప్రతిపేదేతదారూపంభూసముద్ధరణోచితమ్ । ఉపాకర్మోష్ఠమనలజిహ్వాంప్రణవఘోషణమ్ ॥ ౪ ॥ చతురామ్నాయచరణం ప్రాయశ్చి_త్తఖురాఞ్చితమ్ । ప్రా

గ్వాంశకాయంవిలసద్దర్భరోమావళీయుతమ్ ॥౫॥ ప్రవర్గ్యావర్తసమ్పన్నం
దక్షిణాగ్న్యుదరాన్వితమ్ । స్రుక్తుణ్డమఖిలైస్సత్రైః సంవిభక్తాఙ్గసంధి
కమ్ ॥౬॥ దివ్యసూక్తసటాజాలంపరబ్రహ్మశిరస్తథా । హవ్యకవ్యైరయో
పేతంవిశుద్ధపశుజానుకమ్ ॥ ౭ ॥ ఉక్తాత్యుక్తాదికచ్ఛన్దోమార్గమంత్రబ
లాన్వితమ్ । సర్వయజ్ఞమయందివ్యంవారాహంరూపమాస్థితః ॥ ౮ ॥ అ
న్వేష్టుంధరణీమగ్నాం ర్వివేశసలిలాన్తరమ్ । దంష్ట్రాబాలశశాంకోత్థ లస
త్కాంతిచయైర్ఘనాత్ ॥ ౯ ॥ కల్పాన్తసమయస్ఫీతం తమిస్రమపసార
యన్ । అభిభూతామ్బుభృద్ఘోషైర్ముహుర్బ్రహ్మాణ్డకర్పరాన్ ॥౧౦॥ నినా
దముఖరాన్కుర్వన్ఘ్రాణైర్ఘుర్ఘురుస్వనైః । ఖురప్రఖురవిన్యాసైర్జర్జరీకృ
తవిగ్రహామ్ ॥౧౧॥ ఇతస్తతోవిలుఠయన్నురగాణామధీశ్వరమ్ । తీవ్రై
ర్నిశ్వాసపవనైరాపాతాళంసరిత్పతేః ॥ ౧౨ ॥ ప్రాపయన్నతలస్పర్శమ
న్తరందర్శనీయతామ్ । అతిదీర్ఘేణపోత్రేణమగ్నోన్మగ్నేనవారిధేః ॥ ౧౩ ॥
సఙ్క్షోభితానిపాథాంసి కుర్వన్నన్తర్యయౌతదా । సప్తపాతాళమూలా
ధస్థితాంతోయేభయాకులామ్ ॥ ౧౪ ॥ వేపమానాంసమాలోక్య
ధరణీంహృష్టమానసః । తామారోప్యస్వదంష్ట్రాగ్ర మున్మమజ్జసరిత్ప
తేః ॥౧౫॥ సంస్తూయమానోమునిభిర్జనలోకనివాసిభిః । తస్మిన్నుద్వహతి
ప్రేమ్ణాదేవేవసుమతీంక్షణమ్ ॥౧౬॥ ప్రతిసీరాబభూవామ్భో వారిధేర్మ
జ్జళోచితా । తదుద్ధరణవేళాయాంవరాహవపుషోర్జున ॥ ౧౭ ॥ గమ్భీర
ఘోషైరమ్భోధిః ప్రాపమఙ్గళతూర్యతామ్ । ఉద్వృత్తవీచివిక్షిప్తశీక
రాసారసంగతః ॥ ౧౮ ॥ భేజేముక్తాఫలచయో మఙ్గళాక్షతవిభ్రమమ్।
ఉదూఢాతేనదేవేన సాబభౌసలిలాప్లుతా ॥ ౧౯ ॥ గాఢరాగసముత్ప
న్నస్వేదక్లిన్నతనూరివ । ఇత్థముద్ధృత్యభగవాన్మహీంపాతాళమూల
తః ॥౨౦॥ సుదృఢంస్థాపయామాస మధ్యేమ్బునిధిపాథసామ్ । తేనోద్ధృ
తాయాంమేదిన్యాం పూర్ణాంతదమ్బునభోంతరే ॥ ౨౧ ॥ జలంతత్కృ
తమర్యాదా వ్యవచ్ఛిన్నమభూత్తదా । సంస్థాప్యపృథివీమిత్థంతదుర్వ్యా
ధారసిద్ధయే ॥౨౨॥ దిగ్గజానహిరాజంచకమఠంచన్యవేశయత్ । తేషా
మపిచసర్వేషా మాధారత్వేనసాదరమ్ ॥ ౨౩ ॥ అవ్యక్తరూపాంస్వాం
శక్తిం యుయోజచదయానిధిః । తతోధరాంసముద్ధృత్యస్థితంకిటితనుం

హరిమ్ ॥ ౨౪ ॥ తుష్టువుస్సనకాద్యాస్తం జనలోకనివాసినః । తదావరా
హవపుష మారాధ్యపురుషోత్తమమ్॥ ౨౫॥తదాజ్ఞయాజగద్బ్రహ్మా య
థాపూర్వమకల్పయత్ ॥ అర్జునః ॥ కల్పాన్తసలిలేమగ్నా కథంతిష్ఠతిభూ
రియమ్ ॥ ౨౬ ॥ సప్తపాతాళలోకాధః కిమాధారామహామునే । క
ల్పకాలఃకియానేష స్యాత్తద్వృత్తిశ్చకీదృశీ ॥ ౨౭ ॥ ఏతద్విస్తార్యసక

కల్పవృత్తాన్తకథనపూర్వకశ్వేతవరాహావతారకథనమ్.

లం మమబ్రహ్మన్నివేద ॥ భరద్వాజః ॥ వినాడికానాంషష్ట్యాస్యా న్నాడి
కైకాదినంభవేత్ ॥ ౨౮॥తత్షష్ట్యాదివసాస్త్రింశ న్మాసఃపక్షద్వయాత్మకః॥
మాసాద్వావృతురిత్యుక్త స్తైష్షడ్భిర్వత్సరోభవేత్ ॥ ౨౯ ॥ అయనద్విత
యాకార శ్శీతవర్షోష్ణసంశ్రయః । దేవాసురాణామన్యోన్య మహో
రాత్రంవిపర్యయాత్ ॥ ౩౦ ॥ ఉత్తరందక్షిణంభానో రయనేతేయథాక్ర
మమ్ । మానుషాబ్దైఃఖఖవ్యో మఖాక్షిపావకసాగరైః ॥ ౩౧ ॥ మహాయు
గంభవేత్పాదకృతాద్యాకారసంయుతమ్।సప్తత్యాసైకయాకాలోయు
గానామన్తరంమనోః ॥ ౩౨ ॥ అస్మిఞ్ఛ్వేతవరాహాఖ్యే కల్పేజాతాన్మ
నూఞ్ఛృణు । స్వాయమ్భువస్స్వత్ప్రథమ స్తతస్స్వారోచిషోమనుః॥
౩౩ ॥ ఉత్తమస్తామసాఖ్యశ్చ రైవతశ్చాక్షుషాహ్వయః । ఏతేగతాః
ప్రాజ్మనవ షట్సున్దరసురతాపసాః ॥ ౩౪ ॥ వైవస్వతోవర్తతేద్య సప్త
మోమనురర్జున । ఆదిత్యవసురుద్రాద్యా స్తత్కాలేదేవతాగణాః॥౩౫॥
ఇష్ట్వాశ్వమేథశతకం తేజస్వీప్రాపశక్రతామ్ । విశ్వామిత్రోఽహమత్రి
శ్చజమదగ్నిశ్చకాశ్యపః ॥౩౬॥ వసిష్ఠోగౌతమశ్చైవ తేవైసప్తమహర్షయో
ర్జున । ఇక్ష్వాకుప్రముఖాశ్శూరా మనుపుత్రామహాబలాః ॥ ౩౭ ॥ అవ
నీంపాలయామాసు ర్నిత్యంధర్మపరాయణాః । సూర్యదక్షబ్రహ్మధర్మరు
ద్రాణాంపఞ్చసూనవః ॥ ౩౮ ॥ సావర్ణిరాచ్యభౌత్యాద్యా భవిష్యన్మను
సప్తకమ్। చతుర్దశవిధాతుస్తే భవన్తిమనవోఽహని ॥ ౩౯ ॥ తత్కల్పసం
జ్ఞంతస్యాన్తే నిశాస్యాత్తత్సమంశృణు । దినావసానసమయే బ్రహ్మణఃపా
ణ్డునన్దన ॥ ౪౦ ॥ జాయతేఽవగ్రహోఘోరః పృథివ్యాంశతవార్షికః।
తస్మిన్నవగ్రహేపృథ్వ్యాం నీరసాయాంధనఞ్జయ ॥ ౪౧ ॥ చతుర్విధాని
భూతాని సమాయాన్తిపరిక్షయమ్।తదాతప్తసిరాకారై రుపేతోఘర్మ

దీధితిః ॥ ౪౨ ॥ మయూఖైరగ్నిసదృశైర్వమద్భిః పావకచ్ఛటాః । వినష్ట
గ్రామనగరశైలవృక్షాదికాననా ॥౪౩॥ కూర్మపృష్ఠోపమోర్వీస్యాత్తప్తా
యఃపిణ్డసన్నిభా । తతో విధాతుర్గాత్రేభ్యస్సముత్పన్నా మహాఘనాః॥
౪౪ ॥ ఆచ్ఛాదయన్తోగగనం గర్జితధ్వానబన్ధురాః । సితపీతారుణశ్యా
మాశ్చిత్రవర్ణాశ్చభీషణాః ॥ ౪౫ ॥ శైలేభసౌధవృక్షాది నానారూపసమ
న్వితాః । తేశతాబ్దమితంకాలం మహావృష్టింవినత్వతే ॥౪౬॥ తేనాంభసా
శమంయాతి సూర్యోద్భూతో మహానలః । భూయశ్చనవవర్షాణి వ
ర్షన్త్యుగ్రంమహాఘనాః ॥ ౪౭ ॥ తదమ్భసాసముద్రోలా వికృతింయా
న్తివార్ధయః। కల్పాంతామ్బుదనిర్ముక్తం లోకాన్వ్యాప్నోతితజ్జలమ్॥౪౮॥
భూర్భువస్స్వర్మహర్లోకా నావృణోతితమోమహత్ । తదానిమగ్నాస
లిలే మహీంపాతాళమూలగా ॥ ౪౯ ॥ అనష్టాకథమప్యాస్తే బ్రహ్మశక్త్యవ
లమ్బితా । అథనిశ్వాససమ్భూతో మారుతో బ్రహ్మణోర్జున ॥ ౫౦॥
ఉత్సారయతితాన్ తత్సర్వాన్ కల్పాన్తోత్థాన్మహాఘనాన్ । ఏవంప్ర
వృద్ధః పవన శ్శతసంవత్సరాత్మకమ్ ॥ ౫౧ ॥ కాలంనిరన్తరంవాతి
దుర్నివారరయోత్థితః । తముగ్రమనిలంపీత్వా హరేర్నాభిసరోరు
హే ॥ ౫౨ ॥ యోగనిద్రామవాప్నోతి తస్మిన్నాథసిపద్మభూః । యోగ
నిద్రానుషక్తస్య యాతితస్యజగద్విభోః ॥ ౫౩ ॥ తావతీశర్వరీపార్థ ది
నంయావత్ప్రమాణకమ్।నిశాయాంసమతీతాయా ముత్థితోవేగవాన్ప్ర
నః ॥ ౫౪ ॥ సృజత్యఖిలజన్తూన్వై పూర్వవచ్చాసనాద్ధరేః । కల్పేకల్పే
సముచితై రూపైఃపాతిజగద్ధరిః ॥ ౫౫ ॥ అస్మిన్కల్పే శ్వేతవర్ణాం ప్రా
ప్తవాన్యజ్ఞపోత్రితాం । వరాహవపుషాదేవో విహరన్నవనీతలే ॥ ౫౬॥
స్వపూర్వనియతావాసం ప్రపేదే వేఙ్కటాచలమ్ । స్వామిపుష్కరిణీతీ
రే చరంశ్చిరమధోక్షజః ॥ ౫౭ ॥ భక్త్యాపరమయాయుక్త మపశ్యజ్జలజా
సనమ్ । సంపూజ్యప్రార్థయామాస బ్రహ్మతంభూతభావనమ్ ॥ ౫౮ ॥
పురాతనీంనిజాంస్వామి న్భజదివ్యాంతనూమితి।గృహీత్వానునయంతస్య
త్యక్త్వాతాంసూకరాకృతిమ్ ॥ ౫౯ ॥ అనన్యభజనీయాంస్వాం ప్రాపవి
శ్వాత్మకాంతనుమ్। తథాస్థితంగిరౌతత్ర కృత్వావ్యక్తాసిహామూర్జితమ్॥
౬౦ ॥ ద్రష్టుంనశేకుస్సర్వేపి కాలేనబహునాపిచ ॥ అర్జునః ॥ దర్శనస్మర

ణాదీనాం హరిరిత్థమగోచరః ॥ ౬౧ ॥ కథం ప్రత్యక్షతాం ప్రాప మానుషాణాం మహామునే। భాగ్యభూతో౽థ జగతాం యః కో వా౽౽రాధ్యతం విభుమ్॥౬౨॥ ఏవం ప్రకాశయామాస కథామేతాం నివేదయ॥౬౨॥ హరికథా శ్రవణం దురితాపహం కథయ తాం సకలాగమవిద్భవాన్ । సుకృతినాం నను సంప్రతి ధుర్యతా మునివరేణ్య మమాద్య సమాగతా ॥ ౬౩ ॥ ... *

ఇతి స్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే వరాహావతార కీర్తనం నామాష్టమో౽ధ్యాయః.

శఙ్ఖాభిధాననృపవృత్తాన్తః.

భరద్వాజః ॥ శృణు పార్థ ప్రవక్ష్యామి కథామాశ్చర్యకారిణీమ్। యథా సా భగవానస్మిన్ క్షేత్రే ప్రాప్తః ప్రకాశతామ్ ॥ ౧ ॥ శ్రుతాభిధానో నృపతిరస్తి హైహయవంశజః। యః ప్రజాస్స్వా ఇవ చిరం శశాస ధరణీప్రజాః ॥ ౨ ॥ తస్య పుత్రో గుణనిధిశ్శఙ్ఖో నామ మహీపతిః । పాలయామాస వసుధాం సర్వశాస్త్రవిశారదః ॥ ౩ ॥ తస్య విష్ణౌ జగన్నాథే పుణ్డరీకాయతేక్షణే । బభూవ నిశ్చలా భక్తిః పరిత్యక్తాన్యసంశ్రయా ॥ ౪ ॥ దేవదేవం జగన్నాథ మనన్తం పురుషోత్తమమ్। ప్రగాఢనిశ్చయో నిత్యం ధ్యాయన్నద్భుతవైభవమ్ ॥ ౫ ॥ చక్రే వ్రతాని పుణ్యాని దానాని వివిధాని చ। వేదవేద్యస్య నియతం ప్రీత్యర్థం మధువిద్విషః ॥ ౬ ॥ తముద్దిశ్యైవ విదధే వాజిమేధాదికాన్క్రతూన్ । యథోక్తదక్షిణా యోగాత్ప్రీణితాశేషభూసురః ॥ ౭ ॥ ఇష్టాపూర్తాత్మకం చక్రే కర్మజాతమతన్ద్రితః । విన్యస్తహృదయో నిత్యం కేశవే భక్తవత్సలే ॥ ౮ ॥ స్మరత్యజస్రం గోవిన్దం జపత్యచ్యుతమవ్యయమ్। పూజయత్యబ్జనయనం సంకీర్తయతి శార్ఙ్గిణమ్ ॥ ౯ ॥ శృణోతి సతతం రాజా సంసారార్ణవతారిణీః। పౌరాణికైస్సమాఖ్యాతాః పవిత్రా వైష్ణవీః కథాః ॥ ౧౦ ॥ బ్రాహ్మణానర్చతి స్మాయం హరిప్రీత్యర్థమేవ చ । ఇత్థం సర్వాత్మనా యుక్తో ప్యత్రాన్తం పృథివీపతిః ॥ ౧౧ ॥ నాపశ్యచ్ఛాశ్వతైశ్వర్యం స్వాతన్త్రం పురుషోత్తమమ్ । అప్రాప్య దర్శనం విష్ణోస్స సర్వయజ్ఞమయాత్మనః ॥ ౧౨ ॥ సశోకాక్రాన్తహృదయః పరాం చిన్తామ

చిన్తాకులంశఙ్ఖనృపమ్ప్రత్యదృశ్యరూపభగవదుక్తిః.

పాగమత్ ॥ శంఖః ॥ పరస్పహస్రైర్జననై రతీతైర్ధర్మక్రుతంబహు ॥ ౧౩॥ కృతంమయాయదప్రాప్తం హృషీకేశస్యదర్శనమ్ । ఉపార్జితానాంతపసా మనేకైఃపూర్వజన్మభిః ॥ ౧౪ ॥ అఖణ్డంహిఫలంవిష్ణో ర్దర్శనంమధుఘాతినః । కథన్న్వయాయాద్భగవా న్విషయంమమనేత్రయోః ॥ ౧౫ ॥ కదావాలభ్యతేశ్రేయ స్తద్వాక్యాకర్ణనాత్మకమ్ । హాధిఙ్మాంవిహితాగసం క్రియాసాఫల్యవర్జితమ్ ॥ ౧౬ ॥ నారాయణకృపాదూరం సంసారక్లేశగోచరమ్ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇతిచిన్తాకులేతస్మి న్రాజ్ఞి జీవితనిస్పృహే ॥ ౧౭ ॥ అదృశ్యమూర్తిస్సర్వేషాం శృణ్వతామాహకేశవః ॥శ్రీభగవాన్॥ మాశోకస్యవశంయాయా శ్శృణువక్ష్యామి తేహితమ్ ॥ ౧౮ ॥ మదేకశరణం సాధుం త్వాంత్యక్ష్యామికథంనృప । అయంవేఙ్కటనామాద్రి స్త్రిషులోకేషువిశ్రుతః ॥ ౧౯ ॥ వైకుణ్ఠాదపిమేరాజ న్నావాసోతిప్రియావహః। తంగత్వాభూధరవరం తవభక్త్యాతపస్యతః ॥ ౨౦॥ గతేసహస్రేవర్షాణాం యాస్యామ్యాలోకనీయతామ్। భవానిహోద్యతోగన్తుం మమదర్శనమఞ్జసా ॥ ౨౧ ॥ క్వవాసందృశ్యతేవిష్ణు రేవమాహచతుర్ముఖమ్ । నృపభాద్రాహరిర్దృష్టుం లభ్యతేనియతాత్మభిః॥ ౨౨॥గచ్ఛత్రేతేతిమునయో కథయామాసపద్మభూః । అమ్భోజసమ్భవేనేత్థ మాదిష్టఃకుమ్భసమ్భవః ॥ ౨౩ ॥ అఞ్జనాద్రామదావాసే తపస్తప్తుంసమేష్యతి । తస్మిన్మహీధరేపుణ్యే కృతవాసోభవానపి ॥ ౨౪॥ ఆరాధ్యమాంతపోనిష్ఠో మమదర్శనమాప్స్యసి।భ

భగవదుక్త్యాశఙ్ఖనృపస్యశ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

రద్వాజః ॥ ఇత్యాజ్ఞప్తోభగవతా శఙ్ఖోదానవవైరిణా ॥ ౨౫॥జగామప్రీతిమతులాం ధన్యోస్మీతిస్వచేతసి । విన్యస్యతనయంవజ్రం ప్రజాపాలనకర్మణి॥ ౨౬ ॥ గోవిన్దదర్శనాపేక్షీ నారాయణగిరింయయౌ । అస్యశృఙ్గేనముత్తుఙ్గే స్వామిపుష్కరిణీంశుభామ్ ॥ ౨౭ ॥ దివ్యైఃపయోభిరాపూర్ణా మపశ్యదమృతోపమైః । అనేకసిద్ధగన్ధర్వ దేవర్షిగణసేవితామ్ ॥ ౨౮ ॥ భవతాపప్రశమనీం సర్వతీర్థసమాశ్రయామ్ । జలకాకబకక్రౌఞ్చ హంసకారణ్డవాకులామ్ ॥ ౨౯ ॥ కుముదోత్పలరాజీవసౌగన్ధికమనోహరామ్। తాం దృష్ట్వాపద్మినీందివ్యాం తత్తీరేవిహితోటజః ॥ ౩౦ ॥ తోషితస్నానపా

నాద్యైనిర్వికల్పమనోగతిః । సర్వకర్మాణివిన్యస్యజగదీశేజనార్దనే ॥ ౩౧ ॥

భగవద్దర్శనార్థమగస్త్యస్య శ్రీవేఙ్కటాచలాగమనమ్.

జపధ్యానపరోనిత్యంతపస్తేపేసుదారుణమ్ । తస్మిన్నేవమునిఃకాలేశాసనాత్పరమేష్ఠినః ॥ ౩౨ ॥ అగస్త్యోవ్యాససాదాద్యం శైలంమునిశతావృతః । ప్రతీచీందిశమారభ్యకృతయత్నఃప్రదక్షిణే ॥ ౩౩ ॥ పశ్యంస్తీర్థానిపుణ్యానిబభ్రామసుచిరంగిరౌ । తత్రతత్రదదర్శాసౌ హరిదర్శనలాలసాన్ ॥ ౩౪ ॥ విరించిగుహశక్రేశవిష్వక్సేనాదికాన్క్రమాత్ । సనకాద్యాంశ్చయోగీన్ద్రాన్నారదప్రముఖానృషీన్ ॥ ౩౫ ॥ సిద్ధగన్ధర్వదైతేయయక్షరాక్షసపన్నగాన్ । తైస్తైస్సమ్మాన్యమానోఽసౌ ప్రశ్రయప్రియభాషణైః ॥ ౩౬ ॥ పశ్యన్నాశ్చర్యభూతాని సర్వాణివిచచారహ । స్నాత్వాతీర్థేషుసర్వేషు స్వస్తధారాదికేషుచ ॥ ౩౭ ॥ తత్రతత్రార్చయామాస గోవిన్దంజగతాంపతిమ్ । ఏవంభ్రాన్త్వాగతేఽబ్దానాం సహస్రేమునిసత్తమః ॥ ౩౮ ॥ అపశ్యన్పుణ్డరీకాక్షంచిన్తాశోకపరోఽభవత్ । తస్మిన్కా-

అగస్త్యప్రీతిగురువస్వాద్యుక్తిః.

లేసమాజగ్ముర్ధిషణోశనసౌపునః ॥ ౩౯ ॥ రాజోపరిచరోనామ వసుశ్చ తమృషీశ్వరమ్ । అస్మాకంసఫలంజాతంజీవితంమునిసత్తమ ॥ ౪౦ ॥ దృష్టో భవాన్యదస్మాభిర్నారాయణఇవాపరః । బ్రహ్మణాలోకనాథేన యదా దిష్టావయంమునే ॥ ౪౧ ॥ అచ్యుతాలోకనపరాస్తదిదంకథ్యతేతవ । అస్తిదక్షిణదిగ్భాగే వేఙ్కటోనామభూధరః ॥ ౪౨ ॥ శ్వేతద్వీపాదపి హరేరావాసోఽయమభీప్సితః । తస్మిన్గిరావగస్త్యస్యశిష్యస్యచమహీపతేః ॥ ౪౩ ॥ దర్శయిష్యతిగోవిన్దోనిజరూపంజగద్గురుః । తదానీంసర్వదేవానామృషీణాంయక్షరక్షసామ్ ॥ ౪౪ ॥ అస్మాకందేవదేవస్య దర్శనంసమ్భవిష్యతి । అచిరేణైవతద్భావితతస్త్యక్తకల్మషాః ॥ ౪౫ ॥ అన్వేష్టుంగచ్ఛతాగస్త్యంతస్మిన్నారాయణాచలే । ఇత్యాజ్ఞప్తావయంధాత్రాసమాగమ్యాత్రభాగ్యతః ॥ ౪౬ ॥ దృష్టవన్తోమహాభాగభవన్తంభూరితేజసమ్ । భవతాసహితాగత్వా స్వామిపుష్కరిణీతటే ॥ ౪౭ ॥ తమప్యాలోకయిష్యామశ్శఙ్ఖంభాగవతోత్తమమ్ ॥ భరద్వాజః ॥ గీష్పతిప్రముఖైరిత్థ

అగస్త్యాదికృతశ్రీవేఙ్కటాచలస్థరమ్యవస్తుదర్శనమ్.

మాదిష్టః కుమ్భసమ్భవః ॥ ౪౮ ॥ శోకజాలం పరిత్యజ్య యయావాత్తైస్సహితోద్రుతమ్। స దదర్శ మహావృక్షాన్ ఫలపుష్పభరానతాన్॥ ౪౯॥ ప్రరూఢశాఖానికరచ్ఛాయాచ్ఛాదితదిక్తటాన్ । సింహాదన్తావళవ్యాఘ్ర వరాహమహిషాదికాన్ ॥ ౫౦ ॥ మృగానాలోకయామాస పన్థానంచాన్తరాన్తరా। తైస్తదాసీందదృశిరే సానవోప్యమ్బుభృద్భృతః ॥ ౫౧ ॥ సువర్ణరౌప్యతామ్రాది శోభితాస్తత్రతత్రతు । ఉచ్చలచ్ఛీకరాసారనిర్వాపితదివౌకసః ॥ ౫౨ ॥ వేగోద్ధృతశిలాదృష్టాశ్శతశోగిరినిర్ఝరాః । తేషామాపాదయామాస ప్రమోదం మన్దమారుతః ॥ ౫౩ ॥ కమలామోదసంవాహీ విచరన్గిరిసానుషు । శుకానాంకోకిలానాఞ్చ తదాశుశ్రువిరే గిరః॥ ౫౪ ॥ తత్రతత్ర సమాసీనాన్వి స్తీర్ణాసు ద్రుషత్సు తే । సిద్ధానపశ్యన్కృష్ణస్యగాయతో గుణవైభవమ్ ॥ ౫౫ ॥ అగస్త్యప్రముఖాస్సర్వే పరిక్రమ్య మునీశ్వరాః । స్వామిపుష్కరిణీం దివ్యాం దదృశుర్విమలోదకామ్ ॥ ౫౬ ॥ తత్తీరే విహితావాసమపశ్యఞ్ఛఙ్ఖభూపతిమ్। వాఙ్మనఃకాయజంకర్మ సన్నివేశ్య స్థితంహరౌ ॥ ౫౭ ॥ స తానాలోక్య సహసా మునీన్ద్రాన్సంశితవ్రతాన్।యథోక్తమకరోత్పూజాం ప్రణామస్తుతిపూర్వికామ్॥ ౫౮ ॥ ఆసీనాస్తత్ర తే సర్వే సంభావ్యాన్యోన్యముత్సుకాః । గోవిన్దకీర్తనపరాః కృతార్థత్వంప్రపేదిరే ॥ ౫౯ ॥ ... ... *

ఇతిస్కాన్దపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవత్సన్దర్శనేప్సయా శ్రీవేఙ్కటాచలమ్ప్రతిశఙ్ఖాగస్త్యాదిసమాగమకథనంనామ నవమోధ్యాయః.

అగస్త్యశఙ్ఖాదితపస్తుష్టభగవదావిర్భావఘట్టః.

భరద్వాజః ॥ తేషాంహరాజగన్నాథే సమావేశితచేతసామ్ । దినత్రయంగతంతత్ర పూజాస్తోత్రపరాత్మనాం ॥ ౧ ॥ తృతీయేదివసేప్రాప్తే తేసర్వేనిద్రితానిశి । అన్తేచతుర్థయామస్య దదృశుస్స్వప్నముత్తమమ్ ॥ ౨ ॥ శఙ్ఖచక్రగదాపాణిం ప్రసన్నంపురుషోత్తమమ్ । వరదానాయసంప్రాప్తమపశ్యన్ తే సరలోచనమ్ ॥ 3 ॥ ఉత్థాయముదితాత్మానో గృహా

న్నిర్గత్యాపావనే । స్వామిపుష్కరిణీతోయే సస్నుర్విధివదాదరాత్ ॥ ౪ ॥ విధాయవిధివత్కర్మ సర్వేదినముఖోచితమ్ । గృహాన్ప్రీత్యాయయుర్దేవమారాధయితుమచ్యుతమ్॥౫॥ సద్యశ్శ్రీయస్కరంమార్గే నిమిత్తం పక్షిసూచితమ్ । దృష్ట్వాప్రసాదం దేవస్య కరస్థంమేనిరేతదా ॥ ౬ ॥ తతస్త్రిలోకకర్తారం పూజయిత్వాజనార్దనమ్ । తుష్టువుర్వివిధైస్తోత్రైః పవిత్రైర్వేదవర్ణితైః ॥ ౭ ॥ స్తోత్రావసానేకాన్తేయమునీన్ద్రైఃకుమ్భసమ్భవః । జజాపశఙ్ఖసహితోమన్త్రమష్టాక్షరంహరేః ॥ ౮ ॥ ఇత్థంతేషాంజగత్స్వామి న్యచ్యుతేర్పితచేతసామ్ । అగ్రభాగేప్రాదురభూదేకంతేజోమహాద్భుతమ్ ॥ ౯ ॥ అనేకకోటిసఙ్ఖ్యానా మాదిత్యేన్దుహవిర్భుజామ్ । ఏకీభూయామ్బరతలే జ్యోతిర్జాలమివస్థితమ్ ॥ ౧౦ ॥ తత్తేజోవీక్ష్యతేసర్వే నితాన్తాశ్చర్యగోచరాః । దధ్యుర్నారాయణందివ్యం పరమానన్దవిగ్రహమ్ ॥ ౧౧ ॥ వాఙ్మానసపథాతీతంవిశ్రుతైశ్వర్యభాసురమ్। సహస్రనేత్రం సాహస్రబాహుపాదైస్సమన్వితమ్॥౧౨॥ తప్తకార్తస్వరనిభస్ఫురత్కాన్తిమనోహరమ్ । దంష్ట్రాకరాళందుర్దర్శంవమన్తందహనచ్ఛటాః॥ ౧౩॥ కౌస్తుభేనవిరాజన్తందధానమురసిశ్రియమ్। అవిచిన్త్యమనాద్యంతమత్యన్తభయదాయకమ్ ॥ ౧౪ ॥ ప్రకాశయన్తంబ్రహ్మాణ్డంసర్వమాత్మనిసర్వగమ్ । అగస్త్యశఙ్ఖప్రముఖాస్తేసర్వేహృష్టచేతసః॥ ౧౫ ॥ తమాలోక్యజగన్నాథం భూయోభూయోవవన్దిరే । భ్రమన్తిలోకరక్షార్థ మాయుధానితదాహరేః॥ ౧౬॥ నిజతేజోబలోపేతాన్యాజగ్ముస్తంనిషేవితుమ్। చక్రమర్కప్రభందివ్యాగదాఖడ్గశ్చనన్దకః ॥ ౧౭ ॥ పుణ్డరీకంచోగ్రరవఃపాఞ్చజన్యశ్శశిప్రభః।తదాబ్రహ్మాణ్డమఖిలంపూరయామాసనిర్భరః॥౧౮॥పాఞ్చజన్యస్యనినద స్సర్వాసురభయఙ్కరః । పాఞ్చజన్యధ్వనింశ్రుత్వా నితాన్తాశ్చర్యభీషణమ్ ॥ ౧౯ ॥ ఆయయుర్దేవతాస్సర్వా స్స్వంస్వంవాహనమాస్థితాః । బ్రహ్మరుద్రశ్శతమఖస్సనకాద్యాశ్చయోగినః ॥ ౨౦ ॥ వసిష్ఠముఖ్యామునయోగన్ధర్వోరగకిన్నరాః । విష్వక్సేనోగరుత్మాంశ్చవిష్ణుభృత్యాజయాదయః॥ ౨౧॥ సరూపాశ్చైవయేనిత్యాశ్శ్వేతద్వీపనివాసినః। సుమనోద్రుమసమ్భూతాసుమనోవృష్టిరద్భుతా ॥ ౨౨ ॥ పపాత మేదురామోదమోదితాశేషమానసా। ననృతుర్దివ్యసుదృశోజగుఃకిన్నర

పుఙ్గవాః ॥ ౨౩ ॥ తుష్టువుర్హర్షతరళాస్సురగన్ధర్వచారణాః । దృష్ట్వా తే పుణ్డరీకాక్షం ప్రసన్నం భక్తవత్సలమ్ ॥ ౨౪ ॥ ప్రణమ్యాతోషయామాసు స్సాష్టాఙ్గం వివిధైస్స్తవైః ॥ బ్రహ్మాదయః ॥ జయ విష్ణో కృపాసిన్ధో జయ తామరసేక్షణ ॥ ౨౫ ॥ జయ లోకైకవరద జయ భక్తార్తిభఞ్జన । అనన్తమక్షరం శాన్తమవాఙ్మనసగోచరమ్ ॥ ౨౬ ॥ కో వా భవన్తం జానాతి చిదానన్దమయాత్మకమ్ । అణోరణుతరం స్థూలాత్స్థూలం సర్వాన్తరస్థితమ్ ॥ ౨౭ ॥ త్వామామనన్తి పురుషం ప్రకృతేః పరమచ్యుతమ్ । వేదాన్తసారరూపం త్వాం సర్వాన్తర్బాహ్యవర్తినమ్ ॥ ౨౮ ॥ కో హి వర్ణయితుం శక్తో మాయయా త్వేషు దేహిషు । భవదీయమిదం రూపం దృష్ట్వాతిభయదాయకమ్ ॥ ౨౯ ॥ భయోద్విగ్నా వయం సద్యశ్శాన్తం రూపం భజస్వ హ ॥ భరద్వాజః ॥ ఇతి స్తుతో విరిఞ్చాద్యైః ప్రసన్నో గరుడధ్వజః ॥ ౩౦ ॥ మేఘ

బ్రహ్మాదిప్రార్థనయా భగవద్గృహీతసౌమ్యరూపప్రకారః.

ఘోషప్రతిమయా వాచా సాదరమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ భయావహమిమాం మూర్తిముత్సృజ్యాహం ప్రియావహామ్ ॥ ౩౧ ॥ శాన్తం రూపం భజిష్యామి మాం పశ్యత నిరాకులాః । ఇత్యుక్త్వాన్తర్హితో భూత్వా తస్మిన్నేవ క్షణాన్తరే ॥ ౩౨ ॥ విమానే రత్నఖచితే బభౌ వసుఖదర్శనః । చన్ద్రబిమ్బాననశ్శాన్తో నీలోత్పలదళద్యుతిః ॥ ౩౩ ॥ సువర్ణవర్ణవసనో రత్నభూషణభూషితః । శఙ్ఖచక్రగదాపద్మలసత్కరచతుష్టయః ॥ ౩౪ ॥ తమాలోక్య రమాకాన్తం భూయో భూయో వవన్దిరే । సన్తోషయిత్వా బ్రహ్మాదీనభీష్టప్రతిపాదనైః ॥ ౩౫ ॥ అవోచద్వినయానమ్రమగస్త్యం మునిపుఙ్గవమ్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ త్వం మునీన్ద్ర వ్రతైర్ఘోరైశ్శీర్ణగాత్రః ప్రతిసంప్రతి ॥ ౩౬ ॥ పరిక్లిష్టోసి దాస్యామి వరాంస్తేభీప్సితాన్వద ॥ భరద్వాజః ॥ నిశమ్య వాక్యం శ్రీభర్తుః ప్రణమ్య చ పునః పునః ॥ ౩౭ ॥ సరోమాఞ్చితసర్వాఙ్గః కు

అగస్త్యప్రార్థనయా స్వర్ణనద్యా భగవద్దత్తసర్వాధికత్వప్రాప్తిః.

మ్భజన్మా వచోబ్రవీత్ ॥ అగస్త్యః ॥ యద్ధుతం యత్తపస్తప్తం యదధీతం శ్రుతం మయా ॥ ౩౮ ॥ తత్సర్వం సఫలం జాతమాదృతోస్మి యతస్త్వయా । ఏషోహమేవ ధర్మాత్మా త్రిషు లోకేష్వపి ప్రభో ॥ ౩౯ ॥ త్వాం విచిన్వన్త

మధునా మామన్విష్యాగతోఽసి యత్ । త్వత్ప్రసాదాత్పురైవాహం ప్రా
ప్తాఖిలమనోరథః ॥ ౪౦ ॥ న పశ్యామి విచిన్త్యాపి ప్రాప్యం సంప్రతి మాధవ।
తథాపి చాపలాదేతత్తవ విజ్ఞాప్యతే ప్రభో ॥ ౪౧ ॥ త్వత్పాదామ్బుజయో
ర్భక్తిమేవం కురు నిరన్తరామ్ । అవధారయ చైతత్త్వం సురప్రార్థనయా
మయా ॥ ౪౨ ॥ నదీ సువర్ణముఖరీ స్నాతాఘౌఘవినాశినీ । సాఽభవచ్ఛై
లకటకసమాసన్నా సమాగతా ॥ ౪౩ ॥ తాం కృతార్థయ లోకేశ త్వదను
గ్రహవృత్తిభిః। సువర్ణముఖరీతోయే స్నాత్వా యే వేఙ్కటేస్థితమ్॥ ౪౪॥
పశ్యన్తి భుక్తిముక్త్యోస్తు భూయాసుర్భాజనాని తే । అల్పాయుషో నరా
మూఢా జ్ఞానయోగపరిచ్యుతాః ॥ ౪౫ ॥ న శక్నువన్తి త్వాం ద్రష్టుం వ్రతా
ధ్యయనకర్మభిః । సదాస్మిన్స్థితశ్శైలే సర్వేషాం చ జగద్గురో ॥ ౪౬ ॥
ప్రసాదసుముఖో దేవ కాఙ్క్షితార్థప్రదో భవ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యత్ప్రార్థి
తం త్వయా విప్ర తత్తథైవ భవిష్యతి ॥ ౪౭ ॥ నూనమప్రతిమా లోకే మయి
భక్తిః కృతా త్వయా। జాహ్నవీవ నదీ సేయం సువర్ణముఖరీ మునే॥ ౪౮॥
స్యాదాశాస్యా సురాణాం చ వాఞ్ఛితశ్రీవిధాయినీ । స్వామిపుష్కరిణీ చే
యం నదీ మాహాత్మ్యసమన్వితా॥ ౪౯ ॥ సంక్రమిష్యతి తాం దివ్యాం నదీం తీర్థౌ
ఘసంశ్రయా। వైకుణ్ఠనామ్ని శైలేఽస్మిన్నద్యప్రభృతి సర్వదా ॥ ౫౦ ॥ కృత
వాసో భవిష్యామి మునే ప్రార్థనయా తవ । సువర్ణముఖరీస్నానక్షాళితా
ఘౌఘకర్దమాః॥ ౫౧ ॥ అస్మిన్వైకుణ్ఠశైలే మాం యే పశ్యన్తి సమాహితాః।
భువి పుత్రాదిసమ్పన్నాస్సర్వైశ్వర్యసమన్వితాః ॥ ౫౨ ॥ మృతాస్త్రివి
ష్టపే భోగాన్నాకల్పమనుభూయ చ । పునరావృత్తిరహితం కేవలానన్దభా
సురమ్ ॥ ౫౩ ॥ మత్పదం సమవాప్స్యన్తి నాత్ర కార్యా విచారణా । మాం
ద్రష్టుమాగతాన్సర్వాన్ ప్రతీక్ష్యాభీప్సితైశ్శుభైః ॥ ౫౪ ॥ యోజయిష్యా
మి సతతం త్వద్వచోగౌరవాన్మునే । పుత్రార్థినాం బహూన్పుత్రాన్ ధనా
ని చ ధనార్థినామ్ ॥ ౫౫ ॥ తథైవారోగ్యకామానాం రోగశాన్తిం గరీయసీ
మ్ । తీవ్రాపత్పరిభూతానాం తథైవాపన్నివారణమ్ ॥ ౫౬ ॥ దాస్యా
మ్యభీప్సితాన్భోగాన్దుర్లభానపి సర్వదా । యే యాన్కామానపేక్ష్యేహ

ప్రేతా స్తేమాంసమాగతాః ॥ ౫౭ ॥ అవాప్నువన్తి తేసర్వే తాంస్తాన్కా
మాన్నసంశయః । స్థితావాయత్రకుత్రాపి మాంస్మరన్తినరోత్తమాః ॥

శఙ్ఖనృపవరప్రదానపూర్వకభగవదన్తర్ధానమ్.

౫౮ ॥ తేసర్వేవాఞ్ఛితాంసిద్ధిం లభన్తేమత్ప్రసాదతః ॥ భరద్వాజః ॥
ఇత్యుక్త్వాతంమునిందేవ శ్శఙ్ఖమాలోక్యభూపతిమ్ ॥ ౫౯ ॥ శృణ్వతాం
బ్రహ్మముఖ్యానా మిదంవచనమబ్రవీత్ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోస్మి శ
ఙ్ఖభక్త్యాతే వృణీష్వాభీప్సితంవరమ్ ॥ ౬౦ ॥ దదామివరదోహంతే క్రి
ష్టస్యతపస్యతః ॥ శఙ్ఖః ॥ నయాచేన్యన్మహాబాహో త్వత్పాదామ్బు
జసేవనాత్ ॥ ౬౧ ॥ యాంప్రాప్నువన్తిత్వద్భక్తా స్తాంయాచేగతిము
త్తమాం ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ యత్ప్రార్థితంత్వయాశఙ్ఖ తత్తథైవభవిష్యతి ॥
౬౨ ॥ మత్సేవాయోగభవ్యానా మలభ్యంకిమువిద్యతే । ఆకల్పమిన్ద్రలోక
స్థో హ్యప్సరోగణసంయుతః ॥ ౬౩ ॥ భుక్త్వాబహువిధాన్భోగాం స్తతో
మల్లోక్యమేష్యసి । ఏవందదౌవరానిష్టా ఞ్ఛంఖాయపృథివీభృతే ॥ ౬౪ ॥ నా
రాయణోజగద్యోని ర్భజతాంకల్పభూరుహః ॥ తతోబ్రహ్మాదికాన్త్సర్వా
న్విసృజ్యకమలేక్షణః ॥ ౬౫ ॥ సంస్తూయమాన స్తైర్భక్త్యా తత్రైవాన్త

భరద్వాజకథితశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యనిగమనమ్.

ర్దధేప్రభుః ॥ భరద్వాజః ॥ వేఙ్కటాద్రేఃప్రభావోయ మాఖ్యాతోభవతే
ర్జున ॥ ౬౬ ॥ నరాఃపాపైఃప్రముచ్యన్తే శ్రుత్వేమాంపావనీంకథామ్ ।
వారాహంరూపముత్సృజ్య బ్రహ్మణాభ్యర్థితోహరిః ॥ ౬౭ ॥ ముమోదాత్రా
ద్భుతాకారో మాయయామోహయన్జగత్ । పశ్చాదగస్త్యశఙ్ఖాభ్యాం
ప్రార్థితస్సుఖదర్శనమ్ ॥ ౬౮ ॥ దదౌనితాన్తసుభగం శాన్తంభోగాత్మకం
వపుః । నారాయణంవేఙ్కటాద్రిం స్వామిపుష్కరిణీంతథా ॥ ౬౯ ॥ ఇ
మామాఖ్యాంచసంస్మృత్య ముచ్యన్తేపాతకైర్జనాః । వేఙ్కటాద్రిసమం
స్థానం బ్రహ్మాణ్డేనాస్తికిఞ్చన ॥ ౭౦ ॥ వేఙ్కటేశసమోదేవో నభూతోనభ
విష్యతి । వేఙ్కటాద్రిసమంస్థానం నభూతంనభవిష్యతి ॥ ౭౧ ॥ స్వామి
సరస్సమంతీర్థం నకుత్రాపిచవిద్యతే । ప్రాతరుత్థాయయేనిత్యం వేఙ్క

ఙ్కేశంస్మరన్తివై ॥౨౨॥ తేషాంకరస్థామోక్షశ్రీర్నాత్రకార్యావిచారణా। స్వామిపుష్కరిణీతీర్థే స్నాత్వాసర్వాత్మకంహరిమ్ ॥ ౨౩ ॥ యేవాపశ్యన్తినియతా వరాహాచలవాసినమ్। తేఽశ్వమేధసహస్రస్య వాజపేయశతస్యచ ॥౨౪॥ ప్రాప్నువన్తిఫలంపూర్ణం నాత్రకార్యావిచారణా। వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం యేశృణ్వన్తినరోత్తమాః ॥౨౫॥ తేషాంభుక్తిశ్చముక్తిశ్చ ఇహలోకేపరత్రచ। వేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం సఙ్క్షిప్యకథితంతవ॥ ౨౬ ॥ అతఃపరంమహానద్యాః ప్రభావఃకథ్యతేర్జున ॥ ౨౬౹ ॥ ...... *

ఇతిస్కాన్దపురాణేతీర్థఖణ్డేసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యేశ్రీవేఙ్కటాచలప్రశంసాయాగమస్త్యశంఖాదితపస్తుష్టశ్రీవేఙ్కటేశావిర్భావాదికథనంనామ దశమోధ్యాయః.

ఇత్థంస్కాన్దపురాణేతీర్థఖణ్డాంతర్గతప్రథమప్రభృతిషష్ఠపర్యన్తషడధ్యాయాత్మకసువర్ణముఖరీమాహాత్మ్యపరస్సప్తమప్రభృతిదశపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మక శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరశ్చప్రథమోభాగస్సమాప్తిమగమత్.

శ్రీరస్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

అథ స్కాన్దపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే పరద్వితీయభాగప్రారమ్భః.

పుత్రార్థమఞ్జనాకృతతపఃప్రకారః.

శ్రీసూతః ॥ పుత్రహీనాంజనాపూర్వం దుఃఖితాతపసిస్థితా । తాం దృష్ట్వామునిశార్దూలో మతంగోవిష్ణుతత్పరః ॥ ౧ ॥ అంజనాఖ్యామునా చేద మనల్పతపసిస్థితాం ॥ మతంగః ॥ సముత్తిష్ఠాఞ్జనే దేవి కిమర్థంతపసిస్థితా ॥ ౨ ॥ వదదేవిమహాభాగే కార్యంతవవరాననే ॥ అంజనా ॥ మతంగమునిశార్దూల వచనం మేశృణుష్వహ ॥ ౩ ॥ పితా మే కేసరీనామ రాక్షసశ్శివతత్పరః । శైవంఘోరంతపశ్చక్రే పుత్రార్థంతుసుదుష్కరం ॥ ౪ ॥ పార్వతీసహితశ్శంభు ర్వృషభోపరిసంస్థితః । ప్రాదురాసీత్తదాశంభు ర్దదౌతస్మైవరంశుభం ॥ ౫ ॥ రుద్రః ॥ శృణురాజన్ప్రవక్ష్యామి విధినానిర్మితం తవ । అస్మిఞ్జన్మన్యపుత్రత్వం తథాప్యన్యద్దదామి తే ॥ ౬ ॥ విశ్రుతాసర్వలోకేషు పుత్రీతవభవిష్యతి । తస్యాఃపుత్రో మహాబుద్ధి స్తవప్రీతింకరిష్యతి ॥ ౭ ॥ ఇతితస్మైవరందత్వా తత్రైవాంతర్దధే హరః । మాంలబ్ధ్వామత్పితావిప్ర కృతకృత్యోబభూవహ ॥ ౮ ॥ తతఃకాలాంతరేవిప్ర కేసర్యాఖ్యోమహాకపిః । యయాచేమాందదస్వేతి పితరంమేతతఃపితా ॥ ౯ ॥ తస్మైమాందత్తవాంశ్చైవ పారిబర్హందదౌచసః । గవాంలక్షసహస్రాణి గజలక్షంమహాత్మనః ॥ ౧౦ ॥ వాజినామర్బుదంచైవ రథానామర్బుదంతథా । వస్త్రరత్నాన్యనేకాని దాసదాసీసహస్రకం ॥ ౧౧ ॥ అంతఃపురచరానారీ నృత్తగీతవిశారదాః । దదౌవాసస్సహస్రంచ మయాసాకంమహామతే ॥ ౧౨ ॥ పత్యామేరమమాణాయా భూయాన్కాలోగతోమునే । అపుత్రాదుఃఖితావిప్ర వ్రతానివివిధానిచ ॥ ౧౩ ॥ కృతానిచమయాతత్ర కిష్కింధాయాంమహాపురి । మాఘేమాసిచవిప్రేంద్ర వైశాఖేకార్తికేతథా ॥ ౧౪ ॥

స్నానదానవ్రతాదీనిచాతుర్మాస్యవ్రతంతథా । నమస్కారంతథావిప్రప్రదక్షిణమనుత్తమం ॥ ౧౫॥ సాలగ్రామంతథాన్నంచదీపదానంతథైవచ। గోదానంతిలదానంచవస్త్రదానంమహామునే ॥ ౧౬ ॥ భూదానంవారిదానంచగంధపుష్పాదికంమునే । యానియానిచముఖ్యానివైష్ణవానివ్రతానిచ ॥౧౭॥ మయాకృతానిసర్వాణిసత్పుత్రఫలకాంక్షయా। శ్రవణాదిషుయత్ప్రోక్తంవ్రతంవిప్రైర్మహాత్మభిః॥ ౧౮ ॥ మయాకృతంచవిప్రేంద్రతుష్ట్యర్థంమాధువిద్విషః । యానియానిచముఖ్యానిఫలానివివిధానిచ॥ ౧౯ ॥ మయాదత్తానిసర్వాణిసత్పుత్రఫలకాంక్షయా । మయాకృతాన్యసంఖ్యానివ్రతానివివిధానిచ ॥ ౨౦॥ పుత్రంతథాప్యలబ్ధ్వాహందుఃఖితాతపసిస్థితా। భవిష్యతికథంవిప్రపుత్రస్త్రైలోక్యవిశ్రుతః॥ ౨౧॥ యయాచేహంమునిశ్రేష్ఠప్రణతాచతవాగ్రతః । వదస్వమునిశార్దూలదీనాహంతపసిస్థితా ॥ ౨౨ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఏవంవదంతీంతాంప్రాహమతంగోమునిసత్తమః॥ శృణుమద్వచనందేవిపుత్రపౌత్రప్రదాయకం॥ ౨౩॥ ఇతోదక్షిణదిగ్భాగేదశయోజనదూరతః। ఘనాచలఇతిఖ్యాతోనృసింహస్యనివాసభూః॥ ౨౪॥ తస్యోపరిమహాభాగేబ్రహ్మతీర్థంమనోహరం । తస్యాపిపూర్వదిగ్భాగేదశయోజనమాత్రతః ॥ ౨౫ ॥ సువర్ణముఖరీనామనదీనాంప్రవరానదీ । తస్యాఏవోత్తరేభాగేవృషభాచలనామతః ॥ ౨౬ ॥ తస్యాగ్రేసరసీనామ్నాస్వామిపుష్కరిణీశుభా । గత్వాదృష్ట్వాశుభంతోయంమనశ్శుద్ధింగమిష్యసి ॥ ౨౭ ॥ తత్రస్నాత్వావిధానేనవరాహంతంప్రణమ్యచ । వేంకటేశంనమస్కృత్యతతోగచ్ఛవరాననే ॥ ౨౮ ॥ ఉత్తరేస్వామితీర్థస్యసింహశార్దూలసంయుతే । చూతపున్నాగపనసైర్వకుళామలకైశ్శుభైః॥ ౨౯॥ చందనాగరునింబైశ్చతాళహింతాలకింశుకైః । కపిత్థాశ్వత్థబిల్వైశ్చఇంగుదైశ్చవరాననే ॥ ౩౦ ॥ ఏతాదృశైర్మహాపుణ్యైర్వృక్షైశ్చవివిధైశ్శుభైః। వియద్గంగేతివిఖ్యాతంతీర్థమేకంవిరాజతే ॥ ౩౧ ॥ తస్మింస్తీర్థేఽంజనేదేవిసంకల్పవిధిపూర్వకం । స్నాత్వాపీత్వాశుభంతీర్థంతీర్థస్యాభిముఖస్థితా ॥ ౩౨ ॥ వాయుముద్దిశ్యహేదేవితపఃకురువరాననే। దేవైశ్చరాక్షసైర్విప్రైర్మనుజైర్మునిసత్తమైః॥ ౩౩ ॥ మృగైఃపక్షిభిరస్త్రైశ్చశస్త్రైశ్చవివిధైశ్శుభైః। అవధ్యోభవితాపు

త్ర స్తపసాతేనసంశయః ॥ ౩౪ ॥ శ్రీసూత ఉ॥ ఇతిప్రోక్తాంజనాదేవీతంప్రణ
మ్యపునఃపునః । భర్త్రాసాకంయయావాశువేంకటాచలసంజ్ఞకం ॥౩౫॥
కాపిలంతీర్థమాసాద్యస్నాత్వానిర్మలమానసా । వేంకటాద్రింసమారు
హ్యస్వామిపుష్కరిణీంయయౌ॥ ౩౬॥ స్నాత్వావరాహమానమ్యవేఙ్కటే-
శకృతానతిః । మతంగస్యఋషేర్వాక్యంస్మరంతీచముహుర్ముహుః ॥
౩౭ ॥ వియద్గంగాంయయౌవాశుచాఞ్జనామంజుభాషిణీ । స్నాత్వాపీత్వా
శుభంతోయంతీరేతస్యతదున్ముఖీ ॥ ౩౮॥ ప్రాణవాయుంసముద్దిశ్యతపశ్చ
క్రేయతవ్రతా। ఫలాహారంజలాహారంనిరాహారంతతఃపరం॥ ౩౯ ॥ సహ
స్రాబ్దంతపశ్చక్రేన్యస్తనాసాగ్రదృష్టికా । వయస్యావిపులానామశుశ్రూ
షామకరోచ్ఛుభా ॥ ౪౦ ॥ వర్షాణాంచసహస్రాణితేవాయుస్తోషితోమహా
మతిః । ప్రాదురాసీత్తదాతస్యైభాషమాణోమహామతిః ॥ ౪౧ ॥ మే
షసంక్రమణంభానోఃసంప్రాప్తేమునిసత్తమాః।పూర్ణిమాస్యతిథౌపుష్యేచి
త్రానక్షత్రసంయుతే॥ ౪౨॥ తవేప్సితమహందాస్యేవరంవరయసువ్రతే ।
ఇతితద్వచనంశ్రుత్వా తతఃప్రాహాంజనాసతీ ॥ ౪౩ ॥ పుత్రందేహిమ
హాభాగ వాయోదేవమహామతే।తస్యాస్తద్వచనంశ్రుత్వామాతరిశ్వాబ్ర
వీత్తతః ॥ ౪౪ ॥ పుత్రస్తేహంభవిష్యామి ఖ్యాతిందాస్యేశుభాననే ।
ఇతితస్యైవరందత్వాతత్రైవాస్తమహాబలః ॥౪౫॥ తదాబ్రహ్మాదయో
దేవాఇంద్రాద్యాలోకపాలకాః । వసిష్ఠాద్యామహాత్మానస్సనకాద్యా
శ్చయోగినః ॥ ౪౬ ॥ వ్యాసాదయశ్చవిప్రేంద్రాలక్ష్మ్యాసాకంజగత్ప
తిః । మునిపత్న్యోదేవపత్న్యఋషిపత్న్యస్తథైవచ॥ ౪౭॥ స్వంస్వంవా
హనమారుహ్యదారభృత్యసుతాదిభిః । ఆగతాస్తేమహాత్మానోద్రష్టుం
తాంతపసిస్థితాం ॥ ౪౮॥ ఆశ్చర్యమాశ్చర్యమితిబ్రువాణాబ్రహ్మాదయో
దేవగణాశ్చసర్వే । ఆలోకయంతోదివిదూరతస్తేస్థితాస్తదాబ్రహ్మమ
హేశముఖ్యాః॥ ౪౯॥ ... ... *

ఇతిస్కాన్దపురాణేశ్రీవేంకటాచలమాహాత్మ్యే- అఞ్జనాతపః
కరణప్రకారాదివర్ణనంనామ ప్రథమోఽధ్యాయః.

వ్యాసప్రోక్తాకాశగఙ్గాస్నానకాలనిర్ణయః.

శ్రీసూతః ॥ అంజనాపివరంలబ్ధ్వా భర్త్రాసాకంముమోదహ ।
బ్రహ్మాదీనాగతాన్ దృష్ట్వా విస్మయావిష్టమానసా ॥ ౧ ॥ పత్యాసాకం
తతస్సంస్థాచాఞ్జనామంజుభాషిణీ। బ్రహ్మాదిభిరనుజ్ఞాతో వ్యాసో వేదవి
దాంవరః ॥ ౨ ॥ అంజనాంతామువాచేదంమేఘగంభీరయాగిరా । వ్యా
సః ॥ అంజనేశృణుమద్వాక్యంసర్వలోకోపకారకం ॥ ౩ ॥ మతంగస్య
ఋషేర్వాక్యంశ్రుత్వానిర్మలచేతసా । యస్మాత్తువేంకటంగత్వాతపఃకృ
త్వాసుదుష్కరం॥ ౪॥ ప్రసూయతేత్వయాపుత్ర శ్శూరస్త్రైలోక్యవిక్ర
మః। ఇదంతీర్థోత్తరంతస్మాత్ప్రత్యక్షదివసేతవ ॥ ౫ ॥ గంగాదీనిచతీర్థాని
సమాయాంతిజగత్త్రయే। వేఙ్కటాద్రేస్సమంతీర్థం బ్రహ్మాండేనాస్తికిం
చన ॥ ౬ ॥ తత్రాప్యత్యంతముఖ్యావై స్వామిపుష్కరిణీశుభా । తతోధి
కమిదంతీర్థంప్రత్యక్షదివసేతవ ॥ ౭ ॥ స్నానార్థంయేసమాయాంతిచి
త్రాఋక్షసమన్వితే । మేషంపూషణిసంప్రాప్తేపూర్ణిమాఖ్యేశుభేదినే ॥
౮॥శృణుతేషాంఫలందేవివక్ష్యామితవసువ్రతే। గంగాదిసర్వతీర్థేషుద్వా
దశాబ్దంవరాననే ॥ ౯ ॥ యత్ఫలంవిద్యతేదేవి తత్ఫలంభవతిధ్రువం ।
దానానికుర్వతాంపుంసాం తేషాంశృణుఫలోన్నతిం ॥ ౧౦ ॥ స్థానేతూ
క్తంఫలందేవివిద్ధితేషాంవరాననే ॥ అంజనా ॥ కార్యాణియానిదానాని
వేఙ్కటాద్రౌనగోత్తమే ॥ ౧౧ ॥ తానిసర్వాణివిప్రేంద్రవదవేదవిదాం

వ్యాసప్రోక్తశ్రీవేఙ్కటాచలకరణీయదానప్రశంసా.

వర ॥ వ్యాసః । అన్నదానంవస్త్రదానంద్వయమేతత్ప్రశస్యతే ॥ ౨౧ ॥
పితుశ్శ్రాద్ధంవిశేషేణవేఙ్కటాద్రౌనగోత్తమే । సువర్ణంయేప్రయచ్ఛం
తిప్రీతయేమధుఘాతినః ॥ ౧౩ ॥ స్వర్గలోకంసమాసాద్యమోదంతేముని
సత్తమాః । సాలగ్రామశిలాదానంయఃకరోతినగోత్తమే ॥ ౧౪ ॥ అంగ
భంగమవాప్నోతి స్వానుభూతించవిందతి । యోదదాతిద్విజేంద్రాయ
గోదానంచకుటుంబినే ॥ ౧౫ ॥ రోమసంఖ్యాప్రమాణేనవిష్ణులోకేవిరా
జతే।భూమిందదాతియోదేవిబ్రాహ్మణాయకుటుంబినే॥ ౧౬॥ తస్యపుణ్య
ఫలంవక్తుంకశ్శక్తోదివివాభువి।కన్యాందదాతియోదేవి శ్రోత్రియాయద్వి
జాతయే ॥ ౧౭ ॥ విష్ణులోకంసమాసాద్యమోదతేపితృభిస్సహ । ప్రపాం

కుర్వంతి యే దేవి శీతళోదకసంయుతాం ॥ ౧౮ ॥ తేషాం పుణ్యఫలం వక్తుం శేషేణాపి న శక్యతే। తిలం దదాతి విప్రాయ శ్రోత్రియాయ కుటుంబినే ॥ ౧౯ ॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । ధాన్యదానం ప్రశంసంతి విప్రా వేదవిదాం వరాః ॥ ౨౦ ॥ బహుపుత్రా భవిష్యంతి ధాన్యదానం ప్రకుర్వతాం । గంధచంపకపుష్పాదీన్ ఛత్రవ్యజనచామరాన్ ॥ ౨౧॥ తాంబూలం ఘనసారాదీన్ యో దదాతి ద్విజాతయే । భుక్త్వా భోగం చిరం కాలం స్వర్గలోకం తతో వ్రజేత్ ॥ ౨౨ ॥ దివ్యవర్షసహస్రం చ భుక్త్వా భోగానసేకశః। సార్వభౌమస్తతో భూత్వా తత్ర భుక్త్వా చిరం మహీం ॥ ౨౩ ॥ తతో విప్రత్వమాసాద్య వేదవేదాంగపారగః । తతో ముక్తిం సమాయాతి ప్రసాదాచ్చక్రపాణినః ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యేతత్కథితం దేవి వేంకటాచలవైభవం । య ఏతచ్ఛృణుయాన్నిత్యం యశ్చాపి పరికీర్తయేత్ ॥ ౨౫॥ సర్వపాపవినిర్ముక్తో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి । ఇత్యేతత్కథితం పూర్వం వ్యాసేనైవ మహాత్మనా ॥ ౨౬ ॥ శృణుయాద్వాపఠేద్వాపి కృతకృత్యో భవిష్యతి । తస్యైవ వంశజాస్సర్వే ముక్తిం యాంతి న సంశయః ॥ ౨౭ ॥.........*

ఇతి స్కాందపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే ఆకాశగఙ్గాస్నానకాలనిర్ణయాదికథనం నామ ద్వితీయోధ్యాయః.

ఇత్థం స్కాన్దపురాణే ప్రథమప్రభృతిదశమపర్యన్తదశాధ్యాయాత్మకసువర్ణముఖరీశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరప్రథమభాగప్రథమద్వితీయాధ్యాయాత్మకశ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరద్వితీయభాగౌ సమాప్తిమగమతామ్.

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్ ।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్॥...**

స్కాన్దపురాణాన్తర్గతసముదితాధ్యాయసఙ్ఖ్యా. ॥౧౨॥

శ్రీరస్తు.

శ్రీశ్రీనివాసపరబ్రహ్మణే నమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యై నమః.

శ్రీమతే విష్వక్సేనాయ నమః.

అథ ఆదిత్యపురాణాన్తర్గత

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యప్రారమ్భః.

శ్రియః కాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్॥
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్...॥

శౌనకాదీన్ప్రతి సూతప్రోక్తశ్రీశ్రీనివాసవైభవమ్.

శ్రీశౌనకాదయ ఊచుః॥ శ్రీవేఙ్కటేశమాహాత్మ్యం శ్రీనివాసప్రసాదతః। శ్రుతం సర్వదా సూత దయయా ప్రోక్తవానసి॥ ౧॥ ఇతఃపరం శ్రీనివాసశ్శ్రీపతిస్సర్వశోభనః। కథం ప్రీతోఽభవేత్సద్యోహ్యభీష్టాని ప్రవర్షయన్॥ ౨॥ తద్వదస్వ కృపాపూర్ణ వేఙ్కటేశకథామృతం। భగవన్ సర్వతత్త్వజ్ఞ దయాపాత్రం వయం తవ॥ ౩॥ శ్రీసూతః॥ శృణుధ్వం మునయో దివ్యం సావధానతయా త్విదమ్। యథాపృష్టం తథైవాహం వక్ష్యామి వచనం శుభమ్॥ ౪॥ వేంకటాద్రిసమం స్థానం బ్రహ్మాండే నాస్తి కించన। వేంకటేశసమో దేవో న భూతో న భవిష్యతి॥ ౫॥ అద్భుతం చాస్య చరితం వర్ణితుం కేన శక్యతే। తథాపి తారకం సర్వపాపఘ్నం పుణ్యవర్ధనమ్॥ ౬॥ సువిచిత్రమపూర్వార్థం దేవర్ష్యాదిభిరాదృతం। లోకోత్తరం మహాశ్చర్యం వక్ష్యేఽహం సర్వసిద్ధిదమ్॥ ౭॥ శేషాచలే యన్మాహాత్మ్యమన్యక్షేత్రే న తత్క్వచిత్। తద్గతశ్రీనివాసస్య మహిమా నాన్యగశ్శుభః॥ ౮॥ వేదేషు చ పురాణేషు వేంకటేశకథామృతమ్। వర్ణితం చేతిహాసేషు భారతాద్యాగమేషు చ॥ ౯॥ మనోహరం తు సంశ్రావ్యమిహాముత్రేష్టదాయకమ్। జ్ఞానప్రదం విశేషేణ మహైశ్వర్యస్య కారణమ్॥ ౧౦॥

వైరాగ్యభక్తిసత్త్వాదిప్రదేంద్రియవశప్రదే। వేంకటాద్రౌశుచిక్షేత్రేఽ
శుచిర్దోషోనవిద్యతే ॥ ౧౧ ॥ తస్మాద్వేంకటనాథస్య నైవేద్యంగ్రాహ్య
ముత్తమమ్ । తేనక్షేమఃప్రజానాంహివిపరీతేవిపర్యయః ॥ ౧౨ ॥ కర్తా
పిస్సృష్టిస్థితిసంయమాదేర్ధాతారజస్సత్త్వతమోంస్యనర్హః । అనా
ద్యనంతోవచసాఽనిరుక్తస్సదాశ్రయోదేవవరోవరేణ్యః ॥ ౧౩ ॥ నిత్యం
బ్రహ్మశివశ్శేషగరుడేంద్రాదయోవరాః । పూజయంతిమహాభక్త్యావేం
కటేశంశ్రియాసహ ॥ ౧౪ ॥ చరాచరగురుర్దేవస్సర్వసాక్షీమహేశ్వ
రః। జప్యస్తవ్యోర్చనీయశ్చస్మర్తవ్యోధ్యేయోఽఖిలైరపి ॥ ౧౫ ॥ తన్మనా
స్తద్గతప్రాణోభక్త్యాతన్నామసంస్మరేత్ । గోదానాన్యశ్వమేధాద్యాః
కన్యాదానాన్యసంఖ్యయా ॥ ౧౬ ॥ అసంఖ్యమేరుసౌవర్ణదానాన్యన్యా
న్యనేకశః। తన్నామస్మృత్యతుల్యానిమాహాత్మ్యంకిముతాద్భుతమ్॥ ౧౭॥
ఇతిశేషేణకథితంకపిలాయమహాత్మనే । కపిలాఖ్యమహాయోగినకాశా
త్తుమయాశ్రుతమ్ ॥ ౧౮ ॥ తదుక్తంభవతామద్యసద్యఃప్రీతికరంహరేః ।
అతోవోమంగళార్థంచశృణుధ్వంయన్మయోచ్యతే ॥ ౧౯ ॥ శ్రీవేంక
టేశయాత్రార్థంగచ్ఛధ్వంసుదృఢవ్రతాః । విష్ణుసందర్శనంకృత్వా
భక్తిమంతోజితేంద్రియాః ॥ ౨౦ ॥ స్తోత్రంకురుధ్వంబహుధాభగవద్గు
ణవర్ణనైః । స్వగుణోత్కర్షవిజ్ఞానాద్యథాప్రీతిర్నిజేహరేః ॥ ౨౧॥
నతాదృశీప్రీతిరస్తిహ్యజ్ఞానాదన్యథామతౌ । భక్త్యాస్తోత్రేణసంతుష్టస్స
ర్వేష్టానిప్రవర్షతి ॥ ౨౨ ॥ భక్తిస్తోత్రవిహీనేషు దయావాన్నభవేత్త
థా । అత్రవఃకథయామీష్టమితిహాసంపురాతనమ్ ॥ ౨౩ ॥ యస్యస్మర
ణమాత్రేణభక్తిర్విష్ణుపదాంబుజే । వాయుశిష్యోదేవశర్మావిష్ణుభక్తో
జితేంద్రియః ॥ ౨౪ ॥ తపస్వీబహునిష్ఠావాన్సర్వదావిష్ణుచింతనే।మమ
తాహంకారవర్జోవిషయేషువిరాగవాన్ ॥ ౨౫ ॥ షట్ఛత్రువిజయీ
శాంతష్షట్తరంగసుభంగకృత్ । కుటుంబేనమనఃకారీ దారిద్ర్యేణపీడి
తోపిచ ॥ ౨౬ ॥ భార్యయాప్రార్థితోనిత్యందారిద్ర్యాపగమేచ్ఛయా ।
భోనాథహేపతేస్వామిన్ ప్రసీదకరుణాకర ॥ ౨౭ ॥ క్షుధయాదుఃఖి
తాబాలాస్తవపుత్రాశ్చకేవలం । నశక్తాహమరణ్యేషు కందమూలా
ర్జనాదిషు ॥ ౨౮ ॥ రక్షకోమమనాన్యోస్తి శిశూనాంపాలనేపిచ ।

కృపాంకురుష్వశిశుషుమద్విజ్ఞాపనమాశృణు॥ ౨౯ ॥ కులస్వామీష్టదేవో
నోజగద్రక్షణదీక్షితః।శరణాగతసంత్రాణశ్శ్రీనివాసస్సతాంగతిః ॥ ౩౦ ॥
పాలకోహిబహూనాంచభక్తానాంభక్తవత్సలః । తల్లక్ష్మీపతిపాదాబ్జం
గత్వాతత్ప్రార్థనాంకురు ॥ ౩౧ ॥ తేనప్రీతోభవేత్సద్యస్తతోస్యజీవనం
భవేత్। ప్రసీదత్వందయాసింధోదయాంకురుదయాంకురు ॥ ౩౨ ॥ ఇతి
దైన్యేనమహతాప్రార్థితోహనిర్నిశంతయా । నస్వీచకారతద్వాక్యంత
పోవిఘ్నభయాత్తదా ॥ ౩౩ ॥ దిష్ట్యాచాదృష్టపాకేనతద్గురుర్వాయురా
గమత్ । పతివ్రతాయాంశిశుషుప్రసన్నఃకరుణానిధిః ॥ ౩౪ ॥ తపోవసా
నేసంప్రాప్తంస్వగురుంజగతాంగురుం । దృష్ట్వాముదాదేవశర్మాసహ
సోత్థాయచాదరాత్ ॥ ౩౫॥ సాష్టాంగంతంప్రణమ్యాథబద్ధాంజలిపుటోభ
వత్॥ తతోవాయుఃప్రాహశిష్యంమధురంవచనంహితమ్ ॥ ౩౬ ॥ శ్రీమ
ద్వేంకటనాథస్యయాత్రార్థంగచ్ఛమాచిరం। తేనేహాముత్రతేఽభీష్టసి
ద్ధిర్భవతినాన్యథా ॥ ౩౭॥ లక్ష్మీపతేర్దయాసింధోర్బ్రహ్మాదివరదాయి
నః।యాత్రాయాంమాస్తుసందేహశ్శీఘ్రంగచ్ఛసుభక్తిమాన్॥ ౩౮॥ ఇతి
దేవేనానిలేనగురుణాస్వస్యచోదితః । ముహుర్ముహుర్బోధితోథవిష్ణు
యాత్రామహాదరః॥ ౩౯ ॥ గురూక్తమర్థంజగ్రాహగురువాక్యేసదార
తః। గురూపదేశోబలవాన్గురోరాజ్ఞాంనలంఘయేత్ ॥ ౪౦ ॥ ఇత్యర్థ
మనుసంధాయప్రతస్థేశేషపర్వతం । తత్రశ్రీవేంకటేశస్యసందర్శనమ
హాదరః ॥ ౪౧ ॥ ఆనందజ్ఞానదంవిష్ణుమానందమయనామకం । ఆనందే
నదదర్శాయమానందనిలయాలయే ॥ ౪౨ ॥ విహరంతంశ్రీధరాఖ్యం
నానాలీలావిలాసినం । భక్తదర్శనమాత్రేణప్రసాదాన్మందహాసినమ్ ॥

శ్రీశ్రీనివాసముద్దిశ్య దేవశర్మాఖ్యవిప్రకృతస్తుతిః.

౪౩ ॥ శ్రీవేంకటేశంతంనత్వాభక్త్యాచక్రేఽథసంస్తుతిం ॥ దేవశర్మా ॥ ద
యానిధేదయానిధేదయానిధేదయానిధే॥౪౪॥ నమోనమోనమోనమో
నమోనమోనమోనమః। శ్రీపద్మనాభపద్మేశపద్మజేశేంద్రవందిత॥ ౪౫ ॥
పద్మమాలిన్పద్మనేత్రపద్మాభయదరారిభృత్ । పద్మపాణేపద్మపాదసర్వ

హృత్పద్మసంస్థిత॥౪౬॥త్వత్పాదపద్మయుగళం ప్రణమామ్యతిసుందరం।త్వ
త్పాదపద్మమాహాత్మ్య మప్యనంతత్రివిక్రమం ॥ ౪౭ ॥ యత్కనిష్ఠాంగు
లినఖమణ్యగ్రగుణసంయుతాన్ । అనంతాన్ తత్సువిశేషాంశ్చపశ్యంతిశ్రీ
ర్నిరంతరం ॥ ౪౮ ॥ స్తోతుకామాఃకణాదీశా హర్షాదాశ్చర్యసాగరే।
గహనేగాహమానా భూదనంతశ్రుత్యగోచరే ॥ ౪౯ ॥ త్వయోపది
ష్టోయఃపుత్రవాత్సల్యాచ్చతురాననః । త్వద్గుణానాంచగణనాదానంద
మతులంభజన్ ॥ ౫౦ ॥ నాద్యాపివిరరామాసౌగణనాద్దేవరాడపి । స
హస్రవదనశ్శేషోఽశేషవేదార్థకోవిదః ॥ ౫౧ ॥ నాహంజానేఇతిబ్రూ
తేయన్నఖాగ్ర్యాగ్రవైభవం । అనంతవేదాభాషం తేహ్యన్యోన్యంప్రవి
చార్యచ ॥ ౫౨ ॥ ఏకైకస్మిన్నధికారేనియుక్తాఏకైకశోబ్రహ్మపూర్వా
శ్చవిష్ణోః । సర్వేదేవాస్స్వాధికారేనియుక్తాః స్వత్యాదిలోకేషుయథా
క్రమేణ॥ ౫౩॥ భుంజంతఇష్టానిమహాదరేణభజంతి శేషాచలగంరమేశమ్।
వయంత్వనంతాహరిణానియుక్తాః వేదాస్స్తోతుంస్వస్యగుణానుభావమ్ ॥
౫౪॥గుణాస్త్వనంతాఃపరమాత్మనోయత్పదోనఖాగ్రస్థగుణైకదేశమ్।స్తు
తౌమిళిత్వావయమత్రశక్తావేదాస్త్వనంతాజనితాస్తదర్థమ్॥ ౫౫॥ ఏవం
సునిశ్చిత్యగుణైకదేశ మాహాత్మ్యమేతేత్వవిజానంతఏవ । ఉపక్రాంతా
స్స్తోతుమథోగుణైకదేశోప్యనంతాత్మతయాభివృద్ధః ॥ ౫౬ ॥ తంవీక్ష్య
తేన్యోన్యమథోచురేకంగుణంవదామోవిసృజామశేషాన్ । అరేభిరే
పూర్వవదేవతేపిగుణా అనంతాఅభవచ్చసోపి ॥ ౫౭ ॥ గుణైస్సుపూ
ర్ణాశ్శుభదైరనంతైః ప్రత్యేకశఃకిరణానివపూష్ణః । విదిత్సుదిత్సూర్ధ్వ
మధశ్చవేదాదృష్ట్వాగుణాన్ వ్యాప్తతానిత్యవోచన్ ॥ ౫౮ ॥ ద్రష్టుంశ్రో
తుంకీర్తితుంవాపిబోద్ధుమశక్యంనఃకిముతస్తోతుమేతాన్ । అస్మానతీతా
న్యయమల్పసారాఃకింవర్ణయామోఽలమలంప్రశంసయా ॥ ౫౯ ॥ ఇ
త్యుక్తవంతస్స్వమనోనుసారాద్గుణానేతాన్ వర్ణయామాసురంజః । త
థాపితేపాదనఖాగ్రగేషుగుణేష్వనంతేషువిభాజితస్య ॥ ౬౦ ॥ గుణైకదేశ
స్యగుణైకదేశకఃప్రవర్తితోంశాబహవోనవర్ణితాః । ఏవంరమాఽజా
హిపవేదముఖ్యాశ్శక్తానాసన్ దర్శనేత్వద్గుణానామ్ ॥ ౬౧ ॥ యత్సమస్త

గుణాన్విష్ణోర్వర్ణనేశక్తివర్జితాః। అనంతవేదాస్తద్భూమన్ గుణాస్తే త్వమితాద్భుతాః॥ ౬౨॥ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవశర్మకృత శ్రీనివాసపాదనఖాగ్రాది మహిమవర్ణనంనామ ప్రథమోధ్యాయః.

శ్రీశ్రీనివాసమఙ్గళవిగ్రహసౌన్దర్యాదివర్ణనమ్.

దేవశర్మా ॥ ఇతోప్యధత్వాత్పాదాబ్జ గతసౌందర్యమద్భుతం। స్వామింస్త్వయాప్రేరితశ్చేద్యథామత్యనువాదయే ॥ ౧ ॥ వక్షస్థాపిర మాదేవీ తవపాదాంబుజేస్థితం। సౌందర్యమద్భుతందృష్ట్వా సుందరీమోహితాఽభవత్ ॥ ౨ ॥ విస్మితాద్రష్టుకామాఽథ స్వస్యనేత్రద్వయేనవై। అశక్యందర్శనమ్మత్వాత్రిరూపాచాభవత్తదా ॥ ౩ ॥ దక్షిణేశ్రీరూపిణీ చవామేభూరూపిణీస్థితా । నీళారూపాచతత్రైవ త్రిరూపానేత్రషట్కతః ॥ ౪ ॥ పశ్యంత్యనన్యమనసా సౌందర్యాఖ్యరసాయనమ్ । పిబంత్యప్యస్వహంనాపి నివృత్తాతృష్ణయాధునా ॥ ౫ ॥ శ్రీసుందరశ్రీనివాస నాభిస్థశ్చతురాననః । తవపాదాంబుజేరమ్యసౌందర్యేలగ్నమానసః ॥ ౬ ॥ అష్టనేత్రైర్దివారాత్రం పశ్యన్ సౌందర్యమద్భుతమ్ । నాలంనేత్రాష్టకమితి బహురూపీతదాభవత్ ॥ ౭ ॥ కంఠేచకౌస్తుభంనాథావైకుంఠాదిత్రిధామసు । సత్యలోకేచమేర్వాద్యా సర్వత్రచతురాననః॥ ౮ ॥ తతఃపాదాబ్జసౌందర్య రసంచామృతధిక్కరం । ప్రీత్యాపాతుమహోరాత్ర మాసాద్యసుఖభోగినః ॥ ౯ ॥ తృష్ణాశాంతాధునానాపి పాదసౌందర్యమీదృశం । శయ్యాసనాతపత్రాది రూపీత్వాత్పదసేవకః॥ ౧౦॥ శేషోబహుసహస్రాక్షః సదాస్తత్స్థోవ్యచింతయత్ । అస్మత్స్వామ్యంఘ్రిసౌందర్యం విచిత్రసుమనోహరం ॥ ౧౧ ॥ అదృష్టశ్రుతపూర్వంచ మహాగాఢంవిలక్షణం । సులక్షణంచసంద్రుశ్యం జగన్మోహనమోహకం॥ ౧౨ ॥ బహూనిమమనేత్రాణి సమీపేసర్వదాహరేః । వాసశ్చైశప్రసాదేన త్వేవంభాగ్యమభూన్మమ ॥ ౧౩ ॥ ఇతిసంభ్రమసంయుక్తస్స

ర్యదాఽతిప్రియో హరేః । నేత్రైర్బహుసహస్రైశ్చ లక్ష్మీపతిపదాం
బుజే ॥ ౧౪ ॥ అసమం చిత్రసౌందర్యం దృష్ట్వా దృష్ట్వా పునః పునః।
మహానందాంబుధౌ మగ్న ఏవం మే నేష్యతే తదా ॥ ౧౫ ॥ వసామ్యహం స
దైవాత్ర పాదమూలే చ మత్పతేః । వైకుంఠం వా న గచ్ఛామి త్యక్త్వా విష్ణు
పదాంబుజం ॥ ౧౬ ॥ యస్త్వానందోఽభవేన్నిత్యం పాదసౌందర్యదర్శ
నాత్ । వైకుంఠ ఈదృశానందః కైవల్యేపి న విద్యతే ॥ ౧౭ ॥ పాతా
ళమాత్రం గంతవ్యం పాదమూలం యతో హరేః । నస్థాస్యామి క్షణమపి
యత్సౌందర్యామృతం వినా ॥ ౧౮ ॥ ఇతి నిశ్చిత్య నాగేంద్రః పాదసౌంద
ర్యమోహితః । యత్ర యత్రేందిరేశస్య పాదమూలం ప్రవర్తతే ॥ ౧౯ ॥
తత్ర తత్ర సదా పాదసౌందర్యామృతపాయ్యభూత్ । అథాచింతయదే
వం హి శంకరో లోకశంకరః ॥ ౨౦ ॥ శేషస్య కిం మహాభాగ్యం శేషా
గేశప్రసాదజం । బహునేత్రాణి తత్పాద సౌందర్యామృతసేవనం ॥ ౨౧॥
ఏతద్ద్వయం దుర్లభం మే త్రినేత్రత్వాదహో బత । భావిజన్మని శే
షత్వప్రాప్త్యర్థం వా మహత్తపః ॥ ౨౨ ॥ కరోమీత్యతివైరాగ్యాచ్ఛం
భుః కైలాసగోఽభవత్ । శ్రీవేఙ్కటేశేందిరేశజిష్ణుస్తవముఖాంబుజాత్ ॥
౨౩ ॥ జాతస్సహస్రనయనో హ్యేవం తవ పదాంబుజే । అదృశ్యాశ్చర్య
సౌందర్యం సంపశ్యన్నప్యహర్నిశం ॥ ౨౪ ॥ ఇత్యచింతయదత్యంతం పా
దసౌందర్యమోహితః । అమృతస్య పురా పానే మే నాభూదీదృశం సుఖం॥
౨౫ ॥ సౌందర్యమతిసామీప్యదోషాత్సమ్యఙ్న దృశ్యతే । ఇతోఽప్యతిశ
యానందః కించిద్వ్యవహితే భవేత్ ॥ ౨౬ ॥ అతస్స్వర్గస్థోఽనిమేషో
యావన్నేత్రైరహర్నిశం । వీక్షే యావదలం బుద్ధిస్తతో మత్స్థానమావ్ర
జే ॥ ౨౭ ॥ ఇతి స్వర్గగతస్యాపి యావన్నేత్రైశ్శ్రియః పతే । త్వత్తేజఃపుం
జపాదాబ్జసౌందర్యామృతపాయినః ॥ ౨౮ ॥ తృష్ణాశాంతాఽధునా నాపి
తస్మాత్స్వర్గే స్థిరస్థితిః । శ్రీశ తే పాదసౌందర్యం లేఖానాం మహతామపి॥
౨౯ ॥ యద్యేవం దుర్లభమభూదితరేషాం తు కా కథా । విష్ణో తే పాదరే
ఖానాం మాహాత్మ్యం లోకపావనం ॥ ౩౦ ॥ విజ్ఞాపనం కరిష్యామి త్వపరా
ధం క్షమస్వ మే । పాదమాహాత్మ్యశ్రోతౄణాం భక్తానాం భక్తవత్సల॥
౩౧॥ మహాఽజ్ఞానతమో భిత్త్వా కృత్వాజ్ఞానప్రకాశనం । త్వన్మార్గదర్శ-

నాథాయ చక్రరేఖాంపదే౽ధరః ॥ ౩౨ ॥ పాదమాహాత్మ్యమంత్రాణాం సాంగవేదచతుష్టయం । ఇతిహాసపురాణాని మంత్రోపనిషదాత్మికాః ॥ ౩౩ ॥ సర్వవిద్యాదదానీతి దరరేఖాంపదే౽ధరః । పాదమాహాత్మ్యధ్యాతౄణా ముపద్రవకరాన్ ఖలాన్ ॥ ౩౪ ॥ దైత్యరక్షఃపిశాచాదీన్ కూశ్మాండబ్రహ్మరాక్షసాన్ । సంచూర్ణయామీతిహరే గదారేఖాంపదే౽ధరః ॥ ౩౫ ॥ పాదమాహాత్మ్యవక్తౄణా ముత్తమేమందిరేసదా । పద్మయాభార్యయాసాకం పద్మజేనసుతేనచ ॥ ౩౬ ॥ కుటుంబీపద్మనాభో౽హం వసామీత్యేవసూచయన్ । పద్మరేఖాంపాదపద్మే పద్మేశత్వంధరన్నసి ॥ ౩౭ ॥ విరజామానససరోధనుష్కోటిర్మహాగహా । గంగాదిసర్వతీర్థాని త్వత్పాదాజ్జైవసంతిహి ॥ ౩౮ ॥ సహస్రపత్రపూర్వాణి జాయంతేతేషునిత్యతః । ఇతిసూచయితుంపాదే పద్మరేఖాంధరన్నసి ॥ ౩౯ ॥ పద్మాహ్యాత్పద్మసంస్థాపి పాదపద్మస్యమూలగా । పశ్యంతీనేత్రపద్మాభ్యాం తత్సౌందర్యమలౌకికం ॥ ౪౦ ॥ ధ్యాయంతీచస్వహృత్పద్మే తన్మాహాత్మ్యంశ్రుతీరితం । భజంతీకరపద్మాభ్యా మంకే౽ర్చనకరీసదా ॥ ౪౧ ॥ ఇతిసూచయితుంపాదే పద్మరేఖాంధరన్నసి । పాదపంకజమాహాత్మ్యం లిఖిత్వైవస్వహస్తతః ॥ ౪౨ ॥ దాతౄణాంవైష్ణవాగ్ర్యేభ్యో మహాఘౌఘవిభేదనం । కరోమీతిజ్ఞాపనాయ వజ్రరేఖాంపదే౽ధరః ॥ ౪౩ ॥ మాహాత్మ్యస్యార్చకానాంతు గజాన్కామాదిసంజ్ఞితాన్ । అదమ్యాన్ దమయాసీతి హ్యంకుశాఖ్యాంపదే౽ధరః ॥ ౪౪ ॥ శ్రుత్వాదరేణసంతుష్టాన్ భక్తాన్ ధ్వజవదుచ్ఛ్రితాన్ । కరోమీతిజ్ఞాపనాయ ధ్వజరేఖాంపదే౽ధరః ॥ ౪౫ ॥ అబగ్న్యనిలఖాహంకృన్మహత్తత్వగుణత్రయైః । క్రమాద్దశగుణైరండ మావృతంపరమాద్భుతం ॥ ౪౬ ॥ యన్నఖాగ్రాద్వినిర్భిన్నం తత్పాదంకో౽నువర్ణయేత్ । శేషోమహత్తపస్తప్త్వా త్వామారాధ్యజగత్పతిం ॥ ౪౭ ॥ త్వత్ప్రసాదాన్మహద్భాగ్యం యతఆపసుదుర్లభం । శయ్యాసనంపాదుకేత దాతపత్రమభూత్తవ ॥ ౪౮ ॥ తత్సుఖంతురమాదృష్ట్వా మేనేశేషైకభాజనం । అహమేవానుభోక్ష్యామి మత్పతేరంగసంగజం ॥ ౪౯ ॥ ఆతపత్రేణ యత్ప్రాప్తం పాదుకాభ్యాంచయత్సుఖం । సర్వభాగ్యంమమైవస్యా దితివక్షుష్ప్రితాసిసా ॥ ౫౦ ॥ వైకుంఠాదిషులోకేషు చతుర్దశసువై తథా ।

బ్రహ్మాండాంతర్బహిశ్చాపి సర్వప్రాకృతకమలేష్వపి ॥ ౫౧ ॥ మద్ధృత్ప
ద్మేయదాయత్ర వర్తతేతత్రతత్రహి। క్రీడావనమభూన్మంద వాయుగం
ధాదిరంజితమ్ ॥ ౫౨ ॥ మల్లికాకేతకీజాతీ చంపకైఃకుసుమాన్వితైః। ఖ
ర్జూరపనసద్రాక్షా కదళీనారికేళకైః ॥ ౫౩ ॥ బదరీమాతులుంగైశ్చ
కపిత్థైశ్చూతదాడిమైః । జంబూజంబీరక్రముకప్రముఖైఃఫలనాయకైః॥
౫౪ ॥ పారిజాతైఃకల్పవృక్షైర్నిత్యంతుఫలసాంద్రకైః । శ్రీచన్దనేక్షు
మందారైస్సంకులంమధుకాదిభిః ॥ ౫౫ ॥ తస్మిన్సరస్స్వచ్ఛనీరంస్వర్ణ
సోపానమండితం । నవరత్నాభకమలైస్సువర్ణాభకుశేశయైః ॥ ౫౬ ॥
పీతవర్ణైరుత్పలైశ్చ రక్తనీలోత్పలాన్వితం । మత్స్యకచ్ఛపహంసా
ఢ్యం మత్తషట్పదనాదితం ॥౫౭॥ తత్రరత్నమయంక్రీడామండపంచాభవ
ద్రమా। దివ్యంరత్నమయం తేజఃపుంజపీఠమభూన్ముదా ॥ ౫౮ ॥ తత్రత్వా
మర్చయంత్యంబా షోడశాద్యుపచారకైః । పాయసాన్నవ్యంజనాదిపం
చభక్ష్యామృతానిచ ॥ ౫౯ ॥ నూతనానిపవిత్రాణి నానారుచిఫలానిచ।
ఆర్ద్రకాదీనిమూలాని స్వాదూనిస్వర్ణపాత్రకే ॥ ౬౦ ॥ నిత్యతృప్తా
యార్పయంతీ పూర్ణకామాయచాదరాత్ । నిరంకసర్వసారాయ స
ర్వసారాత్మికాస్వయం ॥ ౬౧ ॥ అథాత్మానంకల్పయంతీ డోలామంచంమ
నోహరం। సువర్ణశృంఖలాలంబం సువిశాలంసులక్షణం॥౬౨॥ప్రవాళ
పాదసంయుక్తం సువజ్రఫలకైర్యుతం । ఓతంప్రోతంస్వర్ణపట్టైర్మాణి
క్యస్తబకైర్వృతం ॥ ౬౩ ॥ జాంబూనదవితానాఢ్యం ముక్తాస్తబకరంజి
తం । భూరూపాభూత్స్వయంశయ్యా శ్రీరూపాసోపబర్హణం ॥ ౬౪ ॥
నీళాభూత్పాదసేవార్థం తాంబూలంభోగసాధనం । సువర్ణదండ
వ్యజనం విద్యుదాభసుచామరే ॥ ౬౫ ॥ వైడూర్యస్తబకచ్ఛత్రం పాదుకే
రత్నపీఠకే। సర్వరాజోపచారార్థా రాజచిహ్నానియానిచ ॥ ౬౬ ॥ స
ర్వాణ్యభూద్రమాదేవీ దేవాయానంతతేజసే । భోగ్యవస్తుస్వరూపే
ణ తవసేవాభిలాషిణీ ॥ ౬౭ ॥ మహానందాంబుధౌమగ్నా రమతేసారమా
త్వయా । రమసేరమయైవత్వం వైకుంఠాదిషుధామసు ॥ ౬౮ ॥ ప్రత్యే
కావరణైస్స్వస్వమూర్తిభిర్బ్రహ్మపూర్వకైః । త్రిదశైర్దశదిక్పాలై
స్సేవితఃపరమాసనే ॥౬౯॥ శ్రీనివాసరమానాథత్వన్నాభ్యబ్జేచతుర్ముఖమ్।

గిరీశమంతఃకరణే హ్యంగేష్వింద్రాదిదేవతాః ॥ ౭౦ ॥ ఋష్యాదీం
శ్చయథావత్త్వం సర్వజీవాంశ్చతుర్విధాన్ । సృష్ట్వా తేష్వంతరావిశ్య
బహిస్థిత్వాపిపాలకః ॥ ౭౧ ॥ అత్యంతభిన్నా స్తేసర్వే పృథగ్జీవాజడా
త్మకాః । పారతంత్ర్యాదిదోషోఘ్నస్స్వాతంత్ర్యాదిగుణోర్జితః ॥ ౭౨ ॥
నిరపేక్షోనిత్యతృప్తః పూర్ణకామ స్త్వమార్ద్రహృత్ । సత్యకృత్సత్య
సంకల్పోమా బ్రహ్మేశేంద్రవందితః ॥ ౭౩ ॥ సర్వేషాంప్రేరక స్త్వంహి
ముక్తాముక్తనియామకః । అఘట్యఘటనేశక్తో హ్యగణ్యగుణమండితః ॥
౭౪ ॥ అచింత్యైశ్వర్యచర్య స్త్వంబ్రహ్మాండా న్తర్బహిస్థితః । అణోరణీ
యాన్మహతో మహీయాన్ సర్వగస్సమః ॥ ౭౫ ॥ సర్వాధారస్సర్వ
సాక్షీ సర్వాపేక్ష్యోఽతిసుందరః । సర్వోత్తమశ్చసర్వజ్ఞ స్సర్వస్వా
మీచసర్వదః ॥ ౭౬ ॥ సర్వశక్తోఽజ్ఞేయచర్యో వ్యక్తోఽవ్యక్తస్సనాత
నః । శేషోఽశేషశ్చనిర్లిప్తో బ్రహ్మణ్యశ్శాశ్వతశ్శుభః ॥ ౭౭ ॥ చతు
ర్వర్ణైస్సదాహీనః చతుర్ధర్మప్రదర్శకః । చతుఃపుమర్థదాతాచ
చతుర్మోక్షప్రదశ్శ్రితః ॥ ౭౮ ॥ అధోక్షజోఽప్రాకృత స్త్వమనంతమహి
మాతవ। మూలరూపీహ్యనంత స్త్వమవతారా స్తథాశ్రుతాః॥ ౭౯॥ నామ
ధేయాన్యనంతాని జ్ఞానానందాదయోగుణాః । అనంతవేదవేద్యస్తైరవే
ద్యోఽనంతసౌఖ్యదః ॥ ౮౦ ॥ అహోభాగ్య మహోభాగ్యం రమేశ
త్వత్పదాంబుజే। నివిష్టమనసాంసౌఖ్యమిహాముత్రాభివర్ధతే ॥ ౮౧ ॥
తవప్రసాదలేశస్యలేశలేశాతిలేశతః । లవమాత్రంయైస్సులబ్ధంతైరలబ్ధం
నకించన ॥ ౮౨ ॥ చరిత్రాణ్యతిచిత్రాణిమహాంతిచబహూన్యపి । తవ
నానావతారేషుదర్శయస్యనువర్తనాం ॥ ౮౩ ॥ కీటోపిత్వద్దయాలేశా
త్సామ్రాజ్యమనుభుక్తవాన్। త్వత్పాదపద్మసంపర్కలేశలేశాతిలేశతః ॥
౮౪ ॥ దృషద్దివ్యాంగనాభూద్ధి చేతనానాంతుకింబ్రువే । అతఏవార్జునే
సూతోబలేశ్చద్వారపోహ్యభూః ॥ ౮౫ ॥ ఇంద్రేత్వందయయాత్యంతంబ
లింయాచితవానసి । గజేంద్రరక్షణేదూతాన్ ద్వారపాన్వాప్యనాదిశన్ ॥
౮౬ ॥ అన్యథావస్స్వయంశీఘ్రం క్షుద్రనక్రాన్ముముక్షయా । వైకుంఠం
వాపరిత్యక్ష్యేనభక్తాం స్త్యక్తుముత్సహే॥ ౮౭॥ మేఽతిప్రియాహిమద్భక్తా

ఇతిసఙ్కల్పవానసి। కామధేనుఃకల్పవృక్ష శ్చిన్తామణిరితిత్రయమ్॥ ౮౮॥ వేఙ్కటేశత్వమేవాసి శేషాగేసర్వదానతః । దదాతికామానన్నాదీన్ మణిర్ధేనుశ్చపాదపః ॥ ౮౯ ॥ నచాపవర్గంస్వర్గంవా తేషాం శక్తిశ్చతాదృశీ । యదిత్వంసుప్రసన్నోసి సర్వార్థాన్‌సంప్రదాస్యసి ॥ ౯౦॥ జాత్యన్ధానాంచచక్షూంషి దాసిత్వన్మూర్తిదర్శనమ్। బధిరాణాం చశ్రోత్రాణి త్వత్కథాశ్రవణంతథా ॥ ౯౧ ॥ ఏడమూకంచవాచాలం కరోష్యధ్యయనాన్వితమ్। మన్దబుద్ధింప్రాజ్ఞతమం సాఙ్ఖ్యయోగసమాధిగమ్ ॥ ౯౨ ॥ అకరంచకరాదత్వా కరోషితవపూజకమ్। అపదంచ పదాదత్వాత్వత్తీర్థక్షేత్రగామినం ॥ ౯౩ ॥ యద్యద్దుఃఖంభవేద్భక్తేత తత్సద్యోహరిష్యసి । కుబ్జత్వంకుష్ఠితాంనానారోగానప్యాభిచారికాన్ ॥ ౯౪ ॥ హత్వాదాస్యంగదార్ఢ్యంచ సౌన్దర్యంచదయోదధే। శ్రీనివాసబహూక్త్యాకిం భక్తసర్వార్తినాశనే ॥ ౯౫ ॥ సర్వార్థపూరణేచాపి త్వత్సమోఽన్యోనకుత్రచిత్। ప్రసన్నోనీలమేఘస్త్వంశ్రీభూవిద్యుత్సమన్వితః ॥ ౯౬॥ హృద్వ్యోమగస్త్రితాపఘ్నో భక్తసర్వేష్టవర్షణః। అభీష్టాష్టమవారాశౌనిమగ్నోన్మజ్జనంనిజమ్ ॥ ౯౭ ॥ ఆనన్దాష్టమసుద్వీపేసంస్థాపయసిచాదరాత్ । సర్వసౌఖ్యందదాస్యత్ర స్వర్భుక్తానందవృద్ధిదః॥ ౯౮ ॥

శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

ఇతిశ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే

భగవద్గుణకథానువర్ణనంనామ

ద్వితీయోధ్యాయః.

దేవశర్మకృతశ్రీశ్రీనివాసస్తుతిః.

దేవశర్మా॥ అనన్తవేదసంవేద్య లక్ష్మీనాథాన్తకారణ। జ్ఞానానన్దైశ్వర్యపూర్ణనమస్తేకరుణాకర ॥ ౧ ॥ నక్షత్రాణిచగణ్యాన్తే పాంసవశ్చ క్షణాదయః। త్వద్వీర్యాణినగణ్యాన్తేబ్రహ్మణారమయాపివా ॥ ౨ ॥ తథాప్యహంభక్తదాసదాసదాసోయథామతి । స్తౌమి త్వాం వేఙ్కటాధీశ త్వద్భక్తిః ప్రేరితస్త్వయా ॥ ౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమత్స్వామిన్ జ్ఞానానన్ద దయానిధే। భక్తవత్సలభోవిశ్వకుటుమ్బిన్నధునావమామ్ ॥ ౪ ॥ సత్యేశంసత్యసఙ్కల్పం సత్యంసత్యవ్రతంహరిమ్ । సత్యచర్యంసత్యయోనిం సత్యేశ్వరమహంభజే ॥ ౫ ॥ శ్రవణాత్సర్వపాపఘ్నం మననాత్పుణ్యవర్ధనమ్। స్వధ్యానాత్సిద్ధిదంవిష్ణుం ప్రేక్షణాన్మోక్షదంభజే॥ ౬ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశంలక్ష్మీశ మనిష్టఘ్నమభీష్టదమ్। చతుర్ముఖాఖ్యతనయం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౭ ॥ యదపాంగలవేనైవ బ్రహ్మాద్యాస్స్వపదంయయుః। మహారాజాధిరాజంత్వాం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౮ ॥ అనంతవేదసంవేద్యంనిర్దోషంగుణసాగరమ్ । అతీన్ద్రియంనిత్యముక్తం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౯ ॥ స్మరణాత్సర్వదోషఘ్నంశ్రవణాదిష్టవర్షిణమ్ । దర్శనాన్ముక్తిదంవీరం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౦ ॥ అశేషశయనం శేషశయనం శేషశాయినమ్ । శేషాద్రీశమశేషఞ్చ శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౧ ॥ భక్తానుగ్రాహకంవిష్ణుం సుశాన్తంగరుడధ్వజమ్ । ప్రసన్నవక్త్రనయనంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౧౨ ॥ భక్తభక్తిసుపాశేనబద్ధసత్పాదపఙ్కజమ్ । సనకాదిధ్యానగమ్యం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౩ ॥ గఙ్గాదితీర్థజనకపాదపద్మసుతారకమ్ । శఙ్ఖచక్రాభయకరం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౪ ॥ సువర్ణముఖరీస్థంసువర్ణేడ్యంసువర్ణదమ్। సువర్ణాభంసువర్ణాఙ్గం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౫ ॥ శ్రీవత్సవక్షసంశ్రీశం శ్రీలోలంశ్రీకరగ్రహమ్। శ్రీమన్తంశ్రీనిధింశ్రీడ్యంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౬ ॥ వైకుణ్ఠవాసంవైకుణ్ఠత్యాగంవైకుణ్ఠసోదరమ్ । వైకుణ్ఠదంవికుణ్ఠాజం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౧౭ ॥ వేదోద్ధారంమత్స్యరూపంస్వేచ్ఛాకారంయదృచ్ఛయా। సత్యవ్రతోద్ధరంసత్యం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౧౮ ॥ మహాగాధజలాధారం కచ్ఛపంమన్దరోద్ధరమ్। సున్దరాఙ్గంచగోవిన్దం శ్రీనివాసం

భజేఽనిశమ్ ॥ ౧౯ ॥ వరంశ్వేతవరాహాఖ్యం సంహృత్యధరణీహరమ్ । స్వదంష్ట్రాభ్యాంధరోద్ధారంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౨౦॥ ప్రహ్లాదాహ్లాదకంలక్ష్మీనృసింహంభక్తవత్సలమ్। దైత్యమత్తేభదమనంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౨౧॥ వామనంవామనంపూర్ణకామంభామనమాణవమ్। మాయినంబలిసమ్మోహం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౨౨॥ ఇన్ద్వాననంకున్దదన్తంకురాజఘ్నంకుఠారిణమ్।సుకుమారంభృగుఋషేశ్శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౨3॥శ్రీరామందశదిగ్వ్యాప్తందశేన్ద్రియనియామకమ్।దశాస్యఘ్నందాశరథింశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥ ౨౪॥ గోవర్ధనోద్ధరంబాలంవాసుదేవంయదూత్తమమ్। దేవకీతనయంకృష్ణంశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్॥౨౫॥నందనందనమానన్దమిన్ద్రనీలంనిరఞ్జనమ్। శ్రీయశోదాయశోదఞ్చశ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౨౬ ॥ గోబృన్దావనగంబృన్దావనగంగోకులాధిపమ్ । ఉరుగాయంజగన్మోహం శ్రీనివాసంభజేనిశమ్ ॥ ౨౭ ॥ పారిజాతహరంపాపహరంగోపీమనోహరమ్ । గోపీవస్త్రహరంగోపం శ్రీనివాసంభజేనిశమ్ ॥ ౨౮ ॥ కంసాన్తకంశంసనీయం సంశాన్తింసంసృతిచ్ఛిదమ్ । సంశయచ్ఛేదిసంవిద్ధం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ ౨౯ ॥ కృష్ణాపతింకృష్ణగురుంకృష్ణామిత్రమభీష్టదమ్ । కృష్ణాత్మకంకృష్ణసఖం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ 3౦ ॥ కృష్ణాహిమర్దనంకృష్ణంకృష్ణోపవనలీలకమ్ । కృష్ణాతాతంమహోత్కృష్టం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ 3౧ ॥ బుద్ధంసుబోధందుర్బోధంబోధాత్మానంబుధప్రియమ్ । విబుధేశంబుధైర్బోధ్యం శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ 3౨ ॥ కల్కినంతురగారూఢంకలికల్మషనాశనమ్ । కల్యాణదంకలిఘ్నంచ శ్రీనివాసంభజేఽనిశమ్ ॥ 33 ॥ హరింహంసంకృష్ణంనరహరిమనన్తంమధురిపుం హృషీకేశంయజ్ఞంకపిలమృషభంవాజివదనమ్ । నరంవ్యాసంనారాయణమనఘమాత్మానమమృతంభజే దత్తాత్రేయంపురుషమథధన్వంతరిమపి ॥ 3౪ ॥ అనన్తరూపస్వమనన్తచర్యమనన్తవేదైరనువర్ణనీయమ్ । అనన్తనామానమనన్తదేవ మనన్తకల్యాణగుణాభిరామమ్ ॥ 3౫ ॥ అనన్తశక్త్యంశమనన్తవిక్రమంహ్యనన్తదేహేచశయానమీశ్వరమ్ । అనన్తసౌభాగ్యమనన్తనేత్ర మనన్తపాదాదిమనన్తసౌఖ్యమ్ ॥ 3౬ ॥ అసురాచలౌఘహరచక్రధరం దురితాచలౌఘహ

రవజ్రధరమ్ । కరుణాచలౌఘభరచిత్తవరం కనకాచలౌఘధరపద్మకరమ్ ॥ 32 ॥ భువనేషు వేఙ్కటేశ్వర బహుపురుషార్థప్రదాననిపుణస్త్వం । నోచేద్వ్యక్తతయాత్వం బహున్నతాద్రిస్థలే కుతో వససి ॥ 3౯ ॥ గుణౌఘైరపారం స్ఫురద్రత్నహారం స్మరద్దోషహారం స్వభక్తేష్టపూరమ్ । భజే వేఙ్కటేశం ఫణీశాద్రివాసం సదామన్దహాసం శ్రియా సద్విలాసమ్ ॥ 3౯ ॥ వేఙ్కటేశ చరణౌ తవ వన్దే సర్వతీర్థశరణౌ శరణే మే । మావిధాతృశివవీశఫణీశేన్ద్రార్క సోమ మహితభుజ్యుఖవన్ద్యౌ ॥ ౪౦ ॥ శ్రీనివాసచరణౌ తవ వన్దే లోకపావనసుకుఙ్కుమవన్తౌ । శ్రీప్రదౌ కిలసురర్షినృపాణాం శ్రీబుగాది నిగమాగమవేద్యౌ ॥౪౧॥ భజే భజకసౌఖ్యకృన్నిజ కటాక్షసమ్వీక్షణమ్ పరాత్పరతరం దరం దధతమబ్జచక్రే గదామ్ । చతుర్భుజమధోక్షజం కమలజేశపూర్వార్చితం వరోద్ధతఖలాన్ బహూన్ ఝడితి సంహరన్తం రిపూన్ ॥ ౪౨ ॥ అజ్ఞానసాగరసముత్తరణేప్రశస్తం సుజ్ఞానసేతురచనే నిపుణం బుధేడ్యమ్ । లక్ష్మీపతిం సురవరార్చిత వేఙ్కటేశం దారిద్ర్యపూర్వదురితౌఘనిశాచరఘ్నమ్ ॥ ౪3 ॥ లక్ష్మీనాథం కమలనయనం హారకేయూరభూషం సర్వవ్యాప్తం బహుగుణభరం దోషదూరం దయాబ్ధిమ్ । స్వానాం తాపత్రయహరమజం నిర్విశేషం విశేషం లోకాతీతం పురుషమతులం భావయామీష్టదేవమ్ ॥ ౪౪ ॥ శ్రీమద్వేఙ్కటనాథపాదజనితా గంగా జగత్పావనీ యస్యాపాఙ్గనిరీక్షణం విధిభవేన్ద్రార్కాదిసంశ్రేష్టదమ్ । యన్నామస్మరణం మహాఘహరణం స్వర్గ్యం చ మోక్షప్రదం యత్పాదామ్బుజయుగ్మసేవనరతో బ్రహ్మాదిభిః పూజ్యతే ॥ ౪౫ ॥ దృష్ట్వాదృత్యాన్తదూరం నిగమనిచయవేద్యాత్మమాహాత్మ్యపూర్ణమ్ సర్వేషామాదిమిత్రం రవిశశినయనం పూర్ణకారుణ్యదేహమ్ । నిర్వాణం నిష్ప్రపఞ్చం నిరవధికసమామ్నాయసఙ్ఘై రసజ్ఞైః గీర్వాణాద్యైరజస్రం స్తుతినతినియమైకాన్తభక్తైశ్చ పూజ్యమ్ ॥ ౪౬ ॥ కిఙ్కరశఙ్కరబహుకరుణాతవబహుచరితం సమస్తభువనేషు । జ్ఞాపయసిభక్తిమద్భిః ఫణిపతిశుకపైలనారదప్రముఖైః ॥ ౪౭ ॥ వేఙ్కటేశమనుస్మృత్యయఆస్తే తస్య భూరిసుభగం దశదిక్షు । ఐహికం త్రిదివసౌఖ్యమతుల్యం మోక్షమాశులభతే గుణసామ్యమ్ ॥ ౪౮ ॥

శ్రీనిధింత్విహజహాతిమదాన్ధో యోఽస్యదుఃఖమసమందశదిక్షు। ఐహికం
భవతిరౌరవకుమ్భీపాచపావకతమిస్రమముత్ర ॥ ౪౯ ॥ విపక్షఘ్నంశు
భదోద్గారంభక్తానాంవశవర్తినమ్ । లోకపూజ్యంరమానాథంభజేహం
ప్రతిజన్మసు ॥ ౫౦ ॥ భక్తౌఘానుగ్రహార్థాయత్యక్త్వావైకుణ్ఠముత్తమమ్।
ధరణ్యామవతీర్ణోసివరేణ్యోవరదోఽర్చితః ॥ ౫౧ ॥ అప్యల్పమాత్రంపర
వస్తులోకేనైవాపహార్యంకిలసత్యసన్ధ । జనైరనేకైర్బహుజన్మయత్నై
రాయాససాధ్యంబహుపాపసంచయమ్ ॥ ౫౨ ॥ హరస్యశేషంస్మృతి
మాత్రితస్త్వంవాణీమనోదృష్టిపథాద్యగోచరః । విలక్షణస్థావరజఙ్గమా
త్మకంవీక్ష్యబహూపాయవిశారదంత్వామ్ ॥ ౫౩ ॥ తవరూపాణ్యనన్తా
నిచరితాణితథైవచ। స్మరతాంభక్తిపూర్వంతుమహావిభవదానిచ॥౫౪॥
ఇహాముత్రాఽతుల్యసౌఖ్యప్రదానిమహతామపి । అల్పానాంకిముపక్త
వ్యంస్వరూపోద్ధారకాణిచ ॥ ౫౫ ॥ ప్రపద్యేపుణ్డరీకాక్షమీశంభక్తానుక
మ్పినమ్ । లోకోత్తరంలోకనాథంపరాత్పరతరంవిభుమ్ ॥ ౫౬ ॥ పుణ్యా
త్త్వద్దయయాలబ్ధంవిశేషాదకుతోభయమ్। భగవన్త్వంవిశ్వస్య(?)భూత
భవ్యభవత్ప్రభుమ్ ॥ ౫౭ ॥ యతోభూతానిజాయన్తేయేనసర్వమిదంత
తమ్। యేనజాతానిజీవన్తియంప్రాప్యన్తిమహాలయే॥ ౫౮॥ దీపవిద్యు
త్తారకాగ్నిచన్ద్రసూర్యాదిదీప్తిమాన్ । యోయోగ్యైర్యోగయోగ్యై
శ్చాదృశ్యోదృశ్యోఽక్షరితశ్చ్యుతః॥ ౫౯ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే

భగవద్గుణనామమహిమానువర్ణనంనామ

తృ తీ యో ధ్యా యః.

భగవతశ్శ్రీవైశ్వరూప్యాదివర్ణనమ్.

దేవశర్మా ॥ శ్రీవేఙ్కటేశమత్స్వామిన్ ప్రణతార్తిప్రణాశన ।
జ్ఞానానన్దదయాపూర్ణ మద్విజ్ఞాపనమాశృణు ॥ ౧ ॥ యన్ముఖంబ్ర
హ్మజనకం యద్బాహూ క్షత్రికారణే । యదూరుభ్యాం వైశ్యకులం పా
దాభ్యాంసేవకోఽభవత్ ॥ ౨ ॥ శిరసాద్యౌరభూద్యస్య సహస్రాంశుశ్చ
నేత్రజః। ముఖాత్పురన్దరోఽగ్నిశ్చదిగ్దేవాశ్శ్రోత్రతోఽభవన్॥ ౩॥ శీతాం
శుర్మనసోజాతః ప్రాణాద్వాయురజాయత । అన్తరిక్షంనాభితోఽభూత్ప
ద్భ్యాంభూమిరజాయత ॥ ౪ ॥ యత్కోమలాఙ్గైరభవన్భువనానిచతు
ర్దశ । కోమలేనాభికమలే బిభ్రాణంబ్రహ్మణాశ్రితమ్ ॥ ౫ ॥ శ్రియఃపతే
కోఽసిజయేన్నమాయాంయయాజనోముహ్యతివేదనాఽర్థమ్ । తంనిర్జితా
త్మానమనంతమాయినంమాయాఽపహంత్వాంశరణంప్రపద్యే॥ ౬ ॥ న
మోఽతర్క్యాయతర్క్యాయసగుణాయగుణాయచ । నమోనన్తాయా
న్తకాయవేద్యావేద్యస్వరూపిణే ॥ ౭ ॥ సిద్ధిప్రదస్త్వంకిలదేవవర్యత్వత్ప్రే
రితోఽహంతవపాదమాప్తః । త్వత్పాదభక్తోబహిరన్తరాత్మనః కిమస్తివి
జ్ఞాప్యమశేషసాక్షిణః ॥ ౮ ॥ సుఖంనృపాలాస్సురదేవముఖ్యాబ్రహ్మాద
యస్త్వత్పదపద్మసంశ్రితాః । త్వత్కిఙ్కరాస్తేపిపృథగ్విభావితాఃకురుష్వ
శంభోమునిదేవమిత్ర॥ ౯॥ ఉత్పత్త్యధ్వన్యశరణఉరుక్లేశదుర్గాంతకోగ్ర
వ్యాళోత్క్రుష్టేవిషయమృగతృష్ణాత్మగేహోరుభారః ।　ద్వన్ద్వశ్వ
భ్రేఖలమృగభయేశోకదావేఽజ్ఞసార్థః ప్రాప్తఃపాదౌశరణదకదాయామి
తేఽకామవశ్యః ॥ ౧౦ ॥ భవాబ్ధితారంకటివర్తిహస్తంస్వర్ణామ్బరంర
త్నకిరీటకుణ్డలమ్। ప్రలమ్బిసూత్రోత్తమమాల్యభూషితంనమామ్యహం
వేఙ్కటశైలనాయకమ్ ॥ ౧౧ ॥ జామ్బూనదైరాభరణైఃప్రదీప్తంవక్ష
స్స్థలేవక్షకుచోర్ధ్వభాగే।శ్రీవత్సలక్ష్మ్యాఞ్చితదివ్యరూపంశ్రీవేఙ్కటాధీశ
మహంప్రపద్యే ॥ ౧౨ ॥ సంస్థితంసువిమానాంతర్విరించాద్యైశ్చసేవిత
మ్ । చామరవ్యజనచ్ఛత్రైశ్శరదిన్దుముఖంభజే ॥ ౧౩ ॥ భక్తానుకమ్పీగ
రుడధ్వజస్తత్స్కన్ధంత్వమారుహ్యకిరీటకుణ్డలీ ।　పీతామ్బరశ్చారుసుమ
స్రగ్హారశ్రీకౌస్తుభశ్చక్రవరాభయాఙ్కితః ॥ ౧౪ ॥ సజయోవిజయశ్చై

నస్పృశ్యోఽదృశ్యశ్స్మృతోఽశ్రుతః । సభాషణోఽభాషణశ్చవాచ్యోఽవాచ్యోవృషోఽవృషః ॥ ౧౫ ॥ త్వత్పాదపద్మయుగళం శ్రేయఆసక్తమానసాః । విసృజ్యోభయతస్సఙ్గం బ్రహ్మాద్యాస్సముపాసతే ॥ ౧౬ ॥ మాహాత్మ్యం కేనసన్ద్రశ్యం రమాయారమణస్యతే। యత్కిఞ్చిద్ద్రష్టుమిచ్ఛామి మాయినోఽమాయినశ్శుభమ్ ॥ ౧౭ ॥ సర్వప్రాణిహృదావాసం వాసుదేవం జగద్ధితమ్। శరణ్యాగ్ర్యం దేవదేవం ప్రధానపురుషం భజే॥౧౮॥ నమోఽవ్యక్తాయసూక్ష్మాయ పరాత్పరతరాయచ । జగత్కారణకర్త్రేచసాక్షిణేఽవ్యయమూర్తయే ॥ ౧౯ ॥ నమస్తేవాసుదేవాయనమస్సఙ్కర్షణాయచ। ప్రద్యుమ్నాయానిరుద్ధాయ యోగిహృత్పద్మవాసినే ॥౨౦॥ పఞ్చభూతవిసృష్టాయపఞ్చమాత్రాత్మకాయచ। జ్ఞానకర్మేన్ద్రియేశాయ హృషీకేశాయ తేనమః ॥ ౨౧ ॥ విష్ణవేవైష్ణవేశాయ జిష్ణవేజయదాయినే । ఇష్టప్రదాయచేష్టాయకృష్ణాయోత్కృష్టకర్మణే ॥ ౨౨ ॥ క్షరాక్షరోత్తమాయాథ స్వక్షరేశాక్షరాయచ । కుక్షిస్థపక్షిసఙ్ఘాయ క్షయాక్షయకరాయతే ॥ ౨౩ ॥ నమోభవాయభావాయ ధీరాయపరమేష్ఠినే। వీరాయవీరవపుషఋషయేపరమాత్మనే ॥ ౨౪ ॥ నమోనారాయణాభిఖ్యాఽసాధారణధరాయచ । నమస్సమర్హణాయర్హాయధరణీధరరూపిణే॥ ౨౫॥ అర్చ్యార్చ్యాయాచ్యుతాయాపివన్ద్యవన్ద్యపదాయచ । హిరణ్యగర్భగర్భాయనమశ్శివశివాయచ ॥ ౨౬ ॥ కందాయశిపివిష్టాయసచ్చిదానన్దరూపిణే। కర్మజ్ఞాననిరూపాయశ్రుతిస్మృత్యాలయాయతే ॥ ౨౭ ॥ యమాయనియమాయాథదానవ్రతకరాయచ । తపస్వినేచతప్యాయతాపత్రయహరాయచ ॥౨౮॥ యజ్ఞాయవిశ్వాయసుమఙ్గళాయ సుతీర్థపాదాయసుతారకాయ । ప్రసన్నలోకానుగుణాయశమ్భవేశుద్ధాయశశ్వద్గుణవర్షణేనమః ॥ ౨౯ ॥ కర్మిణేఽకర్మలిప్తాయజ్ఞానాయజ్ఞానదాయినే। నిత్యముక్తాయహరయేనిత్యముక్తిప్రదాయినే ॥ ౩౦ ॥ శుద్ధంవపుఃపరమయోగమతుల్యసౌఖ్యంభూమిందివ్యలోకముతతత్త్వమతింసుభక్తిమ్। వైరాగ్యమన్యసుగుణాన్భజతాందదానం శ్రీశందయోదధిమహంశరణంప్రపద్యే ॥ ౩౧ ॥ సులభందుర్లభంవన్దే భగవన్తంసనాతనమ్ । సదసత్క్షేత్రగంవిష్ణుం మూర్తామూర్తంశుభాశుభమ్ ॥ ౩౨ ॥ గోవిన్దంగో

గణాతీతం కల్మషఘ్నమకల్మషమ్ । ప్రతికల్పేఽనల్పకల్పతరుం సర్వా
ర్థకల్పకమ్ ॥ ౩౩ ॥ దుష్టభావఃప్రమత్తోవానామాద్యుచ్చారకోపియః ।
బ్రహ్మహత్యాదిపాపానిదహత్యేవచనాన్యథా ॥ ౩౪ ॥ అజ్ఞానాదథవా
జ్ఞానాత్పుణ్యశ్లోకస్యనామతే। యోవదేత్తానినశ్యన్తితూలరాశిర్యథాఽ
నలాత్ ॥ ౩౫ ॥ క్షుధితోదుఃఖితశ్శ్రాంతస్త్వన్నామయదిసంస్మరేత్ ।
తస్యదుఃఖానిసర్వాణినశ్యన్తిక్షణమాత్రతః ॥ ౩౬ ॥ సర్వాణ్యశుభజా
తానిదురితాన్యపియానిచ । తానిసర్వాణిలభతే మత్తస్త్వాంవ్యస్మరే
ద్యది ॥ ౩౭ ॥ నతీర్థయాత్రానచదానయజ్ఞావ్రతంతపోనార్చనమన్య
దైవతమ్ । యచ్ఛ్రీనివాసస్యచనామకీర్తనంతదేవసర్వార్థసువృష్టికార
ణమ్॥ ౩౮॥ యాత్రాయజ్ఞావ్రతాధర్మదానాన్యన్యాన్యసఙ్ఖ్యయా। తవ
నామస్మృతేర్భక్త్యా కళాంనార్హన్తిషోడశీమ్ ॥ ౩౯ ॥ అహోభాగ్య
మహోభాగ్యంవిష్ణునామానువర్తినామ్ । తేషాందూరోయామ్యలో
కస్స్వర్గోమోక్షశ్చయత్పదమ్ ॥ ౪౦ ॥ మాహాత్మ్యంవిష్ణునామ్నోహి
వర్ణితుంకేనశక్యతే । అజామిళోమృత్యుపాశాత్ ముక్తోవైకుణ్ఠగోయ
తః ॥ ౪౧ ॥ అయమేవమహాధర్మోనరాణాంతారకస్స్మృతః । విష్ణోసదా
భక్తియోగస్తన్నామగ్రహణాదిభిః ॥ ౪౨ ॥ నైకోఽజామిళఏవపాప
జలధింసన్తీర్ణవాన్నామతః ప్రహ్లాదోపిగజేన్ద్రపూర్వబహవో దుఃఖామ్బు
ధేస్తారితాః । యన్నామస్మరణామృతామ్బుధినిమగ్నోద్యాపిగౌరీపతిర్య
ద్ధ్యానేనిరతాఃప్రజాపతిముఖాః ప్రాప్తామహావైభవమ్ ॥ ౪౩ ॥ యన్నా
మ్నైవసర్వజగద్దురంతదుష్కర్మభారాంశ్చబహూన్భినత్తి। ససర్వశక్తిస్స
హివిశ్వరూపఃప్రసీదమామనిరుక్తాత్మశక్తే॥౪౪॥ అనుగ్రహార్థంభజతాంప
దాబ్జమనామరూపస్త్వగుణోహ్యజన్మా । నామానిరూపాణిగుణాన్క్రి
యాశ్చజన్మానిగృహ్ణాసినమఃప్రసీద ॥ ౪౫ ॥ జన్మాదిభిర్జనేమోహానుగ్రహా
వధికారతః । కరోషిసామ్ప్రతంభూయోఽనుగ్రహస్తుభవేన్మయి॥ ౪౬॥
త్వదపాఙ్గలవోభూయాదిహాముత్రేష్టవర్షణః । అన్యథానాస్తిసన్దేహ
ఇతిచిత్తేసునిశ్చితమ్ ॥ ౪౭ ॥ ఓంనమోవేఙ్కటేశాయపురుషాయమహా
త్మనే । మహానుభావాయమహామాయినేఽమేయకర్మణే ॥ ౪౮ ॥ స్థలే
షుదుర్గేషుజలేషుఖేషుగర్భేష్వరణ్యేషుచకైతవేషు । నామ్నైవభాన్యం

ఖలుసర్వ్వలక్షణంమాయావినోవిశ్వకుటుమ్బినస్తే ॥ ౪౯ ॥ మహావిపత్సు త్వన్నామస్మరణేతద్వినాశనమ్ । బహుసమ్పత్సుత్వన్నామ విస్మృతౌతద్వినాశనమ్ ॥ ౫౦ ॥ తస్మాత్త్వన్నామసక్తోహం సర్వదాత్వదనుగ్రహాత్ । త్వత్పేరిత స్త్వదీయత్వాన్మత్పుణ్యంత్వద్దయాబలమ్ ॥ ౫౧ ॥ నకదాచిద్భయమ్మేస్తిదివ్యనామరతోయతః । తథాపితేకృపాలేశ లేశలేశోస్తు మయ్యహో ॥ ౫౨ ॥ శ్రీశచిత్రంచరిత్రంతే నజానేబహుదుష్కృతీ । సర్వజ్ఞంసర్వదాకింత్వాంవదామికృపయావమామ్ ॥ ౫౩ ॥ నామ్నామహాఘాఘహానిర్మనఃకాయాతతశ్శుచీ । తద్దృష్ట్వాప్రీయసేవిష్ణోతతస్తత్కర్మసజ్గ్రహః ॥ ౫౪ ॥ కర్మణాజ్ఞానసిద్ధిశ్చ తేనప్రీతిస్తవాద్భుతా । అపరోక్షమగర్భశ్చ ముక్తిరానన్దవర్ధనమ్ ॥ ౫౫ ॥ గోదానకన్యాదానాని పృథివీరేణుసఙ్ఖ్యయా । దుర్భిక్షేజాహ్నవీతీరే ప్రత్యహంకోటిభోజనమ్ ॥ ౫౬ ॥ త్వన్నామస్మరణాత్తుల్యం నామనూహాత్మ్యమీదృశమ్ । తస్మాన్నామస్మృతిస్సిద్ధాసులభాపురుషార్థదా ॥ ౫౭ ॥ లోకోత్తరస్త్వయంమార్గఃప్రజానామకుతోభయః । యత్రభక్తివశాస్సర్వే నామస్మృతిపరాయణాః ॥ ౫౮ ॥ యేనైకదావిష్ణుపదాబ్జయుగ్మే సమర్పితంచిత్తమనన్యబుద్ధ్యా । యమోపితద్దూతగణాస్సపాశాః పశ్యంత్యఘోఘాశ్రయమప్యహోనతమ్ ॥ ౫౯ ॥ ... ... *

ఇతిశ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే భగవన్నామ నామమహిమాను వర్ణనంనామ చతుర్థోధ్యాయః.

దేవశర్మాణమ్ప్రతిస్తుతిప్రసన్న శ్రీనివాస కృతవరప్రదానాదిః.

దేవశర్మా॥ సర్వలోకజననీకమలాయా దేశకాలవితతారమణీతే । సాతిమృద్వతసికాకుసుమాభోత్సఙ్గగాచత వహ్యత్కమలస్థా ॥ ౧ ॥ బ్రహ్మశఙ్కరపదార్పణదక్షా సర్వలోకశుభదాద్రవచిత్తా । యత్కటాక్షలవమాత్రపదస్థాఃప్రార్థయన్త్యజశివేన్ద్రముఖాహి ॥ ౨॥ భారతీప్రముఖసున్దరయోషిజ్జాలజైత్రబహుసున్దరరూపామ్ । అలిలిఙ్గమసియాంకరపద్మైర్నన్దహాసవదనాంసరసస్త్వమ్ ॥ ౩ ॥ నిత్యముక్తాదోషదూరాత్వదూనాఽధికసద్గుణా । త్వత్పాదపూజనేనిత్యంబద్ధకఙ్కణభూషితా ॥

౪ ॥ అభీష్టదానే భక్తానాం కల్పవృక్షాయితా రమా । చిన్తామణిః కామధేనుః కరుణాసాగరాయితా ॥ ౫ ॥ లక్ష్మీః పురస్తాత్పశ్చాచ్చ దక్షిణోత్తరతశ్చ యా । ఊర్ధ్వాధరాదిభాగస్థా జగత్సృజతి పాతి హి ॥ ౬ ॥ గుణైస్తతా ప్రసవితృవరణీయగుణోర్జితా । ప్రకాశమతిమూర్తిశ్చ ధ్యేయా బుద్ధిప్రచోదికా ॥ ౭ ॥ దురన్నాద్దుర్గ్రహాత్పఞ్చపాతకాదుపపాతకాత్ । స్వగాయకత్రాణదక్షా గాయత్రీత్యుదితా రమా ॥ ౮ ॥ సవితుర్ద్యోతకత్వాచ్చ భక్తేష్టప్రసవేరతా । చరాచరప్రసవితా సావిత్రీ కమలా స్మృతా ॥ ౯ ॥ వాగీశత్వాద్వచోదానాత్కీర్తితా చ సరస్వతీ । కాన్తిరత్వాదిదానాచ్చ భారతీత్యాదినామికా ॥ ౧౦ ॥ గుణపూర్ణత్వయోగేన బ్రహ్మ బ్రహ్మవశే స్థితా । బ్రహ్మాణ్డాన్తర్బహిర్వ్యాప్తా స్థూలా సూక్ష్మా చ మధ్యమా ॥ ౧౧ ॥ కర్మణాం గుణరూపాణాం సర్వేషాం చ నియామికా । యద్దయాపాఙ్గలేశేనత్త్వైహికీస్సర్వసంపదః ॥ ౧౨ ॥ స్వర్వీరక్తీశసద్భక్తిజ్ఞప్తిముక్తీర్వ్రజన్తి హి । లోకాతీతా లోకపూజ్యా తత్త్వాత్యన్తప్రియా మతా ॥ ౧౩ ॥ సర్వశక్తా సర్వసుఖా సర్వలక్షణసంయుతా । అనేకగుణసంపూర్ణా పూర్ణకామా చ సర్వదా ॥ ౧౪ ॥ అప్రమేయాప్రమేయాపి సమస్తపురుషార్థదా । సుమహైశ్వర్యసౌభాగ్యా తథాపి త్వాఽనువర్తినీ ॥ ౧౫ ॥ స్మరతి ధ్యాయతి స్తౌతి నమత్యర్చతి పశ్యతి । తపతి త్వాం జపతి చ సేవతే త్వాం ప్రతీక్షతే ॥ ౧౬ ॥ నిత్యానపాయినీ నమ్రా సంప్రార్థయతి సర్వదా । కిముతాన్యేఽల్పజీవాశ్చమాన్త్వశావృత్తివర్జితాః ॥ ౧౭ ॥ దరిద్రా బన్ధురహితా అనాథా జీవనార్థినః । తేషాం త్వత్ప్రార్థనాకాఙ్క్షా నాశ్చర్యం భువనత్రయే ॥ ౧౮ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ జ్ఞానానన్దదయానిధే । శరణాగతసంత్రాణకారణాభీష్టవర్షణ ॥ ౧౯ ॥ శ్రీశ తే రూపకర్మాణి బ్రహ్మరుద్రాహిపాదిభిః । అగణ్యాన్యహ్యవేద్యాని హ్యచిన్త్యాన్యద్భుతాని చ ॥ ౨౦ ॥ ఏవం పూర్ణే త్వన్మహిమ్ని నాహం శక్తోఽస్మి వర్ణనే । కశ్చాహం కా చ మే శక్తిః కిమితి స్తౌమి మన్దధీః ॥ ౨౧ ॥ అలసోఽహమహంకారీ చాజ్ఞో మూర్ఖశ్శఠః ఖలః । జ్ఞానభక్త్యాదిహీనశ్చ కామక్రోధాదిపూరితః ॥ ౨౨ ॥ మనోజయవిహీనశ్చ సదా విషయలంపటః ॥ పాంసూనాం వృష్టిబిన్దూనాం మద్దోషాణాం మితిర్న హి ॥ ౨౩ ॥ గుణాస్త్వయి యథా పూర్ణా దోషాః పూర్ణాస్తథా మయి । అలసత్వాద

హంకారాదజ్ఞానాల్లోభతోమయా॥౨౪॥ డంభాత్ప్రమాదాద్ధార్ష్ట్యా
త్స్వభావాత్సంగతః కృతాన్ । అసంఖ్యానపరాధాన్మే౽గణయిత్వాక్షమ
స్వమాన్ ॥ ౨౫ ॥ పితామాతాగురుర్భ్రాతాసఖాబంధుస్త్వమేవమే।
విద్యాస్సత్కర్మవిత్తంచపురః పృష్ఠేచపార్శ్వయోః ॥ ౨౬ ॥ మూర్ధ్నిచ
హృత్కమలేమేన్తర్బహిర్జన్మనిజన్మని । కులస్వామీష్టదేవోనోవృతఃపి
తృపితామహైః ॥ ౨౭ ॥ సర్వంత్వమేవలక్ష్మీశనజానేత్వాంవినాపరమ్ ।
దుస్స్మృతింహరదూరాన్మేవిస్మృతింతేవిలోపయ॥౨౮॥త్వత్స్మృతింసం
ప్రదేహ్యద్ధాత్వత్సమోనాస్తిమేప్రియః । త్వన్నాథస్త్వద్గతప్రాణస్త్వ
త్పదామ్బుజసంశ్రితః ॥ ౨౯ ॥ తవభక్తోస్మిదాసోస్మి శిష్యః పుత్రోస్మికే
వలమ్ । భృత్యస్త్వమేవవిశ్వస్యస్మరామిత్వామహర్నిశమ్ ॥ ౩౦॥ శ్రీహ
రిర్మమహృత్పద్మకర్ణికాస్థోతిసున్దరః । పద్మాసనసమాసీనఇన్ద్రనీలసమద్యు
తిః ॥ ౩౧ ॥ కఞ్జకోమలపాదాథః కుఙ్కుమాధికవర్ణవాన్ । వజ్రాంకుశ
ధ్వజాబ్జాంకపాదాబ్జనఖరత్నవాన్ ॥ ౩౨ ॥ క్వణన్నూపురసన్నాదవ
లయాఢ్యపదామ్బుజః । అతసీపుష్పసఙ్కాశతేజఃపుంజోరురఞ్జితః ॥ ౩౩॥
నితమ్బపీతవసనస్స్వర్ణకాంచ్యంచితో౽చ్యుతః । విరిఞ్చాధారసౌవర్ణ
గమ్భీరాబ్జాభనాభికః ॥ ౩౪ ॥ బ్రహ్మాణ్డగూహకమృదుశ్లక్ష్ణరేఖాత్రయో
దరః।ధర్మస్తనో౽ధర్మపృష్ఠశ్లక్ష్ణసూక్ష్మతనూరుహః ॥ ౩౫॥ శ్రీవత్సాం
కః కౌస్తుభాఢ్యోవైజయన్తీహృదమ్బుజః । ఉన్నతాంసాజానులంబబా
హ్వభీతివరప్రదః ॥ ౩౬ ॥ కుంకుమాభకరతలేశఙ్ఖచక్రసులక్షణః। కింకిణీ
కంకణలసద్వలయాఙ్గదభూషితః ॥ ౩౭ ॥ కమ్బుగ్రీవస్సుబిమ్బోష్ఠః కున్ద
కుట్మలదంతవాన్। ఆదర్శవద్ద్రుశ్యసూక్ష్మగణ్డయుగ్మసుమణ్డితః॥౩౮॥ సు
నాసో౽నిమిషసుభ్రూశ్రీకరుణాపూర్ణలోచనః । శరజ్జ్యోత్స్నస్మితవదనోన
తనీలసుకున్తలః ॥౩౯॥ అతుల్యతిలకోపేతోరత్నకుణ్డలమణ్డితః । స్ఫుర
ద్రత్నకిరీటశ్చ సర్వలక్షణసంయుతః ॥ ౪౦ ॥ జగద్విలక్షణశ్రీమాన్మ
ద్బింబోనిత్యచిత్సుఖః । సూర్యకోటిప్రతీకాశశ్చంద్రకోటిసుశీతలః ॥ ౪౧ ॥
అనంతవేదైర్బ్రహ్మాద్యైరవేద్యో౽ప్రాకృతోహరిః । శ్రీధరాభ్యాంస
మాశ్లిష్టోబ్రహ్మరుద్రేన్ద్రసేవితః ॥౪౨॥ పూర్ణానందజ్ఞానదయామూర్తిః

పరమమఙ్గళః । మఙ్గళాంగో మఙ్గళాంకో భక్తమఙ్గళదాయకః ॥ ౪౩ ॥
కరుణామృతపూర్ణాభ్యాం మాం నేత్రాభ్యాం సమీక్షతే । కాచింతామ
ఇహాముత్ర సర్వారిష్టం హరత్యసౌ ॥ ౪౪ ॥ తత్పదామ్బుజవిశ్వాసేన స
ర్వాభీష్టం దదాతిహి । ఇతిస్మరన్నహోరాత్రం తం త్వాహం శరణంగతః॥
౪౫ ॥ భోస్స్వామిన్స్వార్ణకామ స్త్వం సంపూర్ణైశ్వర్యవానపి । స్వప్ర
యోజనహీనోపి మాయయా బహురూపవాన్ ॥ ౪౬ ॥ లోకోపకర
ణాయైవ త్వితరాసాధ్యకృత్యవాన్ । బహ్వద్రీనుద్ధరన్సేతు మనా
యాసాదకల్పయః ॥ ౪౭ ॥ క్షణేనోత్పాదితంచాపి స్థూలబ్రహ్మాణ్డ
మద్భుతమ్ । వహసిత్వముపాయేన బహుసూక్ష్మమృదూదరే ॥ ౪౮ ॥
ఏవం మహాభారవహస్య విశ్వ కుటుమ్బినః కరుణాపూర్ణసింధోః । మ
మత్వదీయస్యనుసూక్ష్మలేశ లవాల్పకస్యోద్ధరణంకియత్తే ॥ ౪౯ ॥ శ్రీ
వేఙ్కటేశ మత్స్వామిన్ జ్ఞానానందదయానిధే । దుఃఖసాగరమగ్నం
మాం స్వీయం నోద్ధరసేకుతః ॥ ౫౦ ॥ శ్రీనివాసకృపాపూర్ణ భక్తపో
షణదీక్షిత । సంసారారణ్యపతితం దయయానేక్షసేకుతః ॥ ౫౧ ॥
భక్తబంధో దయాసిన్ధో త్వత్పాదాబ్జేనమామ్యహమ్ । సూక్తాసూక్తమి
దం సర్వ మపరాధం క్షమస్వమే ॥ ౫౨ ॥ వరం వరం చ వరయే భక్తింత్వ
త్పాదయోస్స్మృతిమ్ । సదానామార్థవిజ్ఞానం దేహీహాముత్రసౌఖ్యద
మ్ ॥ ౫౩ ॥ శ్రీస్వామితీర్థదుగ్ధాబ్ధౌ శ్వేతద్వీపేసుమణ్డపే । శ్రీభూభ్యాం వి
హరన్విష్ణో ముక్తింభక్తాయ దేహిమే ॥ ౫౪ ॥ శ్రీసూతః ॥ ఇతిస్తుత్వా వేఙ్క
టేశం రమేశం తూష్ణీభూతో దేవశర్మా సుభక్తః । భక్తైభ్యోభీష్టార్థవర్ష
ప్రబుద్ధం సాష్టాంగం తం ప్రాణమత్స్వేష్టదేవమ్ ॥ ౫౫ ॥ అథస్తోత్రేణసం
తుష్టశ్శ్రీనివాసస్సుతాఙ్గతిః । మేఘగమ్భీరయా వాచా వరదానమథాబ్ర
వీత్ ॥ ౫౬ ॥ శ్రీభగవాన్ ॥ ప్రీతోహం తే ద్విజశ్రేష్ఠ మదుపాసనకర్మణా।
యన్మహైశ్వర్యసంసిద్ధికారణం స్తోత్రముత్తమమ్ ॥ ౫౭ ॥ కృతవానసిత
స్మాత్త్వం భైషీర్మాత్రపరత్రచ । మద్భక్తవాయుశిష్యస్య గురుపాదావల
మ్బినః ॥ ౫౮ ॥ విపన్నాశస్సమ్పదాప్తిర్భ్యాయాత్తేమదనుగ్రహాత్ । మ
మభక్తస్య తే గేహే స్వర్ణవృష్టిర్దినేదినే ॥ ౫౯ ॥ అయుతాయుశ్చ తేద

త్తం పుత్రపౌత్రాం స్తథాయుషః । శతపూరుషపర్యంతం భుక్త్వాభోగా ననేకశః ॥ ౬౦ ॥ తతో మత్పదమాప్నోషీ త్యుక్త్వాఽదృశ్యో బభూవహ। శ్రీసూతః ॥ భోశౌనకాద్యా మునయో నిస్సంగాశ్చ తపస్వినః ॥ ౬౧ ॥ భక్తవశ్యో వేఙ్కటేశః ప్రసన్నో భవతి ధ్రువమ్ ॥ ౬౨ ॥ యూయం గత్వా వేఙ్కటేశం రమేశం నత్వా స్తుత్వా వేదవేద్యం సుభక్త్యా। భక్తేభ్యోఽభీష్టార్థవర్గప్రబుద్ధం సంప్రీణీధ్వం తేన వోఽభీష్టసిద్ధిః ॥ ౬౩ ॥ శ్రీవేఙ్కటేశస్య కథామృతం త్విదం మాహాత్మ్యసారం సుతపస్విమృగ్యం । శ్రీవేఙ్కటేశస్య మహాప్రియప్రియం లోకోత్తరం దేవఋషిప్రియంచ ॥ ౬౪ ॥ సమస్తపాపౌఘవినాశకారణం సమస్తపుణ్యౌఘసమృద్ధికారణమ్ । శ్రీవేఙ్కటేశస్యపదారవిందం సద్భక్తివృద్ధావసమానకారణమ్ ॥ ౬౫ ॥ వక్తుశ్శ్రోతుః పాఠకస్య పారాయణపరస్యచ । పరాత్పరో వేఙ్కటేశః ప్రసన్నో భవతి క్షణాత్ ॥ ౬౬ ॥ స్తోత్రేణానేన సంతుష్టో వేఙ్కటేశో రమాపతిః । యాన్యాన్కామాన్కామయంతే తాంస్తాన్సత్యం దదాతిచ ॥ ౬౭ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిత్యపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే
శ్రీవేఙ్కటేశస్యసకలాభీష్టప్రదాన మహిమాను
వర్ణనంనామ పఞ్చమోఽధ్యాయః.

ఇత్థమాదిత్యపురాణే ప్రథమప్రభృతిపఞ్చమపర్యన్తషణ్ణాధ్యాయాత్మకశ్శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యపరోభాగ
సమాప్తిమగమత్.

ఆదిత్యపురాణ శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్య సముదితాధ్యాయసంఖ్యా - ౫

శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యం
సమ్పూర్ణమ్.

శ్రియఃకాన్తాయ కల్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మఙ్గళమ్॥

శ్రీవేఙ్కటాద్రినిలయః కమలాకాముకః పుమాన్।
అభఙ్గురవిభూతిర్నస్తరఙ్గయతు మఙ్గళమ్॥

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రియై శ్రీపద్మావత్యైనమః.

శ్రీ మ తే వి ష్వ క్సే నా య న మః.

అ థ శ్రీ వా రా హ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామ ప్రారమ్భః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణ నిధయేనిధయేఽర్థినామ్।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీనివాసమహంభజే॥

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామాని.

మునయః ॥ సూతసర్వార్థతత్త్వజ్ఞ సర్వవేదాన్తపారగ । యేన చారాధితస్సద్య శ్శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకః ॥ ౧ ॥ భవత్యభీష్టసర్వార్థప్రదస్తద్బ్రూహినోమునే । ఇతిపృష్టస్తదాసూతో ధ్యాత్వాస్వాత్మనితత్క్షణాత్ ॥ ౨ ॥ ఉవాచమునిశార్దూలాన్ శ్రూయతామితివైమునిః ॥ శ్రీసూతః॥ అస్తికిఞ్చిన్మహద్గోప్యం భగవత్ప్రీతికారకమ్ ॥ 3 ॥ పురాశేషేణకథితం కపిలాయమహాత్మనే।నామ్నామష్టశతంపుణ్యం పవిత్రంపాపనాశనమ్॥౪॥ ఆదాయహేమపద్మాని స్వర్ణదీసమ్భవానిచ । బ్రహ్మాతుపూర్వమభ్యర్చ్య శ్రీమద్వేఙ్కటనాయకమ్ ॥ ౫ ॥ అష్టోత్తరశతైర్దివ్యైర్నామభిర్మునిపూజితైః । స్వాభీష్టంలబ్ధవాన్బ్రహ్మా సర్వలోకపితామహః ॥ ౬ ॥ భవద్భిరపి

పద్మైశ్చ సమర్చ్యస్తైశ్చనామభిః । తేషాం శేషనగాధీశమానసోల్లాసకా
రిణామ్ ॥ ౭ ॥ నామ్నామష్టశతంవక్ష్యే వేఙ్కటాద్రినివాసినః । ఆయు
రారోగ్యదంపుంసాం ధనధాన్యసుఖప్రదమ్ ॥ ౮ ॥ జ్ఞానప్రదంవిశేషేణ
మహదైశ్వర్యకారకమ్ । అర్చయేన్నామభిర్దివ్యై ర్వేఙ్కటేశపదాఙ్క
జైః ॥ ౯ ॥ నామ్నామష్టశతస్యాస్య ఋషిర్బ్రహ్మాప్రకీర్తితః । ఛన్దోఽను
ష్టుప్తథాదేవో వేఙ్కటేశఉదాహృతః ॥ ౧౦ ॥ నీలగోక్షీరసమ్భూ
తో బీజమిత్యుచ్యతేబుధైః । శ్రీనివాసస్తథాశక్తిర్హృదయంవేఙ్కటాధి
పః ॥౧౧॥ వినియోగస్తథాఽభీష్టసిద్ధ్యర్థేచనిగద్యతే।*ఓంనమోవేఙ్కటే
శాయ శేషాద్రినిలయాయచ ॥ ౧౨ ॥ వృషదృగ్గోచరాయాథ విష్ణవేసత
తంనమః । సదఞ్జనగిరీశాయ వృషాద్రిపతయేనమః ॥ ౧౩ ॥ మేరుపుత్ర
గిరీశాయ సరస్స్వామితటీజుషే । కుమారాకల్పసేవ్యాయ వజ్రిదృగ్విష
యాయచ ॥ ౧౪ ॥ సువర్చలాసుతన్యస్త సైనాపత్యభరాయచ । రా
మాయపద్మనాభాయ సదావాయుస్తుతాయచ ॥ ౧౫ ॥ త్యక్తవైకుణ్ఠలో
కాయ గిరికుఞ్జవిహారిణే। హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినేసతతంనమః॥౧౬॥
శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయనమోనమః।వసూపరిచరత్రాత్రే కృష్ణా
యసతతంనమః ॥ ౧౭ ॥ అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసేవేఙ్కటాయచ ।
సనకాదిమహాయోగి పూజితాయనమోనమః ॥ ౧౮ ॥ దేవజిత్ప్ర
ముఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే। శ్వేతద్వీపవసన్ముక్త పూజితాఙ్ఘ్రియు
గాయచ ॥ ౧౯ ॥ శేషపర్వతరూపత్వ ప్రకాశనపరాయచ । సాను
స్థాపితతార్క్ష్యాయ తార్క్ష్యాచలనివాసినే ॥ ౨౦ ॥ మాయాగూఢవిమా
నాయ గరుడస్కన్ధవాసినే। అనన్తశిరసేనిత్య మనన్తాక్షాయతేనమః॥౨౧॥
అనన్తచరణాయాథ శ్రీశైలనిలయాయచ। దామోదరాయతేనిత్యంనీల
మేఘనిభాయచ॥౨౨॥బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శ విశ్వరూపాయతేనమః।వైకు
ణ్ఠాగతసద్ధేమ విమానాన్తర్గతాయచ ॥ ౨౩ ॥ అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజన
దృగ్గోచరాయచ । వాసుదేవాయహరయే తీర్థపఞ్చకవాసినే ॥ ౨౪ ॥

వామదేవప్రియాయాథ జనకేష్టప్రదాయచ । మార్కణ్డేయమహాతీర్థ జాతపుణ్యప్రదాయచ ॥ ౨౫॥ *వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రేచ చన్ద్రలావణ్యదాయినే । నారాయణనగేశాయ బ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయచ ॥ ౨౬ ॥ శఙ్ఖచక్రవరానమ్ర లసత్కరతలాయచ । ద్రవన్మృగమదాసక్త విగ్రహాయనమోనమః ॥ ౨౭ ॥ కేశవాయనమోనిత్యం నిత్యయౌవనమూర్తయే । అర్థితార్థప్రదాత్రేచ విశ్వతీర్థాఘహారిణే ॥ ౨౮ ॥ తీర్థస్వామిసరస్స్నాత జనాభీష్టప్రదాయినే । కుమారధారికావాస స్కన్దాభీష్టప్రదాయచ॥ ౨౯॥ జానుదఘ్నసముద్భూత పోత్రిణేకూర్మమూర్తయే । కిన్నరద్వన్ద్వశాపాన్త ప్రదాత్రేవిభవేనమః ॥ ౩౦ ॥ వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయనమోనమః । సింహాచలనివాసాయ శ్రీమన్నారాయణాయచ ॥ ౩౧ ॥ సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్య నృసింహాయనమోనమః। కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠ సైనాపత్యప్రదాయచ ॥ ౩౨ ॥ దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రేచ శ్రీధరాయనమోనమః। క్షత్రియాన్తకరామాయ మత్స్యరూపాయతేనమః ॥ ౩౩ ॥ పాణ్డవారిప్రహర్త్రేచ శ్రీకరాయనమోనమః । ఉపత్యకాప్రదేశస్థ శఙ్కరధ్యాతమూర్తయే ॥ ౩౪ ॥ రుక్మాబ్జసరసీకూలలక్ష్మీకృతతపస్వినే । లసల్లక్ష్మీకరామ్భోజదత్తకల్హారకస్రజే ॥ ౩౫ ॥ సాలగ్రామనివాసాయ శుకదృగ్గోచరాయచ । నారాయణార్థితాశేష జనదృగ్విషయాయచ ॥ ౩౬ ॥ మృగయారసికాయాథ వృషభాసురహారిణే। అఞ్జనాగోత్రపతయే వృషభాచలవాసినే ॥ ౩౭ ॥ అఞ్జనాసుతదాత్రేచ § మాధవీయాఘహారిణే। ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్వేతకోలవరాయచ ॥ ౩౮ ॥ నీలధేనుపయోధారాసేకదేహోద్భవాయచ । శఙ్కరప్రియమిత్రాయ చోళపుత్రప్రియాయచ ॥ ౩౯ ॥ సుధర్మిణీసుచైతన్య ప్రదాత్రేమధుఘాతినే । కృష్ణాఖ్యవిప్రవేదాన్త దేశికత్వప్రదాయచ॥ ౪౦॥ వరాహాచలనాథాయ బలభద్రాయతేనమః । త్రివిక్రమాయమహతే హృషీకేశాయతేనమః ॥ ౪౧ ॥

---

* వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే.

§ మధుమాసవిహారిణే.

అచ్యుతాయనమోనిత్యం నీలాద్రినిలయాయచ। నమఃక్షీరాబ్ధినాథాయ వైకుణ్ఠాచలవాసినే॥౮౨॥ముకున్దాయనమోనిత్య మనన్తాయనమోనమః। విరిఞ్చాభ్యర్థితానీతసౌమ్యరూపాయతేనమః ॥ ౮౩ ॥ సువర్ణముఖరీ స్నాత మనుజాభీష్టదాయినే। హలాయుధజగత్తీర్థ సమస్తఫలదాయినే॥ గోవిన్దాయనమోనిత్యం శ్రీనివాసాయతేనమః। అష్టోత్తరశతంనామ్నాం చతుర్థ్యానమసాన్వితమ్ ॥ ౮౪ ॥ యఃపఠేచ్ఛృణుయాన్నిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః । తస్యశ్రీవేఙ్కటేశస్తు ప్రసన్నోభవతిధ్రువమ్ ॥ ౮౫ ॥ అర్చనాయాంవిశేషేణ గ్రాహ్యమష్టోత్తరంశతమ్। వేఙ్కటేశాభిధేయైర్యో వేఙ్కటాద్రినివాసినమ్ ॥ ౮౬ ॥ అర్చయేన్నామభిస్తస్య ఫలంముక్తిర్నసంశయః। గోపనీయమిదం స్తోత్రం సర్వేషాంనప్రకాశయేత్ ॥౮౭॥ శ్రద్ధాభక్తియుజామేవ దాపయేన్నామసఙ్గ్రహమ్। ఇతిశేషేణకథితం కపిలాయమహాత్మనే ॥ ౮౯ ॥ కపిలాఖ్యమహాయోగి సకాశాత్తుమయా శ్రుతమ్ । తదుక్తంభవతామద్య సద్యఃప్రీతికరంహరేః ॥ ౯౦ ॥ ... *

ఇతి శ్రీవారాహపురాణే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామకథనంనామైకషష్టితమోఽధ్యాయః.

శ్రీరస్తు.

అథ శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిప్రారమ్భః.

* ఓం వేఙ్కటేశాయనమః ౧

శేషాద్రినిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨

వృషదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩

విష్ణవే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪

సదఞ్జనగిరీశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫

వృషాద్రిపతయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

మేరుపుత్రగిరీశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭

సరస్స్వామితటీజుషే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮

కుమారకల్పసేవ్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯

వజ్రిదృగ్విషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦

* ఓం సువర్చలాసుతన్యస్తసైనాపత్యభరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః౧౧

రామాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః౧౨

పద్మనాభాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

సదావాయుస్తుతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౪

త్యక్తవైకుణ్ఠలోకాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౫

గిరికుఞ్జవిహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

హరిచన్దనగోత్రేన్ద్రస్వామినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧౭

శఙ్ఖరాజన్యనేత్రాబ్జవిషయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧౮

వసూపరిచరత్రాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౯

కృష్ణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౦

* ఓం అబ్ధికన్యాపరిష్వక్తవక్షసే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౨౧

వేఙ్కటాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

సనకాదిమహాయోగిపూజితాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౩

దేవజిత్ప్రముఖానన్తదైత్యసఙ్ఘప్రణాశినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౪

శ్వేతద్వీపవసన్ముక్తపూజితాఙ్ఘ్రియుగాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః౨౫

శేషపర్వతరూపత్వప్రకాశనపరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః... ౨౬

సానుస్థాపితతార్క్ష్యాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౭

తార్క్ష్యాచలనివాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౮

మాయాగూఢవిమానాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౨౯

గరుడస్కన్ధవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౦

* ఓం అనన్తశిరసే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౩౧

అనన్తాక్షాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

అనన్తచరణాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౩

శ్రీశైలనిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౪

దామోదరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

నీలమేఘనిభాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౩౬

బ్రహ్మాదిదేవదుర్దర్శవిశ్వరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౩౭

వైకుణ్ఠాగతసద్ధేమ విమానాన్తర్గతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౩౮

అగస్త్యాభ్యర్థితాశేషజనదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౩౯

వాసుదేవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

* ఓం హరయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

తీర్థపఞ్చకవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౨

వామదేవప్రియాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౪౩

జనకేష్టప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౪

మార్కణ్డేయమహాతీర్థజాతపుణ్యప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౫

† వాక్పతిబ్రహ్మదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౬

చన్ద్రలావణ్యదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౭

నారాయణనగేశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౪౮

బ్రహ్మక్లృప్తోత్సవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౪౯

శఙ్ఖచక్రవరానమ్రలసత్కరతలాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౫౦

* ఓం ద్రవన్మృగమదాసక్తవిగ్రహాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౫౧

కేశవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౨

నిత్యయౌవనమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౩

అర్థితార్థప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౪

విశ్వతీర్థాఘహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౫

---

† వాక్పతిబ్రహ్మధీదాత్రే.

తీర్థస్వామిసరస్స్నాత జనాభీష్టప్రదా యినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౬

కుమారధారికావాసస్కన్దాభీష్టప్రదా య శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౫౭

జానుదఘ్నసముద్భూతపోత్రిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౫౮

కూర్మమూర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయన మః ౫౯

కిన్నరద్వన్ద్వశాపాన్తప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౬౦

*ఓం విభవే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః()

వైఖానసమునిశ్రేష్ఠపూజితాయ శ్రీవే ఙ్కటేశాయనమః ... ౬౨

సింహాచలనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౩

శ్రీమన్నారాయణాయ శ్రీవేఙ్కటేశా యనమః ౬౪

సద్భక్తనీలకణ్ఠార్చ్యనృసింహాయ శ్రీవే ఙ్కటేశాయనమః ... ౬౫

కుముదాక్షగణశ్రేష్ఠసైనాపత్య ప్రదా య శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౬

దుర్మేధఃప్రాణహర్త్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౬౭

శ్రీధరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౬౮

క్షత్రియాన్తకరామాయ శ్రీవేఙ్కటేశా యనమః ౬౯

మత్స్యరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

*ఓం పాణ్డవారిప్రహర్త్రే శ్రీవేఙ్కటేశా యనమః ౭౧

శ్రీకరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౨

ఉపత్యకాప్రదేశస్థశఙ్కరధ్యాత మూ ర్తయే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౩

రుక్మాబ్జసరసీకూల లక్ష్మీకృతతపస్వినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః... ౭౪

లసల్లక్ష్మీకరామ్భోజదత్తకల్హారకస్రజే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః... ౭౫

సాలగ్రామనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశా యనమః ౭౬

శుకదృగ్గోచరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయన మః ౭౭

నారాయణార్థితాశేషజనదృగ్విషయా య శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౭౮

మృగయారసికాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౭౯

వృషభాసురహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయన మః ౮౦

*ఓం అఞ్జనాగోత్రపతయే శ్రీవేఙ్కటేశా యనమః ౮౧

వృషభాచలవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయన మః ౮౨

అఞ్జనాసుతదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయ నమః ౮౩

† మాధవీయాఘహారిణే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౪

ప్రియఙ్గుప్రియభక్షాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౫

శ్వేతకోలవరాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౬

నీలధేనుపయోధారాసేకదేహోద్భవాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౭

శఙ్కరప్రియమిత్రాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౮

చోళపుత్రప్రియాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౮౯

సుధర్మిణీసుచైతన్యప్రదాత్రే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౯౦

* ఓం మధుఘాతినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౧

కృష్ణాఖ్యవిప్రవేదాన్తదేశికత్వప్రదాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౯౨

వరాహాచలనాథాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౩

బలభద్రాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

త్రివిక్రమాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

మహతే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౬

హృషీకేశాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

అచ్యుతాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

నీలాద్రినిలయాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౯౯

క్షీరాబ్ధినాథాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౦

*ఓం వైకుణ్ఠాచలవాసినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౧

ముకున్దాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

అనన్తాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

విరిఞ్చాభ్యర్థితానీత సౌమ్యరూపాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧౦౪

సువర్ణముఖరీస్నాతమనుజాభీష్టదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౫

హలాయుధజగత్తీర్థ సమస్తఫలదాయినే శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ౧౦౬

గోవిన్దాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ()

శ్రీనివాసాయ శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః

---

† మధుమాసవిహారిణే.

శ్రీవేఙ్కటేశాష్టోత్తరశతనామావళిస్సమ్పూర్ణా.

శ్రీ ర స్తు.

అథ శ్రీవారాహపురాణద్వితీయభాగాన్తర్గత
శ్రీ ల క్ష్మీ స్తు తి ప్రా ర మ్భః.

దేవాదికృతశ్రీలక్ష్మీస్తుతిః.

శ్రీశుకః॥ పురాదూర్వాససశ్శాపాదవతీర్ణాసురాలయాత్। పద్మా పద్మాక్షదయితా విష్ణునాసహితాన్నృప ॥ ౧ ॥ సరః కాఞ్చనపద్మాఢ్య మిదం ప్రాప్యమహేశ్వరీ। తపశ్చకారవర్షాణాం దివ్యానామయుతంరమా॥ తతోదేవావిచిన్వన్తశ్శ్రియంవిష్ణుసమన్వితామ్। పురన్దరేణసంయుక్తా రాజన్నస్మింత్సరోవరే ॥ ౩ ॥ స్థితాంసువర్ణకమలే పుణ్డరీకాక్షసంయుతామ్। దృష్ట్వాప్రీతిసమాయుక్తాః ప్రణమ్యామ్బుజధారిణీమ్ ॥ ౪ ॥ కృతాఞ్జలిపుటాస్సేన్ద్రాః స్తుష్టువుర్లోకమాతరమ్ ॥ దేవాః॥ నమశ్శ్రియైలోకధాత్ర్యై బ్రహ్మమాత్రేనమోనమః ॥ ౫ ॥ నమస్తేపద్మనేత్రాయైపద్మముఖ్యైనమోనమః। ప్రసన్నముఖపద్మాయైపద్మకాన్త్యైనమోనమః ॥ ౬ ॥ నమోబిల్వవనస్థాయై విష్ణుపత్న్యైనమోనమః। విచిత్రక్షౌమధారిణ్యై పృథుశ్రోణ్యైనమోనమః ॥ ౭ ॥ పక్వబిల్వఫలాపీన తుఙ్గస్తన్యైనమోనమః। సురక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలేశుభే ॥ ౮ ॥ సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపురశోభితే। యక్షకర్దమసంలిప్తసర్వాఙ్గేకటకోజ్జ్వలే ॥ ౯ ॥ మాఙ్గల్యాభరణైశ్చిత్రైర్ముక్తాహారైర్విభూషితే। తాటఙ్కైరవతంసైశ్చశోభమానముఖామ్బుజే ॥ ౧౦ ॥ పద్మహస్తేనమస్తుభ్యం ప్రసీదహరివల్లభే। ఋగ్యజుస్సామరూపాయైవిద్యాయైతేనమోనమః ॥ ౧౧ ॥ ప్రసీదాస్మాన్కృపాదృష్టిపాతైరాలోకయాబ్ధిజే । దృష్టాత్వయాయేతేబ్రహ్మరుద్రేన్ద్రత్వంసమాప్నుయుః ॥ ౧౨ ॥ శ్రీశుకః ॥ ఇతిస్తుతాతదాదేవైర్విష్ణువక్షస్థలాలయా। విష్ణునాసహసన్దృశ్యారమాప్రీతా౽వదత్సురాన్ ॥ ౧౩ ॥ శ్రీః ॥ సురారీన్త్సహసాహత్వాస్వపదానిగమిష్యథ। యేస్థానహీనాస్స్వస్థానాద్భ్రంశితాయేనరాభువి ॥ ౧౪ ॥ తేమామనేనస్తోత్రేణస్తుత్వాస్థానమవాప్నుయుః। అఖణ్డైర్బిల్వపత్రైర్మామర్చయన్తినరాభువి ॥౧౫॥ స్తోత్రేణానేనయేదేవానరాయుష్మత్కృతేనవై।

ధర్మార్థకామమోక్షాణా మాకరా స్తేభవ న్తిహి ॥ ౧౬ ॥ ఇదంపద్మసరో దేవాయేకేచననరాభువి । ప్రాప్యస్నానంకరిష్య న్తిమాంస్తుత్వావిష్ణువల్ల భామ్ ॥ ౧౭ ॥ తేపిశ్రియందీర్ఘమాయుర్విద్యాంపుత్రాన్ సువర్చసః । లబ్ధ్వాభోగాంశ్చభుక్త్వాఽన్తే నరామోక్షమవాప్నుయుః ॥ ౧౮ ॥ ఇతిద త్త్వావరందేవీ దేవేనసహవిష్ణునా । ఆరుహ్యాగరుడేశానం వైకుణ్ఠస్థానమా యయౌ ॥౧౯॥ ... ... *

ఇతిశ్రీవారాహపురాణే భూగోళోపాఖ్యానే ధరణీవరాహసం
వాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే దేవాదికృతశ్రీ
లక్ష్మీస్తుతికథనంనామనవమోఽధ్యాయః.

అథ శ్రీలక్ష్మీనామావళిప్రారమ్భః.

*ఓంశ్రియైనమః. ... ౧
ఓంలోకధాత్ర్యైనమః. ౨
ఓంబ్రహ్మమాత్రేనమః. ౩
ఓంపద్మనేత్రాయైనమః. ౪
ఓంపద్మముఖ్యైనమః. ౫
ఓంప్రసన్నముఖపద్మాయైనమః. ౬
ఓంపద్మకాన్త్యైనమః. ... ౭
ఓంబిల్వవనస్థాయైనమః. ౮
ఓంవిష్ణుపత్న్యైనమః. ౯
ఓంవిచిత్రక్షౌమధారిణ్యైనమః. *
ఓంపృథుశ్రోణ్యైనమః. ౧౧
ఓంపక్వబిల్వ ఫలాపీనతుఙ్గస్తన్యై నమః. ... ౧౨
ఓం సురక్తపద్మపత్రాభకరపాదతలాయైనమః. ... ౧౩
ఓం సురత్నాఙ్గదకేయూరకాఞ్చీనూపురశోభితాయైనమః. ౧౪
ఓం యక్షకర్దమసంలిప్త సర్వాఙ్గాయైనమః. ... ౧౫
ఓంకటకోజ్జ్వలాయైనమః. ౧౬
ఓంమాఙ్గళ్యాభరణైశ్చిత్రైర్ముక్తాహారైర్విభూషితాయైనమః. *
ఓం తాటఙ్కైరవతంసైశ్చ శోభమాననముఖామ్బుజాయైనమః. ... ౧౮
ఓంపద్మహస్తాయైనమః. ౧౯
ఓంహరివల్లభాయైనమః. ౨౦
ఓం ఋగ్యజుస్సామరూపాయై నమః. ... ౨౧
ఓంవిద్యాయైనమః. ౨౨

ఇతిశ్రీలక్ష్మీనామావళిస్సమాప్తా.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ శ్రీనివాసపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీ మై శ్రీ ప ద్మా వ త్యై న మః.

అ థ శ్రీ బ్ర హ్మా ణ్డ పు రా ణా న్త ర్గ త

శ్రీ వేఙ్కటేశసహస్ర నామ ప్రారమ్భః.

శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామాని.

వసిష్ఠః ॥ భగవన్కైశ్చవిధినా నామభిర్వేంకటేశ్వరం । పూజయామాసతందేవం బ్రహ్మాతుకమలైశ్శుభైః ॥ ౧ ॥ పృచ్ఛామితానినామానిగుణయోగపరాణికిం। ముఖ్యవృత్తీనికింబ్రూహిలక్షకాణ్యథవాహరేః ॥ నారదఉవాచ ॥ ౨ ॥ నామాన్యనంతానిహరేర్గుణయోగానికానిచిత్ ।ముఖ్యవృత్తీనిచాన్యానిలక్షకాణ్యపరాణిచ ॥3॥ పరమార్థైస్సర్వశబ్దైరేకోజ్ఞేయఃపరఃపుమాన్ । ఆదిమధ్యాంతరహితస్త్వవ్యక్తోఽనంతరూపభృత్ ॥ ౪ ॥ చంద్రార్కవహ్నివాయ్వాద్యా గ్రహర్క్షాణినభోదిశః । అన్వయవ్యతిరేకాభ్యాం సంతినోసంతియన్మతేః ॥ ౫ ॥ తస్యదేవస్యనామ్నాంహి పారంగంతుంహికఃక్షమః । తథాపిచాభిధానాని వేంకటేశస్యకానిచిత్ ॥ ౬ ॥ బ్రహ్మగీతానిపుణ్యానితానివక్ష్యామిసువ్రత। యదుచ్చారణమాత్రేణ విముక్తాఘఃపరంవ్రజేత్ ॥ ౭ ॥ వేంకటేశస్యనామ్నాంహిసహస్రస్యఋషిర్విధిః। ఛందోఽనుష్టుప్తథాదేవశ్శ్రీవత్సాంకోరమాపతిః ॥ ౮ ॥ బీజభూతస్తథోంకారోహ్రీంక్లీంశ్రీంచకీలకం । ఓన్నమోవేంకటేశాయేత్యాదిర్మంత్రోఽత్రకథ్యతే ॥ ౯ ॥ బ్రహ్మాండగర్భఃకవచమస్త్రంచక్రగదాధరః। వినియోగోఽభీష్టసిద్ధౌహృదయంసామగాయనః ॥ భాస్వచ్చంద్రమసౌయదీయనయనేభార్యాయదీయారమాయస్మాద్విశ్వసృడప్యభూద్యమికులంయద్ధ్యానయుక్తంసదా । నాథోయోజగతాంనగేంద్రదుహితుర్నాథోఽపియద్భక్తిమాంస్తాతోయోమదనస్యయోదురితహాతంవేంకటేశంభజే ॥ ఊర్ధ్వౌహస్తౌయదీయౌ సురరిపుదళనేబిభ్రతౌశంఖచక్రే సేవ్యావంఘ్రీస్వకీయావభిదధదధరోదక్షిణోయస్యపాణిః । తావన్మాత్రంభవాబ్ధిం గమయతిభజతామూరుగో

వామపాణి శ్శ్రీవత్సాంకశ్చలక్ష్మీర్యదురసిలసత స్తంభజే వేంకటేశం ॥
ఇతిధ్యాయన్ వేంకటేశం శ్రీవత్సాంకం రమాపతిం । వేంకటేశోవిరూ
పాక్షఇత్యారభ్యజపేత్క్రమాత్ ॥౧౦॥ ... ... *

వేఙ్కటేశోవిరూపాక్షో విశ్వేశోవిశ్వభావనః । విశ్వసృడ్విశ్వ
సంహర్తావిశ్వప్రాణోవిరాడ్వపుః ॥౧౧॥ శేషాద్రినిలయోఽశేషభక్తదుః
ఖప్రణాశనః। *శేషస్తుత్యశ్శేషశాయీవిశేషజ్ఞోవిభుస్స్వభూః॥౧౨॥విష్ణు
ర్జిష్ణుశ్చవర్ధిష్ణురుత్సహిష్ణుస్సహిష్ణుకః । * భ్రాజిష్ణుశ్చగ్రసిష్ణుశ్చ వర్తిష్ణుశ్చ
భరిష్ణుకః ॥ ౧౩ ॥ కాలయన్తాకాలగోప్తాకాలఃకాలాన్తకోఽఖిలః । కాల
గమ్యః*కాలకణ్ఠవన్ద్యఃకాలకలేశ్వరః ॥౧౪॥ శమ్భుస్స్వయమ్భూరమ్భో
జనాభిస్స్తమ్భితవారిధిః । అమ్భోధినన్దినీజాని శ్శోణామ్భోజపదప్రభః॥
కమ్బుగ్రీవశ్శమ్బరారిరూపః * శమ్బరజేక్షణః । బిమ్బాధరోబిమ్బరూపీ
ప్రతిబిమ్బక్రియాతిగః ॥౧౫॥ గుణవాన్గుణగమ్యశ్చగుణాతీతోగుణప్రియః।
దుర్గుణధ్వంసకృత్సర్వసుగుణో * గుణభాసకః ॥ ౧౬ ॥ పరేశఃపరమా
త్మాచ పరంజ్యోతిఃపరాగతిః । పరంపదంవియద్వాసాః పారమ్పర్యశుభ
ప్రదః ॥ ౧౭ ॥ బ్రహ్మాణ్డగర్భోబ్రహ్మణ్యో * బ్రహ్మసృడ్బ్రహ్మబోధి
తః । బ్రహ్మస్తుతోబ్రహ్మవాదీ బ్రహ్మచర్యపరాయణః ॥ ౧౯ ॥ సత్య
వ్రతార్థసన్తుష్ట స్సత్యరూపీఝషాఙ్గవాన్ । సోమకప్రాణహారీచా నీతా
మ్నాయో*ఽబ్ధిసఞ్చరః ॥ ౨౦ ॥ దేవాసురవరస్తుత్యః పతన్మన్దరధార
కః । ధన్వన్తరిఃకచ్ఛపాఙ్గః పయోనిధివిమన్థకః ॥ ౨౧ ॥ అమరామృ
తసన్ధాతా ధృతసమ్మోహినీవపుః । హరమోహకమాయావీ రక్షస్స
న్దోహభఞ్జనః ॥ ౨౨ ॥ * హిరణ్యాక్షవిదారీచయజ్ఞోయజ్ఞవిభావనః।
యజ్ఞీయోర్వీసముద్ధర్తా లీలాక్రోడఃప్రతాపవాన్ ॥ ౨౩ ॥ దణ్డకాసు
రవిధ్వంసీ వక్రదంష్ట్రఃక్షమాధరః । గన్ధర్వశాపహరణః * పుణ్యగన్ధోవి
చక్షణః ॥ ౨౪ ॥ కరాళవక్త్రస్సోమార్క నేత్రష్షడ్గుణవైభవః । శ్వే
తఘోణీఘూర్ణితభ్రూః ఘుర్ఘురధ్వనివిభ్రమః ॥ ౨౫॥ ద్రాఘీయాన్నీల
కేశీచ *౧౦౦* జాగ్రదమ్బుజలోచనః । ఘృణావాన్ఘృణిసమ్మోహో
మహాకాలాగ్నిదీధితిః ॥ ౨౬ ॥ జ్వాలాకరాళవదనో మహోల్కాకులవీ
క్షణః । సటానిర్భిణ్ణమేఘౌఘో దంష్ట్రారుగ్వ్యాప్తదిక్తటః ॥ ౨౭ ॥

ఉచ్ఛ్వాసాకృష్టభూతేశో నిశ్వాసత్యక్తవిశ్వసృట్ । *అన్తర్భ్రమజ్జగద్గర్భో౽నన్తో బ్రహ్మకపాలహృత్ ॥ ౨౯ ॥ ఉగ్రో వీరో మహావిష్ణుర్జ్వలనస్సర్వతోముఖః । నృసింహో భీషణో *భద్రో మృత్యుమృత్యుస్సనాతనః ॥ సభాస్తమ్భోద్భవో భీమశ్శిరోమాలీ మహేశ్వరః । ద్వాదశాదిత్యచూడాలః కల్పధూమసటాచ్ఛవిః ॥ ౩౦ ॥ హిరణ్యకోరస్స్థలభిన్నఖః *సింహముఖో౽నఘః । ప్రహ్లాదవరదో ధీమాన్ భక్తసఙ్ఘప్రతిష్ఠితః ॥ ౩౧ ॥ బ్రహ్మరుద్రాదిసంసేవ్యస్సిద్ధసాధ్యప్రపూజితః । లక్ష్మీనృసింహో దేవేశో జ్వాలాజిహ్వాన్త్రమాలికః ॥ ౩౨ ॥ *ఖడ్గీ ఖేటీ మహేష్వాసీ కపాలీ ముసలీ హలీ । పాశీ శూలీ మహాబాహుర్జ్వరఘ్నో *రోగలుణ్టకః ॥ ౩౩ ॥ మౌఞ్జీయుక్ ఛాత్రకో దణ్డీ కృష్ణాజినధరో వటుః । అధీతవేదో వేదాన్తోద్ధారకో బ్రహ్మనైష్ఠికః ॥ ౩౪ ॥ అహీనశయనప్రీతః *ఆదితేయో౽నఘో హరిః । సంవిత్ప్రియస్సామవేద్యో బలివేశ్మప్రతిష్ఠితః ॥ ౩౫ ॥ బలిక్షాళితపాదాబ్జో విన్ధ్యావళివిమానితః । త్రిపాదభూమిస్వీకర్తా విశ్వరూపప్రదర్శకః ॥ ౩౬ ॥ *ధృతత్రివిక్రమస్సాఙ్ఘ్రినఖభిన్నాణ్డఖర్పరః । పజ్జాతవాహినీధారాపవిత్రితజగత్త్రయః ॥ ౩౭ ॥ విధిసమ్మానితః పుణ్యో దైత్యయోద్ధా జయోర్జితః । సురరాజ్యప్రదశ్శుక్రమదహృత్సుగతీశ్వరః ॥ ౩౮ ॥ *జామదగ్న్యః కుఠారీ చ కార్తవీర్యవిదారణః । రేణుకాయాశ్శిరోహారీ దుష్టక్షత్రియమర్దనః ॥ ౩౯ ॥ వర్చస్వీ దానశీలశ్చ ధనుష్మాన్ బ్రహ్మవిత్తమః । అత్యుదగ్రః *సమగ్రశ్చ న్యగ్రోధో దుష్టనిగ్రహః ॥ ౪౦ ॥ రవివంశసముద్భూతో రాఘవో భరతాగ్రజః । కౌసల్యాతనయో రామో విశ్వామిత్రప్రియఙ్కరః ॥ ౪౧ ॥ తాటకారిః *౨౦౦* సుబాహుఘ్నో బలాతిబలమన్త్రవాన్ । అహల్యాశాపవిచ్ఛేదీ ప్రవిష్టజనకాలయః ॥ ౪౨ ॥ స్వయంవరసభాసంస్థ ఈశచాపప్రభఞ్జనః । జానకీపరిణేతా చ జనకాధీశసంస్తుతః ॥ ౪౩ ॥ జమదగ్నితనూజాతయోద్ధా౽యోధ్యాధిపాగ్రణీః । *పితృవాక్యప్రతీపాలస్త్యక్తరాజ్యస్సలక్ష్మణః ॥ ౪౪ ॥ ససీతశ్చిత్రకూటస్థో భరతాహితరాజ్యకః । కాకదర్పప్రహర్తా చ దణ్డకారణ్యవాసకః ॥ ౪౫ ॥ పఞ్చవట్యాం విహారీ చ స్వధర్మపరిపోషకః । *విరాధహా౽గస్త్యముఖ్యమునిసమ్మానితః పుమాన్ ॥ ౪౬ ॥ ఇన్ద్రచాపధరః ఖడ్గధరశ్చాక్షయసాయకః ।

ఖరాన్తకో దూషణారి స్త్రిశిరస్కరిపుర్వృషః ॥ ౪౭ ॥ *తతశ్శూర్పణఖానాసాచ్ఛేత్తా వల్కలధారకః । జటావాన్పర్ణశాలాస్థో మారీచబలమర్దకః ॥ ౪౮ ॥ పక్షిరాట్కృతసంవాదో రవితేజా మహాబలః । శబర్యానీతఫలభుగ్ఘనూమత్పరితోషితః ॥ ౪౯ ॥ *సుగ్రీవాభయదో దైత్యకాయక్షేపణభాసురః । సప్తసాలసముచ్ఛేత్తా వాలిహృత్కపిసంవృతః ॥ ౫౦ ॥ వాయుసూనుకృతాసేవస్త్యక్తపమ్పః కుశాసనః । ఉదన్వత్తీరగశ్శూరో *విభీషణవరప్రదః ॥ ౫౧ ॥ సేతుకృద్దైత్యహా ప్రాప్తలఙ్కోఽలఙ్కారవాన్ స్వయం । అతికాయశిరశ్ఛేత్తా కుమ్భకర్ణవిభేదనః ॥ ౫౨ ॥ దశకణ్ఠశిరోధ్వంసీ జామ్బవత్ప్రముఖావృతః । జానకీశః *సురాధ్యక్షః సాకేతేశః పురాతనః ॥ పుణ్యశ్లోకో వేదవేద్యస్స్వామితీర్థనివాసకః । లక్ష్మీసరః కేళిలోలో లక్ష్మీశో లోకరక్షకః ॥ ౫౪ ॥ దేవకీగర్భసమ్భూతో *యశోదేక్షణలాలితః । వసుదేవకృతస్తోత్రో నన్దగోపమనోహరః ॥ ౫౫ ॥ చతుర్భుజః కోమలాఙ్గో గదావాన్నీలకున్తలః । పూతనాప్రాణసంహర్తా తృణావర్తవినాశనః ॥ ౫౬ ॥ గర్గారోపితనామాఙ్కో * వాసుదేవో హ్యధోక్షజః । గోపికాస్తన్యపాయీ చ బలభద్రానుజోఽచ్యుతః ॥ ౫౭ ॥ వైయాఘ్రనఖభూషశ్చ వత్సజిద్వత్సవర్ధనః । క్షీరసారాశనరతో దధిభాణ్డప్రమర్దనః ॥ ౫౮ ॥ *నవనీతాపహర్తా చ నీలనీరదభాసురః । ఆభీరదృష్టదౌర్జన్యో నీలపద్మనిభాననః ॥ ౫౯ ॥ మాతృదర్శితవిశ్వాస్య ఉలూఖలనిబన్ధనః । నళకూబరశాపాన్తో గోధూళిచ్ఛురితాఙ్గకః ॥ ౬౦ ॥ గోసఙ్ఘరక్షకశ్శ్రీశో *౩౦౦*బృన్దారణ్యనివాసకః । వత్సాన్తకో బకద్వేషీ దైత్యామ్బుదమహానిలః ॥ ౬౧ ॥ మహాజగరచణ్డాగ్నిశ్శకటప్రాణకణ్టకః ॥ ఇన్ద్రసేవ్యః పుణ్యగాత్రః ఖరజిచ్చణ్డదీధితిః ॥ ౬౨ ॥ *తాళపక్వఫలాశీ చ కాళీయఫణిదర్పహా । నాగపత్నీస్తుతిప్రీతః ప్రలమ్బాసురఖణ్డనః ॥ దావాగ్నిజలసంహారీ ఫలాహారీ గదాగ్రజః । గోపాఙ్గనాచేలచోరః పాథోలీలావిశారదః ॥ ౬౪ ॥ వంశగానప్రవీణశ్చ *గోపీహస్తామ్బుజార్చితః । మునిపత్న్యాహృతాహారో మునిశ్రేష్ఠో మునిప్రియః ॥ ౬౫ ॥ గోవర్ధనాద్రిసన్ధర్తా సఙ్క్రన్దనతమోపహః । సదుద్యానవిలాసీ చ రాసక్రీడాపరాయణః ॥ ౬౬ ॥ వరుణాభ్యర్చితో గోపీప్రార్థితః *పురుషోత్తమః । అక్రూరస్తుతిసంప్రీతః కుబ్జాయౌవనదాయకః ॥ ౬౭ ॥ ముష్టికోరఃప్రహారీ చ

చాణూరోదరదారణః। మల్లయుద్ధాగ్రగణ్యశ్చ పితృబన్ధనమోచకః ॥౧౮॥ మత్తమాతఙ్గపఞ్చాస్యః కంసగ్రీవానికృన్తనః। ఉగ్రసేనప్రతిష్ఠాతా *రత్నసింహాసనస్థితః ॥ ౧౯ ॥ కాలనేమిఖలద్వేషీ ముచుకున్దవరప్రదః। సాల్వసేవితదుర్ధర్షరాజస్మయనివారణః ॥ ౨౦ ॥ రుక్మిగర్వాపహారీ చ రుక్మిణీనయనోత్సవః। ప్రద్యుమ్నజనకః కామీ ప్రద్యుమ్నో ద్వారకాధిపః॥ *మణ్యాహర్తా మహామాయో జాంబవత్కృతసంగరః। జాంబూనదాంబరధరో గమ్యో జాంబవతీవిభుః ॥ ౨౨ ॥ కాళిందీప్రథితారామకేళిర్గుంజావతంసకః। మందారసుమనోభాస్వాన్ శచీశాభీష్టదాయకః ॥ ౨౩ ॥ *సత్రాజిన్మానసోల్లాసీ సత్యాజానిశ్శుభావహః। శతధన్వహరస్సిద్ధః పాండవప్రియకోత్సవః ॥ ౨౪ ॥ భద్రప్రియస్సుభద్రాయా భ్రాతా నాగ్నజితీవిభుః। కిరీటకుండలధరః *కల్పపల్లవలాలితః ॥ ౨౫ ॥ భైష్మీప్రణయభాషావాన్ మిత్రవిందాధిపోఽభయః। స్వమూర్తికేళిసంప్రీతో లక్ష్మణోదారమానసః ॥ ౨౬ ॥ ప్రాగ్జ్యోతిషాధిపధ్వంసీ తత్సైన్యాన్తకరోఽమృతః। భూమిస్తుతో *భూరిభోగో భూషణాంబరసంయుతః॥౨౭॥ బహురామాకృతాహ్లాదో గంధమాల్యానులేపనః। నారదాదృష్టచరితో దేవేశో విశ్వరాడ్గురుః ॥ ౨౮ ॥ బాణబాహువిదారశ్చ తాపజ్వరవినాశకః। *ఉషోద్ధర్షయితాఽవ్యక్తశ్శివవాక్తుష్టమానసః ॥ ౨౯ ॥ మహేశజ్వరసంస్తుత్యశ్శీతజ్వరభయాంతకః। నృగరాజోద్ధారకశ్చ పౌండ్రకాదివధోద్యతః ॥ ౩౦ ॥ వివిధారిచ్ఛలోద్విగ్నబ్రాహ్మణేషుదయాపరః। జరాసంధబలద్వేషీ కేశిదైత్యభయంకరః *౪౦౦* ॥ ౩౧ ॥ చక్రీ చైద్యాన్తకస్సభ్యో రాజబంధవిమోచకః। రాజసూయహవిర్భోక్తా స్నిగ్ధాఙ్గశ్శుభలక్షణః ॥ ౩౨ ॥ ధానాభక్షణసంప్రీతః కుచేలాభీష్టదాయకః। సత్త్వాదిగుణగంభీరో *ద్రౌపదీమానరక్షకః ॥ ౩౩ ॥ భీష్మధ్యేయో భక్తవశ్యో భీమపూజ్యో దయానిధిః। దంతవక్రశిరశ్ఛేత్తా కృష్ణః కృష్ణాసఖస్స్వరాట్ ॥౩౪॥ వైజయంతీప్రమోదీ చ *బర్హిబర్హవిభూషణః। పార్థకౌరవసంధానకారీ దుశ్శాసనాంతకః ॥ ౩౫ ॥ బుద్ధో విశుద్ధస్సర్వజ్ఞః క్రతుహింసావినిందకః। త్రిపురస్త్రీమానభంగస్సర్వశాస్త్రవిశారదః॥ నిర్వికారో *నిర్మమశ్చ నిరాభాసో నిరామయః। జగన్మోహకధర్మీ చ దిగ్వ

ష్టో౽దిక్పతీశ్వరః ॥ ౮౭ ॥ కల్కిమ్లేచ్ఛప్రహర్తాచ దుష్టనిగ్రహకార
కః। ధర్మప్రతిష్ఠాకారీచ *చాతుర్వర్ణ్యవిభాగకృత్ ॥ ౮౮ ॥ యుగాంత
కో యుగాక్రాంతో యుగకృద్యుగభాసకః। కామారిః కామకారీచ నిష్కా
మః కామితార్థదః ॥ ౮౯ ॥ భర్గోవరేణ్యంసవితుః *శార్ఙ్గీ వైకుంఠమం
దిరః । హయగ్రీవః కైటభారిర్గ్రాహఘ్నో గజరక్షకః ॥ ౯౦ ॥ సర్వసం
శయవిచ్ఛేత్తా సర్వభక్తసముత్సుకః। కపర్దీ కామహారీచ *కళాకాష్ఠాస్మృ
తిర్ధృతిః ॥ ౯౧ ॥ అనాదిరప్రమేయౌజాః ప్రధానస్సన్నిరూపకః । నిర్లే
పోనిస్పృహో*౽సఙ్గో నిర్భయోనీతిపారగః ॥ ౯౨ ॥ నిష్ప్రేష్యో
నిష్క్రియశ్శాంతో నిష్ప్రపంచో నిధిర్నయః । కర్మ్య*కర్మీ వికర్మీ
చ కర్మేప్సుః కర్మభావనః ॥ ౯౩ ॥ కర్మాంగః కర్మవిన్యాసో మహాకర్మీ
మహావ్రతీ। కర్మభుక్కర్మఫలదః *కర్మేశః కర్మనిగ్రహః ॥ ౯౪ ॥ నరోనారా
యణో దాంతః కపిలః కామదశ్శుచిః। తప్తాజప్తా*౫౦౦*౽క్షమాలావాన్గ
న్తానేతాలయోగతిః ॥ ౯౫ ॥ శిష్టోద్రష్టారిపుద్వేష్టా రోష్టా వేష్టా *మ
హానటః । రోద్ధాబోద్ధామహాయోద్ధా శ్రద్ధావాన్సత్యధీశ్శుభః ॥ ౯౬ ॥
మంత్రీమంత్రో మంత్రగమ్యో *మంత్రకృత్పరమంత్రహృత్। మంత్రభృ
న్మంత్రఫలదో మంత్రేశో మంత్రవిగ్రహః ॥ ౯౭ ॥ మంత్రాంగో మంత్ర
విన్యాసో మహామంత్రో మహాక్రమః। *స్థిరధీః స్థిరవిజ్ఞానః స్థిరప్రజ్ఞః స్థిరాస
నః ॥ ౯౮ ॥ స్థిరయోగః స్థిరాధారః స్థిరమార్గః స్థిరాగమః। నిశ్శ్రేయసో
నిరీహో*౽గ్నిర్నిరవద్యో నిరంజనః ॥ ౯౯ ॥ నిర్వైరో నిరహంకారో నిర్దం
భో నిరసూయకః। అనంతో౽నంతబాహూరురనంతాంఘ్రి*రనంతదృక్ ॥
అనంతవక్త్రో౽నంతాంగో నంతరూపో హ్యనంతకృత్। ఊర్ధ్వరేతా ఊర్ధ్వ
లింగో హ్యూర్ధ్వమూర్ధోర్ధ్వశాఖకః ॥ ౧౦౧ ॥ ఊర్ధ్వ*ఊర్ధ్వా
ధ్వరక్షీచ హ్యూర్ధ్వజ్వాలో నిరాకులః। బీజంబీజప్రదో నిత్యో నిదానం ని
ష్కృతిః కృతీ ॥ ౧౦౨ ॥ మహా*నణీయాన్గరిమా సుషుమాచిత్రమాలికః।
నభస్స్పృఙ్నభసో జ్యోతిర్నభస్వాన్నిర్నభా నభః ॥ ౧౦౩ ॥ అభు*ర్విభుః
ప్రభుశ్శంభుర్మహీయాన్భూర్భువాకృతిః । మహానందో మహాశూ
రో మహోరాశిర్మహోత్సవః ॥ ౧౦౪ ॥ మహాక్రోధో*మహాజ్వా
లో మహాశాంతో మహాగుణః । సత్యవ్రతస్సత్యపరస్సత్యసంధస్సతాం

గతిః ॥౧౦౫॥ సత్యేశస్సత్యసంకల్ప స్సత్యచారిత్రలక్షణః ॥౬౦౦॥ *అంతశ్చ
రోహ్యంతరాత్మా పరమాత్మా చిదాత్మకః ॥ ౧౦౬ ॥ రోచనో రోచమాన
శ్చ సాక్షీ శౌరిర్జనార్దనః । ముకుందో *నందనిష్పంద స్స్వర్ణబిందుః పు
రందరః ॥ ౧౦౭ ॥ అరిందమస్సుమందశ్చ కుందమందారహాసవాన్ । స్యం
దనారూఢచండాంగో హ్యనందీనందనందనః ॥ ౧౦౮ ॥ అనసూయానంద
నో*ఽత్రి నేత్రానందస్సునందవాన్ । శంఖవాన్ పంకజకరః కుంకుమాం
కోజయాంకుశః ॥౧౦౯॥ అంభోజమకరందాఢ్యో నిష్పంకోఽగరుపంకిలః।
ఇంద్ర*చంద్రరథశ్చంద్రోఽ తిచంద్రశ్చంద్రభాసకః ॥ ౧౧౦ ॥ ఉపేంద్రఇం
ద్రరాజశ్చ వాగింద్రశ్చంద్రలోచనః। ప్రత్యక్పరాక్ *పరంధామ పరమార్థః
పరాత్పరః ॥ ౧౧౧ ॥ అపారవాక్పారగామీ పారావారః పరావరః । స
హస్వానర్థదాతా చ సహనః*సాహసీజయీ ॥ ౧౧౨ ॥ తేజస్వీ వాయువిశి
ఖీ తపస్వీ తాపసోత్తమః ।ఐశ్వర్యోద్భూతికృద్భూతి రైశ్వర్యాంగకలా
పవాన్ ॥ ౧౧౩ ॥ అంభోధిశాయీ * భగవాన్ సర్వజ్ఞస్సామపారగః।
మహాయోగీ మహాధీరో మహాభోగీ మహాప్రభుః ॥ ౧౧౪ ॥ మహావీరో
మహాతుష్టి ర్మహాపుష్టిః*మహాగుణః । మహాదేవో మహాబాహు ర్మహా
ధర్మో మహేశ్వరః ॥ ౧౧౫ ॥ సమీపగో దూరగామీ స్వర్గమార్గనిరర్గళః।
నగో నగధరో*నాగో నాగేశో నాగపాలకః ॥ ౧౧౬ ॥ హిరణ్మయస్స్వర్ణరే
తా హిరణ్యార్చిర్హిరణ్యదః । గుణగణ్యశ్శరణ్యశ్చ పుణ్యకీర్తిః*పురాణ
గః ॥౧౧౭॥ జన్యభృజ్జన్యసన్నద్ధో దివ్యపంచాయుధో వశీ। దౌర్జన్యభంగః
పర్జన్య స్సౌజన్యనిలయోఽలయః॥౧౧౮॥జలంధరాంతకో*౭౦౦*భస్మ
దైత్యనాశీ మహామనాః । శ్రేష్ఠశ్శ్రవిష్ఠో ద్రాఘిష్ఠో గరిష్ఠో గరుడధ్వజః॥
జ్యేష్ఠో ద్రఢిష్ఠో వర్షిష్ఠో * ద్రాఘీయాన్ ప్రణవః ఫణీ । సంప్రదాయకరస్స్వా
మీ సురేశో మాధవో మధుః॥౧౨౦॥నిర్నిమేషో విధిః*వేధా బలవాన్ జీవ
నంబలీ । స్మర్తా శ్రోతా వికర్తా చ ధ్యాతా నేతా సమో *ఽసమః॥
హోతా పోతా మహావక్తా రంతా మంతా ఖిలాంతకః । దాతా గ్రాహ
యితా మాతా * నియంతానంతవైభవః॥౧౨౨॥గోప్తా గోపయితా హంతా
ధర్మజాగరితా ధవః । కర్తా క్షేత్రకరః క్షేత్ర ప్రదః*క్షేత్రజ్ఞ ఆత్మవిత్॥
క్షేత్రీ క్షేత్రహరః క్షేత్ర ప్రియః క్షేమకరో మరుత్ । భక్తిప్రదో ముక్తిదా

యీ శక్తిదో*యుక్తిదాయకః॥౧౨౪॥ శక్తియుఙ్మౌక్తికస్రగ్వీ సూక్తిరా
మ్నాయసూక్తిగః । ధనంజయో ధనాధ్యక్షో ధనికో ధనదాధిపః॥౧౨౫॥
మహాధనో*మహామానీ దుర్యోధనవిమానితః । రత్నాకరో రత్నరోచీ
రత్నగర్భాశ్రయశ్శుచిః ॥౧౨౬॥ రత్నసానునిధిర్మౌళి రత్నభా రత్నకం
కణః । అంతర్లక్ష్మ్యో*ఽన్తరభ్యాసీ చాంతర్ధ్యేయో జితాసనః ॥ ౧౨౭॥
అంతరంగో దయావాంశ్చ హ్యంతర్మాయో మహార్ణవః । సరసస్సిద్ధరసి
కస్సిద్ధిః*సాధ్యస్సదాగతిః ॥ ౧౨౮ ॥ఆయుఃప్రదో మహాయుష్మానర్చి
ష్మానోషధీపతిః । అష్టశ్రీరష్టభాగోష్ట కకుబ్వ్యాప్తయశో వ్రతీ *౮౦౦॥
*అష్టాపదస్సువర్ణాభో హ్యష్టమూర్తిస్త్రిమూర్తిమాన్ । అస్వప్న
స్స్వప్నగస్స్వప్నస్సుస్వప్నఫలదాయకః ॥ ౧౩౦ ॥ దుస్స్వప్నధ్వంసకో
ధ్వస్తదుర్నిమిత్తః*శివంకరః। సువర్ణవర్ణస్సంభావ్యో వర్ణితో వర్ణస
మ్ముఖః ॥ ౧౩౧ ॥ సువర్ణముఖరీతీరశివధ్యాతపదాంబుజః । దాశాయ
ణీవచస్తుష్టో దూర్వాసోదృష్టిగోచరః ॥ ౧౩౨ ॥ అంబరీషవ్రతప్రీ
తో మహాకృత్తివిభంజనః । * మహాభిచారకధ్వంసీ కాలసర్పభయాంత
కః ॥ ౧౩౩ ॥ సుదర్శనః కాలమేఘశ్యామశ్శ్రీమంత్రభావితః । హేమాం
బుజసరస్నాయీ శ్రీమనోభావితాకృతిః ॥ ౧౩౪ ॥ శ్రీప్రదత్తాంబుజ
స్రగ్వీ శ్రీకేళిశ్శ్రీనిధిః * భవః । శ్రీప్రదో వామనో లక్ష్మీనాయకశ్చ చతు
ర్భుజః ॥ ౧౩౫ ॥ సంతృప్తస్తర్పితస్తీర్థస్నాతృసౌఖ్యప్రదర్శకః।
అగస్త్యస్తుతిసంహృష్టో దర్శితావ్యక్తభావనః ॥ ౧౩౬ ॥ *కపిలార్చిః క
పిలవాన్ సుస్నాతాఘవిపాటనః । వృషాకపిః కపిస్వామిమనోంతస్థిత
విగ్రహః ॥ ౧౩౭ ॥ వహ్నిప్రియోర్థసంభావ్యో జనలోకవిధాయకః।
వహ్నిప్రభో వహ్నితేజాః *శుభాభీష్టప్రదో యమీ ॥ ౧౩౮ ॥ వారుణక్షే
త్రనిలయో వరుణో వారణార్చితః । వాయుస్థానకృతావాసో వాయుగో
వాయుసంభృతః॥౧౩౯॥యమాంతకోఽభిజననో *యమలోకనివారణః।
యమినామగ్రగణ్యశ్చ సంయమీ యమభావితః ॥ ౧౪౦ ॥ ఇంద్రోద్యానస
మీపస్థ ఇంద్రదృగ్విషయః ప్రభుః । యక్షరాట్సరసీవాసో హ్యక్షయ్యనిధికో
శకృత్ ॥ ౧౪౧ ॥ స్వామితీర్థకృతావాసః *స్వామిధ్యేయో హ్యధోక్షజః।
వరాహాద్యష్టతీర్థాభిసేవితాంఘ్రిసరోరుహః ॥ ౧౪౨ ॥ పాండుతీర్థా

భిషిక్తాంగో యుధిష్ఠిరవరప్రదః । భీమాన్తఃకరణారూఢ శ్శ్వేతవాహ
నసఖ్యవాన్ ॥ ౧౪౩ ॥ నకులాభయదో మాద్రీసహదేవాభివందితః।
కృష్ణాశపథసంధాతా *కుంతీస్తుతిరతో దమీ ॥ ౧౪౪ ॥ నారదాదిమునిస్తు
త్యో నిత్యకర్మపరాయణః । దర్శితావ్యక్తరూపశ్చ వీణానాదప్రమోది
తః ॥ ౧౪౫ ॥ షట్కోటితీర్థచర్యావాన్ దేవతీర్థకృతాశ్రమః । బిల్వా
మలజలస్నాయీ సరస్వత్యంబుసేవితః ॥ ౧౪౬ ॥ *తుంబురూదకసంస్ప
ర్శ జనచిత్తతమోపహః।మత్స్యవామనకూర్మాదితీర్థరాజః పురాణభృ
త్ ॥ ౧౪౭ ॥ చక్రధ్యేయపదాంభోజ శ్శఙ్ఖపూజితపాదుకః। రామతీర్థవి
హారీచ బలభద్రప్రతిష్ఠితః॥౧౪౮॥జామదగ్న్యసరస్తీర్థ జలసేచనతర్పి
తః । పాపాపహారికీలాల సుస్నాతాఘవినాశనః ॥ ౧౪౯ ॥ నభోగంగాభిషి
క్తశ్చ*౯౦౦*నాగతీర్థాభిషేకవాన్।కుమారధారాతీర్థస్థో వటువేష
స్సుమేఖలః ॥౧౫౦॥ వృద్ధస్యసుకుమారత్వప్రదస్సౌందర్యవాన్సుఖీ।ప్రియం
వదో మహాకుక్షి రిక్ష్వాకుకులనందనః ॥ ౧౫౧ ॥ *నీలగోక్షీరధారాభూర్వ
రాహాచలనాయకః । భరద్వాజప్రతిష్ఠావాన్ బృహస్పతివిభావితః॥౧౫౨॥
అంజనాకృతపూజావా నాఞ్జనేయకరార్చితః । అంజనాద్రినివాసశ్చ ముం
జకేశః పురందరః ॥౧౫౩॥ కిన్నరద్వయసంబంధి బంధమోక్షప్రదాయకః।
* వైఖానసమఖారంభో వృషజ్ఞేయో వృషాచలః ॥ ౧౫౪ ॥ వృషకాయ
ప్రభేత్తాచ క్రీడనాచారసంభ్రమః । సౌవర్చలేయవిన్యస్త రాజ్యో నారా
యణప్రియః ॥ ౧౫౫ ॥ దుర్మేధోభంజకః ప్రాజ్ఞో బ్రహ్మోత్సవమ
హోత్సుకః । *భద్రాసురశిరశ్ఛేత్తా భద్రక్షేత్రీసుభద్రవాన్ ॥ ౧౫౬॥
మృగయాఽక్షీణసన్నాహ శ్శంకరాజన్యతుష్టిదః । స్థాణుస్థో వైనతే
యాంగభావితో హ్యశరీరవాన్ ॥ ౧౫౭ ॥ భోగీంద్రభోగసంస్థానో బ్ర
హ్మాదిగణసేవితః । * సహస్రార్కచ్ఛటాభాస్వద్విమానాంతస్స్థితో గుణీ॥
విష్వక్సేనకృతస్తోత్ర స్సనందనపరీవృతః । జాహ్నవ్యాదినదీసేవ్యస్సురేశా
ద్యభివందితః ॥ ౧౫౯ ॥ సురాంగనానృత్యపరో గంధర్వోద్గాయనప్రియః।
రాకేందుసంకాశనఖః కోమలాంఘ్రిసరోరుహః ॥ ౧౬౦ ॥ * కచ్ఛపప్రపదః
కుంద గుల్ఫకస్స్వచ్ఛకూర్పరః । మేదురస్వర్ణవస్త్రాఢ్యకటిదేశస్థమే
ఖలః ॥ ౧౬౧ ॥ ప్రోల్లసచ్ఛురికాభాస్వత్కటిదేశశ్శుభంకరః । అనంత

పద్మజస్థాననాభిర్మౌక్తికమాలికః ॥ ౧౬౨ ॥ మందారచాంపేయమాలీర
త్నాభరణసంభృతః । * లంబయజ్ఞోపవీతీచ చంద్రశ్రీఖండలేపవాన్ ॥
వరదోఽభయదశ్చక్రీశంఖీకౌస్తుభదీప్తిమాన్ । శ్రీవత్సాంకితవక్షస్కోఽల
క్ష్మీసంశ్రితహృత్తటః ॥ ౧౬౪ ॥ నీలోత్పలనిభాకారః * శోణాంభోజస
మాననః । కోటిమన్మథలావణ్యశ్చంద్రికాస్మితపూరితః ॥ ౧౬౫ ॥ సు
ధాస్వచ్ఛోర్ధ్వపుండ్రశ్చ కస్తూరీతిలకాంచితః । పుండరీకేక్షణస్స్వచ్ఛ
మౌళిశోభావిరాజితః ॥ ౧౬౬ ॥ పద్మస్థఃపద్మనాభశ్చ * సోమమండల
గోబుధః । వహ్నిమండలగస్సూర్య స్సూర్యమండలసంస్థితః ॥ ౧౬౭ ॥
శ్రీపతిర్భూమిజానిశ్చ విమలాద్యభిసంవృతః । జగత్కుటుంబజనితారక్ష
కః * కామితప్రదః ॥౧౬౮॥ అవస్థాత్రయయంతాచ విశ్వతేజస్స్వరూప
వాన్ । జ్ఞప్తిర్జ్ఞేయోజ్ఞానగమ్యోజ్ఞానాతీతస్సురాతిగః ॥ ౧౬౯ ॥ బ్ర
హ్మాండాంతర్బహిర్వ్యాప్తోవేంకటాద్రిగదాధరః॥ * ౧౦౦౦ * *

శ్రీవేఙ్కటాద్రిగదాధరోన్నమ ఇతి.

ఏవంశ్రీవేఙ్కటేశస్య కీర్తితంపరమాద్భుతం ॥ ౧౭౦ ॥ నామ్నాంసహ
స్రసంశ్రావ్యంపవిత్రంపుణ్యవర్ధనమ్ । శ్రవణాత్సర్వదోషఘ్నంరోగ
ఘ్నంమృత్యునాశనం॥౧౭౧॥ దారిద్ర్యభేదనంధర్మ్యంసర్వైశ్వర్యఫలప్ర
దం। కాలాహివిషవిచ్ఛేదిజ్వరాపస్మారభంజనం ॥౧౭౨॥ శత్రుక్షయకరం
రాజగ్రహపీడానివారణం । బ్రహ్మరాక్షసకూశ్మాండ భేతాళభయభఞ్జ
నం ॥ ౧౭౩ ॥ విద్యాభిలాషీవిద్యావా న్ధనార్థీధనవాన్భవేత్ । అనం
తకల్పజీవీస్యా దాయుష్కామోమహాయశాః ॥ ౧౭౪ ॥ పుత్రార్థీసుగు
ణాన్పుత్రాన్లభేతాయుష్మతస్తతః। సంగ్రామేశత్రువిజయీ సభాయాం
ప్రతివాదిజిత్ ॥౧౭౫॥ దివ్యైర్నామభిరేభిస్తు తులసీపూజనాత్సకృత్ ।
వైకుంఠవాసీభగవత్సదృశోవిష్ణుసన్నిధౌ ॥ ౧౭౬ ॥ కల్హారపూజనా
న్మాసా ద్ద్వితీయఇవయక్షరాట్ । నీలోత్పలార్చనాత్సర్వ రాజపూజ్యస్స
దాభవేత్ ॥ ౧౭౭ ॥ హృత్సంస్థితైర్నామభిస్తు భూయాద్ద్రుగ్వీషమో
హరిః । వాఞ్ఛితార్థంతదాదత్వావైకుంఠంచప్రయచ్ఛతి ॥ ౧౭౮ ॥
త్రిసంధ్యంయోజపేన్నిత్యం సంపూజ్యవిధినావిభుం । త్రివారంపఞ్చవా
రంవా ప్రత్యహంక్రమశోయమీ ॥౧౭౯॥ మాసాదలక్ష్మీనాశస్స్యాద్ద్విమా

సాత్మ్యన్నరేంద్రతా । త్రిమాసాన్మహదైశ్వర్యం తతస్సంభాషణంభ వేత్ । మాసంపఠన్మ్యనకర్మ పూర్తించసమవాప్నుయాత్ ॥౧౮౦॥ మార్గభ్రష్టశ్చసన్మార్గం గతస్వస్వంస్వకీయకం । చాంచల్యాచిత్తోఽ చాంచల్యం మనస్స్వాస్థ్యంచగచ్ఛతి ॥ ౧౮౧ ॥ ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం జ్ఞానం మోక్షంచవిదంతి । సర్వాన్కామానవాప్నోతి శాశ్వతంచప దంతథా ॥ ౧౮౨ ॥ సత్యంసత్యంపునస్సత్యం సత్యంసత్యంనసంశయః॥

ఇతి శ్రీ బ్రహ్మాండపురాణే వసిష్ఠనారదసంవాదే శ్రీవేఙ్కటాచలమాహాత్మ్యే శ్రీ వేఙ్కటేశ శ్రీ సహస్రనామ స్తోత్రాధ్యాయస్సమాప్తః.

శ్రియఃకాన్తాయకల్యాణనిధయేనిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేఙ్కటనివాసాయ శ్రీనివాసాయమఙ్గళమ్ ॥
శ్రీవేఙ్కటాచలాధీశం శ్రియాధ్యాసితవక్షసమ్ ।
శ్రితచేతనమన్దారం శ్రీ ని వా స మ హం భ జే॥



శ్రీవేఙ్కటేశసహస్రనామావళిప్రారమ్భః.

* ఓం శ్రీవేఙ్కటేశాయనమః ... ౧
విరూపాక్షాయనమః ... ...
విశ్వేశాయనమః ... ...
విశ్వభావనాయనమః ... ...
విశ్వసృజేనమః ... ౫
విశ్వసంహర్త్రేనమః ... ...
విశ్వప్రాణాయనమః ... ...
విరాడ్వపుషేనమః ... ...
శేషాద్రినిలయాయనమః ... ...
అశేషభక్తదుఃఖప్రణాశనాయనమః.
* ఓం శేషస్తుత్యాయనమః ... ...
శేషశాయినేనమః ... ...
విశేషజ్ఞాయనమః ... ...
విభవేనమః ... ...
స్వభువేనమః ... ౧౫
విష్ణవేనమః ... ...
జిష్ణవేనమః ... ...
వర్ధిష్ణవేనమః ... ...
ఉత్సహిష్ణవేనమః ... ...
సహిష్ణుకాయనమః ... ౨౦
* ఓం భ్రాజిష్ణవేనమః ... ...
గ్రసిష్ణవేనమః ... ...
వర్తిష్ణవేనమః ... ...
భరిష్ణుకాయనమః ... ...
కాలయన్త్రేనమః ... ౨౫
కాలగోప్త్రేనమః ... ...
కాలాయనమః ... ...
కాలాన్తకాయనమః ... ...
అఖిలాయనమః ... ...
కాలగమ్యాయనమః ... ౩౦
* ఓం కాలకణ్ఠవన్ద్యాయనమః ... ...
కాలకలేశ్వరాయనమః ... ...
శమ్భవేనమః ... ...
స్వయమ్భువేనమః ... ...
అమ్భోజనాభయేనమః ... ౩౫
స్తమ్భితవారిధయేనమః ... ...
అమ్భోధినన్దినీజానయేనమః ... ...
శోణామ్భోజపదప్రభాయనమః ... ...
కమ్బుగ్రీవాయనమః ... ...
శమ్బరారిరూపాయనమః ... ౪౦
* ఓం శమ్బరజేక్షణాయనమః ... ...
బిమ్బాధరాయనమః ... ...
బిమ్బరూపిణేనమః ... ...
ప్రతిబిమ్బక్రియాతిగాయనమః ... ...
గుణవతేనమః ... ౪౫
గుణగమ్యాయనమః ... ...
గుణాతీతాయనమః ... ...
గుణప్రియాయనమః ... ...
దుర్గుణధ్వంసకృతేనమః ... ...
సర్వసుగుణాయనమః ... ౫౦
* ఓం గుణభాసకాయనమః ... ...
పరేశాయనమః ... ...
పరమాత్మనేనమః ... ...
పరస్మైజ్యోతిషేనమః ... ...

పరాయైగతయేనమః ... ౫౫
పరస్మైపదాయనమః ... ...
వియద్వ్యాసనేనమః ... ...
పారమ్పర్యశుభప్రదాయనమః ... ...
బ్రహ్మాండగర్భాయనమః ... ...
బ్రహ్మణ్యాయనమః ... ౬౦
* ఓం బ్రహ్మసృజేనమః ... ...
బ్రహ్మబోధితాయనమః ... ...
బ్రహ్మస్తుత్యాయనమః ... ...
బ్రహ్మవాదినేనమః ... ...
బ్రహ్మచర్యపరాయణాయనమః ౬౫
సత్యవ్రతార్థసన్తుష్టాయనమః ...
సత్యరూపిణేనమః ... ...
ఝషాఙ్గవతేనమః ... ...
సోమకప్రాణహారిణేనమః ...
ఆనీతామ్నాయాయనమః ౭౦
* ఓం అబ్ధిసఞ్చరాయనమః ...
దేవాసురవరస్తుత్యాయనమః ...
పతన్మన్దరధారకాయనమః ...
ధన్వన్తరయేనమః ... ...
కచ్ఛపాఙ్గాయనమః ... ౭౫
పయోనిధివిమన్థకాయనమః ...
అమరామృతసన్ధాత్రేనమః ...
ధృతసమ్మోహినీవపుషేనమః ...
హరమోహకమాయావినేనమః ...
రక్షస్సన్దోహభఞ్జనాయనమః ౮౦
* ఓం హిరణ్యాక్షవిదారిణేనమః ...
యజ్ఞాయనమః ... ...
యజ్ఞవిభావనాయనమః ...
యజ్ఞీయోర్వీసముద్ధర్త్రేనమః ...
లీలాక్రోడాయనమః ... ౮౫
ప్రతాపవతేనమః ... ...
దణ్డకాసురవిధ్వంసినేనమః ...
వక్రదంష్ట్రాయనమః ... ...
క్షమాధరాయనమః ... ...
గన్ధర్వశాపహరణాయనమః ౯౦
* ఓం పుణ్యగన్ధాయనమః ...
విచక్షణాయనమః ... ...
కరాళవక్త్రాయనమః ... ...
సోమార్కనేత్రాయనమః ...
షడ్గుణవైభవాయనమః... ౯౫
శ్వేతఘోణినేనమః ... ...
ఘూర్ణితభ్రువేనమః ... ...
ఘుర్ఘురధ్వనివిభ్రమాయనమః ...
ద్రాఘీయసేనమః ... ...
నీలకేశినేనమః ... ౧౦౦
* ఓం జాగ్రదమ్బుజలోచనాయనః...
ఘృణావతేనమః ... ...
ఘృణిసమ్మోహాయనమః ...
మహాకాలాగ్నిదీధితయేనమః ...
జ్వాలాకరాళవదనాయనమః ౧౦౫
మహోల్కాకులవీక్షణాయనమః ...
సటానిర్భిణ్ణమేఘౌఘాయనమః ...

దంష్ట్రారుగ్వ్యాప్తదిక్తటాయనమః ...
ఉచ్ఛ్వాసాకృష్టభూతేశాయనమః ...
నిశ్వాసత్యక్తవిశ్వసృజేనమః ౧౧౦
*అన్తర్భ్రమజ్జగద్గర్భాయనమః ...
అనన్తాయనమః ... ...
బ్రహ్మకపాలహృతేనమః ... ...
ఉగ్రాయనమః ... ...
వీరాయనమః ... ౧౧౫
మహావిష్ణవేనమః ... ...
జ్వలనాయనమః ... ...
సర్వతోముఖాయనమః ... ...
నృసింహాయనమః ... ...
భీషణాయనమః ... ౧౨౦
*ఓం భద్రాయనమః ... ...
మృత్యుమృత్యవేనమః ... ...
సనాతనాయనమః ... ...
సభాస్తమ్భోద్భవాయనమః ...
భీమాయనమః ... ౧౨౫
శిరోమాలినేనమః ... ...
మహేశ్వరాయనమః ... ...
ద్వాదశాదిత్యచూడాలాయనమః ...
కల్పధూమసటాచ్ఛవయేనమః ...
హిరణ్యకోరస్స్థలభిన్నఖాయనమః ()
*ఓం సింహముఖాయనమః ...
అనఘాయనమః ... ...

ప్రహ్లాదవరదాయనమః ... ...
ధీమతేనమః ... ...
భక్తసఙ్ఘప్రతిష్ఠితాయనమః ౧౩౫
బ్రహ్మరుద్రాదిసంసేవ్యాయనమః ...
సిద్ధసాధ్యప్రపూజితాయనమః ...
లక్ష్మీనృసింహాయనమః ... ...
దేవేశాయనమః ... ...
జ్వాలాజిహ్వాన్త్రమాలికాయనమః ()
*ఓం ఖడ్గినేనమః ... ...
ఖేటినేనమః ... ...
మహేష్వాసినేనమః ... ...
కపాలినేనమః ... ...
ముసలినేనమః ... ౧౪౫
హలినేనమః ... ...
పాశినేనమః ... ...
శూలినేనమః ... ...
మహాబాహవేనమః ... ...
జ్వరఘ్నాయనమః ... ౧౫౦
*ఓం రోగలుణ్ఠకాయనమః ...
మౌఞ్జీయుజేనమః ... ...
ఛాత్రకాయనమః ... ...
దణ్డినేనమః ... ...
కృష్ణాజినధరాయనమః ... ౧౫౫
వటవేనమః ... ...
అధీతవేదాయనమః ... ...

వేదాస్త్రోద్ధారకాయనమః ...
బ్రహ్మనైష్ఠికాయనమః ... ...
అహీనశయనప్రీతాయనమః ౧౬౦
* ఓం ఆదితేయాయనమః ...
అనఘాయనమః ... ...
హరయేనమః... ... ...
సంవిత్ప్రియాయనమః ...
సామవేద్యాయనమః ... ౧౬౫
బలివేశ్మప్రతిష్ఠితాయనమః ...
బలిక్షాళితపాదాబ్జాయనమః ...
విన్ధ్యావళివిమానితాయనమః ...
త్రిపాదభూమిస్వీకర్త్రేనమః ...
విశ్వరూపప్రదర్శకాయనమః ౧౭౦
* ఓం ధృతత్రివిక్రమాయనమః ...
స్వాఙ్ఘ్రినఖభిన్నాణ్డఖర్పరాయనమః
పజ్జాతవాహినీధారాపవిత్రితజగత్త్రయాయనమః. ... ...
విధిసమ్మానితాయనమః ... ...
పుణ్యాయనమః ... ౧౭౫
దైత్యయోద్ధ్రేనమః ...
జయోర్జితాయనమః ... ...
సురరాజ్యప్రదాయనమః ...
శుక్రమదహృతేనమః ...
సుగతీశ్వరాయనమః ... ౧౮౦
* ఓం జామదగ్న్యాయనమః ...
కుఠారిణేనమః. ... ...

కార్తవీర్యవిదారణాయనమః ...
రేణుకాయాశ్శిరోహారిణేనమః ...
దుష్టక్షత్రియమర్దనాయనమః ౧౮౫
వర్చస్వినేనమః ... ...
దానశీలాయనమః ... ...
ధనుష్మతేనమః ... ...
బ్రహ్మవిత్తమాయనమః ... ...
అత్యుదగ్రాయనమః ... ౧౯౦
* ఓం సమగ్రాయనమః ...
న్యగ్రోధాయనమః ... ...
దుష్టనిగ్రహాయనమః ... ...
రవివంశసముద్భూతాయనమః ...
రాఘవాయనమః ... ౧౯౫
భరతాగ్రజాయనమః ... ...
కౌసల్యాతనయాయనమః ...
రామాయనమః ... ...
విశ్వామిత్రప్రియఙ్కరాయనమః ...
తాటకారయేనమః ... ౨౦౦
* ఓం సుబాహుఘ్నాయనమః ...
బలాతిబలమన్త్రవతేనమః ...
అహల్యాశాపవిచ్ఛేదినేనమః ...
ప్రవిష్టజనకాలయాయనమః ...
స్వయంవరసభాసంస్థాయనమః ౨౦౫
ఈశచాపప్రభఞ్జనాయనమః ...
జానకీపరిణేత్రేనమః ...
జనకాధీశసంస్తుతాయనమః ...

జమదగ్నితనూజాతయోద్ధ్రే నమః
అయోధ్యాధిపాగ్రణ్యే నమః ౨౧౦
* ఓం పితృవాక్యప్రతీపాలాయ నమః
త్యక్తరాజ్యాయ నమః ... ...
సలక్ష్మణాయ నమః ... ...
ససీతాయ నమః ... ...
చిత్రకూటస్థాయ నమః ... ౨౧౫
భరతాహితరాజ్యకాయ నమః ...
కాకదర్పప్రహర్త్రే నమః ...
దణ్డకారణ్యవాసకాయ నమః ...
పఞ్చవటీవిహారిణే నమః ... ...
స్వధర్మపరిపోషకాయ నమః ౨౨౦
* ఓం విరాధఘ్నే నమః ...
అగస్త్యముఖ్యమునిసమ్మానితాయ నమః
పుంసే నమః ... ...
ఇన్ద్రచాపధరాయ నమః ...
ఖడ్గధరాయ నమః ... ౨౨౫
అక్షయసాయకాయ నమః ...
ఖరాన్తకాయ నమః ... ...
దూషణారయే నమః ... ...
త్రిశిరస్కరిపవే నమః ... ...
వృషాయ నమః ... ౨౩౦
* ఓం శూర్పణఖానాసాచ్ఛేత్త్రే నమః
వల్కలధారకాయ నమః ...
జటావతే నమః ... ...
పర్ణశాలాస్థాయ నమః ... ...

మారీచబలమర్దకాయ నమః ౨౩౫
పక్షిరాట్కృతసంవాదాయ నమః ...
రవితేజసే నమః ... ...
మహాబలాయ నమః ... ...
శబర్యానీతఫలభుజే నమః ...
హనూమత్పరితోషితాయ నమః ౨౪౦
* ఓం సుగ్రీవాభయదాయ నమః ...
దైత్యకాయక్షేపణభాసురాయ నమః
సప్తసాలసముచ్ఛేత్త్రే నమః ...
వాలిహృతే నమః ... ...
కపిసంవృతాయ నమః ... ౨౪౫
వాయుసూనుకృతాసేవాయ నమః ...
త్యక్తపమ్పాయ నమః ... ...
కుశాసనాయ నమః ... ...
ఉదన్వత్తీరగాయ నమః ...
శూరాయ నమః ... ౨౫౦
* ఓం విభీషణవరప్రదాయ నమః ...
సేతుకృతే నమః ... ...
దైత్యఘ్నే నమః ... ...
ప్రాప్తలఙ్కాయ నమః ...
అలఙ్కారవతే నమః ... ౨౫౫
అతికాయశిరశ్ఛేత్త్రే నమః ...
కుమ్భకర్ణవిభేదనాయ నమః ...
దశకణ్ఠశిరోధ్వంసినే నమః ...
జామ్బవత్ప్రముఖావృతాయ నమః...
జానకీశాయ నమః ... ౨౬౦

* ఓం సురాధ్యక్షాయనమః ...
సాకేతేశాయనమః ... ...
పురాతనాయనమః ... ...
పుణ్యశ్లోకాయనమః ... ...
వేదవేద్యాయనమః ... ౨౬౫
స్వామితీర్థనివాసకాయనమః ...
లక్ష్మీసరః కేళిలోలాయనమః ...
లక్ష్మీశాయనమః ... ...
లోకరక్షకాయనమః ... ...
దేవకీగర్భసమ్భూతాయనమః ౨౭౦
* ఓం యశోదేక్షణలాలితాయనమః
వసుదేవకృతస్తోత్రాయనమః ...
నన్దగోపమనోహరాయనమః ...
చతుర్భుజాయనమః ... ...
కోమలాఙ్గాయనమః ... ౨౭౫
గదావతేనమః ... ...
నీలకున్తలాయనమః ... ...
పూతనాప్రాణసంహర్త్రేనమః ...
తృణావర్తవినాశనాయనః ...
గర్గారోపితనామాఙ్కాయనమః ౨౮౦
* ఓం వాసుదేవాయనమః ...
అధోక్షజాయనమః ... ...
గోపికాస్తన్యపాయినేనమః ...
బలభద్రానుజాయనమః ...
అచ్యుతాయనమః ... ౨౮౫
వైయాఘ్రనఖభూషాయనమః ...
వత్సజితేనమః ... ...
వత్సవర్ధనాయనమః ... ...
క్షీరసారాశనరతాయనమః ...
దధిభాణ్డప్రమర్దనాయనమః ౨౯౦
* ఓం నవనీతాపహర్త్రేనమః ...
నీలనీరదభాసురాయనమః ...
ఆభీరదృష్టదౌర్జన్యాయనమః ...
నీలపద్మనిభాననాయనమః ...
మాతృదర్శితవిశ్వాస్యాయనమః ౨౯౫
ఉలూఖలనిబన్ధనాయనమః ...
నళకూబరశాపాన్తాయనమః ...
గోధూళిచ్ఛురితాఙ్గకాయనమః ...
గోసఙ్ఘరక్షకాయనమః ...
శ్రీశాయనమః ... ౩౦౦
* ఓం బృన్దారణ్యనివాసకాయనమః
వత్సాన్తకాయనమః ... ...
బకద్వేషిణేనమః ... ...
దైత్యామ్బుదమహానిలాయనమః ...
మహాజగరచణ్డాగ్నయేనమః ౩౦౫
శకటప్రాణకణ్టకాయనమః ...
ఇన్ద్రసేవ్యాయనమః ... ...
పుణ్యగాత్రాయనమః ... ...
ఖరజితేనమః ... ...
చణ్డదీధితయేనమః ... ౩౧౦
* ఓం తాళపక్వఫలాశినేనమః ...
కాళీయఫణిదర్పఘ్నేనమః ...

నాగపత్నీస్తుతిప్రీతాయనమః ...

ప్రలమ్బాసురఖణ్డనాయనమః ...

దావాగ్నిబలసంహారిణేనమః ౩౧౫

ఫలాహారిణేనమః ... ...

గదాగ్రజాయనమః ... ...

గోపాఙ్గనాచేలచోరాయనమః ...

పాథోలీలావిశారదానమః ...

వంశగానప్రవీణాయనమః ౩౨౦

* ఓం గోపీహస్తామ్బుజార్చితాయనమః

మునిపత్న్యాహృతాహారాయనమః...

మునిశ్రేష్ఠాయనమః ... ...

మునిప్రియాయనమః ... ...

గోవర్ధనాద్రిసంధర్త్రేనమః ౩౨౫

సఙ్క్రన్దనతమోపహాయనమః ...

సదుద్యానవిలాసినేనమః ...

రాసక్రీడాపరాయణాయనమః ...

వరుణాభ్యర్చితాయనమః ...

గోపీప్రార్థితాయనమః ౩౩౦

* ఓం పురుషోత్తమాయనమః ...

అక్రూరస్తుతిసమ్ప్రీతాయనమః

కుబ్జాయౌవనదాయకాయనమః ...

ముష్టికోరఃప్రహారిణేనమః ...

చాణూరోదరదారణాయనమః ౩౩౫

మల్లయుద్ధాగ్రగణ్యాయనమః ...

పితృబన్ధనమోచకాయనమః ...

మత్తమాతఙ్గపఞ్చాస్యాయనమః ...

కంసగ్రీవానికృన్తనాయనమః ...

ఉగ్రసేనప్రతిష్ఠాత్రేనమః ...

* ఓం రత్నసింహాసనస్థితాయనమః...

కాలనేమిఖలద్వేషిణేనమః ...

ముచుకున్దవరప్రదాయనమః ...

సాల్వసేవిత దుర్ధర్షరాజస్మయనివారణాయనమః ... ...

రుక్మిగర్వాపహారిణేనమః ... ౩౪౫

రుక్మిణీనయనోత్సవాయనమః ...

ప్రద్యుమ్నజనకాయనమః ...

కామినేనమః ... ...

ప్రద్యుమ్నాయనమః ... ...

ద్వారకాధిపాయనమః... ౩౫౦

* ఓం మణ్యాహర్త్రేనమః ...

మహామాయాయనమః ... ...

జామ్బవత్కృతసఙ్గరాయనమః ...

జామ్బూనదామ్బరధరాయనమః ...

గమ్యాయనమః ... ౩౫౫

జామ్బవతీవిభవేనమః ... ...

కాళిన్దీప్రథితారామకేళయేనమః ...

గుఞ్జావతంసకాయనమః ...

మన్దారసుమనోభాస్వతేనమః ...

శచీశాభీష్టదాయకాయనమః ౩౬౦

* ఓం సత్రాజిన్మానసోల్లాసినేనమః...

సత్యాజానయేనమః ... ...

శుభావహాయనమః ... ...

శతధన్వహరాయనమః ...
సిద్ధాయనమః ౩౬౫
పాణ్డవప్రియకోత్సవాయనమః ...
భద్రప్రియాయనమః ...
సుభద్రాయాభ్రాత్రేనమః ...
నాగ్నజితీవిభవేనమః ...
కిరీటకుణ్డలధరాయనమః ౩౭౦
* ఓం కల్పపల్లవలాలితాయనమః ...
భైష్మీప్రణయభాషావతేనమః ...
మిత్రవిన్దాధిపాయనమః ...
అభయాయనమః ...
స్వమూర్తికేళిసమ్ప్రీతాయనమః ()
లక్ష్మణోదారమానసాయనమః ...
ప్రాగ్జ్యోతిషాధిపధ్వంసినేనమః ...
తత్సైన్యాన్తకరాయనమః ...
అమృతాయనమః ...
భూమిస్తుతాయనమః ౩౮౦
* ఓం భూరిభోగాయనమః ...
భూషణామ్బరసంయుతాయనమః ...
బహురామాకృతాహ్లాదాయనమః ...
గన్ధమాల్యానులేపనాయనమః ...
నారదాదృష్టచరితాయనమః ౩౮౫
దేవేశాయనమః ...
విశ్వరాజేనమః ...
గురవేనమః ...
బాణబాహువిదారాయనమః ...

తాపజ్వరవినాశకాయనమః ౩౯౦
* ఓం ఉషోద్ధర్షయిత్రేనమః ...
అవ్యక్తాయనమః ...
శివవాక్తుష్టమానసాయనమః ...
మహేశజ్వరసంస్తుత్యాయనమః ...
శీతజ్వరభయాన్తకాయనమః ౩౯౫
నృగరాజోద్ధారకాయనమః ...
పౌణ్డ్రకాదివధోద్యతాయనమః ...
వివిధారిచ్ఛలోద్విగ్నబ్రాహ్మణేషుదయాపరాయనమః ...
జరాసన్ధబలద్వేషిణేనమః ...
కేశిదైత్యభయఙ్కరాయనమః ౪౦౦
* ఓం చక్రిణేనమః ...
చైద్యాన్తకాయనమః ...
సభ్యాయనమః ...
రాజబన్ధవిమోచకాయనమః ...
రాజసూయహవిర్భోక్త్రేనమః ౪౦౫
స్నిగ్ధాంగాయనమః ...
శుభలక్షణాయనమః ...
ధానాభక్షణసమ్ప్రీతాయనమః ...
కుచేలాభీష్టదాయకాయనమః ...
సత్త్వాదిగుణగమ్భీరాయనమః ౪౧౦
* ఓం ద్రౌపదీమానరక్షకాయనమః ...
భీష్మధ్యేయాయనమః ...
భక్తవశ్యాయనమః ...
భీమపూజ్యాయనమః ...

దయానిధయే నమః ... ౪౧౫
దస్తవక్త్రశిరశ్ఛేత్త్రే నమః ... ...
కృష్ణాయ నమః ... ...
కృష్ణాసఖాయ నమః ... ...
స్వరాజే నమః ... ...
వైజయన్తీప్రమోదినే నమః ౪౨౦
* ఓంబర్హిబర్హవిభూషణాయ నమః ...
పార్థకౌరవసన్ధానకారిణే నమః ...
దుశ్శాసనాన్తకాయ నమః ...
బుద్ధాయ నమః ... ...
విశుద్ధాయ నమః ... ౪౨౫
సర్వజ్ఞాయ నమః ... ...
క్రతుహింసావినిన్దకాయ నమః ...
త్రిపురస్త్రీమానభఙ్గాయ నమః ...
సర్వశాస్త్రవిశారదాయ నమః ...
నిర్వికారాయ నమః ౪౩౦
* ఓంనిర్మమాయ నమః ... ...
నిరాభాసాయ నమః ... ...
నిరామయాయ నమః ... ...
జగన్మోహకధర్మిణే నమః ...
దిగ్వస్త్రాయ నమః ... ౪౩౫
దిక్పతీశ్వరాయ నమః ... ...
కల్కినే నమః ... ...
మ్లేచ్ఛప్రహర్త్రే నమః ... ...
దుష్టనిగ్రహకారకాయ నమః ...
ధర్మప్రతిష్ఠాకారిణే నమః ౪౪౦

* ఓంచాతుర్వర్ణ్యవిభాగకృతే నమః ...
యుగాన్తకాయ నమః ... ...
యుగాక్రాన్తాయ నమః ... ...
యుగకృతే నమః ... ...
యుగభాసకాయ నమః ... ౪౪౫
కామారయే నమః ... ...
కామకారిణే నమః ... ...
నిష్కామాయ నమః ... ...
కామితార్థదాయ నమః ... ...
సవితుర్వరేణ్యాయభర్గసే నమః ౪౫౦
* ఓం శార్ఙ్గిణే నమః ... ...
వైకుణ్ఠమన్దిరాయ నమః ... ...
హయగ్రీవాయ నమః ... ...
కైటభారయే నమః ... ...
గ్రాహఘ్నాయ నమః ... ౪౫౫
గజరక్షకాయ నమః ... ...
సర్వసంశయవిచ్ఛేత్త్రే నమః ...
సర్వభక్తసముత్సుకాయ నమః ...
కపర్దినే నమః ... ...
కామహారిణే నమః ౪౬౦
* ఓం కళాయై నమః ... ...
కాష్ఠాయై నమః ... ...
స్మృతయే నమః ... ...
ధృతయే నమః ... ...
అనాదయే నమః ... ౪౬౫
అప్రమేయౌజసే నమః ... ...
ప్రధానాయ నమః ... ...

సన్నిరూపకాయనమః	...	కపిలాయనమః	...
నిర్లేపాయనమః	...	కామదాయనమః	...
నిస్పృహాయనమః	౪౭౦	శుచయేనమః	...
* ఓం అసంగాయనమః	...	తప్త్రేనమః	...
నిర్భయాయనమః	...	జప్త్రేనమః	౫౦౦
నీతిపారగాయనమః	...	* ఓం అక్షమాలావతేనమః	...
నిష్ప్రేష్యాయనమః	...	గన్త్రేనమః	...
నిష్క్రియాయనమః	౪౭౫	నేత్రేనమః	...
శాన్తాయనమః	...	లయాయనమః	...
నిష్ప్రపంచాయనమః	...	గతయేనమః	౫౦౫
నిధయేనమః	...	శిష్టాయనమః	...
నయాయనమః	...	ద్రష్ట్రేనమః	...
కర్మిణేనమః	౪౮౦	రిపుద్వేష్ట్రేనమః	...
* ఓం అకర్మిణేనమః	...	రోష్ట్రేనమః	...
వికర్మిణేనమః	...	వేష్ట్రేనమః	౫౧౦
కర్మేప్సవేనమః	...	* ఓం మహానటాయనమః	...
కర్మభావనాయనమః	...	రోద్ధ్రేనమః	...
కర్మాఙ్గాయనమః	౪౮౫	బోద్ధ్రేనమః	...
కర్మవిన్యాసాయనమః	...	మహాయోద్ధ్రేనమః	...
మహాకర్మిణేనమః	...	శ్రద్ధావతేనమః	౫౧౫
మహావ్రతినేనమః	...	సత్యధియేనమః	...
కర్మభుజేనమః	...	శుభాయనమః	...
కర్మఫలదాయనమః	౪౯౦	మన్త్రిణేనమః	...
* ఓం కర్మేశాయనమః	...	మన్త్రాయనమః	...
కర్మనిగ్రహాయనమః	...	మన్త్రగమ్యాయనమః	౫౨౦
నరాయనమః	...	* ఓం మన్త్రకృతేనమః	...
నారాయణాయనమః	...	పరమన్త్రహృతేనమః	...
దాన్తాయనమః	౪౯౫	మన్త్రభృతేనమః	...

మన్త్రఫలదాయనమః ...	...
మన్త్రేశాయనమః ...	౫౨౫
మన్త్రవిగ్రహాయనమః ...	...
మన్త్రాంగాయనమః ...	...
మన్త్రవిన్యాసాయనమః	...
మహామన్త్రాయనమః ...	...
మహాక్రమాయనమః ...	౫౩౦
* ఓం స్థిరధియేనమః ...	...
స్థిరవిజ్ఞానాయనమః ...	...
స్థిరప్రజ్ఞానాయనమః ...	...
స్థిరాసనాయనమః ...	...
స్థిరయోగాయనమః ...	౫౩౫
స్థిరాధారాయనమః ...	...
స్థిరమార్గాయనమః ...	...
స్థిరాగమాయనమః ...	...
నిశ్శ్రేయసాయనమః ...	...
నిరీహాయనమః ...	౫౪౦
* ఓం అగ్నయేనమః ...	...
నిరవద్యాయనమః ...	...
నిరఞ్జనాయనమః ...	...
నిర్వైరాయనమః ...	...
నిరహంకారాయనమః ...	౫౪౫
నిర్దంభాయనమః ...	...
నిరసూయకాయనమః	...
అనన్తాయనమః ...	...
అనన్తబాహూరవేనమః	...
అనన్తాంఘ్రయేనమః ...	౫౫౦
* ఓం అనన్తదృశేనమః...	...
అనన్తవక్త్రాయనమః ...	...
అనన్తాఙ్గాయనమః ...	...
అనన్తరూపాయనమః ...	...
అనన్తకృతేనమః ...	౫౫౫
ఊర్ధ్వరేతసేనమః ...	...
ఊర్ధ్వలింగాయనమః ...	...
ఊర్ధ్వమూర్ధ్నేనమః ...	...
ఊర్ధ్వశాఖకాయనమః...	...
ఊర్ధ్వాయనమః ...	౫౬౦
* ఓం ఊర్ధ్వాధ్వరక్షిణేనమః	...
ఊర్ధ్వజ్వాలాయనమః ...	...
నిరాకులాయనమః ...	...
బీజాయనమః ...	...
బీజప్రదాయనమః ...	౫౬౫
నిత్యాయనమః ...	...
నిదానాయనమః ...	...
నిష్కృతయేనమః ...	...
కృతినేనమః... ...	...
మహతేనమః ...	౫౭౦
* ఓం అణీయసేనమః ...	...
గరిమ్ణేనమః	...
సుషమాయైనమః ..	...
చిత్రమాలికాయనమః ...	...
నభస్స్పృశేనమః ...	౫౭౫
నభసోజ్యోతిషేనమః ...	...
నభస్వతేనమః ...	...
నిర్నభసేనమః ...	...
నభసేనమః... ...	...

అభవేనమః... ... ౫౮౦
* ఓం విభవేనమః ... ...
ప్రభవేనమః... ... ...
శంభవేనమః ... ...
మహీయసేనమః ... ...
భూర్భువాకృతయేనమః ... ౫౮౫
మహానన్దాయనమః ... ...
మహాశూరాయనమః ... ...
మహోరాశయేనమః ... ...
మహోత్సవాయనమః ...
మహాక్రోధాయనమః ... ౫౯౦
* ఓం మహాజ్వాలాయనమః ...
మహాశాన్తాయనమః ... ...
మహాగుణాయనమః ... ...
సత్యవ్రతాయనమః ... ...
సత్యపరాయనమః ... ౫౯౫
సత్యసన్ధాయనమః ... ...
సతాంగతయేనమః ... ...
సత్యేశాయనమః ... ...
సత్యసఙ్కల్పాయనమః ...
సత్యచారిత్రలక్షణాయనమః ౬౦౦
* ఓం అన్తశ్చరాయనమః ...
అన్తరాత్మనేనమః ... ...
పరమాత్మనేనమః ... ...
చిదాత్మకాయనమః ... ...
రోచనాయనమః ... ౬౦౫
రోచమానాయనమః ... ...
సాక్షిణేనమః... ... ...
శౌరయేనమః ... ...
జనార్దనాయనమః ... ...
ముకున్దాయనమః ... ౬౧౦
* ఓం నన్దనిష్పందాయనమః ...
స్వర్ణబిన్దవేనమః ... ...
పురన్దరాయనమః ... ...
అరిన్దమాయనమః ... ...
సుమన్దాయనమః ... ౬౧౫
కున్దమన్దారహాసవతేనమః ...
స్యందనారూఢచండాంగాయనమః...
ఆనన్దినేనమః ... ...
నన్దనన్దనాయనమః ... ...
అనసూయానన్దనాయనమః ౬౨౦
* ఓం అత్రినేత్రానన్దనాయనమః ...
సునన్దవతేనమః ... ...
శంఖవతేనమః ... ...
పంకజకరాయనమః ... ...
కుంకుమాంకాయనమః ... ౬౨౫
జయాఙ్కుశాయనమః ...
అమ్భోజమకరన్దాఢ్యాయనమః ...
నిష్పంకాయనమః ... ...
అగరుపంకిలాయనమః ... ...
ఇన్ద్రాయనమః ... ౬౩౦
* ఓం చన్ద్రరథాయనమః ...
చన్ద్రాయనమః ... ...
అతిచన్ద్రాయనమః ... ...
చన్ద్రభాసకాయనమః ...
ఉపేన్ద్రాయనమః ... ౬౩౫

ఇన్ద్రరాజాయనమః ... ...
వాగిన్ద్రాయనమః ... ...
చన్ద్రలోచనాయనమః ... ...
ప్రతీచేనమః... ... ...
పరాచేనమః... ... ౬౪౦

* ఓం పరస్మైధామ్నేనమః ...
పరమార్థాయనమః ... ...
పరాత్పరాయనమః ... ...
అపారవాచేనమః ... ...
పారగామినేనమః ... ౬౪౫

పారావారాయనమః ... ...
పరావరాయనమః ... ...
సహస్వతేనమః ... ...
అర్థదాత్రేనమః ... ...
సహనాయనమః ... ౬౫౦

* ఓం సాహసినేనమః ... ...
జయినేనమః ... ...
తేజస్వినేనమః ... ...
వాయువిశిఖినేనమః ... ...
తపస్వినేనమః ... ౬౫౫

తాపసోత్తమాయనమః ... ...
ఐశ్వర్యోద్భూతికృతేనమః ...
భూతయేనమః ... ...
ఐశ్వర్యాఙ్గకలాపవతేనమః ...
అమ్భోధిశాయినేనమః ... ౬౬౦

* ఓం భగవతేనమః ... ...
సర్వజ్ఞాయనమః ... ...

సామపారగాయనమః ... ...
మహాయోగినేనమః ... ...
మహాధీరాయనమః ... ౬౬౫

మహాభోగినేనమః ... ...
మహాప్రభవేనమః ... ...
మహావీరాయనమః ... ...
మహాతుష్టయేనమః ... ...
మహాపుష్టయేనమః ... ౬౭౦

* ఓం మహాగుణాయనమః ...
మహాదేవాయనమః ... ...
మహాబాహవేనమః ... ...
మహాధర్మాయనమః ... ...
మహేశ్వరాయనమః ... ౬౭౫

సమీపగాయనమః ... ...
దూరగామినేనమః ... ...
స్వర్గమార్గనిరర్గళాయనమః ...
నగాయనమః ... ...
నగధరాయనమః ... ౬౮౦

* ఓం నాగాయనమః ... ...
నాగేశాయనమః ... ...
నాగపాలకాయనమః ... ...
హిరణ్మయాయనమః ... ...
స్వర్ణరేతసేనమః ... ౬౮౫

హిరణ్యార్చిషేనమః ... ...
హిరణ్యదాయనమః ... ...
గుణగణ్యాయనమః ... ...
శరణ్యాయనమః ... ...

పుణ్యకీర్తయేనమః ... ౧౯౦
* ఓం పురాణగాయనమః ...
జన్యభృతేనమః ... ...
జన్యసన్నద్ధాయనమః ... ...
దివ్యపఞ్చాయుధాయనమః ...
వశినేనమః ౧౯౫
దౌర్జన్యభంగాయనమః ... ...
పర్జన్యాయనమః ... ...
సౌజన్యనిలయాయనమః ...
అలయాయనమః ... ...
జలంధరాన్తకాయనమః ౨౦౦
* ఓం భస్మదైత్యనాశినేనమః ...
మహామనసేనమః ... ...
శ్రేష్ఠాయనమః ... ...
శ్రవిష్ఠాయనమః ... ...
ద్రాఘిష్ఠాయనమః ... ౨౦౫
* ఓం గరిష్ఠాయనమః ... ...
గరుడధ్వజాయనమః ... ...
జ్యేష్ఠాయనమః ... ...
ద్రఢిష్ఠాయనమః ... ...
వర్షిష్ఠాయనమః ... ౨౧౦
* ఓం ద్రాఘీయసేనమః ...
ప్రణవాయనమః ... ...
ఫణినేనమః ... ...
సమ్ప్రదాయకరాయనమః ...
స్వామినేనమః ... ౨౧౫
సురేశాయనమః ... ...
మాధవాయనమః ... ...
మధవేనమః ... ...
నిర్ణిమేషాయనమః ... ...
విధయేనమః ౨౨౦
* ఓం వేధసేనమః ... ...
బలవతేనమః ... ...
జీవనాయనమః ... ...
బలినేనమః ... ...
స్మర్త్రేనమః... ... ౨౨౫
శ్రోత్రేనమః ... .
వికర్త్రేనమః ... ...
ధ్యాత్రేనమః ... ...
నేత్రేనమః ... ...
సమాయనమః ... ౨౩౦
* ఓం అసమాయనమః... ...
హోత్రేనమః ... ...
పోత్రేనమః ... ...
మహావక్త్రేనమః ... ...
రన్త్రేనమః ౨౩౫
మన్త్రేనమః... ... ...
ఖలాన్తకాయనమః ... ...
దాత్రేనమః ... ...
గ్రాహయిత్రేనమః ... ...
మాత్రేనమః ౨౪౦
* ఓం నియన్త్రేనమః ... ...
అనన్తవైభవాయనమః ...
గోప్త్రేనమః... ... ...
గోపయిత్రేనమః ... ...
హన్త్రేనమః... ... ౨౪౫

ధర్మజాగరిత్రేనమః ... ...
ధవాయనమః... ... ...
కర్త్రేనమః ... ...
క్షేత్రకరాయనమః ... ...
క్షేత్రప్రదాయనమః ... ౭౪౦

* ఓం క్షేత్రజ్ఞాయనమః ...
ఆత్మవిదేనమః ... ...
క్షేత్రిణేనమః ... ...
క్షేత్రహరాయనమః ... ...
క్షేత్రప్రియాయనమః ... ౭౪౫

క్షేమకరాయనమః ... ...
మరుతేనమః... ... ...
భక్తిప్రదాయనమః ... ...
ముక్తిదాయినేనమః ... ...
శక్తిదాయనమః ... ౭౫౦

* ఓం యుక్తిదాయకాయనమః ...
శక్తియుజేనమః ... ...
మౌక్తికస్రగ్విణేనమః ... ...
సూక్తయేనమః ... ...
ఆమ్నాయసూక్తిగాయనమః ౭౫౫

ధనంజయాయనమః ... ...
ధనాధ్యక్షాయనమః ... ...
ధనికాయనమః ... ...
ధనదాధిపాయనమః ... ...
మహాధనాయనమః ... ౭౬౦

* ఓం మహామానినేనమః ...
దుర్యోధనవిమానితాయనమః ...
రత్నాకరాయనమః ... ...
రత్నరోచిషేనమః ... ...
రత్నగర్భాశ్రయాయనమః ౭౬౫

శుచయేనమః ... ...
రత్నసానునిధయేనమః ... ...
మౌళిరత్నభాసేనమః ... ...
రత్నకంకణాయనమః ... ...
అన్తర్లక్ష్యాయనమః ... ౭౭౦

* ఓం అన్తరభ్యాసినేనమః ...
అన్తర్ధ్యేయాయనమః ... ...
జితాసనాయనమః ... ...
అన్తరఙ్గాయనమః ... ...
దయావతేనమః ... ౭౭౫

అన్తర్మాయాయనమః ... ...
మహార్ణవాయనమః ... ...
సరసాయన ... ...
సిద్ధరసికాయనమః ... ...
సిద్ధయేనమః ౭౮౦

* ఓం సాధ్యాయనమః ...
సదాగతయేనమః ... ...
ఆయుఃప్రదాయనమః ... ...
మహాయుష్మతేనమః ... ...
అర్చిష్మతేనమః ... ౭౮౫

ఓషధీపతయేనమః ... ...
అష్టశ్రియైనమః ... ...
అష్టభాగాయనమః ... ...
అష్టకవ్యాప్తయశసేనమః ...
వ్రతినేనమః... ... ౭౯౦

* ఓం అష్టాపదాయనమః ...

సువర్ణాభాయనమః ... ...
అష్టమూర్తయేనమః ... ...
త్రిమూర్తిమతేనమః ... ...
అస్వప్నాయనమః ... ౨౦౫

స్వప్నగాయనమః ... ...
స్వప్నాయనమః ... ...
సుస్వప్నఫలదాయకాయనమః ...
దుస్స్వప్నధ్వంసకాయనమః ...
ధ్వస్తదుర్నిమిత్తాయనమః ౨౧౦

* ఓం శివంకరాయనమః ...
సువర్ణవర్ణాయనమః ... ...
సమ్భావ్యాయనమః ... ...
వర్ణితాయనమః ... ...
వర్ణసమ్ముఖాయనమః ... ౨౧౫

సువర్ణముఖరీతీరశివధ్యాతపదామ్బుజాయనమః ... ...
దాక్షాయణీవచస్తుష్టాయనమః ...
దూర్వాసోదృష్టిగోచరాయనమః ...
అమ్బరీషవ్రతప్రీతాయనమః ...
మహాకృత్తివిభఞ్జనాయనమః ౨౨౦

* ఓం మహాభిచారకధ్వంసినేనమః ...
కాలసర్పభయాన్తకాయనమః ...
సుదర్శనాయనమః ... ...
కాలమేఘశ్యామలాయనమః ...
శ్రీమన్త్రభావితాయనమః ౨౨౫

హేమామ్బుజసరస్స్నాయినేనమః ...
శ్రీమనోభావితాకృతయేనమః ...
శ్రీప్రదత్తామ్బుజస్రగ్విణేనమః ...
శ్రీకేళయేనమః ... ...
శ్రీనిధయేనమః ... ౨౩౦

* ఓం భవాయనమః ... ...
శ్రీప్రదాయనమః ... ...
వామనాయనమః ... ...
లక్ష్మీనాయకాయనమః ...
చతుర్భుజాయనమః ... ౨౩౫

సంతృప్తాయనమః ... ...
తర్పితాయనమః ... ...
తీర్థస్నాతృసౌఖ్యప్రదర్శకాయనమః
అగస్త్యస్తుతిసంహృష్టాయనమః ...
దర్శితావ్యక్తభావనాయనమః ౨౪౦

* ఓం కపిలార్చిషేనమః... ...
కపిలవతేనమః ... ...
సుస్నాతాఘవిపాటనాయనమః ...
వృషాకపయేనమః ... ...
కపిస్వామిమనోన్తస్థితవిగ్రహాయనమః

వహ్నిప్రియాయనమః ... ...
అర్ఘసంభావ్యాయనమః... ...
జనలోకవిధాయకాయనమః ...
వహ్నిప్రభాయనమః ... ...
వహ్నితేజసేనమః ... ౨౫౦

* ఓం శుభాభీష్టప్రదాయనమః ...
యమినేనమః ... ...
వారుణక్షేత్రనిలయాయనమః ...
వరుణాయనమః ... ...

వారణార్చితాయ నమః ... ౮౫౫
వాయుస్థానకృతావాసాయ నమః ...
వాయుగాయ నమః ... ...
వాయుసమ్భృతాయ నమః ...
యమాన్తకాయ నమః ... ...
అభిజననాయ నమః ... ౮౬౦

* ఓం యమలోకనివారణాయ నమః
యమినామగ్రగణ్యాయ నమః ...
సంయమినే నమః ... ...
యమభావితాయ నమః ... ...
ఇన్ద్రోద్యానసమీపస్థాయ నమః ౮౬౫

ఇన్ద్రదృగ్విషయాయ నమః ...
ప్రభవే నమః... ... ...
యక్షరాట్సరసీవాసాయ నమః ...
అక్షయ్యనిధికోశకృతే నమః ...
స్వామితీర్థకృతావాసాయ నమః ౮౭౦

* ఓం స్వామిధ్యేయాయ నమః ...
అధోక్షజాయ నమః ... ...
వరాహాద్యష్టతీర్థాభిసేవితాంఘ్రిసరోరుహాయ నమః ... ...
పాణ్డుతీర్థాభిషిక్తాంగాయ నమః ...
యుధిష్ఠిరవరప్రదాయ నమః ౮౭౫

భీమాన్తఃకరణారూఢాయ నమః ...
శ్వేతవాహనసఖ్యవతే నమః ...
నకులాభయదాయ నమః ...
మాద్రీసహదేవాభివందితాయ నమః ...
కృష్ణాశపథసన్ధాత్రే నమః... ౮౮౦

* ఓం కున్తీస్తుతిరతాయ నమః ...
దమినే నమః ... ...
నారదాదిమునిస్తుత్యాయ నమః ...
నిత్యకర్మపరాయణాయ నమః ...
దర్శితావ్యక్తరూపాయ నమః ౮౮౫

వీణానాదప్రమోదితాయ నమః ...
షట్కోటితీర్థచర్యావతే నమః ...
దేవతీర్థకృతాశ్రమాయ నమః ...
బిల్వామలజలస్నాయినే నమః ...
సరస్వత్యమ్బుసేవితాయ నమః ౮౯౦

* ఓం తుమ్బురూదకసంస్పర్శజనచిత్తతమోపహాయ నమః ... ...
మత్స్యవామనకూర్మాదితీర్థరాజాయ నమః ... ...
పురాణభృతే నమః ... ...
చక్రధ్యేయపదామ్బుజాయ నమః ...
శఙ్ఖపూజితపాదుకాయ నమః ౮౯౫

రామతీర్థవిహారిణే నమః ... ...
బలభద్రప్రతిష్ఠితాయ నమః ...
జామదగ్న్యసరస్తీర్థజలసేచనతర్పితాయ నమః ... ...
పాపహారికీలాలసుస్నాతాఘవినాశనాయ నమః ... ...
నభోగంగాభిషిక్తాయ నమః ౯౦౦

* ఓం నాగతీర్థాభిషేకవతే నమః ...
కుమారధారాతీర్థస్థాయ నమః ...
వటువేషాయ నమః ... ...

సుమేఖలాయనమః ... ...
వృద్ధస్యకుమారత్వప్రదాయనమః ౯౦౫
సౌన్దర్యవతేనమః ... ...
సుఖినేనమః ... ...
ప్రియంవదాయనమః ... ...
మహాకుక్షయేనమః ... ...
ఇక్ష్వాకుకులనన్దనాయనమః ౯౧౦
* ఓం నీలగోక్షీరధారాభువేనమః ...
వరాహాచలనాయకాయనమః ...
భరద్వాజప్రతిష్ఠావతేనమః ...
బృహస్పతివిభావితాయనమః ...
అఞ్జనాకృతపూజావతేనమః ౯౧౫
ఆఞ్జనేయకరార్చితాయనమః ...
అఞ్జనాద్రినివాసాయనమః ...
ముఞ్జకేశాయనమః ... ...
పురన్దరాయనమః ... ...
కిన్నరద్వన్ద్వసంబంధిబంధమోక్షప్రదాయకాయమనః ... ౯౨౦
* ఓం వైఖానసమఖారమ్భాయనమః
వృషజ్ఞేయాయనమః ... ...
వృషాచలాయనమః ... ...
వృషకాయప్రభేత్త్రేనమః ...
క్రీడనాచారసమ్భ్రమాయనమః ౯౨౫
సౌవర్చలేయవిన్యస్తరాజ్యాయనమః
నారాయణప్రియాయనమః ...
దుర్మేధోభంజకాయనమః ...
ప్రాజ్ఞాయనమః ... ...

బ్రహ్మోత్సవమహోత్సుకాయనమః*
* ఓం భద్రాసురశిరశ్ఛేత్త్రేనమః...
భద్రక్షేత్రిణేనమః ... ...
సుభద్రవతేనమః ... ...
మృగయాఽక్షీణసన్నాహాయనమః
శఙ్ఖరాజన్యతుష్టిదాయనమః ౯౩౫
స్థాణుస్థాయనమః ... ...
వైనతేయాజ్ఞభావితాయనమః ...
అశరీరవతేనమః ... ...
భోగీంద్రభోగసంస్థానాయనమః ...
బ్రహ్మాదిగణసేవితాయనమః ౯౪౦
* ఓం సహస్రార్కచ్ఛటాభాస్వద్విమానాన్తస్థితాయనమః ...
గుణినేనమః ... ...
విష్వక్సేనకృతస్తోత్రాయనమః ...
సనన్దనపరివృతాయనమః ...
జాహ్నవ్యాదినదీసేవ్యాయనమః ౯౪౫
సురేశాద్యభివన్దితాయనమః ...
సురాఙ్గనానృత్యపరాయనమః ...
గన్ధర్వోద్గాయనప్రియాయనమః ...
రాకేన్దుసఙ్కాశనఖాయనమః ...
కోమలాంఘ్రిసరోరుహాయనమః ౯౫౦
* ఓం కచ్ఛపప్రపదాయనమః ...
కున్దగుల్ఫకాయనమః ... ...
స్వచ్ఛకూర్పరాయనమః ...
మేదురస్వర్ణవస్త్రాఢ్యకటిదేశస్థమేఖలాయనమః ... ...

ప్రోల్లసచ్ఛురికాభాస్వత్కటి దేశాయ నమః ౯౫౫
శుభంకరాయనమః ... ...
అనన్తపద్మజస్థాననాభయేనమః ...
మౌక్తికమాలికాయనమః ...
మన్దారచాంపేయమాలినేనమః ...
రత్నాభరణసమ్భృతాయనమః ౯౬౦
* ఓం లమ్బయజ్ఞోపవీతినేనమః ...
చన్ద్రశ్రీఖణ్డలేపవతేనమః ...
వరదాయనమః ... ...
అభయదాయనమః ... ...
చక్రిణేనమః ౯౬౫
శఙ్ఖినేనమః ... ...
కౌస్తుభదీప్తిమతేనమః ... ...
శ్రీవత్సాఙ్కితవక్షస్కాయనమః ...
లక్ష్మీసంశ్రితహృత్తటాయనమః ...
నీలోత్పలనిభాకారాయనమః ౯౭౦
* ఓం శోణామ్భోజసమాననాయనమః
కోటిమన్మథలావణ్యాయనమః ...
చన్ద్రికాస్మితపూరితాయనమః ...
సుధాస్వచ్ఛోర్ధ్వపుణ్డ్రాయనమః ...
కస్తూరీతిలకాఞ్చితాయనమః ౯౭౫
పుణ్డరీకేక్షణాయమః ... ...
స్వచ్ఛాయనమః ... ...
మౌళిశోభావిరాజితాయనమః ...
పద్మస్థాయనమః ... ...
పద్మనాభాయనమః ... ౯౮౦
* ఓం సోమమణ్డలగాయనమః ...
బుధాయనమః ... ...
వహ్నిమండలగాయనమః ...
సూర్యాయనమః ... ...
సూర్యమణ్డలసంస్థితాయనమః ౯౮౫
శ్రీపతయేనమః ... ...
భూమిజానయేనమః ... ...
విమలాద్యభిసంవృతాయనమః ...
జగత్కుటుంబజనిత్రేనమః ...
రక్షకాయనమః ... ౯౯౦
* ఓం కామితప్రదాయనమః ...
అవస్థాత్రయయన్త్రేనమః ...
విశ్వతేజస్స్వరూపవతేనమః ...
జ్ఞప్తయేనమః ... ...
జ్ఞేయాయనమః ... ౯౯౫
జ్ఞానగమ్యాయనమః ... ...
జ్ఞానాతీతాయనమః ... ...
సురాతీతాయనమః ... ...
బ్రహ్మాణ్డాన్తర్బహిర్వ్యాప్తాయనమః ...
వేఙ్కటాద్రిగదాధరాయనమః౧౦౦౦

ఇతి శ్రీబ్రహ్మాణ్డపురాణాన్తర్గత శ్రీవేఙ్కటేశ సహస్రనామావళి స్సమాప్తా.

ఓంతత్సత్.